FRANCISCI XAVERII PATRITII

E SOCIETATE IESU

Doctoris Decurialis Collegii Romani Sacris Libris Interpretandis Et Linguae Hebraicae Tradendae

DE EVANGELIIS

LIBER SECUNDUS QUI EST *ΣΥΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ.*

FRIBURGI BRISGOVIAE

LIBRARIA HERDERIANA.

MDCCCLII.

LIBER SECUNDUS

qui est

ΣΥΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ

1 Evangelia quum legimus, accidit, ut non leve negotium nobis facessat ordo, quem illorum scriptores in rerum a Christo gestarum serie digerendo alii alium sequuti sunt. Huic incommodo qui prospicerent, primis ipsis ecclesiae aetatibus exstiterunt, prodiitque altero saeculo Theophili Antiocheni opus, cuius meminit Hieronymus [1], et Tatiani *Harmonia* seu *Evangelium δια τεσσαρων*, saeculo insequente Ammonii *Μονοτεσσαρον*, saeculo autem quarto Eusebius decem *Canones* edidit, qui in graecis evangeliorum exemplaribus primas paginas sibi vindicare solent. Eodem spectant ipsius Eusebii opus *περι της διαφωνιας* [2] atque Augustini *De consensu evangelistarum*. Alii deinde ad haec tempora illud idem efficere studuerunt [3]. At non idcirco, qui studium quoque suum atque operam in id conferat, actum eum agere dicent, quibus, quid hac in re hucteuus praestitum sit, penitus perspectum erit, iidemque, spero equidem, boni consulent me quoque aliquid hic audere.

2 Itaque, postquam nonnulla hoc in loco in universum praefati erimus de huius operis ratione ac modo, evangelia ipsa pro rerum ac temporum ordine inter se veluti contexta, interpunctaque singulorum capitum titulis, exhibebimus, tum deinque adnotationes succedent, quibus ordinem, in quem hoc *μονοτεσσαρον* digessimus, ordinisque rationem declarabimus ac defendemus.

3 Quum eaedem res non eodem ordine relatae sint ab evangelistis, siquidem eas secundum ordinem temporum digerere velis, disquirendum ante omnia tibi erit, an aliqui evangelistarum sint, quinam autem illi, qui temporum ordinem in scribendo servaverint, quinam secus, ut narrationum seriem, quae apud hos est, refingas, atque exigas ad eam, quae est apud illos. Quod disquiris, facile reperies, si ipsa evangelia et attente legas, et inter se compares, neque enim alia via patet, qua id investigare ac consequi possis. Non enim hoc in negotio anticipatione aliqua nos duci oportet, ut *προληπτικως* unum e quatuor evangeliis seligamus, ad cuius exemplum ceterorum capita ad ordinem redigantur, sicut ii faciunt, quibus certum est fixumque in Matthaei evangelio nihil invertere, quippe quia, inquiunt, apostolus is quum foret, res, quas referebat, ipse viderat. Quod quam praeposterum sit, eos haud vidisse iure mireris. Quasi vero maior sit fides iis evangelistis, qui simul apostoli erant, quam ceteris, atque ab illis potius rerum gestarum ordinem observatum esse credere debeamus, tametsi id nec ipsi profiterentur, nec indicia aut argumenta ulla sive ex ipsorum evangeliis, sive aliunde petita confirmarent, quam ab aliis, si qui sunt, qui tamen vel sibi se proposuisse dicunt *ex ordine scribere*, vel ipso narrandi modo id se exsequutos esse ostendunt; ut illud omittam, quod, qui Matthaeum in Christi historia ordinanda ducem sibi optant atque eligunt, difficultates, quae sunt in evangeliis comparandis inter se ac componendis, non modo non minuunt, sed augent, atque inextricabiles reddunt, ad haec insuper habent argumenta *ἀποδεικτικα*, quibus efficitur Matthaeum de observando temporum ordine minime fuisse sollicitum. Ipsa itaque evangelia, a quonam historiae ordo ediscendus, nobis commonstrent necesse est.

4 Etenim videas, quod exempli caussa sit, a Matthaeo postremum Christi iter Hierosolymam prius describi [4], deinde alia multa, post haec autem Christum ab eo induci ipsum hoc iter, veluti adhuc futurum, praedicentem [5]. Videtur item Matthaeus narrare Christum statim, ac famam de se ad Herodem perlatam audivit [6], alio secessisse *in navicula* [7], quum tamen narrationis series atque ordo credere suadeat, eum tunc fuisse Nazarethi [8], quae in montibus mediterraneis sita est. Ad haec Ioannes aperte narrat, atque ex eius narratione necessaria consequutione efficitur, Christum

[1]) Ad Algas. ep. CLII. q. 6. [2]) *Cave* Scriptor. ecclesiast; *Mai* Scriptorum veter. nova collect. T. I Praefat. [3]) Lege *Calmet*. Biblioth. sacr. P. II. [4]) Matth. XXI, 1 — 9. [5]) Ib. XXIII, 39. [6]) Ib. XIV, 1. 2. [7]) Ib. 13. [8]) Conf. XIV, 13 cum 1 et XIII, 54 — 58.

flagria caesum et spiuis fuisse coronatum aute, quam Pilatus capite eum damuaret [1]; at Matthaeus illud utrumqne post hoc retulit in suum evaugelium [2]. Nou igitur Matthaeus temporum ordinem observavit. Idque ipsum concludes, si eius evangelium compares cum evaugelio Lucae, a quo constat buun ordinem fuisse observatum; earumdem enim rerum series alia est in his duobus evangeliis. Quibus positis facile videas, ut particula τοτε *tunc*, qua Matthaeus frequenter utitur narrationes narrationibus adiungens, praeter quam quod saepe παρέλκει, nullum tempus iu eius evangelio definiat, neque aliud exprimat, quam trausitum ab una materia ad aliam, nec secus formae illae dicendi in eius evangelio saepe usurpatae, *in illo die*, *in illo tempore*, *in diebus illis*, *in illa hora*, eodem loco babendae ac illa particula *tunc*; baec, inquam, omuia tantumdem valent ac *quondam* vel *quodam die*, quod adparet ex illis ipsis Matthaei capitibus, de quibus modo dicebamus, atque adeo ex aliis, de quibus alias [3] diximus, ac porro [4] dicemus. Id Lucas confirmat. Quum enim ipse ordinem sequatur temporum, loqutiones huinsmodi dubias vitat, quas apud Matthaeum, imo et apud Marcum, invenerat, atque ubi de die incerta dicendum est, adhibet verba *In una dierum* [5], ubi autem de certa ac determinata, *In ipsa die* [6]. Contra ea vero, si, quae tempus aut ordinem temporis sive magis, sive minus, certo tamen definiunt, ut sunt *Haec illo loquente*, *Postea*, *Post haec*, *Statim*, barumque similia, a Matthaeo praescripta fortasse sint narrationibus earum rerum, quarum similes aut Lucas referat aut Ioannes, ita tamen, ut tempora non in idem congruant, necessario concludendum erit illas bis gestas fuisse; multo autem magis sentiendum item est de sermonibus deque verbis, utpote quae veri longe similius est eadem aliis atque aliis temporibus fuisse prolata. Porro haec, quae de Matthaeo diximus, illud mire confirmat, quod, si ea vel ὡς καθ' ὑπόθεσιν dicta accipias, nullo negotio gravissima quaeque diluas, quae tibi hoc evangelium cum ceteris comparanti maximas crearent difficultates; cuius rei specimina hac ipsum opusculum nostrum plurima exhibebit.

5 Marcus, quod ad ordinem temporum, ubi Matthaeus et Lucas discrepant, modo cum uno, modo cum altero consentit, cum utraque vera, ubi ambo conseutiunt inter se, quod infra videre est.

Marcus	*Matthaeus*	*Lucas*
I, 1 — 8	III, 1 — 12	III, 2 — 18
9 — 20	13 — IV, 22	21 — IV, 31...
21 — 28		IV... 31 — 37
29 — 34	VIII, 14 — 17	38 — 41
35 — 38		42 — 43
39	IV, 23	44
40 — 45...	VIII, 1 — 4	V, 12 — 14
...45		15 — 16
II, 1 — 17	IX, 1 — 13	17 — 32
18 — 22		33 — 39
23 — III, 6	XII, 1 — 14	VI, 1 — 11
III, 7 — 12	15 — 16	
13 — 19		12 — 16
20 — 21		
22 — 30	22 — 32	XI, 14 — 23
31 — 35	46 — 50	
IV, 1 — 9	XIII, 1 — 9	VIII, 4 — 8
10...	36...	
...10 — 20	10 — 23	9 — 15
21 — 25		16 — 18
26 — 29		
30 — 34	31 — 35	
35	VIII, 18	22...
36 — V, 17	23 — 34	...22 — 37...

[1]) Io. XIX, 1 — 16. [2]) Matth. XXVII, 24 — 31. [3]) Lib. I. c. III. n. 63. [4]) Infr. n. XLIX; Lib. III. Diss XLIV. n. 9. [5]) Luc. V, 17; VIII, 22; XX, 1. [6]) Ib. XIII, 31 XXIII, 12; XXIV, 13.

Marcus	*Matthaeus*	*Lucas*
V, 18 — 21		...37 — 40
22 — 43	IX, 18 — 26	41 — 56
VI, 1 — 6...	XIII, 54 — 58	
...6	IX, 35	
7 — 11	X, 1 — 14	IX, 1 — 5
12 — 13		6
14 — 16	XIV, 1 — 2	7 — 9
17 — 29	3 — 12	
30 — 44	13 — 21	10 — 17
45 — VII, 31	22 — XV, 31	
VII, 32 — 37		
VIII, 1 — 21	XV, 32 — XVI, 12	
22 — 26		
27 — IX, 9	XVI, 13 — XVII, 9	18 — 36
IX, 10 — 12	XVII, 10 — 13	
13 — 31	14 — 22	37 — 45
32...	23...	
...32 — 39	XVIII, 1 — 5	46 — 50
40 — 49	6 — 9	
X, 1	XIX, 1 — 2	51
2 — 12	3 — 9	
13 — 31	13 — 30	XVIII, 15 — 30
32 — 34	XX, 17 — 19	31 — 34
35 — 45	20 — 28	
46...		XIX, 1
...46...	29	28
...46 — 52	30 — 34	
XI, 1 — 10	XXI, 1 — 9	29 — 38
11...	10 — 11	
...11 — 14	17 — 19	
15 — 18	12 — 13	45 — 48
19 — 26	20 — 22	
27 — 33	23 — 27	XX, 1 — 8
XII, 1 — 12	33 — 46	9 — 19
13 — 27	XXII, 15 — 33	20 — 40
28 — 31	34 — 40	
32 — 34...		
...34	...46	
35 — 37	41 — 46...	41 — 44
38 — 40	XXIII, 1 — 14	45 — 47
41 — 44		XXI, 1 — 4
XIII, 1 — 37	XXIV, 1 — 42	5 — 36
XIV, 1 — 2	XXVI, 1 — 5	XXII, 1 — 2
3 — 9	6 — 13	
10 — 17	14 — 20	3 — 14
18 — 21	21 — 25	
22 — 24	26 — 28	19 — 20
25	29	18
26	30	39
27 — 32	31 — 36	
33 — 54	37 — 58	40 — 55
55 — 64	59 — 66	

Marcus		*Matthaeus*		*Lucas*	
65		67 —	68	63 —	65
66 —	72	69 —	75	56 —	62
XV, 1...		XXVII, 1		66...	
...1		2		XXIII, 1	
2 —	5	11 —	14	2 —	5
6 —	15	15 —	26	17 —	25
16 —	20	27 —	31		
21		32		26	
22 —	23	33 —	34		
24		35		...34	
25...					
...25				...33...	
26		37		38	
27		38		...33	
28					
29 —	47	39 —	61	35 —	55
XVI, 1		XXVIII, 1			
2 —	5				
6 —	8	5 —	8		
9 —	11				
12 —	13			XXIV, 13 —	35
14 —	20			44 —	53

Itaque, si ea demas, quae leguntur apud Marcum a I, 29 ad II, 17 et a IV, 35 ad VI, 11, in reliquis ordo ferme idem est apud Marcum ac apud Matthaeum, nisi quod, ubi Christus ab utroque inducitur parabolam de semente diverse iacta apostolis rogantibus enarrans [1]), Marcus adnotat id factum, quum ille *ἐγένετο καταμόνας esset singularis* [2]), hoc est quum domum reversus esset [3]), quam domum reditionem Matthaeus non commemorat [4]) nisi post ceteras parabolas, quas illo die Christus in navicula considens [5]) multitudini narravit, quasque uterque retulit post illam parabolae de semente diverse iacta explicationem [6]), itemque Matthaeus narrare videtur eiectos fuisse e templo venditores emptoresque ante, Marcus vero aperte narrat id factum post ficum Christi iussu arefactam [7]), atque unam quamdam Christi sententiam uterque habet, sed non in eodem loco [8]). Quum igitur ordo rerum gestarum apud Marcum idem plerumque sit, qui apud Matthaeum, etiam, ubi Matthaeus a Luca discrepat, a quo ordo temporum est discendus, neque Marcus hunc temporum ordinem sequutus esse dicendus est, quod iam animadverterat Hieronymus [9]) et longe ante hunc Papias Hierapolitanus [10]). Ceterum facile in evangelio Marci ordinem rerum gestarum usque ad diem pridie mortis Christi restitues, si ea, quae sunt in Marc. III, 22—35, inseras inter versus 12 et 13 capitis X, quae vero in Marc. IV, 10—25, inter versus 34 et 35 huius ipsius capitis IV, quae denique in Marc. XIV, 3—9, colloces inter capita X et XI. Narrationi autem necis illatae Ioanni Baptistae, de qua est in Marc. VI, 17—29, locus esset continuo post Marc. III, 21, si ad temporum rationem spectes.

6 Quid Lucas hoc in negotio praestiterit, ipse nos docuit in evangelii prooemio [11]). Quum autem Lucae aeque ac Ioannis liber nobis ad conficiendum hoc opusculum eidem prorsus usui futurus sit, ac sunt stamina in telis contexendis, iuvabit sedulo atque adcurate illud Lucae prooemium considerare, quo certiores fiamus ea, quae in ipsum eius evangelium relata leguntur, secundum temporum ordinem digesta esse, id enim ex prooemio certe colligimus. Haud frustra fortasse illas pagellas legeris, quibus hoc ipsum prooemium declaravimus [12]). Verum, quum Lucas, non aliorum, quorum

---

[1]) Matth. XIII, 10—23; Marc. IV, 10—20. [2]) Ib. 10. [3]) Conf. ib. 1. [4]) Matth. ib. 36. [5]) Matth. ib. 1; Marc. ib. [6]) Matth. ib. 24—35; Marc. ib. 26—34. [7]) Matth. XXI, 12. 13. 17—19; Marc. XI, 12—17. [8]) Matth. XXIV, 14; Marc. XIII, 10. [9]) Praef. Commentar. in Matth. [10]) Ap. *Euseb.* H. E. L. III. c. 39. [11]) Luc. I, 1—4. [12]) Lib. III Diss. 1 et Lib. I. cap. III, n. 60.

mentio est in evangelio, sed unius Christi res gestas *ex ordine scribere* instituerit, haudquaquam a proposito abscessisse putandus est, quia semel [1] atque iterum [2] aliqua de Ioanne Baptista, quod occasio sic ferret, summatim perstrinxerit, imo paucis iudicaverit tunc, quum, si ad tempora spectes, haudquaquam his locus erat. Attende insuper, ut Lucae propositum fuerit *ordinare narrationem . . . rerum*, non autem sermonum aut verborum. Credi itaque potest quaedam, quae non simul dicta fuerunt, in unum locum subinde congessisse, praesertim quum effata quaedam, quasdam sententias, breves quosdam sermones de rebus diversis omnino ac dissimilibus, veluti concervat nullo tempore aut loco commemorato, sed illa dumtaxat narrandi formula usurpata *Dixit ad discipulos suos*, aut alia qua huius gemina, quod factum ab eo videre est potissimum in capitibus XII, 1—12. 22—59 et XVII, 1—10. 20—37. Quare haud repugnabo, si haec similiaque horum altera ab alteris seiungas, eodemque ordine iisdemque locis distribuas, ac sunt apud Matthaeum, praesertim quia hoec ipsa in Matthaei evangelio ita cum ceteris cohaereant, ut orationis series unitasque argumenti et materiei adeo constet, ut inde illa facile aut commode nequeant avelli. Atque huc revocandus sermo Christi et Satanae alio ordine apud Matthaeum descriptus, alio apud Lucam, quod tamen, non ipsi Lucae, sed iis, qui Lucam exscripsere, tribuere minime dubitem; sed de hoc alias [3]. Lege lib. I. c. III. n. 67.

7 Verum temporum ac rerum ordo etiam ex Ioanne discendus. Etenim a Ioanne historiam ex ordine digestam esse evincit ratio ac modus, quo res rebus connectit, ut quisque intelligat illas prius, has postea gestas esse. Usurpat insuper persaepe illa *postea*, *post hoc*, *post haec*, quibus illud ipsum efficitur manifeste. Ad haec, si Ioannis evangelium compares cum evangelio Lucae, perspicies, ut ea, quae apud Ioannem leguntur, ordine ne minimum quidem immutato nullaque difficultate, quam aptissime inserere possis iis, quae leguntur apud Lucam, quo solida atque perpetua narratio inde exstet.

8 Ceterum, quod Matthaeus et Marcus res non eo ordine descripserint, quo gestae sunt, non hoc quidquam deperire auctoritati ac veritati suarum narrationum, nullo negotio intelliget, quisquis animadverterit, ut illi haudquaquam ordinem hunc servandum sibi proposuerint, ac probe norit alias chronologis, alios historicis, iis praesertim, qui clarorum virorum vitas enarrare instituunt, leges scribendi esse, eamque rationem, quam Matthaeus et Marcus, Suetonium quoque et Plutarchum in scribendo tenuisse, nec tamen ideo quidquam fidei his derogandum esse suspicamur. Non tamen illud praeteribo, inique eos agere, qui eam evangelistarum concordiam, qualem a ceteris historicis nemo exspectet, ita flagitant, ut neque eam discrepantiam inter illos esse patiantur, quae a diverso sive narrandi modo, sive scriptoris consilio ac proposito dependet.

9 De ipso hoc libello illos, qui eum legent, praemonitos esse cum primis opto, hanc non eo pertinere, ut vincamus seriem rerum gestarum, quae in evangelia relatae sunt, eam esse, sed eam esse posse, quam proponimus; quo uno argumento illud utique vincetur, inter evangeliorum scriptores ἀντιλογίας nullas haberi. Adprime autem curavi, ut, ubi non omnium poteram, saltem duorum evangeliorum ordinem servarem, rationemque simul, quod ad ordinem rerum ac temporum, potissimam haberem Lucae et Ioannis, potiorem item Marci quam Matthaei. Illud exempli caussa sit; coniungere oportebat Matthaei XIII, 54—58 cum Marci VI, 1—6; at Matthaei narrationem, non Marci, transposui, quia Marci VI, 7—11 coniungi necesse erat cum Lucae IX, 1—5, hoc vero neque ante poni potuit, neque post, quam postremam partem capitis V Marci, id est Marc. V, 22—43, coniungi necesse sit cum postrema parte capitis VIII Lucae, id est cum Luc. VIII, 41—56.

10 Christi orationes relatas a Matthaeo et a Marco integras eoque ordine, quo sunt, quam fieri potuit, servavi, ut, si harum pars aliqua, id flagitante rerum ordine, quem Lucas nos docuit, alio transferenda fuit, ea quoque, quum nihil obstabat, transtulerim, quae, etsi apud Lucam minime leguntur, apud Matthaeum tamen aut Marcum conserta sunt aut continua serie coniuncta illis, quae transferebam. Ubi vero orationes huiusmodi aut harum partes alio transferre ipse Matthaeus dissuadebat, quamtumvis id Lucas flagitare videretur, relinquendas censui, ubi sunt, quum nihil vetet credere, earum aliquas, multoque magis effata quaedam quasdamque sententias, a Christo bis fuisse prolatas, quod vel ex uno atque eodem evangelio comperimus factum interdum esse, verbi gratia, ex Matth. V, 29. 30 coll. XVIII, 8. 9, ex Luc. IX, 24 coll. XVII, 33; itemque dicendum de parabolis. In universum autem, ubi una atque eadem Christi oratio unusque atque idem sermo non ab uno evangelista neque iisdem verbis relatus sese offerebat, ita sententias atque adeo verba de singulis evangeliis contexere studui, ut, quantum commode poterat, inde una ac solida exsisteret oratio.

[1] Luc. I, 80 coll. II, 1 seqq. [2] Ib. III, 19—20 coll. 21. 22. [3] Infr. n. XVII.

11 Bis relata invenies prima verba capitis XXIII Matthaei, sunt enim orationis titulus, ex qua partem, quemadmodnm Lucas facere snadet, uno loco, partem alio ponere debui. Item Matth. XX, 30—34, quibus duo coniunctim narrantur, non uno tamen tempore nec eodem loco gesta. Ioannis quoque I, 6—8, in quibus est de legatis ad Christum missis a Ioanne Baptista, et Io. I, 15, in quo legitur alterum testimonium a Baptista dictum de Christo, bis posui, primo una cum huius evangelii prooemio, cui utraque inserta sunt, iterum, ubi ordo temporum postulabat. Denique si qua forte praeterea repetita deprehendes, scito ideo repetita esse, vel ut sententia constaret, vel quod in duobus evangeliis ita posita essent, ut dubitarem, in utro, an in neutro ea essent transponenda. Ceterum haec omnia, quum repetuntur, intra hoc signum ( ) clausa reperies. Nonnulla in Matthaeo et in Marco transposui, non quia id flagitaret rerum ac temporum series, sed ut ordo idem foret ac in evangelio sive Lucae, sive Ioannis; sic factum videas, ubi est de titulo cruci imposito, de velo templi conscisso, quum Christus obiret, deque similibus. Imo et in Lucae narrationibus aliquid transposui, ubi nihil inde detrimenti temporum ac rerum series ordoque capiebat, et alterius evangelistae verba transponi ipse horum verborum contextus minime patiebatur.

12 Memineris denique punctis tribus ante vel post quasdam sententias aut voces positis lectorem moneri, ea, quae proxime illas in eodem versu praecedunt vel sequuntur, in alio loco esse quaerenda. Quae autem verba his signis [ ] inclusa vides, transposita ea sunt, locusque ipsorum proprius est post illa verba, post quae recta linea —— ducta est. Graeca pagina *textum*, ut vocant, *receptum* exhibet, subinde tamen adscitis iis vocum mutationibus, quas Griesbachius suggessit; latina vero exacta est ad bibliorum exemplaria, quae prodiere e vaticano typographeo. Verba duorum aut plurium evangelistarum, similia illa quidem, sed non eodem ordine disposita, si quidem una atque eadem pagellarum linea ea capiebat, haud necesse duxi transponere, ut ad eumdem ordinem ipsa revocarem. Forma tamen huius voluminis, quum augustius spatium praeberet, quam pagina manu scripta, typographum subinde compulit in duas lineas distribuere verba, quae in codice unam non amplius lineam implebant. In his ergo locis integra *συναλλαξις*, non una, sed duabus lineis continetur.

EVANGELIUM

ΔΙΑ ΤΕΣΣΑΡΩΝ

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΔΙΑ ΤΕΣΣΑΡΩΝ

I

Prooemium

LUCAE I

1 Ἐπειδηπερ πολλοι ἐπεχειρησαν ἀναταξασθαι διηγησιν περι των πεπληροφορημενων ἐν ἡμιν πραγματων,

2 Καθως παρεδοσαν ἡμιν οἱ ἀπ᾽ ἀρχης αὐτοπται και ὑπηρεται γενομενοι του λογου·

3 Ἐδοξε κἀμοι, παρηκολουθηκοτι ἀνωθεν πασιν ἀκριβως, καθεξης σοι γραψαι, κρατιστε Θεοφιλε,

4 Ἱνα ἐπιγνως περι ὡν κατηχηθης λογων την ἀσφαλειαν.

II

Ioannis Baptistae procreatio

LUCAE I

5 Ἐγενετο ἐν ταις ἡμεραις Ἡρωδου, του βασιλεως της Ἰουδαιας, ἱερευς τις ὀνοματι Ζαχαριας, ἐξ ἐφημεριας Ἀβια, και ἡ γυνη αὐτου ἐκ των θυγατερων Ἀαρων, και το ὀνομα αὐτης Ἐλισαβετ.

6 Ἠσαν δε δικαιοι ἀμφοτεροι ἐνωπιον του θεου, πορευομενοι ἐν πασαις ταις ἐντολαις και δικαιωμασι του κυριου ἀμεμπτοι.

7 Και οὐκ ἠν αὐτοις τεκνον, καθοτι ἡ Ἐλισαβετ ἠν στειρα, και ἀμφοτεροι προβεβηκοτες ἐν ταις ἡμεραις αὐτων ἠσαν.

8 Ἐγενετο δε ἐν τῳ ἱερατευειν αὐτον ἐν τῃ ταξει της ἐφημεριας αὐτου ἐναντι του θεου,

9 Κατα το ἐθος της ἱερατειας ἐλαχε του θυμιασαι, εἰσελθων εἰς τον ναον του κυριου·

10 Και παν το πληθος ἠν του λαου προσευχομενον ἐξω τῃ ὡρᾳ του θυμιαματος.

11 Ὠφθη δε αὐτῳ ἀγγελος κυριου, ἑστως ἐκ δεξιων του θυσιαστηριου του θυμιαματος.

12 Και ἐταραχθη Ζαχαριας ἰδων, και φοβος ἐπεπεσεν ἐπ᾽ αὐτον.

13 Εἰπε δε προς αὐτον ὁ ἀγγελος· Μη φοβου, Ζαχαρια· διοτι εἰσηκουσθη ἡ δεησις σου, και ἡ γυνη σου Ἐλισαβετ γεννησει υἱον σοι· και καλεσεις το ὀνομα αὐτου Ἰωαννην.

14 Και ἐσται χαρα σοι και ἀγαλλιασις, και πολλοι ἐπι τῃ γενεσει αὐτου χαρησονται.

15 Ἐσται γαρ μεγας ἐνωπιον κυριου· και οἰνον και σικερα οὐ μη πιῃ· και πνευματος ἁγιου πλησθησεται ἐτι ἐκ κοιλιας μητρος αὐτου.

16 Και πολλους των υἱων Ἰσραηλ ἐπιστρεψει ἐπι κυριον τον θεον αὐτων.

17 Και αὐτος προελευσεται ἐνωπιον αὐτου ἐν πνευματι και δυναμει Ἠλιου, ἐπιστρεψαι καρδιας πατερων ἐπι τεκνα, και ἀπειθεις ἐν φρονησει δικαιων, ἑτοιμασαι κυριῳ λαον κατεσκευασμενον.

18 Και εἰπε Ζαχαριας προς τον ἀγγελον· Κατα τι γνωσομαι τουτο; ἐγω γαρ εἰμι πρεσβυτης, και ἡ γυνη μου προβεβηκυια ἐν ταις ἡμεραις αὐτης.

19 Και ἀποκριθεις ὁ ἀγγελος εἰπεν αὐτῳ· Ἐγω εἰμι Γαβριηλ, ὁ παρεστηκως ἐνωπιον του θεου· και ἀπεσταλην λαλησαι προς σε, και εὐαγγελισασθαι σοι ταυτα.

20 Και ἰδου, ἐσῃ σιωπων, και μη δυναμενος λαλησαι, ἀχρι ἡς ἡμερας γενηται ταυτα· ἀνθ᾽ ὡν οὐκ ἐπιστευσας τοις λογοις μου, οἰτινες πληρωθησονται εἰς τον καιρον αὐτων.

21 Και ἠν ὁ λαος προσδοκων τον Ζαχαριαν· και ἐθαυμαζον ἐν τῳ χρονιζειν αὐτον ἐν τῳ ναῳ.

22 Ἐξελθων δε οὐκ ἠδυνατο λαλησαι αὐτοις· και ἐπεγνωσαν, ὁτι ὀπτασιαν ἑωρακεν ἐν τῳ ναῳ· και αὐτος ἠν διανευων αὐτοις, και διεμενε κωφος.

23 Και ἐγενετο ὡς ἐπλησθησαν αἱ ἡμεραι της λειτουργιας αὐτου, ἀπηλθεν εἰς τον οἰκον αὐτου.

24 Μετα δε ταυτας τας ἡμερας συνελαβεν Ἐλισαβετ ἡ γυνη αὐτου· και περιεκρυβεν ἑαυτην μηνας πεντε, λεγουσα·

25 Ὁτι οὑτω μοι πεποιηκεν ὁ κυριος ἐν ἡμεραις, αἱς ἐπειδεν ἀφελειν το ὀνειδος μου ἐν ἀνθρωποις.

III

Divini Verbi incarnatio

LUCAE I

26 Ἐν δε τῳ μηνι τῳ ἑκτῳ ἀπεσταλη ὁ ἀγγελος Γαβριηλ ὑπο του θεου εἰς πολιν της Γαλιλαιας, ᾑ ὀνομα Ναζαρετ,

27 Προς παρθενον μεμνηστευμενην ἀνδρι, ᾡ ὀνομα Ἰωσηφ, ἐξ οἰκου Δαυιδ· και το ὀνομα της παρθενου, Μαριαμ.

EVANGELIUM ΔΙΑ ΤΕΣΣΑΡΩΝ

I

Prooemium

LUCAE I

1 Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem, quae in nobis completae sunt, rerum:
2 Sicut tradiderunt nobis, qui ab initio ipsi viderunt, et ministri fuerunt sermonis:
3 Visum est et mihi, assecuto omnia a principio diligenter, ex ordine tibi scribere, optime Theophile,
4 Ut cognoscas eorum verborum, de quibus eruditus es, veritatem.

II

Ioannis Baptistae procreatio

LUCAE I

5 Fuit in diebus Herodis, regis Iudaeae, sacerdos quidam nomine Zacharias de vice Abia, et uxor illius de filiabus Aaron, et nomen eius Elisabeth.
6 Erant autem iusti ambo ante Deum, incedentes in omnibus mandatis, et iustificationibus Domini sine querela,
7 Et non erat illis filius, eo quod esset Elisabeth sterilis, et ambo processissent in diebus suis.
8 Factum est autem, cum sacerdotio fungeretur in ordine vicis suae ante Deum,
9 Secundum consuetudinem sacerdotii, sorte exiit ut incensum poneret, ingressus in templum Domini:
10 Et omnis multitudo populi erat orans foris hora incensi.
11 Apparuit autem illi Angelus Domini, stans a dextris altaris incensi.
12 Et Zacharias turbatus est videns, et timor irruit super eum.
13 Ait autem ad illum Angelus: Ne timeas Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua: et uxor tua Elisabeth pariet tibi filium, et vocabis nomen eius Ioannem:
14 Et erit gaudium tibi, et exultatio, et multi in nativitate eius gaudebunt:
15 Erit enim magnus coram Domino: et vinum, et siceram non bibet, et Spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suae:
16 Et multos filiorum Israel convertet ad Dominum Deum ipsorum:
17 Et ipse praecedet ante illum in spiritu, et virtute Eliae: ut convertat corda patrum in filios, et incredulos ad prudentiam iustorum, parare Domino plebem perfectam.
18 Et dixit Zacharias ad Angelum: Unde hoc sciam? ego enim sum senex, et uxor mea processit in diebus suis.
19 Et respondens Angelus dixit ei: Ego sum Gabriel, qui asto ante Deum: et missus sum loqui ad te, et haec tibi evangelizare.
20 Et ecce eris tacens, et non poteris loqui usque in diem, quo haec fiant, pro eo quod non credidisti verbis meis, quae implebuntur in tempore suo.
21 Et erat plebs expectans Zachariam: et mirabantur quod tardaret ipse in templo.
22 Egressus autem non poterat loqui ad illos, et cognoverunt quod visionem vidisset in templo. Et ipse erat innuens illis, et permansit mutus.
23 Et factum est, ut impleti sunt dies officii eius, abiit in domum suam:
24 Post hos autem dies concepit Elisabeth uxor eius, et occultabat se mensibus quinque, dicens:
25 Quia sic fecit mihi Dominus in diebus, quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines.

III

Divini Verbi incarnatio

LUCAE I

26 In mense autem sexto, missus est Angelus Gabriel a Deo in civitatem Galilaeae, cui nomen Nazareth,
27 Ad virginem desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph, de domo David, et nomen virginis Maria.

28 Και εἰσελθων ὁ ἀγγελος προς αὐτην, εἰπε· Χαιρε, κεχαριτωμενη· ὁ κυριος μετα σου· εὐλογημενη συ ἐν γυναιξιν.

29 Ἡ δε ἐπι τῳ λογῳ διεταραχθη, και διελογιζετο, ποταπος εἰη ὁ ἀσπασμος οὑτος.

30 Και εἰπεν ὁ ἀγγελος αὐτῃ· Μη φοβου, Μαριαμ· εὑρες γαρ χαριν παρα τῳ Θεῳ.

31 Και ἰδου, συλληψῃ ἐν γαστρι, και τεξῃ υἱον, και καλεσεις το ὀνομα αὐτου Ἰησουν.

32 Οὑτος ἐσται μεγας, και υἱος ὑψιστου κληθησεται· και δωσει αὐτῳ κυριος ὁ Θεος τον θρονον Δαυιδ του πατρος αὐτου·

33 Και βασιλευσει ἐπι τον οἰκον Ἰακωβ εἰς τους αἰωνας, και της βασιλειας αὐτου οὐκ ἐσται τελος.

34 Εἰπε δε Μαριαμ προς τον ἀγγελον· Πως ἐσται τουτο, ἐπει ἀνδρα οὐ γινωσκω;

35 Και ἀποκριθεις ὁ ἀγγελος εἰπεν αὐτῃ· Πνευμα ἁγιον ἐπελευσεται ἐπι σε, και δυναμις ὑψιστου ἐπισκιασει σοι· διο και το γεννωμενον ἁγιον, κληθησεται υἱος Θεου.

36 Και ἰδου, Ἐλισαβετ ἡ συγγενης σου, και αὐτη συνειληφυια υἱον ἐν γηρει αὐτης· και οὑτος μην ἑκτος ἐστιν αὐτῃ τῃ καλουμενῃ στειρᾳ.

37 Ὁτι οὐκ ἀδυνατησει παρα τῳ Θεῳ παν ῥημα.

38 Εἰπε δε Μαριαμ· Ἰδου, ἡ δουλη κυριου· γενοιτο μοι κατα το ῥημα σου. Και ἀπηλθεν ἀπ' αὐτης ὁ ἀγγελος.

IOANNIS I

1 Ἐν ἀρχῃ ἠν ὁ λογος, και ὁ λογος ἠν προς τον Θεον, και Θεος ἠν ὁ λογος.

2 Οὑτος ἠν ἐν ἀρχῃ προς τον Θεον.

3 Παντα δι' αὐτου ἐγενετο· και χωρις αὐτου ἐγενετο οὐδε ἑν, ὁ γεγονεν.

4 Ἐν αὐτῳ ζωη ἠν, και ἡ ζωη ἠν το φως των ἀνθρωπων·

5 Και το φως ἐν τῃ σκοτιᾳ φαινει, και ἡ σκοτια αὐτο οὐ κατελαβεν.

6 Ἐγενετο ἀνθρωπος ἀπεσταλμενος παρα Θεου, ὀνομα αὐτῳ Ἰωαννης·

7 Οὑτος ἠλθεν εἰς μαρτυριαν, ἱνα μαρτυρηση περι του φωτος, ἱνα παντες πιστευσωσι δι' αὐτου.

8 Οὐκ ἠν ἐκεινος το φως, ἀλλ' ἱνα μαρτυρηση περι του φωτος.

9 Ἠν το φως το ἀληθινον, ὁ φωτιζει παντα ἀνθρωπον ἐρχομενον εἰς τον κοσμον.

10 Ἐν τῳ κοσμῳ ἠν, και ὁ κοσμος δι' αὐτου ἐγενετο, και ὁ κοσμος αὐτον οὐκ ἐγνω.

11 Εἰς τα ἰδια ἠλθε, και οἱ ἰδιοι αὐτον οὐ παρελαβον.

12 Ὁσοι δε ἐλαβον αὐτον, ἐδωκεν αὐτοις ἐξουσιαν τεκνα Θεου γενεσθαι, τοις πιστευουσιν εἰς το ὀνομα αὐτου·

13 Οἱ οὐκ ἐξ αἱματων, οὐδε ἐκ θεληματος σαρκος, οὐδε ἐκ θεληματος ἀνδρος, ἀλλ' ἐκ Θεου ἐγεννηθησαν.

14 Και ὁ λογος σαρξ ἐγενετο, και ἐσκηνωσεν ἐν ἡμιν (και ἐθεασαμεθα την δοξαν αὐτου, δοξαν ὡς μονογενους παρα πατρος,) πληρης χαριτος και ἀληθειας.

15 Ἰωαννης μαρτυρει περι αὐτου, και κεκραγε, λεγων· Οὑτος ἠν, ὁν εἰπον· Ὁ ὀπισω μου ἐρχομενος, ἐμπροσθεν μου γεγονεν· Ὁτι πρωτος μου ἠν.

16 Και ἐκ του πληρωματος αὐτου ἡμεις παντες ἐλαβομεν, και χαριν ἀντι χαριτος.

17 Ὁτι ὁ νομος δια Μωσεως ἐδοθη· ἡ χαρις και ἡ ἀληθεια δια Ἰησου Χριστου ἐγενετο.

18 Θεον οὐδεις ἑωρακε πωποτε· ὁ μονογενης υἱος, ὁ ὠν εἰς τον κολπον του πατρος, ἐκεινος ἐξηγησατο. (XVI)

MATTHAEI I

1 Βιβλος γενεσεως Ἰησου Χριστου, υἱου Δαυιδ, υἱου Ἀβρααμ.

2 Ἀβρααμ ἐγεννησε τον Ἰσαακ· Ἰσαακ δε ἐγεννησε τον Ἰακωβ· Ἰακωβ δε ἐγεννησε τον Ἰουδαν και τους ἀδελφους αὐτου·

3 Ἰουδας δε ἐγεννησε τον Φαρες και τον Ζαρα ἐκ της Θαμαρ· Φαρες δε ἐγεννησε τον Ἐσρωμ· Ἐσρωμ δε ἐγεννησε τον Ἀραμ·

4 Ἀραμ δε ἐγεννησε τον Ἀμιναδαβ· Ἀμιναδαβ δε ἐγεννησε τον Ναασσων· Ναασσων δε ἐγεννησε τον Σαλμων·

5 Σαλμων δε ἐγεννησε τον Βοοζ ἐκ της Ῥαχαβ. Βοοζ δε ἐγεννησε τον Ὠβηδ ἐκ της Ῥουθ· Ὠβηδ δε ἐγεννησε τον Ἰεσσαι·

6 Ἰεσσαι δε ἐγεννησε τον Δαυιδ τον βασιλεα· Δαυιδ δε ὁ βασιλευς ἐγεννησε τον Σολομωνα ἐκ της του Οὐριου·

7 Σολομων δε ἐγεννησε τον Ῥοβοαμ· Ῥοβοαμ δε ἐγεννησε τον Ἀβια· Ἀβια δε ἐγεννησε τον Ἀσα·

8 Ἀσα δε ἐγεννησε τον Ἰωσαφατ· Ἰωσαφατ δε ἐγεννησε τον Ἰωραμ· Ἰωραμ δε ἐγεννησε τον Ὀζιαν·

9 Ὀζιας δε ἐγεννησε τον Ἰωαθαμ· Ἰωαθαμ δε ἐγεννησε τον Ἀχαζ· Ἀχαζ δε ἐγεννησε τον Ἐζεκιαν·

10 Ἐζεκιας δε ἐγεννησε τον Μανασση· Μανασσης δε ἐγεννησε τον Ἀμων· Ἀμων δε ἐγεννησε τον Ἰωσιαν·

11 Ἰωσιας δε ἐγεννησε τον Ἰεχονιαν και τους ἀδελφους αὐτου, ἐπι της μετοικεσιας Βαβυλωνος·

12 Μετα δε την μετοικεσιαν Βαβυλωνος, Ἰεχονιας ἐγεννησε τον Σαλαθιηλ· Σαλαθιηλ δε ἐγεννησε τον Ζοροβαβελ·

13 Ζοροβαβελ δε ἐγεννησε τον Ἀβιουδ· Ἀβιουδ δε ἐγεννησε τον Ἐλιακειμ· Ἐλιακειμ δε ἐγεννησε τον Ἀζωρ·

28 Et ingressus Angelus ad eam dixit: Ave gratia plena: Dominus tecum: Benedicta tu in mulieribus.

29 Quae cum audisset, turbata est in sermone eius, et cogitabat qualis esset ista salutatio.

30 Et ait Angelus ei: Ne timeas Maria, invenisti enim gratiam apud Deum:

31 Ecce concipies in utero, et paries filium, et vocabis nomen eius Iesum.

32 Hic erit magnus, et Filius Altissimi vocabitur, et dabit illi Dominus Deus sedem David patris eius: et regnabit in domo Iacob in aeternum,

33 Et regni eius non erit finis.

34 Dixit autem Maria ad Angelum: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?

35 Et respondens Angelus dixit ei: Spiritus sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideoque et quod nascetur ex te Sanctum, vocabitur Filius Dei.

36 Et ecce Elisabeth cognata tua, et ipsa concepit filium in senectute sua: et hic mensis sextus est illi, quae vocatur sterilis:

37 Quia non erit impossibile apud Deum omne verbum.

38 Dixit autem Maria: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Et discessit ab illa angelus.

IOANNIS I

1 In principio erat verbum, et verbum erat apud Deum, et Deus erat verbum.

2 Hoc erat in principio apud Deum.

3 Omnia per ipsum facta sunt: et sine ipso factum est nihil, quod factum est,

4 In ipso vita erat, et vita erat lux hominum:

5 Et lux in tenebris lucet, et tenebrae eam non comprehenderunt.

6 Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Ioannes.

7 Hic venit in testimonium ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum.

8 Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine.

9 Erat lux vera, quae illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum.

10 In mundo erat, et mundus per ipsum factus est, et mundus eum non cognovit.

11 In propria venit, et sui eum non receperunt.

12 Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his, qui credunt in nomine eius:

13 Qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt.

14 Et verbum caro factum est, et habitavit in nobis: et vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti a patre, plenum gratiae, et veritatis.

15 Ioannes testimonium perhibet de ipso, et clamat dicens: Hic erat, quem dixi: Qui post me venturus est, ante me factus est: quia prior me erat.

16 Et de plenitudine eius nos omnes accepimus, et gratiam pro gratia.

17 Quia lex per Moysen data est, gratia, et veritas per Iesum Christum facta est.

18 Deum nemo vidit umquam: unigenitus filius, qui est in sinu patris, ipse enarravit. (XVI)

MATTHAEI I

1 Liber generationis Iesu Christi filii David, filii Abraham.

2 Abraham genuit Isaac. Isaac autem genuit Iacob. Iacob autem genuit Iudam, et fratres eius.

3 Iudas autem genuit Phares, et Zaram de Thamar. Phares autem genuit Esron. Esron autem genuit Aram.

4 Aram autem genuit Aminadab. Aminadab autem genuit Naasson. Naasson autem genuit Salmon.

5 Salmon autem genuit Booz de Rahab. Booz autem genuit Obed ex Ruth. Obed autem genuit Iesse. Iesse autem genuit David regem.

6 David autem rex genuit Salomonem ex ea, quae fuit Uriae.

7 Salomon autem genuit Roboam. Roboam autem genuit Abiam. Abias autem genuit Asa.

8 Asa autem genuit Iosaphat. Iosaphat autem genuit Ioram. Ioram autem genuit Oziam.

9 Ozias autem genuit Ioatham. Ioatham autem genuit Achaz. Achaz autem genuit Ezechiam.

10 Ezechias autem genuit Manassen. Manasses autem genuit Amon. Amon autem genuit Iosiam.

11 Iosias autem genuit Iechoniam, et fratres eius in transmigratione Babylonis.

12 Et post transmigrationem Babylonis: Iechonias genuit Salathiel. Salathiel autem genuit Zorobabel.

13 Zorobabel autem genuit Abiud. Abiud autem genuit Eliacim. Eliacim autem genuit Azor.

14 *Ἀζωρ δε ἐγεννησε τον Σαδωκ· Σαδωκ δε ἐγεννησε τον Ἀχειμ· Ἀχειμ δέ ἐγεννησε τον Ἐλιουδ·*
15 *Ἐλιουδ δε ἐγεννησε τον Ἐλεαζαρ· Ἐλεαζαρ δε ἐγεννησε τον Ματθαν· Ματθαν δε ἐγεννησε τον Ἰακωβ.*
16 *Ἰακωβ δε ἐγεννησε τον Ἰωσεφ, τον ἀνδρα Μαριας, ἐξ ἡς ἐγεννηθη Ἰησους, ὁ λεγομενος Χριστος.*

17 *Πασαι ουν αἱ γενεαι ἀπο Ἀβρααμ ἑως Δαυιδ, γενεαι δεκατεσσαρες· και ἀπο Δαυιδ ἑως της μετοικεσιας Βαβυλωνος, γενεαι δεκατεσσαρες· και ἀπο της μετοικεσιας Βαβυλωνος ἑως του Χριστου, γενεαι δεκατεσσαρες.*
18 *Του δε Ἰησου Χριστου ἡ γενεσις οὑτως ἠν....* **(V)**

IV

Maria Elisabetham visens. Ortus Ioannis

LUCAE I

39 *Ἀναστασα δε Μαριαμ ἐν ταις ἡμεραις ταυταις, ἐπορευθη εἰς την ὀρεινην μετα σπουδης, εἰς πολιν Ἰουδα.*
40 *Και εἰσηλθεν εἰς τον οἰκον Ζαχαριου, και ἠσπασατο την Ἐλισαβετ.*
41 *Και ἐγενετο, ὡς ἠκουσεν ἡ Ἐλισαβετ τον ἀσπασμον της Μαριας, ἐσκιρτησε το βρεφος ἐν τῃ κοιλιᾳ αὐτης· και ἐπλησθη πνευματος ἁγιου ἡ Ἐλισαβετ,*
42 *Και ἀνεφωνησε φωνῃ μεγαλῃ, και εἰπεν· Εὐλογημενη συ ἐν γυναιξι· και εὐλογημενος ὁ καρπος της κοιλιας σου.*
43 *Και ποθεν μοι τουτο, ἱνα ἐλθῃ ἡ μητηρ του κυριου μου προς με;*
44 *Ἰδου γαρ, ὡς ἐγενετο ἡ φωνη του ἀσπασμου σου εἰς τα ὠτα μου, ἐσκιρτησε το βρεφος ἐν ἀγαλλιασει ἐν τῃ κοιλιᾳ μου.*
45 *Και μακαρια ἡ πιστευσασα, ὁτι ἐσται τελειωσις τοις λελαλημενοις αὐτῃ παρα κυριου.*
46 *Και εἰπε Μαριαμ· Μεγαλυνει ἡ ψυχη μου τον κυριον,*
47 *Και ἠγαλλιασε το πνευμα μου ἐπι τῳ Θεῳ τῳ σωτηρι μου·*
48 *Ὁτι ἐπεβλεψεν ἐπι την ταπεινωσιν της δουλης αὐτου. Ἰδου γαρ, ἀπο του νυν μακαριουσι με πασαι αἱ γενεαι·*
49 *Ὁτι ἐποιησε μοι μεγαλεια ὁ δυνατος· και ἁγιον το ὀνομα αὐτου,*
50 *Και το ἐλεος αὐτου εἰς γενεας γενεων τοις φοβουμενοις αὐτον.*
51 *Ἐποιησε κρατος ἐν βραχιονι αὐτου· διεσκορπισεν ὑπερηφανους διανοιᾳ καρδιας αὐτων.*
52 *Καθειλε δυναστας ἀπο θρονων, και ὑψωσε ταπεινους.*
53 *Πεινωντας ἐνεπλησεν ἀγαθων, και πλουτουντας ἐξαπεστειλε κενους.*
54 *Ἀντελαβετο Ἰσραηλ παιδος αὐτου, μνησθηναι ἐλεους,*
55 *(Καθως ἐλαλησε προς τους πατερας ἡμων,) τῳ ἀβρααμ και τῳ σπερματι αὐτου εἰς τον αἰωνα.*
56 *Ἐμεινε δε Μαριαμ συν αὐτῃ ὡσει μηνας τρεις· και ὑπεστρεψεν εἰς τον οἰκον αὐτης.*

57 *Τῃ δε Ἐλισαβετ ἐπλησθη ὁ χρονος του τεκειν αὐτην· και ἐγεννησεν υἱον.*
58 *Και ἠκουσαν οἱ περιοικοι και οἱ συγγενεις αὐτης, ὁτι ἐμεγαλυνε κυριος το ἐλεος αὐτου μετ' αὐτης· και συνεχαιρον αὐτῃ.*
59 *Και ἐγενετο, ἐν τῃ ὀγδοῃ ἡμερᾳ ἠλθον περιτεμειν το παιδιον· και ἐκαλουν αὐτο, ἐπι τῳ ὀνοματι του πατρος αὐτου, Ζαχαριαν.*
60 *Και ἀποκριθεισα ἡ μητηρ αὐτου εἰπεν· Οὐχι· ἀλλα κληθησεται Ἰωαννης.*
61 *Και εἰπον προς αὐτην· Ὁτι οὐδεις ἐστιν ἐν τῃ συγγενειᾳ σου, ὁς καλειται τῳ ὀνοματι τουτῳ.*
62 *Ἐνενευον δε τῳ πατρι αὐτου, το τι ἀν θελοι καλεισθαι αὐτον.*
63 *Και αἰτησας πινακιδιον, ἐγραψε, λεγων· Ἰωαννης ἐστι το ὀνομα αὐτου. Και ἐθαυμασαν παντες.*
64 *Ἀνεῳχθη δε το στομα αὐτου παραχρημα, και ἡ γλωσσα αὐτου· και ἐλαλει εὐλογων τον Θεον.*
65 *Και ἐγενετο ἐπι παντας φοβος τους περιοικουντας αὐτους· και ἐν ὁλῃ τῃ ὀρεινῃ της Ἰουδαιας διελαλειτο παντα τα ῥηματα ταυτα.*
66 *Και ἐθεντο παντες οἱ ἀκουσαντες ἐν τῃ καρδιᾳ αὐτων, λεγοντες· Τι ἀρα το παιδιον τουτο ἐσται; Και χειρ κυριου ἠν μετ' αὐτου.*
67 *Και Ζαχαριας ὁ πατηρ αὐτου ἐπλησθη πνευματος ἁγιου, και προεφητευσε, λεγων·*
68 *Εὐλογητος κυριος, ὁ Θεος του Ἰσραηλ· ὁτι ἐπεσκεψατο και ἐποιησε λυτρωσιν τῳ λαῳ αὐτου,*
69 *Και ἠγειρε κερας σωτηριας ἡμιν ἐν τῳ οἰκῳ Δαυιδ του παιδος αὐτου·*
70 *(Καθως ἐλαλησε δια στοματος των ἁγιων, των ἀπ' αἰωνος, προφητων αὐτου·)*
71 *Σωτηριαν ἐξ ἐχθρων ἡμων, και ἐκ χειρος παντων των μισουντων ἡμας.*
72 *Ποιησαι ἐλεος μετα των πατερων ἡμων, και μνησθηναι διαθηκης ἁγιας αὐτου,*
73 *Ὁρκον, ὁν ὠμοσε προς Ἀβρααμ τον πατερα ἡμων, του δουναι ἡμιν,*
74 *Ἀφοβως, ἐκ χειρος των ἐχθρων ἡμων ῥυσθεντας, λατρευειν αὐτῳ*
75 *Ἐν ὁσιοτητι και δικαιοσυνῃ ἐνωπιον αὐτου, πασας τας ἡμερας ἡμων.*

14 Azor autem genuit Sadoc. Sadoc autem genuit Achim. Achim autem genuit Eliud.

15 Eliud autem genuit Eleazar. Eleazar autem genuit Mathan. Mathan autem genuit Iacob.

16 Iacob autem genuit Ioseph virum Mariae, de qua natus est Iesus, qui vocatur Christus.

17 Omnes itaque generationes ab Abraham usque ad David, generationes quattuordecim: et a David usque ad transmigrationem Babylonis, generationes quattuordecim: et a transmigratione Babylonis usque ad Christum, generationes quattuordecim. (V)

IV

Mariam Elisabetham visens. Ortus Ioannis

LUCAE I

39 Exurgens autem Maria in diebus illis abiit in montana cum festinatione, in civitatem Iuda:

40 Et intravit in domum Zachariae, et salutavit Elisabeth.

41 Et factum est, ut audivit salutationem Mariae Elisabeth, exultavit infans in utero eius: et repleta est Spiritu sancto Elisabeth:

42 Et exclamavit voce magna, et dixit: Benedicta tu inter mulieres, et benedictus fructus ventris tui.

43 Et unde hoc mihi ut veniat mater Domini mei ad me?

44 Ecce enim ut facta est vox salutationis tuae in auribus meis, exultavit in gaudio infans in utero meo.

45 Et beata, quae credidisti, quoniam perficientur ea, quae dicta sunt tibi a Domino.

46 Et ait Maria: Magnificat anima mea Dominum:

47 Et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo.

48 Quia respexit humilitatem ancillae suae: ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.

49 Quia fecit mihi magna qui potens est: et sanctum nomen eius.

50 Et misericordia eius a progenie in progenies timentibus eum.

51 Fecit potentiam in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui.

52 Deposuit potentes de sede, et exaltavit humiles.

53 Esurientes implevit bonis: et divites dimisit inanes.

54 Suscepit Israel puerum suum, recordatus misericordiae suae.

55 Sicut locutus est ad patres nostros, Abraham, et semini eius in saecula.

56 Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus: et reversa est in domum suam.

57 Elisabeth autem impletum est tempus pariendi, et peperit filium.

58 Et audierunt vicini, et cognati eius quia magnificavit Dominus misericordiam suam cum illa, et congratulabantur ei.

59 Et factum est in die octavo, venerunt circumcidere puerum, et vocabant eum nomine patris sui Zachariam.

60 Et respondens mater eius, dixit: Nequaquam, sed vocabitur Ioannes.

61 Et dixerunt ad illam: Quia nemo est in cognatione tua, qui vocetur hoc nomine.

62 Innuebant autem patri eius, quem vellet vocari eum.

63 Et postulans pugillarem scripsit, dicens: Ioannes est nomen eius. Et mirati sunt universi.

64 Apertum est autem illico os eius, et lingua eius, et loquebatur benedicens Deum.

65 Et factus est timor super omnes vicinos eorum: et super omnia montana Iudaeae divulgabantur omnia verba haec:

66 Et posuerunt omnes, qui audierant, in corde suo, dicentes: Quis, putas, puer iste erit? Etenim manus Domini erat cum illo.

67 Et Zacharias pater eius repletus est Spiritu sancto: et prophetavit, dicens:

68 Benedictus Dominus Deus Israel, quia visitavit, et fecit redemptionem plebis suae:

69 Et erexit cornu salutis nobis: in domo David pueri sui.

70 Sicut locutus est per os sanctorum, qui a saeculo sunt, prophetarum eius:

71 Salutem ex inimicis nostris, et de manu omnium, qui oderunt nos:

72 Ad faciendam misericordiam cum patribus nostris: et memorari testamenti sui sancti.

73 Iusiurandum, quod iuravit ad Abraham patrem nostrum, daturum se nobis:

74 Ut sine timore, de manu inimicorum nostrorum liberati, serviamus illi.

75 In sanctitate, et iustitia coram ipso, omnibus diebus nostris.

76 *Και συ, παιδιον, προφητης ὑψιστου κληθηση· προπορευση γαρ προ προσωπου κυριου, ἑτοιμασαι ὁδους αὐτου,*

77 *Του δουναι γνωσιν σωτηριας τῳ λαῳ αὐτου, ἐν ἀφεσει ἁμαρτιων αὐτων,*

78 *Δια σπλαγχνα ἐλεους Θεου ἡμων, ἐν οἱς ἐπεσκεψατο ἡμας ἀνατολη ἐξ ὑψους,*

79 *Ἐπιφαναι τοις ἐν σκοτει και σκιᾳ θανατου καθημενοις, του κατευθυναι τους ποδας ἡμων εἰς ὁδον εἰρηνης.* (VIII)

V

Iosephi somnium

MATTHAEI I

18 ...*Μνηστευθεισης γαρ της μητρος αὐτου Μαριας τῳ Ἰωσηφ, πριν ἡ συνελθειν αὐτους, εὑρεθη ἐν γαστρι ἐχουσα ἐκ πνευματος ἁγιου.*

19 *Ἰωσηφ δε ὁ ἀνηρ αὐτης, δικαιος ὠν και μη θελων αὐτην παραδειγματισαι, ἐβουληθη λαθρα ἀπολυσαι αὐτην.*

20 *Ταυτα δε αὐτου ἐνθυμηθεντος, ἰδου, ἀγγελος κυριου κατ᾽ ὀναρ ἐφανη αὐτῳ, λεγων· Ἰωσηφ, υἱος Δαυιδ, μη φοβηθῃς παραλαβειν Μαριαμ την γυναικα σου· το γαρ ἐν αὐτῃ γεννηθεν ἐκ πνευματος ἐστιν ἁγιου·*

21 *Τεξεται δε υἱον, και καλεσεις το ὀνομα αὐτου Ἰησουν· αὐτος γαρ σωσει τον λαον αὐτου ἀπο των ἁμαρτιων αὐτων.*

22 *Τουτο δε ὁλον γεγονεν, ἱνα πληρωθη το ῥηθεν ὑπο του κυριου δια του προφητου, λεγοντος·*

23 *Ἰδου, ἡ παρθενος ἐν γαστρι ἑξει, και τεξεται υἱον, και καλεσουσι το ὀνομα αὐτου Ἐμμανουηλ· ὁ ἐστι μεθερμηνευομενον, μεθ᾽ ἡμων ὁ Θεος.*

24 *Διεγερθεις δε ὁ Ἰωσηφ ἀπο του ὑπνου, ἐποιησεν ὡς προσεταξεν αὐτῳ ὁ ἀγγελος κυριου· και παρελαβε την γυναικα αὐτου,*

25 *Και οὐκ ἐγινωσκεν αὐτην ἑως οὗ ἐτεκε τον υἱον αὐτης τον πρωτοτοκον· και ἐκαλεσε το ὀνομα αὐτου Ἰησουν.* (VII)

VI

Christi ortus et circumcisio. Mariae purificatio. Reditus Nazarethum

LUCAE II

1 *Ἐγενετο δε ἐν ταις ἡμεραις ἐκειναις, ἐξηλθε δογμα παρα Καισαρος Αὐγουστου, ἀπογραφεσθαι πασαν την οἰκουμενην.*

2 (*Αὐτη ἡ ἀπογραφη πρωτη ἐγενετο ἡγεμονευοντος της Συριας Κυρηνιου.*)

3 *Και ἐπορευοντο παντες ἀπογραφεσθαι, ἑκαστος εἰς την ἰδιαν πολιν.*

4 *Ἀνεβη δε και Ἰωσηφ ἀπο της Γαλιλαιας, ἐκ πολεως Ναζαρετ, εἰς την Ἰουδαιαν, εἰς πολιν Δαυιδ, ἡτις καλειται Βηθλεεμ,* (*δια το εἰναι αὐτον ἐξ οἰκου και πατριας Δαυιδ,*)

5 *Ἀπογραψασθαι συν Μαριαμ τῃ μεμνηστευμενῃ αὐτῳ γυναικι, οὐσῃ ἐγκυῳ.*

6 *Ἐγενετο δε ἐν τῳ εἰναι αὐτους ἐκει, ἐπλησθησαν αἱ ἡμεραι του τεκειν αὐτην.*

7 *Και ἐτεκε τον υἱον αὐτης τον πρωτοτοκον, και ἐσπαργανωσεν αὐτον, και ἀνεκλινεν αὐτον ἐν τῃ φατνῃ· διοτι οὐκ ἠν αὐτοις τοπος ἐν τῳ καταλυματι.*

8 *Και ποιμενες ἠσαν ἐν τῃ χωρᾳ τῃ αὐτῃ ἀγραυλουντες, και φυλασσοντες φυλακας της νυκτος ἐπι την ποιμνην αὐτων.*

9 *Και ἰδου, ἀγγελος κυριου ἐπεστη αὐτοις, και δοξα κυριου περιελαμψεν αὐτους· και ἐφοβηθησαν φοβον μεγαν.*

10 *Και εἰπεν αὐτοις ὁ ἀγγελος· Μη φοβεισθε· ἰδου γαρ, εὐαγγελιζομαι ὑμιν χαραν μεγαλην, ἡτις ἐσται παντι τῳ λαῳ·*

11 *Ὁτι ἐτεχθη ὑμιν σημερον σωτηρ, ὁς ἐστι Χριστος κυριος, ἐν πολει Δαυιδ.*

12 *Και τουτο ὑμιν το σημειον. Εὑρησετε βρεφος ἐσπαργανωμενον κειμενον ἐν φατνῃ.*

13 *Και ἐξαιφνης ἐγενετο συν τῳ ἀγγελῳ πληθος στρατιας οὐρανιου, αἰνουντων τον Θεον, και λεγοντων·*

14 *Δοξα ἐν ὑψιστοις Θεῳ, και ἐπι γης εἰρηνη· ἐν ἀνθρωποις εὐδοκια.*

15 *Και ἐγενετο, ὡς ἀπηλθον ἀπ᾽ αὐτων εἰς τον οὐρανον οἱ ἀγγελοι, και οἱ ἀνθρωποι, οἱ ποιμενες, εἰπον προς ἀλληλους· Διελθωμεν δη ἑως Βηθλεεμ, και ἰδωμεν το ῥημα τουτο το γεγονος, ὁ ὁ κυριος ἐγνωρισεν ἡμιν.*

16 *Και ἠλθον σπευσαντες, και ἀνευρον την τε Μαριαμ και τον Ἰωσηφ, και το βρεφος κειμενον ἐν τῃ φατνῃ.*

17 *Ἰδοντες δε, διεγνωρισαν περι του ῥηματος του λαληθεντος αὐτοις περι του παιδιου τουτου.*

18 *Και παντες οἱ ἀκουσαντες ἐθαυμασαν περι των λαληθεντων ὑπο των ποιμενων προς αὐτους.*

19 *Ἡ δε Μαριαμ παντα συνετηρει τα ῥηματα ταυτα, συμβαλλουσα ἐν τῃ καρδιᾳ αὐτης.*

76 Et tu puer, propheta Altissimi vocaberis: praeibis enim ante faciem Domini parare vias eius:

77 Ad dandam scientiam salutis plebi eius: in remissionem peccatorum eorum:

78 Per viscera misericordiae Dei nostri: in quibus visitavit nos, oriens ex alto:

79 Illuminare his, qui in tenebris, et in umbra mortis sedent: ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. (VIII)

V

Iosephi somnium

MATTHAEI I

18 Christi autem generatio sic erat: Cum esset desponsata mater eius Maria Ioseph, antequam convenirent, inventa est in utero habens de Spiritu sancto.

19 Ioseph autem vir eius cum esset iustus, et nollet eam traducere: voluit occulte dimittere eam.

20 Haec autem eo cogitante, ecce Angelus domini apparuit in somnis ei, dicens: Ioseph fili David, noli timere accipere Mariam coniugem tuam: quod enim in ea natum est, de Spiritu sancto est.

21 Pariet autem filium: et vocabis nomen eius Iesum: ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum.

22 Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur quod dictum est a domino per Prophetam dicentem:

23 Ecce virgo in utero habebit, et pariet filium: et vocabunt nomen eius emmanuel, quod est interpretatum Nobiscum Deus.

24 Exurgens autem Ioseph a somno, fecit sicut praecepit ei Angelus Domini, et accepit coniugem suam.

25 Et non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum: et vocavit nomen eius Iesum. (VII)

VI

Christi ortus et circumcisio. Mariae purificatio. Reditus Nazarethum

LUCAE II

1 Factum est autem in diebus illis, exiit edictum a Caesare Augusto ut describeretur universus orbis.

2 Haec descriptio prima, facta est a praeside Syriae Cyrino:

3 Et ibant omnes ut profiterentur singuli in suam civitatem.

4 Ascendit autem et Ioseph a Galilaea de civitate Nazareth in Iudaeam in civitatem David, quae vocatur Bethlehem: eo quod esset de domo, et familia David,

5 Ut profiteretur cum Maria desponsata sibi uxore praegnante.

6 Factum est autem, cum essent ibi, impleti sunt dies ut pareret.

7 Et peperit filium suum primogenitum, et pannis eum involvit, et reclinavit eum in praesepio: quia non erat eis locus in diversorio.

8 Et pastores erant in regione eadem vigilantes, et custodientes vigilias noctis super gregem suum.

9 Et ecce Angelus Domini stetit iuxta illos, et claritas Dei circumfulsit illos, et timuerunt timore magno.

10 Et dixit illis Angelus: Nolite timere: ecce enim evangelizo vobis gaudium magnum, quod erit omni populo:

11 Quia natus est vobis hodie Salvator, qui est Christus Dominus, in civitate David.

12 Et hoc vobis signum: Invenietis infantem pannis involutum, et positum in praesepio.

13 Et subito facta est cum Angelo multitudo militiae caelestis laudantium Deum, et dicentium:

14 Gloria in altissimis Deo, et in terra pax hominibus bonae voluntatis.

15 Et factum est, ut discesserunt ab eis Angeli in caelum: pastores loquebantur ad invicem: Transeamus usque Bethlehem, et videamus hoc verbum, quod factum est, quod Dominus ostendit nobis.

16 Et venerunt festinantes: et invenerunt Mariam, et Ioseph, et infantem positum in praesepio.

17 Videntes autem cognoverunt de verbo, quod dictum erat illis de puero hoc.

18 Et omnes, qui audierunt, mirati sunt: et de his, quae dicta erant a pastoribus ad ipsos.

19 Maria autem conservabat omnia verba haec, conferens in corde suo.

20 Και ὑπεστρεψαν οἱ ποιμενες, δοξαζοντες και αἰνουντες τον Θεον ἐπι πασιν οἱς ἠκουσαν και εἰδον, καθως ἐλαληθη προς αὐτους.

21 Και ὁτε ἐπλησθησαν ἡμεραι ὀκτω του περιτεμειν το παιδιον, και ἐκληθη το ὀνομα αὐτου Ἰησους, το κληθεν ὑπο του ἀγγελου προ του συλληφθηναι αὐτον ἐν τῃ κοιλιᾳ.

22 Και ὁτε ἐπλησθησαν αἱ ἡμεραι του καθαρισμου αὐτων, κατα τον νομον Μωσεως, ἀνηγαγον αὐτον εἰς Ἱεροσολυμα, παραστησαι τῳ κυριῳ,

23 (Καθως γεγραπται ἐν νομῳ κυριου· Ὁτι παν ἀρσεν διανοιγον μητραν, ἁγιον τῳ κυριῳ κληθησεται·)

24 Και του δουναι θυσιαν, κατα το εἰρημενον ἐν νομῳ κυριου, ζευγος τρυγονων, ἠ δυο νεοσσους περιστερων.

25 Και ἰδου, ἠν ἀνθρωπος ἐν Ἱερουσαλημ, ᾡ ὀνομα Συμεων· και ὁ ἀνθρωπος οὑτος δικαιος και εὐλαβης, προσδεχομενος παρακλησιν του Ἰσραηλ. Και πνευμα ἠν ἁγιον ἐπ᾽ αὐτον·

26 Και ἠν αὐτῳ κεχρηματισμενον ὑπο του πνευματος του ἁγιου, μη ἰδειν θανατον, πριν ἠ ἰδῃ τον Χριστον κυριου.

27 Και ἠλθεν ἐν τῳ πνευματι εἰς το ἱερον· και ἐν τῳ εἰσαγαγειν τους γονεις το παιδιον Ἰησουν, του ποιησαι αὐτους κατα το εἰθισμενον του νομου περι αὐτου·

28 Και αὐτος ἐδεξατο αὐτο εἰς τας ἀγκαλας αὐτου, και εὐλογησε τον Θεον, και εἰπε·

29 Νυν ἀπολυεις τον δουλον σου, δεσποτα, κατα το ῥημα σου, ἐν εἰρηνῃ·

30 Ὁτι εἰδον οἱ ὀφθαλμοι μου το σωτηριον σου,

31 Ὁ ἡτοιμασας κατα προσωπον παντων των λαων·

32 Φως εἰς ἀποκαλυψιν ἐθνων, και δοξαν λαου σου Ἰσραηλ.

33 Και ἠν ὁ πατηρ αὐτου και ἡ μητηρ θαυμαζοντες ἐπι τοις λαλουμενοις περι αὐτου.

34 Και εὐλογησεν αὐτους Συμεων, και εἰπε προς Μαριαμ την μητερα αὐτου· Ἰδου, οὑτος κειται εἰς πτωσιν και ἀναστασιν πολλων ἐν τῳ Ἰσραηλ, και εἰς σημειον ἀντιλεγομενον·

35 (Και σου δε αὐτης την ψυχην διελευσεται ῥομφαια·) ὁπως ἀν ἀποκαλυφθωσιν ἐκ πολλων καρδιων διαλογισμοι.

36 Και ἠν Ἀννα προφητις, θυγατηρ Φανουηλ, ἐκ φυλης Ἀσηρ· αὑτη προβεβηκυια ἐν ἡμεραις πολλαις, ζησασα ἐτη μετα ἀνδρος ἑπτα ἀπο της παρθενιας αὐτης·

37 Και αὑτη χηρα ὡς ἐτων ὀγδοηκοντα τεσσαρων, ἡ οὐκ ἀφιστατο ἀπο του ἱερου, νηστειαις και δεησεσι λατρευουσα νυκτα και ἡμεραν.

38 Και αὑτη, αὐτῃ τῃ ὡρᾳ ἐπιστασα, ἀνθωμολογειτο τῳ κυριῳ, και ἐλαλει περι αὐτου πασι τοις προσδεχομενοις λυτρωσιν ἐν Ἱερουσαλημ.

39 Και ὡς ἐτελεσαν ἁπαντα τα κατα τον νομον κυριου, ὑπεστρεψαν εἰς την Γαλιλαιαν, εἰς την πολιν αὐτων, Ναζαρετ. (VIII)

VII

Magi. Fuga in Aegyptum. Caedes puerorum. Reditus Nararethum

MATTHAEI II

1 Του δε Ἰησου γεννηθεντος ἐν Βηθλεεμ της Ἰουδαιας, ἐν ἡμεραις Ἡρωδου του βασιλεως, ἰδου, μαγοι ἀπο ἀνατολων παρεγενοντο εἰς Ἱεροσολυμα, λεγοντες·

2 Που ἐστιν ὁ τεχθεις βασιλευς των Ἰουδαιων; εἰδομεν γαρ αὐτου τον ἀστερα ἐν τῃ ἀνατολῃ, και ἠλθομεν προσκυνησαι αὐτῳ.

3 Ἀκουσας δε Ἡρωδης ὁ βασιλευς ἐταραχθη, και πασα Ἱεροσολυμα μετ᾽ αὐτου·

4 Και συναγαγων παντας τους ἀρχιερεις και γραμματεις του λαου, ἐπυνθανετο παρ᾽ αὐτων, που ὁ Χριστος γενναται.

5 Οἱ δε εἰπον αὐτῳ· Ἐν Βηθλεεμ της Ἰουδαιας· οὑτω γαρ γεγραπται δια του προφητου·

6 Και συ Βηθλεεμ, γη Ἰουδα, οὐδαμως ἐλαχιστη εἰ ἐν τοις ἡγεμοσιν Ἰουδα· ἐκ σου γαρ ἐξελευσεται ἡγουμενος, ὁστις ποιμανει τον λαον μου, τον Ἰσραηλ.

7 Τοτε Ἡρωδης λαθρα καλεσας τους μαγους, ἠκριβωσε παρ᾽ αὐτων τον χρονον του φαινομενου ἀστερος,

8 Και πεμψας αὐτους εἰς Βηθλεεμ, εἰπε· Πορευθεντες, ἀκριβως ἐξετασατε περι του παιδιου· ἐπαν δε εὑρητε, ἀπαγγειλατε μοι, ὁπως κἀγω ἐλθων προσκυνησω αὐτῳ.

9 Οἱ δε ἀκουσαντες του βασιλεως, ἐπορευθησαν. Και ἰδου, ὁ ἀστηρ, ὁν εἰδον ἐν τῃ ἀνατολῃ, προηγεν αὐτους, ἑως ἐλθων ἐστη ἐπανω οὑ ἠν το παιδιον.

10 Ἰδοντες δε τον ἀστερα, ἐχαρησαν χαραν μεγαλην σφοδρα·

11 Και ἐλθοντες εἰς την οἰκιαν, εὑρον το παιδιον μετα Μαριας της μητρος αὐτου, και πεσοντες προσεκυνησαν αὐτῳ, και ἀνοιξαντες τους θησαυρους αὐτων, προσηνεγκαν αὐτῳ δωρα, χρυσον και λιβανον και σμυρναν.

12 Και χρηματισθεντες κατ᾽ ὀναρ, μη ἀνακαμψαι προς Ἡρωδην, δι᾽ ἀλλης ὁδου ἀνεχωρησαν εἰς την χωραν αὐτων.

13 Ἀναχωρησαντων δε αὐτων, ἰδου, ἀγγελος κυριου φαινεται κατ᾽ ὀναρ τῳ Ἰωσηφ, λεγων· Ἐγερθεις παραλαβε το παιδιον και την μητερα αὐτου, και φευγε εἰς Αἰγυπτον, και ἰσθι ἐκει, ἑως ἀν εἰπω

20 Et reversi sunt pastores glorificantes, et laudantes Deum in omnibus, quae audierant, et viderant sicut dictum est ad illos.

21 Et postquam consummati sunt dies octo ut circumcideretur puer: vocatum est nomen eius Iesus, quod vocatum est ab Angelo prius quam in utero conciperetur.

22 Et postquam impleti sunt dies purgationis eius secundum legem Moysi, tulerunt illum in Ierusalem, ut sisterent eum Domino,

23 Sicut scriptum est in lege Domini: Quia omne masculinum adaperiens vulvam, sanctum Domino vocabitur.

24 Et ut darent hostiam secundum quod dictum est in lege Domini par turturum, aut duos pullos columbarum.

25 Et ecce homo erat in Ierusalem, cui nomen Simeon, et homo iste iustus, et timoratus, expectans consolationem Israel, et Spiritus sanctus erat in eo.

26 Et responsum acceperat a Spiritu sancto, non visurum se mortem, nisi prius videret Christum Domini.

27 Et venit in spiritu in templum. Et cum inducerent puerum Iesum parentes eius, ut facerent secundum consuetudinem legis pro eo:

28 Et ipse accepit eum in ulnas suas, et benedixit Deum, et dixit:

29 Nunc dimittis servum tuum Domine, secundum verbum tuum in pace:

30 Quia viderunt oculi mei salutare tuum,

31 Quod parasti ante faciem omnium populorum.

32 Lumen ad revelationem gentium, et gloriam plebis tuae Israel.

33 Et erat pater eius et mater mirantes super his, quae dicebantur de illo.

34 Et benedixit illis Simeon, et dixit ad Mariam matrem eius: Ecce positus est hic in ruinam, et in resurrectionem multorum in Israel: et in signum, cui contradicetur:

35 Et tuam ipsius animam pertransibit gladius ut revelentur ex multis cordibus cogitationes.

36 Et erat Anna prophetissa, filia Phanuel, de tribu Aser: haec processerat in diebus multis, et vixerat cum viro suo annis septem a virginitate sua.

37 Et haec vidua usque ad annos octoginta quattuor: quae non discedebat de templo, ieiuniis, et obsecrationibus serviens nocte, ac die.

38 Et haec, ipsa hora superveniens, confitebatur Domino: et loquebatur de illo omnibus, qui expectabant redemptionem Israel.

39 Et ut perfecerunt omnia secundum legem Domini, reversi sunt in Galilaeam in civitatem suam Nazareth. (VIII)

VII

Magi. Fuga in Aegyptum. Caedes puerorum. Reditus Nazarethum

MATTHAEI II

1 Cum ergo natus esset Iesus in Bethlehem Iuda in diebus Herodis regis, ecce Magi ab oriente venerunt Ierosolymam,

2 Dicentes: Ubi est qui natus est rex Iudaeorum? vidimus enim stellam eius in oriente, et venimus adorare eum.

3 Audiens autem Herodes rex, turbatus est, et omnis Ierosolyma cum illo.

4 Et congregans omnes principes sacerdotum, et Scribas populi, sciscitabatur ab eis ubi Christus nasceretur.

5 At illi dixerunt ei: In Bethlebem Iudae: Sic enim scriptum est per Prophetam:

6 Et tu Bethlehem terra Iuda, nequaquam minima es in principibus Iuda: ex te enim exiet dux, qui regat populum meum Israel.

7 Tunc Herodes clam vocatis Magis diligenter didicit ab eis tempus stellae, quae apparuit eis:

8 Et mittens illos in Bethlehem, dixit: Ite, et interrogate diligenter de puero: et cum inveneritis, renunciate mihi, ut et ego veniens adorem eum.

9 Qui cum audissent regem, abierunt. Et ecce stella, quam viderant in oriente, antecedebat eos, usquedum veniens staret supra, ubi erat puer.

10 Videntes autem stellam gavisi sunt gaudio magno valde.

11 Et intrantes domum, invenerunt puerum cum Maria matre eius, et procidentes adoraverunt eum: et apertis thesauris suis obtulerunt ei munera, aurum, thus, et myrrham.

12 Et responso accepto in somnis ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam.

13 Qui cum recessissent, ecce Angelus Domini apparuit in somnis Ioseph, dicens: Surge, et accipe puerum, et matrem eius, et fuge in Aegyptum, et esto ibi usque dum dicam

σοι· μελλει γαρ Ἡρωδης ζητειν το παιδιον, του
ἀπολεσαι αὐτο.
14 Ὁ δε ἐγερθεις παρελαβε το παιδιον και την
μητερα αὐτου νυκτος, και ἀνεχωρησεν εἰς Αἰγυπτον·
15 Και ἠν ἐκει ἑως της τελευτης Ἡρωδου· ἱνα
πληρωθη το ῥηθεν ὑπο του κυριου δια του προ-
φητου, λεγοντος· Ἐξ Αἰγυπτου ἐκαλεσα τον υἱον μου.
16 Τοτε Ἡρωδης, ἰδων, ὁτι ἐνεπαιχθη ὑπο των
μαγων, ἐθυμωθη λιαν· και ἀποστειλας ἀνειλε παν-
τας τους παιδας τους ἐν Βηθλεεμ και ἐν πασι τοις
ὁριοις αὐτης, ἀπο διετους και κατωτερω, κατα τον
χρονον, ὀν ἠκριβωσε παρα των μαγων.
17 Τοτε ἐπληρωθη το ῥηθεν ὑπο Ἱερεμιου του
προφητου, λεγοντος·
18 Φωνη ἐν Ῥαμα ἠκουσθη, θρηνος και κλαυθ-
μος και ὀδυρμος πολυς· Ῥαχηλ κλαιουσα τα τεκνα
αὐτης· και οὐκ ἠθελε παρακληθηναι, ὁτι οὐκ εἰσι.
19 Τελευτησαντος δε του Ἡρωδου, ἰδου, ἀγγελος
κυριου κατ᾽ ὀναρ φαινεται τῳ Ἰωσηφ ἐν Αἰγυπτῳ,
20 Λεγων· Ἐγερθεις παραλαβε το παιδιον και
την μητερα αὐτου, και πορευου εἰς γην Ἰσραηλ·
τεθνηκασι γαρ οἱ ζητουντες την ψυχην του παιδιου.
21 Ὁ δε ἐγερθεις παρελαβε το παιδιον και την
μητερα αὐτου, και ἠλθεν εἰς γην Ἰσραηλ.
22 Ἀκουσας δε, ὁτι Ἀρχελαος βασιλευει ἐπι της
Ἰουδαιας ἀντι Ἡρωδου του πατρος αὐτου, ἐφοβηθη
ἐκει ἀπελθειν· χρηματισθεις δε κατ᾽ ὀναρ, ἀνεχω-
ρησεν εἰς τα μερη της Γαλιλαιας.
23 Και ἐλθων κατῳκησεν εἰς πολιν λεγομενην
Ναζαρετ· ὁπως πληρωθη το ῥηθεν δια των προ-
φητων, ὁτι Ναζωραιος κληθησεται. (X)

VIII

Ioannis et Christi pueritia

LUCAE I

80 Το δε παιδιον ηὐξανε, και ἐκραταιουτο
πνευματι· και ἠν ἐν ταις ἐρημοις, ἑως ἡμερας
ἀναδειξεως αὐτου προς τον Ἰσραηλ. (VI)

LUCAE II

40 Το δε παιδιον ηὐξανε, και ἐκραταιουτο
πνευματι, πληρουμενον σοφιας· και χαρις θεου
ἠν ἐπ᾽ αὐτο.

IX

Christus duodecennis porroque adolescens

LUCAE II

41 Και ἐπορευοντο οἱ γονεις αὐτου κατ᾽ ἐτος
εἰς Ἱερουσαλημ τῃ ἑορτῃ του πασχα.
42 Και ὁτε ἐγενετο ἐτων δωδεκα, ἀναβαντων
αὐτων εἰς Ἱεροσολυμα κατα το ἐθος της ἑορτης,
43 Και τελειωσαντων τας ἡμερας, ἐν τῳ ὑπο-
στρεφειν αὐτους, ὑπεμεινεν Ἰησους ὁ παις ἐν Ἱερου-
σαλημ· και οὐκ ἐγνω Ἰωσηφ και ἡ μητηρ αὐτου.
44 Νομισαντες δε αὐτον ἐν τῃ συνοδιᾳ εἰναι,
ἠλθον ἡμερας ὁδον, και ἀνεζητουν αὐτον ἐν τοις
συγγενεσι και τοις γνωστοις.
45 Και μη εὑροντες, ὑπεστρεψαν εἰς Ἱερουσαλημ,
ζητουντες αὐτον.
46 Και ἐγενετο, μεθ᾽ ἡμερας τρεις εὑρον αὐτον
ἐν τῳ ἱερῳ καθεζομενον ἐν μεσῳ των διδασκαλων,
και ἀκουοντα αὐτων, και ἐπερωτωντα αὐτους.
47 Ἐξισταντο δε παντες οἱ ἀκουοντες αὐτου,
ἐπι τῃ συνεσει και ταις ἀποκρισεσιν αὐτου.
48 Και ἰδοντες αὐτον, ἐξεπλαγησαν· και προς
αὐτον ἡ μητηρ αὐτου εἰπε· Τεκνον, τι ἐποιησας
ἡμιν οὑτως; ἰδου, ὁ πατηρ σου κἀγω ὀδυνωμενοι
ἐζητουμεν σε.
49 Και εἰπε προς αὐτους· Τι ὁτι ἐζητειτε με;
οὐκ ᾐδειτε, ὁτι ἐν τοις του πατρος μου δει
εἰναι με;
50 Και αὐτοι οὐ συνηκαν το ῥημα, ὁ ἐλαλησεν
αὐτοις.
51 Και κατεβη μετ᾽ αὐτων, και ἠλθεν εἰς Ναζα-
ρετ· και ἠν ὑποτασσομενος αὐτοις. Και ἡ μητηρ
αὐτου διετηρει παντα τα ῥηματα ταυτα ἐν τῃ
καρδιᾳ αὐτης.
52 Και Ἰησους προεκοπτε σοφιᾳ, και ἡλικιᾳ,
και χαριτι παρα θεῳ και ἀνθρωποις.

X

Praecursor

MATTHAEI III

1 Ἐν δε ταις ἡμεραις ἐκειναις ...

LUCAE III

1 Ἐν ἐτει δε πεντεκαιδεκατῳ της ἡγεμονιας Τι-
βεριου Καισαρος, ἡγεμονευοντος Ποντιου Πιλατου

tibi. Futurum est enim ut Herodes quaerat puerum ad perdendum eum.
14 Qui consurgens accepit puerum, et matrem eius nocte, et secessit in Aegyptum:
15 Et erat ibi usque ad obitum Herodis: ut adimpleretur quod dictum est a Domino per Prophetam dicentem: Ex Aegypto vocavi filium meum.
16 Tunc Herodes videns quoniam illusus esset a Magis, iratus est valde, et mittens occidit omnes pueros, qui erant in Bethlehem, et in omnibus finibus eius a bimatu et infra secundum tempus, quod exquisierat a Magis.
17 Tunc adimpletum est quod dictum est per Ieremiam prophetam dicentem:
18 Vox in Rama audita est, ploratus, et ululatus multus: Rachel plorans filios suos, et noluit consolari, quia non sunt.
19 Defuncto autem Herode, ecce Angelus Domini apparuit in somnis Ioseph in Aegypto,
20 Dicens: Surge, et accipe puerum, et matrem eius, et vade in terram Israel: defuncti sunt enim, qui quaerebant animam pueri.
21 Qui consurgens, accepit puerum, et matrem eius, et venit in terram Israel.
22 Audiens autem quod Archelaus regnaret in Iudaea pro Herode patre suo, timuit illo ire: et admonitus in somnis, secessit in partes Galilaeae.
23 Et veniens habitavit in civitate, quae vocatur Nazareth: ut adimpleretur quod dictum est per Prophetas: Quoniam Nazaraeus vocabitur. (X)

VIII

Ioannis et Christi pueritia

LUCAE I

80 Puer autem crescebat, et confortabatur spiritu: et erat in desertis usque in diem ostensionis suae ad Israel. (VI)

LUCAE II

40 Puer autem crescebat, et confortabatur plenus sapientia: et gratia Dei erat in illo.

IX

Christus duodecennis porroque adolescens

LUCAE II

41 Et ibant parentes eius per omnes annos in Ierusalem, in die sollemni Paschae.
42 Et cum factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis Ierosolymam secundum consuetudinem diei festi,
43 Consummatisque diebus, cum redirent, remansit puer Iesus in Ierusalem, et non cognoverunt parentes eius.
44 Existimantes autem illum esse in comitatu, venerunt iter diei, et requirebant eum inter cognatos, et notos.
45 Et non invenientes, regressi sunt in Ierusalem, requirentes eum.
46 Et factum est, post triduum invenerunt illum in templo sedentem in medio doctorum, audientem illos, et interrogantem eos.
47 Stupebant autem omnes, qui eum audiebant, super prudentia, et responsis eius.
48 Et videntes admirati sunt. Et dixit mater eius ad illum: Fili, quid fecisti nobis sic? ecce pater tuus, et ego dolentes quaerebamus te.
49 Et ait ad illos: Quid est quod me quaerebatis? nesciebatis quia in his, quae patris mei sunt, oportet me esse?
50 Et ipsi non intellexerunt verbum, quod locutus est ad eos.
51 Et descendit cum eis, et venit Nazareth: et erat subditus illis. Et mater eius conservabat omnia verba haec in corde suo.
52 Et Iesus proficiebat sapientia, et aetate, et gratia apud Deum et homines.

X

Praecursor

MATTHAEI III

1 In diebus autem illis . . .

LUCAE III

1 Anno autem quintodecimo imperii Tiberii Caesaris, procurante Pontio Pilato

της Ἰουδαιας, και τετραρχουντος της Γαλιλαιας Ἡρωδου, Φιλιππου δε του ἀδελφου αὐτου τετραρχουντος της Ἰτουραιας και Τραχωνιτιδος χωρας, και Λυσανιου της Ἀβιληνης τετραρχουντος,
2 *Ἐπ᾽ ἀρχιερεων Ἀννα και Καιαφα, ἐγενετο ῥημα Θεου ἐπι Ἰωαννην, τον Ζαχαριου υἱον, ἐν τῃ ἐρημῳ.*

MATTHAEI III	MARCI I	LUCAE III	(IOANNIS I)
	1 *Ἀρχη του εὐαγγελιου Ἰησου Χριστου, υἱου του Θεu.*		
1 ... *παραγινεται Ἰωαννης ὁ βαπτιστης, κηρυσσων ἐν τῃ ἐρημῳ της Ἰουδαιας,*	4 *Ἐγενετο Ἰωαννης βαπτιζων ἐν τῃ ἐρημῳ,...*		(6 *Ἐγενετο ἀνθρωπος ἀπεσταλμενος παρα Θεου, ὀνομα αὐτῳ Ἰωαννης·*)
		3 *Και ἠλθεν εἰς πασαν περιχωρον του Ἰορδανου,...*	

(IOANNIS I)

(7 *Οὑτος ἠλθεν εἰς μαρτυριαν, ἱνα μαρτυρηση περι του φωτος, ἱνα παντες πιστευσωσι δι᾽ αὐτου.*	8 *Οὐκ ἠν ἐκεινος το φως, ἀλλ᾽ ἱνα μαρτυρηση περι του φωτος.*)

MATTHAEI III	MARCI I	LUCAE III
2 *Και λεγων· Μετανοειτε· ἠγγικε γαρ ἡ βασιλεια των οὐρανων.*	4 ... *και κηρυσσων βαπτισμα μετανοιας εἰς ἀφεσιν ἁμαρτιων.*	3 ... *κηρυσσων βαπτισμα μετανοιας εἰς ἀφεσιν ἁμαρτιων.*
3 *Οὑτος γαρ ἐστιν ὁ ῥηθεις ὑπο Ἡσαιου του προφητου, λεγοντος·*	2 *Ὡς γεγραπται ἐν Ἡσαιᾳ τῳ προφητῃ·* *Ἰδου ἐγω ἀποστελλω τον ἀγγελον μου προ προσωπου σου, ὁς κατασκευασει την ὁδον σου ἐμπροσθεν σου.*	4 *Ὡς γεγραπται ἐν βιβλῳ λογων Ἡσαιου του προφητου, λεγοντος·*
Φωνη βοωντος ἐν τῃ ἐρημῳ· Ἑτοιμασατε την ὁδον κυριου, εὐθειας ποιειτε τας τριβους αὐτου.	3 *Φωνη βοωντος ἐν τῃ ἐρημῳ· Ἑτοιμασατε την ὁδον κυριου, εὐθειας ποιειτε τας τριβους αὐτου.*	*Φωνη βοωντος ἐν τῃ ἐρημῳ. Ἑτοιμασατε την ὁδον κυριου, εὐθειας ποιειτε τας τριβους αὐτου.*

LUCAE III

5 *Πασα φαραγξ πληρωθησεται, και παν ὀρος και βουνος ταπεινωθησεται· και ἐσται τα σκολια εἰς εὐθειαν, και αἱ τραχειαι εἰς ὁδους λειας·*
6 *Και ὀψεται πασα σαρξ το σωτηριον του Θεου*

MATTHAEI III	MARCI I
5 *Τοτε ἐξεπορευετο προς αὐτον Ἱεροσολυμα, και πασα ἡ Ἰουδαια, και πασα ἡ περιχωρος του Ἰορδανου·*	5 *Και ἐξεπορευετο προς αὐτον πασα ἡ Ἰουδαια χωρα, και οἱ Ἱεροσολυμιται παντες·*
6 *Και ἐβαπτιζοντο ἐν τῳ Ἰορδανῃ ὑπ᾽ αὐτου, ἐξομολογουμενοι τας ἁμαρτιας αὐτων.*	*και ἐβαπτιζοντο ἐν τῳ Ἰορδανῃ ποταμῳ ὑπ᾽ αὐτου, ἐξομολογουμενοι τας ἁμαρτιας αὐτων.*
4 *Αὐτος δε ὁ Ἰωαννης εἰχε το ἐνδυμα αὐτου ἀπο τριχων καμηλου, και ζωνην δερματινην περι την ὀσφυν αὐτου· ἡ δε τροφη αὐτου ἠν ἀκριδες και μελι ἀγριον.*	6 *Ἠν δε Ἰωαννης ἐνδεδυμενος τριχας καμηλου, και ζωνην δερματινην περι την ὀσφυν αὐτου, και ἐσθιων ἀκριδας και μελι ἀγριον.* (XII)

Iudaeam, tetrarcha autem Galilaeae Herode, Philippo autem fratre eius tetrarcha Ituraeae, et Trachonitidis regionis, et Lysania Abilinae tetrarcha,
Sub principibus sacerdotum Anna, et Caipha: factum est verbum Domini super Ioannem, Zachariae filium, in deserto.

MATTHAEI III	MARCI I	LUCAE III	(IOANNIS I)
	1 Initium Evangelii Iesu Christi, Filii Dei.		
1 . . . venit Ioannes Baptista praedicans in deserto Iudaeae,	4 Fuit Ioannes in deserto baptizans, . . .		(6 Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Ioannes.)
		3 Et venit in omnem regionem Iordanis, . . .	

(IOANNIS I)

(7 Hic venit in testimonium ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum. 8 Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine.)

MATTHAEI III	MARCI I	LUCAE III
2 Et dicens: Poenitentiam agite: appropinquavit enim regnum caelorum.	4 . . . et praedicans baptismum poenitentiae in remissionem peccatorum.	3 . . . praedicans baptismum poenitentiae in remissionem peccatorum,
3 Hic est enim, qui dictus est per Isaiam prophetam dicentem:	2 Sicut scriptum est in Isaia propheta: Ecce ego mitto Angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit viam tuam ante te.	4 Sicut scriptum est in Libro sermonum Isaiae prophetae:
Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini: rectas facite semitas eius.	3 Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite semitas eius.	Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini: rectas facite semitas eius:

LUCAE III

5 Omnis vallis implebitur: et omnis mons, et collis humiliabitur: et erunt prava in directa: et aspera in vias planas:
6 Et videbit omnis caro salutare Dei.

MATTHAEI III	MARCI I
5 Tunc exibat ad eum Ierosolyma, et omnis Iudaea, et omnis regio circa Iordanem;	5 Et egrediebatur ad eum omnis Iudaeae regio, et Ierosolymitae universi,
6 Et baptizabantur ab eo in Iordane, confitentes peccata sua.	et baptizabantur ab illo in Iordanis flumine, confitentes peccata sua.
4 Ipse autem Ioannes habebat vestimentum de pilis camelorum, et zonam pelliceam circa lumbos suos:	6 Et erat Ioannes vestitus pilis cameli, et zona pellicea circa lumbos eius:
esca autem eius erat locustae, et mel silvestre.	et locustas, et mel silvestre edebat . . . . (XII)

XI

Doctrina Ioannis Baptistae

MATTHAEI III	LUCAE III
7 Ἰδων δε πολλους των Φαρισαιων και Σαδδουκαιων ἐρχομενους ἐπι το βαπτισμα αὐτου, εἰπεν αὐτοις·	7 Ἐλεγεν οὐν τοις ἐκπορευομενοις ὀχλοις βαπτισθηναι ὑπ᾽ αὐτου·
Γεννηματα ἐχιδνων, τις ὑπεδειξεν ὑμιν φυγειν ἀπο της μελλουσης ὀργης;	Γεννηματα ἐχιδνων, τις ὑπεδειξεν ὑμιν φυγειν ἀπο της μελλουσης ὀργης;
8 Ποιησατε οὐν καρπον ἀξιον της μετανοιας,	8 Ποιησατε οὐν καρπους ἀξιους της μετανοιας,
9 Και μη δοξητε λεγειν ἐν ἑαυτοις· Πατερα ἐχομεν τον Ἀβρααμ· λεγω γαρ ὑμιν, ὁτι δυναται ὁ θεος ἐκ των λιθων τουτων ἐγειραι τεκνα τῳ Ἀβρααμ.	και μη ἀρξησθε λεγειν ἐν ἑαυτοις· Πατερα ἐχομεν τον Ἀβρααμ· λεγω γαρ ὑμιν, ὁτι δυναται ὁ θεος ἐκ των λιθων τουτων ἐγειραι τεκνα τῳ Ἀβρααμ.
10 Ἠδη δε και ἡ ἀξινη προς την ῥιζαν των δενδρων κειται· παν οὐν δενδρον μη ποιουν καρπον καλον ἐκκοπτεται, και εἰς πυρ βαλλεται.	9 Ἠδη δε και ἡ ἀξινη προς την ῥιζαν των δενδρων κειται· παν οὐν δενδρον μη ποιουν καρπον καλον ἐκκοπτεται, και εἰς πυρ βαλλεται.

LUCAE III

10 Και ἐπηρωτων αὐτον οἱ ὀχλοι, λεγοντες· Τι οὐν ποιησομεν;
11 Ἀποκριθεις δε λεγει αὐτοις· Ὁ ἐχων δυο χιτωνας, μεταδοτω τῳ μη ἐχοντι· και ὁ ἐχων βρωματα, ὁμοιως ποιειτω.
12 Ἠλθον δε και τελωναι βαπτισθηναι, και εἰπον προς αὐτον· Διδασκαλε, τι ποιησομεν;
13 Ὁ δε εἰπε προς αὐτους· Μηδεν πλεον παρα το διατεταγμενον ὑμιν πρασσετε.
14 Ἐπηρωτων δε αὐτον και στρατευομενοι, λεγοντες· Και ἡμεις τι ποιησομεν; Και εἰπε προς αὐτους· Μηδενα διασεισητε, μηδε συκοφαντησητε· και ἀρκεισθε τοις ὀψωνιοις ὑμων. (XII)
18 Πολλα μεν οὐν και ἑτερα παρακαλων εὐηγγελιζετο τον λαον. (XXI)

XII

Primum Baptistae testimonium de Christo

MATTHAEI III	MARCI I	LUCAE III
		15 Προσδοκωντος δε του λαου και διαλογιζομενων παντων ἐν ταις καρδιαις αὐτων περι του Ἰωαννου, μηποτε αὐτος εἰη ὁ Χριστος,
	7 Και ἐκηρυσσε, λεγων· ...	16 Ἀπεκρινατο ὁ Ἰωαννης ἁπασι, λεγων·
11 Ἐγω μεν βαπτιζω ὑμας ἐν ὑδατι	8 Ἐγω μεν ἐβαπτισα ὑμας ἐν ὑδατι· ...	Ἐγω μεν ὑδατι βαπτιζω ὑμας·
εἰς μετανοιαν·		
ὁ δε ὀπισω μου ἐρχομενος ἰσχυροτερος μου ἐστιν,	7 ... Ἐρχεται ὁ ἰσχυροτερος μου ὀπισω μου,	ἐρχεται δε ὁ ἰσχυροτερος μου,
οὑ οὐκ εἰμι ἱκανος	οὑ οὐκ εἰμι ἱκανος	οὑ οὐκ εἰμι ἱκανος
	κυψας	
τα ὑποδηματα βαστασαι·	λυσαι τον ἱμαντα των ὑποδηματων αὐτου.	λυσαι τον ἱμαντα των ὑποδηματων αὐτου·
αὐτος ὑμας βαπτισει ἐν πνευματι ἁγιῳ και πυρι.	8 ... αὐτος δε βαπτισει ὑμας ἐν πνευματι ἁγιῳ.	αὐτος ὑμας βαπτισει ἐν πνευματι ἁγιῳ και πυρι.
12 Οὑ το πτυον ἐν τῃ χειρι αὐτου, και διακαθαριει την ἁλωνα αὐτου, και συναξει τον σιτον αὐτου εἰς την ἀποθηκην, το δε ἀχυρον κατακαυσει πυρι ἀσβεστῳ.		17 Οὑ το πτυον ἐν τῃ χειρι αὐτου, και διακαθαριει την ἁλωνα αὐτου, και συναξει τον σιτον αὐτου εἰς την ἀποθηκην αὐτου, το δε ἀχυρον κατακαυσει πυρι ἀσβεστῳ. (XI)

XI

Doctrina Ioannis Baptistae

MATTHAEI III	LUCAE III
7 Videns autem multos Pharisaeorum, et Sadducaeorum venientes ad baptismum suum, dixit eis: Progenies viperarum, quis demonstravit vobis fugere a ventura ira?	7 Dicebat ergo ad turbas quae exibant ut baptizarentur ab ipso: Genimina viperarum quis ostendit vobis fugere a ventura ira?
8 Facite ergo fructum dignum poenitentiae.	8 Facite ergo fructus dignos poenitentiae,
9 Et ne velitis dicere intra vos: Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis quoniam potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahae.	et ne coeperitis dicere: Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahae.
10 Iam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor, quae non facit fructum bonum, excidetur, et in ignem mittetur.	9 Iam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum, excidetur, et in ignem mittetur.

LUCAE III

10 Et interrogabant eum turbae, dicentes: Quid ergo faciemus?
11 Respondens autem dicebat illis: Qui habet duas tunicas, det non habenti: et qui habet escas, similiter faciat.
12 Venerunt autem et publicani ut baptizarentur, et dixerunt ad illum: Magister, quid faciemus?
13 At ille dixit ad eos: Nihil amplius, quam quod constitutum est vobis, faciatis.
14 Interrogabant autem eum et milites, dicentes: Quid faciemus et nos? Et ait illis: Neminem concutiatis, neque calumniam faciatis: et contenti estote stipendiis vestris. (XII)
18 Multa quidem, et alia exhortans evangelizabat populo. (XXI)

XII

Primum Baptistae testimonium de Christo

MATTHAEI III	MARCI I	LUCAE III
		· 15 Existimante autem populo, et cogitantibus omnibus in cordibus suis de Ioanne, ne forte ipse esset Christus:
	6 ... Et praedicabat dicens:	16 Respondit Ioannes, dicens omnibus:
11 Ego quidem baptizo vos in aqua in poenitentiam:	8 Ego baptizavi vos aqua, ...	Ego quidem aqua baptizo vos:
qui autem post me venturus est, fortior me est,	7 Venit fortior me post me:	veniet autem fortior me,
cuius non sum dignus	cuius non sum dignus procumbens	cuius non sum dignus
calceamenta portare:	solvere corigiam calceamentorum eius.	solvere corigiam calceamentorum eius:
ipse vos baptizabit in Spiritu sancto, et igni.	8 ... ille vero baptizabit vos Spiritu sancto.	ipse vos baptizabit in Spiritu sancto, et igni:
12 Cuius ventilabrum in manu sua: et permundabit aream suam: et congregabit triticum suum in horreum, paleas autem comburet igni inextinguibili.		17 Cuius ventilabrum in manu eius, et purgabit aream suam, et congregabit triticum in horreum suum, paleas autem comburet igni inextinguibili. (XI)

XIII

Baptismus

MATTHAEI III	MARCI I	LUCAE III
13 *Τοτε*	9 *Και ἐγενετο* *ἐν ἐκειναις ταις ἡμεραις,*	21 *Ἐγενετο δε* *ἐν τῳ βαπτισθηναι ἁπαντα τον λαον,...*
παραγινεται ὁ Ἰησους ἀπο *της Γαλιλαιας...*	*ἠλθεν Ἰησους ἀπο* *Ναζαρετ* *της Γαλιλαιας,...*	

MATTHAEI III

13 *...ἐπι τον Ἰορδανην προς τον Ἰωαννην, του βαπτισθηναι ὑπ' αὐτου.* 14 *Ὁ δε Ἰωαννης διεκωλυεν αὐτον, λεγων· Ἐγω χρειαν ἐχω ὑπο σου βαπτισθηναι, και συ ἐρχῃ προς με;*	15 *Ἀποκριθεις δε ὁ Ἰησους εἰπε προς αὐτον· Ἀφες ἀρτι· οὑτω γαρ πρεπον ἐστιν ἡμιν πληρωσαι πασαν δικαιοσυνην. Τοτε ἀφιησιν αὐτον.*

MATTHAEI III	MARCI I	LUCAE III
	9 *... και ἐβαπτισθη ὑπο Ἰωαννου εἰς τον Ἰορδανην.*	
16 *Και βαπτισθεις ὁ Ἰησους ἀνεβη εὐθυς ἀπο του ὑδατος·*	10 *Και εὐθεως ἀναβαινων ἀπο του ὑδατος,*	21 *... και Ἰησου βαπτισθεντος*
		και προσευχομενου,
και ἰδου, ἀνεῳχθησαν αὐτῳ οἱ οὐρανοι, *και εἰδε το πνευμα του θεου καταβαινον ὡσει περιστεραν,*	*εἰδε σχιζομενους τους οὐρανους,* *και το πνευμα, ὡς περιστεραν, καταβαινον*	*ἀνεῳχθηναι τον οὐρανον,* 22 *Και καταβηναι το πνευμα το ἁγιον σωματικῳ εἰδει, ὡσει περιστεραν,*
και ἐρχομενον *ἐπ' αὐτον.* 17 *Και ἰδου, φωνη ἐκ των οὐρανων,*	*ἐπ' αὐτον.* 11 *Και φωνη ἐγενετο ἐκ των οὐρανων·*	*ἐπ' αὐτον,* *και φωνην ἐξ οὐρανου γενεσθαι,*
λεγουσα· *Οὑτος ἐστιν ὁ υἱος μου ὁ ἀγαπητος, ἐν ᾡ εὐδοκησα.* (XV)	*Συ εἰ ὁ υἱος μου ὁ ἀγαπητος, ἐν ᾡ εὐδοκησα.* (XV)	*λεγουσαν·* *Συ εἰ ὁ υἱος μου ὁ ἀγαπητος, ἐν σοι ηὐδοκησα.*

LUCAE III

23 *Και αὐτος ἠν ὁ Ἰησους ὡσει ἐτων τριακοντα, ἀρχομενος, ὠν, ὡς ἐνομιζετο, υἱος Ἰωσηφ, του Ἡλι,*
24 *Του Ματθατ, του Λευι, του Μελχι, του Ἰαννα, του Ἰωσηφ,*
25 *Του Ματταθιου, του Ἀμως, του Ναουμ, του Ἐσλι, του Ναγγαι,*
26 *Του Μααθ, του Ματταθιου, του Σεμει, του Ἰωσηφ, του Ἰουδα,*
27 *Του Ἰωαννα, του Ῥησα, του Ζοροβαβελ, του Σαλαθιηλ, του Νηρι,*
28 *Του Μελχι, του Ἀδδι, του Κωσαμ, του Ἐλμωδαμ, του Ἡρ,*
29 *Του Ἰωση, του Ἐλιεζερ, του Ἰωρειμ, του Ματθατ, του Λευι,*
30 *Του Συμεων, του Ἰουδα, του Ἰωσηφ, του Ιωναν, του Ἐλιακειμ,*
31 *Του Μελεα, του Μαιναν, του Ματταθα, του Ναθαν, του Δαυιδ,*
32 *Του Ἰεσσαι, του Ὠβηδ, του Βοοζ, του Σαλμων, του Ναασσων,*
33 *Του Ἀμιναδαβ, του Ἀραμ, του Ἐσρωμ, του Φαρες, του Ἰουδα,*
34 *Του Ἰακωβ, του Ἰσαακ, του Ἀβρααμ, του Θαρα, του Ναχωρ,*
35 *Του Σερουχ, του Ῥαγαυ, του Φαλεκ, του Ἐβερ, του Σαλα,*
36 *Του Καιναν, του Ἀρφαξαδ, του Σημ, του Νωε, του Λαμεχ,*
37 *Του Μαθουσαλα, του Ἐνωχ, του Ἰαρεδ, του Μαλελεηλ, του Καιναν,*
38 *Του Ἐνως, του Σηθ, του Ἀδαμ, του θεου.* (XV)

XIII

Baptismus

MATTHAEI III	MARCI I	LUCAE III
	9 Et factum est:	21 Factum est autem
13 Tunc	in diebus illis	cum baptizaretur omnis populus,...
venit Iesus a	venit Iesus a Nazareth	
Galilaea ...	Galilaeae: ...	

MATTHAEI III

13 ... in Iordanem ad Ioannem, ut baptizaretur ab eo.
14 Ioannes autem prohibebat eum, dicens: Ego a te debeo baptizari, et tu venis ad me?
15 Respondens autem Iesus, dixit ei: Sine modo: sic enim decet nos implere omnem iustitiam. Tunc dimisit eum.

MATTHAEI III	MARCI I	LUCAE III
	9 . . . et baptizatus est a Ioanne in Iordane.	
16 Baptizatus autem Iesus,		21 . . . et Iesu baptizato,
confestim ascendit de aqua.	10 Et statim ascendens de aqua,	
		et orante,
Et ecce aperti sunt ei caeli:	vidit caelos apertos,	apertum est caelum:
et vidit spiritum Dei descendentem sicut columbam,	et Spiritum tamquam columbam descendentem,	22 Et descendit Spiritus sanctus corporali specie sicut columba
et venientem super se.	et manentem in ipso.	in ipsum:
17 Et ecce vox de caelis dicens: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui. (XV)	11 Et vox facta est de caelis: Tu es filius meus dilectus, in te complacui. (XV)	et vox de caelo facta est: Tu es filius meus dilectus, in te complacui mihi.

LUCAE III

23 Et ipse Iesus erat incipiens quasi annorum triginta, ut putabatur, filius Ioseph, qui fuit Heli, qui fuit Mathat,
24 Qui fuit Levi, qui fuit Melchi, qui fuit Ianne, qui fuit Ioseph,
25 Qui fuit Mathathiae, qui fuit Amos, qui fuit Nahum, qui fuit Hesli, qui fuit Nagge,
26 Qui fuit Mahath, qui fuit Mathathiae, qui fuit Semei, qui fuit Ioseph, qui fuit Iuda,
27 Qui fuit Ioanna, qui fuit Resa, qui fuit Zorobabel, qui fuit Salathiel, qui fuit Neri,
28 Qui fuit Melchi, qui fuit Addi, qui fuit Cosan, qui fuit Elmadam, qui fuit Her,
29 Qui fuit Iesu, qui fuit Eliezer, qui fuit Iorim, qui fuit Mathat, qui fuit Levi,
30 Qui fuit Simeon, qui fuit Iuda, qui fuit Ioseph, qui fuit Iona, qui fuit Eliakim,
31 Qui fuit Melea, qui fuit Menna, qui fuit Mathatha, qui fuit Nathan, qui fuit David,
32 Qui fuit Iesse, qui fuit Obed, qui fuit Booz, qui fuit Salmon, qui fuit Naasson,
33 Qui fuit Aminadab, qui fuit Aram, qui fuit Esron, qui fuit Phares, qui fuit Iudae,
34 Qui fuit Iacob, qui fuit Isaac, qui fuit Abrahae, qui fuit Thare, qui fuit Nachor,
35 Qui fuit Sarug, qui fuit Ragau, qui fuit Phaleg, qui fuit Heber, qui fuit Sale,
36 Qui fuit Cainan, qui fuit Arphaxad, qui fuit Sem, qui fuit Noe, qui fuit Lamech,
37 Qui fuit Mathusale, qui fuit Henoch, qui fuit Iared, qui fuit Malaleel, qui fuit Cainan,
38 Qui fuit Henos, qui fuit Seth, qui fuit Adam, qui fuit Dei. (XV)

XIV

Alterum Baptistae testimonium de Christo

(IOANNIS I)

(15 *Ἰωαννης μαρτυρει περι αὐτου, και κεκραγε, λεγων· Οὑτος ἠν, ὁν εἰπον· Ὁ ὀπισω μου ἐρχομενος, ἐμπροσθεν μου γεγονεν· ὁτι πρωτος μου ἠν.*)

XV

Christus in deserto

MATTHAEI IV	MARCI I	LUCAE IV
1 *Τοτε ὁ Ἰησους*		1 *Ἰησους δε πνευματος ἁγιου πληρης ὑπεστρεψεν ἀπο του Ἰορδανου·*
ἀνηχθη εἰς την ἐρημον ὑπο του πνευματος, πειρασθηναι ὑπο του διαβολου. (XVII)	12 *Και εὐθυς το πνευμα αὐτον ἐκβαλλει εἰς την ἐρημον·* (XVII)	*και ἠγετο ἐν τῳ πνευματι εἰς την ἐρημον,* (XVII)

XVI

Tertium et quartum Baptistae testimonium de Christo

IOANNIS I

19 *Και αὑτη ἐστιν ἡ μαρτυρια του Ἰωαννου, ὁτε ἀπεστειλαν οἱ Ἰουδαιοι ἐξ Ἱεροσολυμων ἱερεις και Λευιτας, ἱνα ἐρωτησωσιν αὐτον· Συ τις εἰ;*

20 *Και ὡμολογησε, και οὐκ ἠρνησατο· και ὡμολογησεν· Ὁτι οὐκ εἰμι ἐγω ὁ Χριστος.*

21 *Και ἠρωτησαν αὐτον· Τι οὐν; Ἠλιας εἰ συ; Και λεγει· Οὐκ εἰμι. Ὁ προφητης εἰ συ; Και ἀπεκριθη· Οὐ.*

22 *Εἰπαν οὐν αὐτῳ· Τις εἰ; ἱνα ἀποκρισιν δωμεν τοις πεμψασιν ἡμας· τι λεγεις περι σεαυτου;*

23 *Ἐφη· Ἐγω φωνη βοωντος ἐν τῃ ἐρημῳ· Εὐθυνατε την ὁδον κυριου, καθως εἰπεν Ἡσαιας ὁ προφητης.*

24 *Και οἱ ἀπεσταλμενοι ἠσαν ἐκ των Φαρισαιων·*

25 *Και ἠρωτησαν αὐτον, και εἰπον αὐτῳ· Τι οὐν βαπτιζεις, εἰ συ οὐκ εἰ ὁ Χριστος, οὐτε Ἠλιας, οὐτε ὁ προφητης;*

26 *Ἀπεκριθη αὐτοις ὁ Ἰωαννης, λεγων· Ἐγω βαπτιζω ἐν ὑδατι· μεσος δε ὑμων ἑστηκεν, ὁν ὑμεις οὐκ οἰδατε·*

27 *Αὐτος ἐστιν ὁ ὀπισω μου ἐρχομενος, ὁς ἐμπροσθεν μου γεγονεν· οὑ ἐγω οὐκ εἰμι ἀξιος, ἱνα λυσω αὐτου τον ἱμαντα του ὑποδηματος.*

28 *Ταυτα ἐν Βηθανιᾳ ἐγενετο περαν του Ἰορδανου, ὁπου ἠν Ἰωαννης βαπτιζων.* (XVIII)

XVII

Tentatio

MATTHAEI IV	MARCI I	LUCAE IV
	13 *Και ἠν ἐν τῃ ἐρημῳ*	
2 *Και* —— *ἡμερας τεσσαρακοντα και νυκτας τεσσαρακοντα...*	*ἡμερας τεσσαρακοντα,*	2 *Ἡμερας τεσσαρακοντα,*
	πειραζομενος ὑπο του σατανα, και ἠν μετα των θηριων·...	*πειραζομενος ὑπο του διαβολου....*

MATTHAEI IV	LUCAE IV
2... [*νηστευσας*],	2 ...*Και οὐκ ἐφαγεν οὐδεν ἐν ταις ἡμεραις ἐκειναις· και συντελεσθεισων αὐτων*
ὑστερον ἐπεινασε.	*ὑστερον ἐπεινασε.*
3 *Και προσελθων αὐτῳ ὁ πειραζων, εἰπεν·*	3 *Και εἰπεν αὐτῳ ὁ διαβολος·*

XIV

Alterum Baptistae testimonium de Christo

(IOANNIS I)

(15 Ioannes testimonium perhibet de ipso, et clamat dicens: Hic erat, quem dixi: Qui post me venturus est, ante me factus est: quia prior me erat.)

XV

Christus in deserto

MATTHAEI IV	MARCI I	LUCAE IV
1 Tunc Iesus		1 Iesus autem plenus Spiritu sancto regressus est a Iordane:
ductus est in desertum a Spiritu,	12 Et statim Spiritus expulit eum in desertum. (XVII)	et agebatur a Spiritu in desertum (XVII)
ut tentaretur a diabolo. (XVII)		

XVI

Tertium et quartum Baptistae testimonium de Christo

IOANNIS I

19 Et hoc est testimonium Ioannis, quando miserunt Iudaei ab Ierosolymis sacerdotes et Levitas ad eum, ut interrogarent eum: Tu quis es?
20 Et confessus est, et non negavit: et confessus est: Quia non sum ego Christus.
21 Et interrogaverunt eum: Quid ergo? Elias es tu? Et dixit: Non sum. Propheta es tu? Et respondit: Non.
22 Dixerunt ergo ei: Quis es, ut responsum demus his, qui miserunt nos? quid dicis de teipso?
23 Ait: Ego vox clamantis in deserto: Dirigite viam Domini, sicut dixit Isaias propheta.
24 Et qui missi fuerant, erant ex Pharisaeis.
25 Et interrogaverunt eum, et dixerunt ei: Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque Propheta?
26 Respondit eis Ioannes, dicens: Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis.
27 Ipse est, qui post me venturus est, qui ante me factus est: cuius ego non sum dignus ut solvam eius corigiam calceamenti.
28 Haec in Bethania facta sunt trans Iordanem, ubi erat Ioannes baptizans. (XVIII)

XVII

Tentatio

MATTHAEI IV	MARCI I	LUCAE IV
	13 Et erat in deserto	
2 Et —— quadraginta diebus, et quadraginta noctibus ...	quadraginta diebus, et quadraginta noctibus:	2 Diebus quadraginta,
	et tentabatur a satana:	et tentabatur a diabolo.
	eratque cum bestiis, ...	

MATTHAEI IV	LUCAE IV
2 ... [cum ieiunasset], postea esuriit.	2 ... Et nihil manducavit in diebus illis: et consummatis illis esuriit.
3 Et accedens tentator dixit ei:	3 Dixit autem illi diabolus:

Εἰ υἱος εἰ του Θεου, εἰπε,
ἱνα οἱ λιθοι οὑτοι ἀρτοι γενωνται.
4 *Ὁ δε ἀποκριθεις εἰπε·*
Γεγραπται· Οὐκ ἐπ᾽ ἀρτῳ μονῳ ζησεται ἀνθρωπος,
ἀλλ᾽ ἐπι παντι ῥηματι
ἐκπορευομενῳ δια στοματος
Θεου.
5 *Τοτε παραλαμβανει αὐτον ὁ διαβολος*
εἰς την ἁγιαν πολιν,
και ἱστησιν αὐτον ἐπι το πτερυγιον του ἱερου,
6 *Και λεγει αὐτῳ· Εἰ υἱος εἰ του Θεου, βαλε σεαυτον*

κατω·
γεγραπται γαρ· Ὁτι τοις ἀγγελοις αὐτου ἐντελειται περι σου·

και ἐπι χειρων ἀρουσι σε,
μηποτε προσκοψῃς προς λιθον τον ποδα σου.

7 *Ἐφη αὐτῳ ὁ Ἰησους· Παλιν γεγραπται·*
Οὐκ ἐκπειρασεις κυριον τον Θεον σου.
8 *Παλιν παραλαμβανει αὐτον ὁ διαβολος εἰς ὀρος*
ὑψηλον λιαν, και δεικνυσιν αὐτῳ πασας
τας βασιλειας του κοσμου
και την δοξαν αὐτων,

9 *Και λεγει αὐτῳ· Ταυτα παντα σοι δωσω,*

ἐαν
πεσων
προσκυνησῃς μοι.
10 *Τοτε*
λεγει αὐτῳ ὁ Ἰησους· Ὑπαγε,

σατανα· γεγραπται γαρ· Κυριον τον Θεον σου προσκυνησεις, και αὐτῳ μονῳ λατρευσεις.
11 *Τοτε*
ἀφιησιν αὐτον ὁ διαβολος·

και ἰδου, ἀγγελοι
προσηλθον, και
διηκονουν αὐτῳ. (XXII)

Εἰ υἱος εἰ του Θεου, εἰπε
τῳ λιθῳ τουτῳ, ἱνα γενηται ἀρτος.
4 *Και ἀπεκριθη Ἰησους προς αὐτον, λεγων·*
Γεγραπται· Ὁτι οὐκ ἐπ᾽ ἀρτῳ μονῳ ζησεται ὁ ἀνθρωπος,
ἀλλ᾽ ἐπι παντι ῥηματι

Θεου.
9 *Και ἠγαγεν αὐτον*
εἰς Ἰερουσαλημ,
και ἐστησεν αὐτον ἐπι το πτερυγιον του ἱερου,
και εἰπεν αὐτῳ· Εἰ υἱος εἰ του Θεου, βαλε σεαυτον
ἐντευθεν
κατω·
10 *Γεγραπται γαρ· Ὁτι τοις ἀγγελοις αὐτου ἐντελειται περι σου,*
του διαφυλαξαι σε·
11 *Και ὁτι ἐπι χειρων ἀρουσι σε,*
μηποτε προσκοψῃς προς λιθον τον ποδα σου.
12 *Και ἀποκριθεις*
εἰπεν αὐτῳ ὁ Ἰησους· Ὁτι εἰρηται·
Οὐκ ἐκπειρασεις κυριον τον Θεον σου.
5 *Και ἀναγαγων αὐτον ὁ διαβολος εἰς ὀρος*
ὑψηλον, ἐδειξεν αὐτῳ πασας
τας βασιλειας της οἰκουμενης

ἐν στιγμῃ χρονου.
6 *Και εἰπεν αὐτῳ ὁ διαβολος· Σοι δωσω την ἐξουσιαν ταυτην ἁπασαν, και την δοξαν αὐτων· ὁτι ἐμοι παραδεδοται, και ᾧ ἐαν θελω, διδωμι αὐτην·*
7 *Συ οὐν ἐαν*

προσκυνησῃς ἐνωπιον μου,
ἐσται σου παντα.
8 *Και ἀποκριθεις*
αὐτῳ εἰπεν ὁ Ἰησους· Ὑπαγε
ὀπισω μου,
σατανα· γεγραπται· Προσκυνησεις κυριον τον Θεον σου, και αὐτῳ μονῳ λατρευσεις.
13 *Και συντελεσας παντα πειρασμον*
ὁ διαβολος, ἀπεστη ἀπ᾽ αὐτου
ἀχρι καιρου. (XXIV)

MARCI I

13 . . . *και οἱ ἀγγελοι*

διηκονουν αὐτῳ. (XXII)

XVIII

Quintum, sextum, septimum Baptistae testimonium. Vocatio primorum discipulorum. Reditus in Galilaeam. Aliorum discipulorum vocatio

IOANNIS I

29 *Τῃ ἐπαυριον βλεπει ὁ Ἰωαννης τον Ἰησουν ἐρχομενον προς αὐτον, και λεγει· Ἰδε ὁ ἀμνος του Θεου, ὁ αἰρων την ἁμαρτιαν του κοσμου.*

30 *Οὑτος ἐστι, περι οὑ ἐγω εἰπον· Ὀπισω μου ἐρχεται ἀνηρ, ὁς ἐμπροσθεν μου γεγονεν· ὁτι πρωτος μου ἠν.*

Si filius Dei es, dic ut lapides isti panes fiant.
4 Qui respondens dixit:
Scriptum est: Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo,
quod procedit de ore
Dei.
5 Tunc assumpsit eum diabolus
in sanctam civitatem,
et statuit eum super pinnaculum templi, et dixit ei:
6 Si filius Dei es, mitte te

deorsum.
Scriptum est enim: Quia angelis suis mandavit de te,

et in manibus tollent te,
ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.

7 Ait illi Iesus:
Rursum scriptum est: Non tentabis Dominum Deum tuum.
8 Iterum assumpsit eum diabolus in montem excelsum
valde:
et ostendit ei omnia regna mundi,
et gloriam eorum,

9 Et dixit ei: Haec omnia tibi dabo,

si
cadens
adoraveris me.

10 Tunc
dicit ei Iesus:
Vade Satana:
Scriptum est enim:
Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli servies.
11 Tunc
reliquit eum diabolus:

et ecce angeli
accesserunt, et
ministrabant ei. (XXII)

Si filius Dei es, dic lapidi huic ut panis fiat.
4 Et respondit ad illum Iesus:
Scriptum est: Quia non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo

Dei.
9 Et duxit illum
in Ierusalem,
et statuit eum super pinnam templi, et dixit illi:
Si filius Dei es, mitte te
hinc
deorsum.
10 Scriptum est enim quod Angelis suis mandavit de te,
ut conservent te:
11 Et quia in manibus tollent te,
ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.
12 Et respondens
Iesus, ait illi:
Dictum est: Non tentabis Dominum Deum tuum.
5 Et duxit illum diabolus in montem excelsum,

et ostendit illi omnia regna orbis terrae

in momento temporis,
6 Et ait illi: Tibi dabo potestatem hanc universam, et gloriam illorum: quia mihi tradita sunt: et cui volo do illa.
7 Tu ergo si

adoraveris coram me,
erunt tua omnia.
8 Et respondens
Iesus, dixit illi:

Scriptum est:
Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli servies.
13 Et consummata omni tentatione,
diabolus recessit ab illo,
usque ad tempus. (XXIV)

MARCI I

13 ... et angeli

ministrabant illi. (XXII)

XVIII

Quintum, sextum, septimum Baptistae testimonium. Vocatio primorum discipulorum. Reditus in Galilaeam. Aliorum discipulorum vocatio

IOANNIS I

29 Altera die vidit Ioannes Iesum venientem ad se, et ait: Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi.

30 Hic est, de quo dixi: Post me venit vir, qui ante me factus est: quia prior me erat.

31 *Κἀγω οὐκ ᾔδειν αὐτον· ἀλλ᾽ ἱνα φανερωθῃ τῳ Ἰσραηλ, δια τουτο ἠλθον ἐγω ἐν τῳ ὑδατι βαπτιζων.*

32 *Και ἐμαρτυρησεν Ἰωαννης, λεγων· Ὁτι τεθεαμαι το πνευμα καταβαινον ὡσει περιστεραν ἐξ οὐρανου, και ἐμεινεν ἐπ᾽ αὐτον.*

33 *Κἀγω οὐκ ᾔδειν αὐτον· ἀλλ᾽ ὁ πεμψας με βαπτιζειν ἐν ὑδατι, ἐκεινος μοι εἰπεν· Ἐφ᾽ ὁν ἀν ἰδῃς το πνευμα καταβαινον, και μενον ἐπ᾽ αυτον, οὑτος ἐστιν ὁ βαπτιζων ἐν πνευματι ἁγιῳ.*

34 *Κἀγω ἑωρακα, και μεμαρτυρηκα, ὁτι οὑτος ἐστιν ὁ υἱος του Θεου.*

35 *Τῃ ἐπαυριον παλιν εἱστηκει ὁ Ἰωαννης, και ἐκ των μαθητων αὐτου δυο.*

36 *Και ἐμβλεψας τῳ Ἰησου περιπατουντι, λεγει· Ἰδε ὁ ἀμνος του Θεου.*

37 *Και ἠκουσαν αὐτου οἱ δυο μαθηται λαλουντος, και ἠκολουθησαν τῳ Ἰησου.*

38 *Στραφεις δε ὁ Ἰησους, και θεασαμενος αὐτους ἀκολουθουντας, λεγει αὐτοις·*

39 *Τι ζητειτε; Οἱ δε εἰπον αὐτῳ· Ῥαββι, (ὁ λεγεται ἑρμηνευομενον, διδασκαλε,) που μενεις;*

40 *Λεγει αὐτοις· Ἐρχεσθε και ἰδετε. Ἠλθον και εἰδον, που μενει· και παρ᾽ αὐτῳ ἐμειναν την ἡμεραν ἐκεινην. Ὡρα δε ἠν ὡς δεκατη.*

41 *Ἠν Ἀνδρεας, ὁ ἀδελφος Σιμωνος Πετρου, εἱς ἐκ των δυο των ἀκουσαντων παρα Ἰωαννου, και ἀκολουθησαντων αὐτῳ.*

42 *Εὑρισκει οὑτος πρωτος τον ἀδελφον τον ἰδιον Σιμωνα, και λεγει αὐτῳ· Εὑρηκαμεν τον Μεσσιαν (ὁ ἐστι μεθερμηνευομενον, Χριστος).*

43 *Και ἠγαγεν αὐτον προς τον Ἰησουν. Ἐμβλεψας δε αὐτῳ ὁ Ἰησους εἰπε· Συ εἱ Σιμων, ὁ υἱος Ἰωνα· συ κληθηση Κηφας· ὁ ἑρμηνευεται Πετρος.*

44 *Τῃ ἐπαυριον ἠθελησεν ἐξελθειν εἰς την Γαλιλαιαν· και εὑρισκει Φιλιππον, και λεγει αὐτῳ· Ἀκολουθει μοι.*

45 *Ἠν δε ὁ Φιλιππος ἀπο Βηθσαιδα, ἐκ της πολεως Ἀνδρεου και Πετρου.*

46 *Εὑρισκει Φιλιππος τον Ναθαναηλ, και λεγει αὐτῳ· Ὁν ἐγραψε Μωσης ἐν τῳ νομῳ, και οἱ προφηται, εὑρηκαμεν, Ἰησουν τον υἱον του Ἰωσηφ, τον ἀπο Ναζαρεθ.*

47 *Και εἰπεν αὐτῳ Ναθαναηλ· Ἐκ Ναζαρεθ δυναται τι ἀγαθον εἰναι; Λεγει αὐτῳ Φιλιππος· Ἐρχου και ἰδε.*

48 *Εἰδεν ὁ Ἰησους τον Ναθαναηλ ἐρχομενον προς αὐτον, και λεγει περι αὐτου· Ἰδε ἀληθως Ἰσραηλιτης, ἐν ᾡ δολος οὐκ ἐστι.*

49 *Λεγει αὐτῳ Ναθαναηλ· Ποθεν με γινωσκεις; Ἀπεκριθη Ἰησους και εἰπεν αὐτῳ. Προ του σε Φιλιππον φωνησαι, ὀντα ὑπο την συκην, εἰδον σε.*

50 *Ἀπεκριθη Ναθαναηλ και λεγει αὐτῳ· Ῥαββι, συ εἱ ὁ υἱος του Θεου, συ εἱ ὁ βασιλευς του Ἰσραηλ.*

51 *Ἀπεκριθη Ἰησους και εἰπεν αὐτῳ· Ὁτι εἰπον σοι· Εἰδον σε ὑποκατω της συκης, πιστευεις; μειζω τουτων ὀψει.*

52 *Και λεγει αὐτῳ· Ἀμην ἀμην λεγω ὑμιν, ἀπ᾽ ἀρτι ὀψεσθε τον οὐρανον ἀνεῳγοτα, και τους ἀγγελους του Θεου ἀναβαινοντας και καταβαινοντας ἐπι τον υἱον του ἀνθρωπου.*

XIX

Nuptiae in urbe Cana. Christus Capharnaumi. Negotiatores e templo eiecti. Pascha primum a baptismo

IOANNIS II

1 *Και τῃ ἡμερᾳ τῃ τριτῃ γαμος ἐγενετο ἐν Κανᾳ της Γαλιλαιας· και ἠν ἡ μητηρ του Ἰησου ἐκει.*

2 *Ἐκληθη δε και ὁ Ἰησους και οἱ μαθηται αὐτου εἰς τον γαμον.*

3 *Και ὑστερησαντος οἰνου, λεγει ἡ μητηρ του Ἰησου προς αὐτον· Οἰνον οὐκ ἐχουσι.*

4 *Λεγει αὐτῃ ὁ Ἰησους· Τι ἐμοι και σοι, γυναι; οὐπω ἡκει ἡ ὡρα μου.*

5 *Λεγει ἡ μητηρ αὐτου τοις διακονοις· Ὁ, τι ἀν λεγῃ ὑμιν, ποιησατε.*

6 *Ἠσαν δε ἐκει ὑδριαι λιθιναι ἑξ κειμεναι κατα τον καθαρισμον των Ἰουδαιων, χωρουσαι ἀνα μετρητας δυο ἠ τρεις.*

7 *Λεγει αὐτοις ὁ Ἰησους· Γεμισατε τας ὑδριας ὑδατος. Και ἐγεμισαν αὐτας ἑως ἀνω.*

8 *Και λεγει αὐτοις· Ἀντλησατε νυν, και φερετε τῳ ἀρχιτρικλινῳ. Και ἠνεγκαν.*

9 *Ὡς δε ἐγευσατο ὁ ἀρχιτρικλινος το ὑδωρ οἰνον γεγενημενον· (και οὐκ ᾐδει ποθεν ἐστιν· οἱ δε διακονοι ᾐδεισαν, οἱ ἠντληκοτες το ὑδωρ·) φωνει τον νυμφιον ὁ ἀρχιτρικλινος,*

10 *Και λεγει αὐτῳ· Πας ἀνθρωπος πρωτον τον καλον οἰνον τιθησι, και ὁταν μεθυσθωσι, τοτε τον ἐλασσω· συ τετηρηκας τον καλον οἰνον ἑως ἀρτι.*

11 *Ταυτην ἐποιησε την ἀρχην των σημειων ὁ Ἰησους ἐν Κανᾳ της Γαλιλαιας, και ἐφανερωσε την δοξαν αὐτου· και ἐπιστευσαν εἰς αὐτον οἱ μαθηται αὐτου.*

12 *Μετα τουτο κατεβη εἰς Καπερναουμ, αὐτος, και ἡ μητηρ αὐτου, και οἱ ἀδελφοι αὐτου, και οἱ μαθηται αὐτου· και ἐκει ἐμειναν οὐ πολλας ἡμερας.*

13 *Και ἐγγυς ἠν το πασχα των Ἰουδαιων, και ἀνεβη εἰς Ἱεροσολυμα ὁ Ἰησους.*

31 Et ego nesciebam eum, sed ut manifestetur in Israel, propterea veni ego in aqua baptizans.

32 Et testimonium perhibuit Ioannes, dicens: Quia vidi Spiritum descendentem quasi columbam de caelo, et mansit super eum.

33 Et ego nesciebam eum: sed qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit: Super quem videris Spiritum descendentem, et manentem super eum, hic est, qui baptizat in Spiritu sancto.

34 Et ego vidi: et testimonium perhibui quia hic est Filius Dei.

35 Altera die iterum stabat Ioannes, et ex discipulis eius duo.

36 Et respiciens Iesum ambulantem, dicit: Ecce agnus Dei.

37 Et audierunt eum duo discipuli loquentem, et secuti sunt Iesum.

38 Conversus autem Iesus, et videns eos sequentes se, dicit eis: Quid quaeritis? Qui dixerunt ei: Rabbi, (quod dicitur interpretatum Magister) ubi habitas?

39 Dicit eis: Venite, et videte. Venerunt, et viderunt ubi maneret, et apud eum manserunt die illo: hora autem erat quasi decima.

40 Erat autem Andreas frater Simonis Petri unus ex duobus, qui audierant a Ioanne, et secuti fuerant eum.

41 Invenit hic primum fratrem suum Simonem, et dicit ei: Invenimus Messiam. (quod est interpretatum Christus.)

42 Et adduxit eum ad Iesum. Intuitus autem eum Iesus, dixit: Tu es Simon filius Iona: tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Petrus.

43 In crastinum voluit exire in Galilaeam, et invenit Philippum. Et dicit ei Iesus: Sequere me.

44 Erat autem Philippus a Bethsaida, civitate Andreae et Petri.

45 Invenit Philippus Nathanael, et dicit ei: Quem scripsit Moyses in lege, et Prophetae, invenimus Iesum filium Ioseph a Nazareth.

46 Et dixit ei Nathanael: A Nazareth potest aliquid boni esse? Dicit ei Philippus: Veni, et vide.

47 Vidit Iesus Nathanael venientem ad se, et dicit de eo: Ecce vero Israelita, in quo dolus non est.

48 Dicit ei Nathanael: Unde me nosti? Respondit Iesus, et dixit ei: Priusquam te Philippus vocaret, cum esses sub ficu, vidi te.

49 Respondit ei Nathanael, et ait: Rabbi, tu es Filius Dei, tu es Rex Israel.

50 Respondit Iesus, et dixit ei: Quia dixi tibi: Vidi te sub ficu, credis: maius his videbis.

51 Et dicit ei: Amen amen dico vobis, videbitis caelum apertum, et Angelos Dei ascendentes, et descendentes supra Filium hominis.

XIX

Nuptiae in urbe Cana. Christus Capharnaumi. Negotiatores e templo eiecti. Pascha primum a baptismo

IOANNIS II

1 Et die tertia nuptiae factae sunt in Cana Galilaeae: et erat mater Iesu ibi.

2 Vocatus est autem et Iesus, et discipuli eius ad nuptias.

3 Et deficiente vino, dicit mater Iesu ad eum: Vinum non habent.

4 Et dicit ei Iesus: Quid mihi, et tibi est mulier? nondum venit hora mea.

5 Dicit mater eius ministris: Quodcumque dixerit vobis, facite.

6 Erant autem ibi lapideae hydriae sex positae secundum purificationem Iudaeorum, capientes singulae metretas binas vel ternas.

7 Dicit eis Iesus: Implete hydrias aqua. Et impleverunt eas usque ad summum.

8 Et dicit eis Iesus: Haurite nunc, et ferte architriclino. Et tulerunt.

9 Ut autem gustavit architriclinus aquam vinum factam, et non sciebat unde esset, ministri autem sciebant, qui hauserant aquam: vocat sponsum architriclinus,

10 Et dicit ei: Omnis homo primum bonum vinum ponit: et cum inebriati fuerint, tunc id, quod deterius est: Tu autem servasti bonum vinum usque adhuc.

11 Hoc fecit initium signorum Iesus in Cana Galilaeae: et manifestavit gloriam suam, et crediderunt in eum discipuli eius.

12 Post hoc descendit Capharnaum ipse, et mater eius, et fratres eius, et discipuli eius: et ibi manserunt non multis diebus.

13 Et prope erat Pascha Iudaeorum, et ascendit Iesus Ierosolymam:

14 *Και εὑρεν ἐν τῳ ἱερῳ τους πωλουντας βοας και προβατα και περιστερας, και τους κερματιστας καθημενους.*

15 *Και ποιησας φραγελλιον ἐκ σχοινιων, παντας ἐξεβαλεν ἐκ του ἱερου, τα τε προβατα και τους βοας· και των κολλυβιστων ἐξεχεε το κερμα, και τας τραπεζας ἀνεστρεψε·*

16 *Και τοις τας περιστερας πωλουσιν εἰπεν· Ἀρατε ταυτα ἐντευθεν· μη ποιειτε τον οἰκον του πατρος μου οἰκον ἐμποριου.*

17 *Ἐμνησθησαν δε οἱ μαθηται αὐτου, ὁτι γε γραμμενον ἐστιν· Ὁ ζηλος του οἰκου σου κατεφαγε με.*

18 *Ἀπεκριθησαν οὐν οἱ Ἰουδαιοι και εἰπον αὐτῳ· Τι σημειον δεικνυεις ἡμιν, ὁτι ταυτα ποιεις;*

19 *Ἀπεκριθη ὁ Ἰησους και εἰπεν αὐτοις· Λυσατε τον ναον τουτον, και ἐν τρισιν ἡμεραις ἐγερω αὐτον.*

20 *Εἰπον οὐν οἱ Ἰουδαιοι· Τεσσαρακοντα και ἑξ ἐτεσιν ᾠκοδομηθη ὁ ναος οὑτος· και συ ἐν τρισιν ἡμεραις ἐγερεις αὐτον;*

21 *Ἐκεινος δε ἐλεγε περι του ναου του σωματος αὐτου.*

22 *Ὁτε οὐν ἠγερθη ἐκ νεκρων, ἐμνησθησαν οἱ μαθηται αὐτου, ὁτι τουτο ἐλεγε· και ἐπιστευσαν τῃ γραφῃ, και τῳ λογῳ ᾡ εἰπεν ὁ Ἰησους.*

23 *Ὡς δε ἠν ἐν τοις Ἱεροσολυμοις ἐν τῳ πασχα ἐν τῃ ἑορτῃ, πολλοι ἐπιστευσαν εἰς το ὀνομα αὐτου, θεωρουντες αὐτου τα σημεια ἁ ἐποιει.*

24 *Αὐτος δε ὁ Ἰησους οὐκ ἐπιστευεν ἑαυτον αὐτοις, δια το αὐτον γινωσκειν παντας·*

25 *Και ὁτι οὐ χρειαν εἰχεν, ἱνα τις μαρτυρηση περι του ἀνθρωπου· αὐτος γαρ ἐγινωσκε, τι ἠν ἐν τῳ ἀνθρωπῳ.*

XX

Nicodemus. Christus et discipuli in Iudaea baptizantes. Octavum Baptistae testimonium

IOANNIS III

1 *Ἠν δε ἀνθρωπος ἐκ των Φαρισαιων, Νικοδημος ὀνομα αὐτῳ, ἀρχων των Ἰουδαιων·*

2 *Οὑτος ἠλθε προς τον Ἰησουν νυκτος, και εἰπεν αὐτῳ· Ῥαββι, οἰδαμεν, ὁτι ἀπο θεου ἐληλυθας διδασκαλος· οὐδεις γαρ ταυτα τα σημεια δυναται ποιειν, ἁ συ ποιεις, ἐαν μη ᾐ ὁ θεος μετ᾽ αὐτου.*

3 *Ἀπεκριθη ὁ Ἰησους και εἰπεν αὐτῳ· Ἀμην ἀμην λεγω σοι, ἐαν μη τις γεννηθῃ ἀνωθεν, οὐ δυναται ἰδειν την βασιλειαν του θεου.*

4 *Λεγει προς αὐτον ὁ Νικοδημος· Πως δυναται ἀνθρωπος γεννηθηναι γερων ὠν; μη δυναται εἰς την κοιλιαν της μητρος αὐτου δευτερον εἰσελθειν, και γεννηθηναι;*

5 *Ἀπεκριθη Ἰησους· Ἀμην ἀμην λεγω σοι, ἐαν μη τις γεννηθῃ ἐξ ὑδατος και πνευματος, οὐ δυναται εἰσελθειν εἰς την βασιλειαν του θεου.*

6 *Το γεγεννημενον ἐκ της σαρκος, σαρξ ἐστι· και το γεγεννημενον ἐκ του πνευματος, πνευμα ἐστι.*

7 *Μη θαυμασῃς, ὁτι εἰπον σοι· Δει ὑμας γεννηθηναι ἀνωθεν.*

8 *Το πνευμα ὁπου θελει πνει· και την φωνην αὐτου ἀκουεις, ἀλλ᾽ οὐκ οἰδας, ποθεν ἐρχεται, και που ὑπαγει· οὑτως ἐστι πας ὁ γεγεννημενος ἐκ του πνευματος.*

9 *Ἀπεκριθη Νικοδημος και εἰπεν αὐτῳ· Πως δυναται ταυτα γενεσθαι;*

10 *Ἀπεκριθη Ἰησους και εἰπεν αὐτῳ· Συ εἰ ὁ διδασκαλος του Ἰσραηλ, και ταυτα οὐ γινωσκεις;*

11 *Ἀμην ἀμην λεγω σοι, ὁτι ὁ οἰδαμεν λαλουμεν, και ὁ ἑωρακαμεν μαρτυρουμεν· και την μαρτυριαν ἡμων οὐ λαμβανετε.*

12 *Εἰ τα ἐπιγεια εἰπον ὑμιν, και οὐ πιστευετε· πως, ἐαν εἰπω ὑμιν τα ἐπουρανια, πιστευσετε;*

13 *Και οὐδεις ἀναβεβηκεν εἰς τον οὐρανον, εἰ μη ὁ ἐκ του οὐρανου καταβας, ὁ υἱος του ἀνθρωπου, ὁ ὠν ἐν τῳ οὐρανῳ.*

14 *Και καθως Μωσης ὑψωσε τον ὀφιν ἐν τῃ ἐρημῳ, οὑτως ὑψωθηναι δει τον υἱον του ἀνθρωπου·*

15 *Ἱνα πας ὁ πιστευων εἰς αὐτον, μη ἀποληται, ἀλλ᾽ ἐχῃ ζωην αἰωνιον.*

16 *Οὑτω γαρ ἠγαπησεν ὁ θεος τον κοσμον, ὡστε τον υἱον αὐτου τον μονογενη ἐδωκεν, ἱνα πας ὁ πιστευων εἰς αὐτον, μη ἀποληται, ἀλλ᾽ ἐχῃ ζωην αἰωνιον.*

17 *Οὐ γαρ ἀπεστειλεν ὁ θεος τον υἱον αὐτου εἰς τον κοσμον, ἱνα κρινῃ τον κοσμον, ἀλλ᾽ ἱνα σωθῃ ὁ κοσμος δι᾽ αὐτου.*

18 *Ὁ πιστευων εἰς αὐτον, οὐ κρινεται· ὁ δε μη πιστευων, ἠδη κεκριται, ὁτι μη πεπιστευκεν εἰς το ὀνομα του μονογενους υἱου του θεου.*

19 *Αὑτη δε ἐστιν ἡ κρισις, ὁτι το φως ἐληλυθεν εἰς τον κοσμον, και ἠγαπησαν οἱ ἀνθρωποι μαλλον το σκοτος, ἠ το φως· ἠν γαρ πονηρα αὐτων τα ἐργα.*

20 *Πας γαρ ὁ φαυλα πρασσων, μισει το φως, και οὐκ ἐρχεται προς το φως, ἱνα μη ἐλεγχθῃ τα ἐργα αὐτου.*

21 *Ὁ δε ποιων την ἀληθειαν, ἐρχεται προς το φως, ἱνα φανερωθῃ αὐτου τα ἐργα, ὁτι ἐν θεῳ ἐστιν εἰργασμενα.*

22 *Μετα ταυτα ἠλθεν ὁ Ἰησους και οἱ μαθηται αὐτου εἰς την Ἰουδαιαν γην· και ἐκει διετριβε μετ᾽ αὐτων, και ἐβαπτιζεν.*

14 Et inveuit in templo vendentes boves, et oves, et columbas, et numularios sedentes.
15 Et cum fecisset quasi flagellum de funiculis, omnes eiecit de templo, oves quoque, et boves, et numulariorum effudit aes, et mensas subvertit.
16 Et his, qui columbas vendebant, dixit: Auferte ista hinc, et nolite facere domum patris mei, domum negotiationis.
17 Recordati sunt vero discipuli eius quia scriptum est: Zelus domus tuae comedit me.
18 Responderunt ergo Iudaei, et dixerunt ei: Quod signum ostendis nobis quia haec facis?
19 Respondit Iesus, et dixit eis: Solvite templum hoc, et in tribus diebus excitabo illud.
20 Dixerunt ergo Iudaei: Quadraginta et sex annis aedificatum est templum hoc, et tu in tribus diebus excitabis illud?
21 Ille autem dicebat de templo corporis sui.
22 Cum ergo resurrexisset a mortuis, recordati sunt discipuli eius, quia hoc dicebat, et crediderunt scripturae, et sermoni quem dixit Iesus.
23 Cum autem esset Ierosolymis in pascha in die festo, multi crediderunt in nomine eius, videntes signa eius, quae faciebat.
24 Ipse autem Iesus non credebat semetipsum eis, eo quod ipse nosset omnes,
25 Et quia opus ei non erat ut quis testimonium perhiberet de homine: ipse enim sciebat quid esset in homine.

XX

Nicodemus. Christus et discipuli in Iudaea baptizantes. Octavum Baptistae testimonium

IOANNIS III

1 Erat autem homo ex Pharisaeis, Nicodemus nomine, princeps Iudaeorum.
2 Hic venit ad Iesum nocte, et dixit ei: Rabbi, scimus quia a Deo venisti magister: nemo enim potest haec signa facere, quae tu facis, nisi fuerit Deus cum eo.
3 Respondit Iesus, et dixit ei: Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit denuo, non potest videre regnum Dei.
4 Dicit ad eum Nicodemus: quomodo potest homo nasci, cum sit senex? numquid potest in ventrem matris suae iterato introire, et renasci?
5 Respondit Iesus: Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua, et Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.
6 Quod natum est ex carne, caro est: et quod natum est ex spiritu, spiritus est.
7 Non mireris quia dixi tibi: oportet vos nasci denuo.
8 Spiritus ubi vult spirat: et vocem eius audis, sed nescis unde veniat, aut quo vadat: sic est omnis, qui natus est ex spiritu.
9 Respondit Nicodemus, et dixi ei: Quomodo possunt haec fieri?
10 Respondit Iesus, et dixit ei: Tu es magister in Israel, et haec ignoras?
11 Amen, amen dico tibi, quia quod scimus loquimur, et quod vidimus testamur, et testimonium nostrum non accipitis.
12 Si terrena dixi vobis, et non creditis: quomodo, si dixero vobis caelestia, credetis?
13 Et nemo ascendit in caelum, nisi qui descendit de caelo, Filius hominis, qui est in caelo.
14 Et sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto; ita exaltari oportet Filium hominis:
15 Ut omnis, qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam aeternam.
16 Sic enim Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret: ut omnis, qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam aeternam.
17 Non enim misit Deus Filium suum in mundum, ut iudicet mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum.
18 Qui credit in eum, non iudicatur: qui autem non credit, iam iudicatus est: quia non credit in nomine unigeniti Filii Dei.
19 Hoc est autem iudicium: quia lux venit in mundum, et dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem: erant enim eorum mala opera.
20 Omnis enim qui male agit, odit lucem, et non venit ad lucem, ut non arguantur opera eius:
21 Qui autem facit veritatem, venit ad lucem, ut manifestentur opera eius, quia in Deo sunt facta.
22 Post haec venit Iesus, et discipuli eius in terram Iudaeam: et illic demorabatur cum eis, et baptizabat.

23 Ἠν δε και Ἰωαννης βαπτιζων ἐν Αἰνων, ἐγγυς του Σαλειμ, ὁτι ὑδατα πολλα ἠν ἐκει· και παρεγινοντο, και ἐβαπτιζοντο.

24 Οὐπω γαρ ἠν βεβλημενος εἰς την φυλακην ὁ Ἰωαννης.

25 Ἐγενετο οὐν ζητησις ἐκ των μαθητων Ἰωαννου μετα Ἰουδαιων περι καθαρισμου.

26 Και ἠλθον προς τον Ἰωαννην, και εἰπον αὐτῳ· Ῥαββι, ὁς ἠν μετα σου περαν του Ἰορδανου, ᾡ συ μεμαρτυρηκας, ἰδε, οὑτος βαπτιζει, και παντες ἐρχονται προς αὐτον.

27 Ἀπεκριθη Ἰωαννης και εἰπεν· Οὐ δυναται ἀνθρωπος λαμβανειν οὐδεν, ἐαν μη ᾐ δεδομενον αὐτῳ ἐκ του οὐρανου.

28 Αὐτοι ὑμεις μοι μαρτυρειτε, ὁτι εἰπον· Οὐκ εἰμι ἐγω ὁ Χριστος, ἀλλ᾽ ὁτι ἀπεσταλμενος εἰμι ἐμπροσθεν ἐκεινου.

29 Ὁ ἐχων την νυμφην, νυμφιος ἐστιν· ὁ δε φιλος του νυμφιου, ὁ ἑστηκως και ἀκουων αὐτου, χαρᾳ χαιρει δια την φωνην του νυμφιου. Αὑτη οὐν ἡ χαρα ἡ ἐμη πεπληρωται.

30 Ἐκεινον δει αὐξανειν, ἐμε δε ἐλαττουσθαι.

31 Ὁ ἀνωθεν ἐρχομενος, ἐπανω παντων ἐστιν. Ὁ ὠν ἐκ της γης ἐκ της γης ἐστι, και ἐκ της γης λαλει· ὁ ἐκ του οὐρανου ἐρχομενος, ἐπανω παντων ἐστι,

32 Και ὁ ἑωρακε και ἠκουσε, τουτο μαρτυρει· και την μαρτυριαν αὐτου οὐδεις λαμβανει.

33 Ὁ λαβων αὐτου την μαρτυριαν, ἐσφραγισεν, ὁτι ὁ Θεος ἀληθης ἐστιν.

34 Ὁν γαρ ἀπεστειλεν ὁ Θεος, τα ῥηματα του Θεου λαλει· οὐ γαρ ἐκ μετρου διδωσιν ὁ Θεος το πνευμα.

35 Ὁ πατηρ ἀγαπᾳ τον υἱον, και παντα δεδωκεν ἐν τῃ χειρι αὐτου.

36 Ὁ πιστευων εἰς τον υἱον, ἐχει ζωην αἰωνιον· ὁ δε ἀπειθων τῳ υἱῳ, οὐκ ὀψεται ζωην, ἀλλ᾽ ἡ ὀργη του Θεου μενει ἐπ᾽ αὐτον. (XXII)

XXI

Ioannes in vincula coniectus

LUCAE III

19 Ὁ δε Ἡρωδης ὁ τετραρχης, ἐλεγχομενος ὑπ᾽ αὐτου περι Ἡρωδιαδος της γυναικος του ἀδελφου αὐτου, και περι παντων ὡν ἐποιησε πονηρων ὁ Ἡρωδης,

20 Προσεθηκε και τουτο ἐπι πασι, και κατεκλεισε τον Ἰωαννην ἐν τῃ φυλακῃ. (XIII)

XXII

Christi reditus in Galilaeam

MARCI I

14 Μετα δε το παραδοθηναι τον Ἰωαννην,... (XXIV)

MATTHAEI IV

12 Ἀκουσας δε ὁ Ἰησους, ὁτι Ἰωαννης παρεδοθη, ... (XXIV)

IOANNIS IV

1 Ὡς οὐν ἐγνω ὁ κυριος, ὁτι ἠκουσαν οἱ Φαρισαιοι, ὁτι Ἰησους πλειονας μαθητας ποιει και βαπτιζει, ἠ Ἰωαννης·

2 (Καιτοιγε Ἰησους αὐτος οὐκ ἐβαπτιζεν, ἀλλ᾽ οἱ μαθηται αὐτου·)

3 Ἀφηκε την Ἰουδαιαν, και ἀπηλθε παλιν εἰς την Γαλιλαιαν.

XXIII

Mulier Samaritana

IOANNIS IV

4 Ἐδει δε αὐτον διερχεσθαι δια της Σαμαρειας.

5 Ἐρχεται οὐν εἰς πολιν της Σαμαρειας, λεγομενην Σιχαρ, πλησιον του χωριου, ὁ ἐδωκεν Ἰακωβ Ἰωσηφ τῳ υἱῳ αὐτου.

6 Ἠν δε ἐκει πηγη του Ἰακωβ. Ὁ οὐν Ἰησους κεκοπιακως ἐκ της ὁδοιποριας, ἐκαθεζετο οὑτως ἐπι τῃ πηγῃ· ὡρα ἠν ὡσει ἑκτη.

23 Erat autem et Ioannes baptizans in Aennon, iuxta Salim: quia aquae multae erant illic, et veniebant, et baptizabantur.
24 Nondum enim missus fuerat Ioannes in carcerem.
25 Facta est autem quaestio ex discipulis Ioannis cum Iudaeis de Purificatione:
26 Et venerunt ad Ioannem, et dixerunt ei: Rabbi, qui erat tecum trans Iordanem, cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, et omnes veniunt ad eum.
27 Respondit Ioannes, et dixit: Non potest homo accipere quidquam, nisi fuerit ei datum de caelo.
28 Ipsi vos mihi testimonium perhibetis, quod dixerim: Non sum ego Christus: sed quia missus sum ante illum.
29 Qui habet sponsam, sponsus est: amicus autem sponsi, qui stat, et audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi. Hoc ergo gaudium meum impletum est.
30 Illum oportet crescere, me autem minui.
31 Qui desursum venit, super omnes est. Qui est de terra, de terra est, et de terra loquitur. Qui de caelo venit, super omnes est.
32 Et quod vidit, et audivit, hoc testatur: et testimonium eius nemo accipit.
33 Qui accepit eius testimonium, signavit quia Deus verax est.
34 Quem enim misit Deus, verba Dei loquitur: non enim ad mensuram dat Deus spiritum.
35 Pater diligit Filium: et omnia dedit in manu eius.
36 Qui credit in Filium, habet vitam aeternam: qui autem incredulus est Filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum. (XXII)

XXI

Ioannes in vincula coniectus

LUCAE III

19 Herodes autem tetrarcha, cum corriperetur ab illo de Herodiade uxore fratris sui, et de omnibus malis, quae fecit Herodes,
20 Adiecit et hoc super omnia, et inclusit Ioannem in carcere. (XIII)

XXII

Christi reditus in Galilaeam

MARCI I

14 Postquam autem traditus est Ioannes, ... (XXIV)

MATTHAEI IV

12 Cum autem audisset Iesus quod Ioannes traditus esset, ... (XXIV)

IOANNIS IV

1 Ut ergo cognovit Iesus, quia audierunt Pharisaei quod Iesus plures discipulos facit, et baptizat, quam Ioannes,
2 (Quamquam Iesus non baptizaret, sed discipuli eius)
3 Reliquit Iudaeam, et abiit iterum in Galilaeam.

XXIII

Mulier Samaritana

IOANNIS IV

4 Oportebat autem eum transire per Samariam.
5 Venit ergo in civitatem Samariae, quae dicitur Sichar: iuxta praedium, quod dedit Iacob Ioseph filio suo.
6 Erat autem ibi fons Iacob. Iesus ergo fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem. Hora erat quasi sexta.

7 Ἐρχεται γυνη ἐκ της Σαμαρειας, ἀντλησαι ὑδωρ. Λεγει αὐτῃ ὁ Ἰησους· Δος μοι πιειν.

8 (Οἱ γαρ μαθηται αὐτου ἀπεληλυθεισαν εἰς την πολιν, ἱνα τροφας ἀγορασωσι.)

9 Λεγει οὐν αὐτῳ ἡ γυνη ἡ Σαμαρειτις· Πως συ, Ἰουδαιος ὠν, παρ' ἐμου πιειν αἰτεις, οὐσης γυναικος Σαμαρειτιδος; (Οὐ γαρ συγχρωνται Ἰουδαιοι Σαμαρειταις.)

10 Ἀπεκριθη Ἰησους και εἰπεν αὐτῃ· Εἰ ᾐδεις την δωρεαν του Θεου, και τις ἐστιν ὁ λεγων σοι· Δος μοι πιειν· συ ἀν ᾐτησας αὐτον, και ἐδωκεν ἀν σοι ὑδωρ ζων.

11 Λεγει αὐτῳ ἡ γυνη· Κυριε, οὐτε ἀντλημα ἐχεις, και το φρεαρ ἐστι βαθυ· ποθεν οὐν ἐχεις το ὑδωρ το ζων;

12 Μη συ μειζων εἰ του πατρος ἡμων Ἰακωβ; ὁς ἐδωκεν ἡμιν το φρεαρ, και αὐτος ἐξ αὐτου ἐπιε, και οἱ υἱοι αὐτου, και τα θρεμματα αὐτου.

13 Ἀπεκριθη Ἰησους και εἰπεν αὐτῃ· Πας ὁ πινων ἐκ του ὑδατος τουτου, διψησει παλιν·

14 Ὁς δ' ἀν πιῃ ἐκ του ὑδατος, οὑ ἐγω δωσω αὐτῳ, οὐ μη διψησῃ εἰς τον αἰωνα· ἀλλα το ὑδωρ, ὁ δωσω αὐτῳ, γενησεται ἐν αὐτῳ πηγη ὑδατος ἀλλομενου εἰς ζωην αἰωνιον.

15 Λεγει προς αὐτον ἡ γυνη· Κυριε, δος μοι τουτο το ὑδωρ, ἱνα μη διψω, μηδε ἐρχωμαι ἐνθαδε ἀντλειν.

16 Λεγει αὐτῃ ὁ Ἰησους· Ὑπαγε, φωνησον τον ἀνδρα σου, και ἐλθε ἐνθαδε.

17 Ἀπεκριθη ἡ γυνη και εἰπεν· Οὐκ ἐχω ἀνδρα. Λεγει αὐτῃ ὁ Ἰησους· Καλως εἰπας· Ὁτι ἀνδρα οὐκ ἐχω.

18 Πεντε γαρ ἀνδρας ἐσχες· και νυν ὁν ἐχεις, οὐκ ἐστι σου ἀνηρ· τουτο ἀληθες εἰρηκας.

19 Λεγει αὐτῳ ἡ γυνη· Κυριε, θεωρω, ὁτι προφητης εἰ συ.

20 Οἱ πατερες ἡμων ἐν τῳ ὀρει τουτῳ προσεκυνησαν· και ὑμεις λεγετε, ὁτι ἐν Ἱεροσολυμοις ἐστιν ὁ τοπος, ὁπου δει προσκυνειν.

21 Λεγει αὐτῃ ὁ Ἰησους· Γυναι, πιστευσον μοι, ὁτι ἐρχεται ὡρα, ὁτε οὐτε ἐν τῳ ὀρει τουτῳ, οὐτε ἐν Ἱεροσολυμοις προσκυνησετε τῳ πατρι.

22 Ὑμεις προσκυνειτε ὁ οὐκ οἰδατε· ἡμεις προσκυνουμεν ὁ οἰδαμεν· ὁτι ἡ σωτηρια ἐκ των Ἰουδαιων ἐστιν.

23 Ἀλλ' ἐρχεται ὡρα, και νυν ἐστιν, ὁτε οἱ ἀληθινοι προσκυνηται προσκυνησουσι τῳ πατρι ἐν πνευματι και ἀληθειᾳ· και γαρ ὁ πατηρ τοιουτους ζητει τους προσκυνουντας αὐτον.

24 Πνευμα ὁ Θεος· και τους προσκυνουντας αὐτον, ἐν πνευματι και ἀληθειᾳ δει προσκυνειν.

25 Λεγει αὐτῳ ἡ γυνη· Οἰδα, ὁτι Μεσσιας ἐρχεται· (ὁ λεγομενος Χριστος·) ὁταν ἐλθῃ ἐκεινος, ἀναγγελει ἡμιν παντα.

26 Λεγει αὐτῃ ὁ Ἰησους· Ἐγω εἰμι, ὁ λαλων σοι.

27 Και ἐπι τουτῳ ἠλθον οἱ μαθηται αὐτου, και ἐθαυμαζον, ὁτι μετα γυναικος ἐλαλει. Οὐδεις μεντοι εἰπε· Τι ζητεις; ἠ, τι λαλεις μετ' αὐτης;

28 Ἀφηκεν οὐν την ὑδριαν αὐτης ἡ γυνη, και ἀπηλθεν εἰς την πολιν, και λεγει τοις ἀνθρωποις·

29 Δευτε, ἰδετε ἀνθρωπον, ὁς εἰπε μοι παντα ὁσα ἐποιησα· μητι οὑτος ἐστιν ὁ Χριστος;

30 Ἐξηλθον οὐν ἐκ της πολεως, και ἠρχοντο προς αὐτον.

31 Ἐν δε τῳ μεταξυ ἠρωτων αὐτον οἱ μαθηται, λεγοντες· Ῥαββι, φαγε.

32 Ὁ δε εἰπεν αὐτοις· Ἐγω βρωσιν ἐχω φαγειν, ἡν ὑμεις οὐκ οἰδατε.

33 Ἐλεγον οὐν οἱ μαθηται προς ἀλληλους· Μητις ἠνεγκεν αὐτῳ φαγειν;

34 Λεγει αὐτοις ὁ Ἰησους· Ἐμον βρωμα ἐστιν, ἱνα ποιω το θελημα του πεμψαντος με, και τελειωσω αὐτου το ἐργον.

35 Οὐχ ὑμεις λεγετε, ὁτι ἐτι τετραμηνον ἐστι, και ὁ θερισμος ἐρχεται; Ἰδου, λεγω ὑμιν, ἐπαρατε τους ὀφθαλμους ὑμων, και θεασασθε τας χωρας, ὁτι λευκαι εἰσι προς θερισμον ἠδη.

36 Και ὁ θεριζων μισθον λαμβανει, και συναγει καρπον εἰς ζωην αἰωνιον· ἱνα και ὁ σπειρων ὁμου χαιρῃ, και ὁ θεριζων.

37 Ἐν γαρ τουτῳ ὁ λογος ἐστιν ὁ ἀληθινος, ὁτι ἀλλος ἐστιν ὁ σπειρων, και ἀλλος ὁ θεριζων.

38 Ἐγω ἀπεστειλα ὑμας θεριζειν ὁ οὐχ ὑμεις κεκοπιακατε· ἀλλοι κεκοπιακασι, και ὑμεις εἰς τον κοπον αὐτων εἰσεληλυθατε.

39 Ἐκ δε της πολεως ἐκεινης πολλοι ἐπιστευσαν εἰς αὐτον των Σαμαρειτων, δια τον λογον της γυναικος, μαρτυρουσης· Ὁτι εἰπε μοι παντα ὁσα ἐποιησα.

40 Ὡς οὐν ἠλθον προς αὐτον οἱ Σαμαρειται, ἠρωτων αὐτον μειναι παρ' αὐτοις· και ἐμεινεν ἐκει δυο ἡμερας.

41 Και πολλῳ πλειους ἐπιστευσαν δια τον λογον αὐτου.

42 Τῃ τε γυναικι ἐλεγον· Ὁτι οὐκετι δια την σην λαλιαν πιστευομεν· αὐτοι γαρ ἀκηκοαμεν, και οἰδαμεν, ὁτι οὑτος ἐστιν ἀληθως ὁ σωτηρ του κοσμου, ὁ Χριστος.

XXIV

Adventus in Galilaeam

MATTHAEI IV	MARCI I	LUCAE IV	IOANNIS IV
			43 Μετα δε τας δυο ἡμερας ἐξηλθεν ἐκειθεν,

7 Venit mulier de Samaria haurire aquam. Dicit ei Iesus: Da mihi bibere.
8 (Discipuli enim eius abierant in civitatem ut cibos emerent.)
9 Dicit ergo ei mulier illa Samaritana: Quomodo tu Iudaeus cum sis, bibere a me poscis, quae sum mulier Samaritana? non enim coutuntur Iudaei Samaritanis.
10 Respondit Iesus, et dixit ei: Si scires donum Dei, et quis est, qui dicit tibi: Da mihi bibere: tu forsitan petisses ab eo, et dedisset tibi aquam vivam.
11 Dicit ei mulier: Domine, neque in quo haurias habes, et puteus altus est: unde ergo habes aquam vivam?
12 Numquid tu maior es patre nostro Iacob, qui dedit nobis puteum, et ipse ex eo bibit, et filii eius, et pecora eius?
13 Respondit Iesus, et dixit ei: Omnis, qui bibit ex aqua hac, sitiet iterum: qui autem biberit ex aqua, quam ego dabo ei, non sitiet in aeternum:
14 Sed aqua quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquae salientis in vitam aeternam.
15 Dicit ad eum mulier: Domine, da mihi hanc aquam, ut non sitiam, neque veniam huc haurire.
16 Dicit ei Iesus: Vade, voca virum tuum, et veni huc.
17 Respondit mulier, et dixit: Non habeo virum. Dicit ei Iesus: Bene dixisti, quia non habeo virum:
18 Quinque enim viros habuisti, et nunc, quem habes, non est tuus vir: hoc vere dixisti.
19 Dicit ei mulier: Domine, video quia Propheta es tu.
20 Patres nostri in monte hoc adoraverunt, et vos dicitis; quia Ierosolymis est locus, ubi adorare oportet.
21 Dicit ei Iesus: Mulier crede mihi, quia venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Ierosolymis adorabitis Patrem.
22 Vos adoratis quod nescitis: nos adoramus quod scimus, quia salus ex Iudaeis est.
23 Sed venit hora, et nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu et veritate. Nam et Pater tales quaerit, qui adorent eum.
24 Spiritus est Deus: et eos, qui adorant eum, in spiritu et veritate oportet adorare.
25 Dicit ei mulier: Scio quia Messias venit, (qui dicitur Christus.) cum ergo venerit ille, nobis annunciabit omnia.
26 Dicit ei Iesus: Ego sum, qui loquor tecum.
27 Et continuo venerunt discipuli eius: et mirabantur quia cum muliere loquebatur. Nemo tamen dixit: Quid quaeris, aut quid loqueris cum ea?
28 Reliquit ergo hydriam suam mulier, et abiit in civitatem, et dicit illis hominibus:
29 Venite, et videte hominem, qui dixit mihi omnia quaecumque feci: numquid ipse est Christus?
30 Exierunt ergo de civitate, et veniebant ad eum.
31 Interea rogabant eum discipuli, dicentes: Rabbi, manduca.
32 Ille autem dicit eis: Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis.
33 Dicebant ergo discipuli ad invicem: Numquid aliquis attulit ei manducare?
34 Dicit eis Iesus: Meus cibus est ut faciam voluntatem eius, qui misit me, ut perficiam opus eius.
35 Nonne vos dicitis, quod adhuc quatuor menses sunt, et messis venit? Ecce dico vobis: Levate oculos vestros, et videte regiones, quia albae sunt iam ad messem.
36 Et qui metit, mercedem accipit, et congregat fructum in vitam aeternam: ut, et qui seminat, simul gaudeat, et qui metit.
37 In hoc enim est verbum verum: quia alius est qui seminat, et alius est qui metit.
38 Ego misi vos metere quod vos non laborastis: alii laboraverunt, et vos in labores eorum, introistis.
39 Ex civitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum, propter verbum mulieris testimonium perhibentis: Quia dixit mihi omnia quaecumque feci.
40 Cum venissent ergo ad illum Samaritani, rogaverunt eum ut ibi maneret. Et mansit ibi duos dies.
41 Et multo plures crediderunt in eum propter sermonem eius.
42 Et mulieri dicebant: Quia iam non propter tuam loquelam credimus: ipsi enim audivimus, et scimus quia hic est vere Salvator mundi.

XXIV

Adventus in Galilaeam

MATTHAEI IV	MARCI I	LUCAE IV	IOANNIS IV
			43 Post duos autem dies exiit inde:

12 ... *ἀνεχωρησεν*	14 ... *ἠλθεν ὁ Ἰησους*	14 *Και ὑπεστρεψεν ὁ Ἰησους ἐν τη δυναμει του πνευματος*	*και ἀπηλθεν*
εἰς την Γαλιλαιαν. **(XXVII).**	*εἰς την Γαλιλαιαν,* ... **(XXVIII)**	*εἰς την Γαλιλαιαν·* ...	*εἰς την Γαλιλαιαν.*

IOANNIS IV

44 *Αὐτος γαρ ὁ Ἰησους ἐμαρτυρησεν, ὁτι προφητης ἐν τη ἰδια πατριδι τιμην οὐκ ἐχει.*
45 *Ὁτε οὐν ἠλθεν εἰς την Γαλιλαιαν, ἐδεξαντο αὐτον οἱ Γαλιλαιοι, παντα ἑωρακοτες ἁ ἐποιησεν ἐν Ἱεροσολυμοις ἐν τη ἑορτη· και αὐτοι γαρ ἠλθον εἰς την ἑορτην.*

LUCAE IV

14 ... *και φημη ἐξηλθε καθ' ὁλης της περιχωρου περι αὐτου.* **(XXVI)**

XXV

Reguli filius prope iam a morte restitutus

IOANNIS IV

46 *Ἠλθεν οὐν παλιν εἰς την Κανα της Γαλιλαιας, ὁπου ἐποιησε το ὑδωρ οἰνον. Και ἠν τις βασιλικος, οὑ ὁ υἱος ἠσθενει, ἐν Καπερναουμ.*
47 *Οὑτος ἀκουσας ὁτι Ἰησους ἡκει ἐκ της Ἰουδαιας εἰς την Γαλιλαιαν, ἀπηλθε προς αὐτον, και ἠρωτα αὐτον, ἱνα καταβῃ, και ἰασηται αὐτου τον υἱον· ἠμελλε γαρ ἀποθνησκειν.*
48 *Εἰπεν οὐν ὁ Ἰησους προς αὐτον· Ἐαν μη σημεια και τερατα ἰδητε, οὐ μη πιστευσητε.*
49 *Λεγει προς αὐτον ὁ βασιλικος· Κυριε, καταβηθι, πριν ἀποθανειν το παιδιον μου.*
50 *Λεγει αὐτῳ ὁ Ἰησους· Πορευου· ὁ υἱος σου ζῃ. Και ἐπιστευσεν ὁ ἀνθρωπος τῳ λογῳ ᾡ εἰπεν αὐτῳ Ἰησους, και ἐπορευετο.*
51 *Ἠδη δε αὐτου καταβαινοντος, οἱ δουλοι αὐτου ἀπηντησαν αὐτῳ, και ἀπηγγειλαν, λεγοντες· Ὁτι ὁ παις σου ζῃ.*
52 *Ἐπυθετο οὐν παρ' αὐτων την ὡραν, ἐν ᾑ κομψοτερον ἐσχε. Και εἰπον αὐτῳ· Ὁτι χθες ὡραν ἑβδομην ἀφηκεν αὐτον ὁ πυρετος.*
53 *Ἐγνω οὐν ὁ πατηρ, ὁτι ἐν ἐκεινῃ τῃ ὡρᾳ, ἐν ᾑ εἰπεν αὐτῳ ὁ Ἰησους· Ὁτι ὁ υἱος σου ζῃ. Και ἐπιστευσεν αὐτος, και ἡ οἰκια αὐτου ὁλη.*
54 *Τουτο παλιν δευτερον σημειον ἐποιησεν ὁ Ἰησους, ἐλθων ἐκ της Ἰουδαιας εἰς την Γαλιλαιαν.* **(LIII)**

XXVI

Christus in synagogis Galilaeae et Nazarethi

LUCAE IV

15 *Και αὐτος ἐδιδασκεν ἐν ταις συναγωγαις αὐτων, δοξαζομενος ὑπο παντων.*
16 *Και ἠλθεν εἰς την Ναζαρετ, οὑ ἠν τεθραμμενος· και εἰσηλθε, κατα το εἰωθος αὐτῳ, ἐν τῃ ἡμερᾳ των σαββατων εἰς την συναγωγην· και ἀνεστη ἀναγνωναι.*
17 *Και ἐπεδοθη αὐτῳ βιβλιον Ἡσαιου του προφητου· και ἀναπτυξας το βιβλιον, εὑρε τον τοπον, οὑ ἠν γεγραμμενον·*
18 *Πνευμα κυριου ἐπ' ἐμε· οὑ εἱνεκεν ἐχρισε με εὐαγγελισασθαι πτωχοις, ἀπεσταλκε με ἰασασθαι τους συντετριμμενους την καρδιαν,*
19 *Κηρυξαι αἰχμαλωτοις ἀφεσιν, και τυφλοις ἀναβλεψιν, ἀποστειλαι τεθραυσμενους ἐν ἀφεσει, κηρυξαι ἐνιαυτον κυριου δεκτον.*
20 *Και πτυξας το βιβλιον, ἀποδους τῳ ὑπηρετῃ, ἐκαθισε· και παντων ἐν τῃ συναγωγῃ οἱ ὀφθαλμοι ἠσαν ἀτενιζοντες αὐτῳ·*
21 *Ἠρξατο δε λεγειν προς αὐτους· Ὁτι σημερον πεπληρωται ἡ γραφη αὑτη ἐν τοις ὠσιν ὑμων.*
22 *Και παντες ἐμαρτυρουν αὐτῳ, και ἐθαυμαζον ἐπι τοις λογοις της χαριτος, τοις ἐκπορευομενοις ἐκ του στοματος αὐτου, και ἐλεγον· Οὐχ οὑτος ἐστιν ὁ υἱος Ἰωσηφ;*
23 *Και εἰπε προς αὐτους· Παντως ἐρειτε μοι την παραβολην ταυτην· Ἰατρε, θεραπευσον σεαυτον· ὁσα ἠκουσαμεν γενομενα εἰς Καπερναουμ, ποιησον και ὡδε ἐν τῃ πατριδι σου.*
24 *Εἰπε δε· Ἀμην λεγω ὑμιν, ὁτι οὐδεις προφητης δεκτος ἐστιν ἐν τῃ πατριδι αὐτου.*

12 ... secessit in Galilaeam: (XXVII)	14 ... venit Iesus in Galilaeam, ... (XXVIII)	14 Et regressus est Iesus in virtute Spiritus in Galilaeam, ...	et abiit in Galilaeam.

IOANNIS IV

44 Ipse enim Iesus testimonium perhibuit, quia Propheta in sua patria honorem non habet.
45 Cum ergo venisset in Galilaeam, exceperunt eum Galilaei, cum omnia vidissent quae fecerat Ierosolymis in die festo: et ipsi enim venerant ad diem festum.

LUCAE IV

14 ... et fama exiit per universam regionem de illo. (XXVI)

XXV

Reguli filius prope iam a morte restitutus

IOANNIS IV

46 Venit ergo iterum in Cana Galilaeae, ubi fecit aquam vinum. Et erat quidam regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaum.
47 Hic cum audisset quia Iesus adveniret a Iudaea in Galilaeam, abiit ad eum, et rogabat eum ut descenderet, et sanaret filium eius: incipiebat enim mori.
48 Dixit ergo Iesus ad eum: Nisi signa et prodigia videritis, non creditis.
49 Dicit ad eum regulus: Domine descende prius quam moriatur filius meus.
50 Dicit ei Iesus: Vade, filius tuus vivit. Credidit homo sermoni, quem dixit ei Iesus, et ibat.
51 Iam autem eo descendente, servi occurrerunt ei, et nunciaverunt dicentes, quia filius eius viveret.
52 Interrogabat ergo horam ab eis, in qua melius habuerit. Et dixerunt ei: Quia heri hora septima reliquit eum febris.
53 Cognovit ergo pater, quia illa hora erat, in qua dixit ei Iesus: Filius tuus vivit: et credidit ipse, et domus eius tota.
54 Hoc iterum secundum signum fecit Iesus, cum venisset a Iudaea in Galilaeam. (LIII)

XXVI

Christus in synagogis Galilaeae et Nazarethi

LUCAE IV

15 Et ipse docebat in synagogis eorum, et magnificabatur ab omnibus.
16 Et venit Nazareth, ubi erat nutritus, et intravit secundum consuetudinem suam die sabbati in synagogam, et surrexit legere.
17 Et traditus est illi Liber Isaiae prophetae, Et ut revolvit librum, invenit locum ubi scriptum erat:
18 Spiritus Domini super me: propter quod unxit me, evangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde,
19 Praedicare captivis remissionem, et caecis visum, dimittere confractos in remissionem, praedicare annum Domini acceptum, et diem retributionis.
20 Et cum plicuisset librum, reddidit ministro, et sedit. Et omnium in synagoga oculi erant intendentes in eum.
21 Coepit autem dicere ad illos: Quia hodie impleta est haec scriptura in auribus vestris.
22 Et omnes testimonium illi dabant: et mirabantur in verbis gratiae, quae procedebant de ore ipsius, et dicebant: Nonne hic est filius Ioseph?
23 Et ait illis: Utique dicetis mihi hanc similitudinem: Medice cura teipsum: quanta audivimus facta in Capharnaum, fac et hic in patria tua.
24 Ait autem: Amen dico vobis, quia nemo propheta acceptus est in patria sua.

25 *Ἐπ᾽ ἀληθειας δε λεγω ὑμιν, πολλαι χηραι*
ἠσαν ἐν ταις ἡμεραις Ἠλιου ἐν τῳ Ἰσραηλ, ὁτε
ἐκλεισθη ὁ οὐρανος ἐπι ἐτη τρια και μηνας ἑξ, ὡς
ἐγενετο λιμος μεγας ἐπι πασαν την γην·
26 *Και προς οὐδεμιαν αὐτων ἐπεμφθη Ἠλιας,*
εἰ μη εἰς Σαρεπτα της Σιδωνος, προς γυναικα
χηραν.
27 *Και πολλοι λεπροι ἠσαν ἐπι Ἐλισσαιου του*
προφητου ἐν τῳ Ἰσραηλ· και οὐδεις αὐτων ἐκαθα-
ρισθη, εἰ μη Νεεμαν ὁ Συρος.
28 *Και ἐπλησθησαν παντες θυμου ἐν τῃ συνα*
γωγῃ, ἀκουοντες ταυτα.
29 *Και ἀναστantες ἐξεβαλον αὐτον ἐξω της*
πολεως· και ἠγαγον αὐτον ἑως ὀφρυος του ὀρους,
ἐφ᾽ οὑ ἡ πολις αὐτων ᾠκοδομητο, ὡστε κατακρημνι
σαι αὐτον·

XXVII

Iter Nazaretho Capharnaum

MATTHAEI IV	LUCAE IV
	30 *Αὐτος δε διελθων δια μεσου αὐτων ἐπορευετο.*
13 *Και καταλιπων την Ναζαρετ,*	31 *Και*
ἐλθων	*κατηλθεν*
κατῳκησεν	
εἰς Καπερναουμ	*εἰς Καπερναουμ,*
την παραθαλασσιαν,	
	πολιν της Γαλιλαιας· ... **(XXIX)**
ἐν ὁριοις Ζαβουλων και Νεφθαλειμ·	

MATTHAEI IV

14 *Ἱνα πληρωθῃ το ῥηθεν δια Ἡσαιου του*
προφητου, λεγοντος·
15 *Γη Ζαβουλων και γη Νεφθαλειμ, ὁδον θαλασ-*
σης περαν του Ἰορδανου, Γαλιλαια των ἐθνων,
16 *Ὁ λαος ὁ καθημενος ἐν σκοτει, εἰδε φως*
μεγα· και τοις καθημενοις ἐν χωρᾳ και σκιᾳ θανα-
του, φως ἀνετειλεν αὐτοις.

XXVIII

Christus praedicans in Galilaea. Petrus, Andreas, Iacobus, et Ioannes a Christo vocati

MATTHAEI IV	MARCI I
17 *Ἀπο τοτε ἠρξατο ὁ Ἰησους κηρυσσειν,*	14 ... *κηρυσσων*
	το εὐαγγελιον της βασιλειας του θεου,
και λεγειν·	15 *Και λεγων·*
	Ὁτι πεπληρωται ὁ καιρος,
Μετανοειτε· ἠγγικε γαρ ἡ βασιλεια των οὐρανων.	*και ἠγγικεν ἡ βασιλεια του θεου· μετανοειτε,*
	και πιστευετε ἐν τῳ εὐαγγελιῳ.
18 *Περιπατων δε ὁ Ἰησους παρα την θαλασσαν*	16 *Περιπατων δε παρα την θαλασσαν*
της Γαλιλαιας, εἰδε	*της Γαλιλαιας, εἰδε*
δυο ἀδελφους,	
Σιμωνα	*Σιμωνα*
τον λεγομενον Πετρον,	
και Ἀνδρεαν τον ἀδελφον αὐτου, βαλλοντας ἀμφιβλη-	*και Ἀνδρεαν τον ἀδελφον αὐτου, βαλλοντας ἀμφιβλη-*
στρον εἰς την θαλασσαν· ἠσαν γαρ ἁλιεις.	*στρον ἐν τῃ θαλασσῃ· ἠσαν γαρ ἁλιεις.*
19 *Και λεγει αὐτοις·*	17 *Και εἰπεν αὐτοις ὁ Ἰησους·*
Δευτε ὀπισω μου, και ποιησω ὑμας	*Δευτε ὀπισω μου, και ποιησω ὑμας*
	γενεσθαι
ἁλιεις ἀνθρωπων.	*ἁλιεις ἀνθρωπων.*
20 *Οἱ δε εὐθεως ἀφεντες τα δικτυα,*	18 *Και εὐθεως ἀφεντες τα δικτυα αὐτων*
ἠκολουθησαν αὐτῳ.	*ἠκολουθησαν αὐτῳ.*
21 *Και προβας ἐκειθεν,*	19 *Και προβας ἐκειθεν*
	ὀλιγον,
εἰδεν	*εἰδεν*

25 In veritate dico vobis, multae viduae erant in diebus Eliae in Israel, quando clausum est caelum annis tribus, et mensibus sex: cum facta esset fames magna in omni terra:
26 Et ad nullum illarum missus est Elias, nisi in Sarepta Sidoniae, ad mulierem viduam.
27 Et multi leprosi erant in Israel sub Elisaeo propheta: et nemo eorum mundatus est, nisi Naaman Syrus.
28 Et repleti sunt omnes in synagoga ira, haec audientes:
29 Et surrexerunt, et eiecerunt illum extra civitatem: et duxerunt illum usque ad supercilium montis, super quem civitas illorum erat aedificata ut praecipitarent eum.

XXVII

Iter Nazaretho Capharnaum

MATTHAEI IV

13 Et, relicta civitate Nazareth,
venit,
et habitavit
in Capharnaum
maritima,
in finibus Zabulon, et Nephthalim:

LUCAE IV

30 Ipse autem transiens per medium illorum, ibat.
31 Et
descendit
in Capharnaum
civitatem Galilaeae, ... (XXIX)

MATTHAEI IV

14 Ut adimpleretur quod dictum est per Isaiam prophetam:
15 Terra Zabulon, et terra Nephthalim, via maris trans Iordanem, Galilaea gentium
16 Populus, qui sedebat in tenebris, vidit lucem magnam: et sedentibus in regione umbrae mortis, lux orta est eis.

XXVIII

Christus praedicans in Galilaea. Petrus, Andreas, Iacobus, et Ioannes a Christo vocati

MATTHAEI IV

17 Exinde coepit Iesus praedicare,
et dicere:
Poenitentiam agite: appropinquavit enim regnum caelorum.
18 Ambulans autem Iesus iuxta mare Galilaeae,
vidit
duos fratres,
Simonem,
qui vocatur Petrus,
et Andream fratrem eius, mittentes rete in mare, (erant enim piscatores)
19 Et ait illis:
Venite post me, et faciam vos fieri piscatores hominum.
20 At illi continuo relictis retibus secuti sunt eum.
21 Et procedens inde,
vidit

MARCI I

14 ... praedicans Evangelium regni Dei,
15 Et dicens:
Quoniam impletum est tempus,
et appropinquavit regnum Dei: poenitemini,
et credite Evangelio.
16 Et praeteriens secus Mare Galilaeae,
vidit
Simonem,
et Andream fratrem eius, mittentes retia in mare, (erant enim piscatores)
17 Et dixit eis Iesus:
Venite post me, et faciam vos fieri piscatores hominum.
18 Et protinus relictis retibus, secuti sunt eum.
19 Et progressus inde
pusillum,
vidit

ἀλλους δυο ἀδελφους,
Ἰακωβον τον του Ζεβεδαιου, και Ἰωαννην τον ἀδελφον αὐτου,

ἐν τῳ πλοιῳ
μετα Ζεβεδαιου του πατρος αὐτων,
καταρτιζοντας τα δικτυα αὐτων·
και ἐκαλεσεν αὐτους.
22 *Οἱ δε εὐθεως ἀφεντες*
το πλοιον και τον πατερα αὐτων

ἠκολουθησαν αὐτῳ. (XXXII)

Ἰακωβον τον του Ζεβεδαιου, και Ἰωαννην τον ἀδελφον αὐτου,
και αὐτους
ἐν τῳ πλοιῳ

καταρτιζοντας τα δικτυα·
20 *Και εὐθεως ἐκαλεσεν αὐτους.*
Και ἀφεντες
τον πατερα αὐτων Ζεβεδαιον ἐν τῳ πλοιῳ
μετα των μισθωτων,
ἀπηλθον ὀπισω αὐτου.

XXIX

Ingressus Capharnaum. Christus ibi docens in synagoga. Daemoniacus

MARCI I

21 *Και εἰσπορευονται εἰς Καπερναουμ·*
και εὐθεως ——
εἰσελθων εἰς την συναγωγην,
ἐδιδασκε [*τοις σαββασιν*].
22 *Και ἐξεπλησσοντο ἐπι τῃ διδαχῃ αὐτου·*
ἠν γαρ διδασκων αὐτους ὡς ἐξουσιαν ἐχων,
και οὐχ ὡς οἱ γραμματεις.
23 *Και ἠν ἐν τῃ συναγωγῃ αὐτων ἀνθρωπος*
ἐν πνευματι ἀκαθαρτῳ, και ἀνεκραξε,

24 *Λεγων· Ἐα, τι ἡμιν και σοι, Ἰησου Ναζαρηνε;*
ἠλθες ἀπολεσαι ἡμας· οἰδα σε τις εἰ, ὁ ἁγιος του θεου.
25 *Και ἐπετιμησεν αὐτῳ ὁ Ἰησους, λεγων·*
Φιμωθητι, και ἐξελθε ἐξ αὐτου.
26 *Και σπαραξαν αὐτον το πνευμα το ἀκαθαρτον,*
και κραξαν φωνῃ μεγαλῃ,
ἐξηλθεν ἐξ αὐτου.

27 *Και ἐθαμβηθησαν παντες,*
ὡστε συζητειν προς αὐτους, λεγοντας·
Τι ἐστι τουτο;
τις ἡ διδαχη ἡ καινη αὑτη;
ὁτι κατ᾽ ἐξουσιαν και τοις πνευμασι τοις ἀκαθαρτοις ἐπιτασσει,
και ὑπακουουσιν αὐτῳ;

28 *Ἐξηλθε δε ἡ ἀκοη αὐτου εὐθυς εἰς ὁλην την περιχωρον της Γαλιλαιας.*

LUCAE IV

31 ... *και*

ἠν διδασκων αὐτους ἐν τοις σαββασι.
32 *Και ἐξεπλησσοντο ἐπι τῃ διδαχῃ αὐτου:*
ὁτι ἐν ἐξουσιᾳ ἠν ὁ λογος αὐτου.

33 *Και ἐν τῃ συναγωγῃ ἠν ἀνθρωπος*
ἐχων πνευμα δαιμονιου ἀκαθαρτου, και ἀνεκραξε
φωνῃ μεγαλῃ,
34 *Λεγων· Ἐα, τι ἡμιν και σοι, Ἰησου Ναζαρηνε;*
ἠλθες ἀπολεσαι ἡμας· οἰδα σε τις εἰ, ὁ ἁγιος του θεου.
35 *Και ἐπετιμησεν αὐτῳ ὁ Ἰησους, λεγων·*
Φιμωθητι, και ἐξελθε ἐξ αὐτου.
και ῥιψαν αὐτον το δαιμονιον εἰς μεσον,

ἐξηλθεν ἀπ᾽ αὐτου,
μηδεν βλαψαν αὐτον.
36 *Και ἐγενετο θαμβος ἐπι παντας·*
και συνελαλουν προς ἀλληλους, λεγοντες·
Τις ὁ λογος οὑτος,

ὁτι ἐν ἐξουσιᾳ και δυναμει ἐπιτασσει τοις ἀκαθαρτοις πνευμασι,

και ἐξερχονται;
37 *Και ἐξεπορευετο ἠχος περι αὐτου εἰς παντα τοπον της περιχωρου.*

XXX

Petri socrui aliisque sanitas reddita

MATTHAEI VIII

MARCI I

29 *Και εὐθεως,*
ἐκ της συναγωγης
ἐξελθοντες,

LUCAE IV

38 *Ἀναστας δε*

ἐκ της συναγωγης,

alios duos fratres,	
Iacobum Zebedaei, et Ioannem fratrem eius	Iacobum Zebedaei, et Ioannem fratrem eius,
in navi cum Zebedaeo patre eorum,	
reficientes retia sua:	et ipsos componentes retia in navi:
et vocavit eos.	20 Et statim vocavit illos.
22 Illi autem statim relictis retibus	
et patre,	Et relicto patre suo Zebedaeo
	in navi cum mercenariis,
secuti sunt eum. (XXXII)	secuti sunt eum.

XXIX

Ingressus Capharnaum. Christus ibi docens in synagoga. Daemoniacus

MARCI I	LUCAE IV
21 Et ingrediuntur Capharnaum:	
et statim ——	31 . . . ibique
ingressus in synagogam,	
docebat eos [sabbatis].	docebat illos sabbatis.
22 Et stupebant super doctrina eius:	32 Et stupebant in doctrina eius,
erat enim docens eos, quasi potestatem habens,	quia in potestate erat sermo ipsius.
et non sicut Scribae.	
23 Et erat in synagoga eorum homo	33 Et in synagoga erat homo
in spiritu immundo: et exclamavit,	habens daemonium immundum, et exclamavit
	voce magna,
24 Dicens:	34 Dicens:
	Sine,
Quid nobis, et tibi Iesu Nazarene: venisti perdere	Quid nobis, et tibi Iesu Nazarene? venisti perdere
nos? scio qui sis, Sanctus Dei.	nos? scio te qui sis, Sanctus Dei.
25 Et comminatus est ei Iesus, dicens:	35 Et increpavit illum Iesus, dicens:
Obmutesce, et exi de homine.	Obmutesce, et exi ab eo.
26 Et discerpens eum spiritus immundus,	Et cum proiecisset illum daemonium in medium,
et exclamans voce magna	
exiit ab eo.	exiit ab illo,
	nihilque illum nocuit.
27 Et mirati sunt omnes,	36 Et factus est pavor in omnibus,
ita ut conquirerent inter se dicentes:	et colloquebantur ad invicem, dicentes:
Quidnam est hoc?	Quod est hoc verbum,
quaenam doctrina haec nova?	
quia in potestate etiam spiritibus immundis imperat,	quia in potestate et virtute imperat immundis spiritibus,
et obediunt ei.	
	et exeunt?
28 Et processit rumor eius statim in omnem	37 Et divulgabatur fama de illo in omnem
regionem Galilaeae.	locum regionis.

XXX

Petri socrui aliisque sanitas reddita

MATTHAEI VIII	MARCI I	LUCAE IV
		38 Surgens autem Iesus
	29 Et protinus egredientes	
	e synagoga,	de synagoga,

14 *Και ἐλθων ὁ Ἰησους εἰς την οἰκιαν Πετρου,*	*ἠλθον εἰς την οἰκιαν Σιμωνος και Ἀνδρεου, μετα Ἰακωβου και Ἰωαννου.*	*εἰσηλθεν εἰς την οἰκιαν Σιμωνος.*
εἰδε την πενθεραν αὐτου βεβλημενην και πυρεσσουσαν.	30 *Ἡ δε πενθερα Σιμωνος κατεκειτο πυρεσσουσα· και εὐθεως λεγουσιν αὐτῳ περι αὐτης.* 31 *Και προσελθων*	*Ἡ πενθερα δε του Σιμωνος ἠν συνεχομενη πυρετῳ μεγαλῳ· και ἠρωτησαν αὐτον περι αὐτης.*
		39 *Και ἐπιστας ἐπανω αὐτης, ἐπετιμησε τῳ πυρετῳ·*
15 *Και ἡψατο της χειρος αὐτης, και ἀφηκεν αὐτην ὁ πυρετος·*	*ἠγειρεν αὐτην, κρατησας της χειρος αὐτης· και ἀφηκεν αὐτην ὁ πυρετος εὐθεως·*	*και ἀφηκεν αὐτην.*
και ἠγερθη, και διηκονει αὐτοις.	*και διηκονει αὐτοις.*	*Παραχρημα δε ἀναστασα διηκονει αὐτοις.*
16 *Ὀψιας δε γενομενης,*	32 *Ὀψιας δε γενομενης, ὁτε ἐδυ ὁ ἡλιος,*	40 *Δυνοντος δε του ἡλιου, παντες ὁσοι εἰχον ἀσθενουντας νοσοις ποικιλαις,*
προσηνεγκαν αὐτῳ δαιμονιζομενους πολλους. —	*ἐφερον προς αὐτον παντας τους κακως ἐχοντας, και τους δαιμονιζομενους·* 33 *Και ἡ πολις ὁλη ἐπισυνηγμενη ἠν προς την θυραν.*	*ἠγαγον αὐτους προς αὐτον·*
		ὁ δε ἑνι ἑκαστῳ αὐτων τας χειρας ἐπιθεις, ἐθεραπευσεν αὐτους.
και παντας τους κακως ἐχοντας ἐθεραπευσεν, [και ἐξεβαλε τα πνευματα λογῳ]·	34 *Και ἐθεραπευσε πολλους κακως ἐχοντας ποικιλαις νοσοις· και δαιμονια πολλα ἐξεβαλε,*	
		41 *Ἐξηρχετο δε και δαιμονια ἀπο πολλων, κραζοντα και λεγοντα· Ὁτι συ εἰ ὁ υἱος του Θεου. Και ἐπιτιμων*
	και οὐκ ἠφιε λαλειν τα δαιμονια, ὁτι ᾐδεισαν αὐτον.	*οὐκ εἰα αὐτα λαλειν, ὁτι ᾐδεισαν, τον Χριστον αὐτον εἰναι.*
17 *Ὁπως πληρωθῃ το ῥηθεν δια Ἡσαιου του προφητου, λεγοντος· Αὐτος τας ἀσθενειας ἡμων ἐλαβε, και τας νοσους ἐβαστασεν.* **(LXI)**		

XXXI

Discessus Capharnaumo

MARCI I	LUCAE IV
35 *Και πρωι, ἐννυχον λιαν, ἀναστας ἐξηλθε, και ἀπηλθεν εἰς ἐρημον τοπον, κἀκει προσηυχετο.*	42 *Γενομενης δε ἡμερας, ἐξελθων ἐπορευθη εἰς ἐρημον τοπον· . . .*

MARCI I

36 *Και κατεδιωξαν αὐτον ὁ Σιμων, και οἱ μετ' αὐτου.*	37 *Και εὑροντες αὐτον, λεγουσιν αὐτῳ· Ὁτι παντες ζητουσι σε.*

14 Et cum venisset Iesus in domum Petri,	venerunt in domum Simonis, et Andreae cum Iacobo, et Ioanne.	introivit in domum Simonis.
vidit socrum eius iacentem, et febricitantem:	30 Decumbebat autem socrus Simonis febricitans: et statim dicunt ei de illa.	Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus: et rogaverunt illum pro ea.
	31 Et accedens	39 Et stans super illam imperavit febri:
15 Et tetigit manum eius, et	elevavit eam, apprehensa manu eius: et	et
dimisit eam febris, et	continuo dimisit eam febris, et	dimisit illam. Et continuo
surrexit, et ministrabat eis.	ministrabat eis.	surgens, ministrabat illis.
16 Vespere autem facto,	32 Vespere autem facto cum occidisset sol,	40 Cum autem sol occidisset: omnes, qui habebant infirmos variis languoribus,
obtulerunt ei multos daemonia habentes: —	afferebant ad eum omnes male habentes, et daemonia habentes: 33 Et erat omnis civitas congregata ad ianuam.	ducebant illos ad eum.
et omnes male habentes curavit:	34 Et curavit multos, qui vexabantur variis languoribus,	At ille singulis manus imponens, curabat eos.
[et eiiciebat spiritus verbo:]	et daemonia multa eiiciebat,	41 Exibant autem daemonia a multis clamantia, et dicentia: Quia tu es filius Dei:
	et non sinebat ea loqui, quoniam sciebant eum.	et increpans non sinebat ea loqui: quia sciebant ipsum esse Christum.
17 Ut adimpleretur quod dictum est per Isaiam prophetam, dicentem: Ipse infirmitates nostras accepit: et aegrotationes nostras portavit. (LXI)		

XXXI

Discessus Capharnaumo

MARCI I	LUCAE IV
35 Et diluculo valde surgens,	42 Facta autem die
egressus abiit in desertum locum, ibique orabat.	egressus ibat in desertum locum, . . .

MARCI I

36 Et prosecutus est eum Simon, et qui cum illo erant.	37 Et cum invenissent eum, dixerunt ei: Quia omnes quaerunt te.

MARCI I

38 *Και λεγει αὐτοις· Ἀγωμεν εἰς τας ἐχομενας κωμοπολεις, ἱνα και ἐκει κηρυξω· εἰς τουτο γαρ ἐξεληλυθα.*

LUCAE IV

42 . . . *και οἱ ὀχλοι ἐπεζητουν αὐτον, και ἠλθον ἑως αὐτου, και κατειχον αὐτον του μη πορευεσθαι ἀπ᾽ αὐτων.*

43 *Ὁ δε εἰπε προς αὐτους· Ὁτι και ταις ἑτεραις πολεσιν εὐαγγελισασθαι με δει την βασιλειαν του Θεου·*

ὁτι εἰς τουτο ἀπεσταλμαι.

XXXII

Christus praedicans in synagogis Galilaeae

MATTHAEI IV

23 *Και περιηγεν ὁλην την Γαλιλαιαν ὁ Ἰησους, διδασκων ἐν ταις συναγωγαις αὐτων, και κηρυσσων το εὐαγγελιον της βασιλειας, και θεραπευων πασαν νοσον και πασαν μαλακιαν ἐν τῳ λαῳ.*
(XXXIV)

MARCI I

39 *Και ἠν κηρυσσων ἐν ταις συναγωγαις αὐτων, εἰς ὁλην την Γαλιλαιαν,*

και τα δαιμονια ἐκβαλλων.
(XXXVI)

LUCAE IV

44 *Και ἠν κηρυσσων ἐν ταις συναγωγαις της Γαλιλαιας.*

XXXIII

Prodigiosus piscatus

LUCAE V

1 *Ἐγενετο δε ἐν τῳ τον ὀχλον ἐπικεισθαι αὐτῳ του ἀκουειν τον λογον του Θεου, και αὐτος ἠν ἑστως παρα την λιμνην Γεννησαρετ·*

2 *Και εἰδε δυο πλοια ἑστωτα παρα την λιμνην· οἱ δε ἁλιεις ἀποβαντες ἀπ᾽ αὐτων, ἀπεπλυναν τα δικτυα.*

3 *Ἐμβας δε εἰς ἑν των πλοιων, ὁ ἠν του Σιμωνος, ἠρωτησεν αὐτον ἀπο της γης ἐπαναγαγειν ὀλιγον· και καθισας ἐδιδασκεν ἐκ του πλοιου τους ὀχλους.*

4 *Ὡς δε ἐπαυσατο λαλων, εἰπε προς τον Σιμωνα· Ἐπαναγαγε εἰς το βαθος, και χαλασατε τα δικτυα ὑμων εἰς ἀγραν.*

5 *Και ἀποκριθεις ὁ Σιμων εἰπεν αὐτῳ· Ἐπιστατα, δι᾽ ὁλης της νυκτος κοπιασαντες, οὐδεν ἐλαβομεν· ἐπι δε τῳ ῥηματι σου χαλασω το δικτυον.*

6 *Και τουτο ποιησαντες, συνεκλεισαν πληθος ἰχθυων πολυ· διεῤῥηγνυτο δε το δικτυον αὐτων.*

7 *Και κατενευσαν τοις μετοχοις τοις ἐν τῳ ἑτερῳ πλοιῳ, του ἐλθοντας συλλαβεσθαι αὐτοις· και ἠλθον, και ἐπλησαν ἀμφοτερα τα πλοια, ὡστε βυθιζεσθαι αὐτα.*

8 *Ἰδων δε Σιμων Πετρος, προσεπεσε τοις γονασι του Ἰησου, λεγων· Ἐξελθε ἀπ᾽ ἐμου, ὁτι ἀνηρ ἁμαρτωλος εἰμι, κυριε.*

9 *Θαμβος γαρ περιεσχεν αὐτον και παντας τους συν αὐτῳ, ἐπι τῃ ἀγρᾳ των ἰχθυων, ᾗ συνελαβον·*

10 *Ὁμοιως δε και Ἰακωβον και Ἰωαννην, υἱους Ζεβεδαιου, οἱ ἠσαν κοινωνοι τῳ Σιμωνι. Και εἰπε προς τον Σιμωνα ὁ Ἰησους· Μη φοβου· ἀπο του νυν ἀνθρωπους ἐσῃ ζωγρων.*

11 *Και καταγαγοντες τα πλοια ἐπι την γην, ἀφεντες ἁπαντα, ἠκολουθησαν αὐτῳ.* **(XXXVI)**

XXXIV

Fama de Christo didita. Populi eum sequuti

MATTHAEI IV

24 *Και ἀπηλθεν ἡ ἀκοη αὐτου εἰς ὁλην την Συριαν· και προσηνεγκαν αὐτῳ παντας τους κακως ἐχοντας, ποικιλαις νοσοις και βασανοις συνεχομενους, και δαιμονιζομενους, και σεληνιαζομενους, και παραλυτικους· και ἐθεραπευσεν αὐτους.*

25 *Και ἠκολουθησαν αὐτῳ ὀχλοι πολλοι ἀπο της Γαλιλαιας, και Δεκαπολεως, και Ἱεροσολυμων, και Ἰουδαιας, και περαν του Ἰορδανου.*

MARCI I	LUCAE IV
	42 ... et turbae requirebant eum, et venerunt usque ad ipsum: et detinebant illum ne discederet ab eis. 43 Quibus ille ait: Quia et aliis civitatibus oportet me evangelizare regnum Dei:
38 Et ait illis: Eamus in proximos vicos, et civitates, ut et ibi praedicem: ad hoc enim veni.	quia ideo missus sum.

XXXII

Christus praedicans in synagogis Galilaeae

MATTHAEI IV	MARCI I	LUCAE IV
23 Et circuibat Iesus totam Galilaeam, docens in synagogis eorum, et praedicans evangelium regni: et sanans omnem languorem, et omnem infirmitatem in populo. (XXXIV)	39 Et erat praedicans in synagogis eorum, et in omni Galilaea, et daemonia eiiciens. (XXXVI)	44 Et erat praedicans in synagogis Galilaeae.

XXXIII

Prodigiosus piscatus

LUCAE V

1 Factum est autem, cum turbae irruerent in eum, ut audirent verbum Dei, et ipse stabat secus stagnum Genesareth.
2 Et vidit duas naves stantes secus stagnum: piscatores autem descenderant, et lavabant retia.
3 Ascendens autem in unam navim, quae erat Simonis, rogavit eum a terra reducere pusillum. Et sedens docebat de navicula turbas.
4 Ut cessavit autem loqui, dixit ad Simonem: Duc in altum, et laxate retia vestra in capturam.
5 Et respondens Simon, dixit illi: Praeceptor, per totam noctem laborantes nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete.
6 Et cum hoc fecissent, concluserunt piscium multitudinem copiosam, rumpebatur autem rete eorum.
7 Et annuerunt sociis, qui erant in alia navi ut venirent, et adiuvarent eos. Et venerunt, et impleverunt ambas naviculas, ita ut pene mergerentur.
8 Quod cum videret Simon Petrus, procidit ad genua Iesu, dicens: Exi a me, quia homo peccator sum, Domine.
9 Stupor enim circumdederat eum, et omnes, qui cum illo erant, in captura piscium, quam ceperant:
10 Similiter autem Iacobum, et Ioannem, filios Zebedaei, qui erant socii Simonis. Et ait ad Simonem Iesus: Noli timere: ex hoc iam homines eris capiens.
11 Et subductis ad terram navibus, relictis omnibus secuti sunt eum. (XXXVI)

XXXIV

Fama de Christo didita. Populi eum sequuti

MATTHAEI IV

24 Et abiit opinio eius in totam Syriam, et obtulerunt ei omnes male habentes, variis languoribus, et tormentis comprehensos, et qui daemonia habebant, et lunaticos, et paralyticos, et curavit eos:
25 Et secutae sunt eum turbae multae de Galilaea, et Decapoli, et de Ierosolymis, et de Iudaea, et de trans Iordanem.

XXXV

Oratio in monte habita

MATTHAEI V

1 Ἰδων δε τους ὀχλους, ἀνεβη εἰς το ὀρος· και καθισαντος αὐτου, προσηλθον αὐτῳ οἱ μαθηται αὐτου.

2 Και ἀνοιξας το στομα αὐτου, ἐδιδασκεν αὐτους, λεγων·

3 Μακαριοι οἱ πτωχοι τῳ πνευματι· ὁτι αὐτων ἐστιν ἡ βασιλεια των οὐρανων.

4 Μακαριοι οἱ πενθουντες· ὁτι αὐτοι παρακληθησονται.

5 Μακαριοι οἱ πραεις· ὁτι αὐτοι κληρονομησουσι την γην.

6 Μακαριοι οἱ πεινωντες και διψωντες την δικαιοσυνην· ὁτι αὐτοι χορτασθησονται.

7 Μακαριοι οἱ ἐλεημονες· ὁτι αὐτοι ἐλεηθησονται.

8 Μακαριοι οἱ καθαροι τῃ καρδιᾳ· ὁτι αὐτοι τον Θεον ὀψονται.

9 Μακαριοι οἱ εἰρηνοποιοι· ὁτι αὐτοι υἱοι Θεου κληθησονται.

10 Μακαριοι οἱ δεδιωγμενοι ἑνεκεν δικαιοσυνης· ὁτι αὐτων ἐστιν ἡ βασιλεια των οὐρανων.

11 Μακαριοι ἐστε, ὁταν ὀνειδισωσιν ὑμας και διωξωσι, και εἰπωσι παν πονηρον ῥημα καθ᾽ ὑμων, ψευδομενοι, ἑνεκεν ἐμου.

12 Χαιρετε και ἀγαλλιασθε· ὁτι ὁ μισθος ὑμων πολυς ἐν τοις οὐρανοις· οὑτω γαρ ἐδιωξαν τους προφητας τους προ ὑμων.

13 Ὑμεις ἐστε το ἁλας της γης. Ἐαν δε το ἁλας μωρανθῃ, ἐν τινι ἁλισθησεται; εἰς οὐδεν ἰσχυει ἐτι, εἰ μη βληθηναι ἐξω, και καταπατεισθαι ὑπο των ἀνθρωπων.

14 Ὑμεις ἐστε το φως του κοσμου. Οὐ δυναται πολις κρυβηναι ἐπανω ὀρους κειμενη·

15 Οὐδε καιουσι λυχνον, και τιθεασιν αὐτον ὑπο τον μοδιον, ἀλλ᾽ ἐπι την λυχνιαν· και λαμπει πασι τοις ἐν τῃ οἰκιᾳ.

16 Οὑτω λαμψατω το φως ὑμων ἐμπροσθεν των ἀνθρωπων, ὁπως ἰδωσιν ὑμων τα καλα ἐργα, και δοξασωσι τον πατερα ὑμων, τον ἐν τοις οὐρανοις.

17 Μη νομισητε, ὁτι ἠλθον καταλυσαι τον νομον ἠ τους προφητας· οὐκ ἠλθον καταλυσαι, ἀλλα πληρωσαι.

18 Ἀμην γαρ λεγω ὑμιν, ἑως ἀν παρελθῃ ὁ οὐρανος και ἡ γη, ἰωτα ἑν ἠ μια κεραια οὐ μη παρελθῃ ἀπο του νομου, ἑως ἀν παντα γενηται.

19 Ὁς ἐαν οὐν λυσῃ μιαν των ἐντολων τουτων των ἐλαχιστων, και διδαξῃ οὑτω τους ἀνθρωπους, ἐλαχιστος κληθησεται ἐν τῃ βασιλειᾳ των οὐρανων· ὁς δ᾽ ἀν ποιησῃ και διδαξῃ, οὑτος μεγας κληθησεται ἐν τῃ βασιλειᾳ των οὐρανων.

20 Λεγω γαρ ὑμιν, ὁτι ἐαν μη περισσευσῃ ἡ δικαιοσυνη ὑμων πλειον των γραμματεων και Φαρισαιων, οὐ μη εἰσελθητε εἰς την βασιλειαν των οὐρανων.

21 Ἠκουσατε, ὁτι ἐῤῥεθη τοις ἀρχαιοις· Οὐ φονευσεις· ὁς δ᾽ ἀν φονευσῃ, ἐνοχος ἐσται τῃ κρισει.

22 Ἐγω δε λεγω ὑμιν, ὁτι πας ὁ ὀργιζομενος τῳ ἀδελφῳ αὐτου εἰκη, ἐνοχος ἐσται τῃ κρισει· ὁς δ᾽ ἀν εἰπῃ τῳ ἀδελφῳ αὐτου· ῥακα, ἐνοχος ἐσται τῳ συνεδριῳ· ὁς δ᾽ ἀν εἰπῃ· μωρε, ἐνοχος ἐσται εἰς την γεενναν του πυρος.

23 Ἐαν οὐν προσφερῃς το δωρον σου ἐπι το θυσιαστηριον, κἀκει μνησθῃς, ὁτι ὁ ἀδελφος σου ἐχει τι κατα σου·

24 Ἀφες ἐκει το δωρον σου ἐμπροσθεν του θυσιαστηριου, και ὑπαγε, πρωτον διαλλαγηθι τῳ ἀδελφῳ σου, και τοτε ἐλθων προσφερε το δωρον σου.

25 Ἰσθι εὐνοων τῳ ἀντιδικῳ σου ταχυ, ἑως ὁτου εἰ ἐν τῃ ὁδῳ μετ᾽ αὐτου· μηποτε σε παραδῳ ὁ ἀντιδικος τῳ κριτῃ, και ὁ κριτης σε παραδῳ τῳ ὑπηρετῃ, και εἰς φυλακην βληθησῃ.

26 Ἀμην λεγω σοι, οὐ μη ἐξελθῃς ἐκειθεν, ἑως ἀν ἀποδῳς τον ἐσχατον κοδραντην.

27 Ἠκουσατε, ὁτι ἐῤῥεθη τοις ἀρχαιοις· Οὐ μοιχευσεις.

28 Ἐγω δε λεγω ὑμιν, ὁτι πας ὁ βλεπων γυναικα προς το ἐπιθυμησαι αὐτης, ἠδη ἐμοιχευσεν αὐτην ἐν τῃ καρδιᾳ αὐτου.

29 Εἰ δε ὁ ὀφθαλμος σου ὁ δεξιος σκανδαλιζει σε, ἐξελε αὐτον, και βαλε ἀπο σου· συμφερει γαρ σοι, ἱνα ἀποληται ἑν των μελων σου, και μη ὁλον το σωμα σου βληθῃ εἰς γεενναν.

30 Και εἰ ἡ δεξια σου χειρ σκανδαλιζει σε, ἐκκοψον αὐτην, και βαλε ἀπο σου· συμφερει γαρ σοι, ἱνα ἀποληται ἑν των μελων σου, και μη ὁλον το σωμα σου βληθῃ εἰς γεενναν.

31 Ἐῤῥεθη δε, ὁτι ὁς ἀν ἀπολυσῃ την γυναικα αὐτου, δοτω αὐτῃ ἀποστασιον.

32 Ἐγω δε λεγω ὑμιν, ὁτι ὁς ἀν ἀπολυσῃ την γυναικα αὐτου, παρεκτος λογου πορνειας, ποιει αὐτην μοιχασθαι· και ὁς ἐαν ἀπολελυμενην γαμησῃ, μοιχαται.

33 Παλιν ἠκουσατε, ὁτι ἐῤῥεθη τοις ἀρχαιοις· Οὐκ ἐπιορκησεις· ἀποδωσεις δε τῳ κυριῳ τους ὁρκους σου.

34 Ἐγω δε λεγω ὑμιν, μη ὀμοσαι ὁλως, μητε ἐν τῳ οὐρανῳ, ὁτι θρονος ἐστι του Θεου·

35 Μητε ἐν τῃ γῃ, ὁτι ὑποποδιον ἐστι των ποδων αὐτου· μητε εἰς Ἱεροσολυμα, ὁτι πολις ἐστι του μεγαλου βασιλεως·

36 Μητε ἐν τῃ κεφαλῃ σου ὀμοσῃς, ὁτι οὐ δυνασαι μιαν τριχα λευκην ἠ μελαιναν ποιησαι.

XXXV

Oratio in monte habita

MATTHAEI V

1 Videns autem Iesus turbas, ascendit in montem, et cum sedisset, accesserunt ad eum discipuli eius,
2 Et aperiens os suum docebat eos dicens:
3 Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum est regnum caelorum.
4 Beati mites: quoniam ipsi possidebunt terram.
5 Beati, qui lugent: quoniam ipsi consolabuntur.
6 Beati, qui esuriunt, et sitiunt iustitiam: quoniam ipsi saturabuntur.
7 Beati misericordes: quoniam ipsi misericordiam consequentur.
8 Beati mundo corde: quoniam ipsi Deum videbunt.
9 Beati pacifici: quoniam filii Dei vocabuntur.
10 Beati, qui persecutionem patiuntur propter iustitiam: quoniam ipsorum est regnum caelorum.
11 Beati estis cum maledixerint vobis, et persecuti vos fuerint, et dixerint omne malum adversum vos mentientes, propter me:
12 Gaudete, et exultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelis. sic enim persecuti sunt prophetas, qui fuerunt ante vos.
13 Vos estis sal terrae. Quod si sal evanuerit, in quo salietur? ad nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras, et conculcetur ab hominibus.
14 Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi supra montem posita.
15 Neque accendunt lucernam, et ponunt eam sub modio, sed super candelabrum ut luceat omnibus, qui in domo sunt.
16 Sic luceat lux vestra coram hominibus: ut videant opera vestra bona, et glorificent patrem vestrum, qui in caelis est.
17 Nolite putare quoniam veni solvere legem, aut prophetas: non veni solvere, sed adimplere.
18 Amen quippe dico vobis, donec transeat caelum et terra, iota unum, aut unus apex non praeteribit a lege, donec omnia fiant.
19 Qui ergo solverit unum de mandatis istis minimis, et docuerit sic homines, minimus vocabitur in regno caelorum: qui autem fecerit et docuerit, hic magnus vocabitur in regno caelorum.
20 Dico enim vobis, quia nisi abundaverit iustitia vestra plus quam Scribarum, et Pharisaeorum, non intrabitis in regnum caelorum.
21 Audistis quia dictum est antiquis: Non occides: qui autem occiderit, reus erit iudicio.
22 Ego autem dico vobis: quia omnis, qui irascitur fratri suo, reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri suo, raca: reus erit concilio. Qui autem dixerit, fatue: reus erit gehennae ignis.
23 Si ergo offers munus tuum ad altare, et ibi recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid adversum te:
24 Relinque ibi munus tuum ante altare, et vade prius reconciliari fratri tuo: et tunc veniens offeres munus tuum.
25 Esto consentiens adversario tuo cito dum es in via cum eo: ne forte tradat te adversarius iudici, et iudex tradat te ministro: et in carcerem mittaris.
26 Amen dico tibi, non exies inde, donec reddas novissimum quadrantem.
27 Audistis quia dictum est antiquis: Non moechaberis.
28 Ego autem dico vobis: quia omnis, qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, iam moechatus est eam in corde suo.
29 Quod si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, et proiice abs te: expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum mittatur in gehennam.
30 Et si dextra manus tua scandalizat te, abscide eam, et proiice abs te: expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum eat in gehennam.
31 Dictum est autem: Quicumque dimiserit uxorem suam, det ei libellum repudii.
32 Ego autem dico vobis: Quia omnis, qui dimiserit uxorem suam, excepta fornicationis causa, facit eam moechari: et qui dimissam duxerit, adulterat.
33 Iterum audistis quia dictum est antiquis: Non periurabis: reddes autem Domino iuramenta tua.
34 Ego autem dico vobis, non iurare omnino, neque per caelum, quia thronus Dei est:
35 Neque per terram, quia scabellum est pedum eius: neque per Ierosolymam, quia civitas est magni regis:
36 Neque per caput tuum iuraveris, quia non potes unum capillum album facere, aut nigrum.

37 Ἐστω δε ὁ λογος ὑμων· ναι ναι, οὐ οὐ· το δε περισσον τουτων, ἐκ του πονηρου ἐστιν.

38 Ἠκουσατε, ὁτι ἐῤῥεθη· Ὀφθαλμον ἀντι ὀφθαλμου, και ὀδοντα ἀντι ὀδοντος.

39 Ἐγω δε λεγω ὑμιν, μη ἀντιστηναι τῳ πονηρῳ· ἀλλ᾽ ὁστις σε ῥαπισει ἐπι την δεξιαν σου σιαγονα, στρεψον αὐτῳ και την ἀλλην·

40 Και τῳ θελοντι σοι κριθηναι, και τον χιτωνα σου λαβειν, ἀφες αὐτῳ και το ἱματιον·

41 Και ὁστις σε ἀγγαρευσει μιλιον ἑν, ὑπαγε μετ᾽ αὐτου δυο.

42 Τῳ αἰτουντι σε διδου· και τον θελοντα ἀπο σου δανεισασθαι, μη ἀποστραφῃς.

43 Ἠκουσατε, ὁτι ἐῤῥεθη· Ἀγαπησεις τον πλησιον σου, και μισησεις τον ἐχθρον σου.

44 Ἐγω δε λεγω ὑμιν, ἀγαπατε τους ἐχθρους ὑμων, εὐλογειτε τους καταρωμενους ὑμας, καλως ποιειτε τοις μισουσιν ὑμας, και προσευχεσθε ὑπερ των ἐπηρεαζοντων ὑμας και διωκοντων ὑμας·

45 Ὁπως γενησθε υἱοι του πατρος ὑμων, του ἐν οὐρανοις· ὁτι τον ἡλιον αὐτου ἀνατελλει ἐπι πονηρους και ἀγαθους, και βρεχει ἐπι δικαιους και ἀδικους.

46 Ἐαν γαρ ἀγαπησητε τους ἀγαπωντας ὑμας, τινα μισθον ἐχετε; οὐχι και οἱ τελωναι το αὐτο ποιουσι;

47 Και ἐαν ἀσπασησθε τους ἀδελφους ὑμων μονον, τι περισσον ποιειτε; οὐχι και οἱ ἐθνικοι οὑτω ποιουσιν;

48 Ἐσεσθε οὐν ὑμεις τελειοι, ὡσπερ ὁ πατηρ ὑμων, ὁ ἐν τοις οὐρανοις, τελειος ἐστι.

MATTHAEI VI

1 Προσεχετε την δικαιοσυνην ὑμων μη ποιειν ἐμπροσθεν των ἀνθρωπων, προς το θεαθηναι αὐτοις· εἰ δε μηγε, μισθον οὐκ ἐχετε παρα τῳ πατρι ὑμων, τῳ ἐν τοις οὐρανοις.

2 Ὁταν οὐν ποιῃς ἐλεημοσυνην, μη σαλπισῃς ἐμπροσθεν σου, ὡσπερ οἱ ὑποκριται ποιουσιν ἐν ταις συναγωγαις και ἐν ταις ῥυμαις, ὁπως δοξασθωσιν ὑπο των ἀνθρωπων. Ἀμην λεγω ὑμιν, ἀπεχουσι τον μισθον αὐτων.

3 Σου δε ποιουντος ἐλεημοσυνην, μη γνωτω ἡ ἀριστερα σου, τι ποιει ἡ δεξια σου·

4 Ὁπως ᾐ σου ἡ ἐλεημοσυνη ἐν τῳ κρυπτῳ· και ὁ πατηρ σου, ὁ βλεπων ἐν τῳ κρυπτῳ, αὐτος ἀποδωσει σοι ἐν τῳ φανερῳ.

5 Και ὁταν προσευχῃ, οὐκ ἐσῃ ὡσπερ οἱ ὑποκριται· ὁτι φιλουσιν ἐν ταις συναγωγαις και ἐν ταις γωνιαις των πλατειων ἑστωτες προσευχεσθαι, ὁπως ἀν φανωσι τοις ἀνθρωποις. Ἀμην λεγω ὑμιν, ὁτι ἀπεχουσι τον μισθον αὐτων.

6 Συ δε, ὁταν προσευχῃ, εἰσελθε εἰς το ταμειον σου, και κλεισας την θυραν σου, προσευξαι τῳ πατρι σου, τῳ ἐν τῳ κρυπτῳ· και ὁ πατηρ σου, ὁ βλεπων ἐν τῳ κρυπτῳ, ἀποδωσει σοι ἐν τῳ φανερῳ.

7 Προσευχομενοι δε μη βαττολογησητε, ὡσπερ οἱ ἐθνικοι· δοκουσι γαρ, ὁτι ἐν τῃ πολυλογιᾳ αὐτων εἰσακουσθησονται.

8 Μη οὐν ὁμοιωθητε αὐτοις· οἰδε γαρ ὁ πατηρ ὑμων, ὡν χρειαν ἐχετε, προ του ὑμας αἰτησαι αὐτον.

9 Οὑτως οὐν προσευχεσθε ὑμεις· Πατερ ἡμων, ὁ ἐν τοις οὐρανοις, ἁγιασθητω το ὀνομα σου·

10 Ἐλθετω ἡ βασιλεια σου· γενηθητω το θελημα σου, ὡς ἐν οὐρανῳ, και ἐπι της γης·

11 Τον ἀρτον ἡμων τον ἐπιουσιον δος ἡμιν σημερον·

12 Και ἀφες ἡμιν τα ὀφειληματα ἡμων, ὡς και ἡμεις ἀφιεμεν τοις ὀφειλεταις ἡμων·

13 Και μη εἰσενεγκῃς ἡμας εἰς πειρασμον, ἀλλα ῥυσαι ἡμας ἀπο του πονηρου· ἀμην.

14 Ἐαν γαρ ἀφητε τοις ἀνθρωποις τα παραπτωματα αὐτων, ἀφησει και ὑμιν ὁ πατηρ ὑμων ὁ οὐρανιος·

15 Ἐαν δε μη ἀφητε τοις ἀνθρωποις τα παραπτωματα αὐτων, οὐδε ὁ πατηρ ὑμων ἀφησει τα παραπτωματα ὑμων.

16 Ὁταν δε νηστευητε, μη γινεσθε, ὡσπερ οἱ ὑποκριται, σκυθρωποι· ἀφανιζουσι γαρ τα προσωπα αὐτων, ὁπως φανωσι τοις ἀνθρωποις νηστευοντες. Ἀμην λεγω ὑμιν, ὁτι ἀπεχουσι τον μισθον αὐτων.

17 Συ δε νηστευων, ἀλειψαι σου την κεφαλην, και το προσωπον σου νιψαι·

18 Ὁπως μη φανῃς τοις ἀνθρωποις νηστευων, ἀλλα τῳ πατρι σου, τῳ ἐν τῳ κρυπτῳ· και ὁ πατηρ σου, ὁ βλεπων ἐν τῳ κρυπτῳ, ἀποδωσει σοι.

19 Μη θησαυριζετε ὑμιν θησαυρους ἐπι της γης, ὁπου σης και βρωσις ἀφανιζει, και ὁπου κλεπται διορυσσουσι και κλεπτουσι·

20 Θησαυριζετε δε ὑμιν θησαυρους ἐν οὐρανῳ, ὁπου οὐτε σης οὐτε βρωσις ἀφανιζει, και ὁπου κλεπται οὐ διορυσσουσιν οὐδε κλεπτουσιν.

21 Ὁπου γαρ ἐστιν ὁ θησαυρος ὑμων, ἐκει ἐσται και ἡ καρδια ὑμων.

22 Ὁ λυχνος του σωματος ἐστιν ὁ ὀφθαλμος. Ἐαν οὐν ὁ ὀφθαλμος σου ἁπλους ᾐ, ὁλον το σωμα σου φωτεινον ἐσται·

23 Ἐαν δε ὁ ὀφθαλμος σου πονηρος ᾐ, ὁλον το σωμα σου σκοτεινον ἐσται. Εἰ οὐν το φως, το ἐν σοι, σκοτος ἐστι, το σκοτος ποσον;

24 Οὐδεις δυναται δυσι κυριοις δουλευειν· ἠ γαρ τον ἑνα μισησει, και τον ἑτερον ἀγαπησει· ἠ ἑνος ἀνθεξεται, και του ἑτερου καταφρονησει. Οὐ δυνασθε θεῳ δουλευειν και μαμωνᾳ.

25 Δια τουτο λεγω ὑμιν· Μη μεριμνατε τῃ ψυχῃ ὑμων, τι φαγητε, και τι πιητε· μηδε τῳ σωματι ὑμων, τι ἐνδυσησθε. Οὐχι ἡ ψυχη πλειον ἐστι της τροφης, και το σωμα του ἐνδυματος;

37 Sit autem sermo vester, est, est: non, non: quod autem his abundantius est, a malo est.
38 Audistis quia dictum est: Oculum pro oculo, et dentem pro dente.
39 Ego autem dico vobis, non resistere malo: sed si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, praebe illi et alteram:
40 Et ei, qui vult tecum iudicio contendere, et tunicam tuam tollere, dimitte ei et pallium.
41 Et quicumque te anguriaverit mille passus, vade cum illo et alia duo.
42 Qui petit a te, da ei: et volenti mutuari a te, ne avertaris.
43 Audistis quia dictum est: Diliges proximum tuum, et odio habebis inimicum tuum.
44 Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros, benefacite his, qui oderunt vos: et orate pro persequentibus, et calumniantibus vos:
45 Ut sitis filii patris vestri, qui in caelis est: qui solem suum oriri facit super bonos, et malos: et pluit super iustos et iniustos.
46 Si enim diligitis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? nonne et publicani hoc faciunt?
47 Et si salutaveritis fratres vestros tantum, quid amplius facitis? nonne et ethnici hoc faciunt?
48 Estote ergo vos perfecti, sicut et pater vester caelestis perfectus est.

MATTHAEI VI

1 Attendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis: alioquin mercedem non habebitis apud patrem vestrum, qui in caelis est.
2 Cum ergo facis eleemosynam, noli tuba canere ante te, sicut hypocritae faciunt in synagogis, et in vicis, ut honorificentur ab hominibus: Amen dico vobis, receperunt mercedem suam.
3 Te autem faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua:
4 Ut sit eleemosyna tua in abscondito, et pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.
5 Et cum oratis, non eritis sicut hypocritae, qui amant in synagogis, et in angulis platearum stantes orare, ut videantur ab hominibus: amen dico vobis, receperunt mercedem suam.
6 Tu autem cum oraveris, intra in cubiculum tuum, et clauso ostio, ora patrem tuum in abscondito: et pater tuus qui videt in abscondito, reddet tibi.
7 Orantes autem, nolite multum loqui, sicut ethnici. putant enim quod in multiloquio suo exaudiantur.
8 Nolite ergo assimilari eis. scit enim pater vester, quid opus sit vobis, antequam petatis eum.
9 Sic ergo vos orabitis: Pater noster, qui es in caelis: sanctificetur nomen tuum.
10 Adveniat regnum tuum. Fiat voluntas tua, sicut in caelo, et in terra.
11 Panem nostrum supersubstantialem da nobis hodie.
12 Et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris.
13 Et ne nos inducas in tentationem. Sed libera nos a malo. Amen.
14 Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum: dimittet et vobis pater vester caelestis delicta vestra.
15 Si autem non dimiseritis hominibus: nec pater vester dimittet vobis peccata vestra.
16 Cum autem ieiunatis, nolite fieri sicut hypocritae tristes. exterminant enim facies suas, ut appareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis, quia receperunt mercedem suam.
17 Tu autem, cum ieiunas, unge caput tuum, et faciem tuam lava,
18 Ne videaris hominibus ieiunans, sed patri tuo, qui est in abscondito: et pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi.
19 Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra: ubi aerugo, et tinea demolitur: et ubi fures effodiunt, et furantur.
20 Thesaurizate autem vobis thesauros in caelo: ubi neque aerugo, neque tinea demolitur, et ubi fures non effodiunt, nec furantur.
21 Ubi enim est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum.
22 Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex: totum corpus tuum lucidum erit.
23 Si autem oculus tuus fuerit nequam: totum corpus tuum tenebrosum erit. Si ergo lumen, quod in te est, tenebrae sunt: ipsae tenebrae quantae erunt?
24 Nemo potest duobus dominis servire: aut enim unum odio habebit, et alterum diliget: aut unum sustinebit, et alterum contemnet. Non potestis Deo servire, et mammonae.
25 Ideo dico vobis, ne soliciti sitis animae vestrae quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quam esca: et corpus plus quam vestimentum?

26 Ἐμβλεψατε εἰς τα πετεινα του οὐρανου, ὁτι οὐ σπειρουσιν οὐδε θεριζουσιν, οὐδε συναγουσιν εἰς ἀποθηκας· και ὁ πατηρ ὑμων ὁ οὐρανιος τρεφει αὐτα. Οὐχ ὑμεις μαλλον διαφερετε αὐτων;

27 Τις δε ἐξ ὑμων μεριμνων δυναται προσθειναι ἐπι την ἡλικιαν αὐτου πηχυν ἑνα;

28 Και περι ἐνδυματος τι μεριμνατε; Καταμαθετε τα κρινα του ἀγρου πως αὐξανει· οὐ κοπια, οὐδε νηθει·

29 Λεγω δε ὑμιν, ὁτι οὐδε Σολομων ἐν παση τη δοξη αὐτου περιεβαλετο ὡς ἑν τουτων.

30 Εἰ δε τον χορτον του ἀγρου, σημερον ὀντα και αὐριον εἰς κλιβανον βαλλομενον, ὁ θεος οὑτως ἀμφιεννυσιν, οὐ πολλῳ μαλλον ὑμας, ὀλιγοπιστοι;

31 Μη οὐν μεριμνησητε, λεγοντες· Τι φαγωμεν, ἠ τι πιωμεν, ἠ τι περιβαλωμεθα;

32 Παντα γαρ ταυτα τα ἐθνη ἐπιζητει· οἰδε γαρ ὁ πατηρ ὑμων ὁ οὐρανιος, ὁτι χρηζετε τουτων ἁπαντων.

33 Ζητειτε δε πρωτον την βασιλειαν του θεου και την δικαιοσυνην αὐτου· και ταυτα παντα προστεθησεται ὑμιν.

34 Μη οὐν μεριμνησητε εἰς την αὐριον· ἡ γαρ αὐριον μεριμνησει τα ἑαυτης. Ἀρκετον τη ἡμερᾳ ἡ κακια αὐτης.

MATTHAEI VII

1 Μη κρινετε, ἱνα μη κριθητε.

2 Ἐν ᾡ γαρ κριματι κρινετε, κριθησεσθε· και ἐν ᾡ μετρῳ μετρειτε, ἀντιμετρηθησεται ὑμιν.

3 Τι δε βλεπεις το καρφος, το ἐν τῳ ὀφθαλμῳ του ἀδελφου σου, την δε ἐν τῳ σῳ ὀφθαλμῳ δοκον οὐ κατανοεις;

4 Ἠ πως ἐρεις τῳ ἀδελφῳ σου· Ἀφες, ἐκβαλω το καρφος ἀπο του ὀφθαλμου σου· και ἰδου, ἡ δοκος ἐν τῳ ὀφθαλμῳ σου;

5 Ὑποκριτα, ἐκβαλε πρωτον την δοκον ἐκ του ὀφθαλμου σου, και τοτε διαβλεψεις ἐκβαλειν το καρφος ἐκ του ὀφθαλμου του ἀδελφου σου.

6 Μη δωτε το ἁγιον τοις κυσι, μηδε βαλητε τους μαργαριτας ὑμων ἐμπροσθεν των χοιρων· μηποτε καταπατησωσιν αὐτους ἐν τοις ποσιν αὐτων, και στραφεντες ῥηξωσιν ὑμας.

7 Αἰτειτε, και δοθησεται ὑμιν· ζητειτε, και εὑρησετε· κρουετε, και ἀνοιγησεται ὑμιν.

8 Πας γαρ ὁ αἰτων λαμβανει· και ὁ ζητων εὑρισκει· και τῳ κρουοντι ἀνοιγησεται.

9 Ἠ τις ἐστιν ἐξ ὑμων ἀνθρωπος, ὁν ἐαν αἰτηση ὁ υἱος αὐτου ἀρτον, μη λιθον ἐπιδωσει αὐτῳ;

10 Και ἐαν ἰχθυν αἰτηση, μη ὀφιν ἐπιδωσει αὐτῳ;

11 Εἰ οὐν ὑμεις, πονηροι ὀντες, οἰδατε δοματα ἀγαθα διδοναι τοις τεκνοις ὑμων, ποσῳ μαλλον ὁ πατηρ ὑμων, ὁ ἐν τοις οὐρανοις, δωσει ἀγαθα τοις αἰτουσιν αὐτον;

12 Παντα οὐν, ὁσα ἀν θελητε ἱνα ποιωσιν ὑμιν οἱ ἀνθρωποι, οὑτω και ὑμεις ποιειτε αὐτοις· οὑτος γαρ ἐστιν ὁ νομος και οἱ προφηται.

13 Εἰσελθετε δια της στενης πυλης· ὁτι πλατεια ἡ πυλη, και εὐρυχωρος ἡ ὁδος ἡ ἀπαγουσα εἰς την ἀπωλειαν. και πολλοι εἰσιν οἱ εἰσερχομενοι δι' αὐτης.

14 Τι στενη ἡ πυλη, και τεθλιμμενη ἡ ὁδος ἡ ἀπαγουσα εἰς την ζωην· και ὀλιγοι εἰσιν οἱ εὑρισκοντες αὐτην.

15 Προσεχετε δε ἀπο των ψευδοπροφητων οἱτινες ἐρχονται προς ὑμας ἐν ἐνδυμασι προβατων, ἐσωθεν δε εἰσι λυκοι ἁρπαγες.

16 Ἀπο των καρπων αὐτων ἐπιγνωσεσθε αὐτους. Μητι συλλεγουσιν ἀπο ἀκανθων σταφυλην, ἠ ἀπο τριβολων συκα;

17 Οὑτω παν δενδρον ἀγαθον καρπους καλους ποιει· το δε σαπρον δενδρον καρπους πονηρους ποιει,

18 Οὐ δυναται δενδρον ἀγαθον καρπους πονηρους ποιειν, οὐδε δενδρον σαπρον καρπους καλους ποιειν.

19 Παν δενδρον, μη ποιουν καρπον καλον, ἐκκοπτεται και εἰς πυρ βαλλεται.

20 Ἀραγε ἀπο των καρπων αὐτων ἐπιγνωσεσθε αὐτους.

21 Οὐ πας ὁ λεγων μοι· Κυριε, κυριε, εἰσελευσεται εἰς την βασιλειαν των οὐρανων· ἀλλ' ὁ ποιων το θελημα του πατρος μου, του ἐν οὐρανοις.

22 Πολλοι ἐρουσι μοι ἐν ἐκεινη τη ἡμερᾳ· Κυριε, κυριε, οὐ τῳ σῳ ὀνοματι προεφητευσαμεν, και τῳ σῳ ὀνοματι δαιμονια ἐξεβαλομεν, και τῳ σῳ ὀνοματι δυναμεις πολλας ἐποιησαμεν;

23 Και τοτε ὁμολογησω αὐτοις· Ὁτι οὐδεποτε ἐγνων ὑμας· ἀποχωρειτε ἀπ' ἐμου οἱ ἐργαζομενοι την ἀνομιαν.

24 Πας οὐν ὁστις ἀκουει μου τους λογους τουτους, και ποιει αὐτους, ὁμοιωσω αὐτον ἀνδρι φρονιμῳ, ὁστις ᾠκοδομησε την οἰκιαν αὐτου ἐπι την πετραν·

25 Και κατεβη ἡ βροχη, και ἠλθον οἱ ποταμοι, και ἐπνευσαν οἱ ἀνεμοι, και προσεπεσον τη οἰκιᾳ ἐκεινη· και οὐκ ἐπεσε· τεθεμελιωτο γαρ ἐπι την πετραν.

26 Και πας ὁ ἀκουων μου τους λογους τουτους, και μη ποιων αὐτους, ὁμοιωθησεται ἀνδρι μωρῳ, ὁστις ᾠκοδομησε την οἰκιαν αὐτου ἐπι την ἀμμον·

27 Και κατεβη ἡ βροχη, και ἠλθον οἱ ποταμοι, και ἐπνευσαν οἱ ἀνεμοι, και προσεκοψαν τη οἰκιᾳ ἐκεινη· και ἐπεσε· και ἠν ἡ πτωσις αὐτης μεγαλη.

28 Και ἐγενετο, ὁτε συνετελεσεν ὁ Ἰησους τους λογους τουτους, ἐξεπλησσοντο οἱ ὀχλοι ἐπι τη διδαχη αὐτου.

29 Ἠν γαρ διδασκων αὐτους ὡς ἐξουσιαν ἐχων, και οὐχ ὡς οἱ γραμματεις.

26 Respicite volatilia caeli, quoniam non serunt, neque metunt, neque congregant in horrea: et pater vester caelestis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis?

27 Quis autem vestrum cogitans potest adiicere ad staturam suam cubitum unum?

28 Et de vestimento quid soliciti estis? Considerate lilia agri quomodo crescunt: non laborant, neque nent.

29 Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in omni gloria sua coopertus est sicut unum ex istis.

30 Si autem foenum agri quod hodie est, et cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit: quanto magis vos modicae fidei?

31 Nolite ergo soliciti esse, dicentes: Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo operiemur?

32 Haec enim omnia gentes inquirunt. Scit enim pater vester, quia his omnibus indigetis.

33 Quaerite ergo primum regnum Dei, et iustitiam eius: et haec omnia adiicientur vobis.

34 Nolite ergo soliciti esse in crastinum. Crastinus enim dies solicitus erit sibi ipsi: sufficit diei malitia sua.

MATTHAEI VII

1 Nolite iudicare, ut non iudicemini.

2 In quo enim iudicio iudicaveritis, iudicabimini: et in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis.

3 Quid autem vides festucam in oculo fratris tui: et trabem in oculo tuo non vides?

4 Aut quomodo dicis fratri tuo: Sine eiiciam festucam de oculo tuo: et ecce trabs est in oculo tuo?

5 Hypocrita, eiice primum trabem de oculo tuo, et tunc videbis eiicere festucam de oculo fratris tui.

6 Nolite dare sanctum canibus: neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculcent eas pedibus suis, et conversi dirumpant vos.

7 Petite, et dabitur vobis: quaerite, et invenietis: pulsate, et aperietur vobis.

8 Omnis enim, qui petit, accipit: et qui quaerit, invenit: et pulsanti aperietur.

9 Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, numquid lapidem porriget ei?

10 Aut si piscem petierit, numquid serpentem porriget ei?

11 Si ergo vos, cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris: quanto magis pater vester, qui in caelis est, dabit bona petentibus se?

12 Omnia ergo quaecumque vultis ut faciant vobis homines, et vos facite illis. Haec est enim lex, et Prophetae.

13 Intrate per angustam portam: quia lata porta, et spatiosa via est, quae ducit ad perditionem, et multi sunt qui intrant per eam.

14 Quam angusta porta, et arcta via est, quae ducit ad vitam: et pauci sunt, qui inveniunt eam!

15 Attendite a falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces:

16 A fructibus eorum cognoscetis eos. Numquid colligunt de spinis uvas, aut de tribulis ficus?

17 Sic omnis arbor bona fructus bonos facit: mala autem arbor malos fructus facit.

18 Non potest arbor bona malos fructus facere: neque arbor mala bonos fructus facere.

19 Omnis arbor, quae non facit fructum bonum, excidetur, et in ignem mittetur.

20 Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos.

21 Non omnis, qui dicit mihi, Domine, Domine, intrabit in regnum caelorum: sed qui facit voluntatem Patris mei, qui in caelis est, ipse intrabit in regnum caelorum.

22 Multi dicent mihi in illa die: Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, et in nomine tuo daemonia eiecimus, et in nomine tuo virtutes multas fecimus?

23 Et tunc confitebor illis: Quia numquam novi vos: discedite a me, qui operamini iniquitatem.

24 Omnis ergo, qui audit verba mea haec, et facit ea, assimilabitur viro sapienti, qui aedificavit domum suam supra petram,

25 Et descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti, et irruerunt in domum illam, et non cecidit: fundata enim erat super petram.

26 Et omnis, qui audit verba mea haec, et non facit ea, similis erit viro stulto, qui aedificavit domum suam super arenam:

27 Et descendit pluvia, et venerunt flumina, et flaverunt venti, et irruerunt in domum illam, et cecidit, et fuit ruina illius magna.

28 Et factum est: cum consummasset Iesus verba haec, admirabantur turbae super doctrina eius.

29 Erat enim docens eos sicut potestatem habens, et non sicut Scribae eorum, et Pharisaei.

XXXVI

Vir lepris mundatus

MATTHAEI VIII

1 *Καταβαντι δε αὐτῳ ἀπο του ὀρους ἠκολουθησαν αὐτῳ ὀχλοι πολλοι.*

2 *Και ἰδου, λεπρος ἐλθων*

προσεκυνει αὐτῳ,
λεγων·
Κυριε,
ἐαν θελῃς, δυνασαι με καθαρισαι.
3 *Και*
ἐκτεινας την χειρα ἡψατο αὐτου
ὁ Ιησους, λεγων·
Θελω, καθαρισθητι.
Και
εὐθεως —
αὐτου ἡ λεπρα
[ἐκαθαρισθη].

4 *Και λεγει αὐτῳ ὁ Ἰησους,*
Ὁρα, μηδενι εἰπῃς· ἀλλα ὑπαγε,
σεαυτον δειξον τω ἱερει,
και προσενεγκε

το δωρον, ὁ προσεταξε Μωσης,
εἰς μαρτυριον αὐτοις. **(XLVI)**

MARCI I

40 *Και ἐρχεται προς αὐτον λεπρος,*

παρακαλων αὐτον, και γονυπετων αὐτον, και λεγων αὐτῳ· Ὁτι,

ἐαν θελῃς, δυνασαι με καθαρισαι.
41 *Ὁ δε Ἰησους σπλαγχνισθεις,*
ἐκτεινας την χειρα, ἡψατο αὐτου,
και λεγει αὐτῳ·
Θελω, καθαρισθητι.
42 *Και εἰποντος αὐτου,*
εὐθεως ἀπηλθεν
ἀπ' αὐτου ἡ λεπρα,
και ἐκαθαρισθη.
43 *Και ἐμβριμησαμενος αὐτῳ,*
εὐθεως ἐξεβαλεν αὐτον,
44 *Και λεγει αὐτῳ·*
Ὁρα, μηδενι μηδεν εἰπῃς· ἀλλ' ὑπαγε,
σεαυτον δειξον τω ἱερει,
και προσενεγκε
περι του καθαρισμου σου,
ἁ προσεταξε Μωσης,
εἰς μαρτυριον αὐτοις.
45 *Ὁ δε ἐξελθων ἠρξατο κηρυσσειν πολλα, και διαφημιζειν τον λογον, . . .*

LUCAE V

12 *Και ἐγενετο, ἐν τῳ εἰναι αὐτον ἐν μιᾳ των πολεων,*
και ἰδου, ἀνηρ πληρης λεπρας·
και ἰδων τον Ἰησουν,
πεσων ἐπι προσωπον, ἐδεηθη
αὐτου, λεγων·
Κυριε,
ἐαν θελῃς, δυνασαι με καθαρισαι.
13 *Και*
ἐκτεινας την χειρα, ἡψατο αὐτου,
εἰπων·
Θελω, καθαρισθητι.
Και
εὐθεως — ἀπηλθεν
ἀπ' αὐτου [ἡ λεπρα].

14 *Και αὐτος παρηγγειλεν αὐτῳ*
μηδενι εἰπειν· Ἀλλα ἀπελθων
δειξον σεαυτον τῳ ἱερει,
και προσενεγκε
περι του καθαρισμου σου,
καθως προσεταξε Μωσης,
εἰς μαρτυριον αὐτοις.

XXXVII

Christus famae celebritatem vitans

MARCI I

45 . . . *ὡστε μηκετι αὐτον δυνασθαι φανερως εἰς πολιν εἰσελθειν·*
ἀλλ' ἐξω ἐν ἐρημοις τοποις ἠν,

και ἠρχοντο
προς αὐτον παντοχοθεν.

LUCAE V

15 *Διηρχετο δε μαλλον ὁ λογος περι αὐτου·* . . .

16 *Αὐτος δε ἠν ὑποχωρων ἐν ταις ἐρημοις,*
και προσευχομενος.
15 . . . *και συνηρχοντο*

ὀχλοι πολλοι ἀκουειν, και θεραπευεσθαι ὑπ' αὐτου ἀπο των ἀσθενειων αὐτων. **(XXXIX)**

XXXVIII

Reditus Capharnaum

MATTHAEI IX

1 . . . *Και*
ἠλθεν εἰς την ἰδιαν πολιν.

MARCI II

1 *Και παλιν*
εἰσηλθεν εἰς Καπερναουμ
δι' ἡμερων· . . .

XXXVI

Vir lepris mundatus

MATTHAEI VIII	MARCI I	LUCAE V
1 Cum autem descendisset de monte, sequutae sunt eum turbae multae:		
		12 Et factum est, cum esset in una civitatum,
2 Et ecce leprosus veniens,	40 Et venit ad eum leprosus	et ecce vir plenus lepra, et videns Iesum,
adorabat eum,	deprecans eum: et genu flexo	et procidens in faciem, rogavit eum,
dicens:	dixit ei:	dicens:
Domine,		Domine,
si vis, potes me mundare.	Si vis, potes me mundare.	si vis, potes me mundare.
3 Et	41 Iesus autem misertus eius,	13 Et
extendens Iesus manum,	extendit manum suam:	extendens manum,
tetigit eum, dicens: Volo.	et tangens eum, ait illi: Volo:	tetigit eum dicens: Volo:
Mundare.	Mundare.	Mundare.
Et	42 Et cum dixisset,	Et
confestim mundata est lepra eius.	statim discessit ab eo lepra,	confestim lepra discessit ab illo.
	et mundatus est.	
	43 Et comminatus est ei, statimque eiecit illum:	
4 Et ait illi Iesus:	44 Et dicit ei:	14 Et ipse praecepit illi
Vide, nemini dixeris: sed vade,	Vide nemini dixeris: sed vade,	ut nemini diceret: sed, Vade,
ostende te	ostende te	ostende te
	principi	
sacerdoti, et offer	sacerdotum, et offer	sacerdoti, et offer
	pro emundatione tua,	pro emundatione tua,
munus, quod praecepit Moyses,	quae praecepit Moyses	sicut praecepit Moyses,
in testimonium illis. (XLVI)	in testimonium illis.	in testimonium illis.
	45 At ille egressus coepit praedicare, et diffamare sermonem, ...	

XXXVII

Christus famae celebritatem vitans

MARCI I	LUCAE V
	15 Perambulabat autem magis sermo de illo: ...
45 ... ita ut iam non posset manifeste introire in civitatem,	
sed foris in desertis locis esset,	16 Ipse autem secedebat in desertum, et orabat.
et conveniebant	15 ... et conveniebant
ad eum undique.	turbae multae ut audirent, et curarentur ab infirmitatibus suis. (XXXIX)

XXXVIII

Reditus Capharnaum

MATTHAEI IX	MARCI II
1 ... et	1 Et iterum
venit in civitatem suam.	intravit Capharnaum
	post dies,

XXXIX

Paralyticus. Matthaei vocatio

MATTHAEI IX	MARCI II	LUCAE V
	1 . . . και ἠκουσθη, ὁτι εἰς οἰκον ἐστι.	*17 Και ἐγενετο ἐν μιᾳ των ἡμερων,*
	2 Και εὐθεως συνηχθησαν πολλοι, ὡστε μηκετι χωρειν μηδε τα προς την θυραν·	
	και ἐλαλει αὐτοις τον λογον.	*και αὐτος ἠν διδασκων· και ἠσαν καθημενοι Φαρισαιοι και νομοδιδασκαλοι, οἱ ἠσαν ἐληλυθοτες ἐκ πασης κωμης της Γαλιλαιας και Ἰουδαιας, και Ἰερουσαλημ· και δυναμις κυριου ἠν εἰς το ἰασθαι αὐτους.*
2 Και ἰδου, προσεφερον αὐτῳ παραλυτικον, ἐπι κλινης βεβλημενον.	*3 Και ἐρχονται προς αὐτον παραλυτικον φεροντες,*	*18 Και ἰδου, ἀνδρες φεροντες ἐπι κλινης ἀνθρωπον, ὁς ἠν παραλελυμενος·*
	αἰρομενον ὑπο τεσσαρων.	
		και ἐζητουν αὐτον εἰσενεγκειν, και θειναι ἐνωπιον αὐτου·
	4 Και μη δυναμενοι προσεγγισαι αὐτῳ δια τον ὀχλον,	*19 Και μη εὑροντες ποιας εἰσενεγκωσιν αὐτον δια τον ὀχλον, ἀναβαντες ἐπι το δωμα,*
	ἀπεστεγασαν την στεγην, ὁπου ἠν· και ἐξορυξαντες	
		δια των κεραμων
	χαλωσι τον κραββατον, ἐφ' ᾡ ὁ παραλυτικος κατεκειτο.	*καθηκαν αὐτον συν τῳ κλινιδιῳ*
		εἰς το μεσον ἐμπροσθεν του Ἰησου.
και ἰδων ὁ Ἰησους την πιστιν αὐτων, εἰπε	*5 Ἰδων δε ὁ Ἰησους την πιστιν αὐτων, λεγει*	*20 Και ἰδων την πιστιν αὐτων, εἰπεν·*
τῳ παραλυτικῳ·	*τῳ παραλυτικῳ·*	
Θαρσει,		
τεκνον·	*Τεκνον,*	*Ἀνθρωπε,*
ἀφεωνται σοι αἱ ἁμαρτιαι σου.	*ἀφεωνται σοι αἱ ἁμαρτιαι σου.*	*ἀφεωνται σοι αἱ ἁμαρτιαι σου.*
3 Και ἰδου, τινες των γραμματεων εἰπον ἐν ἑαυτοις·	*6 Ἠσαν δε τινες των γραμματεων ἐκει καθημενοι και διαλογιζομενοι ἐν ταις καρδιαις αὐτων·*	*21 Και ἠρξαντο διαλογιζεσθαι οἱ γραμματεις*
		και οἱ Φαρισαιοι, λεγοντες·
Οὑτος βλασφημει.	*7 Τι οὑτος οὑτω λαλει βλασφημιας;*	*Τις ἐστιν οὑτος, ὁς λαλει βλασφημιας;*
	τις δυναται ἀφιεναι ἁμαρτιας, εἰ μη εἰς ὁ θεος;	*τις δυναται ἀφιεναι ἁμαρτιας, εἰ μη μονος ὁ θεος;*
4 Και ἰδων ὁ Ἰησους	*8 Και εὐθεως ἐπιγνους ὁ Ἰησους τῳ πνευματι αὐτου,*	*22 Ἐπιγνους δε ὁ Ἰησους*
τας ἐνθυμησεις αὐτων,	*ὁτι οὑτως διαλογιζονται ἐν ἑαυτοις,*	*τους διαλογισμους αὐτων,*
		ἀποκριθεις
εἰπεν·	*εἰπεν*	*εἰπε*
	αὐτοις·	*προς αὐτους·*
Ἱνατι ὑμεις ἐνθυμεισθε	*Τι ταυτα διαλογιζεσθε*	*Τι διαλογιζεσθε*
πονηρα		
ἐν ταις καρδιαις ὑμων;	*ἐν ταις καρδιαις ὑμων;*	*ἐν ταις καρδιαις ὑμων;*

XXXIX

Paralyticus. Matthaei vocatio

MATTHAEI IX	MARCI II	LUCAE V
		17 Et factum est in una dierum,
	2 Et auditum est quod in domo esset, et convenerunt multi, ita ut non caperet neque ad ianuam,	
	et loquebatur eis verbum.	et ipse sedebat docens.
		Et erant Pharisaei sedentes, et legis doctores, qui venerant ex omni castello Galilaeae, et Iudaeae, et Ierusalem: et virtus Domini erat ad sanandum eos.
2 Et ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto.	3 Et venerunt ad eum ferentes paralyticum,	18 Et ecce viri portantes in lecto hominem, qui erat paralyticus:
	qui a quattuor portabatur.	
		et quaerebant eum inferre, et ponere ante eum.
	4 Et cum non possent offerre eum illi prae turba,	19 Et non invenientes qua parte illum inferrent prae turba, ascenderunt supra tectum, et
	nudaverunt tectum ubi erat: et patefacientes	
		per tegulas
	submiserunt grabatum, in quo paralyticus iacebat.	summiserunt eum cum lecto
		in medium ante Iesum.
Et videns Iesus fidem illorum, dixit paralytico:	5 Cum autem vidisset Iesus fidem illorum, ait paralytico:	20 Quorum fidem ut vidit, dixit:
Confide		
fili,	Fili,	Homo
remittuntur tibi peccata tua.	dimittuntur tibi peccata tua.	remittuntur tibi peccata tua.
3 Et ecce quidam de Scribis dixerunt intra se:	6 Erant autem illic quidam de Scribis sedentes, et cogitantes in cordibus suis:	21 Et coeperunt cogitare Scribae,
		et Pharisaei, dicentes:
Hic blasphemat.	7 Quid hic sic loquitur? blasphemat.	Quis est hic, qui loquitur blasphemias?
	Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?	Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus?
4 Et cum vidisset Iesus	8 Quo statim cognito Iesus	22 Ut cognovit autem Iesus
	spiritu suo	
cogitationes eorum,	quia sic cogitarent intra se,	cogitationes eorum,
		respondens,
dixit:	dicit	dixit
	illis:	ad illos:
Ut quid cogitatis	Quid ista cogitatis	Quid cogitatis
mala		
in cordibus vestris?	in cordibus vestris?	in cordibus vestris?

5 *Τι γαρ ἐστιν εὐκοπωτερον, εἰπειν·*	9 *Τι ἐστιν εὐκοπωτερον, εἰπειν*	23 *Τι ἐστιν εὐκοπωτερον, εἰπειν·*
	τῳ παραλυτικῳ·	
Ἀφεωνται σοι αἱ ἁμαρτιαι,	*Ἀφεωνται σοι αἱ ἁμαρτιαι,*	*Ἀφεωνται σοι αἱ ἁμαρτιαι σου,*
ἠ εἰπειν· Ἐγειραι,	*ἠ εἰπειν· Ἐγειρε,*	*ἠ εἰπειν· Ἐγειρε,*
	ἀρον σου τον κραββατον,	
και περιπατει;	*και περιπατει;*	*και περιπατει;*
6 *Ἱνα δε εἰδητε, ὁτι ἐξουσιαν ἐχει ὁ υἱος του ἀνθρωπου ἐπι της γης ἀφιεναι ἁμαρτιας·*	10 *Ἱνα δε εἰδητε, ὁτι ἐξουσιαν ἐχει ὁ υἱος του ἀνθρωπου ἐπι της γης ἀφιεναι ἁμαρτιας·*	24 *Ἱνα δε εἰδητε, ὁτι ἐξουσιαν ἐχει ὁ υἱος του ἀνθρωπου ἐπι της γης ἀφιεναι ἁμαρτιας·*
(τοτε λεγει τῳ παραλυτικῳ·)	*(λεγει τῳ παραλυτικῳ·)*	*(εἰπε τῳ παραλελυμενῳ·)*
	11 *Σοι λεγω·*	*Σοι λεγω·*
Ἐγερθεις ἀρον σου την κλινην,	*ἐγειρε, ἀρον τον κραββατον σου,*	*ἐγειρε, και ἀρας το κλινιδιον σου,*
και ὑπαγε εἰς τον οἰκον σου.	*και ὑπαγε εἰς τον οἰκον σου.*	*πορευου εἰς τον οἰκον σου.*
7 *Και ἐγερθεις*	12 *Και ἠγερθη εὐθεως,*	25 *Και παραχρημα ἀναστας ἐνωπιον αὐτων,*
	και ἀρας τον κραββατον,	*ἀρας ἐφ' ᾡ κατεκειτο,*
ἀπηλθεν	*ἐξηλθεν*	*ἀπηλθεν*
	ἐναντιον παντων·	
εἰς τον οἰκον αὐτου.		*εἰς τον οἰκον αὐτου, δοξαζων τον θεον.*
8 *Ἰδοντες δε οἱ ὀχλοι ἐθαυμασαν,*	*ὡστε ἐξιστασθαι παντας,*	26 *Και ἐκστασις ἐλαβεν ἁπαντας,*
και ἐδοξασαν τον θεον	*και δοξαζειν τον θεον,*	*και ἐδοξαζον τον θεον,*
τον δοντα ἐξουσιαν τοιαυτην τοις ἀνθρωποις.		
		και ἐπλησθησαν φοβου,
	λεγοντας· Ὁτι οὐδεποτε οὑτως εἰδομεν.	*λεγοντες· Ὁτι εἰδομεν παραδοξα σημερον.*
	13 *Και ἐξηλθε*	27 *Και μετα ταυτα ἐξηλθε,*
	παλιν παρα την θαλασσαν· και πας ὁ ὀχλος ἠρχετο προς αὐτον, και ἐδιδασκεν αὐτους.	
9 *Και παραγων ὁ Ἰησους ἐκειθεν,*	14 *Και παραγων*	
εἰδεν	*εἰδε*	*και ἐθεασατο*
ἀνθρωπον ——		
		τελωνην,
Ματθαιον λεγομενον,	*Λευιν*	*ὀνοματι Λευιν,*
	τον του Ἀλφαιου,	
[καθημενον ἐπι το τελωνιον],	*καθημενον ἐπι το τελωνιον,*	*καθημενον ἐπι το τελωνιον,*
και λεγει αὐτῳ· Ἀκολουθει μοι.	*και λεγει αὐτῳ· Ἀκολουθει μοι.*	*και εἰπεν αὐτῳ· Ἀκολουθει μοι.*
Και	*Και*	28 *Και καταλιπων ἁπαντα,*
ἀναστας ἠκολουθησεν αὐτῳ.	*ἀναστας ἠκολουθησεν αὐτῳ.*	*ἀναστας ἠκολουθησεν αὐτῳ.*
		29 *Και ἐποιησε δοχην μεγαλην Λευις αὐτῳ ἐν τῃ οἰκιᾳ αὐτου·*
10 *Και ἐγενετο, αὐτου ἀνακειμενου ἐν τῃ οἰκιᾳ,*	15 *Και ἐγενετο ἐν τῳ κατακεισθαι αὐτον ἐν τῃ οἰκιᾳ αὐτου,*	
και ἰδου,	*και*	*και ἠν*
πολλοι τελωναι και ἁμαρτωλοι	*πολλοι τελωναι και ἁμαρτωλοι*	*ὀχλος τελωνων πολυς και ἀλλων,*
ἐλθοντες		
συνανεκειντο τῳ Ἰησου και τοις μαθηταις αὐτου.	*συνανεκειντο τῳ Ἰησου και τοις μαθηταις αὐτου·*	*οἱ ἠσαν μετ' αὐτων κατακειμενοι.*
	ἠσαν γαρ πολλοι, και ἠκολουθησαν αὐτῳ.	
	16 *Και οἱ γραμματεις*	30 *Και ἐγογγυζον οἱ γραμματεις αὐτων*
11 *Και ἰδοντες οἱ Φαρισαιοι,*	*και οἱ Φαρισαιοι, ἰδοντες*	*και οἱ Φαρισαιοι*

5 Quid est facilius dicere:	9 Quid est facilius dicere paralytico:	23 Quid est facilius dicere:
Dimittuntur tibi peccata tua:	Dimittuntur tibi peccata:	Dimittuntur tibi peccata:
an dicere: Surge,	an dicere: Surge,	an dicere: Surge,
	tolle grabatum tuum,	
et ambula?	et ambula?	et ambula?
6 Ut autem sciatis, quia filius hominis habet potestatem in terra	10 Ut autem sciatis quia Filius hominis habet potestatem in terra	24 Ut autem sciatis quia Filius hominis habet potestatem in terra
dimittendi peccata,	dimittendi peccata,	dimittendi peccata,
tunc ait paralytico:	(ait paralytico)	(ait paralytico)
	11 Tibi dico:	Tibi dico,
Surge, tolle lectum tuum,	Surge, tolle grabatum tuum,	Surge, tolle lectum tuum,
et vade in domum tuam.	et vade in domum tuam.	et vade in domum tuam.
7 Et surrexit,	12 Et statim surrexit ille:	25 Et confestim consurgens coram illis,
	et, sublato grabato,	tulit lectum, in quo iacebat:
et abiit	abiit	et abiit
	coram omnibus,	
in domum suam.		in domum suam, magnificans Deum.
8 Videntes autem turbae timuerunt, et glorificaverunt Deum, qui dedit potestatem talem hominibus.	ita ut mirarentur omnes, et honorificarent Deum,	26 Et stupor apprehendit omnes, et magnificabant Deum.
		Et repleti sunt timore,
	dicentes: Quia numquam sic vidimus.	dicentes: Quia vidimus mirabilia hodie.
	13 Et egressus est rursus ad mare: omnisque turba veniebat ad eum, et docebat eos.	27 Et post haec exiit,
9 Et, cum transiret inde Iesus,	14 Et cum praeteriret,	
vidit	vidit	et vidit
hominem ——		publicanum
Matthaeum nomine,	Levi	nomine Levi,
	Alphaei	
[sedentem in telonio].	sedentem ad telonium,	sedentem ad telonium,
Et ait illi: Sequere me.	et ait illi: Sequere me.	et ait illi: Sequere me.
Et	Et	28 Et
		relictis omnibus,
surgens, secutus est eum.	surgens secutus est eum.	surgens secutus est eum.
		29 Et fecit ei convivium magnum Levi in domo sua:
10 Et factum est, discumbente eo in domo,	15 Et factum est, cum accumberet in domo illius,	et
ecce		erat
multi publicani, et peccatores	multi publicani, et peccatores	turba multa publicanorum, et aliorum,
venientes		
discumbebant cum Iesu, et discipulis eius.	simul discumbebant cum Iesu, et discipulis eius:	qui cum illis erant discumbentes.
	erant enim multi, qui et sequebantur eum.	
11 Et	16 Et	30 Et murmurabant
videntes Pharisaei,	Scribae, et Pharisaei videntes	Pharisaei, et Scribae eorum

εἰπον τοις μαθηταις αὐτου· Διατι μετα των τελωνων και ἁμαρτωλων ἐσθιει

ὁ διδασκαλος ὑμων;

12 *Ὁ δε Ἰησους ἀκουσας, εἰπεν αὐτοις· Οὐ χρειαν ἐχουσιν οἱ ἰσχυοντες ἰατρου, ἀλλ' οἱ κακως ἐχοντες.*
13 *Πορευθεντες δε μαθετε, τι ἐστιν· Ἐλεον θελω, και οὐ θυσιαν. Οὐ γαρ ἠλθον καλεσαι δικαιους, ἀλλ' ἁμαρτωλους.* **(LXIV)**

αὐτον ἐσθιοντα μετα των τελωνων και ἁμαρτωλων, ἐλεγον τοις μαθηταις αὐτου· Τι ὁτι μετα των τελωνων και ἁμαρτωλων ἐσθιει και πινει;

17 *Και ἀκουσας ὁ Ἰησους λεγει αὐτοις· Οὐ χρειαν ἐχουσιν οἱ ἰσχυοντες ἰατρου, ἀλλ' οἱ κακως ἐχοντες.*

οὐκ ἠλθον καλεσαι δικαιους, ἀλλα ἁμαρτωλους.

προς τους μαθητας αὐτου, λεγοντες· Διατι μετα των τελωνων και ἁμαρτωλων ἐσθιετε και πινετε;

31 *Και ἀποκριθεις ὁ Ἰησους εἰπε προς αὐτους· Οὐ χρειαν ἐχουσιν οἱ ὑγιαινοντες ἰατρου, ἀλλ' οἱ κακως ἐχοντες.*

32 *Οὐκ ἐληλυθα καλεσαι δικαιους, ἀλλα ἁμαρτωλους εἰς μετανοιαν.*

XL

Quaestio de discipulis Ioannis et Pharisaeis ieiunantibus

MARCI II

18 *Και ἠσαν οἱ μαθηται Ἰωαννου και οἱ Φαρισαιοι νηστευοντες· και ἐρχονται, και λεγουσιν αὐτῳ· Διατι οἱ μαθηται Ἰωαννου και οἱ των Φαρισαιων νηστευουσιν,*

οἱ δε σοι μαθηται οὐ νηστευουσι;
19 *Και εἰπεν αὐτοις ὁ Ἰησους· Μη δυνανται οἱ υἱοι του νυμφωνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφιος μετ' αὐτων ἐστι, νηστευειν; ὁσον χρονον μεθ' ἑαυτων ἐχουσι τον νυμφιον, οὐ δυνανται νηστευειν.*
20 *Ἐλευσονται δε ἡμεραι, ὁταν ἀπαρθῃ ἀπ' αὐτων ὁ νυμφιος, και τοτε νηστευσουσιν ἐν ἐκειναις ταις ἡμεραις.*

21 *Οὐδεις ἐπιβλημα ῥακους ἀγναφου ἐπιρῥαπτει ἐπι ἱματιῳ παλαιῳ· εἰ δε μη, αἱρει το πληρωμα αὐτου το καινον του παλαιου, και χειρον σχισμα γινεται.*
22 *Και οὐδεις βαλλει οἰνον νεον εἰς ἀσκους παλαιους· εἰ δε μη, ῥησσει ὁ οἰνος ὁ νεος τους ἀσκους, και ὁ οἰνος ἐκχειται, και οἱ ἀσκοι ἀπολουνται· ἀλλα οἰνον νεον εἰς ἀσκους καινους βλητεον.*

LUCAE V

33 *Οἱ δε εἰπον προς αὐτον· Διατι οἱ μαθηται Ἰωαννου ——, ὁμοιως και οἱ των Φαρισαιων [νηστευουσι πυκνα, και δεησεις ποιουνται], οἱ δε σοι ἐσθιουσι και πινουσιν;*
34 *Ὁ δε εἰπε προς αὐτους· Μη δυνασθε τους υἱους του νυμφωνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφιος μετ' αὐτων ἐστι, ποιησαι νηστευειν;*

35 *Ἐλευσονται δε ἡμεραι, και ὁταν ἀπαρθῃ ἀπ' αὐτων ὁ νυμφιος, τοτε νηστευσουσιν ἐν ἐκειναις ταις ἡμεραις.*
36 *Ἐλεγε δε και παραβολην προς αὐτους· Ὁτι οὐδεις ἐπιβλημα ἱματιου καινου ἐπιβαλλει ἐπι ἱματιον παλαιον· εἰ δε μηγε, και το καινον σχιζει, και τῳ παλαιῳ οὐ συμφωνει ἐπιβλημα το ἀπο του καινου.*

37 *Και οὐδεις βαλλει οἰνον νεον εἰς ἀσκους παλαιους· εἰ δε μηγε, ῥηξει ὁ νεος οἰνος τους ἀσκους, και αὐτος ἐκχυθησεται, και οἱ ἀσκοι ἀπολουνται·*
38 *Ἀλλα οἰνον νεον εἰς ἀσκους καινους βλητεον, και ἀμφοτεροι συντηρουνται.*
39 *Και οὐδεις πιων παλαιον, εὐθεως θελει νεον· λεγει γαρ· Ὁ παλαιος χρηστοτερος ἐστιν.*

	quia manducaret cum publicanis, et peccatoribus,	
dicebant discipulis eius: Quare cum publicanis, et peccatoribus manducat	dicebant discipulis eius: Quare cum publicanis, et peccatoribus manducat et bibit	dicentes ad discipulos eius: Quare cum publicanis, et peccatoribus manducatis, et bibitis?
Magister vester?	Magister vester?	
12 At Iesus audiens, ait:	17 Hoc audito Iesus ait illis:	31 Et respondens Iesus, dixit ad illos:
Non est opus valentibus medicus, sed male habentibus.	Non necesse habent sani medico, sed qui male habent:	Non egent qui sani sunt medico, sed qui male habent.
13 Euntes autem discite quid est: Misericordiam volo, et non sacrificium.		
Non enim veni vocare iustos, sed peccatores. (LXIV)	non enim veni vocare iustos, sed peccatores	32 Non veni vocare iustos, sed peccatores ad poenitentiam.

XL

Quaestio de discipulis Ioannis et Pharisaeis ieiunantibus

MARCI II	LUCAE V
18 Et erant discipuli Ioannis, et Pharisaei ieiunantes: et veniunt, et dicunt illi:	33 At illi dixerunt ad eum:
Quare discipuli Ioannis —— ieiunant,	Quare discipuli Ioannis ieiunant frequenter, et obsecrationes faciunt,
[et Pharisaeorum],	similiter et Pharisaeorum:
tui autem discipuli non ieiunant?	tui autem edunt, et bibunt?
19 Et ait illis Iesus: Numquid possunt filii nuptiarum, quamdiu sponsus cum illis est, ieiunare?	34 Quibus ipse ait: Numquid potestis filios sponsi, dum cum illis est sponsus, facere ieiunare?
Quanto tempore habent secum sponsum, non possunt ieiunare.	
20 Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus: et tunc ieiunabunt in illis diebus.	35 Venient autem dies: cum ablatus fuerit ab illis sponsus, tunc ieiunabunt in illis diebus.
	36 Dicebat autem et similitudinem ad illos:
21 Nemo assumentum panni rudis assuit vestimento veteri: alioquin aufert supplementum novum a veteri, et maior scissura fit.	Quia nemo commissuram a novo vestimento immittit in vestimentum vetus: alioquin et novum rumpit, et veteri non convenit commissura a novo.
22 Et nemo mittit vinum novum in utres veteres: alioquin dirumpet vinum utres, et vinum effundetur, et utres peribunt:	37 Et nemo mittit vinum novum in utres veteres: alioquin rumpet vinum novum utres, et ipsum effundetur, et utres peribunt.
sed vinum novum in utres novos mitti debet.	38 Sed vinum novum in utres novos mittendum est.
	et utraque conservantur.
	39 Et nemo bibens vetus, statim vult novum, dicit enim: Vetus melius est.

XLI

Disciduli sabbato spicas vellentes

MATTHAEI XII	MARCI II	LUCAE VI
1 *Ἐν ἐκεινῳ τῳ καιρῳ* —	23 *Και ἐγενετο* —	1 *Ἐγενετο δε*
τοις σαββασι	*ἐν τοις σαββασι*	*ἐν σαββατῳ* *δευτεροπρωτῳ*
[*ἐπορευθη ὁ Ἰησους*] *δια των σποριμων· οἱ δε μαθηται αὐτου* *ἐπεινασαν,*	[*παραπορευεσθαι αὐτον*] *δια των σποριμων, και* — *οἱ μαθηται αὐτου*	*διαπορευεσθαι αὐτον* *δια των σποριμων· και* — *οἱ μαθηται αὐτου*
και ἠρξαντο	[*ἠρξαντο*] *ὁδον ποιειν*	
τιλλειν σταχυας, *και ἐσθιειν.*	*τιλλοντες τους σταχυας.*	[*ἐτιλλον*] *τους σταχυας,* *και ἠσθιον* *ψωχοντες ταις χερσι.*
2 *Οἱ δε Φαρισαιοι* *ἰδοντες,*	24 *Και οἱ Φαρισαιοι*	2 *Τινες δε των Φαρισαιων*
εἰπον αὐτῳ· Ἰδου, *οἱ μαθηται σου*	*ἐλεγον αὐτῳ· Ἰδε,*	*εἰπον αὐτοις·*
ποιουσιν, ὁ οὐκ ἐξεστι *ποιειν* *ἐν σαββατῳ.*	*τι ποιουσιν* —, *ὁ οὐκ ἐξεστι* [*ἐν τοις σαββασιν*];	*Τι ποιειτε, ὁ οὐκ ἐξεστι* *ποιειν* *ἐν τοις σαββασι;*
3 *Ὁ δε εἰπεν αὐτοις· Οὐκ ἀνεγνωτε, τι ἐποιησε Δαυιδ, ὁτε*	25 *Και* *αὐτος ἐλεγεν αὐτοις· Οὐδεποτε ἀνεγνωτε, τι ἐποιησε Δαυιδ, ὁτε χρειαν ἐσχε, και*	3 *Και ἀποκριθεις* *προς αὐτους εἰπεν ὁ Ἰησους· Οὐδε τουτο ἀνεγνωτε, ὁ ἐποιησε Δαυιδ, ὁποτε*
ἐπεινασε,	*ἐπεινασεν* *αὐτος*	*ἐπεινασεν* *αὐτος*
και οἱ μετ᾽ αὐτου;	*και οἱ μετ᾽ αὐτου;*	*και οἱ μετ᾽ αὐτου* *ὀντες;*
4 *Πως εἰσηλθεν εἰς τον οἰκον του θεου,*	26 *Πως εἰσηλθεν εἰς τον οἰκον του θεου,* *ἐπι Ἀβιαθαρ του ἀρχιερεως,*	4 *Ὡς εἰσηλθεν εἰς τον οἰκον του θεου,*
και τους ἀρτους της προθεσεως	*και τους ἀρτους της προθεσεως*	*και τους ἀρτους της προθεσεως* *ἐλαβε, και*
ἐφαγεν,	*ἐφαγεν,* — *και ἐδωκε και τοις συν αὐτῳ οὐσι,*	*ἐφαγε,* *και ἐδωκε και τοις μετ᾽ αὐτου,*
οὑς οὐκ ἐξον ἠν αὐτῳ φαγειν, *οὐδε τοις μετ᾽ αὐτου,*	[*οὑς οὐκ ἐξεστι φαγειν,*	*οὑς οὐκ ἐξεστι φαγειν,*
εἰ μη τοις ἱερευσι μονοις;	*εἰ μη τοις ἱερευσι*];	*εἰ μη μονους τους ἱερεις;*

MATTHAEI XII

5 *Ἡ οὐκ ἀνεγνωτε ἐν τῳ νομῳ, ὁτι τοις σαββασιν οἱ ἱερεις ἐν τῳ ἱερῳ το σαββατον βεβηλουσι, και ἀναιτιοι εἰσι;*

6 *Λεγω δε ὑμιν, ὁτι του ἱερου μειζων ἐστιν ὡδε.*
7 *Εἰ δε ἐγνωκειτε, τι ἐστιν· Ἐλεον θελω, και οὐ θυσιαν, οὐκ ἀν κατεδικασατε τους ἀναιτιους.*

MATTHAEI XII	MARCI II	LUCAE VI
	27 *Και ἐλεγεν αὐτοις·* *Το σαββατον δια τον ἀνθρωπον ἐγενετο, οὐχ ὁ ἀνθρωπος δια το σαββατον.*	5 *Και ἐλεγεν αὐτοις·*
8 *Κυριος γαρ ἐστι και του σαββατου ὁ υἱος του ἀνθρωπου.*	28 *Ὡστε κυριος ἐστιν ὁ υἱος του ἀνθρωπου και του σαββατου.*	*Ὁτι κυριος ἐστιν ὁ υἱος του ἀνθρωπου και του σαββατου.*

XLI

Discipuli sabbato spicas vellentes

MATTHAEI XII	MARCI II	LUCAE VI
	23 Et factum est	1 Factum est autem
	iterum —	
1 In illo tempore —		
sabbato	sabbatis	in sabbato
		secundo, primo,
[abiit Iesus per sata]:	[cum Dominus] ambularet per sata,	cum transiret per sata, —
discipuli autem eius	et discipuli eius	discipuli eius
esurientes		
coeperunt	coeperunt	
	progredi, et	
vellere spicas,	vellere spicas.	[vellebant] spicas,
et manducare.		et manducabant
		confricantes manibus.
2 Pharisaei autem	24 Pharisaei autem	2 Quidam autem Pharisaeorum,
videntes,		
dixerunt ei: Ecce	dicebant ei: Ecce,	dicebant illis:
discipuli tui		
faciunt quod non licet	quid faciunt — quod non licet	Quid facitis quod non licet
facere		
sabbatis.	[sabbatis]?	in sabbatis?
3 At ille	25 Et	3 Et respondens Iesus
dixit eis: Non	ait illis: Numquam	ad eos, dixit: Nec hoc
legistis quid fecerit David, quando	legistis quid fecerit David, quando	legistis quod fecit David, cum
	necessitatem habuit, et	
esuriit,	esuriit,	esurisset
	ipse,	ipse,
et qui cum eo erant:	et qui cum eo erant?	et qui cum illo erant?
4 Quomodo intravit in domum	26 Quomodo introivit in domum	4 Quomodo intravit in domum
Dei,	Dei	Dei,
	sub Abiathar principe sacerdotum,	
et panes propositionis	et panes propositionis	et panes propositionis
		sumpsit, et
comedit,	manducavit, —	manducavit,
	et dedit eis, qui cum eo erant,	et dedit his, qui cum ipso erant:
quos non licebat	[quos non licebat	quos non licet
ei		
edere,	manducare,	manducare
neque his, qui cum eo erant,		
nisi	nisi	nisi
solis		tantum
sacerdotibus?	sacerdotibus]?	sacerdotibus?

MATTHAEI XII

5 Aut non legistis in lege, quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant, et sine crimine sunt?

6 Dico autem vobis, quia templo maior est hic.
7 Si autem sciretis, quid est: Misericordiam volo, et non sacrificium: numquam condemnassetis innocentes.

MATTHAEI XII	MARCI II	LUCAE VI
	27 Et dicebat eis:	5 Et dicebat illis:
	Sabbatum propter hominem factum est, et non homo propter sabbatum.	
8 Dominus enim est filius hominis etiam sabbati.	28 Itaque Dominus est filius hominis, etiam sabbati.	Quia Dominus est Filius hominis, etiam sabbati.

XLII

Viri manus die sabbato sanitati restituta

MATTHAEI XII	MARCI III	LUCAE VI
9 *Και*	1 *Και*	6 *Ἐγενετο δε και*
μεταβας ἐκειθεν,		*ἐν ἑτερῳ σαββατῳ*
ἠλθεν	*εἰσηλθε* *παλιν*	*εἰσελθειν αὐτον*
εἰς την συναγωγην αὐτων.	*εἰς την συναγωγην.*	*εἰς την συναγωγην* *και διδασκειν.*
10 *Και ἰδου, ἀνθρωπος ἠν* *την χειρα ἐχων*	*Και ἠν ἐκει ἀνθρωπος* —— *ἐχων την χειρα*	*Και ἠν ἐκει ἀνθρωπος,* *και ἡ χειρ αὐτου* *ἡ δεξια*
ξηραν.	[*ἐξηραμμενην*].	*ἠν ξηρα.*
	2 *Και παρετηρουν αὐτον,*	7 *Παρετηρουν δε αὐτον* *οἱ γραμματεις και οἱ Φαρισαιοι,*
	εἰ τοις σαββασι θεραπευσει *αὐτον,*	*εἰ ἐν τῳ σαββατῳ θεραπευσει,*
Και ἐπηρωτησαν αὐτον, λεγοντες· *Εἰ ἐξεστι τοις σαββασι θεραπευειν;* *ἱνα κατηγορησωσιν αὐτου.*	*ἱνα κατηγορησωσιν αὐτου.*	*ἱνα εὑρωσι κατηγοριαν αὐτου.*
		8 *Αὐτος δε ᾐδει τους διαλογισμους* *αὐτων,*
	3 *Και λεγει τῳ ἀνθρωπῳ τῳ ἐξηραμμενην ἐχοντι την χειρα· Ἐγειρε*	*και εἰπε τῳ ἀνθρωπῳ τῳ ξηραν ἐχοντι την χειρα· Ἐγειρε,* *και στηθι*
	εἰς το μεσον.	*εἰς το μεσον.* *Ὁ δε ἀναστας ἐστη.*
11 *Ὁ δε εἰπεν αὐτοις·*	4 *Και λεγει αὐτοις·*	9 *Εἰπεν οὐν ὁ Ἰησους προς αὐτους·* *Ἐπερωτησω ὑμας· τι*
	Ἐξεστι τοις σαββασιν ἀγαθοποιησαι, ἡ κακοποιησαι; ψυχην σωσαι, ἡ ἀποκτειναι; *Οἱ δε ἐσιωπων.*	*ἐξεστι τοις σαββασιν, ἀγαθοποιησαι, ἡ κακοποιησαι; ψυχην σωσαι, ἡ ἀπολεσαι;*
Τις ἐσται ἐξ ὑμων ἀνθρωπος, ὁς ἑξει προβατον ἑν, και ἐαν ἐμπεσῃ τουτο τοις σαββασιν εἰς βοθυνον, οὐχι κρατησει αὐτο, και ἐγερει; 12 *Ποσῳ οὐν διαφερει ἀνθρωπος προβατου; Ὡστε ἐξεστι τοις σαββασι καλως ποιειν.*		
	5 *Και περιβλεψαμενος* *αὐτους* *μετ᾽ ὀργης, συλλυπουμενος ἐπι τῃ πωρωσει της καρδιας αὐτων,*	10 *Και περιβλεψαμενος* *παντας αὐτους,*
13 *Τοτε λεγει τῳ ἀνθρωπῳ·* *Ἐκτεινον την χειρα σου. Και ἐξετεινε·* *και ἀποκατεσταθη* *ὑγιης*	*λεγει τῳ ἀνθρωπῳ·* *Ἐκτεινον την χειρα σου. Και ἐξετεινε·* *και ἀποκατεσταθη*	*εἰπε τῳ ἀνθρωπῳ·* *Ἐκτεινον την χειρα σου. Ὁ δε ἐποιησε·* *και ἀποκατεσταθη*
ὡς ἡ ἀλλη.	*ἡ χειρ αὐτου.*	*ἡ χειρ αὐτου* *ὡς ἡ ἀλλη.*
14 *Οἱ δε Φαρισαιοι* —— *ἐξελθοντες*	6 *Και ἐξελθοντες οἱ Φαρισαιοι,*	
		11 *Αὐτοι δε ἐπλησθησαν ἀνοιας,*
	εὐθεως μετα των Ἡρωδιανων	

XLII

Viri manus die sabbato sanitati restituta

MATTHAEI XII	MARCI III	LUCAE VI
9 Et	1 Et	6 Factum est autem et
cum inde transisset,		
		in alio sabbato,
venit	introivit	ut intraret
	iterum	
in synagogam eorum.	in synagogam:	in synagogam,
		et doceret.
10 Et ecce homo	et erat ibi homo	Et erat ibi homo,
manum habens	habens manum	et manus eius
		dextra erat
aridam,	aridam.	arida.
	2 Et observabant eum,	7 Observabant autem
		Scribae, et Pharisaei
	si sabbatis curaret,	si in sabbato curaret:
et interrogabant eum, dicentes:		
Si licet sabbatis curare?		
ut	ut	ut invenirent unde
accusarent eum.	accusarent illum.	accusarent eum.
		8 Ipse vero sciebat cogitationes eorum:
	3 Et ait homini habenti manum	et ait homini, qui habebat manum
	aridam: Surge	aridam: Surge,
		et sta
	in medium.	in medium.
		Et surgens stetit.
11 Ipse autem dixit illis:	4 Et dicit eis:	9 Ait autem ad illos Iesus:
		Interrogo vos si
	Licet sabbatis benefacere, an male?	licet sabbatis benefacere, an male:
	animam salvam facere, an perdere?	animam salvam facere, an perdere?
	At illi tacebant.	
Quis erit ex vobis homo, qui habeat ovem unam, et si ceciderit haec sabbatis in foveam, nonne tenebit, et levabit eam?		
12 Quanto magis melior est homo ove? Itaque licet sabbatis benefacere.		
	5 Et circumspiciens eos	10 Et circumspectis omnibus
	cum ira, contristatus super caecitate cordis eorum,	
13 Tunc ait homini:	dicit homini:	dixit homini:
Extende manum tuam. Et extendit,	Extende manum tuam. Et extendit,	Extende manum tuam. Et extendit:
et restituta est	et restituta est	et restituta est
sanitati		
	manus illi.	manus eius.
sicut altera.		
14 Exeuntes autem Pharisaei,	6 Exeuntes autem Pharisaei,	
		11 Ipsi autem repleti sunt insipientia,
	statim cum Herodianis	

[συμβουλιον ἐλαβον κατ᾽ αὐτου], ὁπως αὐτον ἀπολεσωσιν.	*συμβουλιον ἐποιουν κατ᾽ αὐτου, ὁπως αὐτον ἀπολεσωσι.*	*και διελαλουν προς ἀλληλους, τι ἀν ποιησειαν τῳ Ἰησου.* (XLIV)

XLIII

Recessus Capharnaumo ad lacum. Curationes. Christi modestia

MATTHAEI XII	MARCI III
15 *Ὁ δε Ἰησους γνους ἀνεχωρησεν ἐκειθεν· και —— ὀχλοι πολλοι [ἠκολουθησαν αὐτῳ],...*	7 *Και ὁ Ἰησους μετα των μαθητων αὐτου ἀνεχωρησε προς την θαλασσαν· και πολυ πληθος ἀπο της Γαλιλαιας ἠκολουθησαν αὐτῳ· και ἀπο της Ἰουδαιας,*

MARCI III

8 *Και ἀπο Ἱεροσολυμων, και ἀπο της Ἰδουμαιας, και περαν του Ἰορδανου, και οἱ περι Τυρον και Σιδωνα, πληθος πολυ, ἀκουσαντες ὁσα ἐποιει, ἠλθον προς αὐτον.*	9 *Και εἰπε τοις μαθηταις αὐτου, ἱνα πλοιαριον προσκαρτερῃ αὐτῳ, δια τον ὀχλον, ἱνα μη θλιβωσιν αὐτον.*

MATTHAEI XII	MARCI III
15 ... *και ἐθεραπευσεν αὐτους παντας.*	10 *Πολλους γαρ ἐθεραπευσεν, ὡστε ἐπιπιπτειν αὐτῳ, ἱνα αὐτου ἁψωνται, ὁσοι εἰχον μαστιγας.* 11 *Και τα πνευματα τα ἀκαθαρτα, ὁταν αὐτον ἐθεωρει, προσεπιπτεν αὐτῳ, και ἐκραζε, λεγοντα· Ὁτι συ εἰ ὁ υἱος του θεου.*
16 *Και ἐπετιμησεν αὐτοις, ἱνα μη φανερον αὐτον ποιησωσιν.*	12 *Και πολλα ἐπετιμα αὐτοις, ἱνα μη φανερον αὐτον ποιησωσι.*

MATTHAEI XII

17 *Ὁπως πληρωθῃ το ῥηθεν δια Ἡσαιου του προφητου, λεγοντος·* 18 *Ἰδου, ὁ παις μου, ὁν ᾑρετισα, ὁ ἀγαπητος μου, εἰς ὁν εὐδοκησεν ἡ ψυχη μου· θησω το πνευμα μου ἐπ᾽ αὐτον, και κρισιν τοις ἐθνεσιν ἀπαγγελει,*	19 *Οὐκ ἐρισει, οὐδε κραυγασει, οὐδε ἀκουσει τις ἐν ταις πλατειαις την φωνην αὐτου·* 20 *Καλαμον συντετριμμενον οὐ κατεαξει, και λινον τυφομενον οὐ σβεσει· ἑως ἀν ἐκβαλῃ εἰς νικος την κρισιν.* 21 *Και ἐν τῳ ὀνοματι αὐτου ἐθνη ἐλπιουσι.* (CIV)

XLIV

Secessus in montem. Duodecim apostoli

MARCI III	LUCAE VI
  13 *Και ἀναβαινει εἰς το ὀρος,* *και προσκαλειται*	12 *Ἐγενετο δε ἐν ταις ἡμεραις ταυταις, ἐξελθεν εἰς το ὀρος προσευξασθαι· και ἠν διανυκτερευων ἐν τῃ προσευχῃ του θεου.* 13 *Και ὁτε ἐγενετο ἡμερα, προσεφωνησε τους μαθητας αὐτου·*

consilium faciebant adversus eum, qnomodo perderent enm.	consilinm faciebant adversus eum qnomodo eum perderent.	et colloquebantur ad invicem, qnidnam facereut Iesu. (XLIV)

XLIII

Recessus Capharnaumo ad lacum. Curationes. Christi modestia

MATTHAEI XII	MARCI III
15 Iesus autem	7 Iesus autem
sciens	
recessit inde:	cnm discipnlis suis secessit ad mare:
et —— multi	et mnlta turba a Galilaea, et Iudaea
[secuti sunt eum], . . .	secuta est eum,

MARCI III

8 Et ab Ierosolymis, et ab Idnmaea, et trans Iordanem: et qui circa Tyrum, et Sidonem, mnltitudo magna, audientes, qnae faciebat, venerunt ad eum.	9 Et dixit discipulis suis ut navicula sibi deserviret propter turbam, ne comprimerent eum.

MATTHAEI XII	MARCI III
15 . . . et curavit eos omnes:	10 Multos enim sanabat
	ita nt irruerent in eum ut illum tangerent quotquot habebant plagas.
	11 Et spiritus immundi, cnm illum videbant, procidebant ei: et clamabant dicentes:
	12 Tu es Filius Dei.
16 Et praecepit	Et vehementer comminabatur
eis ne manifestum eum facerent.	eis ne manifestarent illum.

MATTHAEI XII

17 Ut adimpleretur qnod dictum est per Isaiam prophetam, dicentem: 18 Ecce puer meus, qnem elegi, dilectns mens, in quo bene complacnit animae meae. Ponam spiritnm meum super enm, et iudicium gentibus nunciabit.	19 Non contendet, neqne clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem eius: 20 Arundinem quassatam non confringet, et linnm fumigans non extinguet, donec eiiciat ad victoriam iudicinm: 21 Et in nomine eius Gentes sperabunt. (CIV)

XLIV

Secessus in montem. Duodecim apostoli

MARCI III	LUCAE VI
	12 Factum est autem in illis diebus, exiit in montem orare,
13 Et ascendens in montem	et erat pernoctans in oratione Dei.
	13 Et cum dies factus esset,
vocavit	vocavit
ad se	discipulos suos:

οὑς ἠθελεν αὐτος· και ἀπηλθον προς αὐτον.	
14 *Και ἐποιησε δωδεκα,*	*και ἐκλεξαμενος ἀπ᾽ αὐτων δωδεκα,*
ἱνα ὠσι μετ᾽ αὐτου,	
και ἱνα ἀποστελλῃ αὐτους κηρυσσειν,	*οὑς και ἀποστολους ὠνομασε·*
15 *Και ἐχειν ἐξουσιαν θεραπευειν τας νοσους,*	
και ἐκβαλλειν τα δαιμονια.	
16 *Και ἐπεθηκε τῳ Σιμωνι ὀνομα Πετρον·*	14 *Σιμωνα, ὁν και ὠνομασε Πετρον,*
18 *Και Ἀνδρεαν,...*	*Και Ἀνδρεαν*
	τον ἀδελφον αὐτου,
17 *Και Ἰακωβον*	*Ἰακωβον*
τον του Ζεβεδαιου,	
και Ἰωαννην	*και Ἰωαννην,*
τον ἀδελφον του Ἰακωβου· και ἐπεθηκεν αὐτοις	
ὀνοματα Βοανεργες, ὁ ἐστιν, υἱοι βροντης·	
18 *... και Φιλιππον, και Βαρθολομαιον,*	*Φιλιππον και Βαρθολομαιον,*
και Ματθαιον, και Θωμαν, και Ἰακωβον τον του	15 *Ματθαιον και Θωμαν, Ἰακωβον τον του*
Ἀλφαιου, —— και Σιμωνα τον Κανανιτην,	*Ἀλφαιου και Σιμωνα τον καλουμενον Ζηλωτην,*
[*και Θαδδαιον,*]	16 *Ἰουδαν*
	Ἰακωβου
19 *Και Ἰουδαν Ἰσκαριωτην, ὁς και παρεδωκεν*	*και Ἰουδαν Ἰσκαριωτην, ὁς και ἐγενετο προδοτης·*
αὐτον. (XLVII)	

XLV

Descensus in campum. Populorum concursus. Concio

LUCAE VI

17 *Και καταβας μετ᾽ αὐτων, ἐστη ἐπι τοπου πεδινου· και ὀχλος μαθητων αὐτου, και πληθος πολυ του λαου ἀπο πασης της Ἰουδαιας, και Ἱερουσαλημ, και της παραλιου Τυρου και Σιδωνος, οἱ ἠλθον ἀκουσαι αὐτου, και ἰαθηναι ἀπο των νοσων αὐτων·*

18 *Και οἱ ὀχλουμενοι ἀπο πνευματων ἀκαθαρτων· και ἐθεραπευοντο.*

19 *Και πας ὁ ὀχλος ἐζητει ἁπτεσθαι αὐτου· ὁτι δυναμις παρ᾽ αὐτου ἐξηρχετο, και ἰατο παντας.*

20 *Και αὐτος ἐπαρας τους ὀφθαλμους αὐτου εἰς τους μαθητας αὐτου, ἐλεγε· Μακαριοι οἱ πτωχοι· ὁτι ὑμετερα ἐστιν ἡ βασιλεια του θεου.*

21 *Μακαριοι οἱ πεινωντες νυν· ὁτι χορτασθησεσθε. Μακαριοι οἱ κλαιοντες νυν· ὁτι γελασετε.*

22 *Μακαριοι ἐστε, ὁταν μισησωσιν ὑμας οἱ ἀνθρωποι, και ὁταν ἀφορισωσιν ὑμας, και ὀνειδισωσι, και ἐκβαλωσι το ὀνομα ὑμων ὡς πονηρον, ἑνεκα του υἱου του ἀνθρωπου.*

23 *Χαιρετε ἐν ἐκεινῃ τῃ ἡμερᾳ, και σκιρτησατε· ἰδου γαρ, ὁ μισθος ὑμων πολυς ἐν τῳ οὐρανῳ· κατα ταυτα γαρ ἐποιουν τοις προφηταις οἱ πατερες αὐτων.*

24 *Πλην οὐαι ὑμιν τοις πλουσιοις· ὁτι ἀπεχετε την παρακλησιν ὑμων.*

25 *Οὐαι ὑμιν, οἱ ἐμπεπλησμενοι· ὁτι πεινασετε. Οὐαι ὑμιν, οἱ γελωντες νυν· ὁτι πενθησετε και κλαυσετε.*

26 *Οὐαι, ὁταν καλως ὑμας εἰπωσιν οἱ ἀνθρωποι· κατα ταυτα γαρ ἐποιουν τοις ψευδοπροφηταις οἱ πατερες αὐτων.*

27 *Ἀλλ᾽ ὑμιν λεγω τοις ἀκουουσιν· Ἀγαπατε τους ἐχθρους ὑμων· καλως ποιειτε τοις μισουσιν ὑμας·*

28 *Εὐλογειτε τους καταρωμενους ὑμιν· και προσευχεσθε ὑπερ των ἐπηρεαζοντων ὑμας.*

29 *Τῳ τυπτοντι σε ἐπι την σιαγονα, παρεχε και την ἀλλην· και ἀπο του αἰροντος σου το ἱματιον, και τον χιτωνα μη κωλυσῃς.*

30 *Παντι δε τῳ αἰτουντι σε, διδου· και ἀπο του αἰροντος τα σα, μη ἀπαιτει.*

31 *Και καθως θελετε, ἱνα ποιωσιν ὑμιν οἱ ἀνθρωποι, και ὑμεις ποιειτε αὐτοις ὁμοιως.*

32 *Και εἰ ἀγαπατε τους ἀγαπωντας ὑμας, ποια ὑμιν χαρις ἐστι; και γαρ οἱ ἁμαρτωλοι τους ἀγαπωντας αὐτους ἀγαπωσι.*

33 *Και ἐαν ἀγαθοποιητε τους ἀγαθοποιουντας ὑμας, ποια ὑμιν χαρις ἐστι; και γαρ οἱ ἁμαρτωλοι το αὐτο ποιουσι.*

34 *Και ἐαν δανειζητε παρ᾽ ὡν ἐλπιζετε ἀπολαβειν, ποια ὑμιν χαρις ἐστι; και γαρ οἱ ἁμαρτωλοι ἁμαρτωλοις δανειζουσιν, ἱνα ἀπολαβωσι τα ἰσα.*

35 *Πλην ἀγαπατε τους ἐχθρους ὑμων, και ἀγαθοποιειτε και δανειζετε μηδεν ἀπελπιζοντες· και ἐσται ὁ μισθος ὑμων πολυς, και ἐσεσθε υἱοι ὑψιστου· ὁτι αὐτος χρηστος ἐστιν ἐπι τους ἀχαριστους και πονηρους.*

quos voluit ipse: et venerunt ad eum.	
14 Et fecit ut essent duodecim	et elegit duodecim ex ipsis
cum illo:	
et ut mitteret eos praedicare.	(quos et Apostolos nominavit)
15 Et dedit illis potestatem curandi infirmitates, et eiiciendi daemonia.	
16 Et imposuit Simoni nomen Petrus:	14 Simonem, quem cognominavit Petrum,
18 Et Andream, ...	et Andream
	fratrem eius,
17 Et Iacobum	Iacobum,
Zebedaei,	
et Ioannem	et Ioannem,
fratrem Iacobi, et imposuit eis nomina Boanerges, quod est, Filii tonitrui:	
18 . . . et Philippum, et Bartholomaeum,	Philippum, et Bartholomaeum,
et Matthaeum, et Thomam, et Iacobum Alphaei, —	15 Matthaeum, et Thomam, Iacobum Alphaei,
et Simonem Cananaeum,	et Simonem, qui vocatur zelotes,
[et Thaddaeum,]	16 Et Iudam
	Iacobi,
19 Et Iudam Iscariotem, qui et tradidit illum. (XLVII)	et Iudam Iscariotem, qui fuit proditor.

XLV

Descensus in campum. Populorum concursus. Concio

LUCAE VI

17 Et descendens cum illis, stetit in loco campestri, et turba discipulorum eius, et multitudo copiosa plebis ab omni Iudaea, et Ierusalem, et maritima, et Tyri, et Sidonis,
18 Qui venerant ut audirent eum, et sanarentur a languoribus suis. Et qui vexabantur a spiritibus immundis, curabantur.
19 Et omnis turba quaerebat eum tangere: quia virtus de illo exibat, et sanabat omnes.
20 Et ipse elevatis oculis in discipulos suos, dicebat: Beati pauperes: quia vestrum est regnum Dei.
21 Beati, qui nunc esuritis: quia saturabimini. Beati, qui nunc fletis: quia ridebitis.
22 Beati eritis cum vos oderint homines, et cum separaverint vos, et exprobraverint, et eiecerint nomen vestrum tamquam malum propter Filium hominis.
23 Gaudete in illa die, et exultate: ecce enim merces vestra multa est in caelo: secundum haec enim faciebant Prophetis patres eorum.
24 Verumtamen vae vobis divitibus, quia habetis consolationem vestram.
25 Vae vobis, qui saturati estis: quia esurietis. Vae vobis, qui ridetis nunc: quia lugebitis et flebitis.
26 Vae cum benedixerint vobis homines: secundum haec enim faciebant pseudoprophetis patres eorum.
27 Sed vobis dico, qui auditis: Diligite inimicos vestros, benefacite his, qui oderunt vos.
28 Benedicite maledicentibus vobis, et orate pro calumniantibus vos.
29 Et qui te percutit in maxillam, praebe et alteram. Et ab eo, qui aufert tibi vestimentum, etiam tunicam noli prohibere.
30 Omni autem petenti te, tribue: et qui aufert quae tua sunt, ne repetas.
31 Et prout vultis ut faciant vobis homines, et vos facite illis similiter.
32 Et si diligitis eos, qui vos diligunt, quae vobis est gratia? nam et peccatores diligentes se diligunt
33 Et si benefeceritis his, qui vobis benefaciunt; quae vobis est gratia? siquidem et peccatores hoc faciunt.
34 Et si mutuum dederitis his, a quibus speratis recipere; quae gratia est vobis? nam et peccatores peccatoribus foenerantur, ut recipiant aequalia.
35 Verumtamen diligite inimicos vestros: benefacite, et mutuum date, nihil inde sperantes: et erit merces vestra multa, et eritis filii Altissimi, quia ipse benignus est super ingratos et malos.

36 Γινεσθε οὖν οἰκτιρμονες, καθως και ὁ πατηρ ὑμων οἰκτιρμων ἐστι.

37 Και μη κρινετε, και οὐ μη κριθητε· μη καταδικαζετε, και οὐ μη καταδικασθητε· ἀπολυετε, και ἀπολυθησεσθε.

38 Διδοτε, και δοθησεται ὑμιν· μετρον καλον, πεπιεσμενον και σεσαλευμενον και ὑπερεκχυνομενον δωσουσιν εἰς τον κολπον ὑμων· τῳ γαρ αὐτῳ μετρῳ, ᾧ μετρειτε, ἀντιμετρηθησεται ὑμιν.

39 Εἰπε δε παραβολην αὐτοις· Μητι δυναται τυφλος τυφλον ὁδηγειν; οὐχι ἀμφοτεροι εἰς βοθυνον πεσουνται;

40 Οὐκ ἐστι μαθητης ὑπερ τον διδασκαλον αὐτου· κατηρτισμενος δε πας ἐσται ὡς ὁ διδασκαλος αὐτου.

41 Τι δε βλεπεις το καρφος το ἐν τῳ ὀφθαλμῳ του ἀδελφου σου, την δε δοκον την ἐν τῳ ἰδιῳ ὀφθαλμῳ οὐ κατανοεις;

42 Ἠ πως δυνασαι λεγειν τῳ ἀδελφῳ σου· Ἀδελφε, ἀφες, ἐκβαλω το καρφος το ἐν τῳ ὀφθαλμῳ σου· αὐτος την ἐν τῳ ὀφθαλμῳ σου δοκον οὐ βλεπων; Ὑποκριτα, ἐκβαλε πρωτον την δοκον ἐκ του ὀφθαλμου σου, και τοτε διαβλεψεις ἐκβαλειν το καρφος το ἐν τῳ ὀφθαλμῳ του ἀδελφου σου.

43 Οὐ γαρ ἐστι δενδρον καλον, ποιουν καρπον σαπρον· οὐδε δενδρον σαπρον, ποιουν καρπον καλον.

44 Ἑκαστον γαρ δενδρον ἐκ του ἰδιου καρπου γινωσκεται· οὐ γαρ ἐξ ἀκανθων συλλεγουσι συκα, οὐδε ἐκ βατου τρυγωσι σταφυλην.

45 Ὁ ἀγαθος ἀνθρωπος ἐκ του ἀγαθου θησαυρου της καρδιας αὐτου προφερει το ἀγαθον· και ὁ πονηρος ἀνθρωπος ἐκ του πονηρου θησαυρου της καρδιας αὐτου προφερει το πονηρον· ἐκ γαρ του περισσευματος της καρδιας λαλει το στομα αὐτου.

46 Τι δε με καλειτε, κυριε, κυριε· και οὐ ποιειτε ἁ λεγω;

47 Πας ὁ ἐρχομενος προς με, και ἀκουων μου των λογων, και ποιων αὐτους, ὑποδειξω ὑμιν, τινι ἐστιν ὁμοιος.

48 Ὁμοιος ἐστιν ἀνθρωπῳ οἰκοδομουντι οἰκιαν, ὁς ἐσκαψε και ἐβαθυνε, και ἐθηκε θεμελιον ἐπι την πετραν· πλημμυρας δε γενομενης, προσερρηξεν ὁ ποταμος τῃ οἰκιᾳ ἐκεινῃ, και οὐκ ἰσχυσε σαλευσαι αὐτην· τεθεμελιωτο γαρ ἐπι την πετραν.

49 Ὁ δε ἀκουσας, και μη ποιησας, ὁμοιος ἐστιν ἀνθρωπῳ οἰκοδομησαντι οἰκιαν ἐπι την γην χωρις θεμελιου· ᾗ προσερρηξεν ὁ ποταμος· και εὐθεως ἐπεσε, και ἐγενετο το ῥηγμα της οἰκιας ἐκεινης μεγα.

XLVI

Reditus Capharnaum. Centurionis servus curatus

MATTHAEI VIII

5 Εἰσελθοντι δε αὐτῳ εἰς Καπερναουμ, . . .

LUCAE VII

1 Ἐπει δε ἐπληρωσε παντα τα ῥηματα αὐτου εἰς τας ἀκοας του λαου,
εἰσηλθεν εἰς Καπερναουμ.

LUCAE VII

2 Ἑκατονταρχου δε τινος δουλος, κακως ἐχων, ἠμελλε τελευταν, ὁς ἠν αὐτῳ ἐντιμος.

3 Ἀκουσας δε περι του Ἰησου, ἀπεστειλε προς αὐτον πρεσβυτερους των Ἰουδαιων, ἐρωτων αὐτον, ὁπως ἐλθων διασωσῃ τον δουλον αὐτου.

4 Οἱ δε παραγενομενοι προς τον Ἰησουν, παρεκαλουν αὐτον σπουδαιως, λεγοντες· Ὁτι ἀξιος ἐστιν, ᾧ παρεξει τουτο·

5 Ἀγαπᾳ γαρ το ἐθνος ἡμων, και την συναγωγην αὐτος ᾠκοδομησεν ἡμιν.

6 Ὁ δε Ἰησους ἐπορευετο συν αὐτοις. Ἠδη δε αὐτου οὐ μακραν ἀπεχοντος ἀπο της οἰκιας, ἐπεμψε προς αὐτον ὁ ἑκατονταρχος φιλους, λεγων αὐτῳ· Κυριε, μη σκυλλου· οὐ γαρ εἰμι ἱκανος, ἱνα ὑπο την στεγην μου εἰσελθῃς·

7 Διο οὐδε ἐμαυτον ἠξιωσα προς σε ἐλθειν· ἀλλα εἰπε λογῳ, και ἰαθησεται ὁ παις μου.

8 Και γαρ ἐγω ἀνθρωπος εἰμι ὑπο ἐξουσιαν τασσομενος, ἐχων ὑπ᾽ ἐμαυτον στρατιωτας· και λεγω τουτῳ· Πορευθητι, και πορευεται· και ἀλλῳ· Ἐρχου, και ἐρχεται· και τῳ δουλῳ μου· Ποιησον τουτο, και ποιει.

MATTHAEI VIII

5 . . . προσηλθεν αὐτῳ ἑκατονταρχος, παρακαλων αὐτον,

6 Και λεγων· Κυριε, ὁ παις μου βεβληται ἐν τῃ οἰκιᾳ παραλυτικος, δεινως βασανιζομενος.

7 Και λεγει αὐτῳ ὁ Ἰησους· Ἐγω ἐλθων θεραπευσω αὐτον.

36 Estote ergo misericordes sicut et Pater vester misericors est.

37 Nolite iudicare, et non iudicabimini: nolite condemnare, et non condemnabimini. Dimittite, et dimittemini.

38 Date, et dabitur vobis: mensuram bonam, et confertam, et coagitatam, et supereffluentem dabunt in sinum vestrum. Eadem quippe mensura, qua mensi fueritis, remetietur vobis.

39 Dicebat autem illis et similitudinem: Numquid potest caecus caecum ducere? nonne ambo in foveam cadunt?

40 Non est discipulus super magistrum: perfectus autem omnis erit, si sit sicut magister eius.

41 Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, trabem autem, quae in oculo tuo est, non consideras?

42 Aut quomodo potes dicere fratri tuo: Frater sine eiiciam festucam de oculo tuo: ipse in oculo tuo trabem non videns? Hypocrita eiice primum trabem de oculo tuo: et tunc perspicies ut educas festucam de oculo fratris tui.

43 Non est enim arbor bona, quae facit fructus malos: neque arbor mala, faciens fructum bonum.

44 Unaquaeque enim arbor de fructu suo cognoscitur. Neque enim de spinis colligunt ficus: neque de rubo vindemiant uvam.

45 Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum: et malus homo de malo thesauro profert malum. Ex abundantia enim cordis os loquitur.

46 Quid autem vocatis me Domine, Domine: et non facitis quae dico?

47 Omnis, qui venit ad me, et audit sermones meos, et facit eos: ostendam vobis cui similis sit:

48 Similis est homini aedificanti domum, qui fodit in altum, et posuit fundamentum super petram. inundatione autem facta illisum est flumen domui illi, et non potuit eam movere: fundata enim erat super petram.

49 Qui autem audit, et non facit: similis est homini aedificanti domum suam super terram sine fundamento: in quam illisus est fluvius, et continuo cecidit: et facta est ruina domus illius magna.

XLVI

Reditus Capharnaum. Centurionis servus curatus

MATTHAEI VIII	LUCAE VII
	1 Cum autem implesset omnia verba sua in aures plebis,
5 Cum autem introisset Capharnaum,...	intravit Capharnaum.

LUCAE VII

2 Centurionis autem cuiusdam servus male habens, erat moriturus: qui illi erat pretiosus.

3 Et cum audisset de Iesu, misit ad eum seniores Iudaeorum, rogans eum ut veniret, et salvaret servum eius.

4 At illi cum venissent ad Iesum, rogabant eum solicite, dicentes ei: Quia dignus est ut hoc illi praestes.

5 Diligit enim gentem nostram: et synagogam ipse aedificavit nobis.

6 Iesus autem ibat cum illis. Et cum iam non longe esset a domo, misit ad eum Centurio amicos, dicens: Domine noli vexari: Non enim sum dignus ut sub tectum meum intres.

7 Propter quod et meipsum non sum dignum arbitratus ut venirem ad te: sed dic verbo, et sanabitur puer meus.

8 Nam et ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites: et dico huic vade, et vadit: et alii veni, et venit; et servo meo, fac hoc, et facit.

MATTHAEI VIII

5 ... accessit ad eum Centurio, rogans eum,

6 Et dicens: Domine, puer meus iacet in domo paralyticus, et male torquetur.

7 Et ait illi Iesus: Ego veniam, et curabo eum.

8 *Και ἀποκριθεις ὁ ἑκατονταρχος ἐφη· Κυριε, οὐκ εἰμι ἱκανος, ἱνα μου ὑπο την στεγην εἰσελθῃς· ἀλλα μονον εἰπε λογῳ, και ἰαθησεται ὁ παις μου.*
9 *Και γαρ ἐγω ἀνθρωπος εἰμι ὑπο ἐξουσιαν, ἐχων ὑπ᾽ ἐμαυτον στρατιωτας· και λεγω τουτῳ· Πορευθητι, και πορευεται· και ἀλλῳ· Ἐρχου, και ἐρχεται· και τῳ δουλῳ μου· Ποιησον τουτο, και ποιει.*

MATTHAEI VIII	LUCAE VII
10 *Ἀκουσας δε ὁ Ἰησους, ἐθαυμασε,*	9 *Ἀκουσας δε ταυτα ὁ Ἰησους, ἐθαυμασεν αὐτον,*
και	*και στραφεις,*
εἰπε τοις ἀκολουθουσιν·	*τῳ ἀκολουθουντι αὐτῳ ὀχλῳ εἰπε·*
Ἀμην	
λεγω ὑμιν, οὐδε ἐν τῳ Ἰσραηλ τοσαυτην πιστιν εὑρον.	*Λεγω ὑμιν, οὐδε ἐν τῳ Ἰσραηλ τοσαυτην πιστιν εὑρον.*

MATTHAEI VIII

11 *Λεγω δε ὑμιν, ὁτι πολλοι ἀπο ἀνατολων και δυσμων ἡξουσι, και ἀνακλιθησονται μετα Ἀβρααμ και Ἰσαακ και Ἰακωβ ἐν τῃ βασιλειᾳ των οὐρανων.*
12 *Οἱ δε υἱοι της βασιλειας ἐκβληθησονται εἰς το σκοτος το ἐξωτερον· ἐκει ἐσται ὁ κλαυθμος και ὁ βρυγμος των ὀδοντων.*
13 *Και εἰπεν ὁ Ἰησους τῳ ἑκατονταρχῃ· Ὑπαγε, και ὡς ἐπιστευσας γενηθητω σοι. Και ἰαθη ὁ παις αὐτου ἐν τῃ ὡρᾳ ἐκεινῃ.* (XXX)

LUCAE VII

10 *Και ὑποστρεψαντες οἱ πεμφθεντες εἰς τον οἰκον, εὑρον τον ἀσθενουντα δουλον ὑγιαινοντα.* (XLVIII)

XLVII

Christi propinqui eum insanire suspicati

MARCI III

20 *Και ἐρχονται εἰς οἰκον. Και συνερχεται παλιν ὀχλος, ὡστε μη δυνασθαι αὐτους μητε ἀρτον φαγειν.*
21 *Και ἀκουσαντες οἱ παρ᾽ αὐτου, ἐξηλθον κρατησαι αὐτον· ἐλεγον γαρ· Ὁτι ἐξεστη.* (CIV)

XLVIII

Adventus Naim. Viduae filius ad vitam revocatus

LUCAE VII

11 *Και ἐγενετο ἐν τῃ ἑξης, ἐπορευετο εἰς πολιν καλουμενην Ναιν· και συνεπορευοντο αὐτῳ οἱ μαθηται αὐτου ἱκανοι, και ὀχλος πολυς.*
12 *Ὡς δε ἠγγισε τῃ πυλῃ της πολεως, και ἰδου, ἐξεκομιζετο τεθνηκως, υἱος μονογενης τῃ μητρι αὐτου, και αὐτη χηρα· και ὀχλος της πολεως ἱκανος ἠν συν αὐτῃ.*
13 *Και ἰδων αὐτην ὁ κυριος, ἐσπλαγχνισθη ἐπ᾽ αὐτῃ, και εἰπεν αὐτῃ· Μη κλαιε.*
14 *Και προσελθων ἡψατο της σορου· οἱ δε βασταζοντες ἐστησαν. Και εἰπε· Νεανισκε, σοι λεγω, ἐγερθητι.*
15 *Και ἀνεκαθισεν ὁ νεκρος, και ἠρξατο λαλειν· και ἐδωκεν αὐτον τῃ μητρι αὐτου.*
16 *Ἐλαβε δε φοβος παντας, και ἐδοξαζον τον θεον, λεγοντες· Ὁτι προφητης μεγας ἐγηγερται ἐν ἡμιν, και ὁτι ἐπεσκεψατο ὁ θεος τον λαον αὐτου.*
17 *Και ἐξηλθεν ὁ λογος οὑτος ἐν ὁλῃ τῃ Ἰουδαιᾳ περι αὐτου, και ἐν πασῃ τῃ περιχωρῳ.*

XLIX

Legati Ioannis ad Christum

MATTHAEI XI	LUCAE VII
	18 *Και ἀπηγγειλαν Ἰωαννῃ οἱ μαθηται αὐτου περι παντων τουτων.*

8 Et respondens Centurio, ait: Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et sanabitur puer meus.

9 Nam et ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites: et dico huic Vade, et vadit: et alii, Veni, et venit: et servo meo Fac hoc, et facit.

MATTHAEI VIII

10 Audiens autem Iesus miratus est,
et
sequentibus se

dixit: Amen dico vobis,
non inveni tantam fidem in Israel.

LUCAE VII

9 Quo audito Iesus miratus est:
et conversus
sequentibus se
turbis,
dixit: Amen dico vobis,
nec in Israel tantam fidem inveni.

MATTHAEI VIII

11 Dico autem vobis, quod multi ab Oriente, et Occidente venient, et recumbent cum Abraham, et Isaac, et Iacob in regno caelorum:
12 Filii autem regni eiicientur in tenebras exteriores: ibi erit fletus, et stridor dentium.
13 Et dixit Iesus Centurioni: Vade, et sicut credidisti, fiat tibi. Et sanatus est puer in illa hora. (XXX)

LUCAE VII

10 Et reversi, qui missi fuerant domum, invenerunt servum, qui languerat, sanum. (XLVIII)

XLVII

Christi propinqui eum insanire suspicati

MARCI III

20 Et veniunt ad domum: et convenit iterum turba, ita ut non possent neque panem manducare.
21 Et cum audissent sui, exierunt tenere eum: dicebant enim: Quoniam in furorem versus est. (CIV)

XLVIII

Adventus Naim. Viduae filius ad vitam revocatus

LUCAE VII

11 Et factum est: deinceps ibat in civitatem, quae vocatur Naim: et ibant cum eo discipuli eius, et turba copiosa.
12 Cum autem appropinquaret portae civitatis, ecce defunctus efferebatur filius unicus matris suae: et haec vidua erat: et turba civitatis multa cum illa.
13 Quam cum vidisset Dominus, misericordia motus super eam, dixit illi: Noli flere.
14 Et accessit, et tetigit loculum. (Hi autem, qui portabant, steterunt) Et ait: Adolescens, tibi dico, surge.
15 Et resedit qui erat mortuus, et coepit loqui. Et dedit illum matri suae.
16 Accepit autem omnes timor: et magnificabant Deum, dicentes: Quia propheta magnus surrexit in nobis: et quia Deus visitavit plebem suam.
17 Et exiit hic sermo in universam Iudaeam de eo, et in omnem circa regionem.

XLIX

Legati Ioannis ad Christum

MATTHAEI XI

LUCAE VII

18 Et nunciaverunt Ioanni discipuli eius de omnibus his.

2 Ὁ δε Ἰωαννης ἀκουσας ἐν τῳ δεσμωτηριῳ τα
ἐργα του Χριστου,

πεμψας δυο των μαθητων αὐτου,

3 Εἰπεν αὐτῳ·
Συ εἰ ὁ ἐρχομενος, ἠ ἑτερον προσδοκωμεν;

19 Και προσκαλεσαμενος
δυο τινας των μαθητων αὐτου ἐπεμψε
προς τον Ἰησουν,
λεγων·
Συ εἰ ὁ ἐρχομενος, ἠ ἀλλον προσδοκωμεν;

LUCAE VII

20 Παραγενομενοι δε προς αὐτον οἱ ἀνδρες,
εἰπον· Ἰωαννης ὁ βαπτιστης ἀπεσταλκεν ἡμας προς
σε, λεγων· Συ εἰ ὁ ἐρχομενος, ἠ ἀλλον προσ-
δοκωμεν;

21 Ἐν αὐτῃ δε τῃ ὡρᾳ ἐθεραπευσε πολλους
ἀπο νοσων και μαστιγων και πνευματων πονηρων,
και τυφλοις πολλοις ἐχαρισατο το βλεπειν.

MATTHAEI XI

4 Και ἀποκριθεις ὁ Ἰησους εἰπεν αὐτοις·
Πορευθεντες ἀπαγγειλατε Ἰωαννῃ,
ἁ ἀκουετε και βλεπετε·
5 Τυφλοι ἀναβλεπουσι,
και
χωλοι περιπατουσι, λεπροι καθαριζονται,
και
κωφοι ἀκουουσι, νεκροι ἐγειρονται,
και
πτωχοι εὐαγγελιζονται·
6 Και μακαριος ἐστιν, ὁς ἐαν μη σκανδαλισθῃ
ἐν ἐμοι.
7 Τουτων δε πορευομενων
ἠρξατο ὁ Ἰησους λεγειν τοις ὀχλοις περι Ἰωαννου·
Τι ἐξηλθετε εἰς την ἐρημον θεασασθαι; καλαμον
ὑπο ἀνεμου σαλευομενον;
8 Ἀλλα τι ἐξηλθετε ἰδειν; ἀνθρωπον ἐν μαλα-
κοις ἱματιοις ἠμφιεσμενον;
Ἰδου, οἱ τα μαλακα φορουντες

ἐν τοις οἰκοις των βασιλεων εἰσιν.
9 Ἀλλα τι ἐξηλθετε ἰδειν; προφητην; Ναι, λε-
γω ὑμιν, και περισσοτερον προφητου.
10 Οὑτος γαρ ἐστι, περι οὑ γεγραπται· Ἰδου, ἐγω
ἀποστελλω τον ἀγγελον μου προ προσωπου σου,
ὁς κατασκευασει την ὁδον σου ἐμπροσθεν σου.
11 Ἀμην λεγω ὑμιν, —
ἐν γεννητοις γυναικων μειζων

Ἰωαννου του βαπτιστου [οὐκ ἐγηγερται]·
ὁ δε μικροτερος ἐν τῃ βασιλειᾳ
των οὐρανων
μειζων αὐτου ἐστιν.

LUCAE VII

22 Και ἀποκριθεις ὁ Ἰησους εἰπεν αὐτοις·
Πορευθεντες ἀπαγγειλατε Ἰωαννῃ
ἁ εἰδετε και ἠκουσατε· ὁτι
τυφλοι ἀναβλεπουσι,

χωλοι περιπατουσι, λεπροι καθαριζονται,

κωφοι ἀκουουσι, νεκροι ἐγειρονται,

πτωχοι εὐαγγελιζονται·
23 Και μακαριος ἐστιν, ὁς ἐαν μη σκανδαλισθῃ
ἐν ἐμοι.
24 Ἀπελθοντων δε των ἀγγελων Ἰωαννου,
ἠρξατο λεγειν προς τους ὀχλους περι Ἰωαννου·
Τι ἐξεληλυθατε εἰς την ἐρημον θεασασθαι; καλαμον
ὑπο ἀνεμου σαλευομενον;
25 Ἀλλα τι ἐξεληλυθατε ἰδειν; ἀνθρωπον ἐν μαλα-
κοις ἱματιοις ἠμφιεσμενον;
Ἰδου, οἱ ἐν ἱματισμῳ ἐνδοξῳ και τρυφῃ ὑπαρ-
χοντες
ἐν τοις βασιλειοις εἰσιν.
26 Ἀλλα τι ἐξεληλυθατε ἰδειν; προφητην; Ναι, λε-
γω ὑμιν, και περισσοτερον προφητου.
27 Οὑτος ἐστι, περι οὑ γεγραπται· Ἰδου, ἐγω
ἀποστελλω τον ἀγγελον μου προ προσωπου σου,
ὁς κατασκευασει την ὁδον σου ἐμπροσθεν σου.
28 Λεγω γαρ ὑμιν,
μειζων ἐν γεννητοις γυναικων
προφητης
Ἰωαννου του βαπτιστου οὐδεις ἐστι·
ὁ δε μικροτερος ἐν τῃ βασιλειᾳ
του θεου,
μειζων αὐτου ἐστι.

MATTHAEI XI

12 Ἀπο δε των ἡμερων Ἰωαννου του βαπτιστου
ἑως ἀρτι, ἡ βασιλεια των οὐρανων βιαζεται, και
βιασται ἁρπαζουσιν αὐτην.
13 Παντες γαρ οἱ προφηται και ὁ νομος ἑως
Ἰωαννου προεφητευσαν.

14 Και εἰ θελετε δεξασθαι, αὐτος ἐστιν Ἡλιας,
ὁ μελλων ἐρχεσθαι.
15 Ὁ ἐχων ὠτα ἀκουειν, ἀκουετω.

2 Ioannes autem cum audisset in vinculis opera Christi,

mittens duos de discipulis suis,
3 Ait illi:
Tu es, qui venturus es, an alium expectamus?

19 Et convocavit
duos de discipulis suis Ioannes, et misit ad Iesum, dicens:
Tu es qui venturus es, an alium expectamus?

LUCAE VII

20 Cum autem venissent ad eum viri, dixerunt: Ioannes Baptista misit nos ad te dicens: Tu es, qui venturus es, an alium expectamus?

21 (In ipsa autem hora multos curavit a languoribus, et plagis, et spiritibus malis, et caecis multis donavit visum.)

MATTHAEI XI

4 Et respondens Iesus ait illis:
Euntes renunciate Ioanni quae audistis, et vidistis.

5 Caeci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur:
6 Et beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me.
7 Illis autem abeuntibus,
coepit Iesus dicere ad turbas de Ioanne:
Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam?
8 Sed quid existis videre? hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur,

in domibus regum sunt.
9 Sed quid existis videre? prophetam? Etiam dico vobis, et plus quam prophetam.
10 Hic est enim, de quo scriptum est: Ecce ego
mitto angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit viam tuam ante te.
11 Amen dico vobis, —
inter natos mulierum maior

Ioanne Baptista [non surrexit]:
qui autem minor est in regno
caelorum,
maior est illo.

LUCAE VII

22 Et respondens, dixit illis:
Euntes renunciate Ioanni quae audistis, et vidistis: Quia
Caeci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur:
23 Et beatus est quicumque non fuerit scandalizatus in me.
24 Et cum discessissent nuncii Ioannis,
coepit de Ioanne dicere ad turbas:
Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam?
25 Sed quid existis videre? hominem mollibus vestimentis indutum? Ecce qui in veste pretiosa sunt et deliciis,
in domibus regum sunt.
26 Sed quid existis videre? prophetam? Utique dico vobis, et plusquam Prophetam:
27 Hic est, de quo scriptum est: Ecce

mitto angelum meum ante faciem tuam, qui praeparabit viam tuam ante te.
28 Dico enim vobis:
Maior inter natus mulierum
propheta
Ioanne Baptista nemo est.
qui autem minor est in regno
Dei,
maior est illo.

MATTHAEI XI

12 A diebus autem Ioannis Baptistae usque nunc, regnum caelorum vim patitur, et violenti rapiunt illud.
13 Omnes enim prophetae, et lex usque ad Ioannem prophetaverunt:

14 Et si vultis recipere, ipse est Elias, qui venturus est.
15 Qui habet aures audiendi, audiat.

LUCAE VII

29 *Και πας ὁ λαος ἀκουσας, και οἱ τελωναι, ἐδικαιωσαν τον Θεον, βαπτισθεντες το βαπτισμα Ἰωαννου.*

30 *Οἱ δε Φαρισαιοι και οἱ νομικοι την βουλην του Θεου ἠθετησαν εἰς ἑαυτους, μη βαπτισθεντες ὑπ᾽ αὐτου.*

MATTHAEI XI

16 *Τινι δε ὁμοιωσω*

την γενεαν ταυτην;

Ὁμοια ἐστι παιδιοις ἐν ἀγοραις καθημενοις, και προσφωνουσι τοις ἑταιροις αὐτων,

17 *Και λεγουσιν· Ηὐλησαμεν ὑμιν, και οὐκ ὠρχησασθε· ἐθρηνησαμεν ὑμιν, και οὐκ ἐκοψασθε.*

18 *Ἠλθε γαρ Ἰωαννης, μητε*

ἐσθιων μητε

πινων· και λεγουσι· Δαιμονιον ἐχει.

19 *Ἠλθεν ὁ υἱος του ἀνθρωπου, ἐσθιων και πινων· και λεγουσιν· Ἰδου, ἀνθρωπος φαγος και οἰνοποτης, τελωνων φιλος και ἁμαρτωλων. και ἐδικαιωθη ἡ σοφια ἀπο των τεκνων αὐτης.* **(XCV)**

LUCAE VII

31 *Εἰπε δε ὁ κυριος·*
Τινι οὐν ὁμοιωσω
τους ἀνθρωπους
της γενεας ταυτης;
και τινι εἰσιν ὁμοιοι;

32 *Ὁμοιοι εἰσι παιδιοις τοις ἐν ἀγορᾳ καθημενοις, και προσφωνουσιν ἀλληλοις,*
και λεγουσιν· Ηὐλησαμεν ὑμιν, και οὐκ ὠρχησασθε· ἐθρηνησαμεν ὑμιν, και οὐκ ἐκλαυσατε.

33 *Ἐληλυθε γαρ Ἰωαννης ὁ βαπτιστης, μητε ἀρτον*
ἐσθιων, μητε
οἰνον
πινων· και λεγετε· Δαιμονιον ἐχει.

34 *Ἐληλυθεν ὁ υἱος του ἀνθρωπου, ἐσθιων και πινων· και λεγετε· Ἰδου, ἀνθρωπος φαγος και οἰνοποτης, φιλος τελωνων και ἁμαρτωλων.*

35 *Και ἐδικαιωθη ἡ σοφια ἀπο των τεκνων αὐτης παντων.*

L

Prandium apud Simonem Pharisaeum. Mulier Christi pedes ungens

LUCAE VII

36 *Ἠρωτα δε τις αὐτον των Φαρισαιων, ἱνα φαγῃ μετ᾽ αὐτου· και εἰσελθων εἰς την οἰκιαν του Φαρισαιου, ἀνεκλιθη.*

37 *Και ἰδου, γυνη ἐν τῃ πολει, ἡτις ἠν ἁμαρτωλος, ἐπιγνουσα ὁτι ἀνακειται ἐν τῃ οἰκιᾳ του Φαρισαιου, κομισασα ἀλαβαστρον μυρου,*

38 *Και στασα ὀπισω παρα τους ποδας αὐτου, κλαιουσα, ἠρξατο βρεχειν τους ποδας αὐτου τοις δακρυσι· και ταις θριξι της κεφαλης αὐτης ἐξεμασσε, και κατεφιλει τους ποδας αὐτου, και ἠλειφε τῳ μυρῳ.*

39 *Ἰδων δε ὁ Φαρισαιος ὁ καλεσας αὐτον, εἰπεν ἐν ἑαυτῳ, λεγων· Οὑτος εἰ ἠν προφητης, ἐγινωσκεν ἀν, τις και ποταπη ἡ γυνη, ἡτις ἁπτεται αὐτου· ὁτι ἁμαρτωλος ἐστι.*

40 *Και ἀποκριθεις ὁ Ἰησους εἰπε προς αὐτον· Σιμων, ἐχω σοι τι εἰπειν. Ὁ δε φησι· Διδασκαλε, εἰπε.*

41 *Δυο χρεωφειλεται ἠσαν δανειστῃ τινι· ὁ εἱς ὠφειλε δηναρια πεντακοσια, ὁ δε ἑτερος πεντηκοντα.*

42 *Μη ἐχοντων δε αὐτων ἀποδουναι, ἀμφοτεροις ἐχαρισατο. Τις οὐν αὐτων, εἰπε, πλειον αὐτον ἀγαπησει;*

43 *Ἀποκριθεις δε ὁ Σιμων εἰπεν· Ὑπολαμβανω, ὁτι ᾡ το πλειον ἐχαρισατο. Ὁ δε εἰπεν αὐτῳ· Ὀρθως ἐκρινας.*

44 *Και στραφεις προς την γυναικα, τῳ Σιμωνι ἐφη· Βλεπεις ταυτην την γυναικα; εἰσηλθον σου εἰς την οἰκιαν· ὑδωρ ἐπι τους ποδας μου οὐκ ἐδωκας· αὑτη δε τοις δακρυσιν ἐβρεξε μου τους ποδας, και ταις θριξι αὐτης ἐξεμαξε.*

45 *Φιλημα μοι οὐκ ἐδωκας· αὑτη δε, ἀφ᾽ ἡς εἰσηλθον, οὐ διελιπε καταφιλουσα μου τους ποδας.*

46 *Ἐλαιῳ την κεφαλην μου οὐκ ἠλειψας· αὑτη δε μυρῳ ἠλειψε τους ποδας μου.*

47 *Οὑ χαριν, λεγω σοι, ἀφεωνται αἱ ἁμαρτιαι αὐτης αἱ πολλαι, ὁτι ἠγαπησε πολυ· ᾡ δε ὀλιγον ἀφιεται, ὀλιγον ἀγαπᾳ.*

48 *Εἰπε δε αὐτῃ· Ἀφεωνται σου αἱ ἁμαρτιαι.*

49 *Και ἠρξαντο οἱ συνανακειμενοι λεγειν ἐν ἑαυτοις· Τις οὑτος ἐστιν, ὁς και ἁμαρτιας ἀφιησιν;*

50 *Εἰπε δε προς την γυναικα· Ἡ πιστις σου σεσωκε σε· πορευου εἰς εἰρηνην.* **(LII)**

LUCAE VII

29 Et omnis populus audiens et publicani, iustificaverunt Deum, baptizati baptismo Ioannis.

30 Pharisaei autem, et legis periti consilium Dei spreverunt in semetipsos, non baptizati ab eo.

MATTHAEI XI

16 Cui autem similem aestimabo generationem istam?

Similis est pueris sedentibus in foro:
qui clamantes coaequalibus
17 Dicunt: Cecinimus vobis,

et non saltastis: lamentavimus, et non planxistis.
18 Venit enim Ioannes neque manducans,

neque bibens,

et dicunt: Daemonium habet.
19 Venit filius hominis manducans, et bibens, et dicunt: Ecce homo vorax, et potator vini, publicanorum, et peccatorum amicus.
Et iustificata est sapientia a

filiis suis. (XCV)

LUCAE VII

31 Ait autem Dominus:
Cui ergo similes dicam homines generationis huius?
et cui similes sunt?
32 Similes sunt pueris sedentibus in foro,
et loquentibus ad invicem,
et dicentibus: Cantavimus vobis
tibiis,
et non saltastis: lamentavimus, et non plorastis.
33 Venit enim Ioannes Baptista, neque manducans
panem,
neque bibens
vinum,
et dicitis: Daemonium habet.
34 Venit filius hominis manducans, et bibens, et dicitis: Ecce homo devorator, et bibens vinum, amicus publicanorum, et peccatorum.
35 Et iustificata est sapientia ab
omnibus
filiis suis.

L

Prandium apud Simonem Pharisaeum. Mulier Christi pedes ungens

LUCAE VII

36 Rogabat autem illum quidam de Pharisaeis ut manducaret cum illo. Et ingressus domum Pharisaei discubuit.
37 Et ecce mulier, quae erat in civitate peccatrix, ut cognovit quod accubuisset in domo Pharisaei, attulit alabastrum unguenti:
38 Et stans retro secus pedes eius, lacrymis coepit rigare pedes eius, et capillis capitis sui tergebat, et osculabatur pedes eius, et unguento ungebat.
39 Videns autem Pharisaeus, qui vocaverat eum, ait intra se dicens: Hic si esset propheta, sciret utique, quae, et qualis est mulier, quae tangit eum: quia peccatrix est.
40 Et respondens Iesus, dixit ad illum: Simon, habeo tibi aliquid dicere. At ille ait: Magister, dic.
41 Duo debitores erant cuidam foeneratori: unus debebat denarios quingentos, et alius quinquaginta.
42 Non habentibus illis unde redderent, donavit utrisque. Quis ergo eum plus diligit?
43 Respondens Simon dixit: Aestimo quia is, cui plus donavit. At ille dixit ei: Recte iudicasti.
44 Et conversus ad mulierem, dixit Simoni: Vides hanc mulierem? Intravi in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti: haec autem lacrymis rigavit pedes meos, et capillis suis tersit.
45 Osculum mihi non dedisti: haec autem ex quo intravit, non cessavit osculari pedes meos.
46 Oleo caput meum non unxisti: haec autem unguento unxit pedes meos.
47 Propter quod dico tibi: Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur, minus diligit.
48 Dixit autem ad illam: Remittuntur tibi peccata.
49 Et coeperunt qui simul accumbebant, dicere intra se: Quis est hic, qui etiam peccata dimittit?
50 Dixit autem ad mulierem: Fides tua te salvam fecit: vade in pace. (LII)

LI

Nex Ioannis Baptistae

MATTHAEI XIV

3 *Ὁ γαρ Ἡρωδης,*

κρατησας τον Ἰωαννην, ἐδησεν αὐτον,
και ἐθετο
ἐν φυλακη, δια Ἡρωδιαδα, την γυναικα Φιλιππου
του ἀδελφου αὐτου.

4 *Ἐλεγε γαρ αὐτῳ ὁ Ἰωαννης·*
Οὐκ ἐξεστι σοι ἐχειν
αὐτην.

MARCI VI

17 *Αὐτος γαρ ὁ Ἡρωδης*
ἀποστειλας
ἐκρατησε τον Ἰωαννην, και ἐδησεν αὐτον

ἐν φυλακη, δια Ἡρωδιαδα, την γυναικα Φιλιππου
του ἀδελφου αὐτου,
ὁτι αὐτην ἐγαμησεν.
18 *Ἐλεγε γαρ ὁ Ἰωαννης τῳ Ἡρωδη· Ὁτι*
οὐκ ἐξεστι σοι ἐχειν
την γυναικα του ἀδελφου σου.

MARCI VI

19 *Ἡ δε Ἡρωδιας ἐνειχεν αὐτῳ, και ἠθελεν*
αὐτον ἀποκτειναι· και οὐκ ἠδυνατο.
20 *Ὁ γαρ Ἡρωδης ἐφοβειτο τον Ἰωαννην, εἰδως*
αὐτον ἀνδρα δικαιον και ἁγιον· και συνετηρει αὐτον·
και ἀκουσας αὐτου, πολλα ἐποιει, και ἡδεως αὐ-
του ἠκουε.

MATTHAEI XIV

5 *Και θελων αὐτον ἀποκτειναι, ἐφοβηθη τον*
ὀχλον, ὁτι ὡς προφητην αὐτον εἰχον.

6 *Γενεσιων δε ἀγομενων του Ἡρωδου,*

ὠρχησατο ἡ θυγατηρ της Ἡρωδιαδος
ἐν τῳ μεσῳ·
και ἠρεσε τῳ Ἡρωδη·

7 *Ὁθεν μεθ᾽ ὁρκου ὡμολογησεν αὐτη*
δουναι, ὁ ἐαν αἰτησηται.

8 *Ἡ δε, προβιβασθεισα ὑπο της μητρος αὐτης,*

Δος μοι, φησιν, ὡδε
ἐπι πινακι την κεφαλην Ἰωαννου του βαπτιστου.
9 *Και ἐλυπηθη ὁ βασιλευς·*
δια δε τους ὁρκους και τους συνανακειμενους,

ἐκελευσε δοθηναι.
10 *Και πεμψας*

ἀπεκεφαλισε τον Ἰωαννην ἐν τη φυλακη.

MARCI VI

21 *Και γενομενης ἡμερας εὐκαιρου, ὁτε*
Ἡρωδης τοις γενεσιοις αὐτου
δειπνον ἐποιει τοις μεγιστασιν αὐτου, και τοις
χιλιαρχοις, και τοις πρωτοις της Γαλιλαιας·
22 *Και εἰσελθουσης*
της θυγατρος αὐτης της Ἡρωδιαδος, και ὀρχησαμενης,

και ἀρεσασης τῳ Ἡρωδη
και τοις συνανακειμενοις, εἰπεν ὁ βασιλευς
τῳ κορασιῳ· Αἰτησον με, ὁ ἐαν θελης, και δωσω
σοι.
23 *Και ὠμοσεν αὐτη·*
Ὁτι ὁ ἐαν με αἰτησης, δωσω σοι,
ἑως ἡμισους της βασιλειας μου.
24 *Ἡ δε ἐξελθουσα, εἰπε τη μητρι αὐτης· Τι*
αἰτησομαι; Ἡ δε εἰπε· Την κεφαλην Ἰωαννου του
βαπτιστου.

25 *Και εἰσελθουσα εὐθεως μετα σπουδης προς*
τον βασιλεα ἠτησατο, λεγουσα·
Θελω ἱνα μοι δῳς ἐξαυτης
ἐπι πινακι την κεφαλην Ἰωαννου του βαπτιστου.
26 *Και περιλυπος γενομενος ὁ βασιλευς,*
δια τους ὁρκους και τους συνανακειμενους
οὐκ ἠθελησεν αὐτην ἀθετησαι.

27 *Και εὐθεως ἀποστειλας*
ὁ βασιλευς σπεκουλατωρα, ἐπεταξεν ἐνεχθηναι την
κεφαλην αὐτου.
28 *Ὁ δε ἀπελθων*
ἀπεκεφαλισεν αὐτον ἐν τη φυλακη·

LI

Nex Ioannis Baptistae

MATTHAEI XIV

3 Herodes enim
tenuit Ioannem, et alligavit eum:
et posuit
in carcerem propter Herodiadem uxorem
fratris sui.
4 Dicebat enim illi Ioannes: Non licet
tibi habere
eam.

MARCI VI

17 Ipse enim Herodes
misit,
ac tenuit Ioannem, et vinxit eum
in carcere propter Herodiadem uxorem
Philippi
fratris sui,
quia duxerat eam.
18 Dicebat enim Ioannes Herodi: Non licet
tibi habere
uxorem fratris tui.

MARCI VI

19 Herodias autem insidiabatur illi: et volebat occidere eum, nec poterat.
20 Herodes enim metuebat Ioannem, sciens eum virum iustum et sanctum: et custodiebat eum, et audito eo multa faciebat, et libenter eum audiebat.

MATTHAEI XIV

5 Et volens illum occidere, timuit populum:
quia sicut prophetam eum habebant.
6 Die autem
natalis Herodis
saltavit filia Herodiadis
in medio,
et placuit Herodi.
7 Unde cum iuramento pollicitus est ei
dare quodcumque postulasset ab eo.
8 At illa praemonita a matre sua,
Da mihi, inquit, hic
in disco caput Ioannis Baptistae.
9 Et contristatus est rex: propter iuramentum
autem, et eos, qui pariter recumbebant,
iussit dari.
10 Misitque
et decollavit Ioannem in carcere.

MARCI VI

21 Et cum dies opportunus accidisset,
Herodes natalis sui
coenam fecit principibus, et tribunis, et primis
Galilaeae.
22 Cumque introisset
filia ipsius Herodiadis, et saltasset,
et placuisset Herodi,
simulque recumbentibus; rex ait
puellae: Pete a me quod vis, et dabo tibi:
23 Et iuravit illi:
Quia quidquid petieris dabo tibi,
licet dimidium regni mei.
24 Quae cum exisset, dixit matri suae:
Quid petam? At illa dixit: Caput Ioannis Baptistae.
25 Cumque introisset statim cum festinatione
ad regem, petivit dicens:
Volo ut protinus des mihi
in disco caput Ioannis Baptistae.
26 Et contristatus est rex propter iusiurandum:
et propter simul discumbentes
noluit eam contristare:
27 Sed misso
spiculatore praecepit afferri caput eius in disco:
Et decollavit eum in carcere,

11 *Και ἠνεχθη ἡ κεφαλη αὐτου ἐπι πινακι, και ἐδοθη τῳ κορασιῳ·*
και ἠνεγκε τῃ μητρι αὐτης.
12 *Και*
προσελθοντες οἱ μαθηται αὐτου ἠραν το σωμα, και ἐθαψαν αὐτο. . . . **(LXXIII)**

και ἠνεγκε την κεφαλην αὐτου ἐπι πινακι, και ἐδωκεν αὐτην τῳ κορασιῳ·
και το κορασιον ἐδωκεν αὐτην τῃ μητρι αὐτης.
29 *Και ἀκουσαντες*
οἱ μαθηται αὐτου, ἠλθον, και ἠραν το πτωμα αὐτου, και ἐθηκαν αὐτο ἐν μνημειῳ. **(LXXIII)**

LII

Christus regiones peragrans

LUCAE VIII

1 *Και ἐγενετο ἐν τῳ καθεξης, και αὐτος διωδευε κατα πολιν και κωμην, κηρυσσων και εὐαγγελιζομενος την βασιλειαν του Θεου· και οἱ δωδεκα συν αὐτῳ,*

2 *Και γυναικες τινες, αἱ ἠσαν τεθεραπευμεναι ἀπο πνευματων πονηρων και ἀσθενειων· Μαρια ἡ καλουμενη Μαγδαληνη, ἀφ' ἡς δαιμονια ἑπτα ἐξεληλυθει,*

3 *Και Ἰωαννα, γυνη Χουζα ἐπιτροπου Ἡρωδου, και Σουσαννα, και ἑτεραι πολλαι, αἰτινες διηκονουν αὐτῳ ἀπο των ὑπαρχοντων αὐταις.* **(LIV)**

LIII

Christus diem festum agens Hierosolymae

IOANNIS V

1 *Μετα ταυτα ἠν ἑορτη των Ἰουδαιων, και ἀνεβη ὁ Ἰησους εἰς Ἱεροσολυμα.*

2 *Ἐστι δε ἐν τοις Ἱεροσολυμοις, ἐπι τῃ προβατικῃ, κολυμβηθρα, ἡ ἐπιλεγομενη Ἑβραιστι Βηθεσδα, πεντε στοας ἐχουσα.*

3 *Ἐν ταυταις κατεκειτο πληθος πολυ των ἀσθενουντων, τυφλων, χωλων, ξηρων ἐκδεχομενων την του ὑδατος κινησιν.*

4 *Ἀγγελος γαρ κατα καιρον κατεβαινεν ἐν τῃ κολυμβηθρᾳ, και ἐταρασσε το ὑδωρ· ὁ οὐν πρωτος ἐμβας μετα την ταραχην του ὑδατος, ὑγιης ἐγινετο, ᾡ δηποτε κατειχετο νοσηματι.*

5 *Ἠν δε τις ἀνθρωπος ἐκει, τριακοντα και ὀκτω ἐτη ἐχων ἐν τῃ ἀσθενειᾳ.*

6 *Τουτον ἰδων ὁ Ἰησους κατακειμενον, και γνους ὁτι πολυν ἠδη χρονον ἐχει, λεγει αὐτῳ· Θελεις ὑγιης γενεσθαι;*

7 *Ἀπεκριθη αὐτῳ ὁ ἀσθενων· Κυριε, ἀνθρωπον οὐκ ἐχω, ἱνα, ὁταν ταραχθῃ το ὑδωρ, βαλλῃ με εἰς την κολυμβηθραν· ἐν ᾡ δε ἐρχομαι ἐγω, ἀλλος προ ἐμου καταβαινει.*

8 *Λεγει αὐτῳ ὁ Ἰησους· Ἐγειραι, ἀρον τον κραββατον σου, και περιπατει.*

9 *Και εὐθεως ἐγενετο ὑγιης ὁ ἀνθρωπος, και ἠρε τον κραββατον αὐτου, και περιεπατει. Ἠν δε σαββατον ἐν ἐκεινῃ τῃ ἡμερᾳ.*

10 *Ἐλεγον οὐν οἱ Ἰουδαιοι τῳ τεθεραπευμενῳ· Σαββατον ἐστιν· οὐκ ἐξεστι σοι ἀραι τον κραββατον.*

11 *Ἀπεκριθη αὐτοις· Ὁ ποιησας με ὑγιη, ἐκεινος μοι εἰπεν· Ἀρον τον κραββατον σου, και περιπατει·*

12 *Ἠρωτησαν οὐν αὐτον· Τις ἐστιν ὁ ἀνθρωπος, ὁ εἰπων σοι· Ἀρον τον κραββατον σου, και περιπατει;*

13 *Ὁ δε ἰαθεις οὐκ ᾐδει τις ἐστιν· ὁ γαρ Ἰησους ἐξενευσεν, ὀχλου ὀντος ἐν τῳ τοπῳ.*

14 *Μετα ταυτα εὑρισκει αὐτον ὁ Ἰησους ἐν τῳ ἱερῳ, και εἰπεν αὐτῳ· Ἰδε, ὑγιης γεγονας· μηκετι ἁμαρτανε, ἱνα μη χειρον σοι τι γενηται.*

15 *Ἀπηλθεν ὁ ἀνθρωπος, και ἀνηγγειλε τοις Ἰουδαιοις, ὁτι Ἰησους ἐστιν, ὁ ποιησας αὐτον ὑγιη.*

16 *Και δια τουτο ἐδιωκον τον Ἰησουν οἱ Ἰουδαιοι, ὁτι ταυτα ἐποιει ἐν σαββατῳ.*

17 *Ὁ δε Ἰησους ἀπεκρινατο αὐτοις· Ὁ πατηρ μου ἑως ἀρτι ἐργαζεται, κἀγω ἐργαζομαι.*

18 *Δια τουτο οὐν μαλλον ἐζητουν αὐτον οἱ Ἰουδαιοι ἀποκτειναι, ὁτι οὐ μονον ἐλυε το σαββατον, ἀλλα και πατερα ἰδιον ἐλεγε τον Θεον, ἰσον ἑαυτον ποιων τῳ Θεῳ.*

19 *Ἀπεκρινατο οὐν ὁ Ἰησους και εἰπεν αὐτοις· Ἀμην ἀμην λεγω ὑμιν, οὐ δυναται ὁ υἱος ποιειν ἀφ' ἑαυτου οὐδεν, ἐαν μη τι βλεπῃ τον πατερα ποιουντα· ἁ γαρ ἀν ἐκεινος ποιῃ, ταυτα και ὁ υἱος ὁμοιως ποιει·*

20 *Ὁ γαρ πατηρ φιλει τον υἱον, και παντα δεικνυσιν αὐτῳ, ἁ αὐτος ποιει· και μειζονα τουτων δειξει αὐτῳ ἐργα, ἱνα ὑμεις θαυμαζητε.*

21 *Ὡσπερ γαρ ὁ πατηρ ἐγειρει τους νεκρους και ζωοποιει· οὑτω και ὁ υἱος, οὑς θελει, ζωοποιει.*

22 *Οὐδε γαρ ὁ πατηρ κρινει οὐδενα· ἀλλα την κρισιν πασαν δεδωκε τῳ υἱῳ·*

23 *Ἱνα παντες τιμωσι τον υἱον, καθως τιμωσι τον πατερα. Ὁ μη τιμων τον υἱον, οὐ τιμᾳ τον πατερα, τον πεμψαντα αὐτον.*

11 Et allatum est caput eius in disco,
et datum est puellae, et

attulit matri suae.
12 Et
accedentes discipuli eius, tulerunt corpus eius,
et sepelierunt illud: ... (LXXIII)

28 Et attulit caput eius in disco:
et dedit illud puellae, et
puella
dedit matri suae.
29 Quo audito,
discipuli eius venerunt, et tulerunt corpus eius:
et posuerunt illud in monumento. (LXXIII)

LII

Christus regiones peragrans

LUCAE VIII

1 Et factum est deinceps, et ipse iter faciebat
per civitates, et castella praedicans, et evangelizans regnum Dei: et duodecim cum illo,
2 Et mulieres aliquae, quae erant curatae a
spiritibus malignis, et infirmitatibus: Maria, quae
vocatur Magdalene, de qua septem daemonia
exierant,
3 Et Ioanna uxor Chusae procuratoris Herodis,
et Susanna, et aliae multae, quae ministrabant ei
de facultatibus suis. (LIV)

LIII

Christus diem festum agens Hierosolymae

IOANNIS V

1 Post haec erat dies festus Iudaeorum, et
ascendit Iesus Ierosolymam.
2 Est autem Ierosolymis Probatica piscina, quae
cognominatur Hebraice Bethsaida, quinque porticus
habens.
3 In his iacebat multitudo magna languentium,
caecorum, claudorum, aridorum expectantium
aquae motum.
4 Angelus autem Domini descendebat secundum
tempus in piscinam: et movebatur aqua. Et qui
prior descendisset in piscinam post motionem
aquae, sanus fiebat a quacumque detinebatur
infirmitate.
5 Erat autem quidam homo ibi triginta et octo
annos habens in infirmitate sua.
6 Hunc cum vidisset Iesus iacentem, et cognovisset quia iam multum tempus haberet, dicit ei:
Vis sanus fieri?
7 Respondit ei languidus: Domine, hominem
non habeo, ut cum turbata fuerit aqua, mittat me
in piscinam: dum venio enim ego, alius ante me
descendit.
8 Dicit ei Iesus: Surge, tolle grabatum tuum,
et ambula.
9 Et statim sanus factus est homo ille: et
sustulit grabatum suum, et ambulabat. Erat autem
sabbatum in die illo.
10 Dicebant ergo Iudaei illi, qui sanatus fuerat:
Sabbatum est, non licet tibi tollere grabatum tuum.
11 Respondit eis: Qui me sanum fecit, ille
mihi dixit: Tolle grabatum tuum, et ambula.
12 Interrogaverunt ergo eum: Quis est ille homo,
qui dixit tibi, Tolle grabatum tuum, et ambula?
13 Is autem, qui sanus fuerat effectus, nesciebat quis esset. Iesus enim declinavit a turba
constituta in loco.
14 Postea invenit eum Iesus in templo, et
dixit illi: Ecce sanus factus es: iam noli peccare,
ne deterius tibi aliquid contingat.
15 Abiit ille homo, et nunciavit Iudaeis, quia
Iesus esset, qui fecit eum sanum.
16 Propterea persequebantur Iudaei Iesum,
quia haec faciebat in sabbato.
17 Iesus autem respondit eis: Pater meus
usque modo operatur, et ego operor.
18 Propterea ergo magis quaerebant eum Iudaei
interficere: quia non solum solvebat sabbatum,
sed et patrem suum dicebat Deum, aequalem se
faciens Deo. Respondit itaque Iesus, et dixit eis.
19 Amen, amen dico vobis: non potest Filius
a se facere quidquam, nisi quod viderit Patrem
facientem: quaecumque enim ille fecerit, haec et
Filius similiter facit.
20 Pater enim diligit Filium, et omnia demonstrat ei, quae ipse facit: et maiora his demonstrabit ei opera, ut vos miremini.
21 Sicut enim Pater suscitat mortuos, et vivificat:
sic et Filius, quos vult, vivificat.
22 Neque enim Pater iudicat quemquam: sed
omne iudicium dedit Filio,
23 Ut omnes honorificent Filium, sicut honorificant Patrem: qui non honorificat Filium, non
honorificat Patrem, qui misit illum.

24 Ἀμην ἀμην λεγω ὑμιν, ὁτι ὁ τον λογον μου ἀκουων, και πιστευων τῳ πεμψαντι με, ἐχει ζωην αἰωνιον, και εἰς κρισιν οὐκ ἐρχεται, ἀλλα μεταβεβηκεν ἐκ του θανατου εἰς την ζωην.

25 Ἀμην ἀμην λεγω ὑμιν, ὁτι ἐρχεται ὡρα, και νυν ἐστιν, ὁτε οἱ νεκροι ἀκουσονται της φωνης του υἱου του Θεου· και οἱ ἀκουσαντες ζησονται.

26 Ὡσπερ γαρ ὁ πατηρ ἐχει ζωην ἐν ἑαυτῳ· οὑτως ἐδωκε και τῳ υἱῳ ζωην ἐχειν ἐν ἑαυτῳ.

27 Και ἐξουσιαν ἐδωκεν αὐτῳ και κρισιν ποιειν, ὁτι υἱος ἀνθρωπου ἐστι.

28 Μη θαυμαζετε τουτο· ὁτι ἐρχεται ὡρα, ἐν ᾗ παντες οἱ ἐν τοις μνημειοις ἀκουσονται της φωνης αὐτου,

29 Και ἐκπορευσονται, οἱ τα ἀγαθα ποιησαντες, εἰς ἀναστασιν ζωης· οἱ δε τα φαυλα πραξαντες, εἰς ἀναστασιν κρισεως.

30 Οὐ δυναμαι ἐγω ποιειν ἀπ' ἐμαυτου οὐδεν. Καθως ἀκουω, κρινω· και ἡ κρισις ἡ ἐμη δικαια ἐστιν· ὁτι οὐ ζητω το θελημα το ἐμον, ἀλλα το θελημα του πεμψαντος με.

31 Ἐαν ἐγω μαρτυρω περι ἐμαυτου, ἡ μαρτυρια μου οὐκ ἐστιν ἀληθης.

32 Ἀλλος ἐστιν ὁ μαρτυρων περι ἐμου· και οἰδα, ὁτι ἀληθης ἐστιν ἡ μαρτυρια, ἡν μαρτυρει περι ἐμου.

33 Ὑμεις ἀπεσταλκατε προς Ἰωαννην, και μεμαρτυρηκε τη ἀληθειᾳ.

34 Ἐγω δε οὐ παρα ἀνθρωπου την μαρτυριαν λαμβανω· ἀλλα ταυτα λεγω, ἱνα ὑμεις σωθητε.

35 Ἐκεινος ἠν ὁ λυχνος ὁ καιομενος και φαινων· ὑμεις δε ἠθελησατε ἀγαλλιαθηναι προς ὡραν ἐν τῳ φωτι αὐτου.

36 Ἐγω δε ἐχω την μαρτυριαν μειζω του Ἰωαννου· τα γαρ ἐργα, ἁ ἐδωκε μοι ὁ πατηρ, ἱνα τελειωσω αὐτα, αὐτα τα ἐργα, ἁ ἐγω ποιω, μαρτυρει περι ἐμου, ὁτι ὁ πατηρ με ἀπεσταλκε.

37 Και ὁ πεμψας με πατηρ αὐτος μεμαρτυρηκε περι ἐμου. Οὐτε φωνην αὐτου ἀκηκοατε πωποτε, οὐτε εἰδος αὐτου ἑωρακατε.

38 Και τον λογον αὐτου οὐκ ἐχετε μενοντα ἐν ὑμιν· ὁτι ὁν ἀπεστειλεν ἐκεινος, τουτῳ ὑμεις οὐ πιστευετε.

39 Ἐρευνατε τας γραφας, ὁτι ὑμεις δοκειτε ἐν αὐταις ζωην αἰωνιον ἐχειν· και ἐκειναι εἰσιν αἱ μαρτυρουσαι περι ἐμου·

40 Και οὐ θελετε ἐλθειν προς με, ἱνα ζωην ἐχητε.

41 Δοξαν παρα ἀνθρωπου οὐ λαμβανω·

42 Ἀλλ' ἐγνωκα ὑμας, ὁτι την ἀγαπην του Θεου οὐκ ἐχετε ἐν ἑαυτοις.

43 Ἐγω ἐληλυθα ἐν τῳ ὀνοματι του πατρος μου, και οὐ λαμβανετε με· ἐαν ἀλλος ἐλθη ἐν τῳ ὀνοματι τῳ ἰδιῳ, ἐκεινον ληψεσθε.

44 Πως δυνασθε ὑμεις πιστευσαι, δοξαν παρα ἀλληλων λαμβανοντες, και την δοξαν την παρα του μονου Θεου οὐ ζητειτε;

45 Μη δοκειτε, ὁτι ἐγω κατηγορησω ὑμων προς τον πατερα· ἐστιν ὁ κατηγορων ὑμων, Μωσης, εἰς ὁν ὑμεις ἠλπικατε.

46 Εἰ γαρ ἐπιστευετε Μωσῃ, ἐπιστευετε ἀν ἐμοι· περι γαρ ἐμου ἐκεινος ἐγραψεν.

47 Εἰ δε τοις ἐκεινου γραμμασιν οὐ πιστευετε, πως τοις ἐμοις ῥημασι πιστευσετε; (LXXIII)

LIV

Christus in navicula considens. Parabola de semine diverse iacto

MATTHAEI XIII	MARCI IV	LUCAE VIII
1 Ἐν δε τη ἡμερᾳ ἐκεινη ἐξελθων ὁ Ἰησους ἀπο της οἰκιας, ἐκαθητο	1 Και παλιν ἠρξατο διδασκειν	
παρα την θαλασσαν·	παρα την θαλασσαν·	
2 Και συνηχθησαν — ὀχλοι πολλοι	και συνηχθη — ὀχλος πολυς	4 Συνιοντος δε ὀχλου πολλου, και των κατα πολιν ἐπιπορευομενων
[προς αὐτον],	[προς αὐτον],	προς αὐτον,
ὡστε αὐτον εἰς το πλοιον ἐμβαντα καθησθαι·	ὡστε αὐτον ἐμβαντα εἰς το πλοιον, καθησθαι ἐν τη θαλασσῃ·	
και πας ὁ ὀχλος	και πας ὁ ὀχλος προς την θαλασσαν	
ἐπι τον αἰγιαλον εἱστηκει.	ἐπι της γης ἠν.	
3 Και ἐλαλησεν αὐτοις πολλα ἐν παραβολαις,	2 Και ἐδιδασκεν αὐτους ἐν παραβολαις πολλα,	εἰπε δια παραβολης·
λεγων·	και ἐλεγεν αὐτοις	

24 Amen, amen dico vobis, quia qui verbum meum audit, et credit ei, qui misit me, habet vitam aeternam, et in iudicium non venit, sed transiit a morte in vitam.

25 Amen, amen dico vobis, quia venit hora, et nunc est, quando mortui audient vocem Filii Dei: et qui audierint, vivent.

26 Sicut enim Pater habet vitam in semetipso: sic dedit et Filio habere vitam in semetipso:

27 Et potestatem dedit ei iudicium facere, quia Filius hominis est.

28 Nolite mirari hoc, quia venit hora, in qua omnes, qui in monumentis sunt, audient vocem Filii Dei:

29 Et procedent qui bona fecerunt, in resurrectionem vitae: qui vero mala egerunt, in resurrectionem iudicii.

30 Non possum ego a me ipso facere quidquam. Sicut audio, iudico: et iudicium meum iustum est: quia non quaero voluntatem meam, sed voluntatem eius, qui misit me.

31 Si ego testimonium perhibeo de me ipso, testimonium meum non est verum.

32 Alius est, qui testimonium perhibet de me: et scio quia verum est testimonium, quod perhibet de me.

33 Vos misistis ad Ioannem: et testimonium perhibuit veritati.

34 Ego autem non ab homine testimonium accipio: sed haec dico ut vos salvi sitis.

35 Ille erat lucerna ardens, et lucens. Vos autem voluistis ad horam exultare in luce eius.

36 Ego autem habeo testimonium maius Ioanne. Opera enim, quae dedit mihi Pater ut perficiam ea: ipsa opera, quae ego facio, testimonium perhibent de me, quia Pater misit me:

37 Et qui misit me Pater, ipse testimonium perhibuit de me: neque vocem eius unquam audistis, neque speciem eius vidistis.

38 Et verbum eius non habetis in vobis manens: quia quem misit ille, huic vos non creditis.

39 Scrutamini Scripturas, quia vos putatis in ipsis vitam aeternam habere: et illae sunt, quae testimonium perhibent de me:

40 Et non vultis venire ad me ut vitam habeatis.

41 Claritatem ab hominibus non accipio.

42 Sed cognovi vos, quia dilectionem Dei non habetis in vobis.

43 Ego veni in nomine Patris mei, et non accipitis me: si alius venerit in nomine suo, illum accipietis.

44 Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab invicem accipitis: et gloriam, quae a solo Deo est, non quaeritis?

45 Nolite putare quia ego accusaturus sim vos apud Patrem. est qui accusat vos Moyses, in quo vos speratis.

46 Si enim crederetis Moysi, crederetis forsitan et mihi: de me enim ille scripsit.

47 Si autem illius litteris non creditis: quomodo verbis meis credetis? (LXXIII)

LIV

Christus in navicula considens. Parabola de semine diverse iacto

MATTHAEI XIII	MARCI IV	LUCAE VIII
1 In illo die exiens Iesus do-mo, sedebat		
	1 Et iterum coepit docere	
secus mare.	ad mare:	
2 Et	et	4 Cum autem
congregatae sunt — turbae multae	congregata est — turba multa	turba plurima convenirent, et de civitatibus properarent
[ad eum],	[ad eum],	ad eum,
ita ut in naviculam ascendens	ita ut navim ascendens	
sederet:	sederet	
	in mari,	
et omnis turba	et omnis turba	
	circa mare	
stabat in littore,	super terram erat:	
3 Et locutus est eis	2 Et docebat eos	dixit
multa in parabolis,	in parabolis multa,	per similitudinem:
dicens:	et dicebat	

	ἐν τῃ διδαχῃ αὐτου· 3 Ἀκουετε·	
Ἰδου, ἐξηλθεν ὁ σπειρων του σπειρειν.	Ἰδου, ἐξηλθεν ὁ σπειρων του σπειραι.	5 Ἐξηλθεν ὁ σπειρων του σπειραι το σπορον αὐτου·
4 Και ἐν τῳ σπειρειν αὐτον, ἁ μεν ἐπεσε παρα την ὁδον·	4 Και ἐγενετο ἐν τῳ σπειρειν, ὁ μεν ἐπεσε παρα την ὁδον·	και ἐν τῳ σπειρειν αὐτον, ὁ μεν ἐπεσε παρα την ὁδον· και κατεπατηθη,
και ἠλθε τα πετεινα, και κατεφαγεν αὐτα.	και ἠλθε τα πετεινα του οὐρανου, και κατεφαγεν αὐτο·	και τα πετεινα του οὐρανου κατεφαγεν αὐτο.
5 Ἀλλα δε ἐπεσεν ἐπι τα πετρωδη, ὁπου οὐκ εἰχε γην πολλην· και εὐθεως ἐξανετειλε, δια το μη ἐχειν βαθος γης·	5 Ἀλλο δε ἐπεσεν ἐπι το πετρωδες, ὁπου οὐκ εἰχε γην πολλην· και εὐθεως ἐξανετειλε, δια το μη ἐχειν βαθος γης·	6 Και ἑτερον ἐπεσεν ἐπι την πετραν·
6 Ἡλιου δε ἀνατειλαντος, ἐκαυματισθη, και δια το μη ἐχειν ῥιζαν, ἐξηρανθη.	6 Ἡλιου δε ἀνατειλαντος, ἐκαυματισθη, και δια το μη ἐχειν ῥιζαν, ἐξηρανθη.	και φυεν ἐξηρανθη, δια το μη ἐχειν ἰκμαδα.
7 Ἀλλα δε ἐπεσεν ἐπι τας ἀκανθας· και ἀνεβησαν αἱ ἀκανθαι, και ἀπεπνιξαν αὐτα.	7 Και ἀλλο ἐπεσεν εἰς τας ἀκανθας· και ἀνεβησαν αἱ ἀκανθαι, και συνεπνιξαν αὐτο, και καρπον οὐκ ἐδωκε.	7 Και ἑτερον ἐπεσε ἐν μεσῳ των ἀκανθων· και συμφυεισαι αἱ ἀκανθαι ἀπεπνιξαν αὐτο.
8 Ἀλλα δε ἐπεσεν ἐπι τη γην την καλην· και ἐδιδου καρπον,	8 Και ἀλλο ἐπεσεν εἰς τη γην την καλην· και ἐδιδου καρπον ἀναβαινοντα και αὐξανοντα· και ἐφερεν	8 Και ἑτερον ἐπεσεν εἰς την γην την ἀγαθην· και φυεν ἐποιησε καρπον
ὁ μεν ἑκατον, ὁ δε ἑξηκοντα, ὁ δε τριακοντα.	ἐν τριακοντα, και ἐν ἑξηκοντα, και ἐν ἑκατον.	ἑκατονταπλασιονα.
 9 Ὁ ἐχων ὠτα ἀκουειν, ἀκουετω, **(LVI)**	9 Και ἐλεγεν· Ὁ ἐχων ὠτα ἀκουειν, ἀκουετω. **(LVI)**	Ταυτα λεγων ἐφωνει· Ὁ ἐχων ὠτα ἀκουειν, ἀκουετω. **(LVI)**

LV

Parabolae de zizaniis, de semine sponte germinante, de grano sinapeos, de fermento. Christus parabolis usus

MATTHAEI XIII

24 Ἀλλην παραβολην παρεθηκεν αὐτοις, λεγων· Ὡμοιωθη ἡ βασιλεια των οὐρανων ἀνθρωπῳ σπειροντι καλον σπερμα ἐν τῳ ἀγρῳ αὐτου.
25 Ἐν δε τῳ καθευδειν τους ἀνθρωπους, ἠλθεν αὐτου ὁ ἐχθρος, και ἐσπειρε ζιζανια ἀνα μεσον του σιτου· και ἀπηλθεν.
26 Ὁτε δε ἐβλαστησεν ὁ χορτος και καρπον ἐποιησε, τοτε ἐφανη και τα ζιζανια.
27 Προσελθοντες δε οἱ δουλοι του οἰκοδεσποτου, εἰπον αὐτῳ· Κυριε, οὐχι καλον σπερμα ἐσπειρας ἐν τῳ σῳ ἀγρῳ; ποθεν οὐν ἐχει ζιζανια;

	illis in doctrina sua:	
	3 Audite:	
Ecce	ecce	
exiit qui seminat, seminare.	exiit seminans ad seminandum.	5 Exiit qui seminat, seminare semen suum:
4 Et dum seminat,	4 Et dum seminat,	et dum seminat,
quaedam ceciderunt secus viam, et	aliud cecidit circa viam, et	aliud cecidit secus viam, et conculcatum est, et
venerunt	venerunt	
volucres caeli, et comederunt ea.	volucres caeli, et comederunt illud.	volucres caeli comederunt illud.
5 Alia autem ceciderunt in petrosa,	5 Aliud vero cecidit super petrosa,	6 Et aliud cecidit supra petram:
ubi non habebant terram multam:	ubi non habuit terram multam:	
et continuo exorta sunt, quia non habebant altitudinem terrae.	et statim exortum est, quoniam non habebat altitudinem terrae:	
6 Sole autem orto aestuaverunt:	6 Et quando exortus est sol, exaestuavit:	
et	et	et natum
quia non habebant radicem,	eo quod non habebat radicem,	
aruerunt.	exaruit.	aruit,
		quia non habebat humorem.
7 Alia autem ceciderunt in spinas:	7 Et aliud cecidit in spinas:	7 Et aliud cecidit inter spinas,
et	et	et simul exortae
creverunt	ascenderunt	
spinae, et suffocaverunt ea.	spinae, et suffocaverunt illud,	spinae suffocaverunt illud.
	et fructum non dedit.	
8 Alia autem ceciderunt in terram bonam:	8 Et aliud cecidit in terram bonam:	8 Et aliud cecidit in terram bonam:
et	et	et ortum
dabant fructum,	dabat fructum	fecit fructum
	ascendentem, et crescentem, et afferebat	
aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud trigesimum.	unum triginta, unum sexaginta, et unum centum.	centuplum.
		Haec dicens clamabat:
	9 Et dicebat:	
9 Qui habet aures audiendi, audiat. (LVI)	Qui habet aures audiendi, audiat. (LVI)	Qui habet aures audiendi, audiat. (LVI)

LV

Parabolae de zizaniis, de semine sponte germinante, de grano sinapeos, de fermento. Christus parabolis usus

MATTHAEI XIII

24 Aliam parabolam proposuit illis, dicens: Simile factum est regnum caelorum homini, qui seminavit bonum semen in agro suo.

25 Cum autem dormirent homines, venit inimicus eius, et superseminavit zizania in medio tritici, et abiit.

26 Cum autem crevisset herba, et fructum fecisset, tunc apparuerunt et zizania.

27 Accedentes autem servi patrisfamilias, dixerunt ei: Domine, nonne bonum semen seminasti in agro tuo? Unde ergo habet zizania?

28 Ὁ δε ἐφη αὐτοις· Ἐχθρος ἀνθρωπος τουτο ἐποιησεν. Οἱ δε δουλοι εἰπον αὐτῳ· Θελεις οὐν ἀπελθοντες συλλεξωμεν αὐτα;
29 Ὁ δε ἐφη· Οὐ· μηποτε, συλλεγοντες τα ζιζανια, ἐκριζωσητε ἁμα αὐτοις τον σιτον.

30 Ἀφετε συναυξανεσθαι ἀμφοτερα μεχρι του θερισμου· και ἐν καιρῳ του θερισμου ἐρω τοις θερισταις· Συλλεξατε πρωτον τα ζιζανια, και δησατε αὐτα εἰς δεσμας, προς το κατακαυσαι αὐτα· τον δε σιτον συναγαγετε εἰς την ἀποθηκην μου.

MARCI IV

26 Και ἐλεγεν· Οὑτως ἐστιν ἡ βασιλεια του θεου, ὡς ἐαν ἀνθρωπος βαλῃ τον σπορον ἐπι της γης,
27 Και καθευδῃ και ἐγειρηται νυκτα και ἡμεραν, και ὁ σπορος βλαστανῃ και μηκυνηται, ὡς οὐκ οἰδεν αὐτος.

28 Αὐτοματη γαρ ἡ γη καρποφορει, πρωτον χορτον, εἰτα σταχυν, εἰτα πληρη σιτον ἐν τῳ σταχυι.
29 Ὁταν δε παραδῳ ὁ καρπος, εὐθεως ἀποστελλει το δρεπανον, ὁτι παρεστηκεν ὁ θερισμος.

MATTHAEI XIII

31 Ἀλλην παραβολην παρεθηκεν αὐτοις,
λεγων·

Ὁμοια ἐστιν ἡ βασιλεια των οὐρανων κοκκῳ σιναπεως,
ὁν
λαβων ἀνθρωπος
ἐσπειρεν ἐν τῳ ἀγρῳ αὐτου.
32 Ὁ μικροτερον μεν ἐστι παντων των σπερματων·

ὁταν δε

αὐξηθῃ,
μειζον των λαχανων ἐστι,
και γινεται δενδρον, ὡστε
ἐλθειν

τα πετεινα του οὐρανου, και κατασκηνουν
ἐν τοις κλαδοις αὐτου.
33 Ἀλλην παραβολην ἐλαλησεν αὐτοις· Ὁμοια ἐστιν ἡ βασιλεια των οὐρανων ζυμῃ, ἡν λαβουσα γυνη ἐνεκρυψεν εἰς ἀλευρου σατα τρια, ἑως οὑ ἐζυμωθη ὁλον.
34 Ταυτα παντα ἐλαλησεν ὁ Ἰησους ἐν παραβολαις τοις ὀχλοις,

και χωρις παραβολης οὐκ ἐλαλει αὐτοις·

35 Ὁπως πληρωθῃ το ῥηθεν δια του προφητου, λεγοντος· Ἀνοιξω ἐν παραβολαις το στομα μου· ἐρευξομαι κεκρυμμενα ἀπο καταβολης κοσμου.

MARCI IV

30 Και ἐλεγε·
Τινι ὁμοιωσωμεν την βασιλειαν του θεου; ἡ ἐν ποιᾳ παραβολῃ παραβαλωμεν αὐτην;
31 Ὡς κοκκον σιναπεως,
ὁς,

ὁταν σπαρῃ ἐπι της γης,
μικροτερος παντων των σπερματων ἐστι

των ἐπι της γης·
32 Και ὁταν
σπαρῃ,
ἀναβαινει,
και γινεται παντων των λαχανων μειζων,
και ποιει κλαδους μεγαλους, ὡστε

δυνασθαι ὑπο την σκιαν αὐτου
τα πετεινα του οὐρανου κατασκηνουν.

33 Και τοιαυταις παραβολαις πολλαις ἐλαλει αὐτοις τον λογον,
καθως ἠδυναντο ἀκουειν.
34 Χωρις δε παραβολης οὐκ ἐλαλει αὐτοις·
κατ᾽ ἰδιαν δε τοις μαθηταις αὐτου ἐπελυε παντα.
(LXI)

LVI

Interpretatio parabolae de semine diverse iacto

MATTHAEI XIII	MARCI IV	LUCAE VIII
36 Τοτε ἀφεις τους ὀχλους, ἠλθεν εἰς την οἰκιαν ὁ Ἰησους· . . . **(LVII)**		

28 Et ait illis: Ioimicos homo hoc fecit. Servi autem dixeront ei, Vis, imos, et colligimus ea?
29 Et ait: Non: ne forte colligeutes zizaoia, eradicetis simul cum eis et triticom.

30 Siuite utraque crescere usqoe ad messem, et in tempore messis dicam messoribus: Colligite primum zizania, et alligate eo in fascicolos ad comborendum, triticum aotem coogregate in horreum meum.

MARCI IV

26 Et dicebat: Sic est regnum Dei, qoemodmodum si homo iaciat sementem iu terram,
27 Et dormiat, et exurgat nocte et die, et semen germinet, et increscat dom nescit ille.

28 Ultro enim terra fructificat, primum herbam, deinde spicam, deinde pleuum frumeotum in spica.
29 Et cum produxerit fructus, statim mittit falcem, qoooiam adest messis.

MATTHAEI XIII

31 Aliam parabolam proposuit eis dicens:

Simile est regnum caelorum grauo sinapis, qood accipiens homo
seminavit in agro suo:
32 Qood miuimum quidem est omuibus seminibus:

cum autem

creverit,
maius est omoibus oleribos,
et fit arbor, ita ut ——
veniant

[volucres caeli], et habitent
in romis eius.
33 Aliam parabolom locutos est eis. Simile et regoum caelorum fermeoto, qood acceptom mulier abscoodit in farinae satis tribus, donec fermentatom est totom.
34 Haec omnia locutus est Iesus in parabolis ad turbas:

et sine parabolis nou loquebatur eis:

35 Ut impleretur quod dictum erat per Prophetam diceotem: Aperiam in parobolis os meum, eructabo abscoudita a constitutione mundi.

MARCI IV

30 Et dicebat:
Coi ossimilabimus regnom Dei? aut cui parabolae comparabimus illud?
31 Sicot granum sinapis, quod

cum seminatum fuerit in terro,
minus est omnibus semimbus,
quae sout in terra:
32 Et cum
seminatum fuerit,
ascendit,
et fit maius omoibos oleribus,
et facit ramos maguos, ita ut

possiut sub ombra eius
aves caeli habitare.

33 Et talibus moltis parabolis loquebotur eis verbum,
prout poterant aodire:
34 Sioe parabola aotem non loqoebatur eis. seorsum autem discipolis suis disserebat omnia. (LXI)

LVI

Interpretatio parabolae de semine diverse iacto

MATTHAEI XIII

36 Tuoc dimissis turbis, veoit in domum:... (LVII)

MARCI IV

LUCAE VIII

10 *Και*	10 *Ὁτε δε ἐγενετο καταμονας,*	
προσελθοντες ——,		
εἰπον αὐτῳ	*ἠρωτησαν αὐτον*	9 *Ἐπηρωτων δε αὐτον*
[*οἱ μαθηται*]·	*οἱ περι αὐτον, συν τοις δωδεκα,*	*οἱ μαθηται αὐτου,*
		λεγοντες,
Διατι ἐν παραβολαις λαλεις αὐτοις;	*την παραβολην.*	*τις εἰη ἡ παραβολη αὐτη.*
11 *Ὁ δε ἀποκριθεις*	11 *Και*	10 *Ὁ δε*
εἰπεν αὐτοις·	*ἐλεγεν αὐτοις·*	*εἰπεν·*
Ὁτι		
ὑμιν δεδοται γνωναι τα μυστηρια	*Ὑμιν δεδοται γνωναι το μυστηριον*	*Ὑμιν δεδοται γνωναι τα μυστηρια*
της βασιλειας	*της βασιλειας*	*της βασιλειας*
των οὐρανων·	*του Θεου·*	*του Θεου·*
ἐκεινοις δε	*ἐκεινοις δε*	*τοις δε*
	τοις ἐξω	*λοιποις*
οὐ δεδοται.		
	ἐν παραβολαις	*ἐν παραβολαις·*
	τα παντα γινεται·	
12 *Ὁστις γαρ ἐχει, δοθησεται αὐτῳ, και περισσευθησεται· ὁστις δε οὐκ ἐχει, και ὁ ἐχει, ἀρθησεται ἀπ᾽ αὐτου.*		
13 *Δια τουτο ἐν παραβολαις αὐτοις λαλω,*		
ὁτι βλεποντες	12 *Ἱνα βλεποντες*	*ἱνα βλεποντες*
	βλεπωσι, και	
οὐ βλεπουσι,	*μη ἰδωσι·*	*μη βλεπωσι,*
και ἀκουοντες	*και ἀκουοντες*	*και ἀκουοντες*
	ἀκουωσι,	
οὐκ ἀκουουσιν,		
οὐδε συνιουσι.	*και μη συνιωσι·*	*μη συνιωσιν.*
	μηποτε ἐπιστρεψωσι, και ἀφεθη αὐτοις τα ἁμαρτηματα.	

MATTHAEI XIII

14 *Και ἀναπληρουται ἐπ᾽ αὐτοις ἡ προφητεια Ἡσαιου, ἡ λεγουσα· Ἀκοῃ ἀκουσετε, και οὐ μη συνητε· και βλεποντες βλεψετε, και οὐ μη ἰδητε.*
15 *Ἐπαχυνθη γαρ ἡ καρδια του λαου τουτου, και τοις ὠσι βαρεως ἠκουσαν, και τους ὀφθαλμους αὐτων ἐκαμμυσαν, μηποτε ἰδωσι τοις ὀφθαλμοις, και τοις ὠσιν ἀκουσωσι, και τῃ καρδιᾳ συνιωσι, και ἐπιστρεψωσι, και ἰασωμαι αὐτους.*

16 *Ὑμων δε μακαριοι οἱ ὀφθαλμοι, ὁτι βλεπουσι· και τα ὠτα ὑμων, ὁτι ἀκουει.*
17 *Ἀμην γαρ λεγω ὑμιν, ὁτι πολλοι προφηται και δικαιοι ἐπεθυμησαν ἰδειν, ἁ βλεπετε, και οὐκ εἰδον· και ἀκουσαι, ἁ ἀκουετε, και οὐκ ἠκουσαν.*

MATTHAEI XIII	MARCI IV	LUCAE VIII
	13 *Και λεγει αὐτοις· Οὐκ οἰδατε την παραβολην ταυτην; και πως πασας τας παραβολας γνωσεσθε;*	
18 *Ὑμεις οὐν ἀκουσατε την παραβολην του σπειροντος.*		
		11 *Ἐστι δε αὐτη ἡ παραβολη· Ὁ σπορος ἐστιν ὁ λογος του Θεου.*
	14 *Ὁ σπειρων τον λογον σπειρει.*	
19 ... *οὑτος*	15 *Οὑτοι δε*	12 *Οἱ δε*
ἐστιν ὁ παρα την ὁδον	*εἰσιν οἱ παρα την ὁδον,*	*παρα την ὁδον, εἰσιν*
σπαρεις·	*ὁπου σπειρεται*	

10 Et accedentes —— dixerunt ei [discipuli]: Quare in parabolis loqueris eis?	10 Et cum esset singularis, interrogaverunt eum hi, qui cum eo erant duodecim, parabolam.	9 Interrogabant autem eum discipuli eius, quae esset haec parabola.
11 Qui respondens, ait illis:	11 Et dicebat eis:	10 Quibus ipse dixit:
Quia vobis datum est nosse mysteria regni caelorum: illis autem non est datum.	Vobis datum est nosse mysterium regni Dei: illis autem, qui foris sunt, in parabolis omnia fiunt:	Vobis datum est nosse mysterium regni Dei, ceteris autem in parabolis:
12 Qui enim habet, dabitur ei, et abundabit: qui autem non habet, et quod habet auferetur ab eo. 13 Ideo in parabolis loquor eis:		
quia videntes non vident, et audientes non audiunt, neque intelligunt.	12 Ut videntes videant, et non videant: et audientes audiant, et non intelligant: nequando convertantur, et dimittantur eis peccata.	ut videntes non videant, et audientes non intelligant.

MATTHAEI XIII

14 Et adimpletur in eis prophetia Isaiae dicentis: Auditu audietis, et non intelligetis: et videntes videbitis, et non videbitis.
15 Incrassatum est enim cor populi huius, et auribus graviter audierunt, et oculos suos clauserunt: nequando videant oculis, et auribus audiant, et corde intelligant, et convertantur, et sanem eos.

16 Vestri autem beati oculi quia vident, et aures vestrae quia audiunt.
17 Amen quippe dico vobis, quia multi prophetae, et iusti cupierunt videre quae videtis, et non viderunt: et audire quae auditis, et non audierunt.

MATTHAEI XIII	MARCI IV	LUCAE VIII
	13 Et ait illis: Nescitis parabolam hanc? et quomodo omnes parabolas cognoscetis?	
18 Vos ergo audite parabolam seminantis.		
		11 Est autem haec parabola: Semen est verbum Dei.
	14 Qui seminat, verbum seminat.	
19 ... hic est qui secus viam seminatus est:	15 Hi autem sunt, qui circa viam, ubi seminatur	12 Qui autem secus viam, hi sunt

19 *Παντος*
ἀκουοντος τον λογον
της βασιλειας, και μη συνιεντος,

ἐρχεται ὁ πονηρος, και ἁρπαζει

το ἐσπαρμενον
ἐν τῃ καρδιᾳ αὐτου ....

20 *'Ο δε ἐπι τα πετρωδη*
σπαρεις,
οὑτος ἐστιν,
ὁ τον λογον ἀκουων
και εὐθυς μετα χαρας λαμβανων
αὐτον·
21 *Οὐκ ἐχει δε ῥιζαν*
ἐν ἑαυτῳ,
ἀλλα προσκαιρος ἐστι·
γενομενης δε
θλιψεως ἠ διωγμου
δια τον λογον, εὐθυς
σκανδαλιζεται.

22 *'Ο δε εἰς τας ἀκανθας σπαρεις,*
οὑτος ἐστιν, ὁ
τον λογον
ἀκουων,
και ἡ μεριμνα του αἰωνος
τουτου,
και ἡ ἀπατη
του πλουτου

συμπνιγει
τον λογον·
και ἀκαρπος γινεται.

23 *'Ο δε ἐπι την γην την καλην*
σπαρεις,
οὑτος ἐστιν, ὁ

τον λογον ἀκουων,
και συνιων·

ὁς δε καρποφορει,

και ποιει,
ὁ μεν ἑκατον, ὁ δε ἑξηκοντα,
ὁ δε τριακοντα. **(LV)**

ὁ λογος, και ὁταν ἀκουσωσιν,

εὐθεως
ἐρχεται ὁ σατανας, και αἰρει
τον λογον
τον ἐσπαρμενον
ἐν ταις καρδιαις αὐτων.

16 *Και οὑτοι εἰσιν ὁμοιως*
οἱ ἐπι τα πετρωδη
σπειρομενοι,

οἱ, ὁταν ἀκουσωσι τον λογον,
εὐθεως μετα χαρας λαμβανουσιν
αὐτον·
17 *Και οὐκ ἐχουσι ῥιζαν*
ἐν ἑαυτοις,
ἀλλα προσκαιροι εἰσιν·
εἰτα γενομενης
θλιψεως ἠ διωγμου
δια τον λογον, εὐθεως
σκανδαλιζονται.
18 *Και ἀλλοι εἰσιν*
οἱ εἰς τας ἀκανθας σπειρομενοι·
οὑτοι εἰσιν οἱ
τον λογον
ἀκουοντες,
19 *Και αἱ μεριμναι του αἰωνος,*

και ἡ ἀπατη
του πλουτου,

και αἱ περι τα λοιπα ἐπιθυμιαι
εἰσπορευομεναι
συμπνιγουσι
τον λογον·
και ἀκαρπος γινεται.
20 *Και* ——
οἱ ἐπι την γην την καλην
σπαρεντες
[οὑτοι εἰσιν], οἱτινες

ἀκουουσι τον λογον,

και παραδεχονται·

και καρποφορουσιν,

ἐν τριακοντα, και ἐν ἑξηκοντα,
και ἐν ἑκατον. **(LVIII)**

οἱ ἀκουοντες·

εἰτα
ἐρχεται ὁ διαβολος, και αἰρει
τον λογον

ἀπο της καρδιας αὐτων,
ἱνα μη πιστευσαντες σωθωσιν.

13 *Οἱ δε ἐπι της πετρας,*

οἱ, ὁταν ἀκουσωσι,
μετα χαρας δεχονται
τον λογον·
και οὑτοι ῥιζαν οὐκ ἐχουσιν,

οἱ προς καιρον πιστευουσι,
και ἐν καιρῳ
πειρασμου

ἀφισανται.

14 *Το δε εἰς τας ἀκανθας πεσον,*
οὑτοι εἰσιν οἱ

ἀκουσαντες,
και ὑπο μεριμνων

και
πλουτου
και ἡδονων του βιου πορευομενοι

συμπνιγονται,

και οὐ τελεσφορουσι.

15 *Το δε ἐν τῃ καλῃ γῃ,*

οὑτοι εἰσιν, οἱτινες
ἐν καρδιᾳ καλῃ και ἀγαθῃ
ἀκουσαντες τον λογον,

κατεχουσι,
και καρποφορουσιν
ἐν ὑπομονῃ. **(LVIII)**

19 Omnis,		
qui audit verbum	verbum, et cum audierint,	qui audiunt:
regni, et non intelligit,		
	confestim	deinde
venit malus, et rapit	venit satanas, et aufert	venit diabolus, et tollit
	verbum,	verbum
quod seminatum est	quod seminatum est	
in corde eius	in cordibus eorum.	de corde eorum,
		ne credentes salvi fiant.
	16 Et hi sunt similiter,	
20 Qui autem super petrosa	qui super petrosa	13 Nam qui supra petram:
seminatus est,	seminantur:	
hic est,		
qui verbum audit,	qui cum audierint verbum,	qui cum audierint,
et continuo	statim	
cum gaudio accipit illud:	cum gaudio accipiunt illud:	cum gaudio suscipiunt verbum:
21 Non habet autem — radicem	17 Et non habent radicem	et hi radices non habent:
[in se],	in se,	
sed est temporalis.	sed temporales sunt:	qui ad tempus credunt,
facta autem	deinde orta	et in tempore
tribulatione	tribulatione	tentationis
et persecutione propter verbum,	et persecutione propter verbum,	
continuo	confestim	
scandalizatur.	scandalizantur.	recedunt.
	18 Et alii sunt,	
22 Qui autem	qui	14 Quod autem
seminatus est in spinis, hic est, qui	in spinis seminantur: hi sunt, qui	in spinas cecidit: hi sunt, qui
verbum	verbum	
audit,	audiunt,	audierunt,
et solicitudo	19 Et aerumnae	et a solicitudinibus,
saeculi	saeculi,	
istius,		
et fallacia	et deceptio	et
divitiarum	divitiarum,	divitiis,
		et voluptatibus vitae euntes,
	et circa reliqua concupiscentiae	
	introeuntes	
suffocat	suffocant	suffocantur,
verbum,	verbum,	
et sine fructu efficitur.	et sine fructu efficitur.	et non referunt fructum.
	20 Et —	
23 Qui vero in terram bonam	qui super terram bonam	15 Quod autem in bonam terram:
seminatus est,	seminati sunt,	
hic est qui	[hi sunt,] qui	hi sunt, qui
		in corde bono et optimo
audit verbum,	audiunt verbum,	audientes verbum
et intelligit,		
	et suscipiunt,	
		retinent,
et fructum affert,	et fructificant,	et fructum afferunt
		in patientia. (LVIII)
et facit		
aliud quidem centesimum, aliud	unum triginta, unum sexaginta,	
autem sexagesimum, aliud vero	et unum centum. (LVIII)	
trigesimum. (LV)		

LVII

Interpretatio parabolae de zizaniis. Parabolae de thesauro, de negotiatore, de sagena, de patrefamilias

MATTHAEI XIII

36 ... *Και προσηλθον αὐτῳ οἱ μαθηται αὐτου, λεγοντες· Φρασον ἡμιν την παραβολην των ζιζανιων του ἀγρου.*

37 *Ὁ δε ἀποκριθεις εἰπεν αὐτοις· Ὁ σπειρων το καλον σπερμα, ἐστιν ὁ υἱος του ἀνθρωπου·*

38 *Ὁ δε ἀγρος, ἐστιν ὁ κοσμος· το δε καλον σπερμα, οὑτοι εἰσιν οἱ υἱοι της βασιλειας· τα δε ζιζανια, εἰσιν οἱ υἱοι του πονηρου·*

39 *Ὁ δε ἐχθρος, ὁ σπειρας αὐτα, ἐστιν ὁ διαβολος· ὁ δε θερισμος, συντελεια του αἰωνος ἐστιν· οἱ δε θερισται, ἀγγελοι εἰσιν.*

40 *Ὡσπερ οὐν συλλεγεται τα ζιζανια, και πυρι κατακαιεται· οὑτως ἐσται ἐν τῃ συντελειᾳ του αἰωνος τουτου.*

41 *Ἀποστελει ὁ υἱος του ἀνθρωπου τους ἀγγελους αὐτου, και συλλεξουσιν ἐκ της βασιλειας αὐτου παντα τα σκανδαλα και τους ποιουντας την ἀνομιαν,*

42 *Και βαλουσιν αὐτους εἰς την καμινον του πυρος· ἐκει ἐσται ὁ κλαυθμος και ὁ βρυγμος των ὀδοντων.*

43 *Τοτε οἱ δικαιοι ἐκλαμψουσιν, ὡς ὁ ἡλιος, ἐν τῃ βασιλειᾳ του πατρος αὐτων. Ὁ ἐχων ὠτα ἀκουειν, ἀκουετω.*

44 *Παλιν ὁμοια ἐστιν ἡ βασιλεια των οὐρανων θησαυρῳ κεκρυμμενῳ ἐν τῳ ἀγρῳ, ὁν εὑρων ἀνθρωπος ἐκρυψε, και ἀπο της χαρας αὐτου ὑπαγει, και παντα ὁσα ἐχει πωλει, και ἀγοραζει τον ἀγρον ἐκεινον.*

45 *Παλιν ὁμοια ἐστιν ἡ βασιλεια των οὐρανων ἀνθρωπῳ ἐμπορῳ, ζητουντι καλους μαργαριτας.*

46 *Εὑρων δε ἑνα πολυτιμον μαργαριτην, ἀπελθων πεπρακε παντα ὁσα εἰχε, και ἠγορασεν αὐτον.*

47 *Παλιν ὁμοια ἐστιν ἡ βασιλεια των οὐρανων σαγηνῃ, βληθειση εἰς την θαλασσαν, και ἐκ παντος γενους συναγαγουσῃ·*

48 *Ἡν, ὁτε ἐπληρωθη, ἀναβιβασαντες ἐπι τον αἰγιαλον, και καθισαντες συνελεξαν τα καλα εἰς ἀγγεια, τα δε σαπρα ἐξω ἐβαλον.*

49 *Οὑτως ἐσται ἐν τῃ συντελεια του αἰωνος. Ἐξελευσονται οἱ ἀγγελοι, και ἀφοριουσι τους πονηρους ἐκ μεσου των δικαιων,*

50 *Και βαλουσιν αὐτους εἰς την καμινον του πυρος· ἐκει ἐσται ὁ κλαυθμος και ὁ βρυγμος των ὀδοντων.*

51 *Λεγει αὐτοις ὁ Ἰεσους· Συνηκατε ταυτα παντα; Λεγουσιν αὐτῳ· Ναι, κυριε.*

52 *Ὁ δε εἰπεν αὐτοις· Δια τουτο πας γραμματευς, μαθητευθεις τῃ βασιλειᾳ των οὐρανων, ὁμοιος ἐστιν ἀνθρωπῳ οἰκοδεσποτῃ, ὁστις ἐκβαλλει ἐκ του θησαυρου αὐτου καινα και παλαια.* **(LIX)**

LVIII

Lucerna super candelabrum

MARCI IV	LUCAE VIII
21 *Και ἐλεγεν αὐτοις·*	
Μητι ὁ λυχνος ἐρχεται,	16 *Οὐδεις δε λυχνον ἁψας,*
ἱνα ὑπο τον μοδιον τεθῃ,	*καλυπτει αὐτον σκευει,*
ἠ ὑπο την κλινην;	*ἠ ὑποκατω κλινης*
	τιθησιν·
οὐχ ἱνα ἐπι την λυχνιαν ἐπιτεθῃ;	*ἀλλ᾽ ἐπι λυχνιας ἐπιτιθησιν,*
	ἱνα οἱ εἰσπορευομενοι βλεπωσι το φως.
22 *Οὐ γαρ ἐστι τι κρυπτον, ὁ ἐαν μη φανερωθῃ·*	17 *Οὐ γαρ ἐστι κρυπτον, ὁ οὐ φανερον γενησεται·*
οὐδε ἐγενετο ἀποκρυφον,	*οὐδε ἀποκρυφον·*
	ὁ οὐ γνωσθησεται
ἀλλ᾽ ἱνα	*και*
εἰς φανερον ἐλθῃ.	*εἰς φανερον ἐλθῃ.*
23 *Εἰ τις ἐχει ὠτα ἀκουειν, ἀκουετω.*	
24 *Και ἐλεγεν αὐτοις·*	
Βλεπετε, τι ἀκουετε.	18 *Βλεπετε οὐν, πως ἀκουετε·*
Ἐν ᾡ μετρῳ μετρειτε, μετρηθησεται ὑμιν,	
και προστεθησεται ὑμιν τοις ἀκουουσιν.	
25 *Ὁς γαρ ἀν ἐχῃ, δοθησεται αὐτῳ· και ὁς οὐκ*	*ὁς γαρ ἀν ἐχῃ, δοθησεται αὐτῳ· και ὁς ἀν μη*
ἐχει, και ὁ	*ἐχῃ, και ὁ*
	δοκει
ἐχει, ἀρθησεται ἀπ᾽ αὐτου. **(LV)**	*ἐχειν, ἀρθησεται ἀπ᾽ αὐτου.* **(LX)**

LVII

Interpretatio parabolae de zizaniis. Parabolae de thesauro, de negotiatore, de sagena, de patrefamilias

MATTHAEI XIII

36 . . . et accesserunt ad eum discipuli eius, dicentes: Edissere nobis parabolam zizaniorum agri.

37 Qui respondens ait illis: Qui seminat bonum semen, est Filius hominis.

38 Ager autem, est mundus. Bonum vero semen, hi sunt filii regni. Zizania autem, filii sunt nequam.

39 Inimicus autem, qui seminavit ea, est diabolus. Messis vero, consummatio saeculi est. Messores autem, angeli sunt.

40 Sicut ergo colliguntur zizania, et igni comburuntur: sic erit in consummatione saeculi.

41 Mittet filius hominis angelos suos, et colligent de regno eius omnia scandala, et eos, qui faciunt iniquitatem:

42 Et mittent eos in caminum ignis. Ibi erit fletus, et stridor dentium.

43 Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum. Qui habet aures audiendi, audiat.

44 Simile est regnum caelorum thesauro abscondito in agro: quem qui invenit homo, abscondit, et prae gaudio illius vadit, et vendit universa quae habet, et emit agrum illum.

45 Iterum simile est regnum caelorum homini negotiatori, quaerenti bonas margaritas.

46 Inventa autem una pretiosa margarita, abiit, et vendidit omnia quae habuit, et emit eam.

47 Iterum simile est regnum caelorum sagenae missae in mare, et ex omni genere piscium congreganti.

48 Quam, cum impleta esset, educentes, et secus littus sedentes, elegerunt bonos in vasa, malos autem foras miserunt.

49 Sic erit in consummatione saeculi: exibunt angeli, et separabunt malos de medio iustorum,

50 Et mittent eos in caminum ignis: ibi erit fletus, et stridor dentium.

51 Intellexistis haec omnia? Dicunt ei: Etiam.

52 Ait illis: Ideo omnis scriba doctus in regno caelorum, similis est homini patrifamilias, qui profert de thesauro suo nova et vetera. (LIX)

LVIII

Lucerna super candelabrum

MARCI IV	LUCAE VIII
21 Et dicebat illis:	
Numquid venit lucerna	16 Nemo autem lucernam accendens,
ut sub modio ponatur,	operit eam vase,
aut sub lecto?	aut subtus lectum
	ponit:
nonne ut super candelabrum ponatur?	sed supra candelabrum ponit,
	ut intrantes videant lumen.
22 Non est enim aliquid absconditum, quod non	17 Non est enim occultum, quod non
manifestetur:	manifestetur:
nec factum est occultum,	nec absconditum,
	quod non cognoscatur,
sed ut in palam veniat.	et in palam veniat.
23 Si quis habet aures audiendi, audiat.	
24 Et dicebat illis:	
Videte quid audiatis.	18 Videte ergo quomodo audiatis?
In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis,	
et adiicietur vobis.	
25 Qui enim habet, dabitur illi: et qui non	Qui enim habet, dabitur illi: et quicumque non
habet, etiam quod	habet, etiam quod
	putat se
habet auferetur ab eo. (LV)	habere, auferetur ab illo. (LX)

LIX

Christus alio digressus

MATTHAEI XIII

53 *Και ἐγενετο, ὁτε ἐτελεσεν ὁ Ἰησους τας παραβολας ταυτας, μετηρεν ἐκειθεν.* **(LXVII)**

LX

Christi propinqui ad eum adire quaerentes

LUCAE VIII

19 *Παρεγενοντο δε προς αὐτον ἡ μητηρ και οἱ ἀδελφοι αὐτου, και οὐκ ἠδυναντο συντυχειν αὐτῳ δια τον ὀχλον.*
20 *Και ἀπηγγελη αὐτῳ, λεγοντων· Ἡ μητηρ σου και οἱ ἀδελφοι σου ἑστηκασιν ἐξω, ἰδειν σε θελοντες.*
21 *Ὁ δε ἀποκριθεις εἰπε προς αὐτους· Μητηρ μου και ἀδελφοι μου οὑτοι εἰσιν, οἱ τον λογον του θεου ἀκουοντες και ποιουντες.*

LXI

Traiectio. Tempestas sedata

MARCI IV

35 *... ἐν ἐκεινῃ τῃ ἡμερᾳ, ὀψιας γενομενης ...*

LUCAE VIII

22 *Και ἐγενετο ἐν μιᾳ των ἡμερων, ...*

MATTHAEI VIII

18 *Ἰδων δε ὁ Ἰησους πολλους ὀχλους περι αὐτον, ἐκελευσεν ἀπελθειν εἰς το περαν.*
19 *Και προσελθων εἱς γραμματευς, εἰπεν αὐτῳ· Διδασκαλε, ἀκολουθησω σοι, ὁπου ἐαν ἀπερχῃ.*
20 *Και λεγει αὐτῳ ὁ Ἰησους· Αἱ ἀλωπεκες φωλεους ἐχουσι, και τα πετεινα του οὐρανου κατασκηνωσεις· ὁ δε υἱος του ἀνθρωπου οὐκ ἐχει, που την κεφαλην κλινῃ.* **(XCIII)**

MATTHAEI VIII	MARCI IV	LUCAE VIII
	36 *Και ἀφεντες τον ὀχλον παραλαμβανουσιν αὐτον, ὡς ἠν, ἐν τῳ πλοιῳ· και ἀλλα δε πλοια ἠν μετ᾽ αὐτου.*	
23 *Και ἐμβαντι αὐτῳ εἰς το πλοιον ἠκολουθησαν αὐτῳ οἱ μαθηται αὐτου.*		22 *... και αὐτος ἐνεβη εἰς πλοιον, και οἱ μαθηται αὐτου·*
	35 *Και λεγει αὐτοις· ... Διελθωμεν εἰς το περαν.*	*και εἰπε προς αὐτους· Διελθωμεν εἰς το περαν της λιμνης. Και ἀνηχθησαν.*
	38 *Και*	23 *Πλεοντων δε αὐτων,*
24 *... αὐτος δε*	*ἠν αὐτος ἐν τῃ πρυμνῃ ἐπι το προσκεφαλαιον*	
ἐκαθευδε·	*καθευδων· ...*	*ἀφυπνωσε.*
24 *Και ἰδου,*	37 *Και*	*Και*
	γινεται λαιλαψ ἀνεμου μεγαλη·	*κατεβη λαιλαψ ἀνεμου*
		εἰς την λιμνην,
σεισμος μεγας ἐγενετο ἐν τῃ θαλασσῃ,		
	τα δε κυματα ἐπεβαλλεν εἰς το πλοιον,	
ὡστε το πλοιον	*ὡστε αὐτο*	

LIX

Christus alio digressus

MATTHAEI XIII

53 Et factum est, cum consummasset Iesus | parabolas istas, transiit inde. (LXVII)

LX

Christi propinqui ad eum adire quaerentes

LUCAE VIII

19 Venerunt autem ad illum, mater et fratres eius, et non poterant adire eum prae turba. 20 Et nunciatum est illi: Mater tua, et fratres tui stant foris, volentes te videre.	21 Qui respondens, dixit ad eos: Mater mea, et fratres mei hi sunt, qui verbum Dei audiunt, et faciunt.

LXI

Traiectio. Tempestas sedata

MARCI IV	LUCAE VIII
35 . . . in illa die, cum sero esset factum . . .	22 Factum est autem in una dierum: . . .

MATTHAEI VIII

18 Videns autem Iesus turbas multas circum se, iussit ire trans fretum. 19 Et accedens unus scriba, aït illi: Magister, sequar te, quocumque ieris.	20 Et dicit ei Iesus: Vulpes foveas habent, et volucres caeli nidos: filius autem hominis non habet ubi caput reclinet. (XCIII)

MATTHAEI VIII	MARCI IV	LUCAE VIII
	36 Et dimittentes turbam, assumunt eum ita ut erat in navi: et aliae naves erant cum illo.	
23 Et ascendente eo in naviculam, secuti sunt eum discipuli eius:		22 . . . et ipse ascendit in naviculam, et discipuli eius,
	35 Et ait illis . . .: Transeamus contra.	et ait ad illos: Transfretemus trans stagnum. Et ascenderunt.
	38 Et	23 Et navigantibus illis,
24 . . . ipse vero dormiebat.	erat ipse in puppi super cervical dormiens: . . .	obdormivit,
24 Et ecce	37 Et	et
	facta est procella	descendit procella
	magna	
	venti,	venti
		in stagnum,
motus magnus factus est in mari		
	et fluctus mittebat in navim,	
ita ut navicula	ita ut —— navis	

καλυπτεσθαι ὑπο των κυματων....	*ἠδη γεμιζεσθαι.*	*και συνεπληρουντο, και ἐκινδυνευον.*
25 *Και προσελθοντες οἱ μαθηται αὐτου*	38 ... *και*	24 *Προσελθοντες δε*
ἠγειραν αὐτον, λεγοντες·	*διεγειρουσιν αὐτον, και λεγουσιν αὐτῳ·*	*διηγειραν αὐτον, λεγοντες·*
Κυριε,	*Διδασκαλε,*	*Ἐπιστατα, ἐπιστατα,*
σωσον ἡμας,		
	οὐ μελει σοι, ὁτι	
ἀπολλυμεθα.	*ἀπολλυμεθα;*	*ἀπολλυμεθα.*
26 ... *Τοτε ἐγερθεις ἐπετιμησε*	39 *Και διεγερθεις ἐπετιμησε*	*Ὁ δε ἐγερθεις ἐπετιμησε*
τοις ἀνεμοις και	*τῳ ἀνεμῳ, και*	*τῳ ἀνεμῳ και*
	εἰπε	
τῃ θαλασσῃ,	*τῃ θαλασσῃ·*	*τῳ κλυδωνι του ὑδατος·*
	Σιωπα, πεφιμωσο.	
	Και ἐκοπασεν ὁ ἀνεμος,	*και ἐπαυσαντο,*
και ἐγενετο γαληνη μεγαλη.	*και ἐγενετο γαληνη μεγαλη.*	*και ἐγενετο γαληνη.*
26 *Και λεγει αὐτοις·*	40 *Και εἰπεν αὐτοις·*	25 *Εἰπε δε αὐτοις·*
Τι δειλοι ἐστε,	*Τι δειλοι ἐστε οὑτω;*	
ὀλιγοπιστοι;...	*πως οὐκ ἐχετε πιστιν;*	*Που ἐστιν ἡ πιστις ὑμων;*
27 *Οἱ δε ἀνθρωποι*	41 *Και ἐφοβηθησαν φοβον μεγαν,*	*Φοβηθεντες δε*
ἐθαυμασαν, λεγοντες·	*και ἐλεγον προς ἀλληλους·*	*ἐθαυμασαν, λεγοντες προς ἀλληλους·*
Ποταπος ἐστιν οὑτος, ὁτι και οἱ ἀνεμοι	*Τις ἀρα οὑτος ἐστιν, ὁτι και ὁ ἀνεμος*	*Τις ἀρα οὑτος ἐστιν, ὁτι και τοις ἀνεμοις ἐπιτασσει*
και ἡ θαλασσα ὑπακουουσιν αὐτῳ;	*και ἡ θαλασσα ὑπακουουσιν αὐτῳ;*	*και τῳ ὑδατι, και ὑπακουουσιν αὐτῳ;*

LXII

Adpulsus ad Gadarenen. Daemoniaci

MATTHAEI VIII	MARCI V	LUCAE VIII
28 *Και ἐλθοντι αὐτῳ εἰς το περαν,*	1 *Και ἠλθον εἰς το περαν της θαλασσης*	26 *Και κατεπλευσαν*
εἰς την χωραν των Γεργεσηνων	*εἰς την χωραν των Γαδαρηνων.*	*εἰς την χωραν των Γαδαρηνων, ἡτις ἐστιν ἀντιπεραν της Γαλιλαιας.*
	2 *Και ἐξελθοντι αὐτῳ ἐκ του πλοιου,*	27 *Ἐξελθοντι δε αὐτῳ*
		ἐπι την γην,
	εὐθεως	
ὑπηντησαν αὐτῳ	*ἀπηντησεν αὐτῳ* ——	*ὑπηντησεν αὐτῳ*
δυο ——	*ἀνθρωπος*	*ἀνηρ τις*
ἐκ	[*ἐκ*	*ἐκ*
των μνημειων	*των μνημειων*]	
		της πολεως,
ἐρχομενοι, [*δαιμονιζομενοι,*]	*ἐν πνευματι ἀκαθαρτῳ,*	*ὁς εἰχε δαιμονια ἐκ χρονων ἱκανων,*

operiretur fluctibus, . . .	[impleretur].	et complebantur, et periclitabantur.
25 Et accesserunt	38 . . . et	24 Accedentes autem
ad eum Discipuli eius, et suscitaverunt eum, dicentes: Domine, salva nos,	excitant eum, et dicunt illi: Magister,	suscitaverunt eum, dicentes: Praeceptor,
	non ad te pertinet, quia	
perimus.	perimus?	perimus.
26 . . . Tunc surgens imperavit ventis, et	39 Et exurgens comminatus est vento, et dixit	At ille surgens, increpavit ventum, et
mari,	mari: Tace, obmutesce. Et cessavit ventus:	tempestatem aquae, et cessavit:
et facta est tranquillitas magna.	et facta est tranquillitas magna.	et facta est tranquillitas.
26 Et dicit eis Iesus:	40 Et ait illis:	25 Dixit autem illis:
Quid timidi estis, modicae fidei? . . .	Quid timidi estis? necdum habetis fidem?	Ubi est fides vestra?
27 Porro homines	Et timuerunt timore magno,	Qui timentes,
mirati sunt,		mirati sunt ad invicem,
dicentes:	et dicebant ad alterutrum:	dicentes:
Qualis est hic, quia	Quis, putas, est iste, quia	Quis putas hic est, quia et ventis, et mari imperat, et
venti, et mare obediunt ei?	et ventus et mare obediunt ei?	obediunt ei?

LXII

Adpulsus ad Gadarenen. Daemoniaci

MATTHAEI VIII	MARCI V	LUCAE VIII
28 Et cum venisset trans fretum	1 Et venerunt trans fretum maris	26 Et navigaverunt
in regionem Gerasenorum,	in regionem Gerasenorum.	ad regionem Gerasenorum, quae est contra Galilaeam.
	2 Et exeunti ei de navi,	27 Et cum egressus esset ad terram,
occurrerunt ei duo — de monumentis exeuntes, [habentes daemonia,]	statim occurrit — homo [de monumentis]	occurrit illi vir quidam,
	in spiritu immundo,	qui habebat daemonium iam temporibus multis,

χαλεποι λιαν, ὡστε μη ἰσχυειν τινα παρελθειν δια της ὁδου ἐκεινης.	3 *Ὁς*	*και ἱματιον οὐκ ἐνεδιδυσκετο, και ἐν οἰκιᾳ οὐκ ἐμενεν, ἀλλ'*
	την κατοικησιν εἰχεν ἐν τοις μνημειοις·...	*ἐν τοις μνημασιν.*
29 *Και ἰδου,*	6 *Ἰδων δε τον Ἰησουν ἀπο μακροθεν,*	28 *Ἰδων δε τον Ἰησουν,*
		και ἀνακραξας,
	ἐδραμε, και προσεκυνησεν αὐτῳ·	*προσεπεσεν αὐτῳ,*
ἐκραξαν,	7 *Και κραξας φωνη μεγαλη,*	*και φωνη μεγαλη*
λεγοντες· Τι ἡμιν και σοι, Ἰησου, υἱε του θεου;	*εἰπε· Τι ἐμοι και σοι, Ἰησου, υἱε του θεου του ὑψιστου;*	*εἰπε· Τι ἐμοι και σοι, Ἰησου, υἱε του θεου του ὑψιστου;*
ἠλθες ὡδε προ καιρου βασανισαι ἡμας;	*ὁρκιζω σε τον θεον, μη με βασανισης.*	*δεομαι σου, μη με βασανισης.*

MARCI V	LUCAE VIII
8 *Ἐλεγε γαρ αὐτῳ· Ἐξελθε το πνευμα το ἀκαθαρτον ἐκ του ἀνθρωπου.*	29 *Παρηγγειλε γαρ τῳ πνευματι τῳ ἀκαθαρτῳ ἐξελθειν ἀπο του ἀνθρωπου· πολλοις γαρ χρονοις συνηρπακει αὐτον·*
3 ... *και οὐτε ἀλυσεσιν οὐδεις ἠδυνατο αὐτον δησαι,* 4 *Δια το αὐτον πολλακις πεδαις και ἀλυσεσι δεδεσθαι,*	*και ἐδεσμειτο ἀλυσεσι και πεδαις, φυλασσομενος·*
και διεσπασθαι ὑπ' αὐτου τας ἀλυσεις, και τας πεδας συντετριφθαι·	*και διαρρησσων τα δεσμα,*
και οὐδεις αὐτον ἰσχυε δαμασαι· 5 *Και διαπαντος, νυκτος και ἡμερας, ἐν τοις μνημασι και ἐν τοις ὀρεσιν ἠν κραζων, και κατακοπτων ἑαυτον λιθοις.*	*ἠλαυνετο ὑπο του δαιμονος εἰς τας ἐρημους.*
9 *Και ἐπηρωτα αὐτον·*	30 *Ἐπηρωτησε δε αὐτον ὁ Ἰησους, λεγων·*
Τι σοι ὀνομα; Και λεγει αὐτῳ· Λεγεων ὀνομα μοι·	*Τι σοι ἐστιν ὀνομα; Ὁ δε εἰπε· Λεγεων·*
ὁτι πολλοι ἐσμεν.	*ὁτι δαιμονια πολλα εἰσηλθεν εἰς αὐτον.*
10 *Και παρεκαλει αὐτον πολλα,*	31 *Και παρεκαλει αὐτον,*
ἱνα μη αὐτους ἀποστειλῃ ἐξω της χωρας.	*ἱνα μη ἐπιταξῃ αὐτοις εἰς την ἀβυσσον ἀπελθειν.*

MATTHAEI VIII	MARCI V	LUCAE VIII
30 *Ἠν δε*	11 *Ἠν δε ἐκει* —	32 *Ἠν δε ἐκει*
μακραν ἀπ' αὐτων ἀγελη χοιρων πολλων βοσκομενη.	*ἀγελη χοιρων μεγαλη βοσκομενη [προς τῳ ὀρει].*	*ἀγελη χοιρων ἱκανων βοσκομενων ἐν τῳ ὀρει·*

saevi nimis, ita ut nemo posset transire per viam illam.		
	3 Qui	et vestimento non induebatur, neque in domo manebat, sed
	domicilium habebat in monumentis, . . .	in monumentis.
29 Et ecce	6 Videns autem Iesum a longe, cucurrit, et adoravit eum:	28 Is, ut vidit Iesum, procidit ante illum:
clamaverunt,	7 Et clamans voce magna	et exclamans voce magna,
dicentes: Quid nobis, et tibi,	dixit: Quid mihi, et tibi,	dixit: Quid mihi, et tibi est
Iesu fili Dei?	Iesu fili Dei altissimi?	Iesu Fili Dei Altissimi?
Venisti huc ante tempus torquere nos?		
	adiuro te per Deum, ne me torqueas.	obsecro te, ne me torqueas.

MARCI V	LUCAE VIII
8 Dicebat enim illi: Exi spiritus immunde ab homine.	29 Praecipiebat enim spiritui immundo ut exiret ab homine.
	Multis enim temporibus arripiebat illum,
3 . . . et neque catenis iam quisquam poterat eum ligare: 4 Quoniam saepe compedibus et catenis vinctus,	et vinciebatur catenis, et compedibus custoditus.
dirupisset catenas, et compedes comminuisset,	et ruptis vinculis
et nemo poterat eum domare.	agebatur a daemonio in deserta.
5 Et semper die ac nocte in monumentis, et in montibus erat, clamans, et concidens se lapidibus.	
9 Et interrogabat eum:	30 Interrogavit autem illum Iesus, dicens:
Quod tibi nomen est? Et dicit ei: Legio mihi nomen est,	Quod tibi nomen est? At ille dixit: Legio:
quia multi sumus.	quia intraverant daemonia multa in eum.
10 Et deprecabatur eum multum,	31 Et rogabant illum
ne se expelleret extra regionem.	ne imperaret illis ut in abyssum irent.

MATTHAEI VIII	MARCI V	LUCAE VIII
30 Erat autem	11 Erat autem ibi	32 Erat autem ibi
non longe ab illis grex multorum porcorum pascens.	—— grex porcorum magnus, pascens [circa montem].	grex porcorum multorum pascentium in monte;

31 Οἱ δε δαιμονες
παρεκαλουν αὐτον,
λεγοντες·
Εἰ ἐκβαλλεις ἡμας,
ἀποστειλον ἡμας
εἰς την ἀγελην των χοιρων.

32 Και εἰπεν αὐτοις· Ὑπαγετε.

Οἱ δε ἐξελθοντες

ἀπελθον εἰς τους χοιρους.
Και ἰδου, ὡρμησε
πασα
ἡ ἀγελη κατα του κρημνου εἰς την
θαλασσαν,

και ἀπεθανον
ἐν τοις ὑδασιν·

33 Οἱ δε βοσκοντες

ἐφυγον, και
ἀπελθοντες
εἰς την πολιν, ἀπηγγειλαν

παντα, και τα των δαιμονιζομενων.
34 Και ἰδου, πασα ἡ πολις
ἐξελθεν
εἰς συναντησιν τῳ Ἰησου· ...

12 Και —— οἱ δαιμονες
[παρεκαλεσαν αὐτον],
λεγοντες·

Πεμψον ἡμας
εἰς τους χοιρους,
ἱνα εἰς αὐτους εἰσελθωμεν.
13 Και ἐπετρεψεν αὐτοις
εὐθεως ὁ Ἰησους.
Και ἐξελθοντα τα πνευματα
τα ἀκαθαρια

εἰσηλθον εἰς τους χοιρους·
και ὡρμησεν

ἡ ἀγελη κατα του κρημνου εἰς την
θαλασσαν·
ἠσαν δε ὡς δισχιλιοι·
και ἐπνιγοντο
ἐν τη θαλασσῃ.

14 Οἱ δε βοσκοντες
αὐτους

ἐφυγον, και

ἀπηγγειλαν εἰς την πολιν,
και εἰς τους ἀγρους.

Και
ἐξηλθον

ἰδειν,
τι ἐστι
το γεγονος.

και
παρεκαλουν αὐτον,

ἱνα ἐπιτρεψῃ αὐτοις

εἰς ἐκεινους εἰσελθειν.
Και ἐπετρεψεν αὐτοις.

33 Ἐξελθοντα δε τα δαιμονια

ἀπο του ἀνθρωπου,
εἰσηλθεν εἰς τους χοιρους·
και ὡρμησεν

ἡ ἀγελη κατα του κρημνου εἰς την
λιμνην,

και ἀπεπνιγη.

34 Ἰδοντες
δε οἱ βοσκοντες

το γεγονος,
ἐφυγον και

ἀπηγγειλαν εἰς την πολιν
και εἰς τους ἀγρους.

35 Ἐξηλθον δε

ἰδειν

το γεγονος· ...

MARCI V

15 Και ἐρχονται προς τον Ἰησουν, και
θεωρουσι τον δαιμονιζομενον καθημενον ——,
τον ἐσχηκοτα τον λεγεωνα,
[και ἱματισμενον, και σωφρονουντα]·

και ἐφοβηθησαν.
16 Και διηγησαντο αὐτοις οἱ ἰδοντες,
πως ἐγενετο τῳ δαιμονιζομενῳ,
και περι των χοιρων.

LUCAE VIII

35 ... και ἠλθον προς τον Ἰησουν, και
εὑρον καθημενον τον ἀνθρωπον,
ἀφ᾽ οὑ τα δαιμονια ἐξεληλυθει,
ἱματισμενον και σωφρονουντα,
παρα τους ποδας του Ἰησου·
και ἐφοβηθησαν.
36 Ἀπηγγειλαν δε αὐτοις και οἱ ἰδοντες,
πως ἐσωθη ὁ δαιμονισθεις.

MATTHAEI VIII

34 ... και ἰδοντες αὐτον,
παρεκαλεσαν,

ὁπως μεταβῃ ἀπο
των ὁριων
αὐτων.

MARCI V

17 Και
ἠρξαντο παρακαλειν αὐτον

ἀπελθειν ἀπο
των ὁριων
αὐτων.

LUCAE VIII

37 Και
ἠρωτησαν αὐτον
ἁπαν το πληθος της περιχωρου
των Γαδαρηνων,
ἀπελθειν ἀπ᾽

αὐτων·
ὁτι φοβῳ μεγαλῳ συνειχοντο....

31 Daemones uutem rogabant eum, dicentes: Si eiicis uos hiuc,	12 Et —— spiritus [deprecabantur eum], diceutes:	et rogabaut eum,
mitte nos iu gregem porcorum.	Mitte nos in porcos ut in eos introeamus.	ut permitteret eis in illos ingredi.
32 Et ait illis: Ite.	13 Et coucessit ei statim Iesus.	Et permisit illis.
At illi exeuntes	Et exeuntes spiritus immundi	33 Exierunt ergo daemonia ab homine, et
abierunt in porcos,	introieruut in porcos:	intraverunt iu porcos:
et ecce	et magno	et
impetu abiit totus	impetu	impetu abiit
grex per praeceps iu mare:	grex praecipitatus est in mare ad duo millia,	grex per praeceps in stagnum,
et mortui sunt iu aquis.	et suffocati sunt in mari.	et suffocatus est.
33 Pastores autem	14 Qui autem pascebant eos,	34 Quod ut viderunt factum qui pascebant,
fugerunt: et venientes iu civitatem, uunciaverunt	fugerunt, et nuuciaverunt in civitatem, et iu ugros.	fugerunt, et nunciaverunt in civitatem, et in villas.
omnia, et de eis, qui daemonia habuerant.		
34 Et ecce tota civitas exiit	Et egressi suut	35 Exierunt autem
obviam Iesu: . . .	videre quid esset factum:	videre quod factum est, . . .

MARCI V	LUCAE VIII
15 Et veniunt ad Iesum: et vident illum, qui a daemonio vexabatur, sedentem, vestitum, et sanae mentis,	35 . . . et venerunt ad Iesum: et iuvenerunt hominem sedentem, a quo daemonia exierant, vestitum, ac sana meute ad pedes eius,
et timuerunt.	et timuerunt.
16 Et narraverunt illis, qui viderant, qualiter factum esset ei, qui daemonium habuerat, et de porcis.	36 Nunciaverunt autem illis et qui viderant, quomodo sanus factus esset a legione:

MATTHAEI VIII	MARCI V	LUCAE VIII
34 . . . et viso eo rogabant,	17 Et rogare coeperunt eum	37 Et rogaverunt illum omnis multitudo regionis Geraseuorum
ut transiret a fiuibus eorum.	ut discederet de finibus eorum.	nt discederet ab ipsis:
		quia magno timore tenebantur. . . .

MARCI V	LUCAE VIII
	37 ... *Αὐτος δε ἐμβας εἰς το πλοιον, ὑπεστρεψεν.*
18 *Και ἐμβαντος αὐτου εἰς το πλοιον,* *παρεκαλει αὐτον ὁ* *δαιμονισθεις,* *ἱνα ᾐ μετ᾽ αὐτου.*	38 *Ἐδεετο δε αὐτου ὁ ἀνηρ,* *ἀφ᾽ οὗ ἐξεληλυθει τα δαιμονια,* *εἰναι συν αὐτῳ.*
19 *Και οὐκ ἀφηκεν αὐτον,*	
ἀλλα λεγει αὐτῳ·	*Ἀπελυσε δε αὐτον ο Ἰησους,* *λεγων·*
Ὑπαγε εἰς τον οἰκον σου *προς τους σους,*	39 *Ὑποστρεφε εἰς τον οἰκον σου,*
και ἀναγγειλον *αὐτοις,*	*και διηγου,*
ὁσα σοι ὁ κυριος πεποιηκε, *και ἠλεησε σε.*	*ὁσα ἐποιησε σοι ὁ θεος.*
20 *Και ἀπηλθε,*	*Και ἀπηλθε,* *καθ᾽ ὁλην την πολιν* *κηρυσσων,*
και ἠρξατο κηρυσσειν *ἐν τῃ Δεκαπολει,* *ὁσα ἐποιησεν αὐτῳ ὁ Ἰησους·* *και παντες ἐθαυμαζον.*	*ὁσα ἐποιησεν αὐτῳ ὁ Ἰησους.*

LXIII

Reditus e Gadarene

MATTHAEI IX	MARCI V	LUCAE VIII
1 *Και ἐμβας εἰς το πλοιον, διε-περασε.* ... **(XXXVIII)**		
	21 *Και διαπερασαντος* *του Ἰησου* *ἐν τῳ πλοιῳ παλιν εἰς το περαν,* *συνηχθη —— ἐπ᾽ αὐτον [ὀχλος πολυς]·*	40 *Ἐγενετο δε ἐν τῳ ὑποστρεψαι* *τον Ἰησουν,* *ἀπεδεξατο αὐτον ὁ ὀχλος·*
		ἠσαν γαρ παντες προσδοκωντες αὐ-τον. **(LXV)**
	και ἠν παρα την θαλασσαν. **(LXV)**	

LXIV

Discipuli Ioannis interrogantes de ieiunio

MATTHAEI IX

14 *Τοτε προσερχονται αὐτῳ οἱ μαθηται Ἰωαννου, λεγοντες· Διατι ἡμεις και οἱ Φαρισαιοι νηστευομεν πολλα, οἱ δε μαθηται σου οὐ νηστευουσι;*

15 *Και εἰπεν αὐτοις ὁ Ἰησους· Μη δυνανται οἱ υἱοι του νυμφωνος πενθειν, ἐφ᾽ ὁσον μετ᾽ αὐτων ἐστιν ὁ νυμφιος; Ἐλευσονται δε ἡμεραι, ὁταν ἀπαρθῃ ἀπ᾽ αὐτων ὁ νυμφιος, και τοτε νηστευσουσιν.*

16 *Οὐδεις δε ἐπιβαλλει ἐπιβλημα ῥακους ἀγναφου ἐπι ἱματιῳ παλαιῳ· αἰρει γαρ το πληρωμα αὐτου ἀπο του ἱματιου, και χειρον σχισμα γινεται.*

17 *Οὐδε βαλλουσιν οἰνον νεον εἰς ἀσκους παλαιους· εἰ δε μηγε, ῥηγνυνται οἱ ἀσκοι, και ὁ οἰνος ἐκχειται, και οἱ ἀσκοι ἀπολουνται· ἀλλα βαλλουσιν οἰνον νεον εἰς ἀσκους καινους, και ἀμφοτεροι συντηρουνται.*

LXV

Iairus. Mulier haemorrhoica. Iairi filia vitae reddita

MATTHAEI IX	MARCI V	LUCAE VIII
	22 *Και*	41 *Και*
18 *Ταυτα αὐτου λαλουντος αὐτοις,*		

MARCI V	LUCAE VIII
	37 ... Ipse autem ascendens navim, reversus est.
18 Cumque ascenderet navim, coepit illum deprecari, qui a daemonio vexatus fuerat, ut esset cum illo,	38 Et rogabat illum vir, a quo daemonia exierant, ut cum eo esset.
19 Et non admisit eum, sed ait illi:	Dimisit autem eum Iesus, dicens:
Vade in domum tuam ad tuos,	39 Redi in domum tuam,
et annuncia illis	et narra
quanta tibi Dominus fecerit, et misertus sit tui.	quanta tibi fecit Deus.
20 Et abiit,	Et abiit
et coepit praedicare in Decapoli,	per universam civitatem, praedicans
quanta sibi fecisset Iesus: et omnes mirabantur.	quanta illi fecisset Iesus.

LXIII

Reditus e Gadarene

MATTHAEI IX	MARCI V	LUCAE VIII
1 Et ascendens in naviculam, transfretavit, ... (XXXVIII)		
	21 Et cum transcendisset Iesus in navi rursum trans fretum,	40 Factum est autem cum rediiset Iesus,
	convenit —— ad eum [turba multa],	excepit illum turba.
		erant enim omnes expectantes eum. (LXV)
	et erat circa mare. (LXV)	

LXIV

Discipuli Ioannis interrogantes de ieiunio

MATTHAEI IX

14 Tunc accesserunt ad eum discipuli Ioannis, dicentes: Quare nos, et Pharisaei ieiunamus frequenter: discipuli autem tui non ieiunant?

15 Et ait illis Iesus: Numquid possunt filii sponsi lugere, quamdiu cum illis est sponsus? Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus: et tunc ieiunabunt.

16 Nemo autem immittit commissuram panni rudis in vestimentum vetus: tollit enim plenitudinem eius a vestimento: et peior scissura fit.

17 Neque mittunt vinum novum in utres veteres, alioquin rumpuntur utres, et vinum effunditur, et utres pereunt. Sed vinum novum in utres novos mittunt: et ambo conservantur.

LXV

Iairus. Mulier haemorrhoica. Iairi filia vitae reddita

MATTHAEI IX	MARCI V	LUCAE VIII
	22 Et	41 Et
18 Haec illo loquente ad eos,		

ἰδου,	*ἰδου,*	*ἰδου,*
	ἐρχεται	*ἠλθεν*
ἀρχων εἱς	*εἱς των ἀρχισυναγωγων,*	*ἀνηρ, —— και αὐτος ἀρχων της*
		συναγωγης
		ὑπηρχε,
	ὀνοματι Ἰαειρος·	*[ᾡ ὀνομα Ἰαειρος]·*
	και ἰδων αὐτον,	*και*
ἐλθων		
προσεκυνει αὐτῳ, . . .	*πιπτει προς τους ποδας αὐτου,*	*πεσων παρα τους ποδας του Ἰησου*
	23 *Και παρεκαλει αὐτον*	*παρεκαλει αὐτον*
	πολλα,	
		εἰσελθειν εἰς τον ὀκον αὐτου·
		42 *Ὁτι θυγατηρ μονογενης ἠν*
		αὐτῳ ὡς ἐτων δωδεκα, και αὐτη
		ἀπεθνησκεν.
	λεγων· Ὁτι το θυγατριον μου ἐσχα-	
	τως ἐχει· ἱνα ἐλθων ἐπιθῃς αὐτῃ	
	τας χειρας, ὁπως σωθῃ· και ζησεται.	
19 *Και ἐγερθεις ὁ Ἰησους*	24 *Και*	
ἠκολουθησεν αὐτῳ,	*ἀπηλθε μετ᾽ αὐτου·*	
και οἱ μαθηται αὐτου.		
	και	*Ἐν δε τῳ ὑπαγειν αὐτον,*
	ἠκολουθει αὐτῳ	
	ὀχλος	*οἱ ὀχλοι*
	πολυς, και	
	συνεθλιβον αὐτον.	*συνεπνιγον αὐτον.*
20 *Και ἰδου,*	25 *Και*	43 *Και*
γυνη αἱμοῤῥοουσα	*γυνη τις οὐσα ἐν ῥυσει αἱματος*	*γυνη οὐσα ἐν ῥυσει αἱματος*
δωδεκα ἐτη,	*ἐτη δωδεκα,*	*ἀπο ἐτων δωδεκα,*
	26 *Και πολλα παθουσα ὑπο*	*ἡτις εἰς*
	πολλων	
	ἰατρων, και δαπανησασα	*ἰατρους προσαναλωσασα*
	τα παρ᾽ ἑαυτης παντα,	*ὁλον τον βιον,*
	και μηδεν ὠφεληθεισα,	*οὐκ ἰσχυσεν ὑπ᾽ οὐδενος θεραπευ-*
		θηναι·
	ἀλλα μαλλον εἰς το χειρον ἐλθουσα,	
	27 *Ἀκουσασα περι του Ἰησου,*	
προσελθουσα	*ἐλθουσα*	44 *Προσελθουσα*
	ἐν τῳ ὀχλῳ	
ὀπισθεν, ἡψατο	*ὀπισθεν, ἡψατο*	*ὀπισθεν, ἡψατο*
του κρασπεδου		*του κρασπεδου*
του ἱματιου αὐτου.	*του ἱματιου αὐτου·*	*του ἱματιου αὐτου· . . .*
21 *Ἐλεγε γαρ*	28 *Ἐλεγε γαρ·*	
ἐν ἑαυτῃ·		
Ἐαν μονον	*Ὁτι κἀν*	
ἁψωμαι του ἱματιου αὐτου, σωθη-	*των ἱματιων αὐτου ἁψωμαι, σωθη-*	
σομαι.	*σομαι.*	

MARCI V	LUCAE VIII
29 *Και εὐθεως ἐξηρανθη ἡ πηγη του αἱματος αὐτης·*	44 *. . . και παραχρημα ἐστη ἡ ῥυσις του αἱματος αὐτης.*
και ἐγνω τῳ σωματι, ὁτι ἰαται ἀπο της μαστιγος.	
30 *Και εὐθεως*	45 *Και ——*
ὁ Ἰησους	*ὁ Ἰησους*

ecce ——		ecce
accessit	venit	venit
[princeps unus],	quidam de archisynagogis	vir, —— et ipse princeps synagogae erat,
	nomine Iairus:	[cui nomen Iairus]:
et	et videns eum,	et
adorabat eum, . . .	procidit ad pedes eius,	cecidit ad pedes Iesu,
	23 Et deprecabatur eum	rogans eum
	multum,	
		ut intraret in domum eius,
		42 Quia unica filia erat ei fere annorum duodecim, et haec moriebatur.
	dicens: Quoniam filia mea in extremis est, Veni, impone manum super eam, ut salva sit, et vivat.	
19 Et surgens Iesus,	24 Et	
sequebatur eum,	abiit cum illo,	
et discipuli eius.		
	et	Et contigit, dum iret,
	sequebatur eum	
	turba	a turbis
	multa,	
	et comprimebant eum.	comprimebatur.
20 Et ecce	25 Et	43 Et
mulier, quae	mulier, quae	mulier quaedam
sanguinis fluxum patiebatur	erat in profluvio sanguinis	erat in fluxu sanguinis
duodecim annis,	annis duodecim,	ab annis duodecim,
		quae
	26 Et fuerat multa perpessa	
	a compluribus	
	medicis:	in medicos
	et erogaverat omnia	erogaverat omnem substantiam
	sua, nec quidquam profecerat,	suam, nec ab ullo potuit curari:
	sed magis deterius habebat:	
	27 Cum audisset de Iesu,	
accessit	venit	44 Accessit
	in turba	
retro, et tetigit	retro, et tetigit	retro, et tetigit
fimbriam		fimbriam
vestimenti eius.	vestimentum eius:	vestimenti eius: . . .
21 Dicebat enim	28 Dicebat enim:	
intra se:		
Si tetigero tantum vestimentum eius: salva ero.	Qnia si vel vestimentum eius tetigero, salva ero.	

MARCI V	LUCAE VIII
29 Et confestim siccatus est fons sanguinis eius:	44 . . . et confestim stetit fluxus sanguinis eius.
et sensit corpore quia sanata esset a plaga.	
30 Et statim	45 Et ——
Iesus	Iesus

ἐπιγνους ἐν ἑαυτῳ την ἐξ αὐτου δυναμιν ἐξελθουσαν,
ἐπιστραφεις ἐν τῳ ὀχλῳ,
ἐλεγε· Τις μου ἡψατο
των ἱματιων;

31 *Και ἐλεγον αὐτῳ*

οἱ μαθηται αὐτου·

Βλεπεις
τον ὀχλον

συνθλιβοντα σε, και λεγεις· Τις μου ἡψατο;

32 *Και περιεβλεπετο ἰδειν την τουτο ποιησασαν.*

33 *Ἡ δε γυνη*

φοβηθεισα και
τρεμουσα,
εἰδυια ὁ γεγονεν ἐπ᾽ αὐτῃ,
ἠλθε και προσεπεσεν αὐτῳ,
και εἰπεν αὐτῳ πασαν την ἀληθειαν.

***

[εἰπεν]· Τις ὁ ἁψαμενος μου;

Ἀρνουμενων δε παντων,
εἰπεν
ὁ Πετρος
και οἱ συν αὐτῳ·
Ἐπιστατα,

οἱ ὀχλοι
συνεχουσι —— και
ἀποθλιβουσι [σε], και λεγεις· Τις ὁ ἁψαμενος μου;
46 ***Ὁ δε Ἰησους εἰπεν· Ἡψατο μου τις· ἐγω γαρ***
ἐγνων δυναμιν ἐξελθουσαν ἀπ᾽ ἐμου.

47 ***Ἰδουσα***
δε ἡ γυνη,
ὁτι οὐκ ἐλαθε,

τρεμουσα

ἠλθε, και προσπεσουσα αὐτῳ,

δι᾽ ἡν αἰτιαν ἡψατο αὐτου, ἀπηγγειλεν αὐτῳ ἐνωπιον παντος του λαου, και ὡς ἰαθη παραχρημα.

***

MATTHAEI IX

22 *Ὁ δε Ἰησους*
ἐπιστραφεις και ἰδων αὐτην,
εἰπε·
Θαρσει,
θυγατερ· ἡ πιστις σου σεσωκε σε.

Και ἐσωθη ἡ γυνη ἀπο της ὡρας ἐκεινης.

18 . . . *(ἀρχων εἰς ἐλθων προσεκυνει αὐτῳ,) λεγων· Ὁτι ἡ θυγατηρ μου ἀρτι ἐτελευτησεν· ἀλλα ἐλθων ἐπιθες την χειρα σου ἐπ᾽ αὐτην, και ζησεται.*

23 *Και ἐλθων ὁ Ἰησους εἰς την*
οἰκιαν
του ἀρχοντος,

MARCI V

34 *Ὁ δε*

εἰπεν αὐτῃ·

Θυγατερ, ἡ πιστις σου σεσωκε σε·
ὑπαγε εἰς εἰρηνην,
και ἰσθι ὑγιης ἀπο της μαστιγος σου.

35 *Ἐτι αὐτου λαλουντος ἐρχονται ἀπο του ἀρχισυναγωγου, λεγοντες·*

Ὁτι ἡ θυγατηρ σου ἀπεθανε·
τι ἐτι σκυλλεις τον διδασκαλον;

36 *Ὁ δε Ἰησους εὐθεως ἀκουσας*
τον λογον λαλουμενον,

λεγει τῳ ἀρχισυναγωγῳ·
Μη φοβου, μονον πιστευε.

38 *Και ἐρχεται εἰς τον*
οἰκον
του ἀρχισυναγωγου, . . .

LUCAE VIII

48 *Ὁ δε*

εἰπεν αὐτῃ·
Θαρσει,
θυγατερ· ἡ πιστις σου σεσωκε σε·
πορευου εἰς εἰρηνην.

49 *Ἐτι αὐτου λαλουντος, ἐρχεται τις παρα του ἀρχισυναγωγου, λεγων αὐτῳ·*
Ὁτι τεθνηκεν ἡ θυγατηρ σου·
μη σκυλλε τον διδασκαλον.

50 *Ὁ δε Ἰησους ἀκουσας,*

ἀπεκριθη
αὐτῳ, λεγων·
Μη φοβου, μονον πιστευε,
και σωθησεται.
51 *Ἐλθων δε εἰς την*
οἰκιαν,

in semetipso cognoscens virtutem, quae exierat de illo, conversus ad turbam,
aiebat: Quis tetigit vestimenta mea?

31 Et dicebant ei

discipuli sui:

Vides
turbam comprimentem te,

et dicis: Quis me tetigit?

32 Et circumspiciebat videre eam, quae hoc fecerat.

33 Mulier vero

timens et
tremens,
sciens quod factum esset in se,
venit et procidit ante

eum,
et dixit ei omnem veritatem.

[ait]: Quis est, qui me tetigit?
Negantibus autem omnibus
dixit
Petrus,
et qui cum illo erant:
Praeceptor,

turbae te comprimunt,
et affligunt,
et dicis: Quis me tetigit?
46 Et dixit Iesus: Tetigit me aliquis.
Nam ego novi virtutem de me exiisse.

47 Videns
autem mulier,
quia non latuit,

tremens

venit, et procidit ante
pedes
eius:

et ob quam causam tetigerit eum, indicavit coram omni populo: et quemadmodum confestim sanata sit.

MATTHAEI IX	MARCI V	LUCAE VIII
22 At Iesus conversus, et videns eam, dixit:	34 Ille autem dixit ei:	48 At ipse dixit ei:
Confide filia, fides tua te salvam fecit.	Filia, fides tua te salvam fecit: vade in pace, et esto sana a plaga tua.	Filia, fides tua salvam te fecit: vade in pace.
Et salva facta est mulier ex illa hora.	35 Adhuc eo loquente, veniunt ab archisynagogo, dicentes: Quia filia tua mortua est: quid ultra vexas Magistrum?	49 Adhuc illo loquente, venit quidam ad principem synagogae, dicens ei: Quia mortua est filia tua, noli vexare illum.
18 ... (princeps unus accessit, ed adorabat eum,) dicens: Domine, filia mea modo defuncta est: sed veni, impone manum tuam super eam, et vivet.		
	36 Iesus autem audito verbo, quod dicebatur, ait archisynagogo: Noli timere: tantummodo crede.	50 Iesus autem, audito hoc verbo, respondit patri puellae: Noli timere, crede tantum, et salva erit.
23 Et cum venisset Iesus in domum principis,	38 Et veniunt in domum archisynagogi, ...	51 Et cum venisset domum,

	37 Και οὐκ ἀφηκεν οὐδενα αὐτῳ συνακολουθησαι, εἰ μη Πετρον, και Ἰακωβον, και Ἰωαννην τον ἀδελφον Ἰακωβου.	οὐκ ἀφηκεν εἰσελθειν οὐδενα, εἰ μη Πετρον, και Ἰακωβον, και Ἰωαννην,
		και τον πατερα της παιδος, και την μητερα. 52 Ἐκλαιον δε παντες, και ἐκοπτοντο αὐτην.
και ἰδων τους αὐλητας και τον ὀχλον θορυβουμενον,	38 ... και θεωρει θορυβον, και κλαιοντας, και ἀλαλαζοντας πολλα·	
	39 Και εἰσελθων	Ὁ δε
24 Λεγει αὐτοις·	λεγει αὐτοις· Τι θορυβεισθε και κλαιετε;	εἰπε·
		Μη κλαιετε·
Ἀναχωρειτε· οὐ γαρ ἀπεθανε το κορασιον, ἀλλα καθευδει. Και κατεγελων αὐτου.	το παιδιον οὐκ ἀπεθανεν, ἀλλα καθευδει. 40 Και κατεγελων αὐτου.	οὐκ ἀπεθανεν, ἀλλα καθευδει. 53 Και κατεγελων αὐτου, εἰδοτες, ὁτι ἀπεθανεν.
25 Ὁτε δε ἐξεβληθη	Ὁ δε, ἐκβαλων	54 Αὐτος δε ἐκβαλων ἐξω
ὁ ὀχλος,	παντας, παραλαμβανει τον πατερα του παιδιου, και την μητερα, και τους μετ᾽ αὐτου, και	παντας,
εἰσελθων	εἰσπορευεται, ὁπου ἠν το παιδιον ἀνακειμενον.	
ἐκρατησε της χειρος αὐτης·	41 Και κρατησας της χειρος του παιδιου,	και κρατησας της χειρος αὐτης, ἐφωνησε,
	λεγει αὐτῃ· Ταλιθα, κουμι· ὁ ἐστι μεθερμηνευομενον·	λεγων·
	Το κορασιον, σοι λεγω, ἐγειραι.	Ἡ παις, ἐγειρου.
	42 Και εὐθεως	55 Και — παραχρημα [ἐπεστρεψε το πνευμα αὐτης,
και ἐγερθη	ἀνεστη	και ἀνεστη].
το καρασιον.	το κορασιον, και περιεπατει· ἠν γαρ ἐτων δωδεκα. ...	
	43 ... και εἰπε δοθηναι αὐτῃ φαγειν·	Και διεταξεν αὐτῃ δοθηναι φαγειν.
	42 ... Και ἐξεστησαν	56 Και ἐξεστησαν οἱ γονεις αὐτης.
	ἐκστασει μεγαλῃ.	
	43 Και διεστειλατο αὐτοις πολλα,	Ὁ δε παρηγγειλεν αὐτοις
	ἱνα μηδεις γνῳ τουτο.... (LXVII)	μηδενι εἰπειν το γεγονος. (LXIX)
26 Και ἐξηλθεν ἡ φημη αὑτη εἰς ὁλην την γην ἐκεινην.		

	37 Et non admisit	non permisit
	quemquam se sequi	intrare secum quemquam,
	nisi Petrum, et Iacobum, et Ioannem	nisi Petrum, et Iacobum, et Ioannem,
	fratrem Iacobi.	
		et patrem, et matrem puellae.
		52 Flebant autem omnes, et plangebant illam.
et vidisset	38 . . . et videt	
tibicines		
et turbam tumultuantem,	tumultum, et flentes, et eiulantes multum.	
	39 Et	At ille
	ingressus,	
dicebat:	ait illis:	dixit:
	Quid turbamini, et ploratis?	
		Nolite flere,
24 Recedite:		
non est enim mortua puella, sed dormit.	puella non est mortua, sed dormit.	non est mortua puella, sed dormit.
Et deridebant eum.	40 Et irridebant eum.	53 Et deridebant eum,
		scientes quod mortua esset.
25 Et	Ipse vero	54 Ipse autem
cum eiecta esset turba,	eiectis omnibus	
	assumit patrem, et matrem puellae, et qui secum erant, et	
intravit:	ingreditur	
	ubi puella erat iacens.	
et tenuit manum eius.	41 Et tenens manum puellae,	tenens manum eius,
		clamavit,
	ait illi:	dicens:
	Talitha cumi, quod est interpretatum:	
	Puella	Puella,
	(tibi dico)	
	surge.	surge.
	42 Et confestim	55 Et — continuo
		[reversus est spiritus eius,
Et surrexit	surrexit	et surrexit].
puella.	puella,	
	et ambulabat: erat enim annorum duodecim: . . .	
	43 ... et dixit dari illi manducare:	Et iussit illi dari manducare.
	42 . . . et obstupuerunt	56 Et stupuerunt
		parentes eius,
	stupore magno.	
	43 Et praecepit illis	quibus praecepit
	vehementer	
	ut nemo id sciret . . . (LXVII)	ne alicui dicerent quod factum erat. (LXIX)
26 Et exiit fama haec in universam terram illam.		

LXVI

Duo caeci et daemoniacus sanati

MATTHAEI IX

27 *Και παραγοντι ἐκειθεν τῳ Ἰησου, ἠκολουθησαν αὐτῳ δυο τυφλοι, κραζοντες και λεγοντες· Ἐλεησον ἡμας, υἱε Δαυιδ.*
28 *Ἐλθοντι δε εἰς την οἰκιαν, προσηλθον αὐτῳ οἱ τυφλοι, και λεγει αὐτοις ὁ Ἰησους· Πιστευετε, ὁτι δυναμαι τουτο ποιησαι; Λεγουσιν αὐτῳ· Ναι, κυριε.*
29 *Τοτε ἡψατο των ὀφθαλμων αὐτων, λεγων· Κατα την πιστιν ὑμων γενηθητω ὑμιν.*
30 *Και ἀνεῳχθησαν αὐτων οἱ ὀφθαλμοι. Και ἐνεβριμησατο αὐτοις ὁ Ἰησους, λεγων· Ὁρατε, μηδεις γινωσκετω.*
31 *Οἱ δε ἐξελθοντες διεφημισαν αὐτον ἐν ὁλῃ τῃ γῃ ἐκεινῃ.*
32 *Αὐτων δε ἐξερχομενων, ἰδου, προσηνεγκαν αὐτῳ ἀνθρωπον κωφον, δαιμονιζομενον.*
33 *Και ἐκβληθεντος του δαιμονιου, ἐλαλησεν ὁ κωφος. Και ἐθαυμασαν οἱ ὀχλοι, λεγοντες· Οὐδεποτε ἐφανη οὑτως ἐν τῳ Ἰσραηλ.*
34 *Οἱ δε Φαρισαιοι ἐλεγον· Ἐν τῳ ἀρχοντι των δαιμονιων ἐκβαλλει τα δαιμονια.* (LXVIII)

LXVII

Christus Nazarethi contemptus

MATTHAEI XIII	MARCI VI
	1 *Και ἐξηλθεν ἐκειθεν,*
54 *Και ἐλθων εἰς την πατριδα αὐτου,*	*και ἠλθεν εἰς την πατριδα αὐτου·*
	και ἀκολουθουσιν αὐτῳ οἱ μαθηται αὐτου.
	2 *Και γενομενου σαββατου, ἠρξατο* ——
ἐδιδασκεν	*διδασκειν*
αὐτους	
ἐν τῃ συναγωγῃ	[*ἐν τῃ συναγωγῃ*].
αὐτων,	
ὡστε	
	Και πολλοι ἀκουοντες
ἐκπληττεσθαι αὐτους, και λεγειν· Ποθεν τουτῳ	*ἐξεπλησσοντο, λεγοντες· Ποθεν τουτῳ*
	ταυτα; και τις
ἡ σοφια	*ἡ σοφια*
αὐτη	
	ἡ δοθεισα αὐτῳ;
και αἱ δυναμεις;	*και δυναμεις*
	τοιαυται δια των χειρων αὐτου γινονται;
55 *Οὐχ οὑτος ἐστιν*	3 *Οὐχ οὑτος ἐστιν*
ὁ του τεκτονος υἱος;	*ὁ τεκτων,*
οὐχι ἡ μητηρ αὐτου λεγεται Μαριαμ,	*ὁ υἱος Μαριας,*
και οἱ ἀδελφοι αὐτου	*ἀδελφος δε*
Ἰακωβος, και Ἰωσης, και Σιμων, και Ἰουδας;	*Ἰακωβου, και Ἰωση, και Ἰουδα, και Σιμωνος;*
56 *Και αἱ ἀδελφαι αὐτου οὐχι* —— *εἰσι*	*και οὐκ εἰσιν αἱ ἀδελφαι αὐτου*
[*πασαι*	
	ὡδε
προς ἡμας];	*προς ἡμας;*
ποθεν οὐν τουτῳ ταυτα παντα;	
57 *Και ἐσκανδαλιζοντο ἐν αὐτῳ.*	*Και ἐσκανδαλιζοντο ἐν αὐτῳ.*
Ὁ δε Ἰησους εἰπεν αὐτοις·	4 *Ἐλεγε δε αὐτοις ὁ Ἰησους· Ὁτι*
Οὐκ ἐστι προφητης ἀτιμος, εἰ μη ἐν τῃ πατριδι	*οὐκ ἐστι προφητης ἀτιμος, εἰ μη ἐν τῃ πατριδι*
αὐτου,	*αὐτου,*
	και ἐν τοις συγγενεσι,
και ἐν τῃ οἰκιᾳ αὐτου.	*και ἐν τῃ οἰκιᾳ αὐτου.*

LXVI

Duo caeci et daemoniacus sanati

MATTHAEI IX

27 Et transeunte inde Iesu, secuti sunt eum duo caeci, clamantes, et dicentes: Miserere nostri, fili David.
28 Cum autem venisset domum, accesserunt ad eum caeci. Et dicit eis Iesus: Creditis quia hoc possum facere vobis? Dicunt ei: Utique, Domine.
29 Tunc tetigit oculos eorum, dicens: Secundum fidem vestram fiat vobis.
30 Et aperti sunt oculi eorum: et comminatus est illis Iesus, dicens: Videte ne quis sciat.
31 Illi autem exeuntes, diffamaverunt eum in tota terra illa.
32 Egressis autem illis, ecce obtulerunt ei hominem mutum, daemonium habentem.
33 Et eiecto daemonio, locutus est mutus, et miratae sunt turbae, dicentes: Numquam apparuit sic in Israel.
34 Pharisaei autem dicebant: In principe daemoniorum eiicit daemones. (LXVIII)

LXVII

Christus Nazarethi contemptus

MATTHAEI XIII	MARCI VI
54 Et	1 Et egressus inde,
veniens in patriam suam,	abiit in patriam suam:
	et sequebantur eum discipuli sui:
	2 Et facto sabbato coepit —
docebat	docere
eos	
in synagogis	[in synagoga]:
eorum,	
ita ut	
	et multi audientes
mirarentur,	admirabantur
	in doctrina eius,
et dicerent: Unde huic	dicentes: Unde huic
	haec omnia? et quae est
sapientia	sapientia,
haec,	
	quae data est illi:
et virtutes?	et virtutes
	tales, quae per manus eius efficiuntur?
55 Nonne hic est fabri filius?	3 Nonne hic est faber,
Nonne mater eius dicitur Maria,	filius Mariae,
et fratres eius, Iacobus, et Ioseph,	frater Iacobi, et Ioseph,
et Simon, et Iudas:	et Iudae, et Simonis?
56 Et sorores eius, nonne	nonne et sorores eius
omnes	
	hic
apud nos sunt?	nobiscum sunt?
Unde ergo huic omnia ista?	
57 Et scandalizabantur in eo.	Et scandalizabantur in illo.
Iesus autem dixit eis:	4 Et dicebat illis Iesus: Quia
Non est propheta sine honore nisi in patria sua,	non est propheta sine honore nisi in patria sua,
et in domo sua.	et in domo sua,
	et in cognatione sua.

58 *Κατ οὐκ* *ἐποιησεν ἐκει δυναμεις πολλας,* *δια την ἀπιστιαν αὐτων.* (LXXII)	5 *Και οὐκ* *ἠδυνατο* *ἐκει οὐδεμιαν δυναμιν ποιησαι,* *εἰ μη ὀλιγοις ἀῤῥωστοις ἐπιθεις τας χειρας, ἐθερα-πευσε.* 6 *Και ἐθαυμαζε* *δια την ἀπιστιαν αὐτων. . . .*

LXVIII

Christus regiones peragrans populorum misertus

MATTHAEI IX	MARCI VI
35 *Και περιηγεν* *ὁ Ἰησους τας πολεις πασας και* *τας κωμας,* *διδασκων* *ἐν ταις συναγωγαις αὐτων, . . .*	6 . . . *Και περιηγε* *τας κωμας* *κυκλῳ,* *διδασκων.*

MATTHAEI IX

35 . . . *και κηρυσσων το εὐαγγελιον της βασιλειας, και θεραπευων πασαν νοσον και πασαν μαλακιαν.* 36 *Ἰδων δε τους ὀχλους, ἐσπλαγχνισθη περι αὐτων, ὁτι ἠσαν ἐσκυλμενοι και ἐῤῥιμμενοι, ὡσει προβατα μη ἐχοντα ποιμενα.*	37 *Τοτε λεγει τοις μαθηταις αὐτου· Ὁ μεν θερισμος πολυς, οἱ δε ἐργαται ὀλιγοι.* 38 *Δεηθητε οὐν του κυριου του θερισμου, ὁπως ἐκβαλη ἐργατας εἰς τον θερισμον αὐτου.*

LXIX

Prima apostolorum legatio

MATTHAEI X	MARCI VI	LUCAE IX
1 *Και προσκαλεσαμενος τους* *δωδεκα* *μαθητας αὐτου,*	7 *Και προσκαλειται τους* *δωδεκα,*	1 *Συγκαλεσαμενος δε τους* *δωδεκα,*
	και ἠρξατο αὐτους ἀποστελλειν δυο δυο· και	
ἐδωκεν αὐτοις	*ἐδιδου αὐτοις*	*ἐδωκεν αὐτοις* *δυναμιν και*
ἐξουσιαν πνευματων ἀκαθαρτων,	*ἐξουσιαν των πνευματων των ἀκαθαρτων,*	*ἐξουσιαν ἐπι παντα τα δαιμονια,*
ὡστε ἐκβαλλειν αὐτα, *και θεραπευειν* *πασαν* *νοσον* *και πασαν μαλακιαν.*		*και —— θεραπευειν* [*νοσους*].

MATTHAEI X

2 *Των δε δωδεκα ἀποστολων τα ὀνοματα ἐστι ταυτα· πρωτος, Σιμων ὁ λεγομενος Πετρος, και Ἀνδρεας ὁ ἀδελφος αὐτου· Ἰακωβος ὁ του Ζεβεδαιου, και Ἰωαννης ὁ ἀδελφος αὐτου·*	3 *Φιλιππος, και Βαρθολομαιος· Θωμας, και Ματθαιος ὁ τελωνης· Ἰακωβος ὁ του Ἀλφαιου, και Λεββαιος ὁ ἐπικληθεις Θαδδαιος·*

58 Et non	5 Et non
	poterat
fecit ibi virtutes multas	ibi virtutem ullam facere,
	nisi paucos infirmos impositis manibus curavit:
	6 Et mirabatur
propter incredulitatem illorum. (LXXII)	propter incredulitatem eorum, ...

LXVIII

Christus regiones peragrans populorum misertus

MATTHAEI IX	MARCI VI
35 Et circuibat	6 ... et circuibat
Iesus omnes civitates, et	
castella,	castella
	in circuitu
docens	docens.
in synagogis eorum, ...	

MATTHAEI IX

35 ... et praedicans evangelium regni, et curans omnem languorem, et omnem infirmitatem.
36 Videns autem turbas, misertus est eis: quia erant vexati, et iacentes sicut oves non habentes pastorem.
37 Tunc dicit discipulis suis: Messis quidem multa, operarii autem pauci.
38 Rogate ergo Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam.

LXIX

Prima apostolorum legatio

MATTHAEI X	MARCI VI	LUCAE IX
1 Et convocatis duodecim	7 Et vocavit duodecim:	1 Convocatis autem duodecim
discipulis suis,		Apostolis,
	et coepit eos mittere binos, et	
dedit illis	dabat illis	dedit illis
		virtutem, et
potestatem spirituum immundorum,	potestatem spirituum immundorum.	potestatem super omnia daemonia,
ut eiicerent eos,		
et curarent		et ut — curarent
omnem		
languorem,		[languores].
et omnem infirmitatem.		

MATTHAEI X

2 Duodecim autem Apostolorum nomina sunt haec. Primus: Simon, qui dicitur Petrus, et Andreas frater eius,
3 Iacobus Zebedaei, et Ioannes frater eius, Philippus, et Bartholomaeus, Thomas, et Matthaeus publicanus, Iacobus Alphaei, et Thaddaeus,

4 Σιμων ὁ κανανιτης, και Ἰουδας ὁ Ἰσκαριωτης, ὁ και παραδους αὐτον.
5 Τουτους τους δωδεκα ἀπεστειλεν ὁ Ἰησους, παραγγειλας αὐτοις, λεγων· Εἰς ὁδον ἐθνων μη ἀπελθητε, και εἰς πολιν Σαμαρειτων μη εἰσελθητε.
6 Πορευεσθε δε μαλλον προς τα προβατα τα ἀπολωλοτα οἰκου Ἰσραηλ.

MATTHAEI X	LUCAE IX
7 *Πορευομενοι δε κηρυσσετε, λεγοντες·* *Ὁτι ἠγγικεν ἡ βασιλεια* *των οὐρανων.* 8 *Ἀσθενουντας θεραπευετε,* *νεκρους ἐγειρετε, λεπρους καθαριζετε, δαιμονια ἐκβαλλετε· δωρεαν ἐλαβετε, δωρεαν δοτε.*	2 *Και ἀπεστειλεν αὐτους κηρυσσειν* *την βασιλειαν* *του θεου,* *και ἰασθαι τους ἀσθενουντας.*

MATTHAEI X	MARCI VI	LUCAE IX
	8 *Και παρηγγειλεν αὐτοις, ἱνα*	3 *Και εἰπε προς αὐτους·*
9 *Μη κτησησθε . . .*	*μηδεν αἰρωσιν*	*Μηδεν αἰρετε*
10 *[πηραν εἰς ὁδον,*	*εἰς ὁδον, —— μη πηραν,*	*εἰς την ὁδον, —— μητε πηραν,*
μηδε]	*μη ἀρτον,*	*μητε ἀρτον,*
9 *. . . χρυσον,* *μηδε ἀργυρον,*		
μηδε χαλκον εἰς τας ζωνας ὑμων·	*μη εἰς την ζωνην χαλκον·*	*μητε ἀργυριον·*
10 *Μη ——* *δυο χιτωνας,*	9 *. . . και μη ——* *δυο χιτωνας*	*μητε ἀνα* *δυο χιτωνας*
μηδε ὑποδηματα,	*[ἐνδυσασθαι]·*	*ἐχειν,*
	9 *Ἀλλ᾽ ὑποδεδεμενους σανδαλια· . . .*	
μηδε ῥαβδον.	8 *[εἰ μη ῥαβδον μονον.]*	*[μητε ῥαβδον].*
Ἀξιος γαρ ὁ ἐργατης της τροφης αὐτου ἐστιν.		
11 *Εἰς ἡν δ᾽ ἀν πολιν ἡ κωμην εἰσελθητε, ἐξετασατε, τις ἐν αὐτῃ ἀξιος ἐστι·*	10 *Και ἐλεγεν αὐτοις·*	
κἀκει μεινατε, ἑως ἀν ἐξελθητε.	*Ὁπου ἐαν εἰσελθητε εἰς οἰκιαν, ἐκει μενετε ἑως ἀν ἐξελθητε ἐκειθεν.*	4 *Και εἰς ἡν ἀν οἰκιαν εἰσελθητε, ἐκει μενετε, και —— ἐξερχεσθε [ἐκειθεν].*

MATTHAEI X

12 *Εἰσερχομενοι δε εἰς την οἰκιαν, ἀσπασασθε αὐτην.*
13 *Και ἐαν μεν ᾐ ἡ οἰκια ἀξια, ἐλθετω ἡ εἰρηνη ὑμων ἐπ᾽ αὐτην· ἐαν δε μη ᾐ ἀξια, ἡ εἰρηνη ὑμων προς ὑμας ἐπιστραφητω.*

MATTHAEI X	MARCI VI	LUCAE IX
14 *Και ὁς ἐαν μη δεξηται ὑμας,*	11 *Και ὁσοι ἀν μη δεξωνται ὑμας,*	5 *Και ὁσοι ἀν μη δεξωνται ὑμας,*
μηδε ἀκουσῃ	*μηδε ἀκουσωσιν*	
τους λογους		
ὑμων,	*ὑμων,*	

4 Simon Cananaeus, et Iudas Iscariotes, qui et tradidit eum.
5 Hos duodecim misit Iesus: praecipiens eis, dicens: In viam gentium ne abieritis, et in civitates Samaritanorum ne intraveritis:
6 Sed potius ite ad oves, quae perierunt domus Israel.

MATTHAEI X	LUCAE IX
7 Euntes autem praedicate, dicentes:	2 Et misit illos praedicare
Quia appropinquavit regnum	regnum
caelorum.	Dei,
8 Infirmos curate,	et sanare infirmos.
mortuos suscitate, leprosos mundate, daemones eiicite: gratis accepistis, gratis date.	

MATTHAEI X	MARCI VI	LUCAE IX
	8 Et praecepit eis	3 Et ait ad illos:
9 Nolite possidere . . .	ne quid tollerent	Nihil tuleritis
10 [peram in via,	in via, —— non peram,	in via, —— neque peram,
	non panem,	neque panem,
neque]		
9 . . . aurum, neque argentum,		
neque ——	neque	neque
in zonis	in zona	
vestris		
[pecuniam]:	aes,	pecuniam,
10 Non —— duas tunicas,	9 . . . et ne — duabus tunicis [induerentur].	neque duas tunicas habeatis,
neque calceamenta,	9 Sed calceatos sandaliis . . .:	
neque virgam:		[neque virgam].
	8 [nisi virgam tantum].	
dignus enim est operarius cibo suo.	10 Et dicebat eis:	
11 In quamcumque autem civitatem, aut castellum intraveritis, interrogate, quis in ea dignus sit:		
	Quocumque introieritis in domum:	4 Et in quamcumque domum intraveritis,
et ibi manete	illic manete	ibi manete,
		et inde ne exeatis.
donec exeatis.	donec exeatis inde:	

MATTHAEI X

12 Intrantes autem in domum, salutate eam, dicentes: Pax huic domui.
13 Et si quidem fuerit domus illa digna, veniet pax vestra super eam: si autem non fuerit digna, pax vestra revertetur ad vos.

MATTHAEI X	MARCI VI	LUCAE IX
14 Et quicumque non receperit vos,	11 Et quicumque non receperint vos,	5 Et quicumque non receperint vos:
neque audierit sermones vestros:	nec audierint vos,	

ἐξερχομενοι	*ἐκπορευομενοι ἐκειθεν,*	*ἐξερχομενοι*
της οἰκιας ἢ της πολεως ἐκεινης		*ἀπο της πολεως ἐκεινης,*
ἐκτιναξατε τον κονιορτον	*ἐκτιναξατε τον χουν*	*και τον κονιορτον —— ἀποτιναξατε*
των ποδων ὑμων.	*τον ὑποκατω των ποδων ὑμων, εἰς μαρτυριον αὐτοις.*	*[ἀπο των ποδων ὑμων], εἰς μαρτυριον ἐπ᾽ αὐτους.*

MATTHAEI X

15 *Ἀμην λεγω ὑμιν, ἀνεκτοτερον ἐσται γῃ Σοδομων και Γομοῤῥων ἐν ἡμερᾳ κρισεως, ἢ τῃ πολει ἐκεινῃ.*

16 *Ἰδου, ἐγω ἀποστελλω ὑμας ὡς προβατα ἐν μεσῳ λυκων. Γινεσθε οὐν φρονιμοι ὡς οἱ ὀφεις, και ἀκεραιοι ὡς αἱ περιστεραι.*

17 *Προσεχετε δε ἀπο των ἀνθρωπων. Παραδωσουσι γαρ ὑμας εἰς συνεδρια, και ἐν ταις συναγωγαις αὐτων μαστιγωσουσιν ὑμας·*

18 *Και ἐπι ἡγεμονας δε και βασιλεις ἀχθησεσθε ἑνεκεν ἐμου, εἰς μαρτυριον αὐτοις και τοις ἐθνεσιν.*

19 *Ὁταν δε παραδιδωσιν ὑμας, μη μεριμνησητε, πως ἢ τι λαλησητε· δοθησεται γαρ ὑμιν ἐν ἐκεινῃ τῃ ὡρᾳ, τι λαλησετε.*

20 *Οὐ γαρ ὑμεις ἐστε οἱ λαλουντες, ἀλλα το πνευμα του πατρος ὑμων, το λαλουν ἐν ὑμιν.*

21 *Παραδωσει δε ἀδελφος ἀδελφον εἰς θανατον, και πατηρ τεκνον· και ἐπαναστησονται τεκνα ἐπι γονεις, και θανατωσουσιν αὐτους·*

22 *Και ἐσεσθε μισουμενοι ὑπο παντων δια το ὀνομα μου. Ὁ δε ὑπομεινας εἰς τελος, οὑτος σωθησεται.*

23 *Ὁταν δε διωκωσιν ὑμας ἐν τῃ πολει ταυτῃ, φευγετε εἰς την ἀλλην. Ἀμην γαρ λεγω ὑμιν, οὐ μη τελεσητε τας πολεις του Ἰσραηλ, ἑως ἀν ἐλθῃ ὁ υἱος του ἀνθρωπου.*

24 *Οὐκ ἐστι μαθητης ὑπερ τον διδασκαλον, οὐδε δουλος ὑπερ τον κυριον αὐτου.*

25 *Ἀρκετον τῳ μαθητῃ, ἱνα γενηται ὡς ὁ διδασκαλος αὐτου, και ὁ δουλος ὡς ὁ κυριος αὐτου. Εἰ τον οἰκοδεσποτην Βεελζεβουλ ἐκαλεσαν, ποσῳ μαλλον τους οἰκιακους αὐτου;*

26 *Μη οὐν φοβηθητε αὐτους. Οὐδεν γαρ ἐστι κεκαλυμμενον, ὁ οὐκ ἀποκαλυφθησεται· και κρυπτον, ὁ οὐ γνωσθησεται.*

27 *Ὁ λεγω ὑμιν ἐν τῃ σκοτιᾳ, εἰπατε ἐν τῳ φωτι· και ὁ εἰς το οὐς ἀκουετε, κηρυξατε ἐπι των δωματων.*

28 *Και μη φοβεισθε ἀπο των ἀποκτενοντων το σωμα, την δε ψυχην μη δυναμενων ἀποκτειναι· φοβηθητε δε μαλλον τον δυναμενον και ψυχην και σωμα ἀπολεσαι ἐν γεεννῃ.*

29 *Οὐχι δυο στρουθια ἀσσαριου πωλειται; και ἐν ἐξ αὐτων οὐ πεσειται ἐπι την γην ἀνευ του πατρος ὑμων.*

30 *Ὑμων δε και αἱ τριχες της κεφαλης πασαι ἠριθμημεναι εἰσι.*

31 *Μη οὐν φοβηθητε· πολλων στρουθιων διαφερετε ὑμεις.*

32 *Πας οὐν ὁστις ὁμολογησει ἐν ἐμοι ἐμπροσθεν των ἀνθρωπων, ὁμολογησω κἀγω ἐν αὐτῳ ἐμπροσθεν του πατρος μου, του ἐν οὐρανοις.*

33 *Ὁστις δ᾽ ἀν ἀρνησηται με ἐμπροσθεν των ἀνθρωπων, ἀρνησομαι αὐτον κἀγω ἐμπροσθεν του πατρος μου, του ἐν οὐρανοις.*

34 *Μη νομισητε, ὁτι ἠλθον βαλειν εἰρηνην ἐπι την γην· οὐκ ἠλθον βαλειν εἰρηνην, ἀλλα μαχαιραν.*

35 *Ἠλθον γαρ διχασαι ἀνθρωπον κατα του πατρος αὐτου, και θυγατερα κατα της μητρος αὐτης, και νυμφην κατα της πενθερας αὐτης·*

36 *και ἐχθροι του ἀνθρωπου, οἱ οἰκιακοι αὐτου.*

37 *Ὁ φιλων πατερα ἢ μητερα ὑπερ ἐμε, οὐκ ἐστι μου ἀξιος· και ὁ φιλων υἱον ἢ θυγατερα ὑπερ ἐμε, οὐκ ἐστι μου ἀξιος·*

38 *Και ὁς οὐ λαμβανει τον σταυρον αὐτου, και ἀκολουθει ὀπισω μου, οὐκ ἐστι μου ἀξιος.*

39 *Ὁ εὑρων την ψυχην αὐτου, ἀπολεσει αὐτην· και ὁ ἀπολεσας την ψυχην αὐτου ἑνεκεν ἐμου, εὑρησει αὐτην.*

40 *Ὁ δεχομενος ὑμας, ἐμε δεχεται· και ὁ ἐμε δεχομενος, δεχεται τον ἀποστειλαντα με.*

41 *Ὁ δεχομενος προφητην εἰς ὀνομα προφητου, μισθον προφητου λημψεται· και ὁ δεχομενος δικαιον εἰς ὀνομα δικαιου, μισθον δικαιου λημψεται.*

42 *Και ὁς ἐαν ποτισῃ ἑνα των μικρων τουτων ποτηριον ψυχρου μονον, εἰς ὀνομα μαθητου, ἀμην λεγω ὑμιν, οὐ μη ἀπολεσῃ τον μισθον αὐτου.*

(LXXI)

LXX

Apostoli legatione fungentes

MARCI VI	LUCAE IX
12 *Και ἐξελθοντες*	6 *Ἐξερχομενοι δε διηρχοντο κατα τας κωμας,*

exeuntes foras	exeuntes	exeuntes
	inde,	
de domo, vel civitate,		de civitate illa, etiam
excutite pulverem de pedibus vestris.	excutite pulverem de pedibus vestris in testimonium illis.	pulverem pedum vestrorum excutite in testimonium supra illos.

MATTHAEI X

15 Amen dico vobis: Tolerabilius erit terrae Sodomorum, et Gomorrhaeorum in die iudicii, quam illi civitati.

16 Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, et simplices sicut columbae.

17 Cavete autem ab hominibus. Tradent enim vos in conciliis, et in synagogis suis flagellabunt vos.

18 Et ad praesides et ad reges ducemini propter me, in testimonium illis, et gentibus.

19 Cum autem tradent vos, nolite cogitare quomodo, aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora, quid loquamini.

20 Non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis.

21 Tradet autem frater fratrem in mortem, et pater filium: et insurgent filii in parentes, et morte eos afficient.

22 Et eritis odio omnibus propter nomen meum: qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.

23 Cum autem persequentur vos in civitate ista, fugite in aliam. Amen dico vobis, non consummabitis civitates Israel, donec veniat Filius hominis.

24 Non est discipulus super magistrum, nec servus super dominum suum.

25 Sufficit discipulo, ut sit sicut magister eius: et servo, sicut dominus eius. Si Patrem familias Beelzebub vocaverunt: quanto magis domesticos eius?

26 Ne ergo timueritis eos: Nihil est opertum, quod non revelabitur: et occultum, quod non scietur.

27 Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine: et quod in aure auditis, praedicate super tecta.

28 Et nolite timere eos, qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: sed potius timete eum, qui potest et animam, et corpus perdere in gehennam.

29 Nonne duo passeres asse vaeneunt: et unus ex illis non cadet super terram sine patre vestro?

30 Vestri autem capilli capitis omnes numerati sunt.

31 Nolite ergo timere: multis passeribus meliores estis vos.

32 Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus, confitebor et ego eum coram Patre meo, qui in caelis est.

33 Qui autem negaverit me coram hominibus, negabo et ego eum coram Patre meo, qui in caelis est.

34 Nolite arbitrari quia pacem venerim mittere in terram: non veni pacem mittere, sed gladium.

35 Veni enim separare hominem adversus patrem suum, et filiam adversus matrem suam, et nurum adversus socrum suam:

36 Et inimici hominis, domestici eius.

37 Qui amat patrem, aut matrem plus quam me, non est me dignus, et qui amat filium, aut filiam super me, non est me dignus.

38 Et qui non accipit crucem suam, et sequitur me, non est me dignus.

39 Qui invenit animam suam, perdet illam: et qui perdiderit animam suam propter me, inveniet eam.

40 Qui recipit vos, me recipit: et qui me recipit, recipit eum, qui me misit.

41 Qui recipit prophetam in nomine prophetae, mercedem prophetae accipiet: et qui recipit iustum in nomine iusti, mercedem iusti accipiet.

42 Et quicumque potum dederit uni ex minimis istis calicem aquae frigidae tantum in nomine discipuli: amen dico vobis, non perdet mercedem suam. (LXXI)

LXX

Apostoli legatione fungentes

MARCI VI	LUCAE IX
12 Et exeuntes	6 Egressi autem circuibant per castella

ἐκηρυσσον,	εὐαγγελιζομενοι
ἱνα μετανοησωσι·	
13 Και δαιμονια πολλα ἐξεβαλλον, και ἠλειφον ἐλαιῳ πολλους ἀρρωστους·	
και ἐθεραπευον. (LXXII)	και θεραπευοντες πανταχου. (LXXII)

LXXI

Christus praedicans in urbibus apostolorum

MATTHAEI XI

1 Και ἐγενετο, ὁτε ἐτελεσεν ὁ Ἰησους διατασσων τοις δωδεκα μαθηταις αὐτου, μετεβη ἐκειθεν, του διδασκειν και κηρυσσειν ἐν ταις πολεσιν αὐτων. (XLIX)

LXXII

Herodis sollicitudo

MATTHAEI XIV	MARCI VI	LUCAE IX
1 Ἐν ἐκεινῳ τῳ καιρῳ	14 Και	7 Ἠκουσε δε Ἡρωδης
ἠκουσεν Ἡρωδης	ἠκουσεν —— Ἡρωδης	ὁ τετραρχης
ὁ τετραρχης	[ὁ βασιλευς],	τα γινομενα ὑπ' αὐτου παντα· . . .
την ἀκοην Ἰησου,		
	φανερον γαρ ἐγενετο το ὀνομα αὐτου, . . .	

MARCI VI	LUCAE IX
	7 . . . και διηπορει, δια το λεγεσθαι ὑπο τινων· Ὁτι Ἰωαννης ἐγηγερται ἐκ νεκρων·
15 Ἀλλοι δε ἐλεγον· Ὁτι Ἡλιας ἐστιν.	8 Ὑπο τινων δε· Ὁτι Ἡλιας ἐφανη·
ἀλλοι δε ἐλεγον· Ὁτι προφητης ——	ἀλλων δε· Ὁτι προφητης
ὡς	
εἱς	εἱς
των προφητων	των ἀρχαιων
[ἐστιν]	ἀνεστη.
16 Ἀκουσας δε	9 Και
ὁ Ἡρωδης εἰπεν·	εἰπεν Ἡρωδης·
Ὁτι ὁν	
ἐγω ἀπεκεφαλισα Ἰωαννην,	Ἰωαννην ἐγω ἀπεκεφαλισα·
οὑτος ἠγερθη ἐκ νεκρων.	
	τις δε ἐστιν οὑτος, περι οὑ ἐγω ἀκουω τοιαυτα; . . .

MATTHAEI XIV	MARCI VI	LUCAE IX
2 Και εἰπε	14 . . . και ἐλεγεν·	
τοις παισιν αὐτου·	Ὁτι	
Οὑτος ἐστιν		
Ἰωαννης ὁ βαπτιστης·	Ἰωαννης ὁ βαπτιζων	
αὐτος		
ἠγερθη ἀπο των νεκρων, και δια τουτο αἱ δυναμεις ἐνεργουσιν ἐν αὐτῳ. (LI)	ἐκ νεκρων ἠγερθη, και δια τουτο ἐνεργουσιν αἱ δυναμεις ἐν αὐτῳ. (LI)	
		9 . . . Και ἐζητει ἰδειν αὐτον.

praedicabant ut poenitentiam agerent: 13 Et daemonia multa eiiciebant, et ungebant oleo multos aegros, et sanabant. (LXXII)	evangelizantes, et curantes ubique. (LXXII)

LXXI

Christus praedicans in urbibus apostolorum

MATTHAEI XI

1 Et factum est, cum consummasset Iesus, praecipiens duodecim discipulis suis, transiit inde ut doceret, et praedicaret in civitatibus eorum. (XLIX)

LXXII

Herodis sollicitudo

MATTHAEI XIV	MARCI VI	LUCAE IX
1 In illo tempore audivit Herodes tetrarcha famam Iesu:	14 Et audivit —— Herodes [rex], (manifestum enim factum est nomen eius) . . .	 7 Audivit autem Herodes tetrarcha omnia, quae fiebant ab eo, . . .

MARCI VI	LUCAE IX
  15 Alii autem dicebant: Quia Elias est. Alii vero dicebant: Quia propheta ——, quasi unus ex prophetis [est]. 16 Quo audito Herodes ait: Quem ego decollavi Ioannem, hic a mortuis resurrexit.	7 . . . et haesitabat eo quod diceretur 8 A quibusdam: Quia Ioannes surrexit a mortuis: a quibusdam vero: Quia Elias apparuit: ab aliis autem: Quia propheta unus de antiquis surrexit. 9 Et ait Herodes: Ioannem ego decollavi: Quis est autem iste, de quo ego talia audio? . . .

MATTHAEI XIV	MARCI VI	LUCAE IX
2 Et ait pueris suis: Hic est Ioannes Baptista: ipse surrexit a mortuis, et ideo virtutes operantur in eo. (LI)	14 . . . et dicebat: Quia Ioannes Baptista resurrexit a mortuis: et propterea virtutes operantur in illo. (LI)	 9 . . . Et quaerebat videre eum.

LXXIII

Reditus apostolorum. Traiectus. Quinque panes multiplicati

MATTHAEI XIV

12 . . . *και ἐλθοντες ἀπηγγειλαν τῳ Ἰησου.*	13 *Και ἀκουσας ὁ Ἰησους, . . .*

MARCI VI	LUCAE IX
30 *Και*	10 *Και ὑποστρεψαντες*
συναγονται	
οἱ ἀποστολοι	*οἱ ἀποστολοι*
προς τον Ἰησουν, και	
ἀπηγγειλαν αὐτῳ	*διηγησαντο αὐτῳ,*
παντα, και	
ὁσα ἐποιησαν,	*ὁσα ἐποιησαν· . . .*
και ὁσα ἐδιδαξαν.	
31 *Και εἰπεν αὐτοις· Δευτε ὑμεις αὐτοι κατ' ἰδιαν εἰς ἐρημον τοπον, και ἀναπαυεσθε ὀλιγον. Ἠσαν γαρ οἱ ἐρχομενοι και οἱ ὑπαγοντες πολλοι· και οὐδε φαγειν ηὐκαιρουν.*	

MATTHAEI XIV	MARCI VI	LUCAE IX	IOANNIS VI
	32 *Και*	10 . . . *και παραλαβων αὐτους,*	1 *Μετα ταυτα*
13 . . . *ἀνεχωρησεν*	*ἀπηλθον* ——	*ὑπεχωρησε*	*ἀπηλθεν ὁ Ἰησους*
ἐκειθεν ἐν πλοιῳ ——	*τῳ πλοιῳ*		
			περαν της θαλασσης της Γαλιλαιας, της Τιβεριαδος,
κατ' ἰδιαν [εἰς ἐρημον τοπον]·	*κατ' ἰδιαν [εἰς ἐρημον τοπον].*	*κατ' ἰδιαν εἰς τοπον ἐρημον πολεως καλουμενης Βηθσαιδα.*	
και —— *οἱ ὀχλοι*	33 *Και* —— *πολλοι [εἰδον αὐτους ὑπαγοντας, και ἐπεγνωσαν]·*	11 *Οἱ δε ὀχλοι*	2 *Και* —— *ὀχλος πολυς*
[ἀκουσαντες], ἠκολουθησαν αὐτῳ πεζῃ ἀπο	*και πεζῃ ἀπο πασων*	*γνοντες, ἠκολουθησαν αὐτῳ. . . .*	*[ἠκολουθει αὐτῳ],*
των πολεων.	*των πολεων συνεδραμον ἐκει, και προηλθον αὐτους.*		
			ὁτι ἑωρων τα σημεια, ἁ ἐποιει ἐπι των ἀσθενουντων.
14 *Και ἐξελθων* ——, . . .	34 *Και ἐξελθων . . .*		

IOANNIS VI

3 *Ἀνηλθε δε εἰς το ὀρος ὁ Ἰησους, και ἐκει ἐκαθητο μετα των μαθητων αὐτου.*	4 *Ἠν δε ἐγγυς το πασχα, ἡ ἑορτη των Ἰουδαιων.*

LXXIII

Reditus apostolorum. Traiectus. Quinque panes multiplicati

MATTHAEI XIV

12 ... et venientes nunciaverunt Iesu.	13 Quod cum audisset Iesus, ...

MARCI VI	LUCAE IX
30 Et	10 Et reversi
convenientes	
Apostoli	Apostoli,
ad Iesum,	
renunciaverunt ei	narraverunt illi
omnia,	
quae egerant,	quaecumque fecerunt: ...
et docuerant.	
31 Et ait illis: Venite seorsum in desertum locum, et requiescite pusillum. Erant enim qui veniebant et redibant multi: et nec spatium manducandi habebant.	

MATTHAEI XIV	MARCI VI	LUCAE IX	IOANNIS VI
	32 Et —	10 ... et assumptis illis	1 Post haec
13 ... secessit	abierunt	secessit	abiit Iesus
inde			
in navicula,	[ascendentes in navim,]		
			trans mare Galilaeae, quod est Tiberiadis:
in locum desertum seorsum:	in desertum locum seorsum.	— in locum desertum [seorsum], qui est Bethsaidae.	
et	33 Et viderunt eos abeuntes,	11 Quod	2 Et —
cum audissent turbae,	et cognoverunt multi:	cum cognovissent turbae,	multitudo magna
secutae sunt eum		secutae sunt illum: ...	[sequebatur eum],
pedestres de	et pedestres de omnibus		
civitatibus.	civitatibus concurrerunt illuc, et praevenerunt eos.		
			quia videbant signa, quae faciebat super his, qui infirmabantur.
14 Et exiens ...	34 Et exiens ...		

IOANNIS VI

3 Subiit ergo in montem Iesus, et ibi sedebat cum discipulis suis,	4 Erat autem proximum Pascha, dies festus Iudaeorum.

MATTHAEI XIV	MARCI VI	IOANNIS VI
		5 Ἐπαρας οὐν —— τους ὀφθαλμους και θεασαμενος
14 . . . εἰδε [ὁ Ἰησους]	34 . . . εἰδεν ὁ Ἰησους	[ὁ Ἰησους], ὁτι
πολυν ὀχλον, . . .	πολυν ὀχλον, . . .	πολυς ὀχλος ἐρχεται προς αὐτον, . . .

MATTHAEI XIV	MARCI VI	LUCAE IX
14 . . . και ἐσπλαγχνισθη ἐπ' αὐτοις,	και ἐσπλαγχνισθη ἐπ' αὐτοις,	
	ὁτι ἠσαν ὡς προβατα μη ἐχοντα ποιμενα· και	11 . . . και δεξαμενος αὐτους
	ἠρξατο διδασκειν αὐτους πολλα.	ἐλαλει αὐτοις περι της βασιλειας του θεου,
και ἐθεραπευσε τους ἀῤῥωστους αὐτων.		και τους χρειαν ἐχοντας θεραπειας ἰατο.
15 Ὀψιας δε γενομενης προσελθον αὐτῳ οἱ μαθηται αὐτου, λεγοντες· ——	35 Και ἠδη ὡρας πολλης γενομενης προσελθοντες αὐτῳ οἱ μαθηται αὐτου λεγουσιν· . . .	12 Ἡ δε ἡμερα ἠρξατο κλινειν· προσελθοντες δε οἱ δωδεκα εἰπον αὐτῳ·
Ἀπολυσον τους ὀχλους ἱνα ἀπελθοντες εἰς τας κωμας	36 Ἀπολυσον αὐτους, ἱνα ἀπελθοντες εἰς τους κυκλῳ ἀγρους και κωμας	Ἀπολυσον τον ὀχλον, ἱνα πορευθεντες εἰς τας κυκλῳ κωμας και τους ἀγρους καταλυσωσι, και εὑρωσιν
ἀγορασωσιν ἑαυτοις βρωματα·	ἀγορασωσιν ἑαυτοις ἀρτους· τι γαρ φαγωσιν οὐκ ἐχουσιν.	ἐπισιτισμον,
	35 . . . Ὁτι	ὁτι ὡδε
[Ἐρημος ἐστιν ὁ τοπος, και ἡ ὡρα ἠδη παρηλθεν].	ἐρημος ἐστιν ὁ τοπος, και ἠδη ὡρα πολλη.	ἐν ἐρημῳ τοπῳ ἐσμεν.
16 Ὁ δε Ἰησους	37 Ὁ δε ἀποκριθεις	
εἰπεν αὐτοις· Οὐ χρειαν ἐχουσιν ἀπελθειν·	εἰπεν αὐτοις·	13 Εἰπε δε προς αὐτους·
δοτε αὐτοις ὑμεις φαγειν·	Δοτε αὐτοις ὑμεις φαγειν.	Δοτε αὐτοις ὑμεις φαγειν. . . .

IOANNIS VI

5 . . . λεγει προς τον Φιλιππον· Ποθεν ἀγορασομεν ἀρτους, ἱνα φαγωσιν οὑτοι; 6 Τουτο δε ἐλεγε πειραζων αὐτον· αὐτος γαρ ᾐδει, τι ἐμελλε ποιειν.	7 Ἀπεκριθη αὐτῳ Φιλιππος· Διακοσιων δηναριων ἀρτοι οὐκ ἀρκουσιν αὐτοις, ἱνα ἑκαστος αὐτων βραχυ τι λαβῃ.

MATTHAEI XIV	MARCI VI	LUCAE IX	IOANNIS VI
	37 . . . και λεγουσιν αὐτῳ· Ἀπελθοντες ἀγορασωμεν διακοσιων δηναριων ἀρτους, και δωμεν αὐτοις φαγειν; 38 Ὁ δε λεγει αὐτοις· Ποσους ἀρτους ἐχετε; ὑπαγετε και ἰδετε. Και γνοντες		

MATTHAEI XIV	MARCI VI	IOANNIS VI
		5 Cum sublevasset ergo oculos ——, et
14 ... vidit	34 ... vidit ——	vidisset
	Iesus	[Iesus]
		quia
turbam multam, ...	[turbam multam,] ...	multitudo maxima
		venit ad eum, ...

MATTHAEI XIV	MARCI VI	LUCAE IX
et misertus est eis,	et misertus est super eos,	
	quia erant sicut oves non habentes pastorem,	
	et	11 ... et excepit eos,
	coepit illos docere multa.	
		et loquebatur illis de regno Dei,
et curavit languidos eorum.		et eos, qui cura indigebant, sanabat.
15 Vespere autem facto,	35 Et cum iam hora multa fieret,	12 Dies autem coeperat declinare.
accesserunt	accesserunt	Et accedentes
ad eum		
discipuli eius, dicentes: ——	discipuli eius, dicentes: ...	duodecim dixerunt illi:
dimitte turbas, ut euntes in	36 Dimitte illos, ut euntes in	Dimitte turbas, ut euntes in
castella,		castella,
	proximas	
	villas,	villasque
		quae circa sunt,
	et vicos,	
		divertant, et inveniant
emant sibi	emant sibi	
escas.	cibos,	escas:
	quos manducent:	
	35 ... —— hic	quia hic
[Desertus est locus,	[Desertus est locus,	in loco deserto sumus.
et hora iam praeteriit:]	et iam hora praeteriit:]	
16 Iesus autem	37 Et	
	respondens	
dixit eis:	ait illis:	13 Ait autem ad illos:
Non habent necesse ire:		
date illis vos manducare.	Date illis vos manducare....	Vos date illis manducare....

IOANNIS VI

5 ... dixit ad Philippum: Unde ememus panes, ut manducent hi?
6 Hoc autem dicebat tentans eum: ipse enim sciebat quid esset facturus.
7 Respondit ei Philippus: Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, ut unusquisque modicum quid accipiat.

MATTHAEI XIV	MARCI VI	LUCAE IX	IOANNIS VI
	37 ... Et dixerunt ei: Euntes emamus ducentis denariis panes, et dabimus illis manducare.		
	38 Et dicit eis: Quot panes habetis? ite, et videte. Et cum cognovissent,		

17 Οἱ δε λεγουσιν αὐτῳ·	λεγουσι·	13 . . . οἱ δε εἰπον·	8 Λεγει αὐτῳ εἱς ἐκ των μαθητων αὐτου, Ἀνδρεας, ὁ ἀδελφος Σι- μωνος Πετρου· 9 Ἐστι παιδαριον ἐν ὡδε, ὁ
Οὐκ ἐχομεν ὡδε,		Οὐκ εἰσιν ἡμιν	ἐχει
		πλειον ἠ	
εἰ μη πεντε ἀρτους,	Πεντε,	πεντε ἀρτοι,	πεντε ἀρτους κριθινους,
και δυο ἰχθυας.	και δυο ἰχθυας.	και δυο ἰχθυες,	και δυο ὀψαρια· ἀλλα ταυτα τι ἐστιν εἰς τοσουτους;
		εἰ μητι πορευθεντες ἡμεις ἀγορασωμεν εἰς παντα τον λαον τουτον βρω- ματα.	
18 Ὁ δε εἰπε· Φερετε μοι αὐτους ὡδε.			
19 Και κελευσας	39 Και ἐπεταξεν αὐτοις	14 . . . εἰπε δε προς τους μαθητας αὐτου·	10 Εἰπε δε ὁ Ἰησους·
τους ὀχλους ἀνακλιθηναι	ἀνακλιναι παντας,	Κατακλινατε αὐτους	Ποιησατε τους ἀνθρωπους ἀναπεσειν.
	συμποσια συμποσια . . .	κλισιαν	
	40 . . . ἀνα ἑκατον, και ἀνα πεντηκοντα,	ἀνα πεντηκοντα. 15 Και ἐποιησαν οὑτω, και ἀνεκλιναν ἁπαντας.	
ἐπι τους	39 . . . ἐπι τῳ χλωρῳ		Ἠν δε
χορτους, . . .	χορτῳ.		χορτος πολυς ἐν τῳ τοπῳ. ἀνεπεσον οὐν
	40 Και ἀνεπεσον πρασιαι πρασιαι, . . .		
21 Οἱ δε ἐσθιοντες	44 Και —— οἱ φαγοντες τους ἀρτους		
ἠσαν ἀνδρες	[ἠσαν] —— ἀνδρες	14 Ἠσαν γαρ —— ἀνδρες	οἱ ἀνδρες τον ἀριθμον
ὡσει πεντακισχιλιοι, χωρις γυναικων και παι- διων.	[πεντακισχιλιοι].	[ὡσει] πεντακισχιλιοι . . .	ὡσει πεντακισχιλιοι.
19 . . . λαβων τους πεντε ἀρτους	41 Και λαβων τους πεντε ἀρτους	16 Λαβων δε τους πεντε ἀρτους	11 Ἐλαβε δε τους ἀρτους ὁ Ἰησους,
και τους δυο ἰχθυας, ἀνα- βλεψας εἰς τον οὐρανον εὐλογησε,	και τους δυο ἰχθυας, ἀνα- βλεψας εἰς τον οὐρανον εὐλογησε,	και τους δυο ἰχθυας ἀνα- βλεψας εἰς τον οὐρανον εὐλογησεν αὐτους,	

17 Responderunt ei:	dicunt:	13 ... At illi dixerunt:	8 Dicit ei unus ex discipulis eius, Andreas frater Simonis Petri: 9 Est puer unus hic, qui
Non		Non	
habemus		sunt nobis	ha bet
hic			
		plus	
nisi		quam	
quinque	Quinque,	quinque	quinque
panes,		panes,	panes,
			ordeaceos,
et duos pisces.	et duos pisces.	et duo pisces:	et duos pisces: sed haec quid sunt inter tantos?
		nisi forte nos eamus, et emamus in omnem hanc turbam escas.	
18 Qui ait eis: Afferte mihi illos huc.			
19 Et cum iussisset	39 Et praecepit illis	14 ... Ait autem ad discipulos suos:	10 Dixit ergo Iesus:
turbam discumbere	ut accumbere facerent omnes secundum contubernia ...	Facite illos discumbere per convivia	Facite homines discumbere.
	40 ... per centenos, et quinquagenos.	quinquagenos.	
		15 Et ita fecerunt. Et discumbere fecerunt omnes.	
			Erat autem
super	39 ... super		
	viride		
foenum, ...	foenum.		foenum multum in loco.
	40 Et discubuerunt in partes ...		Discubuerunt ergo
21 Manducantium	44 —— qui manducaverunt		
autem fuit ——,	[Erant autem] ——	14 Erant autem ——	
virorum	virorum	viri	viri,
[numerus			numero
		[fere]	quasi
quinque millia],	[quinque millia].	quinque millia. ...	quinque millia.
exceptis mulieribus, et parvulis.			
19 ... acceptis	41 Et acceptis	16 Acceptis autem	11 Accepit ergo Iesus
quinque	quinque	quinque	
panibus,	panibus	panibus,	panes:
et duobus piscibus,	et duobus piscibus,	et duobus piscibus,	
aspiciens in caelum	intuens in caelum,	respexit in caelum,	
benedixit,	benedixit	et benedixit	
		illis:	

			και εὐχαριστησας
και κλασας —— *τους ἀρτους* *[ἐδωκε τοις μαθηταις],*	*και κατεκλασε* *τους ἀρτους,* *και ἐδιδου τοις μαθηταις* *αὐτου,*	*και κατεκλασε* *και ἐδιδου τοις μαθηταις*	 *διεδωκε τοις μαθηταις,*
 οἱ δε μαθηται τοις ὀχλοις·	*ἱνα παραθωσιν αὐτοις·*	*παρατιθεναι τῳ ὀχλῳ.*	 *οἱ δε μαθηται τοις ἀνα-* *κειμενοις· ὁμοιως*
	και τους δυο ἰχθυας *ἐμερισε πασι.*		*και ἐκ των ὀψαριων,* *ὁσον ἠθελον.*
20 *Και ἐφαγον ——, και* *ἐχορτασθησαν=παντες=·*	42 *Και ἐφαγον ——, και* *ἐχορτασθησαν=παντες=·*	17 *Και ἐφαγον, και* *ἐχορτασθησαν παντες·*	
			12 *Ὡς δε ἐνεπλησθησαν,* *λεγει τοις μαθηταις αὐτου·* *Συναγαγετε τα περισσευ-* *σαντα κλασματα, ἱνα μη* *τι ἀποληται.* 13 *Συνηγαγον οὐν,*
και ἠραν *το περισσευον*	43 *Και ἠραν*	*και ἠρθη* *το περισσευσαν* *αὐτοις*	
			και ἐγεμισαν
των κλασματων, δωδεκα *κοφινους* *πληρεις.*	*κλασματων δωδεκα* *κοφινους* *πληρεις*	*κλασματων, κοφινοι δωδεκα.* **(LXXXIII)**	*δωδεκα* *κοφινους κλασματων*
			των ἐκ των πεντε ἀρτων *των κριθινων,*
	και ἀπο των ἰχθυων.		*ἁ ἐπερισσευσε τοις βε-* *βρωκοσιν.*

LXXIV

Christus regnum oblatum fugiens. Ambulatio super aquas.

MATTHAEI XIV	MARCI VI	IOANNIS VI
		14 *Οἱ οὐν ἀνθρωποι ἰδοντες ὁ* *ἐποιησε σημειον ὁ Ἰησους, ἐλεγον·* *Ὁτι οὑτος ἐστιν ἀληθως ὁ προφη-* *της ὁ ἐρχομενος εἰς τον κοσμον.*
22 *Και —— Ἰησους*	45 *Και*	15 *Ἰησους οὐν* *γνους, ὁτι μελλουσιν ἐρχεσθαι και* *ἁρπαζειν αὐτον, ἱνα ποιησωσιν* *αὐτον βασιλεα,*
[εὐθεως ἠναγκασεν] *τους μαθητας*	*εὐθεως ἠναγκασε* *τους μαθητας* *αὐτου*	
ἐμβηναι εἰς το πλοιον, και προα- *γειν* *αὐτον* *εἰς το περαν,*	*ἐμβηναι εἰς το πλοιον, και προα-* *γειν* *εἰς το περαν* *προς Βηθσαιδαν,*	
ἑως οὑ ἀπολυσῃ τους ὀχλους. 23 *Και* *ἀπολυσας τους ὀχλους*	*ἑως αὐτος ἀπολυσῃ τον ὀχλον.* 46 *Και ἀποταξαμενος αὐτοις*	

et	et	et	et cum gratias egisset,
fregit, ——	fregit	fregit,	
panes	panes,		
[et dedit	et dedit	et distribuit	distribuit
discipulis],	discipulis	discipulis	
	suis, ut ponerent ante eos:	suis, ut ponerent ante turbas.	
discipuli autem turbis.			
			discumbentibus:
	et duos pisces divisit omnibus.		similiter et ex piscibus
			quantum volebant.
20 Et manducaverunt omnes, et saturati sunt.	42 Et manducaverunt omnes, et saturati sunt.	17 Et manducaverunt omnes, et saturati sunt.	
			12 Ut autem impleti sunt, dixit discipulis suis: Colligite quae superaverunt fragmenta, ne pereant. 13 Collegerunt ergo
Et tulerunt reliquias,	43 Et sustulerunt reliquias,	et sublatum est quod superfuit illis,	
duodecim cophinos fragmentorum plenos.	fragmentorum duodecim cophinos plenos,	fragmentorum cophini duodecim. (LXXXIII)	et impleverunt duodecim cophinos fragmentorum
			ex quinque panibus ordeaceis,
	et de piscibus.		quae superfuerunt his, qui manducaverant.

LXXIV

Christus regnum oblatum fugiens. Ambulatio super aquas

MATTHAEI XIV	MARCI VI	IOANNIS VI
		14 Illi ergo homines cum vidissent quod Iesus fecerat signum, dicebant: Quia hic est vere propheta, qui venturus est in mundum.
22 Et —— Iesus	45 Et	15 Iesus ergo cum cognovisset quia venturi essent ut raperent eum, et facerent eum regem,
[statim compulit] discipulos	statim coegit discipulos suos	
ascendere in naviculam, et praecedere eum trans fretum,	ascendere navim, ut praecederent eum trans fretum ad Bethsaidam,	
donec dimitteret turbas.	dum ipse dimitteret populum.	
23 Et dimissa turba,	46 Et cum dimisisset eos,	

ἀνεβη	ἀπηλθεν	ἀνεχωρησε παλιν
εἰς το ὀρος κατ᾽ ἰδιαν	εἰς το ὀρος	εἰς το ὀρος αὐτος μονος.
προσευξασθαι. ὀψιας δε γενομενης	προσευξασθαι. 47 Και ὀψιας γενομενης	
		16 Ὡς δε ὀψια ἐγενετο, κατεβησαν οἱ μαθηται αὐτου ἐπι την θαλασσαν. 17 Και ἐμβαντες εἰς το πλοιον ἠρχοντο περαν της θαλασσης εἰς Καπερναουμ· και σκοτια ἠδη ἐγεγονει, και οὐκ ἐληλυθει προς αὐτους ὁ Ἰησους,
	ἠν το πλοιον ἐν μεσῳ της θαλασσης και αὐτος	
μονος ἠν ἐκει.	μονος	
	ἐπι της γης.	
		18 Ἡ τε θαλασσα ἀνεμου μεγαλου πνεοντος διηγειρετο.
24 Το δε πλοιον ἠδη μεσον της θαλασσης ἠν, βασανιζομενον ὑπο των κυματων·		
	48 Και εἰδεν αὐτους βασανιζομενους ἐν τῳ ἐλαυνειν·	
ἠν γαρ ἐναντιος ὁ ἀνεμος.	ἠν γαρ ὁ ἀνεμος ἐναντιος αὐτοις.	
		19 Ἐληλακοτες οὐν ὡς σταδιους εἰκοσιπεντε ἠ τριακοντα
25 Τεταρτη δε φυλακη της νυκτος ἀπηλθε προς αὐτους περιπατων ἐπι της θαλασσης.	Και περι τεταρτην φυλακην της νυκτος ἐρχεται προς αὐτους περιπατων ἐπι της θαλασσης, και ἠθελε παρελθειν αὐτους.	
26 Και ἰδοντες αὐτον οἱ μαθηται	49 Οἱ δε ἰδοντες αὐτον	θεωρουσι τον Ἰησουν
ἐπι την θαλασσαν περιπατουντα	περιπατουντα ἐπι της θαλασσης	περιπατουντα ἐπι της θαλασσης, και ἐγγυς του πλοιου γινομενον,
	ἐδοξαν φαντασμα εἰναι, . . .	
ἐταραχθησαν, λεγοντες· Ὁτι φαντασμα ἐστι·	50 [Και ἐταραχθησαν],	
		και ἐφοβηθησαν.
και ἀπο του φοβου ἐκραξαν.	49 . . . και ἀνεκραξαν.	
	50 Παντες γαρ αὐτον εἰδον —	
27 Εὐθεως δε ἐλαλησεν αὐτοις ὁ Ἰησους,	και εὐθεως ἐλαλησε μετ᾽ αὐτων,	20 Ὁ δε
λεγων· Θαρσειτε, ἐγω εἰμι, μη φοβεισθε.	και λεγει αὐτοις· Θαρσειτε, ἐγω εἰμι, μη φοβεισθε.	λεγει αὐτοις· Ἐγω εἰμι, μη φοβεισθε.

MATTHAEI XIV

28 Ἀποκριθεις δε αὐτῳ ὁ Πετρος εἰπε· Κυριε, εἰ συ εἰ, κελευσον με προς σε ἐλθειν ἐπι τα ὑδατα. Ὁ δε εἰπεν· Ἐλθε.

29 Και καταβας ἀπο του πλοιου ὁ Πετρος, περιεπατησεν ἐπι τα ὑδατα, ἐλθειν προς τον Ἰησουν.

ascendit	abiit	fugit
		iterum
in montem	in mootem	in montem
solus		ipse solns.
orare.	orare.	
Vespere autem facto	47 Et com sero esset,	16 Ut autem sero factum est, descenderunt discipuli eius ad mare. 17 Et cum ascendisset oavim, ve-uerunt traus mare in Capharnaum: et tenebrae iam factae eraot: et oon venerat ad eos Iesus.
	erat oavis iu medio mari, et ipse	
solos	solus	
erat ibi.		
	io terra.	
		18 Mare autem, veoto magno flante, exurgebat.
24 Navicula autem io medio mari iactabator fluctibus:		
	48 Et videos eos laborautes io remigaudo,	
erat enim cootrarius ventus.	(erat enim veotus coutrarius eis)	
		19 Cnm remigassent ergo qoasi stadia viginti quinque aut trigiuta,
25 Quarta autem vigilia noctis, venit ad eos ambulans snper mare.	et circa quartam vigiliam noctis venit ad eos ambulaus supra mare: et volebat praeterire eos.	
26 Et	49 At illi ut	
videutes eum	viderunt eum	videot Iesum
snper mare ambulaotem,	ambulantem supra mare,	ambnlantem supra mare, et proximum navi fieri,
	potaverunt phantasma esse, . . .	
turbati sont,	50 [et couturbati sunt,]	
dicentes: Quia phantasma est.		
		et timoerunt.
Et prae timore	49 . . . et	
clamaverunt.	exclamaveruot.	
	50 Omnes euim videront eum —.	
27 Statimque	Et statim	20 Ille autem
Iesus		
locutus est eis,	locutns est cum eis,	
dicens:	et dixit eis:	dicit eis:
Habete fiduciam:	Confidite,	
ego sum, nolite timere.	ego sum, oolite timere.	Ego sum, nolite timere.

MATTHAEI XIV

28 Respoudeus autem Petrus dixit: Domine, si tu es, inbe me ad te veuire super aquas.

29 At ipse ait: Veni. Et desceudens Petrus de navicula, ambnlabat super aquam ut veniret ad Iesum.

30 *Βλεπων δε τον ἀνεμον ἰσχυρον, ἐφοβηθη· και ἀρξαμενος καταποντιζεσθαι, ἐκραξε, λεγων· Κυριε, σωσον με.*	31 *Εὐθεως δε ὁ Ἰησους ἐκτεινας την χειρα, ἐπελαβετο αὐτου, και λεγει αὐτῳ· Ὀλιγοπιστε, εἰς τι ἐδιστασας;*

IOANNIS VI

21 *Ἠθελον οὐν λαβειν αὐτον εἰς το πλοιον, . . .*

MATTHAEI XIV	MARCI VI
32 *Και ἐμβαντων αὐτων εἰς το πλοιον ἐκοπασεν ὁ ἀνεμος.*	51 *Και ἀνεβη προς αὐτους εἰς το πλοιον, και ἐκοπασεν ὁ ἀνεμος·*
33 *Οἱ δε ἐν τῳ πλοιῳ*	*και*
	λιαν ἐκ περισσου ἐν ἑαυτοις ἐξισταντο και ἐθαυμαζον.
	52 *Οὐ γαρ συνηκαν ἐπι τοις ἀρτοις· ἠν γαρ ἡ καρδια αὐτων πεπωρωμενη.*
ἐλθοντες προσεκυνησαν αὐτῳ, λεγοντες· Ἀληθως Θεου υἱος εἰ.	

IOANNIS VI

21 . . . *και εὐθεως το πλοιον ἐγενετο ἐπι της* | *γης, εἰς ἡν ὑπηγον.* (LXXVI)

LXXV

Adpulsus ad regionem cis lacum. Aegroti ex tota regione ad Christum adducti

MATTHAEI XIV	MARCI VI
34 *Και διαπερασαντες ἠλθον εἰς την γην Γεννησαρετ.*	53 *Και διαπερασαντες ἠλθον ἐπι την γην Γεννησαρετ,*
	και προσωρμισθησαν.
35 *Και*	54 *Και ἐξελθοντων αὐτων ἐκ του πλοιου εὐθεως*
ἐπιγνοντες αὐτον	*ἐπιγνοντες αὐτον,*
οἱ ἀνδρες του τοπου ἐκεινου	
ἀπεστειλαν εἰς	55 *Περιδραμοντες*
ὁλην την περιχωρον ἐκεινην,	*ὁλην την περιχωρον ἐκεινην,*
	ἠρξαντο ἐπι τοις κραββατοις
και —— *παντας*	
τους κακως ἐχοντας [*προσηνεγκαν αὐτῳ*], (LXXVII)	*τους κακως ἐχοντας περιφερειν,*
	ὁπου ἠκουον, ὁτι ἐκει ἐστι. (LXXVII)

LXXI

Homines pridie panibus saturati Capharnaum ad Christum traiicientes. Eucharistia promissa. Christus a multis discipulis relictus

IOANNIS VI

22 *Τῃ ἐπαυριον ὁ ὀχλος, ὁ ἑστηκως περαν της θαλασσης, ἰδων, ὁτι πλοιαριον ἀλλο οὐκ ἠν ἐκει, εἰ μη ἑν, και ὁτι οὐ συνεισηλθε τοις μαθηταις αὐτου ὁ Ἰησους εἰς το πλοιον, ἀλλα μονοι οἱ μαθηται αὐτου ἀπηλθον·*
23 *Ἀλλα δε ἠλθε πλοιαρια ἐκ Τιβεριαδος ἐγγυς του τοπου, ὁπου ἐφαγον τον ἀρτον, εὐχαριστησαντος του κυριου·*
24 *Ὁτε οὐν εἰδεν ὁ ὀχλος, ὁτι Ἰησους οὐκ ἐστιν ἐκει, οὐδε οἱ μαθηται αὐτου· ἐνεβησαν αὐτοι εἰς τα πλοια, και ἠλθον εἰς Καπερναουμ, ζητουντες τον Ἰησουν.*
25 *Και εὑροντες αὐτον περαν της θαλασσης, εἰπον αὐτῳ· Ῥαββι, ποτε ὡδε γεγονας;*
26 *Ἀπεκριθη αὐτοις ὁ Ἰησους και εἰπεν· Ἀμην ἀμην λεγω ὑμιν· Ζητειτε με, οὐχ ὁτι εἰδετε*

30 Videns vero ventum validum, timuit: et cum coepisset mergi, clamavit dicens: Domine, salvum me fac.

31 Et continuo Iesus extendens manum, apprehendit eum: et ait illi: Modicae fidei, quare dubitasti?

IOANNIS VI

21 Voluerunt ergo accipere eum in navim...

MATTHAEI XIV

32 Et cum ascendissent in naviculam,
cessavit ventus.
33 Qui autem in navicula erant,

venerunt, et adoraverunt eum, dicentes: Vere filius Dei es.

MARCI VI

51 Et ascendit ad illos in navim,
et cessavit ventus.
Et
plus magis intra se stupebant:
52 Non enim intellexerunt de panibus:
erat enim cor eorum obcaecatum.

IOANNIS VI

21 ... et statim navis fuit ad terram in quam | ibant. (LXXVI)

LXXV

Adpulsus ad regionem cis lacum. Aegroti ex tota regione ad Christum adducti

MATTHAEI XIV

34 Et cum transfretassent, venerunt in terram Genesar.

35 Et cum
cognovissent eum
viri loci illius,
miserunt in
universam regionem illam,

et —— omnes
male habentes [obtulerunt
ei]: (LXXVII)

MARCI VI

53 Et cum transfretassent, venerunt in terram Genesareth,
et applicuerunt.
54 Cumque egressi essent de navi, continuo
cognoverunt eum:

55 Et percurrentes
universam regionem illam,
coeperunt in grabatis

eos, qui se male habebant, circumferre,

ubi audiebant eum esse. (LXXVII)

LXXVI

Homines pridie panibus saturati Capharnaum ad Christum traiicientes. Eucharistiae promissa. Christus a multis discipulis relictus

IOANNIS VI

22 Altera die, turba, quae stabat trans mare, vidit quia navicula alia non erat ibi nisi una, et quia non introisset cum discipulis suis Iesus in navim, sed soli discipuli eius abiissent:
23 Aliae vero supervenerunt naves a Tiberiade iuxta locum ubi manducaverant panem, gratias agente Domino.
24 Cum ergo vidisset turba quia Iesus non esset ibi, neque discipuli eius, ascenderunt in naviculas, et venerunt Capharnaum quaerentes Iesum.
25 Et cum invenissent eum trans mare, dixerunt ei: Rabbi, quando huc venisti?
26 Respondit eis Iesus, et dixit: Amen, amen dico vobis: quaeritis me, non quia vidistis

σημεια, ἀλλ' ὁτι ἐφαγετε ἐκ των ἀρτων, και ἐχορτασθητε.

27 *Ἐργαζεσθε μη την βρωσιν την ἀπολλυμενην, ἀλλα την βρωσιν την μενουσαν εἰς ζωην αἰωνιον, ἡν ὁ υἱος του ἀνθρωπου ὑμιν δωσει· τουτον γαρ ὁ πατηρ ἐσφραγισεν ὁ Θεος.*

28 *Εἰπον οὐν προς αὐτον· Τι ποιωμεν, ἱνα ἐργαζωμεθα τα ἐργα του Θεου;*

29 *Ἀπεκριθη ὁ Ἰησους και εἰπεν αὐτοις· Τουτο ἐστι το ἐργον του Θεου, ἱνα πιστευσητε εἰς ὁν ἀπεστειλεν ἐκεινος.*

30 *Εἰπον οὐν αὐτῳ· Τι οὐν ποιεις συ σημειον, ἱνα ἰδωμεν και πιστευσωμεν σοι; τι ἐργαζῃ;*

31 *Οἱ πατερες ἡμων το μαννα ἐφαγον ἐν τῃ ἐρημῳ, καθως ἐστι γεγραμμενον· Ἀρτον ἐκ του οὐρανου ἐδωκεν αὐτοις φαγειν.*

32 *Εἰπεν οὐν αὐτοις ὁ Ἰησους· Ἀμην ἀμην λεγω ὑμιν· οὐ Μωσης δεδωκεν ὑμιν τον ἀρτον ἐκ του οὐρανου· ἀλλ' ὁ πατηρ μου διδωσιν ὑμιν τον ἀρτον ἐκ του οὐρανου τον ἀληθινον.*

33 *Ὁ γαρ ἀρτος του Θεου ἐστιν ὁ καταβαινων ἐκ του οὐρανου, και ζωην διδους τῳ κοσμῳ.*

34 *Εἰπον οὐν προς αὐτον· Κυριε, παντοτε δος ἡμιν τον ἀρτον τουτον.*

35 *Εἰπε δε αὐτοις ὁ Ἰησους· Ἐγω εἰμι ὁ ἀρτος της ζωης· ὁ ἐρχομενος προς με, οὐ μη πεινασῃ· και ὁ πιστευων εἰς ἐμε, οὐ μη διψησῃ πωποτε.*

36 *Ἀλλ' εἰπον ὑμιν, ὁτι και ἑωρακατε με, και οὐ πιστευετε.*

37 *Παν ὁ διδωσι μοι ὁ πατηρ, προς ἐμε ἡξει· και τον ἐρχομενον προς με, οὐ μη ἐκβαλω ἐξω.*

38 *Ὁτι καταβεβηκα ἐκ του οὐρανου, οὐχ ἱνα ποιω το θελημα το ἐμον, ἀλλα το θελημα του πεμψαντος με.*

39 *Τουτο δε ἐστι το θελημα του πεμψαντος με πατρος, ἱνα παν ὁ δεδωκε μοι, μη ἀπολεσω ἐξ αὐτου, ἀλλα ἀναστησω αὐτο ἐν τῃ ἐσχατῃ ἡμερᾳ.*

40 *Τουτο δε ἐστι το θελημα του πατρος μου, πεμψαντος με, ἱνα πας ὁ θεωρων τον υἱον, και πιστευων εἰς αὐτον, ἐχῃ ζωην αἰωνιον· και ἀναστησω αὐτον ἐγω τῃ ἐσχατῃ ἡμερᾳ.*

41 *Ἐγογγυζον οὐν οἱ Ιουδαιοι περι αὐτου, ὁτι εἰπεν· Ἐγω εἰμι ὁ ἀρτος ὁ καταβας ἐκ του οὐρανου.*

42 *Και ἐλεγον· Οὐχ οὑτος ἐστιν Ἰησους ὁ υἱος Ἰωσηφ, οὑ ἡμεις οἰδαμεν τον πατερα και την μητερα; Πως οὐν λεγει οὑτος· Ὁτι ἐκ του οὐρανου καταβεβηκα;*

43 *Ἀπεκριθη οὐν ὁ Ἰησους και εἰπεν αὐτοις· Μη γογγυζετε μετ' ἀλληλων.*

44 *Οὐδεις δυναται ἐλθειν προς με, ἐαν μη ὁ πατηρ, ὁ πεμψας με, ἑλκυσῃ αὐτον, και ἐγω ἀναστησω αὐτον ἐν τῃ ἐσχατῃ ἡμερᾳ.*

45 *Ἐστι γεγραμμενον ἐν τοις προφηταις· Και ἐσονται παντες διδακτοι Θεου. Πας ὁ ἀκουσας παρα του πατρος, και μαθων, ἐρχεται προς με.*

46 *Οὐχ ὁτι τον πατερα τις ἑωρακεν, εἰ μη ὁ ὠν παρα του Θεου· οὑτος ἑωρακε τον πατερα.*

47 *Ἀμην ἀμην λεγω ὑμιν· ὁ πιστευων εἰς ἐμε, ἐχει ζωην αἰωνιον.*

48 *Ἐγω εἰμι ὁ ἀρτος της ζωης.*

49 *Οἱ πατερες ὑμων ἐφαγον το μαννα ἐν τῃ ἐρημῳ, και ἀπεθανον.*

50 *Οὑτος ἐστιν ὁ ἀρτος, ὁ ἐκ του οὐρανου καταβαινων, ἱνα τις ἐξ αὐτου φαγῃ, και μη ἀποθανῃ.*

51 *Ἐγω εἰμι ὁ ἀρτος ὁ ζων, ὁ ἐκ του οὐρανου καταβας· ἐαν τις φαγῃ ἐκ τουτου του ἀρτου, ζησεται εἰς τον αἰωνα. Και ὁ ἀρτος δε, ὁν ἐγω δωσω, ἡ σαρξ μου ἐστιν, ἡν ἐγω δωσω ὑπερ της του κοσμου ζωης.*

52 *Ἐμαχοντο οὐν προς ἀλληλους οἱ Ἰουδαιοι, λεγοντες· Πως δυναται οὑτος ἡμιν δουναι την σαρκα φαγειν;*

53 *Εἰπεν οὐν αὐτοις ὁ Ἰησους· Ἀμην ἀμην λεγω ὑμιν· ἐαν μη φαγητε την σαρκα του υἱου του ἀνθρωπου, και πιητε αὐτου το αἱμα, οὐκ ἐχετε ζωην ἐν ἑαυτοις.*

54 *Ὁ τρωγων μου την σαρκα, και πινων μου το αἱμα, ἐχει ζωην αἰωνιον· και ἐγω ἀναστησω αὐτον τῃ ἐσχατῃ ἡμερᾳ.*

55 *Ἡ γαρ σαρξ μου ἀληθως ἐστι βρωσις, και το αἱμα μου ἀληθως ἐστι ποσις.*

56 *Ὁ τρωγων μου την σαρκα, και πινων μου το αἱμα, ἐν ἐμοι μενει, κἀγω ἐν αὐτῳ.*

57 *Καθως ἀπεστειλε με ὁ ζων πατηρ, κἀγω ζω δια τον πατερα· και ὁ τρωγων με, κἀκεινος ζησεται δι' ἐμε.*

58 *Οὑτος ἐστιν ὁ ἀρτος, ὁ ἐκ του οὐρανου καταβας· οὐ καθως ἐφαγον οἱ πατερες ὑμων το μαννα, και ἀπεθανον· ὁ τρωγων τουτον τον ἀρτον, ζησεται εἰς τον αἰωνα.*

59 *Ταυτα εἰπεν ἐν συναγωγῃ διδασκων ἐν Καπερναουμ.*

60 *Πολλοι οὐν ἀκουσαντες ἐκ των μαθητων αὐτου· εἰπον· Σκληρος ἐστιν οὑτος ὁ λογος· τις δυναται αὐτου ἀκουειν;*

61 *Εἰδως δε ὁ Ἰησους ἐν ἑαυτῳ, ὁτι γογγυζουσι περι τουτου οἱ μαθηται αὐτου, εἰπεν αὐτοις· Τουτο ὑμας σκανδαλιζει;*

62 *Ἐαν οὐν θεωρητε τον υἱον του ἀνθρωπου ἀναβαινοντα, ὁπου ἠν το προτερον;*

63 *Το πνευμα ἐστι το ζωοποιουν· ἡ σαρξ οὐκ ὠφελει οὐδεν. Τα ῥηματα, ἁ ἐγω λαλω ὑμιν, πνευμα ἐστι και ζωη ἐστιν.*

64 *Ἀλλ' εἰσιν ἐξ ὑμων τινες, οἱ οὐ πιστευουσιν· ᾐδει γαρ ἐξ ἀρχης ὁ Ἰησους, τινες εἰσιν οἱ μη πιστευοντες, και τις ἐστιν ὁ παραδωσων αὐτον.*

65 *Και ἐλεγε· Δια τουτο εἰρηκα ὑμιν, ὁτι οὐδεις δυναται ἐλθειν προς με, ἐαν μη ἠ δεδομενον αὐτῳ ἐκ του πατρος μου.*

66 *Ἐκ τουτου πολλοι ἀπηλθον των μαθητων αὐτου εἰς τα ὀπισω· και οὐκετι μετ' αὐτου περιεπατουν.*

signa, sed quia manducastis ex panibus, et saturati estis.

27 Operamini non cibum, qui perit, sed qui permanet in vitam aeternam, quem Filius hominis dabit vobis. Hunc enim Pater signavit Deus.

28 Dixerunt ergo ad eum: Quid faciemus ut operemur opera Dei?

29 Respondit Iesus, et dixit eis: Hoc est opus Dei, ut credatis in eum quem misit ille.

30 Dixerunt ergo ei: Quod ergo tu facis signum ut videamus, et credamus tibi? quid operaris?

31 Patres nostri manducaverunt manna in deserto, sicut scriptum est: Panem de caelo dedit eis manducare.

32 Dixit ergo eis Iesus: Amen, amen dico vobis: Non Moyses dedit vobis panem de caelo, sed Pater meus dat vobis panem de caelo verum.

33 Panis enim Dei est, qui de caelo descendit, et dat vitam mundo.

34 Dixerunt ergo ad eum: Domine, semper da nobis panem hunc.

35 Dixit autem eis Iesus: Ego sum panis vitae: qui venit ad me, non esuriet: et qui credit in me, non sitiet umquam.

36 Sed dixi vobis quia et vidistis me, et non creditis.

37 Omne, quod dat mihi Pater, ad me veniet: et eum, qui venit ad me, non eiiciam foras:

38 Quia descendi de caelo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem eius, qui misit me.

39 Haec est autem voluntas eius, qui misit me, Patris: ut omne, quod dedit mihi, non perdam ex eo, sed resuscitem illud in novissimo die.

40 Haec est autem voluntas Patris mei, qui misit me: ut omnis, qui videt Filium, et credit in eum, habeat vitam aeternam, et ego resuscitabo eum in novissimo die.

41 Murmurabant ergo Iudaei de illo, quia dixisset: Ego sum panis vivus, qui de caelo descendi.

42 Et dicebant: Nonne hic est Iesus filius Ioseph, cuius nos novimus patrem, et matrem? Quomodo ergo dicit hic: Quia de caelo descendi?

43 Respondit ergo Iesus, et dixit eis: Nolite murmurare in invicem:

44 Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum: et ego resuscitabo eum in novissimo die.

45 Est scriptum in Prophetis: Et erunt omnes docibiles Dei. Omnis, qui audivit a Patre, et didicit, venit ad me.

46 Non quia Patrem vidit quisquam, nisi is, qui est a Deo, hic vidit Patrem.

47 Amen, amen dico vobis: Qui credit in me, habet vitam aeternam.

48 Ego sum panis vitae.

49 Patres vestri manducaverunt manna in deserto, et mortui sunt.

50 Hic est panis de caelo descendens: ut si quis ex ipso manducaverit, non moriatur.

51 Ego sum panis vivus, qui de caelo descendi.

52 Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum: et panis, quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.

53 Litigabant ergo Iudaei ad invicem, dicentes: Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum?

54 Dixit ergo eis Iesus: Amen, amen dico vobis: Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, et biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis.

55 Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, habet vitam aeternam: et ego resuscitabo eum in novissimo die.

56 Caro enim mea, vere est cibus: et sanguis meus, vere est potus.

57 Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo.

58 Sicut misit me vivens Pater, et ego vivo propter Patrem: et qui manducat me, et ipse vivet propter me.

59 Hic est panis, qui de caelo descendit. Non sicut manducaverunt patres vestri manna, et mortui sunt. Qui manducat hunc panem, vivet in aeternum.

60 Haec dixit in synagoga docens, in Capharnaum.

61 Multi ergo audientes ex discipulis eius, dixerunt: Durus est hic sermo, et quis potest eum audire?

62 Sciens autem Iesus apud semetipsum, quia murmurarent de hoc discipuli eius, dixit eis: Hoc vos scandalizat?

63 Si ergo videritis Filium hominis ascendentem ubi erat prius?

64 Spiritus est qui vivificat: caro non prodest quidquam. Verba, quae ego locutus sum vobis, spiritus et vita sunt.

65 Sed sunt quidam ex vobis, qui non credunt. Sciebat enim ab initio Iesus qui essent non credentes, et quis traditurus esset eum.

66 Et dicebat: Propterea dixi vobis, quia nemo potest venire ad me, nisi fuerit ei datum a Patre meo.

67 *Εἰπεν οὐν ὁ Ἰησους τοις δωδεκα· Μη και ὑμεις θελετε ὑπαγειν;*
68 *Ἀπεκριθη οὐν αὐτῳ Σιμων Πετρος· Κυριε, προς τινα ἀπελευσομεθα; ῥηματα ζωης αἰωνιου ἐχεις.*
69 *Και ἡμεις πεπιστευκαμεν και ἐγνωκαμεν, ὁτι συ εἰ ὁ Χριστος, ὁ υἱος του Θεου του ζωντος.*
70 *Ἀπεκριθη αὐτοις ὁ Ἰησους· Οὐκ ἐγω ὑμας τους δωδεκα ἐξελεξαμην; και ἐξ ὑμων εἱς διαβολος ἐστιν.*
71 *Ἐλεγε δε τον Ἰουδαν Σιμωνος Ἰσκαριωτην· οὑτος γαρ ἡμελλεν αὐτον παραδιδοναι, εἱς ὠν ἐκ των δωδεκα.*

LXXVII

Christus manens in Galilaea. Iudaei quaerentes eum interficere. Curationes

IOANNIS VII

1 *Και περιεπατει ὁ Ἰησους μετα ταυτα ἐν τῃ Γαλιλαιᾳ· οὐ γαρ ἠθελεν ἐν τῃ Ἰουδαιᾳ περιπατειν, ὁτι ἐζητουν αὐτον οἱ Ἰουδαιοι ἀποκτειναι.* (XCI)

MATTHAEI XIV	MARCI VI
	56 *Και ὁπου ἀν εἰσεπορευετο εἰς κωμας, ἠ πολεις, ἠ ἀγρους, ἐν ταις ἀγοραις ἐτιθουν τους ἀσθενουντας,*
36 *Και παρεκαλουν αὐτον, ἱνα*	*και παρεκαλουν αὐτον, ἱνα*
μονον ἁψωνται του κρασπεδου του ἱματιου αὐτου·	*κἀν του κρασπεδου του ἱματιου αὐτου ἁψωνται·*
και ὁσοι ἡψαντο,	*και ὁσοι ἀν ἡπτοντο*
	αὐτου,
διεσωθησαν·	*ἐσωζοντο·*

LXXVIII

De lotione manuum. Iter Tyrum et Sidonem. Mulier Chananaea. Reditus Tyro trans mare Galilaeae. Curationes

MATTHAEI XV	MARCI VII
1 *Τοτε προσερχονται τῳ Ἰησου*	1 *Και συναγονται προς αὐτον*
οἱ — γραμματεις και Φαρισαιοι	*οἱ Φαρισαιοι και τινες των γραμματεων*
	ἐλθοντες
[*ἀπο Ἱεροσολυμων*], . . .	*ἀπο Ἱεροσολυμων.*

MARCI VII

2 *Και ἰδοντες τινας των μαθητων αὐτου κοιναις χερσι, τουτ᾽ ἐστιν ἀνιπτοις, ἐσθιοντας ἀρτους ἐμεμψαντο.*
3 *Οἱ γαρ Φαρισαιοι και παντες οἱ Ἰουδαιοι, ἐαν μη πυγμῃ νιψωνται τας χειρας, οὐκ ἐσθιουσι, κρατουντες την παραδοσιν των πρεσβυτερων·*
4 *Και ἀπο ἀγορας, ἐαν μη βαπτισωνται, οὐκ ἐσθιουσι· και ἀλλα πολλα ἐστιν, ἁ παρελαβον κρατειν, βαπτισμους ποτηριων, και ξεστων, και χαλκιων, και κλινων·*

MATTHAEI XV	MARCI VII
	5 *Ἐπειτα ἐπερωτωσιν αὐτον οἱ Φαρισαιοι και οἱ γραμματεις·*
1 . . . *λεγοντες·*	
2 *Δια τι οἱ μαθηται σου παραβαινουσι*	*Δια τι οἱ μαθηται σου οὐ περιπατουσι κατα*
την παραδοσιν των πρεσβυτερων;	*την παραδοσιν των πρεσβυτερων,*
οὐ γαρ νιπτονται τας χειρας αὐτων,	
	ἀλλα κοιναις χερσιν
ὁταν ἀρτον ἐσθιωσιν.	*ἐσθιουσιν τον ἀρτον;*

67 Ex hoc multi discipulorum eius abierunt retro: Et iam non cum illo ambulabant.
68 Dixit ergo Iesus ad duodecim: Numquid et vos vultis abire?
69 Respondit ergo ei Simon Petrus: Domine, ad quem ibimus? verba vitae aeternae habes.
70 Et nos credidimus, et cognovimus quia tu es Christus Filius Dei.
71 Respondit eis Iesus: Nonne ego vos duodecim elegi: et ex vobis unus diabolus est?
72 Dicebat autem Iudam Simonis Iscariotem: hic enim erat traditurus eum, cum esset unus ex duodecim.

LXXVII

Christus manens in Galilaea. Iudaei quaerentes eum interficere. Curationes

IOANNIS VII

1 Post haec autem ambulabat Iesus in Galilaeam, non enim volebat in Iudaeam ambulare: quia quaerebant eum Iudaei interficere. (XCI)

MATTHAEI XIV	MARCI VI
	56 Et quocumque introibat, in vicos, vel in villas, aut civitates, in plateis ponebant infirmos,
36 Et rogabant eum	et deprecabantur eum
ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent.	ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent,
Et quicumque tetigerunt,	et quotquot tangebant
	eum,
salvi facti sunt.	salvi fiebant.

LXXVIII

De lotione manuum. Iter Tyrum et Sidonem. Mulier Chananaea. Reditus Tyro trans mare Galilaeae. Curationes

MATTHAEI XV	MARCI VII
1 Tunc accesserunt ad eum —	1 Et conveniunt ad eum
Scribae, et Pharisaei	Pharisaei, et quidam de Scribis,
	venientes
[ab Ierosolymis], . . .	ab Ierosolymis.

MARCI VII

2 Et cum vidissent quosdam ex discipulis eius communibus manibus, id est non lotis, manducare panes, vituperaverunt.
3 Pharisaei enim, et omnes Iudaei, nisi crebro laverint manus, non manducant, tenentes traditionem seniorum:
4 Et a foro nisi baptizentur, non comedunt: et alia multa sunt, quae tradita sunt illis servare, baptismata calicum, et urceorum, et aeramentorum, et lectorum:

MATTHAEI XV	MARCI VII
	5 Et interrogabant eum Pharisaei, et Scribae:
1 . . . dicentes:	
2 Quare discipuli tui transgrediuntur	Quare discipuli tui non ambulant iuxta
traditionem seniorum?	traditionem seniorum,
non enim lavant manus suas	
	sed communibus manibus
cum panem manducant.	manducant panem?

3 *'Ο δε ἀποκριθεις εἰπεν αὐτοις·*
Δια τι και ὑμεις
παραβαινετε την ἐντολην του Θεου
δια την παραδοσιν ὑμων;
4 *'Ο γαρ Θεος*
ἐνετειλατο,
λεγων·
Τιμα τον πατερα

και την μητερα·

και· 'Ο κακολογων πατερα ἢ μητερα θανατῳ τελευτατω.
5 *'Υμεις δε λεγετε· 'Ος ἀν εἰπῃ*
τῳ πατρι ἢ τῃ μητρι·

Δωρον, ὁ ἐαν ἐξ ἐμου ὠφεληθῃς·
και οὐ μη τιμησῃ
τον πατερα αὐτου ἢ την μητερα αὐτου.
6 *Και ἠκυρωσατε την ἐντολην του Θεου δια την παραδοσιν ὑμων.*

7 *'Υποκριται, καλως προφητευσε περι ὑμων 'Ησαιας, λεγων·*
8 *'Ο λαος οὑτος τοις χειλεσι με τιμᾳ.*
ἡ δε καρδια αὐτων πορρω ἀπεχει ἀπ' ἐμου.
9 *Ματην δε σεβονται με, διδασκοντες διδασκαλιας, ἐνταλματα ἀνθρωπων.*

10 *Και προσκαλεσαμενος*

τον ὀχλον εἰπεν αὐτοις· 'Ακουετε

και συνιετε.
11 *Οὐ το*

εἰσερχομενον εἰς το στομα

κοινοι τον ἀνθρωπον· ἀλλα το ἐκπορευομενον ἐκ του στοματος, τουτο κοινοι τον ἀνθρωπον.

6 *'Ο δε ἀποκριθεις εἰπεν αὐτοις·*

9 . . . *Καλως ἀθετειτε την ἐντολην του Θεου, ἱνα την παραδοσιν ὑμων τερησητε.*
10 *Μωσης γαρ*

εἰπε·
Τιμα τον πατερα
σου
και την μητερα
σου·
και· 'Ο κακολογων πατερα ἢ μητερα θανατῳ τελευτατω.
11 *'Υμεις δε λεγετε· 'Εαν εἰπῃ ἀνθρωπος*
τῳ πατρι ἢ τῃ μητρι·
Κορβαν, ὁ ἐστι
δωρον, ὁ ἐαν ἐξ ἐμου ὠφεληθῃς·
12 *Και οὐκετι ἀφιετε αὐτον οὐδεν ποιησαι*
τῳ πατρι αὐτου ἢ τῃ μητρι αὐτου,
13 *'Ακυρουντες τον λογον του Θεου*
τῃ παραδοσει ὑμων,
ἡ παρεδωκατε· και παρομοια τοιαυτα πολλα ποιειτε.
9 *Και ἐλεγεν αὐτοις·* . . .
6 . . . *'Οτι*
καλως προεφητευσεν 'Ησαιας περι ὑμων των ὑποκριτων,
ὡς γεγραπται·
Οὑτος ὁ λαος τοις χειλεσι με τιμᾳ,
ἡ δε καρδια αὐτων πορρω ἀπεχει ἀπ' ἐμου.
7 *Ματην δε σεβονται με, διδασκοντες διδασκαλιας, ἐνταλματα ἀνθρωπων.*
8 *'Αφεντες γαρ την ἐντολην του Θεου κρατειτε την παραδοσιν των ἀνθρωπων, βαπτισμους ξεστων και ποτηριων, και ἀλλα παρομοια τοιαυτα πολλα ποιειτε.*
14 *Και προσκαλεσαμενος*
παντα
τον ὀχλον ἐλεγεν αὐτοις· 'Ακουετε
μου παντες,
και συνιετε.
15 *Οὐδεν*
ἐστιν ἐξωθεν του ἀνθρωπου
εἰσπορευομενον εἰς αὐτον,
ὁ δυναται
αὐτον κοινωσαι· ἀλλα τα ἐκπορευομενα
ἀπ' αὐτου, ἐκεινα ἐστι τα κοινουντα τον ἀνθρωπον.
16 *Εἰ τις ἐχει ὠτα ἀκουειν, ἀκουετω,*
17 *Και ὁτε εἰσηλθεν εἰς οἰκον ἀπο του ὀχλου,* . . .

MATTHAEI XV

42 *Τοτε προσελθοντες οἱ μαθηται αὐτου, εἰπον αὐτῳ· Οἰδας, ὁτι οἱ Φαρισαιοι, ἀκουσαντες τον λογον, ἐσκανδαλισθησαν;*
13 *'Ο δε ἀποκριθεις εἰπε· Πασα φυτεια, ἡν οὐκ ἐφυτευσεν ὁ πατηρ μου ὁ οὐρανιος, ἐκριζωθησεται.*

14 *'Αφετε αὐτους· ὁδηγοι εἰσι τυφλοι τυφλων. Τυφλος δε τυφλον ἐαν ὁδηγῃ, ἀμφοτεροι εἰς βοθυνον πεσουνται.*

3 Ipse autem respondens ait illis:
Quare et vos
transgredimini mandatum Dei
propter traditionem vestram?
Nam Deus dixit:
4 Honora patrem,

et matrem.

et: Qui maledixerit patri, vel matri, morte moriatur.
5 Vos autem dicitis: Quicumque dixerit
patri, vel matri,

Munus quodcumque est ex me, tibi proderit:
6 Et non honorificabit
patrem suum, aut matrem
suam:
et irritum fecistis mandatum Dei
propter traditionem vestram.

7 Hypocritae, bene prophetavit de vobis Isaias, dicens:
8 Populus hic labiis me honorat: cor autem eorum longe est a me.
9 Sine causa autem colunt me,
docentes doctrinas, et mandata hominum.

10 Et convocatis ad se

turbis, dixit eis: Audite,

et intelligite.
11 Non

quod intrat in os,

coinquinat hominem: sed quod procedit ex ore,
hoc coinquinat hominem.

6 At ille respondens, dixit eis: . . .

9 . . . Bene irritum facitis praeceptum Dei,
ut traditionem vestram servetis.
10 Moyses enim dixit:
Honora patrem,
tuum,
et matrem
tuam.
Et: Qui maledixerit patri, vel matri, morte moriatur.
11 Vos autem dicitis: Si dixerit homo
patri, aut matri,
Corban, (quod est
donum) quodcumque ex me, tibi profuerit:
12 Et ultra non dimittitis eum quidquam facere
patri suo, aut matri,

13 Rescindentes verbum Dei
per traditionem vestram,
quam tradidistis: et similia huiusmodi multa facitis.
9 Et dicebat illis: . . .
6 . . . Bene prophetavit Isaias de vobis hypocritis, sicut scriptum est:
Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me.
7 In vanum autem me colunt,
docentes doctrinas, et praecepta hominum.
8 Relinquentes enim mandatum Dei, tenetis traditionem hominum, baptismata urceorum, et calicum: et alia similia his facitis multa.
14 Et advocans
iterum
turbam, dicebat illis: Audite
me omnes,
et intelligite.
15 Nihil
est extra hominem
introiens in eum,
quod possit
eum coinquinare, sed quae de homine procedunt
illa sunt, quae communicant hominem.
16 Si quis habet aures audiendi, audiat.
17 Et cum introisset in domum a turba, . . .

MATTHAEI XV

12 Tunc accedentes discipuli eius, dixerunt ei: Scis quia Pharisaei audito verbo hoc, scandalizati sunt?
13 At ille respondens ait: Omnis plantatio, quam non plantavit Pater meus coelestis, eradicabitur.
14 Sinite illos: caeci sunt, et duces caecorum: caecus autem si caeco ducatum praestet, ambo in foveam cadunt.

MATTHAEI XV

15 *Ἀποκριθεις ὁ Πετρος εἰπεν αὐτῳ· Φρασον ἡμιν την παραβολην ταυτην.*
16 *Ὁ δε Ἰησους*
εἰπεν·

Ἀκμην και ὑμεις ἀσυνετοι ἐστε;
17 *Οὐπω νοειτε, ὁτι παν το*

εἰσπορευομενον εἰς το στομα

εἰς την κοιλιαν
χωρει,
και εἰς ἀφεδρωνα ἐκβαλλεται;

18 *Τα δε ἐκπορευομενα ἐκ του στοματος*
ἐκ της καρδιας ἐξερχεται,
κἀκεινα κοινοι τον ἀνθρωπον.

19 *Ἐκ γαρ της καρδιας*

ἐξερχονται διαλογισμοι πονηροι,
φονοι, μοιχειαι, πορνειαι,
κλοπαι,
ψευδομαρτυριαι,

βλασφημιαι.

20 *Ταυτα*

ἐστι τα κοινουντα τον ἀνθρωπον·
το δε ἀνιπτοις χερσι φαγειν οὐ κοινοι τον ἀνθρωπον.
21 *Και* —— *ἐκειθεν*

[*ἐξελθων*] *ὁ Ἰησους*
ἀνεχωρησεν εἰς τα μερη Τυρου και Σιδωνος.

22 *Και ἰδου,*

γυνη

Χαναναια . . .

MARCI VII

17 . . . *ἐπηρωτων αὐτον οἱ μαθηται αὐτου περι της παραβολης.*

18 *Και*
λεγει
αὐτοις·
Οὑτω και ὑμεις ἀσυνετοι ἐστε;
οὐ νοειτε, ὁτι παν το

εἰσπορευομενον εἰς τον ἀνθρωπον
οὐ δυναται αὐτον κοινωσαι;
19 *Ὁτι οὐκ εἰσπορευεται αὐτου εἰς την καρδιαν, ἀλλ'*
εἰς την κοιλιαν,

και εἰς τον ἀφεδρωνα ἐκπορευεται,
καθαριζων παντα τα βρωματα.
20 *Ἐλεγε δε· Ὁτι*
το ἐκ του ἀνθρωπου ἐκπορευομενον,

ἐκεινο κοινοι τον ἀνθρωπον.
21 *Ἐσωθεν*
γαρ ἐκ της καρδιας
των ἀνθρωπων
οἱ διαλογισμοι οἱ κακοι ἐκπορευονται,
μοιχειαι, πορνειαι, φονοι,
22 *Κλοπαι,*

πλεονεξιαι, πονηριαι, δολος, ἀσελγεια, ὀφθαλμος πονηρος,
βλασφημια,
ὑπερηφανια, ἀφροσυνη.
23 *Παντα*
ταυτα
τα πονηρα ἐσωθεν ἐκπορευεται, και
κοινοι τον ἀνθρωπον.

24 *Και ἐκειθεν*
ἀναστας

ἀπηλθεν εἰς τα μεθορια Τυρου και Σιδωνος.
Και εἰσελθων εἰς την οἰκιαν οὐδενα ἠθελε γνωναι·
και οὐκ ἐδυνηθη λαθειν.

25 *Ἀκουσασα γαρ*
γυνη
περι αὐτου, ἡς εἰχε το θυγατριον αὐτης πνευμα ἀκαθαρτον, . . .
26 *Ἠν δε ἡ γυνη*
Ἑλληνις Συροφοινισσα
τῳ γενει· . . .

MATTHAEI XV

15 Respondens autem Petrus dixit ei: Edissere nobis parabolam istam.
16 At ille dixit:

Adhuc et vos sine intellectu estis?
17 Non intelligitis quia omne,

quod in os intrat,

in ventrem vadit, et in secessum emittitur?

18 Quae autem procedunt de ore,
de corde exeunt,
et ea coinquinant hominem:

19 De corde enim

exeunt cogitationes malae,
homicidia, adulteria, fornicationes,
furta,
falsa testimonia,

blasphemiae.

20 Haec

sunt, quae coinquinant hominem.
Non lotis autem manibus manducare, non coinquinat hominem.
21 Et —— inde

[egressus] Iesus
secessit in partes Tyri, et Sidonis.

22 Et ecce
mulier

Chananaea . . .

MARCI VII

17 . . . interrogabant eum discipuli eius parabolam.

18 Et ait
illis:
Sic et vos imprudentes estis?
Non intelligitis quia omne
extrinsecus
introiens in hominem,
non potest eum communicare:
19 Quia non intrat in cor eius, sed
in ventrem vadit, et in secessum exit,
purgans omnes escas?
20 Dicebat autem, quoniam
quae de homine exeunt,

illa communicant hominem.
21 Ab intus
enim de corde
hominum
malae cogitationes procedunt,
adulteria, fornicationes, homicidia,
22 Furta,

avaritiae, nequitiae, dolus, impudicitiae, oculus malus,
blasphemia,
superbia, stultitia.
23 Omnia
haec
mala ab intus procedunt, et
communicant hominem.

24 Et inde
surgens

abiit in fines Tyri, et Sidonis:
et ingressus domum, neminem voluit scire, et non potuit latere.

25 Mulier
enim statim ut audivit de eo, cuius filia habebat spiritum immundum, . . .
26 Erat enim mulier Gentilis,
Syrophoenissa
genere. . . .

MATTHAEI XV

22 ... *ἀπο των ὁριων ἐκεινων ἐξελθουσα, ἐκραυ-*
γασεν αὐτῳ, λεγουσα· Ἐλεησον με, κυριε, υἱε
Δαυιδ· ἡ θυγατηρ μου κακως δαιμονιζεται.
23 *Ὁ δε οὐκ ἀπεκριθη αὐτῃ λογον. Και προ*
σελθοντες οἱ μαθηται αὐτου, ἠρωτων αὐτον, λε
γοντες· Ἀπολυσον αὐτην, ὁτι κραζει ὀπισθεν
ἡμων.
24 *Ὁ δε ἀποκριθεις εἰπεν· Οὐκ ἀπεσταλην, εἰ*
μη εἰς τα προβατα τα ἀπολωλοτα οἰκου Ἰσραηλ.

MATTHAEI XV

25 *Ἡ δε ἐλθουσα προσεκυνει*
αὐτῳ,
λεγουσα· Κυριε, βοηθει μοι.
26 *Ὁ δε*
ἀποκριθεις
εἰπεν·
Οὐκ ἐστι καλον,
λαβειν τον ἀρτον των τεκνων, και βαλειν τοις κυ-
ναριοις.
27 *Ἡ δε*
εἰπε·
Ναι, κυριε· και γαρ τα κυναρια
ἐσθιει ἀπο των ψιχιων
των πιπτοντων ἀπο της τραπεζης των κυριων
αὐτων.
28 *Τοτε ἀποκριθεις ὁ Ἰησους*
εἰπεν αὐτῃ·
Ὠ γυναι, μεγαλη σου ἡ πιστις·
γενηθητω σοι, ὡς θελεις.
Και ἰαθη ἡ θυγατηρ αὐτης ἀπο της ὡρας ἐκεινης.

29 *Και*
μεταβας ἐκειθεν
ἠλθε παρα την θαλασσαν της Γαλιλαιας· . . .

MARCI VII

25 . . . *ἐλθουσα προσεπεσε*
προς τους ποδας
αὐτου·
26 . . . *και ἠρωτα αὐτον, ἱνα το δαιμονιον ἐκ-*
βαλῃ ἐκ της θυγατρος αὐτης.
27 *Ὁ δε Ἰησους*
εἰπεν
αὐτῃ· Ἀφες πρωτον χορτασθηναι τα τεκνα·
οὐ γαρ καλον ἐστι,
λαβειν τον ἀρτον των τεκνων, και βαλειν τοις κυ-
ναριοις.
28 *Ἡ δε ἀπεκριθη, και*
λεγει
αὐτῳ·
Ναι, κυριε· και γαρ τα κυναρια
ὑποκατω της τραπεζης
ἐσθιει ἀπο των ψιχιων
των παιδιων.
29 *Και*
εἰπεν αὐτῃ·
Δια τουτον τον λογον
ὑπαγε· ἐξεληλυθε το δαιμονιον ἐκ της θυγατρος σου.
30 *Και ἀπελθουσα εἰς τον οἰκον αὐτης εὑρε το*
δαιμονιον ἐξεληλυθος, και την θυγατερα βεβλημενην
ἐπι της κλινης.
31 *Και παλιν*
ἐξελθων ἐκ των ὁριων Τυρου και Σιδωνος
ἠλθε προς την θαλασσαν της Γαλιλαιας,
ἀνα μεσον των ὁριων Δεκαπολεως.

MATTHAEI XV

29 . . . *και ἀναβας εἰς το ὀρος, ἐκαθητο ἐκει.*
30 *Και προσηλθον αὐτῳ ὀχλοι πολλοι, ἐχοντες*
μεθ᾽ ἑαυτων χωλους, τυφλους, κωφους, κυλλους,
και ἑτερους πολλους. και ἐῤῥιψαν αὐτους παρα τους
ποδας του Ἰησου, και ἐθεραπευσεν αὐτους·
31 *Ὡστε τους ὀχλους θαυμασαι, βλεποντας κω-*
φους λαλουντας, κυλλους ὑγιεις, χωλους περιπα-
τουντας, και τυφλους βλεποντας· και ἐδοξασαν τον
θεον Ἰσραηλ. (LXXX)

MATTHAEI XV

22 ... a finibus illis egressa clamavit, dicens
ei: Miserere mei, Domine fili David: filia mea
male a daemonio vexatur.
23 Qui non respondit ei verbum. Et acceden-
tes discipuli eius rogabant eum dicentes: Dimitte
eam: quia clamat post nos.
24 Ipse autem respondens, ait: Non sum missus
nisi ad oves, quae perierunt domus Israel.

MATTHAEI XV	MARCI VII
25 At illa venit,	
	25 ... intravit,
et adoravit	et procidit
	ad pedes
eum,	eius.
	26 ... Et rogabat eum ut daemonium eiiceret de filia eius.
dicens: Domine, adiuva me.	
26 Qui respondens	27 Qui
ait:	dixit
	illi: Sine prius saturari filios:
Non est bonum	non est enim bonum
sumere panem filiorum, et mittere canibus.	sumere panem filiorum, et mittere canibus.
27 At illa	28 At illa respondit, et
dixit:	dixit
	illi:
Etiam Domine: nam et catelli edunt	Utique Domine, nam et catelli comedunt
	sub mensa
de micis,	de micis
	puerorum.
quae cadunt de mensa dominorum suorum.	
28 Tunc respondens Iesus,	29 Et
ait illi:	ait illi:
O mulier, magna est fides tua:	
	Propter hunc sermonem
fiat tibi sicut vis.	
	vade, exiit daemonium a filia tua.
Et sanata est filia eius ex illa hora.	
	30 Et cum abiisset domum suam, invenit puellam iacentem supra lectum, et daemonium exiisse.
29 Et	31 Et iterum
cum transisset inde	exiens de finibus Tyri,
Iesus,	
venit	venit
	per Sidonem
	ad Mare Galilaeae
secus Mare Galilaeae: ...	inter medios fines Decapoleos.

MATTHAEI XV

29 ... et ascendens in montem, sedebat ibi.
30 Et accesserunt ad eum turbae multae, ha-
bentes secum mutos, caecos, claudos, debiles, et
alios multos; et proiecerunt eos ad pedes eius,
et curavit eos:
31 Ita ut turbae mirarentur videntes mutos
loquentes, claudos ambulantes, caecos videntes:
et magnificabant Deum Israel. (LXXX)

LXXIX

Homo surdus et mutus sanatus

MARCI VII

32 *Και φερουσιν αὐτῳ κωφον μογιλαλον, και*
παρακαλουσιν αὐτον, ἱνα ἐπιθῃ αὐτῳ την χειρα.
33 *Και ἀπολαβομενος αὐτον ἀπο του ὀχλου*
κατ' ἰδιαν, ἐβαλε τους δακτυλους αὐτου εἰς τα
ὠτα αὐτου, και πτυσας ἡψατο της γλωσσης αὐτου·
34 *Και ἀναβλεψας εἰς τον οὐρανον, ἐστεναξε,*
και λεγει αὐτῳ· Ἐφφαθα, ὁ ἐστι, διανοιχθητι.
35 *Και εὐθεως διηνοιχθησαν αὐτου αἱ ἀκοαι,*
και ἐλυθη ὁ δεσμος της γλωσσης αὐτου, και ἐλαλει
ὀρθως.
36 *Και διεστειλατο αὐτοις, ἱνα μηδενι εἰπωσιν·*
ὁσον δε αὐτος αὐτοις διεστελλετο, μαλλον περισσο-
τερον ἐκηρυσσον.
37 *Και ὑπερπερισσως ἐξεπλησσοντο, λεγοντες·*
Καλως παντα πεποιηκε· και τους κωφους ποιει
ἀκουειν, και τους ἀλαλους λαλειν.

LXXX

Septem panes multiplicati. Itio Magdalam

MATTHAEI XV	MARCI VIII
	1 *'Εν ἐκειναις ταις ἡμεραις, παμπολλου ὀχλου*
	ὀντος και μη ἐχοντων τι φαγωσι,
32 *'Ο δε 'Ιησους*	
προσκαλεσαμενος τους μαθητας αὐτου	*προσκαλεσαμενος τους μαθητας αὐτου*
εἰπε·	*λεγει*
	αὐτοις·
Σπλαγχνιζομαι ἐπι τον ὀχλον, ὁτι ἠδη ἡμερας τρεις	2 *Σπλαγχνιζομαι ἐπι τον ὀχλον, ὁτι ἠδη ἡμερας τρεις*
προσμενουσι μοι, και οὐκ ἐχουσι τι φαγωσι·	*προσμενουσι μοι, και οὐκ ἐχουσι τι φαγωσι·*
και	3 *Και ἐαν*
ἀπολυσαι αὐτους νηστεις	*ἀπολυσω αὐτους νηστεις*
	εἰς οἰκον αὐτων,
οὐ θελω, μηποτε	
ἐκλυθωσιν ἐν τῃ ὁδῳ.	*ἐκλυθησονται ἐν τῃ ὁδῳ·*
	τινες γαρ αὐτων μακροθεν ἡκουσι.
33 *Και λεγουσιν αὐτῳ οἱ μαθηται αὐτου·*	4 *Και ἀπεκριθησαν αὐτῳ οἱ μαθηται αὐτου·*
Ποθεν ἡμιν ἐν ἐρημια ἀρτοι τοσουτοι,	*Ποθεν —— ἀρτων ἐπ' ἐρημιας*
ὡστε χορτασαι ὀχλον τοσουτον;	(*τουτους δυνησεται τις ὡδε χορτασαι*];
34 *Και λεγει αὐτοις*	5 *Και ἐπηρωτα αὐτους·*
ὁ 'Ιησους·	
Ποσους ἀρτους ἐχετε;	*Ποσους ἐχετε ἀρτους;*
οἱ δε εἰπον· 'Επτα,	*οἱ δε εἰπον· 'Επτα.*
και ὀλιγα ἰχθυδια.	
35 *Και ἐκελευσε τοις ὀχλοις ἀναπεσειν ἐπι*	6 *Και παρηγγειλε τῳ ὀχλῳ ἀναπεσειν ἐπι*
την γην.	*της γης·*
36 *Και λαβων τους ἑπτα ἀρτους* ——	*και λαβων τους ἑπτα ἀρτους*
εὐχαριστησας ἐκλασε, και ἐδωκε τοις μαθηταις	*εὐχαριστησας ἐκλασε και ἐδιδου τοις μαθηταις*
αὐτου,	*αὐτου,*
	ἱνα παραθωσι·
οἱ δε μαθηται	*και*
	παρεθηκαν
τῳ ὀχλῳ,	*τῳ ὀχλῳ.*
[*και*	7 *Και εἰχον*
τους ἰχθυας].	*ἰχθυδια*
	ὀλιγα· και εὐλογησας εἰπε παραθειναι και αὐτα.
37 *Και ἐφαγον*	8 *'Εφαγον δε*
παντες,	
και ἐχορτασθησαν·	*και ἐχορτασθησαν·*

LXXIX

Homo surdus et mutus sanatus

MARCI VII

32 Et adducunt ei surdum et mutum, et deprecabantur eum, ut imponat illi manum.
33 Et apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas eius: et expuens, tetigit linguam eius:
34 Et suspiciens in caelum, ingemuit, et ait illi: Ephpheta, quod est adaperire.
35 Et statim apertae sunt aures eius, et solutum est vinculum linguae eius, et loquebatur recte.
36 Et praecepit illis ne cui dicerent. Quanto autem eis praecipiebat, tanto magis plus praedicabant:
37 Et eo amplius admirabantur, dicentes: Bene omnia fecit: et surdos fecit audire, et mutos loqui.

LXXX

**Septem panes multiplicati. Itio Magdalam*

MATTHAEI XV	MARCI VIII
	1 In diebus illis iterum cum turba multa esset, nec haberent quod manducarent
32 Iesus autem, convocatis discipulis suis, dixit:	convocatis discipulis, ait illis:
Misereor turbae, quia triduo iam perseverant mecum, et non habent quod manducent:	2 Misereor super turbam: quia ecce iam triduo sustinent me, nec habent quod manducent:
et dimittere eos ieiunos	3 Et si dimisero eos ieiunos in domum suam,
nolo, ne deficiant in via.	deficient in via: Quidam enim ex eis de longe venerunt,
33 Et dicunt ei discipuli:	4 Et responderunt ei discipuli sui:
Unde ergo nobis in deserto panes tantos, ut saturemus turbam tantam?	Unde —— panibus in solitudine [illos quis poterit hic saturare]?
34 Et ait illis Iesus:	5 Et interrogavit eos:
Quot habetis panes? At illi dixerunt: Septem, et paucos pisciculos.	Quot panes habetis? Qui dixerunt: Septem.
35 Et praecepit turbae, ut discumberent super terram.	6 Et praecepit turbae discumbere super terram.
36 Et accipiens septem panes, —— et gratias agens, fregit, et dedit discipulis suis,	et accipiens septem panes, gratias agens fregit, et dabat discipulis suis ut apponerent,
et discipuli dederunt populo,	et apposuerunt turbae.
[et pisces].	7 Et habebant pisciculos paucos: et ipsos benedixit, et iussit apponi.
37 Et comederunt omnes,	8 Et manducaverunt,
et saturati sunt.	et saturati sunt,

και ἠραν το περισσευον των κλασματων,
ἑπτα σπυριδας
πληρεις.
38 *Οἱ δε ἐσθιοντες ἠσαν*
ἀνδρες
τετρακισχιλιοι,
χωρις γυναικων και παιδιων.
39 *Και ἀπολυσας τους ὀχλους*
ἀνεβη εἰς το πλοιον,
και ἠλθεν εἰς τα ὁρια Μαγδαλα.

και ἠραν περισσευματα κλασματων,
ἑπτα σπυριδας
9 *Ἠσαν δε οἱ φαγοντες*
ὡς
τετρακισχιλιοι,
και ἀπελυσεν αὐτους.
10 *Και εὐθεως*
ἐμβας εἰς το πλοιον
μετα των μαθητων αὐτου
ἠλθεν εἰς τα μερη Δαλμανουθα.

LXXXI

Pharisaei prodigium flagitantes. Traiectus. Cavendum ab illorum doctrina

MATTHAEI XVI

1 *Και προσελθοντες οἱ Φαρισαιοι*
και Σαδδουκαιοι
πειραζοντες
ἐπηρωτησαν αὐτον, σημειον ἐκ του οὐρανου
ἐπιδειξαι αὐτοις.

MARCI VIII

11 *Και ἐξηλθον οἱ Φαρισαιοι*
και ἠρξαντο συζητειν αὐτῳ, —
πειραζοντες
αὐτον,
[ζητουντες παρ᾽ αὐτου σημειον ἀπο του οὐρανου].

MATTHAEI XVI

2 *Ὁ δε ἀποκριθεις εἰπεν αὐτοις· Ὀψιας γενο-*
μενης, λεγετε· Εὐδια· πυῤῥαζει γαρ ὁ οὐρανος·
3 *Και πρωι· Σημερον χειμων· πυῤῥαζει γαρ*
στυγναζων ὁ οὐρανος. Ὑποκριται, το μεν προσωπον
του οὐρανου γινωσκετε διακρινειν, τα δε σημεια
των καιρων οὐ δυνασθε;

MATTHAEI XVI

4 *Γενεα πονηρα και μοιχαλις*
σημειον ἐπιζητει,
και
σημειον οὐ δοθησεται αὐτῃ,
εἰ μη το σημειον Ἰωνα του προφητου.
Και καταλιπων αὐτους
ἀπηλθε.
5 *Και ἐλθοντες οἱ μαθηται αὐτου*
εἰς το περαν
ἐπελαθοντο ἀρτους λαβειν.
6 *Ὁ δε Ἰησους*
εἰπεν αὐτοις·
Ὁρατε,
και προσεχετε

MARCI VIII

12 *Και ἀναστεναξας τῳ πνευματι αὐτου λεγει·*
Τι ἡ γενεα αὐτη
σημειον ἐπιζητει;
ἀμην λεγω ὑμιν·
εἰ δοθησεται τῃ γενεᾳ ταυτῃ σημειον.
13 *Και ἀφεις αὐτους*
ἐμβας παλιν εἰς το πλοιον
ἀπηλθεν
εἰς το περαν.
14 *Και ἐπελαθοντο λαβειν ἀρτους,*
και εἰ μη ἑνα ἀρτον οὐκ εἰχον μεθ᾽ ἑαυτων ἐν τῳ
πλοιῳ.
15 *Και*
διεστελλετο
αὐτοις λεγων·
Ὁρατε,
βλεπετε

Et quod superfuit de fragmentis,	et —— quod superaverat de fragmentis
tulerunt septem sportas	[sustulerunt], septem sportas.
plenas.	
38 Erant autem qui manducaverunt,	9 Erant autem qui manducaverant,
	quasi
quattuor millia	quattuor millia:
hominum, extra parvulos, et mulieres.	
39 Et, dimissa turba,	et dimisit eos.
	10 Et statim
ascendit in naviculam:	ascendens navim
	cum discipulis suis,
et venit in fines Magedan.	venit in partes Dalmanutha.

LXXXI

Pharisaei prodigium flagitantes. Traiectus. Cavendum ab illorum doctrina

MATTHAEI XVI	MARCI VIII
1 Et accesserunt	11 Et exierunt
ad eum	
Pharisaei,	Pharisaei,
et Sadducaei	
	et coeperunt conquirere cum eo, ——
tentantes:	tentantes
	eum,
et rogaverunt eum ut signum de caelo	[quaerentes ab illo signum de caelo].
ostenderet eis.	

MATTHAEI XVI

2 At ille respondens, ait illis: Facto vespere dicitis: Serenum erit, rubicundum est enim caelum. 3 Et mane: Hodie tempestas, rutilat enim triste caelum. 4 Faciem ergo caeli diiudicare nostis: signa autem temporum non potestis scire? . . .

MATTHAEI XVI	MARCI VIII
	12 Et ingemiscens spiritu, ait: Quid generatio ista signum quaerit?
4 . . . Generatio mala et adultera signum quaerit:	
	Amen dico vobis,
et signum non dabitur ei,	si dabitur generationi isti signum.
nisi signum Ionae prophetae.	
Et relictis illis,	13 Et dimittens eos,
	ascendit iterum navim, et
abiit.	abiit
5 Et cum venissent discipuli eius	
trans fretum,	trans fretum.
obliti sunt panes accipere.	14 Et obliti sunt panes sumere:
	et nisi unum panem non habebant secum in navi.
6 Qui	15 Et praecipiebat
dixit illis: Intuemini, et cavete a fermento Pharisaeorum,	eis, dicens: Videte, et cavete a fermento Pharisaeorum,

ἀπο της ζυμης των Φαρισαιων
και Σαδδουκαιων.

7 *Οἱ δε διελογιζοντο ἐν ἑαυτοις, λεγοντες·*
῾Οτι ἀρτους οὐκ ἐλαβομεν.
8 *Γνους δε ὁ ᾿Ιησους εἰπεν·*

Τι διαλογιζεσθε
ἐν ἑαυτοις, ὀλιγοπιστοι,
ὁτι ἀρτους οὐκ ἐλαβετε;
9 *Οὐπω νοειτε,*

οὐδε μνημονευετε

τους πεντε ἀρτους

των πεντακισχιλιων και ποσους κοφινους

ἐλαβετε;

10 *Οὐδε*

τους ἑπτα
ἀρτους
των τετρακισχιλιων και ποσας σπυριδας

ἐλαβετε;

ἀπο της ζυμης των Φαρισαιων

και της ζυμης ῾Ηρωδου.
16 *Και διελογιζοντο προς ἀλληλους, λεγοντες·*
῾Οτι ἀρτους οὐκ ἐχομεν.
17 *Και γνους ὁ ᾿Ιησους λεγει*
αὐτοις·
Τι διαλογιζεσθε,

ὁτι ἀρτους οὐκ ἐχετε;
οὐπω νοειτε,
οὐδε συνιετε; ἐτι πεπωρωμενην ἐχετε την καρδιαν
ὑμων;
18 *᾿Οφθαλμους ἐχοντες οὐ βλεπετε; και ὠτα*
ἐχοντες οὐκ ἀκουετε
και οὐ μνημονευετε;
19 *῾Οτε*
τους πεντε ἀρτους
ἐκλασα
εἰς τους πεντακισχιλιους, ποσους κοφινους
πληρεις κλασματων
ἠρατε;
λεγουσιν αὐτῳ· Δωδεκα

20 *῾Οτε δε*
τους ἑπτα

εἰς τους τετρακισχιλιους, ποσων σπυριδων
πληρωματα κλασματων
ἠρατε;
οἱ δε εἰπον· ῾Επτα.
21 *Και ἐλεγεν αὐτοις· Πως οὐ συνιετε;*

MATTHAEI XVI

11 *Πως οὐ νοειτε, ὁτι οὐ περι ἀρτου εἰπον ὑμιν*
προσεχειν ἀπο της ζυμης των Φαρισαιων και Σαδδουκαιων;
12 *Τοτε συνηκαν, ὁτι οὐκ εἰπε προσεχειν ἀπο*
της ζυμης του ἀρτου, ἀλλ᾿ ἀπο της διδαχης των
Φαρισαιων και Σαδδουκαιων. (LXXXIII)

LXXXII

Itio Bethsaidam. Caecus sanatus

MARCI VIII

22 *Και ἐρχεται εἰς Βηθσαιδαν, και φερουσιν*
αὐτῳ τυφλον, και παρακαλουσιν αὐτον, ἱνα αὐτου ἁψηται.
23 *Και ἐπιλαβομενος της χειρος του τυφλου,*
ἐξηγαγεν αὐτον ἐξω της κωμης· και πτυσας εἰς τα ὀμματα αὐτου, ἐπιθεις τας χειρας αὐτῳ, ἐπηρωτα αὐτον, εἰ τι βλεπει.
24 *Και ἀναβλεψας ἐλεγε· Βλεπω τους ἀνθρωπους, ὡς δενδρα, περιπατουντας.*
25 *Εἰτα παλιν ἐπεθηκε τας χειρας ἐπι τους*
ὀφθαλμους αὐτου, και ἐποιησεν αὐτον ἀναβλεψαι· και ἀποκατεσταθη, και ἐνεβλεψε τηλαυγως ἁπαντας.
26 *Και ἀπεστειλεν αὐτον εἰς οἰκον αὐτου, λεγων·*
Μηδε εἰς την κωμην εἰσελθῃς, μηδε εἰπῃς τινι ἐν τῃ κωμῃ.

et Sadducaeorum.

7 At illi cogitabaut intra se diceutes:
Quia panes nun accepimus.
8 Sciens autem Iesus, dixit:

Quid cogitatis
intra vus modicae fidei,
quia paues uon habetis?
9 Noudum

intelligitis,

ueque recordamini

quinque panum

iu quinque millia
homiuum, et
quot cophiuos

sumpsistis?

10 Neque

septem panum in quattuor millia
huminum, et
quut sportas

sumpsistis?

et fermento Herodis.
16 Et cogitahaut ad alterutrum, dicentes:
Quia paues nuu habemus.
17 Quo coguito, — Iesus [ait
illis]:
Quid cogitatis,

quia panes non habetis?
uondum
cognoscitis uec
iutelligitis?
adhuc caecatum habetis cor vestrum?
18 Oculos habeutes non videtis? et aures habeutes uou auditis?
Nec recordamini,
19 Quando
quiuque panes
fregi
in quinque millia:

quot cophinos
fragmentorum pleuos
sustulistis?
Dicunt ei: Duodecim.

20 Quando et
septem panes iu quattuor millia:

quot sportas
fragmentorum
tulistis?
Et dicuut ei: Septem.
21 Et dicebat eis: Quomodo nondum intelligitis?

MATTHAEI XVI

11 Quare non intelligitis, quia non de pane dixi vubis: Cavete a fermeuto Pharisaeorum, et Sadducaeorum?

12 Tunc intellexeruut, quia non dixerit caveudum a fermentu panum, sed a ductrına Pharisaeorum, et Sadducaeorum. (LXXXIII)

LXXXII

Itio Bethsaidam. Caecus sanatus

MARCI VIII

22 Et veniunt Bethsaidam, et adducunt ei caecum, et rogabant eum ut illum tangeret.
23 Et apprehensa mauu caeci, eduxit eum extra vicum: et expueus in oculos eius impositis manibus suis, interrogavit eum si quid videret.
24 Et aspicieus, ait: Video homiues velut arbores ambulantes.

25 Deinde iterum imposuit mauus super oculos eius: et coepit videre, et restitutus est ita ut clare videret omnia.
26 Et misit illum iu domum suam, dicens: Vade in domum tuam: et si iu vicum introieris, nemiui dixeris.

LXXXIII

Iter Caesaream Philippi. Petri testimonium de Christo. Christus mortem suam praedicens. Petrus eum increpans. Oratio de Christo sectando deque eius regno

MATTHAEI XVI	MARCI VIII	LUCAE IX
13 *Ἐλθων δε ὁ Ἰησους*	27 *Και ἐξηλθεν ὁ Ἰησους*	
	και οἱ μαθηται αὐτου	
εἰς τα μερη Καισαρειας της Φιλιππου	*εἰς τας κωμας Καισαρειας της Φιλιππου.*	
		18 *Και ἐγενετο, ἐν τῳ εἰναι αὐτον προσευχομενον καταμονας συνησαν αὐτῳ οἱ μαθηται,*
	και ἐν τῃ ὁδῳ	*και*
ἠρωτα τους μαθητας αὐτου, λεγων·	*ἐπηρωτα τους μαθητας αὐτου, λεγων αὐτοις·*	*ἐπηρωτησεν αὐτους, λεγων·*
Τινα με λεγουσιν οἱ ἀνθρωποι εἰναι,	*Τινα με λεγουσιν οἱ ἀνθρωποι εἰναι;*	*Τινα με λεγουσιν οἱ ὀχλοι εἰναι;*
τον υἱον του ἀνθρωπου;		
14 *Οἱ δε*	28 *Οἱ δε ἀπεκριθησαν·*	19 *Οἱ δε ἀποκριθεντες*
εἰπον·		*εἰπον·*
Οἱ μεν		
Ἰωαννην τον Βαπτιστην, ἀλλοι δε Ἡλιαν,	*Ἰωαννην τον Βαπτιστην, και ἀλλοι Ἡλιαν,*	*Ἰωαννην τον Βαπτιστην, ἀλλοι δε Ἡλιαν,*
ἑτεροι δε Ἰερεμιαν, ἠ		
	ἀλλοι δε	*ἀλλοι δε,*
ἑνα των προφητων.	*ἑνα των προφητων.*	*ὁτι προφητης τις των ἀρχαιων ἀνεστη.*
	29 *Και αὐτος*	
15 *Λεγει αὐτοις·*	*λεγει αὐτοις·*	20 *Εἰπε δε αὐτοις·*
Ὑμεις δε τινα με λεγετε εἰναι;	*Ὑμεις δε τινα με λεγετε εἰναι;*	*Ὑμεις δε τινα με λεγετε εἰναι;*
16 *Ἀποκριθεις δε Σιμων Πετρος*	*ἀποκριθεις δε ὁ Πετρος*	*ἀποκριθεις δε ὁ Πετρος*
εἰπε·	*λεγει αὐτῳ·*	*εἰπε·*
Συ εἰ	*Συ εἰ*	
ὁ Χριστος,	*ὁ Χριστος.*	*Τον Χριστον*
ὁ υἱος		
του θεου		*του θεου.*
ζωντος.		

MATTHAEI XVI

17 *Και ἀποκριθεις ὁ Ἰησους εἰπεν αὐτῳ· Μακαριος εἰ, Σιμων βαρ Ἰωνα· ὁτι σαρξ και αἱμα οὐκ ἀπεκαλυψε σοι, ἀλλ᾽ ὁ πατηρ μου, ὁ ἐν τοις οὐρανοις.*
18 *Κἀγω δε σοι λεγω, ὁτι συ εἰ Πετρος, και ἐπι ταυτῃ τῃ πετρᾳ οἰκοδομησω μου την ἐκκλησιαν, και πυλαι ᾁδου οὐ κατισχυσουσιν αὐτης.*
19 *Και δωσω σοι τας κλεις της βασιλειας των οὐρανων· και ὁ ἐαν δησῃς ἐπι της γης, ἐσται δεδεμενον ἐν τοις οὐρανοις· και ὁ ἐαν λυσῃς ἐπι της γης, ἐσται λελυμενον ἐν τοις οὐρανοις.*

MATTHAEI XVI	MARCI VIII	LUCAE IX
20 *Τοτε ——*	30 *Και ἐπετιμησεν*	21 *Ὁ δε ἐπιτιμησας*
τοις μαθηταις αὐτου	*αὐτοις,*	*αὐτοις,*
[διεστειλατο],		*παρηγγειλε,*
ἱνα μηδενι εἰπωσιν,	*ἱνα μηδενι λεγωσι*	*μηδενι λεγειν*
		τουτο,

LXXXIII

Iter Caesaream Philippi. Petri testimonium de Christo. Christus mortem suam praedicens. Petrus eum increpans. Oratio de Christo sectando deque eius regno

MATTHAEI XVI	MARCI VIII	LUCAE IX
13 Venit autem Iesus	27 Et egressus est Iesus,	
	et discipnli eius	
iu partes Caesareao Philippi:	in castella Caesareae Philippi:	
		18 Et factum est cnm solus esset
		orans, erant cnm illo et discipuli:
et	et in via	et
interrogabat discipulos suos, di-	interrogabat discipulos suos, di-	iuterrogavit illos, dicens:
cens:	cens	
	eis:	
Qnem	Quem	Quem
	me	me
dicunt homines esse	dicunt esse homines?	dicunt esse turbae?
Filium hominis?		
14 At illi	28 Qui responderunt	19 At illi responderunt,
	illi,	
dixerunt:	diceutes:	et dixerunt:
Alii		
Ioannem Baptistam, alii autem	Ioanuem Baptistam, alii	Ioannem Baptistam, alii antem
Eliam,	Eliam,	Eliam,
alii vero Ieremiam, aut		
	alii vero	alii vero
	quasi	
unum ex prophetis.	unum de prophetis.	quia nnns Propheta
		de prioribus surrexit.
15 Dicit illis	29 Tunc dicit illis:	20 Dixit autem illis:
Iesns:		
Vos autem qnem me esse dicitis?	Vos vero qnem me esso dicitis?	Vos antem quem me esso dicitis?
16 Respondens Simon Petrus	Respondeus Petrus,	16 Respondens Simon Petrus
dixit:	ait	dixit:
	ei:	
Tu es	Tu es	
Christus,	Christus.	Christum
filius		
Dei		Dei.
vivi.		

MATTHAEI XVI

17 Respondens autem Iesus, dixit ei: Beatus es Simon Bar-Iona: quia caro, et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui iu caelis est.
18 Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo ecclesiam meam, et portae inferi non praevalebunt adversus eam.
19 Et tibi dabo claves regni caelorum. Et qnodcumque ligaveris snper terram, erit ligatum et in caelis: et qnodcumque solveris snper terram, erit solutum et in caelis.

MATTHAEI XVI	MARCI VIII	LUCAE IX
20 Tunc ——	30 Et comminatus est	21 At ille increpans
discipulis suis	eis,	illos,
[praecepit]		praecepit
ut nemini dicerent	ne cui dicerent	ne cui dicerent
		hoc,

	περι αὐτου.	
ὁτι αὐτος ἐστιν ὁ Ἰησους Χριστος.		
21 *Ἀπο τοτε*	31 *Και*	
ἠρξατο	*ἠρξατο*	
ὁ Ἰησους		
δεικνυειν τοις μαθηταις αὐτου,	*διδασκειν αὐτους,*	
		22 *Εἰπων·*
ὁτι δει αὐτον	*ὁτι δει τον υἱον του ἀνθρωπου*	*ὁτι δει τον υἱον του ἀνθρωπου*
ἀπελθειν εἰς Ἱεροσολυμα, και		
πολλα παθειν	*πολλα παθειν,*	*πολλα παθειν*
	και ἀποδοκιμασθηναι	*και ἀποδοκιμασθηναι*
ἀπο των πρεσβυτερων, και ἀρχιε-	*ἀπο των πρεσβυτερων, και ἀρχιε-*	*ἀπο των πρεσβυτερων, και ἀρχιε-*
ρεων, και γραμματεων,	*ρεων, και γραμματεων,*	*ρεων, και γραμματεων,*
και ἀποκτανθηναι, και τη τριτη	*και ἀποκτανθηναι, και μετα τρεις*	*και ἀποκτανθηναι, και τη τριτη*
ἡμερα ἐγερθηναι.	*ἡμερας ἀναστηναι.*	*ἡμερα ἐγερθηναι.*

MATTHAEI XVI	MARCI VIII
	32 *Και παῤῥησια τον λογον ἐλαλει.*
22 *Και προσλαβομενος αὐτον ὁ Πετρος ἠρξατο*	*και προσλαβομενος αὐτον ὁ Πετρος ἠρξατο*
ἐπιτιμαν αὐτῳ,	*ἐπιτιμαν αὐτῳ,*
λεγων· Ἱλεως σοι, κυριε· οὐ μη ἐσται σοι τουτο.	
23 *Ὁ δε στραφεις*	33 *Ὁ δε ἐπιστραφεις*
	και ἰδων τους μαθητας αὐτου ἐπετιμησε
εἰπε τῳ Πετρῳ·	*τῳ Πετρῳ, λεγων·*
Ὑπαγε ὀπισω μου, σατανα·	*Ὑπαγε ὀπισω μου, σατανα·*
σκανδαλον μου εἶ,	
ὁτι οὐ φρονεις τα του θεου, ἀλλα τα των ἀν-	*ὁτι οὐ φρονεις τα του θεου, ἀλλα τα των ἀν-*
θρωπων.	*θρωπων,*

MATTHAEI XVI	MARCI VIII	LUCAE IX
24 *Τοτε ὁ Ἰησους*	34 *Και*	
	προσκαλεσαμενος τον ὀχλον συν	
	τοις μαθηταις αὐτου	
εἰπε τοις μαθηταις αὐτου·	*εἰπεν αὐτοις·*	23 *Ἐλεγε δε προς παντας·*
Εἰ τις θελει ὀπισω μου ἐλθειν,	*Ὁστις θελει ὀπισω μου ἀκολουθειν*	*Εἰ τις θελει ὀπισω μου ἐλθειν,*
ἀπαρνησασθω ἑαυτον, και ἀρατω	*ἀπαρνησασθω ἑαυτον, και ἀρατω*	*ἀπαρνησασθω ἑαυτον, και ἀρατω*
τον σταυρον αὐτου,	*τον σταυρον αὐτου,*	*τον σταυρον αὐτου*
		καθ᾽ ἡμεραν,
και ἀκολουθειτω μοι.	*και ἀκολουθειτω μοι.*	*και ἀκολουθειτω μοι.*
25 *Ὁς γαρ ἀν θελη την ψυχην*	35 *Ὁς γαρ ἀν θελη την ψυχην*	24 *Ὁς γαρ ἀν θελη την ψυχην*
αὐτου σωσαι, ἀπολεσει αὐτην· ὁς	*αὐτου σωσαι, ἀπολεσει αὐτην· ὁς*	*αὐτου σωσαι, ἀπολεσει αὐτην· ὁς*
δ᾽ ἀν ἀπολεση την ψυχην αὐτου	*δ᾽ ἀν ἀπολεση την ψυχην αὐτου*	*δ᾽ ἀν ἀπολεση την ψυχην αὐτου*
ἑνεκεν ἐμου,	*ἑνεκεν ἐμου*	*ἑνεκεν ἐμου,*
	και του εὐαγγελιου,	
		οὐτος
εὑρησει αὐτην.	*σωσει αὐτην.*	*σωσει αὐτην.*
26 *Τι γαρ ὠφελειται ἀνθρωπος,*	36 *Τι γαρ ὠφελησει ἀνθρωπον,*	25 *Τι γαρ ὠφελειται ἀνθρωπος*
ἐαν τον κοσμον ὁλον κερδηση,	*ἐαν κερδηση τον κοσμον ὁλον,*	*κερδησας τον κοσμον ὁλον,*
την δε ψυχην αὐτου	*και —— την ψυχην αὐτου*	*ἑαυτον δε*
		ἀπολεσας ἠ
ζημιωθη;	*[ζημιωθη];*	*ζημιωθεις;*
ἠ τι δωσει ἀνθρωπος	37 *Ἠ τι δωσει ἀνθρωπος*	
ἀνταλλαγμα της ψυχης αὐτου;	*ἀνταλλαγμα της ψυχης αὐτου;*	
	38 *Ὁς γαρ ἀν ἐπαισχυνθη με*	26 *Ὁς γαρ ἀν ἐπαισχυνθη με*
	και τους ἐμους λογους	*και τους ἐμους λογους*

	de illo.	
quia ipse esset Iesus Christus.		
21 Exinde	31 Et	
coepit	coepit	
Iesus		
ostendere discipulis suis,	docere eos	
		22 Dicens:
quia oporteret eum	quoniam oportet filium hominis	Quia oportet filium hominis
ire Ierosolymam, et		
multa pati	pati multa,	multa pati,
	et reprobari	et reprobari
a senioribus, —— et principibus	a senioribus, et a summis	a senioribus, et principibus
sacerdotum,	sacerdotibus,	sacerdotum,
[et Scribis],	et Scribis,	et Scribis,
et occidi, et tertia die resur-	et occidi et post tres dies resur-	et occidi, et tertia die resur-
gere.	gere.	gere.

MATTHAEI XVI	MARCI VIII
	32 Et palam verbum loquebatur.
22 Et assumens eum Petrus, coepit increpare illum	Et apprehendens eum Petrus, coepit increpare eum.
dicens: Absit a te, Domine: non erit tibi hoc.	
23 Qui conversus,	33 Qui conversus,
	et videns discipulos suos, comminatus est
dixit Petro: Vade post me satana,	Petro, dicens: Vade retro me satana,
scandalum es mihi:	
quia non sapis ea, quae Dei sunt, sed ea, quae hominum.	quoniam non sapis quae Dei sunt, sed quae sunt hominum.

MATTHAEI XVI	MARCI VIII	LUCAE IX
24 Tunc Iesus	34 Et	
	convocata turba cum discipulis suis,	
dixit discipulis suis:	dixit eis:	23 Dicebat autem ad omnes:
si quis vult post me venire,	si quis vult me sequi,	si quis vult post me venire,
abneget semetipsum,	deneget semetipsum:	abneget semetipsum,
et tollat crucem suam,	et tollat crucem suam,	et tollat crucem suam
		quotidie,
et sequatur me.	et sequatur me.	et sequatur me.
25 Qui enim voluerit animam	35 Qui enim voluerit animam	24 Qui enim voluerit animam
suam salvam facere, perdet eam:	suam salvam facere, perdet eam:	suam salvam facere, perdet illam:
qui autem perdiderit animam suam	qui autem perdiderit animam suam	nam qui perdiderit animam suam
propter me,	propter me,	propter me,
	et Evangelium,	
inveniet eam.	salvam faciet eam.	salvam faciet illam.
26 Quid enim prodest homini,	36 Quid enim proderit homini,	25 Quid enim proficit homo,
si mundum universum lucretur,	si lucretur mundum totum:	si lucretur universum mundum,
animae vero suae	et —— animae suae	se autem ipsum
		perdat, et
detrimentum patiatur?	[detrimentum] faciat?	detrimentum sui faciat?
Aut quam dabit homo	37 Aut quid dabit homo	
commutationem pro anima sua?	commutationis pro anima sua?	
	38 Qui enim me confusus fuerit,	26 Nam qui me erubuerit,
	et verba mea	et meos sermones:

	ἐν τῃ γενεᾳ ταυτῃ τῃ μοιχαλιδι *και ἁμαρτωλῳ, και*	
	ὁ υἱος του ἀνθρωπου ἐπαισχυνθησεται *αὐτον,* *ὁταν ἐλθῃ ἐν τῃ δοξῃ*	*—— ὁ υἱος του ἀνθρωπου ἐπαισχυνθησεται* *[τουτον],* *ὁταν ἐλθῃ ἐν τῃ δοξῃ*
	του πατρος *αὐτου μετα* *των ἀγγελων των ἁγιων.*	*του πατρος* *και των ἁγιων ἀγγελων.*
27 *Μελλει γαρ ὁ υἱος του ἀνθρωπου ἐρχεσθαι ἐν τῃ δοξῃ του πατρος αὐτου μετα των ἀγγελων αὐτου, και τοτε ἀποδωσει ἑκαστῳ κατα την πραξιν αὐτου.*		

	MARCI IX	
	1 *Και ἐλεγεν αὐτοις·*	
28 *Ἀμην λεγω ὑμιν·*	*Ἀμην λεγω ὑμιν,* *ὁτι*	27 *Λεγω δε ὑμιν ἀληθως·*
εἰσι τινες των ὡδε ἑστηκοτων, οἱτινες οὐ μη γευσωνται θανατου, *ἑως ἀν ἰδωσι*	*εἰσι τινες των ὡδε ἑστηκοτων, οἱτινες οὐ μη γευσωνται θανατου,* *ἑως ἀν ἰδωσι*	*εἰσι τινες των ὡδε ἑστηκοτων, οἱ οὐ μη γευσωνται θανατου,* *ἑως ἀν ἰδωσι*
τον υἱον του ἀνθρωπου ἐρχομενον ἐν τῃ βασιλειᾳ αὐτου.	*την βασιλειαν του θεου* *ἐληλυθυιαν ἐν δυναμει.*	*την βασιλειαν του θεου.*

LXXXIV

Transfiguratio

MATTHAEI XVII	MARCI IX	LUCAE IX
1 *Και* *μεθ᾽*	2 *Και* *μεθ᾽*	28 *Ἐγενετο δε* *μετα* *τους λογους τουτους,* *ὡσει ἡμεραι ὀκτω,* *και παραλαβων*
ἡμερας ἑξ *παραλαμβανει* *ὁ Ἰησους* *τον Πετρον, και Ἰακωβον, και Ἰωαννην,* *τον ἀδελφον αὐτου,*	*ἡμερας ἑξ* *παραλαμβανει* *ὁ Ἰησους* *τον Πετρον, και τον Ἰακωβον, και Ἰωαννην,*	*Πετρον, —— και Ἰακωβον, [και Ιωαννην],*
και ἀναφερε αὐτους *εἰς ὀρος* *ὑψηλον κατ᾽ ἰδιαν.*	*και ἀναφερε αὐτους* *εἰς ὀρος* *ὑψηλον κατ᾽ ἰδιαν* *μονους·*	*ἀνεβη* *εἰς το ὀρος* *προσευξασθαι.*
2 *Και μετεμορφωθη ἐμπροσθεν αὐτων,*	*και μετεμορφωθη ἐμπροσθεν αὐτων·*	29 *Και ἐγενετο ἐν τῳ προσευχεσθαι αὐτον το εἰδος του προσωπου αὐτου ἑτερον,*
και ἐλαμψε το προσωπον αὐτου ὡς ὁ ἡλιος· *τα δε ἱματια αὐτου* *ἐγενετο*	3 *Και τα ἱματια αὐτου* *ἐγενετο*	*και ὁ ἱματισμος αὐτου*

	in generatione ista adultera et peccatrice: et	
	filius hominis confundetur eum, cum venerit in gloria	hunc Filius hominis erubescet cum venerit in maiestate sua, et
	patris sui cum	Patris,
	angelis sanctis.	et sanctorum angelorum.
27 Filius enim hominis venturus est in Gloria Patris sui cum angelis suis: et tunc reddet unicuique secundum opera eius.		
28 Amen dico vobis, sunt quidam de hic stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium hominis venientem in regno suo.	39 Et dicebat illis: Amen dico vobis, quia sunt quidam de hic stantibus, qui non gustabunt mortem donec videant	27 Dico autem vobis vere: sunt aliqui hic stantes, qui non gustabunt mortem donec videant
	regnum Dei veniens in virtute.	regnum Dei.

LXXXIV

Transfiguratio

MATTHAEI XVII	MARCI IX	LUCAE IX
1 Et post	1 Et post	28 Factum est autem post haec verba
dies sex assumit Iesus	dies sex assumit Iesus	fere dies octo, et assumpsit
Petrum, et Iacobum, et Ioannem fratrem eius,	Petrum, et Iacobum, et Ioannem:	Petrum, et Iacobum, et Ioannem,
		et ascendit
et ducit illos in montem excelsum seorsum:	et ducit illos in montem excelsum seorsum solos,	in montem
		ut oraret.
2 Et transfiguratus est ante eos.	et transfiguratus est coram ipsis.	
		29 Et facta est, dum oraret, species vultus eius altera:
Et resplenduit facies eius sicut sol: vestimenta autem eius facta sunt	2 Et vestimenta eius facta sunt	et vestitus eius

	στιλβοντα,	
λευκα	*λευκα λιαν ὡς χιων,*	*λευκος*
		ἐξαστραπτων.
ὡς το φως.		
	οἱα γναφευς ἐπι της γης οὐ δυναται λευκαναι.	
3 *Και ἰδου,*	4 *Και*	30 *Και ἰδου, ἀνδρες δυο* ——
ὠφθησαν αὐτοις	*ὠφθη αὐτοις*	
Μωσης και Ἠλιας	*Ἠλιας συν Μωσει· και ἠσαν*	*οἱτινες ἠσαν Μωσης και Ἠλιας,*
μετ αὐτου συλλαλουντες.	*συλλαλουντες τῳ Ἰησου.*	[*συνελαλουν αὐτῳ*]·

LUCAE IX

31 *Οἱ ὀφθεντες ἐν δοξῃ, ἐλεγον την ἐξοδον αὐτου, ἡν ἐμελλε πληρουν ἐν Ἰερουσαλημ.*

32 *Ὁ δε Πετρος και οἱ συν αὐτῳ ἠσαν βεβαρημενοι ὑπνῳ. διαγρηγορησαντες δε εἰδον την δοξαν αὐτου, και τους δυο ἀνδρας τους συνεστωτας αὐτῳ.*

MATTHAEI XVII	MARCI IX	LUCAE IX
	5 *Και*	33 *Και ἐγενετο, ἐν τῳ διαχωριζεσθαι αὐτους ἀπ᾽ αὐτου*
4 *Ἀποκριθεις δε*	*ἀποκριθεις*	
ὁ Πετρος εἰπε τῳ Ἰησου·	*ὁ Πετρος λεγει τῳ Ἰησου·*	*εἰπεν ὁ Πετρος προς τον Ἰησουν·*
Κυριε,	*Ῥαββι,*	*Ἐπιστατα,*
καλον ἐστιν ἡμας ὡδε εἰναι·	*καλον ἐστιν ἡμας ὡδε εἰναι·*	*καλον ἐστιν ἡμας ὡδε εἰναι·*
εἰ θελεις,	*και*	*και*
ποιησωμεν	*ποιησωμεν*	*ποιησωμεν*
ὡδε		
τρεις σκηνας, σοι μιαν, και Μωσῃ μιαν, και μιαν Ἠλιᾳ.	*σκηνας τρεις, σοι μιαν, και Μωσει μιαν, και Ἠλιᾳ μιαν.*	*σκηνας τρεις, μιαν σοι, και μιαν Μωσει, και μιαν Ἠλιᾳ,*
	6 *Οὐ γαρ ᾐδει τι λαλησῃ· ἠσαν γαρ ἐκφοβοι.*	*μη εἰδως ὁ λεγει*
5 *Ἐτι*		34 *Ταυτα δε*
αὐτου λαλουντος,		*αὐτου λεγοντος*
ἰδου,	7 *Και*	
	ἐγενετο	*ἐγενετο*
νεφελη	*νεφελη*	*νεφελη*
φωτεινη		
ἐπεσκιασεν αὐτους·	*ἐπισκιαζουσα αὐτοις,*	*και ἐπεσκιασεν αὐτους· ἐφοβηθησαν δε τῳ ἐκεινους εἰσελθειν εἰς την νεφελην.*
και ἰδου,	*και*	35 *Και* ——
	ἠλθε	*ἐγενετο*
φωνη ἐκ της νεφελης λεγουσα· Οὑτος ἐστιν ὁ υἱος μου ὁ ἀγαπητος,	*φωνη ἐκ της νεφελης λεγουσα· Οὑτος ἐστιν ὁ υἱος μου ὁ ἀγαπητος,*	[*φωνη*] *ἐκ της νεφελης, λεγουσα· Οὑτος ἐστιν ὁ υἱος μου ὁ ἀγαπητος,*
ἐν ᾡ εὐδοκησα·	*ἐν ᾡ εὐδοκησα·*	
αὐτου ἀκουετε.	*αὐτου ἀκουετε.*	*αὐτου ἀκουετε.*

MATTHAEI XVII	LUCAE IX
6 *Και ἀκουσαντες οἱ μαθηται ἐπεσον ἐπι προσωπον αὐτων, και ἐφοβηθησαν σφοδρα.*	

alba	splendentia, et candida nimis	albus
sicut nix.	velut nix,	
	qualia fullo non potest super terram candida facere.	et refulgens.
3 Et ecce	3 Et	30 Et ecce duo viri —
apparuerunt illis	apparuit illis	
Moyses, et Elias	Elias cum Moyse: et erant	Erant autem Moyses, et Elias,
cum eo loquentes.	loquentes cum Iesu.	[loquebantur cum illo].

LUCAE IX

31 Visi in maiestate: et dicebant excessum eius, quem completurus erat in Ierusalem.

32 Petrus vero, et qui cum illo erant, gravati erant somno. Et evigilantes viderunt maiestatem eius, et duos viros, qui stabant cum illo.

MATTHAEI XVII	MARCI IX	LUCAE IX
	4 Et	33 Et factum est cum discederent ab illo,
4 Respondens autem Petrus, dixit ad Iesum:	respondens Petrus, ait Iesu:	ait Petrus ad Iesum:
Domine,	Rabbi,	Praeceptor,
bonum est nos hic esse:	bonum est nos hic esse:	bonum est nos hic esse:
si vis,	et	et
faciamus hic	faciamus	faciamus
tria tabernacula, tibi unum, Moysi unum, et Eliae unum.	tria tabernacula, Tibi unum, et Moysi unum, et Eliae unum.	tria tabernacula unum Tibi, et unum Moysi, et unum Eliae:
	5 Non enim sciebat quid diceret: erant enim timore exterriti:	nesciens quid diceret.
5 Adhuc		34 Haec autem
eo loquente,		illo loquente,
ecce	6 Et facta est	facta est
nubes lucida	nubes	nubes,
obumbravit eos.	obumbrans eos:	et obumbravit eos: et timuerunt, intrantibus illis in nubem.
Et ecce	et venit	35 Et — facta est
vox de nube, dicens:	vox de nube, dicens:	[vox] de nube, dicens:
Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui:	Hic est filius meus charissimus:	Hic est filius meus dilectus,
ipsum audite.	audite illum.	ipsum audite.

MATTHAEI XVII	LUCAE IX
6 Et audientes discipuli ceciderunt in faciem suam, et timuerunt valde.	

7 Και προσελθων ὁ Ἰησους ἡψατο αὐτων, και εἰπεν· Ἐγερθητε, και μη φοβεισθε.

8 Ἐπαραντες δε τους ὀφθαλμους αὐτων

οὐδενα εἰδον, εἰ μη τον Ἰησουν μονον.

9 Και καταβαινοντων αὐτων ἀπο του ὀρους ἐνετειλατο αὐτοις
ὁ Ἰησους, λεγων·

Μηδενι εἰπητε το ὁραμα, ἑως οὑ
ὁ υἱος του ἀνθρωπου ἐκ νεκρων ἀναστη.

36 Και ἐν τω γενεσθαι την φωνην εὑρεθη ὁ Ἰησους μονος. . . .

MARCI IX

8 Και ἐξαπινα περιβλεψαμενοι οὐκετι
οὐδενα εἰδον, ἀλλα τον Ἰησουν μονον
μεθ᾽ ἑαυτων.
9 Καταβαινοντων δε αὐτων ἀπο του ὀρους
διεστειλατο αὐτοις,

ἱνα
μηδενι διηγησωνται, ἁ εἰδον, εἰ μη ὁταν
ὁ υἱος του ἀνθρωπου ἐκ νεκρων ἀναστη.

MARCI IX

10 Και τον λογον ἐκρατησαν, προς ἑαυτους συζητουντες, τι ἐστι το ἐκ νεκρων ἀναστηναι.

LUCAE IX

36 . . . και αὐτοι ἐσιγησαν,

και οὐδενι ἀπηγγειλαν ἐν ἐκειναις ταις ἡμεραις οὐδεν ὡν ἑωρακασιν. **(LXXXVI)**

LXXXV

Elias venturus

MATTHAEI XVII

10 Και ἐπηρωτησαν αὐτον
οἱ μαθηται αὐτου,
λεγοντες· Τι οὐν οἱ γραμματεις λεγουσιν,
ὁτι Ἡλιαν δει ἐλθειν πρωτον;
11 Ο δε Ἰησους
ἀποκριθεις εἰπεν αὐτοις· Ἡλιας μεν
ἐρχεται πρωτον, και ἀποκαταστησει παντα.
12 Λεγω δε ὑμιν, ὁτι Ἡλιας ἠδη ἠλθε,
και οὐκ ἐπεγνωσαν αὐτον,
ἀλλ᾽ ἐποιησαν ἐν αὐτῳ, ὁσα ἠθελησαν

οὑτω και
ὁ υἱος του ἀνθρωπου μελλει

πασχειν

ὑπ᾽ αὐτων.
13 Τοτε συνηκαν οἱ μαθηται, ὁτι περι Ἰωαννου του βαπτιστου εἰπεν αὐτοις.

MARCI IX

11 Και ἐπηρωτων αὐτον,

λεγοντες· Ὁτι λεγουσιν οἱ γραμματεις,
ὁτι Ἡλιαν δει ἐλθειν πρωτον;
12 Ὁ δε
ἀποκριθεις εἰπεν αὐτοις· Ἡλιας μεν
ἐλθων πρωτον ἀποκαθιστα παντα, . . .
13 Ἀλλα λεγω ὑμιν, ὁτι και Ἡλιας ἐληλυθε,

και ἐποιησαν αὐτῳ, ὁσα ἠθελησαν,
καθως γεγραπται ἐπ᾽ αὐτον.
12 . . . και πως γεγραπται
ἐπι τον υἱον του ἀνθρωπου, ἱνα
πολλα
παθῃ,
και ἐξουδενωθῃ.

LXXXVI

Vir lunaticus sanatus. Christus Galilaeam peragrans. Mors Christi iterum praedicta.

MATTHAEI XVII

MARCI IX

LUCAE IX

37 Ἐγενετο δε, ἐν τῃ ἑξης ἡμερᾳ κατελθοντων αὐτων ἀπο του ὀρους—

7 Et accessit Iesus, et tetigit eos: dixitque eis: Surgite, et nolite timere.

8 Levantes autem oculos suos,
neminem
viderunt, nisi solum Iesum.

9 Et descendentibus illis de monte, praecepit eis
Iesus, dicens:
Nemini dixeritis visionem, donec Filius hominis a mortuis resurgat.

MARCI IX

9 Et verbum continuerunt apud se: conquirentes quid esset: Cum a mortuis resurrexerit.

36 Et dum fieret vox, inventus est Iesus solus. . . .

MARCI IX

7 Et statim circumspicientes,
neminem
amplius
viderunt, nisi Iesum tantum
secum.
8 Et descendentibus illis de monte, praecepit illis
ne cuiquam quae vidissent, narrarent: nisi cum Filius hominis a mortuis resurrexerit.

LUCAE IX

36 . . . Et ipsi tacuerunt,
et nemini dixerunt in illis diebus quidquam ex his, quae viderant. (LXXXVI)

LXXXV

Elias venturus

MATTHAEI XVII

10 Et interrogaverunt eum
discipuli,
dicentes: Quid ergo
Scribae dicunt quod Eliam oporteat primum venire?
11 At ille respondens, ait eis: Elias quidem venturus est,
et restituet omnia.
12 Dico autem vobis, quia Elias iam venit,
et non cognoverunt eum,
sed fecerunt in eo quaecumque voluerunt.
Sic et
Filius hominis
passurus est
ab eis.
13 Tunc intellexerunt discipuli, quia de Ioanne Baptista dixisset eis.

MARCI IX

10 Et interrogabant eum,
dicentes: Quid ergo —
Pharisaei, et
Scribae [dicunt], quia Eliam oportet venire primum?
11 Qui respondens, ait illis: Elias
cum venerit
primo,
restituet omnia: . . .
12 Sed dico vobis quia et Elias venit
(et fecerunt illi quaecumque voluerunt)
sicut scriptum est de eo.
11 . . . et quomodo
scriptum est in
Filium hominis,
ut multa
patiatur
et contemnatur.

LXXXVI

Vir lunaticus sanatus. Christus Galilaeam peragrans. Mors Christi iterum praedicta

MATTHAEI XVII

MARCI IX

LUCAE IX

37 Factum est autem in sequenti die, descendentibus illis de monte, —

14 *Και ἐλθοντων*	14 *Και ἐλθων*	
αὐτων		
προς	*προς*	
	τους μαθητας εἰδεν	
τον ὀχλον . . .	*ὀχλον*	*ὀχλος*
	πολυν	*πολυς*
	περι αὐτους, και γραμματεις συζητουντας αὐτοις.	

MARCI IX	LUCAE IX
15 *Και εὐθεως πας ὁ ὀχλος ἰδων αὐτον ἐξεθαμβηθη, και προστρεχοντες*	37 [*συνηντησεν αὐτῳ*].
ἠσπαζοντο αὐτον.	
16 *Και ἐπηρωτησεν αὐτους· Τι συζητειτε προς αὐτους;*	

MATTHAEI XVII	MARCI IX	LUCAE IX
	17 *Και* *ἀποκριθεις*	38 *Και ἰδου,*
14 . . . *προσηλθεν αὐτῳ* *ἀνθρωπος*	*εἱς* *ἐκ του ὀχλου*	*ἀνηρ* *ἀπο του ὀχλου*
γονυπετων αὐτον,		*ἀνεβοησε,*
15 *Και λεγων· Κυριε,*	*εἰπε· Διδασκαλε,* *ἠνεγκα τον υἱον μου προς σε*	*λεγων· Διδασκαλε,*
		δεομαι σου,
ἐλεησον μου τον υἱον,		*ἐπιβλεψον ἐπι τον υἱον μου,*
	ἐχοντα πνευμα ἀλαλον.	
ὁτι σεληνιαζεται, και κακως πασχει· πολλακις γαρ πιπτει εἰς το πυρ, και πολλακις εἰς το ὑδωρ.		
		ὁτι μονογενης ἐστι μοι.
	18 *Και ὁπου ἀν*	38 *Και ἰδου,* *πνευμα*
	αὐτον καταλαβῃ,	*λαμβανει αὐτον,* *και ἐξαιφνης κραζει,*
	ῥησσει αὐτον· *και ἀφριζει,* *και τριζει τους ὀδοντας αὐτου,* *και ξηραινεται·*	*και σπαρασσει αὐτον* *μετα ἀφρου,*
		και μογις ἀποχωρει ἀπ᾽ αὐτου συντριβον αὐτον.
16 *Και προσηνεγκα αὐτον*	*και εἰπον*	40 *Και ἐδεηθην*
τοις μαθηταις σου,	*τοις μαθηταις σου,* *ἱνα αὐτο ἐκβαλωσι,*	*των μαθητων σου,* *ἱνα ἐκβαλωσιν αὐτο,*
και οὐκ ἠδυνηθησαν *αὐτον θεραπευσαι.*	*και οὐκ ἰσχυσαν.*	*και οὐκ ἠδυνηθησαν.*
17 *Ἀποκριθεις δε ὁ Ἰησους*	19 *Ὁ δε ἀποκριθεις* *αὐτοις*	41 *Ἀποκριθεις δε ὁ Ἰησους*
εἰπεν· Ὦ γενεα ἀπιστος *και διεστραμμενη·*	*λεγει· Ὦ γενεα ἀπιστος·*	*εἰπεν· Ὦ γενεα ἀπιστος* *και διεστραμμενη·*
ἑως ποτε ἐσομαι μεθ᾽ ὑμων; *ἑως ποτε ἀνεξομαι ὑμων;*	*ἑως ποτε προς ὑμας ἐσομαι;* *ἑως ποτε ἀνεξομαι ὑμων;*	*ἑως ποτε ἐσομαι προς ὑμας* *και ἀνεξομαι ὑμων;*

14 Et cum venisset ad	13 Et veniens ad discipulos suos, vidit	
turbam, . . .	turbam	turba
	magnam	multa
	circa eos, et Scribas conquirentes cum illis.	

MARCI IX	LUCAE IX
14 Et confestim omnis populus videns Iesum, stupefactus est, et expaverunt, et accurrentes	
salutabant eum.	37 [occurrit illis].
15 Et interrogavit eos: Quid inter vos conquiritis?	

MATTHAEI XVII	MARCI IX	LUCAE IX
	16 Et respondens	38 Et ecce
14 . . . accessit ad eum homo	unus de turba,	vir de turba
genibus provolutus ante eum,		
		exclamavit,
dicens: Domine,	dixit: Magister,	dicens: Magister,
	attuli filium meum ad te	
		obsecro te,
miserere filio meo,		respice in filium meum
	habentem spiritum mutum:	
quia lunaticus est, et male patitur: nam saepe cadit in ignem, et crebro in aquam.		
		quia unicus est mihi:
	17 Qui ubicumque	39 Et ecce spiritus
	eum apprehenderit,	apprehendit eum, et subito clamat,
	allidit	et elidit, et dissipat
	illum, et spumat, et stridet dentibus, et arescit:	eum cum spuma,
		et vix discedit dilanians eum:
15 Et obtuli		40 Et rogavi
discipulis tuis,	et dixi discipulis tuis, ut eiicerent illum,	discipulos tuos ut eiicerent illum,
et non potuerunt curare eum.	et non potuerunt.	et non potuerunt.
16 Respondens autem Iesus,	18 Qui respondens eis,	41 Respondens autem Iesus,
ait: O generatio incredula,	dixit: O generatio incredula,	dixit: O generatio infidelis,
et perversa,		et perversa,
quousque ero vobiscum?	quamdiu apud vos ero?	usquequo ero apud vos,
usquequo patiar vos?	quamdiu vos patiar?	et patiar vos?

φερετε	*φερετε* —	*προσαγαγε* —
μοι	*προς με*	
αὐτον	[*αὐτον*].	*τον υἱον σου*
ὡδε.		[*ὡδε*].
	20 *Και ἠνεγκαν αὐτον προς αὐτον.*	
		42 *Ἐτι δε προσερχομενου αὐτου*
	και ἰδων αὐτον εὐθεως	*ἐῤῥηξεν*
	το πνευμα ἐσπαραξεν αὐτον·	*αὐτον το δαιμονιον, και συνεσπαραξεν . . .*
	και πεσων ἐπι της γης ἐκυλιετο ἀφριζων.	

MARCI IX

21 *Και ἐπηρωτησε τον πατερα αὐτου· Ποσος χρονος ἐστιν, ὡς τουτο γεγονεν αὐτῳ; Ὁ δε εἰπε· Παιδιοθεν·*

22 *Και πολλακις αὐτον και εἰς πυρ ἐβαλε και εἰς ὑδατα, ἱνα ἀπολεσῃ αὐτον· ἀλλ᾽, εἰ τι δυνασαι, βοηθησον ἡμιν, σπλαγχνισθεις ἐφ᾽ ἡμας.*

23 *Ὁ δε Ἰησους εἰπεν αὐτῳ· Το, εἰ δυνασαι πιστευσαι· παντα δυνατα τῳ πιστευοντι.*

24 *Και εὐθεως κραξας ὁ πατηρ του παιδιου, μετα δακρυων ἐλεγε· Πιστευω· βοηθει μου τῃ ἀπιστιᾳ.*

MATTHAEI XVII	MARCI IX	LUCAE IX
18 *Και*	25 *Ἰδων δε ὁ Ἰησους, ὁτι ἐπισυντρεχει ὀχλος,*	
ἐπετιμησεν —	*ἐπετιμησε*	42 . . . *ἐπετιμησε δε*
ὁ Ἰησους		*ὁ Ἰησους*
[*αὐτῳ*],	*τῳ πνευματι τῳ ἀκαθαρτῳ, λεγων αὐτῳ· Το πνευμα το ἀλαλον και κωφον, ἐγω σοι ἐπιτασσω· ἐξελθε ἐξ αὐτου, και μηκετι εἰσελθῃς εἰς αὐτον.*	*τῳ πνευματι τῳ ἀκαθαρτῳ,*
και	26 *Και κραξαν, και πολλα σπαραξαν αὐτον,*	
ἐξηλθεν	*ἐξηλθε·*	
ἀπ᾽ αὐτου το δαιμονιον,		
	και ἐγενετο ὡσει νεκρος, ὡστε πολλους λεγειν, ὁτι ἀπεθανεν.	
	27 *Ὁ δε Ἰησους κρατησας αὐτον της χειρος ἠγειρεν αὐτον,*	
		και ἰασατο τον παιδα
	και ἀνεστη.	
		και ἀπεδωκεν αὐτον τῳ πατρι αὐτου.
και ἐθεραπευθη ὁ παις ἀπο της ὡρας ἐκεινης.		

MATTHAEI XVII	MARCI IX
19 *Τοτε*	28 *Και εἰσελθοντα αὐτον εἰς οἰκον*
προσελθοντες	
οἱ μαθηται	*οἱ μαθηται*
	αὐτου
τῳ Ἰησου — *εἰπον*	*ἐπηρωτων αὐτον*
[*κατ᾽ ἰδιαν*]· *Δια τι*	*κατ᾽ ἰδιαν· Ὁτι*
ἡμεις οὐκ ἠδυνηθημεν ἐκβαλειν αὐτο;	*ἡμεις οὐκ ἠδυνηθημεν ἐκβαλειν αὐτο;*

Afferte huc illum ad me.	afferte illum ad me.	Adduc huc filium tuum.
	19 Et attulerunt eum.	
	Et cum vidisset eum, statim — conturbavit illum [spiritus]: et elisus	42 Et cum accederet, elisit illum daemonium, et dissipavit.
	in terram, volutabatur spumans.	

MARCI IX

20 Et interrogavit patrem eius: Quantum temporis est ex quo ei hoc accidit? At ille ait: Ab infantia:

21 Et frequenter eum in ignem, et in aquas misit, ut eum perderet: sed si quid potes, adiuva nos, misertus nostri.

22 Iesus autem ait illi: Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti.

23 Et continuo exclamans pater pueri, cum lacrymis aiebat: Credo, Domine: adiuva incredulitatem meam.

MATTHAEI XVII	MARCI IX	LUCAE IX
17 Et	24 Et cum videret Iesus concurrentem turbam,	43 Et
increpavit illum Iesus,	comminatus est spiritui immundo,	increpavit — spiritum immundum [Iesus],
	dicens illi: Surde, et mute spiritus, ego praecipio tibi, exi ab eo: et amplius ne introeas in eum.	
et	25 Et exclamans, et multum discerpens eum,	
exiit ab eo daemonium,	exiit ab eo,	
	et factus est sicut mortuus, ita ut multi dicerent: Quia mortuus est.	•
	26 Iesus autem tenens manum eius, elevavit eum,	
	et surrexit.	et sanavit puerum,
et curatus est puer ex illa hora.		et reddidit illum patri eius.

MATTHAEI XVII	MARCI IX
18 Tunc accesserunt discipuli	27 Et cum introisset in domum, discipuli eius
ad Iesum secreto, et dixerunt: Quare nos non potuimus eiicere illum?	secreto interrogabant eum: Quare nos non potuimus eiicere eum?

20 *'Ο δε 'Ιησους*	29 *Και*
είπεν αὐτοις·	*είπεν αὐτοις·*
Δια την ἀπιστιαν ὑμων. ἀμην γαρ λεγω ὑμιν· ἐαν ἐχητε πιστιν ὡς κοκκον σιναπεως, ἐρειτε τῳ ὀρει τουτῳ· Μεταβηθι ἐντευθεν ἐκει, και μεταβησεται, και οὐδεν ἀδυνατησει ὑμιν.	
21 *Τουτο δε το γενος οὐκ*	*Τουτο το γενος ἐν οὐδενι δυναται*
ἐκπορευεται, εἰ μη ἐν προσευχῃ και νηστειᾳ.	*ἐξελθειν, εἰ μη ἐν προσευχῃ και νηστειᾳ.*
	30 *Και ἐκειθεν ἐξελθοντες παρεπορευοντο δια της Γαλιλαιας·* ...

MATTHAEI XVII	MARCI IX	LUCAE IX
22 *'Αναστρεφομενων δε αὐτων ἐν τῃ Γαλιλαιᾳ*		
		43 *'Εξεπλησσοντο δε παντες ἐπι τῃ μεγαλειοτητι του θεου.*
	30 ... *και οὐκ ἠθελεν, ἱνα τις γνῳ.*	
	31 *'Εδιδασκε γαρ τους μαθητας αὐτου, και*	
		Παντων δε θαυμαζοντων ἐπι πασιν, οἱς ἐποιει ὁ 'Ιησους,
είπεν αὐτοις ὁ 'Ιησους·	*ἐλεγεν αὐτοις·*	*είπε προς τους μαθητας αὐτου·*
		44 *Θεσθε ὑμεις εἰς τα ὠτα ὑμων τους λογους τουτους·*
Μελλει ὁ υἱος του ἀνθρωπου παραδιδοσθαι εἰς χειρας ἀνθρωπων,	*'Οτι ὁ υἱος του ἀνθρωπου παραδιδοται εἰς χειρας ἀνθρωπων,*	*ὁ γαρ υἱος του ἀνθρωπου μελλει παραδιδοσθαι εἰς χειρας ἀνθρωπων.*
23 *Και ἀποκτενουσιν αὐτον, και*	*και ἀποκτενουσιν αὐτον, και ἀποκτανθεις*	
τῃ τριτῃ ἡμερᾳ ἐγερθησεται.	*τῃ τριτῃ ἡμερᾳ ἀναστησεται.*	
	32 *Οἱ δε ἠγνοουν το ῥημα,*	45 *Οἱ δε ἠγνοουν το ῥημα τουτο, και ἠν παρακεκαλυμμενον ἀπ' αὐτων, ἱνα μη αἰσθωνται αὐτο·*
	και ἐφοβουντο αὐτον ἐπερωτησαι.	*και ἐφοβουντο ἐρωτησαι αὐτον περι του ῥηματος τουτου.* **(LXXXVIII)**
και ἐλυπηθησαν σφοδρα.		

LXXXVII

Reditus Capharnaum. Stater in ore piscis

MATTHAEI XVII	MARCI IX
24 *'Ελθοντων δε αὐτων εἰς Καπερναουμ* ...	33 *Και ἠλθεν εἰς Καπερναουμ·* ...

MATTHAEI XVII

24 ... *προσηλθον οἱ τα διδραχμα λαμβανοντες τῳ Πετρῳ, και εἰπον· 'Ο διδασκαλος ὑμων οὐ τελει τα διδραχμα;*

25 *Λεγει· Ναι. Και ὁτε εἰσηλθεν εἰς την οἰκιαν, προεφθασεν αὐτον ὁ 'Ιησους, λεγων· Τι σοι δοκει, Σιμων; οἱ βασιλεις της γης ἀπο τινων λαμβανουσι τελη ἡ κηνσον; ἀπο των υἱων αὐτων, ἡ ἀπο των ἀλλοτριων;*

26 *Λεγει αὐτῳ ὁ Πετρος· 'Απο των ἀλλοτριων. 'Εφη αὐτῳ ὁ 'Ιησους· 'Αραγε ἐλευθεροι εἰσιν οἱ υἱοι.*

27 *'Ινα δε μη σκανδαλισωμεν αὐτους, πορευθεις εἰς την θαλασσαν, βαλε ἀγκιστρον, και τον ἀναβαντα πρωτον ἰχθυν ἀρον· και ἀνοιξας το στομα αὐτου, εὑρησεις στατηρα· ἐκεινον λαβων, δος αὐτοις ἀντι ἐμου και σου.*

19 Dixit illis	28 Et dixit illis:
Iesus: Propter incredulitatem vestram. Amen quippe dico vobis, si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis monti huic, Transi hinc illuc, et transibit, et nihil impossibile erit vobis.	
20 Hoc autem genus non	Hoc genus in nullo potest
eiicitur nisi per orationem, et ieiunium.	exire, nisi in oratione et ieiunio.
	29 Et inde profecti praetergrediebantur Galilaeam: . . .

MATTHAEI XVII	MARCI IX	LUCAE IX
21 Conversantibus autem eis in Galilaea,		
		44 Stupebant autem omnes in magnitudine Dei:
	29 . . . nec volebat quemquam scire.	
	30 Docebat autem discipulos suos,	
	et	omnibusque mirantibus in omnibus, quae faciebat,
dixit illis	dicebat illis:	dixit ad discipulos suos:
Iesus:		Ponite vos in cordibus vestris sermones istos:
Filius hominis	Quoniam filius hominis	Filius enim hominis futurum est
tradendus est in manus hominum:	tradetur in manus hominum,	ut tradatur in manus hominum.
22 Et occident eum, et	et occident eum, et occisus	
tertia die resurget.	tertia die resurget.	
	31 At illi ignorabant verbum:	45 At illi ignorabant verbum istud, et erat velatum ante eos ut non sentirent illud:
	et timebant interrogare eum.	et timebant eum interrogare de hoc verbo. (LXXXVIII)
Et contristati sunt vehementer.		

LXXXVII

Reditus Capharnaum. Stater in ore piscis

MATTHAEI XVII	MARCI IX
23 Et cum venissent Capharnaum, . . .	32 Et venerunt Capharnaum . . . .

MATTHAEI XVII

23 . . . accesserunt qui didrachma accipiebant, ad Petrum, et dixerunt ei: Magister vester non solvit didrachma?

24 Ait: Etiam. Et cum intrasset in domum, praevenit eum Iesus, dicens: Quid tibi videtur Simon? Reges terrae a quibus accipiunt tributum vel censum? a filiis suis, an ab alienis?

25 Et ille dixit: Ab alienis. Dixit illi Iesus: Ergo liberi sunt filii.

26 Ut autem non scandalizemus eos, vade ad mare, et mitte hamum: et eum piscem, qui primus ascenderit, tolle: et aperto ore eius, invenies staterem: illum sumens, da eis pro me et te.

LXXXVIII

Discipulorum contentio de primatu. Ioannis zelotypia. Merces beneficentiae in Christi discipulos

MATTHAEI XVIII	MARCI IX	LUCAE IX
		46 *Εἰσηλθε δε διαλογισμος ἐν αὐτοις,*
	33 … *και ἐν τῃ οἰκιᾳ γενομενος*	
1 *Ἐν ἐκεινῃ τῃ ὡρᾳ προσηλθον οἱ μαθηται τῳ Ἰησου,*		
	ἐπηρωτα αὐτους· Τι ἐν τῃ ὁδῳ προς ἑαυτους διελογιζεσθε;	
	34 *Οἱ δε ἐσιωπων· προς ἀλληλους γαρ διελεχθησαν ἐν τῃ ὁδῳ,*	
λεγοντες·		*το*
Τις ἀρα μειζων	*τις μειζων.*	*τις ἀν — μειζων*
		αὐτων
ἐστιν		*[εἰη].*
ἐν τῃ βασιλειᾳ των οὐρανων;		
		47 *Ὁ δε Ἰησους ἰδων τον διαλογισμον της καρδιας αὐτων,*
	35 *Και καθισας ἐφωνησε τους δωδεκα, και λεγει αὐτοις· Εἰ τις θελει πρωτος εἰναι, ἐσται παντων ἐσχατος και παντων διακονος.*	
2 *Και προσκαλεσαμενος ὁ Ἰησους*		
	36 *Και λαβων*	*ἐπιλαβομενος*
παιδιον ἐστησεν αὐτο	*παιδιον ἐστησεν αὐτο*	*παιδιου ἐστησεν αὐτο*
		παρ᾽ ἑαυτῳ,
ἐν μεσῳ αὐτων,	*ἐν μεσῳ αὐτων,*	
	και ἐναγκαλισαμενος αὐτο,	
3 *Και εἰπεν·*	*εἰπεν*	48 *Και εἰπεν*
	αὐτοις·	*αὐτοις·*
Ἀμην λεγω ὑμιν· ἐαν μη στραφητε και γενησθε ὡς τα παιδια, οὐ μη εἰσελθητε εἰς την βασιλειαν των οὐρανων.		
4 *Ὁστις οὐν ταπεινωσῃ ἑαυτον ὡς το παιδιον τουτο, οὐτος ἐστιν ὁ μειζων ἐν τῃ βασιλειᾳ των οὐρανων.*		
5 *Και ὁς ἐαν δεξηται*	37 *Ὁς ἐαν — δεξηται*	*Ὁς ἐαν δεξηται*
παιδιον τοιουτον ἐν	*[ἐν των τοιουτων παιδιων]*	*τουτο το παιδιον*
ἐπι τῳ ὀνοματι μου, ἐμε δεχεται.	*ἐπι τῳ ὀνοματι μου, ἐμε δεχεται· …*	*ἐπι τῳ ὀνοματι μου, ἐμε δεχεται· …*

MARCI IX	LUCAE IX
37 … *και ὁς ἐαν ἐμε δεξηται,*	48 … *και ὁς ἐαν ἐμε δεξηται,*
οὐκ ἐμε	
δεχεται,	*δεχεται*
ἀλλα	
τον ἀποστειλαντα με.	*τον ἀποστειλαντα με.*
	ὁ γαρ μικροτερος ἐν πασιν ὑμιν ὑπαρχων, οὐτος ἐσται μεγας.
38 *Ἀπεκριθη δε*	49 *Ἀποκριθεις δε*
αὐτῳ	

LXXXVIII

Discipulorum contentio de primatu. Ioannis zelotypia. Merces beneficentiae in Christi discipulos

MATTHAEI XVIII	MARCI IX	LUCAE IX
	32 . . . Qui cum domi essent,	46 Intravit autem cogitatio in eos,
1 In illa hora accesserunt discipuli ad Iesum,		
	interrogabat eos: Quid in via tractabatis? 33 At illi tacebant, siquidem in via inter se disputaverant,	
dicentes:		
Quis	quis	quis
	eorum	eorum
putas,		
maior est	maior esset.	maior esset.
in regno caelorum?		
		47 At Iesus videns cogitationes cordis illorum,
	34 Et residens vocavit duodecim, et ait illis: Si quis vult primus esse, erit omnium novissimus, et omnium minister.	
2 Et advocans Iesus	35 Et accipiens	apprehendit
parvulum, statuit eum	puerum, statuit eum	puerum, et statuit illum secus se,
in medio eorum,	in medio eorum: quem cum complexus esset,	
3 Et dixit:	ait illis:	48 Et ait illis:
Amen dico vobis, nisi conversi fueritis, et efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum caelorum. 4 Quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste, hic est maior in regno caelorum.		
5 Et qui susceperit	36 Quisquis — receperit	Quicumque susceperit
unum	[unum	
parvulum talem	ex huiusmodi pueris]	puerum istum
in nomine meo, me suscipit.	in nomine meo, me recepit: . . .	in nomine meo, me recipit: . . .

MARCI IX	LUCAE IX
36 . . . et quicumque me susceperit,	48 . . . et quicumque me receperit,
non me	
suscipit,	recipit
sed	
eum, qui misit me.	eum, qui me misit.
	Nam qui minor est inter vos omnes, hic maior est.
37 Respondit	49 Respondens autem
illi	

Ἰωαννης, λεγων· Διδασκαλε, εἰδομεν τινα ἐν τῳ ὀνοματι σου ἐκβαλλοντα δαιμονια,
ὁς οὐκ ἀκολουθει ἡμιν,
και ἐκωλυσαμεν αὐτον, ὁτι οὐκ ἀκολουθει ἡμιν.
39 *Ὁ δε Ἰησους εἰπε·*
Μη κωλυετε
αὐτον· οὐδεις γαρ ἐστιν, ὁς ποιησει δυναμιν ἐπι τῳ ὀνοματι μου, και δυνησεται ταχυ κακολογησαι με.
40 *Ὁς γαρ οὐκ ἐστι καθ᾽ ὑμων, ὑπερ ὑμων ἐστιν.*
41 *Ὁς γαρ ἀν ποτισῃ ὑμας ποτηριον ὑδατος ἐν τῳ ὀνοματι μου, ὁτι Χριστου ἐστε, ἀμην λεγω ὑμιν· οὐ μη ἀπολεσῃ τον μισθον αὐτου.*

ὁ Ἰωαννης εἰπεν· Ἐπιστατα, εἰδομεν τινα ἐπι τῳ ὀνοματι σου ἐκβαλλοντα τα δαιμονια,
και ἐκωλυσαμεν αὐτον, ὁτι οὐκ ἀκολουθει μεθ᾽ ἡμων.
50 *Και* —— *ὁ Ἰησους* [*εἰπε*
προς αὐτον]·
Μη κωλυετε·
ὁς γαρ οὐκ ἐστι καθ᾽ ὑμων, ὑπερ ὑμων ἐστιν. (XCI)

LXXXIX

De scandalo

MATTHAEI XVIII

6 *Ὁς δ᾽ ἀν σκανδαλισῃ ἑνα των μικρων τουτων*
των πιστευοντων εἰς ἐμε, συμφερει αὐτῳ,
ἱνα κρεμασθῃ μυλος ὀνικος ἐπι τον τραχηλον αὐτου,
και καταποντισθῃ ἐν τῳ πελαγει της θαλασσης.
7 *Οὐαι τῳ κοσμῳ ἀπο των σκανδαλων· ἀναγκη γαρ ἐστιν ἐλθειν τα σκανδαλα· πλην οὐαι τῳ ἀνθρωπῳ ἐκεινῳ, δι᾽ οὑ το σκανδαλον ἐρχεται.*
8 *Εἰ δε*
ἡ χειρ σου
ἠ ὁ πους σου σκανδαλιζει σε,
ἐκκοψον αὐτα
και βαλε ἀπο σου·
καλον σοι ἐστιν εἰσελθειν εἰς την ζωην χωλον
ἠ κυλλον, ἠ δυο χειρας
ἠ δυο ποδας ἐχοντα βληθηναι
εἰς το πυρ το αἰωνιον.
9 *Και εἰ ὁ ὀφθαλμος σου σκανδαλιζει σε, ἐξελε αὐτον,*
και βαλε ἀπο σου·
καλον σοι ἐστι μονοφθαλμον
εἰς την ζωην εἰσελθειν,
ἠ δυο ὀφθαλμους ἐχοντα βληθηναι
εἰς την γεενναν του πυρος.

MARCI IX

42 *Και ὁς ἀν σκανδαλισῃ ἑνα των μικρων*
των πιστευοντων εἰς ἐμε, καλον ἐστιν αὐτῳ μαλλον,
εἰ περικειται λιθος μυλικος περι τον τραχηλον αὐτου,
και βεβληται εἰς την θαλασσαν.
43 *Και ἐαν σκανδαλιζῃ σε*
ἡ χειρ σου,
ἀποκοψον αὐτην· καλον σοι ἐστι κυλλον εἰς την ζωην εἰσελθειν, ἠ τας δυο χειρας ἐχοντα ἀπελθειν εἰς την γεενναν, εἰς το πυρ το ἀσβεστον,
44 *Ὁπου ὁ σκωληξ αὐτων οὐ τελευτᾳ, και το πυρ οὐ σβεννυται.*
45 *Και ἐαν ὁ πους σου σκανδαλιζῃ σε, ἀποκοψον αὐτον·*
καλον ἐστι σοι εἰσελθειν εἰς την ζωην χωλον,
ἠ τους δυο ποδας ἐχοντα βληθηναι
εἰς την γεενναν,
εἰς το πυρ το ἀσβεστον,
46 *Ὁπου ὁ σκωληξ αὐτων οὐ τελευτᾳ, και το πυρ οὐ σβεννυται.*
47 *Και ἐαν ὁ ὀφθαλμος σου σκανδαλιζῃ σε, ἐκβαλε αὐτον·*
καλον σοι ἐστι μονοφθαλμον
εἰσελθειν εἰς την βασιλειαν του θεου,
ἠ δυο ὀφθαλμους ἐχοντα βληθηναι
εἰς την γεενναν του πυρος,

Ioannes, dicens: Magister,
vidimus quemdam in nomine tuo eiicientem daemonia,
qui non sequitur nos,
et prohibuimus eum.
38 Iesus autem ait:
Nolite prohibere
eum. nemo est enim qui faciat virtutem in nomine meo, et possit cito male loqui de me.
39 Qui enim non est adversum vos, pro vobis est.
40 Quisquis enim potum dederit vobis calicem aquae in nomine meo, quia Christi estis: amen dico vobis, non perdet mercedem suam.

Ioannes dixit: Praeceptor,
vidimus quendam in nomine tuo eiicientem daemonia,
et prohibuimus eum:
quia non sequitur nobiscum.
50 Et ait —— Iesus
[ad illum]:
Nolite prohibere,
qui enim non est adversum vos, pro vobis est. (XCI)

LXXXIX

De scandalo

MATTHAEI XVIII

6 Qui autem scandalizaverit unum de pusillis istis, qui in me credunt, expedit ei
ut suspendatur mola asinaria in collo eius,
et demergatur in profundum maris.
7 Vae mundo a scandalis. Necesse est enim ut veniant scandala: verumtamen vae homini illi, per quem scandalum venit.
8 Si autem
manus tua,
vel pes tuus scandalizat te:
abscide eum,
et proiice abs te:
bonum tibi est ad vitam ingredi
debilem, vel
claudum, quam
duas manus, vel
duos pedes habentem mitti in
ignem aeternum.
9 Et si oculus tuus scandalizat te,
erue eum,
et proiice abs te:
bonum tibi est cum uno oculo
in vitam intrare,
quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis.

MARCI IX

41 Et quisquis scandalizaverit unum ex his pusillis credentibus in me: bonum est ei
magis
si circumdaretur mola asinaria collo eius,
et in mare mitteretur.
42 Et si scandalizaverit te
manus tua,
abscide illam: bonum est tibi debilem introire in vitam, quam duas manus habentem ire in gehennam, in ignem inextinguibilem:
43 Ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur.
44 Et si pes tuus te scandalizat,
amputa illum:
bonum est tibi —— introire in vitam aeternam
[claudum], quam
duos pedes habentem mitti in
gehennam
ignis inextinguibilis:
45 Ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur.
46 Quod si oculus tuus scandalizat te,
eiice eum:
bonum est tibi luscum
introire in regnum Dei,
quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis:

MARCI IX

48 *Ὁπου ὁ σκωληξ αὐτων οὐ τελευτᾳ, και το πυρ οὐ σβεννυται.*

49 *Πας γαρ πυρι ἁλισθησεται, και πασα θυσια ἁλι ἁλισθησεται.*

50 *Καλον το ἁλας· ἐαν δε το ἁλας ἀναλον γενηται, ἐν τινι αὐτο ἀρτυσετε; ἐχετε ἐν ἑαυτοις ἁλας, και εἰρηνευετε ἐν ἀλληλοις.* (XCI)

XC

Parvuli non contemnendi. Parabola de centum ovibus. Correptionis modus. Inerrantia apostolis promissa. Precum communium efficacia. Iniuriae condonandae. Parabola de servo debitore

MATTHAEI XVIII

10 *Ὁρατε, μη καταφρονησητε ἑνος των μικρων τουτων· λεγω γαρ ὑμιν, ὁτι οἱ ἀγγελοι αὐτων ἐν οὐρανοις δια παντος βλεπουσι το προσωπον του πατρος μου, του ἐν οὐρανοις.*

11 *Ἠλθε γαρ ὁ υἱος του ἀνθρωπου σωσαι το ἀπολωλος.*

12 *Τι ὑμιν δοκει; ἐαν γενηται τινι ἀνθρωπῳ ἑκατον προβατα, και πλανηθῃ ἑν ἐξ αὐτων· οὐχι ἀφεις τα ἐννενηκονταεννεα ἐπι τα ὀρη, πορευθεις ζητει το πλανωμενον;*

13 *Και ἐαν γενηται εὑρειν αὐτο, ἀμην λεγω ὑμιν, ὁτι χαιρει ἐπ᾽ αὐτῳ μαλλον, ἠ ἐπι τοις ἐννενηκονταεννεα, τοις μη πεπλανημενοις.*

14 *Οὑτως οὐκ ἐστι θελημα ἐμπροσθεν του πατρος ὑμων, του ἐν οὐρανοις, ἱνα ἀποληται εἱς των μικρων τουτων.*

15 *Ἐαν δε ἁμαρτηση εἰς σε ὁ ἀδελφος σου, ὑπαγε, και ἐλεγξον αὐτον μεταξυ σου και αὐτου μονου· ἐαν σου ἀκουσῃ, ἐκερδησας τον ἀδελφον σου.*

16 *Ἐαν δε μη ἀκουσῃ, παραλαβε μετα σου ἐτι ἑνα ἠ δυο· ἱνα ἐπι στοματος δυο μαρτυρων ἠ τριων σταθῃ παν ῥημα.*

17 *Ἐαν δε παρακουσῃ αὐτων, εἰπε τῃ ἐκκλησιᾳ· ἐαν δε και της ἐκκλησιας παρακουσῃ, ἐστω σοι ὡσπερ ὁ ἐθνικος και ὁ τελωνης.*

18 *Ἀμην λεγω ὑμιν, ὁσα ἐαν δησητε ἐπι της γης, ἐσται δεδεμενα ἐν τῳ οὐρανῳ· και ὁσα ἐαν λυσητε ἐπι της γης, ἐσται λελυμενα ἐν τῳ οὐρανῳ.*

19 *Παλιν λεγω ὑμιν, ὁτι ἐαν δυο ὑμων συμφωνησωσιν ἐπι της γης περι παντος πραγματος, οὑ ἐαν αἰτησωνται, γενησεται αὐτοις παρα του πατρος μου, του ἐν οὐρανοις.*

20 *Οὑ γαρ εἰσι δυο ἠ τρεις συνηγμενοι εἰς το ἐμον ὀνομα, ἐκει εἰμι ἐν μεσῳ αὐτων.*

21 *Τοτε προσελθων αὐτῳ ὁ Πετρος, εἰπε· Κυριε, ποσακις ἁμαρτησει εἰς ἐμε ὁ ἀδελφος μου, και ἀφησω αὐτῳ; ἑως ἑπτακις;*

22 *Λεγει αὐτῳ ὁ Ἰησους· Οὐ, λεγω σοι, ἑως ἑπτακις, ἀλλ᾽ ἑως ἑβδομηκοντακις ἑπτα.*

23 *Δια τουτο ὡμοιωθη ἡ βασιλεια των οὐρανων ἀνθρωπῳ βασιλει, ὁς ἠθελησε συναραι λογον μετα των δουλων αὐτου.*

24 *Ἀρξαμενου δε αὐτου συναιρειν, προσηνεχθη αὐτῳ εἱς ὀφειλετης μυριων ταλαντων.*

25 *Μη ἐχοντος δε αὐτου ἀποδουναι, ἐκελευσεν αὐτον ὁ κυριος αὐτου πραθηναι, και την γυναικα αὐτου, και τα τεκνα, και παντα ὁσα εἰχε, και ἀποδοθηναι.*

26 *Πεσων οὐν ὁ δουλος προσεκυνει αὐτῳ, λεγων· Κυριε, μακροθυμησον ἐπ᾽ ἐμοι, και παντα σοι ἀποδωσω.*

27 *Σπλαγχνισθεις δε ὁ κυριος του δουλου ἐκεινου, ἀπελυσεν αὐτον, και το δανειον ἀφηκεν αὐτῳ.*

28 *Ἐξελθων δε ὁ δουλος ἐκεινος, εὑρεν ἑνα των συνδουλων αὐτου, ὁς ὠφειλεν αὐτῳ ἑκατον δηναρια· και κρατησας αὐτον ἐπνιγε, λεγων· Ἀποδος μοι ὁ, τι ὀφειλεις.*

29 *Πεσων οὐν ὁ συνδουλος αὐτου, παρεκαλει αὐτον, λεγων· Μακροθυμησον ἐπ᾽ ἐμοι, και παντα ἀποδωσω σοι.*

30 *Ὁ δε οὐκ ἠθελεν· ἀλλ᾽ ἀπελθων ἐβαλεν αὐτον εἰς φυλακην, ἑως οὑ ἀποδῳ το ὀφειλομενον.*

31 *Ἰδοντες δε οἱ συνδουλοι αὐτου τα γενομενα, ἐλυπηθησαν σφοδρα· και ἐλθοντες διεσαφησαν τῳ κυριῳ αὐτων παντα τα γενομενα.*

32 *Τοτε προσκαλεσαμενος αὐτον ὁ κυριος αὐτου, λεγει αὐτῳ· Δουλε πονηρε, πασαν την ὀφειλην ἐκεινην ἀφηκα σοι, ἐπει παρεκαλεσας με·*

33 *Οὐκ ἐδει και σε ἐλεησαι τον συνδουλον σου· ὡς και ἐγω σε ἠλεησα;*

34 *Και ὀργισθεις ὁ κυριος αὐτου παρεδωκεν αὐτον τοις βασανισταις, ἑως οὑ ἀποδῳ παν το ὀφειλομενον αὐτῳ.*

35 *Οὑτω και ὁ πατηρ μου ὁ ἐπουρανιος ποιησει ὑμιν, ἐαν μη ἀφητε ἑκαστος τῳ ἀδελφῳ αὐτου ἀπο των καρδιων ὑμων.*

MARCI IX

47 Ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur.
48 Omnis enim igne salietur, et omnis victima sale salietur.
49 Bonum est sal: quod si sal insulsum fuerit, in quo illud condietis? Habete in vobis sal, et pacem habete inter vos. (XCI)

XC

Parvuli non contemnendi. Parabola de centum ovibus. Correptionis modus. Inerrantia apostolis promissa. Precum communium efficacia. Iniuriae condonandae. Parabola de servo debitore

MATTHAEI XVIII

10 Videte ne contemnatis unum ex his pusillis: dico enim vobis, quia angeli eorum in coelis semper vident faciem patris mei, qui in caelis est.
11 Venit enim filius hominis salvare quod perierat.
12 Quid vobis videtur? si fuerint alicui centum oves, et erraverit una ex eis: nonne relinquit nonaginta novem in montibus, et vadit quaerere eam quae erravit?
13 Et si contigerit ut inveniat eam: amen dico vobis, quia gaudet super eam magis quam super nonaginta novem, quae non erraverunt.
14 Sic non est voluntas ante Patrem vestrum, qui in caelis est, ut pereat unus de pusillis istis.
15 Si autem peccaverit in te frater tuus, vade, et corripe eum inter te et ipsum solum: si te audierit lucratus eris fratrem tuum.
16 Si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos, ut in ore duorum vel trium testium stet omne verbum.
17 Quod si non audierit eos: dic ecclesiae. si autem ecclesiam non audierit: sit tibi sicut ethnicus et publicanus.
18 Amen dico vobis, quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligata et in caelo: et quaecumque solveritis super terram, erunt soluta et in caelo.
19 Iterum dico vobis, quia si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re, quamcumque petierint, fiet illis a patre meo, qui in caelis est.
20 Ubi enim sunt duo, vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum.
21 Tunc accedens Petrus ad eum dixit: Domine quoties peccabit in me frater meus, et dimittam ei? usque septies?
22 Dicit illi Iesus: Non dico tibi usque septies: sed usque septuagies septies.
23 Ideo assimilatum est regnum caelorum homini regi, qui voluit rationem ponere cum servis suis.
24 Et cum coepisset rationem ponere, oblatus est ei unus, qui debebat ei decem millia talenta.
25 Cum autem non haberet unde redderet, iussit eum dominus eius venundari, et uxorem eius, et filios, et omnia, quae habebat, et reddi.
26 Procidens autem servus ille, orabat eum, dicens: Patientiam habe in me, et omnia reddam tibi.
27 Misertus autem dominus servi illius, dimisit eum, et debitum dimisit ei.
28 Egressus autem servus ille, invenit unum de conservis suis, qui debebat ei centum denarios: et tenens suffocabat eum, dicens: Redde quod debes.
29 Et procidens conservus eius, rogabat eum, dicens: Patientiam habe in me, et omnia reddam tibi.
30 Ille autem noluit: sed abiit, et misit eum in carcerem, donec redderet debitum.
31 Videntes autem conservi eius quae fiebant, contristati sunt valde: et venerunt, et narraverunt domino suo omnia, quae facta fuerant.
32 Tunc vocavit illum dominus suus: et ait illi: Serve nequam, omne debitum dimisi tibi quoniam rogasti me:
33 Nonne ergo oportuit et te misereri conservi tui, sicut et ego tui misertus sum?
34 Et iratus dominus eius tradidit eum tortoribus, quoadusque redderet universum debitum.
35 Sic et Pater meus caelestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris.

XCI

Iter Hierosolymam ad scenopegiam

MATTHAEI XIX	LUCAE IX
1 *Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους,...*	51 *Ἐγένετο δέ, ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ,...*

IOANNIS VII

2 *Ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, ἡ σκηνοπηγία.*
3 *Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· Μετάβηθι ἐντεῦθεν, καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσωσι τὰ ἔργα σου, ἃ ποιεῖς.*
4 *Οὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τι ποιεῖ, καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παῤῥησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ.*
5 *Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν.*
6 *Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστιν· ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος.*
7 *Οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν.*
8 *Ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην· ἐγὼ οὐκ ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πεπλήρωται.*
9 *Ταῦτα εἰπὼν αὐτοῖς, ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.*
10 *Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ,...*

MATTHAEI XIX	MARCI X	LUCAE IX	IOANNIS VII
1 ... *μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας,...* (XCVI)	1 *Κἀκεῖθεν ἀναστὰς...* (XCVI)	51 ... *καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξε τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ,*	10 ... *τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτήν, οὐ φανερῶς, ἀλλ' ὡς ἐν κρυπτῷ.* (XCVII)

XCII

Samaritanorum inhospitalitas

LUCAE IX

52 *Καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ· καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην Σαμαρειτῶν, ὥστε ἑτοιμάσαι αὐτῷ.*
53 *Καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ.*
54 *Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, εἶπον· Κύριε, θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς, ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησε;*
55 *Στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν· Οὐκ οἴδατε, οἵου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς; ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι.*
56 *Καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.*

XCIII

Quidam Christum sequi quaerentes

LUCAE IX

57 *Ἐγένετο δὲ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἶπέ τις πρὸς αὐτόν· Ἀκολουθήσω σοι, ὅπου ἂν ἀπέρχῃ, κύριε.*
58 *Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει, ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ.*
59 *Εἶπε δὲ πρὸς ἕτερον· Ἀκολούθει μοι....*

XCI

Iter Hierosolymam ad scenopegiam

MATTHAEI XIX	LUCAE IX
1 Et factum est, cum consummasset Iesus sermones istos, ...	51 Factum est autem dum complerentur dies assumptionis eius, ...

IOANNIS VII

2 Erat autem in proximo dies festus Iudaeorum, Scenopegia.

3 Dixerunt autem ad eum fratres eius: Transi hinc, et vade in Iudaeam, ut et discipuli tui videant opera tua, quae facis.

4 Nemo quippe in occulto quid facit, et quaerit ipse in palam esse: si haec facis, manifesta te ipsum mundo.

5 Neque enim fratres eius credebant in eum.

6 Dicit ergo eis Iesus: Tempus meum nondum advenit: tempus autem vestrum semper est paratum.

7 Non potest mundus odisse vos: me autem odit: quia ego testimonium perhibeo de illo, quod opera eius mala sunt.

8 Vos ascendite ad diem festum hunc, ego autem non ascendo ad diem festum istum: quia meum tempus nondum impletum est.

9 Haec cum dixisset, ipse mansit in Galilaea.

10 Ut autem ascenderunt fratres eius, ...

MATTHAEI XIX	MARCI X	LUCAE IX	IOANNIS VII
1 ... migravit a Galilaea, ... (XCVI)	1 Et inde exurgens... (XCVI)	51 ... et ipse faciem suam firmavit ut iret in Ierusalem	10 ... tunc et ipse ascendit ad diem festum non manifeste, sed quasi in occulto. (XCVII)

XCII

Samaritanorum inhospitalitas

LUCAE IX

52 Et misit nuntios ante conspectum suum: et euntes intraverunt in civitatem Samaritanorum ut pararent illi.

53 Et non receperunt eum, quia facies eius erat euntis in Ierusalem.

54 Cum vidissent autem discipuli eius Iacobus, et Ioannes, dixerunt: Domine, vis dicimus ut ignis descendat de caelo, et consumat illos?

55 Et conversus increpavit illos, dicens: Nescitis cujus spiritus estis?

56 Filius hominis non venit animas perdere, sed salvare. Et abierunt in aliud castellum.

XCIII

Quidam Christum sequi quaerentes

LUCAE IX

57 Factum est autem: ambulantibus illis in via, dixit quidam ad illum: Sequar te quocumque ieris.

58 Dixit illi Iesus: Vulpes foveas habent, et volucres caeli nidos: Filius autem hominis non habet ubi caput reclinet.

59 Ait autem ad alterum: Sequere me....

MATTHAEI VIII	LUCAE IX
21 *Ἑτερος δε των μαθητων αὐτου*	59 ... *ὁ δε*
εἰπεν	*εἰπε·*
αὐτῳ·	
Κυριε, ἐπιτρεψον μοι πρωτον ἀπελθειν, και θαψαι τον πατερα μου.	*Κυριε, ἐπιτρεψον μοι ἀπελθοντι πρωτον θαψαι τον πατερα μου.*
22 *Ὁ δε Ἰησους εἰπεν αὐτῳ.*	60 *Εἰπε δε αὐτῳ ὁ Ἰησους·*
Ἀκολουθει μοι, και	
ἀφες τους νεκρους θαψαι τους ἑαυτων νεκρους. **(LXI)**	*Ἀφες τους νεκρους θαψαι τους ἑαυτων νεκρους·...*

LUCAE IX

60 ... *συ δε ἀπελθων διαγγελλε την βασιλειαν του Θεου.*

61 *Εἰπε δε και ἑτερος· Ἀκολουθησω σοι, κυριε· πρωτον δε ἐπιτρεψον μοι ἀποταξασθαι τοις εἰς τον οἰκον μου.*

62 *Εἰπε δε προς αὐτον ὁ Ἰησους· Οὐδεις ἐπιβαλων την χειρα αὐτου ἐπ᾽ ἀροτρον, και βλεπων εἰς τα ὀπισω, εὐθετος ἐστιν εἰς την βασιλειαν του Θεου.*

XCIV

Legatio septuaginta duorum discipulorum

LUCAE X

1 *Μετα δε ταυτα ἀνεδειξεν ὁ κυριος και ἑτερους ἑβδομηκοντα, και ἀπεστειλεν αὐτους ἀνα δυο προ προσωπου αὐτου εἰς πασαν πολιν και τοπον, οὑ ἐμελλεν αὐτος ἐρχεσθαι.*

2 *Ἐλεγεν οὐν προς αὐτους· Ὁ μεν θερισμος πολυς, οἱ δε ἐργαται ὀλιγοι· δεηθητε οὐν του κυριου του θερισμου, ὁπως ἐκβαλλη ἐργατας εἰς τον θερισμον αὐτου.*

3 *Ὑπαγετε· ἰδου, ἐγω ἀποστελλω ὑμας ὡς ἀρνας ἐν μεσῳ λυκων.*

4 *Μη βασταζετε βαλαντιον, μη πηραν, μηδε ὑποδηματα· και μηδενα κατα την ὁδον ἀσπασησθε.*

5 *Εἰς ἡν δ᾽ ἀν οἰκιαν εἰσερχησθε, πρωτον λεγετε· Εἰρηνη τῳ οἰκῳ τουτῳ.*

6 *Και ἐαν ἠ ἐκει υἱος εἰρηνης, ἐπαναπαυσεται ἐπ᾽ αὐτον ἡ εἰρηνη ὑμων· εἰ δε μηγε, ἐφ᾽ ὑμας ἀνακαμψει.*

7 *Ἐν αὐτῃ δε τῃ οἰκιᾳ μενετε, ἐσθιοντες και πινοντες τα παρ᾽ αὐτων· ἀξιος γαρ ὁ ἐργατης του μισθου αὐτου ἐστι· μη μεταβαινετε ἐξ οἰκιας εἰς οἰκιαν.*

8 *Και εἰς ἡν δ᾽ ἀν πολιν εἰσερχησθε, και δεχωνται ὑμας, ἐσθιετε τα παρατιθεμενα ὑμιν.*

9 *Και θεραπευετε τους ἐν αὐτῃ ἀσθενεις, και λεγετε αὐτοις· Ἠγγικεν ἐφ᾽ ὑμας ἡ βασιλεια του Θεου.*

10 *Εἰς ἡν δ᾽ ἀν πολιν εἰσερχησθε, και μη δεχωνται ὑμας, ἐξελθοντες εἰς τας πλατειας αὐτης, εἰπατε·*

11 *Και τον κονιορτον, τον κολληθεντα ἡμιν ἐκ της πολεως ὑμων, ἀπομασσομεθα ὑμιν· πλην τουτο γινωσκετε, ὁτι ἠγγικεν ἡ βασιλεια του Θεου.*

12 *Λεγω ὑμιν, ὁτι Σοδομοις ἐν τῃ ἡμερᾳ ἐκεινῃ ἀνεκτοτερον ἐσται, ἡ τῃ πολει ἐκεινῃ.*

XCV

Minae in urbes Galilaeae. Christi discipulis obediendum

MATTHAEI XI	LUCAE X
20 *Τοτε ἠρξατο ὀνειδιζειν τας πολεις, ἐν αἰς ἐγενοντο αἱ πλεισται δυναμεις αὐτου, ὁτι οὐ μετενοησαν.*	
21 *Οὐαι σοι Χοραζιν, οὐαι σοι Βηθσαιδαν· ὁτι εἰ ἐν Τυρῳ και Σιδωνι ἐγενοντο αἱ δυναμεις αἱ γενομεναι ἐν ὑμιν, παλαι ἀν ἐν σακκῳ και σποδῳ*	13 *Οὐαι σοι Χοραζιν, οὐαι σοι Βηθσαιδαν· ὁτι εἰ ἐν Τυρῳ και Σιδωνι ἐγενοντο αἱ δυναμεις αἱ γενομεναι ἐν ὑμιν, παλαι ἀν ἐν σακκῳ και σποδῳ καθημεναι*
μετενοησαν.	*μετενοησαν.*

MATTHAEI VIII	LUCAE IX
21 Alius autem de discipulis eius	59 . . . ille autem
ait	dixit:
illi:	
Domine, permitte me primum ire,	Domine permitte mihi primum ire,
et sepelire patrem meum.	et sepelire patrem meum.
22 Iesus autem ait illi:	60 Dixitque ei Iesus:
Sequere me, et	
dimitte mortuos sepelire mortuos suos. (LXI)	Sine ut mortui sepeliant mortuos suos: . . .

LUCAE IX

60 . . . tu autem vade et annuntia regnum Dei.
61 Et ait alter: Sequar te Domine, sed permitte mihi primum renuntiare his, quae domi sunt.
62 Ait ad illum Iesus: Nemo mittens manum suam ad aratrum, et respiciens retro, aptus est regno Dei.

XCIV

Legatio septuaginta duorum discipulorum

LUCAE X

1 Post haec autem designavit Dominus et alios septuaginta duos: et misit illos binos ante faciem suam, in omnem civitatem, et locum, quo erat ipse venturus.
2 Et dicebat illis: Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergo dominum messis, ut mittat operarios in messem suam.
3 Ite: ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos.
4 Nolite portare sacculum, neque peram, neque calceamenta, et neminem per viam salutaveritis.
5 In quamcumque domum intraveritis, primum dicite: Pax huic domui:
6 Et si ibi fuerit filius pacis, requiescet super illum pax vestra; sin autem, ad vos revertetur.
7 In eadem autem domo manete, edentes, et bibentes quae apud illos sunt: dignus est enim operarius mercede sua. Nolite transire de domo in domum.
8 Et in quamcumque civitatem intraveritis, et susceperint vos, manducate quae apponuntur vobis:
9 Et curate infirmos, qui in illa sunt, et dicite illis: Appropinquavit in vos regnum Dei.
10 In quamcumque autem civitatem intraveritis, et non susceperint vos, exeuntes in plateas eius dicite:
11 Etiam pulverem, qui adhaesit nobis de civitate vestra, extergimus in vos: tamen hoc scitote, quia appropinquavit regnum Dei.
12 Dico vobis, quia Sodomis in die illa remissius erit, quam illi civitati.

XCV

Minae in urbes Galilaeae. Christi discipulis obediendum

MATTHAEI XI	LUCAE X
20 Tunc coepit exprobrare civitatibus, in quibus factae sunt plurimae virtutes eius, quia non egissent poenitentiam.	
21 Vae tibi Corozain, vae tibi Bethsaida: quia, si in Tyro, et Sidone factae essent virtutes, quae factae sunt in vobis, olim in cilicio, et cinere	13 Vae tibi Corozain, vae tibi Bethsaida: quia si in Tyro, et Sidone factae essent virtutes, quae factae sunt in vobis, olim in cilicio, et cinere sedentes
poenitentiam egissent.	poeniterent.

22 Πλην
λεγω ὑμιν·
Τυρῳ και Σιδωνι ἀνεκτοτερον ἐσται ἐν
ἡμερᾳ
κρισεως, ἠ ὑμιν.
23 Και συ, Καπερναουμ, ἡ ἑως του οὐρανου ὑψωθεισα, ἑως ᾁδου καταβιβασθησῃ·
ὁτι εἰ ἐν Σοδομοις ἐγενοντο αἱ δυναμεις αἱ γενομεναι ἐν σοι, ἐμειναν ἀν μεχρι της σημερον.
24 Πλην λεγω ὑμιν, ὁτι γῃ Σοδομων ἀνεκτοτερον ἐσται ἐν ἡμερᾳ κρισεως, ἠ σοι. (CI)

14 Πλην

Τυρῳ και Σιδωνι ἀνεκτοτερον ἐσται ἐν

τῃ κρισει, ἠ ὑμιν.
15 Και συ, Καπερναουμ, ἡ ἑως του οὐρανου ὑψωθεισα, ἑως ᾁδου καταβιβασθησῃ.

16 Ὁ ἀκουων ὑμων ἐμου ἀκουει, και ὁ ἀθετων ὑμας ἐμε ἀθετει· ὁ δε ἐμε ἀθετων ἀθετει τον ἀποστειλαντα με. (CI)

XCVI

Christus per regiones transiordanicas adveniens in Iudaeam. Turba ad eum confluens. De coniugio et repudio. Castitas commendata

MATTHAEI XIX

1 ... και ἠλθεν εἰς τα ὁρια της Ἰουδαιας

περαν του Ἰορδανου.

2 Και ἠκολουθησαν αὐτῳ
ὀχλοι
πολλοι· και ἐθεραπευσεν αὐτους ἐκει.

3 Και προσηλθον
αὐτῳ
οἱ Φαρισαιοι
πειραζοντες αὐτον, και
λεγοντες αὐτῳ· εἰ ἐξεστιν ἀνθρωπῳ
ἀπολυσαι την γυναικα
αὐτου κατα πασαν αἰτιαν;

MARCI X

1 ... ἐρχεται εἰς τα ὁρια της Ἰουδαιας
δια του
περαν του Ἰορδανου·
και συμπορευονται παλιν —— προς αὐτον

[ὀχλοι],

και, ὡς εἰωθει, παλιν ἐδιδασκεν αὐτους.
2 Και προσελθοντες

οἱ Φαρισαιοι ——
πειραζοντες αὐτον,
[ἐπηρωτησαν αὐτον, εἰ ἐξεστιν ἀνδρι
γυναικα ἀπολυσαι].

MARCI X

3 Ὁ δε ἀποκριθεις εἰπεν αὐτοις· Τι ὑμιν ἐνετειλατο Μωσης;

4 Οἱ δε εἰπον· Μωσης ἐπετρεψε βιβλιον ἀποστασιου γραψαι, και ἀπολυσαι.

MATTHAEI XIX

4 Ὁ δε ἀποκριθεις

εἰπεν αὐτοις·

Οὐ ἀνεγνωτε, ὁτι ——
ἀπ' ἀρχης

ἀρσεν και θηλυ ἐποιησεν αὐτους

[ὁ ποιησας]; και εἰπεν·

MARCI X

5 Και ἀποκριθεις
ὁ Ἰησους
εἰπεν αὐτοις·
Προς την σκληροκαρδιαν ὑμων ἐγραψεν ὑμιν την ἐντολην ταυτην.

6 Ἀπο δε ἀρχης
κτισεως
ἀρσεν και θηλυ ἐποιησεν αὐτους
ὁ Θεος.

22 Verumtamen	14 Verumtamen
dico vobis:	
Tyro, et Sidoni remissius erit in	Tyro, et Sidoni remissius erit in
die	
iudicii, quam vobis.	iudicio, quam vobis.
23 Et tu Capharnaum,	15 Et tu Capharnaum
numquid	
usque in caelum exaltaberis? usque in infernum	usque ad caelum exaltata, usque ad infernum
descendes.	demergeris.
quia, si in Sodomis factae fuissent virtutes, quae factae sunt in te, forte mansissent usque in hanc diem.	
24 Verumtamen dico vobis, quia terrae Sodomorum remissius erit in die iudicii, quam tibi. (C1)	
	16 Qui vos audit, me audit: et qui vos spernit, me spernit. Qui autem me spernit, spernit eum, qui misit me. (C1)

XCVI

Christus per regiones transiordanicas adveniens in Iudaeam. Turba ad eum confluens. De coniugio et repudio. Castitas commendata

MATTHAEI XIX	MARCI X
1 . . . et venit in fines Iudaeae trans Iordanem,	1 . . . venit in fines Iudaeae ultra Iordanem:
	et conveniunt iterum — ad eum
2 Et secutae sunt eum	
turbae	[turbae]:
multae, et curavit eos ibi.	
	et sicut consueverat, iterum docebat illos.
3 Et accesserunt	2 Et accedentes
ad eum	
Pharisaei tentantes eum, et	Pharisaei —— tentantes eum
	[interrogabant eum:
dicentes:	
Si licet homini dimittere uxorem	Si licet viro uxorem dimittere:].
suam, quacumque ex causa?	

MARCI X

3 At illi respondens, dixit eis: Quid vobis praecepit Moyses?	4 Qui dixerunt: Moyses permisit libellum repudii scribere, et dimittere.

MATTHAEI XIX	MARCI X
4 Qui respondens,	5 Quibus respondens
	Iesus,
ait	ait:
eis:	
	Ad duritiam cordis vestri scripsit vobis praeceptum istud.
Non legistis, quia ——	
ab initio	6 Ab initio autem
	creaturae —— Deus
[qui fecit hominem],	
masculum, et feminam fecit eos?	[masculum, et feminam fecit eos].
et dixit:	

5 *῾Ενεκεν τουτου καταλειψει ἀνθρωπος τον πατερα*
και την μητερα, και προσκολληθησεται
τῃ γυναικι αὐτου·
και ἐσονται οἱ δυο εἰς σαρκα μιαν.
6 *῞Ωστε οὐκετι εἰσι δυο, ἀλλα*
σαρξ μια.
ὁ οὐν ὁ θεος συνεζευξεν, ἀνθρωπος μη χωριζετω.

7 *῞Ενεκεν τουτου καταλειψει ἀνθρωπος τον πατερα*
αὐτου
και την μητερα, και προσκολληθησεται
προς την γυναικα αὐτου·
8 *Και ἐσονται οἱ δυο εἰς σαρκα μιαν.*
ὡστε οὐκετι εἰσι δυο, ἀλλα
μια σαρξ.
9 *῾Ο οὐν ὁ θεος συνεζευξεν, ἀνθρωπος μη χωριζετω.*

MATTHAEI XIX

7 *Λεγουσιν αὐτῳ· Τι οὐν Μωσης ἐνετειλατο δουναι βιβλιον ἀποστασιον, και ἀπολυσαι αὐτην;*

8 *Λεγει αὐτοις· ῞Οτι Μωσης προς την σκληροκαρδιαν ὑμων ἐπετρεψεν ὑμιν ἀπολυσαι τας γυναικας ὑμων· ἀπ᾽ ἀρχης δε οὐ γεγονεν οὑτω.*

MATTHAEI XIX

9 *Λεγω δε ὑμιν, ὁτι*
ὁς ἀν ἀπολυσῃ την γυναικα αὐτου,
εἰ μη ἐπι πορνειᾳ,
και γαμηση ἀλλην, μοιχαται·
και ὁ ἀπολελυμενην γαμησας μοιχαται.

MARCI X

10 *Και ἐν τῃ οἰκιᾳ παλιν οἱ μαθηται αὐτου περι του αὐτου ἐπηρωτησαν αὐτον.*
11 *Και λεγει αὐτοις·*
῞Ος ἐαν ἀπολυσῃ την γυναικα αὐτου,
και γαμηση ἀλλην, μοιχαται
ἐπ᾽ αὐτην.
12 *Και ἐαν γυνη ἀπολυσῃ τον ἀνδρα αὐτης, και γαμηθῃ ἀλλῳ, μοιχαται.* **(CXXI)**

MATTHAEI XIX

10 *Λεγουσιν αὐτῳ οἱ μαθηται αὐτου· Εἰ οὑτως ἐστιν ἡ αἰτια του ἀνθρωπου μετα της γυναικος, οὐ συμφερει γαμησαι.*
11 *῾Ο δε εἰπεν αὐτοις· Οὐ παντες χωρουσι τον λογον τουτον, ἀλλ᾽ οἱς δεδοται.*

12 *Εἰσι γαρ εὐνουχοι, οἱτινες ἐκ κοιλιας μητρος ἐγεννηθησαν οὑτω· και εἰσιν εὐνουχοι, οἱτινες εὐνουχισθησαν ὑπο των ἀνθρωπων· και εἰσιν εὐνουχοι, οἱτινες εὐνουχισαν ἑαυτους δια την βασιλειαν των οὐρανων. ῾Ο δυναμενος χωρειν, χωρειτω.*

XCVII

Christus Hierosolymae diebus scenopegiae. Disceptationes de Christo

IOANNIS VII

11 *Οἱ οὐν ᾽Ιουδαιοι ἐζητουν αὐτον ἐν τῃ ἑορτῃ,*
και ἐλεγον· Που ἐστιν ἐκεινος;
12 *Και γογγυσμος πολυς περι αὐτου ἠν ἐν τοις*
ὀχλοις. Οἱ μεν ἐλεγον· ῞Οτι ἀγαθος ἐστιν· ἀλλοι δε ἐλεγον· Οὐ· ἀλλα πλανᾳ τον ὀχλον.
13 *Οὐδεις μεντοι παῤῥησιᾳ ἐλαλει περι αὐτου,*
δια τον φοβον των ᾽Ιουδαιων.
14 *᾽Ηδη δε της ἑορτης μεσουσης, ἀνεβη ὁ ᾽Ιησους*
εἰς το ἱερον, και ἐδιδασκε.
15 *Και ἐθαυμαζον οἱ ᾽Ιουδαιοι, λεγοντες· Πως*
οὑτος γραμματα οἰδε, μη μεμαθηκως;
16 *᾽Απεκριθη αὐτοις ὁ ᾽Ιησους και εἰπεν· ῾Η ἐμη*
διδαχη οὐκ ἐστιν ἐμη, ἀλλα του πεμψαντος με.

17 *᾽Εαν τις θελῃ το θελημα αὐτου ποιειν, γνωσεται περι της διδαχης, ποτερον ἐκ του θεου ἐστιν,*
ἢ ἐγω ἀπ᾽ ἐμαυτου λαλω.
18 *῾Ο ἀφ᾽ ἑαυτου λαλων, την δοξαν την ἰδιαν*
ζητει· ὁ δε ζητων την δοξαν του πεμψαντος αὐτον, οὑτος ἀληθης ἐστι, και ἀδικια ἐν αὐτῳ οὐκ ἐστιν.
19 *Οὐ Μωσης δεδωκεν ὑμιν τον νομον; και οὐδεις*
ἐξ ὑμων ποιει τον νομον· τι με ζητειτε ἀποκτειναι;
20 *᾽Απεκριθη ὁ ὀχλος και εἰπε· Δαιμονιον ἐχεις·*
τις σε ζητει ἀποκτειναι;
21 *᾽Απεκριθη ὁ ᾽Ιησους και εἰπεν αὐτοις· ῝Εν*
ἐργον ἐποιησα, και παντες θαυμαζετε

5 Propter hoc dimittet homo patrem

et matrem, et adhaerebit uxori suae,
et erunt duo in carne una.
6 Itaque iam non sunt duo sed una caro.
Quod ergo Deus coniunxit, homo non separet.

7 Propter hoc relinquet homo patrem suum,
et matrem, et adhaerebit ad uxorem suam:
8 Et erunt duo in carne una.
Itaque iam non sunt duo sed una caro.
9 Quod ergo Deus coniunxit, homo non separet.

MATTHAEI XIX

7 Dicunt illi: Quid ergo Moyses mandavit dare libellum repudii, et dimittere.

8 Ait illis: Quoniam Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras: ab initio autem non fuit sic.

MATTHAEI XIX

9 Dico autem vobis, quia
quicumque dimiserit uxorem suam,
nisi ob fornicationem,
et aliam duxerit, moechatur:

et qui dimissam duxerit, moechatur.

MARCI X

10 Et in domo iterum discipuli eius de eodem interrogaverunt eum.
11 Et ait illis:

Quicumque dimiserit uxorem suam,

et aliam duxerit, adulterium committit super eam.

12 Et si uxor dimiserit virum suum, et alii nupserit, moechatur. (CXXI)

MATTHAEI XIX

10 Dicunt ei discipuli eius: Si ita est causa hominis cum uxore, non expedit nubere.
11 Qui dixit illis: Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est.

12 Sunt enim eunuchi, qui de matris utero sic nati sunt: et sunt eunuchi, qui facti sunt ab hominibus: et sunt eunuchi, qui seipsos castraverunt propter regnum caelorum. Qui potest capere, capiat. (CXXI)

XCVII

Christus Hierosolymae diebus scenopegiae. Disceptationes de Christo.

IOANNIS VII

11 Iudaei ergo quaerebant eum in die festo, et dicebant: Ubi est ille?
12 Et murmur multum erat in turba de eo. Quidam enim dicebant: Quia bonus est. Alii autem dicebant: Non, sed seducit turbas.
13 Nemo tamen palam loquebatur de illo propter metum Iudaeorum.
14 Iam autem die festo mediante, ascendit Iesus in templum, et docebat.
15 Et mirabantur Iudaei, dicentes: Quomodo hic litteras scit, cum non didicerit?
16 Respondit eis Iesus, et dixit: Mea doctrina non est mea, sed eius, qui misit me.

17 Si quis voluerit voluntatem eius facere: cognoscet de doctrina, utrum ex Deo sit, an ego a me ipso loquar.
18 Qui a semetipso loquitur, gloriam propriam quaerit: qui autem quaerit gloriam eius, qui misit eum, hic verax est, et iniustitia in illo non est.
19 Nonne Moyses dedit vobis legem: et nemo ex vobis facit legem?
20 Quid me quaeritis interficere? Respondit turba, et dixit: Daemonium habes: quis te quaerit interficere?
21 Respondit Iesus, et dixit eis: Unum opus feci, et omnes miramini.

22 *Δια τουτο. Μωσης δεδωκεν ὑμιν την περιτομην· (οὐχ ὁτι ἐκ του Μωσεως ἐστιν, ἀλλ᾽ ἐκ των πατερων·) και ἐν σαββατῳ περιτεμνετε ἀνθρωπον.*

23 *Εἰ περιτομην λαμβανει ἀνθρωπος ἐν σαββατῳ, ἱνα μη λυθη ὁ νομος Μωσεως, ἐμοι χολατε, ὁτι ὁλον ἀνθρωπον ὑγιη ἐποιησα ἐν σαββατῳ;*

24 *Μη κρινετε κατ᾽ ὀψιν, ἀλλα την δικαιαν κρισιν κρινατε.*

25 *Ἐλεγον οὐν τινες ἐκ των Ἱεροσολυμιτων· Οὐχ οὑτος ἐστιν, ὁν ζητουσιν ἀποκτειναι;*

26 *Και ἰδε, παῤῥησια λαλει, και οὐδεν αὐτῳ λεγουσι· μηποτε ἀληθως ἐγνωσαν οἱ ἀρχοντες, ὁτι οὑτος ἐστιν ὁ Χριστος;*

27 *Ἀλλα τουτον οἰδαμεν, ποθεν ἐστιν· ὁ δε Χριστος ὁταν ἐρχηται, οὐδεις γινωσκει, ποθεν ἐστιν.*

28 *Ἐκραξεν οὐν ἐν τῳ ἱερῳ διδασκων ὁ Ἰησους, και λεγων· Κἀμε οἰδατε, και οἰδατε ποθεν εἰμι· και ἀπ᾽ ἐμαυτου οὐκ ἐληλυθα, ἀλλ᾽ ἐστιν ἀληθινος ὁ πεμψας με, ὁν ὑμεις οὐκ οἰδατε.*

29 *Ἐγω οἰδα αὐτον· ὁτι παρ᾽ αὐτου εἰμι, κἀκεινος με ἀπεστειλεν.*

30 *Ἐζητουν οὐν αὐτον πιασαι· και οὐδεις ἐπεβαλεν ἐπ᾽ αὐτον την χειρα, ὁτι οὐπω ἐληλυθει ἡ ὡρα αὐτου.*

31 *Πολλοι δε ἐκ του ὀχλου ἐπιστευσαν εἰς αὐτον, και ἐλεγον· Ὁτι ὁ Χριστος, ὁταν ἐλθη, μητι πλειονα σημεια τουτων ποιησει, ὡν οὑτος ἐποιησεν;*

32 *Ἠκουσαν οἱ Φαρισαιοι του ὀχλου γογγυζοντος περι αὐτου ταυτα, και ἀπεστειλαν οἱ Φαρισαιοι και οἱ ἀρχιερεις ὑπηρετας, ἱνα πιασωσιν αὐτον.*

33 *Εἰπεν οὐν αὐτοις ὁ Ἰησους· Ἐτι μικρον χρονον μεθ᾽ ὑμων εἰμι, και ὑπαγω προς τον πεμψαντα με.*

34 *Ζητησετε με, και οὐχ εὑρησετε· και ὁπου εἰμι ἐγω, ὑμεις οὐ δυνασθε ἐλθειν.*

35 *Εἰπον οὐν οἱ Ἰουδαιοι προς ἑαυτους· Που οὑτος μελλει πορευεσθαι, ὁτι ἡμεις οὐχ εὑρησομεν αὐτον; μη εἰς την διασποραν των Ἑλληνων μελλει πορευεσθαι, και διδασκειν τους Ἑλληνας;*

36 *Τις ἐστιν οὑτος ὁ λογος, ὁν εἰπε· Ζητησετε με, και οὐχ εὑρησετε· και ὁπου εἰμι ἐγω, ὑμεις οὐ δυνασθε ἐλθειν;*

37 *Ἐν δε τη ἐσχατη ἡμερᾳ τη μεγαλη της ἑορτης εἱστηκει ὁ Ἰησους, και ἐκραξε, λεγων· Ἐαν τις διψᾳ, ἐρχεσθω προς με, και πινετω.*

38 *Ὁ πιστευων εἰς ἐμε, καθως εἰπεν ἡ γραφη, ποταμοι ἐκ της κοιλιας αὐτου ῥευσουσιν ὑδατος ζωντος.*

39 *Τουτο δε εἰπε περι του πνευματος, οὑ ἐμελλον λαμβανειν οἱ πιστευοντες εἰς αὐτον· οὐπω γαρ ἠν πνευμα ἁγιον, ὁτι ὁ Ἰησους οὐδεπω ἐδοξασθη.*

40 *Πολλοι οὐν ἐκ του ὀχλου, ἀκουσαντες τον λογον, ἐλεγον· Οὑτος ἐστιν ἀληθως ὁ προφητης.*

41 *Ἀλλοι ἐλεγον· Οὑτος ἐστιν ὁ Χριστος. Ἀλλοι δε ἐλεγον· Μη γαρ ἐκ της Γαλιλαιας ὁ Χριστος ἐρχεται;*

42 *Οὐχι ἡ γραφη εἰπεν, ὁτι ἐκ του σπερματος Δαυιδ, και ἀπο Βηθλεεμ της κωμης, ὁπου ἠν Δαυιδ, ὁ Χριστος ἐρχεται;*

43 *Σχισμα οὐν ἐν τῳ ὀχλῳ ἐγενετο δι᾽ αὐτον.*

44 *Τινες δε ἠθελον ἐξ αὐτων πιασαι αὐτον· ἀλλ᾽ οὐδεις ἐπεβαλεν ἐπ᾽ αὐτον τας χειρας.*

45 *Ἠλθον οὐν οἱ ὑπηρεται προς τους ἀρχιερεις και Φαρισαιους. Και εἰπον αὐτοις ἐκεινοι· Δια τι οὐκ ἠγαγετε αὐτον;*

46 *Ἀπεκριθησαν οἱ ὑπηρεται· Οὐδεποτε οὑτως ἐλαλησεν ἀνθρωπος, ὡς οὑτος ὁ ἀνθρωπος.*

47 *Ἀπεκριθησαν οὐν αὐτοις οἱ Φαρισαιοι· Μη και ὑμεις πεπλανησθε;*

48 *Μη τις ἐκ των ἀρχοντων ἐπιστευσεν εἰς αὐτον, ἢ ἐκ των Φαρισαιων;*

49 *Ἀλλ᾽ ὁ ὀχλος οὑτος, ὁ μη γινωσκων τον νομον, ἐπικαταρατοι εἰσι.*

50 *Λεγει Νικοδημος προς αὐτους, ὁ ἐλθων νυκτος προς αὐτον, εἱς ὠν ἐξ αὐτων·*

51 *Μη ὁ νομος ἡμων κρινει τον ἀνθρωπον, ἐαν μη ἀκουση παρ᾽ αὐτου προτερον, και γνῳ τι ποιει;*

52 *Ἀπεκριθησαν και εἰπον αὐτῳ· Μη και συ ἐκ της Γαλιλαιας εἰ; ἐρευνησον και ἰδε, ὁτι προφητης ἐκ της Γαλιλαιας οὐκ ἐγηγερται.*

53 *Και ἐπορευθη ἑκαστος εἰς τον οἰκον αὐτου.*

XCVIII

Mulier adultera. Christi orationes. Iudaei Christum lapidare tentantes.

IOANNIS VIII

1 *Ἰησους δε ἐπορευθη εἰς το ὀρος των ἐλαιων.*

2 *Ὀρθρου δε παλιν παρεγενετο εἰς το ἱερον, και πας ὁ λαος ἠρχετο προς αὐτον· και καθισας ἐδιδασκεν αὐτους.*

3 *Ἀγουσι δε οἱ γραμματεις και οἱ Φαρισαιοι προς αὐτον γυναικα ἐν μοιχειᾳ κατειλημμενην, και στησαντες αὐτην ἐν μεσῳ,*

4 *Λεγουσιν αὐτῳ· Διδασκαλε, αὑτη ἡ γυνη κατειληφθη ἐπαυτοφωρῳ μοιχευομενη.*

5 *Ἐν δε τῳ νομῳ Μωσης ἡμιν ἐνετειλατο τας τοιαυτας λιθοβολεισθαι· συ οὐν τι λεγεις;*

6 *Τουτο δε ἐλεγον πειραζοντες αὐτον, ἱνα ἐχωσι κατηγορειν αὐτου. Ὁ δε Ἰησους κατω κυψας, τῳ δακτυλῳ ἐγραφεν εἰς την γην.*

22 Propterea Moyses dedit vobis circumcisionem: (non quia ex Moyse est, sed ex patribus) et in sabbato circumciditis hominem.

23 Si circumcisionem accipit homo in sabbato, ut non solvatur lex Moysi: mihi indignamini quia totum hominem sanum feci in sabbato?

24 Nolite iudicare secundum faciem, sed iustum iudicium iudicate.

25 Dicebant ergo quidam ex Ierosolymis: Nonne hic est, quem quaerunt interficere?

26 Et ecce palam loquitur, et nihil ei dicunt. Numquid vere cognoverunt principes quia hic est Christus?

27 Sed hunc scimus unde sit: Christus autem cum venerit, nemo scit unde sit.

28 Clamabat ergo Iesus in templo docens, et dicens: Et me scitis, et unde sim scitis: et a me ipso non veni, sed est verus, qui misit me, quem vos nescitis.

29 Ego scio eum: quia ab ipso sum, et ipse me misit.

30 Quaerebant ergo eum apprehendere: et nemo misit in illum manus, quia nondum venerat hora eius.

31 De turba autem multi crediderunt in eum, et dicebat: Christus cum venerit, numquid plura signa faciet quam quae hic facit?

32 Audierunt Pharisaei turbam murmurantem de illo haec: et miserunt principes et Pharisaei ministros ut apprehenderent eum.

33 Dixit ergo eis Iesus: Adhuc modicum tempus vobiscum sum: et vado ad eum, qui me misit.

34 Quaeretis me, et non invenietis: et ubi ego sum, vos non potestis venire.

35 Dixerunt ergo Iudaei ad semetipsos: Quo hic iturus est, quia non inveniemus eum? numquid in dispersionem Gentium iturus est, et docturus Gentes?

36 Quis est hic sermo, quem dixit: Quaeretis me, et non invenietis: et ubi sum ego, vos non potestis venire?

37 In novissimo autem die magno festivitatis stabat Iesus, et clamabat, dicens: Si quis sitit, veniat ad me, et bibat.

38 Qui credit in me, sicut dicit Scriptura, flumina de ventre eius fluent aquae vivae.

39 Hoc autem dixit de Spiritu, quem accepturi erant credentes in eum: nondum enim erat Spiritus datus, quia Iesus nondum erat glorificatus.

40 Ex illa ergo turba cum audissent hos sermones eius, dicebant: Hic est vere propheta.

41 Alii dicebant: Hic est Christus. Quidam autem dicebant: Numquid a Galilaea venit Christus?

42 Nonne Scriptura dicit: Quia ex semine David, et de Bethlehem castello, ubi erat David, venit Christus?

43 Dissensio itaque facta est in turba propter eum.

44 Quidam autem ex ipsis volebant apprehendere eum: sed nemo misit super eum manus.

45 Venerunt ergo ministri ad Pontifices, et Pharisaeos. Et dixerunt eis illi: Quare non adduxistis illum?

46 Responderunt ministri: Numquam sic locutus est homo, sicut hic homo.

47 Responderunt ergo eis Pharisaei: Numquid et vos seducti estis?

48 Numquid ex principibus aliquis credidit in eum, aut ex Pharisaeis?

49 Sed turba haec, quae non novit legem, maledicti sunt.

50 Dixit Nicodemus ad eos, ille, qui venit ad eum nocte, qui unus erat ex ipsis:

51 Numquid lex nostra iudicat hominem, nisi prius audierit ab ipso, et cognoverit quid faciat?

52 Responderunt, et dixerunt ei: Numquid et tu Galilaeus es? Scrutare Scripturas, et vide quia Galilaea propheta non surgit.

53 Et reversi sunt unusquisque in domum suam.

XCVIII

Mulier adultera. Christi orationes. Iudaei Christum lapidare tentantes

IOANNIS VIII

1 Iesus autem perrexit in montem Oliveti:

2 Et diluculo iterum venit in templum, et omnis populus venit ad eum, et sedens docebat eos.

3 Adducunt autem Scribae et Pharisaei mulierem in adulterio deprehensam: et statuerunt eam in medio.

4 Et dixerunt ei: Magister, haec mulier modo deprehensa est in adulterio.

5 In lege autem Moyses mandavit nobis huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis?

6 Hoc autem dicebant tentantes eum, ut possent accusare eum. Iesus autem inclinans se deorsum, digito scribebat in terra.

7 Ὡς δε ἐπεμενον ἐρωτωντες αὐτον, ἀνακυψας εἰπε προς αὐτους· Ὁ ἀναμαρτητος ὑμων, πρωτος τον λιθον ἐπ᾽ αὐτη βαλετω.

8 Και παλιν, κατω κυψας, ἐγραφεν εἰς την γην.

9 Οἱ δε ἀκουσαντες, και ὑπο της συνειδησεως ἐλεγχομενοι, ἐξηρχοντα εἰς καθ᾽ εἱς, ἀρξαμενοι ἀπο των πρεσβυτερων ἑως των ἐσχατων· και κατελειφθη μονος ὁ Ἰησους, και ἡ γυνη ἐν μεσῳ ἑστωσα.

10 Ἀνακυψας δε ὁ Ἰησους, και μηδενα θεασαμενος πλην της γυναικος, εἰπεν αὐτη· Ἡ γυνη, που εἰσιν ἐκεινοι οἱ κατηγοροι σου; οὐδεις σε κατεκρινεν;

11 Ἡ δε εἰπεν· Οὐδεις, κυριε. Εἰπε δε αὐτη ὁ Ἰησους· Οὐδε ἐγω σε κατακρινω· πορευου, και μηκετι ἁμαρτανε.

12 Παλιν οὐν ὁ Ἰησους αὐτοις ἐλαλησε, λεγων· Ἐγω εἰμι το φως του κοσμου· ὁ ἀκολουθων ἐμοι, οὐ μη περιπατησει ἐν τῃ σκοτιᾳ, ἀλλ᾽ ἑξει το φως της ζωης.

13 Εἰπον οὐν αὐτῳ οἱ Φαρισαιοι· Συ περι σεαυτου μαρτυρεις· ἡ μαρτυρια σου οὐκ ἐστιν ἀληθης.

14 Ἀπεκριθη Ἰησους και εἰπεν αὐτοις· Κἀν ἐγω μαρτυρω περι ἐμαυτου, ἀληθης ἐστιν ἡ μαρτυρια μου, ὁτι οἰδα, ποθεν ἠλθον, και που ὑπαγω· ὑμεις δε οὐκ οἰδατε, ποθεν ἐρχομαι, ἠ που ὑπαγω.

15 Ὑμεις κατα την σαρκα κρινετε, ἐγω οὐ κρινω οὐδενα.

16 Και ἐαν κρινω δε ἐγω, ἡ κρισις ἡ ἐμη ἀληθης ἐστιν· ὁτι μονος οὐκ εἰμι, ἀλλ᾽ ἐγω και ὁ πεμψας με πατηρ.

17 Και ἐν τῳ νομῳ δε τῳ ὑμετερῳ γεγραπται· Ὁτι δυο ἀνθρωπων ἡ μαρτυρια ἀληθης ἐστιν.

18 Ἐγω εἰμι ὁ μαρτυρων περι ἐμαυτου, και μαρτυρει περι ἐμου ὁ πεμψας με πατηρ.

19 Ἐλεγον οὐν αὐτῳ· Που ἐστιν ὁ πατηρ σου; Ἀπεκριθη Ἰησους· Οὐτε ἐμε οἰδατε, οὐτε τον πατερα μου. Εἰ ἐμε ᾐδειτε, και τον πατερα μου ᾐδειτε ἀν.

20 Ταυτα τα ῥηματα ἐλαλησεν ὁ Ἰησους ἐν τῳ γαζοφυλακιῳ, διδασκων ἐν τῳ ἱερῳ· και οὐδεις ἐπιασεν αὐτον, ὁτι οὐπω ἐληλυθει ἡ ὡρα αὐτου.

21 Εἰπεν οὐν παλιν αὐτοις ὁ Ἰησους· Ἐγω ὑπαγω, και ζητησετε με, και ἐν τῃ ἁμαρτιᾳ ὑμων ἀποθανεισθε· ὁπου ἐγω ὑπαγω, ὑμεις οὐ δυνασθε ἐλθειν.

22 Ἐλεγον οὐν οἱ Ἰουδαιοι· Μητι ἀποκτενει ἑαυτον, ὁτι λεγει· Ὁπου ἐγω ὑπαγω, ὑμεις οὐ δυνασθε ἐλθειν;

23 Και εἰπεν αὐτοις· Ὑμεις ἐκ των κατω ἐστε, ἐγω ἐκ των ἀνω εἰμι· ὑμεις ἐκ του κοσμου τουτου ἐστε, ἐγω οὐκ εἰμι ἐκ του κοσμου τουτου.

24 Εἰπον οὐν ὑμιν, ὁτι ἀποθανεισθε ἐν ταις ἁμαρτιαις ὑμων· ἐαν γαρ μη πιστευσητε, ὁτι ἐγω εἰμι, ἀποθανεισθε ἐν ταις ἁμαρτιαις ὑμων.

25 Ἐλεγον οὐν αὐτῳ· Συ τις εἶ; Και εἰπεν αὐτοις ὁ Ἰησους· Την ἀρχην ὁ, τι και λαλω ὑμιν.

26 Πολλα ἐχω περι ὑμων λαλειν, και κρινειν· ἀλλ᾽ ὁ πεμψας με ἀληθης ἐστι· κἀγω ἁ ἠκουσα παρ᾽ αὐτου, ταυτα λεγω εἰς τον κοσμον.

27 Οὐκ ἐγνωσαν, ὁτι τον πατερα αὐτοις ἐλεγεν.

28 Εἰπεν οὐν αὐτοις ὁ Ἰησους· Ὁταν ὑψωσητε τον υἱον του ἀνθρωπου, τοτε γνωσεσθε, ὁτι ἐγω εἰμι· και ἀπ᾽ ἐμαυτου ποιω οὐδεν, ἀλλα καθως ἐδιδαξε με ὁ πατηρ μου, ταυτα λαλω,

29 Και ὁ πεμψας με, μετ᾽ ἐμου ἐστιν· οὐκ ἀφηκε με μονον ὁ πατηρ, ὁτι ἐγω τα ἀρεστα αὐτῳ ποιω παντοτε.

30 Ταυτα αὐτου λαλουντος, πολλοι ἐπιστευσαν εἰς αὐτον.

31 Ἐλεγεν οὐν ὁ Ἰησους προς τους πεπιστευκοτας αὐτῳ Ἰουδαιους· Ἐαν ὑμεις μεινητε ἐν τῳ λογῳ τῳ ἐμῳ, ἀληθως μαθηται μου ἐστε,

32 Και γνωσεσθε την ἀληθειαν, και ἡ ἀληθεια ἐλευθερωσει ὑμας.

33 Ἀπεκριθησαν αὐτῳ· Σπερμα Ἀβρααμ ἐσμεν, και οὐδενι δεδουλευκαμεν πωποτε· πως συ λεγεις· Ὁτι ἐλευθεροι γενησεσθε;

34 Ἀπεκριθη αὐτοις ὁ Ἰησους· Ἀμην ἀμην λεγω ὑμιν· ὁτι πας ὁ ποιων την ἁμαρτιαν, δουλος ἐστι της ἁμαρτιας.

35 Ὁ δε δουλος οὐ μενει ἐν τῃ οἰκιᾳ εἰς τον αἰωνα· ὁ υἱος μενει εἰς τον αἰωνα.

36 Ἐαν οὐν ὁ υἱος ὑμας ἐλευθερωσῃ, ὀντως ἐλευθεροι ἐσεσθε.

37 Οἰδα, ὁτι σπερμα Ἀβρααμ ἐστε· ἀλλα ζητειτε με ἀποκτειναι, ὁτι ὁ λογος ὁ ἐμος οὐ χωρει ἐν ὑμιν.

38 Ἐγω ὁ ἑωρακα παρα τῳ πατρι μου, λαλω· και ὑμεις οὐν, ὁ ἑωρακατε παρα τῳ πατρι ὑμων, ποιειτε.

39 Ἀπεκριθησαν και εἰπον αὐτῳ· Ὁ πατηρ ἡμων Ἀβρααμ ἐστι. Λεγει αὐτοις ὁ Ἰησους· Εἰ τεκνα του Ἀβρααμ ἐστε, τα ἐργα του Ἀβρααμ ἐποιειτε ἀν.

40 Νυν δε ζητειτε με ἀποκτειναι, ἀνθρωπον, ὁς την ἀληθειαν ὑμιν λελαληκα, ἡν ἠκουσα παρα του θεου· τουτο Ἀβρααμ οὐκ ἐποιησεν.

41 Ὑμεις ποιειτε τα ἐργα του πατρος ὑμων. Εἰπον οὐν αὐτῳ· Ἡμεις ἐκ πορνειας οὐ γεγεννημεθα· ἑνα πατερα ἐχομεν, τον θεον.

42 Εἰπεν οὐν αὐτοις ὁ Ἰησους· Εἰ ὁ θεος πατηρ ὑμων ἠν, ἠγαπατε ἀν ἐμε· ἐγω γαρ ἐκ του θεου ἐξηλθον και ἡκω· οὐδε γαρ ἀπ᾽ ἐμαυτου ἐληλυθα, ἀλλ᾽ ἐκεινος με ἀπεστειλε.

43 Διατι την λαλιαν την ἐμην οὐ γινωσκετε; Ὁτι οὐ δυνασθε ἀκουειν τον λογον τον ἐμον.

44 Ὑμεις ἐκ του πατρος του διαβολου ἐστε, και τας ἐπιθυμιας του πατρος ὑμων θελετε ποιειν. Ἐκεινος ἀνθρωποκτονος ἠν ἀπ᾽ ἀρχης, και ἐν τῃ ἀληθειᾳ οὐχ ἑστηκεν· ὁτι οὐκ ἐστιν ἀλεθεια ἐν αὐτῳ. Ὁταν λαλῃ το ψευδος, ἐκ των ἰδιων λαλει· ὁτι ψευστης ἐστι, και ὁ πατηρ αὐτου.

7 Cum ergo perseverarent interrogantes eum, erexit se, et dixit eis: Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat.
8 Et iterum se inclinans, scribebat in terra.
9 Audientes autem unus post unum exibant, incipientes a senioribus: et remansit solus Iesus, et mulier in medio stans.
10 Erigens autem se Iesus, dixit ei: Mulier, ubi sunt, qui te accusabant? nemo te condemnavit?
11 Quae dixit: Nemo, Domine. Dixit autem Iesus: Nec ego te condemnabo: Vade, et iam amplius noli peccare.
12 Iterum ergo locutus est eis Iesus, dicens: Ego sum lux mundi: qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitae.
13 Dixerunt ergo ei Pharisaei: Tu de te ipso testimonium perhibes: testimonium tuum non est verum.
14 Respondit Iesus, et dixit eis: Et si ego testimonium perhibeo de meipso, verum est testimonium meum: quia scio unde veni, et quo vado: vos autem nescitis unde venio, aut quo vado.
15 Vos secundum carnem iudicatis; ego non iudico quemquam:
16 Et si iudico ego, iudicium meum verum est, quia solus non sum: sed ego, et qui misit me, Pater.
17 Et in lege vestra scriptum est, quia duorum hominum testimonium verum est.
18 Ego sum, qui testimonium perhibeo de meipso: et testimonium perhibet de me, qui misit me, Pater.
19 Dicebant ergo ei: Ubi est Pater tuus? Respondit Iesus: Neque me scitis, neque Patrem meum: si me sciretis, forsitan et Patrem meum sciretis.
20 Haec verba locutus est Iesus in gazophilacio, docens in templo: et nemo apprehendit eum, quia necdum venerat hora eius.
21 Dixit ergo iterum eis Iesus: Ego vado, et quaeretis me, et in peccato vestro moriemini. Quo ego vado, vos non potestis venire.
22 Dicebant ergo Iudaei: Numquid interficiet semetipsum, quia dixit: Quo ego vado, vos non potestis venire?
23 Et dicebat eis: Vos de deorsum estis, ego de supernis sum. Vos de mundo hoc estis, ego non sum de hoc mundo.
24 Dixi ergo vobis, quia moriemini in peccatis vestris: si enim non credideritis quia ego sum, moriemini in peccato vestro.
25 Dicebant ergo ei: Tu quis es? Dixit eis Iesus: Principium, qui et loquor vobis.
26 Multa habeo de vobis loqui, et iudicare: sed qui me misit, verax est: et ego quae audivi ab eo, haec loquor in mundo.
27 Et non cognoverunt quia Patrem eius dicebat Deum.
28 Dixit ergo eis Iesus: Cum exaltaveritis Filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum, et a meipso facio nihil, sed sicut docuit me Pater, haec loquor:
29 Et qui me misit, mecum est, et non reliquit me solum: quia ego, quae placita sunt ei, facio semper.
30 Haec illo loquente, multi crediderunt in eum.
31 Dicebat ergo Iesus ad eos, qui crediderunt ei, Iudaeos: Si vos manseritis in sermone meo, vere discipuli mei eritis:
32 Et cognoscetis veritatem, et veritas liberabit vos.
33 Responderunt ei: Semen Abrahae sumus, et nemini servivimus umquam: quomodo tu dicis: Liberi eritis?
34 Respondit eis Iesus: Amen, amen dico vobis: quia omnis, qui facit peccatum, servus est peccati.
35 Servus autem non manet in domo in aeternum: filius autem manet in aeternum.
36 Si ergo vos filius liberaverit, vere liberi eritis.
37 Scio quia filii Abrahae estis: sed quaeritis me interficere, quia sermo meus non capit in vobis.
38 Ego quod vidi apud Patrem meum, loquor: et vos quae vidistis apud patrem vestrum, facitis.
39 Responderunt, et dixerunt ei: Pater noster Abraham est. Dicit eis Iesus: Si filii Abrahae estis, opera Abrahae facite.
40 Nunc autem quaeritis me interficere, hominem, qui veritatem vobis locutus sum, quam audivi a Deo: hoc Abraham non fecit.
41 Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt itaque ei: Nos ex fornicatione non sumus nati: unum patrem habemus Deum.
42 Dixit ergo eis Iesus: Si Deus pater vester esset: diligeretis utique me: ego enim ex Deo processi, et veni: neque enim a me ipso veni, sed ille me misit.
43 Quare loquelam meam non cognoscitis? Quia non potestis audire sermonem meum.
44 Vos ex patre diabolo estis: et desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio, et in veritate non stetit: quia non est veritas in eo: cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est et pater eius.

45 *Ἐγω δε ὁτι την ἀληθειαν λεγω, οὐ πιστευετε μοι.*

46 *Τις ἐξ ὑμων ἐλεγχει με περι ἁμαρτιας; εἰ ἀληθειαν λεγω, διατι ὑμεις οὐ πιστευετε μοι;*

47 *Ὁ ὢν ἐκ του Θεου, τα ῥηματα του Θεου ἀκουει· δια τουτο ὑμεις οὐκ ἀκουετε, ὁτι ἐκ του Θεου οὐκ ἐστε.*

48 *Ἀπεκριθησαν οὐν οἱ Ἰουδαιοι και εἰπον αὐτῳ· Οὐ καλως λεγομεν ἡμεις, ὁτι Σαμαρειτης εἰ συ, και δαιμονιον ἐχεις;*

49 *Ἀπεκριθη Ἰησους· Ἐγω δαιμονιον οὐκ ἐχω, ἀλλα τιμω τον πατερα μου, και ὑμεις ἀτιμαζετε με.*

50 *Ἐγω δε οὐ ζητω την δοξαν μου· ἐστιν ὁ ζητων και κρινων.*

51 *Ἀμην αμην λεγω ὑμιν, ἐαν τις τον λογον τον ἐμον τηρησῃ, θανατον οὐ μη θεωρηση εἰς τον αἰωνα.*

52 *Εἰπον οὐν αὐτῳ οἱ Ἰουδαιοι· Νυν ἐγνωκαμεν, ὁτι δαιμονιον ἐχεις· Ἀβρααμ ἀπεθανε και οἱ προφηται, και συ λεγεις· Ἐαν τις τον λογον μου τηρησῃ, οὐ μη γευσεται θανατου εἰς τον αἰωνα.*

53 *Μη συ μειζων εἰ του πατρος ἡμων Ἀβρααμ, ὁστις ἀπεθανε; και οἱ προφηται ἀπεθανον· τινα σεαυτον ποιεις;*

54 *Ἀπεκριθη Ἰησους· Ἐαν ἐγω δοξαζω ἐμαυτον, ἡ δοξα μου οὐδεν ἐστιν. Ἐστιν ὁ πατηρ μου ὁ δοξαζων με, ὁν ὑμεις λεγετε, ὁτι Θεος ὑμων ἐστι,*

55 *Και οὐκ ἐγνωκατε αὐτον· ἐγω δε οἰδα αὐτον. Και ἐαν εἰπω, ὁτι οὐκ οἰδα αὐτον, ἐσομαι ὁμοιος ὑμων, ψευστης. Ἀλλ' οἰδα αὐτον, και τον λογον αὐτου τηρω.*

56 *Ἀβρααμ ὁ πατηρ ὑμων ἠγαλλιασατο, ἱνα ἰδῃ την ἡμεραν την ἐμην· και εἰδε, και ἐχαρη.*

57 *Εἰπον οὐν οἱ Ἰουδαιοι προς αὐτον· Πεντηκοντα ἐτη οὐπω ἐχεις, και Ἀβρααμ ἑωρακας;*

58 *Εἰπεν αὐτοις ὁ Ἰησους· Ἀμην ἀμην λεγω ὑμιν, πριν Ἀβρααμ γενεσθαι, ἐγω εἰμι.*

59 *Ἠραν οὐν λιθους, ἱνα βαλωσιν ἐπ' αὐτον· Ἰησους δε ἐκρυβη, και ἐξηλθεν ἐκ του ἱερου.*

XCIX

Homo a nativitate caecus visum adeptus

IOANNIS IX

1 *Και παραγων εἰδεν ἀνθρωπον τυφλον ἐκ γενετης.*

2 *Και ἠρωτησαν αὐτον οἱ μαθηται αὐτου, λεγοντες· Ῥαββι, τις ἡμαρτεν; οὑτος, ἡ οἱ γονεις αὐτου, ἱνα τυφλος γεννηθῃ;*

3 *Ἀπεκριθη Ἰησους· Οὐτε οὑτος ἡμαρτεν, οὐτε οἱ γονεις αὐτου· ἀλλ' ἱνα φανερωθῃ τα ἐργα του Θεου ἐν αὐτῳ.*

4 *Ἐμε δει ἐργαζεσθαι τα ἐργα του πεμψαντος με, ἑως ἡμερα ἐστιν· ἐρχεται νυξ, ὁτε οὐδεις δυναται ἐργαζεσθαι.*

5 *Ὁταν ἐν τῳ κοσμῳ ὠ, φως εἰμι του κοσμου.*

6 *Ταυτα εἰπων, ἐπτυσε χαμαι, και ἐποιησε πηλον ἐκ του πτυσματος, και ἐπεχρισε τον πηλον ἐπι τους ὀφθαλμους του τυφλου,*

7 *Και εἰπεν αὐτω· Ὑπαγε, νιψαι εἰς την κολυμβηθραν του Σιλωαμ· (ὁ ἑρμηνευεται, ἀπεσταλμενος.) Ἀπηλθεν οὐν, και ἐνιψατο, και ἠλθε βλεπων.*

8 *Οἱ ουν γειτονες, και οἱ θεωρουντες αὐτον το προτερον, ὁτι προσαιτης ἠν, ἐλεγον· Οὐχ οὑτος ἐστιν ὁ καθημενος και προσαιτων;*

9 *Ἀλλοι ἐλεγον· Ὁτι οὑτος ἐστιν. Ἀλλοι δε· Ὁτι ὁμοιος αὐτῳ ἐστιν. Ἐκεινος ἐλεγεν· Ὁτι ἐγω εἰμι.*

10 *Ἐλεγον οὐν αὐτῳ· Πως ἀνεῳχθησαν σοι οἱ ὀφθαλμοι;*

11 *Ἀπεκριθη ἐκεινος και εἰπεν· Ἀνθρωπος, λεγομενος Ἰησους, πηλον ἐποιησε, και ἐπεχρισε μου τους ὀφθαλμους, και εἰπε μοι· Ὑπαγε εἰς την κολυμβηθραν του Σιλωαμ, και νιψαι. Ἀπελθων δε και νιψαμενος, ἀνεβλεψα.*

12 *Εἰπον οὐν αὐτῳ· Που ἐστιν ἐκεινος; Λεγει· Οὐκ οἰδα.*

13 *Ἀγουσιν αὐτον προς τους Φαρισαιους, τον ποτε τυφλον.*

14 *Ἠν δε σαββατον, ὁτε τον πηλον ἐποιησεν ὁ Ἰησους, και ἀνεῳξεν αὐτου τους ὀφθαλμους.*

15 *Παλιν οὐν ἠρωτων αὐτον και οἱ Φαρισαιοι, πως ἀνεβλεψεν. Ὁ δε εἰπεν αὐτοις· Πηλον ἐπεθηκε μου ἐπι τους ὀφθαλμους, και ἐνιψαμην, και βλεπω.*

16 *Ἐλεγον οὐν ἐκ των Φαρισαιων τινες· Οὑτος ὁ ἀνθρωπος οὐκ ἐστι παρα του Θεου, ὁτι το σαββατον οὐ τηρει. Ἀλλοι ἐλεγον· Πως δυναται ἀνθρωπος ἁμαρτωλος τοιαυτα σημεια ποιειν; Και σχισμα ἠν ἐν αὐτοις.*

17 *Λεγουσι τῳ τυφλῳ παλιν· Συ τι λεγεις περι αὐτου, ὁτι ἠνοιξε σου τους ὀφθαλμους; Ὁ δε εἰπεν· Ὁτι προφητης ἐστιν.*

18 *Οὐκ ἐπιστευσαν οὐν οἱ Ἰουδαιοι περι αὐτου, ὁτι τυφλος ἠν, και ἀνεβλεψεν, ἑως ὁτου ἐφωνησαν τους γονεις αὐτου του ἀναβλεψαντος.*

45 Ego aotem si veritatem dico, non creditis
mihi.
46 Quia ex vobis arguet me de peccato? Si
veritatem dico vobis, quare noo creditis mibi?
47 Qui ex Deo est, verbu Dei audit. Propterea
vos non anditis, quia ex Deo non estis.
48 Responderuot ergo Iodaei, et dixeront ei:
Nonne bene dicimus nos quia Samaritanus es tu,
et daemonium habes?
49 Respondit lesus: Ego daemonium uon habeo:
sed honorifico Patrem meum, et vos inhonorastis me.
50 Ego aotem non quaero gloriam meam: est
qui quaerat et iodicet.
51 Ameo, ameo dico vobis: si quis sermonem
meum servaverit, mortem non videbit in aeternum.
52 Dixerunt ergo Iudaei: Nunc cognovimos
quia daemooiom habes. Abraham mortuus est,
et Prophetae: et tu dicis: Si quis sermonem
meum servaverit, noo gustabit mortem iu aeternum.
53 Numquid to maior es patre oostro Abraham,
qni mortuus est? et Prophetae mortui sunt. Quem
te ipsum facis?
54 Respoodit Iesus: Si ego glorifico me ipsum
gloria mea nibil est: est Pater meus, qui glori-
ficat me, quem vos dicitis quia Deus vester est.
55 Et non cognovistis eum: ego autem novi
eum: Et si dixero quia non scio eum, ero similis
vobis, mendax. Sed scio eum, et sermonem eius
servo.
56 Abraham pater vester exultavit ut videret
diem meum: vidit, et gavisus est.
57 Dixerunt ergo Iudaei ad eum: Quioquaginta
annos nondum babes, et Abraham vidisti.
58 Dixit eis Iesus: Ameu, amen dico vobis,
antequam Abraham fieret, ego sum.
59 Tulerunt ergo lapides, ut iacerent in eom:
Iesus aotem abscondit se, et exivit de templo.

XCIX

Homo a nativitate caecus visum adeptus

IOANNIS IX

1 Et praeteriens Iesus vidit homioem caecom
a nativitate:
2 Et interrogaverunt eum discipoli eius: Rabbi,
qois peccavit, hic, aut pareutes eios, ut caecus
nasceretur?
3 Respondit Iesos: Neque hic peccavit, neqoe
pareutes eius: sed ut manifesteutur opera Dei in
illo.
4 Me oportet operari opera eios, qui misit me,
donec dies est: venit nox, quando oemo potest
operari.
5 Quamdio sum io mundo, lux sum muodi.
6 Haec com dixisset, expuit in terram, et fecit
lntnm ex sputo, et linivit lutum soper oculos
eius,
7 Et dixit ei: Vade, lava in natatoria Siloe
(quod interpretator Missus). Abiit ergo, et lavit,
et veoit videns.
8 Itaqoo vicini, et qui viderant eom prios quia
mendicus erat, dicebant: Nonne hic est, qui sede-
bat, et mendicabat? Alii dicebant: Quia hic est.
9 Alii aotem: Nequaqoam, sed similis est ei.
Ille vero dicebat: Quia ego sum.
10 Dicebant ergo ei: Qoomodo aperti sunt tibi
oculi?
11 Respondit: Ille homo, qui dicitur Iesus,
lutom fecit: et unxit oculos meos, et dixit mibi:
Vade ad uatatoria Siloe, et lava. Et abii, et lavi,
et video.
12 Et dixerunt ei: Ubi est ille? Ait: Nescio.
13 Adducunt eum ad Pharisaeos, qui caecus
fuerat.
14 Erat aotem sabbatom, qoaudo lutum fecit
Iesus, et aperuit oculos eius.
15 Iterum ergo iuterrogabant eum Pharisaei
quomodo vidisset. Ille autem dixit eis: Lutum
mihi posoit super oculos, et lavi, et video.
16 Dicebant ergo ex Pharisaeis quidam: Non
est hio homo a Deo, qui sabbatom non custodit.
Alii notem dicebant: Quomodo potest bomo pecca-
tor haec signa facere? Et scisma erat inter eos.
17 Dicunt ergo caeco iterom: Tu quid dicis
de illo, qui aperuit ocolos toos? Ille autem dixit:
Quia propheta est.
18 Non orediderunt ergo Iodaei de illo, quia
caecus fuisset et vidisset, donec vocaverunt
pareutes eius, qui viderat:

19 Και ἠρωτησαν αὐτους, λεγοντες· Οὑτος ἐστιν
ὁ υἱος ὑμων, ὃν ὑμεις λεγετε, ὁτι τυφλος ἐγεννηθη;
πως οὐν ἀρτι βλεπει;
20 Ἀπεκριθησαν αὐτοις οἱ γονεις αὐτου και εἰπον·
Οἰδαμεν, ὁτι οὑτος ἐστιν ὁ υἱος ἡμων, και ὁτι
τυφλος ἐγεννηθη·
21 Πως δε νυν βλεπει, οὐκ οἰδαμεν· ἢ τις
ἠνοιξεν αὐτου τους ὀφθαλμους, ἡμεις οὐκ οἰδαμεν·
αὐτος ἡλικιαν ἐχει· αὐτον ἐρωτησατε· αὐτος περι
αὐτου λαλησει.
22 Ταυτα εἰπον οἱ γονεις αὐτου, ὁτι ἐφοβουντο
τους Ἰουδαιους. Ἠδη γαρ συνετεθειντο οἱ Ἰουδαιοι,
ἱνα ἐαν τις αὐτον ὁμολογηση Χριστον, ἀποσυναγω-
γος γενηται.
23 Δια τουτο οἱ γονεις αὐτου εἰπον· Ὁτι ἡλι-
κιαν ἐχει, αὐτον ἐρωτησατε.
24 Ἐφωνησαν οὐν ἐκ δευτερου τον ἀνθρωπον, ὃς
ἠν τυφλος, και εἰπον αὐτῳ· Δος δοξαν τῳ θεῳ·
ἡμεις οἰδαμεν, ὁτι ὁ ἀνθρωπος οὑτος ἁμαρτωλος
ἐστιν.
25 Ἀπεκριθη οὐν ἐκεινος και εἰπεν· Εἰ ἁμαρ-
τωλος ἐστιν, οὐκ οἰδα· ἓν οἰδα, ὁτι, τυφλος ὢν,
ἀρτι βλεπω.
26 Εἰπον δε αὐτῳ παλιν· Τι ἐποιησε σοι; πως
ἠνοιξε σου τους ὀφθαλμους;
27 Ἀπεκριθη αὐτοις· Εἰπον ὑμιν ἠδη, και οὐκ
ἠκουσατε· τι παλιν θελετε ἀκουειν; μη και ὑμεις
θελετε αὐτου μαθηται γενεσθαι;
28 Ἐλοιδορησαν οὐν αὐτον, και εἰπον· Συ εἰ
μαθητης ἐκεινου· ἡμεις δε του Μωσεως ἐσμεν
μαθηται.
29 Ἡμεις οἰδαμεν, ὁτι Μωσῃ λελαληκεν ὁ θεος·
τουτον δε οὐκ οἰδαμεν ποθεν ἐστιν.

30 Ἀπεκριθη ὁ ἀνθρωπος και εἰπεν αὐτοις· Ἐν
γαρ τουτῳ θαυμαστον ἐστιν, ὁτι ὑμεις οὐκ οἰδατε
ποθεν ἐστι, και ἀνεῳξε μου τους ὀφθαλμους.
31 Οἰδαμεν δε, ὁτι ἁμαρτωλων ὁ θεος οὐκ
ἀκουει· ἀλλ᾽ ἐαν τις θεοσεβης ᾐ, και το θελημα
αὐτου ποιῃ, τουτου ἀκουει.
32 Ἐκ του αἰωνος οὐκ ἠκουσθη, ὁτι ἠνοιξε τις
ὀφθαλμους τυφλου γεγεννημενου·
33 Εἰ μη ἠν οὑτος παρα θεου, οὐκ ἠδυνατο
ποιειν οὐδεν.
34 Ἀπεκριθησαν και εἰπον αὐτῳ· Ἐν ἁμαρτιαις
συ ἐγεννηθης ὁλος, και συ διδασκεις ἡμας; Και
ἐξεβαλον αὐτον ἐξω.
35 Ἠκουσεν ὁ Ἰησους, ὁτι ἐξεβαλον αὐτον ἐξω·
και εὑρων αὐτον, εἰπεν αὐτῳ· Συ πιστευεις εἰς
τον υἱον του θεου;
36 Ἀπεκριθη ἐκεινος και εἰπε· Τις ἐστι, κυριε,
ἱνα πιστευσω εἰς αὐτον;
37 Εἰπε δε αὐτῳ ὁ Ἰησους· Και ἑωρακας αὐτον,
και ὁ λαλων μετα σου, ἐκεινος ἐστιν.
38 Ὁ δε ἐφη· Πιστευω, κυριε· και προσεκυνησεν
αὐτῳ.
39 Και εἰπεν ὁ Ἰησους· Εἰς κριμα ἐγω εἰς τον
κοσμον τουτον ἠλθον, ἱνα οἱ μη βλεποντες βλεπωσι,
και οἱ βλεποντες τυφλοι γενωνται.
40 Και ἠκουσαν ἐκ των Φαρισαιων ταυτα οἱ
ὀντες μετ᾽ αὐτου, και εἰπον αὐτῳ· Μη και ἡμεις
τυφλοι ἐσμεν;
41 Εἰπεν αὐτοις ὁ Ἰησους· Εἰ τυφλοι ἠτε, οὐκ
ἂν εἰχετε ἁμαρτιαν· νυν δε λεγετε· Ὁτι βλεπομεν·
ἡ οὐν ἁμαρτια ὑμων μενει.

C

Christi orationes. Dissensus de ipso

IOANNIS X

1 Ἀμην ἀμην λεγω ὑμιν, ὁ μη εἰσερχομενος δια
της θυρας εἰς την αὐλην των προβατων, ἀλλα
ἀναβαινων ἀλλαχοθεν, ἐκεινος κλεπτης ἐστι και
λῃστης·
2 Ὁ δε εἰσερχομενος δια της θυρας, ποιμην ἐστι
των προβατων.
3 Τουτῳ ὁ θυρωρος ἀνοιγει· και τα προβατα
της φωνης αὐτου ἀκουει· και τα ἰδια προβατα
καλει κατ᾽ ὀνομα, και ἐξαγει αὐτα.
4 Και ὁταν τα ἰδια προβατα ἐκβαλῃ, ἐμπροσθεν
αὐτων πορευεται· και τα προβατα αὐτῳ ἀκολουθει,
ὁτι οἰδασι την φωνην αὐτου.
5 Ἀλλοτριῳ δε οὐ μη ἀκολουθησωσιν, ἀλλα
φευξονται ἀπ᾽ αὐτου· ὁτι οὐκ οἰδασι των ἀλλοτριων
την φωνην.

6 Ταυτην την παροιμιαν εἰπεν αὐτοις ὁ Ἰησους·
ἐκεινοι δε οὐκ ἐγνωσαν, τινα ἠν, ἁ ἐλαλει αὐτοις.
7 Εἰπεν οὐν παλιν αὐτοις ὁ Ἰησους· Ἀμην ἀμην
λεγω ὑμιν, ὁτι ἐγω εἰμι ἡ θυρα των προβατων.
8 Παντες ὁσοι ἠλθον προ ἐμου, κλεπται εἰσι και
λῃσται· ἀλλ᾽ οὐκ ἠκουσαν αὐτων τα προβατα.
9 Ἐγω εἰμι ἡ θυρα· δι᾽ ἐμου ἐαν τις εἰσελθῃ,
σωθησεται, και εἰσελευσεται και ἐξελευσεται, και
νομην εὑρησει.
10 Ὁ κλεπτης οὐκ ἐρχεται, εἰ μη ἱνα κλεψῃ,
και θυσῃ, και ἀπολεσῃ· ἐγω ἠλθον, ἱνα ζωην
ἐχωσι, και περισσον ἐχωσιν.
11 Ἐγω εἰμι ὁ ποιμην ὁ καλος· ὁ ποιμην ὁ
καλος την ψυχην αὐτου τιθησιν ὑπερ των προ-
βατων.

19 Et interrogaverunt eos, dicentes: Hic est filius vester, quem vos dicitis quia caecus natus est? Quomodo ergo nunc videt?
20 Responderunt eis parentes eius, et dixerunt: Scimus quia hic est filius noster, et quia caecus natus est:
21 Quomodo autem nunc videat, nescimus: aut quis eius aperuit oculos, nos nescimus: ipsum interrogate: aetatem habet, ipse de se loquatur.
22 Haec dixerunt parentes eius, quoniam timebant Iudaeos: iam enim conspiraverant Iudaei, ut si quis eum confiteretur esse Christum, extra synagogam fieret.
23 Propterea parentes eius dixerunt: Quia aetatem habet, ipsum interrogate.
24 Vocaverunt ergo rursum hominem, qui fuerat caecus, et dixerunt ei: Da gloriam Deo: nos scimus quia hic homo peccator est.
25 Dixit ergo eis ille: Si peccator est, nescio: unum scio, quia caecus cum essem, modo video.
26 Dixerunt ergo illi: Quid fecit tibi: quomodo aperuit tibi oculos?
27 Respondit eis: Dixi vobis iam, et audistis: quid iterum vultis audire? numquid et vos vultis discipuli eius fieri?
28 Maledixerunt ergo ei, et dixerunt: Tu discipulus illius sis: nos autem Moysi discipuli sumus.
29 Nos scimus quia Moysi locutus est Deus: hunc autem nescimus unde sit.
30 Respondit ille homo, et dixit eis: In hoc enim mirabile est, quia vos nescitis unde sit, et aperuit meus oculos:
31 Scimus autem quia peccatores Deus non audit: sed si quis Dei cultor est, et voluntatem eius facit, hunc exaudit.
32 A saeculo non est auditum quia quis aperuit oculi caeci nati.
33 Nisi esset hic a Deo, non poterat facere quidquam.
34 Responderunt, et dixerunt ei: In peccatis natus es totus, et tu doces nos? Et eiecerunt eum foras.
35 Audivit Iesus quia ejecerunt eum foras: et cum invenisset eum, dixit ei: Tu credis in Filium Dei?
36 Respondit ille, et dixit: Quis est, Domine, ut credam in eum?
37 Et dixit ei Iesus: Et vidisti eum, et qui loquitur tecum, ipse est.
38 At ille ait: Credo, Domine. Et procidens adoravit eum.
39 Et dixit Iesus: In iudicium ego in hunc mundum veni: ut qui non vident videant, et qui vident caeci fiant.
40 Et audierunt quidam ex Pharisaeis, qui cum ipso erant, et dixerunt ei: Numquid et nos caeci sumus?
41 Dixit eis Iesus: Si caeci essetis, non haberetis peccatum: nunc vero dicitis: Quia videmus: Peccatum vestrum manet.

C

Christi orationes. Dissensus de ipso

IOANNIS X

1 Amen, amen dico vobis: qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde, ille fur est, et latro.
2 Qui autem intrat per ostium, pastor est ovium.
3 Huic ostiarius aperit, et oves vocem eius audiunt, et proprias oves vocat nominatim, et educit eas.
4 Et cum proprias oves emiserit, ante eas vadit: et oves illum sequuntur, quia sciunt vocem eius.
5 Alienum autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo: quia non noverunt vocem alienorum.
6 Hoc proverbium dixit eis Iesus. Illi autem non cognoverunt quid loqueretur eis.
7 Dixit ergo eis iterum Iesus: Amen, amen dico vobis, quia ego sum ostium ovium.
8 Omnes quotquot venerunt, fures sunt, et latrones, et non audierunt eos oves.
9 Ego sum ostium. Per me si quis introierit, salvabitur: et ingredietur, et egredietur, et pascua inveniet.
10 Fur non venit nisi ut furetur, et mactet, et perdat. Ego veni ut vitam habeant, et abundantius habeant.
11 Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis.

12 Ὁ μισθωτος δε, και οὐκ ὢν ποιμην, οὗ οὐκ
εἰσι τα προβατα ἰδια, θεωρει τον λυκον ἐρχομενον,
και ἀφιησι τα προβατα, και φευγει· και ὁ λυκος
ἁρπαζει αὐτα, και σκορπιζει τα προβατα.
13 Ὁ δε μισθωτος φευγει, ὁτι μισθωτος ἐστι,
και οὐ μελει αὐτῳ περι των προβατων.
14 Ἐγω εἰμι ὁ ποιμην ὁ καλος· και γινωσκω
τα ἐμα, και γινωσκομαι ὑπο των ἐμων.
15 Καθως γινωσκει με ὁ πατηρ, κἀγω γινωσκω
τον πατερα· και την ψυχην μου τιθημι ὑπερ των
προβατων.
16 Και ἀλλα προβατα ἐχω, ἁ οὐκ ἐστιν ἐκ της
αὐλης ταυτης· κἀκεινα με δει ἀγαγειν· και της
φωνης μου ἀκουσουσι, και γενησεται μια ποιμνη,
εἱς ποιμην.
17 Δια τουτο ὁ πατηρ με ἀγαπα, ὁτι ἐγω τιθημι
την ψυχην μου, ἱνα παλιν λαβω αὐτην·
18 Οὐδεις αἱρει αὐτην ἀπ᾽ ἐμου, ἀλλ᾽ ἐγω τιθημι
αὐτην ἀπ᾽ ἐμαυτου· ἐξουσιαν ἐχω θειναι αὐτην, και
ἐξουσιαν ἐχω παλιν λαβειν αὐτην· ταυτην την ἐντο-
λην ἐλαβον παρα του πατρος μου.
19 Σχισμα οὖν παλιν ἐγενετο ἐν τοις Ἰουδαιοις
δια τους λογους τουτους.
20 Ἐλεγον δε πολλοι ἐξ αὐτων· Δαιμονιον ἐχει,
και μαινεται· τι αὐτου ἀκουετε;
21 Ἀλλοι ἐλεγον· Ταυτα τα ῥηματα οὐκ ἐστι
δαιμονιζομενου· μη δαιμονιον δυναται τυφλων ὀφ-
θαλμους ἀνοιγειν. **(CXII)**

CI

Reditus discipulorum. Christus exsultans. Christi iugum suave. Felicitas videntium Christum

LUCAE X

17 Ὑπεστρεψαν δε οἱ ἑβδομηκοντα μετα χαρας,
λεγοντες· Κυριε, και τα δαιμονια ὑποτασσεται ἡμιν
ἐν τῳ ὀνοματι σου.
18 Εἰπε δε αὐτοις· Ἐθεωρουν τον σαταναν ὡς
ἀστραπην ἐκ του οὐρανου πεσοντα.
19 Ἰδου, διδωμι ὑμιν την ἐξουσιαν του πατειν
ἐπανω ὀφεων και σκορπιων, και ἐπι πασαν την
δυναμιν του ἐχθρου· και οὐδεν ὑμας οὐ μη ἀδικηση.
20 Πλην ἐν τουτῳ μη χαιρετε, ὁτι τα πνευματα
ὑμιν ὑποτασσεται· χαιρετε δε, ὁτι τα ὀνοματα ὑμων
ἐγραφη ἐν τοις οὐρανοις.

MATTHAEI XI

25 Ἐν ἐκεινῳ τῳ καιρῳ

ἀποκριθεις
ὁ Ἰησους εἰπεν·
Ἐξομολογουμαι σοι, πατερ, κυριε του οὐρανου και
της γης, ὁτι ἀπεκρυψας ταυτα ἀπο σοφων και
συνετων, και ἀπεκαλυψας αὐτα νηπιοις.
26 Ναι, ὁ πατηρ, ὁτι οὑτως ἐγενετο εὐδοκια
ἐμπροσθεν σου.
27 Παντα μοι παρεδοθη ὑπο του πατρος μου·
και οὐδεις ἐπιγινωσκει τον υἱον, εἰ μη ὁ πατηρ·
οὐδε

τον πατερα
τις ἐπιγινωσκει,
εἰ μη ὁ υἱος, και ᾡ ἐαν βουληται ὁ υἱος ἀποκα-
λυψαι.

LUCAE X

21 Ἐν αὐτῃ τῃ ὡρᾳ
ἠγαλλιασατο τῳ πνευματι

ὁ Ἰησους, και εἰπεν·
Ἐξομολογουμαι σοι, πατερ, κυριε του οὐρανου και
της γης, ὁτι ἀπεκρυψας ταυτα ἀπο σοφων και
συνετων, και ἀπεκαλυψας αὐτα νηπιοις.
ναι, ὁ πατηρ, ὁτι οὑτως ἐγενετο εὐδοκια
ἐμπροσθεν σου.
22 Παντα μοι παρεδοθη ὑπο του πατρος μου·
και οὐδεις γινωσκει, τις ἐστιν ὁ υἱος, εἰ μη ὁ πατηρ·
και
τις ἐστιν
ὁ πατηρ,

εἰ μη ὁ υἱος, και ᾡ ἐαν βουληται ὁ υἱος ἀποκα-
λυψαι.

MATTHAEI XI

28 Δευτε προς με παντες οἱ κοπιωντες και
πεφορτισμενοι, κἀγω ἀναπαυσω ὑμας.
29 Ἀρατε τον ζυγον μου ἐφ᾽ ὑμας, και μαθετε
ἀπ᾽ ἐμου· ὁτι πραος εἰμι, και ταπεινος τῃ καρδιᾳ·
και εὑρησετε ἀναπαυσιν ταις ψυχαις ὑμων.
30 Ὁ γαρ ζυγος μου χρηστος, και το φορτιον
μου ἐλαφρον ἐστιν. **(XLI)**

12 Mercenarius autem, et qui non est pastor, cuius non sunt oves propriae, videt lupum venientem, et dimittit oves, et fugit: et lupus rapit, et dispergit oves:
13 Mercenarius autem fugit, quia mercenarius est, et non pertinet ad eum de ovibus.
14 Ego sum pastor bonus: et cognosco meas, et cognoscunt me meae.
15 Sicut novit me Pater, et ego agnosco Patrem: et animam meam pono pro ovibus meis.
16 Et alias oves habeo, quae non sunt ex hoc ovili: et illas oportet me adducere, et vocem meam audient, et fiet unum ovile, et unus pastor.
17 Propterea me diligit Pater: quia ego pono animam meam, ut iterum sumam eam.
18 Nemo tollit eam a me: sed ego pono eam a me ipso, et potestatem habeo ponendi eam: et potestatem habeo iterum sumendi eam. Hoc mandatum accepi a patre meo.
19 Dissensio iterum facta est inter Iudaeos propter sermones hos.
20 Dicebant autem multi ex ipsis: Daemonium habet, et insanit: quid eum auditis?
21 Alii dicebant: Haec verba non sunt daemonium habentis: numquid daemonium potest caecorum oculos aperire? (CXII)

CI

Reditus discipulorum. Christus exsultans. Christi iugum suave. Felicitas videntium Christum

LUCAE X

17 Reversi sunt autem septuaginta duo cum gaudio, dicentes: Domine, etiam daemonia subiiciuntur nobis in nomine tuo.
18 Et ait illis: Videbam satanam sicut fulgur de coelo cadentem.
19 Ecce dedi vobis potestatem calcandi supra serpentes et scorpiones, et super omnem virtutem inimici: et nihil vobis nocebit.
20 Verumtamen in hoc nolite gaudere quia spiritus vobis subiiciuntur: gaudete autem, quod nomina vestra scripta sunt in coelis.

MATTHAEI XI	LUCAE XI
25 In illo tempore	21 In ipsa hora exultatavit Spiritu sancto, et
respondens Iesus dixit: Confiteor tibi, Pater, Domine caeli et terrae, quia abscondisti haec a sapientibus, et prudentibus, et revelasti ea parvulis.	dixit: Confiteor tibi pater, Domine caeli et terrae, quod abscondisti haec a sapientibus, et prudentibus, et revelasti ea parvulis.
26 Ita Pater: quoniam sic fuit placitum ante te.	Etiam Pater: quoniam sic placuit ante te.
27 Omnia mihi tradita sunt a Patre meo.	22 Omnia mihi tradita sunt a Patre meo.
Et nemo novit Filium, nisi Pater: neque	Et nemo scit quis sit Filius, nisi Pater: et quis sit
Patrem quis novit,	Pater,
nisi Filius, et cui voluerit filius revelare.	nisi Filius, et cui voluerit Filius revelare.

MATTHAEI XI

28 Venite ad me omnes, qui laboratis, et onerati estis, et ego reficiam vos.
29 Tollite iugum meum super vos, et discite a me, quia mitis sum, et humilis corde: et invenietis requiem animabus vestris.
30 Iugum enim meum suave est, et onus meum leve. (XLI)

LUCAE X

23 *Και στραφεις προς τους μαθητας, κατ᾽ ἰδιαν εἰπε· Μακαριοι οἱ ὀφθαλμοι, οἱ βλεποντες, ἁ βλεπετε.*

24 *Λεγω γαρ ὑμιν, ὁτι πολλοι προφηται και βασιλεις ἠθελησαν ἰδειν, ἁ ὑμεις βλεπετε, και οὐκ εἰδον· και ἀκουσαι, ἁ ἀκουετε, και οὐκ ἠκουσαν.*

CII

Praeceptum de caritate. Parabola de Samarita. Christus apud Mariam et Martham

LUCAE X

25 *Και ἰδου, νομικος τις ἀνεστη, ἐκπειραζων αὐτον, και λεγων· Διδασκαλε, τι ποιησας ζωην αἰωνιον κληρονομησω;*

26 *Ὁ δε εἰπε προς αὐτον· Ἐν τῳ νομῳ τι γεγραπται; πως ἀναγινωσκεις;*

27 *Ὁ δε ἀποκριθεις εἰπεν· Ἀγαπησεις κυριον τον θεον σου ἐξ ὁλης της καρδιας σου, και ἐξ ὁλης της ψυχης σου, και ἐξ ὁλης της ἰσχυος σου, και ἐξ ὁλης της διανοιας σου· και τον πλησιον σου ὡς σεαυτον.*

28 *Εἰπε δε αὐτῳ· Ὀρθως ἀπεκριθης· τουτο ποιει, και ζησῃ.*

29 *Ὁ δε θελων δικαιουν ἑαυτον, εἰπε προς τον Ἰησουν· Και τις ἐστι μου πλησιον;*

30 *Ὑπολαβων δε ὁ Ἰησους εἰπεν· Ἀνθρωπος τις κατεβαινεν ἀπο Ἱερουσαλημ εἰς Ἱεριχω, και λησταις περιεπεσεν· οἱ και ἐκδυσαντες αὐτον και πληγας ἐπιθεντες, ἀπηλθον, ἀφεντες ἡμιθανη τυγχανοντα.*

31 *Κατα συγκυριαν δε ἱερευς τις κατεβαινεν ἐν τῃ ὁδῳ ἐκεινῃ· και ἰδων αὐτον, ἀντιπαρηλθεν.*

32 *Ὁμοιως δε και Λευιτης, γενομενος κατα τον τοπον, ἐλθων και ἰδων, ἀντιπαρηλθε.*

33 *Σαμαρειτης δε τις ὁδευων, ἠλθε κατ᾽ αὐτον, και ἰδων αὐτον, ἐσπλαγχνισθη.*

34 *Και προσελθων κατεδησε τα τραυματα αὐτου, ἐπιχεων ἐλαιον και οἰνον· ἐπιβιβασας δε αὐτον ἐπι το ἰδιον κτηνος, ἠγαγεν αὐτον εἰς πανδοχειον, και ἐπεμεληθη αὐτου.*

35 *Και ἐπι την αὐριον ἐξελθων, ἐκβαλων δυο δηναρια ἐδωκε τῳ πανδοχει, και εἰπεν αὐτῳ· Ἐπιμεληθητι αὐτου· και ὁ τι ἀν προσδαπανησῃς, ἐγω, ἐν τῳ ἐπανερχεσθαι με, ἀποδωσω σοι.*

36 *Τις οὐν τουτων των τριων πλησιον δοκει σοι γεγονεναι του ἐμπεσοντος εἰς τους λῃστας;*

37 *Ὁ δε εἰπεν· Ὁ ποιησας το ἐλεος μετ᾽ αὐτου. Εἰπεν δε αὐτῳ ὁ Ἰησους· Πορευου, και συ ποιει ὁμοιως.*

38 *Ἐγενετο δε ἐν τῳ πορευεσθαι αὐτους, και αὐτος εἰσηλθεν εἰς κωμην τινα· γυνη δε τις, ὀνοματι Μαρθα, ὑπεδεξατο αὐτον εἰς τον οἰκον αὐτης.*

39 *Και τηδε ἠν ἀδελφη καλουμενη Μαρια, ἡ και παρακαθισασα παρα τους ποδας του Ἰησου, ἠκουε τον λογον αὐτου.*

40 *Ἡ δε Μαρθα περιεσπατο περι πολλην διακονιαν· ἐπιστασα δε εἰπε· Κυριε, οὐ μελει σοι, ὁτι ἡ ἀδελφη μου μονην με κατελιπε διακονειν; εἰπε οὐν αὐτῃ, ἱνα μοι συναντιλαβηται.*

41 *Ἀποκριθεις δε εἰπεν αὐτῃ ὁ Ἰησους· Μαρθα, Μαρθα, μεριμνᾳς και τυρβαζῃ περι πολλα· ἑνος δε ἐστι χρεια.*

42 *Μαρια δε την ἀγαθην μεριδα ἐξελεξατο, ἡτις οὐκ ἀφαιρεθησεται ἀπ᾽ αὐτης.*

CIII

De precatione

LUCAE XI

1 *Και ἐγενετο ἐν τῳ εἰναι αὐτον ἐν τοπῳ τινι προσευχομενον, ὡς ἐπαυσατο, εἰπε τις των μαθητων αὐτου προς αὐτον· Κυριε, διδαξον ἡμας προσευχεσθαι, καθως και Ἰωαννης ἐδιδαξε τους μαθητας αὐτου.*

2 *Εἰπε δε αὐτοις· Ὁταν προσευχησθε, λεγετε· Πατερ, ἁγιασθητω το ὀνομα σου· ἐλθετω σου ἡ βασιλεια·*

3 *Τον ἀρτον ἡμων τον ἐπιουσιον διδου ἡμιν το καθ᾽ ἡμεραν·*

4 *Και ἀφες ἡμιν τας ἁμαρτιας ἡμων, και γαρ αὐτοι ἀφιεμεν παντι ὀφειλοντι ἡμιν· και μη εἰσενεγκῃς ἡμας εἰς πειρασμον.*

5 *Και εἰπε προς αὐτους· Τις ἐξ ὑμων ἑξει φιλον, και πορευσεται προς αὐτον μεσονυκτιου, και εἰπῃ αὐτῳ· Φιλε, χρησον μοι τρεις ἀρτους·*

6 *Ἐπειδη φιλος μου παρεγενετο ἐξ ὁδου προς με, και οὐκ ἐχω ὁ παραθησω αὐτῳ·*

LUCAE X

23 Et conversus ad discipulos suos, dixit: Beati oculi, qui vident quae vos videtis.

24 Dico enim vobis, quod multi prophetae et reges voluerunt videre quae vos videtis, et non viderunt: et audire quae auditis, et non audierunt.

CII

Praeceptum de caritate. Parabola de Samarita. Christus apud Mariam et Martham

LUCAE X

25 Et ecce quidam Legisperitus surrexit tentans illum, et dicens: Magister, quid faciendo vitam aeternam possidebo?

26 At ille dixit ad eum: In lege quid scriptum est? quomodo legis?

27 Ille respondens dixit: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex omnibus viribus tuis, et ex omni mente tua: et proximum tuum sicut teipsum.

28 Dixitque ille: Recte respondisti: hoc fac, et vives.

29 Ille autem volens iustificare seipsum, dixit ad Iesum: Et quis est meus proximus?

30 Suscipiens autem Iesus, dixit: Homo quidam descendebat ab Ierusalem in Iericho, et incidit in latrones, qui etiam despoliaverunt eum: et plagis impositis abierunt semivivo relicto.

31 Accidit autem ut sacerdos quidam descenderet eadem via: et viso illo praeterivit.

32 Similiter et Levita, cum esset secus locum, et videret eum, pertransiit.

33 Samaritanus autem quidam iter faciens, venit secus eum: et videns eum, misericordia motus est.

34 Et appropians alligavit vulnera eius, infundens oleum et vinum: et imponens illum in iumentum suum, duxit in stabulum, et curam eius egit.

35 Et altera die protulit duos denarios, et dedit stabulario, et ait: Curam illius habe: et quodcumque supererogaveris, ego cum rediero reddam tibi.

36 Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi, qui incidit in latrones?

37 At ille dixit: Qui fecit misericordiam in illum. Et ait illi Iesus: Vade, et tu fac similiter.

38 Factum est autem, dum irent, et ipse intravit in quoddam castellum: et mulier quaedam Martha nomine excepit illum in domum suam:

39 Et huic erat soror nomine Maria, quae etiam sedens secus pedes Domini, audiebat verbum illius.

40 Martha autem satagebat circa frequens ministerium: quae stetit, et ait: Domine, non est tibi curae, quod soror mea reliquit me solam ministrare? dic ergo illi, ut me adiuvet.

41 Et respondens dixit illi Dominus: Martha, Martha, solicita es, et turbaris erga plurima.

42 Porro unum est necessarium. Maria optimum partem elegit, quae non auferetur ab ea.

CIII

De precatione

LUCAE XI

1 Et factum est: cum esset in quodam loco orans, ut cessavit, dixit unus ex discipulis eius ad eum, Domine doce nos orare, sicut docuit et Ioannes discipulos suos.

2 Et ait illis: Cum oratis, dicite: Pater, sanctificetur nomen tuum. Adveniat regnum tuum.

3 Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.

4 Et dimitte nobis peccata nostra, siquidem et ipsi dimittimus omni debenti nobis. Et ne nos inducas in tentationem.

5 Et ait ad illos: Quis vestrum habebit amicum, et ibit ad illum media nocte, et dicet illi: Amice, commoda mihi tres panes.

6 Quoniam amicus meus venit de via ad me, et non habeo quod ponam ante illum.

7 *Κἀκεινος ἐσωθεν ἀποκριθεις εἰπῃ· Μη μοι κοπους παρεχε· ἠδη ἡ θυρα κεκλεισται, και τα παιδια μου μετ᾽ ἐμου εἰς την κοιτην εἰσιν· οὐ δυναμαι ἀναστας δουναι σοι.*
8 *Λεγω ὑμιν, εἰ και οὐ δωσει αὐτῳ ἀναστας, δια το εἰναι αὐτου φιλον, δια γε την ἀναιδειαν αὐτου ἐγερθεις δωσει αὐτῳ ὁσων χρῃζει.*
9 *Κἀγω ὑμιν λεγω· Αἰτειτε, και δοθησεται ὑμιν· ζητειτε, και εὑρησετε· κρουετε, και ἀνοιγησεται ὑμιν.*
10 *Πας γαρ ὁ αἰτων λαμβανει· και ὁ ζητων εὑρισκει· και τῳ κρουοντι ἀνοιγησεται.*
11 *Τινα δε ὑμων τον πατερα αἰτησει ὁ υἱος ἀρτον, μη λιθον ἐπιδωσει αὐτῳ; ἠ και ἰχθυν, μη ἀντι ἰχθυος ὀφιν ἐπιδωσει αὐτῳ;*
12 *Ἠ και ἐαν αἰτησῃ ᾠον, μη ἐπιδωσει αὐτῳ σκορπιον;*
13 *Εἰ οὐν ὑμεις, πονηροι ὑπαρχοντες, οἰδατε δοματα ἀγαθα διδοναι τοις τεκνοις ὑμων, ποσῳ μαλλον ὁ πατηρ, ὁ ἐξ οὐρανου, δωσει πνευμα ἀγιον τοις αἰτουσιν αὐτον.*

CIV

Daemoniacus caecus et surdus. Pharisaei calumniantes et prodigium flagitantes. Christi responsa

MATTHAEI XII	LUCAE XI
22 *Τοτε προσηνεχθη αὐτῳ δαιμονιζομενος*	14 *Και ἠν ἐκβαλλων δαιμονιον, και αὐτο ἠν*
τυφλος και κωφος,	*κωφον.*
και ἐθεραπευσεν αὐτον,	*ἐγενετο δε, του δαιμονιου ἐξελθοντος*
ὡστε τον τυφλον και κωφον και λαλειν και βλεπειν.	*ἐλαλησεν ὁ κωφος,*
23 *Και ἐξισταντο παντες*	*και ἐθαυμασαν*
οἱ ὀχλοι,	*οἱ ὀχλοι.*
και ἐλεγον· Μητι οὑτος ἐστιν ὁ υἱος Δαυιδ;	

MATTHAEI XII	MARCI III	LUCAE XI
		15 *Τινες δε ἐξ αὐτων*
24 *Οἱ δε Φαρισαιοι*	22 *Και οἱ γραμματεις οἱ ἀπο Ἱεροσολυμων καταβαντες*	
ἀκουσαντες εἰπον·	*ἐλεγον· Ὁτι Βεελζεβουλ ἐχει, και· Ὁτι*	*εἰπον· —*
Οὑτος οὐκ ἐκβαλλει τα δαιμονια,	*— ἐκβαλλει τα δαιμονια,*	*ἐκβαλλει τα δαιμονια,*
εἰ μη ἐν τῳ Βεελζεβουλ	[*ἐν τῳ*	[*Ἐν τῳ Βεελζεβουλ*
ἀρχοντι των δαιμονιων.	*ἀρχοντι τῶν δαιμονιων*].	*ἀρχοντι των δαιμονιων*].
		16 *Ἑτεροι δε πειραζοντες, σημειον παρ᾽ αὐτου ἐζητουν ἐξ οὐρανου.*
25 *Εἰδως δε ὁ Ἰησους τας ἐνθυμησεις αὐτων*		17 *Αὐτος δε εἰδως αὐτων τα διανοηματα*
	23 *Και προσκαλεσαμενος αὐτους ἐν παραβολαις*	
εἰπεν αὐτοις·	*ἐλεγεν αὐτοις· Πως δυναται σατανας σαταναν ἐκβαλλειν;*	*εἰπεν αὐτοις·*
	24 *Και ἐαν*	

7 Et ille deintus respondens dicat: Noli mihi
molestus esse, iam ostium clausum est, et pueri
mei mecum sunt in cubili: non possum surgere,
et dare tibi.
8 Et si ille perseveraverit pulsans: dico vobis,
etsi non dabit illi surgens eo quod amicus eius
sit, propter improbitatem tamen eius surget, et
dabit illi quotquot habet necessarios.
9 Et ego dico vobis: Petite, et dabitur vobis:
quaerite, et invenietis: pulsate, et aperietur vobis.
10 Omnis enim qui petit accipit: et qui quaerit,
invenit: et pulsanti aperietur.
11 Quis autem ex vobis patrem petit panem,
numquid lapidem dabit illi? Aut piscem: numquid
pro pisce serpentem dabit illi?
12 Aut si petierit ovum: numquid porriget illi
scorpionem?
13 Si ergo vos cum sitis mali, nostis bona data
dare filiis vestris: quanto magis Pater vester de
caelo dabit spiritum bonum petentibus se?

CIV

Daemoniacus caecus et surdus. Pharisaei calumniantes et prodigium flagitantes. Christi responsa

MATTHAEI XII	LUCAE XI
22 Tunc oblatus est ei daemonium habens,	14 Et erat eiiciens daemonium, et illud erat
caecus, et	mutum.
mutus,	Et
et curavit eum ita ut	cum eiecisset daemonium,
loqueretur,	locutus est
	mutus,
et videret.	
23 Et stupebant	et admiratae sunt
omnes	
turbae,	turbae.
et dicebant: Numquid hic est filius David?	

MATTHAEI XII	MARCI III	LUCAE XI
		15 Quidam autem ex eis
24 Pharisaei autem		
	22 Et Scribae, qui ab Ierosolymis descenderunt,	
audientes,		
dixerunt:	dicebant:	dixerunt: —
	Quoniam Beelzebub habet, et quia	
Hic non		
eiicit daemones	— eiicit daemonia	eiicit daemonia
nisi		
in	[in	[In
Beelzebub		Beelzebub
principe daemoniorum,	principe daemoniorum.]	principe daemoniorum.]
		16 Et alii tentantes, signum de caelo quaerebant ab eo.
25 Iesus autem sciens cogitationes eorum,		17 Ipse autem ut vidit cogitationes eorum,
	23 Et convocatis eis in parabolis	
dixit eis:	dicebat illis:	dixit eis:
	Quomodo potest satanas satanam eiicere?	
	24 Et si	

Πασα		*Πασα*
βασιλεια μερισθεισα καθ᾽ ἑαυτης	*βασιλεια ἐφ᾽ ἑαυτην μερισθη,* *οὐ δυναται σταθηναι ἡ βασιλεια* *ἐκεινη.*	*βασιλεια ἐφ᾽ ἑαυτην διαμερισθεισα*
ἐρημουται·		*ἐρημουται,* *και οἰκος ἐπι οἰκον πιπτει.*
και πασα πολις ἡ	25 *Και ἐαν*	
οἰκια μερισθεισα καθ᾽ ἑαυτης οὐ	*οἰκια ἐφ᾽ ἑαυτην μερισθη, οὐ* *δυναται*	
σταθησεται.	*σταθηναι* *ἡ οἰκια ἐκεινη.*	
26 *Και εἰ ὁ σατανας* *τον σαταναν ἐκβαλλει,*	26 *Και εἰ ὁ σατανας*	18 *Εἰ δε ὁ σατανας*
	ἀνεστη	
ἐφ᾽ ἑαυτον ἐμερισθη· *πως* *οὐν*	*ἐφ᾽ ἑαυτον και μεμερισται,*	*ἐφ᾽ ἑαυτον διεμερισθη,* *πως*
σταθησεται ἡ βασιλεια αὐτου;		*σταθησεται ἡ βασιλεια αὐτου;*
	οὐ δυναται σταθηναι, ἀλλα τελος *ἐχει.*	
		ὁτι λεγετε, ἐν Βεελζεβουλ ἐκβαλλειν *με τα δαιμονια.*

MATTHAEI XII	LUCAE XI
27 *Και εἰ* *ἐγω ἐν Βεελζεβουλ ἐκβαλλω τα δαιμονια, οἱ υἱοι ὑμων ἐν τινι ἐκβαλλουσι; δια τουτο* *αὐτοι ὑμων ἐσονται κριται.* 28 *Εἰ δε ἐγω ἐν πνευματι Θεου* *ἐκβαλλω τα δαιμονια, ἀρα ἐφθασεν ἐφ᾽ ὑμας ἡ βασιλεια του Θεου.*	19 *Εἰ δε* *ἐγω ἐν Βεελζεβουλ ἐκβαλλω τα δαιμονια, οἱ υἱοι ὑμων ἐν τινι ἐκβαλλουσι; δια τουτο* *κριται ὑμων αὐτοι ἐσονται.* 20 *Εἰ δε ἐν δακτυλῳ Θεου* *ἐκβαλλω τα δαιμονια, ἀρα ἐφθασεν ἐφ᾽ ὑμας ἡ βασιλεια του Θεου.*
	MARCI III
29 *Ἠ πως δυναται τις* *εἰσελθειν εἰς την οἰκιαν του ἰσχυρου και τα σκευη αὐτου διαρπασαι,* *ἐαν μη πρωτον δηση τον ἰσχυρον;* *και τοτε την οἰκιαν αὐτου διαρπασει.*	27 *Οὐδεις δυναται* *τα σκευη του ἰσχυρου εἰσελθων εἰς την οἰκιαν αὐτου διαρπασαι,* *ἐαν μη πρωτον τον ἰσχυρον δηση·* *και τοτε την οἰκιαν αὐτου διαρπασει.*

LUCAE XI

21 *Ὁταν ὁ ἰσχυρος καθωπλισμενος φυλασσῃ την ἑαυτου αὐλην, ἐν εἰρηνῃ ἐστι τα ὑπαρχοντα αὐτου·*	22 *Ἐπαν δε ὁ ἰσχυροτερος αὐτου ἐπελθων νικησῃ αὐτον, την πανοπλιαν αὐτου αἱρει, ἐφ᾽ ᾗ ἐπεποιθει, και τα σκυλα αὐτου διαδιδωσιν.*

MATTHAEI XII	LUCAE XI
30 *Ὁ μη ὠν μετ᾽ ἐμου, κατ᾽ ἐμου ἐστι· και ὁ μη συναγων μετ ἐμου, σκορπιζει.*	23 *Ὁ μη ὠν μετ᾽ ἐμου, κατ᾽ ἐμου ἐστι· και ὁ μη συναγων μετ ἐμου, σκορπιζει.*
	MARCI III
31 *Δια τουτο* *λεγω ὑμιν·* *πασα ἁμαρτια — ἀφεθησεται τοις*	28 *Ἀμην λεγω ὑμιν, ὁτι* *παντα ἀφεθησεται τα ἁμαρτηματα τοις* *υἱοις των*

Omne		Omne
regnum divisum contra se,	regnum in se dividatur,	regnum in seipsum divisum
	non potest regnum illud stare.	
desolabitur:		desolabitur,
		et domus supra domum cadet.
et omnis civitas, vel	25 Et si	
domus divisa contra se,	domus super semetipsam dispertiatur,	
non	non potest domus illa	
stabit.	stare.	
26 Et si satanas	26 Et si satanas	18 Si autem et Satanas
satanam eiicit,		
	consurrexerit	
adversus se divisus est:	in semetipsum, dispertitus est,	in seipsum divisus est,
quomodo		quomodo
ergo		
stabit regnum eius?		stabit regnum eius?
	et non potuit stare, sed finem habet.	
		quia dicitis in Beelzebub me eiicere daemonia.

MATTHAEI XII	LUCAE XI
27 Et si ego in Beelzebub eiicio daemones, filii vestri in quo eiiciunt? Ideo ipsi iudices vestri erunt.	19 Si autem ego in Beelzebub eiicio daemonia: filii vestri in quo eiiciunt? Ideo ipsi iudices vestri erunt.
28 Si autem ego in Spiritu Dei eiicio daemones, igitur pervenit in vos regnum Dei.	20 Porro si in digito Dei eiicio Daemonia: profecto pervenit in vos regnum Dei:

	MARCI III
29 Aut quomodo potest quisquam	27 Nemo potest
intrare in domum fortis et vasa	vasa fortis ingressus in domum
eius	
diripere nisi prius alligaverit fortem et tunc	diripere nisi prius fortem alliget et tunc
domum illius diripiet.	domum eius diripiet.

LUCAE XI

21 Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea, quae possidet.	22 Si autem fortior eo superveniens vicerit eum, universa arma eius auferet, in quibus confidebat, et spolia eius distribuet.

MATTHAEI XII	LUCAE XI
30 Qui non est mecum, contra me est:	23 Qui non est mecum, contra me est:
et qui non congregat mecum, spargit.	et qui non colligit mecum, dispergit.

	MARCI III
31 Ideo	
dico vobis:	28 Amen dico vobis, quoniam
Omne peccatum, et blasphemia	omnia —— peccata, et blasphemiae,
	quibus blasphemaverint

ἀνθρωποις [και βλασφημια]·

ἡ δε του πνευματος βλασφημια οὐκ ἀφεθησεται τοις ἀνθρωποις.
32 *Και ὁς ἀν εἰπῃ λογον κατα του υἱου του ἀνθρωπου, ἀφεθησεται αὐτῳ·*
ὁς δ' ἀν εἰπῃ κατα του πνευματος του ἁγιου, οὐκ ἀφεθησεται αὐτῳ, οὐτε ἐν τουτῳ τῳ αἰωνι, οὐτε ἐν τῳ μελλοντι.

ἀνθρωπων και βλασφημιαι, ὁσας ἀν βλασφημησωσιν·

29 *Ὁς δ' ἀν βλασφημησῃ εἰς το πνευμα το ἁγιον, οὐκ ἐχει ἀφεσιν εἰς τον αἰωνα,*

ἀλλ' ἐνοχος ἐστιν αἰωνιου κρισεως.
30 *Ὁτι ἐλεγον· Πνευμα ἀκαθαρτον ἐχει.*

MATTHAEI XII

33 *Ἠ ποιησατε το δενδρον καλον, και τον καρπον αὐτου καλον· ἠ ποιησατε το δενδρον σαπρον, και τον καρπον αὐτου σαπρον· ἐκ γαρ του καρπου το δενδρον γινωσκεται.*
34 *Γεννηματα ἐχιδνων, πως δυνασθε ἀγαθα λαλειν, πονηροι ὀντες; ἐκ γαρ του περισσευματος της καρδιας το στομα λαλει.*

35 *Ὁ ἀγαθος ἀνθρωπος ἐκ του ἀγαθου θησαυρου ἐκβαλλει τα ἀγαθα· και ὁ πονηρος ἀνθρωπος ἐκ του πονηρου θησαυρου ἐκβαλλει πονηρα.*
36 *Λεγω δε ὑμιν, ὁτι παν ῥημα ἀργον, ὁ ἐαν λαλησωσιν οἱ ἀνθρωποι, ἀποδωσουσι περι αὐτου λογον ἐν ἡμερᾳ κρισεως.*
37 *Ἐκ γαρ των λογων σου δικαιωθησῃ, και ἐκ των λογων σου καταδικασθησῃ.*

MATTHAEI XII

43 *Ὁταν δε*
το ἀκαθαρτον πνευμα ἐξελθῃ ἀπο του ἀνθρωπου, διερχεται δι' ἀνυδρων τοπων ζητουν ἀναπαυσιν, και οὐχ εὑρισκει.
44 *Τοτε λεγει· Ἐπιστρεψω*
εἰς τον οἰκον μου, ὁθεν ἐξηλθον·
και ἐλθων εὑρισκει
σχολαζοντα,
σεσαρωμενον, και κεκοσμημενον.
45 *Τοτε πορευεται, και παραλαμβανει*
μεθ' ἑαυτου
ἑπτα ἑτερα πνευματα, πονηροτερα ἑαυτου και εἰσελθοντα κατοικει ἐκει· και γινεται τα ἐσχατα του ἀνθρωπου ἐκεινου χειρονα των πρωτων.
οὑτως ἐσται και τῃ γενεᾳ ταυτῃ τῃ πονηρᾳ.

LUCAE XI

24 *Ὁταν*
το ἀκαθαρτον πνευμα ἐξελθῃ ἀπο του ἀνθρωπου, διερχεται δι' ἀνυδρων τοπων ζητουν ἀναπαυσιν,
και μη εὑρισκον
λεγει· Ὑποστρεψω
εἰς τον οἰκον μου, ὁθεν ἐξηλθον·
25 *Και ἐλθον εὑρισκει*

σεσαρωμενον, και κεκοσμημενον.
26 *Τοτε πορευεται, και παραλαμβανει*

ἑπτα ἑτερα πνευματα, πονηροτερα ἑαυτου, και εἰσελθοντα κατοικει ἐκει· και γινεται τα ἐσχατα του ἀνθρωπου ἐκεινου χειρονα των πρωτων.

LUCAE XI

27 *Ἐγενετο δε ἐν τῳ λεγειν αὐτον ταυτα, ἐπαρασα τις γυνη φωνην ἐκ του ὀχλου, εἰπεν αὐτῳ· Μακαρια ἡ κοιλια ἡ βαστασασα σε, και μαστοι οὑς ἐθηλασας.*

28 *Αὐτος δε εἰπε· Μενουνγε μακαριοι οἱ ἀκουοντες τον λογον του θεου, και φυλασσοντες αὐτον.*

MATTHAEI XII

38 *Τοτε ἀπεκριθησαν τινες των γραμματεων και Φαρισαιων, λεγοντες· Διδασκαλε, θελομεν ἀπο σου σημειον ἰδειν.*
39 *Ὁ δε*
ἀποκριθεις

εἰπεν
αὐτοις·

LUCAE XI

29 *Των δε ὀχλων ἐπαθροιζομενων*

ἠρξατο
λεγειν·

remittetur

hominibus,
spiritus autem blasphemia non remittetur.
32 Et quicumque dixerit verbum contra filium hominis, remittetur ei:
qui autem dixerit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei
neque in hoc saeculo, neque in futuro.

|dimittentur
filiis
hominum|:

29 Qui autem blasphemaverit in Spiritum sanctum, non habebit remissionem

in aeternum, sed reus erit aeterni delicti.
30 Quoniam dicebant: Spiritum immundum habet.

MATTHAEI XII

33 Aut facite arborem bonam, et fructum eius bonum: aut facite arborem malam, et fructum eius malum: siquidem ex fructu arbor agnoscitur.
34 Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui, cum sitis mali? ex abundantia enim cordis os loquitur.
35 Bonus homo de bono thesauro profert bona: et malus homo de malo thesauro profert mala.
36 Dico autem vobis, quoniam omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die iudicii.
37 Ex verbis enim tuis iustificaberis, et ex verbis tuis condemnaberis.

MATTHAEI XII

43 Cum autem immundus spiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida, quaerens requiem, et non invenit.
44 Tunc dicit: Revertar in domum meam, unde exivi.
Et veniens invenit eam
vacantem,
scopis mundatam, et ornatam.
45 Tunc vadit, et assumit septem alios spiritus secum nequiores se, et intrantes habitant ibi: et fiunt novissima hominis illius peiora prioribus. Sic erit et generationi huic pessimae.

LUCAE XI

24 Cum immundus spiritus exierit de homine, ambulat per loca inaquosa, quaerens requiem: et non inveniens
dicit: Revertar in domum meam unde
exivi.
25 Et cum venerit, invenit eam

scopis mundatam, et ornatam.
26 Tunc vadit, et assumit septem alios spiritus secum, nequiores se, et ingressi habitant ibi. Et fiunt novissima hominis illius peiora prioribus.

LUCAE XI

27 Factum est autem, cum haec diceret: extollens vocem quaedam mulier de turba, dixit illi: Beatus venter, qui te portavit, et ubera, quae suxisti.
28 At ille dixit: Quinimmo beati, qui audiunt verbum Dei, et custodiunt illud.

MATTHAEI XII

38 Tunc responderunt ei quidam de Scribis et Pharisaeis, dicentes: Magister, volumus a te signum videre.
39 Qui
respondens

ait
illis:

LUCAE XI

29 Turbis autem concurrentibus

coepit
dicere:

Γενεα

πονηρα
και μοιχαλις

σημειον ἐπιζητει· και σημειον οὐ δοθησεται αὐτῃ, εἰ μη το σημειον Ἰωνα του προφητου.

40 *Ὡσπερ γαρ ἠν Ἰωνας ἐν τῃ κοιλιᾳ του κητους τρεις ἡμερας και τρεις νυκτας, οὑτως ἐσται ὁ υἱος του ἀνθρωπου ἐν τῃ καρδια της γης τρεις ἡμερας και τρεις νυκτας.*
41 *Ἀνδρες Νινευιται*
ἀναστησονται ἐν τῃ κρισει μετα της γενεας ταυτης, και κατακρινουσιν αὐτην· ὁτι μετενοησαν εἰς το κηρυγμα Ἰωνα· και ἰδου, πλειον Ἰωνα ὡδε.
42 *Βασιλισσα νοτου ἐγερθησεται ἐν τῃ κρισει μετα*

της γενεας ταυτης, και κατακρινει
αὐτην·
ὁτι ἠλθεν ἐκ των περατων της γης ἀκουσαι την σοφιαν Σολομωνος· και ἰδου, πλειον Σολομωνος ὡδε.

Ἡ γενεα
αὑτη
πονηρα

ἐστι·
σημειον ἐπιζητει· και σημειον οὐ δοθησεται αὐτῃ, εἰ μη το σημειον Ἰωνα του προφητου.
30 *Καθως γαρ ἐγενετο Ἰωνας σημειον τοις Νινευιταις, οὑτως ἐσται και ὁ υἱος του ἀνθρωπου τῃ γενεᾳ ταυτῃ.*

32 *Ἀνδρες Νινευι*
ἀναστησονται ἐν τῃ κρισει μετα της γενεας ταυτης, και κατακρινουσιν αὐτην· ὁτι μετενοησαν εἰς το κηρυγμα Ἰωνα· και ἰδου, πλειον Ἰωνα ὡδε.
31 *Βασιλισσα νοτου ἐγερθησεται ἐν τῃ κρισει μετα*
των ἀνδρων
της γενεας ταυτης, και κατακρινει
αὐτους,
ὁτι ἠλθεν ἐκ των περατων της γης ἀκουσαι την σοφιαν Σολομωνος· και ἰδου, πλειον Σολομωνος ὡδε.

LUCAE XI

33 *Οὐδεις δε λυχνον ἁψας, εἰς κρυπτην τιθησιν, οὐδε ὑπο τον μοδιον, ἀλλ᾽ ἐπι την λυχνιαν, ἱνα οἱ εἰσπορευομενοι το φεγγος βλεπωσιν.*
34 *Ὁ λυχνος του σωματος ἐστιν ὁ ὀφθαλμος· ὁταν οὐν ὁ ὀφθαλμος σου ἁπλους ᾐ, και ὁλον το σωμα σου φωτεινον ἐστιν· ἐπαν δε πονηρος ᾐ, και το σωμα σου σκοτεινον.*

35 *Σκοπει οὐν, μη το φως το ἐν σοι, σκοτος ἐστιν.*
36 *Εἰ οὐν το σωμα σου ὁλον φωτεινον, μη ἐχον τι μερος σκοτεινον, ἐσται φωτεινον ὁλον, ὡς ὁταν ὁ λυχνος τῃ ἀστραπῃ φωτιζῃ σε.* **(CVI)**

CV

Christi mater et propinqui ad eum adire quaerentes

MATTHAEI XII

46 *Ἐτι δε αὐτου λαλουντος τοις ὀχλοις, ἰδου,*

ἡ μητηρ

και οἱ ἀδελφοι αὐτου
εἱστηκεισαν ἐξω,
ζητουντες αὐτῳ λαλησαι.

47 *Εἰπε δε*
τις
αὐτῳ· Ἰδου, ἡ μητηρ σου και οἱ ἀδελφοι σου ἐξω ἑστηκασι,
ζητουντες σοι
λαλησαι.

MARCI III

31 *Ἐρχονται οὐν*
ἡ μητηρ
αὐτου,
και οἱ ἀδελφοι αὐτου,
και ἐξω ἑστωτες

ἀπεστειλαν προς αὐτον φωνουντες αὐτον.
32 *Και ἐκαθητο ὀχλος περι αὐτον.*
εἰπον δε

αὐτῳ· Ἰδου, ἡ μητηρ σου και οἱ ἀδελφοι σου ἐξω

ζητουσι σε.

Generatio

mala,
et adultera

signum quaerit: et signum non dabitor ei, nisi
signum Ionae prophetae.

40 Sicut enim fuit Ionas in ventre ceti tribus
diebus, et tribus noctibus; sic erit Filius hominis
in corde terrae tribus diebus, et tribus noctibus.
41 Viri Ninivitae surgent in iudicio cum generatione ista, et condemnabunt eam: quia poenitentiam egerunt in praedicatione Ionae.
Et ecce plus quam Ionas hic.
42 Regina austri surget in iudicio cum

generatione ista, et condemnabit eam:
quia venit a finibus terrae audire sapientiam
Salomonis, et ecce plus quam Salomon hic.

Generatio
haec, generatio
nequam

est:
signum quaerit, et signum non dabitur ei, nisi
signum Ionae prophetae.
30 Nam sicut fuit Ionas signum Ninivitis: ita
erit et Filius hominis generationi isti.

32 Viri Ninivitae surgent in iudicio cum generatione hac, et condemnabunt illam: quia poenitentiam egerunt ad praedicationem Ionae,
et ecce plus quam Ionas hic.
31 Regina Austri surget in iudicio cum
viris
generationis huius, et condemnabit illos:
quia venit a finibus terrae audire sapientiam
Salomonis: et ecce plus quam Salomon hic.

LUCAE XI

33 Nemo lucernam accendit, et in abscondito
ponit, neque sub modio: sed supra candelabrum,
ut qui ingrediuntur, lumen videant.
34 Lucerna corporis tui, est oculus tuus. Si
oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit: si autem nequam fuerit, etiam corpus
tuum tenebrosum erit.
35 Vide ergo ne lumen, quod in te est, tenebrae sint.
36 Si ergo corpus tuum totum lucidum fuerit,
non habens aliquam partem tenebrarum, erit lucidum totum, et sicut lucerna fulgoris illuminabit te.
(CVI)

CV

Christi mater et propinqui ad eum adire quaerentes

MATTHAEI XII

46 Adhuc eo loquente ad turbas, ecce

mater eius, et fratres stabant foris,
quaerentes loqui ei.

47 Dixit autem ei
quidam:
Ecce mater tua, et fratres tui foris
stant
quaerentes te.

MARCI III

31 Et
veniunt
mater eius et fratres: et foris stantes

miserunt ad eum vocantes eum.
32 Et sedebat circa eum turba:
et dicunt ei:

Ecce mater tua, et fratres tui foris

quaerunt te.

48 *Ὁ δε ἀποκριθεις εἰπε*	33 *Και ἀπεκριθη* —— *λεγων*
τῳ εἰποντι αὐτῳ·	*[αὐτοις]·*
Τις ἐστιν ἡ μητηρ μου,	*Τις ἐστιν ἡ μητηρ μου,*
και τινες εἰσιν	*ἠ*
οἱ ἀδελφοι μου;	*οἱ ἀδελφοι μου;*
	34 *Και περιβλεψαμενος κυκλῳ τους περι αὐτον καθημενους,*
49 *Και ἐκτεινας την χειρα αὐτου ἐπι τους μαθητας αὐτου*	
εἰπεν· Ἰδου, ἡ μητηρ μου και οἱ ἀδελφοι μου.	*λεγει· Ἰδε, ἡ μητηρ μου και οἱ ἀδελφοι μου.*
50 *Ὁστις γαρ ἀν ποιησῃ το θελημα*	35 *Ὁς γαρ ἀν ποιησῃ το θελημα*
του πατρος μου του ἐν οὐρανοις,	*του θεου,*
αὐτος μου ἀδελφος, και ἀδελφη,	*οὑτος ἀδελφος μου, και ἀδελφη μου,*
και μητηρ ἐστιν. **(LIV)**	*και μητηρ ἐστι.* **(LIV)**

CVI

Christus prandens apud Pharisaeum. Pharisaeorum castigatio

LUCAE XI

37 *Ἐν δε τῳ λαλησαι, ἠρωτα αὐτον Φαρισαιος τις, ὁπως ἀριστησῃ παρ᾽ αὐτῳ. Εἰσελθων δε ἀνεπεσεν.*	38 *Ὁ δε Φαρισαιος ἰδων ἐθαυμασεν, ὁτι οὐ πρωτον ἐβαπτισθη προ του ἀριστου.*

MATTHAEI XXIII	LUCAE XI
(1 *Τοτε ὁ Ἰησους ἐλαλησε* —— , *λεγων·*)	39 *Εἰπε δε ὁ κυριος προς αὐτον·*
25 *Οὐαι ὑμιν,*	*Νυν ὑμεις*
γραμματεις και	
Φαρισαιοι,	*οἱ Φαρισαιοι*
ὑποκριται, ὁτι	
καθαριζετε το ἐξωθεν του ποτηριου και της παροψιδος,	*το ἐξωθεν του ποτηριου και του πινακος καθαριζετε,*
ἐσωθεν δε	*το δε ἐσωθεν*
	ὑμων
γεμουσιν ἐξ ἁρπαγης και ἀκρασιας.	*γεμει ἁρπαγης και πονηριας.*
	40 *Ἀφρονες, οὐχ ὁ ποιησας το ἐξωθεν και το ἐσωθεν ἐποιησε;*
26 *Φαρισαιε τυφλε, καθαρισον πρωτον το ἐντος του ποτηριου και της παροψιδος, ἱνα γενηται και το ἐκτος αὐτων καθαρον.*	
	41 *Πλην τα ἐνοντα δοτε ἐλεημοσυνην· και ἰδου, παντα καθαρα ὑμιν ἐστιν.*
23 *Οὐαι ὑμιν,*	42 *Ἀλλ᾽ οὐαι ὑμιν*
γραμματεις και	
Φαρισαιοι,	*τοις Φαρισαιοις,*
ὑποκριται,	
ὁτι ἀποδεκατουτε το ἡδυοσμον,	*ὁτι ἀποδεκατουτε το ἡδυοσμον,*
και το ἀνηθον, και το κυμινον,	
	και το πηγανον, και παν λαχανον,
και ἀφηκατε τα βαρυτερα του νομου,	
	και παρερχεσθε
την κρισιν,	*την κρισιν,*
και τον ἐλεον, και την πιστιν.	
	και την ἀγαπην του θεου·

48 At ipse respondens dicenti sibi, ait:
Quae est mater mea, et
qui sunt
fratres mei?

49 Et extendens manum in discipulos suos,
dixit:
Ecce mater mea, et fratres mei.
50 Quicumque enim fecerit voluntatem
Patris mei, qui in caelis est:
ipse meus frater, et soror, et mater est. (LIV)

33 Et respondens eis, ait:
Quae est mater mea, et

fratres mei?
34 Et circumspiciens eos, qui in circuitu eius
sedebant,

ait:
Ecce mater mea, et fratres mei.
35 Qui enim fecerit voluntatem
Dei,
hic frater meus, et soror mea, et mater est. (LIV)

CVI

Christus prandens apud Pharisaeum. Pharisaeorum castigatio

LUCAE XI

37 Et cum loqueretur rogavit illum quidam
Pharisaeus ut pranderet apud se. Et ingressus
recubuit.
38 Pharisaeus autem coepit intra se reputans
dicere, quare non baptizatus esset ante prandium.

MATTHAEI XXIII

(1 Tunc Iesus locutus est —— dicens:)
25 Vae vobis
Scribae, et
Pharisaei
hypocritae, quia
mundatis quod deforis est calicis, et paropsidis:
intus autem

pleni estis rapina, et immunditia.

26 Pharisaee caece, munda prius quod intus est
calicis, et paropsidis, ut fiat id, quod deforis est,
mundum.

23 Vae vobis
Scribae, et
Pharisaei
hypocritae:
qui decimatis mentham,
et anethum, et cyminum,

et reliquistis quae graviora sunt legis,

iudicium,
et misericordiam, et fidem.

LUCAE XI

39 Et ait Dominus ad illum:
Nunc vos

Pharisaei

quod deforis est calicis, et catini, mundatis:
quod autem intus est
vestrum,
plenum est rapina, et iniquitate.
40 Stulti nonne qui fecit quod deforis est,
etiam id, quod deintus est, fecit?

41 Verumtamen quod superest, date eleemosynam:
et ecce omnia munda sunt vobis.
42 Sed vae vobis

Pharisaeis,

quia decimatis mentham,

et rutam, et omne olus,

et praeteritis
iudicium,

et charitatem Dei:

ταυτα ἐδει ποιησαι, κἀκεινα μη ἀφιεναι.
24 *Ὁδηγοι τυφλοι, οἱ διυλιζοντες τον κωνωπα,*
την δε καμηλον καταπινοντες.

27 *Οὐαι ὑμιν,*
γραμματεις και Φαρισαιοι, ὑποκριται,
ὁτι παρομοιαζετε ταφοις κεκονιαμενοις,
οἱτινες ἐξωθεν μεν φαινονται ὡραιοι, ἐσωθεν δε
γεμουσιν ὀστεων νεκρων και πασης ἀκαθαρσιας.

28 *Οὑτω και ὑμεις ἐξωθεν μεν φαινεσθε τοις*
ἀνθρωποις δικαιοι, ἐσωθεν δε μεστοι ἐστε ὑπο-
κρισεως και ἀνομιας.

ταυτα ἐδει ποιησαι, κἀκεινα μη ἀφιεναι.

43 *Οὐαι ὑμιν τοις Φαρισαιοις, ὁτι ἀγαπατε την*
πρωτοκαθεδριαν ἐν ταις συναγωγαις, και τους ἀσ-
πασμους ἐν ταις ἀγοραις.
44 *Οὐαι ὑμιν,*

ὁτι ἐστε ὡς τα μνημεια τα ἀδηλα,

και οἱ ἀνθρωποι οἱ περιπατουντες ἐπανω οὐκ
οἰδασιν.

LUCAE XI

45 *Ἀποκριθεις δε τις των νομικων λεγει αὐτῳ·*
Διδασκαλε, ταυτα λεγων και ἡμας ὑβριζεις.

46 *Ὁ δε εἰπε· Και ὑμιν τοις νομικοις οὐαι, ὁτι*
φορτιζετε τους ἀνθρωπους φορτια δυσβαστακτα,
και αὐτοι ἑνι των δακτυλων ὑμων οὐ προσψαυετε
τοις φορτιοις.

MATTHAEI XXIII

29 *Οὐαι ὑμιν,*
γραμματεις και Φαρισαιοι, ὑποκριται,
ὁτι οἰκοδομειτε τους ταφους των προφητων,
και κοσμειτε τα μνημεια των δικαιων,

30 *Και λεγετε· Εἰ ἡμεθα ἐν ταις ἡμεραις των*
πατερων ἡμων, οὐκ ἀν ἡμεν κοινωνοι αὐτων ἐν τῳ
αἱματι των προφητων.
31 *Ὡστε μαρτυρειτε*
ἑαυτοις, ὁτι υἱοι ἐστε των φονευσαντων τους προ
φητας.

32 *Και ὑμεις πληρωσατε το μετρον*
των πατερων ὑμων.

33 *Ὀφεις, γεννηματα ἐχιδνων, πως φυγητε ἀπο*
της κρισεως της γεεννης;
34 *Δια τουτο,*

ἰδου, ἐγω
ἀποστελλω προς ὑμας προφητας,

και σοφους, και γραμματεις·
και ἐξ αὐτων ἀποκτενειτε,
και σταυρωσετε, και ἐξ αὐτων μαστιγωσετε ἐν ταις
συναγωγαις ὑμων,
και διωξετε
ἀπο πολεως εἰς πολιν·

LUCAE XI

47 *Οὐαι ὑμιν,*

ὁτι οἰκοδομειτε τα μνημεια των προφητων,

οἱ δε πατερες ὑμων ἀπεκτειναν αὐτους.

48 *Ἀρα μαρτυρειτε,*

και συνευδοκειτε τοις ἐργοις

των πατερων ὑμων,
ὁτι αὐτοι μεν ἀπεκτειναν αὐτους, ὑμεις δε οἰκοδο-
μειτε αὐτων τα μνημεια.

49 *Δια τουτο*
και ἡ σοφια του θεου εἰπεν·

Ἀποστελω εἰς αὐτους προφητας
και ἀποστολους,

και ἐξ αὐτων ἀποκτενουσι,

και ἐκδιωξουσιν,

haec oportuit facere, et illa non omittere.
24 Duces caeci excolantes culicem, camelum autem glutientos.

27 Vae vobis
Scribae, et Pharisaei hypocritae:
quia similes estis sepulchris dealbatis,
quae aforis parent hominibus speciosa, intus vero plena sunt ossibus mortuorum, et omni spurcitia.

28 Sic et vos aforis quidem paretis hominibus iusti: intus autem pleni estis hypocrisi, et iniquitate.

haec autem oportuit facere, et illa non omittere.

43 Vae vobis Pharisaeis, quia diligitis primas cathedras in synagogis, et salutationes in foro.
44 Vae vobis,

quia estis ut monumenta, quae non apparent,

et homines ambulantes supra, nesciunt.

LUCAE XI

45 Respondens autem quidam ex Legisperitis, ait illi: Magister, haec dicens etiam contumeliam nobis facis.

46 At ille ait: Et vobis Legisperitis vae: quia oneratis homines oneribus, quae portare non possunt, et ipsi uno digito vestro non tangitis sarcinas.

MATTHAEI XXIII

29 Vae vobis
Scribae, et Pharisaei hypocritae,
qui aedificatis sepulchra prophetarum,
et ornatis monumenta iustorum,

30 Et dicitis: Si fuissemus in diebus patrum nostrorum, non essemus socii eorum in sanguine prophetarum.
31 Itaque testimonio estis
vobismetipsis, quia filii estis eorum, qui prophetas occiderunt.

32 Et vos implete mensuram
patrum vestrorum.

33 Serpentes genimina viperarum, quomodo fugietis a iudicio gehennae?
34 Ideo
ecce ego
mitto ad vos prophetas,

et sapientes, et scribas,
et ex illis occidetis,
et crucifigetis, et ex eis flagellabitis in synagogis vestris,
et persequemini
de civitate in civitatem:

LUCAE XI

47 Vae vobis,

qui aedificatis monumenta Prophetarum:

patres autem vestri occiderunt illos.

48 Profecto testificamini

quod consentitis operibus

patrum vestrorum:
quoniam ipsi quidem eos occiderunt, vos autem aedificatis eorum sepulchra.

49 Propterea
et sapientia Dei dixit:
Mittam ad illos Prophetas,
et Apostolos,
et ex illis occident,

et persequentur:

35 Ὁπως ἐλθη	50 Ἱνα ἐκζητηθη —
ἐφ᾽ ὑμας παν αἱμα	ἀπο της γενεας ταυτης [το αἱμα παντων
δικαιον	
	των προφητων,
ἐκχυνομενον	το ἐκχυνομενον
ἐπι της γης,	
	ἀπο καταβολης κοσμου],
ἀπο του αἱματος Ἀβελ	51 Ἀπο του αἱματος Ἀβελ,
του δικαιου,	
ἑως του αἱματος Ζαχαριου,	ἑως του αἱματος Ζαχαριου,
υἱου Βαραχιου,	
ὁν ἐφονευσατε	του ἀπολομενου
μεταξυ του ναου και του θυσιαστηριου.	μεταξυ του θυσιαστηριου και του οἰκου·
36 Ἀμην λεγω ὑμιν, ἡξει	ναι, λεγω ὑμιν, ἐκζητηθησεται
ταυτα παντα	
ἐπι την γενεαν ταυτην. (CXV)	ἀπο της γενεας ταυτης.

LUCAE XI

52 Οὐαι ὑμιν τοις νομικοις, ὁτι ἠρατε την κλειδα της γνωσεως· αὐτοι οὐκ εἰσηλθατε, και τους εἰσερχομενους ἐκωλυσατε.

53 Λεγοντος δε αὐτου ταυτα προς αὐτους, ἠρξαντο οἱ γραμματεις και οἱ Φαρισαιοι δεινως ἐνεχειν, και ἀποστοματιζειν αὐτον περι πλειονων·

54 Ἐνεδρευοντες αὐτον, και ζητουντες θηρευσαι τι ἐκ του στοματος αὐτου, ἱνα κατηγορησωσιν αὐτου.

CVII

Praecepta populo tradita. Christus litis arbitrium detrectans. Parabola de divite. Nimia de victu et vestitu cura fugienda, deque caelestibus gerenda

LUCAE XII

1 Ἐν οἱς ἐπισυναχθεισων των μυριαδων του ὀχλου, ὡστε καταπατειν ἀλληλους, ἠρξατο λεγειν προς τους μαθητας αὐτου· Πρωτον προσεχετε ἑαυτοις ἀπο της ζυμης των Φαρισαιων, ἡτις ἐστιν ὑποκρισις.

2 Οὐδεν δε συγκεκαλυμμενον ἐστιν, ὁ οὐκ ἀποκαλυφθησεται· και κρυπτον, ὁ οὐ γνωσθησεται.

3 Ἀνθ᾽ ὡν ὁσα ἐν τη σκοτια εἰπατε, ἐν τῳ φωτι ἀκουσθησεται· και ὁ προς το οὐς ἐλαλησατε ἐν τοις ταμειοις, κηρυχθησεται ἐπι των δωματων.

4 Λεγω δε ὑμιν τοις φιλοις μου· Μη φοβηθητε ἀπο των ἀποκτενοντων το σωμα, και μετα ταυτα μη ἐχοντων περισσοτερον τι ποιησαι.

5 Ὑποδειξω δε ὑμιν, τινα φοβηθητε· φοβηθητε τον, μετα το ἀποκτειναι, ἐξουσιαν ἐχοντα ἐμβαλειν εἰς την γεενναν· ναι λεγω ὑμιν, τουτον φοβηθητε.

6 Οὐχι πεντε στρουθια πωλειται ἀσσαριων δυο; και ἑν ἐξ αὐτων οὐκ ἐστιν ἐπιλελησμενον ἐνωπιον του θεου.

7 Ἀλλα και αἱ τριχες της κεφαλης ὑμων πασαι ἠριθμηνται. Μη οὐν φοβεισθε· πολλων στρουθιων διαφερετε.

8 Λεγω δε ὑμιν· Πας ὁς ἀν ὁμολογηση ἐν ἐμοι ἐμπροσθεν των ἀνθρωπων, και ὁ υἱος του ἀνθρωπου ὁμολογησει ἐν αὐτῳ ἐμπροσθεν των ἀγγελων του θεου.

9 Ὁ δε ἀρνησαμενος με ἐνωπιον των ἀνθρωπων, ἀπαρνηθησεται ἐνωπιον των ἀγγελων του θεου.

10 Και πας ὁς ἐρει λογον εἰς τον υἱον του ἀνθρωπου, ἀφεθησεται αὐτῳ· τῳ δε εἰς το ἁγιον πνευμα βλασφημησαντι οὐκ ἀφεθησεται.

11 Ὁταν δε προσφερωσιν ὑμας ἐπι τας συναγωγας και τας ἀρχας και τας ἐξουσιας, μη μεριμνατε, πως ἠ τι ἀπολογησησθε, ἠ τι εἰπητε·

12 Το γαρ ἁγιον πνευμα διδαξει ὑμας ἐν αὐτη τη ὡρα, ἁ δει εἰπειν.

13 Εἰπε δε τις αὐτῳ ἐκ του ὀχλου· Διδασκαλε, εἰπε τῳ ἀδελφῳ μου μερισασθαι μετ᾽ ἐμου την κληρονομιαν.

14 Ὁ δε εἰπεν αὐτῳ· Ἀνθρωπε, τις με κατεστησε δικαστην ἠ μεριστην ἐφ᾽ ὑμας;

15 Εἰπε δε προς αὐτους· Ὁρατε και φυλασσεσθε ἀπο της πλεονεξιας· ὁτι οὐκ ἐν τῳ περισσευειν τινι ἡ ζωη αὐτου ἐστιν ἐκ των ὑπαρχοντων αὐτου.

16 Εἰπε δε παραβολην προς αὐτους, λεγων· Ἀνθρωπου τινος πλουσιου εὐφορησεν ἡ χωρα.

17 Και διελογιζετο ἐν ἑαυτῳ, λεγων· Τι ποιησω; ὁτι οὐκ ἐχω, που συναξω τους καρπους μου.

18 Και εἰπε· Τουτο ποιησω· καθελω μου τας ἀποθηκας, και μειζονας οἰκοδομησω· και συναξω ἐκει παντα τα γενηματα μου, και τα ἀγαθα μου·

35 Ut veniat super vos
omnis sanguis
iustus

qui effusus est
super terram,

a sanguine Abel
iusti
usque ad sanguinem Zachariae,
filii Barachiae,
quem occidistis
inter templum et altare.
36 Amen dico vobis, venient
haec omnia
super generationem istam. (CXV)

50 Ut inquiratur —— a generatione ista
[sanguis omnium

Prophetarum,
qui effusus est

a constitutione mundi]
51 A sanguine Abel,

usque ad sanguinem Zachariae,

qui periit
inter altare, et aedem.
Ita dico vobis, requiretur

ab hac generatione.

LUCAE XI

52 Vae vobis Legisperitis, quia tulistis clavem scientiae, ipsi non introistis, et eos qui introibant, prohibuistis.
53 Cum autem haec ad illos diceret, coeperunt Pharisaei et Legisperiti graviter insistere: et os eius opprimere de multis,
54 Insidiantes ei, et quaerentes aliquid capere de ore eius, ut accusarent eum.

CVII *

Praecepta populo tradita. Christus litis arbitrium detrectans. Parabola de divite. Nimia de victu et vestitu cura fugienda, deque caelestibus gerenda

LUCAE XII

1 Multis autem turbis circumstantibus, ita ut se invicem conculcarent, coepit dicere ad discipulos suos: Attendite a fermento Pharisaeorum, quod est hypocrisis.
2 Nihil autem opertum est, quod non reveletur: neque absconditum, quod non sciatur.
3 Quoniam quae in tenebris dixistis, in lumine dicentur: et quod in aurem locuti estis in cubiculis, praedicabitur in tectis.
4 Dico autem vobis amicis meis: Ne terreamini ab his qui occidunt corpus, et post haec non habent amplius quid faciant.
5 Ostendam autem vobis quem timeatis: timete eum, qui, postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam. Ita dico vobis, hunc timete.
6 Nonne quinque passeres vaeneunt dipondio, et unus ex illis non est in oblivione coram Deo?
7 Sed et capilli capitis vestri omnes numerati sunt. Nolite ergo timere: multis passeribus pluris estis vos.
8 Dico autem vobis: Omnis quicumque confessus fuerit me coram hominibus, et Filius hominis confitebitur illum coram Angelis Dei:
9 Qui autem negaverit me coram hominibus, negabitur coram Angelis Dei.
10 Et omnis qui dicit verbum in Filium hominis, remittetur illi: ei autem, qui in Spiritum sanctum blasphemaverit, non remittetur.
11 Cum autem inducent vos in synagogas, et ad magistratus et potestates, nolite soliciti esse qualiter, aut quid respondeatis, aut quid dicatis.
12 Spiritus enim sanctus docebit vos in ipsa hora quid oporteat vos dicere.
13 Ait autem ei quidam de turba: Magister, dic fratri meo ut dividat mecum haereditatem.
14 At ille dixit illi: Homo, quis me constituit iudicem aut divisorem super vos?
15 Dixitque ad illos: Videte, et cavete ab omni avaritia: quia non in abundantia cuiusquam vita eius est ex his quae possidet.
16 Dixit autem similitudinem ad illos, dicens: Hominis cuiusdam divitis uberes fructus ager attulit:
17 Et cogitabat intra se dicens: Quid faciam, quia non habeo quo congregem fructus meos?
18 Et dixit: Hoc faciam: Destruam horrea mea, et maiora faciam: et illuc congregabo omnia quae nata sunt mihi, et bona mea,

19 *Και ἐρω τῃ ψυχῃ μου· Ψυχη, ἐχεις πολλα ἀγαθα κειμενα εἰς ἐτη πολλα· ἀναπαυου, φαγε, πιε, εὐφραινου.*

20 *Εἰπε δε αὐτῳ ὁ Θεος· Ἀφρων, ταυτῃ τῃ νυκτι την ψυχην σου ἀπαιτουσιν ἀπο σου· ἁ δε ἡτοιμασας, τινι ἐσται;*

21 *Οὑτως ὁ θησαυριζων ἑαυτῳ, και μη εἰς Θεον πλουτων.*

22 *Εἰπε δε προς τους μαθητας αὐτου· Δια τουτο ὑμιν λεγω, μη μεριμνατε τῃ ψυχῃ ὑμων, τι φαγητε· μηδε τῳ σωματι, τι ἐνδυσησθε.*

23 *Ἡ ψυχη πλειον ἐστι της τροφης· και το σωμα του ἐνδυματος.*

24 *Κατανοησατε τους κορακας, ὁτι οὐ σπειρουσιν, οὐδε θεριζουσιν· οἱς οὐκ ἐστι ταμειον, οὐδε ἀποθηκη· και ὁ Θεος τρεφει αὐτους. Ποσῳ μαλλον ὑμεις διαφερετε των πετεινων;*

25 *Τις δε ἐξ ὑμων μεριμνων δυναται προσθειναι ἐπι την ἡλικιαν αὐτου πηχυν ἑνα;*

26 *Εἰ οὐν οὐτε ἐλαχιστον δυνασθε, τι περι των λοιπων μεριμνατε;*

27 *Κατανοησατε τα κρινα, πως αὐξανει· οὐ κοπια, οὐδε νηθει. Λεγω δε ὑμιν· οὐδε Σολομων ἐν πασῃ τῃ δοξῃ αὐτου περιεβαλετο ὡς ἑν τουτων.*

28 *Εἰ δε τον χορτον ἐν τῳ ἀγρῳ, σημερον ὀντα και αὐριον εἰς κλιβανον βαλλομενον, ὁ Θεος οὑτως ἀμφιεννυσι, ποσῳ μαλλον ὑμας, ὀλιγοπιστοι;*

29 *Και ὑμεις μη ζητειτε, τι φαγητε ἢ τι πιητε· και μη μετεωριζεσθε.*

30 *Ταυτα γαρ παντα τα ἐθνη του κοσμου ἐπιζητει· ὑμων δε ὁ πατηρ οἰδεν, ὁτι χρηζετε τουτων.*

31 *Πλην ζητειτε την βασιλειαν του Θεου, και ταυτα παντα προστεθησεται ὑμιν.*

32 *Μη φοβου, το μικρον ποιμνιον· ὁτι εὐδοκησεν ὁ πατηρ ὑμων δουναι ὑμιν την βασιλειαν.*

33 *Πωλησατε τα ὑπαρχοντα ὑμων, και δοτε ἐλεημοσυνην. Ποιησατε ἑαυτοις βαλαντια μη παλαιουμενα, θησαυρον ἀνεκλειπτον ἐν τοις οὐρανοις, ὁπου κλεπτης οὐκ ἐγγιζει, οὐδε σης διαφθειρει.*

34 *Ὁπου γαρ ἐστιν ὁ θησαυρος ὑμων, ἐκει και ἡ καρδια ὑμων ἐσται.*

CVIII

Diei supremi exspectatio

LUCAE XII

35 *Ἐστωσαν ὑμων αἱ ὀσφυες περιεζωσμεναι, και οἱ λυχνοι καιομενοι·*

36 *Και ὑμεις ὁμοιοι ἀνθρωποις προσδεχομενοις τον κυριον ἑαυτων, ποτε ἀναλυσει ἐκ των γαμων· ἱνα ἐλθοντος και κρουσαντος, εὐθεως ἀνοιξωσιν αὐτῳ.*

37 *Μακαριοι οἱ δουλοι ἐκεινοι, οὑς ἐλθων ὁ κυριος εὑρησει γρηγορουντας· ἀμην λεγω ὑμιν, ὁτι περιζωσεται, και ἀνακλινει αὐτους, και παρελθων διακονησει αὐτοις.*

38 *Και ἐαν ἐλθῃ ἐν τῃ δευτερα φυλακῃ, και ἐν τῃ τριτῃ φυλακῃ ἐλθῃ, και εὑρῃ οὑτω· μακαριοι εἰσιν οἱ δουλοι ἐκεινοι.*

MATTHAEI XXIV	LUCAE XII
43 *Ἐκεινο*	39 *Τουτο*
δε γινωσκετε, ὁτι εἰ ᾐδει ὁ οἰκοδεσποτης, ποιᾳ	*δε γινωσκετε, ὁτι εἰ ᾐδει ὁ οἰκοδεσποτης, ποιᾳ*
φυλακῃ	*ὡρᾳ*
ὁ κλεπτης ἐρχεται, ἐγρηγορησεν ἀν, και οὐκ ἀν εἰασε διορυγηναι την οἰκιαν αὐτου.	*ὁ κλεπτης ἐρχεται, ἐγρηγορησεν ἀν, και οὐκ ἀν ἀφηκε διορυγηναι τον οἰκον αὐτου.*
44 *Δια τουτο και ὑμεις*	40 *Και ὑμεις οὐν*
γινεσθε ἑτοιμοι· ὁτι, ᾗ ὡρᾳ οὐ δοκειτε, ὁ υἱος του ἀνθρωπου ἐρχεται.	*γινεσθε ἑτοιμοι· ὁτι, ᾗ ὡρᾳ οὐ δοκειτε, ὁ υἱος του ἀνθρωπου ἐρχεται.*
	41 *Εἰπε δε αὐτῳ ὁ Πετρος· Κυριε, προς ἡμας την παραβολην ταυτην λεγεις, ἢ και προς παντας;*
	42 *Εἰπε δε ὁ κυριος·*
45 *Τις ἀρα ἐστιν ὁ πιστος*	*Τις ἀρα ἐστιν ὁ πιστος*
δουλος	*οἰκονομος*
και φρονιμος, ὁν κατεστησεν ὁ κυριος	*και φρονιμος, ὁν καταστησει ὁ κυριος*
αὐτου	
ἐπι της θεραπειας αὐτου, του διδοναι	*ἐπι της θεραπειας αὐτου, του διδοναι*
αὐτοις	
την τροφην ἐν καιρῳ;	*ἐν καιρῳ το σιτομετριον;*

19 Et dicam animae meae: Anima, habes multa bona posita in annos plurimos: requiesce, comede, bibe, epulare.
20 Dixit autem illi Deus: Stulte, hac nocte animam tuam repetunt a te: quae autem parasti, cuius erunt?
21 Sic est qui sibi thesaurizat, et non est in Deum dives.
22 Dixitque ad discipulos suos: Ideo dico vobis: Nolite soliciti esse animae vestrae quid manducetis, neque corpori quid induamini.
23 Anima plus est quam esca, et corpus plus quam vestimentum.
24 Considerate corvos, quia non seminant, neque metunt, quibus non est cellarium neque horreum, et Deus pascit illos. Quanto magis vos pluris estis illis?
25 Quis autem vestrum cogitando potest adiicere ad staturam suam cubitum unum?
26 Si ergo neque quod minimum est potestis, quid de caeteris soliciti estis?
27 Considerate lilia quomodo crescunt: non laborant, neque nent: dico autem vobis, nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur sicut unum ex istis.
28 Si autem foenum, quod hodie est in agro, et cras in clibanum mittitur, Deus sic vestit: quanto magis vos pusillae fidei?
29 Et vos nolite quaerere quid manducetis, aut quid bibatis: et nolite in sublime tolli:
30 Haec enim omnia gentes mundi quaerunt. Pater autem vester scit quoniam his indigetis.
31 Verumtamen quaerite primum regnum Dei, et iustitiam eius: et haec omnia adiicientur vobis.
32 Nolite timere pusillus grex, quia complacuit patri vestro dare vobis regnum.
33 Vendite quae possidetis, et date eleemosynam. Facite vobis sacculos, qui non veterascunt, thesaurum non deficientem in caelis: in quo fur non appropiat, neque tinea corrumpit.
34 Ubi enim thesaurus vester est, ibi et cor vestrum erit.

CVIII

Diei supremi exspectatio

LUCAE XII

35 Sint lumbi vestri praecincti, et lucernae ardentes in manibus vestris,
36 Et vos similes hominibus expectantibus dominum suum quando revertatur a nuptiis: ut cum venerit, et pulsaverit, confestim aperiant ei.
37 Beati servi illi, quos cum venerit dominus, invenerit vigilantes: amen dico vobis, quod praecinget se, et faciet illos discumbere, et transiens ministrabit illis.
38 Et si venerit in secunda vigilia, et si in tertia vigilia venerit, et ita invenerit, beati sunt servi illi.

MATTHAEI XXIV

43 Illud autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur venturus esset,
vigilaret utique, et non sineret perfodi domum suam.
44 Ideo
et vos estote parati: quia qua nescitis hora Filius hominis venturus est.

45 Quis, putas, est fidelis
servus,
et prudens, quem constituit dominus
suus
super familiam suam, ut det illis
cibum in tempore?

LUCAE XII

39 Hoc autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias, qua hora fur veniret,
vigilaret utique, et non sineret perfodi domum suam.

40 Et vos estote parati: quia qua hora non putatis, Filius hominis veniet.
41 Ait autem ei Petrus: Domine, ad nos dicis hanc parabolam: an et ad omnes?
42 Dixit autem Dominus:
Quis, putas, est fidelis
dispensator,
et prudens, quem constituit Dominus

super familiam suam, ut det illis
in tempore tritici mensuram?

46 *Μακαριος ὁ δουλος ἐκεινος, ὃν ἐλθων ὁ κυριος αὐτου εὑρησει ποιουντα οὑτως.*
47 *Ἀμην*
λεγω ὑμιν, ὁτι ἐπι πασι τοις ὑπαρχουσιν αὐτου καταστησει αὐτον.
48 *Ἐαν δε εἰπῃ ὁ*
κακος
δουλος ἐκεινος ἐν τῃ καρδιᾳ αὐτου·
Χρονιζει ὁ κυριος μου
ἐλθειν·
49 *Και ἀρξηται τυπτειν*
τους συνδουλους αὐτου,
ἐσθιῃ δε και πινῃ μετα των μεθυοντων·
50 *Ἡξει ὁ κυριος του δουλου ἐκεινου ἐν ἡμερᾳ, ᾗ οὐ προσδοκᾳ, και ἐν ὡρᾳ, ᾗ οὐ γινωσκει,*
51 *Και διχοτομησει αὐτον, και το μερος αὐτου*
μετα των
ὑποκριτων
θησει·
ἐκει ἐσται ὁ κλαυθμος και ὁ βρυγμος των ὀδοντων.
(CLIII)

43 *Μακαριος ὁ δουλος ἐκεινος, ὃν ἐλθων ὁ κυριος αὐτου εὑρησει ποιουντα οὑτως.*
44 *Ἀληθως*
λεγω ὑμιν, ὁτι ἐπι πασι τοις ὑπαρχουσιν αὐτου καταστησει αὐτον.
45 *Ἐαν δε εἰπῃ ὁ*
δουλος ἐκεινος ἐν τῃ καρδιᾳ αὐτου·
Χρονιζει ὁ κυριος μου
ἐρχεσθαι·
και ἀρξηται τυπτειν
τους παιδας και τας παιδισκας,
ἐσθιειν τε, και πινειν, και μεθυσκεσθαι·
46 *Ἡξει ὁ κυριος του δουλου ἐκεινου ἐν ἡμερᾳ, ᾗ οὐ προσδοκᾳ, και ἐν ὡρᾳ, ᾗ οὐ γινωσκει,*
και διχοτομησει αὐτον, και το μερος αὐτου
μετα των
ἀπιστων
θησει.

LUCAE XII

47 *Ἐκεινος δε ὁ δουλος ὁ γνους το θελημα του κυριου ἑαυτου, και μη ἑτοιμασας, μηδε ποιησας προς το θελημα αὐτου, δαρησεται πολλας·*

48 *Ὁ δε μη γνους, ποιησας δε ἀξια πληγων, δαρησεται ὀλιγας. Παντι δε ᾧ ἐδοθη πολυ, πολυ ζητηθησεται παρ᾽ αὐτου· και ᾧ παρεθεντο πολυ, περισσοτερον αἰτησουσιν αὐτον.*

CIX

Christi caritas, non pacem, sed divisionem afferentis. Populus salutis occasionem non agnoscens increpitus. Adversariis concedendum

LUCAE XII

49 *Πυρ ἠλθον βαλειν εἰς την γην· και τι θελω, εἰ ἠδη ἀνηφθη.*
50 *Βαπτισμα δε ἐχω βαπτισθηναι· και πως συνεχομαι, ἑως οὗ τελεσθῃ.*
51 *Δοκειτε, ὁτι εἰρηνην παρεγενομην δουναι ἐν τῃ γῃ; Οὐχι, λεγω ὑμιν, ἀλλ᾽ ἢ διαμερισμον.*
52 *Ἐσονται γαρ ἀπο του νυν πεντε ἐν οἰκῳ ἑνι διαμεμερισμενοι, τρεις ἐπι δυσι, και δυο ἐπι τρισι.*
53 *Διαμερισθησεται πατηρ ἐφ᾽ υἱῳ, και υἱος ἐπι πατρι· μητηρ ἐπι θυγατρι, και θυγατηρ ἐπι μητρι· πενθερα ἐπι την νυμφην αὐτης, και νυμφη ἐπι την πενθεραν αὐτης.*
54 *Ἐλεγε δε και τοις ὀχλοις· Ὁταν ἰδητε την νεφελην ἀνατελλουσαν ἀπο δυσμων, εὐθεως λεγετε· Ὀμβρος ἐρχεται· και γινεται οὑτω.*

55 *Και ὁταν νοτον πνεοντα, λεγετε· Ὁτι καυσων ἐσται· και γινεται.*
56 *Ὑποκριται, το προσωπον της γης και του οὐρανου οἰδατε δοκιμαζειν· τον δε καιρον τουτον πως οὐ δοκιμαζετε;*
57 *Τι δε και ἀφ᾽ ἑαυτων οὐ κρινετε το δικαιον;*
58 *Ὡς γαρ ὑπαγεις μετα του ἀντιδικου σου ἐπ᾽ ἀρχοντα, ἐν τῃ ὁδῳ δος ἐργασιαν ἀπηλλαχθαι ἀπ᾽ αὐτου· μηποτε κατασυρῃ σε προς τον κριτην, και ὁ κριτης σε παραδῳ τῳ πρακτορι, και ὁ πρακτωρ σε βαλλῃ εἰς φυλακην.*
59 *Λεγω σοι, οὐ μη ἐξελθῃς ἐκειθεν, ἑως οὗ και το ἐσχατον λεπτον ἀποδῳς.*

46 Beatus ille servus, quem cum venerit dominus eius,
invenerit sic facientem.
47 Amen dico vobis, quoniam super omnia bona sua
constituet eum.
48 Si autem dixerit
malus
servus ille in corde suo: Moram facit dominus meus venire:
49 Et coeperit percutere
conservos suos,
manducet autem, et bibat cum ebriosis:
50 Veniet dominus servi illius in die, qua non sperat, et hora, qua ignorat:
51 Et dividet eum, partemque eius
ponet cum hypocritis.
illic erit fletus, et stridor dentium. (CLIII)

43 Beatus ille servus, quem cum venerit Dominus,
invenerit ita facientem.
44 Vere dico vobis, quoniam supra omnia,
quae possidet,
constituet illum.
45 Quod si dixerit
servus ille in corde suo: Moram facit dominus meus venire:
et coeperit percutere
servos, et ancillas,
et edere, et bibere, et inebriari:
46 Veniet dominus servi illius in die, qua non sperat, et hora, qua nescit,
et dividet eum, partemque eius
cum infidelibus ponet.

LUCAE XII

47 Ille autem servus, qui cognovit voluntatem domini sui, et non praeparavit, et non fecit secundum voluntatem eius, vapulabit multis:

48 Qui autem non cognovit, et fecit digna plagis, vapulabit paucis. Omni autem cui multum datum est, multum quaeretur ab eo: et cui commendaverunt multum, plus petent ab eo.

CIX

Christi caritas, non pacem, sed divisionem afferentis. Populus salutis occasionem non agnoscens increpitus. Adversariis concedendum

LUCAE XII

49 Ignem veni mittere in terram, et quid volo nisi ut accendatur?
50 Baptismo autem habeo baptizari: et quomodo coarctor usquedum perficiatur?
51 Putatis quia pacem veni dare in terram? Non, dico vobis, sed separationem:
52 Erunt enim ex hoc quinque in domo una divisi, tres in duos, et duo in tres.
53 Dividentur: pater in filium, et filius in patrem suum, mater in filiam, et filia in matrem, socrus in nurum suam, et nurus in socrum suam.
54 Dicebat autem et ad turbas: Cum videritis nubem orientem ab occasu, statim dicitis: Nimbus venit: et ita fit.
55 Et cum austrum flantem, dicitis: Quia aestus erit: et fit.
56 Hypocritae, faciem caeli et terrae nostis probare: hoc autem tempus quomodo non probatis?
57 Quid autem et a vobis ipsis non indicatis quod iustum est?
58 Cum autem vadis cum adversario tuo ad principem, in via da operam liberari ab illo, ne forte trahat te ad iudicem, et iudex tradat te exactori, exactor mittat te in carcerem.
59 Dico tibi, non exies inde, donec etiam novissimum minutum reddas.

CX

Quidam e Galilaeis a Pilato necati. Obruti quidam casu turris in Siloe. Similis sors improbos manens. Parabola de ficu. Mulier sabbato sanata. Parabolae de grano sinapeos deque fermento.

LUCAE XIII

1 *Παρησαν δε τινες ἐν αὐτῳ τῳ καιρῳ, ἀπαγγελλοντες αὐτῳ περι των Γαλιλαιων, ὡν το αἱμα Πιλατος ἐμιξε μετα των θυσιων αὐτων.*

2 *Και ἀποκριθεις ὁ Ἰησους εἰπεν αὐτοις· Δοκειτε, ὁτι οἱ Γαλιλαιοι οὑτοι ἁμαρτωλοι παρα παντας τους Γαλιλαιους ἐγενοντο, ὁτι τοιαυτα πεπονθασιν;*

3 *Οὐχι, λεγω ὑμιν· ἀλλ᾽ ἐαν μη μετανοητε, παντες ὡσαυτως ἀπολεισθε.*

4 *Ἠ ἐκεινοι οἱ δεκα και ὀκτω, ἐφ᾽ οὑς ἐπεσεν ὁ πυργος ἐν τῳ Σιλωαμ, και ἀπεκτεινεν αὐτους, δοκειτε, ὁτι οὑτοι ὀφειλεται ἐγενοντο παρα παντας ἀνθρωπους τους κατοικουντας ἐν Ἱερουσαλημ;*

5 *Οὐχι, λεγω ὑμιν· ἀλλ᾽ ἐαν μη μετανοητε, παντες ὁμοιως ἀπολεισθε.*

6 *Ἐλεγε δε ταυτην την παραβολην· Συκην εἰχε τις ἐν τῳ ἀμπελωνι αὐτου πεφυτευμενην· και ἠλθε ζητων καρπον ἐν αὐτῃ, και οὐχ εὑρε.*

7 *Εἰπε δε προς τον ἀμπελουργον· Ἰδου, τρια ἐτη ἐρχομαι ζητων καρπον ἐν τῃ συκῃ ταυτῃ, και οὐχ εὑρισκω· ἐκκοψον αὐτην· ἱνατι και την γην καταργει;*

8 *Ὁ δε ἀποκριθεις λεγει αὐτῳ· Κυριε, ἀφες αὐτην και τουτο το ἐτος, ἑως ὁτου σκαψω περι αὐτην, και βαλω κοπρια·*

9 *Κἀν μεν ποιησῃ καρπον· εἰ δε μηγε, εἰς το μελλον ἐκκοψεις αὐτην.*

10 *Ἠν δε διδασκων ἐν μιᾳ των συναγωγων ἐν τοις σαββασι.*

11 *Και ἰδου, γυνη ἠν πνευμα ἐχουσα ἀσθενειας ἐτη δεκα και ὀκτω· και ἠν συγκυπτουσα, και μη δυναμενη ἀνακυψαι εἰς το παντελες.*

12 *Ἰδων δε αὐτην ὁ Ἰησους, προσεφωνησε, και εἰπεν αὐτῃ· Γυναι, ἀπολελυσαι της ἀσθενειας σου.*

13 *Και ἐπεθηκεν αὐτῃ τας χειρας· και παραχρημα ἀνωρθωθη, και ἐδοξαζε τον θεον.*

14 *Ἀποκριθεις δε ὁ ἀρχισυναγωγος, ἀγανακτων, ὁτι τῳ σαββατῳ ἐθεραπευσεν ὁ Ἰησους, ἐλεγε τῳ ὀχλῳ· Ἑξ ἡμεραι εἰσιν, ἐν αἱς δει ἐργαζεσθαι· ἐν ταυταις οὐν ἐρχομενοι θεραπευεσθε, και μη τῃ ἡμερᾳ του σαββατου.*

15 *Ἀπεκριθη οὐν αὐτῳ ὁ κυριος, και εἰπεν· Ὑποκριτα, ἑκαστος ὑμων τῳ σαββατῳ οὐ λυει τον βουν αὐτου ἡ τον ὀνον ἀπο της φατνης, και ἀπαγαγων ποτιζει;*

16 *Ταυτην δε, θυγατερα Ἀβρααμ οὐσαν, ἡν ἐδησεν ὁ σατανας ἰδου δεκα και ὀκτω ἐτη, οὐκ ἐδει λυθηναι ἀπο του δεσμου τουτου τῃ ἡμερᾳ του σαββατου;*

17 *Και ταυτα λεγοντος αὐτου, κατῃσχυνοντο παντες οἱ ἀντικειμενοι αὐτῳ· και πας ὁ ὀχλος ἐχαιρεν ἐπι πασι τοις ἐνδοξοις τοις γινομενοις ὑπ᾽ αὐτου.*

18 *Ἐλεγε δε· Τινι ὁμοια ἐστιν ἡ βασιλεια του θεου; και τινι ὁμοιωσω αὐτην;*

19 *Ὁμοια ἐστι κοκκῳ σιναπεως, ὁν λαβων ἀνθρωπος ἐβαλεν εἰς κηπον ἑαυτου· και ηὐξησε, και ἐγενετο εἰς δενδρον μεγα, και τα πετεινα του οὐρανου κατεσκηνωσεν ἐν τοις κλαδοις αὐτου.*

20 *Και παλιν εἰπε· Τινι ὁμοιωσω την βασιλειαν του θεου;*

21 *Ὁμοια ἐστι ζυμῃ, ἡν λαβουσα γυνη ἐνεκρυψεν εἰς ἀλευρου σατα τρια, ἑως οὑ ἐζυμωθη ὁλον.*

CXI

Iter per urbes et castella Hierosolymam

LUCAE XIII

22 *Και διεπορευετο κατα πολεις και κωμας διδασκων, και πορειαν ποιουμενος εἰς Ἱερουσαλημ.* (CXIV)

CXII

Encaenia. Oratio in porticu Salomonis. Iudaei Christum comprehendere tentantes. Christus inde declinans trans Iordanem

IOANNIS X

22 *Ἐγενετο δε τα ἐγκαινια ἐν τοις Ἱεροσολυμοις, και χειμων ἠν·*

23 *Και περιεπατει ὁ Ἰησους ἐν τῳ ἱερῳ, ἐν τῃ στοᾳ Σολομωνος.*

24 *Ἐκυκλωσαν οὐν αὐτον οἱ Ἰουδαιοι, και ἐλεγον αὐτῳ· Ἑως ποτε την ψυχην ἡμων αἰρεις; Εἰ συ εἰ ὁ Χριστος, εἰπε ἡμιν παρρησιᾳ.*

CX

Quidam e Galilaeis a Pilato necati. Obruti quidam casu turris in Siloe. Similis sors improbos manens. Parabola de ficu. Mulier sabbato sanata. Parabolae de grano sinapeos deque fermento

LUCAE XIII

1 Aderant autem quidam ipso in tempore, nuntiantes illi de Galilaeis, quorum sanguinem Pilatus miscuit cum sacrificiis eorum.
2 Et respondens, dixit illis: Putatis quod hi Galilaei prae omnibus Galilaeis peccatores fuerint, quia talia passi sunt?
3 Non, dico vobis: sed nisi poenitentiam habueritis, omnes similiter peribitis.
4 Sicut illi decem et octo, supra quos cecidit turris in Siloe, et occidit eos: putatis quia et ipsi debitores fuerint praeter omnes homines habitantes in Ierusalem.
5 Non, dico vobis: sed si poenitentiam non egeritis, omnis similiter peribitis.
6 Dicebat autem et hanc similitudinem: Arborem fici habebat quidam plantatam in vinea sua, et venit quaerens fructum in illa, et non invenit.
7 Dixit autem ad cultorem vineae: Ecce anni tres sunt ex quo venio quaerens fructum in ficulnea hac, et non invenio: succide ergo illam: ut quid etiam terram occupat?
8 At ille respondens, dicit illi: Domine, dimitte illam et hoc anno: usque dum fodiam circa illam, et mittam stercora:
9 Et siquidem fecerit fructum: sin autem, in futurum succides eam.
10 Erat autem docens in synagoga eorum sabbatis.
11 Et ecce mulier, quae habebat spiritum infirmitatis annis decem et octo: et erat inclinata, nec omnino poterat sursum respicere.
12 Quam cum videret Iesus, vocavit eam ad se, et ait illi: Mulier, dimissa es ab infirmitate tua.
13 Et imposuit illi manus, et confestim erecta est, et glorificabat Deum.
14 Respondens autem archisynagogus, indignans quia sabbato curasset Iesus: dicebat turbae: Sex dies sunt, in quibus oportet operari: in his ergo venite, et curamini, et non in die sabbati.
15 Respondens autem ad illum Dominus, dixit: Hypocritae, unusquisque vestrum sabbato non solvit bovem suum, aut asinum a praesepio, et ducit adaquare?
16 Hanc autem filiam Abrahae, quam alligavit satanas, ecce decem et octo annis, non oportuit solvi a vinculo isto die sabbati?
17 Et cum haec diceret, erubescebant omnes adversarii eius: et omnis populus gaudebat in universis, quae gloriose fiebant ab eo.
18 Dicebat ergo: Cui simile est regnum Dei, et cui simile aestimabo illud?
19 Simile est grano sinapis, quod acceptum homo misit in hortum suum, et crevit, et factum est in arborem magnam: et volucres caeli requieverunt in ramis eius.
20 Et iterum dixit: Cui simile aestimabo regnum Dei?
21 Simile est fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinae sata tria, donec fermentaretur totum.

CXI

Iter per urbes et castella Hierosolymam

LUCAE XIII

22 Et ibat per civitates, et castella docens, et iter faciens in Ierusalem. (CXIV)

CXII

Encaenia. Oratio in porticu Salomonis. Iudaei Christum comprehendere tentantes. Christus inde declinans trans Iordanem

IOANNIS X

22 Facta sunt autem Encaenia in Ierosolimis: et hyems erat.
23 Et ambulabat Iesus in templo, in porticu Salomonis.
24 Circumdederunt ergo eum Iudaei, et dicebant ei: Quousque animam nostram tollis? si tu es Christus, dic nobis palam.

25 Ἀπεκριθη αὐτοις ὁ Ἰησους· Εἰπον ὑμιν, και οὐ πιστευετε. Τα ἐργα, ἁ ἐγω ποιω ἐν τῳ ὀνοματι του πατρος μου, ταυτα μαρτυρει περι ἐμου.

26 Ἀλλ' ὑμεις οὐ πιστευετε· οὐ γαρ ἐστε ἐκ των προβατων των ἐμων.

27 Καθως εἰπον ὑμιν, τα προβατα τα ἐμα της φωνης μου ἀκουει, κἀγω γινωσκω αὐτα, και ἀκολουθουσι μοι·

28 Κἀγω ζωην αἰωνιον διδωμι αὐτοις, και οὐ μη ἀπολωνται εἰς τον αἰωνα, και οὐχ ἁρπασει τις αὐτα ἐκ της χειρος μου.

29 Ὁ πατηρ μου, ὁς δεδωκε μοι, μειζων παντων ἐστι· και οὐδεις δυναται ἁρπαζειν ἐκ της χειρος του πατρος μου·

30 Ἐγω και ὁ πατηρ ἑν ἐσμεν.

31 Ἐβαστασαν οὐν παλιν λιθους οἱ Ἰουδαιοι, ἱνα λιθασωσιν αὐτον.

32 Ἀπεκριθη αὐτοις ὁ Ἰησους· Πολλα καλα ἐργα ἐδειξα ὑμιν ἐκ του πατρος μου· δια ποιον αὐτων ἐργον λιθαζετε με;

33 Ἀπεκριθησαν αὐτῳ οἱ Ἰουδαιοι, λεγοντες· Περι καλου ἐργου οὐ λιθαζομεν σε, ἀλλα περι βλασφημιας, και ὁτι συ, ἀνθρωπος ὠν, ποιεις σεαυτον θεον.

34 Ἀπεκριθη αὐτοις ὁ Ἰησους· Οὐκ ἐστι γεγραμμενον ἐν τῳ νομῳ ὑμων· Ἐγω εἰπα, θεοι ἐστε;

35 Εἰ ἐκεινους εἰπε θεους, προς οὑς ὁ λογος του θεου ἐγενετο, και οὐ δυναται λυθηναι ἡ γραφη·

36 Ὁν ὁ πατηρ ἡγιασε, και ἀπεστειλεν εἰς τον κοσμον, ὑμεις λεγετε· Ὁτι βλασφημεις, ὁτι εἰπον, υἱος του θεου εἰμι;

37 Εἰ οὐ ποιω τα ἐργα του πατρος μου, μη πιστευετε μοι.

38 Εἰ δε ποιω, κἀν ἐμοι μη πιστευητε, τοις ἐργοις πιστευσατε· ἱνα γνωτε και πιστευσητε, ὁτι ἐν ἐμοι ὁ πατηρ, κἀγω ἐν αὐτῳ.

39 Ἐζητουν οὐν παλιν αὐτον πιασαι· και ἐξηλθεν ἐκ της χειρος αὐτων.

40 Και ἀπηλθε παλιν περαν του Ἰορδανου, εἰς τον τοπον, ὁπου ἠν Ἰωαννης το πρωτον βαπτιζων· και ἐμεινεν ἐκει.

41 Και πολλοι ἠλθον προς αὐτον, και ἐλεγον· Ὁτι Ἰωαννης μεν σημειον ἐποιησεν οὐδεν· παντα δε ὁσα εἰπεν Ἰωαννης περι τουτου, ἀληθη ἠν.

42 Και ἐπιστευσαν πολλοι ἐκει εἰς αὐτον.

CXIII

Christus Bethaniae. Lazarus vitae redditus. Concilium coactum de Christo tollendo. Christus Ephremi

IOANNIS XI

1 Ἠν δε τις ἀσθενων, Λαζαρος, ἀπο Βηθανιας, ἐκ της κωμης Μαριας και Μαρθας της ἀδελφης αὐτης.

2 (Ἠν δε Μαρια ἡ ἀλειψασα τον κυριον μυρῳ, και ἐκμαξασα τους ποδας αὐτου ταις θριξιν αὐτης· ἡς ὁ ἀδελφος Λαζαρος ἠσθενει.)

3 Ἀπεστειλαν οὐν αἱ ἀδελφαι προς αὐτον, λεγουσαι· Κυριε, ἰδε, ὁν φιλεις, ἀσθενει.

4 Ἀκουσας δε ὁ Ἰησους εἰπεν· Αὑτη ἡ ἀσθενεια οὐκ ἐστι προς θανατον, ἀλλ' ὑπερ της δοξης του θεου, ἱνα δοξασθη ὁ υἱος του θεου δι' αὐτης.

5 Ἠγαπα δε ὁ Ἰησους την Μαρθαν, και την ἀδελφην αὐτης, και τον Λαζαρον.

6 Ὡς οὐν ἠκουσεν, ὁτι ἀσθενει, τοτε μεν ἐμεινεν ἐν ᾡ ἠν τοπῳ δυο ἡμερας.

7 Ἐπειτα μετα τουτο λεγει τοις μαθηταις· Ἀγωμεν εἰς την Ἰουδαιαν παλιν.

8 Λεγουσιν αὐτῳ οἱ μαθηται· Ῥαββι, νυν ἐζητουν σε λιθασαι οἱ Ἰουδαιοι, και παλιν ὑπαγεις ἐκει;

9 Ἀπεκριθη Ἰησους· Οὐχι δωδεκα εἰσιν ὡραι της ἡμερας; ἐαν τις περιπατῃ ἐν τῃ ἡμερᾳ, οὐ προσκοπτει, ὁτι το φως του κοσμου τουτου βλεπει·

10 Ἐαν δε τις περιπατῃ ἐν τῃ νυκτι, προσκοπτει, ὁτι το φως οὐκ ἐστιν ἐν αὐτῳ.

11 Ταυτα εἰπε· και μετα τουτο λεγει αὐτοις· Λαζαρος ὁ φιλος ἡμων κεκοιμηται· ἀλλα πορευομαι, ἱνα ἐξυπνισω αὐτον.

12 Εἰπον οὐν οἱ μαθηται αὐτου· Κυριε, εἰ κεκοιμηται, σωθησεται.

13 Εἰρηκει δε ὁ Ἰησους περι του θανατου αὐτου· ἐκεινοι δε ἐδοξαν, ὁτι περι της κοιμησεως του ὑπνου λεγει.

14 Τοτε οὐν εἰπεν αὐτοις ὁ Ἰησους παῤῥησιᾳ· Λαζαρος ἀπεθανε·

15 Και χαιρω δι' ὑμας, ἱνα πιστευσητε, ὁτι οὐκ ἠμην ἐκει· ἀλλ' ἀγωμεν προς αὐτον.

16 Εἰπεν οὐν Θωμας, ὁ λεγομενος Διδυμος, τοις συμμαθηταις· Ἀγωμεν και ἡμεις, ἱνα ἀποθανωμεν μετ' αὐτου.

17 Ἐλθων οὐν ὁ Ἰησους εὑρεν αὐτον τεσσαρας ἡμερας ἠδη ἐχοντα ἐν τῳ μνημειῳ.

18 Ἠν δε ἡ Βηθανια ἐγγυς των Ἱεροσολυμων, ὡς ἀπο σταδιων δεκαπεντε·

19 Και πολλοι ἐκ των Ἰουδαιων ἐληλυθεισαν προς τας περι Μαρθαν και Μαριαν, ἱνα παραμυθησωνται αὐτας περι του ἀδελφου αὐτων.

25 Respondit eis Iesus: Loquor vobis, et non creditis. Opera, quae ego facio in nomine Patris mei, haec testimonium perhibent de me:
26 Sed vos non creditis, quia non estis ex ovibus meis.
27 Oves meae vocem meam audiunt: et ego cognosco eas, et sequuntur me:
28 Et ego vitam aeternam do eis: et non peribunt in aeternum, et non rapiet eas quisquam de manu mea.
29 Pater meus quod dedit mihi, maius omnibus est: et nemo potest rapere de manu Patris mei.
30 Ego, et Pater unum sumus.
31 Sustulerunt ergo lapides Iudaei, ut lapidarent eum.
32 Respondit eis Iesus: Multa bona opera ostendi vobis ex Patre meo, propter quod eorum opus me lapidatis?
33 Responderunt ei Iudaei: De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia: et quia tu homo cum sis, facis te ipsum Deum.
34 Respondit ei Iesus: Nonne scriptum est in lege vestra: quia Ego dixi, dii estis?
35 Si illos dixit deos, ad quos sermo Dei factus est, et non potest solvi Scriptura:
36 Quem Pater sanctificavit, et misit in mundum, vos dicitis: Quia blasphemas: quia dixi, Filius Dei sum?
37 Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi.
38 Si autem facio: et si mihi non vultis credere, operibus credite, ut cognoscatis, et credatis quia Pater in me est, et ego in Patre.
39 Quaerebant ergo eum apprehendere: et exivit de manibus eorum.
40 Et abiit iterum trans Iordanem, in eum locum, ubi erat Ioannes baptizans primum: et mansit illic:
41 Et multi venerunt ad eum, et dicebant: Quia Ioannes quidem signum fecit nullum.
42 Omnia autem quaecumque dixit Ioannes de hoc vera erant. Et multi crediderunt in eum.

CXIII

Christus Bethaniae. Lazarus vitae redditus. Concilium coactum de Christo tollendo. Christus Ephremi

IOANNIS XI

1 Erat autem quidam languens Lazarus a Bethania, de castello Mariae, et Marthae sororis eius.
2 (Maria autem erat, quae unxit Dominum unguento, et extersit pedes eius capillis suis: cuius frater Lazarus infirmabatur.)
3 Miserunt ergo sorores eius ad eum, dicentes: Domine, ecce quem amas infirmatur.
4 Audiens autem Iesus dixit eis: Infirmitas haec non est ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorificetur Filius Dei per eam.
5 Diligebat autem Iesus Martham, et sororem eius Mariam, et Lazarum.
6 Ut ergo audivit quia infirmabatur, tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus.
7 Deinde post haec dixit discipulis suis: Eamus in Iudaeam iterum.
8 Dicunt ei discipuli: Rabbi, nunc quaerebant te Iudaei lapidare, et iterum vadis illuc?
9 Respondit Iesus: Nonne duodecim sunt horae diei? si quis ambulaverit in die, non offendit, quia lucem huius mundi videt:
10 Si autem ambulaverit in nocte, offendit, quia lux non est in eo.
11 Haec ait, et post haec dixit eis: Lazarus amicus noster dormit: sed vado ut a somno excitem eum.
12 Dixerunt ergo discipuli eius: Domine, si dormit, salvus erit.
13 Dixerat autem Iesus de morte eius: illi autem putaverunt quia de dormitione somni diceret.
14 Tunc ergo Iesus dixit eis manifeste: Lazarus mortuus est:
15 Et gaudeo propter vos, ut credatis, quoniam non eram ibi sed eamus ad eum.
16 Dixit ergo Thomas, qui dicitur Dydimus, ad condiscipulos: Eamus et nos, ut moriamur cum eo.
17 Venit itaque Iesus: et invenit eum quatuor dies iam in monumento habentem.
18 (Erat autem Bethania iuxta Ierosolymam quasi stadiis quindecim.)
19 Multi autem ex Iudaeis venerant ad Martham, et Mariam, ut consolarentur eas de fratre suo.

20 *Ἡ οὐν Μαρθα ὡς ἠκουσεν, ὁτι Ἰησους ἐρχεται, ὑπηντησεν αὐτῳ· Μαρια δε ἐν τῳ οἰκῳ ἐκαθεζετο.*

21 *Εἰπεν οὐν Μαρθα προς τον Ἰησουν· Κυριε, εἰ ἡς ὡδε, ὁ ἀδελφος μου οὐκ ἀν ἐτεθνηκει·*

22 *Ἀλλα και νυν οἰδα, ὁτι ὁσα ἀν αἰτησῃ τον Θεον, δωσει σοι ὁ Θεος.*

23 *Λεγει αὐτῃ ὁ Ἰησους· Ἀναστησεται ὁ ἀδελφος σου.*

24 *Λεγει αὐτῳ Μαρθα· Οἰδα, ὁτι ἀναστησεται ἐν τῃ ἀναστασει ἐν τῃ ἐσχατῃ ἡμερᾳ.*

25 *Εἰπεν αὐτῃ ὁ Ἰησους· Ἐγω εἰμι ἡ ἀναστασις και ἡ ζωη· ὁ πιστευων εἰς ἐμε, κἀν ἀποθανῃ, ζησεται·*

26 *Και πας ὁ ζων και πιστευων εἰς ἐμε, οὐ μη ἀποθανῃ εἰς τον αἰωνα. Πιστευεις τουτο;*

27 *Λεγει αὐτῳ· Ναι, κυριε· ἐγω πεπιστευκα, ὁτι συ εἰ ὁ Χριστος, ὁ υἱος του Θεου, ὁ εἰς τον κοσμον ἐρχομενος.*

28 *Και ταυτα εἰπουσα, ἀπηλθε, και ἐφωνησε Μαριαν την ἀδελφην αὐτης λαθρα, εἰπουσα· Ὁ διδασκαλος παρεστι, και φωνει σε.*

29 *Ἐκεινη ὡς ἠκουσεν, ἐγειρεται ταχυ, και ἐρχεται προς αὐτον.*

30 (*Οὐπω δε ἐληλυθει ὁ Ἰησους εἰς την κωμην· ἀλλ᾽ ἠν ἐν τῳ τοπῳ, ὁπου ὑπηντησεν αὐτῳ ἡ Μαρθα.*)

31 *Οἱ οὐν Ἰουδαιοι, οἱ ὀντες μετ᾽ αὐτης ἐν τῃ οἰκιᾳ και παραμυθουμενοι αὐτην, ἰδοντες την Μαριαν, ὁτι ταχεως ἀνεστη και ἐξηλθεν, ἠκολουθησαν αὐτῃ, λεγοντες· Ὁτι ὑπαγει εἰς το μνημειον, ἱνα κλαυσῃ ἐκει.*

32 *Ἡ οὐν Μαρια ὡς ἠλθεν ὁπου ἠν ὁ Ἰησους, ἰδουσα αὐτον, ἐπεσεν αὐτου εἰς τους ποδας, λεγουσα αὐτῳ· Κυριε, εἰ ἡς ὡδε, οὐκ ἀν ἀπεθανε μου ὁ ἀδελφος.*

33 *Ἰησους οὐν ὡς εἰδεν αὐτην κλαιουσαν, και τους συνελθοντας αὐτῃ Ἰουδαιους κλαιοντας, ἐνεβριμησατο τῳ πνευματι, και ἐταραξεν ἑαυτον.*

34 *Και εἰπε· Που τεθεικατε αὐτον; Λεγουσιν αὐτῳ· Κυριε, ἐρχου και ἰδε.*

35 *Ἐδακρυσεν ὁ Ἰησους.*

36 *Ἐλεγον οὐν οἱ Ἰουδαιοι· Ἰδε, πως ἐφιλει αὐτον.*

37 *Τινες δε ἐξ αὐτων εἰπον· Οὐκ ἠδυνατο οὑτος, ὁ ἀνοιξας τους ὀφθαλμους του τυφλου, ποιησαι, ἱνα και οὑτος μη ἀποθανῃ;*

38 *Ἰησους οὐν παλιν ἐμβριμωμενος ἐν ἑαυτῳ, ἐρχεται εἰς το μνημειον. Ἠν δε σπηλαιον, και λιθος ἐπεκειτο ἐπ᾽ αὐτῳ.*

39 *Λεγει ὁ Ἰησους· Ἀρατε τον λιθον. Λεγει αὐτῳ ἡ ἀδελφη του τεθνηκοτος, Μαρθα· Κυριε, ἠδη ὀζει· τεταρταιος γαρ ἐστι.*

40 *Λεγει αὐτῃ ὁ Ἰησους· Οὐκ εἰπον σοι, ὁτι ἐαν πιστευσῃς, ὀψει την δοξαν του Θεου;*

41 *Ἠραν οὐν τον λιθον. Ὁ δε Ἰησους ἠρε τους ὀφθαλμους ἀνω, και εἰπε· Πατερ, εὐχαριστω σοι, ὁτι ἠκουσας μου.*

42 *Ἐγω δε ἠδειν, ὁτι παντοτε μου ἀκουεις· ἀλλα δια τον ὀχλον τον περιεστωτα εἰπον, ἱνα πιστευσωσιν, ὁτι συ με ἀπεστειλας.*

43 *Και ταυτα εἰπων, φωνῃ μεγαλῃ ἐκραυγασε· Λαζαρε, δευρο ἐξω.*

44 *Και ἐξηλθεν ὁ τεθνηκως, δεδεμενος τους ποδας και τας χειρας κειριαις· και ἡ ὀψις αὐτου σουδαριῳ περιεδεδετο. Λεγει αὐτοις ὁ Ἰησους· Λυσατε αὐτον, και ἀφετε ὑπαγειν.*

45 *Πολλοι οὐν ἐκ των Ἰουδαιων, οἱ ἐλθοντες προς την Μαριαν, και θεασαμενοι ἁ ἐποιησεν ὁ Ἰησους, ἐπιστευσαν εἰς αὐτον.*

46 *Τινες δε ἐξ αὐτων ἀπηλθον προς τους Φαρισαιους, και εἰπον αὐτοις ἁ ἐποιησεν ὁ Ἰησους.*

47 *Συνηγαγον οὐν οἱ ἀρχιερεις και οἱ Φαρισαιοι συνεδριον, και ἐλεγον· Τι ποιουμεν; ὁτι οὑτος ὁ ἀνθρωπος πολλα σημεια ποιει.*

48 *Ἐαν ἀφωμεν αὐτον οὑτω, παντες πιστευσουσιν εἰς αὐτον· και ἐλευσονται οἱ Ῥωμαιοι, και ἀρουσιν ἡμων και τον τοπον και το ἐθνος.*

49 *Εἱς δε τις ἐξ αὐτων, Καιαφας, ἀρχιερευς ὠν του ἐνιαυτου ἐκεινου, εἰπεν αὐτοις· Ὑμεις οὐκ οἰδατε οὐδεν·*

50 *Οὐδε διαλογιζεσθε, ὁτι συμφερει ἡμιν, ἱνα εἱς ἀνθρωπος ἀποθανῃ ὑπερ του λαου, και μη ὁλον το ἐθνος ἀποληται.*

51 *Τουτο δε ἀφ᾽ ἑαυτου οὐκ εἰπεν· ἀλλα ἀρχιερευς ὠν του ἐνιαυτου ἐκεινου, προεφητευσεν, ὁτι ἐμελλεν Ἰησους ἀποθνησκειν ὑπερ του ἐθνους·*

52 *Και οὐχ ὑπερ του ἐθνους μονον, ἀλλ᾽ ἱνα και τα τεκνα του Θεου τα διεσκορπισμενα συναγαγῃ εἰς ἑν.*

53 *Ἀπ᾽ ἐκεινης οὐν της ἡμερας συνεβουλευσαντο, ἱνα ἀποκτεινωσιν αὐτον.*

54 *Ἰησους οὐν οὐκετι παῤῥησιᾳ περιεπατει ἐν τοις Ἰουδαιοις, ἀλλα ἀπηλθεν ἐκειθεν εἰς την χωραν ἐγγυς της ἐρημου, εἰς Ἐφραιμ λεγομενην πολιν· κἀκει διετριβε μετα των μαθητων αὐτου.* **(CXXX)**

CXIV

Hominum saloandorum numerus

LUCAE XIII

23 *Εἰπε δε τις αὐτῳ· Κυριε, εἰ ὀλιγοι οἱ σωζομενοι; Ὁ δε εἰπε προς αὐτους·*

24 *Ἀγωνιζεσθε εἰσελθειν δια της στενης θυρας· ὁτι πολλοι, λεγω ὑμιν, ζητησουσιν εἰσελθειν, και οὐκ ἰσχυσουσιν.*

20 Martha ergo ut audivit quia Iesus venit, occurrit illi: Maria autem domi sedebat.
21 Dixit ergo Martha ad Iesum: Domine, si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus:
22 Sed et nunc scio, quia quaecumque poposceris a Deo, dabit tibi Deus.
23 Dicit illi Iesus: Resurget frater tuus.
24 Dicit ei Martha: Scio quia resurget in resurrectione in novissimo die.
25 Dixit ei Iesus: Ego sum resurrectio, et vita: qui credit in me, etiamsi mortuus fuerit, vivet:
26 Et omnis, qui vivit, et credit in me, non morietur in aeternum. Credis hoc?
27 Ait illi: Utique, Domine, ego credidi, quia tu es Christus Filius Dei vivi, qui in hunc mundum venisti.
28 Et cum haec dixisset, abiit, et vocavit Mariam sororem suam silentio, dicens: Magister adest, et vocat te.
29 Illa ut audivit, surgit cito, et venit ad eum:
30 Nondum enim venerat Iesus in castellum: sed erat adhuc in illo loco ubi occurrerat ei Martha.
31 Iudaei ergo, qui erant cum ea in domo, et consolabantur eam, cum vidissent Mariam quia cito surrexit, et exiit, secuti sunt eam dicentes: Quia vadit ad monumentum, ut ploret ibi.
32 Maria ergo, cum venisset ubi erat Iesus, videns eum, cecidit ad pedes eius, et dicit ei: Domine, si fuisses hic, non esset mortuus frater meus.
33 Iesus ergo, ut vidit eam plorantem, et Iudaeos, qui venerant cum ea, plorantes, infremuit spiritu, et turbavit seipsum,
34 Et dixit: Ubi posuistis eum? Dicunt ei: Domine, veni, et vide.
35 Et lacrymatus est Iesus.
36 Dixerunt ergo Iudaei: Ecce quomodo amabat eum.
37 Quidam autem ex ipsis dixerunt: Non poterat hic, qui aperuit oculos caeci nati, facere ut hic non moreretur?
38 Iesus ergo rursum fremens in semetipso, venit ad monumentum: erat autem spelunca: et lapis superpositus erat ei.
39 Ait Iesus: Tollite lapidem. Dicit ei Martha, soror eius, qui mortuus fuerat: Domine, iam foetet, quatriduanus est enim.
40 Dicit ei Iesus: Nonne dixi tibi, quoniam si credideris, videbis gloriam Dei?
41 Tulerunt ergo lapidem: Iesus autem elevatis sursum oculis, dixit: Pater, gratias ago tibi quoniam audisti me.
42 Ego autem sciebam quia semper me audis, sed propter populum, qui circumstat, dixi: ut credant quia tu me misisti.
43 Haec cum dixisset, voce magna clamavit: Lazare veni foras.
44 Et statim prodiit qui fuerat mortuus, ligatus pedes, et manus institis, et facies illius sudario erat ligata. Dixit eis Iesus: Solvite eum, et sinite abire.
45 Multi ergo ex Iudaeis, qui venerant ad Mariam, et Martham, et viderant quae fecit Iesus, crediderunt in eum.
46 Quidam autem ex ipsis abierunt ad Pharisaeos, et dixerunt eis quae fecit Iesus.
47 Collegerunt ergo Pontifices et Pharisaei concilium, et dicebant: Quid facimus, quia hic homo multa signa facit?
48 Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum: et venient Romani, et tollent nostrum locum, et gentem.
49 Unus autem ex ipsis Caiphas nomine, cum esset Pontifex anni illius, dixit eis: Vos nescitis quidquam,
50 Nec cogitatis quia expedit vobis ut unus moriatur homo pro populo, et non tota gens pereat.
51 Hoc autem a semetipso non dixit: sed cum esset Pontifex anni illius, prophetavit, quod Iesus moriturus erat pro gente,
52 Et non tantum pro gente, sed ut filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum.
53 Ab illo ergo die cogitaverunt ut interficerent eum.
54 Iesus ergo iam non in palam ambulabat apud Iudaeos, sed abiit in regionem iuxta desertum, in civitatem, quae dicitur Ephrem; et ibi morabatur cum discipulis suis. (CXXX)

CXIV

Hominum salvandorum numerus

LUCAE XIII

23 Ait autem illi quidam: Domine, si pauci sunt, qui salvantur? Ipse autem dixit ad illos:
24 Contendite intrare per angustam portam: quia multi, dico vobis, quaerent intrare, et non poterunt.

25 Ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθη ὁ οἰκοδεσποτης, και ἀποκλειση την θυραν, και ἀρξησθε ἐξω ἑσταναι, και κρουειν την θυραν, λεγοντες· Κυριε, κυριε, ἀνοιξον ἡμιν· και ἀποκριθεις ἐρει ὑμιν· Οὐκ οἰδα ὑμας, ποθεν ἐστε.

26 Τοτε ἀρξεσθε λεγειν· Ἐφαγομεν ἐνωπιον σου και ἐπιομεν, και ἐν ταις πλατειαις ἡμων ἐδιδαξας.

27 Και ἐρει· Λεγω ὑμιν, οὐκ οἰδα ὑμας, ποθεν ἐστε· ἀποστητε ἀπ' ἐμου παντες οἱ ἐργαται της ἀδικιας.

28 Ἐκει ἐσται ὁ κλαυθμος και ὁ βρυγμος των ὀδοντων, ὁταν ὀψησθε Ἀβρααμ και Ἰσαακ και Ἰακωβ και παντας τους πρωφητας ἐν τη βασιλεια του θεου, ὑμας δε ἐκβαλλομενους ἐξω.

29 Και ἡξουσιν ἀπο ἀνατολων και δυσμων, και ἀπο Βοῤῥα και Νοτου· και ἀνακλιθησονται ἐν τη βασιλεια του θεου.

30 Και ἰδου, εἰσιν ἐσχατοι, οἱ ἐσονται πρωτοι· και εἰσι πρωτοι, οἱ ἐσονται ἐσχατοι.

CXV

Herodes Christum interficere quaerens. Hierosolymae interitus praedictus

LUCAE XIII

31 Ἐν αὐτη τη ἡμερα προσηλθον τινες Φαρισαιοι, λεγοντες αὐτῳ· Ἐξελθε, και πορευου ἐντευθεν· ὁτι Ἡρωδης θελει σε ἀποκτειναι.

32 Και εἰπεν αὐτοις· Πορευθεντες εἰπατε τη ἀλωπεκι ταυτη· Ἰδου, ἐκβαλλω δαιμονια και ἰασεις ἐπιτελω σημερον και αὐριον, και τη τριτη τελειουμαι.

33 Πλην δει με σημερον και αὐριον και τη ἐχομενη πορευεσθαι· ὁτι οὐκ ἐνδεχεται προφητην ἀπολεσθαι ἐξω Ἱερουσαλημ.

MATTHAEI XXIII	LUCAE XIII
37 Ἱερουσαλημ, Ἱερουσαλημ, η ἀποκτεινουσα τους προφητας, και λιθοβολουσα τους ἀπεσταλμενους προς αὐτην, ποσακις ἠθελησα ἐπισυναγαγειν τα τεκνα σου, ὁν τροπον	34 Ἱερουσαλημ, Ἱερουσαλημ, ἡ ἀποκτεινουσα τους πρωφητας, και λιθοβολουσα τους ἀπεσταλμενους προς αὐτην, ποσακις ἠθελησα ἐπισυναξαι τα τεκνα σου, ὁν τροπον
ἐπισυναγει	
ὀρνις τα νοσσια ἑαυτης	ὀρνις την ἑαυτης νοσσιαν
ὑπο τας πτερυγας; και οὐκ ἠθελησατε.	ὑπο τας πτερυγας; και οὐκ ἠθελησατε.
38 Ἰδου, ἀφιεται ὑμιν ὁ οἰκος ὑμων ἐρημος.	35 Ἰδου, ἀφιεται ὑμιν ὁ οἰκος ὑμων ἐρημος.
39 Λεγω γαρ ὑμιν·	λεγω δε ὑμιν, ὁτι
οὐ μη με ἰδητε	οὐ μη με ἰδητε,
ἀπ' ἀρτι,	
ἑως ἀν	ἑως ἀν
	ἡξη, ὁτε
εἰπητε· Εὐλογημενος ὁ ἐρχομενος ἐν ὀνοματι κυριου.	εἰπητε· Εὐλογημενος ὁ ἐρχομενος ἐν ὀνοματι κυριου.
(CXLVII)	

CXVI

Sabbato inter edeudum oir hydropicus sanotus. Praecepta super conoioiis. Parabola de coeua. Populus edoctus, quid a Christi discipulis praestondum

LUCAE XIV

1 Και ἐγενετο ἐν τῳ ἐλθειν αὐτον εἰς οἰκον τινος των ἀρχοντων των Φαρισαιων σαββατῳ φαγειν ἀρτον, και αὐτοι ἠσαν παρατηρουμενοι αὐτον.

2 Και ἰδου, ἀνθρωπος τις ἠν ὑδρωπικος ἐμπροσθεν αὐτου.

3 Και ἀποκριθεις ὁ Ἰησους εἰπε προς τους νομικους και Φαρισαιους, λεγων· Εἰ ἐξεστι τῳ σαββατῳ θεραπευειν;

4 Οἱ δε ἡσυχασαν. Και ἐπιλαβομενος ἰασατο αὐτον, και ἀπελυσε.

5 Και ἀποκριθεις προς αὐτους εἰπε· Τινος ὑμων ὀνος ἡ βους εἰς φρεαρ ἐμπεσειται, και οὐκ εὐθεως ἀνασπασει αὐτον ἐν τη ἡμερα του σαββατου;

6 Και οὐκ ἰσχυσαν ἀνταποκριθηναι αὐτῳ προς ταυτα.

25 Cum autem intraverit paterfamilias, et clauserit ostium, incipietis foris stare, et pulsare ostium, dicentes: Domine, aperi nobis: et respondens dicet vobis: Nescio vos unde sitis:
26 Tunc incipietis dicere: Manducavimus coram te, et bibimus, et in plateis nostris docuisti.
27 Et dicet vobis: Nescio vos unde sitis: discedite a me omnes operarii iniquitatis.
28 Ibi erit fletus, et stridor dentium: cum videritis Abraham, et Isaac, et Iacob, et omnes prophetas in regno Dei, vos autem expelli foras.
29 Et venient ab Oriente, et Occidente, et Aquilone, et Austro, et accumbent in regno Dei.
30 Et ecce sunt novissimi qui erunt primi: et sunt primi qui erunt novissimi.

CXV

Herodes Christum interficere quaerens. Hierosolymae interitus praedictus

LUCAE XIII

31 In ipsa die accesserunt quidam Pharisaeorum, dicentes illi: Exi, et vade hinc: quia Herodes vult te occidere.
32 Et ait illis: Ite, et dicite vulpi illi: Ecce eiicio daemonia, et sanitates perficio hodie, et cras, et tertia die consummor.
33 Verumtamen oportet me hodie et cras et sequenti die ambulare: quia non capit prophetam perire extra Ierusalem.

MATTHAEI XXIII	LUCAE XIII
37 Ierusalem Ierusalem, quae occidis prophetas, et lapidas eos, qui ad te missi sunt,	34 Ierusalem, Ierusalem, quae occidis Prophetas, et lapidas eos, qui mittuntur ad te,
quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina	quoties volui congregare filios tuos quaemadmodum avis
congregat	
pullos suos sub alas, et noluisti?	nidum suum sub pennis, et noluisti?
38 Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta.	35 Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta.
39 Dico enim vobis, non me videbitis	Dico autem vobis, quia non videbitis me
amodo,	
donec	donec
	veniat cum
dicatis: Benedictus, qui venit in nomine Domini. (CXLVII)	dicetis: Benedictus, qui venit in nomine Domini.

CXVI

Sabbato inter edendum vir hydropicus sanatus. Praecepta super conviviis. Parabola de coena. Populus edoctus, quid a Christi discipulis praestandum

LUCAE XIV

1 Et factum est cum intraret Iesus in domum cuiusdam principis Pharisaeorum sabbato manducare panem, et ipsi observabant eum.
2 Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum.
3 Et respondens Iesus dixit ad Legisperitos, et Pharisaeos, dicens: Si licet sabbato curare?
4 At illi tacuerunt. Ipse vero apprehensum sanavit eum, ac dimisit.
5 Et respondens ad illos dixit: Cuius vestrum asinus aut bos in puteum cadet, et non continuo extrahet illum die sabbati?
6 Et non poterant ad haec respondere illi.

7 Ἐλεγε δε προς τους κεκλημενους παραβολην, ἐπεχων πως τας πρωτοκλισιας ἐξελεγοντο, λεγων προς αὐτους·

8 Ὁταν κληθῃς ὑπο τινος εἰς γαμους, μη κατακλιθῃς εἰς την πρωτοκλισιαν· μηποτε ἐντιμοτερος σου ᾐ κεκλημενος ὑπ᾽ αὐτου·

9 Και ἐλθων ὁ σε και αὐτον καλεσας, ἐρει σοι· Δος τουτῳ τοπον· και τοτε ἀρξῃ μετ᾽ αἰσχυνης τον ἐσχατον τοπον κατεχειν.

10 Ἀλλ᾽ ὁταν κληθῃς, πορευθεις ἀναπεσαι εἰς τον ἐσχατον τοπον, ἱνα ὁταν ἐλθῃ ὁ κεκληκως σε, εἰπῃ σοι· Φιλε, προσαναβηθι ἀνωτερον. Τοτε ἐσται σοι δοξα ἐνωπιον των συνανακειμενων σοι.

11 Ὁτι πας ὁ ὑψων ἑαυτον, ταπεινωθησεται· και ὁ ταπεινων ἑαυτον, ὑψωθησεται.

12 Ἐλεγε δε και τῳ κεκληκοτι αὐτον· Ὁταν ποιῃς ἀριστον ἠ δειπνον, μη φωνει τους φιλους σου, μηδε τους ἀδελφους σου, μηδε τους συγγενεις σου, μηδε γειτονας πλουσιους· μηποτε και αὐτοι σε ἀντικαλεσωσι, και γενηται σοι ἀνταποδομα.

13 Ἀλλ᾽ ὁταν ποιῃς δοχην, καλει πτωχους, ἀναπηρους, χωλους, τυφλους·

14 Και μακαριος ἐσῃ, ὁτι οὐκ ἐχουσιν ἀνταποδουναι σοι· ἀνταποδοθησεται γαρ σοι ἐν τῃ ἀναστασει των δικαιων.

15 Ἀκουσας δε τις των συνανακειμενων ταυτα, εἰπεν αὐτῳ· Μακαριος, ὁς φαγεται ἀρτον ἐν τῃ βασιλειᾳ του Θεου.

16 Ὁ δε εἰπεν αὐτῳ· Ἀνθρωπος τις ἐποιησε δειπνον μεγα, και ἐκαλεσε πολλους.

17 Και ἀπεστειλε τον δουλον αὐτου τῃ ὡρᾳ του δειπνου εἰπειν τοις κεκλημενοις· Ἐρχεσθε, ὁτι ἠδη ἑτοιμα ἐστι παντα.

18 Και ἠρξαντο ἀπο μιας παραιτεισθαι παντες. Ὁ πρωτος εἰπεν αὐτῳ· Ἀγρον ἠγορασα, και ἐχω ἀναγκην ἐξελθειν και ἰδειν αὐτον· ἐρωτω σε, ἐχε με παρῃτημενον.

19 Και ἑτερος εἰπε· Ζευγη βοων ἠγορασα πεντε, και πορευομαι δοκιμασαι αὐτα· ἐρωτω σε, ἐχε με παρῃτημενον.

20 Και ἑτερος εἰπε· Γυναικα ἐγημα, και δια τουτο οὐ δυναμαι ἐλθειν.

21 Και παραγενομενος ὁ δουλος ἐκεινος ἀπηγγειλε τῳ κυριῳ αὐτου ταυτα. Τοτε ὀργισθεις ὁ οἰκοδεσποτης εἰπε τῳ δουλῳ αὐτου· Ἐξελθε ταχεως εἰς τας πλατειας και ῥυμας της πολεως, και τους πτωχους και ἀναπηρους και χωλους και τυφλους εἰσαγαγε ὡδε.

22 Και εἰπεν ὁ δουλος· Κυριε, γεγονεν ὡς ἐπεταξας, και ἐτι τοπος ἐστι.

23 Και εἰπεν ὁ κυριος προς τον δουλον· Ἐξελθε εἰς τας ὁδους και φραγμους, και ἀναγκασον εἰσελθειν, ἱνα γεμισθῃ ὁ οἰκος μου.

24 Λεγω γαρ ὑμιν, ὁτι οὐδεις των ἀνδρων ἐκεινων των κεκλημενων γευσεται μου του δειπνου.

25 Συνεπορευοντο δε αὐτῳ ὀχλοι πολλοι· και στραφεις εἰπε προς αὐτους·

26 Εἰ τις ἐρχεται προς με, και οὐ μισει τον πατερα ἑαυτου, και την μητερα, και την γυναικα, και τα τεκνα, και τους ἀδελφους, και τας ἀδελφας, ἐτι δε και την ἑαυτου ψυχην, οὐ δυναται μου μαθητης εἰναι.

27 Και ὁστις οὐ βασταζει τον σταυρον αὐτου, και ἐρχεται ὀπισω μου, οὐ δυναται μου εἰναι μαθητης.

28 Τις γαρ ἐξ ὑμων, θελων πυργον οἰκοδομησαι, οὐχι πρωτον καθισας ψηφιζει την δαπανην, εἰ ἐχει εἰς ἀπαρτισμον;

29 Ἱνα μηποτε θεντος αὐτου θεμελιον, και μη ἰσχυοντος ἐκτελεσαι, παντες οἱ θεωρουντες ἀρξωνται ἐμπαιζειν αὐτῳ,

30 Λεγοντες· Ὁτι οὑτος ὁ ἀνθρωπος ἠρξατο οἰκοδομειν, και οὐκ ἰσχυσεν ἐκτελεσαι.

31 Ἠ τις βασιλευς πορευομενος συμβαλειν ἑτερῳ βασιλει εἰς πολεμον, οὐχι καθισας πρωτον βουλευεται, εἰ δυνατος ἐστιν ἐν δεκα χιλιασιν ἀπαντησαι τῳ μετα εἰκοσι χιλιαδων ἐρχομενῳ ἐπ᾽ αὐτον;

32 Εἰ δε μηγε, ἐτι αὐτου πορρω ὀντος, πρεσβειαν ἀποστειλας, ἐρωτᾳ τα προς εἰρηνην.

33 Οὑτως οὐν πας ἐξ ὑμων, ὁς οὐκ ἀποτασσεται πασι τοις ἑαυτου ὑπαρχουσιν, οὐ δυναται μου εἰναι μαθητης.

34 Καλον το ἁλας· ἐαν δε το ἁλας μωρανθῃ, ἐν τινι ἀρτυθησεται;

35 Οὐτε εἰς γην, οὐτε εἰς κοπριαν εὐθετον ἐστιν· ἐξω βαλλουσιν αὐτο. Ὁ ἐχων ὠτα ἀκουειν, ἀκουετω.

CXVII

Christi comitas in peccantes. Parabolae de centum ovibus, de drachma amissa, de filio prodigo

LUCAE XV

1 Ἠσαν δε ἐγγιζοντες αὐτῳ παντες οἱ τελωναι και οἱ ἁμαρτωλοι, ἀκουειν αὐτου.

2 Και διεγογγυζον οἱ Φαρισαιοι και οἱ γραμματεις, λεγοντες· Ὁτι οὑτος ἁμαρτωλους προσδεχεται, και συνεσθιει αὐτοις.

3 Εἰπε δε προς αὐτους την παραβολην ταυτην, λεγων·

4 Τις ἀνθρωπος ἐξ ὑμων ἐχων ἑκατον προβατα, και ἀπολεσας ἐν ἐξ αὐτων, οὐ καταλειπει τα ἐννενηκονταεννεα ἐν τῃ ἐρημῳ, και πορευεται ἐπι το ἀπολωλος, ἑως εὑρῃ αὐτο;

7 Dicebat autem et ad invitatos parabolam, intendens quomodo primos accubitus eligerent, dicens ad illos:
8 Cum invitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco, ne forte honoratior te sit invitatus ab illo,
9 Et veniens is, qui te et illum vocavit, dicat tibi: Da huic locum: et tunc incipias cum rubore novissimum locum tenere.
10 Sed cum vocatus fueris, vade, recumbe in novissimo loco: ut cum venerit qui te invitavit, dicat tibi: Amice, ascende superius. Tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus:
11 Quia omnis qui se exaltat, humiliabitur, et qui se humiliat, exaltabitur.
12 Dicebat autem et ei, qui se invitaverat: Cum facis prandium, aut coenam, noli vocari amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos, neque vicinos divites: ne forte te et ipsi reinviteut: et fiat tibi retributio.
13 Sed cum facis convivium, voca pauperes, debiles, claudos, et caecos:
14 Et beatus eris, quia non habent retribuere tibi: retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum.
15 Haec cum audisset quidam de simul discumbentibus, dixit illi: Beatus, qui manducabit panem in regno Dei.
16 Ad ipse dixit ei: Homo quidam fecit coenam magnam, et vocavit multos.
17 Et misit servum suum hora coenae dicere invitatis ut venirent, quia iam parata sunt omnia.
18 Et coeperunt simul omnes excusare. Primus dixit ei: Villam emi, et necesse habeo exire, et videre illam: rogo te habe me excusatum.
19 Et alter dixit: Iuga boum emi quinque, et eo probare illa: rogo te habe me excusatum.
20 Et alius dixit: Uxorem duxi, et ideo non possum venire.
21 Et reversus servus nuntiavit haec domino suo. Tunc iratus paterfamilias, dixit servo suo: Exi cito in plateas, et vicos civitatis, et pauperes ac debiles, et caecos, et claudos introduc huc.
22 Et ait servus: Domine, factum est ut imperasti, et adhuc locus est.
23 Et ait dominus servo: Exi in vias, et sepes: et compelle intrare, ut impleatur domus mea.
24 Dico autem vobis, quod nemo virorum illorum qui vocati sunt, gustabit coenam meam.
25 Ibant autem turbae multae cum eo: et conversus dixit ad illos:
26 Si quis venit ad me, et non odit patrem suum, et matrem, et uxorem, et filios, et fratres, et sorores, adhuc autem et animam suam, non potest meus esse discipulus.
27 Et qui non baiulat crucem suam, et venit post me, non potest meus esse discipulus.
28 Quis enim ex vobis volens turrim aedificare, non prius sedens computat sumptus, qui necessarii sunt, si habeat ad perficiendum,
29 Ne, posteaquam posuerit fundamentum, et non potuerit perficere, omnes qui vident, incipiant illudere ei,
30 Dicentes: Quia hic homo coepit aedificare, et non potuit consummare?
31 Aut quis rex iturus committere bellum adversus alium regem, non sedens prius cogitat, si possit cum decem millibus occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se?
32 Alioquin adhuc illo longe agente, legationem mittens rogat ea, quae pacis sunt.
33 Sic ergo omnis ex vobis, qui non renuntiat omnibus, quae possidet, non potest meus esse discipulus.
34 Bonum est sal. Si autem sal evanuerit, in quo condietur?
35 Neque in terram, neque in sterquilinium utile est, sed foras mittetur. Qui habet aures audiendi, audiat.

CXVII

Christi comitas in peccantes. Parabolae de centum ovibus, de drachma amissa, de filio prodigo

LUCAE XV

1 Erant autem appropinquantes ei publicani, et peccatores ut audirent illum.
2 Et murmurabant Pharisaei, et Scribae, dicentes: Quia hic peccatores recipit, et manducat cum illis.
3 Et ait ad illos parabolam istam, dicens:
4 Quis ex vobis homo, qui habet centum oves: et si perdiderit unam ex illis, nonne dimittit nonaginta novem in deserto, et vadit ad illam, quae perierat, donec inveniat eam?

5 Και εὑρων, ἐπιτιθησιν ἐπι τους ὠμους ἑαυτου χαιρων·

6 Και ἐλθων εἰς τον οἰκον, συγκαλει τους φιλους και τους γειτονας, λεγων αὐτοις· Συγχαρητε μοι, ὁτι εὑρον το προβατον μου το ἀπολωλος.

7 Λεγω ὑμιν, ὁτι οὑτω χαρα ἐσται ἐν τῳ οὐρανῳ ἐπι ἑνι ἁμαρτωλῳ μετανοουντι, ἠ ἐπι ἐννενηκονταεννεα δικαιοις, οἱτινες οὐ χρειαν ἐχουσι μετανοιας.

8 Ἠ τις γυνη, δραχμας ἐχουσα δεκα, ἐαν ἀπολεση δραχμην μιαν, οὐχι ἁπτει λυχνον, και σαροι την οἰκιαν, και ζητει ἐπιμελως, ἑως ὁτου εὑρη;

9 Και εὑρουσα συγκαλειται τας φιλας και τας γειτονας, λεγουσα· Συγχαρητε μοι, ὁτι εὑρον την δραχμην, ἡν ἀπωλεσα.

10 Οὑτω, λεγω ὑμιν, χαρα γινεται ἐνωπιον των ἀγγελων του Θεου ἐπι ἑνι ἁμαρτωλῳ μετανοουντι.

11 Εἰπε δε· Ἀνθρωπος τις εἰχε δυο υἱους.

12 Και εἰπεν ὁ νεωτερος αὐτων τῳ πατρι· Πατερ, δος μοι το ἐπιβαλλον μερος της οὐσιας. Και διειλεν αὐτοις τον βιον.

13 Και μετ᾽ οὐ πολλας ἡμερας συναγαγων ἁπαντα ὁ νεωτερος υἱος, ἀπεδημησεν εἰς χωραν μακραν· και ἐκει διεσκορπισε την οὐσιαν αὐτου, ζων ἀσωτως.

14 Δαπανησαντος δε αὐτου παντα, ἐγενετο λιμος ἰσχυρος κατα την χωραν ἐκεινην· και αὐτος ἠρξατο ὑστερεισθαι.

15 Και πορευθεις ἐκολληθη ἑνι των πολιτων της χωρας ἐκεινης· και ἐπεμψεν αὐτον εἰς τους ἀγρους αὐτου βοσκειν χοιρους.

16 Και ἐπεθυμει γεμισαι την κοιλιαν αὐτου ἀπο των κερατιων, ὡν ἠσθιον οἱ χοιροι· και οὐδεις ἐδιδου αὐτῳ.

17 Εἰς ἑαυτον δε ἐλθων, εἰπε· Ποσοι μισθιοι του πατρος μου περισσευουσιν ἀρτων; ἐγω δε ὡδε λιμῳ ἀπολλυμαι.

18 Ἀναστας πορευσομαι προς τον πατερα μου, και ἐρω αὐτῳ· Πατερ, ἡμαρτον εἰς τον οὐρανον και ἐνωπιον σου·

19 Οὐκετι εἰμι ἀξιος κληθηναι υἱος σου· ποιησον με ὡς ἑνα των μισθιων σου.

20 Και ἀναστας ἠλθε προς τον πατερα ἑαυτου. Ἐτι δε αὐτου μακραν ἀπεχοντος, εἰδεν αὐτον ὁ πατηρ αὐτου, και ἐσπλαγχνισθη· και δραμων ἐπεπεσεν ἐπι τον τραχηλον αὐτου, και κατεφιλησεν αὐτον.

21 Εἰπε δὲ αὐτῳ ὁ υἱος· Πατερ, ἡμαρτον εἰς τον οὐρανον και ἐνωπιον σου· και οὐκετι εἰμι ἀξιος κληθηναι υἱος σου.

22 Εἰπε δε ὁ πατηρ προς τους δουλους αὐτου· Ἐξενεγκατε την στολην την πρωτην, και ἐνδυσατε αὐτον, και δοτε δακτυλιον εἰς την χειρα αὐτου, και ὑποδηματα εἰς τους ποδας.

23 Και ἐνεγκαντες τον μοσχον τον σιτευτον θυσατε· και φαγοντες εὐφρανθωμεν·

24 Ὁτι οὑτος ὁ υἱος μου νεκρος ἠν, και ἀνεζησε· και ἀπολωλως ἠν, και εὑρεθη. Και ἠρξαντο εὐφραινεσθαι.

25 Ἠν δε ὁ υἱος αὐτου ὁ πρεσβυτερος ἐν ἀγρῳ· και ὡς ἐρχομενος ἠγγισε τη οἰκια, ἠκουσε συμφωνιας και χορων.

26 Και προσκαλεσαμενος ἑνα των παιδων, ἐπυνθανετο, τι εἰη ταυτα;

27 Ὁ δε εἰπεν αὐτῳ· Ὁτι ὁ ἀδελφος σου ἡκει· και ἐθυσεν ὁ πατηρ σου τον μοσχον τον σιτευτον, ὁτι ὑγιαινοντα αὐτον ἀπελαβεν.

28 Ὠργισθη δε, και οὐκ ἠθελεν εἰσελθειν. Ὁ οὐν πατηρ αὐτου ἐξελθων παρεκαλει αὐτον.

29 Ὁ δε ἀποκριθεις εἰπε τῳ πατρι· Ἰδου, τοσαυτα ἐτη δουλευω σοι, και οὐδεποτε ἐντολην σου παρηλθον· και ἐμοι οὐδεποτε ἐδωκας ἐριφον, ἱνα μετα των φιλων μου εὐφρανθω.

30 Ὁτε δε ὁ υἱος σου οὑτος, ὁ καταφαγων σου τον βιον μετα πορνων, ἠλθεν, ἐθυσας αὐτῳ τον μοσχον τον σιτευτον.

31 Ὁ δε εἰπεν αὐτῳ· Τεκνον, συ παντοτε μετ᾽ ἐμου εἰ, και παντα τα ἐμα σα ἐστιν.

32 Εὐφρανθηναι δε και χαρηναι ἐδει, ὁτι ὁ ἀδελφος σου οὑτος νεκρος ἠν, και ἀνεζησε· και ἀπολωλως ἠν, και εὑρεθη.

CXVIII

Parabola de villico. Consectaria. Pharisaeorum avaritia et arrogantia. Praecepta. Parabola de divite et Lazaro

LUCAE XVI

1 Ἐλεγε δε και προς τους μαθητας αὐτου· Ἀνθρωπος τις ἠν πλουσιος, ὁς εἰχεν οἰκονομον· και οὑτος διεβληθη αὐτῳ ὡς διασκορπιζων τα ὑπαρχοντα αὐτου.

2 Και φωνησας αὐτον, εἰπεν αὐτῳ· Τι τουτο ἀκουω περι σου; ἀποδος τον λογον της οἰκονομιας σου· οὐ γαρ δυνηση ἐτι οἰκονομειν.

3 Εἰπε δε ἐν ἑαυτῳ ὁ οἰκονομος· Τι ποιησω, ὁτι ὁ κυριος μου ἀφαιρειται την οἰκονομιαν ἀπ᾽ ἐμου; Σκαπτειν οὐκ ἰσχυω, ἐπαιτειν αἰσχυνομαι.

4 Ἐγνων τι ποιησω, ἱνα, ὁταν μετασταθω της οἰκονομιας, δεξωνται με εἰς τους οἰκους αὐτων.

5 Et cum invenerit eam, imponit in humeros suos gaudens:

6 Et veniens domum convocat amicos, et vicinos, dicens illis: Congratulamini mihi, quia inveni ovem meam, quae perierat?

7 Dico vobis, quod ita gaudium erit in caelo super uno peccatore poenitentiam agente, quam super nonaginta novem iustis, qui non indigent poenitentia.

8 Aut quae mulier habens drachmas decem, si perdiderit drachmam unam, nonne accendit lucernam, et evertit domum, et quaerit diligenter, donec inveniat?

9 Et cum invenerit, convocat amicas et vicinas, dicens: Congratulamini mihi, quia inveni drachmam, quam perdideram?

10 Ita dico vobis, gaudium erit coram angelis Dei super uno peccatore poenitentiam agente.

11 Ait autem: Homo quidam habuit duos filios:

12 Et dixit adolescentior ex illis patri: Pater, da mihi portionem substantiae, quae me contingit. Et divisit illis substantiam.

13 Et non post multos dies congregatis omnibus, adolescentior filius peregre profectus est in regionem longinquam, et ibi dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose.

14 Et postquam omnia consummasset, facta est fames valida in regione illa, et ipse coepit egere.

15 Et abiit, et adhaesit uni civium regionis illius. Et misit illum in villam suam, ut pasceret porcos.

16 Et cupiebat implere ventrem suum de siliquis, quas porci manducabant: et nemo illi dabat.

17 In se autem reversus, dixit: Quanti mercenarii in domo patris mei abundant panibus, ego autem hic fame pereo!

18 Surgam, et ibo ad patrem meum, et dicam ei: Pater, peccavi in coelum, et coram te:

19 Iam non sum dignus vocari filius tuus: fac me sicut unum de mercenariis tuis.

20 Et surgens venit ad patrem suum. Cum autem adhuc longe esset, vidit illum pater ipsius, et misericordia motus est, et accurrens cecidit super collum eius, et osculatus est eum.

21 Dixitque ei filius: Pater, peccavi in caelum, et coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus.

22 Dixit autem pater ad servos suos: Cito proferte stolam primam, et induite illum, et date annulum in manum eius, et calceamenta in pedes eius:

23 Et adducite vitulum saginatum, et occidite, et manducemus, et epulemur:

24 Quia hic filius meus mortuus erat, et revixit: perierat, et inventus est. Et coeperunt epulari.

25 Erat autem filius eius senior in agro: et cum veniret, et appropinquaret domui, audivit symphoniam et chorum:

26 Et vocavit unum de servis, et interrogavit quid haec essent.

27 Isque dixit illi: Frater tuus venit, et occidit pater tuus vitulum saginatum, quia salvum illum recepit.

28 Indignatus est autem, et nolebat introire. Pater ergo illius egressus, coepit rogare illum.

29 At ille respondens, dixit patri suo: Ecce tot annis servio tibi, et nunquam mandatum tuum praeterivi, et nunquam dedisti mihi hoedum ut cum amicis meis epularer:

30 Sed postquam filius tuus hic, qui devoravit substantiam suam cum meretricibus, venit, occidisti illi vitulum saginatum.

31 At ipse dixit illi: Fili, tu semper mecum es, et omnia mea tua sunt:

32 Epulari autem et gaudere oportebat, quia frater tuus hic, mortuus erat, et revixit: perierat, et inventus est.

CXVIII

Parabola de villico. Consectaria. Pharisaeorum avaritia et arrogantia. Praecepta. Parabola de divite et Lazaro

LUCAE XVI

1 Dicebat autem et ad discipulos suos: Homo quidam erat dives, qui habebat villicum: et hic diffamatus est apud illum quasi dissipasset bona ipsius.

2 Et vocavit illum, et ait illi: Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuae: iam enim non poteris villicare.

3 Ait autem villicus intra se: Quid faciam, quia dominus meus aufert a me villicationem? fodere non valeo, mendicare erubesco.

4 Scio quid faciam, ut, cum amotus fuero a villicatione, recipiant me in domos suas.

5 Και προσκαλεσαμενος ἑνα ἑκαστον των χρεωφειλετων του κυριου ἑαυτου, ἐλεγε τῳ πρωτῳ· Ποσον ὀφειλεις τῳ κυριῳ μου;

6 Ὁ δε εἰπεν· Ἑκατον βατους ἐλαιου. Και εἰπεν αὐτῳ· Δεξαι σου το γραμμα, και καθισας ταχεως γραψον πεντηκοντα.

7 Ἐπειτα ἑτερῳ εἰπε· Συ δε ποσον ὀφειλεις; Ὁ δε εἰπεν· Ἑκατον κορους σιτου. Και λεγει αὐτῳ· Δεξαι σου το γραμμα, και γραψον ὀγδοηκοντα.

8 Και ἐπῃνεσεν ὁ κυριος τον οἰκονομον της ἀδικιας, ὁτι φρονιμως ἐποιησεν· ὁτι οἱ υἱοι του αἰωνος τουτου φρονιμωτεροι ὑπερ τους υἱους του φωτος εἰς την γενεαν την ἑαυτων εἰσι.

9 Κἀγω ὑμιν λεγω· Ποιησατε ἑαυτοις φιλους ἐκ του μαμωνα της ἀδικιας· ἱνα, ὁταν ἐκλιπητε, δεξωνται ὑμας εἰς τας αἰωνιους σκηνας.

10 Ὁ πιστος ἐν ἐλαχιστῳ, και ἐν πολλῳ πιστος ἐστι· και ὁ ἐν ἐλαχιστῳ ἀδικος, και ἐν πολλῳ ἀδικος ἐστιν.

11 Εἰ οὐν ἐν τῳ ἀδικῳ μαμωνᾳ πιστοι οὐκ ἐγενεσθε, το ἀληθινον τις ὑμιν πιστευσει;

12 Και εἰ ἐν τῳ ἀλλοτριῳ πιστοι οὐκ ἐγενεσθε, το ὑμετερον τις ὑμιν δωσει;

13 Οὐδεις οἰκετης δυναται δυσι κυριοις δουλευειν· ἡ γαρ τον ἑνα μισησει, και τον ἑτερον ἀγαπησει· ἠ ἑνος ἀνθεξεται, και του ἑτερου καταφρονησει. Οὐ δυνασθε Θεῳ δουλευειν και μαμωνᾳ.

14 Ἠκουον δε ταυτα παντα και οἱ Φαρισαιοι, φιλαργυροι ὑπαρχοντες· και ἐξεμυκτηριζον αὐτον.

15 Και εἰπεν αὐτοις· Ὑμεις ἐστε οἱ δικαιουντες ἑαυτους ἐνωπιον των ἀνθρωπων· ὁ δε Θεος γινωσκει τας καρδιας ὑμων· ὁτι το ἐν ἀνθρωποις ὑψηλον, βδελυγμα ἐνωπιον του Θεου ἐστιν.

16 Ὁ νομος και οἱ προφηται ἑως Ἰωαννου· ἀπο τοτε ἡ βασιλεια του Θεου εὐαγγελιζεται, και πας εἰς αὐτην βιαζεται.

17 Εὐκοπωτερον δε ἐστι τον οὐρανον και την γην παρελθειν, ἠ του νομου μιαν κεραιαν πεσειν.

18 Πας ὁ ἀπολυων την γυναικα αὐτου, και γαμων ἑτεραν, μοιχευει· και πας ὁ ἀπολελυμενην ἀπο ἀνδρος γαμων, μοιχευει.

19 Ἀνθρωπος δε τις ἠν πλουσιος, και ἐνεδιδυσκετο πορφυραν και βυσσον, εὐφραινομενος καθ᾽ ἡμεραν λαμπρως.

20 Πτωχος δε τις ἠν ὀνοματι Λαζαρος, ὁς ἐβεβλητο προς τον πυλωνα αὐτου ἡλκωμενος.

21 Και ἐπιθυμων χορτασθηναι ἀπο των ψιχιων των πιπτοντων ἀπο της τραπεζης του πλουσιου· ἀλλα και οἱ κυνες ἐρχομενοι ἀπελειχον τα ἑλκη αὐτου.

22 Ἐγενετο δε ἀποθανειν τον πτωχον, και ἀπενεχθηναι αὐτον ὑπο των ἀγγελων εἰς τον κολπον Ἀβρααμ. Ἀπεθανε δε και ὁ πλουσιος, και ἐταφη.

23 Και ἐν τῳ ᾁδῃ ἐπαρας τους ὀφθαλμους αὐτου, ὑπαρχων ἐν βασανοις, ὁρᾳ τον Ἀβρααμ ἀπο μακροθεν, και Λαζαρον ἐν τοις κολποις αὐτου.

24 Και αὐτος φωνησας εἰπε· Πατερ Ἀβρααμ, ἐλεησον με, και πεμψον Λαζαρον, ἱνα βαψῃ το ἀκρον του δακτυλου αὐτου ὑδατος, και καταψυξῃ την γλωσσαν μου· ὁτι ὀδυνωμαι ἐν τῃ φλογι ταυτῃ.

25 Εἰπε δε Ἀβρααμ· Τεκνον, μνησθητι, ὁτι ἀπελαβες τα ἀγαθα σου ἐν τῃ ζωῃ σου, και Λαζαρος ὁμοιως τα κακα· νυν δε ὁδε παρακαλειται, συ δε ὀδυνασαι.

26 Και ἐπι πασι τουτοις, μεταξυ ἡμων και ὑμων χασμα μεγα ἐστηρικται, ὁπως οἱ θελοντες διαβηναι ἐνθεν προς ὑμας, μη δυνωνται, μηδε οἱ ἐκειθεν προς ἡμας διαπερωσιν.

27 Εἰπε δε· Ἐρωτω οὐν σε, πατερ, ἱνα πεμψῃς αὐτον εἰς τον οἰκον του πατρος μου·

28 Ἐχω γαρ πεντε ἀδελφους· ὁπως διαμαρτυρηται αὐτοις, ἱνα μη και αὐτοι ἐλθωσιν εἰς τον τοπον τουτον της βασανου.

29 Λεγει αὐτῳ Ἀβρααμ· Ἐχουσι Μωσεα και τους προφητας· ἀκουσατωσαν αὐτων.

30 Ὁ δε εἰπεν· Οὐχι, πατερ Ἀβρααμ· ἀλλ᾽ ἐαν τις ἀπο νεκρων πορευθῃ προς αὐτους, μετανοησουσιν.

31 Εἰπε δε αὐτῳ· Εἰ Μωσεως και των προφητων οὐκ ἀκουουσιν, οὐδε ἐαν τις ἐκ νεκρων ἀναστῃ, πεισθησονται.

CXIX

Scandali gravitas. Iniuriae condonandae. Fidei efficacia. Praeceptorum observantia debita. Postremum iter Hierosolymam. Decem leprosi. Regnum Dei. Alter Christi adventus

LUCAE XVII

1 Εἰπε δε προς τους μαθητας· Ἀνενδεκτον ἐστι του μη ἐλθειν τα σκανδαλα· οὐαι δε, δι᾽ οὑ ἐρχεται.

2 Λυσιτελει αὐτῳ, εἰ μυλος ὀνικος περικειται περι τον τραχηλον αὐτου, και ἐῤῥιπται εἰς την θαλασσαν, ἠ ἱνα σκανδαλισῃ ἑνα των μικρων τουτων.

3 Προσεχετε ἑαυτοις. Ἐαν δε ἁμαρτῃ εἰς σε ὁ ἀδελφος σου, ἐπιτιμησον αὐτῳ· και ἐαν μετανοησῃ, ἀφες αὐτῳ.

4 Και ἐαν ἑπτακις της ἡμερας ἁμαρτῃ εἰς σε, και ἑπτακις της ἡμερας ἐπιστρεψῃ ἐπι σε, λεγων· Μετανοω· ἀφησεις αὐτῳ.

5 Convocatis itaque singulis debitoribus domini sui, dicebat primo: Quantum debes domino meo?
6 At ille dixit: Centum cados olei. Dixitque illi: Accipe cautionem tuam: et sede cito, scribe quinquaginta.
7 Deinde alii dixit: Tu vero quantum debes? Qui ait: Centum coros tritici. Ait illi: Accipe litteras tuas, et scribe octoginta.
8 Et laudavit dominus villicum iniquitatis, quia prudenter fecisset: quia filii huius saeculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt.
9 Et ego vobis dico: facite vobis amicos de mammona iniquitatis: ut, cum defeceritis, recipiant vos in aeterna tabernacula.
10 Qui fidelis est in minimo, et in maiori fidelis est: et qui in modico iniquus est, et in maiori iniquus est.
11 Si ergo in iniquo mammona fideles non fuistis: quod verum est, quis credet vobis?
12 Et si in alieno fideles non fuistis: quod vestrum est, quis dabit vobis?
13 Nemo servus potest duobus dominis servire: aut enim unum odiet, et alterum diliget: aut uni adhaerebit, et alterum contemnet: non potestis Deo servire et mammonae.
14 Audiebant autem omnia haec Pharisaei, qui erant avari: et deridebant illum.
15 Et ait illis: Vos estis, qui iustificatis vos coram hominibus: Deus autem novit corda vestra: quia quod hominibus altum est, abominatio est ante Deum.
16 Lex et Prophetae, usque ad Ioannem: ex eo regnum Dei evangelizatur, et omnis in illud vim facit.
17 Facilius est autem caelum et terram praeterire, quam de Lege unum apicem cadere.
18 Omnis qui dimittit uxorem suam, et alteram ducit, moechatur: et qui dimissam a viro ducit, moechatur.
19 Homo quidam erat dives, qui induebatur purpura, et bysso: et epulabatur quotidie splendide.
20 Et erat quidam mendicus, nomine Lazarus, qui iacebat ad ianuam eius, ulceribus plenus,
21 Cupiens saturari de micis, quae cadebant de mensa divitis, et nemo illi dabat: sed et canes veniebant, et lingebant ulcera eius.
22 Factum est autem ut moreretur mendicus, et portaretur ab Angelis in sinum Abrahae. Mortuus est autem et dives, et sepultus est in inferno.
23 Elevans autem oculos suos, cum esset in tormentis, vidit Abraham a longe, et Lazarum in sinu eius:
24 Et ipse clamans dixit: Pater Abraham, miserere mihi, et mitte Lazarum ut intingat extremum digiti sui in aquam, ut refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma.
25 Et dixit illi Abraham: Fili, recordare quia recepisti bona in vita tua, et Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris.
26 Et in his omnibus, inter nos et vos chaos magnum firmatum est: ut hi, qui volunt hinc transire ad vos, non possint, neque inde huc transmeare.
27 Et ait: Rogo ergo te, pater, ut mittas eum in domum patris mei.
28 Habeo enim quinque fratres, ut testetur illis, ne et ipsi veniant in hunc locum tormentorum.
29 Et ait illi Abraham: Habent Moysen, et Prophetas: audiant illos.
30 At ille dixit: Non, pater Abraham: sed si quis ex mortuis ierit ad eos, poenitentiam agent.
31 Ait autem illi: Si Moysen et Prophetas non audiunt; neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.

CXIX

Scandali gravitas. Iniuriae condonandae. Fidei efficacia. Praeceptorum observantia debita. Postremum iter Hierosolymam. Decem leprosi. Regnum Dei. Alter Christi adventus

LUCAE XVII

1 Et ait ad discipulos suos: Impossibile est ut non veniant scandala: vae autem illi, per quem veniunt.
2 Utilius est illi, si lapis molaris imponatur circa collum eius, et proiiciatur in mare, quam ut scandalizet unum de pusillis istis.
3 Attendite vobis: Si peccaverit in te frater tuus, increpa illum, et si poenitentiam egerit dimitte illi.
4 Et si septies in die peccaverit in te, et septies in die conversus fuerit ad te, dicens: Poenitet me, dimitte illi.

5 Και εἰπον οἱ ἀποστολοι τῳ κυριῳ· Προσθες ἡμιν πιστιν.

6 Εἰπε δε ὁ κυριος· Εἰ εἰχετε πιστιν ὡς κοκκον σιναπεως, ἐλεγετε ἀν τῃ συκαμινῳ ταυτῃ· Ἐκριζωθητι, και φυτευθητι ἐν τῃ θαλασσῃ· και ὑπηκουσεν ἀν ὑμιν.

7 Τις δε ἐξ ὑμων δουλον ἐχων ἀροτριωντα ἠ ποιμαινοντα, ὃς εἰσελθοντι ἐκ του ἀγρου ἐρει· Εὐθεως παρελθων ἀναπεσαι;

8 Ἀλλ᾽ οὐχι ἐρει αὐτῳ· Ἑτοιμασον τι δειπνησω, και περιζωσαμενος διακονει μοι, ἑως φαγω και πιω· και μετα ταυτα φαγεσαι και πιεσαι συ;

9 Μη χαριν ἐχει τῳ δουλῳ ἐκεινῳ, ὁτι ἐποιησε τα διαταχθεντα αὐτῳ; Οὐ δοκω.

10 Οὑτω και ὑμεις, ὁταν ποιησητε παντα τα διαταχθεντα ὑμιν, λεγετε· Ὁτι δουλοι ἀχρειοι ἐσμεν· ὁτι ὁ ὠφειλομεν ποιησαι, πεποιηκαμεν.

11 Και ἐγενετο ἐν τῳ πορευεσθαι αὐτον εἰς Ἱερουσαλημ, και αὐτος διηρχετο δια μεσου Σαμαρειας και Γαλιλαιας.

12 Και εἰσερχομενου αὐτου εἰς τινα κωμην, ἀπηντησαν αὐτῳ δεκα λεπροι ἀνδρες, οἱ ἐστησαν πορρωθεν.

13 Και αὐτοι ἠραν φωνην, λεγοντες· Ἰησου ἐπιστατα, ἐλεησον ἡμας.

14 Και ἰδων εἰπεν αὐτοις· Πορευθεντες ἐπιδειξατε ἑαυτους τοις ἱερευσι. Και ἐγενετο ἐν τῳ ὑπαγειν αὐτους, ἐκαθαρισθησαν.

15 Εἱς δε ἐξ αὐτων, ἰδων ὁτι ἰαθη, ὑπεστρεψε, μετα φωνης μεγαλης δοξαζων τον Θεον·

16 Και ἐπεσεν ἐπι προσωπον παρα τους ποδας αὐτου, εὐχαριστων αὐτῳ· και αὐτος ἠν Σαμαρειτης.

17 Ἀποκριθεις δε ὁ Ἰησους εἰπεν· Οὐχι οἱ δεκα ἐκαθαρισθησαν; οἱ δε ἐννεα που;

18 Οὐχ εὑρεθησαν ὑποστρεψαντες δουναι δοξαν τῳ Θεῳ, εἰ μη ὁ ἀλλογενης οὑτος;

19 Και εἰπεν αὐτῳ· Ἀναστας πορευου· ἡ πιστις σου σεσωκε σε.

20 Ἐπερωτηθεις δε ὑπο των Φαρισαιων, ποτε ἐρχεται ἡ βασιλεια του Θεου, ἀπεκριθη αὐτοις, και εἰπεν· Οὐκ ἐρχεται ἡ βασιλεια του Θεου μετα παρατηρησεως·

21 Οὐδε ἐρουσιν· Ιδου ὡδε, ἠ, ἰδου ἐκει· ἰδου γαρ, ἡ βασιλεια του Θεου ἐντος ὑμων ἐστιν.

22 Εἰπε δε προς τους μαθητας· Ἐλευσονται ἡμεραι, ὁτε ἐπιθυμησετε μιαν των ἡμερων του υἱου του ἀνθρωπου ἰδειν· και οὐκ ὀψεσθε.

23 Και ἐρουσιν ὑμιν· Ἰδου ὡδε, ἠ, ἰδου ἐκει· μη ἀπελθητε, μηδε διωξητε.

24 Ὡσπερ γαρ ἡ ἀστραπη, ἡ ἀστραπτουσα ἐκ της ὑπ᾽ οὐρανον, εἰς την ὑπ᾽ οὐρανον λαμπει· οὑτως ἐσται ὁ υἱος του ἀνθρωπου ἐν τῃ ἡμερᾳ αὐτου.

25 Πρωτον δε δει αὐτον πολλα παθειν, και ἀποδοκιμασθηναι ἀπο της γενεας ταυτης.

26 Και καθως ἐγενετο ἐν ταις ἡμεραις Νωε, οὑτως ἐσται και ἐν ταις ἡμεραις του υἱου του ἀνθρωπου.

27 Ἠσθιον, ἐπινον, ἐγαμουν, ἐξεγαμιζοντο, ἀχρι ἡς ἡμερας εἰσηλθε Νωε εἰς την κιβωτον· και ἠλθεν ὁ κατακλυσμος, και ἀπωλεσεν ἀπαντας.

28 Ὁμοιως και ὡς ἐγενετο ἐν ταις ἡμεραις Λωτ· ἠσθιον, ἐπινον, ἠγοραζον, ἐπωλουν, ἐφυτευον, ᾠκοδομουν·

29 Ἡι δε ἡμερᾳ ἐξηλθε Λωτ ἀπο Σοδομων, ἐβρεξε πυρ και θειον ἀπ᾽ οὐρανου, και ἀπωλεσεν ἀπαντας·

30 Κατα ταυτα ἐσται ᾗ ἡμερᾳ ὁ υἱος του ἀνθρωπου ἀποκαλυπτεται.

31 Ἐν ἐκεινῃ τῃ ἡμερᾳ, ὃς ἐσται ἐπι του δωματος, και τα σκευη αὐτου ἐν τῃ οἰκιᾳ, μη καταβατω ἀραι αὐτα· και ὁ ἐν τῳ ἀγρῳ, ὁμοιως μη ἐπιστρεψατω εἰς τα ὀπισω.

32 Μνημονευετε της γυναικος Λωτ.

33 Ὃς ἐαν ζητηση την ψυχην αὐτου σωσαι, ἀπολεσει αὐτην· και ὃς ἐαν ἀπολεσῃ αὐτην, ζωογονησει αὐτην.

34 Λεγω ὑμιν· Ταυτῃ τῃ νυκτι ἐσονται δυο ἐπι κλινης μιας· εἱς παραληφθησεται, και ὁ ἑτερος ἀφεθησεται.

35 Δυο ἐσονται ἀληθουσαι ἐπι το αὐτο· ἡ μια παραληφθησεται, και ἡ ἑτερα ἀφεθησεται.

36 Δυο ἐσονται ἐν τῳ ἀγρῳ· ὁ εἱς παραληφθησεται, και ὁ ἑτερος ἀφεθησεται.

37 Και ἀποκριθεντες λεγουσιν αὐτῳ· Που, κυριε; Ὁ δε εἰπεν αὐτοις· Ὁπου το σωμα, ἐκει συναχθησονται οἱ ἀετοι.

CXX

Parabolae de iudice et vidua, de Pharisaeo et publicano

LUCAE XVIII

1 Ἐλεγε δε και παραβολην αὐτοις, προς το δειν παντοτε προσευχεσθαι, και μη ἐκκακειν,

2 Λεγων· Κριτης τις ἠν ἐν τινι πολει, τον Θεον μη φοβουμενος, και ἀνθρωπον μη ἐντρεπομενος.

3 Χηρα δε τις ἠν ἐν τῃ πολει ἐκεινῃ· και ἠρχετο προς αὐτον, λεγουσα· Ἐκδικησον με ἀπο του ἀντιδικου μου.

5 Et dixerunt Apostoli Domiuo: Adauge uobis fidem.
6 Dixit autem Dominus: Si habueritis fidem, sicut granum sinapis, dicetis huic arbori moro: Eradicare, et transplantare in mare: et obediet vobis.
7 Quis autem vestrum habens servum arantem aut pascentem, qui regresso de agro dicat illi: Statim transi, recumbe:
8 Et non dicat ei: Para quod coenem, et praecinge te, et ministra mihi donec manducem, et bibam, et post haec tu manducabis et bibes?
9 Numquid gratiam habet servo illi, quia fecit quae ei imperaverat?
10 Non puto. Sic et vos, cum feceritis omnia quae praecepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus: quod debuimus facere, fecimus.
11 Et factum est, dum iret in Ierusalem, transibat per mediam Samariam et Galilaeam.
12 Et cum ingrederetur quoddam castellum, occurrerunt ei decem viri leprosi, qui steterunt a longe:
13 Et levaverunt vocem, dicentes: Iesu praeceptor, miserere nostri.
14 Quos ut vidit, dixit: Ite, ostendite vos sacerdotibus. Et factum est dum irent, mundati sunt.
15 Unus autem ex illis, ut vidit quia mundatus est, regressus est, cum magna voce magnificans Deum,
16 Et cecidit in faciem ante pedes eius, gratias agens: et hic erat Samaritanus.
17 Respondens autem Iesus, dixit: Nonne decem mundati sunt? et novem ubi sunt?
18 Non est inventus, qui rediret, et daret gloriam Deo, nisi hic alienigena.
19 Et ait illi: Surge, vade: quia fides tua te salvum fecit.
20 Interrogatus autem a Pharisaeis: Quando venit regnum Dei? respondens eis, dixit: Non venit regnum Dei cum observatione:
21 Neque dicent: Ecce hic, aut ecce illic. Ecce enim regnum Dei intra vos est.
22 Et ait ad discipulos suos: Venient dies quando desideretis videre unum diem Filii hominis, et non videbitis.
23 Et dicent vobis: Ecce hic, et ecce illic. Nolite ire, neque sectemini.
24 Nam, sicut fulgur coruscans de sub caelo, in ea quae sub caelo sunt, fulget: ita erit Filius hominis in die sua.
25 Primum autem oportet illum multa pati, et reprobari a generatione hac.
26 Et sicut factum est in diebus Noe: ita erit et in diebus Filii hominis.
27 Edebant, et bibebant: uxores ducebant, et dabantur ad nuptias, usque in diem, qua intravit Noe in arcam: et venit diluvium, et perdidit omnes.
28 Similiter sicut factum est in diebus Lot: Edebant, et bibebant: emebant, et vendebant: plantabant, et aedificabant:
29 Qua die autem exiit Lot a Sodomis, pluit ignem et sulphur de caelo, et omnes perdidit:
30 Secundum haec erit qua die Filius hominis revelabitur.
31 In illa hora, qui fuerit in tecto, et vasa eius in domo, ne descendat tollere illa: et qui in agro, similiter non redeat retro.
32 Memores estote uxoris Lot.
33 Quicumque quaesierit animam suam salvam facere, perdet illam: et quicumque perdiderit illam, vivificabit eam.
34 Dico vobis: in illa nocte erunt duo in lecto uno; unus assumetur, et alter relinquetur:
35 Duae erunt molentes in unum; una assumetur, et altera relinquetur: duo in agro: unus assumetur, et alter relinquetur.
36 Respondentes dicunt illi: Ubi Domine?
37 Qui dixit illis: Ubicumque fuerit corpus, illuc congregabuntur et aquilae.

CXX

Parabolae de iudice et vidua, de Pharisaeo et publicano

LUCAE XVIII

1 Dicebat autem et parabolam ad illos, quoniam oportet semper orare et non deficere,
2 Dicens: Iudex quidam erat in quadam civitate, qui Deum non timebat: et hominem non reverebatur.
3 Vidua autem quaedam erat in civitate illa, et veniebat ad eum, dicens: Vindica me de adversario meo.

4 *Και οὐκ ἠθελησεν ἐπι χρονον. Μετα δε ταυτα εἰπεν ἐν ἑαυτῳ· Εἰ και τον θεον οὐ φοβουμαι, και ἀνθρωπον οὐκ ἐντρεπομαι·*
5 *Δια γε το παρεχειν μοι κοπον την χηραν ταυτην, ἐκδικησω αὐτην· ἱνα μη εἰς τελος ἐρχομενη ὑπωπιαζῃ με.*
6 *Εἰπε δε ὁ κυριος· Ἀκουσατε, τι ὁ κριτης της ἀδικιας λεγει.*
7 *Ὁ δε θεος οὐ μη ποιησει την ἐκδικησιν των ἐκλεκτων αὐτου, των βοωντων προς αὐτον ἡμερας και νυκτος, και μακροθυμων ἐπ᾽ αὐτοις;*
8 *Λεγω ὑμιν, ὁτι ποιησει την ἐκδικησιν αὐτων ἐν ταχει. Πλην ὁ υἱος του ἀνθρωπου ἐλθων ἀρα εὑρησει την πιστιν ἐπι της γης;*
9 *Εἰπε δε και προς τινας τους πεποιθοτας ἐφ᾽ ἑαυτοις ὁτι εἰσι δικαιοι, και ἐξουθενουντας τους λοιπους, την παραβολην ταυτην·*
10 *Ἀνθρωποι δυο ἀνεβησαν εἰς το ἱερον προσευξασθαι· ὁ εἱς Φαρισαιος, και ὁ ἑτερος τελωνης.*
11 *Ὁ Φαρισαιος, σταθεις προς ἑαυτον ταυτα προσηυχετο· Ὁ θεος, εὐχαριστω σοι, ὁτι οὐκ εἰμι ὡσπερ οἱ λοιποι των ἀνθρωπων, ἁρπαγες, ἀδικοι, μοιχοι, ἡ και ὡς οὑτος ὁ τελωνης.*
12 *Νηστευω δις του σαββατου, ἀποδεκατω παντα ὁσα κτωμαι.*
13 *Και ὁ τελωνης μακροθεν ἑστως οὐκ ἠθελεν οὐδε τους ὀφθαλμους εἰς τον οὐρανον ἐπαραι· ἀλλ᾽ ἐτυπτεν εἰς το στηθος αὐτου, λεγων· Ὁ θεος, ἱλασθητι μοι τῳ ἁμαρτωλῳ.*
14 *Λεγω ὑμιν, κατεβη οὑτος δεδικαιωμενος εἰς τον οἰκον αὐτου, ἡ ἐκεινος· ὁτι πας ὁ ὑψων ἑαυτον, ταπεινωθησεται· ὁ δε ταπεινων ἑαυτον, ὑψωθησεται.*

CXXI

Pueri ad Christum adducti. Iuvenis dives quaerens de vita aeterna. Divitiae a regno Dei avertentes. Voluntariae paupertatis merces

MATTHAEI XIX	MARCI X	LUCAE XVIII
13 *Τοτε προσηνεχθη αὐτῳ*	13 *Και προσεφερον αὐτῳ*	15 *Προσεφερον δε αὐτῳ και τα*
παιδια,	*παιδια,*	*βρεφη,*
ἱνα	*ἱνα*	*ἱνα*
	ἁψηται αὐτων·	*αὐτων ἁπτηται·*
τας χειρας ἐπιθη αὐτοις, και		
προσευξηται·		
		ἰδοντες
οἱ δε μαθηται ἐπετιμησαν	*οἱ δε μαθηται ἐπετιμων*	*δε οἱ μαθηται ἐπετιμησαν*
αὐτοις.	*τοις προσφερουσιν.*	*αὐτοις.*
	14 *Ἰδων*	
14 *Ὁ δε Ἰησους*	*δε ὁ Ἰησους*	16 *Ὁ δε Ἰησους*
	ἠγανακτησε, και	
		προσκαλεσαμενος αὐτα
εἰπεν·	*εἰπεν*	*εἰπεν*
	αὐτοις·	
Ἀφετε τα παιδια,	*Ἀφετε τα παιδια —,*	*Ἀφετε τα παιδια —,*
και μη κωλυετε αὐτα	*και μη κωλυετε αὐτα*	*και μη κωλυετε αὐτα*
ἐλθειν προς με·	[*ἐρχεσθαι προς με*]·	[*ἐρχεσθαι προς με*]·
των γαρ τοιουτων ἐστιν ἡ βασιλεια	*των γαρ τοιουτων ἐστιν ἡ βασιλεια*	*των γαρ τοιουτων ἐστιν ἡ βασιλεια*
των οὐρανων.	*του θεου.*	*του θεου.*
	15 *Ἀμην λεγω ὑμιν· ὁς ἐαν μη δεξηται την βασιλειαν του θεου ὡς παιδιον, οὐ μη εἰσελθῃ εἰς αὐτην.*	17 *Ἀμην λεγω ὑμιν· ὁς ἐαν μη δεξηται την βασιλειαν του θεου ὡς παιδιον, οὐ μη εἰσελθῃ εἰς αὐτην.*
	16 *Και ἐναγκαλισαμενος αὐτα,*	
15 *Και ἐπιθεις αὐτοις τας χειρας*	*τιθεις τας χειρας ἐπ᾽ αὐτα,*	
	ηὐλογει αὐτα.	
ἐπορευθη	17 *Και ἐκπορευομενου*	
	αὐτου	
ἐκειθεν.		
	εἰς ὁδον,	

4 Et uolebat per multum tempus. Post haec autem dixit iutra se: Etsi Deum non timeo, nec hominem reveror:

5 Tamen quia molesta est mibi haec vidua, viudicabo illam, ne in novissimo venieus suggillet me.

6 Ait autem Dominus: Audite quid iudex iuiquitatis dicit:

7 Deus autem uon faciet vindictam electorum suorum clamantium ad se die et uocte, et patientiam habebit in illis?

8 Dico vobis, quia cito faciet viudictam illorum. Verumtamen Filius hominis venieus, putas, inveniet fidem iu terra?

9 Dixit autem et ad quosdam, qui iu se confidebant tamquam iusti, et aspernabantur caeteros, parabolam istam:

10 Duo homines ascenderunt iu templum ut orarent: uuus Pharisaeus, et alter publicauus.

11 Pharisaeus stans, haec apud se orabat: Deus gratias ago tibi quia nun sum sicut caeteri hominum: raptores, iniusti, adulteri, velut etiam hic publicanus.

12 Ieiuno bis in sabbato: decimas do omuium quae possideo.

13 Et publicanus a longe stans, nolebat nec oculos ad caelum levare: sed percutiebat pectus suum, dicens: Deus, propitius esto mihi peccatori.

14 Dico vobis, descendit hic iustificatus in domum suam ab illo: quia omnis qui se exaltat, humiliabitur: et qui se humiliat, exaltabitur.

CXXI

Pueri ad Christum adducti. Iuvenis dives quaerens de vita aeterna. Divitiae a regno Dei avertentes. Voluntariae paupertatis merces

MATTHAEI XIX	MARCI X	LUCAE XVIII
13 Tunc oblati suut ei parvuli,	13 Et offerebant illi parvulos	15 Afferebaut autem ad illum et iufantes,
ut	ut	ut
	taugeret illos.	eos taugeret.
manus eis imponeret, et oraret.		
		Quod cum viderent
Discipuli autem increpabant eos.	Discipuli autem comminabantur offerentibus.	discipuli, increpabant illos.
	14 Quos cum videret	
14 Iesus vero	Iesus,	16 Iesus autem
	indigue tulit, et	
		convocaus illos,
ait	ait	dixit:
eis:	illis:	
Siuite parvulos,	Sinite parvulos —,	Siuite pueros —,
et uolite eos prohibere	et ne prohibueritis eos	et nolite vetare eos
ad me veuire:	[venire ad me]:	[venire ad me].
talium est enim regnum	talium euim est regnum	talium est euim regnum
caelorum.	Dei.	Dei.
	15 Ameu dico vobis: Quisquis non receperit regnum Dei velut parvulus, non intrabit iu illud.	17 Amen dico vobis: Quicumque uon acceperit regnum Dei sicut puer, uon intrabit iu illud.
	16 Et complexaus eos,	
15 Et cum imposuisset eis manus,	et imponens mauus super illos,	
	benedicebat eos.	
abiit	17 Et cum egressus esset	
inde.	in viam, —	

16 Και ἰδου, —
προσελθων
[εἱς]

εἰπε
αὐτῳ·
Διδασκαλε ἀγαθε, τι
ἀγαθον
ποιησω, ἱνα
ἐχω ζωην αἰωνιον;
17 Ὁ δε εἰπεν αὐτῳ·
Τι με
ἐρωτας περι του ἀγαθου;

εἱς ἐστιν ὁ ἀγαθος.

εἰ δε θελεις εἰσελθειν εἰς την ζωην,
τηρησον τας ἐντολας.

18 Λεγει αὐτῳ· Ποιας; ὁ δε
Ἰησους εἰπε· Το·
οὐ φονευσεις· οὐ μοιχευσεις·
οὐ κλεψεις· οὐ ψευδομαρτυρησεις·

19 Τιμα τον πατερα σου και την
μητερα·

και ἀγαπησεις τον πλησιον σου ὡς
σεαυτον.

20 Λεγει
αὐτῳ
ὁ νεανισκος·

Παντα ταυτα
ἐφυλαξαμην ἐκ νεοτητος μου·
τι ἐτι ὑστερω;

21 [ὁ Ἰησους]

Ἐφη αὐτῳ —·
Εἰ θελεις τελειος εἰναι,

ὑπαγε,

πωλησον σου τα ὑπαρχοντα,
και δος πτωχοις,
και ἑξεις θησαυρον ἐν οὐρανῳ·
και δευρο, ἀκολουθει μοι.

22 Ἀκουσας δε ὁ
νεανισκος

προσδραμων
εἱς,
και γονυπετησας αὐτον,
ἐπερωτα αὐτον·

Διδασκαλε ἀγαθε, τι

ποιησω, ἱνα
ζωην αἰωνιον κληρονομησω;
18 Ὁ δε Ἰησους εἰπεν αὐτῳ·
Τι με
λεγεις ἀγαθον;
οὐδεις
ἀγαθος, εἰ μη εἱς
ὁ θεος.

19 Τας ἐντολας οἰδας· —

μη φονευσῃς· [μη μοιχευσῃς·]
μη κλεψῃς· μη ψευδομαρτυρησῃς·
μη ἀποστερησῃς·
τιμα τον πατερα σου και την
μητερα.

20 Ὁ δε ἀποκριθεις,
εἰπεν
αὐτῳ·

Διδασκαλε,
ταυτα παντα
ἐφυλαξαμην ἐκ νεοτητος μου.

21 Ὁ δε Ἰησους
ἐμβλεψας αὐτῳ, ἠγαπησεν αὐτον,
και
εἰπεν αὐτῳ·

Ἑν σοι ὑστερει·
ὑπαγε,

ὁσα ἐχεις, πωλησον,
και δος τοις πτωχοις,
και ἑξεις θησαυρον ἐν οὐρανῳ·
και δευρο, ἀκολουθει μοι,
ἀρας τον σταυρον.
22 Ὁ δε,

στυγνασας ἐπι

---

18 Και —

τις — ἀρχων

[ἐπηρωτησε] [αὐτον],
λεγων·

Διδασκαλε ἀγαθε, τι

ποιησας
ζωην αἰωνιον κληρονομησω;
19 Εἰπε δε αὐτῳ ὁ Ἰησους·
Τι με
λεγεις ἀγαθον;
οὐδεις
ἀγαθος, εἰ μη εἱς
ὁ θεος.

20 Τας ἐντολας οἰδας· —

μη φονευσῃς· [μη μοιχευσῃς·]
μη κλεψῃς· μη ψευδομαρτυρησῃς·

τιμα τον πατερα σου και την
μητερα
σου.

21 Ὁ δε
εἰπε·

Ταυτα παντα
ἐφυλαξαμην ἐκ νεοτητος μου.

22 Ἀκουσας δε ταυτα
ὁ Ἰησους

εἰπεν αὐτῳ·

Ἐτι
ἑν σοι λειπει·

παντα,
ὁσα ἐχεις, πωλησον,
και διαδος πτωχοις,
και ἑξεις θησαυρον ἐν οὐρανῳ·
και δευρο, ἀκολουθει μοι.

23 Ὁ δε ἀκουσας

16 Et ecce
unus
accedens,

ait
illi:
Magister bone, quid
boni
faciam ut habeam vitam aeternam?

17 Qui dixit ei:
Quid me interrogas de bono?

Unus est bonus, Deus.
Si autem vis ad vitam ingredi,
serva mandata.

18 Dicit illi: Quae? Iesus
autem dixit:
Non homicidium facies:
Non adulterabis: Non facies furtum
Non falsum testimonium dices:

19 Honora patrem tuum, et matrem tuam, et diliges proximum tuum sicut te ipsum.

20 Dicit
illi
adolescens:

Omnia haec custodivi
a iuventute mea,
quid adhuc mihi deest?

21 [Iesus]

Ait illi —:
si vis perfectus esse,

vade,

vende quae habes,
et da pauperibus,
et habebis thesaurum in caelo:
et veni, sequere me.
22 Cum audisset autem adolescens

quidam
[procurrens]
genu flexo ante eum,
rogabat eum:

Magister bone, quid

faciam ut vitam aeternam percipiam?
18 Iesus autem dixit ei:
Quid me dicis bonum?
Nemo
bonus, nisi unus Deus.

19 Praecepta nosti: —

Ne occidas,
[Ne adulteres,] Ne fureris,

Ne falsum testimonium dixeris,
Ne fraudem feceris,
Honora patrem tuum et matrem.

20 At ille respondens,
ait
illi:

Magister,
haec omnia observavi
a iuventute mea.

21 Iesus
autem intuitus eum, dilexit eum, et
dixit ei:

Unum tibi deest:
vade,

quaecumque habes vende,
et da pauperibus,
et habebis thesaurum in caelo:
et veni, sequere me.
22 Qui

contristatus

18 Et —
quidam princeps

[interrogavit eum],
dicens:

Magister bone, quid

faciens vitam aeternam possidebo?

19 Dixit autem ei Iesus:
Quid me dicis bonum?
nemo
bonus nisi solus Deus.

20 Mandata nosti:

Non occides:
Non moechaberis: Non furtum facies:
Non falsum testimonium dices:

Honora patrem tuum, et matrem tuam, et diliges proximum tuum sicut te ipsum.
21 Qui
ait:

Haec omnia custodivi
a iuventute mea.

22 Quo audito,
Iesus

ait ei:

Adhuc
unum tibi deest:

Omnia
quaecumque habes vende,
et da pauperibus,
et habebis thesaurum in caelo:
et veni, sequere me.
23 His ille auditis,

contristatus est:

τον λογον ἀπηλθε λυπουμενος· ἠν γαρ ἐχων κτηματα πολλα.	τῳ λογῳ, ἀπηλθε λυπουμενος· ἠν γαρ ἐχων κτηματα πολλα.	ταυτα περιλυπος ἐγενετο· ἠν γαρ πλουσιος σφοδρα.
	23 Και περιβλεψαμενος	24 Ἰδων δε αὐτον
23 Ὁ δε Ἰησους	ὁ Ἰησους	ὁ Ἰησους περιλυπον γενομενον εἰπε·
εἰπε τοις μαθηταις αὐτου· Ἀμην λεγω ὑμιν, ὁτι δυσκολως πλουσιος εἰσελευσεται εἰς την βασιλειαν των οὐρανων.	λεγει τοις μαθηταις αὐτου· Πως δυσκολως οἱ τα χρηματα ἐχοντες —— εἰσελευσονται [εἰς την βασιλειαν του Θεου].	Πως δυσκολως οἱ τα χρηματα ἐχοντες εἰσελευσονται εἰς την βασιλειαν του Θεου.
	24 Οἱ δε μαθηται ἐθαμβουντο ἐπι τοις λογοις αὐτου. ὁ δε Ἰησους παλιν ἀποκριθεις λεγει αὐτοις· Τεκνα, πως δυσκολον ἐστι, τους πεποιθοτας ἐπι τοις χρημασιν εἰς την βασιλειαν του Θεου εἰσελθειν.	
24 Παλιν δε λεγω ὑμιν· εὐκοπωτερον ἐστι, καμηλον δια τρυμηματος ῥαφιδος διελθειν, ἠ πλουσιον εἰς την βασιλειαν του Θεου εἰσελθειν.	25 Εὐκοπωτερον, ἐστι καμηλον δια της τρυμαλιας της ῥαφιδος διελθειν, ἠ πλουσιον εἰς την βασιλειαν του Θεου εἰσελθειν.	25 Εὐκοπωτερον γαρ ἐστι, καμηλον δια τρυμαλιας ῥαφιδος εἰσελθειν, ἠ πλουσιον εἰς την βασιλειαν του Θεου εἰσελθειν.
25 Ἀκουσαντες δε οἱ μαθηται ἐξεπλησσοντο σφοδρα, λεγοντες·	26 Οἱ δε περισσως ἐξεπλησσοντο, λεγοντες προς ἑαυτους·	26 Εἰπον δε οἱ ἀκουσαντες·
Τις ἀρα δυναται σωθηναι;	Και τις δυναται σωθηναι;	Και τις δυναται σωθηναι;
26 Ἐμβλεψας δε ὁ Ἰησους εἰπεν αὐτοις·	27 Ἐμβλεψας δε αὐτοις ὁ Ἰησους λεγει·	27 Ὁ δε εἰπε·
Παρα ἀνθρωποις —— ἀδυνατον [τουτο] ἐστι,	Παρα ἀνθρωποις ἀδυνατον,	Τα ἀδυνατα παρα ἀνθρωποις
παρα δε Θεῳ παντα δυνατα ἐστι.	ἀλλ᾽ οὐ παρα τῳ Θεῳ· παντα γαρ —— παρα τῳ Θεῳ [δυνατα ἐστι].	—— παρα τῳ Θεῳ [δυνατα ἐστι].
27 Τοτε ἀποκριθεις ὁ Πετρος εἰπεν αὐτῳ·	28 Και ἠρξατο ὁ Πετρος λεγειν αὐτῳ·	28 Εἰπε δε ὁ Πετρος·
Ἰδου, ἡμεις ἀφηκαμεν παντα, και ἠκολουθησαμεν σοι·	Ἰδου, ἡμεις ἀφηκαμεν παντα, και ἠκολουθησαμεν σοι·	Ἰδου, ἡμεις ἀφηκαμεν παντα, και ἠκολουθησαμεν σοι·
τι ἀρα ἐσται ἡμιν,		
28 Ὁ δε Ἰησους εἰπεν αὐτοις· Ἀμην λεγω ὑμιν,	29 Ἀποκριθεις ὁ Ἰησους εἰπεν· Ἀμην λεγω ὑμιν·	29 Ὁ δε εἰπεν αὐτοις· Ἀμην λεγω ὑμιν,

verbum, abiit tristis:	in verbo, abiit	
erat enim habens multas possessiones.	erat enim habens multas possessiones.	quia dives erat valde.
	23 Et circumspiciens	
		24 Videns
23 Iesus autem	Iesus,	autem Iesus
		illum tristem factum:
dixit	ait	dixit:
discipulis suis:	discipulis suis:	
Amen dico vobis, quia ——	Quam	Quam
difficile	difficile	difficile,
[dives]	qui pecunias habent, ——	qui pecunias habent, ——
intrabit	introibunt	intrabunt
in regnum caelorum.	[in regnum Dei].	[in regnum Dei].
	24 Discipuli autem obstupescebant in verbis eius. At Iesus rursus respondens ait illis: Filioli, quam difficile est, confidentes in pecuniis, in regnum Dei introire!	
24 Et iterum dico vobis: Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum caelorum.	25 Facilius est, camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum Dei.	25 Facilius est enim camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum Dei.
25 Auditis autem his,	26 Qui	26 Et —— qui audiebant
discipuli		
mirabantur valde,	magis admirabantur,	
dicentes:	dicentes	[dixerunt]:
	ad semetipsos:	
Quis ergo poterit salvus esse?	Et quis potest salvus fieri?	Et quis potest salvus fieri?
26 Aspiciens autem	27 Et intuens	
	illos	
Iesus	Iesus,	
dixit	ait:	27 Ait
illis: ——		illis:
hoc		Quae
[Apud homines] impossibile est:	Apud homines impossibile est,	impossibilia sunt apud homines,
	sed non apud Deum:	
apud deum autem omnia	omnia enim —— apud Deum	—— apud Deum
possibilia sunt.	[possibilia sunt].	[possibilia sunt].
27 Tunc respondens	28 Et	
	coepit ——	
Petrus, dixit	Petrus dicere	28 Ait autem Petrus:
ei:	[ei]:	
Ecce nos reliquimus omnia,	Ecce nos dimisimus omnia,	Ecce nos dimisimus omnia,
ei secuti sumus te:	et secuti sumus te.	et secuti sumus te.
quid ergo erit nobis?		
	29 Respondens	29 Qui
28 Iesus autem	Iesus,	
dixit	ait:	dixit
illis:		eis:
Amen dico vobis,	Amen dico vobis:	Amen dico vobis,

ὁτι ὑμεις οἱ ἀκολουθησαντες μοι ἐν τῃ παλιγγενεσιᾳ, ὁταν καθισῃ ὁ υἱος του ἀνθρωπου ἐπι θρονοῦ δοξης αὐτου, καθισεσθε και ὑμεις ἐπι δωδεκα θρονους, κρινοντες τας δωδεκα φυλας του Ἰσραηλ.		
29 Και πας,	οὐδεις ἐστιν,	οὐδεις ἐστιν,
ὁς ἀφηκεν οἰκιας,	ὁς ἀφηκεν οἰκιαν,	ὁς ἀφηκεν οἰκιαν, ——
ἢ ἀδελφους,	ἢ ἀδελφους,	ἢ ἀδελφους,
ἢ ἀδελφας,	ἢ ἀδελφας,	
ἢ πατερα, ἢ μητερα,	ἢ πατερα, ἢ μητερα,	[ἢ γονεις],
ἢ γυναικα, ἢ τεκνα,	ἢ γυναικα, ἢ τεκνα,	ἢ γυναικα, ἢ τεκνα,
ἢ ἀγρους,	ἢ ἀγρους,	
ἑνεκεν	ἑνεκεν	ἑνεκεν
του ὀνοματος μου,	ἐμου	
	και του εὐαγγελιου,	της βασιλειας του Θεου,
•	30 Ἐαν μη	30 Ὁς οὐ μη
ἑκατονταπλασιονα ληψεται,	λαβῃ ἑκατονταπλασιονα	ἀπολαβῃ πολλαπλασιονα
	νυν	
	ἐν τῳ καιρῳ τουτῳ,	ἐν τῳ καιρῳ τουτῳ,
	οἰκιας, και ἀδελφους, και ἀδελφας,	
	και μητερας, και τεκνα, και ἀγρους,	
	μετα διωγμων,	
και	και ἐν τῳ αἰωνι τῳ ἐρχομενῳ	και ἐν τῳ αἰωνι τῳ ἐρχομενῳ
ζωην αἰωνιον	ζωην αἰωνιον.	ζωην αἰωνιον. **(CXXIII)**
κληρονομησει.		
30 Πολλοι δε ἐσονται πρωτοι ἐσχατοι, και ἐσχατοι πρωτοι.	31 Πολλοι δε ἐσονται πρωτοι ἐσχατοι, και ἐσχατοι πρωτοι. **(CXXIII)**	

CXXII

Parabola de operariis

MATTHAEI XX

1 *Ὁμοια γαρ ἐστιν ἡ βασιλεια των οὐρανων ἀνθρωπῳ οἰκοδεσποτῃ, ὁστις ἐξηλθεν ἁμα πρωι μισθωσασθαι ἐργατας εἰς τον ἀμπελωνα αὐτου.*
2 *Συμφωνησας δε μετα των ἐργατων ἐκ δηναριου την ἡμεραν, ἀπεστειλεν αὐτους εἰς τον ἀμπελωνα αὐτου.*
3 *Και ἐξελθων περι τριτην ὡραν, εἰδεν ἀλλους ἑστωτας ἐν τῃ ἀγορᾳ ἀργους·*
4 *Κἀκεινοις εἰπεν· Ὑπαγετε και ὑμεις εἰς τον ἀμπελωνα· και ὁ ἐαν ῃ δικαιον, δωσω ὑμιν.*
5 *Οἱ δε ἀπηλθον. Παλιν ἐξελθων περι ἑκτην και ἐνατην ὡραν, ἐποιησεν ὡσαυτως.*
6 *Περι δε την ἑνδεκατην ὡραν ἐξελθων, εὑρεν ἀλλους ἑστωτας, και λεγει αὐτοις· Τι ὡδε ἑστηκατε ὁλην την ἡμεραν ἀργοι;*
7 *Λεγουσιν αὐτῳ· Ὁτι οὐδεις ἡμας ἐμισθωσατο. Λεγει αὐτοις· Ὑπαγετε και ὑμεις εἰς τον ἀμπελωνα· και ὁ ἐαν ῃ δικαιον, ληψεσθε.*
8 *Ὀψιας δε γενομενης, λεγει ὁ κυριος του ἀμπελωνος τῳ ἐπιτροπῳ αὐτου· Καλεσον τους ἐργατας, και ἀποδος αὐτοις τον μισθον, ἀρξαμενος ἀπο των ἐσχατων, ἑως των πρωτων.*
9 *Και ἐλθοντες οἱ περι την ἑνδεκατην ὡραν, ἐλαβον ἀνα δηναριον.*
10 *Ἐλθοντες δε οἱ πρωτοι, ἐνομισαν, ὁτι πλειονα ληψονται· και ἐλαβον και αὐτοι ἀνα δηναριον.*
11 *Λαβοντες δε ἐγογγυζον κατα του οἰκοδεσποτου,*
12 *Λεγοντες· Ὁτι οὑτοι οἱ ἐσχατοι μιαν ὡραν ἐποιησαν, και ἰσους ἡμιν αὐτους ἐποιησας, τοις βαστασασι το βαρος της ἡμερας, και τον καυσωνα.*
13 *Ὁ δε ἀποκριθεις εἰπεν ἑνι αὐτων· Ἑταιρε, οὐκ ἀδικω σε· οὐχι δηναριου συνεφωνησας μοι;*
14 *Ἀρον το σον, και ὑπαγε. Θελω δε τουτῳ τῳ ἐσχατῳ δουναι ὡς και σοι.*
15 *Ἠ οὐκ ἐξεστι μοι ποιησαι ὁ θελω ἐν τοις ἐμοις; ἢ ὁ ὀφθαλμος σου πονηρος ἐστιν, ὁτι ἐγω ἀγαθος εἰμι;*
16 *Οὑτως ἐσονται οἱ ἐσχατοι, πρωτοι· και οἱ πρωτοι, ἐσχατοι. Πολλοι γαρ εἰσι κλητοι, ὀλιγοι δε ἐκλεκτοι.*

quod vos, qui secuti estis me, in regeneratione cum sederit filius hominis in sede maiestatis suae, sedebitis et vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israel.		
29 Et omnis	Nemo est,	nemo est
qui reliquerit domum, vel fratres,	qui reliquerit domum, aut fratres,	qui reliquit domum,—— aut fratres,
aut sorores,	aut sorores,	
aut patrem, aut matrem,	aut patrem, aut matrem,	[aut parentes,]
aut uxorem,		aut uxorem,
aut filios,	aut filios,	aut filios
aut agros	aut agros	
propter	propter	
nomen meum,	me,	
	et propter evangelium,	propter regnum Dei,
	30 Qui non	30 Et non
centuplum accipiet,	accipiat centies tantum,	recipiat multo plura
	nunc	
	in tempore hoc:	in hoc tempore,
	domos, et fratres, et sorores, et matres, et filios, et agros, cum persecutionibus,	
et	et in saeculo futuro	et in saeculo venturo
vitam aeternam	vitam aeternam.	vitam aeternam. **(CXXIII)**
possidebit.		
30 Multi autem erunt primi novissimi, et novissimi primi.	31 Multi autem erunt primi novissimi, et novissimi primi. **(CXXIII)**	

CXXII

Parabola de operariis

MATTHAEI XX

1 Simile est regnum caelorum homini patrifamilias, qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam.

2 Conventione autem facta cum operariis ex denario diurno, misit eos in vineam suam.

3 Et egressus circa horam tertiam, vidit alios stantes in foro otiosos,

4 Et dixit illis: Ite et vos in vineam meam, et quod iustum fuerit dabo vobis.

5 Illi autem abierunt. Iterum autem exiit circa sextam et nonam horam: et fecit similiter.

6 Circa undecimam vero exiit, et invenit alios stantes, et dicit illis: Quid hic statis tota die otiosi?

7 Dicunt ei: Quia nemo nos conduxit. Dicit illis: Ite et vos in vineam meam.

8 Cum sero autem factum esset, dicit dominus vineae procuratori suo: Voca operarios, et redde illis mercedem, incipiens a novissimis usque ad primos.

9 Cum venissent ergo qui circa undecimam horam venerant, acceperunt singulos denarios.

10 Venientes autem et primi, arbitrati sunt quod plus essent accepturi: acceperunt autem et ipsi singulos denarios.

11 Et accipientes murmurabant adversus patremfamilias,

12 Dicentes: Hi novissimi una hora fecerunt, et pares illos nobis fecisti, qui portavimus pondus diei et aestus.

13 At ille respondens uni eorum, dixit: Amice, non facio tibi iniuriam; nonne ex denario convenisti mecum?

14 Tolle quod tuum est, et vade: volo autem et huic novissimo dare sicut et tibi.

15 Aut non licet mihi quod volo, facere? an oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum?

16 Sic erunt novissimi primi, et primi novissimi, multi enim sunt vocati, pauci vero electi.

CXXIII

Christus apostolis mortem suam denuo praenuntians

MATTHAEI XX	MARCI X	LUCAE XVIII
17 *Και*	32 *Ἠσαν δε ἐν τῃ ὁδῳ*	
ἀναβαινων —— εἰς Ἱεροσολυμα	*ἀναβαινοντες εἰς Ἱεροσολυμα*	
	και ἠν προαγων αὐτους	
[ὁ Ἰησους]	*ὁ Ἰησους,*	
	και ἐθαμβουντο, και ἀκολουθουντες ἐφοβουντο.	
παρελαβε	*και παραλαβων*	31 *Παραλαβων δε*
	παλιν	
τους δωδεκα	*τους δωδεκα*	*τους δωδεκα*
μαθητας κατ᾽ ἰδιαν ἐν τῃ ὁδῳ,		
	ἠρξατο	
και εἰπεν αὐτοις·	*αὐτοις λεγειν*	*εἰπε προς αὐτους·*
	τα μελλοντα αὐτῳ συμβαινειν·	
	33 *Ὁτι*	
18 *Ἰδου, ἀναβαινομεν εἰς Ἱεροσολυμα,*	*ἰδου, ἀναβαινομεν εἰς Ἱεροσολυμα,*	*Ἰδου, ἀναβαινομεν εἰς Ἱεροσολυμα,*
		και τελεσθησεται παντα τα γεγραμμενα δια των προφητων τῳ υἱῳ του ἀνθρωπου.
και ὁ υἱος του ἀνθρωπου	*και ὁ υἱος του ἀνθρωπου*	
παραδοθησεται	*παραδοθησεται*	32 *Παραδοθησεται γαρ*
τοις ἀρχιερευσι και γραμματευσι·	*τοις ἀρχιερευσι και γραμματευσι·*	
και κατακρινουσιν αὐτον θανατῳ,	*και κατακρινουσιν αὐτον θανατῳ,*	
19 *Και παραδωσουσιν αὐτον*	*και παραδωσουσιν αὐτον*	
τοις ἐθνεσιν	*τοις ἐθνεσι,*	*τοις ἐθνεσι,*
εἰς το ἐμπαιξαι,	34 *Και ἐμπαιξουσιν αὐτῳ,*	*και ἐμπαιχθησεται,*
		και ὑβρισθησεται,
	—— και ἐμπτυσουσιν αὐτῳ,	*και ἐμπτυσθησεται·*
και μαστιγωσαι,	*[και μαστιγωσουσιν αὐτον,]*	33 *Και μαστιγωσαντες*
και σταυρωσαι·		
	και ἀποκτενουσιν αὐτον·	*ἀποκτενουσιν αὐτον,*
και τῃ τριτῃ ἡμερᾳ ἀναστησεται.	*και τῃ τριτῃ ἡμερᾳ ἀναστησεται.*	*και τῃ ἡμερᾳ τῃ τριτῃ ἀναστησεται.*
		34 *Και αὐτοι οὐδεν τουτων συνηκαν, και ἠν το ῥημα τουτο κεκρυμμενον ἀπ᾽ αὐτων, και οὐκ ἐγινωσκον τα λεγομενα.* (CXXV)

CXXIV

Filiorum Zebedaei arrogantia. Opposita virtus commendata

MATTHAEI XX

20 *Τοτε προσηλθεν αὐτῳ ἡ μητηρ των υἱων Ζεβεδαιου, μετα των υἱων αὐτης, προσκυνουσα, και αἰτουσα τι παρ᾽ αὐτου.*

21 *Ὁ δε εἰπεν αὐτῃ· Τι θελεις; Λεγει αὐτῳ· Εἰπε, ἱνα καθισωσιν οὑτοι οἱ δυο υἱοι μου, εἱς ἐκ δεξιων σου, και εἱς ἐξ εὐωνυμων, ἐν τῃ βασιλειᾳ σου.*

MARCI X

35 *Και προσπορευονται αὐτῳ Ἰακωβος και Ἰωαννης, οἱ υἱοι Ζεβεδαιου, λεγοντες· Διδασκαλε, θελομεν, ἱνα ὁ ἐαν αἰτησωμεν, ποιησῃς ἡμιν.*
36 *Ὁ δε εἰπεν αὐτοις· Τι θελετε ποιησαι με ὑμιν;*

37 *Οἱ δε εἰπον αὐτῳ· Δος ἡμιν, ἱνα εἱς ἐκ δεξιων σου, και εἱς ἐξ εὐωνυμων σου καθισωμεν ἐν τῃ δοξῃ σου.*

CXXIII

Christus apostolis mortem suam denuo praenuntians

MATTHAEI XX	MARCI X	LUCAE XVIII
17 Et	32 Erant autem in via	
ascendens —— Ierosolymam	ascendentes Ierosolymam:	
	et praecedebat illos	
[Iesus],	Iesus,	31 [Iesus]
	et stupebant: et sequentes timebant.	
assumpsit	Et assumens	Assumpsit autem ——
	iterum	
duodecim	duodecim,	duodecim,
discipulos secreto,		
	coepit	
et ait illis:	illis dicere	et ait illis:
	quae essent ei eventura.	
	33 Quia	
18 Ecce ascendimus Ierosolymam,	ecce ascendimus Ierosolymam	Ecce ascendimus Ierosolymam,
		et consummabuntur omnia, quae scripta sunt per prophetas de Filio hominis.
et filius hominis	et Filius hominis	
tradetur	tradetur	32 Tradetur enim
principibus sacerdotum, et Scribis,	principibus sacerdotum, et Scribis,	
	et senioribus,	
et condemnabunt eum morte,	et damnabunt eum morte,	
19 Et tradent eum	et tradent eum	
Gentibus	gentibus:	Gentibus,
ad illudendum,	34 Et illudent ei, ——	et illudetur,
et flagellandum,	et flagellabunt eum,	et flagellabitur,
	[et conspuent eum,]	et conspuetur:
et	et	33 Et postquam flagellaverint,
crucifigendum,		
	interficient eum:	occident eum,
et tertia die resurget.	et tertia die resurget.	et tertia die resurget.
		34 Et ipsi nihil horum intellexerunt, et erat verbum istud absconditum ab eis, et non intelligebant quae dicebantur. (CXXV)

CXXIV

Filiorum Zebedaei arrogantia. Opposita virtus commendata

MATTHAEI XX

20 Tunc accessit ad eum mater filiorum Zebedaei cum filiis suis, adorans et petens aliquid ab eo.

21 Qui dixit ei: Quid vis? Ait illi: Dic ut sedeant hi duo filii mei, unus ad dexteram tuam, et unus ad sinistram in regno tuo.

MARCI X

35 Et accedunt ad eum Iacobus, et Ioannes filii Zebedaei, dicentes: Magister, volumus ut quodcumque petierimus, facias nobis.

36 At ille dixit eis: Quid vultis ut faciam vobis?

37 Et dixerunt: Da nobis ut unus ad dexteram tuam, et alius ad sinistram tuam sedeamus in gloria tua.

MATTHAEI XX

22 Ἀποκριθεις
δε ὁ Ἰησους εἰπεν·

Οὐκ οἰδατε, τι αἰτεισθε. δυνασθε πιειν το ποτηριον,
ὁ ἐγω
μελλω
πινειν;

λεγουσιν αὐτῳ· Δυναμεθα.
23 Και
λεγει αὐτοις· Το μεν ποτηριον
μου

πιεσθε·

το δε καθισαι ἐκ δεξιων μου και ἐξ εὐωνυμων
μου
οὐκ ἐστιν ἐμον δουναι, ἀλλ' οἱς ἡτοιμασται
ὑπο του πατρος μου.
24 Και ἀκουσαντες οἱ δεκα

ἠγανακτησαν περι
των δυο ἀδελφων.

25 Ὁ δε Ἰησους προσκαλεσαμενος αὐτους
εἰπεν·

Οἰδατε, ὁτι οἱ

ἀρχοντες
των ἐθνων κατακυριευουσιν αὐτων,
και οἱ μεγαλοι

κατεξουσιαζουσιν αὐτων·
26 Οὐχ οὑτως ἐσται ἐν ὑμιν·
ἀλλ' ὁς ἐαν θελῃ
ἐν ὑμιν μεγας γενεσθαι, ἐστω ὑμων
διακονος·
27 Και ὁς ἐαν θελῃ
ἐν ὑμιν εἰναι πρωτος, ἐστω ὑμων δουλος.
28 Ὡσπερ
ὁ υἱος του ἀνθρωπου οὐκ ἠλθε διακονηθηναι,
ἀλλα διακονησαι, και δουναι την ψυχην αὐτου
λυτρον ἀντι πολλων. (CXXVIII)

MARCI X

38 Ὁ δε Ἰησους εἰπεν
αὐτοις·
Οὐκ οἰδατε, τι αἰτεισθε. δυνασθε πιειν το ποτηριον,
ὁ ἐγω

πινω,
και το βαπτισμα, ὁ ἐγω βαπτιζομαι, βαπτισθηναι;
39 Οἱ δε εἰπον αὐτῳ· Δυναμεθα.
ὁ δε Ἰησους
εἰπεν αὐτοις· Το μεν ποτηριον,

ὁ ἐγω πινω,
πιεσθε,
και το βαπτισμα, ὁ ἐγω βαπτιζομαι,
βαπτισθησεσθε·
40 Το δε καθισαι ἐκ δεξιων μου και ἐξ εὐωνυμων

οὐκ ἐστιν ἐμον δουναι, ἀλλ' οἱς ἡτοιμασται.

41 Και ἀκουσαντες οἱ δεκα
ἠρξαντο
ἀγανακτειν περι

Ἰακωβου και Ἰωαννου.
42 Ὁ δε Ἰησους προσκαλεσαμενος αὐτους
λεγει
αὐτοις·
Οἰδατε, ὁτι οἱ
δοκουντες
ἀρχειν
των ἐθνων κατακυριευουσιν αὐτων,
και οἱ μεγαλοι
αὐτων
κατεξουσιαζουσιν αὐτων·
43 Οὐχ οὑτω δε ἐσται ἐν ὑμιν·
ἀλλ' ὁς ἐαν θελῃ
γενεσθαι μεγας ἐν ὑμιν, ἐσται ὑμων
διακονος·
44 Και ὁς ἐαν θελῃ
ὑμων γενεσθαι πρωτος, ἐσται παντων δουλος.
45 Και γαρ
ὁ υἱος του ἀνθρωπου οὐκ ἠλθε διακονηθηναι,
ἀλλα διακονησαι, και δουναι την ψυχην αὐτου
λυτρον ἀντι πολλων. (CXXVI)

CXXV

Caecus sanatus ante Christi ingressum in urbem Iericho

(MATTHAEI XX)

(30 Και

ἰδου,

LUCAE XVIII

35 Ἐγενετο δε, ἐν τῳ ἐγγιζειν αὐτον εἰς
Ἰεριχω

MATTHAEI XX

22 Respondens
autem Iesus, dixit:

Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem,
quem ego bibiturus sum?

Dicunt ei: Possumus.

23 Ait illis: Calicem quidem
meum

bibetis:

sedere autem ad dexteram meam vel sini-
stram non est meum dare vobis, sed quibus
paratum est
a Patre meo.
24 Et audientes decem,

indignati sunt de
duobus fratribus.

25 Iesus autem vocavit eos
ad se,
et ait,

Scitis quia

principes gentium dominantur eorum:
et qui maiores sunt,

potestatem exercent in eos.
26 Non ita erit inter vos: sed quicumque
voluerit
inter vos
maior fieri, sit vester minister:
27 Et qui voluerit inter vos primus esse,
erit vester servus.
28 Sicut filius hominis non venit
ministrari,
sed ministrare, et dare animam suam,
redemptionem pro multis. (CXXVIII)

MARCI X

38 Iesus autem ait
eis:
Nescitis quid petatis: potestis bibere calicem,
quem ego bibo:
aut baptismo, quo ego baptizor, baptizari?
39 At illi dixerunt ei: Possumus.
Iesus autem
ait eis: Calicem quidem,

quem ego bibo,
bibetis;
et baptismo, quo ego baptizor, baptizabimini:
40 Sedere autem ad dexteram meam, vel ad sin-
istram, non est meum dare vobis, sed quibus
paratum est.

41 Et audientes decem
coeperunt
indignari de

Iacobo, et Ioanne.
42 Iesus autem vocans eos,

ait
illis:
Scitis quia
hi, qui videntur
principari gentibus, dominantur eis:
et principes
eorum
potestatem habent ipsorum.
43 Non ita est autem in vobis, sed quicumque
voluerit

fieri maior, erit vester minister:
44 Et quicumque voluerit in vobis primus esse,
erit omnium servus.
45 Nam et Filius hominis non venit
ut ministraretur ei,
sed ut ministraret, et daret animam suam
redemptionem pro multis. (CXXVI)

CXXV

Caecus sanatus ante Christi ingressum in urbem Iericho

(MATTHAEI XX)

(30 Et
ecce

LUCAE XVIII

35 Factum est autem, cum appropinquaret Iericho,

δυο τυφλοι καθημενοι παρα την ὁδον,

ἀκουσαντες

ὁτι Ἰησους

παραγει,
ἐκραξαν, λεγοντες·
Ἐλεησον ἡμας,
κυριε,

υἱος Δαυιδ.
31 *Ὁ δε ὀχλος ἐπετιμησεν αὐτοις, ἱνα*
σιωπησωσιν. οἱ δε

μειζον ἐκραζον,
λεγοντες·
Ἐλεησον ἡμας,
κυριε,
υἱος Δαυιδ.
32 *Και στας ὁ Ἰησους*
ἐφωνησεν αὐτους,

και εἰπε· Τι θελετε ποιησω ὑμιν;
33 *Λεγουσιν*
αὐτῳ·
Κυριε,
ἱνα ἀνοιχθωσιν ἡμων οἱ ὀφθαλμοι.

34 *Σπλαγχνισθεις*
δε ὁ Ἰησους
ἡψατο των ὀφθαλμων αὐτων,

και εὐθεως ἀνεβλεψαν
αὐτων οἱ ὀφθαλμοι,
και ἠκολουθησαν αὐτῳ.)

τυφλος τις ἐκαθητο παρα την ὁδον
προσαιτων·
36 *Ἀκουσας*
δε ὀχλου διαπορευομενου ἐπυνθανετο, τι εἰη τουτο.
37 *Ἀπηγγειλαν δε αὐτῳ,*
ὁτι Ἰησους
Ναζωραιος
παρερχεται.
38 *Και ἐβοησε, λεγων·* —
ἐλεησον με,

[Ἰησου,
υἱε Δαυιδ].
39 *Και οἱ προαγοντες ἐπετιμων αὐτῳ, ἱνα*
σιωπησῃ· αὐτος δε
πολλῳ
μαλλον ἐκραζεν· —

ἐλεησον με,

[Υἱε Δαυιδ].
40 *Σταθεις δε ὁ Ἰησους*
ἐκελευσεν αὐτον ἀχθηναι
προς αὐτον. ἐγγισαντος δε αὐτου ἐπηρωτησεν αὐτον,
41 *Λεγων· Τι σοι θελεις ποιησω;*
ὁ δε εἰπε·

Κυριε,

ἱνα ἀναβλεψω.

42 *Και ὁ Ἰησους*

εἰπεν αὐτῳ· Ἀναβλεψον· ἡ πιστις σου σεσωκε σε.
43 *Και παραχρημα ἀνεβλεψε,*

και ἠκολουθει αὐτῳ
δοξαζων τον Θεον, και πας ὁ λαος ἰδων ἐδωκεν
αἰνον τῳ Θεῳ.

CXXVI

Adventus Iericho

MARCI X

46 *Και ἐρχονται εἰς Ἰεριχω....* **(CXXVIII)**

LUCAE XIX

1 *Και εἰσελθων διηρχετο την Ἰεριχω.*

CXXVII

Zachaeus. Parabola de decem mnabus

LUCAE XIX

2 *Και ἰδου, ἀνηρ ὀνοματι καλουμενος Ζακχαιος· και αὐτος ἠν ἀρχιτελωνης, και οὑτος ἠν πλουσιος.*

3 *Και ἐζητει ἰδειν τον Ἰησουν, τις ἐστι· και οὐκ ἠδυνατο ἀπο του ὀχλου, ὁτι τῃ ἡλικιᾳ μικρος ἠν.*

duo caeci sedentes secus viam,
audierunt,
quia Iesus
transiret:
et clamaverunt dicentes:
Domine, ——
fili David,
[misereri nostri].
31 Turba autem increpabat eos
ut tacerent. At illi
magis clamabant,
dicentes: Domine,
miserere nostri, fili David.
32 Et stetit Iesus,
et vocavit eos,
et ait: Quid vultis ut faciam vobis?
33 Dicunt illi: Domine,
ut aperiantur oculi nostri.
34 Misertus autem eorum
Iesus,
tetigit oculos eorum.
Et confestim viderunt,
et secuti sunt eum.)

caecus quidam sedebat secus viam,
mendicans.
36 Et cum audiret
turbam praetereuntem, interrogabat
quid hoc esset.
37 Dixerunt autem ei,
quod Iesus
Nazarenus
transiret.
38 Et clamavit, dicens:
Iesu
fili David
miserere mei.
39 Et qui praeibant, increpabant eum
ut taceret. Ipse vero
multo
magis clamabat:
Fili David miserere mei.
40 Stans autem Iesus
iussit illum adduci
ad se. Et cum appropinquasset,
interrogavit illum,
41 Dicens: Quid tibi vis faciam?
At ille dixit: Domine
ut videam.
42 Et
Iesus
dixit illi: Respice, fides tua te salvum fecit.
43 Et confestim vidit,
et sequebatur illum
magnificans Deum. Et omnis plebs
ut vidit, dedit laudem Deo.

CXXVI

Adventus Iericho

MARCI X

46 Et veniunt Iericho.... (CXXVIII)

LUCAE XIX

1 Et ingressus perambulabat Iericho.

CXXVII

Zachaeus. Parabola de decem mnabus

LUCAE XIX

2 Et ecce vir nomine Zachaeus: et hic princeps erat publicanorum, et ipse dives:

3 Et quaerebat videre Iesum, quis esset: et non poterat prae turba, quia statura pusillus erat.

4 *Και προδραμων ἐμπροσθεν, ἀνεβη ἐπι συκομωρεαν, ἱνα ἰδη αὐτον· ὁτι ἐκεινης ἠμελλε διερχεσθαι.*

5 *Και ὡς ἠλθεν ἐπι τον τοπον, ἀναβλεψας ὁ Ἰησους εἰδεν αὐτον, και εἰπε προς αὐτον· Ζακχαιε, σπευσας καταβηθι· σημερον γαρ ἐν τῳ οἰκῳ σου δει με μειναι.*

6 *Και σπευσας κατεβη, και ὑπεδεξατο αὐτον χαιρων.*

7 *Και ἰδοντες ἁπαντες διεγογγυζον, λεγοντες· Ὁτι παρα ἁμαρτωλῳ ἀνδρι εἰσηλθε καταλυσαι.*

8 *Σταθεις δε Ζακχαιος εἰπε προς τον κυριον· Ἰδου, τα ἡμισυ των ὑπαρχοντων μου, κυριε, διδωμι τοις πτωχοις· και εἰ τινος τι ἐσυκοφαντησα, ἀποδιδωμι τετραπλουν.*

9 *Εἰπε δε προς αὐτον ὁ Ἰησους· Ὁτι σημερον σωτηρια τῳ οἰκῳ τουτῳ ἐγενετο· καθοτι και αὐτος υἱος Ἀβρααμ ἐστιν·*

10 *Ἠλθε γαρ ὁ υἱος του ἀνθρωπου ζητησαι και σωσαι το ἀπολωλος.*

11 *Ἀκουοντων δε αὐτων ταυτα, προσθεις εἰπε παραβολην, δια το ἐγγυς αὐτον εἰναι Ἰερουσαλημ, και δοκειν αὐτους, ὁτι παραχρημα μελλει ἡ βασιλεια του Θεου ἀναφαινεσθαι.*

12 *Εἰπεν οὐν· Ἀνθρωπος τις εὐγενης ἐπορευθη εἰς χωραν μακραν, λαβειν ἑαυτῳ βασιλειαν, και ὑποστρεψαι.*

13 *Καλεσας δε δεκα δουλους ἑαυτου, ἐδωκεν αὐτοις δεκα μνας, και εἰπε προς αὐτους· Πραγματευσασθε ἑως ἐρχομαι.*

14 *Οἱ δε πολιται αὐτου ἐμισουν αὐτον, και ἀπεστειλαν πρεσβειαν ὀπισω αὐτου, λεγοντες· Οὐ θελομεν τουτον βασιλευσαι ἐφ᾿ ἡμας.*

15 *Και ἐγενετο ἐν τῳ ἐπανελθειν αὐτον λαβοντα την βασιλειαν, και εἰπε φωνηθηναι αὐτῳ τους δουλους τουτους, οἱς ἐδωκε το ἀργυριον· ἱνα γνῳ, τις τι διεπραγματευσατο.*

16 *Παρεγενετο δε ὁ πρωτος, λεγων· Κυριε, ἡ μνα σου προσειργασατο δεκα μνας.*

17 *Και εἰπεν αὐτῳ· Εὐ, ἀγαθε δουλε· ὁτι ἐν ἐλαχιστῳ πιστος ἐγενου, ἰσθι ἐξουσιαν ἐχων ἐπανω δεκα πολεων.*

18 *Και ἠλθεν ὁ δευτερος, λεγων· Κυριε, ἡ μνα σου ἐποιησε πεντε μνας.*

19 *Εἰπε δε και τουτῳ· Και συ γινου ἐπανω πεντε πολεων.*

20 *Και ἑτερος ἠλθε, λεγων· Κυριε, ἰδου ἡ μνα σου, ἡν εἰχον ἀποκειμενην ἐν σουδαριῳ.*

21 *Ἐφοβουμην γαρ σε, ὁτι ἀνθρωπος αὐστηρος εἰ· αἰρεις, ὁ οὐκ ἐθηκας, και θεριζεις, ὁ οὐκ ἐσπειρας.*

22 *Λεγει δε αὐτῳ· Ἐκ του στοματος σου κρινω σε, πονηρε δουλε· ᾐδεις, ὁτι ἐγω ἀνθρωπος αὐστηρος εἰμι, αἰρων ὁ οὐκ ἐθηκα, και θεριζων ὁ οὐκ ἐσπειρα·*

23 *Και διατι οὐκ ἐδωκας το ἀργυριον μου ἐπι την τραπεζαν, και ἐγω ἐλθων συν τοκῳ ἀν ἐπραξα αὐτο;*

24 *Και τοις παρεστωσιν εἰπεν· Ἀρατε ἀπ᾿ αὐτου την μναν, και δοτε τῳ τας δεκα μνας ἐχοντι.*

25 *Και εἰπον αὐτῳ; Κυριε, ἐχει δεκα μνας.*

26 *Λεγω γαρ ὑμιν, ὁτι παντι τῳ ἐχοντι δοθησεται· ἀπο δε του μη ἐχοντος, και ὁ ἐχει, ἀρθησεται ἀπ᾿ αὐτου.*

27 *Πλην τους ἐχθρους μου ἐκεινους, τους μη θελησαντας με βασιλευσαι ἐπ᾿ αὐτους, ἀγαγετε ὡδε, και κατασφαξατε ἐμπροσθεν μου.*

CXXVIII

Discessus Iericho

MATTHAEI XX	MARCI X	LUCAE XIX
		28 *Και εἰπων ταυτα ἐπορευετο ἐμπροσθεν ἀναβαινων εἰς Ἰεροσολυμα.* (CXXXII)
29 *Και ἐκπορευομενων αὐτων ἀπο Ἱεριχω*	46 … *και ἐκπορευομενου αὐτου ἀπο Ἱεριχω, και των μαθητων αὐτου,*	
ἠκολουθησεν αὐτῳ ὀχλος πολυς.	*και ὀχλου ἱκανου, . . .*	

CXXIX

Alter caecus sanatus post discessum Iericho

MATTHAEI XX	MARCI X
30 *Και ἰδου,*	
	46 . . . *ὁ υἱος Τιμαιου, Βαρτιμαιος*

4 Et praecurrens ascendit in arborem sycomorum ut videret eum: quia inde erat transiturus.

5 Et cum venisset ad locum, suspiciens Iesus vidit illum, et dixit ad eum: Zachaee festinans descende: quia hodie in domo tua oportet me manere.

6 Et festinans descendit, et excepit illum gaudens.

7 Et cum viderent omnes, murmurabant, dicentes quod ad hominem peccatorem divertisset.

8 Stans autem Zachaeus, dixit ad Dominum: Ecce dimidium bonorum meorum, Domine, do pauperibus: et si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum.

9 Ait Iesus ad eum: Quia hodie salus domui huic facta est: eo quod et ipse filius sit Abrahae.

10 Venit enim Filius hominis quaerere et salvum facere quod perierat.

11 Haec illis audientibus, adiiciens dixit parabolam, eo quod esset prope Ierusalem: et quia existimarent quod confestim regnum Dei manifestaretur.

12 Dixit ergo: Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum, et reverti.

13 Vocatis autem decem servis suis, dedit eis decem mnas, et ait ad illos: Negotiamini dum venio.

14 Cives autem eius oderant eum: et miserunt legationem post illum, dicentes: Nolumus hunc regnare super nos.

15 Et factum est ut rediret accepto regno: et iussit vocari servos, quibus dedit pecuniam, ut sciret quantum quisque negotiatus esset.

16 Venit autem primus dicens: Domine, mna tua decem mnas acquisivit.

17 Et ait illi: Euge bone serve, quia in modico fuisti fidelis, eris potestatem habens super decem civitates.

18 Et alter venit, dicens: Domine, mna tua fecit quinque mnas.

19 Et huic ait: Et tu esto super quinque civitates.

20 Et alter venit, dicens: Domine, ecce mna tua, quam habui repositam in sudario:

21 Timui enim te, quia homo austerus es: tollis quod non posuisti, et metis quod non seminasti.

22 Dicit ei: De ore tuo te iudico, serve nequam, sciebas quod ego homo austerus sum, tollens quod non posui, et metens quod non seminavi:

23 Et quare non dedisti pecuniam meam ad mensam, ut ego veniens cum usuris utique exegissem illam?

24 Et astantibus dixit: Auferte ab illo mnam, et date illi, qui decem mnas habet.

25 Et dixerunt ei: Domine, habet decem mnas.

26 Dico autem vobis, quia omni habenti dabitur, et abundabit: ab eo autem qui non habet, et quod habet, auferetur ab eo.

27 Verumtamen inimicos meos illos, qui noluerunt me regnare super se, adducite huc: et interficite ante me.

CXXVIII

Discessus Iericho

MATTHAEI XX	MARCI X	LUCAE XIX
		28 Et his dictis, praecedebat ascendens Ierosolymam. (CXXXII)
29 Et egredientibus illis ab Iericho,	46 ... et proficiscente eo de Iericho, et discipulis eius, et	
secuta est eum turba multa,	plurima multitudine, ...	

CXXIX

Alter caecus sanatus post discessum Iericho

MATTHAEI XX	MARCI X
30 Et ecce	46 ... filius Timaei Bartimaeus

δυο τυφλοι καθημενοι παρα την ὁδον,

ἀκουσαντες ὁτι Ἰησους

παραγει,

ἐκραξαν, λεγοντες·
Ἐλεησον ἡμας,
κυριε,
υἱος Δαυιδ.

31 Ὁ δε ὀχλος ἐπετιμησεν αὐτοις, ἱνα
σιωπησωσιν· οἱ δε

μειζον ἐκραζον,
λεγοντες·
Ἐλεησον ἡμας,
κυριε,
υἱος Δαυιδ.
32 Και στας ὁ Ἰησους

ἐφωνησεν αὐτους,

και
εἰπε·

Τι θελετε ποιησω ὑμιν;

33 Λεγουσιν αὐτῳ·
Κυριε,
ἱνα ἀνοιχθωσιν ἡμων οἱ ὀφθαλμοι.

34 Σπλαγχνισθεις
δε ὁ Ἰησους
ἡψατο των ὀφθαλμων αὐτων,

και εὐθεως ἀνεβλεψαν
αὐτων οἱ ὀφθαλμοι,
και ἠκολουθησαν αὐτῳ. (CXXXII)

ὁ τυφλος, ἐκαθητο παρα την ὁδον
προσαιτων.
47 Και ἀκουσας, ὁτι Ἰησους
ὁ Ναζωραιος
ἐστιν,
ἠρξατο
κραζειν, και λεγειν· —
ἐλεησον με,

[Ὁ υἱος Δαυιδ,
Ἰησου].
48 Και ἐπετιμων αὐτῳ πολλοι, ἱνα
σιωπηση· ὁ δε
πολλῳ
μαλλον ἐκραζεν· —

ἐλεησον με,

[Υἱε Δαυιδ].
49 Και στας ὁ Ἰησους
εἰπεν
αὐτον φωνηθηναι.
και φωνουσι τον τυφλον, λεγοντες αὐτῳ· Θαρσει,
ἐγειραι· φωνει σε.
50 Ὁ δε ἀποβαλων το ἱματιον αὐτου, ἀναστας
ἠλθε προς τον Ἰησουν.
51 Και ἀποκριθεις
λεγει
αὐτῳ ὁ Ἰησους·
Τι θελεις ποιησω σοι;
ὁ δε τυφλος
εἰπεν αὐτῳ·
Ῥαββουνι,

ἱνα ἀναβλεψω.

52 Ὁ δε Ἰησους

εἰπεν αὐτῳ· Ὑπαγε, ἡ πιστις σου σεσωκε σε.
και εὐθεως ἀνεβλεψε,

και ἠκολουθει αὐτῳ
ἐν τῃ ὁδῳ. (CXXXII)

CXXX

Pontificum mandata de Christo comprehendendo

IOANNIS XI

55 Ἠν δε ἐγγυς το πασχα των Ἰουδαιων· και ἀνεβησαν πολλοι εἰς Ἱεροσολυμα ἐκ της χωρας προ του πασχα, ἱνα ἁγνισωσιν ἑαυτους.
56 Ἐζητουν οὐν τον Ἰησουν, και ἐλεγον μετ᾽ ἀλληλων ἐν τῳ ἱερῳ ἑστηκοτες· Τι δοκει ὑμιν; ὁτι οὐ μη ἐλθῃ εἰς την ἑορτην;

57 Δεδωκεισαν δε και οἱ ἀρχιερεις και οἱ Φαρισαιοι ἐντολην, ἱνα ἐαν τις γνῳ που ἐστι, μηνυσῃ, ὁπως πιασωσιν αὐτον.

duo caeci sedentes secus viam,
audieruut, qnia Iesus
transiret: et
clamaverunt, dicentes:
Domine
miserere nostri, fili David.
31 Turba autem increpabat eos ut tacerent.
At illi
magis clamabant,
dicentes: Domine,
miserere nostri, fili David.
32 Et stetit Iesus, et
vocavit eos,
et
ait:
Quid vultis ut faciam vobis?
33 Dicunt illi: Domine,
ut aperiantur oculi nostri.
34 Misertus autem eorum
Iesus:
tetigit oculos eorum.
Et confestim viderunt, et secuti sunt eum.
(CXXXII)

caecus, sedebat iuxta viam
mendicans.
47 Qui cum audisset quia Iesus
Nazarenus
est,
coepit
clamare, et dicere:
Iesu
fili David, miserere mei.
48 Et comminabantur ei multi ut taceret.
At ille
multo
magis clamabat:
Fili David miserere mei.
49 Et stans Iesus
praecepit
illum vocari.
Et vocant caecum dicentes ei: Animaequior
esto: surge, vocat te.
50 Qui proiecto vestimento suo exiliens, venit
ad eum
51 Et respondens Iesus
dixit
illi:
Quid tibi vis faciam?
Caecus autem
dixit ei: Rabboni,
ut videam
52 Iesus autem
ait illi: Vade, fides tua te salvum fecit.
Et confestim vidit, et sequebatur eum in via.
(CXXXII)

CXXX

Pontificum mandata de Christo comprehendendo

IOANNIS XI

55 Proximum autem erat Pascha Iudaeorum: et ascenderunt multi Ierosolymam de regione ante Pascha, ut sanctificarent seipsos.
56 Quaerebant ergo Iesum: et colloquebantur ad invicem, in templo stantes: Quid putatis, quia non venit ad diem festum? Dederant autem Pontifices et Pharisaei mandatum, ut si quis cognoverit ubi sit, indicet, ut apprehendant eum.

CXXXI

Christus Bethaniae. Pontifices Lazarum interficere cogitantes

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	IOANNIS XII
		1 Ὁ οὐν Ἰησους προ ἑξ ἡμερων του πασχα ἠλθεν εἰς Βηθανιαν, ὁπου ἠν Λαζαρος ὁ τεθνηκως, ὁν ἠγειρεν ἐκ νεκρων.
6 Του δε Ἰησου γενομενου ἐν Βηθανιᾳ, ἐν οἰκιᾳ Σιμωνος του λεπρου,	3 Και ὀντος αὐτου ἐν Βηθανια, ἐν τῃ οἰκιᾳ Σιμωνος του λεπρου,	
		2 Ἐποιησαν οὐν αὐτῳ δειπνον ἐκει, και
	κατακειμενου αὐτου,	ἡ Μαρθα διηκονει, ὁ δε Λαζαρος εἱς ἠν των ἀνακειμενων συν αὐτῳ.
7 Προσηλθεν αὐτῳ	ἠλθε	
γυνη —— ἐχουσα [ἀλαβαστρον μυρου]	γυνη ἐχουσα ἀλαβαστρον μυρου	3 Ἡ οὐν Μαρια λαβουσα λιτραν μυρου
	ναρδου πιστικης	ναρδου πιστικης
βαρυτιμου,	πολυτελους·	πολυτιμου ἠλειψε τους ποδας του Ἰησου, και ἐξεμαξε ταις θριξιν αὐτης τους ποδας αὐτου,
και κατεχεεν ἐπι την κεφαλην αὐτου ἀνακειμενου.	και συντριψασα το ἀλαβαστρον κατεχεεν αὐτου κατα της κεφαλης.	
		ἡ δε οἰκια ἐπληρωθη ἐκ της ὀσμης του μυρου.
8 Ἰδοντες δε οἱ μαθηται αὐτου ἠγανακτησαν,	4 Ἠσαν δε τινες ἀγανακτουντες προς ἑαυτους, και	
λεγοντες·	λεγοντες·	4 Λεγει οὐν εἱς ἐκ των μαθητων αὐτου, Ἰουδας Σιμωνος Ἰσκαριωτης, ὁ μελλων αὐτον παραδιδοναι·
Εἰς τι ἡ ἀπολεια αὑτη;	Εἰς τι ἡ ἀπολεια αὑτη του μυρου γεγονεν;	
9 Ἠδυνατο γαρ τουτο	5 Ἠδυνατο γαρ τουτο το μυρον	5 Δια τι τουτο το μυρον οὐκ ἐπραθη
πραθηναι πολλου,	πραθηναι ἐπανω τριακοσιων δηναριων,	τριακοσιων δηναριων,
και δοθηναι τοις πτωχοις.	και δοθηναι τοις πτωχοις·	και ἐδοθη πτωχοις; 6 Εἰπε δε τουτο, οὐχ ὁτι περι των πτωχων ἐμελεν αὐτῳ, ἀλλ᾽ ὁτι κλεπτης ἠν, και το γλωσσοκομον εἰχε, και τα βαλλομενα ἐβασταζεν.
	και ἐνεβριμωντο αὐτῃ.	

CXXXI

Christus Bethaniae. Pontifices Lazarum interficere cogitantes

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	IOANNIS XII
		1 Iesus ergo ante sex dies Paschae venit Bethaniam, ubi Lazarus fuerat mortuus, quem suscitavit Iesus.
6 Cum autem	3 Et cum	
Iesus		
esset in Bethania in domo Simonis leprosi,	esset Bethaniae in domo Simonis leprosi,	
	et recumberet:	2 Fecerunt autem ei coenam ibi:
		et Martha ministrabat, Lazarus vero unus erat ex discumbentibus cum eo.
7 Accessit	venit	
ad eum		
mulier habens alabastrum	mulier habens alabastrum	3 Maria ergo accepit libram
unguenti	unguenti	unguenti
	nardi spicati	nardi pistici,
pretiosi,	pretiosi,	pretiosi,
		et unxit pedes Iesu, et extersit pedes eius capillis suis:
et	et fracto alabastro,	
effudit super caput ipsius recumbentis.	effudit super caput eius.	
		et domus impleta est ex odore unguenti.
8 Videntes autem discipuli,		
	4 Erant autem quidam	
indignati sunt	indigne ferentes	
	intra semetipsos, et	
dicentes:	dicentes:	4 Dixit
		ergo unus ex discipulis eius, Iudas Iscariotes, qui erat eum traditurus:
Ut quid perditio haec?	Ut quid perditio ista unguenti facta est?	
9 Potuit enim istud	5 Poterat enim — istud [unguentum]	5 Quare hoc unguentum
		non
venundari	venundari	vaeniit
multo,	plus quam	
	trecentis denariis,	trecentis denariis,
et dari pauperibus.	et dare pauperibus.	et datum est egenis.
		6 Dixit autem hoc, non quia de egenis pertinebat ad eum, sed quia fur erat, et loculos habens, ea, quae mittebantur, portabat.
	Et fremebant in eam.	

10 *Γνους δε ὁ Ἰησους εἰπεν αὐτοις·*	6 *Ὁ δε Ἰησους εἰπεν·*	7 *Εἰπεν οὐν ὁ Ἰησους·*
	Ἀφετε αὐτην·	*Ἀφες αὐτην·*
Τι κοπους παρεχετε τῃ γυναικι; ἐργον γαρ καλον εἰργασατο εἰς ἐμε.	*τι αὐτῃ κοπους παρεχετε; καλον ἐργον εἰργασατο εἰς ἐμε.*	
		εἰς την ἡμεραν του ἐνταφιασμου μου τετηρηκεν αὐτο·
12 *Βαλουσα γαρ αὑτη το μυρον τουτο ἐπι του σωματος μου προς το ἐνταφιασαι με ἐποιησεν.*	8 *Ὁ ἐσχεν αὑτη, ἐποιησε·* — *μυρισαι μου το σωμα εἰς τον ἐνταφιασμον* [*προελαβε*].	
11 *Παντοτε γαρ τους πτωχους ἐχετε μεθ᾽ ἑαυτων·*	7 *Παντοτε γαρ τους πτωχους ἐχετε μεθ᾽ ἑαυτων, και, ὁταν θελητε, δυνασθε αὐτους εὐ ποιησαι·*	8 *Τους πτωχους γαρ παντοτε ἐχετε μεθ᾽ ἑαυτων·*
ἐμε δε οὐ παντοτε ἐχετε.	*ἐμε δε οὐ παντοτε ἐχετε.*	*ἐμε δε οὐ παντοτε ἐχετε.*
13 *Αμην λεγω ὑμιν· ὁπου ἐαν κηρυχθῃ το εὐαγγελιον τουτο ἐν ὁλῳ τῳ κοσμῳ, λαληθησεται και ὁ ἐποιησεν αὑτη εἰς μνημοσυνον αὐτης.* **(CLVI)**	9 *Ἀμην λεγω ὑμιν· ὁπου ἀν κηρυχθῃ το εὐαγγελιον τουτο εἰς ὁλον τον κοσμον, και ὁ ἐποιησεν αὑτη λαληθησεται εἰς μνημοσυνον αὐτης.* **(CLVI)**	

IOANNIS XII

9 *Ἐγνω οὐν ὀχλος πολυς ἐκ των Ἰουδαιων, ὁτι ἐκει ἐστι· και ἠλθον οὐ δια τον Ἰησουν μονον, ἀλλ᾽ ἱνα και τον Λαζαρον ἰδωσιν, ὁν ἠγειρεν ἐκ νεκρων.*

10 *Ἐβουλευσαντο δε οἱ ἀρχιερεις, ἱνα και τον Λαζαρον ἀποκτεινωσιν·*
11 *Ὁτι πολλοι δι᾽ αὐτον ὑπηγον των Ἰουδαιων, και ἐπιστευον εἰς τον Ἰησουν.*

CXXXII

Hierosolymitae obviam Christo egressi. Discipuli asellum repertum Christo adferentes. Adclamationes. Triumphus. Populi favor in Christum. Pharisaeorum invidia. Christus flens super Hierosolyma

IOANNIS XII

12 *Τῃ ἐπαυριον ὀχλος πολυς, ὁ ἐλθων εἰς την ἑορτην, ἀκουσαντες, ὁτι ἐρχεται Ἰησους εἰς Ἱεροσολυμα,*

13 *Ἐλαβον τα βαια των φοινικων, και ἐξηλθον εἰς ὑπαντησιν αὐτῳ, και ἐκραζον· Ὡσαννα, εὐλογημενος ὁ ἐρχομενος ἐν ὀνοματι κυριου, ὁ βασιλευς του Ἰσραηλ.*

MATTHAEI XXI	MARCI XI	LUCAE XIX
1 *Και ὁτε ἠγγισαν εἰς Ἱεροσολυμα,*	1 *Και ὁτε ἐγγιζουσιν εἰς Ἱερουσαλημ,*	29 *Και ἐγενετο, ὡς ἠγγισεν*
και ἠλθον εἰς Βηθφαγη	*εἰς Βηθφαγη και Βηθανιαν,*	*εἰς Βηθφαγη και Βηθανιαν,*
προς το ὀρος	*προς το ὀρος*	*προς το ὀρος το καλουμενον*
των ἐλαιων,	*των ἐλαιων,*	*ἐλαιων,*
τοτε ὁ Ἰησους		

10 Sciens autem Iesus, ait illis:	6 Iesus autem dixit:	7 Dixit ergo Iesus:
	Sinite eam,	Sinite illam
quid molesti estis huic mulieri?	quid illi molesti estis?	
opus enim bonum operata est in me.	Bonum opus operata est in me.	
		ut in diem sepulturae meae servet illud.
	8 Quod habuit haec, fecit: —	
12 Mittens enim haec unguentum hoc	ungere	
in corpus meum:	corpus meum	
ad sepeliendum me fecit.	in sepulturam [praevenit].	
11 Nam semper pauperes habetis vobiscum:	7 Semper enim pauperes habetis vobiscum:	8 Pauperes enim semper habetis vobiscum:
	et cum volueritis, potestis illis benefacere:	
me autem non semper habetis.	me autem non semper habetis.	me autem non semper habetis.
13 Amen dico vobis, ubicumque praedicatum fuerit hoc evangelium in toto mundo,	9 Amen dico vobis: Ubicumque praedicatum fuerit Evangelium istud in universo mundo,	
dicetur et quod haec fecit in memoriam eius. (CLVI)	et quod fecit haec, narrabitur in memoriam eius. (CLVI)	

IOANNIS XII

9 Cognovit ergo turba multa ex Iudaeis quia illic est: et venerunt, non propter Iesum tantum, sed ut Lazarum viderent, quem suscitavit a mortuis.

10 Cogitaverunt autem principes sacerdotum, ut et Lazarum interficerent:

11 Quia multi propter illum abibant ex Iudaeis, et credebant in Iesum.

CXXXII

Hierosolymitae obviam Christo egressi. Discipuli asellum repertum Christo adferentes. Adclamationes. Triumphus. Populi favor in Christum. Pharisaeorum invidia. Christus flens super Hierosolyma

IOANNIS XII

12 In crastinum autem turba multa, quae venerat ad diem festum, cum audissent quia venit Iesus Ierosolymam:

13 Acceperunt ramos palmarum, et processerunt obviam ei, et clamabant: Hosanna, benedictus, qui venit in nomine Domini, Rex Israel.

MATTHAEI XXI	MARCI XI	LUCAE XIX
1 Et	1 Et	29 Et factum est
cum appropinquassent	cum appropinquarent	cum appropinquasset
Ierosolymis,	Ierosolymae,	
et venissent		
Bethphage		ad Bethphage,
	et Bethaniae	et Bethaniam
ad Montem	ad montem	ad montem,
		qui vocatur
oliveti:	olivarum,	Oliveti,
tunc Iesus		

ἀπεστειλε δυο μαθητας,

2 *Λεγων*
αὐτοις·
Πορευθητε
εἰς την κωμην την ἀπεναντι
ὑμων· και εὐθεως

εὑρησετε
ὀνον
δεδεμενην και πωλον
μετ᾽ αὐτης·

λυσαντες

ἀγαγετε
μοι·
3 *Και ἐαν τις ὑμιν εἰπῃ*
τι,

ἐρειτε·

Ὁτι ὁ κυριος αὐτων χρειαν ἐχει·
εὐθεως δε ἀποστελει αὐτους.

6 *Πορευθεντες δε*
οἱ μαθηται,

και ποιησαντες, καθως προσεταξεν
αὐτοις ὁ Ἰησους,

ἀποστελλει δυο των μαθητων
αὐτου,
2 *Και λεγει*
αὐτοις·
Ὑπαγετε
εἰς την κωμην την κατεναντι
ὑμων· και εὐθεως
εἰσπορευομενοι εἰς αὐτην
εὑρησετε

πωλον δεδεμενον,

ἐφ᾽ ὀν οὐδεις

ἀνθρωπων κεκαθικε·
λυσαντες
αὐτον
ἀγαγετε.

3 *Και ἐαν τις ὑμιν εἰπῃ·*
Τι
ποιειτε τουτο;

εἰπατε·

Ὁτι ὁ κυριος αὐτου χρειαν ἐχει·
και εὐθεως αὐτον ἀποστελει
ὡδε.
4 *Ἀπηλθον δε,*

και εὑρον
πωλον δεδεμενον προς την θυραν
ἐξω ἐπι του ἀμφοδου,

και

λυουσιν αὐτον.

ἀπεστειλε δυο των μαθητων
αὐτου,
30 *Εἰπων·*

Ὑπαγετε
εἰς την κατεναντι κωμην,

ἐν ᾑ εἰςπορευομενοι
εὑρησετε

πωλον δεδεμενον,

ἐφ᾽ ὀν οὐδεις
πωποτε
ἀνθρωπων ἐκαθισε·
λυσαντες
αὐτον
ἀγαγετε.

31 *Και ἐαν τις ὑμας ἐρωτᾳ·*
Δια τι
λυετε;
οὑτως
ἐρειτε
αὐτῳ·
Ὁτι ὁ κυριος αὐτου χρειαν ἐχει.

32 *Ἀπελθοντες δε*

οἱ ἀπεσταλμενοι
εὑρον,

καθως εἰπεν αὐτοις.

MARCI XI

5 *Και*
τινες των ἐκει ἑστηκοτων

ἐλεγον αὐτοις· Τι
ποιειτε
λυοντες τον πωλον;
6 *Οἱ δε εἰπον*
αὐτοις, καθως ἐνετειλατο ὁ Ἰησους·

και ἀφηκαν αὐτους.

LUCAE XIX

33 *Λυοντων δε αὐτων τον πωλον* —

οἱ κυριοι αὐτου
[εἰπον] προς αὐτους· Τι

λυετε τον πωλον;
34 *Οἱ δε εἰπον·*

Ὁ κυριος αὐτου χρειαν ἐχει

misit duos discipulos,	mittit duos ex discipulis suis,	misit duos discipulos suos,
2 Dicens eis:	2 Et ait illis:	30 Et ait:
Ite in castellum, quod contra vos est,	Ite in castellum, quod contra vos est,	Ite in castellum, quod contra est:
et statim	et statim introeuntes illuc,	in quod introeuntes,
invenietis asinam alligatam, et pullum	invenietis pullum	invenietis pullum asinae
	ligatum,	alligatum,
cum ea:	super quem nemo adhuc hominum sedit:	cui nemo umquam hominum sedit:
solvite, et adducite mihi:	solvite illum, et adducite.	solvite illum, et aducite.
3 Et si quis vobis aliquid dixerit,	3 Et si quis vobis dixerit: Quid facitis?	31 Et si quis vos interrogaverit: Quare solvitis? sic dicetis ei:
dicite	dicite,	
quia Dominus his opus habet:	quia Domino necessarius est:	Quia Dominus operam eius desiderat.
et confestim dimittet eos.	et continuo illum dimittet huc.	
6 Euntes autem discipuli	4 Et abeuntes	32 Abierunt autem qui missi erant:
	invenerunt pullum ligatum ante ianuam foris in bivio:	et invenerunt, sicut dixit illis, stantem pullum.
fecerunt sicut praecepit illis Iesus.	et solvunt eum.	

MARCI XI	LUCAE XIX
5 Et quidam de illic stantibus	33 Solventibus autem illis pullum, ——
dicebant illis: Quid facitis solventes pullum?	domini eius [dixerunt] ad illos: Quid solvitis pullum?
6 Qui dixerunt eis sicut praeceperat illis Iesus,	34 At illi dixerunt:
et dimiserunt eis.	Quia Dominus eum necessarium habet.

MATTHAEI XXI	MARCI XI	LUCAE XIX
7 *Ἠγαγον*	7 *Και ἠγαγον*	35 *Και ἠγαγον*
την ὀνον και		
τον πωλον, . . .	*τον πωλον*	*αὐτον*
	προς τον Ἰησουν, . . .	*προς τον Ἰησουν, . . .*

MATTHAEI XXI	MARCI XI	LUCAE XIX	IOANNIS XII
			14 *Εὑρων δε ὁ Ἰησους*
			ὀναριον
7 . . . *και ἐπεθηκαν*	7 . . . *και ἐπιβαλλουσιν*	35 . . . *και ἐπιρῥιψαντες*	
ἐπανω αὐτων	*αὐτῳ*	—— *ἐπι τον πωλον*	
τα ἱματια αὐτων,	*τα ἱματια αὐτων,*	[*ἑαυτων τα ἱματια*]	
και ἐπεκαθισαν	*και ἐκαθισεν*	*ἐπεβιβασαν*	*ἐκαθισεν*
		τον Ἰησουν.	
ἐπανω αὐτων.	*ἐπ᾽ αὐτῳ.*		*ἐπ᾽ αὐτο, . . .*

MATTHAEI XXI	IOANNIS XII
4 *Τουτο δε ὁλον γεγονεν,*	
ἱνα πληρωθῃ το ῥηθεν	14 *καθως ἐστι γεγραμμενον·*
δια του προφητου, λεγοντος·	
5 *Εἰπατε τῃ θυγατρι Σιων·*	15 *Μη φοβου, θυγατερ Σιων·*
Ἰδου, ὁ βασιλευς σου ἐρχεται	*ἰδου, ὁ βασιλευς σου ἐρχεται*
σοι πραϋς και	
ἐπιβεβηκως ἐπι	*καθημενος ἐπι*
ὀνον και	
πωλον,	*πωλον*
υἱον	
ὑποζυγιου.	*ὀνου.*
	16 *Ταυτα δε οὐκ ἐγνωσαν οἱ μαθηται αὐτου το πρωτον, ἀλλ᾽ ὁτε ἐδοξασθη ὁ Ἰησους, τοτε ἐμνησθησαν, ὁτι ταυτα ἠν ἐπ᾽ αὐτῳ γεγραμμενα, και ταυτα ἐποιησαν αὐτῳ.*

MATTHAEI XXI	MARCI XI	LUCAE XIX
		36 *Πορευομενου δε αὐτου*
8 *Ὁ δε πλειστος ὀχλος*	8 *Πολλοι δε* ——	
ἐστρωσαν ἑαυτων τα ἱματια	*ἐστρωσαν* [*τα ἱματια αὐτων*]	*ὑπεστρωννυον τα ἱματια αὐτων*
ἐν τῃ ὁδῳ·	*εἰς την ὁδον·*	*ἐν τῃ ὁδῳ.*
ἀλλοι δε ἐκοπτον κλαδους	*ἀλλοι δε στοιβαδας ἐκοπτον*	
ἀπο των δενδρων, και ἐστρωννυον	*ἐκ των δενδρων, και ἐστρωννυον*	
ἐν τῃ ὁδῳ.	*εἰς την ὁδον.*	
	9 *Και*	37 *Ἐγγιζοντος δε αὐτου ἠδε προς*
		τῃ καταβασει του ὀρους των ἐλαιων,
		ἠρξαντο ἁπαν
9 *Οἱ δε ὀχλοι*		*το πληθος*
		των μαθητων
οἱ προαγοντες και οἱ ἀκολουθουντες	*οἱ προαγοντες και οἱ ἀκολουθουντες*	
		χαιροντες αἰνειν τον θεον φωνῃ μεγαλῃ περι πασων, ὡν εἰδον δυναμεων,
ἐκραζον,	*ἐκραζον,*	

MATTHAEI XXI	MARCI XI	LUCAE XIX
7 Et adduxerunt	7 Et duxerunt	35 Et duxerunt
asinam, et		
pullum: . . .	pullum	illum
	ad Iesum: . . .	ad Iesum. . . .

MATTHAEI XXI	MARCI XI	LUCAE XIX	IOANNIS XII
			14 Et invenit Iesus
			asellum,
7 . . . et imposuerunt	7 . . . et imponunt	35 . . . Et iactantes —	
super eos	illi	supra pullum	
vestimenta sua,	vestimenta sua	[vestimenta sua],	
et — desuper sedere	et sedit super eum.	imposuerunt	et sedit super eum, . . .
fecerunt			
[eum].		Iesum.	

MATTHAEI XXI	IOANNIS XII
4 Hoc autem totum factum est,	
ut adimpleretur quod dictum est	14 . . . sicut scriptum est:
per Prophetam dicentem:	
5 Dicite filiae Sion:	
	15 Noli timere filia Sion:
Ecce rex tuus venit	ecce rex tuus venit
tibi mansuetus,	
sedens super	sedens super
asinam, et	
pullum	pullum
filium	
	asinae.
subiugalis.	
	17 Haec non cognoverunt discipuli eius primum: sed quando glorificatus est Iesus, tunc recordati sunt quia haec erant scripta de eo: et haec fecerunt ei.

MATTHAEI XXI	MARCI XI	LUCAE XIX
		36 Eunte autem illo,
8 Plurima autem turba	8 Multi autem	
straverunt vestimenta sua	vestimenta sua straverunt	substernebant vestimenta sua
in via:	in via:	in via:
alii autem caedebant ramos	alii autem frondes caedebant	
de arboribus, et sternebant in via:	de arboribus, et sternebant in via.	
		37 Et cum appropinquaret iam
		ad descensum Montis oliveti, coe-
		perunt omnes
9 Turbae autem,	9 Et	turbae
		discipulorum
quae praecedebant, et quae seque-	qui praeibant, et qui sequebantur	
bantur,		
		gaudentes laudare Deum voce
		magna super omnibus, quas vide-
		rant, virtutibus,
clamabant,	clamabant,	

λεγοντες·	*λεγοντες·*	38 *Λεγοντες·*
'Ωσαννα	*'Ωσαννα·*	
τῳ υἱῳ Δαυιδ·		
εὐλογημενος ὁ ἐρχομενος	*εὐλογημενος ὁ ἐρχομενος*	*Εὐλογημενος ὁ ἐρχομενος βασιλευς*
ἐν ὀνοματι κυριου·	*ἐν ὀνοματι κυριου·* 10 *Εὐλογημενη ἡ ἐρχομενη βασιλεια του πατρος ἡμων Δαυιδ·*	*ἐν ὀνοματι κυριου·*
		εἰρηνη ἐν οὐρανῳ, και δοξα
ὡσαννα ἐν τοις ὑψιστοις.	*ὡσαννα ἐν τοις ὑψιστοις.*	*ἐν ὑψιστοις.*

IOANNIS XII

17 *'Εμαρτυρει οὐν ὁ ὀχλος, ὁ ὠν μετ' αὐτου, ὁτι τον Λαζαρον ἐφωνησεν ἐκ του μνημειου, και ἠγειρεν αὐτον ἐκ νεκρων.*

18 *Δια τουτο και ὑπηντησεν αὐτῳ ὁ ὀχλος, ὁτι ἠκουσαν τουτο αὐτον πεποιηκεναι το σημειον.*

19 *Οἱ οὐν Φαρισαιοι εἰπον προς ἑαυτους· Θεωρειτε, ὁτι οὐκ ὠφελειτε οὐδεν· ἰδε, ὁ κοσμος ὀπισω αὐτου ἀπηλθεν.* **(CXXXIV)**

LUCAE XIX

39 *Και τινες των Φαρισαιων ἀπο του ὀχλου εἰπον προς αὐτον· Διδασκαλε, ἐπιτιμησον τοις μαθηταις σου.*

40 *Και ἀποκριθεις εἰπεν αὐτοις· Λεγω ὑμιν, ὁτι ἐαν οὑτοι σιωπησωσιν, οἱ λιθοι κεκραξονται.*

41 *Και ὡς ἠγγισεν, ἰδων την πολιν, ἐκλαυσεν ἐπ' αὐτη, λεγων·*

42 *'Οτι εἰ ἐγνως και συ, καιγε ἐν τη ἡμερᾳ σου ταυτη, τα προς εἰρηνην σου· νυν δε ἐκρυβη ἀπο ὀφθαλμων σου.*

43 *'Οτι ἡξουσιν ἡμεραι ἐπι σε, και περιβαλουσιν οἱ ἐχθροι συυ χαρακα σοι, και περικυκλωσουσι σε, και συνεξουσι σε παντοθεν·*

44 *Και ἐδαφιουσι σε, και τα τεκνα σου ἐν σοι· και οὐκ ἀφησουσιν ἐν σοι λιθον ἐπι λιθῳ· ἀνθ' ὡν οὐκ ἐγνως τον καιρον της ἐπισκοπης σου.* **(CXXXVI)**

CXXXIII

Ingressus in urbem. Civitas commota. In templo curationes, adclamationes. Principum invidia

MATTHAEI XXI

10 *Και εἰσελθοντος αὐτου εἰς 'Ιεροσολυμα ἐσεισθη πασα ἡ πολις, λεγουσα· Τις ἐστιν οὑτος;*

11 *Οἱ δε ὀχλοι ἐλεγον· Οὑτος ἐστιν 'Ιησους ὁ προφητης, ὁ ἀπο Ναζαρετ της Γαλιλαιας.* **(CXXXVI)**

MARCI XI

11 *Και εἰσηλθεν εἰς 'Ιεροσολυμα ὁ 'Ιησους,*

και εἰς το ἱερον· . . . **(CXXXV)**

MATTHAEI XXI

14 *Και προσηλθον αὐτῳ τυφλοι και χωλοι ἐν τῳ ἱερῳ, και ἐθεραπευσεν αὐτους.*

15 *Ἰδοντες δε οἱ ἀρχιερεις και οἱ γραμματεις τα θαυμασια, ἁ ἐποιησε, και τους παιδας κραζοντας ἐν τῳ ἱερῳ, και λεγοντας· 'Ωσαννα τῳ υἱῳ Δαυιδ· ἠγανακτησαν.*

16 *Και εἰπον αὐτῳ· Ἀκουεις τι οὑτοι λεγουσιν; 'Ο δε 'Ιησους λεγει αὐτοις· Ναι· οὐδεποτε ἀνεγνωτε, 'Οτι ἐκ στοματος νηπιων και θηλαζοντων κατηρτισω αἰνον;* **(CXXXV)**

dicentes:	dicentes:	38 Dicentes:
Hosanna	Hosanna:	
filio David:		
benedictus, qui venit	10 Benedictus, qui venit	Benedictus, qui venit
		rex
in nomine Domini:	in nomine Domini:	in nomine Domini,
	benedictum quod venit regnum patris nostri David:	
		pax in caelo, et gloria
hosanna	Hosanna	
in altissimis.	in excelsis.	in excelsis.

IOANNIS XII

17 Testimonium ergo perhibebat turba, quae erat cum eo quando Lazarum vocavit de monumento, et suscitavit eum a mortuis.
18 Propterea et obviam venit ei turba: quia audierunt eum fecisse hoc signum.

19 Pharisaei ergo dixerunt ad semetipsos: Videtis quia nihil proficimus? ecce mundus totus post eum abiit. (CXXXIV)

LUCAE XIX

39 Et quidam Pharisaeorum de turbis, dixerunt ad illum: Magister, increpa discipulos tuos.
40 Quibus ipse ait. Dico vobis, quia si hi tacuerint, lapides clamabunt.
41 Et ut appropinquavit, videns civitatem flevit super illam, dicens:
42 Quia si cognovisses et tu, et quidem in hac die tua, quae ad pacem tibi, nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis.
43 Quia venient dies in te: et circumdabunt te inimici tui vallo, et circumdabunt te: et coangustabunt te undique:
44 Et ad terram prosternent te, et filios tuos, qui in te sunt, et non relinquent in te lapidem super lapidem: eo quod non cognoveris tempus visitationis tuae. (CXXXVI)

CXXXIII

Ingressus in urbem. Civitas commota. In templo curationes, adclamationes. Principum invidia

MATTHAEI XXI	MARCI XI
10 Et cum intrasset Ierosolymam,	11 Et introivit Ierosolymam
commota est universa civitas, dicens: Quis est hic? 11 Populi autem dicebant: Hic est Iesus propheta a Nazareth Galilaeae. (CXXXVI)	
	in templum:... (CXXXV)

MATTHAEI XXI

14 Et accesserunt ad eum caeci, et claudi in templo: et sanavit eos
15 Videntes autem principes sacerdotum, et Scribae mirabilia, quae fecit, et pueros clamantes in templo, et dicentes: Hosanna filio David: indignati sunt,
16 Et dixerunt ei: Audis quid isti dicunt? Iesus autem dixit eis: Utique, numquam legistis: Quia ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem? (CXXXV)

CXXXIV

Quidam Graeci Christum videre quaerentes. Christus clarificandus. Christo compatiendum. Patris testimonium Christo filio datum. Christi mortis fructus. Christus lux. Iudaeorum pervicacia. Christo credendum

IOANNIS XII

20 *Ἠσαν δη τινες Ἑλληνες ἐκ των ἀναβαινοντων, ἰνα προσκυνησωσιν ἐν τη ἑορτη.*

21 *Οὑτοι οὐν προσηλθον Φιλιππῳ, τῳ ἀπο Βηθσαιδα της Γαλιλαιας, και ἠρωτων αὐτον, λεγοντες· Κυριε, θελομεν τον Ἰησουν ἰδειν.*

22 *Ἐρχεται Φιλιππος, και λεγει τῳ Ἀνδρεᾳ· και παλιν Ἀνδρεας και Φιλιππος λεγουσι τῳ Ἰησου.*

23 *Ὁ δε Ἰησους ἀπεκρινατο αὐτοις, λεγων· Ἐληλυθεν ἡ ὡρα, ἱνα δοξασθη ὁ υἱος του ἀνθρωπου.*

24 *Ἀμην ἀμην λεγω ὑμιν, ἐαν μη ὁ κοκκος του σιτου πεσων εἰς την γην ἀποθανη, αὐτος μονος μενει· ἐαν δε ἀποθανη, πολυν καρπον φερει.*

25 *Ὁ φιλων την ψυχην αὐτου, ἀπολεσει αὐτην· και ὁ μισων την ψυχην αὐτου ἐν τῳ κοσμῳ τουτῳ, εἰς ζωην αἰωνιον φυλαξει αὐτην.*

26 *Ἐαν ἐμοι διακονη τις, ἐμοι ἀκολουθειτω· και ὁπου εἰμι ἐγω, ἐκει και ὁ διακονος ὁ ἐμος ἐσται· ἐαν τις ἐμοι διακονη, τιμησει αὐτον ὁ πατηρ.*

27 *Νυν ἡ ψυχη μου τεταρακται· και τι εἰπω; Πατερ, σωσον με ἐκ της ὡρας ταυτης; Ἀλλα δια τουτο ἠλθον εἰς την ὡραν ταυτην.*

28 *Πατερ, δοξασον σου το ὀνομα. Ἠλθεν οὐν φωνη ἐκ του οὐρανου· Και ἐδοξασα, και παλιν δοξασω.*

29 *Ὁ οὐν ὀχλος ὁ ἑστως και ἀκουσας, ἐλεγε βροντην γεγονεναι. Ἀλλοι ἐλεγον· Ἀγγελος αὐτῳ λελαληκεν.*

30 *Ἀπεκριθη ὁ Ἰησους και εἰπεν. Οὐ δι' ἐμε αὑτη ἡ φωνη γεγονεν, ἀλλα δι' ὑμας.*

31 *Νυν κρισις ἐστι του κοσμου τουτου· νυν ὁ ἀρχων του κοσμου τουτου ἐκβληθησεται ἐξω.*

32 *Κἀγω ἐαν ὑψωθω ἐκ της γης, παντας ἑλκυσω προς ἐμαυτον.*

33 *Τουτο δε ἐλεγε, σημαινων ποιῳ θανατῳ ἠμελλεν ἀποθνησκειν.*

34 *Ἀπεκριθη αὐτῳ ὁ ὀχλος· Ἡμεις ἠκουσαμεν ἐκ του νομου, ὁτι ὁ Χριστος μενει εἰς τον αἰωνα· και πως συ λεγεις, ὁτι δει ὑψωθηναι τον υἱον του ἀνθρωπου; τις ἐστιν οὑτος ὁ υἱος του ἀνθρωπου;*

35 *Εἰπεν οὐν αὐτοις ὁ Ἰησους· Ἐτι μικρον χρονον το φως ἐν ὑμιν ἐστι. Περιπατειτε, ἑως το φως ἐχετε, ἱνα μη σκοτια ὑμας καταλαβη· και ὁ περιπατων ἐν τη σκοτια, οὐκ οἰδε που ὑπαγει.*

36 *Ἑως το φως ἐχετε, πιστευετε εἰς το φως, ἱνα υἱοι φωτος γενησθε. Ταυτα ἐλαλησεν ὁ Ἰησους, και ἀπελθων ἐκρυβη ἀπ' αὐτων.*

37 *Τοσαυτα δε αὐτου σημεια πεποιηκοτος ἐμπροσθεν αὐτων, οὐκ ἐπιστευον εἰς αὐτον·*

38 *Ἱνα ὁ λογος Ἡσαιου του προφητου πληρωθη, ὁν εἰπε· Κυριε, τις ἐπιστευσε τη ἀκοη ἡμων; και ὁ βραχιων κυριου τινι ἀπεκαλυφθη;*

39 *Δια τουτο οὐκ ἠδυναντο πιστευειν· ὁτι παλιν εἰπεν Ἡσαιας·*

40 *Τετυφλωκεν αὐτων τους ὀφθαλμους, και πεπωρωκεν αὐτων την καρδιαν· ἱνα μη ἰδωσι τοις ὀφθαλμοις, και νοησωσι τη καρδια, και ἐπιστραφωσι, και ἰασωμαι αὐτους.*

41 *Ταυτα εἰπεν Ἡσαιας, ὁτι εἰδε την δοξαν αὐτου, και ἐλαλησε περι αὐτου.*

42 *Ὁμως μεντοι και ἐκ των ἀρχοντων πολλοι ἐπιστευσαν εἰς αὐτον· ἀλλα δια τους Φαρισαιους οὐχ ὡμολογουν, ἱνα μη ἀποσυναγωγοι γενωνται·*

43 *Ἠγαπησαν γαρ την δοξαν των ἀνθρωπων μαλλον, ἠπερ την δοξαν του θεου.*

44 *Ἰησους δε ἐκραξε και εἰπεν· Ὁ πιστευων εἰς ἐμε, οὐ πιστευει εἰς ἐμε, ἀλλ' εἰς τον πεμψαντα με·*

45 *Και ὁ θεωρων ἐμε, θεωρει τον πεμψαντα με.*

46 *Ἐγω φως εἰς τον κοσμον ἐληλυθα, ἱνα πας ὁ πιστευων εἰς ἐμε, ἐν τη σκοτια μη μεινη.*

47 *Και ἐαν τις μου ἀκουση των ῥηματων, και μη πιστευση, ἐγω οὐ κρινω αὐτον· οὐ γαρ ἠλθον, ἱνα κρινω τον κοσμον, ἀλλ' ἱνα σωσω τον κοσμον·*

48 *Ὁ ἀθετων ἐμε, και μη λαμβανων τα ῥηματα μου, ἐχει τον κρινοντα αὐτον· ὁ λογος ὁν ἐλαλησα, ἐκεινος κρινει αὐτον ἐν τη ἐσχατη ἡμερα.*

49 *Ὁτι ἐγω ἐξ ἐμαυτου οὐκ ἐλαλησα· ἀλλ' ὁ πεμψας με πατηρ, αὐτος μοι ἐντολην ἐδωκε, τι εἰπω και τι λαλησω.*

50 *Και οἰδα, ὁτι ἡ ἐντολη αὐτου ζωη αἰωνιος ἐστιν. Ἁ οὐν λαλω ἐγω, καθως εἰρηκε μοι ὁ πατηρ, οὑτω λαλω.* **(CLVIII)**

CXXXV

Christus Bethaniae pernoctans. Ficus arefacta

MATTHAEI XXI

17 *Και*

MARCI XI

11 . . . *και περιβλεψαμενος παντα, ὀψιας ἠδη οὐσης της ὡρας,*

CXXXIV

Quidam Graeci Christum videre quaerentes. Christus clarificandus. Christo compatiendum. Patris testimonium Christo filio datum. Christi mortis fructus. Christus lux. Iudaeorum pervicacia. Christo credendum

IOANNIS XII

20 Erant autem quidam Gentiles ex his, qui ascenderant ut adorarent in die festo.

21 Hi ergo accesserunt ad Philippum, qui erat a Bethsaida Galilaeae, et rogabant eum, dicentes: Domine, volumus Iesum videre.

22 Venit Philippus, et dicit Andreae: Andreas rursum et Philippus dixerunt Iesu.

23 Iesus autem respondit eis, dicens: Venit hora, ut clarificetur filius hominis.

24 Amen, amen dico vobis, nisi granum frumenti, cadens in terram, mortuum fuerit,

25 Ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum affert. Qui amat animam suam, perdet eam: et qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam aeternam custodit eam.

26 Si quis mihi ministrat, me sequatur: et ubi sum ego, illic et minister meus erit. Si quis mihi ministraverit, honorificabit eum Pater meus.

27 Nunc anima mea turbata est. Et quid dicam? Pater, salvifica me ex hac hora. Sed propterea veni in horam hanc.

28 Pater, clarifica nomen tuum. Venit ergo vox de caelo: Et clarificavi, et iterum clarificabo.

29 Turba ergo, quae stabat, et audierat, dicebat tonitruum esse factum. Alii dicebant: Angelus ei locutus est.

30 Respondit Iesus, et dixit: Non propter me haec vox venit, sed propter vos.

31 Nunc iudicium est mundi: nunc princeps huius mundi eiicietur foras.

32 Et ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me ipsum.

33 (Hoc autem dicebat, significans qua morte esset moriturus.)

34 Respondit ei turba: Nos audivimus ex lege, quia Christus manet in aeternum: et quomodo tu dicis: Oportet exaltari Filium hominis? Quis est iste Filius hominis?

35 Dixit ergo eis Iesus: Adhuc modicum, lumen in vobis est. Ambulate dum lucem habetis, ut non vos tenebrae comprehendant: et qui ambulat in tenebris, nescit quo vadat.

36 Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filii lucis sitis. Haec locutus est Iesus: et abiit, et abscondit se ab eis.

37 Cum autem tanta signa fecisset coram eis, non credebant in eum:

38 Ut sermo Isaiae prophetae impleretur, quem dixit: Domine, quis credidit auditui nostro? et brachium Domini cui revelatum est?

39 Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Isaias:

40 Excaecavit oculos eorum, et induravit cor eorum: ut non videant oculis, et non intelligant corde, et convertantur, et sanem eos.

41 Haec dixit Isaias, quando vidit gloriam eius, et locutus est de eo.

42 Verumtamen et ex principibus multi crediderunt in eum: sed propter Pharisaeos non confitebantur, ut e synagoga non eiicerentur:

43 Dilexerunt enim gloriam hominum magis, quam gloriam Dei.

44 Iesus autem clamavit, et dixit: Qui credit in me, non credit in me, sed in eum qui misit me.

45 Et qui videt me, videt eum qui misit me.

46 Ego lux in mundum veni, ut omnis, qui credit in me, in tenebris non maneat.

47 Et si quis audierit verba mea, et non custodierit: ego non iudico eum: non enim veni ut iudicem mundum, sed ut salvificem mundum.

48 Qui spernit me, et non accipit verba mea: habet qui iudicet eum: sermo quem locutus sum, ille iudicabit eum in novissimo die.

49 Quia ego ex me ipso non sum locutus; sed qui misit me Pater, ipse mihi mandatum dedit quid dicam, et quid loquar.

50 Et scio quia mandatum eius vita aeterna est. Quae ergo ego loquor, sicut dixit mihi Pater, sic loquor.

CXXXV

Christus Bethaniae pernoctans. Ficus arefacta

MATTHAEI XXI

. 17 Et

MARCI XI

11 . . . et circumspectis omnibus, cum iam vespera esset hora,

καταλιπων αὐτους	
ἐξηλθεν	*ἐξηλθεν*
ἐξω της πολεως	
εἰς Βηθανιαν,	*εἰς Βηθανιαν*
	μετα των δωδεκα.
και ηὐλισθη ἐκει.	
	12 *Και τῃ ἐπαυριον*
18 *Πρωιας δε*	
	ἐξελθοντων αὐτων ἀπο Βηθανιας
ἐπαναγων εἰς την πολιν	
ἐπεινασε.	*ἐπεινασε.*
19 *Και ἰδων συκην*	13 *Και ἰδων συκην*
μιαν ἐπι της ὁδου	
	ἀπο μακροθεν, ἐχουσαν φυλλα,
ἠλθεν	*ἠλθεν,*
ἐπ᾽ αὐτην,	
	εἰ ἀρα εὑρησει τι ἐν αὐτῃ·
και	*και ἐλθων ἐπ᾽ αὐτην*
οὐδεν εὑρεν	*οὐδεν εὑρεν*
ἐν αὐτῃ,	
εἰ μη φυλλα	*εἰ μη φυλλα·*
μονον·	
	οὐ γαρ ἠν καιρος συκων·
και	14 *Και ἀποκριθεις*
λεγει αὐτῃ· Μηκετι ἐκ σου	*εἰπεν αὐτῃ· Μηκετι ἐκ σου*
καρπος γενηται εἰς τον αἰωνα·	*εἰς τον αἰωνα μηδεις καρπον φαγοι.*
	και ἠκουον οἱ μαθηται αὐτου.
και ἐξηρανθη παραχρημα ἡ συκη. **(CXXXVII)**	

CXXXVI

Negotiatores e templo eiecti. Principum machinae. Christus quotidie docens in templo

MATTHAEI XXI	MARCI XI	LUCAE XIX
	15 *Και ἐρχονται εἰς Ἱεροσολυμα·*	
12 *Και εἰσηλθεν*	*και εἰσελθων*	45 *Και εἰσελθων*
ὁ Ἰησους		
εἰς το ἱερον	*εἰς το ἱερον*	*εἰς το ἱερον*
του θεου, και		
	ἠρξατο	*ἠρξατο*
ἐξεβαλε	*ἐκβαλλειν*	*ἐκβαλλειν*
παντας		
τους πωλουντας και ἀγοραζοντας	*τους πωλουντας και ἀγοραζοντας*	*τους πωλουντας — και ἀγοραζοντας*
ἐν τῳ ἱερῳ,	*ἐν τῳ ἱερῳ,*	*[ἐν αὐτῳ],*
και τας τραπεζας των κολλυβιστων	*και τας τραπεζας των κολλυβιστων*	
κατεστρεψε,	— *κατεστρεψε,*	
και τας καθεδρας των πωλουντων	*[και τας καθεδρας των πωλουντων*	
τας περιστερας,	*τας περιστερας]·*	
	16 *Και οὐκ ἠφιεν, ἱνα τις διε-*	
	νεγκῃ σκευος δια του ἱερου.	
13 *Και*	17 *Και ἐδιδασκε,*	
λεγει αὐτοις·	*λεγων αὐτοις·*	46 *Λεγων αὐτοις·*
	Οὐ	

relictis illis,	exiit
abiit foras	
extra Civitatem	
in Bethaniam:	in Bethaniam
	cum duodecim.
ibique mansit.	
	12 Et alia die
18 Mane autem	
	cum exirent a Bethania,
revertens in Civitatem,	
esuriit.	esuriit.
19 Et videns	13 Cumque vidisset
	a longe
fici arborem	ficum
unam secus viam:	
	habentem folia,
venit	venit
ad eam:	
	si quid forte inveniret in ea.
et	et cum venisset ad eam,
nihil invenit	nihil invenit
in ea	
nisi folia	praeter folia:
tantum,	
	non enim erat tempus ficorum.
et	14 Et respondens
ait illi: Nunquam	dixit ei: Iam non amplius
ex te fructus nascatur in sempiternum:	in aeternum ex te fructum quisquam manducet.
Et arefacta est continuo ficulnea. (CXXXVII)	Et audiebant discipuli eius.

CXXXVI

Negotiatores e templo eiecti. Principum machinae. Christus quotidie docens in templo

MATTHAEI XXI	MARCI XI	LUCAE XIX
	15 Et veniunt Ierosolymam.	
12 Et intravit	Et cum introisset	45 Et ingressus
Iesus		
in Templum	in templum,	in templum,
Dei, et		
	coepit	coepit
eiiciebat	eiicere	eiicere
omnes		
vendentes, et ementes in templo, et mensas numulariorum, et cathedras vendentium columbas evertit:	vendentes, et ementes in templo: et mensas numulariorum, et cathedras vendentium columbas evertit.	vendentes in illo, et ementes,
	16 Et non sinebat ut quisquam transferret vas per templum:	
13 Et	17 Et docebat,	
dicit eis:	dicens eis:	46 Dicens illis:
	Nonne	

Γεγραπται· Ὁ οἰκος μου
οἰκος προσευχης κληθησεται,

ὑμεις δε αὐτον ἐποιησατε
σπηλαιον λῃστων. (CXXXIII)

γεγραπται· ὁτι ὁ οἰκος μου
οἰκος προσευχης κληθησεται
πασι τοις ἐθνεσιν;
ὑμεις δε ἐποιησατε αὐτον
σπηλαιον λῃστων.

Γεγραπται· ὁτι ὁ οἰκος μου
οἰκος προσευχης ἐστιν,

ὑμεις δε ἐποιησατε αὐτον
σπηλαιον λῃστων.

MARCI XI

18 *Και ἠκουσαν*
οἱ γραμματεις και οἱ ἀρχιερεις, και ἐζητουν
πως
αὐτον ἀπολεσουσιν·

ἐφοβουντο γαρ αὐτον,
ὁτι πας ὁ ὀχλος
ἐξεπλησσετο ἐπι τῃ διδαχῃ αὐτου.

LUCAE XIX

47 . . . *οἱ δε ἀρχιερεις και οἱ γραμματεις ἐζητουν*

αὐτον ἀπολεσαι,
και οἱ πρωτοι του λαου.
48 *Και οὐχ εὑρισκον το τι ποιησωσιν·*

ὁ λαος γαρ ἁπας
ἐξεκρεματο αὐτου ἀκουων.
47 *Και ἠν διδασκων το καθ᾽ ἡμεραν ἐν τῳ*
ἱερῳ· . . . (CXXXVIII)

CXXXVII

Christus extra urbem pernoctans. Discipuli admirantes ficum pridie arefactam. Efficacia fidei, precumque iniurias condonantium

MARCI XI

19 *Και ὁτε ὀψε ἐγενετο, ἐξεπορευετο ἐξω της*
πολεως.

20 *Και πρωι παραπορευομενοι, εἰδον την συκην*
ἐξηραμμενην ἐκ ῥιζων.

MATTHAEI XXI

20 *Και ἰδοντες οἱ μαθηται ἐθαυμασαν, λεγοντες·*
Πως παραχρημα ἐξηρανθη ἡ συκη;

21 *Ἀποκριθεις δε ὁ Ἰησους εἰπεν αὐτοις·*

Ἀμην

λεγω ὑμιν·
ἐαν ἐχητε πιστιν, — . *οὐ μονον το της συκης*
ποιησετε, ἀλλα

κἀν τῳ ὀρει τουτῳ εἰπητε·
Ἀρθητι και βληθητι εἰς την θαλασσαν,
[*και μη διακριθητε,*]

γενησεται.

22 *Και*
παντα, ὁσα ἀν αἰτησητε ἐν τῃ προσευχῃ
πιστευοντες, λημψεσθε.

MARCI XI

21 *Και ἀναμνησθεις ὁ Πετρος λεγει αὐτῳ· Ῥαββι,*
ἰδε, ἡ συκη, ἡν κατηρασω, ἐξηρανται.
22 *Και ἀποκριθεις ὁ Ἰησους λεγει αὐτοις·*
Ἐχετε πιστιν θεου.
23 *Ἀμην*
γαρ
λεγω ὑμιν,

ὁτι ὁς
ἀν εἰπῃ τῳ ὀρει τουτῳ·
Ἀρθητι και βληθητι εἰς την θαλασσαν, .
και μη διακριθῃ
ἐν τῃ καρδιᾳ αὐτου, ἀλλα πιστευσῃ, ὁτι ἁ λεγει
γινεται,
ἐσται
αὐτῳ, ὁ ἐαν εἰπῃ.
24 *Δια τουτο λεγω ὑμιν·*
παντα ὁσα ἀν προσευχομενοι αἰτεισθε,
πιστευετε ὁτι λαμβανετε,
και ἐσται ὑμιν.

Scriptum est: Domus mea
domus orationis vocabitur:

vos autem fecistis illam
speluucam latronum. (CXXXIII)

scriptum est: Quia domus mea
domus orationis vocabitur
omnibus gentibus?
Vos autem fecistis eam
speluncam latronum. (CXXXIII)

Scriptum est: Quia domus mea
domus orationis est.

Vos autem fecistis illam
speluucam latrouum. (CXXXIII)

MARCI XI

18 Quo audito
principes sacerdotum, et Scribae

quaerebant
quomodo
eum perderent:

timebant enim eum,
quoniam universa turba
admirabatur super doctrina eius,

LUCAE XIX

47 . . . Principes autem sacerdotum, et Scribae,
et Principes plebis
quaerebant

illum perdere:
48 Et non inveniebant quid facerent illi.

Omnis enim populus
suspensus erat, audiens illum.
47 Et erat docens quotidie in templo . . . .
(CXXXVIII)

CXXXVII

Christus extra urbem pernoctans. Discipuli admirantes ficum pridie arefactam. Efficacia fidei precumque iniurias condonantium

MARCI XI

19 Et cum vespera facta esset, egrediebatur
de civitate.

20 Et cum mane transirent, viderunt ficum ari-
dam factam a radicibus.

MATTHAEI XXI

20 Et videntes discipuli, mirati sunt, dicentes:
Quomodo continuo aruit?

21 Respondens autem Iesus, ait eis:

Amen dico vobis,
si habueritis fidem, — non solum de ficulnea
facietis, sed et si

monti huic dixeritis: Tolle, et iacta te in mare,
[et non haesitaveritis,]

fiet.

22 Et
omnia quaecumque petieritis in oratione
credentes, accipietis

MARCI XI

21 Et recordatus Petrus, dixit ei: Rabbi, ecce
ficus, cui maledixisti, aruit,
22 Et respondens Iesus ait illis:
Habete fidem Dei.
23 Amen dico vobis,

quia quicumque
dixerit huic monti: Tollere, et mittere in mare,
et non haesitaverit
in corde suo, sed crediderit, quia quodcumque
dixerit, fiat,
fiet
ei.
24 Propterea dico vobis,
omnia quaecumque orantes petitis,
credite quia accipietis,
et evenient vobis.

MARCI XI

25 *Και ὁταν στηκητε προσευχομενοι, ἀφιετε, εἰ τι ἐχετε κατα τινος· ἱνα και ὁ πατηρ ὑμων, ὁ ἐν τοις οὐρανοις, ἀφῃ ὑμιν τα παραπτωματα ὑμων.*

26 *Εἰ δε ὑμεις οὐκ ἀφιετε, οὐδε ὁ πατηρ ὑμων, ὁ ἐν τοις οὐρανοις, ἀφησει τα παραπτωματα ὑμων.*

CXXXVIII

Christus in templo pontifices et scribas sciscitantes de ipsius potestate eludens

MATTHAEI XXI	MARCI XI	LUCAE XX
		1 *Και ἐγενετο, ἐν μιᾳ των ἡμερων ἐκεινων* ——
	27 *Και ἐρχονται παλιν εἰς Ἱεροσολυμα·*	
23 *Και ἐλθοντι αὐτῳ*		
εἰς το ἱερον	*και ἐν τῳ ἱερῳ*	*ἐν τῳ ἱερῳ*
	περιπατουντος	
		[*διδασκοντος*
	αὐτου,	*αὐτου*
		τον λαον], *και εὐαγγελιζομενου,*
προσηλθον	*ἐρχονται*	*ἐπεστησαν*
αὐτῳ	*προς αὐτον*	
διδασκοντι		
οἱ ἀρχιερεις	*οἱ ἀρχιερεις,*	*οἱ ἀρχιερεις*
	και οἱ γραμματεις,	*και οἱ γραμματεις,*
και οἱ πρεσβυτεροι	*και οἱ πρεσβυτεροι,*	*συν τοις πρεσβυτεροις,*
του λαου,	*του λαου,*	
	28 *Και λεγουσιν αὐτῳ·*	2 *Και εἰπον προς αὐτον,*
λεγοντες·		*λεγοντες·*
		Εἰπε ἡμιν,
Ἐν ποιᾳ ἐξουσιᾳ ταυτα ποιεις;	*Ἐν ποιᾳ ἐξουσιᾳ ταυτα ποιεις;*	*ἐν ποιᾳ ἐξουσιᾳ ταυτα ποιεις;*
και τις	*και τις*	*ἠ τις*
		ἐστιν
σοι ἐδωκεν την ἐξουσιαν ταυτην;	*σοι την ἐξουσιαν ταυτην ἐδωκεν,*	*ὁ δους σοι την ἐξουσιαν ταυτην;*
	ἱνα ταυτα ποιῃς;	
24 *Ἀποκριθεις δε ὁ Ἰησους εἰπεν αὐτοις· Ἐρωτησω ὑμας κἀγω λογον ἑνα,*	29 *Ὁ δε Ἰησους ἀποκριθεις εἰπεν αὐτοις· Ἐπερωτησω ὑμας κἀγω ἑνα λογον,*	3 *Ἀποκριθεις δε εἰπε προς αὐτους· Ἐρωτησω ὑμας κἀγω ἑνα λογον,*
	και ἀποκριθητε μοι,	*και εἰπατε μοι.*
ὁν ἐαν εἰπητε μοι,		
κἀγω ὑμιν ἐρω,	*και ἐρω ὑμιν,*	
ἐν ποιᾳ ἐξουσιᾳ ταυτα ποιω.	*ἐν ποιᾳ ἐξουσιᾳ ταυτα ποιω.*	
25 *Το βαπτισμα Ἰωαννου*	30 *Το βαπτισμα Ἰωαννου*	4 *Το βαπτισμα Ἰωαννου*
ποθεν ἠν;		
ἐξ οὐρανου,	*ἐξ οὐρανου*	*ἐξ οὐρανου*
	ἠν,	*ἠν,*
ἠ ἐξ ἀνθρωπων;	*ἠ ἐξ ἀνθρωπων;*	*ἠ ἐξ ἀνθρωπων;*
	ἀποκριθητε μοι.	
οἱ δε διελογιζοντο παρ' ἑαυτοις,	31 *Και ἐλογιζοντο προς ἑαυτους,*	5 *Οἱ δε συνελογισαντο προς ἑαυτους,*
λεγοντες·	*λεγοντες·*	*λεγοντες·*
		Ὁτι
Ἐαν εἰπωμεν, ἐξ οὐρανου, ἐρει ἡμιν·	*Ἐαν εἰπωμεν, ἐξ οὐρανου, ἐρει·*	*ἐαν εἰπωμεν, ἐξ οὐρανου, ἐρει·*
Δια τι οὐν οὐκ ἐπιστευσατε αὐτῳ;	*Δια τι οὐν οὐκ ἐπιστευσατε αὐτῳ;*	*Δια τι οὐν οὐκ ἐπιστευσατε αὐτῳ;*

MARCI XI

25 Et cum stabitis ad orandum, dimittite si quid habetis adversus aliquem: ut et Pater vester qui in caelis est, dimittat vobis peccata vestra.

26 Quod si vos non dimiseritis: nec Pater vester, qui in caelis est, dimittet vobis peccata vestra.

CXXXVIII

Christus in templo pontifices et scribas sciscitantes de ipsius potestate eludens

MATTHAEI XXI	MARCI XI	LUCAE XX
	27 Et veniunt rursus Ierolo-lymam.	1 Et factum est in una dierum, —
23 Et cum venisset		
in templum,	Et cum ambularet in templo,	in templo, [docente illo populum], et evangelizante,
accesserunt ad eum docentem,	accedunt ad eum	convenerunt
principes sacerdotum, et seniores populi,	summi sacerdotes, et Scribae, et seniores:	principes sacerdotum, et Scribae cum senioribus,
dicentes:	28 Et dicunt ei:	2 Et aiunt — ad illum [dicentes]: Dic nobis,
In qua potestate haec facis? Et quis	In qua potestate haec facis? et quis	in qua potestate haec facis? aut: Quis est, qui
tibi dedit hanc potestatem?	dedit tibi hanc potestatem ut ista facias?	dedit tibi hanc potestatem?
24 Respondens Iesus dixit eis: Interrogabo vos et ego unum sermonem:	29 Iesus autem respondens, ait illis: Interrogabo vos et ego unum verbum, et respondete mihi:	3 Respondens autem Iesus, dixit ad illos: Interrogabo vos et ego unum verbum. Respondete mihi:
quem si dixeritis mihi, et ego vobis dicam in qua potestate haec facio.	et dicam vobis in qua potestate haec faciam.	
25 Baptismus Ioannis unde erat?	30 Baptismus Ioannis,	4 Baptismus Ioannis
e caelo,	de caelo erat,	de caelo erat,
an ex hominibus?	an ex hominibus? Respondete mihi.	an ex hominibus?
At illi cogitabant inter se, dicentes:	31 At illi cogitabant secum, dicentes:	5 At illi cogitabant intra se, dicentes: Quia
26 Si dixerimus, e caelo, dicet nobis:	Si dixerimus, De caelo, dicet,	si dixerimus, De caelo, dicet,
Quare ergo non credidistis illi?	Quare ergo non credidistis ei?	Quare ergo non credidistis illi?

26 *Ἐαν δε εἰπωμεν, ἐξ ανθρωπων,*	32 *Ἀλλ᾽ ἐαν εἰπωμεν, ἐξ ἀνθρωπων,*	6 *Ἐαν δε εἰπωμεν, ἐξ ανθρωπων,*
φοβουμεθα τον ὀχλον·	*ἐφοβουντο τον λαον·*	
		πας ὁ λαος καταλιθασει ἡμας·
παντες γαρ ἐχουσι τον Ἰωαννην ὡς	*ἁπαντες γαρ εἰχον τον Ἰωαννην, ὁτι ὀντως*	*πεπεισμενος γαρ ἐστιν Ἰωαννην*
προφητην.	*προφητης ἠν.*	*προφητην εἰναι.*
27 *Και ἀποκριθεντες τῳ Ἰησου εἰπον·*	33 *Και ἀποκριθεντες λεγουσι τῳ Ἰησου·*	7 *Και ἀπεκριθησαν*
Οὐκ οἰδαμεν.	*Οὐκ οἰδαμεν.*	*μη εἰδεναι ποθεν.*
	και ὁ Ἰησους ἀποκριθεις	8 *Και ὁ Ἰησους*
ἐφη αὐτοις και αὐτος·	*λεγει αὐτοις·*	*εἰπεν αὐτοις·*
Οὐδε ἐγω λεγω ὑμιν, ἐν ποιᾳ ἐξουσιᾳ ταυτα ποιω.	*Οὐδε ἐγω λεγω ὑμιν, ἐν ποιᾳ ἐξουσιᾳ ταυτα ποιω.* **(CXL)**	*Οὐδε ἐγω λεγω ὑμιν, ἐν ποιᾳ ἐξουσιᾳ ταυτα ποιω.* **(CXL)**

CXXXIX

Parabola de duobus filiis iussis in vinea operari

MATTHAEI XXI

28 *Τι δε ὑμιν δοκει; Ἀνθρωπος εἰχε τεκνα δυο· και προσελθων τῳ πρωτῳ, εἰπε· Τεκνον ὑπαγε, σημερον ἐργαζου ἐν τῳ ἀμπελωνι μου.*
29 *Ὁ δε ἀποκριθεις εἰπεν· Οὐ θελω· ὑστερον δε μεταμεληθεις, ἀπηλθε.*
30 *Και προσελθων τῳ ἑτερῳ, εἰπεν ὡσαυτως. Ὁ δε ἀποκριθεις εἰπεν· Ἐγω, κυριε· και οὐκ ἀπηλθε.*
31 *Τις ἐκ των δυο ἐποιησε το θελημα του πατρος; Λεγουσιν αὐτῳ· Ὁ πρωτος. Λεγει αὐτοις ὁ Ἰησους· Ἀμην λεγω ὑμιν, ὁτι οἱ τελωναι και αἱ πορναι προαγουσιν ὑμας εἰς την βασιλειαν του θεου.*
32 *Ἠλθε γαρ προς ὑμας Ἰωαννης ἐν ὁδῳ δικαιοσυνης, και οὐκ ἐπιστευσατε αὐτῳ· οἱ δε τελωναι και αἱ πορναι ἐπιστευσαν αὐτῳ· ὑμεις δε ἰδοντες οὐ μετεμεληθητε ὑστερον, του πιστευσαι αὐτῳ.*

CXL

Parabola de vinitoribus. Pontificum in Christum machinae

MATTHAEI XXI	MARCI XII	LUCAE XX
	1 *Και ἠρξατο αὐτοις ἐν παραβολαις λεγειν·* —	9 *Ἠρξατο δε προς τον λαον λεγειν την παραβολην ταυτην·*
33 *Ἀλλην παραβολην ἀκουσατε·*		
Ἀνθρωπος ἠν οἰκοδεσποτης, ὁστις	*ἀνθρωπος*	*Ἀνθρωπος*
ἐφυτευσεν ἀμπελωνα,	*[Ἀμπελωνα ἐφυτευσεν],*	*ἐφυτευσεν ἀμπελωνα,*
και φραγμον — περιεθηκε [αὐτῳ],	*και περιεθηκε φραγμον,*	
και ὠρυξεν ἐν αυτῳ	*και ὠρυξεν*	
ληνον, και ᾠκοδομησε πυργον,	*ὑποληνιον, και ᾠκοδομησε πυργον,*	
και ἐξεδοτο αὐτον γεωργοις, και ἀπεδημησεν.	*και ἐξεδοτο αὐτον γεωργοις, και ἀπεδημησε.*	*και ἐξεδοτο αὐτον γεωργοις, και ἀπεδημησε χρονους ἱκανους.*

Si autem dixerimus, ex hominibus,	32 Si dixerimus, Ex hominibus,	6 Si autem dixerimus, Ex hominibus,
timemus turbam:	timemus populum.	
		plebs universa lapidabit nos:
omnes enim habebant Ioannem sicut	omnes enim habebant Ioannem quia vere	certi sunt enim, Ioannem
prophetam.	propheta esset.	prophetam esse.
27 Et respondentes Iesu, dixerunt:	33 Et respondentes dicunt Iesu:	7 Et responderunt
Nescimus.	Nescimus.	se nescire unde esset.
Ait illis et ipse:	Et respondens Iesus ait illis:	8 Et Iesus ait illis:
Nec ego dico vobis in qua potestate haec facio.	Neque ego dico vobis in qua potestate haec faciam. (CXL)	Neque ego dico vobis in qua potestate haec facio. (CXL)

CXXXIX

Parabola de duobus filiis iussis in vinea operari

MATTHAEI XXI

28 Quid autem vobis videtur? Homo quidam habebat duos filios, et accedens ad primum, dixit: Fili, vade hodie, operare in vinea mea.
29 Ille autem respondens, ait: Nolo. Postea autem, poenitentia motus, abiit.
30 Accedens autem ad alterum, dixit similiter: At ille respondens, ait: Eo, domine, et non ivit.
31 Quis ex duobus fecit voluntatem patris? Dicunt ei: Primus. Dicit illis Iesus: Amen dico vobis, quia publicani, et meretrices praecedent vos in regnum Dei.
32 Venit enim ad vos Ioannes in via iustitiae, et non credidistis ei: publicani autem, et meretrices crediderunt ei: vos autem videntes nec poenitentiam habuistis postea, ut crederetis ei.

CXL

Parabola de vinitoribus. Pontificum in Christum machinae

MATTHAEI XXI	MARCI XII	LUCAE XX
	1 Et coepit illis in parabolis loqui:	9 Coepit autem — ad plebem [dicere] parabolam hanc:
33 Aliam parabolam audite: Homo	— homo	Homo
erat paterfamilias, qui plantavit vineam,	[Vineam pastinavit],	plantavit vineam,
et sepem circumdedit ei,	et circumdedit sepem,	
et fodit in ea	et fodit	
torcular, et aedificavit turrim,	lacum, et aedificavit turrim,	
et locavit eam agricolis, et	et locavit eam agricolis, et	et locavit eam colonis: et ipse
peregre profectus est.	peregre profectus est.	peregre
		fuit multis temporibus.

34 Ὁτε δε ἠγγισεν	2 Και ——	10 Και
ὁ καιρος	τῳ καιρῳ	ἐν καιρῳ
των καρπων,		
ἀπεστειλε —— προς τους γεωργους	[ἀπεστειλε προς τους γεωργους]	ἀπεστειλε προς τους γεωργους
[τους δουλους	δουλον,	δουλον,
αὐτου]		
	ἱνα	ἱνα ——
	παρα των γεωργων	
λαβειν	λαβῃ	δωσιν
		αὐτῳ
τους καρπους αὐτου.	ἀπο του καρπου του ἀμπελωνος.	[ἀπο του καρπου του ἀμπελωνος]·
35 Και λαβοντες	3 Οἱ δε λαβοντες	
οἱ γεωργοι		οἱ δε γεωργοι
τους δουλους αὐτου,		
ὁν μεν ἐδειραν, ——	αὐτον ἐδειραν,	δειραντες αὐτον
	και ἀπεστειλαν κενον.	ἐξαπεστειλαν κενον.
	4 Και παλιν ἀπεστειλε	11 Και προσεθετο πεμψαι
	προς αὐτους	
	ἀλλον δουλον·	ἑτερον δουλον·
ὁν δε	κἀκεινον	οἱ δε κἀκεινον
		δειραντες
ἐλιθοβολησαν,	λιθοβολησαντες	
	ἐκεφαλαιωσαν,	
	και ἀπεστειλαν ἠτιμωμενον.	και ἀτιμασαντες ἐξαπεστειλαν
		κενον.
	5 Και παλιν ἀλλον ἀπεστειλε,	12 Και προσεθετο πεμψαι τριτον·
[ὁν δε	κἀκεινον	οἱ δε και τουτον
		τραυματισαντες ἐξεβαλον.
ἀπεκτειναν].	ἀπεκτειναν,	
36 Παλιν ἀπεστειλεν	και	
	πολλους	
ἀλλους	ἀλλους,	
δουλους πλειονας των πρωτων·		
και ἐποιησαν αὐτοις ὡσαυτως.		
	τους μεν δεροντες, τους δε ἀποκτεινοντες.	
		13 Εἰπε δε ὁ κυριος του ἀμπελωνος· Τι ποιησω; πεμψω τον υἱον μου τον ἀγαπητον·
	6 Ἐτι οὐν ἑνα υἱον ἐχων ἀγαπητον αὐτου, ——	
37 Ὑστερον δε	ἐσχατον	
ἀπεστειλε προς αὐτους τον υἱον αὐτου,	[ἀπεστειλε και αὐτον προς αὐτους],	
λεγων·	λεγων·	
	Ὁτι	
		ἰσως τουτον ἰδοντες
Ἐντραπησονται	ἐντραπησονται	ἐντραπησονται.
τον υἱον μου.	τον υἱον μου.	
	7 Ἐκεινοι	
38 Οἱ δε γεωργοι ἰδοντες	δε οἱ γεωργοι	14 Ἰδοντες δε —— οἱ γεωργοι
τον υἱον		[αὐτον]
εἰπον ἐν ἑαυτοις·	εἰπον προς ἑαυτους·	διελογιζοντο προς ἑαυτους,
		λεγοντες·
	Ὁτι	
Οὑτος ἐστιν ὁ κληρονομος· δευτε,	οὑτος ἐστιν ὁ κληρονομος· δευτε,	Οὑτος ἐστιν ὁ κληρονομος· δευτε,

34 Cum autem tempus	2 Et —— in tempore	10 Et in tempore
fructuum appropinquasset,		
misit —— ad agricolas	[misit ad agricolas]	misit ad cultores
[servos	servum	servum,
suos],		
ut	ut	ut ——
	ab agricolis	
acciperent	acciperet	
		darent
		illi
fructus eius.	de fructu vineae.	[de fructu vineae].
35 Et agricolae,	3 Qui	Qui
apprehensis	apprehensum ——	
servis eius,		
alium ceciderunt, ——	ceciderunt,	caesum
	dimiserunt [eum] vacuum.	dimiserunt eum inanem.
	4 Et iterum —— alium	11 Et addidit alterum
	servum [misit	servum mittere.
	ad illos]:	
		Illi autem
alium vero	et illum	hunc quoque
		caedentes,
lapidaverunt,		
	in capite vulneraverunt,	
	et contumeliis affecerunt.	et afficientes contumelia,
		dimiserunt inanem.
	5 Et rursum alium misit,	12 Et addidit tertium mittere:
[alium	et illum	qui et illum
		vulnerantes eiecerunt.
occiderunt].	occiderunt:	
36 Iterum misit	et ——	
alios	alios	
servos		
plures	[plures]:	
prioribus, et fecerunt illis similiter.		
	quosdam caedentes, alios vero	
	occidentes.	
		13 Dixit autem dominus vineae:
		Quid faciam? mittam filium meum
		dilectum:
	6 Adhuc ergo unum habens	
	filium charissimum: ——	
37 Novissime autem	novissimum	
misit ad eos filium suum, dicens:	[et illum misit ad eos], dicens:	
	Quia	
		forsitan, cum hunc viderint,
Verebuntur	reverebuntur	verebuntur.
filium meum.	filium meum.	
38 Agricolae autem videntes	7 Coloni autem	14 Quem cum vidissent coloni,
filium,		
		cogitaverunt
dixerunt intra se: Hic est heres,	dixerunt ad invicem: Hic est heres:	intra se, dicentes: Hic est heres,
venite,	venite,	

ἀποκτεινωμεν αὐτον, και κατασχωμεν την κληρονομιαν αὐτου.	ἀποκτεινωμεν αὐτον, και ἡμων ἐσται ἡ κληρονομια.	ἀποκτεινωμεν αὐτον, ἱνα ἡμων γενηται ἡ κληρονομια.
39 Και λαβοντες αὐτον ἐξεβαλον ——, και ἀπεκτειναν [ἐξω του ἀμπελωνος].	8 Και λαβοντες αὐτον ἀπεκτειναν, και ἐξεβαλον ἐξω του ἀμπελωνος.	15 Και ἐκβαλοντες αὐτον —— ἀπεκτειναν [ἐξω του ἀμπελωνος]
40 Ὁταν οὐν ἐλθῃ ——, τι ποιησει τοις γεωργοις ἐκεινοις [ὁ κυριος του ἀμπελωνος];	9 Τι οὐν ποιησει ὁ κυριος του ἀμπελωνος;	τι οὐν ποιησει αὐτοις ὁ κυριος του ἀμπελωνος;
41 Λεγουσιν αὐτῳ· Κακους κακως ἀπολεσει αὐτους, και τον ἀμπελωνα ἐκδωσεται ἀλλοις γεωργοις, οἰτινες ἀποδωσουσιν αὐτῳ τους καρπους ἐν τοις καιροις αὐτων.	ἐλευσεται, και ἀπολεσει τους γεωργους, και δωσει τον ἀμπελωνα ἀλλοις.	16 Ἐλευσεται, και ἀπολεσει τους γεωργους τουτους, και δωσει τον ἀμπελωνα ἀλλοις. ἀκουσαντες δε εἰπον· Μη γενοιτο.
42 Λεγει αὐτοις ὁ Ἰησους· Οὐδεποτε —— ἐν ταις γραφαις [ἀνεγνωτε]· Λιθον ὁν ἀπεδοκιμασαν οἱ οἰκοδομουντες, οὑτος ἐγενηθη εἰς κεφαλην γωνιας· παρα κυριου ἐγενετο αὑτη, και ἐστι θαυμαστη ἐν ὀφθαλμοις ἡμων;	10 Οὐδε την γραφην ταυτην ἀνεγνωτε; Λιθον ὁν ἀπεδοκιμασαν οἱ οἰκοδομουντες, οὑτος ἐγενηθη εἰς κεφαλην γωνιας· 11 Παρα κυριου ἐγενετο αὑτη, και ἐστι θαυμαστη ἐν ὀφθαλμοις ἡμων;	17 Ὁ δε ἐμβλεψας αὐτοις εἰπε· Τι οὐν ἐστι το γεγραμμενον τουτο; Λιθον ὁν ἀπεδοκιμασαν οἱ οἰκοδομουντες, οὑτος ἐγενηθη εἰς κεφαλην γωνιας·

MATTHAEI XXI	LUCAE XX
43 Δια τουτο λεγω ὑμιν, ὁτι ἀρθησεται ἀφ᾽ ὑμων ἡ βασιλεια του θεου, και δοθησεται ἐθνει ποιουντι τους καρπους αὐτης.	
44 Και ὁ πεσων ἐπι τον λιθον τουτον συνθλασθησεται· ἐφ᾽ ὁν δ᾽ ἀν πεσῃ, λικμησει αὐτον.	18 Πας ὁ πεσων ἐπ᾽ ἐκεινον τον λιθον συνθλασθησεται· ἐφ᾽ ὁν δ᾽ ἀν πεσῃ, λικμησει αὐτον.
45 Και ἀκουσαντες οἱ ἀρχιερεις και οἱ Φαρισαιοι τας παραβολας αὐτου ἐγνωσαν, ὁτι περι αὐτων λεγει.	19 Και —— οἱ ἀρχιερεις και οἱ γραμματεις . . .

MATTHAEI XXI	MARCI XII	LUCAE XX
46 Και ζητουντες αὐτον κρατησαι	12 Και ἐζητουν αὐτον κρατησαι,	19 . . . [ἐζητησαν] ἐπιβαλειν ἐπ᾽ αὐτον τας χειρας ἐν αὐτῃ τῃ ὡρᾳ,

occidamus eum, et habebimus hereditatem eius.	occidamus eum: et uostra erit hereditas.	uccidamas illum, ut nustra fiat hereditas.
39 Et apprehensum enm eiecerunt —, et occiderunt [extra viaeam].	8 Et apprehendentes eum, occiderunt: et eiecerunt extra vineam.	15 Et eiectum illum —, occiderunt [extra vineam.]
40 Cua ergo veuerit —, qaid faciet agricolis illis [dominus vineae]?	9 Quid ergo faciet Domiaus vineae?	Quid ergo faciet illis duminus vineae?
41 Aiuut illi: Malus male perdet:	Veniet et perdet coloaos:	16 Veniet et perdet culonus istus,
et vineam suam locabit aliis agriculis, qui reddaut ei fructum tempuribus suis.	et dabit vineam aliis.	et dabit vineam aliis
		Quu audito, dixerunt illi: Absit. 17 Ille aatem aspicieas eus ait:
42 Dicit illis Iesus: Numquam — in Scripturis [legistis]:	10 Nec scripturam hanc legistis:	Quid est ergu huc, quod scriptam est:
Lapidem, quem reprobaverunt aedificantes, hic factus est in caput anguli?	Lapidem, quem reprobaverunt aedificautes, hic factus est in caput anguli?	Lapidem, quem reprobaverunt aedificantes, factus est in capat anguli?
A Domino factum est istud, et est mirabile in oculis uostris:	11 A Domino factum est istud, et est mirabile iu oculis nostris?	

MATTHAEI XXI	LUCAE XX
43 Ideo dicu vobis, quia auferetur a vubis regnum Dei, et dabitur genti facienti fructus eius.	
44 Et qui ceciderit super lapidem istum, cunfringetur: super quem vero ceciderit, conteret eum.	18 Omnis, qui ceciderit super illum lapidem, couquassabitur: super quem autem ceciderit, comminuet illum.
45 Et cum audissent principes sacerdotum, et Pharisaei	19 Et — priucipes sacerdotum, et Scribae ...
parabolas eias, cogaoveruut quod de ipsis diceret.	

MATTHAEI XXI	MARCI XII	LUCAE XX
46 Et quaerentes eum tenere,	12 Et quaerebant eum teuere	19 ... [qaaerebant] mittere in illum manus illa hora:

ἐφοβηθησαν τους ὀχλους, ἐπειδη ὡς προφητην αὐτον εἰχον.	και ἐφοβηθησαν τον ὀχλον·	και ἐφοβηθησαν τον λαον·
	ἐγνωσαν γαρ, ὁτι προς αὐτους την παραβολην	ἐγνωσαν γαρ, ὁτι προς αὐτους την παραβολην ταυτην
	εἰπε· και ἀφεντες αὐτον ἀπηλθον. **(CXLII)**	εἰπε. **(CXLII)**

CXLI

Parabola de regio epulo

MATTHAEI XXII

1 *Και ἀποκριθεις ὁ Ἰησους παλιν εἰπεν αὐτοις ἐν παραβολαις, λεγων·*
2 *Ὡμοιωθη ἡ βασιλεια των οὐρανων ἀνθρωπῳ βασιλει, ὁστις ἐποιησε γαμους τῳ υἱῳ αὐτου,*
3 *Και ἀπεστειλε τους δουλους αὐτου, καλεσαι τους κεκλημενους εἰς τους γαμους· και οὐκ ἠθελον ἐλθειν.*
4 *Παλιν ἀπεστειλεν ἀλλους δουλους, λεγων· Εἰπατε τοις κεκλημενοις· Ἰδου, το ἀριστον μου ἡτοιμασα· οἱ ταυροι μου και τα σιτιστα τεθυμενα, και παντα ἑτοιμα· δευτε εἰς τους γαμους.*
5 *Οἱ δε ἀμελησαντες, ἀπηλθον· ὁ μεν εἰς τον ἰδιον ἀγρον, ὁ δε εἰς την ἐμποριαν αὐτου,*
6 *Οἱ δε λοιποι κρατησαντες τους δουλους αὐτου, ὑβρισαν και ἀπεκτειναν.*
7 *Ἀκουσας δε ὁ βασιλευς, ὠργισθη· και πεμψας τα στρατευματα αὐτου, ἀπωλεσε τους φονεις ἐκεινους, και την πολιν αὐτων ἐνεπρησε.*
8 *Τοτε λεγει τοις δουλοις αὐτου· Ὁ μεν γαμος ἑτοιμος ἐστιν, οἱ δε κεκλημενοι οὐκ ἠσαν ἀξιοι.*
9 *Πορευεσθε οὐν ἐπι τας διεξοδους των ὁδων, και ὁσους ἀν εὑρητε, καλεσατε εἰς τους γαμους.*
10 *Και ἐξελθοντες οἱ δουλοι ἐκεινοι εἰς τας ὁδους, συνηγαγον παντας, ὁσους εὑρον, πονηρους τε και ἀγαθους· και ἐπλησθη ὁ γαμος ἀνακειμενων.*
11 *Εἰσελθων δε ὁ βασιλευς θεασασθαι τους ἀνακειμενους, εἰδεν ἐκει ἀνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμενον ἐνδυμα γαμου·*
12 *Και λεγει αὐτῳ· Ἑταιρε, πως εἰσηλθες ὡδε, μη ἐχων ἐνδυμα γαμου; Ὁ δε ἐφιμωθη.*
13 *Τοτε εἰπεν ὁ βασιλευς τοις διακονοις· Δησαντες αὐτου ποδας και χειρας, ἀρατε αὐτον, και ἐκβαλετε εἰς το σκοτος το ἐξωτερον· ἐκει ἐσται ὁ κλαυθμος και ὁ βρυγμος των ὀδοντων.*
14 *Πολλοι γαρ εἰσι κλητοι, ὀλιγοι δε ἐκλεκτοι.*

CXLII

Tributum solvendum. Resurrectio. Sadducaei silere coacti

MATTHAEI XXII	MARCI XII	LUCAE XX
15 *Τοτε πορευθεντες οἱ Φαρισαιοι συμβουλιον ἐλαβον, . . .*		
16 *Και ἀποστελλουσιν αὐτῳ*	13 *Και ἀποστελλουσι προς αὐτον*	20 *Και παρατηρησαντες ἀπεστειλαν*
		ἐγκαθετους,
	τινας	
τους μαθητας αὐτων μετα των Ἡρωδιανων, . . .	*των Φαρισαιων και των Ἡρωδιανων,*	
		ὑποκρινομενους ἑαυτους δικαιους εἰναι,
15 *. . . ὁπως αὐτον παγιδευσωσιν ἐν λογῳ*	*ἱνα αὐτον ἀγρευσωσι λογῳ.*	*ἱνα ἐπιλαβωνται αὐτου λογου,*
		εἰς το παραδουναι αὐτον τῃ ἀρχῃ και τῃ ἐξουσιᾳ του ἡγεμονος.
	14 *Οἱ δε ἐλθοντες λεγουσιν αὐτῳ·*	21 *Και ἐπηρωτησαν αὐτον,*

timuerunt turbas: quoniam sicut prophetam eum habebant.	et timuerunt turbam.	et timuerunt populum:
	cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam hanc dixerit. Et relicto eo abierunt (CXLII)	cognoverunt enim quod ad ipsos dixerit similitudinem hanc. (CXLII)

CXLI

Parabola de regio epulo

MATTHAEI XXII

1 Et respondens Iesus, dixit iterum in parabolis eis, dicens:

2 Simile factum est regnum coelorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo.

3 Et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias, et nolebant venire.

4 Iterum misit alios servos, dicens: Dicite invitatis: Ecce prandium meum paravi, tauri mei et altilia occisa sunt, et omnia parata: venite ad nuptias.

5 Illi autem neglexerunt, et abierunt, alius in villam suam, alius vero ad negotiationem suam:

6 Reliqui vero tenuerunt servos eius, et contumeliis affectos occiderunt.

7 Rex autem cum audisset, iratus est: et missis exercitibus suis, perdidit homicidas illos, et civitatem illorum succendit.

8 Tunc ait servis suis: Nuptiae quidem paratae sunt, sed qui invitati erant, non fuerunt digni.

9 Ite ergo ad exitus viarum, et quoscumque inveneritis, vocate ad nuptias.

10 Et egressi servi eius in vias, congregaverunt omnes quos invenerant, malos et bonos: et impletae sunt nuptiae discumbentium.

11 Intravit autem rex ut videret discumbentes, et vidit ibi hominem non vestitum veste nuptiali.

12 Et ait illi: Amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? At ille obmutuit.

13 Tunc dixit rex ministris: Ligatis manibus et pedibus eius, mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus, et stridor dentium.

14 Multi enim sunt vocati, pauci vero electi.

CXLII

Tributum solvendum. Resurrectio. Sadducaei silere coacti

MATTHAEI XXII	MARCI XII	LUCAE XX
15 Tunc abeuntes Pharisaei, consilium inierunt . : .		
16 Et mittunt ei	13 Et mittunt ad eum	20 Et observantes miserunt
		insidiatores,
	quosdam	
discipulos suos cum Herodianis . . .	ex Pharisaeis, et Herodianis,	
		qui se iustos simularent,
15 . . . ut caperent eum in sermone,	ut eum caperent in verbo.	ut caperent eum in sermone, ut traderent illum principatui, et potestati praesidis.
	14 Qui venientes dicunt ei:	21 Et interrogaverunt eum,

16 . . . λεγοντες·		λεγοντες·
Διδασκαλε, οἰδαμεν, ὁτι	Διδασκαλε, οἰδαμεν, ὁτι	Διδασκαλε, οἰδαμεν, ὁτι
ἀληθης εἰ —,	ἀληθης εἰ,	
		ὀρθως λεγεις και διδασκεις,
και οὐ μελει σοι περι οὐδενος·	και οὐ μελει σοι περι οὐδενος·	
οὐ γαρ βλεπεις εἰς προσωπον	οὐ γαρ βλεπεις εἰς προσωπον	και οὐ λαμβανεις προσωπον,
ἀνθρωπων,	ἀνθρωπων,	
[και την ὁδον του θεου ἐν ἀληθειᾳ	ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἀληθειας την ὁδον του θεου	ἀλλ᾽ ἐπ᾽ ἀληθειας την ὁδον του θεου
διδασκεις].	διδασκεις·	διδασκεις·
17 Εἰπε οὐν ἡμιν, τι σοι δοκει;		
ἐξεστι	ἐξεστι	22 Ἐξεστιν
		ἡμιν
δουναι κηνσον Καισαρι, ἢ οὐ;	κηνσον Καισαρι δουναι, ἢ οὐ;	Καισαρι φορον δουναι, ἢ οὐ;
	δωμεν, ἢ μη δωμεν;	
18 Γνους δε	15 Ὁ δε εἰδως	23 Κατανοησας δε
ὁ Ἰησους		
την πονηριαν αὐτων εἰπε·	αὐτων την ὑποκρισιν εἰπεν	αὐτων την πανουργιαν εἰπε
	αὐτοις·	προς αὐτους·
Τι με πειραζετε,	Τι με πειραζετε;	Τι με πειραζετε;
ὑποκριται;		
19 Ἐπιδειξατε μοι το νομισμα	φερετε μοι δηναριον,	ἐπιδειξατε μοι δηναριον·
του κηνσου.		
	ἱνα ἰδω.	
οἱ δε προσηνεγκαν	16 Οἱ δε ἠνεγκαν.	
αὐτῳ δηναριον.		
20 Και λεγει αὐτοις·	και λεγει αὐτοις·	
Τινος ἡ εἰκων αὑτη και ἐπιγραφη;	Τινος ἡ εἰκων αὑτη και ἐπιγραφη;	τινος ἐχει εἰκονα και ἐπιγραφην;
	οἱ δε	ἀποκριθεντες δε
21 Λεγουσιν	εἰπον	εἰπον·
αὐτῳ·	αὐτῳ·	
Καισαρος.	Καισαρος.	Καισαρος.
τοτε	17 Και ἀποκριθεις ὁ Ἰησους	25 Ὁ δε
λεγει αὐτοις· Ἀποδοτε	εἰπεν αὐτοις· Ἀποδοτε	εἰπεν αὐτοις· Ἀποδοτε
οὐν		τοινυν
τα Καισαρος Καισαρι, και τα	τα Καισαρος Καισαρι, και τα	τα Καισαρος Καισαρι, και τα
του θεου τῳ θεῳ.	του θεου τῳ θεῳ.	του θεου τῳ θεῳ.
		26 Και οὐκ ἰσχυσαν ἐπιλαβε-
		σθαι αὐτου ῥηματος ἐναντιον του
		λαου,
22 Και ἀκουσαντες	και	και
ἐθαυμασαν,	ἐθαυμασαν	θαυμασαντες
	ἐπ᾽ αὐτῳ.	ἐπι τῃ ἀποκρισει αὐτου
		ἐσιγησαν.
και ἀφεντες αὐτον ἀπηλθον.		
23 Ἐν ἐκεινῃ τῃ ἡμερᾳ	18 Και	
προσηλθον	ἐρχονται —	27 Προσελθοντες δε
αὐτῳ	προς αὐτον	
		τινες
Σαδδουκαιοι,	[Σαδδουκαιοι],	των Σαδδουκαιων,
οἱ λεγοντες	οἱτινες λεγουσιν	οἱ ἀντιλεγοντες
μη εἰναι ἀναστασιν,	ἀναστασιν μη εἰναι·	ἀναστασιν μη εἰναι,
και ἐπηρωτησαν αὐτον,	και ἐπηρωτησαν αὐτον,	ἐπηρωτησαν αὐτον,
24 Λεγοντες·	λεγοντες·	28 Λεγοντες·
Διδασκαλε,	19 Διδασκαλε,	Διδασκαλε,
Μωσης εἰπεν·	Μωσης ἐγραψεν	Μωσης ἐγραψεν
	ἡμιν,	ἡμιν·

16 . . . dicentes:		dicentes:
Magister, scimus quia verax es, —	Magister, scimus quia verax es,	Magister, scimus quia recte dicis, et doces:
et non est tibi cura de aliquo:	et non curas quemquam:	
non enim respicis personam hominum,	nec enim vides in faciem hominum,	et non accipis personam,
[et viam Dei in veritate doces]:	sed in veritate viam Dei doces.	sed viam Dei in veritate doces:
17 Dic ergo nobis quid tibi videtur, licet	licet	22 Licet nobis
censum dare Caesari, an non?	dari tributum Caesari, an non dabimus?	tributum dare Caesari, an non?
18 Cognita autem Iesus nequitia eorum, ait:	15 Qui sciens versutiam illorum, ait illis:	23 Considerans autem dolum illorum, dixit ad eos:
Quid me tentatis hypocritae?	Quid me tentatis?	Quid me tentatis?
19 Ostendite mihi numisma census.	afferte mihi denarium ut videam.	24 Ostendite mihi denarium:
At illi obtulerunt ei denarium.	16 At illi attulerunt ei.	
20 Et ait illis Iesus:	Et ait illis:	
Cuius est imago haec, et superscriptio?	Cuius est imago haec, et inscriptio?	Cuius habet imaginem, et inscriptionem?
21 Dicunt ei: Caesaris.	Dicunt ei: Caesaris.	Respondentes dixerunt ei: Caesaris.
Tunc ait illis: Reddite ergo quae sunt Caesaris, Caesari: et quae sunt Dei, Deo.	17 Respondens autem Iesus dixit illis: Reddite igitur quae sunt Caesaris, Caesari: et quae sunt Dei, Deo.	25 Et dixit illis: Reddite igitur quae sunt Caesaris, Caesari: et quae sunt Dei, Deo.
		26 Et non potuerunt verbum eius reprehendere coram plebe:
22 Et audientes mirati sunt,	Et mirabantur super eo.	et mirati in responso eius tacuerunt.
et relicto eo abierunt.		
23 In illo die accesserunt ad eum	18 Et venerunt ad eum	27 Accesserunt autem quidam
Sadducaei, qui dicunt non esse resurrectionem:	Sadducaei, qui dicunt — non esse [resurrectionem]:	Sadducaeorum, qui negant esse resurrectionem,
et interrogaverunt eum,	et interrogabant eum dicentes:	et interrogaverunt eum,
24 Dicentes: Magister, Moyses dixit:	19 Magister, Moyses — scripsit [nobis],	28 Dicentes: Magister, Moyses scripsit nobis:

	ὁτι	
Ἐαν τις	ἐαν τινος	Ἐαν τινος
	ἀδελφος	ἀδελφος
ἀποθανῃ	ἀποθανῃ,	ἀποθανῃ
	και καταλιπῃ γυναικα,	ἐχων γυναικα,
μη ἐχων τεκνα,	και τεκνα μη ἀφῃ,	και οὑτος ἀτεκνος
		ἀποθανῃ,
ἐπιγαμβρευσει ὁ ἀδελφος αὐτου	ἱνα λαβῃ ὁ ἀδελφος αὐτου	ἱνα λαβῃ ὁ ἀδελφος αὐτου
την γυναικα	την γυναικα	την γυναικα
αὐτου,	αὐτου,	
και ἀναστησει σπερμα	και ἐξαναστησῃ σπερμα	και ἐξαναστησῃ σπερμα
τῳ ἀδελφῳ αὐτου.	τῳ ἀδελφῳ αὐτου.	τῳ ἀδελφῳ αὐτου.
25 Ἠσαν δε —— ἑπτα ἀδελφοι	20 Ἑπτα οὐν ἀδελφοι ἠσαν·	29 Ἑπτα οὐν ἀδελφοι ἠσαν·
[παρ' ἡμιν]·		
και ὁ πρωτος γαμησας	και ὁ πρωτος ἐλαβε γυναικα,	και ὁ πρωτος λαβων γυναικα
ἐτελευτησε· και μη ἐχων σπερμα	και ἀποθνησκων οὐκ ἀφηκε σπερμα.	ἀπεθανεν ἀτεκνος.
ἀφηκε την γυναικα αὐτου τῳ		
ἀδελφῳ αὐτου.		
26 Ὁμοιως		
και	21 Και —— ἐλαβεν	30 Και ἐλαβεν
ὁ δευτερος,	[ὁ δευτερος]	ὁ δευτερος
	αὐτην, και	την γυναικα και
		οὑτος
	ἀπεθανε, και οὐδε αὐτος ἀφηκε	ἀπεθανεν ἀτεκνος.
	σπερμα·	
και ὁ τριτος,	και ὁ τριτος	31 Και ὁ τριτος,
		ἐλαβεν αὐτην·
	ὡσαυτως.	ὡσαυτως δε
	22 Και ἐλαβον αὐτην	και
ἑως		
των ἑπτα.	οἱ ἑπτα,	οἱ ἑπτα,
	και οὐκ ἀφηκαν σπερμα.	και οὐ κατελιπον τεκνα,
		και ἀπεθανον.
27 Ὑστερον δε παντων	ἐσχατη παντων	32 Ὑστερον δε παντων
ἀπεθανε και ἡ γυνη.	ἀπεθανε και ἡ γυνη.	ἀπεθανε και ἡ γυνη.
28 Ἐν τῃ οὐν ἀναστασει	23 Ἐν τῃ οὐν ἀναστασει,	33 Ἐν τῃ οὐν ἀναστασει
	ὁταν ἀναστωσι,	
τινος των ἑπτα ἐσται γυνη;	τινος αὐτων ἐσται γυνη;	τινος αὐτων γινεται γυνη;
παντες		
γαρ	οἱ γαρ	οἱ γαρ
	ἑπτα	ἑπτα
ἐσχον αὐτην.	ἐσχον αὐτην	ἐσχον αὐτην
	γυναικα.	γυναικα.
29 Ἀποκριθεις δε Ἰησους εἰπεν	24 Και ἀποκριθεις ὁ Ἰησους εἰπεν	34 Και ἀποκριθεις εἰπεν αὐτοις
αὐτοις·	αὐτοις·	ὁ Ἰησους·
	Οὐ δια τουτο	
Πλανασθε μη εἰδοτες τας γραφας,	πλανασθε μη εἰδοτες τας γραφας,	
μηδε την δυναμιν του θεου.	μηδε την δυναμιν του θεου;	
		Οἱ υἱοι του αἰωνος τουτου γαμουσι,
		και ἐκγαμισκονται·
		35 Οἱ δε καταξιωθεντες του
		αἰωνος ἐκεινου τυχειν
30 Ἐν γαρ	25 Ὁταν γαρ ——	
τῃ ἀναστασει	ἀναστωσιν	και της ἀναστασεως
	[ἐκ νεκρων],	της ἐκ νεκρων
οὐτε γαμουσιν, οὐτε ἐκγαμιζονται,	οὐτε γαμουσιν, οὐτε γαμισκονται,	οὐτε γαμουσιν, οὐτε ἐκγαμισκονται.

	ut	
Si quis	si cuius	Si —— alicuius
	frater	[frater]
mortuus fuerit	mortuus fuerit,	mortuus fuerit
	et dimiserit uxorem,	habens uxorem,
non habens filium,	et filios non reliquerit,	et hic sine liberis fuerit,
ut ducat	accipiat	ut accipiat
		eam
frater eius uxorem	frater eius uxorem	frater eius uxorem,
illius,	ipsius,	
et suscitet semen fratri suo.	et resuscitet semen fratri suo.	et suscitet semen fratri suo.
25 Erant autem — septem fratres	20 Septem ergo fratres erant:	29 Septem ergo fratres erant:
[apud nos]:		
et primus, uxore ducta,	et primus accepit uxorem, et	et primus accipit uxorem, et
defunctus est: et non habens semen,	mortuus est non relicto semine.	mortuus est sine filiis.
reliquit uxorem suam fratri suo.		
26 Similiter	21 Et	30 Et
secundus,	secundus	sequens
	accepit eam, et	accepit illam, et
		ipse
	mortuus est: et nec	mortuus est sine
	iste reliquit	
	semen.	filio.
et tertius	Et tertius	31 Et tertius
		accepit illam.
	similiter.	
	22 Et acceperunt eam	
	similiter	Similiter
		et omnes
usque ad		
septimum.	septem:	septem,
	et non reliquerunt semen.	et non reliquerunt semen,
		et mortui sunt.
27 Novissime autem omnium et	Novissima omnium	32 Novissime omnium
mulier defuncta est.	defuncta est et mulier.	mortua est et mulier.
28 In resurrectione ergo	23 In resurrectione ergo	33 In resurrectione ergo
	cum resurrexerint,	
cuius erit de septem uxor?	cuius de his erit uxor?	cuius eorum erit uxor? ——
omnes		
	septem	septem
enim habuerunt eam.	enim habuerunt eam	[siquidem] habuerunt eam
	uxorem.	uxorem.
29 Respondens aut	24 Et respondens	34 Et
Iesus, ait illis:	Iesus, ait illis:	ait illis Iesus:
	Nonne ideo	
Erratis nescientes Scripturas,	erratis, non scientes Scripturas,	
neque virtutem Dei.	neque virtutem Dei?	
		Filii huius saeculi nubunt, et
		traduntur ad nuptias:
		35 Illi vero, qui digni habe-
		buntur saeculo illo,
30 In resurrectione enim	25 Cum enim —— resurrexerint	et resurrectione
	[a mortuis],	ex mortuis,
neque nubent, neque nubentur:	neque nubent, neque nubentur,	neque nubent, neque ducent uxores:

		36 *Οὐτε γαρ ἀποθανειν ἐτι δυνανται,*
ἀλλ᾽ ὡς ἀγγελοι	*ἀλλ᾽ —— ὡς ἀγγελοι*	*ἰσαγγελοι γαρ*
του θεου		
ἐν οὐρανῳ	*ἐν τοις οὐρανοις*	
εἰσι.	*[εἰσιν].*	*εἰσι,*
		και υἱοι εἰσι του θεου
		της ἀναστασεως υἱοι ὀντες.
31 *Περι δε της —— των νεκρων*	26 *Περι δε των νεκρων, ὁτι*	37 *Ὁτι δε —— οἱ νεκροι*
[ἀναστασεως]	*ἐγειρονται,*	*[ἐγειρονται],*
οὐκ ἀνεγνωτε	*οὐκ ἀνεγνωτε*	
το ῥηθεν ὑμιν		
	ἐν τῃ βιβλῳ	
	Μωσεως	*και Μωσης*
		ἐμηνυσεν
	ἐπι της βατου, ὡς εἰπεν	*ἐπι της βατου, ὡς λεγει*
	αὐτῳ	
ὑπο του θεου, λεγοντος·	*ὁ θεος, λεγων·*	
		κυριον
32 *Ἐγω*	*Ἐγω*	
εἰμι		
ὁ θεος Ἀβρααμ, και ὁ θεος Ἰσαακ,	*ὁ θεος Ἀβρααμ, και ὁ θεος Ἰσαακ,*	*τον θεον Ἀβρααμ, και τον θεον Ἰσαακ,*
και ὁ θεος Ἰακωβ.	*και ὁ θεος Ἰακωβ;*	*και τον θεον Ἰακωβ.*
οὐκ ἐστιν ὁ θεος	27 *Οὐκ ἐστιν ὁ θεος*	38 *Θεος δε οὐκ ἐστι*
θεος		
νεκρων, ἀλλα ζωντων.	*νεκρων, ἀλλα ζωντων.*	*νεκρων, ἀλλα ζωντων·*
		παντες γαρ αὐτῳ ζωσιν.
	ὑμεις οὐν πολυ πλανασθε.	
33 *Και ἀκουσαντες οἱ ὀχλοι ἐξεπλησσοντο ἐπι τῃ διδαχῃ αὐτου.*		

LUCAE XX

39 *Ἀποκριθεντες δε τινες των γραμματεων εἰπον· Διδασκαλε, καλως εἰπας.*	40 *Οὐκετι δε ἐτολμων ἐπερωταν αὐτον οὐδεν.* **(CXLIV)**

CXLIII

Praeceptum maximum. Scribae responsio. Pharisaei et scribae silere compulsi

MATTHAEI XXII	MARCI XII
34 *Οἱ δε Φαρισαιοι ἀκουσαντες, ὁτι ἐφιμωσε τους Σαδδουκαιους, συνηχθησαν ἐπι το αὐτο·*	
35 *Και ——*	28 *Και προσελθων*
εἱς ἐξ αὐτων νομικος	*εἱς ἐκ των γραμματεων,*
	ἀκουσας αὐτων συζητουντων, εἰδως ὁτι
	καλως αὐτοις ἀπεκριθη,
[ἐπηρωτησεν]	*ἐπηρωτησεν*
	αὐτον·
πειραζων αὐτον, και λεγων·	
36 *Διδασκαλε,*	
ποια	*Ποια*
	ἐστι
ἐντολη μεγαλη	*πρωτη πασων ἐντολη;*
ἐν τῳ νομῳ;	

		36 Neque enim ultra mori poterunt:
sed erunt sicut angeli.	sed sunt sicut angeli	aequales enim Angelis sunt, et filii sunt
Dei		Dei:
in caelo.	in caelis.	
		cum sint filii resurrectionis,
31 De resurrectione autem mortuorum	26 De mortuis autem quod resurgant	37 Quia vero resurgant mortui,
non legistis	non legistis	
	in libro	
	Moysi,	et Moyses
		ostendit
	super rubum	secus rubum,
quod dictum est	quomodo dixerit	sicut dicit
	illi	
a Deo dicente	Deus, inquiens:	
vobis:		
		Dominum,
32 Ego sum	Ego sum	
Deus Abraham, et Deus Isaac,	Deus Abraham, et Deus Isaac,	Deum Abraham, et Deum Isaac,
et Deus Iacob?	et Deus Iacob?	et Deum Iacob.
Non est Deus mortuorum,	27 Non est Deus mortuorum	38 Deus autem non est mortuorum,
sed viventium.	sed vivorum.	sed vivorum:
		omnes enim vivunt ei.
	Vos ergo multum erratis.	
33 Et audientes turbae, mirabantur in doctrina eius.		

LUCAE XX

39 Respondentes autem quidam Scribarum, dixerunt ei: Magister, bene dixisti.

40 Et amplius non audebant eum quidquam interrogare. (CXLIV)

CXLIII

Praeceptum maximum. Scribae responsio. Pharisaei et scribae silere compulsi

MATTHAEI XXII	MARCI XII
34 Pharisaei autem audientes quod silentium imposuisset Sadducaeis, convenerunt in unum:	
35 Et —	28 Et accessit
unus ex eis legis doctor	unus de Scribis,
	qui audierat illos conquirentes, et videns quoniam bene illis responderit,
[interrogavit eum],	interrogavit eum
tentans eum:	
36 Magister,	
quod est mandatum magnum in Lege?	quod esset primum omnium mandatum.

37 *Ὁ δε Ἰησους εἰπεν αὐτῳ·*

Ἀγαπησεις κυριον τον θεον σου
ἐν ὁλῃ τῃ καρδιᾳ σου, και ἐν ὁλῃ τῃ ψυχῃ σου,
και ἐν ὁλῃ τῃ διανοιᾳ σου.

38 *Αὑτη*
ἐστι
πρωτη
και μεγαλη
ἐντολη.
39 *Δευτερα δε ὁμοια αὐτῃ·*
Ἀγαπησεις τον πλησιον σου ὡς σεαυτον.

40 *Ἐν ταυταις ταις δυσιν ἐντολαις ὁλος ὁ νομος*
και οἱ προφηται κρεμανται. **(CXLIV)**

29 *Ὁ δε Ἰησους ἀπεκριθη αὐτῳ·*
Ὁτι πρωτη παντων ἐντολη· Ἀκουε Ἰσραηλ, κυριος,
ὁ θεος ἡμων, κυριος εἱς ἐστι·
30 *Και ἀγαπησεις κυριον τον θεον σου*
ἐξ ὁλης της καρδιας σου, και ἐξ ὁλης της ψυχης σου,
και ἐξ ὁλης της διανοιας σου,
και ἐξ ὁλης της ἰσχυος σου·
αὑτη

πρωτη

ἐντολη.
31 *Και δευτερα ὁμοια αὐτῃ·*
Ἀγαπησεις τον πλησιον σου ὡς σεαυτον.
μειζων τουτων ἀλλη ἐντολη οὐκ ἐστι.

MARCI XII

32 *Και εἰπεν αὐτῳ ὁ γραμματευς· Καλως, διδασκαλε, ἐπ᾽ ἀληθειας εἰπας, ὁτι εἱς ἐστι θεος, και οὐκ ἐστιν ἀλλος πλην αὐτου·*
33 *Και το ἀγαπαν αὐτον ἐξ ὁλης της καρδιας, και ἐξ ὁλης της συνεσεως, και ἐξ ὁλης της ψυχης, και ἐξ ὁλης της ἰσχυος, και το ἀγαπαν τον πλησιον ὡς ἑαυτον, πλειον ἐστι παντων των ὁλοκαυτωματων και θυσιων.*

34 *Και ὁ Ἰησους ἰδων αὐτον, ὁτι νουνεχως ἀπεκριθη, εἰπεν αὐτῳ· Οὐ μακραν εἰ ἀπο της βασιλειας του θεου. . . .*

MATTHAEI XXII

46 . . . *οὐδε ἐτολμησε τις*
ἀπ᾽ ἐκεινης της ἡμερας
ἐπερωτησαι αὐτον οὐκετι. **(CXLV)**

MARCI XII

34 . . . *και οὐδεις* —— *ἐτολμα*

αὐτον ἐπερωτησαι [*οὐκετι*].

CXLIV

Christus Davidis filius

MATTHAEI XXII

41 *Συνηγμενων δε των Φαρισαιων* ——

ὁ Ἰησους
[*ἐπερωτησεν*
αὐτους],

λεγων·
42 *Τι ὑμιν δοκει περι του Χριστου; τινος υἱος ἐστι; λεγουσιν αὐτῳ· Του Δαυιδ.*
43 *Λεγει αὐτοις·*

Πως οὐν Δαυιδ ἐν πνευματι κυριον αὐτον καλει;

MARCI XII

35 *Και ἀποκριθεις*
ὁ Ἰησους
ἐλεγε

διδασκων ἐν τῳ ἱερῳ·

Πως λεγουσιν
οἱ γραμματεις, ὁτι
ὁ Χριστος υἱος ἐστι Δαυιδ;

LUCAE XX

41 *Εἰπε δε*
προς αὐτους·

Πως λεγουσι

τον Χριστον υἱον Δαυιδ εἰναι;

37 Ait illi Iesus:	29 Iesus autem respondit ei: Quia primum omnium mandatum est: Audi Israel, Dominus Deus tuus, Deus unus est:
Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et in tota anima tua, et in tota mente tua.	30 Et diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota mente tua, et ex tota virtute tua.
38 Hoc est	Hoc est
maximum, et	
primum mandatum.	primum mandatum.
39 Secundum autem simile est huic: Diliges proximum tuum, sicut teipsum.	31 Secundum autem simile est illi: Diliges proximum tuum tamquam teipsum.
	Maius horum aliud mandatum non est.
40 In his duobus mandatis universa lex pendet, et prophetae. (CXLIV)	

MARCI XII

32 Et ait illi Scriba: Bene Magister, in veritate dixisti, quia unus est Deus, et non est alius praeter eum.	34 Iesus autem videns quod sapienter respondisset, dixit illi: Non es longe a regno Dei....
33 Et ut diligatur ex toto corde, et ex toto intellectu, et ex tota anima, et ex tota fortitudine: et diligere proximum tamquam seipsum, maius est omnibus holocautomatibus, et sacrificiis.	

MATTHAEI XXII	MARCI XII
46 ... neque ausus fuit quisquam	34 ... Et nemo —— audebat
ex illa die	
eum amplius interrogare. (CXLV)	eum [iam] interrogare.

CXLIV

Christus Davidis filius

MATTHAEI XXII	MARCI XII	LUCAE XX
41 Congregatis autem Pharisaeis, ——		
	35 Et respondens	
Iesus	Iesus	
[interrogavit eos],	dicebat,	41 Dixit autem ad illos:
	docens in templo:	
42 Dicens: Quid vobis videtur de Christo? Cuius filius est? Dicunt ei: David.		
43 Ait illis:		
	Quomodo dicunt	Quomodo dicunt
	Scribae	
	Christum filium esse David?	Christum, filium esse David?
Quomodo ergo David in spiritu vocat eum Dominum?		

	36 *Αὐτος γαρ Δαυιδ*	42 *Και αὐτος Δαυιδ*
λεγων·	*εἰπεν*	*λεγει*
	ἐν πνευματι ἁγιῳ·	*ἐν βιβλῳ ψαλμων·*
44 *Εἰπεν ὁ κυριος *τῳ κυριῳ μου· Καθου ἐκ δεξιων μου,* *ἑως ἀν θω τους ἐχθρους σου ὑποποδιον των ποδων σου.*	*Εἰπεν ὁ κυριος τῳ κυριῳ μου· Καθου ἐκ δεξιων μου,* *ἑως ἀν θω τους ἐχθρους σου ὑποποδιον των ποδων σου.*	*Εἰπεν ὁ κυριος τῳ κυριῳ μου· Καθου ἐκ δεξιων μου,* 43 *Ἑως ἀν θω τους ἐχθρους σου ὑποποδιον των ποδων σου.*
45 *Εἰ*	37 *Αὐτος*	
οὐν Δαυιδ καλει αὐτον κυριον, *πως υἱος αὐτου ἐστι;*	*οὐν Δαυιδ λεγει αὐτον κυριον·* *και ποθεν υἱος αὐτου ἐστι;*	44 *Δαυιδ οὐν κυριον αὐτον καλει,* *και πως υἱος αὐτου ἐστιν;*
46 *Και οὐδεις ἠδυνατο αὐτῳ ἀποκριθηναι λογον·* . . . (CXLIII)		
	και ὁ πολυς ὀχλος ἠκουεν αὐτου ἡδεως.	

CXLV

Oratio ad populum habita in Pharisaeos et scribas

MATTHAEI XXIII	MARCI XII	LUCAE XX
1 *Τοτε*	38 *Και*	45 *Ἀκουοντος δε παντος του λαου*
ὁ Ἰησους		
ἐλαλησε	*ἐλεγεν*	*εἰπε*
τοις ὀχλοις	*αὐτοις*	
και τοις μαθηταις αὐτου,		*τοις μαθηταις αὐτου·*
	ἐν τῃ διδαχῃ αὐτου·	
λεγων·		
	Βλεπετε ἀπο των γραμματεων, . . .	46 *Προσεχετε ἀπο των γραμματεων,* . . .

MATTHAEI XXIII

2 *Ἐπι της Μωσεως καθεδρας ἐκαθισαν οἱ γραμματεις και οἱ Φαρισαιοι.*
3 *Παντα οὐν, ὁσα ἀν εἰπωσιν ὑμιν τηρειν, τηρειτε και ποιειτε· κατα δε τα ἐργα αὐτων μη ποιειτε· λεγουσι γαρ, και οὐ ποιουσι.*
4 *Δεσμευουσι γαρ φορτια βαρεα και δυσβαστακτα, και ἐπιτιθεασιν ἐπι τους ὠμους των ἀνθρωπων· τῳ δε δακτυλῳ αὐτων οὐ θελουσι κινησαι αὐτα.*
5 *Παντα δε τα ἐργα αὐτων ποιουσι προς το θεαθηναι τοις ἀνθρωποις. Πλατυνουσι δε τα φυλακτηρια αὐτων, και μεγαλυνουσι τα κρασπεδα των ἱματιων αὐτων·*

MATTHAEI XXIII	MARCI XII	LUCAE XX
	38 . . . *των θελοντων*	46 . . . *των θελοντων*
	ἐν στολαις περιπατειν,	*περιπατειν ἐν στολαις,*
6 *Φιλουσι τε* —— . . .	*και*	*και φιλουντων*
7 [*τους ἀσπασμους ἐν ταις ἀγοραις,*]	*ἀσπασμους ἐν ταις ἀγοραις,*	*ἀσπασμους ἐν ταις ἀγοραις,*
6 . . . *και τας πρωτοκαθεδριας ἐν ταις συναγωγαις,*	39 *Και πρωτοκαθεδριας ἐν ταις συναγωγαις,*	*και πρωτοκαθεδριας ἐν ταις συναγωγαις,*
7 *Και* —— . . .	*και*	*και*
6 *την πρωτοκλισιαν ἐν τοις δειπνοις,*]	*πρωτοκλισιας ἐν τοις δειπνοις·*	*πρωτοκλισιας ἐν τοις δειπνοις.*

dicens:	36 Ipse enim David dicit in Spiritu sancto:	42 Et ipse David dicit in libro Psalmorum:
44 Dixit Dominus Domino meo: sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum?	Dixit Dominus Domino meo, sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.	Dixit Dominus Domino meo, sede a dextris meis, 43 Donec ponam inimicos tuos, scabellum pedum tuorum?
45 Si ergo David vocat eum Dominum,	37 Ipse ergo David dicit eum Dominum,	44 David ergo Dominum illum vocat:
quomodo filius eius est?	et unde est filius eius?	et quomodo filius eius est?
46 Et nemo poterat ei respondere verbum: ... (CXLIII)		
	Et multa turba eum libenter audivit.	

CXLV

Oratio ad populum habita in Pharisaeos et scribas

MATTHAEI XXIII	MARCI XII	LUCAE XX
1 Tunc	38 Et	45 Audiente autem omni populo,
Iesus locutus est	dicebat	dixit
ad turbas, et ad discipulos suos,	eis	discipulis suis:
	in doctrina sua:	
2 Dicens: ...	Cavete a Scribis, ...	46 Attendite a Scribis, ...

MATTHAEI XXIII

2 ... Super cathedram Moysi sederunt Scribae, et Pharisaei.

3 Omnia ergo quaecumque dixerint vobis servate, et facite: secundum opera vero eorum nolite facere: dicunt enim, et non faciunt.

4 Alligant enim onera gravia, et importabilia, et imponunt in humeros hominum: digito autem suo nolunt ea movere.

5 Omnia vero opera sua faciunt ut videantur ab hominibus: dilatant enim phylacteria sua, et magnificant fimbrias.

MATTHAEI XXIII	MARCI XII	LUCAE XX
	38 ... qui volunt	46 ... qui volunt
	in stolis ambulare,	ambulare in stolis,
6 Amant autem —— ...	et	et amant
7 [salutationes in foro,]	salutari in foro,	salutationes in foro,
6 ... et primas cathedras	39 Et in primis cathedris sedere	et primas cathedras
in synagogis,	in synagogis,	in synagogis,
7 Et —— ...	et	et
6 [primos recubitus in coenis,]	primos discubitus in coenis:	primos discubitus in conviviis:

MATTHAEI XXIII

7 . . . *και καλεισθαι ὑπο των ἀνθρωπων ῥαββι, ῥαββι.*
8 *Ὑμεις δε μη κληθητε ῥαββι· εἱς γαρ ἐστιν ὑμων ὁ καθηγητης· παντες δε ὑμεις ἀδελφοι ἐστε.*
9 *Και πατερα μη καλεσητε ὑμων ἐπι της γης· εἱς γαρ ἐστιν ὁ πατηρ ὑμων, ὁ ἐν τοις οὐρανοις.*
10 *Μηδε κληθητε καθηγηται· εἱς γαρ ὑμων ἐστιν ὁ καθηγητης, ὁ Χριστος.*
11 *Ὁ δε μειζων ὑμων, ἐσται ὑμων διακονος.*
12 *Ὁστις δε ὑψωσει ἑαυτον, ταπεινωθησεται· και ὁστις ταπεινωσει ἑαυτον, ὑψωθησεται.*
13 *Οὐαι ὑμιν, γραμματεις και Φαρισαιοι, ὑποκριται· ὁτι κλειετε την βασιλειαν των οὐρανων ἐμπροσθεν των ἀνθρωπων· ὑμεις γαρ οὐκ εἰσερχεσθε, οὐδε τους εἰσερχομενους ἀφιετε εἰσελθειν.*

MATTHAEI XXIII	MARCI XII	LUCAE XX
14 *Οὐαι δε ὑμιν, γραμματεις και Φαρισαιοι, ὑποκριται,*		
ὁτι κατεσθιετε	40 *Οἱ κατεσθιοντες*	47 *Οἱ κατεσθιουσι*
τας οἰκιας των χηρων, και προφασει μακρα προσευχομενοι·	*τας οἰκιας των χηρων, και προφασει μακρα προσευχομενοι·*	*τας οἰκιας των χηρων, και προφασει μακρα προσευχονται·*
δια τουτο	*οὑτοι*	*οὑτοι*
ληψεσθε περισσοτερον κριμα.	*ληψονται περισσοτερον κριμα.*	*ληψονται περισσοτερον κριμα.*

MATTHAEI XXIII

15 *Οὐαι ὑμιν, γραμματεις και Φαρισαιοι, ὑποκριται· ὁτι περιαγετε την θαλασσαν και την ξηραν, ποιησαι ἑνα προσηλυτον· και ὁταν γενηται, ποιειτε αὐτον υἱον γεεννης διπλοτερον ὑμων.*
16 *Οὐαι ὑμιν, ὁδηγοι τυφλοι, οἱ λεγοντες· Ὁς ἀν ὀμοση ἐν τῳ ναῳ, οὐδεν ἐστιν· ὁς δ᾽ ἀν ὀμοση ἐν τῳ χρυσῳ του ναου, ὀφειλει.*
17 *Μωροι και τυφλοι· τις γαρ μειζων ἐστιν; ὁ χρυσος, ἠ ὁ ναος, ὁ ἁγιαζων τον χρυσον;*
18 *Και· Ὁς ἐαν ὀμοση ἐν τῳ θυσιαστηριῳ, οὐδεν ἐστιν· ὁς δ᾽ ἀν ὀμοση ἐν τῳ δωρῳ τῳ ἐπανω αὐτου, ὀφειλει.*
19 *Μωροι και τυφλοι· τι γαρ μειζον; το δωρον, ἠ το θυσιαστηριον, το ἁγιαζον το δωρον;*
20 *Ὁ οὐν ὀμοσας ἐν τῳ θυσιαστηριῳ, ὀμνυει ἐν αὐτῳ και ἐν πασι τοις ἐπανω αὐτου·*
21 *Και ὁ ὀμοσας ἐν τῳ ναῳ, ὀμνυει ἐν αὐτῳ και ἐν τῳ κατοικουντι αὐτον·*
22 *Και ὁ ὀμοσας ἐν τῳ οὐρανῳ, ὀμνυει ἐν τῳ θρονῳ του θεου και ἐν τῳ καθημενῳ ἐπανω αὐτου.*
(CVI)

CXLVI

Christus in templo viduae manusculum collaudans

MARCI XII	LUCAE XXI
41 *Και καθισας ὁ Ἰησους κατεναντι του γαζοφυλακιου*	
	1 *Ἀναβλεψας δε*
ἐθεωρει,	*εἰδε*
πως ὁ οχλος	
βαλλει χαλκον	*τους βαλλοντας τα δωρα αὐτων*
εἰς το γαζοφυλακιον.	*εις το γαζοφυλακιον*
και πολλοι	
πλουσιοι	*πλουσιους.*
ἐβαλλον πολλα.	

MATTHAEI XXIII

7 . . . et vocari ab hominibus Rabbi.
8 Vos autem nolite vocari Rabbi: unus est enim Magister vester, omnes autem vos fratres estis.
9 Et patrem nolite vocare vobis super terram: unus est enim Pater vester, qui in caelis est.
10 Nec vocemini magistri: quia Magister vester unus est, Christus.
11 Qui maior est vestrum, erit minister vester.
12 Qui autem se exaltaverit, humiliabitur: et qui se humiliaverit, exaltabitur.
13 Vae autem vobis Scribae et Pharisaei hypocritae: quia clauditis regnum caelorum ante homines. Vos enim non intratis, nec introeuntes sinitis intrare.

MATTHAEI XXIII	MARCI XII	LUCAE XX
14 Vae vobis Scribae et Pharisaei hypocritae:		
quia comeditis domos viduarum,	40 Qui devorant domos viduarum sub obtentu	47 Qui devorant domos viduarum, simulantes
orationes longas orantes: propter hoc	prolixae orationis:	longam orationem.
	hi	Hi
amplius accipietis iudicium.	accipient prolixius iudicium.	accipient damnationem maiorem.

MATTHAEI XXIII

15 Vae vobis Scribae et Pharisaei hypocritae: quia circuitis mare et aridam, ut faciatis unum proselytum: et cum fuerit factus, facitis eum filium gehennae duplo quam vos.
16 Vae vobis duces caeci, qui dicitis: Quicumque iuraverit per templum, nihil est: qui autem iuraverit in auro templi, debet.
17 Stulti, et caeci: Quid enim maius est, aurum, an templum, quod sanctificat aurum?
18 Et quicumque iuraverit in altari, nihil est: quicumque autem iuraverit in dono, quod est super illud, debet.
19 Caeci: Quid enim maius est, donum, an altare, quod sanctificat donum;
20 Qui ergo iurat in altari, iurat in eo, et in omnibus, quae super illud sunt:
21 Et quicumque iuraverit in templo, iurat in illo, et in eo qui habitat in ipso:
22 Et qui iurat in caelo, iurat in throno Dei, et in eo qui sedet super eum. (CVI)

CXLVI

Christus in templo viduae munusculum collaudans

MARCI XII	LUCAE XXI
41 Et sedens Iesus contra gazophylacium,	1 Respiciens autem
aspiciebat	vidit
quomodo turba	eos, qui
iactaret aes	mittebant munera sua
in gazophylacium,	in gazophylacium,
et multi divites	divites
iactabant multa.	

42 *Και*	2 *Εἰδε δε και*
ἐλθουσα	
μια χηρα πτωχη ἐβαλε	
	τινα χηραν πενιχραν βαλλουσαν
	ἐκει
λεπτα δυο,	*δυο λεπτα.*
ὁ ἐστι κοδραντης.	
43 *Και προσκαλεσαμενος τους μαθητας αὐτου*	3 *Και*
εἰπεν	*εἰπεν·*
αὐτοις·	
Ἀμην λεγω ὑμιν, ὁτι ἡ χηρα αὑτη ἡ πτωχη	*Ἀληθως λεγω ὑμιν, ὁτι ἡ χηρα ἡ πτωχη αὑτη*
πλειον παντων βεβληκε	*πλειον παντων ἐβαλεν.*
των βαλοντων εἰς το γαζοφυλακιον.	
44 *Παντες γαρ*	4 *Ἁπαντες γαρ*
	οὑτοι
ἐκ του περισσευοντος αὐτοις ἐβαλον·	*ἐκ του περισσευοντος αὐτοις ἐβαλον*
	εἰς τα δωρα του θεου,
αὑτη δε ἐκ της ὑστερησεως αὐτης —,	*αὑτη δε ἐκ του ὑστερηματος αὐτης*
ὁλον τον βιον	*ἁπαντα τον βιον,*
αὐτης, [παντα	
ὁσα εἰχεν ἐβαλεν].	*ὁν εἰχεν, ἐβαλε.*

CXLVII

Christus e templo egressus templi eversionem praedicens

MATTHAEI XXIV	MARCI XIII	LUCAE XXI
1 *Και ἐξελθων ὁ Ἰησους ἐπορευετο ἀπο του ἱερου, και προσελθον οἱ μαθηται αὐτου ἐπιδειξαι αὐτῳ τας οἰκοδομας του ἱερου.*	1 *Και ἐκπορευομενου αὐτου ἐκ του ἱερου*	
		5 *Και τινων λεγοντων περι του ἱερου, ὁτι λιθοις καλοις και ἀναθημασι κεκοσμηται,*
	λεγει αὐτῳ εἷς των μαθητων αὐτου· Διδασκαλε, ἰδε, ποταποι λιθοι και ποταπαι οἰκοδομαι.	
2 *Ὁ δε Ἰησους*	2 *Και ὁ Ἰησους*	
	ἀποκριθεις	
εἰπεν	*εἰπεν*	*εἰπε·*
αὐτοις·	*αὐτῳ·*	
Οὐ		
βλεπετε	*Βλεπεις*	
παντα		
ταυτα;	*ταυτας*	6 *Ταυτα,*
	τας μεγαλας οἰκοδομας;	
		ἁ θεωρειτε,
ἀμην λεγω ὑμιν·		
		ἐλευσονται ἡμεραι, ἐν αἷς
οὐ μη ἀφεθῃ	*οὐ μη ἀφεθῃ*	*οὐκ ἀφεθησεται*
ὡδε		
λιθος ἐπι λιθον, ὁς οὐ μη καταλυθησεται.	*λιθος ἐπι λιθῳ, ὁς οὐ μη καταλυθῃ.*	*λιθος ἐπι λιθῳ, ὁς οὐ καταλυθησεται.*

42 Cum venisset autem	2 Vidit autem et
vidua una pauper, misit	quandam viduam pauperculam mittentem
	aera
duo minuta,	minuta duo.
quod est quadrans,	
43 Et convocans discipulos suos,	3 Et
ait	dixit:
illis:	
Amen dico vobis, quoniam vidua haec pauper plus	Vere dico vobis, quia vidua haec pauper plus
omnibus misit,	quam omnes misit.
qui miserunt in gazophylacium.	
44 Omnes enim	4 Nam omnes
	hi
ex eo, quod abundabat illis, miserunt:	ex abundanti sibi miserunt
	in munera Dei:
haec vero de penuria sua —	haec autem ex eo, quod deest illi,
totum victum suum	omnem victum suum,
[omnia,	
quae habuit, misit].	quem habuit, misit.

CXLVII

Christus e templo egressus templi eversionem praedicens

MATTHAEI XXIV	MARCI XIII	LUCAE XXI
1 Et egressus	1 Et cum egrederetur	
Iesus		
de templo,	de templo,	
ibat. Et accesserunt discipuli eius, ut ostenderent ei aedificationes templi.		
		5 Et quibusdam dicentibus de templo quod bonis lapidibus, et donis ornatum esset,
	ait illi unus ex discipulis suis: Magister, aspice quales lapides, et quales structurae.	
2 Ipse autem respondens	2 Et respondens Iesus,	
dixit	ait	
illis: Videtis haec omnia?	illi: Vides has omnes magnas aedificationes?	
Amen dico vobis,		
		6 Haec, quae videtis, venient dies in quibus
non relinquetur	Non relinquetur	non relinquetur
hic		
lapis super lapidem, qui non destruatur.	lapis super lapidem, qui non destruatur.	lapis super lapidem, qui non destruatur.

CXLVIII

In Oliveto apostoli Christum interrogantes de tempore, quo templum erat evertendum deque signis tum ipsius Christi iterum adventuri, tum consummandorum saeculorum

MATTHAEI XXIV	MARCI XIII	LUCAE XXI
3 *Καθημενου δε αὐτου ἐπι του*	3 *Και καθημενου αὐτου εἰς το*	
ὀρους των ἐλαιων,	*ὀρος των ἐλαιων,*	
	κατεναντι του ἱερου	
προσηλθον αὐτῳ οἱ μαθηται		
	ἐπηρωτων αὐτον	7 *Ἐπερωτησαν δε αὐτον,*
κατ᾽ ἰδιαν,	*κατ᾽ ἰδιαν*	
	Πετρος, και Ἰακωβος, και Ἰωαν-	
	νης, και Ἀνδρεας·	
λεγοντες·		*λεγοντες·*
		Διδασκαλε,
Εἰπε ἡμιν,	4 *Εἰπε ἡμιν,*	
ποτε	*ποτε*	*ποτε*
		οὐν
ταυτα ἐσται, και τι το σημειον	*ταυτα ἐσται, και τι το σημειον,*	*ταυτα ἐσται, και τι το σημειον,*
της σης παρουσιας, και		
	ὁταν μελλῃ	*ὁταν μελλῃ*
	παντα	
	ταυτα	*ταυτα*
της συντελειας	*συντελεισθαι;*	*γινεσθαι;*
του αἰωνος;		

CXLIX

Responsum postremae quaestioni

MATTHAEI XXIV	MARCI XIII	LUCAE XXI
4 *Και ἀποκριθεις ὁ Ἰησους*	5 *Ὁ δε Ἰησους ἀποκριθεις*	8 *Ὁ δε*
	αὐτοις ἠρξατο	
εἰπεν	*λεγειν·*	*εἰπε·*
αὐτοις·		
Βλεπετε, μη τις ὑμας πλανησῃ.	*Βλεπετε, μη τις ὑμας πλανησῃ.*	*Βλεπετε, μη πλανηθητε.*
5 *Πολλοι γαρ ἐλευσονται ἐπι τῳ*	6 *Πολλοι γαρ ἐλευσονται ἐπι τῳ*	*πολλοι γαρ ἐλευσονται ἐπι τῳ*
ὀνοματι μου, λεγοντες·	*ὀνοματι μου, λεγοντες·*	*ὀνοματι μου, λεγοντες·*
Ἐγω εἰμι	*Ὁτι ἐγω εἰμι·*	*Ὁτι ἐγω εἰμι,*
ὁ Χριστος·		
		και ὁ καιρος ἠγγικε·
και πολλους πλανησουσι.	*και πολλους πλανησουσιν.*	
		μη οὐν πορευθητε ὀπισω αὐτων.
6 *Μελλησετε δε ἀκουειν*	7 *Ὁταν δε ἀκουσητε*	9 *Ὁταν δε ἀκουσητε*
πολεμους	*πολεμους*	*πολεμους*
και ἀκοας πολεμων.	*και ἀκοας πολεμων.*	
		και ἀκαταστασιας,
ὁρατε		
μη θροεισθε· δει γαρ	*μη θροεισθε· δει γαρ*	*μη πτοηθητε· δει γαρ*
		ταυτα
παντα		
γενεσθαι,	*γενεσθαι,*	*γενεσθαι,*
ἀλλ᾽ οὐπω	*ἀλλ᾽ οὐπω*	*ἀλλ᾽ οὐκ εὐθεως*
ἐστι		
το τελος.	*το τελος.*	*το τελος.*

CXLVIII

In Oliveto apostoli Christum interrogantes de tempore, quo templum erat evertendum, deque signis tum ipsius Christi iterum adventuri, tum consummandorum saeculorum

MATTHAEI XXIV	MARCI XIII	LUCAE XXI
3 Sedente autem eo super Montem oliveti,	3 Et cum sederet in Monte olivarum contra templum,	
accesserunt ad eum discipuli	interrogabant eum	7 Interrogaverunt autem illum
secreto	separatim Petrus, et Iacobus, et Ioannes, et Andreas:	
dicentes:		dicentes: Praeceptor,
Dic nobis, quando haec erunt? et quod signum	4 Dic nobis, quando ista fient? et quod signum erit,	quando haec erunt, et quod signum
adventus tui, et	quando haec omnia	cum —
consummationis saeculi?	incipient consummari?	incipient [fieri]?

CXLIX

Responsum postremae quaestioni

MATTHAEI XXIV	MARCI XIII	LUCAE XXI
4 Et respondens Iesus,	5 Et respondens Iesus coepit	8 Qui
dixit eis:	dicere illis:	dixit
Videte nequis vos seducat.	Videte ne quis vos seducat:	Videte ne seducamini:
5 Multi enim venient in nomine meo, dicentes: Ego sum Christus:	6 Multi enim venient in nomine meo dicentes, quia ego sum:	multi enim venient in nomine meo, dicentes quia ego sum:
		et tempus appropinquavit:
et multos seducent.	et multos seducent.	nolite ergo ire post eos.
6 Audituri enim estis praelia, et opiniones praeliorum.	7 Cum audieritis autem bella, et opiniones bellorum,	9 Cum autem audieritis praelia, et seditiones,
Videte ne turbemini: oportet enim	ne timueritis: oportet enim	nolite terreri: oportet primum
haec fieri, sed nondum	haec fieri: sed nondum	haec fieri, sed nondum statim
est finis	finis.	finis.

7 *'Εγερθησεται γαρ ἐθνος ἐπι ἐθνος, και βασιλεια ἐπι βασιλειαν·* *και ἐσονται* *λιμοι,* *και λοιμοι,*	8 *'Εγερθησεται γαρ ἐθνος ἐπι ἐθνος, και βασιλεια ἐπι βασιλειαν·* — *και ἐσονται* *λιμοι,*	10 *Τοτε ἐλεγεν αὐτοις·* *'Εγερθησεται ἐθνος ἐπι ἐθνος, και βασιλεια ἐπι βασιλειαν·* 11 . . . *και* — *ἐσονται* [*λιμοι,* *και λοιμοι,*]
	και ταραχαι,	*φοβητρα τε και σημεια ἀπ' οὐρανου μεγαλα ἐσται,*
και *σεισμοι*	[*και ἐσονται* *σεισμοι*	11 *Σεισμοι τε* *μεγαλοι*
κατα τοπους.	*κατα τοπους*].	*κατα τοπους.* . . .
8 *Παντα δε* *ταυτα ἀρχη ὠδινων.*	9 *Ἀρχαι ὠδινων ταυτα.* *βλεπετε δε ὑμεις ἑαυτους·*	
		12 *Προ δε τουτων παντων ἐπιβαλουσιν ἐφ' ὑμας τας χειρας αὐτων, και διωξουσι*
9 *Τοτε παραδωσουσιν* *ὑμας*	*παραδωσουσι γαρ* *ὑμας*	*παραδιδοντες*
εἰς θλιψιν, . . .	*εἰς συνεδρια, και* *εἰς συναγωγας*	*εἰς συναγωγας* *και φυλακας,* . . .
	δαρησεσθε, . . .	

MARCI XIII	LUCAE XXI
9 . . . *και ἐπι ἡγεμονων και βασιλεων* *σταθησεσθε,*	12 . . . *ἀγομενους* *ἐπι βασιλεις και ἡγεμονας,*
ἑνεκεν ἐμου,	*ἑνεκεν του ὀνοματος μου.*
εἰς μαρτυριον *αὐτοις.*	13 *Ἀποβησεται δε ὑμιν* *εἰς μαρτυριον.*
11 *Ὁταν δε ἀγαγωσιν ὑμας παραδιδοντες,*	14 *Θεσθε οὐν εἰς τας καρδιας ὑμων,*
μη προμεριμνατε, τι λαλησητε, *μηδε μελετατε·*	*μη προμελεταν* *ἀπολογηθηναι·*
ἀλλ ὁ ἐαν δοθῃ ὑμιν ἐν ἐκεινῃ τῃ ὡρᾳ, τουτο λαλειτε· οὐ γαρ ἐστε ὑμεις οἱ λαλουντες, ἀλλα το πνευμα το ἁγιον.	15 *'Εγω γαρ δωσω ὑμιν στομα και σοφιαν, ᾑ οὐ δυνησονται ἀντειπειν ἠ αντιστηναι παντες οἱ ἀντικειμενοι ὑμιν.*
12 *Παραδωσει δε ἀδελφος ἀδελφον* *εἰς θανατον,*	16 *Παραδοθησεσθε δε και ὑπο* — *ἀδελφων,*
και πατηρ τεκνον·	*και* [*γονεων,* *και*] *συγγενων, και φιλων,* . . .
και ἐπαναστησονται τεκνα ἐπι γονεις, . . .	

7 Consurget enim gens in gentem, et regnum in regnum,	8 Exurget enim gens contra gentem, et regnum super regnum,	10 Tunc dicebat illis: Surget gens contra gentem, et regnum adversus regnum.
et erunt pestilentiae,		11 ... et [erunt] pestilentiae,
et fames,	— et fames	et fames,
		terroresque de caelo, et signa magna erunt
et terraemotus	[et erunt terraemotus	11 Et terraemotus magni —.
per loca.	per loca] —	per loca ...
8 Haec autem omnia initia sunt dolorum.	haec [initium dolorum].	
	9 Videte autem vosmetipsos.	
		12 Sed ante haec omnia iniicient vobis manus suas, et persequentur
9 Tunc tradent vos in tribulationem, ...	Tradent enim vos	tradentes
	in conciliis, et in synagogis	in synagogas, et custodias, ...
	vapulabitis, ...	

MARCI XIII	LUCAE XXI
	12 ... trahentes
9 ... et ante praesides, et reges stabitis	ad reges, et praesides
propter me,	propter nomen meum:
	13 Continget autem vobis
in testimonium illis.	in testimonium.
11 Et cum duxerint vos tradentes, nolite praecogitare quid loquamini:	14 Ponite ergo in cordibus vestris non praemeditari quemadmodum respondeatis.
sed quod datum vobis fuerit in illa hora, id loquimini. non enim vos estis loquentes, sed Spiritus sanctus.	
	15 Ego enim dabo vobis os, et sapientiam, cui non poterunt resistere, et contradicere omnes adversarii vestri.
12 Tradet autem frater fratrem in mortem,	16 Trademini autem a — fratribus,
et Pater filium:	et [parentibus, et] cognatis, et amicis, ...
et consurgent filii in parentes, ...	

MATTHAEI XXIV	MARCI XIII	LUCAE XXI
9 . . . *και ἀποκτενουσιν ὑμας·*	12 . . . *και ϑανατωσουσιν αὐτους.*	16 . . . *και ϑανατωσουσιν ἐξ ὑμων·*
και ἐσεσϑε μισουμενοι ὑπο παντων	13 *Και ἐσεσϑε μισουμενοι ὑπο παντων*	17 *Και ἐσεσϑε μισουμενοι ὑπο παντων*
των ἐϑνων		
δια το ὀνομα μου.	*δια το ὀνομα μου. . . .*	*δια το ὀνομα μου.*
		18 *Και ϑριξ ἐκ της κεφαλης ὑμων οὐ μη ἀποληται·*

MATTHAEI XXIV

10 *Και τοτε σκανδαλισϑησονται πολλοι· και ἀλληλους παραδωσουσι, και μισησουσιν ἀλληλους.*
11 *Και πολλοι ψευδοπροφηται ἐγερϑησονται, και πλανησουσι πολλους.*
12 *Και δια το πληϑυνϑηναι την ἀνομιαν, ψυγησεται ἡ ἀγαπη των πολλων.*

MATTHAEI XXIV	MARCI XIII	LUCAE XXI
13 *Ὁ δε ὑπομεινας*	13 . . . *ὁ δε ὑπομεινας*	19 *Ἐν τῃ ὑπομονῃ ὑμων*
εἰς τελος, οὑτος σωϑησεται.	*εἰς τελος, οὑτος σωϑησεται.*	*κτησασϑε τας ψυχας ὑμων.*
14 *Και*	10 *Και* —— *δει πρωτον*	
κηρυχϑησεται	*κηρυχϑηναι*	
τουτο		
το εὐαγγελιον	*το εὐαγγελιον*	
της βασιλειας ἐν ὁλῃ τῃ οἰκουμενῃ εἰς μαρτυριον		
πασι τοις ἐϑνεσι,	[*εἰς παντα τα ἐϑνη*].	
και τοτε ἡξει το τελος.		

CL

Responsum primae quaestioni

MATTHAEI XXIV	MARCI XIII	LUCAE XXI
15 *Ὁταν οὐν ἰδητε*	14 *Ὁταν δε ἰδητε*	20 *Ὁταν δε ἰδητε*
		κυκλουμενην ὑπο στρατοπεδων την Ἱερουσαλημ, τοτε γνωτε, ὁτι ἠγγικεν
το βδελυγμα της ἐρημωσεως,	*το βδελυγμα της ἐρημωσεως,*	*ἡ ἐρημωσις αὐτης.*
το ῥηϑεν δια Δανιηλ του προφητου,		
ἑστως	*ἑστως*	
ἐν τοπῳ ἁγιῳ,	*ὁπου οὐ δει,*	
ὁ ἀναγινωσκων νοειτω·	*ὁ ἀναγινωσκων νοειτω·*	
16 *Τοτε οἱ ἐν τῃ Ἰουδαιᾳ*	*τοτε οἱ ἐν τῃ Ἰουδαιᾳ*	21 *Τοτε οἱ ἐν τῃ Ἰουδαιᾳ*
φευγετωσαν ἐπι τα ὀρη·	*φευγετωσαν εἰς τα ὀρη·*	*φευγετωσαν εἰς τα ὀρη,*
		και οἱ ἐν μεσῳ αὐτης ἐκχωρειτωσαν, και οἱ ἐν ταις χωραις μη εἰσερχεσϑωσαν εἰς αὐτην.

MATTHAEI XXIV	MARCI XIII	LUCAE XXI
9 . . . et occident vos:	12 . . . et morte afficient eos.	16 . . . et morte afficient ex vobis:
et eritis odio omnibus	13 Et eritis odio omnibus	17 Et eritis odio omnibus
gentibus		
propter nomen meum.	propter nomen meum . . .	propter nomen meum:
		18 Et capillus de capite vestro non peribit:

MATTHAEI XXIV

10 Et tunc scandalizabuntur multi, et invicem tradent, et odio habebunt invicem.
11 Et multi pseudoprophetae surgent, et seducent multos.
12 Et quoniam abundavit iniquitas, refrigescet charitas multorum.

MATTHAEI XXIV	MARCI XIII	LUCAE XXI
13 Qui autem perseveraverit	13 . . . Qui autem sustinuerit	19 In patientia
		vestra
usque in finem, hic	in finem, hic	
salvus erit.	salvus erit.	possidebitis animas vestras.
14 Et	10 Et — primum oportet	
praedicabitur	praedicari	
hoc		
Evangelium	Evangelium	
regni in universo orbe, in testimonium		
omnibus gentibus:	[in omnes gentes].	
et tunc veniet consummatio.		

CL

Responsum primae quaestioni

MATTHAEI XXIV	MARCI XIII	LUCAE XXI
15 Cum ergo videritis	14 Cum autem videritis	20 Cum autem videritis
		circumdari ab exercitu Ierusalem,
		tunc scitote quia appropinquavit
abominationem	abominationem	
desolationis,	desolationis,	desolatio
quae dicta est a Daniele propheta,		eius:
stantem	stantem,	
in loco sancto,		
	ubi non debet,	
qui legit, intelligat:	qui legit, intelligat:	
16 Tunc qui in Iudaea sunt,	tunc qui in Iudaea sunt,	21 Tunc qui in Iudaea sunt,
fugiant ad montes:	fugiant in montes:	fugiant ad montes:
		et qui in medio eius, discedant:
		et qui in regionibus, non intrent
		in eam.

MATTHAEI XXIV

17 Ὁ ἐπι του δωματος μη καταβαινετω
ἀραι τι ἐκ της οἰκιας αὐτου·
18 Και ὁ ἐν τῳ ἀγρῳ μη ἐπιστρεψατω
ὀπισω ἀραι τα ἱματια αὐτου

MARCI XIII

15 Ὁ δε ἐπι του δωματος μη καταβατω
εἰς την οἰκιαν, μηδε εἰσελθετω
ἀραι τι ἐκ της οἰκιας αὐτου.
16 Και ὁ εἰς τον ἀγρον ὢν μη ἐπιστρεψατο
εἰς τα ὀπισω ἀραι το ἱματιον αὐτου.

MATTHAEI XXIV

19 Οὐαι δε ταις ἐν γαστρι ἐχουσαις και ταις θηλαζουσαις ἐν ἐκειναις ταις ἡμεραις·
20 Προσευχεσθε δε, ἱνα μη γενηται ἡ φυγη ὑμων χειμωνος, μηδε σαββατῳ.
21 Ἐσται γαρ τοτε
θλιψις
μεγαλη,
οἱα οὐ γεγονεν
ἀπ᾽ ἀρχης κοσμου
ὡς του νυν, οὐδ᾽ οὐ μη γενηται.
22 Και εἰ μη
ἐκολοβωθησαν αἱ ἡμεραι
ἐκειναι,
οὐκ ἀν ἐσωθη πασα σαρξ·
δια δε τους ἐκλεκτους
κολοβωθησονται αἱ ἡμεραι
ἐκειναι.

MARCI XIII

17 Οὐαι δε ταις ἐν γαστρι ἐχουσαις και ταις θηλαζουσαις ἐν ἐκειναις ταις ἡμεραις·
18 Προσευχεσθε δε, ἱνα μη γενηται ἡ φυγη ὑμων χειμωνος,
19 Ἐσονται γαρ
αἱ ἡμεραι
ἐκειναι
θλιψις,
οἱα οὐ γεγονε
τοιαυτη
ἀπ᾽ ἀρχης κτισεως,
ἡς ἐκτισεν ὁ Θεος,
ἑως του νυν, και οὐ μη γενηται.
20 Και εἰ μη
κυριος
ἐκολοβωσε τας ἡμερας,
οὐκ ἀν ἐσωθη πασα σαρξ·
ἀλλα δια τους ἐκλεκτους,
οὓς ἐξελεξατο,
ἐκολοβωσε τας ἡμερας.

LUCAE XXI

23 Οὐαι δε ταις ἐν γαστρι ἐχουσαις και ταις θηλαζουσαις ἐν ἐκειναις ταις ἡμεραις.
ἐσται γαρ ἀναγκη μεγαλη ἐπι της γης, και ὀργη τῳ λαῳ τουτῳ·
22 Ὁτι —— εἰσι
[ἡμεραι
ἐκδικησεως
αὑται],
του πλησθηναι παντα τα γεγραμμενα.
24 Και πεσουνται στοματι μαχαιρας, και αἰχμαλωτισθησονται εἰς παντα τα ἐθνη· και Ἱερουσαλημ ἐσται πατουμενη ὑπο ἐθνων, ἀχρι πληρωθωσι καιροι ἐθνων.

CLI

Responsum secundae questioni

MATTHAEI XXIV

23 Τοτε ἐαν τις ὑμιν εἰπη· Ἰδου, ὡδε ὁ Χριστος, ἢ
ὡδε· μη πιστευσητε.

MARCI XIII

21 Και τοτε ἐαν τις ὑμιν εἰπη· Ἰδου, ὡδε ὁ Χριστος, ἢ
ἰδου,
ἐκει· μη πιστευσητε.

MATTHAEI XXIV

17 Et qui in tecto, non descendat
tollere aliquid de domo sua:
18 Et qui in agro,
non revertatur
tollere tunicam suam.

MARCI XIII

15 Et qui super tectum, ne descendat
in domum, nec introeat
ut tollat quid de domo sua:
16 Et qui in agro
erit,
non revertatur
retro
tollere vestimentum suum.

MATTHAEI XXIV

19 Vae autem praegnantibus, et nutrientibus in illis diebus.
20 Orate autem ut non fiat
fuga vestra in
hieme,
vel sabbato.
21 Erit enim tunc
tribulatio
magna
qualis non fuit ab initio mundi
usque modo, neque fiet.
22 Et nisi breviati fuissent
dies
illi,
non fieret salva omnis caro:
sed propter electos
breviabuntur dies
illi

MARCI XIII

17 Vae autem praegnantibus, et nutrientibus in illis diebus.
18 Orate vero ut —— non fiant
[hieme].
19 Erunt enim
dies
illi
tribulationes
tales,
quales non fuerunt ab initio creaturae,
quam condidit Deus
usque nunc, neque fient.
20 Et nisi breviasset
Dominus
dies,
non fuisset salva omnis caro:
sed propter electos,
quos elegit,
breviavit dies.

LUCAE XXI

23 Vae autem praegnantibus, et nutrientibus in illis diebus.
erit enim pressura magna super terram, et ira populo huic.
22 Quia —— sunt
[dies
ultionis
hi],
ut impleantur omnia, quae scripta sunt.
24 Et cadent in ore gladii: et captivi ducentur in omnes Gentes, et Ierusalem calcabitur a Gentibus: donec impleantur tempora nationum.

CLI

Responsum secundae quaestioni

MATTHAEI XXIV

23 Tunc siquis vobis dixerit: ecce hic est Christus,
aut
illic: nolite credere.

MARCI XIII

21 Et tunc si quis vobis dixerit: Ecce hic est Christus,
ecce
illic, ne credideritis.

24 Ἐγερθησονται γαρ ψευδοχριστοι και ψευδοπροφηται, και δωσουσι σημεια	22 Ἐγερθησονται γαρ ψευδοχριστοι και ψευδοπροφηται, και δωσουσι σημεια
μεγαλα	
και τερατα, ὡστε πλανησαι, εἰ δυνατον, και τους ἐκλεκτους.	και τερατα προς το ἀποπλαναν, εἰ δυνατον, και τους ἐκλεκτους.
	23 Ὑμεις δε βλεπετε·
25 Ἰδου, προειρηκα ὑμιν.	ἰδου, προειρηκα ὑμιν
	παντα

MATTHAEI XXIV

26 Ἐαν οὐν εἰπωσιν ὑμιν· Ἰδου, ἐν τῃ ἐρημῳ ἐστι· μη ἐξελθητε· Ἰδου, ἐν τοις ταμειοις· μη πιστευσητε.
27 Ὡσπερ γαρ ἡ ἀστραπη ἐξερχεται ἀπο ἀνατολων, και φαινεται ἑως δυσμων, οὑτως ἐσται και ἡ παρουσια του υἱου του ἀνθρωπου.
28 Ὁπου γαρ ἐαν ᾐ το πτωμα, ἐκει συναχθησονται οἱ ἀετοι.

MATTHAEI XXIV	MARCI XIII	LUCAE XXI
	24 Ἀλλ' ἐν ἐκειναις ταις ἡμεραις,	25 Και
29 Εὐθεως δε		
μετα την θλιψιν	μετα την θλιψιν	
	ἐκεινην,	
των ἡμερων ἐκεινων		
		ἐσται σημεια
ὁ ἡλιος	ὁ ἡλιος	ἐν ἡλιῳ,
σκοτισθησεται,	σκοτισθησεται,	
και ἡ σεληνη	και ἡ σεληνη	και σεληνῃ,
οὐ δωσει το φεγγος αὐτης,	οὐ δωσει το φεγγος αὐτης,	
και οἱ ἀστερες ——	25 Και οἱ ἀστερες	και ἀστροις,
ἀπο		
του οὐρανου [πεσουνται],	του οὐρανου ἐσονται ἐκπιπτοντες,	
		και ἐπι της γης συνοχη ἐθνων, ἐν ἀπορια ἠχους θαλασσης και σαλου,
		26 Ἀποψυχοντων ἀνθρωπων ἀπο φοβου και προσδοκιας των ἐπερχομενων τῃ οἰκουμενῃ·
και αἱ δυναμεις των οὐρανων σαλευθησονται.	και αἱ δυναμεις αἱ ἐν τοις οὐρανοις σαλευθησονται.	αἱ γαρ δυναμεις των οὐρανων σαλευθησονται.
30 Και τοτε φανησεται το σημειον του υἱου του ἀνθρωπου ἐν τῳ οὐρανῳ· και τοτε κοψονται πασαι αἱ φυλαι της γης,		
και ὀψονται τον υἱον του ἀνθρωπου	26 Και τοτε ὀψονται τον υἱον του ἀνθρωπου	27 Και τοτε ὀψονται τον υἱον του ἀνθρωπου
ἐρχομενον ἐπι των νεφελων	ἐρχομενον ἐν νεφελαις,	ἐρχομενον ἐν νεφελῃ,
του οὐρανου,		
μετα δυναμεως και δοξης πολλης.	μετα δυναμεως πολλης και δοξης.	μετα δυναμεως και δοξης πολλης.
31 Και ἀποστελει τους ἀγγελους αὐτου	27 Και τοτε ἀποστελει τους ἀγγελους αὐτου,	
μετα σαλπιγγος φωνης μεγαλης·		
και ἐπισυναξουσι τους ἐκλεκτους αὐτου ἐκ των τεσσαρων ἀνεμων,	και ἐπισυναξει τους ἐκλεκτους αὐτου ἐκ των τεσσαρων ἀνεμων,	
ἀπ' ἀκρων οὐρανων ἑως ἀκρων αὐτων.	ἀπ' ἀκρου γης ἑως ἀκρου οὐρανου.	
		28 Ἀρχομενων δε τουτων γενεσθαι ἀνακυψατε και ἐπαρατε τας κεφαλας ὑμων, διοτι ἐγγιζει ἡ ἀπολυτρωσις ὑμων.

24 Surgent enim pseudochristi, et pseudoprophetae: et dabunt signa magna,	22 Exurgent enim pseudochristi, et pseudoprophetae, et dabunt signa,
et prodigia, ita ut in errorem inducantur (si fieri potest) etiam electi.	et portenta ad seducendos, si fieri potest, etiam electos.
	23 Vos ergo videte:
25 Ecce praedixi vobis.	ecce praedixi vobis omnia.

MATTHAEI XXIV

26 Si ergo dixerint vobis, Ecce in deserto est, nolite exire: ecce in penetralibus, nolite credere.
27 Sicut enim fulgur exit ab Oriente, et paret usque in Occidentem: ita erit et adventus Filii hominis.
28 Ubicumque fuerit corpus, illic congregabuntur et aquilae.

MATTHAEI XXIV	MARCI XIII	LUCAE XXI
29 Statim autem	24 Sed in illis diebus	25 Et
post tribulationem	post tribulationem illam	
dierum illorum		
		erunt signa
sol obscurabitur,	sol contenebrabitur,	in sole,
et luna non dabit lumen suum,	et luna non dabit splendorem suum:	et luna,
et stellae —— de caelo [cadent],	25 Et stellae caeli erunt decidentes,	et stellis,
		et in terris pressura Gentium prae confusione sonitus maris, et fluctuum:
		26 Arescentibus hominibus prae timore, et expectatione, quae supervenient universo orbi:
et virtutes caelorum commovebuntur,	et virtutes, quae in caelis sunt, movebuntur.	nam virtutes caelorum movebuntur
30 Et tunc parebit signum Filii hominis in caelo: et tunc plangent omnes tribus terrae:		
et videbunt Filium hominis venientem in nubibus caeli	26 Et tunc videbunt filium hominis venientem in nubibus	27 Et tunc videbunt filium hominis venientem in nube
cum virtute multa, et maiestate.	cum virtute multa, et gloria.	cum potestate magna, et maiestate.
31 Et mittet angelos suos cum tuba, et voce magna:	27 Et tunc mittet angelos suos	
et congregabunt electos eius a quattuor ventis, a summis caelorum usque ad terminos eorum.	et congregabit electos suos a quattuor ventis, a summo terrae usque ad summum caeli.	
		28 His autem fieri incipientibus, respicite, et levate capita vestra: quoniam appropinquat redemptio vestra.

		29 *Και είπε παραβολην αύτοις·*
32 *Άπο δε της συκης μαθετε την παραβολην·*	28 *Άπο δε της συκης μαθετε την παραβολην·*	*Ίδετε την συκην και παντα τα δενδρα·*
όταν ἠδη ὁ κλαδος αὐτης γενηται άπαλος, και τα φυλλα έκφυη,	*όταν αὐτης ἠδη ὁ κλαδος άπαλος γενηται, και έκφυη τα φυλλα,*	30 *Όταν προβαλωσιν ἠδη, βλεποντες άφ᾽ έαυτων*
γινωσκετε, ότι	*γινωσκετε, ότι*	*γινωσκετε, ότι* *ἠδη*
έγγυς το θερος.	*έγγυς το θερος* *έστιν.*	*έγγυς το θερος* *έστιν.*
33 *Ούτω και ὑμεις, όταν ίδητε* *παντα* *ταυτα,*	29 *Ούτω και ὑμεις, όταν* — *ίδητε* *[ταυτα]* *γινομενα,*	31 *Ούτω και ὑμεις, όταν ίδητε* *ταυτα* *γινομενα,*
γινωσκετε, ότι έγγυς έστιν *έπι θυραις.*	*γινωσκετε, ότι έγγυς έστιν* *έπι θυραις.*	*γινωσκετε, ότι έγγυς έστιν* *ἡ βασιλεια του θεου.*
34 *Άμην λεγω ὑμιν·* *οὐ μη παρελθη ἡ γενεα αὐτη,* *έως ἀν παντα* *ταυτα* *γενηται.*	30 *Άμην λεγω ὑμιν, ότι* *οὐ μη παρελθη ἡ γενεα αὐτη,* *μεχρις οὐ παντα* *ταυτα* *γενηται.*	32 *Άμην λεγω ὑμιν, ότι* *οὐ μη παρελθη ἡ γενεα αὐτη,* *έως ἀν παντα* *γενηται.*
35 *Ὁ οὐρανος και ἡ γη παρελευσονται, οἱ δε λογοι μου οὐ μη παρελθωσι.*	31 *Ὁ οὐρανος και ἡ γη παρελευσονται, οἱ δε λογοι μου οὐ μη παρελθωσι.*	33 *Ὁ οὐρανος και ἡ γη παρελευσονται, οἱ δε λογοι μου οὐ μη παρελθωσι.*
36 *Περι δε της ἡμερας έκεινης και ὡρας οὐδεις οἰδεν, οὐδε οἱ ἀγγελοι των οὐρανων,* *εἰ μη ὁ πατηρ* *μονος.*	32 *Περι δε της ἡμερας έκεινης ἡ της ὡρας οὐδεις οἰδεν, οὐδε οἱ ἀγγελοι οἱ έν οὐρανῳ,* *οὐδε ὁ υἱος,* *εἰ μη ὁ πατηρ.*	

MATTHAEI XXIV

37 *Ὡσπερ δε αἱ ἡμεραι του Νωε, οὑτως έσται και ἡ παρουσια του υἱου του ἀνθρωπου.*
38 *Ὡσπερ γαρ ἠσαν έν ταις ἡμεραις ταις προ του κατακλυσμου τρωγοντες και πινοντες, γαμουντες και έκγαμιζοντες, ἀχρι ἡς ἡμερας εἰσηλθε Νωε εἰς την κιβωτον,*
39 *Και οὐκ έγνωσαν, έως ἠλθεν ὁ κατακλυσμος, και ἠρεν ἀπαντας· οὑτως έσται και ἡ παρουσια του υἱου του ἀνθρωπου.*
40 *Τοτε δυο έσονται έν τῳ ἀγρῳ· ὁ εἱς παραλαμβανεται, και ὁ εἱς ἀφιεται.*
41 *Δυο ἀληθουσαι έν τῳ μυλωνι· μια παραλαμβανεται, και μια ἀφιεται.*

CLII

Monita pro altero Christi adventu

LUCAE XXI

34 *Προσεχετε δε έαυτοις, μηποτε βαρηθωσιν ὑμων αἱ καρδιαι έν κραιπαλῃ, και μεθῃ, και μεριμναις βιωτικαις· και αἰφνιδιος έφ᾽ ὑμας έπιστῃ ἡ ἡμερα έκεινη.*
35 *Ὡς παγις γαρ έπελευσεται έπι παντας τους καθημενους έπι προσωπον πασης της γης.*
36 *Ἀγρυπνειτε οὐν έν παντι καιρῳ, δεομενοι, ἱνα καταξιωθητε έκφυγειν ταυτα παντα τα μελλοντα γινεσθαι, και σταθηναι έμπροσθεν του υἱου του ἀνθρωπου.* **(CLIV)**

32 Ab arbore autem fici discite parabolam:	28 A ficu autem discite parabolam.	29 Et dixit illis similitudinem:
		Videte ficulneam, et omnes arbores:
cum iam ramus eius tener fuerit, et folia nata,	Cum iam ramus eius tener fuerit, et nata — folia [fuerint],	
		30 Cum producunt iam ex se fructum,
scitis quia prope est aestas:	cognoscitis quia in proximo sit aestas:	scitis quoniam prope est aestas.
33 Ita et vos cum videritis haec omnia,	29 Sic et vos cum videritis haec fieri,	31 Ita et vos cum videritis haec fieri,
scitote quia prope est in ianuis.	scitote quod in proximo sit in ostiis.	scitote quoniam prope est regnum Dei.
34 Amen dico vobis, quia non praeteribit generatio haec, donec omnia haec fiant.	30 Amen dico vobis, quoniam non transibit generatio haec, donec omnia ista fiant.	32 Amen dico vobis, quia non praeteribit generatio haec, donec omnia fiant.
35 Caelum, et terra transibunt, verba autem mea non praeteribunt,	31 Caelum, et terra transibunt, verba autem mea non transibunt.	33 Caelum, et terra transibunt: verba autem mea non transibunt.
36 De die autem illa, et hora nemo scit, neque angeli caelorum, nisi solus Pater.	32 De die autem illo, vel hora nemo scit, neque angeli in caelo, neque Filius, nisi Pater.	

MATTHAEI XXIV

37 Sicut autem in diebus Noe, ita erit et adventus Filii hominis.
38 Sicut enim erant in diebus ante diluvium comedentes et bibentes, nubentes et nuptui tradentes, usque ad eum diem, quo intravit Noe in arcam,
39 Et non cognoverunt donec venit diluvium, et tulit omnes: ita erit et adventus Filii hominis.
40 Tunc duo erunt in agro: unus assumetur, et unus relinquetur.
41 Duae molentes in mola: una assumetur, et una relinquetur.

CLII

Monita pro altero Christi adventu

LUCAE XXI

34 Attendite autem vobis, ne forte graventur corda vestra in crapula, et ebrietate, et curis huius vitae: et superveniat in vos repentina dies illa:
35 Tanquam laqueus enim superveniet in omnes, qui sedent super faciem omnis terrae.
36 Vigilate itaque omni tempore orantes, ut digni habeamini fugere ista omnia, quae futura sunt, et stare ante Filium hominis. (CLIV)

MARCI XIII

33 *Βλεπετε, ἀγρυπνειτε και προσευχεσθε· οὐκ οἰδατε γαρ, ποτε ὁ καιρος ἐστιν.*

34 *Ὡς ἀνθρωπος ἀποδημος ἀφεις την οἰκιαν αὐτου, και δους τοις δουλοις αὐτου την ἐξουσιαν και ἑκαστῳ το ἐργον αὐτου, και τῳ θυρωρῳ ἐνετειλατο ἱνα γρηγορῃ.*

MATTHAEI XXIV

42 *Γρηγορειτε οὐν, ὁτι οὐκ οἰδατε,*
ποιᾳ ὡρᾳ ὁ κυριος ὑμων ἐρχεται. (CVIII)

MARCI XIII

35 *Γρηγορειτε οὐν· οὐκ οἰδατε γαρ,*
ποτε ὁ κυριος της οἰκιας ἐρχεται,
ὀψε, ἡ μεσονυκτιου, ἡ ἀλεκτοροφωνιας, ἡ πρωι.

MARCI XIII

36 *Μη ἐλθων ἐξαιφνης, εὑρῃ ὑμας καθευδοντας.*

37 *Ἀ δε ὑμιν λεγω, πασι λεγω· Γρηγορειτε.* (CLV)

CLIII

Parabolae de decem virginibus, de talentis concreditis. Iudicium postremum

MATTHAEI XXV

1 *Τοτε ὁμοιωθησεται ἡ βασιλεια των οὐρανων δεκα παρθενοις, αἱτινες, λαβουσαι τας λαμπαδας αὐτων, ἐξηλθον εἰς ἀπαντησιν του νυμφιου.*

2 *Πεντε δε ἠσαν ἐξ αὐτων φρονιμοι, και πεντε μωραι.*

3 *Αἱτινες μωραι, λαβουσαι τας λαμπαδας αὐτων, οὐκ ἐλαβον μεθ᾽ ἑαυτων ἐλαιον.*

4 *Αἱ δε φρονιμοι ἐλαβον ἐλαιον ἐν τοις ἀγγειοις αὐτων μετα των λαμπαδων αὐτων.*

5 *Χρονιζοντος δε του νυμφιου, ἐνυσταξαν πασαι, και ἐκαθευδον.*

6 *Μεσης δε νυκτος κραυγη γεγονεν· Ἰδου, ὁ νυμφιος ἐρχεται· ἐξερχεσθε εἰς ἀπαντησιν αὐτου.*

7 *Τοτε ἠγερθησαν πασαι αἱ παρθενοι ἐκειναι, και ἐκοσμησαν τας λαμπαδας αὐτων.*

8 *Αἱ δε μωραι ταις φρονιμοις εἰπον· Δοτε ἡμιν ἐκ του ἐλαιου ὑμων, ὁτι αἱ λαμπαδες ἡμων σβεννυνται.*

9 *Ἀπεκριθησαν δε αἱ φρονιμοι, λεγουσαι· Μηποτε οὐκ ἀρκεσῃ ἡμιν και ὑμιν· πορευεσθε μαλλον προς τους πωλουντας, και ἀγορασατε ἑαυταις.*

10 *Ἀπερχομενων δε αὐτων ἀγορασαι, ἠλθεν ὁ νυμφιος· και αἱ ἑτοιμοι εἰσελθον μετ᾽ αὐτου εἰς τους γαμους· και ἐκλεισθη ἡ θυρα.*

11 *Ὑστερον δε ἐρχονται και αἱ λοιπαι παρθενοι, λεγουσαι· Κυριε, κυριε, ἀνοιξον ἡμιν.*

12 *Ὁ δε ἀποκριθεις εἰπεν· Ἀμην λεγω ὑμιν, οὐκ οἰδα ὑμας.*

13 *Γρηγορειτε οὐν, ὁτι οὐκ οἰδατε την ἡμεραν, οὐδε την ὡραν.*

14 *Ὡσπερ γαρ ἀνθρωπος ἀποδημων ἐκαλεσε τους ἰδιους δουλους, και παρεδωκεν αὐτοις τα ὑπαρχοντα αὐτου·*

15 *Και ᾧ μεν ἐδωκε πεντε ταλαντα, ᾧ δε δυο, ᾧ δε ἑν· ἑκαστῳ κατα την ἰδιαν δυναμιν· και ἀπεδημησεν εὐθεως.*

16 *Πορευθεις δε ὁ τα πεντε ταλαντα λαβων, εἰργασατο ἐν αὐτοις, και ἐποιησεν ἀλλα πεντε ταλαντα.*

17 *Ὡσαυτως και ὁ τα δυο, ἐκερδησε και αὐτος ἀλλα δυο.*

18 *Ὁ δε το ἑν λαβων, ἀπελθων ὠρυξεν ἐν τῃ γῃ, και ἀπεκρυψε το ἀργυριον του κυριου αὐτου.*

19 *Μετα δε χρονον πολυν ἐρχεται ὁ κυριος των δουλων ἐκεινων, και συναιρει μετ᾽ αὐτων λογον.*

20 *Και προσελθων ὁ τα πεντε ταλαντα λαβων, προσηνεγκεν ἀλλα πεντε ταλαντα, λεγων· Κυριε, πεντε ταλαντα μοι παρεδωκας· ἰδε, ἀλλα πεντε ταλαντα ἐκερδησα ἐπ᾽ αὐτοις.*

21 *Ἐφη αὐτῳ ὁ κυριος αὐτου· Εὐ, δουλε ἀγαθε και πιστε· ἐπι ὀλιγα ἠς πιστος, ἐπι πολλων σε καταστησω· εἰσελθε εἰς την χαραν του κυριου σου.*

22 *Προσελθων δε και ὁ τα δυο ταλαντα λαβων, εἰπε· Κυριε, δυο ταλαντα μοι παρεδωκας· ἰδε, ἀλλα δυο ταλαντα ἐκερδησα ἐπ᾽ αὐτοις.*

23 *Ἐφη αὐτῳ ὁ κυριος αὐτου· Εὐ, δουλε ἀγαθε και πιστε· ἐπι ὀλιγα ἠς πιστος, ἐπι πολλων σε καταστησω· εἰσελθε εἰς την χαραν του κυριου σου.*

24 *Προσελθων δε και ὁ το ἑν ταλαντον εἰληφως, εἰπε· Κυριε, ἐγνων σε, ὁτι σκληρος εἰ ἀνθρωπος, θεριζων ὁπου οὐκ ἐσπειρας, και συναγων ὁθεν οὐ διεσκορπισας·*

25 *Και φοβηθεις, ἀπελθων ἐκρυψα το ταλαντον σου ἐν τῃ γῃ· ἰδε, ἐχεις το σον.*

MARCI XIII

33 Videte, vigilate, et orate: nescitis enim quando tempus sit

34 Sicut homo, qui peregre profectus reliquit domum suam, et dedit servis suis potestatem cuiusque operis, et ianitori praecepit ut vigilet.

MATTHAEI XXIV

42 Vigilate ergo, quia nescitis qua hora Dominus vester venturus sit. (CVIII)

MARCI XIII

35 Vigilate ergo, (nescitis enim quando dominus domus veniat:
sero an media nocte; an galli cantu, an mane)

MARCI XIII

36 Ne cum venerit repente, inveniat vos dormientes.

37 Quod autem vobis dico, omnibus dico: Vigilate. (CLV)

CLIII

Parabolae de decem virginibus, de talentis concreditis. Iudicium postremum

MATTHAEI XXV

1 Tunc simile erit regnum caelorum decem virginibus: quae accipientes lampades suas, exierunt obviam sponso et sponsae.

2 Quinque autem ex eis erant fatuae, et quinque prudentes:

3 Sed quinque fatuae, acceptis lampadibus, non sumpserunt oleum secum:

4 Prudentes vero acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus.

5 Moram autem faciente sponso, dormitaverunt omnes et dormierunt.

6 Media autem nocte clamor factus est: Ecce sponsus venit, exite obviam ei.

7 Tunc surrexerunt omnes virgines illae, et ornaverunt lampades suas.

8 Fatuae autem sapientibus dixerunt: Date nobis de oleo vestro: quia lampades nostrae extinguuntur.

9 Responderunt prudentes, dicentes: Ne forte non sufficiat nobis et vobis, ite potius ad vendentes, et emite vobis.

10 Dum autem irent emere, venit sponsus: et quae paratae erant, intraverunt cum eo ad nuptias, et clausa est ianua.

11 Novissime vero veniunt et reliquae virgines, dicentes: Domine, Domine, aperi nobis.

12 At ille respondens ait: Amen dico vobis, nescio vos.

13 Vigilate itaque, quia nescitis diem, neque horam.

14 Sicut enim homo peregre proficiscens, vocavit servos suos, et tradidit illis bona sua.

15 Et uni dedit quinque talenta, alii autem duo, alii vero unum, unicuique secundum propriam virtutem, et profectus est statim.

16 Abiit autem qui quinque talenta acceperat, et operatus est in eis, et lucratus est alia quinque.

17 Similiter et qui duo acceperat, lucratus est alia duo.

18 Qui autem unum acceperat, abiens fodit in terram, et abscondit pecuniam domini sui.

19 Post multum vero temporis venit dominus servorum illorum, et posuit rationem cum eis.

20 Et accedens qui quinque talenta acceperat, obtulit alia quinque talenta, dicens: Domine, quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia quinque superlucratus sum.

21 Ait illi dominus eius: Euge serve bone, et fidelis, quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam, intra in gaudium domini tui.

22 Accessit autem et qui duo talenta acceperat, et ait: Domine, duo talenta tradidisti mihi, ecce alia duo lucratus sum.

23 Ait illi dominus eius: Euge serve bone, et fidelis quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam, intra in gaudium domini tui.

24 Accedens autem et qui unum talentum acceperat, ait: Domine, scio quia homo durus es, metis ubi non seminasti, et congregas ubi non sparsisti.

25 Et timens abii, et abscondi talentum tuum in terra: ecce habes quod tuum est.

26 *Ἀποκριθεις δε ὁ κυριος αὐτου εἰπεν αὐτῳ· Πονηρε δουλε και ὀκνηρε, ᾐδεις, ὁτι θεριζω ὁπου οὐκ ἐσπειρα, και συναγω ὁθεν οὐ διεσκορπισα;*

27 *Ἐδει οὐν σε βαλειν το ἀργυριον μου τοις τραπεζιταις· και ἐλθων ἐγω ἐκομισαμην ἀν το ἐμον συν τοκῳ.*

28 *Ἀρατε οὐν ἀπ᾽ αὐτου το ταλαντον, και δοτε τῳ ἐχοντι τα δεκα ταλαντα.*

29 *Τῳ γαρ ἐχοντι παντι δοθησεται, και περισσευθησεται· ἀπο δε του μη ἐχοντος, και ὁ ἐχει, ἀρθησεται ἀπ᾽ αὐτου.*

30 *Και τον ἀχρειον δουλον ἐκβαλετε εἰς το σκοτος το ἐξωτερον· ἐκει ἐσται ὁ κλαυθμος και ὁ βρυγμος των ὀδοντων.*

31 *Ὁταν δε ἐλθῃ ὁ υἱος του ἀνθρωπου ἐν τῃ δοξῃ αὐτου, και παντες οἱ ἀγγελοι μετ᾽ αὐτου, τοτε καθισει ἐπι θρονου δοξης αὐτου,*

32 *Και συναχθησεται ἐμπροσθεν αὐτου παντα τα ἐθνη· και ἀφοριει αὐτους ἀπ᾽ ἀλληλων, ὡσπερ ὁ ποιμην ἀφοριζει τα προβατα ἀπο των ἐριφων·*

33 *Και στησει τα μεν προβατα ἐκ δεξιων αὐτου, τα δε ἐριφια ἐξ εὐωνυμων.*

34 *Τοτε ἐρει ὁ βασιλευς τοις ἐκ δεξιων αὐτου· Δευτε οἱ εὐλογημενοι του πατρος μου, κληρονομησατε την ἡτοιμασμενην ὑμιν βασιλειαν ἀπο καταβολης κοσμου.*

35 *Ἐπεινασα γαρ, και ἐδωκατε μοι φαγειν· ἐδιψησα, και ἐποτισατε με· ξενος ἠμην, και συνηγαγετε με·*

36 *Γυμνος, και περιεβαλετε με· ἠσθενησα, και ἐπεσκεψασθε με· ἐν φυλακῃ ἠμην, και ἠλθετε προς με.*

37 *Τοτε ἀποκριθησονται αὐτῳ οἱ δικαιοι, λεγοντες· Κυριε, ποτε σε εἰδομεν πεινωντα, και ἐθρεψαμεν; ἠ διψωντα, και ἐποτισαμεν;*

38 *Ποτε δε σε εἰδομεν ξενον, και συνηγαγομεν; ἠ γυμνον, και περιεβαλομεν;*

39 *Ποτε δε σε εἰδομεν ἀσθενη, ἠ ἐν φυλακῃ, και ἠλθομεν προς σε;*

40 *Και ἀποκριθεις ὁ βασιλευς ἐρει αὐτοις· Ἀμην λεγω ὑμιν, ἐφ᾽ ὁσον ἐποιησατε ἑνι τουτων των ἀδελφων μου των ἐλαχιστων, ἐμοι ἐποιησατε.*

41 *Τοτε ἐρει και τοις ἐξ εὐωνυμων· Πορευεσθε ἀπ᾽ ἐμου οἱ κατηραμενοι εἰς το πυρ το αἰωνιον, το ἡτοιμασμενον τῳ διαβολῳ και τοις ἀγγελοις αὐτου.*

42 *Ἐπεινασα γαρ, και οὐκ ἐδωκατε μοι φαγειν· ἐδιψησα, και οὐκ ἐποτισατε με·*

43 *Ξενος ἠμην, και οὐ συνηγαγετε με· γυμνος, και οὐ περιεβαλετε με· ἀσθενης, και ἐν φυλακῃ, και οὐκ ἐπεσκεψασθε με.*

44 *Τοτε ἀποκριθησονται αὐτῳ και αὐτοι, λεγοντες· Κυριε, ποτε σε εἰδομεν πεινωντα, ἠ διψωντα, ἠ ξενον, ἠ γυμνον, ἠ ἀσθενη, ἠ ἐν φυλακῃ, και οὐ διηκονησαμεν σοι;*

45 *Τοτε ἀποκριθησεται αὐτοις, λεγων· Ἀμην λεγω ὑμιν, ἐφ᾽ ὁσον οὐκ ἐποιησατε ἑνι τουτων των ἐλαχιστων, οὐδε ἐμοι ἐποιησατε.*

46 *Και ἀπελευσονται οὑτοι εἰς κολασιν αἰωνιον· οἱ δε δικαιοι εἰς ζωην αἰωνιον.* **(CLV)**

CLIV

Christi ratio vivendi Hierosolymae

LUCAE XXI

37 *Ἠν δε τας ἡμερας ἐν τῳ ἱερῳ διδασκων· τας δε νυκτας ἐξερχομενος ηὐλιζετο εἰς το ὀρος το καλουμενον ἐλαιων.*

38 *Και πας ὁ λαος ὠρθριζε προς αὐτον ἐν τῳ ἱερῳ ἀκουειν αὐτου.*

CLV

Christus mortem suam proximam praedicens. Concilium habitum de modo interimendi Christum

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII
1 *Και ἐγενετο, ὁτε ἐτελεσεν ὁ Ιησους παντας τους λογους τουτους,*		
	1 *Ἠν δε*	1 *Ἠγγιζε δε ἡ ἑορτη*
	το πασχα και τα ἀζυμα μετα δυο ἡμερας·	*των ἀζυμων, ἡ λεγομενη πασχα.*
εἰπε τοις μαθηταις αὐτου·		

26 Respondens autem dominus eius, dixit ei: Serve male, et piger, sciebas quia meto ubi non semino, et congrego ubi non sparsi:

27 Oportuit ergo te committere pecuniam meam nummulariis, et veniens ego recepissem utique quod meum est cum usura.

28 Tollite itaque ab eo talentum, et date ei, qui habet decem talenta.

29 Omni enim habenti dabitur, et abundabit: ei autem qui non habet, et quod videtur habere, auferetur ab eo.

30 Et inutilem servum eiicite in tenebras exteriores: illic erit fletus, et stridor dentium.

31 Cum autem venerit Filius hominis in maiestate sua, et omnes angeli cum eo, tunc sedebit super sedem maiestatis suae:

32 Et congregabuntur ante eum omnes gentes et separabit eos ab invicem, sicut pastor segregat oves ab hoedis:

33 Et statuet oves quidem a dextris suis, hoedos autem a sinistis.

34 Tunc dicet rex his, qui a dextris eius erunt: Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi.

35 Esurivi enim, et dedistis mihi manducare: sitivi, et dedistis mihi bibere: hospes eram, et collegistis me:

36 Nudus, et cooperuistis me: infirmus, et visitastis me: in carcere eram et venistis ad me.

37 Tunc respondebunt ei iusti, dicentes: Domine, quando te vidimus esurientem, et pavimus te: sitientem, et dedimus tibi potum?

38 Quando autem te vidimus hospitem, et collegimus te: aut nudum, et cooperuimus te?

39 Aut quando te vidimus infirmum, aut in carcere, et venimus ad te?

40 Et respondens rex, dicet illis: Amen dico vobis, quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis.

41 Tunc dicet et his, qui a sinistris erunt: Discedite a me maledicti in ignem aeternum, qui paratus est diabolo, et angelis eius.

42 Esurivi enim, et non dedistis mihi manducare: sitivi, et non dedistis mihi potum:

43 Hospes eram, et non collegistis me: nudus, et non cooperuistis me: infirmus, et in carcere, et non visitastis me.

44 Tunc respondebunt ei et ipsi, dicentes: Domine, quando te vidimus esurientem, aut sitientem, aut hospitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, et non ministravimus tibi?

45 Tunc respondebit illis, dicens: Amen dico vobis: Quamdiu non fecistis uni de minoribus his, nec mihi fecistis.

46 Et ibunt hi in supplicium aeternum: iusti autem in vitam aeternam.

CLIV

Christi ratio vivendi Hierosolymae

LUCAE XXI

37 Erat autem diebus docens in templo: noctibus vero exiens, morabatur in monte, qui vocatur Oliveti.

38 Et omnis populus manicabat ad eum in templo audire eum.

CLV

Christus mortem suam proximam praedicens. Concilium habitum de modo interimendi Christum

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII
1 Et factum est: cum consummasset Iesus sermones hos omnes,		
	1 Erat autem	1 Appropinquabat autem dies festus
	Pascha et Azyma post biduum:	Azymorum, qui dicitur Pascha:
dixit discipulis suis:		

2 *Οἰδατε, ὁτι μετα δυο ἡμερας το πασχα γινεται, και ὁ υἱος του ἀνθρωπου παραδιδοται εἰς το σταυρωθηναι.*		
3 *Τοτε συνηχθησαν*	*και* —	2 *Και* —
οἱ ἀρχιερεις, και οἱ γραμματεις, και οἱ πρεσβυτεροι του λαου εἰς την αὐλην του ἀρχιερεως, του λεγομενου Καιαφα,	*οἱ ἀρχιερεις και οἱ γραμματεις*	*οἱ ἀρχιερεις και οἱ γραμματεις*
4 *Και συνεβουλευσαντο, ἱνα τον Ἰησουν δολῳ κρατησωσι, και ἀποκτεινωσιν.*	*[ἐζητουν], πως αὐτον ἐν δολῳ κρατησαντες ἀποκτεινωσιν.*	*[ἐζητουν] το πως ἀνελωσιν αὐτον·*
5 *Ἐλεγον δε· Μη ἐν τῃ ἑορτῃ, ἱνα μη θορυβος γενηται ἐν τῳ λαῳ.* **(CXXXI)**	2 *Ἐλεγον δε· Μη ἐν τῃ ἑορτῃ, μηποτε θορυβος ἐσται του λαου.* **(CXXXI)**	*ἐφοβουντο γαρ τον λαον.*

CLVI

Iudas Christi proditor. Poscha adparatum. Postrema coena

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII
14 *Τοτε* —	10 *Και*	3 *Εἰσηλθε δε σατανας εἰς*
[ὁ λεγομενος Ἰουδας	*ὁ Ἰουδας*	*Ἰουδαν, τον ἐπικαλουμενον*
Ἰσκαριωτης],	*ὁ Ἰσκαριωτης,*	*Ἰσκαριωτην,*
εἱς των δωδεκα, — *[πορευθεις]*	*εἱς των δωδεκα, ἀπηλθε*	*ὀντα ἐκ του ἀριθμου των δωδεκα.* 4 *Και απελθων συνελαλησε*
προς τους ἀρχιερεις	*προς τους ἀρχιερεις,*	*τοις ἀρχιερευσι και τοις στρατηγοις*
	ἱνα παραδῳ αὐτον αὐτοις.	*το πως αὐτον παραδῳ αὐτοις·*
15 *Εἰπε· Τι θελετε μοι δουναι, κἀγω ὑμιν παραδωσω αὐτον;*		
οἱ δε	11 *Οἱ δε ἀκουσαντες ἐχαρησαν, και*	5 *Και ἐχαρησαν, και*
ἐστησαν αὐτῳ τριακοντα ἀργυρια.	*ἐπηγγειλαντο αὐτῳ ἀργυριον δουναι.*	*συνεθεντο αὐτῳ ἀργυριον δουναι.* 6 *Και ἐξωμολογησε,*
16 *Και ἀπο τοτε ἐζητει εὐκαιριαν, ἱνα αὐτον παραδῳ.*	*και ἐζητει, πως εὐκαιρως αὐτον παραδῳ.*	*και ἐζητει εὐκαιριαν του παραδουναι αὐτον αὐτοις ἀτερ ὀχλου.*
17 *Τῃ δε πρωτῃ*	12 *Και τῃ πρωτῃ ἡμερᾳ*	7 *Ἠλθε δε ἡ ἡμερα*
των ἀζυμων	*των ἀζυμων, ὁτε το πασχα ἐθυον,* — . . .	*των ἀζυμων, ἐν ᾑ ἐδει θυεσθαι το πασχα·*
	13 *Και ἀποστελλει δυο των μαθητων αὐτου, . . .*	8 *Και ἀπεστειλε Πετρον και Ἰωαννην, εἰπων· Πορευθεντες ἑτοιμασατε ἡμιν το πασχα, ἱνα φαγωμεν.*
προσηλθον		

2 Scitis quia post biduum Pascha fiet, et Filius hominis tradetur ut crucifigatur.		
3 Tunc congregati sunt principes sacerdotum,	et — summi sacerdotes, et Scribae	2 Et — principes sacerdotum, et Scribae
et seniores populi in atrium principis sacerdotum, qui dicebatur Caiphas:		
4 Et consilium fecerunt ut Iesum dolo tenerent, et occiderent.	[quaerebant] quomodo eum dolo tenerent, et occiderent.	[quaerebant], quomodo Iesum interficerent:
5 Dicebant autem: Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo. (CXXXI)	2 Dicebant autem: Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo. (CXXXI)	timebant vero plebem.

CLVI

Iudas Christi proditor. Pascha adparatum. Postrema coena

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII
14 Tunc —, [qui dicebatur Iudas Iscariotes,] unus de duodecim — [abiit]	10 Et Iudas Iscariotes unus de duodecim abiit	3 Intravit autem satanas in Iudam, qui cognominabatur Iscariotes, unum de duodecim. 4 Et abiit,
ad principes sacerdotum:	ad summos sacerdotes,	et locutus est cum principibus sacerdotum, et magistratibus,
	ut proderet eum illis.	quemadmodum illum traderet eis.
15 Et ait illis: Quid vultis mihi dare, et ego vobis eum tradam? At illi	11 Qui audientes gavisi sunt:	5 Et gavisi sunt,
constituerunt ei triginta argenteos,	et promiserunt ei pecuniam se daturos.	et pacti sunt pecuniam illi dare. 6 Et spopondit.
16 Et exinde quaerebat opportunitatem ut eum traderet.	Et quaerebat quomodo — opportune [illum] traderet.	Et quaerebat opportunitatem ut traderet illum sine turbis.
17 Prima autem die Azymorum	12 Et primo die Azymorum quando Pascha immolabant, ...	7 Venit autem dies Azymorum, in qua necesse erat occidi pascha.
	13 Et mittit duos ex discipulis suis, . . .	8 Et misit Petrum, et Ioannem, dicens: Euntes parate nobis pascha, ut manducemus.
accesserunt		

οἱ μαθηται	12 . . . οἱ μαθηται	9 Οἱ δε
	αὐτου	
τῳ Ἰησου,		
λεγοντες αὐτῳ· Που θελεις	[λεγουσιν αὐτῳ]· Που θελεις	εἰπον αὐτῳ· Που θελεις
	ἀπελθοντες	
ἑτοιμασωμεν	ἑτοιμασωμεν,	ἑτοιμασωμεν;
σοι φαγειν το πασχα;	ἱνα φαγῃς το πασχα;	
18 Ὁ δε εἰπεν·	13 . . . και λεγει	10 Ὁ δε εἰπεν
	αὐτοις·	αὐτοις·
Ὑπαγετε εἰς την πολιν	Ὑπαγετε εἰς την πολιν,	
προς τον δεινα,		
	και	Ἰδου, εἰσελθοντων ὑμων εἰς την πολιν
	ἀπαντησει ὑμιν ἀνθρωπος	συναντησει ὑμιν ἀνθρωπος
	κεραμιον ὑδατος βασταζων·	κεραμιον ὑδατος βασταζων·
	ἀκολουθησατε αὐτῳ,	ἀκολουθησατε αὐτῳ
		εἰς την οἰκιαν,
	14 Και ὁπου ἐαν εἰσελθῃ,	οὑ εἰσπορευεται·
και εἰπατε αὐτῳ·	εἰπατε τῳ οἰκοδεσποτῃ·	11 Και ἐρειτε τῳ οἰκοδεσποτῃ
		της οἰκιας· ——
Ὁ διδασκαλος λεγει·	Ὁτι ὁ διδασκαλος λεγει·	ὁ διδασκαλος [Λεγει
		σοι]·
Ὁ καιρος μου ἐγγυς ἐστι· προς σε ποιω το πασχα μετα των μαθητων μου.		
	Που ἐστι το καταλυμα,	Που ἐστι το καταλυμα,
	μου,	
	ὁπου το πασχα μετα των μαθητων	ὁπου το πασχα μετα των μαθητων
	μου φαγω;	μου φαγω;
	15 Και αὐτος ὑμιν δειξει	12 Κἀκεινος ὑμιν δειξει
	ἀναγαιον μεγα ἐστρωμενον	ἀναγαιον μεγα ἐστρωμενον·
	ἑτοιμον·	
	ἐκει ἑτοιμασατε	ἐκει ἑτοιμασατε.
	ἡμιν.	
	16 Και ἐξηλθον	13 Ἀπελθοντες δε
19 Και ἐποιησαν		
οἱ μαθηται,	οἱ μαθηται	
	αὐτου,	
ὡς συνεταξεν αὐτοις ὁ Ιησους,		
	και ἠλθον εἰς την πολιν, και	
	εὑρον, καθως εἰπεν αὐτοις,	εὑρον, καθως εἰρηκεν αὐτοις,
και ἡτοιμασαν το πασχα.	και ἡτοιμασαν το πασχα.	και ἡτοιμασαν το πασχα.
20 Ὀψιας δε γενομενης	17 Και ὀψιας γενομενης	
	ἐρχεται	
		14 Και ὁτε ἐγενετο ἡ ὡρα,
ἀνεκειτο		ἀνεπεσε
μετα των δωδεκα.	μετα των δωδεκα.	και —— συν αὐτῳ [οἱ δωδεκα
		ἀποστολοι].
	18 Και ἀνακειμενων	15 Και
21 Και ἐσθιοντων αὐτων	αὐτων και ἐσθιοντων	
εἰπεν· . . . (CLVII)	εἰπεν	εἰπε
	ὁ Ἰησους· . . . (CLVII)	
		προς αὐτους· . . .

discipuli	12 . . . —— discipuli	9 At illi
ad Iesum,		
dicentes:	[dicunt	dixerunt:
	ei]:	
Ubi vis	Quo vis	Ubi vis
	eamus, et	
paremus	paremus	paremus?
tibi commedere pascha?	tibi ut manduces Pascha?	
18 At Iesus	13 . . . et	10 Et
dixit:	dicit	dixit
	eis:	ad eos:
Ite in civitatem	Ite in civitatem:	
ad quemdam,		
	et	Ecce introeuntibus vobis in civitatem,
	occurret vobis homo	occurret vobis homo
		quidam
	lagenam aquae baiulans,	amphoram aquae portans:
	sequimini eum:	sequimini eum
		in domum,
et	14 Et quocumque introierit,	in quam intrat,
dicite ei:	dicite domino domus,	11 Et dicetis patrifamilias domus:
Magister dicit:	quia magister dicit:	—— Magister [Dicit
		tibi]:
Tempus meum prope est, apud te facio Pascha cum discipulis meis.		
	Ubi est refectio	Ubi est diversorium,
	mea,	
	ubi Pascha cum discipulis meis	ubi pascha cum discipulis meis
	manducem?	manducem?
	15 Et ipse vobis demonstrabit	12 Et ipse ostendet vobis
	coenaculum grande, stratum:	coenaculum magnum stratum,
	et illic parate	et ibi parate.
	nobis.	
	16 Et abierunt	13 Euntes autem
19 Et fecerunt		
discipuli	discipuli	
	eius,	
sicut constituit illis Iesus,		
	et venerunt in civitatem: et	
	invenerunt sicut dixerat illis,	invenerunt sicut dixit illis,
et paraverunt Pascha.	et paraverunt Pascha.	et paraverunt pascha.
20 Vespere autem facto,	17 Vespere autem facto,	
	venit	
		14 Et cum facta esset hora,
discumbebat		discubuit,
cum	cum	et —— cum
		eo
duodecim	duodecim.	[duodecim
discipulis		Apostoli].
suis		
	18 Et discumbentibus	15 Et
21 Et edentibus illis,	eis, et manducantibus,	
dixit: . . . (CLVII)	ait	ait
		illis: . . .
	IESVS: . . . (CLVII)	

LUCAE XXII

15 . . . *Ἐπιθυμιᾳ ἐπεθυμησα τουτο το πασχα φαγειν μεθ᾽ ὑμων, προ του με παθειν.*
16 *Λεγω γαρ ὑμιν, ὁτι οὐκετι οὐ μη φαγω ἐξ αὐτου, ἑως ὁτου πληρωθῃ ἐν τῃ βασιλειᾳ του θεου.*
17 *Και δεξαμενος ποτηριον, εὐχαριστησας εἰπε· Λαβετε τουτο, και διαμερισατε ἑαυτοις.*

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII
	25 *Ἀμην*	
29 *Λεγω δε ὑμιν, ὁτι* ——	*λεγω ὑμιν, ὁτι*	18 *Λεγω γαρ ὑμιν, ὁτι*
ἀπ᾽ ἀρτι	*οὐκετι*	
[*οὐ μη πιω*] *ἐκ*	*οὐ μη πιω ἐκ*	*οὐ μη πιω ἀπο*
τουτου		
του γεννηματος της ἀμπελου, ἑως	*του γεννηματος της ἀμπελου, ἑως*	*του γεννηματος της ἀμπελου, ἑως*
της ἡμερας ἐκεινης,	*της ἡμερας ἐκεινης,*	
ὁταν	*ὁταν*	*ὁτου*
αὐτο πινω	*αὐτο πινω*	
μεθ᾽ ὑμων	*μεθ᾽ ὑμων*	
καινον	*καινον*	*ἡ βασιλεια του θεου*
ἐν τῃ βασιλειᾳ του πατρος μου. (CLXVI)	*ἐν τῃ βασιλειᾳ του θεου.* (CLXVI)	*ἐλθῃ.* (CLVIII)

CLVII

Iudae facinus primo praedictum

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV
21 . . . *Αμην λεγω ὑμιν, ὁτι εἱς ἐξ ὑμων παραδωσει με.*	18 . . . *Αμην λεγω ὑμιν, ὁτι εἱς ἐξ ὑμων παραδωσει με ὁ ἐσθιων μετ᾽ ἐμου.*
22 *Και* —— *ἠρξαντο* [*λυπουμενοι σφοδρα*]	19 *Οἱ δε ἠρξαντο λυπεισθαι,*
λεγειν αὐτῳ ἑκαστος αὐτων· Μητι ἐγω εἰμι, κυριε;	*και λεγειν αὐτῳ εἱς καθ᾽ εἱς· Μητι ἐγω;*
	και ἀλλος· Μητι ἐγω;
23 *Ὁ δε ἀποκριθεις εἰπεν·*	20 *Ὁ δε ἀποκριθεις εἰπεν αὐτοις· Εἱς ἐκ των δωδεκα*
Ὁ ἐμβαψας μετ᾽ ἐμου ἐν τῳ τρυβλιῳ την χειρα, οὑτος με παραδωσει	*ὁ ἐμβαπτομενος μετ᾽ ἐμου εἰς το τρυβλιον.*
24 *Ὁ μεν υἱος του ἀνθρωπου ὑπαγει, καθως γεγραπται περι αὐτου· οὐαι δε τῳ ἀνθρωπῳ ἐκεινῳ, δι᾽ οὑ ὁ υἱος του ἀνθρωπου παραδιδοται. καλον ἠν αὐτῳ, εἰ οὐκ ἐγεννηθη ὁ ἀνθρωπος ἐκεινος.*	21 *Ὁ μεν υἱος του ἀνθρωπου ὑπαγει, καθως γεγραπται περι αὐτου· οὐαι δε τῳ ἀνθρωπῳ ἐκεινῳ, δι᾽ οὑ ὁ υἱος του ἀνθρωπου παραδιδοται. καλον ἠν αὐτῳ, εἰ οὐκ ἐγεννηθη ὁ ἀνθρωπος ἐκεινος.*
25 *Ἀποκριθεις δε Ἰουδας ὁ παραδιδους αὐτον εἰπε· Μητι ἐγω εἰμι, ῥαββι; λεγει αὐτῳ· Συ εἰπας.*	

CLVIII

Eucharistia instituta

IOANNIS XIII

1 *Προ δε της ἑορτης του πασχα εἰδως ὁ Ἰησους, ὁτι ἐληλυθεν αὐτου ἡ ὡρα, ἱνα μεταβῃ ἐκ του κοσμου τουτου προς τον πατερα, ἀγαπησας τους ἰδιους τους ἐν τῳ κοσμῳ, εἰς τελος ἠγαπησεν αὐτους.* (CLX)

LUCAE XXII

15 ... Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum, antequam patiar. 16 Dico enim vobis, quia ex hoc non manducabo illud, donec impleatur in regno Dei.	17 Et accepto calice gratias egit, et dixit: Accipite, et dividite inter vos.

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII
	25 Amen	
29 Dico autem vobis: ——	dico vobis, quia	18 Dico enim vobis quod
amodo	iam	
[non bibam] de	non bibam de	non bibam de
hoc	hoc	
genimine vitis usque	genimine vitis usque	generatione vitis, donec
in diem illum, cum illud bibam	in diem illum, cum illud bibam	
vobiscum		
novum in	novum in	
regno Patris mei. (CLXVI)	regno Dei. (CLXVI)	regnum Dei
		veniat. (CLVIII)

CLVII

Iudae facinus primo praedictum

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV
21 ... Amen dico vobis, quia unus vestrum me traditurus est.	18 ... Amen dico vobis, quia unus ex vobis tradet me,
	qui manducat mecum.
22 Et contristati	19 At illi —— contristari
valde,	
coeperunt —— dicere	[coeperunt], et dicere
	ei
[singuli]: Numquid ego	singulatim: Numquid ego?
sum Domine?	
23 At ipse respondens,	20 Qui
ait:	ait
	illis: Unus ex duodecim,
Qui intingit mecum manum in paropside,	qui intingit mecum manum in catino.
hic me tradet.	
24 Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de illo: vae autem homini illi,	21 Et Filius quidem hominis vadit sicut scriptum est de eo: vae autem homini illi,
per quem Filius hominis tradetur: bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille.	per quem Filius hominis tradetur, bonum erat ei, si non esset natus homo ille.
25 Respondens autem Iudas, qui tradidit eum, dixit: Numquid ego sum Rabbi? Ait illi: Tu dixisti.	

CLVIII

Eucharistia instituta

IOANNIS XIII

1 Ante diem festum Paschae, sciens Iesus quia venit hora eius ut transeat ex hoc mundo ad Patrem: cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos. (CLX)

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII
26 *Ἐσθιοντων δε αὐτων*	22 *Και ἐσθιοντων αὐτων*	19 *Και*
λαβων	*λαβων*	*λαβων*
ὁ Ἰησους	*ὁ Ἰησους*	
τον ἀρτον, και εὐλογησας, ἐκλασε, και ἐδιδου τοις μαθηταις, και εἰπε·	*ἀρτον, εὐλογησας ἐκλασε, και ἐδωκεν αὐτοις, και εἰπε·*	*ἀρτον, εὐχαριστησας, ἐκλασε, και ἐδωκεν αὐτοις, λεγων·*
Λαβετε,	*Λαβετε,*	
φαγετε·		
τουτο ἐστι το σωμα μου.	*τουτο ἐστι το σωμα μου.*	*Τουτο ἐστι το σωμα μου, το ὑπερ ὑμων διδομενον· τουτο ποιειτε εἰς την ἐμην ἀναμνησιν.*
		20 *Ὡσαυτως*
27 *Και λαβων*	23 *Και λαβων*	*και*
το ποτηριον,	*το ποτηριον,*	*το ποτηριον,*
		μετα το δειπνησαι,
και εὐχαριστησας, ἐδωκεν αὐτοις,	*εὐχαριστησας, ἐδωκεν αὐτοις,*	
λεγων·		*λεγων·*
Πιετε ἐξ αὐτου παντες·		
	και ἐπιον ἐξ αὐτου παντες.	
	24 *Και εἰπεν αὐτοις·*	
28 *Τουτο γαρ*	*Τουτο*	*Τουτο*
		το ποτηριον,
ἐστι	*ἐστι*	
το αἱμα μου, το της καινης διαδηκης,	*το αἱμα μου, το της καινης διαθηκης,*	*ἡ καινη διαθηκη ἐν τῳ αἱματι μου, το ὑπερ ὑμων*
το περι πολλων	*το περι πολλων*	
ἐκχυνομενον	*ἐκχυνομενον.* **(CLVI)**	*ἐκχυνομενον.*
εἰς ἀφεσιν ἁμαρτιων. **(CLVI)**		

CLIX

Iudae facinus iterum praedictum

LUCAE XXII

21 *Πλην ἰδου, ἡ χειρ του παραδιδοντος με μετ᾽ ἐμου ἐπι της τραπεζης.*
22 *Και ὁ μεν υἱος του ἀνθρωπου πορευεται κατα το ὡρισμενον· πλην οὐαι τῳ ἀνθρωπῳ ἐκεινῳ, δι᾽ οὗ παραδιδοται.*
23 *Και αὐτοι ἠρξαντο συζητειν προς ἑαυτους, το, τις ἀρα εἰη ἐξ αὐτων ὁ τουτο μελλων πρασσειν.* **(CLXI)**

CLX

Lotio pedum

IOANNIS XIII

2 *Και δειπνου γενομενου, (του διαβολου ἠδη βεβληκοτος εἰς την καρδιαν Ἰουδα Σιμωνος Ἰσκαριωτου, ἱνα αὐτον παραδῳ),*
3 *Εἰδως ὁ Ἰησους, ὁτι παντα δεδωκεν αὐτῳ ὁ πατηρ εἰς τας χειρας, και ὁτι ἀπο θεου ἐξηλθε, και προς τον θεον ὑπαγει·*
4 *Ἐγειρεται ἐκ του δειπνου, και τιθησι τα ἱματια, και λαβων λεντιον, διεζωσεν ἑαυτον·*
5 *Εἰτα βαλλει ὑδωρ εἰς τον νιπτηρα, και ἠρξατο νιπτειν τους ποδας τῶν μαθητων, και ἐκμασσειν τῳ λεντιῳ, ᾡ ἠν διεζωσμενος.*
6 *Ἐρχεται οὐν προς Σιμωνα Πετρον· και λεγει αὐτῳ ἐκεινος· Κυριε, συ μου νιπτεις τους ποδας;*
7 *Ἀπεκριθη Ἰησους και εἰπεν αὐτῳ· Ὁ ἐγω ποιω, συ οὐκ οἰδας ἀρτι, γνωσῃ δε μετα ταυτα.*

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII
26 Coenantibus autem eis,	22 Et manducantibus illis	19 Et
accepit	accepit	accepto
Iesus	Iesus	
panem, et benedixit, ac fregit,	panem: et benedicens fregit,	pane, gratias egit, et fregit,
deditque discipulis suis, et ait:	et dedit eis, et ait:	et dedit eis, dicens:
Accipite,	Sumite,	
et comedite:		
hoc est corpus meum.	hoc est corpus meum.	Hoc est corpus meum,
		quod pro vobis datur: hoc facite
		in meam commemorationem.
		20 Similiter
27 Et accipiens	23 Et accepto	et
calicem	calice,	calicem,
		postquam coenavit,
gratias egit: et dedit illis,	gratias agens dedit eis:	
dicens:		dicens:
Bibite ex hoc omnes.		
	et biberunt ex illo omnes.	
	24 Et ait illis:	
28 Hic est enim	Hic est	Hic est
		calix
sanguis meus novi testamenti, qui	sanguis meus novi testamenti, qui	novum testamentum in sanguine
		meo, qui
		pro vobis
pro multis	pro multis	
effundetur	effundetur. (CLVI)	fundetur.
in remissionem peccatorum.		
(CLVI)		

CLIX

Iudae facinus iterum praedictum

LUCAE XXII

21 Verumtamen ecce manus tradentis me, mecum est in mensa.
22 Et quidem Filius hominis, secundum quod definitum est, vadit: verumtamen vae homini illi, per quem tradetur.
23 Et ipsi coeperunt quaerere inter se, quis esset ex eis, qui hoc facturus esset. (CLXI)

CLX

Lotio pedum

IOANNIS XIII

2 Et coena facta, cum diabolus iam misisset in cor, ut traderet eum Iudas Simonis Iscariotae:
3 Sciens quia omnia dedit ei Pater in manus, et quia a Deo exivit, et ad Deum vadit:
4 Surgit a coena, et ponit vestimenta sua: et cum accepisset linteum, praecinxit se.
5 Deinde mittit aquam in pelvim, et coepit lavare pedes discipulorum, et extergere linteo, quo erat praecinctus.
6 Venit ergo ad Simonem Petrum. Et dicit ei Petrus: Domine, tu mihi lavas pedes?
7 Respondit Iesus, et dixit ei: Quod ego facio, tu nescis modo, scies autem postea.

8 *Λεγει αὐτῳ Πετρος· Οὐ μη νιψῃς τους ποδας μου εἰς τον αἰωνα. Ἀπεκριθη αὐτῳ ὁ Ἰησους· Ἐαν μη νιψω σε, οὐκ ἐχεις μερος μετ᾽ ἐμου.*

9 *Λεγει αὐτῳ Σιμων Πετρος· Κυριε, μη τους ποδας μου μονον, ἀλλα και τας χειρας, και την κεφαλην.*

10 *Λεγει αὐτῳ ὁ Ἰησους· Ὁ λελουμενος οὐ χρειαν ἐχει ἠ τους ποδας νιψασθαι, ἀλλ᾽ ἐστι καθαρος ὁλος· και ὑμεις καθαροι ἐστε, ἀλλ᾽ οὐχι παντες.*

11 *Ἡδει γαρ τον παραδιδοντα αὐτον· δια τουτο εἰπεν· Οὐχι παντες καθαροι ἐστε.* (CLXII)

CLXI

Apostolorum contentio de primatu

LUCAE XXII

24 *Ἐγενετο δε και φιλονεικια ἐν αὐτοις, το, τις αὐτων δοκει εἰναι μειζων.*

25 *Ὁ δε εἰπεν αὐτοις· Οἱ βασιλεις των ἐθνων κυριευουσιν αὐτων· και οἱ ἐξουσιαζοντες αὐτων, εὐεργεται καλουνται.*

26 *Ὑμεις δε οὐχ οὑτως· ἀλλ᾽ ὁ μειζων ἐν ὑμιν, γενεσθω ὡς ὁ νεωτερος· και ὁ ἡγουμενος, ὡς ὁ διακονων.*

27 *Τις γαρ μειζων; ὁ ἀνακειμενος, ἡ ὁ διακονων; οὐχι ὁ ἀνακειμενος; ἐγω δε εἰμι ἐν μεσῳ ὑμων ὡς ὁ διακονων.*

28 *Ὑμεις δε ἐστε οἱ διαμεμενηκοτες μετ᾽ ἐμου ἐν τοις πειρασμοις μου.*

29 *Κἀγω διατιθεμαι ὑμιν, καθως διεθετο μοι ὁ πατηρ μου βασιλειαν,*

30 *Ἱνα ἐσθιητε και πινητε ἐπι της τραπεζης μου ἐν τῃ βασιλειᾳ μου, και καθισησθε ἐπι θρονων, κρινοντες τας δωδεκα φυλας του Ἰσραηλ.* (CLXIII)

CLXII

Oratio habita post pedum lotionem. Tertia proditionis praedictio. Proditor Ioanni indicatus. Iudae abitus. Altera Christi oratio post coenam habita

IOANNIS XIII

12 *Ὁτε οὐν ἐνιψε τους ποδας αὐτων, και ἐλαβε τα ἱματια αὐτου ἀναπεσων παλιν, εἰπεν αὐτοις· Γινωσκετε τι πεποιηκα ὑμιν;*

13 *Ὑμεις φωνειτε με· Ὁ διδασκαλος και ὁ κυριος· και καλως λεγετε· εἰμι γαρ.*

14 *Εἰ οὐν ἐγω ἐνιψα ὑμων τους ποδας, ὁ κυριος και ὁ διδασκαλος, και ὑμεις ὀφειλετε ἀλληλων νιπτειν τους ποδας.*

15 *Ὑποδειγμα γαρ ἐδωκα ὑμιν, ἱνα καθως ἐγω ἐποιησα ὑμιν, και ὑμεις ποιητε.*

16 *Ἀμην ἀμην λεγω ὑμιν, οὐκ ἐστι δουλος μειζων του κυριου αὐτου, οὐδε ἀποστολος μειζων του πεμψαντος αὐτον.*

17 *Εἰ ταυτα οἰδατε, μακαριοι ἐστε, ἐαν ποιητε αὐτα.*

18 *Οὐ περι παντων ὑμων λεγω· ἐγω οἰδα οὑς ἐξελεξαμην· ἀλλ᾽, ἱνα ἡ γραφη πληρωθῃ· Ὁ τρωγων μετ᾽ ἐμου τον ἀρτον, ἐπηρεν ἐπ᾽ ἐμε την πτερναν αὐτου.*

19 *Ἀπ᾽ ἀρτι λεγω ὑμιν, προ του γενεσθαι, ἱνα ὁταν γενηται, πιστευσητε, ὁτι ἐγω εἰμι.*

20 *Ἀμην ἀμην λεγω ὑμιν· Ὁ λαμβανων, ἐαν τινα πεμψω, ἐμε λαμβανει· ὁ δε ἐμε λαμβανων, λαμβανει τον πεμψαντα με.*

21 *Ταυτα εἰπων ὁ Ἰησους ἐταραχθη τῳ πνευματι, και ἐμαρτυρησε, και εἰπεν· Ἀμην ἀμην λεγω ὑμιν, ὁτι εἱς ἐξ ὑμων παραδωσει με.*

22 *Ἐβλεπον οὐν εἰς ἀλληλους οἱ μαθηται, ἀπορουμενοι περι τινος λεγει.*

23 *Ἠν δε ἀνακειμενος εἱς ἐκ των μαθητων αὐτου ἐν τῳ κολπῳ του Ἰησου, ὁν ἠγαπα ὁ Ἰησους.*

24 *Νευει οὐν τουτῳ Σιμων Πετρος, πυθεσθαι τις ἀν εἰη περι οὑ λεγει.*

25 *Ἐπιπεσων δε ἐκεινος ἐπι το στηθος του Ἰησου, λεγει αὐτῳ· Κυριε, τις ἐστιν;*

26 *Ἀποκρινεται ὁ Ἰησους· Ἐκεινος ἐστιν, ᾡ ἐγω βαψας το ψωμιον ἐπιδωσω. Και ἐμβαψας το ψωμιον, διδωσιν Ἰουδᾳ Σιμωνος Ἰσκαριωτῃ.*

27 *Και μετα το ψωμιον, τοτε εἰσηλθεν εἰς ἐκεινον ὁ σατανας. Λεγει οὐν αὐτῳ ὁ Ἰησους· Ὁ ποιεις, ποιησον ταχιον.*

28 *Τουτο δε οὐδεις ἐγνω των ἀνακειμενων προς τι εἰπεν αὐτῳ.*

29 *Τινες γαρ ἐδοκουν, ἐπει το γλωσσοκομον εἰχεν ὁ Ἰουδας, ὁτι λεγει αὐτῳ ὁ Ἰησους· Ἀγορασον ὡν χρειαν ἐχομεν εἰς την ἑορτην· ἡ τοις πτωχοις ἱνα τι δῳ.*

8 Dicit ei Petrus: Non lavabis mihi pedes in aeternum. Respondit ei Iesus: Si non lavero te, non habebis partem mecum.
9 Dicit ei Simon Petrus: Domine, non tantum pedes meos, sed et manus, et caput.
10 Dicit ei Iesus: Qui lotus est non indiget nisi ut pedes lavet, sed est mundus totus. Et vos mundi estis, sed non omnes.
11 Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum: propterea dixit: Non estis mundi omnes. (CLXII)

CLXI

Apostolorum contentio de primatu

LUCAE XXII

24 Facta est autem et contentio inter eos, quis eorum videretur esse maior.
25 Dixit autem eis: Reges Gentium dominantur eorum: et qui potestatem habent super eos, benefici vocantur.
26 Vos autem non sic: sed qui maior est in vobis, fiat sicut minor: et qui praecessor est, sicut ministrator.
27 Nam quis maior est, qui recumbit, an qui ministrat? nonne qui recumbit? ego autem in medio vestrum sum, sicut qui ministrat:
28 Vos autem estis, qui permansistis mecum in tentationibus meis:
29 Et ego dispono vobis sicut disposuit mihi Pater meus regnum,
30 Ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo: et sedeatis super thronos iudicantes duodecim tribus Israel. (CLXIII)

CLXII

Oratio habita post pedum lotionem. Tertia proditionis praedictio. Proditor Ioanni indicatus. Iudae abitus. Altera Christi oratio post coenam habita

IOANNIS XIII

12 Postquam ergo lavit pedes eorum, et accepit vestimenta sua: cum recubuisset iterum, dixit eis: Scitis quid fecerim vobis?
13 Vos vocatis me Magister, et Domine: et bene dicitis: sum etenim
14 Si ergo ego lavi pedes vestros, Dominus, et Magister: et vos debetis alter alterius lavare pedes.
15 Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, ita et vos faciatis.
16 Amen, amen dico vobis: Non est servus maior domino suo: neque apostolus maior est eo, qui misit illum.
17 Si haec scitis, beati eritis si feceritis ea.
18 Non de omnibus vobis dico: ego scio quos elegerim: sed ut adimpleatur Scriptura: Qui manducat mecum panem, levabit contra me calcaneum suum.
19 Amodo dico vobis, priusquam fiat: ut cum factum fuerit, credatis quia ego sum.
20 Amen, amen dico vobis: Qui accipit si quem misero, me accipit: qui autem me accipit, accipit, eum qui me misit.
21 Cum haec dixisset Iesus, turbatus est spiritu: et protestatus est, et dixit: Amen, amen dico vobis: Quia unus ex vobis tradet me.
22 Aspiciebant ergo ad invicem discipuli, haesitantes de quo diceret.
23 Erat ergo recumbens unus ex discipulis eius in sinu Iesu, quem diligebat Iesus.
24 Innuit ergo huic Simon Petrus: et dixit ei: Quis est, de quo dicit?
25 Itaque cum recubuisset ille supra pectus Iesu, dicit ei: Domine, quis est?
26 Respondit Iesus: Ille est, cui ego intinctum panem porrexero. Et cum intinxisset panem, dedit Iudae Simonis Iscariotae.
27 Et post buccellam, introivit in eum satanas. Et dixit ei Iesus: Quod facis, fac citius.
28 Hoc autem nemo scivit discumbentium ad quid dixerit ei.
29 Quidam enim putabant, quia loculos habebat Iudas, quod dixisset ei Iesus: Eme ea quae opus sunt nobis ad diem festum: aut egenis ut aliquid daret.

30 *Λαβων οὐν το ψωμιον ἐκεινος, εὐθεως ἐξηλθεν· ἠν δε νυξ.*
31 *Ὁτε ἐξηλθε, λεγει ὁ Ἰησους· Νυν ἐδοξασθη ὁ υἱος του ἀνθρωπου, και ὁ θεος ἐδοξασθη ἐν αὐτῳ.*
32 *Εἰ ὁ θεος ἐδοξασθη ἐν αὐτῳ, και ὁ θεος δοξασει αὐτον ἐν ἑαυτῳ, και εὐθυς δοξασει αὐτον.*
33 *Τεκνια, ἐτι μικρον μεθ' ὑμων εἰμι. Ζητησετε με· και καθως εἰπον τοις Ἰουδαιοις· Ὁτι ὁπου ἐγω ὑπαγω, ὑμεις οὐ δυνασθε ἐλθειν· και ὑμιν λεγω ἀρτι.*
34 *Ἐντολην καινην διδωμι ὑμιν, ἱνα ἀγαπατε ἀλληλους· καθως ἠγαπησα ὑμας, ἱνα και ὑμεις ἀγαπατε ἀλληλους.*
35 *Ἐν τουτῳ γνωσονται παντες, ὁτι ἐμοι μαθηται ἐστε, ἐαν ἀγαπην ἐχητε ἐν ἀλληλοις.*

CLXIII

Apostolorum scandalum et Petri lapsus primo praedictus

IOANNIS XIII

36 *Λεγει αὐτῳ Σιμων Πετρος· Κυριε, που ὑπαγεις; Ἀπεκριθη αὐτῳ ὁ Ἰησους· Ὁπου ὑπαγω, οὐ δυνασαι μοι νυν ἀκολουθησαι· ὑστερον δε ἀκολουθησεις μοι.*
37 *Λεγει αὐτῳ Πετρος· Κυριε, δια τι οὐ δυναμαι σοι ἀκολουθησαι ἀρτι; . . .*

LUCAE XXII

31 *Εἰπε δε ὁ κυριος· Σιμων, Σιμων, ἰδου, ὁ σατανας ἐξῃτησατο ὑμας, του σινιασαι ὡς τον σιτον.*
32 *Ἐγω δε ἐδεηθην περι σου, ἱνα μη ἐκλειπῃ ἡ πιστις σου. Και συ ποτε ἐπιστρεψας, στηριξον τους ἀδελφους σου.*
33 *Ὁ δε εἰπεν αὐτῳ· Κυριε, μετα σου ἑτοιμος εἰμι και εἰς φυλακην και εἰς θανατον πορευεσθαι.*

LUCAE XXII

34 *Ὁ δε εἰπε·*

Λεγω σοι,
Πετρε·
οὐ μη φωνησει —— ἀλεκτωρ
[σημερον],
πριν ἠ τρις ἀπαρνησῃ
μη εἰδεναι
με.

IOANNIS XIII

37 *. . . την ψυχην μου ὑπερ σου θησω.*
38 *Ἀπεκριθη*
αὐτῳ ὁ Ἰησους· Την ψυχην σου ὑπερ ἐμου θησεις;
ἀμην ἀμην
λεγω σοι·

οὐ μη ἀλεκτρωρ φωνησει,

ἑως οὐ —— τρις [ἀπαρνησῃ

με]. **(CLXV)**

CLXIV

Duo gladii ab apostolis expediti

LUCAE XXII

35 *Και εἰπεν αὐτοις· Ὁτε ἀπεστειλα ὑμας ἀτερ βαλαντιου, και πηρας, και ὑποδηματων, μη τινος ὑστερησατε; Οἱ δε εἰπον· Οὐδενος.*
36 *Εἰπεν οὐν αὐτοις· Ἀλλα νυν, ὁ ἐχων βαλαντιον, ἀρατω, ὁμοιως και πηραν· και ὁ μη ἐχων, πωλησατω το ἱματιον αὐτου, και ἀγορασατω μαχαιραν.*
37 *Λεγω γαρ ὑμιν, ὁτι ἐτι τουτο το γεγραμμενον δει τελεσθηναι ἐν ἐμοι, το· Και μετα ἀνομων ἐλογισθη. Και γαρ τα περι ἐμου τελος ἐχει.*
38 *Οἱ δε εἰπον· Κυριε, ἰδου, μαχαιραι ὡδε δυο. Ὁ δε εἰπεν αὐτοις· Ἱκανον ἐστι.* **(CLXVI)**

30 Cum ergo accepisset ille buccellam, exivit continuo. Erat autem nox.

31 Cum ergo exisset, dixit Iesus: Nunc clarificatus est filius hominis: et Deus clarificatus est in eo.

32 Si Deus clarificatus est in eo, et Deus clarificabit eum in semetipso: et continuo clarificabit eum.

33 Filioli, adhuc modicum vobiscum sum. Quaeretis me: et sicut dixi Iudaeis: Quo ego vado, vos non potestis venire: et vobis dico modo.

34 Mandatum novum do vobis: Ut diligatis invicem, sicut dilexi vos, ut et vos diligatis invicem.

35 In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem.

CLXIII

Apostolorum scandalum et Petri lapsus primo praedictus

IOANNIS XIII

36 Dicit ei Simon Petrus: Domine, quo vadis? Respondit Iesus: Quo ego vado, non potes me modo sequi: sequeris autem postea.

37 Dicit ei Petrus: Quare non possum te sequi modo? . . .

LUCAE XXII

31 Ait autem Dominus: Simon, Simon, ecce satanas expetivit vos ut cribraret sicut triticum:

32 Ego autem rogavi pro te ut non deficiat fides tua: et tu aliquando conversus confirma fratres tuos.

33 Qui dixit ei: Domine, tecum paratus sum et in carcerem et in mortem ire.

LUCAE XXII	IOANNIS XIII
	37 . . . animam meam pro te ponam.
34 At ille dixit:	38 Respondit ei Iesus: Animam tuam pro me pones? Amen amen
Dico tibi	dico tibi:
Petre,	
non cantabit	Non cantabit
hodie	
gallus, donec ter abneges —— me	gallus, donec ter me neges. (CLXV)
[nosse] . . .	

CLXIV

Duo gladii ab apostolis expediti

LUCAE XXII

34 . . . Et dixit eis:

35 Quando misi vos sine sacculo, et pera, et calceamentis, numquid aliquid defuit vobis?

36 At illi dixerunt: Nihil. Dixit ergo eis: Sed nunc qui habet sacculum, tollat; similiter et peram: et qui non habet, vendat tunicam suam, et emat gladium.

37 Dico enim vobis, quoniam adhuc hoc quod scriptum est, oportet impleri in me: Et cum iniquis deputatus est. Etenim ea, quae sunt de me, finem habent.

38 At illi dixerunt: Domine, ecce duo gladii hic. At ille dixit eis: Satis est. (CLXVI)

CLXV

Tertia oratio habita in coenaculo apostolis interpellantibus

IOANNIS XIV

1 *Μη ταρασσεσθω ὑμων ἡ καρδια· πιστευετε εἰς τον Θεον, και εἰς ἐμε πιστευετε.*

2 *Ἐν τη οἰκια του πατρος μου μοναι πολλαι εἰσιν· εἰ δε μη, εἰπον ἀν ὑμιν. Πορευομαι ἑτοιμασαι τοπον ὑμιν·*

3 *Και ἐαν πορευθω, και ἑτοιμασω ὑμιν τοπον, παλιν ἐρχομαι, και παραληψομαι ὑμας προς ἐμαυτον· ἱνα ὁπου εἰμι ἐγω, και ὑμεις ἠτε.*

4 *Και ὁπου ἐγω ὑπαγω οἰδατε, και την ὁδον οἰδατε.*

5 *Λεγει αὐτῳ Θωμας· Κυριε, οὐκ οἰδαμεν που ὑπαγεις· και πως δυναμεθα την ὁδον εἰδεναι;*

6 *Λεγει αὐτῳ ὁ Ἰησους· Ἐγω εἰμι ἡ ὁδος, και ἡ ἀληθεια, και ἡ ζωη· οὐδεις ἐρχεται προς τον πατερα, εἰ μη δι᾽ ἐμου.*

7 *Εἰ ἐγνωκειτε με, και τον πατερα μου ἐγνωκειτε ἀν· και ἀπ᾽ ἀρτι γινωσκετε αὐτον, και ἑωρακατε αὐτον.*

8 *Λεγει αὐτῳ Φιλιππος· Κυριε, δειξον ἡμιν τον πατερα, και ἀρκει ἡμιν.*

9 *Λεγει αὐτῳ ὁ Ἰησους· Τοσουτον χρονον μεθ᾽ ὑμων εἰμι, και οὐκ ἐγνωκας με, Φιλιππε; Ὁ ἑωρακως ἐμε, ἑωρακε τον πατερα· και πως συ λεγεις· Δειξον ἡμιν τον πατερα;*

10 *Οὐ πιστευεις, ὁτι ἐγω ἐν τῳ πατρι, και ὁ πατηρ ἐν ἐμοι ἐστι; Τα ῥηματα ἁ ἐγω λαλω ὑμιν, ἀπ᾽ ἐμαυτου οὐ λαλω· ὁ δε πατηρ, ὁ ἐν ἐμοι μενων, αὐτος ποιει τα ἐργα.*

11 *Πιστευετε μοι, ὁτι ἐγω ἐν τῳ πατρι, και ὁ πατηρ ἐν ἐμοι· εἰ δε μη, δια τα ἐργα αὐτα πιστευετε μοι.*

12 *Ἀμην ἀμην λεγω ὑμιν, ὁ πιστευων εἰς ἐμε, τα ἐργα ἁ ἐγω ποιω, κἀκεινος ποιησει, και μειζονα τουτων ποιησει· ὁτι ἐγω προς τον πατερα μου πορευομαι,*

13 *Και ὁ, τι ἀν αἰτησητε ἐν τῳ ὀνοματι μου, τουτο ποιησω· ἱνα δοξασθῃ ὁ πατηρ ἐν τῳ υἱῳ.*

14 *Ἐαν τι αἰτησητε ἐν τῳ ὀνοματι μου, ἐγω ποιησω.*

15 *Ἐαν ἀγαπατε με, τας ἐντολας τας ἐμας τηρησατε·*

16 *Και ἐγω ἐρωτησω τον πατερα, και ἀλλον παρακλητον δωσει ὑμιν, ἱνα μενῃ μεθ᾽ ὑμων εἰς τον αἰωνα·*

17 *Το πνευμα της ἀληθειας, ὁ ὁ κοσμος οὐ δυναται λαβειν, ὁτι οὐ θεωρει αὐτο, οὐδε γινωσκει αὐτο· ὑμεις δε γινωσκετε αὐτο, ὁτι παρ᾽ ὑμιν μενει, και ἐν ὑμιν ἐσται.*

18 *Οὐκ ἀφησω ὑμας ὀρφανους· ἐρχομαι προς ὑμας.*

19 *Ἐτι μικρον, και ὁ κοσμος με οὐκετι θεωρει· ὑμεις δε θεωρειτε με· ὁτι ἐγω ζω, και ὑμεις ζησεσθε.*

20 *Ἐν ἐκεινῃ τῃ ἡμερᾳ γνωσεσθε ὑμεις, ὁτι ἐγω ἐν τῳ πατρι μου, και ὑμεις ἐν ἐμοι, κἀγω ἐν ὑμιν.*

21 *Ὁ ἐχων τας ἐντολας μου, και τηρων αὐτας, ἐκεινος ἐστιν ὁ ἀγαπων με· ὁ δε ἀγαπων με, ἀγαπηθησεται ὑπο του πατρος μου· και ἐγω ἀγαπησω αὐτον, και ἐμφανισω αὐτῳ ἐμαυτον.*

22 *Λεγει αὐτῳ Ἰουδας (οὐχ ὁ Ἰσκαριωτης)· Κυριε, τι γεγονεν, ὁτι ἡμιν μελλεις ἐμφανιζειν σεαυτον, και οὐχι τῳ κοσμῳ;*

23 *Ἀπεκριθη Ἰησους και εἰπεν αὐτῳ· Ἐαν τις ἀγαπᾳ με, τον λογον μου τηρησει· και ὁ πατηρ μου ἀγαπησει αὐτον, και προς αὐτον ἐλευσομεθα, και μονην παρ᾽ αὐτῳ ποιησομεν.*

24 *Ὁ μη ἀγαπων με, τους λογους μου οὐ τηρει· και ὁ λογος ὁν ἀκουετε, οὐκ ἐστιν ἐμος, ἀλλα του πεμψαντος με πατρος.*

25 *Ταυτα λελαληκα ὑμιν, παρ᾽ ὑμιν μενων·*

26 *Ὁ δε παρακλητος, το πνευμα το ἁγιον, ὁ πεμψει ὁ πατηρ ἐν τῳ ὀνοματι μου, ἐκεινος ὑμας διδαξει παντα, και ὑπομνησει ὑμας παντα ἁ εἰπον ὑμιν.*

27 *Εἰρηνην ἀφιημι ὑμιν, εἰρηνην την ἐμην διδωμι ὑμιν· οὐ καθως ὁ κοσμος διδωσιν, ἐγω διδωμι ὑμιν. Μη ταρασσεσθω ὑμων ἡ καρδια, μηδε δειλιατω.*

28 *Ἠκουσατε, ὁτι ἐγω εἰπον ὑμιν· Ὑπαγω, και ἐρχομαι προς ὑμας. Εἰ ἠγαπατε με, ἐχαρητε ἀν, ὁτι πορευομαι προς τον πατερα· ὁτι ὁ πατηρ μου μειζων μου ἐστι.*

29 *Και νυν εἰρηκα ὑμιν πριν γενεσθαι, ἱνα, ὁταν γενηται, πιστευσητε.*

30 *Οὐκετι πολλα λαλησω μεθ᾽ ὑμων. Ἐρχεται γαρ ὁ του κοσμου τουτου ἀρχων, και ἐν ἐμοι οὐκ ἐχει οὐδεν.*

31 *Ἀλλ᾽ ἱνα γνῳ ὁ κοσμος, ὁτι ἀγαπω τον πατερα, και καθως ἐνετειλατο μοι ὁ πατηρ, οὑτω ποιω· ἐγειρεσθε, ἀγωμεν ἐντευθεν.* **(CLXVII)**

CLXVI

Egressus e coenaculo

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII
30 *Και ὑμνησαντες ἐξηλθον* . . . **(CLXX)**	26 *Και ὑμνησαντες ἐξηλθον* . . . **(CLXX)**	39 *Και ἐξελθων ἐπορευθη* . . . **(CLXX)**

CLXV

Tertia oratio habita in coenaculo apostolis interpellantibus

IOANNIS XIV

1 Non turbetur cor vestrum. Creditis in Deum, et in me credite.

2 In domo Patris mei mansiones multae sunt. si quo minus dixissem vobis: Quia vado parare vobis locum.

3 Et si abiero, et praeparavero vobis locum: iterum venio, et accipiam vos ad me ipsum, ut ubi sum ego, et vos sitis.

4 Et quo ego vado, scitis, et viam scitis.

5 Dicit ei Thomas: Domine, nescimus quo vadis: et quomodo possimus viam scire?

6 Dicit ei Iesus: Ego sum via, et veritas, et vita. nemo venit ad Patrem, nisi per me.

7 Si cognovissetis me, et Patrem meum utique cognovissetis: et amodo cognoscetis eum, et vidistis eum.

8 Dicit ei Philippus: Domine, ostende nobis Patrem, et sufficit nobis.

9 Dicit ei Iesus: Tanto tempore vobiscum sum: et non cognovistis me? Philippe, qui videt me, videt et Patrem. Quomodo tu dicis: Ostende nobis Patrem?

10 Non creditis, quia ego in Patre, et Pater in me est? Verba, quae ego loquor vobis, a me ipso non loquor. Pater autem in me manens, ipse facit opera.

11 Non creditis, quia ego in Patre, et Pater in me est?

12 Alioquin propter opera ipsa credite. Amen, amen dico vobis, qui credit in me, opera quae ego facio, et ipse faciet, et maiora horum faciet: quia ego ad Patrem vado.

13 Et quodcumque petieritis Patrem in nomine meo: hoc faciam: ut glorificetur Pater in Filio.

14 Si quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam.

15 Si diligitis me, mandata mea servate.

16 Et ego rogabo Patrem et alium Paraclitum dabit vobis, ut maneat vobiscum in aeternum,

17 Spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere, quia non videt eum, nec scit eum. vos autem cognoscetis eum: quia apud vos manebit, et in vobis erit.

18 Non relinquam vos orphanos: veniam ad vos.

19 Adhuc modicum: et mundus me iam non videt. Vos autem videtis me: quia ego vivo, et vos vivetis.

20 In illo die vos cognoscetis, quia ego sum in Patre meo, et vos in me, et ego in vobis.

21 Qui habet mandata mea, et servat ea: ille est qui diligit me. Qui autem diligit me, diligetur a Patre meo: et ego diligam eum, et manifestabo ei meipsum.

22 Dicit ei Iudas, non ille Iscariotes: Domine, quid factum est, quia manifestaturus es nobis teipsum, et non mundo?

23 Respondit Iesus, et dixit ei: Si quis diligit me, sermonem meum servabit, et Pater meus diliget eum, et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus:

24 Qui non diligit me, sermones meos non servat. Et sermonem, quem audistis, non est meus: sed eius, qui misit me, Patris.

25 Haec locutus sum vobis, apud vos manens.

26 Paraclitus autem Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, et suggeret vobis omnia, quaecumque dixero vobis.

27 Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis. Non turbetur cor vestrum, neque formidet.

28 Audistis quia ego dixi vobis: Vado, et venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis utique, quia vado ad Patrem: quia Pater maior me est.

29 Et nunc dixi vobis prius quam fiat: ut cum factum fuerit credatis.

30 Iam non multa loquar vobiscum. venit enim princeps mundi huius, et in me non habet quidquam.

31 Sed ut cognoscat mundus quia diligo Patrem, et sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio. Surgite, eamus hinc. (CLXVII)

CLXVI

Egressus e coenaculo

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII
30 Et hymno dicto, exierunt . . . (CLXX)	26 Et hymno dicto exierunt . . . (CLXX)	39 Et egressus ibat . . . (CLXX)

CLXVII

Christi sermones post egressum e coenaculo

IOANNIS XV

1 *Ἐγω εἰμι ἡ ἀμπελος ἡ ἀληθινη, και ὁ πατηρ μου ὁ γεωργος ἐστι.*

2 *Παν κλημα ἐν ἐμοι μη φερον καρπον, αἰρει αὐτο· και παν το καρπον φερον, καθαιρει αὐτο, ἱνα πλειονα καρπον φερῃ.*

3 *Ἠδη ὑμεις καθαροι ἐστε δια τον λογον, ὁν λελαληκα ὑμιν.*

4 *Μεινατε ἐν ἐμοι, κἀγω ἐν ὑμιν. Καθως το κλημα οὐ δυναται καρπον φερειν ἀφ᾽ ἑαυτου, ἐαν μη μεινῃ ἐν τῃ ἀμπελῳ· οὑτως οὐδε ὑμεις, ἐαν μη ἐν ἐμοι μεινητε.*

5 *Ἐγω εἰμι ἡ ἀμπελος, ὑμεις τα κληματα. Ὁ μενων ἐν ἐμοι, κἀγω ἐν αὐτῳ, οὑτος φερει καρπον πολυν· ὁτι χωρις ἐμου οὐ δυνασθε ποιειν οὐδεν.*

6 *Ἐαν μη τις μεινῃ ἐν ἐμοι, ἐβληθη ἐξω, ὡς το κλημα, και ἐξηρανθη· και συναγουσιν αὐτα, και εἰς πυρ βαλλουσι, και καιεται.*

7 *Ἐαν μεινητε ἐν ἐμοι και τα ῥηματα μου ἐν ὑμιν μεινῃ, ὁ ἐαν θελητε αἰτησεσθε, και γενησεται ὑμιν.*

8 *Ἐν τουτῳ ἐδοξασθη ὁ πατηρ μου, ἱνα καρπον πολυν φερητε, και γενησεσθε ἐμοι μαθηται.*

9 *Καθως ἠγαπησε με ὁ πατηρ, κἀγω ἠγαπησα ὑμας· μεινατε, ἐν τῃ ἀγαπῃ τῃ ἐμῃ.*

10 *Ἐαν τας ἐντολας μου τηρησητε, μενειτε ἐν τῃ ἀγαπῃ μου· καθως ἐγω τας ἐντολας του πατρος μου τετηρηκα, και μενω αὐτου ἐν τῃ ἀγαπῃ.*

11 *Ταυτα λελαληκα ὑμιν, ἱνα ἡ χαρα ἡ ἐμη ἐν ὑμιν μεινῃ, και ἡ χαρα ὑμων πληρωθῃ.*

12 *Αὑτη ἐστιν ἡ ἐντολη ἡ ἐμη, ἱνα ἀγαπατε ἀλληλους, καθως ἠγαπησα ὑμας.*

13 *Μειζονα ταυτης ἀγαπην οὐδεις ἐχει, ἱνα τις την ψυχην αὐτου θῃ ὑπερ των φιλων αὐτου.*

14 *Ὑμεις φιλοι μου ἐστε, ἐαν ποιητε ὁσα ἐγω ἐντελλομαι ὑμιν.*

15 *Οὐκετι ὑμας λεγω δουλους· ὁτι ὁ δουλος οὐκ οἰδε τι ποιει αὐτου ὁ κυριος· ὑμας δε εἰρηκα φιλους, ὁτι παντα ἁ ἠκουσα παρα του πατρος μου, ἐγνωρισα ὑμιν.*

16 *Οὐχ ὑμεις με ἐξελεξασθε, ἀλλ᾽ ἐγω ἐξελεξαμην ὑμας, και ἐθηκα ὑμας, ἱνα ὑμεις ὑπαγητε και καρπον φερητε, και ὁ καρπος ὑμων μενῃ· ἱνα ὁ, τι ἀν αἰτησητε τον πατερα ἐν τῳ ὀνοματι μου, δῳ ὑμιν.*

17 *Ταυτα ἐντελλομαι ὑμιν, ἱνα ἀγαπατε ἀλληλους.*

18 *Εἰ ὁ κοσμος ὑμας μισει, γινωσκετε, ὁτι ἐμε πρωτον ὑμων μεμισηκεν.*

19 *Εἰ ἐκ του κοσμου ἠτε, ὁ κοσμος ἀν το ἰδιον ἐφιλει· ὁτι δε ἐκ του κοσμου οὐκ ἐστε, ἀλλ᾽ ἐγω ἐξελεξαμην ὑμας ἐκ του κοσμου, δια τουτο μισει ὑμας ὁ κοσμος.*

20 *Μνημονευετε του λογου, οὑ ἐγω εἰπον ὑμιν· Οὐκ ἐστι δουλος μειζων του κυριου αὐτου. Εἰ ἐμε ἐδιωξαν, και ὑμας διωξουσιν· εἰ τον λογον μου ἐτηρησαν, και τον ὑμετερον τηρησουσιν.*

21 *Ἀλλα ταυτα παντα ποιησουσιν ὑμιν δια το ὀνομα μου, ὁτι οὐκ οἰδασι τον πεμψαντα με.*

22 *Εἰ μη ἠλθον και ἐλαλησα αὐτοις, ἁμαρτιαν οὐκ εἰχον· νυν δε προφασιν οὐκ ἐχουσι περι της ἁμαρτιας αὐτων.*

23 *Ὁ ἐμε μισων, και τον πατερα μου μισει.*

24 *Εἰ τα ἐργα μη ἐποιησα ἐν αὐτοις, ἁ οὐδεὶς ἀλλος πεποιηκεν, ἁμαρτιαν οὐκ εἰχον· νυν δε και ἑωρακασι, και μεμισηκασι και ἐμε και τον πατερα μου.*

25 *Ἀλλ᾽, ἱνα πληρωθῃ ὁ λογος ὁ γεγραμμενος ἐν τῳ νομῳ αὐτων· Ὁτι ἐμισησαν με δωρεαν.*

26 *Ὁταν δε ἐλθῃ ὁ παρακλητος, ὁν ἐγω πεμψω ὑμιν παρα του πατρος, το πνευμα της ἀληθειας, ὁ παρα του πατρος ἐκπορευεται, ἐκεινος μαρτυρησει περι ἐμου.*

27 *Και ὑμεις δε μαρτυρειτε, ὁτι ἀπ᾽ ἀρχης μετ᾽ ἐμου ἐστε.*

CLXVIII

Alii Christi sermones post egressum e coenaculo

IOANNIS XVI

1 *Ταυτα λελαληκα ὑμιν, ἱνα μη σκανδαλισθητε.*

2 *Ἀποσυναγωγους ποιησουσιν ὑμας· ἀλλ᾽ ἐρχεται ὡρα, ἱνα πας ὁ ἀποκτεινας ὑμας, δοξῃ λατρειαν προσφερειν τῳ Θεῳ.*

3 *Και ταυτα ποιησουσιν ὑμιν, ὁτι οὐκ ἐγνωσαν τον πατερα, οὐδε ἐμε.*

4 *Ἀλλα ταυτα λελαληκα ὑμιν, ἱνα ὁταν ἐλθῃ ἡ ὡρα, μνημονευητε αὐτων, ὁτι ἐγω εἰπον ὑμιν. Ταυτα δε ὑμιν ἐξ ἀρχης οὐκ εἰπον, ὁτι μεθ᾽ ὑμων ἠμην.*

5 *Νυν δε ὑπαγω προς τον πεμψαντα με, και οὐδεις ἐξ ὑμων ἐρωτᾳ με· Που ὑπαγεις;*

CLXVII

Christi sermones post egressum e coenaculo

IOANNIS XV

1 Ego sum vitis vera: et Pater meus agricola est.

2 Omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum: et omnem, qui fert fructum, purgabit eum, ut fructum plus afferat.

3 Iam vos mundi estis propter sermonem, quem locutus sum vobis.

4 Manete in me: et ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre fructum a semetipso, nisi manserit in vite: sic nec vos, nisi in me maseritis.

5 Ego sum vitis, vos palmites: qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum: quia sine me nihil potestis facere.

6 Si quis in me non manserit: mittetur foras sicut palmes, et arescet, et colligent eum, et in ignem mittent, et ardet.

7 Si manseritis in me, et verba mea in vobis manserint: quodcumque volueritis petetis, et fiet vobis.

8 In hoc clarificatus est Pater meus, ut fructum plurimum afferatis, et efficiamini mei discipuli.

9 Sicut dilexit me Pater, et ego dilexi vos. Manete in dilectione mea.

10 Si praecepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut et ego Patris mei praecepta servavi, et maneo in eius dilectione.

11 Haec locutus sum vobis, ut gaudium meum in vobis sit, et gaudium vestrum impleatur.

12 Hoc est praeceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos.

13 Maiorem hac dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis.

14 Vos amici mei estis, si feceritis quae ego praecipio vobis.

15 Iam non dicam vos servos: quia servus nescit quid faciat dominus eius. Vos autem dixi amicos: quia omnia quaecumque audivi a Patre meo, nota feci vobis.

16 Non vos me elegistis: sed ego elegi vos, et posui vos ut eatis, et fructum afferatis: et fructus vester maneat: ut quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, det vobis.

17 Haec mando vobis, ut diligatis invicem.

18 Si mundus vos odit, scitote quia me priorem vobis odio habuit.

19 Si de mundo fuissetis, mundus quod suum erat diligeret: quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus.

20 Mementote sermonis mei, quem ego dixi vobis: Non est servus maior domino suo. Si me persecuti sunt, et vos persequentur: si sermonem meum servaverunt, et vestrum servabunt.

21 Sed haec omnia facient vobis propter nomen meum: quia nesciunt eum qui misit me.

22 Si non venissem, et locutus fuissem eis, peccatum non haberent: nunc autem excusationem non habent de peccato suo.

23 Qui me odit: et Patrem meum odit.

24 Si opera mea non fecissem in eis, quae nemo alius fecit, peccatum non haberent: nunc autem et viderunt, et oderunt et me, et Patrem meum.

25 Sed ut adimpleatur sermo, qui in lege eorum scriptus est: Quia odio habuerunt me gratis.

26 Cum autem venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis a Patre, spiritum veritatis, qui a Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me.

27 Et vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis.

CLXVIII

Alii Christi sermones post egressum e coenaculo

IOANNIS XVI

1 Haec locutus sum vobis, ut non scandalizemini.

2 Absque synagogis facient vos: sed venit hora, ut omnis, qui interficit vos, arbitretur obsequium se praestare Deo.

3 Et haec facient vobis, quia non noverunt Patrem, neque me.

4 Sed haec locutus sum vobis: ut cum venerit hora eorum, reminiscamini, quia ego dixi vobis.

5 Haec autem vobis ab initio non dixi, quia vobiscum eram: Et nunc vado ad eum, qui misit me; et nemo ex vobis interrogat me: Quo vadis?

6 Ἀλλ᾽ ὁτι ταυτα λελαληκα ὑμιν, ἡ λυπη πεπληρωκεν ὑμων την καρδιαν.

7 Ἀλλ᾽ ἐγω την ἀληθειαν λεγω ὑμιν· συμφερει ὑμιν, ἱνα ἐγω ἀπελθω. Ἐαν γαρ μη ἀπελθω, ὁ παρακλητος οὐκ ἐλευσεται προς ὑμας· ἐαν δε πορευθω, πεμψω αὐτον προς ὑμας.

8 Και ἐλθων ἐκεινος ἐλεγξει τον κοσμον περι ἁμαρτιας, και περι δικαιοσυνης, και περι κρισεως.

9 Περι ἁμαρτιας μεν, ὁτι οὐ πιστευουσιν εἰς ἐμε·

10 Περι δικαιοσυνης δε, ὁτι προς τον πατερα μου ὑπαγω, και οὐκετι θεωρειτε με·

11 Περι δε κρισεως, ὁτι ὁ ἀρχων του κοσμου τουτου κεκριται.

12 Ἐτι πολλα ἐχω λεγειν ὑμιν, ἀλλ᾽ οὐ δυνασθε βασταζειν ἀρτι.

13 Ὁταν δε ἐλθη ἐκεινος, το πνευμα της ἀληθειας, ὁδηγησει ὑμας εἰς πασαν την ἀληθειαν. Οὐ γαρ λαλησει ἀφ᾽ ἑαυτου, ἀλλ᾽ ὁσα ἀν ἀκουση, λαλησει, και τα ἐρχομενα ἀναγγελει ὑμιν.

14 Ἐκεινος ἐμε δοξασει, ὁτι ἐκ του ἐμου ληψεται, και ἀναγγελει ὑμιν.

15 Παντα ὁσα ἐχει ὁ πατηρ, ἐμα ἐστι. Δια τουτο εἰπον, ὁτι ἐκ του ἐμου ληψεται, και ἀναγγελει ὑμιν.

16 Μικρον, και οὐ θεωρειτε με· και παλιν μικρον, και ὀψεσθε με, ὁτι ὑπαγω προς τον πατερα.

17 Εἰπον οὐν ἐκ των μαθητων αὐτου προς ἀλληλους· Τι ἐστι τουτο ὁ λεγει ἡμιν· Μικρον, και οὐ θεωρειτε με· και παλιν μικρον, και ὀψεσθε με· και· Ὁτι ἐγω ὑπαγω προς τον πατερα;

18 Ἐλεγον οὐν· Τουτο τι ἐστιν ὁ λεγει, το μικρον; Οὐκ οἰδαμεν τι λαλει.

19 Ἐγνω ὁ Ἰησους, ὁτι ἠθελον αὐτον ἐρωταν, και εἰπεν αὐτοις· Περι τουτου ζητειτε μετ᾽ ἀλληλων, ὁτι εἰπον· Μικρον, και οὐ θεωρειτε με· και παλιν μικρον, και ὀψεσθε με;

20 Ἀμην ἀμην λεγω ὑμιν, ὁτι κλαυσετε και θρηνησετε ὑμεις, ὁ δε κοσμος χαρησεται· ὑμεις δε λυπηθησεσθε, ἀλλ᾽ ἡ λυπη ὑμων εἰς χαραν γενησεται.

21 Ἡ γυνη ὁταν τικτη, λυπην ἐχει, ὁτι ἠλθεν ἡ ὡρα αὐτης· ὁταν δε γεννηση το παιδιον, οὐκετι μνημονευει της θλιψεως, δια την χαραν, ὁτι ἐγεννηθη ἀνθρωπος εἰς τον κοσμον.

22 Και ὑμεις οὐν λυπην μεν νυν ἐχετε· παλιν δε ὀψομαι ὑμας, και χαρησεται ὑμων ἡ καρδια, και την χαραν ὑμων οὐδεις αἰρει ἀφ᾽ ὑμων·

23 Και ἐν ἐκεινη τη ἡμερα ἐμε οὐκ ἐρωτησετε οὐδεν. Ἀμην ἀμην λεγω ὑμιν, ὁτι ὁσα ἀν αἰτησητε τον πατερα ἐν τῳ ὀνοματι μου, δωσει ὑμιν.

24 Ἑως ἀρτι οὐκ ᾐτησατε οὐδεν ἐν τῳ ὀνοματι μου· αἰτειτε, και ληψεσθε, ἱνα ἡ χαρα ὑμων ᾐ πεπληρωμενη.

25 Ταυτα ἐν παροιμιαις λελαληκα ὑμιν· ἐρχεται ὡρα, ὁτε οὐκετι ἐν παροιμιαις λαλησω ὑμιν, ἀλλα παῤῥησια περι του πατρος ἀναγγελω ὑμιν.

26 Ἐν ἐκεινη τη ἡμερα ἐν τῳ ὀνοματι μου αἰτησεσθε· και οὐ λεγω ὑμιν, ὁτι ἐγω ἐρωτησω τον πατερα περι ὑμων·

27 Αὐτος γαρ ὁ πατηρ φιλει ὑμας, ὁτι ὑμεις ἐμε πεφιληκατε, και πεπιστευκατε, ὁτι ἐγω παρα του θεου ἐξηλθον.

28 Ἐξηλθον παρα του πατρος, και ἐληλυθα εἰς τον κοσμον· παλιν ἀφιημι τον κοσμον, και πορευομαι προς τον πατερα.

29 Λεγουσιν αὐτῳ οἱ μαθηται αὐτου· Ἰδε, νυν παῤῥησια λαλεις, και παροιμιαν οὐδεμιαν λεγεις.

30 Νυν οἰδαμεν, ὁτι οἰδας παντα, και οὐ χρειαν ἐχεις, ἱνα τις σε ἐρωτα· ἐν τουτῳ πιστευομεν, ὁτι ἀπο θεου ἐξηλθες.

31 Ἀπεκριθη αὐτοις ὁ Ἰησους· Ἀρτι πιστευετε·

32 Ἰδου, ἐρχεται ὡρα, και νυν ἐληλυθεν, ἱνα σκορπισθητε ἑκαστος εἰς τα ἰδια, και ἐμε μονον ἀφητε· και οὐκ εἰμι μονος, ὁτι ὁ πατηρ μετ᾽ ἐμου ἐστι.

33 Ταυτα λελαληκα ὑμιν, ἱνα ἐν ἐμοι εἰρηνην ἐχητε. Ἐν τῳ κοσμῳ θλιψιν ἑξετε· ἀλλα θαρσειτε, ἐγω νενικηκα τον κοσμον.

CLXIX

Christi preces pro suis

IOANNIS XVII

1 Ταυτα ἐλαλησεν ὁ Ἰησους, και ἐπηρε τους ὀφθαλμους αὐτου εἰς τον οὐρανον, και εἰπε· Πατερ, ἐληλυθεν ἡ ὡρα· δοξασον σου τον υἱον, ἱνα και ὁ υἱος σου δοξαση σε·

2 Καθως ἐδωκας αὐτῳ ἐξουσιαν πασης σαρκος, ἱνα παν ὁ δεδωκας αὐτῳ, δωση αὐτοις ζωην αἰωνιον.

3 Αὑτη δε ἐστιν ἡ αἰωνιος ζωη, ἱνα γινωσκωσι σε τον μονον ἀληθινον θεον, και ὁν ἀπεστειλας Ἰησουν Χριστον.

4 Ἐγω σε ἐδοξασα ἐπι της γης· το ἐργον ἐτελειωσα, ὁ δεδωκας μοι ἱνα ποιησω·

5 Και νυν δοξασον με, συ πατερ, παρα σεαυτῳ τη δοξη, ᾑ εἰχον, προ του τον κοσμον εἰναι, παρα σοι.

6 Ἐφανερωσα σου το ὀνομα τοις ἀνθρωποις, οὑς δεδωκας μοι ἐκ του κοσμου· σοι ἠσαν, και ἐμοι αὐτους δεδωκας· και τον λογον σου τετηρηκασι.

6 Sed quia haec locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum.

7 Sed ego veritatem dico vobis: expedit vobis ut ego vadam: si enim non abiero, Paraclitus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos.

8 Et cum venerit ille, arguet mundum de peccato, et de iustitia, et de iudicio.

9 De peccato quidem: quia non crediderunt in me:

10 De iustitia vero: quia ad Patrem vado: et iam non videbitis me:

11 De iudicio autem: quia princeps huius mundi iam iudicatus est.

12 Adhuc multa habeo vobis dicere: sed non potestis portare modo.

13 Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem: non enim loquetur a semetipso, sed quaecumque audiet loquetur, et quae ventura sunt annunciabit vobis.

14 Ille me clarificabit: quia de meo accipiet, et annuntiabit vobis.

15 Omnia quaecumque habet Pater, mea sunt. Propterea dixi: quia de meo accipiet, et annuntiabit vobis.

16 Modicum, et iam non videbitis me: et iterum modicum, et videbitis me: quia vado ad Patrem.

17 Dixerunt ergo ex discipulis eius ad invicem: Quid est hoc, quod dicit nobis: Modicum, et non videbitis me: et iterum modicum, et videbitis me: et quia vado ad Patrem?

18 Dicebant ergo: Quid est hoc, quod dicit, Modicum? nescimus quid loquitur.

19 Cognovit autem Iesus, quia volebant eum interrogare, et dixit eis: De hoc quaeritis inter vos, quia dixi Modicum, et non videbitis me, et iterum modicum, et videbitis me.

20 Amen, amen dico vobis: quia plorabitis, et flebitis vos, mundus autem gaudebit: vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium.

21 Mulier cum parit, tristitiam habet, quia venit hora eius: cum autem pepererit puerum, iam non meminit pressurae propter gaudium: quia natus est homo in mundum.

22 Et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis, iterum autem videbo vos, et gaudebit cor vestrum: et gaudium vestrum nemo tollet a vobis.

23 Et in illo die me non rogabitis quidquam. Amen, amen dico vobis: si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.

24 Usque modo non petistis quidquam in nomine meo: Petite, et accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum.

25 Haec in proverbiis locutus sum vobis. Venit hora cum iam non in proverbiis loquar vobis, sed palam de Patre annunciabo vobis.

26 In illo die in nomine meo petetis: et non dico vobis quia ego rogabo Patrem de vobis:

27 Ipse enim Pater amat vos, quia vos me amastis, et credidistis, quia ego a Deo exivi.

28 Exivi a Patre, et veni in mundum: iterum relinquo mundum, et vado ad Patrem.

29 Dicunt ei discipuli eius: Ecce nunc palam loqueris, et proverbium nullum dicis.

30 Nunc scimus quia scis omnia, et non opus est tibi ut quis te interroget: in hoc credimus quia a Deo existi.

31 Respondit eis Iesus: Modo creditis?

32 Ecce venit hora, et iam venit, ut dispergamini unusquisque in propria et me solum relinquatis: et non sum solus, quia Pater mecum est.

33 Haec locutus sum vobis, ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis: sed confidite, ego vici mundum.

CLXIX

Christi preces pro suis

IOANNIS XVII

1 Haec locutus est Iesus: et sublevatis oculis in caelum, dixit: Pater venit hora, clarifica filium tuum, ut filius tuus clarificet te:

2 Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, ut omne, quod dedisti ei, det eis vitam aeternam.

3 Haec est autem vita aeterna: ut cognoscant te, solum Deum verum, et quem misisti Iesum Christum.

4 Ego te clarificavi super terram: opus consummavi, quod dedisti mihi ut faciam:

5 Et nunc clarifica me tu Pater apud temetipsum, claritate, quam habui prius, quam mundus esset, apud te.

6 Manifestavi nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi de mundo: Tui erant, et mihi eos dedisti; et sermonem tuum servaverunt.

7 *Νυν ἐγνωκαν, ὁτι παντα ὁσα δεδωκας μοι, παρα σου ἐστιν·*

8 *Ὁτι τα ῥηματα ἁ δεδωκας μοι, δεδωκα αὐτοις· και αὐτοι ἐλαβον, και ἐγνωσαν ἀληθως, ὁτι παρα σου ἐξηλθον, και ἐπιστευσαν, ὁτι συ με ἀπεστειλας.*

9 *Ἐγω περι αὐτων ἐρωτω· οὐ περι του κοσμου ἐρωτω, ἀλλα περι ὧν δεδωκας μοι, ὁτι σοι εἰσι·*

10 *Και τα ἐμα παντα σα ἐστι, και τα σα ἐμα· και δεδοξασμαι ἐν αὐτοις.*

11 *Και οὐκετι εἰμι ἐν τῳ κοσμῳ, και οὑτοι ἐν τῳ κοσμῳ εἰσι, και ἐγω προς σε ἐρχομαι. Πατερ ἁγιε, τηρησον αὐτους ἐν τῳ ὀνοματι σου, οὑς δεδωκας μοι· ἱνα ὠσιν ἑν καθως ἡμεις.*

12 *Ὁτε ἠμην μετ' αὐτων ἐν τῳ κοσμῳ, ἐγω ἐτηρουν αὐτους ἐν τῳ ὀνοματι σου· οὑς δεδωκας μοι ἐφυλαξα, και οὐδεις ἐξ αὐτων ἀπωλετο, εἰ μη ὁ υἱος της ἀπωλειας, ἱνα ἡ γραφη πληρωθῃ.*

13 *Νυν δε προς σε ἐρχομαι, και ταυτα λαλω ἐν τῳ κοσμῳ, ἱνα ἐχωσι την χαραν την ἐμην πεπληρωμενην ἐν αὐτοις.*

14 *Ἐγω δεδωκα αὐτοις τον λογον σου· και ὁ κοσμος ἐμισησεν αὐτους, ὁτι οὐκ εἰσιν ἐκ του κοσμου, καθως ἐγω οὐκ εἰμι ἐκ του κοσμου.*

15 *Οὐκ ἐρωτω, ἱνα ἀρῃς αὐτους ἐκ του κοσμου, ἀλλ' ἱνα τηρησῃς αὐτους ἐκ του πονηρου.*

16 *Ἐκ του κοσμου οὐκ εἰσι, καθως ἐγω ἐκ του κοσμου οὐκ εἰμι.*

17 *Ἁγιασον αὐτους ἐν τῃ ἀληθειᾳ σου· ὁ λογος ὁ σος ἀληθεια ἐστι.*

18 *Καθως ἐμε ἀπεστειλας εἰς τον κοσμον, κἀγω ἀπεστειλα αὐτους εἰς τον κοσμον.*

19 *Και ὑπερ αὐτων ἐγω ἁγιαζω ἐμαυτον, ἱνα και αὐτοι ὠσιν ἡγιασμενοι ἐν ἀληθειᾳ.*

20 *Οὐ περι τουτων δε ἐρωτω μονον, ἀλλα και περι των πιστευσοντων δια του λογου αὐτων εἰς ἐμε·*

21 *Ἱνα παντες ἑν ὠσι· καθως συ, πατερ, ἐν ἐμοι, κἀγω ἐν σοι, ἱνα και αὐτοι ἐν ἡμιν ἑν ὠσιν· ἱνα ὁ κοσμος πιστευσῃ, ὁτι συ με ἀπεστειλας.*

22 *Και ἐγω την δοξαν, ἡν δεδωκας μοι, δεδωκα αὐτοις· ἱνα ὠσιν ἑν, καθως ἡμεις ἑν ἐσμεν·*

23 *Ἐγω ἐν αὐτοις, και συ ἐν ἐμοι· ἱνα ὠσι τετελειωμενοι εἰς ἑν, και ἱνα γινωσκῃ ὁ κοσμος, ὁτι συ με ἀπεστειλας, και ἠγαπησας αὐτους, καθως ἐμε ἠγαπησας.*

24 *Πατερ, οὑς δεδωκας μοι, θελω, ἱνα ὁπου εἰμι ἐγω, κἀκεινοι ὠσι μετ' ἐμου· ἱνα θεωρωσι την δοξαν την ἐμην, ἡν ἐδωκας μοι, ὁτι ἠγαπησας με προ καταβολης κοσμου.*

25 *Πατερ δικαιε, και ὁ κοσμος σε οὐκ ἐγνω· ἐγω δε σε ἐγνων, και οὑτοι ἐγνωσαν ὁτι συ με ἀπεστειλας.*

26 *Και ἐγνωρισα αὐτοις το ὀνομα σου, και γνωρισω· ἱνα ἡ ἀγαπη ἡν ἠγαπησας με, ἐν αὐτοις ᾐ, κἀγω ἐν αὐτοις.*

CLXX

Egressus ex urbe ad Olivetum

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII	IOANNIS XVIII
			1 *Ταυτα εἰπων ὁ Ἰησους ἐξηλθε*
30 ... *εἰς το ὀρος των ἐλαιων.*	26 ... *εἰς το ὀρος των ἐλαιων.*	39 ... *κατα το ἐθος εἰς το ὀρος των ἐλαιων· ἠκολουθησαν δε αὐτῳ και οἱ μαθηται αὐτου.*	
			συν τοις μαθηταις αὐτου...
		(CLXXIII)	**(CLXXII)**

CLXXI

Apostolorum scandalum et Petri lapsus iterum praedictus

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV
31 *Τοτε λεγει αὐτοις ὁ Ἰησους· Παντες ὑμεις*	27 *Και λεγει αὐτοις ὁ Ἰησους· Ὁτι παντες*
σκανδαλισθησεσθε ἐν ἐμοι ἐν τῃ νυκτι ταυτῃ· γεγραπται γαρ·	*σκανδαλισθησεσθε ἐν ἐμοι ἐν τῃ νυκτι ταυτῃ· ὁτι γεγραπται·*

7 Nunc cognoverunt quia omnia, quae dedisti
mihi, abs te sunt:
8 Quia verba, quae dedisti mihi, dedi eis: et
ipsi acceperunt, et cognoverunt vere quia a te
exivi, et crediderunt quia tu me misisti.
9 Ego pro eis rogo: Non pro mundo rogo, sed
pro his, quos dedisti mihi: quia tui sunt.
10 Et mea omnia tua sunt, et tua mea sunt:
et clarificatus sum in eis.
11 Et iam non sum in mundo, et hi in mundo
sunt, et ego ad te venio. Pater sancte, serva eos
in nomine tuo, quos dedisti mihi: ut sint unum,
sicut et nos.
12 Cum essem cum eis, ego servabam eos in
nomine tuo. Quos dedisti mihi, custodivi: et nemo
ex eis periit, nisi filius perditionis, ut Scriptura
impleatur.
13 Nunc autem ad te venio: et haec loquor in
mundo, ut habeant gaudium meum impletum in
semetipsis.
14 Ego dedi eis sermonem tuum, et mundus
eos odio habuit, quia non sunt de mundo, sicut
et ego non sum de mundo.
15 Non rogo ut tollas eos de mundo, sed ut
serves eos a malo.
16 De mundo non sunt, sicut et ego non sum
de mundo.
17 Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veri-
tas est.
18 Sicut tu me misisti in mundum, et ego
misi eos in mundum.
19 Et pro eis ego sanctifico meipsum: ut sint
et ipsi sanctificati in veritate.
20 Non pro eis autem rogo tantum, sed et pro
eis, qui credituri sunt per verbum eorum in me:
21 Ut omnes unum sint sicut tu Pater in me,
et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint: ut
credat mundus, quia tu me misisti.
22 Et ego claritatem, quam dedisti mihi, dedi
eis: ut sint unum, sicut et nos unum sumus.
23 Ego in eis, et tu in me: ut sint consummati
in unum: et cognoscat mundus quia tu me misisti,
et dilexisti eos, sicut et me dilexisti.
24 Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi sum
ego, et illi sint mecum: ut videant claritatem
meam, quam dedisti mihi: quia dilexisti me ante
constitutionem mundi.
25 Pater iuste, mundus te non cognovit. ego
autem te cognovi: et hi cognoverunt, quia tu me
misisti.
26 Et notum feci eis nomen tuum, et notum
faciam: ut dilectio, qua dilexisti me, in ipsis sit
et ego in ipsis.

CLXX

Egressus ex urbe ad Olivetum

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII	IOANNIS XVIII
			1 Haec cum dixisset Iesus, egressus est
		39 ... secundum consuetudinem	
30 ... in Montem oliveti.	26 ... in Montem olivarum.	in Montem olivarum. Secuti sunt autem illum et discipuli. (CLXXIII)	
			cum discipulis suis ... (CLXXII)

CLXXI

Apostolorum scandalum et Petri lapsus iterum praedictus

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV
31 Tunc dicit illis Iesus: Omnes vos	27 Et ait eis Iesus: Omnes
scandalum patiemini in me, in ista nocte. scriptum est enim:	scandalizabimini in me in nocte ista: quia scriptum est:

Παταξω τον ποιμενα, και διασκορπισθησεται *τα προβατα* *της ποιμνης.*	*Παταξω τον ποιμενα, και διασκορπισθησεται* *τα προβατα.*
32 *Μετα δε το ἐγερθηναι με* *προαξω ὑμας εἰς την Γαλιλαιαν.*	28 *Ἀλλα μετα το ἐγερθηναι με* *προαξω ὑμας εἰς την Γαλιλαιαν.*
33 *Ἀποκριθεις* *δε ὁ Πετρος εἰπεν αὐτῳ· Εἰ και* *παντες σκανδαλισθησονται* *ἐν σοι,*	29 *Ὁ δε Πετρος ἐφη αὐτῳ· Και εἰ* *παντες σκανδαλισθησονται,*
ἐγω οὐδεποτε *σκανδαλισθησομαι.*	*ἀλλ'* *οὐκ ἐγω.*
34 *Ἐφη αὐτῳ ὁ Ἰησους· Ἀμην λεγω σοι, ὁτι*	30 *Και λεγει αὐτῳ ὁ Ἰησους· Ἀμην λεγω σοι, ὁτι* *συ σημερον*
ἐν ταυτη τη νυκτι, πριν	*ἐν τη νυκτι ταυτη, πριν* *ἠ δις*
ἀλεκτορα φωνησαι, τρις ἀπαρνηση με.	*ἀλεκτορα φωνησαι, τρις ἀπαρνηση με.*
35 [*ὁ Πετρος*] *Λεγει* *αὐτῳ* —·	31 *Ὁ δε* *ἐκ περισσου* *ἐλεγε* *μαλλον·*
Κἀν δεῃ με συν σοι ἀποθανειν, οὐ μη σε *ἀπαρνησομαι. ὁμοιως και παντες* *οἱ μαθηται* *εἰπον.*	*Ἐαν με δεῃ συναποθανειν σοι, οὐ μη σε* *ἀπαρνησομαι. ὡσαυτως δε και παντες* *ἐλεγον.*

CLXXII

Ingressus in Gethsemani

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	IOANNIS XVIII
36 *Τοτε ἐρχεται* *μετ' αὐτων ὁ Ἰησους*	32 *Και ἐρχονται*	
		1 . . . *περαν του χειμαῤῥου του* *Κεδρων,*
εἰς χωριον λεγομενον Γηθσημανη,	*εἰς χωριον, οὑ το ὀνομα Γηθσημανη·*	*ὁπου ἠν κηπος, εἰς ὁν εἰσηλθεν* *αὐτος και οἱ μαθηται αὐτου.* **(CLXXIV)**
και λεγει τοις μαθηταις·	*και λεγει τοις μαθηταις* *αὐτου·*	
Καθισατε αὐτου, ἑως *οὑ ἀπελθων* *προσευξωμαι* *ἐκει.*	*Καθισατε ὡδε, ἑως* *προσευξωμαι.*	

CLXXIII

Christus in horto

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII
		40 *Γενομενος δε ἐπι του τοπου*
37 *Και παραλαβων τον Πετρον* *και τους δυο υἱους Ζεβεδαιου*	33 *Και παραλαμβανει τον Πετρον,* *και*	

Percutiam pastorem, et dispergentur oves gregis.	Percutiam pastorem, et dispergentur oves.
32 Postquam autem resurrexero, praecedam vos in Galilaeam.	28 Sed postquam resurrexero, praecedam vos in Galilaeam.
33 Respondens autem Petrus, ait illi: Et si omnes scandalizati fuerint in te,	29 Petrus autem ait illi: Et si omnes scandalizati fuerint in te:
ego numquam scandalizabor.	sed non ego.
34 Ait illi Iesus: Amen dico tibi, quia	30 Et ait illi Iesus: Amen dico tibi, quia tu hodie
in hac nocte antequam Gallus	in nocte hac, priusquam gallus —— bis
cantet, ter me negabis.	[vocem] dederit, ter me es negaturus.
35 [Petrus]	31 At ille amplius loquebatur:
Ait illi:	
Etiamsi oportuerit me mori tecum, non te negabo. Similiter et omnes discipuli dixerunt.	Et si oportuerit me simul commori tibi, non te negabo: Similiter autem et omnes dicebant.

CLXXII

Ingressus in Gethsemani

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	IOANNIS XVIII
36 Tunc venit Iesus cum illis	32 Et veniunt	
in villam, quae dicitur Gethsemani,	in praedium, cui nomen Gethsemani.	1 . . . trans Torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse, et discipuli eius. (CLXXIV)
et dixit discipulis suis: Sedete hic donec vadam illuc, et orem.	Et ait discipulis suis: Sedete hic donec orem	

CLXXIII

Christus in horto

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII
		40 Et cum pervenisset ad locum,
37 Et assumpto Petro, et duobus filiis Zebedaei,	33 Et assumit Petrum, et	

ἠρξατο λυπεισθαι και ἀδημονειν.	*Ἰακωβον, και Ἰωαννην μεθ᾽ ἑαυτου, και ἠρξατο ἐκθαμβεισθαι και ἀδημονειν.*	
38 *Τοτε λεγει αὐτοις·*	34 *Και λεγει αὐτοις·*	*εἰπεν αὐτοις·*
Περιλυπος ἐστιν ἡ ψυχη μου ἑως θανατου· μεινατε ὡδε, και γρηγορειτε	*Περιλυπος ἐστιν ἡ ψυχη μου ἑως θανατου· μεινατε ὡδε, και γρηγορειτε.*	
μετ᾽ ἐμου.		
		Προσευχεσθε μη εἰσελθειν εἰς πειρασμον.
39 *Και*	35 *Και*	41 *Και αὐτος*
προελθων μικρον	*προελθων μικρον*	*ἀπεσπασθη ἀπ᾽ αὐτων ὡσει λιθου βολην, και θεις τα γονατα*
ἐπεσεν	*ἐπεσεν*	
ἐπι προσωπον αὐτου	*ἐπι της γης,*	
προσευχομενος,	*και προσηυχετο,*	*προσηυχετο,*
	ἱνα, εἰ δυνατον ἐστι, παρελθη ἀπ᾽ αὐτου ἡ ὡρα·	
και λεγων·	36 *Και ἐλεγεν·*	42 *Λεγων·*
	Αββα, ὁ	
Πατερ	*πατηρ,*	*Πατερ,*
μου,		
	παντα δυνατα σοι·	
εἰ δυνατον ἐστι,		*εἰ βουλει*
παρελθετο ἀπ᾽ ἐμου το ποτηριον τουτο· πλην οὐχ ὡς ἐγω θελω, ἀλλ᾽ ὡς συ.	*παρενεγκε το ποτηριον ἀπ᾽ ἐμου τουτο· ἀλλ᾽ οὐ, τι ἐγω θελω, αλλα τι συ.*	*παρενεγκειν το ποτηριον τουτο ἀπ᾽ ἐμου· πλην μη το θελημα μου, ἀλλα το σον γενεσθω.*

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV
40 *Και ἐρχεται*	37 *Και ἐρχεται*
προς τους μαθητας,	
και εὑρισκει αὐτους καθευδοντας, και λεγει τῳ Πετρῳ·	*και εὑρισκει αὐτους καθευδοντας, και λεγει τῳ Πετρῳ·*
	Σιμων καθευδεις;
Οὑτως	
οὐκ ἰσχυσατε μιαν ὡραν γρηγορησαι	*οὐκ ἰσχυσας μιαν ὡραν γρηγορησαι;*
μετ᾽ ἐμου;	
41 *Γρηγορειτε, και προσευχεσθε, ἱνα μη εἰσελθητε εἰς πειρασμον· το μεν πνευμα προθυμον, ἡ δε σαρξ ἀσθενης.*	38 *Γρηγορειτε, και προσευχεσθε, ἱνα μη εἰσελθητε εἰς πειρασμον· το μεν πνευμα προθυμον, ἡ δε σαρξ ἀσθενης.*
42 *Παλιν*	39 *Και παλιν*
ἐκ δευτερου	
ἀπελθων προσηυξατο,	*ἀπελθων προσηυξατο,*
	τον αὐτον λογον
λεγων·	*εἰπων.*
Πατερ μου, εἰ οὐ δυναται τουτο το ποτηριον παρελθειν ἀπ᾽ ἐμου, ἐαν μη αὐτο πιω, γενηθητω το θελημα σου.	

	Iacobum, et Ioannem secum:	
coepit contristari et maestus esse.	et coepit pavere, et taedere.	
38 Tunc ait illis:	34 Et ait illis:	dixit illis:
Tristis est anima mea usque ad mortem: sustinete hic, et vigilate mecum.	Tristis est anima mea usque ad mortem: sustinete hic, et vigilate.	
		Orate ne intretis in tentationem.
39 Et	35 Et	41 Et ipse
progressus pusillum,	cum processisset paululum,	
		avulsus est ab eis quantum iactus est lapidis: et positis genibus
procidit	procidit	
in faciem suam,		
	super terram: et	
orans,	orabat,	orabat,
	ut si fieri posset, transiret ab eo hora:	
et dicens:	36 Et dixit:	42 Dicens:
	Abba	
Pater	pater,	Pater
mi,		
	omnia tibi possibilia sunt,	
si possibile est,		
		si vis,
transeat a me calix iste.	transfer calicem hunc a me,	transfer calicem istum a me:
verumtamen non sicut ego volo,	sed non quod ego volo,	Verumtamen non mea voluntas,
sed sicut tu.	sed quod tu.	sed tua
		fiat.

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV
40 Et venit	37 Et venit,
ad discipulos suos,	
et invenit eos dormientes, et dicit Petro:	et invenit eos dormientes. Et ait Petro:
	Simon, dormis?
Sic	
non potuistis una hora vigilare	non potuisti una hora vigilare?
mecum?	
41 Vigilate, et orate ut non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma.	38 Vigilate, et orate ut non intretis in tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro vero infirma.
42 Iterum	39 Et iterum
secundo	
abiit, et oravit,	abiens oravit
	eundem sermonem,
dicens:	dicens.
Pater mi, si non potest hic calix transire nisi bibam illum, fiat voluntas tua.	

43 *Και ἐλθων εὑρισκει αὐτους παλιν καθευδοντας· ἠσαν γαρ αὐτων οἱ ὀφθαλμοι βεβαρημενοι.*	40 *Και ὑποστρεψας εὑρεν αὐτους παλιν καθευδοντας· ἠσαν γαρ αὐτων οἱ ὀφθαλμοι βεβαρημενοι, και οὐκ ᾔδεισαν, τι αὐτῳ ἀποκριθωσι.*
44 *Και ἀφεις αὐτους, ἀπελθων παλιν προσηυξατο ἐκ τριτου τον αὐτον λογον εἰπων.*	

LUCAE XXII

43 *Ὠφθη δε αὐτῳ ἀγγελος ἀπ' οὐρανου, ἐνισχυων αὐτον.*	44 *Και γενομενος ἐν ἀγωνια, ἐκτενεστερον προσηυχετο. Ἐγενετο δε ὁ ἱδρως αὐτου ὡσει θρομβοι αἱματος καταβαινοντες ἐπι την γην.*

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII
45 *Τοτε*	41 *Και*	45 *Και ἀναστας ἀπο της προσευχης,*
ἐρχεται	*ἐρχεται*	*ἐλθων*
	το τριτον,	
προς τους μαθητας αὐτου,		*προς τους μαθητας αὐτου*
		εὑρεν αὐτους κοιμωμενους ἀπο της λυπης,
και λεγει αὐτοις·	*και λεγει αὐτοις·*	46 *Και εἰπεν αὐτοις·*
Καθευδετε το λοιπον, και ἀναπαυεσθε·	*Καθευδετε το λοιπον, και ἀναπαυεσθε·*	
		Τι καθευδετε;
	ἀπεχει·	
ἰδου,		
ἠγγικεν ἡ ὡρα, και	*ἠλθεν ἡ ὡρα·*	
	ἰδου,	
ὁ υἱος του ἀνθρωπου παραδιδοται εἰς χειρας ἁμαρτωλων.	*παραδιδοται ὁ υἱος του ἀνθρωπου εἰς τας χειρας των ἁμαρτωλων.*	
46 *Ἐγειρεσθε,*	42 *Ἐγειρεσθε,*	
		ἀναστα̣ντες προσευχεσθε, ἱνα μη εἰσελθητε εἰς πειρασμον.
ἀγωμεν· ἰδου, ἠγγικεν ὁ παραδιδους με.	*ἀγωμεν· ἰδου, ὁ παραδιδους με ἠγγικε.*	

CLXXIV

Christi et Iudae occursus

IOANNIS XVIII

2 *Ἠδει δε και Ἰουδας, ὁ παραδιδους αὐτον, τον τοπον· ὁτι πολλακις συνηχθη ὁ Ἰησους ἐκει μετα των μαθητων αὐτου.*	3 *Ὁ οὐν Ἰουδας λαβων την σπειραν, και ἐκ των ἀρχιερεων και Φαρισαιων ὑπηρετας, ἐρχεται ἐκει μετα φανων και λαμπαδων και ὁπλων.*

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII
47 *Και*	43 *Και εὐθεως,*	
ἐτι αὐτου λαλουντος	*ἐτι αὐτου λαλουντος* ——	47 *Ἐτι δε αὐτου λαλουντος*
ἰδου,		*ἰδου,*
		ὀχλος και ὁ λεγομενος
Ἰουδας, εἱς	*Ἰουδας, εἱς*	*Ἰουδας, εἱς*
	ὠν	
των δωδεκα,	*των δωδεκα,*	*των δωδεκα,*
ἠλθε,	*[παραγινεται],*	

43 Et venit iterum, et invenit eos dormientes: erant enim oculi eorum gravati. 44 Et relictis illis, iterum abiit, et oravit tertio, eundem sermonem dicens.	40 Et reversus, denuo invenit eos dormientes, (erant enim oculi eorum gravati) et ignorabant quid responderent ei.

LUCAE XXII

43 Apparuit autem illi Angelus de caelo, confortans eum. Et factus in agonia, prolixius orabat.	44 Et factus est sudor eius, sicut guttae sanguinis decurrentis in terram.

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII
45 Tunc	41 Et	45 Et cum surrexisset ab oratione,
venit	venit tertio,	et venisset
ad discipulos suos,		ad discipulos suos, invenit eos dormientes prae tristitia.
et dicit illis: Dormite iam, et requiescite:	et ait illis: Dormite iam, et requiescite.	46 Et ait illis: Quid dormitis?
	Sufficit:	
ecce appropinquavit hora, et	venit hora: ecce	
Filius hominis tradetur in manus peccatorum.	Filius hominis tradetur in manus peccatorum.	
46 Surgite	42 Surgite,	surgite, orate, ne intretis in tentationem.
eamus: ecce appropinquavit, qui me tradet.	eamus. ecce qui me tradet, prope est.	

CLXXIV

Christi et Iudae occursus

IOANNIS XVIII

2 Sciebat autem et Iudas, qui tradebat eum, locum: quia frequenter Iesus convenerat illuc cum discipulis suis.	3 Iudas ergo cum accepisset cohortem, et a Pontificibus et Pharisaeis ministros, venit illuc cum laternis, et facibus, et armis.

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII
47 Adhuc eo loquente, ecce	43 Et, adhuc eo loquente, —	47 Adhuc eo loquente ecce turba: et qui vocabatur
Iudas	Iudas Iscariotes	Iudas,
unus de duodecim venit,	unus de duodecim [venit],	unus de duodecim,

και μετ' αὐτου ὀχλος πολυς	*και μετ' αὐτου ὀχλος πολυς*	*προηρχετο αὐτους,*
μετα μαχαιρων και ξυλων,	*μετα μαχαιρων και ξυλων,*	
ἀπο των ἀρχιερεων	*παρα των ἀρχιερεων,*	
	και των γραμματεων,	
και πρεσβυτερων	*και των πρεσβυτερων.*	
του λαου.		
48 *Ὁ δε παραδιδους αὐτον ἐδωκεν αὐτοις σημειον, λεγων· Ὁν ἀν φιλησω, αὐτος ἐστι· κρατησατε αὐτον.*	44 *Δεδωκει δε ὁ παραδιδους αὐτον συσσημον αὐτοις, λεγων· Ὁν ἀν φιλησω, αὐτος ἐστι· κρατησατε αὐτον,*	
	και ἀπαγαγετε ἀσφαλως.	
49 *Και*	45 *Και ἐλθων,*	*και*
εὐθεως	*εὐθεως*	
προσελθων τῳ Ἰησου	*προσελθων αὐτῳ*	*ἠγγισε τῳ Ἰησου*
εἰπε·	*λεγει·*	
	Ῥαββι,	
Χαιρε,		
ῥαββι·	*ῥαββι·*	
και κατεφιλησεν αὐτον.	*και κατεφιλησεν αὐτον.* **(CLXXVI)**	*φιλησαι αὐτον.*
50 *Ὁ δε Ἰησους εἰπεν αὐτῳ· Ἑταιρε, ἐφ' ὁ παρει;...* **(CLXXVI)**		48 *Ὁ δε Ἰησους εἰπεν αὐτῳ·*
		Ἰουδα, φιληματι τον υἱον του ἀνθρωπου παραδιδως; **(CLXXVI)**

CLXXV

Christus obviam militibus procedens

IOANNIS XVIII

4 *Ἰησους οὐν εἰδως παντα τα ἐρχομενα ἐπ' αὐτον, ἐξελθων εἰπεν αὐτοις: Τινα ζητειτε;*
5 *Ἀπεκριθησαν αὐτῳ· Ἰησουν τον Ναζωραιον. Λεγει αὐτοις ὁ Ἰησους· Ἐγω εἰμι. Εἱστηκει δε και Ἰουδας, ὁ παραδιδους αὐτον, μετ' αὐτων.*
6 *Ὡς οὐν εἰπεν αὐτοις· Ὁτι ἐγω εἰμι· ἀπηλθον εἰς τα ὀπισω, και ἐπεσον χαμαι.*
7 *Παλιν οὐν αὐτους ἐπηρωτησε· Τινα ζητειτε; Οἱ δε εἰπον· Ἰησουν τον Ναζωραιον.*
8 *Ἀπεκριθη Ἰησους· Εἰπον ὑμιν, ὁτι ἐγω εἰμι· εἰ οὐν ἐμε ζητειτε, ἀφετε τουτους ὑπαγειν.*
9 *Ἱνα πληρωθῃ ὁ λογος, ὁν εἰπεν· Ὁτι οὑς δεδωκας μοι, οὐκ ἀπωλεσα ἐξ αὐτων οὐδενα.*

CLXXVI

Malchus. Christus comprehensus

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII	IOANNIS XVIII
		49 *Ἰδοντες δε οἱ περι αὐτον το ἐσομενον εἰπον αὐτῳ· Κυριε, εἰ παταξομεν ἐν μαχαιρᾳ;*	
51 *Και ἰδου,*		50 *Και* —	
εἱς	47 *Εἱς δε*	*εἱς*	
	τις	*τις*	
		ἐξ αὐτων	
των	*των παρεστηκοτων*		
μετα Ἰησου			
			10 *Σιμων οὐν Πετρος ἐχων μαχαιραν*

et cum eo turba multa	et cum eo turba multa	antecedebat eos:
cum gladiis, fustibus,	cum gladiis, et lignis,	
missi		
a principibus sacerdotum,	a summis sacerdotibus,	
	et Scribis,	
et senioribus	et senioribus.	
populi.		
48 Qui autem tradidit eum, dedit illis signum, dicens: Quemcumque osculatus fuero, ipse est, tenete eum.	44 Dederat autem traditor eius signum eis, dicens: Quemcumque osculatus fuero, ipse est, tenete eum,	
	et ducite caute.	
49 Et	45 Et cum venisset,	et
confestim	statim	
accedens ad Iesum,	accedens ad eum,	appropinquavit Iesu
dixit: Ave Rabbi.	ait: Ave Rabbi:	
Et osculatus est eum.	et osculatus est eum (CLXXVI)	ut oscularetur eum,
50 Dixitque illi Iesus:		48 Iesus autem dixit illi:
Amice, ad quid venisti? . . . (CLXXVI)		
		Iuda, osculo Filium hominis tradis? (CLXXVI)

CLXXV

Christus obviam militibus procedens

IOANNIS XVIII

4 Iesus itaque sciens omnia, quae ventura erant super eum, processit, et dixit eis: Quem quaeritis?
5 Responderunt ei: Iesum Nazarenum. Dicit eis Iesus: Ego sum. Stabat autem et Iudas, qui tradebat eum, cum ipsis.
6 Ut ergo dixit eis: Ego sum: abierunt retrorsum, et ceciderunt in terram.
7 Iterum ergo interrogavit eos: Quem quaeritis? Illi autem dixerunt: Iesum Nazarenum.
8 Respondit Iesus: Dixi vobis, quia ego sum: si ergo me quaeritis, sinite hos abire.
9 Ut impleretur sermo, quem dixit: Quia quos dedisti mihi non perdidi ex eis quemquam. (CLXXVI)

CLXXVI

Malchus. Christus comprehensus

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII	IOANNIS XVIII
		49 Videntes autem hi, qui circa ipsum erant, quod futurum erat, dixerunt ei: Domine, si percutimus in gladio?	
51 Et ecce		50 Et —	
unus	47 Unus autem	unus	
	quidam		
ex his,	de circumstantibus	ex illis	
qui erant cum Iesu,			
			10 Simon ergo Petrus
			habens gladium

ἐκτεινας την χειρα			
ἀπεσπασε την μαχαιραν *αὐτου,*	*σπασαμενος την μαχαιραν*		*εἱλκυσεν αὐτην,*
και παταξας	*ἐπαισε*	*[ἐπαταξεν]*	*και ἐπαισε*
τον δουλον του ἀρχιερεως	*τον δουλον του ἀρχιερεως,*	*τον δουλον του ἀρχιερεως,*	*τον του ἀρχιερεως δουλον,*
ἀφειλεν αὐτου το ὠτιον.	*και ἀφειλεν αὐτου το ὠτιον.*	*και ἀφειλεν αὐτου το οὖς* *το δεξιον.*	*και ἀπεκοψεν αὐτου το ὠτιον* *το δεξιον.* *ἠν δε ὀνομα τῳ δουλῳ Μαλχος.*

MATTHAEI XXVI	LUCAE XXII	IOANNIS XVIII
52 *Τοτε* —— *ὁ Ἰησους [λεγει* *αὐτῳ]* . . .	51 *Ἀποκριθεις δε* *ὁ Ἰησους εἰπεν·*	11 *Εἰπεν οὐν ὁ Ἰησους* *τῳ Πετρῳ.* . . .
	Ἐατε ἑως τουτου. . . .	

MATTHAEI XXVI	IOANNIS XVIII
52 . . . *Ἀποστρεψον σου την μαχαιραν* *εἰς τον τοπον αὐτης·* *παντες γαρ οἱ λαβοντες μαχαιραν ἐν μαχαιρᾳ ἀπολουνται.*	11 . . . *Βαλε την μαχαιραν σου* *εἰς την θηκην·*
53 *Ἡ δοκεις, ὁτι οὐ δυναμαι ἀρτι παρακαλεσαι τον πατερα μου, και παραστησει μοι πλειους ἠ δωδεκα λεγεωνας ἀγγελων;*	
	το ποτηριον, ὁ δεδωκε μοι ὁ πατηρ, οὐ μη πιω αὐτο;
54 *Πως οὐν πληρωθωσιν αἱ γραφαι, ὁτι οὑτω δει γενεσθαι;*	

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII
		51 . . . *και ἁψαμενος του ὠτιου* *αὐτου ἰασατο αὐτον.*
55 *Ἐν ἐκεινῃ τῃ ὡρᾳ*	48 *Και* *ἀποκριθεις*	
εἰπεν ὁ Ἰησους *τοις ὀχλοις·*	*ὁ Ἰησους εἰπεν* *αὐτοις·*	52 *Εἰπε δε ὁ Ἰησους* *προς τους παραγομενους ἐπ᾽ αὐτον* *ἀρχιερεις, και στρατηγους του ἱερου,* *και πρεσβυτερους·*
Ὡς ἐπι ληστην ἐξηλθετε *μετα μαχαιρων και ξυλων* *συλλαβειν με·*	*Ὡς ἐπι ληστην ἐξηλθετε* *μετα μαχαιρων και ξυλων* *συλλαβειν με·*	*Ὡς ἐπι ληστην ἐξεληλυθατε* *μετα μαχαιρων και ξυλων·*
καθ᾽ ἡμεραν προς ὑμας ἐκαθεζομην	49 *Καθ᾽ ἡμεραν ἠμην προς* *ὑμας* ——	53 *Καθ᾽ ἡμεραν ὀντος μου μεθ᾽* *ὑμων*
διδασκων *ἐν τῳ ἱερῳ,*	*διδασκων* *[ἐν τῳ ἱερῳ],*	*ἐν τῳ ἱερῳ,* *οὐκ ἐξετεινατε τας χειρας ἐπ᾽ ἐμε.*
και οὐκ ἐκρατησατε με.	*και οὐκ ἐκρατησατε με* *ἀλλ᾽*	*ἀλλ᾽ αὐτη ὑμων ἐστιν ἡ ὡρα, και* *ἡ ἐξουσια του σκοτους.*
	ἱνα πληρωθωσιν αἱ γραφαι.	

extendens manum, exemit gladium suum,	educens gladium,	.	eduxit eum:
et percutiens servum principis sacerdotum amputavit auriculam eius.	percussit servum summi sacerdotis: et amputavit illi auriculam.	[percussit] servum principis sacerdotum, et amputavit auriculam eius dexteram.	et percussit pontificis servum: et abscidit auriculam eius dexteram. Erat autem nomen servo Malchus.

MATTHAEI XXVI	LUCAE XXII	IOANNIS XVIII
52 Tunc —— Iesus [ait illi]: . . .	51 Respondens autem Iesus, ait: Sinite usque huc . . .	11 Dixit ergo Iesus Petro: . . .

MATTHAEI XXVI	IOANNIS XVIII
52: . . . Converte gladium tuum in locum suum. omnes enim, qui acceperint gladium, gladio peribunt.	11 . . . Mitte gladium tuum in vaginam.
53 An putas, quia non possum rogare patrem meum, et exhibebit mihi modo plus quam duodecim legiones angelorum?	
	Calicem, quem dedit mihi Pater, non bibam illum?
54 Quomodo ergo implebuntur Scripturae, quia sic oportet fieri?	

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII
		51 . . . Et cum tetigisset auriculam eius, sanavit eum.
55 In illa hora	48 Et respondens	
dixit Iesus turbis:	Iesus, ait illis:	52 Dixit autem Iesus ad eos, qui venerant ad se, principes sacerdotum, et magistratus templi, et seniores:
Tamquam ad latronem existis cum gladiis, et fustibus comprehendere me:	Tamquam ad latronem existis cum gladiis, et lignis comprehendere me?	Quasi ad latronem existis cum gladiis, et fustibus?
quotidie apud vos sedebam docens in templo,	49 Quotidie eram apud vos —— docens [in templo],	53 Cum quotidie vobiscum fuerim in templo, non extendistis manus in me:
et non me tenuistis.	et non me tenuistis. Sed ut impleantur Scripturae.	sed haec est hora vestra, et potestas tenebrarum.

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII	IOANNIS XVIII
50 . . . *τοτε*	46 *Οἱ δε*		12 *Ἡ ουν σπειρα, και ὁ χιλιαρχος, και οἱ ὑπηρεται των Ἰουδαιων*
προσελθοντες *ἐπεβαλον — ἐπι τον Ἰησουν* *[τας χειρας],*	*ἐπεβαλον ἐπ᾽ αὐτον* *τας χειρας* *αὐτων,*		
και ἐκρατησαν αὐτον.	*και ἐκρατησαν αὐτον.*	54 *Συλλαβοντες δε αὐτον...*	*συνελαβον τον Ἰησουν, και ἐδησαν αὐτον.*
56 *Τουτο δε ὁλον γεγονεν, ἱνα πληρωθωσιν αἱ γραφαι των προφητων·*			
τοτε *οἱ μαθηται* *παντες ἀφεντες αὐτον ἐφυγον.*	50 *Και* *ἀφεντες αὐτον παντες ἐφυγον.*		

MARCI XIV

51 *Και εἱς τις νεανισκος ἠκολουθει αὐτῳ περιβεβλημενος σινδονα ἐπι γυμνου· και κρατουσιν αὐτον οἱ νεανισκοι.*

52 *Ὁ δε καταλιπων την σινδονα, γυμνος ἐφυγεν ἀπ᾽ αὐτων.*

CLXXVII

Christus ad Annam ductus. Petrus eum sequutus

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII	IOANNIS XVIII
57 *Οἱ δε κρατησαντες*	53 *Και*		13 *Και*
τον Ἰησουν ἀπηγαγον *προς* *Καιαφαν* *τον ἀρχιερεα,*	*ἀπηγαγον τον Ἰησουν* *προς* *τον ἀρχιερεα·*	54 . . . *ἠγαγον, και εἰσηγαγον αὐτον* *εἰς τον οἰκον* *του ἀρχιερεως·*	*ἀπηγαγον αὐτον* *προς Ἀνναν πρωτον·*
ὁπου —— συνηχθησαν *[οἱ γραμματεις* *και οἱ πρεσβυτεροι].*	*και συνερχονται αὐτῳ παντες οἱ ἀρχιερεις, ——* *και οἱ γραμματεις,* *[και οἱ πρεσβυτεροι].*		
			ἠν γαρ πενθερος του Καιαφα, ὁς ἠν ἀρχιερευς του ἐνιαυτου ἐκεινου. 14 *Ἠν δε Καιαφας ὁ συμβουλευσας τοις Ἰουδαιοις, ὁτι συμφερει ἑνα ἀνθρωπον ἀπολεσθαι ὑπερ του λαου.*
58 *Ὁ δε Πετρος ἠκολουθει* *αὐτῳ* *ἀπο μακροθεν,*	54 *Και ὁ Πετρος —— ἠκολουθησεν* *αὐτῳ* *[ἀπο μακροθεν],*	*ὁ δε Πετρος ἠκολουθησεν* *μακροθεν.*	15 *Ἠκολουθει δε — Σιμων Πετρος* *[τῳ Ἰησου]* *και ὁ ἀλλος μαθητης.*
ἑως της αὐλης του ἀρχιερεως,			

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII	IOANNIS XVIII
50 ... Tunc	46 At illi		12 Cohors ergo, et tribunus, et ministri Iudaeorum
accesserunt, et			
manus iniecerunt in Iesum,	manus iniecerunt in eum,		
et tenuerunt	et tenuerunt	54 Comprehendentes autem	comprehenderunt
eum.	eum.	eum ...	Iesum,
			et ligaverunt eum:
56 Hoc autem totum factum est, ut adimplerentur Scripturae prophetarum.			
Tunc discipuli	50 Tunc discipuli eius		
omnes, relicto eo, fugerunt.	relinquentes eum, omnes fugerunt.		

MARCI XIV

51 Adolescens autem quidam sequebatur eum amictus sindone super nudo: et tenuerunt eum. 52 At ille reiecta sindone, nudus profugit ab eis.

CLXXVII

Christus ad Annam ductus. Petrus eum sequutus

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII	IOANNIS XVIII
57 At illi tenentes Iesum, duxerunt	53 Et adduxerunt Iesum	54 ... duxerunt	13 Et adduxerunt eum
ad	ad	ad domum	
Caipham			
principem sacerdotum,	summum sacerdotem:	principis sacerdotum:	
			ad Annam primum,
ubi —— convenerant	et convenerunt		
	omnes sacerdotes, et		
[Scribae et seniores].	Scribae, et seniores.		
			erat enim socer Caiphae, qui erat pontifex anni illius. 14 Erat autem Caiphas, qui consilium dederat Iudaeis: Quia expedit, unum hominem mori pro populo.
58 Petrus autem sequebatur	54 Petrus autem —— secutus est	Petrus vero sequebatur	15 Sequebatur autem —— Simon Petrus
eum	eum		[Iesum],
a longe,	[a longe],	a longe.	
			et alius discipulus.
usque in atrium principis sacerdotum.			

			ὁ δε μαθητης ἐκεινος ἠν γνωστος τῳ ἀρχιερει, και συνεισηλθε τῳ Ἰησου εἰς την αὐλην του ἀρχιερεως· 16 *Ὁ δε Πετρος εἱστηκει προς τη θυρα ἐξω. ἐξηλθεν οὐν ὁ μαθητης ὁ ἀλλος, ὁς ἠν γνωστος τῳ ἀρχιερει, και εἰπε τη θυρωρῳ, και εἰσηγαγε τον Πετρον.*
	ἑως ἐσω εἰς την αὐλην του ἀρχιερεως·		
και εἰσελθων ἐσω	*και*	55 *Ἁψαντων δε πυρ ἐν μεσῳ της αὐλης, και συγκαθισαντων αὐτων,*	
ἐκαθητο	*ἠν συγκαθημενος*	*ἠν συγκαθημενος ὁ Πετρος*	
μετα των ὑπηρετων	*μετα των ὑπερετων,*	*ἐν μεσῳ αὐτων.*	
ἰδειν το τελος. (CLXXXI)	*και θερμαινομενος προς το φως.* (CLXXXI)		

CLXXVIII

Petrus Christi magistri notitiam primo infitians

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII	IOANNIS XVIII
69 *Ὁ δε Πετρος ἐξω ἐκαθητο ἐν τη αὐλη·*	66 *Και ὀντος του Πετρου ἐν τη αὐλη· κατω ἐρχεται . . .,*		
	67 *Και ἰδουσα τον Πετρον . . .*	56 *Ἰδουσα δε αὐτον*	
	66 . . . *μια των παιδισκων του ἀρχιερεως*	*παιδισκη τις*	
		καθημενον προς το φως,	
	67 . . . *θερμαινομενον, ἐμβλεψασα αὐτῳ*	*και ἀτενισασα αὐτῳ, εἰπε· Και οὑτος συν αὐτῳ ἠν.*	
και προσηλθεν αὐτῳ μια παιδισκη, λεγουσα·	*λεγει·*		17 *Λεγει οὐν ἡ παιδισκη ἡ θυρωρος τῳ Πετρῳ·*
Και συ ἠσθα μετα Ἰησου του Γαλιλαιου.	*Και συ — ἠσθα [μετα του Ναζαρηνου Ἰησου].*		
			Μη και συ ἐκ των μαθητων εἰ του ἀνθρωπου τουτου;— ἐκεινος
70 *Ὁ δε ἠρνησατο*	68 *Ὁ δε ἠρνησατο,*	57 *Ὁ δε ἠρνησατο αὐτον,*	

			Discipulus autem ille erat notus pontifici, et introivit cum Iesu in atrium pontificis. 16 Petrus autem stabat ad ostium foris. Exivit ergo discipulus alius, qui erat notus pontifici, et dixit ostiariae: et introduxit Petrum.
	usque intro in atrium summi sacerdotis:		
Et ingressus intro	et	55 Accenso autem igne in medio atrii, et circumsedentibus illis,	
sedebat	sedebat	erat	
		Petrus	
cum ministris,	cum ministris	in medio eorum.	
	ad ignem,		
ut videret finem. (CLXXXI)			
	et calefaciebat se. (CLXXXI)		

CLXXVIII

Petrus Christi magistri notitiam primo infitians

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII	IOANNIS XVIII
69 Petrus vero sedebat foris in atrio:	66 Et cum esset Petrus in atrio: deorsum, venit . . .:		
	67 Et cum vidisset Petrum . . .	56 Quem cum vidisset	
	66 . . . una ex ancillis summi sacerdotis	ancilla quaedam	
		sedentem ad lumen,	
	67 . . . calefacientem se, aspiciens illum,	et eum fuisset intuita, dixit: Et hic cum illo erat.	
et accessit ad eum una ancilla, dicens:	ait:		17 Dicit ergo — ancilla ostiaria [Petro]:
Et tu cum Iesu Galilaeo eras.	Et tu cum Iesu Nazareno eras.		
			Numquid et tu ex discipulis es hominis istius? — ille
70 At ille negavit	68 Ad ille negavit,	57 At ille negavit eum,	

ἐμπροσθεν παντων, *λεγων·* *Οὐκ οἰδα* *τι* *λεγεις.* (CLXXX)	*λεγων·* *Οὐκ οἰδα,* *οὐδε ἐπισταμαι* *τι* *συ* *λεγεις.* . . . (CLXXX)	*λεγων·* *Γυναι,* *οὐκ οἰδα* *αὐτον.* (CLXXX)	*[λεγει]·* *Οὐκ εἰμι.* 18 *Εἱστηκεισαν δε οἱ δουλοι και οἱ ὑπηρεται ἀνθρακιαν πεποιηκοτες, ὁτι ψυχος ἠν, και ἐθερμαινοντο. ἠν δε μετ' αὐτων ὁ Πετρος ἑστως και θερμαινομενος.*

CLXXIX

Christus coram Anna

IOANNIS XVIII

19 *Ὁ οὐν ἀρχιερευς ἠρωτησε τον Ἰησουν περι*
των μαθητων αὐτου, και περι της διδαχης αὐτου.
20 *Ἀπεκριθη αὐτῳ ὁ Ἰησους· Ἐγω παῤῥησια*
ἐλαλησα τῳ κοσμῳ· ἐγω παντοτε ἐδιδαξα ἐν συνα-
γωγῃ και ἐν τῳ ἱερῳ, ὁπου παντες οἱ Ἰουδαιοι
συνερχονται, και ἐν κρυπτῳ ἐλαλησα οὐδεν·
21 *Τι με ἐπερωτᾳς; ἐπερωτησον τους ἀκηκοοτας,*
τι ἐλαλησα αὐτοις· ἰδε, οὑτοι οἰδασιν ἁ εἰπον ἐγω.
22 *Ταυτα δε αὐτου εἰποντος, εἱς των ὑπηρετων*
παρεστηκως ἐδωκε ῥαπισμα τῳ Ἰησου, εἰπων· Οὑτως
ἀποκρινῃ τῳ ἀρχιερει;
23 *Ἀπεκριθη αὐτῳ ὁ Ἰησους· Εἰ κακως ἐλαλησα,*
μαρτυρησον περι του κακου· εἰ δε καλως, τι με δερεις;

CLXXX

Christus ad Caipham missus. Petrus iterum Christum sibi notum infitians

MARCI XIV	LUCAE XXII	IOANNIS XVIII
68 . . . *και ἐξηλθεν ἐξω εἰς το προαυλιον, και ἀλεκτωρ ἐφωνησε.* 69 *Και ἡ παιδισκη ἰδουσα αὐτον παλιν, ἠρξατο λεγειν τοις παρεστηκοσιν· Ὁτι οὑτος ἐξ αὐτων ἐστιν.*	58 *Και μετα βραχυ* . . .	24 *Ἀπεστειλεν οὐν αὐτον ὁ Ἀννας δεδεμενον προς Καιαφαν τον ἀρχιερεα.* 25 *Ἠν δε Σιμων Πετρος ἑστως και θερμαινομενος. εἰπον οὐν αὐτῳ· Μη και συ ἐκ των μαθητων αὐτου εἰ;* —— . . .

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII	IOANNIS XVIII
71 *Ἐξελθοντα δε αὐτον εἰς τον πυλωνα εἰδεν αὐτον ἀλλη και λεγει τοις ἐκει· Και οὑτος ἠν μετα Ἰησου του Ναζωραιου.*			

coram omnibus, dicens:	dicens:	dicens: Mulier:	[Dicit]:
			Non sum
		non novi illum (CLXXX)	
Nescio	Neque scio, neqne novi		
quid dicis. (CLXXX)	quid dicas ... (CLXXX)		
			18 Stabant autem servi, et ministri ad prunas: quia frigus erat, et calefaciebant se: erat autem cum eis et Petrus stans, et calefaciens se.

CLXXIX

Christus coram Anna

IOANNIS XVIII

19 Pontifex ergo interrogavit Iesnm de discipulis suis, et de doctrina eius.
20 Respondit ei Iesus: Ego palam locutus sum mundo: ego semper docui in Synagoga, et in templo, quo omnes Iudaei conveniunt: et in occulto locutus sum nihil.
21 Quid me interrogas? interroga eos, qui andierunt quid locutus sim ipsis: ecce hi sciunt qnae dixerim ego.
22 Haec autem cum dixisset, unus assistens ministrorum dedit alapam Iesu, dicens: Sic respondes pontifici?
23 Respondit ei Iesus: Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo: si autem bene, quid me caedis?

CLXXX

Christus ad Caipham missus. Petrus iterum Christum sibi notum infitians

MARCI XIV	LUCAE XXII	IOANNIS XVIII
		24 Et misit eum Annas ligatum ad Caipham pontificem.
	58 Et post pusillum ...	
		25 Erat autem Simon Petrus stans, et calefaciens se. Dixerunt ergo ei: Numquid et tu ex discipulis eius es? — ...
68 ... Et exiit foras ante atrium, et gallus cantavit. 69 Rursus autem cum vidisset illum ancilla, coepit dicere circumstantibus: Quia hic ex illis est.		

MATTHAE XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII	IOANNIS XVIII
71 Exeunte autem illo ianuam, vidit eum alia ancilla, et ait his, qni erant ibi: Et hic erat cum Iesu Nazareno.			

		58 ... ἑτερος ἰδων αὐ-	
		τον ἐφη· Και συ ἐξ αὐ-	
		των εἰ.	
72 Και	70 Ὁ δε	ὁ δε Πετρος	25 ... ἐκεινος
παλιν	παλιν		
ἠρνησατο	ἠρνειτο. ... (CLXXXII)		[ἠρνησατο]
μεθ᾽ ὁρκου·			
		εἰπεν·	και εἰπεν·
		Ἀνθρωπε,	
		οὐκ εἰμι. (CLXXXII)	Οὐκ εἰμι. (CLXXXII)
Ὁτι οὐκ οἰδα τον ἀνθρω-			
πον. (CLXXXII)			

CLXXXI

Christus coram Caipha condemnatus

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV
59 Οἱ δε ἀρχιερεις,	55 Οἱ δε ἀρχιερεις,
και οἱ πρεσβυτεροι,	
και το συνεδριον ὁλον ἐζητουν	και ὁλον το συνεδριον ἐζητουν
ψευδομαρτυριαν κατα του Ἰησου,	κατα του Ἰησου μαρτυριαν
ὁπως αὐτον θανατωσωσι.	εἰς το θανατωσαι αὐτον,
60 Και οὐχ εὑρον,	και οὐχ εὑρισκον.
πολλων ψευδομαρτυρων	56 Πολλοι γαρ ἐψευδομαρτυρουν
προσελθοντων.	
	κατ᾽ αὐτου, και ἰσαι αἱ μαρτυριαι οὐκ ἠσαν.
ὑστερον	
δε προσελθοντες δυο ψευδομαρτυρες	57 Και τινες ἀναστantες ἐψευδομαρτυρουν
	κατ᾽ αὐτου
61 Εἰπον·	λεγοντες·
	58 Ὁτι ἡμεις ἠκουσαμεν
Οὑτος ἐφη·	αὐτου λεγοντος·
	Ὁτι ἐγω
Δυναμαι	
καταλυσαι τον ναον	καταλυσω τον ναον
του Θεου,	
	τουτον τον χειροποιητον,
και δια τριων ἡμερων	και δια τριων ἡμερων
	ἀλλον ἀχειροποιητον
οἰκοδομησαι	οἰκοδομησω.
αὐτον.	
	59 Και οὐδε οὑτως ἰση ἠν ἡ μαρτυρια αὐτων.
62 Και ἀναστας ὁ ἀρχιερευς	60 Και ἀναστας ὁ ἀρχιερευς
	εἰς μεσον ἐπηρωτησε
εἰπεν αὐτῳ·	τον Ἰησουν, λεγων·
	Οὐκ
Οὐδεν ἀποκρινῃ; τι οὑτοι σου καταμαρτυρουσιν;	ἀποκρινῃ οὐδεν; τι οὑτοι σου καταμαρτυρουσιν;
63 Ὁ δε Ἰησους	61 Ὁ δε
ἐσιωπα.	ἐσιωπα,
	και οὐδεν ἀπεκρινατο.
και	παλιν
ἀποκριθεις	
ὁ ἀρχιερευς	ὁ ἀρχιερευς
	ἐπηρωτα αὐτον, και

		58... alius videns eum,	
		dixit: Et tu de illis es.	
72 Et	70 At ille	Petrus vero	25 ... ille
iterum	iterum		
negavit	negavit ... (CLXXXII)		[Negavit],
cum iuramento:			
		ait:	et dixit:
		O homo,	
		non sum. (CLXXXII)	Non sum. (CLXXXII)
Quia non novi hominem.			
(CLXXXII)			

CLXXXI

Christus coram Caipha condemnatus

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV
59 Principes autem sacerdotum, et omne concilium quaerebant	55 Summi vero sacerdotes, et omne concilium quaerebant
falsum	
testimonium contra Iesum, ut eum morti traderent:	adversus Iesum testimonium, ut eum morti traderent,
60 Et non invenerunt,	nec inveniebant.
cum multi falsi testes accessissent.	59 Multi enim testimonium falsum dicebant
	adversus eum: convenientia testimonia non erant.
Novissime autem	57 Et
venerunt duo falsi testes,	quidam surgentes, falsum testimonium ferebant
	adversus eum,
61 Et dixerunt:	dicentes:
	58 Quoniam nos audivimus
Hic dixit:	eum dicentem:
	Ego
Possum	
destruere templum	dissolvam templum
Dei,	
	hoc manu factum,
et post triduum	et per triduum
	aliud non manu factum
reaedificare	aedificabo.
illud.	
	59 Et non erat conveniens testimonium illorum.
62 Et surgens princeps sacerdotum,	60 Et exurgens summus sacerdos
	in medium, interrogavit
ait illi: Nihil respondes ad ea, quae	Iesum, dicens: Non respondes quidquam ad ea, quae
isti adversum te testificantur?	tibi obiiciuntur ab his?
63 Iesus autem	61 Ille autem
tacebat.	tacebat,
	et nihil respondit.
et	Rursum
princeps sacerdotum	summus sacerdos
	interrogabat eum, et

εἰπεν αὐτῳ·	*λεγει αὐτῳ·*
Ἐξορκιζω σε κατα του θεου του ζωντος, ἱνα ἡμιν εἰπῃς, εἰ	
συ εἶ ὁ Χριστος, ὁ υἱος	*Συ εἶ ὁ Χριστος, ὁ υἱος*
του θεου.	*του εὐλογητου;*
	62 *Ὁ δε Ἰησους εἰπεν·*
64 [*ὁ Ἰησους*] *Λεγει αὐτῳ·* —— *Συ εἰπας.*	*Ἐγω εἰμι·*
πλην λεγω ὑμιν, ἀπ' ἀρτι	*και*
ὀψεσθε τον υἱον του ἀνθρωπου καθημενον ἐκ δεξιων της δυναμεως, και ἐρχομενον ἐπι των νεφελων του οὐρανου.	*ὀψεσθε τον υἱον του ἀνθρωπου καθημενον ἐκ δεξιων της δυναμεως, και ἐρχομενον μετα των νεφελων του οὐρανου.*
65 *Τοτε ὁ ἀρχιερευς διεῤῥηξε τα ἱματια αὐτου, λεγων·*	63 *Ὁ δε ἀρχιερευς διαῤῥηξας τους χιτωνας αὐτου λεγει·*
Ὁτι ἐβλασφημησε·	
τι ἐτι χρειαν ἐχομεν μαρτυρων;	*Τι ἐτι χρειαν ἐχομεν μαρτυρων;*
ἰδε, νυν ἠκουσατε την βλασφημιαν αὐτου·	64 *Ἠκουσατε της βλασφημιας·*
66 *Τι ὑμιν δοκει; οἱ δε*	*τι ὑμιν φαινεται; οἱ δε παντες κατεκριναν αὐτον*
ἀποκριθεντες εἰπον· Ἐνοχος θανατου ἐστι. **(CLXXXIII)**	*εἶναι ἐνοχον θανατου.* **(CLXXXIII)**

CLXXXII

Petrus tertio lapsus

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII	IOANNIS XVIII
73 *Μετα μικρον δε*	70 . . . *και μετα μικρον*	59 *Και διαστασης ὡσει ὡρας μιας, ἀλλος τις διισχυριζετο λεγων· Ἐπ' ἀληθειας και οὗτος μετ' αὐτου ἠν· και γαρ Γαλιλαιος ἐστιν.*	
προσελθοντες			
	παλιν		
οἱ ἑστωτες εἰπον τῳ Πετρῳ· Ἀληθως	*οἱ παρεστωτες ἐλεγον τῳ Πετρῳ· Ἀληθως*		
και συ			
ἐξ αὐτων εἶ· και γαρ	*ἐξ αὐτων εἶ· και γαρ Γαλιλαιος εἶ, και*		
ἡ λαλια σου δηλον σε ποιει	*ἡ λαλια σου ὁμοιαζει.*		
			26 *Λεγει εἱς ἐκ των δουλων του ἀρχιερεως, συγγενης ὠν, οὑ ἀπεκοψε Πετρος το ὠτιον· Οὐκ ἐγω σε εἶδον ἐν τῳ κηπῳ μετ' αὐτου;* 27 *Παλιν οὐν ἠρνησατο*
74 *Τοτε ἠρξατο καταθεματιζειν και ὀμνυειν·*	71 *Ὁ δε ἠρξατο ἀναθεματιζειν και ὀμνυειν·*		
		60 *Εἰπε δε ὁ Πετρος·*	*ὁ Πετρος,*

ait illi:	dixit ei:
Adiuro te per Deum vivum, ut dicas nobis si tu es Christus filius Dei.	Tu es Christus filius Dei benedicti?
64 Dicit illi Iesus: Tu dixisti.	62 Iesus autem dixit illi:
	Ego sum:
verumtamen dico vobis, amodo	et
videbitis filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei, et venientem in nubibus caeli.	videbitis Filium hominis sedentem a dextris virtutis Dei, et venientem cum nubibus caeli.
65 Tunc princeps sacerdotum scidit vestimenta sua, dicens:	63 Summus autem sacerdos scindens vestimenta sua, ait:
Blasphemavit:	
quid adhuc egemus testibus?	Quid adhuc desideramus testes?
ecce nunc audistis blasphemiam:	64 Audistis blasphemiam:
66 Quid vobis videtur? At illi respondentes	quid vobis videtur? Qui
	omnes condemnaverunt eum
dixerunt: Reus est mortis. (CLXXXIII)	esse reum mortis. (CLXXXIII)

CLXXXII

Petrus tertio lapsus

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII	IOANNIS XVIII
73 Et post pusillum	70... Et post pusillum	59 Et intervallo facto quasi horae unius, alius quidam affirmabat, dicens: Vere et hic cum illo erat: nam et Galilaeus est.	
accesserunt			
	rursus		
qui stabant, et dixerunt Petro:	qui astabant, dicebant Petro:		
Vere	Vere		
et tu			
ex illis es: nam	ex illis es: nam et Galilaeus es.		
et loquela tua manifestum te facit.			
			26 Dicit ei unus ex servis pontificis, cognatus eius, cuius abscidit Petrus auriculam: Nonne ego te vidi in horto cum illo?
74 Tunc coepit detestari, et iurare	71 Ille autem coepit anathematizare, et iurare:		27 Iterum ergo negavit
		60 Et ait Petrus:	Petrus:

Ὁτι οὐκ οἰδα	*Ὁτι οὐκ οἰδα*	*Ἀνθρωπε,*	
τον ἀνθρωπον.	*τον ἀνθρωπον*	*οὐκ οἰδα,*	
	τουτον,		
	ὁν λεγετε.	*ὁ λεγεις.*	
και εὐθεως	72 *Και εὐθεως*	*και παραχρημα,*	*και εὐθεως*
		ἐτι λαλουντος αὐτου,	
	ἐκ δευτερου		
ἀλεκτωρ ἐφωνησε.	*ἀλεκτωρ ἐφωνησε.*	*ἐφωνησεν ἀλεκτωρ.*	*ἀλεκτωρ ἐφωνησεν.* **(CLXXXV)**

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII
		61 *Και στραφεις ὁ κυριος ἐνεβλεψε τῳ Πετρῳ,*
75 *Και ἐμνησθη ὁ Πετρος του ῥηματος*	72 ... *και ἀνεμνησθη ὁ Πετρος του ῥηματος,*	*και ὑπεμνησθη ὁ Πετρος του λογου*
		του κυριου,
	οὑ —	*ὡς*
του Ἰησου,	*ὁ Ἰησους*	
εἰρηκοτος αὐτῳ·	*[εἰπεν αὐτῳ]·* . .	*εἰπεν αὐτῳ·*
Ὁτι πριν ἀλεκτορα φωνησαι,	*Ὁτι πριν ἀλεκτορα φωνησαι δις,*	*Ὁτι πριν ἀλεκτορα φωνησαι,*
τρις ἀπαρνηση με.	*ἀπαρνηση με τρις.*	*ἀπαρνηση με τρις.*
και ἐξελθων ἐξω	*και*	62 *Και ἐξελθων ἐξω ὁ Πετρος*
	ἐπιβαλων	
ἐκλαυσε πικρως. **(CLXXXIV)**	*ἐκλαιε.* **(CLXXXIV)**	*ἐκλαυσε πικρως.*

CLXXXIII

Christus illusus

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII
		63 *Και οἱ ἀνδρες οἱ συνεχοντες τον Ἰησουν ἐνεπαιζον αὐτῳ δεροντες*
67 *Τοτε ἐνεπτυσαν*	65 *Και ἠρξαντο τινες ἐμπτυειν*	
εἰς το προσωπον αὐτου,	*αὐτῳ,*	
	και περικαλυπτειν	64 *Και περικαλυψαντες*
	το προσωπον αὐτου,	*αὐτον*
		ἐτυπτον αὐτου το προσωπον,
και ἐκολαφισαν αὐτον· . . .	*και κολαφιζειν αὐτον,*	*και ἐπηρωτων αὐτον,*
68 *Λεγοντες*	*και λεγειν αὐτῳ·*	*λεγοντες·*
Προφητευσον	*Προφητευσον.*	*Προφητευσον,*
ἡμιν, Χριστε,		
τις ἐστιν ὁ παισας σε;		*τις ἐστιν ὁ παισας σε;*
67 . . . *οἱ δε ἐῤῥαπισαν.* **(CLXXVIII)**	*και οἱ ὑπηρεται ῥαπισμασιν — ἐκβαλλον [αὐτον].* **(CLXXVIII)**	
		65 *Και ἑτερα πολλα βλασφημουντες ἐλεγον εἰς αὐτον.*

quia non novisset hominem.	Quia nescio hominem istum, quem dicitis.	Homo, nescio quid dicis.	
Et continuo	72 Et statim	Et continuo adhuc illo loquente —	et statim
gallus	gallus iterum	gallus	gallus
cantavit.	cantavit. . . .	[cantavit].	cantavit. (CLXXXV)

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII
		61 Et conversus Dominus respexit Petrum.
75 Et recordatus est Petrus verbi Iesu, quod dixerat:	72 . . . Et recordatus est Petrus verbi, quod — Iesus [dixerat ei]:	Et recordatus est Petrus verbi Domini, sicut dixerat:
Prius quam gallus cantet,	Prius quam gallus cantet bis,	Quia prius quam gallus cantet,
ter me negabis.	ter me negabis.	ter me negabis:
Et egressus foras,	Et	62 Et egressus foras Petrus
	coepit	
flevit amare. (CLXXXIV)	flere. (CLXXXIV)	flevit amare.

CLXXXIII

Christus illusus

MATTHAEI XXVI	MARCI XIV	LUCAE XXII
		63 Et viri, qui tenebant illum, illudebant ei, caedentes.
67 Tunc expuerunt in faciem eius,	65 Et coeperunt quidam conspuere eum,	
	et velare faciem eius	64 Et velaverunt eum,
et colaphis eum ceciderunt, . . .	et colaphis eum caedere, et dicere ei:	et percutiebant faciem eius: et interrogabant eum, dicentes:
68 Dicentes: Prophetiza nobis Christe,	Prophetiza:	Prophetiza,
quis est qui te percussit?		quis est, qui te percussit?
67 . . . alii autem palmas in faciem eius dederunt, (CLXXVIII)	et ministri alapis eum caedebant. (CLXXVIII)	
		65 Et alia multa blasphemantes dicebant in eum.

CLXXXIV

Concilium mane habitum

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXII
	1 *Και εὐθεως*	66 *Και*
1 *Πρωιας δε γενομενης*	*ἐπι το πρωι*	*ὡς ἐγενετο ἡμερα,* *συνηχθη το πρεσβυτεριον του λαου,*
συμβουλιον ἐλαβον *παντες*	*συμβουλιον ποιησαντες*	
οἱ ἀρχιερεις *και οἱ πρεσβυτεροι* *του λαου*	*οἱ ἀρχιερεις* *μετα των πρεσβυτερων*	*ἀρχιερεις τε*
	και γραμματειων, *και ὁλον το συνεδριον, . . .*	*και γραμματεις, . . .*
κατα του Ἰησου, ὡστε θανατωσαι *αὐτον*		

LUCAE XXII

66 . . . *και ἀνηγαγον αὐτον εἰς το συνεδριον ἑαυτων,*

67 *Λεγοντες· Εἰ συ εἶ ὁ Χριστος, εἰπε ἡμιν. Εἰπε δε αὐτοις· Ἐαν ὑμιν εἰπω, οὐ μη πιστευσητε·*

68 *Ἐαν δε και ἐρωτησω, οὐ μη ἀποκριθητε μοι, ἠ ἀπολυσητε.*

69 *Ἀπο του νυν ἐσται ὁ υἱος του ἀνθρωπου καθημενος ἐκ δεξιων της δυναμεως του θεου.*

70 *Εἰπον δε παντες· Συ οὐν εἶ ὁ υἱος του θεου; Ὁ δε προς αὐτους ἐφη· Ὑμεις λεγετε· ὁτι ἐγω εἰμι.*

71 *Οἱ δε εἰπον· Τι ἐτι χρειαν ἐχομεν μαρτυριας; Αὐτοι γαρ ἠκουσαμεν ἀπο του στοματος αὐτου.*

CLXXXV

Christus ductus ad Pilatum

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII	IOANNIS XVIII
2 *Και*		1 *Και ἀναστων ἁπαν το πληθος αὐτων*	
δησαντες *αὐτον ἀπηγαγον,*	1 . . . *δησαντες* *τον Ἰησουν ἀπηνεγκαν,*	*ἠγαγον αὐτον*	28 *Ἀγουσιν οὐν τον Ἰησουν ἀπο του Καιαφα εἰς το πραιτωριον.*
και παρεδωκαν *αὐτον Ποντιῳ* *Πιλατῳ* *τῳ ἡγεμονι.*	*και παρεδωκαν* *τῳ Πιλατῳ.* (CLXXXVII)	*ἐπι τον Πιλατον.* (CLXXXVII)	
			ἠν δε πρωι, . . . (CLXXXVII)

CLXXXVI

Iudae desperatio. Pretium proditionis redditum

MATTHAEI XXVII

3 *Τοτε ἰδων Ἰουδας, ὁ παραδιδους αὐτον, ὁτι κατεκριθη, μεταμεληθεις ἀπεστρεψε τα τριακοντα ἀργυρια τοις ἀρχιερευσι και τοις πρεσβυτεροις,*

4 *Λεγων· Ἡμαρτον, παραδους αἱμα ἀθωον. Οἱ δε εἰπον· Τι προς ἡμας; Συ ὀψει.*

CLXXXIV

Concilium mane habitum

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXII
	1 Et confestim	66 Et
1 Mane autem facto,	mane	ut factus est dies,
consilium inierunt	consilium facientes	convenerunt —
omnes		
principes sacerdotum, et seniores populi	summi sacerdotes cum senioribus,	principes sacerdotum, et [seniores plebis,
	et Scribis.	et] Scribae, . . .
	et universo concilio, . . .	
adversus Iesum, ut eum morti traderent.		

LUCAE XXII

66 . . . et duxerunt illum in concilium suum, dicentes: si tu es Christus, dic nobis.
67 Et ait illis, si vobis dixero, non credetis mihi:
68 Si autem et interrogavero, non respondebitis mihi, neque dimittetis.
69 Ex hoc autem erit Filius hominis sedens a dextris virtutis Dei.
70 Dixerunt autem omnes: Tu ergo es Filius Dei? Qui ait: Vos dicitis, quia ego sum.
71 At illi dixerunt: Quid adhuc desideramus testimonium? ipsi enim audivimus de ore eius.

CLXXXV

Christus ductus ad Pilatum

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII	IOANNIS XVIII
2 Et		1 Et surgens omnis multitudo eorum,	
vinctum	1 . . . vincientes		
adduxerunt eum,	Iesum, duxerunt,	duxerunt illum	28 Adducunt ergo Iesum a Caipha in praetorium.
et tradiderunt	et tradiderunt		
Pontio			
Pilato praesidi.	Pilato. (CLXXXVII)	ad Pilatum. (CLXXXVII)	
			Erat autem mane: . . . (CLXXXVII)

CLXXXVI

Iudae desperatio. Pretium proditionis redditum

MATTHAEI XXVII

3 Tunc videns Iudas, qui eum tradidit, quod damnatus esset; poenitentia ductus, retulit triginta argenteos principibus sacerdotum, et senioribus,
4 Dicens: Peccavi, tradens sanguinem iustum. At illi dixerunt: Quid ad nos? tu videris.

5 *Και ῥιψας τα ἀργυρια ἐν τῳ ναῳ, ἀνεχωρησε· και ἀπελθων ἀπηγξατο.*

6 *Οἱ δε ἀρχιερεις, λαβοντες τα ἀργυρια, εἰπον· Οὐκ ἐξεστι βαλειν αὐτα εἰς τον κορβαναν, ἐπει τιμη αἱματος ἐστι.*

7 *Συμβουλιον δε λαβοντες, ἠγορασαν ἐξ αὐτων τον ἀγρον του κεραμεως, εἰς ταφην τοις ξενοις.*

8 *Διο ἐκληθη ὁ ἀγρος ἐκεινος, ἀγρος αἱματος, ἑως της σημερον.*

9 *Τοτε ἐπληρωθη το ῥηθεν δια Ἱερεμιου του προφητου, λεγοντος· Και ἐλαβον τα τριακοντα ἀργυρια, την τιμην του τετιμημενου, ὁν ἐτιμησαντο ἀπο υἱων Ἰσραηλ,*

10 *Και ἐδωκαν αὐτα εἰς τον ἀγρον του κεραμεως· καθα συνεταξε μοι κυριος.*

CLXXXVII

Christus coram Pilato

IOANNIS XVIII

28 . . . *και αὐτοι οὐκ εἰσηλθον εἰς το πραιτωριον, ἱνα μη μιανθωσιν, ἀλλ᾽ ἱνα φαγωσι το πασχα.*

29 *Ἐξηλθεν οὐν ὁ Πιλατος προς αὐτους, και εἰπε· Τινα κατηγοριαν φερετε κατα του ἀνθρωπου τουτου;*

30 *Ἀπεκριθησαν και εἰπον αὐτῳ· Εἰ μη ἠν οὑτος κακοποιος, οὐκ ἀν σοι παρεδωκαμεν αὐτον.*

31 *Εἰπεν οὐν αὐτοις ὁ Πιλατος· Λαβετε αὐτον ὑμεις, και κατα τον νομον ὑμων κρινατε αὐτον. Εἰπον οὐν αὐτῳ οἱ Ἰουδαιοι· Ἡμιν οὐκ ἐξεστιν ἀποκτειναι οὐδενα.*

32 *Ἱνα ὁ λογος του Ἰησου πληρωθη, ὁν εἰπε, σημαινων ποιῳ θανατῳ ἠμελλεν ἀποθνησκειν.*

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII	IOANNIS XVIII
		2 *Ἡρξαντο δε κατηγορειν αὐτου, λεγοντες· Τουτον εὑρομεν διαστρεφοντα το ἐθνος, και κωλυοντα Καισαρι φορους διδοναι, λεγοντα ἑαυτον Χριστον βασιλεα εἰναι.*	
			33 *Εἰσηλθεν οὐν εἰς το πραιτωριον παλιν ὁ Πιλατος, και ἐφωνησε τον Ἰησουν,*
11 *Ὁ δε Ἰησους ἐστη ἐμπροσθεν του ἡγεμονος· και ——*	2 *Και —— ὁ Πιλατος*	3 *Ὁ δε Πιλατος*	*και*
ὁ ἡγεμων			
[*ἐπηρωτησεν αὐτον*], *λεγων·*	[*ἐπηρωτησεν αὐτον*]·	*ἐπηρωτησεν αὐτον, λεγων·*	*εἰπεν αὐτῳ·*
Συ εἰ ὁ βασιλευς των Ἰουδαιων; . . .	*Συ εἰ ὁ βασιλευς των Ἰουδαιων;* . . .	*Συ εἰ ὁ βασιλευς των Ἰουδαιων;* . . .	*Συ εἰ ὁ βασιλευς των Ἰουδαιων;*

IOANNIS XVIII

34 *Ἀπεκριθη αὐτῳ ὁ Ἰησους· Ἀφ᾽ ἑαυτου συ τουτο λεγεις, ἡ ἀλλοι σοι εἰπον περι ἐμου;*

35 *Ἀπεκριθη ὁ Πιλατος· Μητι ἐγω Ἰουδαιος εἰμι; το ἐθνος το σον και οἱ ἀρχιερεις παρεδωκαν σε ἐμοι· τι ἐποιησας;*

36 *Ἀπεκριθη Ἰησους· Ἡ βασιλεια ἡ ἐμη οὐκ ἐστιν ἐκ του κοσμου τουτου· εἰ ἐκ του κοσμου τουτου ἠν ἡ βασιλεια ἡ ἐμη, οἱ ὑπηρεται ἀν οἱ ἐμοι ἠγωνιζοντο, ἱνα μη παραδοθω τοις Ἰουδαιοις· νυν δε ἡ βασιλεια ἡ ἐμη οὐκ ἐστιν ἐντευθεν.*

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII	IOANNIS XVIII
			37 *Εἰπεν οὐν αὐτῳ ὁ Πιλατος· Οὐκουν βασιλευς εἰ συ;*

5 Et proiectis argenteis in templo, recessit: et abiens laqueo se suspendit.

6 Principes autem sacerdotum, acceptis argenteis, dixerunt: Non licet eos mittere in corbonam: quia pretium sanguinis est.

7 Consilio autem inito, emerunt ex illis agrum figuli, in sepulturam peregrinorum.

8 Propter hoc vocatus est ager ille, Haceldama, hoc est, ager sanguinis, usque in hodiernum diem.

9 Tunc impletum est quod dictum est per Ieremiam prophetam, dicentem: Et acceperunt triginta argenteos pretium appretiati, quem appretiaverunt a filiis Israel:

10 Et dederunt eos in agrum figuli, sicut constituit mihi Dominus.

CLXXXVII

Christus coram Pilato

IOANNIS XVIII

28 ... et ipsi non introierunt in praetorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha.

29 Exivit ergo Pilatus ad eos foras, et dixit: Quam accusationem affertis adversus hominem hunc?

30 Responderunt, et dixerunt ei: Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissemus eum.

31 Dixit ergo eis Pilatus: Accipite eum vos, et secundum legem vestram iudicate eum. Dixerunt ergo ei Iudaei: Nobis non licet interficere quemquam.

32 Ut sermo Iesu impleretur, quem dixit, significans qua morte esset moriturus.

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII	IOANNIS XVIII
		2 Coeperunt autem illum accusare, dicentes: Hunc invenimus subvertentem gentem nostram et prohibentem tributa dare Caesari, et dicentem se Christum regem esse.	
			33 Introivit ergo iterum in praetorium Pilatus, et vocavit Iesum,
11 Iesus autem stetit ante praesidem,			
et —— praeses	2 Et —— Pilatus	3 Pilatus autem	et
[interrogavit eum], dicens:	interrogavit eum:	interrogavit eum, dicens:	dixit ei:
Tu es Rex Iudaeorum? ...	Tu es rex Iudaeorum? ...	Tu es rex Iudaeorum? ...	Tu es rex Iudaeorum?

IOANNIS XVIII

34 Respondit Iesus: A temetipso hoc dicis, an alii dixerunt tibi de me?

35 Respondit Pilatus: Numquid ego Iudaeus sum? Gens tua, et pontifices tradiderunt te mihi: quid fecisti?

36 Respondit Iesus: Regnum meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum ministri mei utique decertarent ut non traderer Iudaeis: nunc autem regnum meum non est hinc.

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII	IOANNIS XVIII
			37 Dixit itaque ei Pilatus: Ergo rex es tu?

<table>
<tr>
<td>11 . . . ὁ δε Ἰησους

ἐφη αὐτῳ·
Συ λεγεις.</td>
<td>2 . . . Ὁ δε
ἀποκριθεις
εἰπεν αὐτῳ·
Συ λεγεις.</td>
<td>3 . . . Ὁ δε
ἀποκριθεις
αὐτῳ ἐφη·
Συ λεγεις.

4 Ὁ δε Πιλατος
εἰπε

προς τους ἀρχιερεις και τους ὀχλους·

Οὐδεν εὑρισκω αἰτιον ἐν τῳ ἀνθρωπῳ
τουτῳ·</td>
<td>—— ὁ Ἰησους
[ἀπεκριθη]·

Συ λεγεις,
ὁτι βασιλευς εἰμι ἐγω. ἐγω εἰς τουτο γεγεννημαι, και εἰς τουτο ἐληλυθα εἰς τον κοσμον, ἱνα μαρτυρησω τη ἀληθειᾳ· πας ὁ ὠν ἐκ της ἀληθειας ἀκουει μου της φωνης.
38 Λεγει αὐτῳ ὁ Πιλατος· Τι ἐστιν ἀληθεια; και τουτο εἰπων παλιν ἐξηλθε προς τους Ἰουδαιους,
και
λεγει
αὐτοις·

Ἐγω
οὐδεμιαν αἰτιαν εὑρισκω ἐν

αὐτῳ· **(CLXXXIX)**</td>
</tr>
</table>

<table>
<tr>
<th>MATTHAEI XXVII</th>
<th>MARCI XV</th>
</tr>
<tr>
<td>12 Και ἐν τῳ κατηγορεισθαι αὐτον
ὑπο των ἀρχιερεων
και των πρεσβυτερων,

οὐδεν ἀπεκρινατο.
13 Τοτε —— ὁ Πιλατος

[λεγει αὐτῳ]·

Οὐκ ἀκουεις
ποσα σου καταμαρτυρουσι;
14 Και
οὐκ ἀπεκριθε
αὐτῳ προς οὐδε ἑν ῥημα,
ὡστε θαυμαζειν

τον ἡγεμονα λιαν. **(CLXXXIX)**</td>
<td>3 Και κατηγορουν αὐτου
οἱ ἀρχιερεις

πολλα.

4 Ὁ δε Πιλατος
παλιν ἐπηρωτησεν
αὐτον, λεγων·
Οὐκ ἀποκρινῃ οὐδεν; ἰδε,

ποσα σου καταμαρτυρουσιν.
5 Ὁ δε Ἰησους οὐκετι
οὐδεν ἀπεκριθη,

ὡστε θαυμαζειν
τον Πιλατον. **(CLXXXIX)**</td>
</tr>
</table>

CLXXXVIII

Christus coram Herode, rursus coram Pilato

LUCAE XXIII

<table>
<tr>
<td>5 Οἱ δε ἐπισχυον, λεγοντες· Ὁτι ἀνασειει τον λαον, διδασκων καθ᾽ ὁλης της Ἰουδαιας, ἀρξαμενος ἀπο της Γαλιλαιας ἑως ὡδε.
6 Πιλατος δε ἀκουσας Γαλιλαιαν, ἐπηρωτησεν, εἰ ὁ ἀνθρωπος Γαλιλαιος ἐστι.</td>
<td>7 Και ἐπιγνους, ὁτι ἐκ της ἐξουσιας Ἡρωδου ἐστιν, ἀνεπεμψεν αὐτον προς Ἡρωδην, ὀντα και αὐτον ἐν Ἱεροσολυμοις ἐν ταυταις ταις ἡμεραις.</td>
</tr>
</table>

	2 ... At ille respondens,	3 ... At ille respoudens	Respondit
11 . . . Dicit	ait	ait:	
illi	illi:		
Iesus:			Iesus:
Tu dicis.	Tu dicis.	Tu dicis.	Tu dicis quia rex sum ego. Ego iu hoc natus sum, et ad hoc veni in mundum, ut testimouium perhibeam veritati: omnis, qui est ex veritate, audit vocem meam. 38 Dicit ei Pilatus: Quid est veritas? Et cum hoc dixisset, iterum exivit ad Iudaeos,
		4 Ait autem	et dicit
		Pilatus	
			eis:
		ad principes sacerdotum, et turbas:	
			Ego
		Nihil iuveuio causae iu hoc homiue.	nullam invenio in eo causam. (CLXXXIX)

MATTHAEI XXVII	MARCI XV
12 Et cum accusaretur a priucipibus sacerdotum, et seuioribus,	3 Et accusabaut eum summi sacerdotes
	iu multis.
nihil respondit.	
14 Tuuc —— Pilatus	4 Pilatus autem rursum iuterrogavit eum, diceus:
[dicit illi]:	
	Non respoudes quidquam? vide
Nou audis quanta adversum te dicuut testimonia?	iu quautis te accusant.
14 Et non respoudit ei ad ullum verbum,	5 Iesus autem amplius nihil respondit,
ita ut miraretur	ita ut miraretur Pilatus. (CLXXXIX)
praeses vehemeuter. (CLXXXIX)	

CLXXXVIII

Christus coram Herode, rursus coram Pilato

LUCAE XXIII

5 At illi invalescebant, dicentes: Commovet populum, docens per universam Iudaeam, iucipieus a Galilaea usque huc.

6 Pilatus autem audieus Galilaeam, iuterrogavit si homo Galilaeus esset.

7 Et ut cognovit quod de Herodis potestate esset, remisit eum ad Herodem, qui et ipse Ierosolymis erat illis diebus.

8 *῾Ο δε ῾Ηρωδης ἰδων τον ᾽Ιησουν, ἐχαρη λιαν· ἠν γαρ θελων ἐξ ἱκανου ἰδειν αὐτον, δια το ἀκουειν πολλα περι αὐτου· και ἠλπιζε τι σημειον ἰδειν ὑπ᾽ αὐτου γινομενον.*
9 *᾽Επηρωτα δε αὐτον ἐν λογοις ἱκανοις· αὐτος δε οὐδεν ἀπεκρινατο αὐτῳ.*
10 *Εἱστηκεισαν δε οἱ ἀρχιερεις και οἱ γραμματεις, εὐτονως κατηγορουντες αὐτου.*
11 *᾽Εξουθενησας δε αὐτον ὁ ῾Ηρωδης συν τοις στρατευμασιν αὐτου, και ἐμπαιξας, περιβαλων αὐτον ἐσθητα λαμπραν, ἀνεπεμψεν αὐτον τῳ Πιλατῳ.*
12 *᾽Εγενοντο δε φιλοι ὁ,τε Πιλατος και ὁ ῾Ηρωδης ἐν αὐτῃ τῃ ἡμερᾳ μετ᾽ ἀλληλων· προϋπηρχον γαρ ἐν ἐχθρᾳ ὀντες προς ἑαυτους.*

13 *Πιλατος δε συγκαλεσαμενος τους ἀρχιερεις και τους ἀρχοντας και τον λαον,*
14 *Εἰπε προς αὐτους· Προσηνεγκατε μοι τον ἀνθρωπον τουτον, ὡς ἀποστρεφοντα τον λαον· και ἰδου, ἐγω ἐνωπιον ὑμων ἀνακρινας, οὐδεν εὑρον ἐν τῳ ἀνθρωπῳ τουτῳ αἰτιον, ὡν κατηγορειτε κατ᾽ αὐτου.*
15 *᾽Αλλ᾽ οὐδε ῾Ηρωδης· ἀνεπεμψα γαρ ὑμας προς αὐτον, και ἰδου, οὐδεν ἀξιον θανατου ἐστι πεπραγμενον αὐτῳ.*
16 *Παιδευσας οὐν αὐτον ἀπολυσω.*

CLXXXIX

Christus Barabbae posthabitus

MATTHAEI XXVII

15 *Κατα δε ἑορτην εἰωθει*

ὁ ἡγεμων
ἀπολυειν ἑνα τῳ ὀχλῳ
δεσμιον, ὁν ἠθελον.

MARCI XV

6 *Κατα δε ἑορτην*

ἀπελυεν αὐτοις ἑνα
δεσμιον, ὁνπερ ᾐτουντο.

LUCAE XXIII

17 *᾽Αναγκην δε* —— *κατα ἑορτην*
[*εἰχεν*

ἀπολυειν αὐτοις] *ἑνα.*

MATTHAEI XXVII

16 *Εἰχον δε τοτε δεσμιον ἐπισημον, λεγομενον Βαραββαν.*

17 *Συνηγμενων οὐν αὐτων*
εἰπεν αὐτοις ὁ Πιλατος· . . .

MARCI XV

8 *Και ἀναβοησας ὁ ὀχλος ἠρξατο αἰτεισθαι, καθως ἀει ἐποιει αὐτοις.*

9 *῾Ο δε Πιλατος ἀπεκριθη αὐτοις,*
λεγων· . . .

MATTHAEI XXVII

17 *. . . Τινα θελετε ἀπολυσω ὑμιν; Βαραββαν, ἠ ᾽Ιησουν, τον λεγομενον Χριστον;*

MARCI XV

9 *. . . Θελετε ἀπολυσω ὑμιν*
τον βασιλεα των ᾽Ιουδαιων;

IOANNIS XVIII

39 *᾽Εστι δε συνηθεια ὑμιν, ἱνα*
ἑνα ὑμιν ἀπολυσω ἐν τῳ πασχα·

βουλεσθε οὐν, ὑμιν ἀπολυσω
τον βασιλεα των ᾽Ιουδαιων;

MATTHAEI XXVII

18 *᾽Ηιδει γαρ, ὁτι δια φθονον παρεδωκαν αὐτον.*

19 *Καθημενου δε αὐτου ἐπι του βηματος ἀπεστειλε προς αὐτον ἡ γυνη αὐτου, λεγουσα· Μηδεν σοι και τῳ δικαιῳ ἐκεινῳ· πολλα γαρ ἐπαθον σημερον κατ᾽ ὀναρ δι᾽ αὐτον.*

MARCI XV

10 *᾽Εγινωσκε γαρ, ὁτι δια φθονον παραδεδωκεισαν αὐτον*
οἱ ἀρχιερεις.

8 Herodes autem viso Iesu, gavisus est valde: erat enim cupiens ex multo tempore videre eum, eo quod audierat multa de eo, et sperabat signum aliquod videre ab eo fieri.

9 Interrogabat autem eum multis sermonibus. At ipse nihil illi respondebat.

10 Stabant autem principes sacerdotum, et Scribae constanter accusantes eum.

11 Sprevit autem illum Herodes cum exercitu suo: et illusit indutum veste alba, et remisit ad Pilatum.

12 Et facti sunt amici Herodes et Pilatus in ipsa die: nam antea inimici erant ad invicem.

13 Pilatus autem convocatis principibus sacerdotum, et magistratibus, et plebe,

14 Dixit ad illos: Obtulistis mihi hunc hominem, quasi avertentem populum, et ecce ego coram vobis interrogans, nullam causam inveni in homine isto ex his, in quibus eum accusatis.

15 Sed neque Herodes: nam remisi vos ad illum, et ecce nihil dignum morte actum est ei.

16 Emendatum ergo illum dimittam.

CLXXXIX

Christus Barabbae posthabitus

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII
15 Per diem autem sollemnem consueverat praeses populo dimittere unum vinctum, quem voluissent.	6 Per diem autem festum solebat dimittere illis unum ex vinctis, quemcumque petissent.	17 Necesse autem habebat — per diem festum [dimittere eis] unum

MATTHAEI XXVII	MARCI XV
16 Habebat autem tunc vinctum insignem, qui dicebatur Barabbas.	8 Et cum ascendisset turba, coepit rogare, sicut semper faciebat illis.
17 Congregatis ergo illis, dixit Pilatus: . . .	9 Pilatus autem respondit eis, et dixit: . . .

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	IOANNIS XVIII
		39 Est autem consuetudo vobis ut unum dimittam vobis in Pascha:
17 . . . Quem vultis dimittam vobis: Barabbam, an Iesum, qui dicitur Christus?	9 . . . Vultis dimittam vobis regem Iudaeorum?	vultis ergo dimittam vobis regem Iudaeorum?

MATTHAEI XXVII	MARCI XV
18 Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum.	10 Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum summi sacerdotes.
19 Sedente autem illo pro tribunali, misit ad eum uxor eius, dicens: Nihil tibi, et iusto illi. multa enim passa sum hodie per visum propter eum.	

20 *Οἱ δε ἀρχιερεις*	11 *Οἱ δε ἀρχιερεις*
και οἱ πρεσβυτεροι	
ἐπεισαν τους ὀχλους, ἱνα	*ἀνεπεισαν τον ὀχλον, ἱνα μαλλον*
αἰτησωνται	
τον Βαραββαν,	*τον Βαραββαν*
	ἀπολυση αὐτοις.
τον δε Ἰησουν ἀπολεσωσιν.	
21 *Ἀποκριθεις δε ὁ ἡγεμων εἰπεν αὐτοις· Τινα θελετε ἀπο των δυο ἀπολυσω ὑμιν; . . .*	

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXII	IOANNIS XVIII
21 . . . *οἱ δε*		18 *Ἀνεκραξαν δε*	40 *Ἐκραυγασαν*
			οὐν παλιν
		παμπληθει,	*παντες,*
εἰπον·		*λεγοντες·*	*λεγοντες·*
		Αἱρε τουτον, ἀπολυσον δε ἡμιν	
			Μη τουτον, ἀλλα
Βαραββαν.		*τον Βαραββαν·*	*τον Βαραββαν·*
	7 *Ἠν δε ὁ*		*ἠν δε ὁ*
	λεγομενος		
	Βαραββας		*Βαραββας*
			λῃστης. **(CXCI)**
		19 *Ὁστις ἠν* ——	
	μετα των συστασιαστων		
	δεδεμενος,	*βεβλημενος εἰς φυλακην*	
	οἱτινες		
	ἐν τῃ στασει	[*δια στασιν*	
		τινα γενομενην ἐν τῃ πολει και	
	φονον	*φονον*].	
	πεποιηκεισαν.		

CXC

Christus ad crucem postulatus

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII
22 [*ὁ Πιλατος*]	12 *Ὁ δε Πιλατος* —— *παλιν*	20 *Παλιν οὐν ὁ Πιλατος*
	[*ἀποκριθεις*]	
Λεγει	*εἰπεν*	*προσεφωνησε*
αὐτοις· ——	*αὐτοις·*	
		θελων ἀπολυσαι τον Ἰησουν.
Τι οὐν	*Τι οὐν*	
	θελετε	
ποιησω	*ποιησω,*	
Ἰησουν τον λεγομενον Χριστον;		
	ὁν λεγετε βασιλεα των Ἰουδαιων;	
	13 *Οἱ δε παλιν*	21 *Οἱ δε*
	ἐκραξαν·	*ἐπεφωνουν*
λεγουσιν		*λεγοντες·*
αὐτῳ παντες·		
		Σταυρωσον,

20 Principes autem sacerdotum, et seniores persuaserunt populis ut	11 Pontifices autem concitaverunt turbam, ut magis
peterent Barabbam,	Barabbam dimitteret eis.
Iesum vero perderent. 21 Respondens autem praeses, ait illis: Quem vultis vobis de duobus dimitti? . . .	

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII	IOANNIS XVIII
21 . . . At illi		18 Exclamavit autem	40 Clamaverunt ergo rursus
		simul universa turba,	omnes,
dixerunt:		dicens:	dicentes:
		Tolle hunc, et dimitte nobis	
Barabbam.		Barabbam,	Non hunc, sed Barabbam.
	7 Erat autem qui dicebatur Barabbas,		Erat autem Barabbas latro. (CXCI)
	qui cum seditiosis erat vinctus,	19 Qui . erat — missus in carcerem,	
	qui in seditione fecerat homicidium.	[propter seditionem quamdam factam in civitate et homicidium].	

CXC

Christus ad crucem postulatus

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII
22 [Pilatus]	12 Pilatus autem iterum respondens,	20 Iterum autem Pilatus
Dicit illis: —	ait illis:	locutus est ad eos, volens dimittere Iesum.
Quid igitur	Quid ergo vultis	
faciam de Iesu, qui dicitur Christus?	faciam regi Iudaeorum?	
	13 At illi iterum	21 At illi
23 Dicunt omnes:	clamaverunt:	succlamabant, dicentes:
		Crucifige,

Σταυρωθητω.	Σταυρωσον αὐτον.	σταυρωσον αὐτον.
23 Ὁ δε	14 Ὁ δε Πιλατος	22 Ὁ δε
ἡγεμων		
		τριτον
ἐφη·	ἐλεγεν	εἰπε
	αὐτοις·	προς αὐτους·
Τι γαρ κακον ἐποιησεν; . . . **(CXCIII)**	Τι γαρ κακον ἐποιησεν; . . . **(CXCIII)**	Τι γαρ κακον ἐποιησεν οὑτος; οὐδεν αἰτιον θανατου εὑρον ἐν αὐτῳ· παιδευσας οὐν αὐτον ἀπολυσω. **(CXCIII)**

CXCI

Christus flagellis caesus, spinis coronatus

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	IOANNIS XIX
		1 *Τοτε οὐν ἐλαβεν ὁ Πιλατος τον Ἰησουν, και ἐμαστιγωσε.*
27 *Τοτε οἱ στρατιωται*	16 *Οἱ δε στρατιωται*	2 *Και οἱ στρατιωται*
του ἡγεμονος παραλαβοντες τον Ἰησουν		
	ἀπηγαγον αὐτον ἐσω της αὐλης, ὁ ἐστι	
εἰς το πραιτωριον συνηγαγον ἐπ᾽ αὐτον	*πραιτωριον, και συγκαλουσιν*	
ὁλην την σπειραν.	*ὁλην την σπειραν.*	
29 *Και πλεξαντες*	17 . . . *και* —— *πλεξαντες*	*πλεξαντες*
στεφανον ἐξ ἀκανθων	*ἀκανθινον στεφανον*	*στεφανον ἐξ ἀκανθων*
ἐπεθηκαν	*[περιτιθεασιν*	*ἐπεθηκαν* ——
ἐπι την κεφαλην		*τῃ κεφαλῃ*
αὐτου,	*αὐτῳ],*	*[αὐτου],*
και καλαμον ἐπι την δεξιαν αὐτου,...		
28 *Και ἐκδυσαντες αὐτον*	17 *Και*	*και*
περιεθηκαν αὐτῳ χλαμυδα κοκκινην,	*ἐνδυουσιν αὐτον πορφυραν, . . .*	*ἱματιον πορφυρουν περιεβαλον αὐτον,*
29 . . . *και γονυπετησαντες ἐμπροσθεν αὐτου ἐνεπαιζον αὐτῳ,*		
	18 *Και ἠρξαντο ἀσπαζεσθαι αὐτον·*	
λεγοντες·		3 *Και ἐλεγον·*
Χαιρε, ὁ βασιλευς των Ἰουδαιων.	*Χαιρε, ὁ βασιλευς των Ἰουδαιων.*	*Χαιρε, ὁ βασιλευς των Ἰουδαιων·*
30 *Και* —— *ἐλαβον*	19 *Και* ——	
τον καλαμον και ἐτυπτον	*καλαμῳ [ἐτυπτον*	
εἰς την κεφαλην αὐτου	*αὐτου την κεφαλην],*	
		και ἐδιδουν αὐτῳ ῥαπισματα.
[ἐμπτυσαντες εἰς αὐτον]. **(CXCIV)**	*και ἐνεπτυον αὐτῳ, και τιθεντες τα γονατα προσεκυνουν αὐτῳ.* **(CXCIV)**	

CXCII

Christus coram populo, rursus coram Pilato

IOANNIS XIX

4 *Ἐξηλθεν οὐν παλιν ἐξω ὁ Πιλατος, και λεγει αὐτοις· Ἰδε, ἀγω ὑμιν αὐτον ἐξω, ἱνα γνωτε, ὁτι ἐν αὐτῳ οὐδεμιαν αἰτιαν εὑρισκω.*

5 *Ἐξηλθεν οὐν ὁ Ἰησους ἐξω, φορων τον ἀκανθινον στεφανον, και το πορφυρουν ἱματιον. Και λεγει αὐτοις· Ἰδε ὁ ἀνθρωπος.*

Crucifigatur. ——	Crucifige eum.	crucifige eum.
	14 Pilatus vero	22 Ille autem
praeses		
		tertio
[Ait illis]:	dicebat illis:	dixit ad illos:
Quid enim mali fecit? . . .	Quid enim mali fecit? . . .	Quid enim mali fecit
(CXCIII)	(CXCIII)	iste? nullam causam mortis invenio in eo: corripiam ergo illum, et dimittam. (CXCIII)

CXCI

Christus flagellis caesus, spinis coronatus

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	IOANNIS XIX
		1 Tunc ergo apprehendit Pilatus Iesum, et flagellavit.
27 Tunc milites	16 Milites autem	2 Et milites
praesidis suscipientes Iesum		
in praetorium, congregaverunt	duxerunt eum in atrium praetorii, et convocant	
ad eum universam cohortem:	totam cohortem,	
29 Et plectentes	17 ... et —— plectentes	plectentes
coronam de spinis,	spineam coronam	coronam de spinis,
posuerunt	[imponunt	imposuerunt
super caput		capiti
eius,	ei].	eius:
et arundinem in dextera eius....		
28 Et exuentes eum,	17 Et	et
chlamydem coccineam circumdederunt ei.	induunt eum purpura, ...	veste purpurea circumdederunt eum.
29 ... Et genu flexo ante eum, illudebant ei,		
	18 Et coeperunt salutare eum:	3 Et veniebant ad eum, et dicebant:
dicentes:		
Ave rex Iudaeorum.	Ave rex Iudaeorum.	Ave rex Iudaeorum:
30 Et —— acceperunt	19 Et ——	
arundinem, et percutiebant caput eius,	arundine [percutiebant caput eius]:	
		et dabant ei alapas.
[expuentes in eum]. (CXCIV)	et conspuebant eum, et ponentes genua, adorabant eum. (CXCIV)	

CXCII

Christus coram populo, rursus coram Pilato

IOANNIS XIX

4 Exivit ergo iterum Pilatus foras, et dicit eis: Ecce adduco vobis eum foras, ut cognoscatis quia nullam invenio in eo causam.

5 (Exivit ergo Iesus portans coronam spineam, et purpureum vestimentum:) Et dicit eis: Ecce homo.

6 *Ὁτε οὐν εἰδον αὐτον οἱ ἀρχιερεις και οἱ ὑπηρεται, ἐκραυγασαν, λεγοντες· Σταυρωσον, σταυρωσον αὐτον. Λεγει αὐτοις ὁ Πιλατος· Λαβετε αὐτον ὑμεις, και σταυρωσατε· ἐγω γαρ οὐχ εὑρισκω ἐν αὐτῳ αἰτιαν.*

7 *Ἀπεκριθησαν αὐτῳ οἱ Ἰουδαιοι· Ἡμεις νομον ἐχομεν, και κατα τον νομον ἡμων ὀφειλει ἀποθανειν, ὁτι ἑαυτον υἱον Θεου ἐποιησεν.*

8 *Ὁτε οὐν ἠκουσεν ὁ Πιλατος τουτον τον λογον, μαλλον ἐφοβηθη·*

9 *Και εἰσηλθεν εἰς το πραιτωριον παλιν, και λεγει τῳ Ἰησου· Ποθεν εἰ συ; Ὁ δε Ἰησους ἀποκρισιν οὐκ ἐδωκεν αὐτῳ.*

10 *Λεγει οὐν αὐτῳ ὁ Πιλατος· Ἐμοι οὐ λαλεις; οὐκ οἰδας, ὁτι ἐξουσιαν ἐχω σταυρωσαι σε, και ἐξουσιαν ἐχω ἀπολυσαι σε;*

11 *Ἀπεκριθη Ἰησους· Οὐκ εἰχες ἐξουσιαν οὐδεμιαν κατ᾽ ἐμου, εἰ μη ἠν σοι δεδομενον ἀνωθεν· δια τουτο ὁ παραδιδους με σοι, μειζονα ἁμαρτιαν ἐχει.*

CXCIII

Christus condemnatus

IOANNIS XIX

12 *Ἐκ τουτου ἐζητει ὁ Πιλατος ἀπολυσαι αὐτον. Οἱ δε Ἰουδαιοι ἐκραζον, λεγοντες· Ἐαν τουτον ἀπολυσῃς, οὐκ εἰ φιλος του Καισαρος· πας ὁ βασιλεα ἑαυτον ποιων, ἀντιλεγει τῳ Καισαρι.*

13 *Ὁ οὐν Πιλατος ἀκουσας τουτον τον λογον, ἠγαγεν ἐξω τον Ἰησουν, και ἐκαθισεν ἐπι του βηματος εἰς τοπον λεγομενον Λιθοστρωτον, Ἑβραιστι δε Γαββαθα·*

14 *Ἠν δε παρασκευη του πασχα, ὡρα δε ὡσει ἑκτη· και λεγει τοις Ἰουδαιοις· Ἰδε ὁ βασιλευς ὑμων.*

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII	IOANNIS XIX
23 ... *οἱ δε περισσως ἐκραζον, λεγοντες·*	14 ... *οἱ δε περισσως ἐκραξαν·*	23 *Οἱ δε ἐπεκειντο φωναις μεγαλαις αἰτουμενοι*	15 *Οἱ δε ἐκραυγασαν·*
Σταυρωθητω.	*Σταυρωσον αὐτον.*	*αὐτον σταυρωθηναι,*	*Ἀρον, ἀρον, σταυρωσον αὐτον. λεγει αὐτοις ὁ Πιλατος· Τον βασιλεα ὑμων σταυρωσω; ἀπεκριθησαν οἱ ἀρχιερεις· Οὐκ ἐχομεν βασιλεα, εἰ μη Καισαρα.*
		και κατισχυον αἱ φωναι αὐτων και των ἀρχιερεων.	

MATTHAEI XXVII

24 *Ἰδων δε ὁ Πιλατος, ὁτι οὐδεν ὠφελει, ἀλλα μαλλον θορυβος γινεται, λαβων ὑδωρ, ἀπενιψατο τας χειρας ἀπεναντι του ὀχλου, λεγων· Ἀθωος εἰμι ἀπο του αἱματος του δικαιου τουτου· ὑμεις ὀψεσθε.*

25 *Και ἀποκριθεις πας ὁ λαος, εἰπε· Το αἱμα αὐτου ἐφ᾽ ἡμας, και ἐπι τα τεκνα ἡμων.*

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII	IOANNIS XIX
	15 *Ὁ δε Πιλατος, βουλομενος τῳ ὀχλῳ το ἱκανον ποιησαι,*	24 *Ὁ δε Πιλατος ἐπεκρινε γενεσθαι το αἰτημα αὐτων·*	
26 *Τοτε ἀπελυσεν αὐτοις τον Βαραββαν,*	*ἀπελυσεν αὐτοις τον Βαραββαν,*	25 *Ἀπελυσε δε αὐτοις*	16 *Τοτε οὐν*

6 Cum ergo vidissent eum Pontifices, et ministri, clamabant, dicentes: Crucifige, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Accipite eum vos, et crucifigite: ego enim non invenio in eo causam.
7 Responderunt ei Iudaei: Nos legem habemus, et secundum legem debet mori, quia filium Dei se fecit.
8 Cum ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magis, timuit:
9 Et ingressus est praetorium iterum: et dixit ad Iesum: unde es tu? Iesus autem responsum non dedit ei.
10 Dicit ergo ei Pilatus: Mihi non loqueris? nescis quia potestatem habeo crucifigere te, et potestatem habeo dimittere te?
11 Respondit Iesus: Non haberes potestatem adversum me ullam, nisi tibi datum esset desuper. Propterea qui me tradidit tibi, maius peccatum habet.

CXCIII

Christus condemnatus

IOANNIS XIX

12 Et exinde quaerebat Pilatus dimittere eum. Iudaei autem clamabant dicentes: Si hunc dimittis, non es amicus Caesaris. omnis enim, qui se regem facit, contradicit Caesari.
13 Pilatus autem cum audisset hos sermones, adduxit foras Iesum: et sedit pro tribunali, in loco, qui dicitur Lithostrotos, Hebraice autem Gabbatha.
14 Erat autem Parasceve Paschae, hora quasi sexta, et dicit Iudaeis: Ecce rex vester.

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII	IOANNIS XIX
23 . . . At illi magis clamabant dicentes:	14 . . . At illi magis clamabant:	23 At illi instabant vocibus magnis postulantes	15 Illi autem clamabant:
			Tolle, tolle,
Crucifigatur.	Crucifige eum.	ut crucifigeretur:	ut crucifigeretur: Dicit eis Pilatus: Regem vestrum crucifigam? Responderunt Pontifices: Non habemus Regem nisi Caesarem.
		et invalescebant voces eorum.	

MATTHAEI XXVII

24 Videns autem Pilatus quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret: accepta aqua, lavit manus coram populo, dicens: Innocens ego sum a sanguine iusti huius: vos videritis.
25 Et respondens universus populus, dixit: Sanguis eius super nos, et super filios nostros.

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII	IOANNIS XIX
	15 Pilatus autem volens populo satisfacere,	24 Et Pilatus adiudicavit fieri petitionem eorum.	
26 Tunc dimisit illis Barabbam:	dimisit illis Barabbam,	25 Dimisit autem illis	16 Tunc ergo

		τον δια στασιν και φονον βεβλημενον εἰς την φυλακην, ὃν ᾐτουντο,	
τον δε Ἰησουν *φραγελλωσας* *παρεδωκεν,*	*και —— τον Ἰησουν* *φραγελλωσας* *[παρεδωκε],*	*τον δε Ἰησουν* *παρεδωκε* *τῳ θεληματι* *αὐτων*	*—— αὐτον* *[παρεδωκεν]* *αὐτοις,*
ἱνα σταυρωθῃ. (CXCI)	*ἱνα σταυρωθῃ.* (CXCI)		*ἱνα σταυρωθῃ. . . .*

CXCIV

Itus ad Calvariam

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	IOANNIS XIX
		16 *. . . παρελαβον δε τον Ἰησουν,*
31 *Και ὁτε ἐνεπαιξαν αὐτῳ, ἐξεδυσαν αὐτον την χλαμυδα, και ἐνεδυσαν αὐτον τα ἱματια αὐτου,* *και ἀπηγαγον* *αὐτον εἰς το σταυρωσαι.*	20 *Και ὁτε ἐνεπαιξαν αὐτῳ, ἐξεδυσαν αὐτον την πορφυραν, και ἐνεδυσαν αὐτον τα ἱματια τα ἰδια,* *και ἐξαγουσιν* *αὐτον ἱνα σταυρωσωσιν* *αὐτον·*	*και ἀπηγαγον·*
		17 *Και βασταζων τον σταυρον αὐτου ἐξηλθεν . . .*
		LUCAE XXIII
32 *Ἐξερχομενοι δε*	21 *Και ——*	26 *Και* *ὡς ἀπηγαγον αὐτον,*
εὑρον		
ἀνθρωπον ——		*ἐπιλαβομενοι ——*
	παραγοντα *τινα*	*τινος*
ὀνοματι *Σιμωνα [Κυρηναιον]·*	*Σιμωνα Κυρηναιον,* *ἐρχομενον ἀπ᾽ ἀγρου,* *τον πατερα Ἀλεξανδρου και Ῥουφου,*	*[Σιμωνος] Κυρηναιου* *ἐρχομενου ἀπ᾽ ἀγρου,*
τουτον *ἠγγαρευσαν,*	*[ἀγγαρευουσι],*	
ἱνα ἀρῃ τον σταυρον *αὐτου.* (CXCV)	*ἱνα ἀρῃ τον σταυρον* *αὐτου.*	*ἐπεθηκαν αὐτῳ* *τον σταυρον φερειν* *ὀπισθεν του Ἰησου.*

LUCAE XXIII

27 *Ἠκολουθει δε αὐτῳ πολυ πληθος του λαου, και γυναικων· αἱ και ἐκοπτοντο και ἐθρηνουν αὐτον.*
28 *Στραφεις δε προς αὐτας ὁ Ἰησους, εἰπε· Θυγατερες Ἰερουσαλημ, μη κλαιετε ἐπ᾽ ἐμε· πλην ἐφ᾽ ἑαυτας κλαιετε, και ἐπι τα τεκνα ὑμων.*
29 *Ὁτι ἰδου, ἐρχονται ἡμεραι, ἐν αἱς ἐρουσι· Μακαριαι αἱ στειραι, και κοιλιαι αἱ οὐκ ἐγεννησαν, και μαστοι οἱ οὐκ ἐθηλασαν.*
30 *Τοτε ἀρξονται λεγειν τοις ὀρεσι· Πεσετε ἐφ᾽ ἡμας· και τοις βουνοις· Καλυψατε ἡμας.*
31 *Ὁτι εἰ ἐν τῳ ὑγρῳ ξυλῳ ταυτα ποιουσιν, ἐν τῳ ξηρῳ τι γενηται;*
32 *Ἠγοντο δε και ἑτεροι δυο κακουργοι, συν αὐτῳ ἀναιρεθηναι.* (CXCV)

		eum, qui propter homicidium, et seditionem missus fuerat in carcerem, quem petebant,	
Iesum autem	et —— Iesum	Iesum vero	—— illum
flagellatum	flagellis caesum		
tradidit	[tradidit],	tradidit	[tradidit
		voluntati	
eis		eorum.	eis]
ut crucifigeretur. (CXCI)	ut crucifigeretur. (CXCI)		ut crucifigeretur. . . .

CXCIV

Itus ad Calvariam

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	IOANNIS XIX
31 Et postquam illuserunt ei, exuerunt eum chlamyde, et induerunt eum vestimentis eius,	20 Et postquam illuserunt ei, exuerunt illum purpura, et induerunt eum vestimentis suis:	16 . . . Susceperunt autem Iesum,
et duxerunt	et educunt	et eduxerunt.
eum ut crucifigerent.	illum ut crucifigerent eum.	
		17 Et baiulans sibi crucem exivit . . .

		LUCAE XXIII
32 Exeuntes autem	21 Et ——	26 Et cum ducerent eum
invenerunt		apprehenderunt ——
hominem ——	praetereuntem quempiam,	quendam
nomine		
Simonem, [Cyrenaeum]:	Simonem Cyrenaeum venientem de villa, patrem Alexandri, et Rufi,	[Simonem] Cyrenensem venientem de villa:
hunc		
angariaverunt	[angariaverunt]	et imposuerunt illi
ut tolleret crucem eius. (CXCV)	ut tolleret crucem eius.	crucem portare
		post Iesum.

LUCAE XXIII

27 Sequebatur autem illum multa turba populi, et mulierum: quae plangebant, et lamentabantur eum.
28 Conversus autem ad illas Iesus, dixit: Filiae Ierusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flete, et super filios vestros.
29 Quoniam ecce venient dies in quibus dicent: Beatae steriles, et ventres, qui non genuerunt, et ubera, quae non lactaverunt.
30 Tunc incipient dicere montibus: Cadite super nos: et collibus: Operite nos.
31 Quia si in viridi ligno haec faciunt, in arido quid fiet?
32 Ducebantur autem et alii duo nequam cum eo, ut interficerentur. (CXCV)

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII	IOANNIS XIX
	22 *Και φερουσιν αὐτον*		
33 … *εἰς τοπον* *λεγομενον*	*ἐπι* —— *τοπον*	33 [*ἐπι τον τοπον* *τον καλουμενον*	17 … *εἰς* —— *τοπον,* *ὃς λεγεται* *ἑβραιστι*
Γολγοθα, *ὁ ἐστι* *λεγομενος* *κρανιου* *τοπος,*	[*Γολγοθα*], *ὁ ἐστι* *μεθερμηνευομενον* *κρανιου* *τοπος·*	*κρανιον,*] …	*Γολγοθα,* [*τον λεγομενον* *κρανιου*],

CXCV

Christus cruci fixus

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII	IOANNIS XIX
33 *Και ἐλθοντες* … **(CXCIV)**		33 *Και ὁτε ἀπηλθον* —— **(CXCIV)**	
34 *Ἐδωκαν αὐτῳ πιειν* *ὀξος μετα χολης* *μεμιγμενον·*	23 *Και ἐδιδουν αὐτῳ πιειν* *ἐσμυρνισμενον οἰνον·*		
και γευσαμενος *οὐκ ἠθελε πιειν.* **(CXCVIII)**	*ὁ δε* *οὐκ ἐλαβε.* **(CXCVIII)** 25 *Ἠν δε ὡρα τριτη,* *και*		
	ἐσταυρωσαν αὐτον. **(CXCVII)**	. . . *ἐκει* *ἐσταυρωσαν αὐτον* …	18 *Ὁπου* *αὐτον ἐσταυρωσαν,* . . .

CXCVI

Latrones crucibus affixi. Primum Christi cruci fixi verbum

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII	IOANNIS XIX
38 *Τοτε σταυρουνται* *συν αὐτῳ*	27 *Και* —— *σταυρουσι* [*συν αὐτῳ*]	33 . . . *και*	18 . . . *και* *μετ᾽ αὐτου* *ἀλλους*
δυο *λησται,* *εἰς ἐκ δεξιων* . *και εἰς ἐξ εὐωνυμων.* **(CXCIX)**	*δυο* *λῃστας,* *ἑνα ἐκ δεξιων,* *και ἑνα ἐξ εὐωνυμων* *αὐτου.*	*τους κακουργους,* *ὁν μεν ἐκ δεξιων,* *ὁν δε ἐξ ἀριστερων.*	*δυο,* *ἐντευθεν,* *και ἐντευθεν,* *μεσον δε τον Ἰησουν.*
	28 *Και ἐπληρωθη ἡ γρα-* *φη ἡ λεγουσα· Και μετα* *ἀνομων ἐλογισθη.* **(CXCIX)**	34 *Ὁ δε Ἰησους ἐλεγε·* *Πατερ, ἀφες αὐτοις· οὐ* *γαρ οἰδασι, τι ποιουσι.* . . . **(CXCVIII)**	

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII	IOANNIS XIX
33 ... in	22 Et perducunt illum in ——	33 [in	17 ... in eum, qui dicitur Calvariae,
locum, qui dicitur	locnm	locum, qui vocatur	locum,
Golgotha, qnod est	[Golgotha]: quod est interpretatum		Hebraice autem Golgotha:
Calvariae locus.	Calvariae locus.	Calvariae,] ...	

CXCV

Christus cruci fixus

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII	IOANNIS XIX
33 Et venerunt ... (CXCIV)		33 Et postqnam venerunt —— (CXCIV)	
34 Et dederunt ei —— bibere [vinnm] cum felle mistnm.	23 Et dabant ei bibere myrrhatum vinum:		
Et cum gustasset, noluit bibere. (CXCVIII)	et non accepit. (CXCVIII) 25 Erat autem hora tertia: et		
	crucifixerunt eum. (CXCVII)	... ibi crucifixerunt eum: ...	18 Ubi crucifixerunt eum, ...

CXCVI

Latrones crucibus affixi. Primum Christi cruci fixi verbum

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII	IOANNIS XIX
38 Tunc crucifixi sunt cum eo	27 Et —— crucifigunt [cum eo]	33 ... et	18 ... et cnm eo alios
duo latrones:	dnos latrones:	latrones,	dnos
unus a dextris, et unns a sinistris. (CXCIX)	unum a dextris, et alinm a sinistris eius.	unnm a dextris, et alterum a sinistris.	hinc, et hinc,
			medinm autem Iesum.
	28 Et impleta est scriptura, qnae dicit: Et cum iniquis reputatus est. (CXCIX)	34 Iesus autem dicebat: Pater, dimitte illis: non enim sciunt qnid faciunt.... (CXCVIII)	

CXCVII

Titulus cruci impositus

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	(LUCAE XXIII)	IOANNIS XIX
			19 *Ἐγραψε δε και τιτλον ὁ Πιλατος,*
37 *Και ἐπεθηκαν*			*και ἐθηκεν*
	26 *Και ἠν ἡ ἐπιγραφη*	(38 *Ἠν δε και ἐπιγραφη*	*ἐπι του σταυρου.*
ἐπανω της κεφαλης αὐτου		— *ἐπ᾽ αὐτῳ*	
την αἰτιαν αὐτου	*της αἰτιας αὐτου*		
			ἠν δε
γεγραμμενην·	*ἐπιγεγραμμενη·*	[*γεγραμμενη*] . . .·	*γεγραμμενον·*
Οὑτος ἐστιν		*Οὑτος ἐστιν*	
Ἰησους			*Ἰησους*
			ὁ Ναζωραιος,
ὁ βασιλευς των Ἰουδαιων.	*Ὁ βασιλευς των Ἰουδαιων.*	*ὁ βασιλευς των Ἰουδαιων.*)	*ὁ βασιλευς των Ἰουδαιων.*
(CXCVI)	(CXCVI)		

IOANNIS XIX

20 *Τουτον οὐν τον τιτλον πολλοι ἀνεγνωσαν των Ἰουδαιων, ὁτι ἐγγυς ἠν ὁ τοπος της πολεως, ὁπου ἐσταυρωθη ὁ Ἰησους· και ἠν γεγραμμενον Ἑβραιστι, Ἑλληνιστι, Ῥωμαιστι.*	21 *Ἐλεγον οὐν τῳ Πιλατῳ οἱ ἀρχιερεις των Ἰουδαιων· Μη γραφε· Ὁ βασιλευς των Ἰουδαιων· ἀλλ᾽ ὁτι ἐκεινος εἰπε· Βασιλευς εἰμι των Ἰουδαιων.* 22 *Ἀπεκριθη ὁ Πιλατος· Ὁ γεγραφα, γεγραφα.*

CXCVIII

Christi vestes divisae

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII	IOANNIS XIX
	24 *Και*		23 *Οἱ οὐν στρατιωται,*
35 *Σταυρωσαντες δε αὐτον*	*σταυρωσαντες αὐτον*		*ὁτε ἐσταυρωσαν τον Ἰησουν, ἐλαβον*
διεμερισαντο	*διεμεριζον*	34 . . . *διαμεριζομενοι δε*	
τα ἱματια αὐτου,	*τα ἱματια αὐτου,*	*τα ἱματια αὐτου,*	*τα ἱματια αὐτου,*
			και ἐποιησαν τεσσαρα μερη, ἑκαστῳ στρατιωτῃ μερος, . . .
βαλλοντες κληρον· . . .	*βαλλοντες κληρον*	*ἐβαλον κληρον.*	
	ἐπ᾽ αὐτα, τις τι ἀρῃ.		
	(CXCV)		

MATTHAEI XXVII	IOANNIS XIX
	23 . . . *και τον χιτωνα· ἠν δε ὁ χιτων ἀῤῥαφος, ἐκ των ἀνωθεν ὑφαντος δι᾽ ὁλου.*
	24 *Εἰπον οὐν προς ἀλληλους· Μη σχισωμεν αὐτον, ἀλλα λαχωμεν περι αὐτου, τινος ἐσται·*
35 . . . *ἱνα πληρωθῃ το ῥηθεν ὑπο του προφητου· Διεμερισαντο τα ἱματια μου ἑαυτοις, και ἐπι τον ἱματισμον μου ἐβαλον κληρον.*	*ἱνα ἡ γραφη πληρωθῃ ἡ λεγουσα· Διεμερισαντο τα ἱματια μου ἑαυτοις, και ἐπι τον ἱματισμον μου ἐβαλον κληρον.*
36 *Και καθημενοι ἐτηρουν αὐτον ἐκει.* (CXCVII)	*οἱ μεν οὐν στρατιωται ταυτα ἐποιησαν.* (CC)

CXCVII

Titulus cruci impositus

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	(LUCAE XXIII)	IOANNIS XIX
			19 Scripsit autem et titulum Pilatus: et posuit
37 Et imposuerunt	26 Et erat titulus	(38 Erat autem et superscriptio	
super caput eius		— super eum	super crucem.
causam ipsius	causae eius		
scriptam:	inscriptus:	[scripta] . . . :	Erat autem scriptum:
HIC EST		Hic est	
IESUS			Iesus Nazarenus,
REX IUDAEORUM. (CXCVI)	REX IUDAEORUM. (CXCVI)	rex Iudaeorum.)	Rex Iudaeorum.

IOANNIS XIX

20 Hunc ergo titulum multi Iudaeorum legerunt: quia prope civitatem erat locus, ubi crucifixus est Iesus. Et erat scriptum Hebraice, Graece, et Latine.

21 Dicebant ergo Pilato Pontifices Iudaeorum: Noli scribere, Rex Iudaeorum, sed quia ipse dixit: Rex sum Iudaeorum.

22 Respondit Pilatus: Quod scripsi, scripsi.

CXCVIII

Christi vestes divisae

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII	IOANNIS XIX
	24 Et		23 Milites ergo
35 Postquam autem crucifixerunt eum,	crucifigentes eum,		cum crucifixissent eum, acceperunt
diviserunt vestimenta eius,	diviserunt vestimenta eius,	34 . . . Dividentes vestimenta eius,	vestimenta eius, (et fecerunt quattuor partes unicuique militi partem) . . .
sortem mittentes: . . .	mittentes sortem super eis, quis quid tolleret. (CXCV)	miserunt sortes	

MATTHAEI XXVII	IOANNIS XIX
	23 . . . et tunicam. Erat autem tunica inconsutilis, desuper contexta per totum.
	24 Dixerunt ergo ad invicem: Non scindamus eam, sed sortiamur de illa cuius sit.
35 . . . ut impleretur quod dictum est per Prophetam dicentem:	Ut Scriptura impleretur, dicens:
Diviserunt sibi vestimenta mea, et super vestem meam miserunt sortem.	Partiti sunt vestimenta mea sibi: et in vestem meam miserunt sortem.
36 Et sedentes servabant eum. (CXCVII)	Et milites quidem haec fecerunt. (CC)

CXCIX

Contumeliae Christo ingestae

MATTHAEI XXVII

39 Οἱ δε παραπορευομενοι ἐβλασφημουν
αὐτον κινουντες τας κεφαλας αὐτων,
40 Και λεγοντες·

Ὁ καταλυων τον ναον και ἐν τρισιν ἡμεραις οἰκοδομων,
σωσον σεαυτον·
εἰ υἱος εἰ του Θεου,
καταβηθι ἀπο του σταυρου.

MARCI XV

29 Και οἱ παραπορευομενοι ἐβλασφημουν
αὐτον κινουντες τας κεφαλας αὐτων,
και λεγοντες·
Οὐα·
ὁ καταλυων τον ναον και ἐν τρισιν ἡμεραις οἰκοδομων,
30 Σωσον σεαυτον, και

καταβα ἀπο του σταυρου.

MATTHAEI XXVII

41 Ὁμοιως δε

και οἱ ἀρχιερεις

ἐμπαιζοντες

μετα των γραμματεων
και πρεσβυτερων
ἐλεγον·
42 Αλλους ἐσωσεν,
ἑαυτον οὐ δυναται σωσαι·

εἰ —

ἐστι

[βασιλευς Ἰσραηλ], καταβατω
νυν ἀπο του σταυρου,

και πιστευσομεν
αὐτῳ.
43 Πεποιθεν ἐπι τον Θεον· ῥυσασθω νυν αὐτον, εἰ θελει αὐτον.
εἰπε γαρ· Ὁτι Θεου εἰμι υἱος.

MARCI XV

31 Ὁμοιως

και οἱ ἀρχιερεις

ἐμπαιζοντες
προς ἀλληλους
μετα των γραμματεων

ἐλεγον·
Αλλους ἐσωσεν,
ἑαυτον οὐ δυναται σωσαι·

32 Ὁ Χριστος,

ὁ βασιλευς του Ἰσραηλ, καταβατω
νυν ἀπο του σταυρου,
ἱνα ἰδωμεν,
και πιστευσωμεν. . . .

LUCAE XXIII

35 Και εἱστηκει ὁ λαος θεωρων·

ἐξεμυκτηριζον δε
και οἱ ἀρχοντες
συν αὐτοις,

λεγοντες·
Ἀλλους ἐσωσε,

σωσατω ἑαυτον,
εἰ
οὑτος
ἐστιν
ὁ Χριστος,
ὁ του Θεου ἐκλεκτος.

LUCAE XXIII

36 Ἐνεπαιζον δε αὐτῳ και οἱ στρατιωται, προσερχομενοι και ὀξος προσφεροντες αὐτῳ,
37 Και λεγοντες· Εἰ συ εἰ ὁ βασιλευς των Ἰουδαιων, σωσον σεαυτον.

38 Ἠν δε και ἐπιγραφη γεγραμμενη ἐπ' αὐτῳ γραμμασιν Ἑλληνικοις, και Ῥωμαικοις, και Ἑβραικοις· Οὑτος ἐστιν ὁ βασιλευς των Ἰουδαιων.

MATTHAEI XXVII

44 Το δ' αὐτο και οἱ λησται
οἱ συσταυρωθεντες ὠνειδιζον αὐτῳ.

MARCI XV

32 . . . και
οἱ συνεσταυρωμενοι αὐτῳ ὠνειδιζον αὐτον.

CXCIX

Contumeliae Christo ingestae

MATTHAEI XXVII	MARCI XV
39 Praetereuntes autem blasphemabant eum moventes capita sua,	29 Et praetereuntes blasphemabant eum, moventes capita sua,
40 Et dicentes: Vah qui destruis templum Dei,	et dicentes: Vah qui destruis templum Dei,
et in triduo	et in tribus diebus
illud	
reaedificas:	reaedificas:
salva temetipsum:	30 Salvum fac temetipsum
si filius Dei es,	
descende de cruce.	descendens de cruce.

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII
		35 Et stabat populus spectans,
41 Similiter et	31 Similiter et	et
		deridebant eum
principes sacerdotum	summi sacerdotes	principes
		cum eis,
illudentes	illudentes,	
	ad alterutrum	
cum Scribis,	cum Scribis,	
et senioribus		
dicebant:	dicebant:	dicentes:
42 Alios salvos fecit, seipsum non potest	Alios salvos fecit, seipsum non potest	Alios salvos fecit se
salvum facere:	salvum facere.	salvum faciat,
si —		si
		hic
est		est
	32 Christus	Christus
		Dei electus.
[rex Israel], descendat nunc de cruce,	rex Israel descendat nunc de cruce,	
	ut videamus,	
et credimus ei.	et credamus. . . .	
43 Confidit in Deo: liberet nunc, si vult eum: dixit enim: Quia filius Dei sum.		

LUCAE XXIII

36 Illudebant autem ei et milites accedentes, et acetum offerentes ei,	38 Erat autem et superscriptio scripta super eum litteris Graecis et Latinis, et Hebraicis: Hic est rex Iudaeorum.
37 Et dicentes: Si tu es rex Iudaeorum, salvum te fac.	

MATTHAEI XXVII	MARCI XV
44 Idipsum autem et latrones,	32 . . . Et
qui crucifixi erant cum eo, improperabant ei.	qui cum eo crucifixi erant, convitiabantur ei.

CC

Postrema Christi verba

LUCAE XXIII

39 *Εἱς δε των κρεμασθεντων κακουργων ἐβλασφημει αὐτον, λεγων· Εἰ συ εἰ ὁ Χριστος, σωσον σεαυτον και ἡμας.*
40 *Ἀποκριθεις δε ὁ ἑτερος ἐπετιμα αὐτῳ, λεγων· Οὐδε φοβῃ συ τον θεον, ὁτι ἐν τῳ αὐτῳ κριματι εἰ;*
41 *Και ἡμεις μεν δικαιως· ἀξια γαρ ὡν ἐπραξαμεν ἀπολαμβανομεν· οὑτος δε οὐδεν ἀτοπον ἐπραξε.*

42 *Και ἐλεγε τῳ Ἰησου· Μνησθητι μου, κυριε, ὁταν ἐλθῃς ἐν τῃ βασιλειᾳ σου.*
43 *Και εἰπεν αὐτῳ ὁ Ἰησους· Ἀμην λεγω σοι, σημερον μετ᾽ ἐμου ἐσῃ ἐν τῳ παραδεισῳ.*

IOANNIS XIX

25 *Εἱστηκεισαν δε παρα τῳ σταυρῳ του Ἰησου ἡ μητηρ αὐτου, και ἡ ἀδελφη της μητρος αὐτου, Μαρια ἡ του Κλωπα, και Μαρια ἡ Μαγδαληνη.*
26 *Ἰησους οὐν ἰδων την μητερα, και τον μαθητην παρεστωτα, ὁν ἠγαπα, λεγει τῃ μητρι αὐτου· Γυναι, ἰδου ὁ υἱος σου.*

27 *Εἰτα λεγει τῳ μαθητῃ· Ἰδου ἡ μητηρ σου. Και ἀπ᾽ ἐκεινης της ὡρας ἐλαβεν ὁ μαθητης αὐτην εἰς τα ἰδια.*

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII
	33 *Γενομενης δε*	44 *Ἠν δε*
		ὡσει
45 *Ἀπο δε ἑκτης ὡρας*	*ὡρας ἑκτης*	*ὡρα ἑκτη, και*
σκοτος ἐγενετο ἐπι πασαν την γην,	*σκοτος ἐγενετο ἐφ᾽ ὁλην την γην,*	*σκοτος ἐγενετο ἐφ᾽ ὁλην την γην,*
ἑως ὡρας ἐννατης.	*ἑως ὡρας ἐννατης.*	*ἑως ὡρας ἐννατης.*
		45 *Και ἐσκοτισθη ὁ ἡλιος . . .*

MATTHAEI XXVII	MARCI XV
46 *Περι δε την ἐννατην ὡραν ἀνεβοησεν ὁ Ἰησους φωνῃ μεγαλῃ, λεγων·*	34 *Και τῃ ὡρα τῃ ἐννατῃ ἐβοησεν ὁ Ἰησους φωνῃ μεγαλῃ, λεγων·*
Ἠλι, ἠλι, λαμα σαβαχθανι; τουτ᾽ ἐστι·	*Ἐλωι, ἐλωι, λαμμα σαβαχθανι; ὁ ἐστι μεθερμηνευομενον·*
Θεε μου, θεε μου, ἱνατι με ἐγκατελιπες;	*Ὁ θεος μου, ὁ θεος μου, εἰς τι με ἐγκατελιπες;*
47 *Τινες δε των ἐκει ἑστωτων ἀκουσαντες ἐλεγον· Ὁτι*	35 *Και τινες των παρεστηκοτων ἀκουσαντες ἐλεγον·*
	Ἰδου,
Ἠλιαν φωνει οὑτος.	*Ἠλιαν φωνει.*

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	IOANNIS XIX
		28 *Μετα τουτο εἰδως ὁ Ἰησους, ὁτι παντα ἠδη τετελεσθαι, ἱνα τελειωθῃ ἡ γραφη, λεγει· Διψω.*
		29 *Σκευος οὐν ἐκειτο ὀξους μεστον·*
48 *Και εὐθεως*		
δραμων εἱς	36 *Δραμων δε εἱς,*	
ἐξ αὐτων		*οἱ δε*
και λαβων	*και*	

CC

Postrema Christi verba

LUCAE XXIII

39 Unus autem de his, qui pendebant, latronibus, blasphemabat eum, dicens: Si tu es Christus, salvum fac temetipsum, et nos.
40 Respondens autem alter increpabat eum, dicens: Neque tu times Deum, quod in eadem damnatione es.
41 Et nos quidem iuste, nam digna factis recipimus: hic vero nihil mali gessit.

42 Et dicebat ad Iesum: Domine, memento mei, cum veneris in regnum tuum.
43 Et dixit illi Iesus: Amen dico tibi: Hodie mecum eris in paradiso.

IOANNIS XIX

25 Stabant autem iuxta crucem Iesu mater eius, et soror matris eius, Maria Cleophae, et Maria Magdalene.
26 Cum vidisset ergo Iesus matrem, et discipulum stantem, quem diligebat, dicit matri suae: Mulier, ecce filius tuus.

27 Deinde dicit discipulo: Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua.

MATTHAEI XXVII

45 A sexta autem hora
tenebrae factae sunt super
universam terram usque ad
horam nonam.

MARCI XV

33 Et facta
hora sexta,
tenebrae factae sunt per
totam terram usque in
horam nonam.

LUCAE XXIII

44 Erat autem
fere
hora sexta, et
tenebrae factae sunt in
universam terram usque in
horam nonam.
45 Et obscuratus est sol: . . .

MATTHAEI XXVII

46 Et circa horam nonam clamavit Iesus
voce magna, dicens: Eli, Eli, lamma sabacthani?
hoc est:
Deus meus, Deus meus ut quid dereliquisti me?
47 Quidam autem illic stantes, et audientes,
dicebant:
Eliam vocat
iste.

MARCI XV

34 Et hora nona exclamavit Iesus
voce magna, dicens: Eloi, eloi, lamma sabacthani?
quod est
interpretatum:
Deus meus, Deus meus ut quid dereliquisti me?
35 Et quidam de circumstantibus audientes,
dicebant:
Ecce
Eliam vocat.

MATTHAEI XXVII

48 Et continuo
currens unus
ex eis
acceptam

MARCI XV

36 Currens autem unus,

IOANNIS XIX

28 Postea sciens Iesus quia omnia consummata sunt, ut consummaretur Scriptura, dixit: Sitio.
29 Vas ergo erat positum aceto plenum.
Illi autem

σπογγον, πλησας τε ὀξους, και περιθεις καλαμῳ,	γεμισας σπογγον ὀξους, περιθεις τε καλαμῳ,	πλησαντες σπογγον ὀξους, και ὑσσωπῳ περιθεντες, προσηνεγκαν αὐτου τῳ στοματι·
ἐποτιζεν αὐτον.	ἐποτιζεν αὐτον, λεγων· Ἀφετε·	
49 Οἱ δε λοιποι ἐλεγον· Ἀφες· ἰδωμεν, εἰ ἐρχεται Ἠλιας σωσων αὐτον.	ἰδωμεν, εἰ ἐρχεται Ἠλιας καθελειν αὐτον.	
		30 Ὁτε οὐν ἐλαβε το ὀξος ὁ Ἰησους, εἰπε· Τετελεσθαι· . . .

CCI

Christi mors. Prodigia

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII	IOANNIS XIX
50 Ὁ δε Ἰησους	37 Ὁ δε Ἰησους	46 Και —— ὁ Ἰησους	
παλιν κραξας φωνῃ μεγαλῃ	ἀφεις φωνην μεγαλην	[φωνησας φωνῃ μεγαλῃ] ειπε· Πατερ, εἰς χειρας σου παραθησομαι το πνευμα μου. και ταυτα εἰπων	30 ... και κλινας την κεφαλην
ἀφηκε το πνευμα.	ἐξεπνευσε.	ἐξεπνευσεν.	παρεδωκε το πνευμα. (CCIII)
51 Και ἰδου, το καταπετασμα του ναου ἐσχισθη	38 Και το καταπετασμα του ναου ἐσχισθη	45 . . . και ——. το καταπετασμα του ναου [ἐσχισθη] μεσον·	
εἰς δυο, ἀπο ἀνωθεν ἑως κατω, . . .	εἰς δυο, ἀπο ἀνωθεν ἑως κατω.		

MATTHAEI XXVII

51 . . . και ἡ γη ἐσεισθη, και αἱ πετραι ἐσχισθησαν,
52 Και τα μνημεια ἀνεῳχθησαν· και πολλα σωματα των κεκοιμημενων ἁγιων ἠγερθη,
53 Και ἐξελθοντες ἐκ των μνημειων, μετα την ἐγερσιν αὐτου εἰσηλθον εἰς την ἁγιαν πολιν, και ἐνεφανισθησαν πολλοις.

CCII

Spectantium sensus

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII
54 Ὁ δε ἑκατονταρχος	39 Ἰδων δε ὁ κεντυριων ὁ παρεστηκως ἐξ ἐναντιας αὐτου,	47 Ἰδων δε ὁ κεντυριων
και οἱ μετ' αὐτου τηρουντες τον Ἰησουν, ἰδοντες	ὁτι οὑτως κραξας ἐξεπνευσεν,	
τον σεισμον και τα γενομενα,		το γενομενον

spongiam implevit aceto, et imposuit arundini,	et implens spongiam aceto, circumponensque calamo,	spongiam plenam aceto, hyssopo circumponentes, obtulerunt ori eius.
et dabat ei bibere.	potum dabat ei, dicens: Sinite,	
49 Ceteri vero dicebant: Sine videamus an veniat Elias liberans eum.	videamus si veniat Elias ad deponendum eum.	
		30 Cum ergo accepisset Iesus acetum, dixit: Consummatum est....

CCI

Christi mors. Prodigia

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII	IOANNIS XIX
50 Iesus autem iterum	37 Iesus autem	46 Et —— Iesus	
clamans voce magna,	emissa voce magna	[clamans voce magna] ait: Pater, in manus tuas commendo spiritum meum. Et haec dicens,	
			30 ... Et inclinato capite
emisit spiritum.	expiravit.	expiravit.	tradidit spiritum. (CCIII)
51 Et ecce velum templi scissum est	38 Et velum templi scissum est	45 .... et velum templi scissum est medium.	
in duas partes a summo usque deorsum....	in duo, a summo usque deorsum.		

MATTHAEI XXVII

51 ... et terra mota est, et petrae scissae sunt.

52 Et monumenta aperta sunt: et multa corpora sanctorum, qui dormierant, surrexerunt.

53 Et exeuntes de monumentis post resurrectionem eius, venerunt in sanctam civitatem et apparuerunt multis.

CCII

Spectantium sensus

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII
	39 Videns autem	47 Videns autem
54 Centurio autem,	Centurio,	Centurio,
	qui ex adverso stabat,	
et qui cum eo erant, custodientes Iesum,		
	quia sic clamans exspirasset,	
viso terraemotu et his, quae fiebant,		quod factum fuerat,

ἐφοβηθησαν σφοδρα,		ἐδοξασε τον Θεον,
λεγοντες· Ἀληθως —	εἰπεν· Ἀληθως ὁ ἀνθρωπος	λεγων· Ὀντως ὁ ἀνθρωπος
οὑτος	οὑτος	οὑτος δικαιος ἠν.
[Θεου υἱος ἠν].	υἱος ἠν Θεου.	
		48 Και παντες οἱ συμπαραγενομενοι ὀχλοι ἐπι την θεωριαν ταυτην, θεωρουντες τα γενομενα, τυπτοντες ἑαυτων τα στηθη ὑπεστρεφον. 49 Εἱστηκεισαν δε παντες οἱ γνωστοι αὐτου
55 Ἠσαν δε ἐκει — πολλαι [γυναικες] ἀπο μακροθεν θεωρουσαι,	40 Ἠσαν δε και γυναικες ἀπο μακροθεν θεωρουσαι·	μακροθεν, κἀι γυναικες — ὁρωσαι ταυτα,
αἱτινες ἠκολουθησαν τῳ Ἰησου ἀπο της Γαλιλαιας διακονουσαι αὐτῳ·		[αἱ συνακολουθησασαι αὐτῳ ἀπο της Γαλιλαιας]. (CCIV)
56 Ἐν αἱς ἠν Μαρια ἡ Μαγδαληνη, και Μαρια ἡ του Ἰακωβου	ἐν αἱς ἠν και Μαρια ἡ Μαγδαληνη, και Μαρια ἡ του Ἰακωβου του μικρου	
και Ἰωση μητηρ, και ἡ μητηρ των υἱων Ζεβεδαιου. (CCIV)	και Ἰωση μητηρ, και Σαλωμη· 41 Αἱ και, ὁτε ἠν ἐν τῃ Γαλιλαιᾳ, ἠκολουθουν αὐτῳ, και διηκονουν αὐτῳ· και ἀλλαι πολλαι αἱ συναναβασαι αὐτῳ εἰς Ἰεροσολυμα. (CCIV)	

CCIII

Christus lancea transfixus

IOANNIS XIX

31 Οἱ οὐν Ἰουδαιοι (ἱνα μη μεινῃ ἐπι του σταυρου τα σωματα ἐν τῳ σαββατῳ· ἐπει παρασκευη ἠν· ἠν γαρ μεγαλη ἡ ἡμερα ἐκεινη του σαββατου) ἠρωτησαν τον Πιλατον, ἱνα κατεαγωσιν αὐτων τα σκελη, και ἀρθωσιν.
32 Ἠλθον οὐν οἱ στρατιωται, και του μεν πρωτου κατεαξαν τα σκελη, και του ἀλλου του συσταυρωθεντος αὐτῳ.
33 Ἐπι δε τον Ἰησουν ἐλθοντες, ὡς εἰδον αὐτον ἠδη τεθνηκοτα, οὐ κατεαξαν αὐτου τα σκελη·
34 Ἀλλ' εἱς των στρατιωτων λογχῃ αὐτου την πλευραν ἐνυξε, και εὐθυς ἐξηλθεν αἱμα και ὑδωρ.
35 Και ὁ ἑωρακως μεμαρτυρηκε, και ἀληθινη αὐτου ἐστιν ἡ μαρτυρια· κἀκεινος οἰδεν, ὁτι ἀληθη λεγει, ἱνα και ὑμεις πιστευσητε.
36 Ἐγενετο γαρ ταυτα, ἱνα ἡ γραφη πληρωθῃ· Ὀστουν οὐ συντριβησεται αὐτου.
37 Και παλιν ἑτερα γραφη λεγει· Ὀψονται εἰς ὁν ἐξεκεντησαν.

CCIV

Christi sepultura

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII	IOANNIS XIX
	42 Και ἠδη	50 Και	38 Μετα δε ταυτα —

timuerunt valde,		
dicentes: Vere —— iste	ait: Vere hic homo	glorificavit Deum, dicens: Vere hic homo iustus erat.
[Filius Dei erat].	Filius Dei erat.	48 Et omnis turba eorum, qui simul aderant ad spectaculum istud, et videbant quae fiebant, percutientes pectora sua revertebantur. 49 Stabant autem omnes noti eius
55 Erant autem ibi —— multae [mulieres] a longe,	40 Erant autem et mulieres de longe	a longe: et mulieres,
quae secutae erant Iesum a Galilaea, ministrantes ei:		quae secutae eum erant a Galilaea
	aspicientes:	haec videntes. (CCIV)
56 Inter quas erat Maria Magdalene, et Maria Iacobi,	inter quas erat Maria Magdalene, et Maria Iacobi minoris,	
et Ioseph mater, et mater filiorum Zebedaei. (CCIV)	et Ioseph mater, et Salome: 41 Et cum esset in Galilaea, sequebantur eum, et ministrabant ei, et aliae multae, quae simul cum eo ascenderant Ierosolymam. (CCIV)	

CCIII

Christus lancea transfixus

IOANNIS XIX

31 Iudaei ergo, (quoniam parasceve erat) ut
non remanerent in cruce corpora sabbato, (erat
enim magnus dies ille Sabbati) rogaverunt Pilatum
ut frangerentur eorum crura, et tollerentur.
32 Venerunt ergo milites: et primi quidem
fregerunt crura, et alterius, qui crucifixus est
cum eo.
33 Ad Iesum autem cum venissent, ut viderunt
eum iam mortuum, non fregerunt eius crura,
34 Sed unus militum lancea latus eius aperuit,
et continuo exivit sanguis, et aqua.
35 Et qui vidit, testimonium perhibuit: et verum
est testimonium eius. Et ille scit quia vera dicit:
ut et vos credatis.
36 Facta sunt enim haec, ut Scriptura impleretur: Os non comminuetis ex eo.
37 Et iterum alia Scriptura dicit: Videbunt in
quem transfixerunt.

CCIV

Christi sepultura

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII	IOANNIS XIX
			38 Post haec autem——
57 Cum autem	42 Et cum iam	50 Et	

57 *Ὀψιας δε γενομενης*	*ὀψιας γενομενης,* *ἐπει ἠν παρασκευη, ὁ ἐστι προσαββατον,*		
		ἰδου,	
ἠλθεν	43 *Ἠλθεν*		
ἀνθρωπος		*ἀνηρ*	
πλουσιος —			
τοὐνομα		*ὀνοματι*	
Ἰωσηφ,	*Ἰωσηφ,* —	*Ἰωσηφ,*	*ὁ Ἰωσηφ*
	εὐσχημων		
	βουλευτης,	*βουλευτης* *ὑπαρχων, ἀνηρ ἀγαθος και δικαιος,* 51 *Οὑτος οὐκ ἠν συγκατατεθειμενος τῃ βουλῃ και τῃ πραξει αὐτων,*	
[*ἀπο Ἀριμαθαιας*],	[*ὁ ἀπο Ἀριμαθαιας*],	*ἀπο Ἀριμαθαιας* *πολεως των Ἰουδαιων,*	*ὁ ἀπο Ἀριμαθαιας,*
ὁς	*ὁς* —	*ὁς και*	
	ἠν προσδεχομενος	*προσεδεχετο*	
και αὐτος	[*και αὐτος*]	*και αὐτος*	
	την βασιλειαν του θεου,	*την βασιλειαν του θεου.*	
ἐμαθητευσε τῳ Ἰησου.			*ὠν μαθητης του Ἰησου, κεκρυμμενος δε δια τον φοβον των Ἰουδαιων,*
58 *Οὑτος*		52 *Οὑτος*	
	τολμησας		
προσελθων τῳ Πιλατῳ	*εἰσηλθεν προς Πιλατον, και*	*προσελθων τῳ Πιλατῳ*	
ᾐτησατο	*ᾐτησατο*	*ᾐτησατο*	[*ἠρωτησε τον Πιλατον*], *ἱνα ἀρῃ*
το σωμα του Ἰησου. . . .	*το σωμα του Ἰησου.*	*το σωμα του Ἰησου.*	*το σωμα του Ἰησου· . . .*

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	IOANNIS XIX
	44 *Ὁ δε Πιλατος ἐθαυμασεν, εἰ ἠδη τεθνηκε· και προσκαλεσαμενος τον κεντυριωνα, ἐπηρωτησεν αὐτον, εἰ παλαι ἀπεθανε.*	
	45 *Και γνους ἀπο του κεντυριωνος*	38 . . . *και*
58 . . . *τοτε*		
		ἐπετρεψεν
ὁ Πιλατος		*ὁ Πιλατος. . . .*
ἐκελευσεν ἀποδοθηναι	*ἐδωρησατο*	
το σωμα.	*το σωμα.*	
	τῳ Ἰωσηφ.	

MARCI XV	LUCAE XXIII	
46 *Και ἀγορασας σινδονα,*		38 . . . *ἠλθεν οὐν,*
και καθελων	53 *Και καθελων*	
		και ἠρε

sero factum esset,	sero esset factum		
	(quia erat parasceve, quod est ante sabbatum)		
		ecce	
venit	43 Venit		
quidam			
homo		vir	
dives —,			
nomine		nomiue	
Ioseph,	Ioseph —	Iosepb,	Ioseph
		qui erat	
	nobilis		
	decurio	decurio,	
		vir bonus, et iustus 51 Hic nou consenserat consilio, et actibus eorum,	
[ab Arimathaea]	[ab Arimathaea],	ab Arimathaea	ab Arimathaea
		civitate Iudaeae,	
qui et ipse	qui et ipse	qui — et ipse	
	erat expectans	[expectabat]	
	reguum Dei,	regnum Dei.	
			(eo quod
discipulus erat Iesu.			esset discipulus Iesu, occultus autem propter metum Iudaeorum)
58 Hic		52 Hic	
	et audacter		
accessit ad Pilatum, et	introivit ad Pilatum, et	accessit ad Pilatum, et	
petiit	petiit	petiit	[rogavit
			Pilatum] ut tolleret
corpus Iesu. . . .	corpus Iesu.	corpus Iesu.	corpus Iesu. . . .

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	IOANNIS XIX
	44 Pilatus autem mirabatur si iam obiisset. Et accersito centurione, interrogavit eum si iam mortuus esset	
	45 Et cum cognovisset a centurione,	38 . . . Et
58 . . . Tunc		
		permisit
Pilatus		Pilatus. . . .
iussit reddi		
	donavit	
corpus.	corpus	
	Ioseph.	

MARCI XV	LUCAE XXIII	
46 Ioseph autem mercatus sindonem,		
		38 . . . Venit ergo, et
et deponens eum . . .	53 Et depositum . . .	

αὐτον . . .	*αὐτο . . .*	*το σωμα* *του Ἰησου.* 39 *Ἠλθε δε και Νικοδημος, ὁ ἐλθων προς τον Ἰησουν νυκτος το πρωτον, φερων μιγμα σμυρνης και ἀλοης, ὡσει λιτρας ἑκατον.*

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII	IOANNIS XIX
59 *Και λαβων το σωμα*			40 *Ἐλαβον οὐν το σωμα του Ἰησου,*
ὁ Ἰωσηφ *ἐνετυλιξεν* *αὐτο* *σινδονι* *καθαρᾳ,*	46 ... *ἐνειλησε* *τῃ σινδονι,*	53 ... *ἐνετυλιξεν* *αὐτο* *σινδονι*	*και ἐδησαν* *αὐτο* *ὀθονιοις*
			μετα των ἀρωματων, καθως ἐθος ἐστι τοις Ἰουδαιοις ἐνταφιαζειν. 41 *Ἠν δε ἐν τῳ τοπῳ, ὁπου ἐσταυρωθη, κηπος, και ἐν τῳ κηπῳ μνημειον καινον, ἐν ᾡ οὐδεπω οὐδεις ἐτεθη·*
60 *Και*	*και*	*και*	42 *Ἐκει οὐν, δια την παρασκευην των Ἰουδαιων, ὁτι ἐγγυς ἠν το μνημειον, ἐθηκαν τον Ἰησουν.* **(CCVIII)**
ἐθηκεν αὐτο *ἐν τῳ καινῳ αὐτου* *μνημειῳ,* *ὁ ἐλατομησεν* *ἐν τῃ πετρᾳ,*	*κατεθηκεν αὐτον* *ἐν* *μνημειῳ,* *ὁ ἠν λελατομημενον* *ἐκ πετρας,*	*ἐθηκεν αὐτο* *ἐν* *μνηματι* *λαξευτῳ,* *οὑ οὐκ ἠν οὐδεπω οὐδεις κειμενος.*	
και προσκυλισας λιθον *μεγαν* *τῃ θυρᾳ του μνημειου* *ἀπηλθεν.*	*και προσεκυλισε λιθον* *ἐπι την θυραν του μνημειου.*		

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII
		54 *Και ἡμερα ἠν παρασκευη, και σαββατον ἐπεφωσκε.*
61 *Ἠν δε* *ἐκει*	47 *Ἠν δε*	55 *Κατακολουθησασαι δε και γυναικες,*
Μαρια ἡ Μαγδαληνη, και *ἡ ἀλλη* *Μαρια*	*Μαρια ἡ Μαγδαληνη, και* *Μαρια* *Ἰωση*	
καθημεναι ἀπεναντι του ταφου.		*αἱτινες ἠσαν συνεληλυθυιαι αὐτῳ ἐκ της Γαλιλαιας,*
	ἐθεωρουν,	*ἐθεασαντο*

		tulit corpus Iesu. 39 Venit autem et Nicodemus, qui venerat ad Iesum nocte primum, ferens mixturam myrrhae, et aloes, quasi libras centum.

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII	IOANNIS XIX
59 Et accepto corpore,			40 Acceperunt ergo corpus Iesu, et
Ioseph involvit illud in sindone munda.	46 . . . involvit sindone,	53 . . . involvit sindone,	ligaverunt illud linteis
			cum aromatibus, sicut mos est Iudaeis sepelire. 41 Erat autem in loco, ubi crucifixus est hortus: et in horto monumentum novum, in quo nondum quisquam positus erat. 42 Ibi ergo propter Parasceven Iudaeorum, quia iuxta erat monumentum, posuerunt Iesum. (CCVIII)
60 Et posuit illud in monumento suo novo, quod exciderat in petra.	et posuit eum in monumento, quod erat excisum de petra,	et posuit eum in monumento exciso, in quo nondum quisquam positus fuerat.	
Et advolvit saxum magnum ad ostium monumenti, et abiit.	et advolvit lapidem ad ostium monumenti.		

MATTHAEI XXVII	MARCI XV	LUCAE XXIII
		54 Et dies erat parasceves, et sabbatum illucescebat.
61 Erat autem ibi		55 Subsecutae autem mulieres,
Maria Magdalene, et altera Maria,	47 Maria autem Magdalene, et Maria Ioseph	
		quae cum eo venerant de Galilaea,
sedentes contra sepulchrum.	aspiciebant	viderunt monumentum,

	που τιθεται. (CCVI)	*το μνημειον, και* *ὡς ἐτεθη* *το σωμα αὐτου.*

CCV

Aromata adparata. Sepulcrum custoditum

MATTHAEI XXVII	LUCAE XXIII
	56 *Ὑποστρεψασαι δε ἡτοιμασαν ἀρωματα και μυρα·*
62 *Τῃ δε ἐπαυριον, ἡτις ἐστι* *μετα την παρασκευην, . . .*	*και* *το μεν σαββατον* *ἡσυχασαν κατα την ἐντολην.* (CCVII)

MATTHAEI XXVII

62 . . . *συνηχθησαν οἱ ἀρχιερεις και οἱ Φαρισαιοι προς Πιλατον,*
63 *Λεγοντες· Κυριε, ἐμνησθημεν, ὁτι ἐκεινος ὁ πλανος εἰπεν ἐτι ζων· Μετα τρεις ἡμερας ἐγειρομαι.*
64 *Κελευσον οὐν ἀσφαλισθηναι τον ταφον ἑως της τριτης ἡμερας, μηποτε ἐλθοντες οἱ μαθηται αὐτου, κλεψωσιν αὐτον, και εἰπωσι τῳ λαῳ· Ἠγερθη ἀπο των νεκρων· και ἐσται ἡ ἐσχατη πλανη χειρων της πρωτης.*
65 *Ἐφη αὐτοις ὁ Πιλατος· Ἐχετε κουστωδιαν· ὑπαγετε, ἀσφαλισασθε, ὡς οἰδατε.*
66 *Οἱ δε πορευθεντες ἠσφαλισαντο τον ταφον, σφραγισαντες τον λιθον, μετα της κουστωδιας.* (CCVII)

CCVI

Res postridie mortis Christi vespere gestae

MARCI XVI

1 *Και διαγενομενου του σαββατου Μαρια ἡ Μαγδαληνη, και Μαρια ἡ του Ἰακωβου, και Σαλωμη, ἠγορασαν ἀρωματα, ἱνα ἐλθουσαι ἀλειψωσιν αὐτον.* (CCX)

CCVII

Mulieres omnium primae ad sepulcrum mane venientes. Resurrectio

MATTHAEI XXVIII	LUCAE XXIV	IOANNIS XX
1 *Ὀψε δε σαββατων, τῃ ἐπιφωσκουσῃ*		
εἰς μιαν σαββατων, ——	1 *Τῃ δε μιᾳ των σαββατων,*	1 *Τῃ δε μιᾳ των σαββατων*
Μαρια ἡ Μαγδαληνη, *και ἡ ἀλλη Μαρια*		*Μαρια ἡ Μαγδαληνη,*
[*ἠλθε*]	—— *ἠλθον*	*ἐρχεται*
		πρωι
	[*ὀρθρου βαθεως*]	

ubi

poneretur. (CCVI)

et quemadmodum
positum erat
corpus eius.

CCV

Aromata adparata. Sepulcrum custoditum

MATTHAEI XXVII	LUCAE XXIII
	56 Et revertentes paraverunt aromata et unguenta:
62 Altera autem die, quae est post Parasceven, . . .	et sabbato quidem siluerunt secundum mandatum. (CCVII)

MATTHAEI XXVII

62 . . . convenerunt principes sacerdotum, et Pharisaei ad Pilatum,
63 Dicentes: Domine, recordati sumus, quia seductor ille dixit adhuc vivens: Post tres dies resurgam.
64 Iube ergo custodiri sepulchrum usque in diem tertium: ne forte veniant discipuli eius, et furentur eum, et dicant plebi: Surrexit a mortuis: et erit novissus error peior priore.
65 Ait illis Pilatus: Habetis custodiam, ite, custodite sicut scitis.
66 Illi autem abeuntes, munierunt sepulchrum, signantes lapidem, cum custodibus. (CCVII)

CCVI

Res postridie mortis Christi vespere gestae

MATTHAEI XXVIII

1 Vespere autem sabbati, quae lucescit in prima sabbati, venit Maria Magdalene, et altera Maria videre sepulcrum.

MARCI XVI

1 Et cum transisset sabbatum, Maria Magdalene, et Maria Iacobi, et Salome emerunt aromata ut venientes ungerent Iesum. (CCX)

CCVII

Christi resurrectio

		σκοτιας ἐτι οὐσης
θεωρησαι τον ταφον.	*ἐπι το μνημα, φερουσαι ἁ ἡτοιμασαν ἀρωματα, και τινες συν αὐταις.*	*εἰς το μνημειον . . .*

MATTHAEI XXVIII

2 *Και ἰδου, σεισμος ἐγενετο μεγας· ἀγγελος γαρ κυριου, καταβας ἐξ οὐρανου, προσελθων ἀπεκυλισε τον λιθον ἀπο της θυρας, και ἐκαθητο ἐπανω αὐτου.*

3 *Ἠν δε ἡ ἰδεα αὐτου ὡς ἀστραπη, και το ἐνδυμα αὐτου λευκον ὡσει χιων.*
4 *Ἀπο δε του φοβου αὐτου ἐσεισθησαν οἱ τηρουντες, και ἐγενοντο ὡσει νεκροι.* (CCX)

CCVIII

Mulieres omnium primae sepulcrum vacuum videntes remque apostolis nuntiantes. Sepulcrum visum a Petro et Ioanne

LUCAE XXIV	IOANNIS XX
2 *Εὑρον δε τον λιθον*	1 . . . *και βλεπει τον λιθον*
	ἠρμενον
ἀποκεκυλισμενον	
ἀπο του μνημειου·	*ἐκ του μνημειου·*
	2 *Τρεχει οὐν, και ἐρχεται προς Σιμωνα Πετρον, και προς τον ἀλλον μαθητην, ὀν ἐφιλει ὁ Ἰησους,...*

LUCAE XXIV

3 *Και εἰσελθουσαι οὐχ εὑρον το σωμα του κυριου Ἰησου.*
4 *Και ἐγενετο ἐν τῳ διαπορεισθαι αὐτας περι τουτου, και ἰδου, ἀνδρες δυο ἐπεστησαν αὐταις ἐν ἐσθησεσιν ἀστραπτουσαις.*
5 *Ἐμφοβων δε γενομενων αὐτων, και κλινουσων το προσωπον εἰς την γην, εἰπον προς αὐτας· Τι ζητειτε τον ζωντα μετα των νεκρων;*

6 *Οὐκ ἐστιν ὡδε, ἀλλ᾽ ἠγερθη. Μνησθητε ὡς ἐλαλησεν ὑμιν, ἐτι ὠν ἐν τῃ Γαλιλαιᾳ,*
7 *Λεγων· Ὁτι δει τον υἱον του ἀνθρωπου παραδοθηναι εἰς χειρας ἀνθρωπων ἁμαρτωλων, και σταυρωθηναι, και τῃ τριτῃ ἡμερα ἀναστηναι.*
8 *Και ἐμνησθησαν των ῥηματων αὐτου.*

IOANNIS XX

2 . . . *και λεγει αὐτοις· Ἠραν τον κυριον ἐκ του μνημειου, και οὐκ οἰδαμεν, που ἐθηκαν αὐτον.*

LUCAE XXIV

9 *Και ὑποστρεψασαι ἀπο του μνημειου, ἀπηγγειλαν ταυτα παντα τοις ἑνδεκα και πασι τοις λοιποις.*
10 *Ἠσαν δε ἡ Μαγδαληνη Μαρια, και Ἰωαννα, και Μαρια Ἰακωβου, και αἱ λοιπαι συν αὐταις, αἱ ἐλεγον προς τους ἀποστολους ταυτα.*

11 *Και ἐφανησαν ἐνωπιον αὐτων ὡσει ληρος τα ῥηματα αὐτων, και ἠπιστουν αὐταις.*

MATTHAEI XXVIII

2 Et ecce terrae motus factus est magnus. Angelus enim Domini descendit de coelo: et accedens revolvit lapidem, et sedebat super eum:

3 Erat autem aspectus eius sicut fulgur: et vestimentum eius sicut nix.
4 Prae timore autem eius exterriti sunt custodes, et facti sunt velut mortui. (CCX)

CCVIII

Mulieres omnium primae sepulcrum visentes remque apostolis nuntiantes. Sepulcrum visum a Petro et Ioanne

LUCAE XXIV	IOANNIS XX
1 Una autem sabbati	1 Una autem sabbati,
	Maria Magdalene
valde diluculo venerunt	venit mane, cum adhuc tenebrae essent,
ad monumentum,	ad monumentum:
portantes, quae paraverant, aromata:	
2 Et invenerunt lapidem	et vidit lapidem
	sublatum
revolutum	
a monumento.	a monumento.
	2 Cucurrit ergo, et venit ad Simonem Petrum, et ad alium discipulum, quem amabat Iesus, . . .

LUCAE XXIV

3 Et ingressae non invenerunt corpus Domini Iesu.
4 Et factum est, dum mente consternatae essent de isto, ecce duo viri steterunt secus illas in veste fulgenti.
5 Cum timerent autem, et declinarent vultum in terram, dixerunt ad illas: Quid quaeritis viventem cum mortuis?

6 Non est hic, sed surrexit: recordamini qualiter locutus est vobis, cum adhuc in Galilaea esset,
7 Dicens: Quia oportet filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, et crucifigi, et die tertia resurgere.
8 Et recordatae sunt verborum eius.

IOANNIS XX

2 . . . et dicit illis: Tulerunt Dominum de monumento, et nescimus ubi posuerunt eum.

LUCAE XXIV

9 Et regressae a monumento nuntiaverunt haec omnia illis undecim, et ceteris omnibus.
10 Erat autem Maria Magdalene, et Ioanna, et Maria Iacobi, et ceterae, quae cum eis erant, quae dicebant ad Apostolos haec.

11 Et visa sunt ante illos, sicut deliramentum verba ista: et non crediderunt illis.

LUCAE XXIV	IOANNIS XX
12 *'Ο δε Πετρος ἀναστας*	3 *'Εξηλθεν οὐν ὁ Πετρος, και ὁ ἀλλος μαθητης,*
ἐδραμεν	*και ἠρχοντο*
ἐπι το μνημειον, . . .	*εἰς το μνημειον.*

IOANNIS XX

4 *'Ετρεχον δε οἱ δυο ὁμου· και ὁ ἀλλος μαθητης προεδραμε ταχιον του Πετρου, και ἠλθε πρωτος εἰς το μνημειον.*

5 *Και παρακυψας βλεπει κειμενα τα ὀθονια· οὐ μεντοι εἰσηλθεν.*

LUCAE XXIV	IOANNIS XX
	6 *'Ερχεται οὐν Σιμων Πετρος ἀκολουθων αὐτῳ,*
12 . . . *και παρακυψας*	*και*
	εἰσηλθεν εἰς το μνημειον, και
βλεπει τα ὀθονια κειμενα	*θεωρει τα ὀθονια κειμενα,*
μονα, . . .	

IOANNIS XX

7 *Και το σουδαριον ὁ ἠν ἐπι της κεφαλης αὐτου, οὐ μετα των ὀθονιων κειμενον, ἀλλα χωρις ἐντετυλιγμενον εἰς ἑνα τοπον.*
8 *Τοτε οὐν εἰσηλθε και ὁ ἀλλος μαθητης, ὁ ἐλθων πρωτος εἰς το μνημειον, και εἰδε, και ἐπιστευσεν.*

9 *Οὐδεπω γαρ ᾐδεισαν την γραφην, ὁτι δει αὐτον ἐκ νεκρων ἀναστηναι.*

LUCAE XXIV	IOANNIS XX
12 . . . *και ἀπηλθεν*	10 *'Απηλθον οὐν*
	παλιν
προς ἑαυτον	*προς ἑαυτους*
θαυμαζων το γεγονος. **(CCXII)**	*οἱ μαθηται.*

CCIX

Christus primo comparens Mariae Magdalenae

MARCI XVI

9 *'Αναστας δε πρωι πρωτῃ σαββατου ἐφανη πρωτον Μαριᾳ τῃ Μαγδαληνῃ, ἀφ' ἡς ἐκβεβληκει ἑπτα δαιμονια.*

IOANNIS XX

11 *Μαρια δε εἱστηκει προς το μνημειον κλαιουσα ἐξω. 'Ως οὐν ἐκλαιε, παρεκυψεν εἰς το μνημειον,*
12 *Και θεωρει δυο ἀγγελους ἐν λευκοις καθεζομενους, ἑνα προς τῃ κεφαλῃ, και ἑνα προς τοις ποσιν, ὁπου ἐκειτο το σωμα του 'Ιησου.*

13 *Και λεγουσιν αὐτῃ ἐκεινοι· Γυναι, τι κλαιεις; Λεγει αὐτοις· 'Οτι ἠραν τον κυριον μου, και οὐκ οἰδα που ἐθηκαν αὐτον.*
14 *Ταυτα εἰπουσα, ἐστραφη εἰς τα ὀπισω, και θεωρει τον 'Ιησουν ἑστωτα· και οὐκ ᾐδει, ὁτι 'Ιησους ἐστι.*

LUCAE XXIV

12 Petrus autem surgens

cucurrit

ad mooumentum: . . .

IOANNIS XX

3 Exiit ergo Petrus, et ille alius discipulus,

et venerunt
ad monumeotum.

IOANNIS XX

4 Currebant autem duo simul, et ille alius discipulus praecucurrit citius Petro, et venit primus ad mouumentum.

5 Et cum se iuclinasset, vidit posita linteamina, non tameo iutroivit.

LUCAE XXIV

12 . . . et procumbeus

vidit lioteamina
sola
posita, . . .

IOANNIS XX

6 Veoit ergo Simon Petrus sequens eum,
et
introivit in mouumeutum, et
vidit linteamina

posita,

IOANNIS XX

7 Et sudarium, quod fuerat super caput eius, uon cum linteaminibus positum, sed separatim involutum in unum locum.
8 Tunc ergo introivit et ille discipulus, qui veuerat primus ad mooumentum: et vidit, et credidit:

9 Nondum euim sciebant Scripturam, quia oportebat eum a mortuis resurgere.

LUCAE XXIV

12 . . . et abiit

secum miraos quod factum fuerat. (CCXII)

IOANNIS XX

10 Abierunt ergo
iterum discipuli ad semetipsos.

CCIX

Christus primo comparens Mariae Magdalenae

MARCI XVI

9 Surgens autem mane, prima sabbati, apparuit primo Mariae Magdaleoe, de qua eiecerat septem daemouia.

IOANNIS XX

11 Maria autem stabat ad mouumentum foris, plorans: Dum ergo fleret, inclinavit se, et prospexit in monumeutum:
12 Et vidit duos angelos in albis, sedentes, unum ad caput, et uuum ad pedes, ubi positum fuerat corpus Iesu.

13 Dicunt ei illi: Mulier, quid ploras? Dicit eis: Quia tulerunt Domiuum meum: et nescio ubi posuerunt eum.
14 Haec cum dixisset, conversa est retrorsum, et vidit Iesum stantem: et nou sciebat quia Iesus est.

15 *Λεγει αὐτῃ ὁ Ἰησους· Γυναι, τι κλαιεις; τινα ζητεις; Ἐκεινη, δοκουσα ὁτι ὁ κηπουρος ἐστι, λεγει αὐτῳ· Κυριε, εἰ συ ἐβαστασας αὐτον, εἰπε μοι που ἐθηκας αὐτον, κἀγω αὐτον ἀρω.*
16 *Λεγει αὐτῃ ὁ Ἰησους· Μαρια. Στραφεισα ἐκεινη λεγει αὐτῳ· Ῥαββουνι, ὁ λεγεται, διδασκαλε.*

17 *Λεγει αὐτῃ ὁ Ἰησους· Μη μου ἁπτου· οὐπω γαρ ἀναβεβηκα προς τον πατερα μου· πορευου δε προς τους ἀδελφους μου, και εἰπε αὐτοις· Ἀναβαινω προς τον πατερα μου και πατερα ὑμων, και Θεον μου και Θεον ὑμων.*

MARCI XVI	IOANNIS XX
10 *Ἐκεινη πορευθεισα ἀπηγγειλε*	18 *Ἐρχεται Μαρια ἡ Μαγδαληνη ἀπαγγελλουσα τοις μαθηταις,*
τοις μετ' αὐτου γενομενοις πενθουσι και κλαιουσι.	*ὁτι ἑωρακε τον κυριον και ταυτα εἰπεν αὐτῃ.* **(CCXIII)**
11 *Κἀκεινοι ἀκουσαντες, ὁτι ζῃ, και ἐθεαθη ὑπ' αὐτης, ἠπιστησαν.* **(CCXII)**	

CCX

Aliae mulieres visentes sepulcrum. Christus secundo comparens his inde redeuntibus

MARCI XVI

2 *Και λιαν πρωϊ της μιας σαββατων ἐρχονται ἐπι το μνημειον, ἀνατειλαντος του ἡλιου.*
3 *Και ἐλεγον προς ἑαυτας· Τις ἀποκυλισει ἡμιν τον λιθον ἐκ της θυρας του μνημειου;*

4 *Και ἀναβλεψασαι θεωρουσιν, ὁτι ἀποκεκυλισται ὁ λιθος· ἠν γαρ μεγας σφοδρα.*
5 *Και εἰσελθουσαι εἰς το μνημειον, εἰδον νεανισκον καθημενον ἐν τοις δεξιοις, περιβεβλημενον στολην λευκην· και ἐξεθαμβηθησαν.*

MATTHAEI XXVIII	MARCI XVI
5 *Ἀποκριθεις δε ὁ ἀγγελος*	6 *Ὁ δε*
εἰπε ταις γυναιξι· Μη φοβεισθε	*λεγει αὐταις· Μη ἐκθαμβεισθε·*
ὑμεις· οἰδα γαρ, ὁτι	
Ἰησουν — *ζητειτε*	*Ἰησουν ζητειτε*
	τον Ναζαρηνον,
[*τον ἐσταυρωμενον*].	*τον ἐσταυρωμενον·*
6 *Οὐκ ἐστιν ὡδε· ἠγερθη*	*ἠγερθη· οὐκ ἐστιν ὡδε·*
γαρ, καθως εἰπε. δευτε,	
ἰδετε τον τοπον, ὁπου	*ἰδε ὁ τοπος, ὁπου*
	ἐθηκαν αὐτον.
ἐκειτο ὁ κυριος.	
	7 *Ἀλλ' ὑπαγετε,*
7 *Και ταχυ πορευθεισαι*	
εἰπατε τοις μαθηταις αὐτου,	*εἰπατε τοις μαθηταις αὐτου,*
	και τῳ Πετρῳ,
ὁτι ἠγερθη ἀπο των νεκρων· και ἰδου,	*ὁτι*
προαγει ὑμας εἰς την Γαλιλαιαν·	*προαγει ὑμας εἰς την Γαλιλαιαν·*
ἐκει αὐτον ὀψεσθε·	*ἐκει αὐτον ὀψεσθε,*
	καθως εἰπεν ὑμιν.
ἰδου, εἰπον ὑμιν.	
8 *Και ἐξελθουσαι*	8 *Και ἐξελθουσαι*
ταχυ	
	ἐφυγον
ἀπο του μνημειου	*ἀπο του μνημειου*
	εἰχε δε αὐτας

15 Dicit ei Iesus: Mulier, quid ploras? quem quaeris? Illa existimans quia hortulanus esset, dicit ei: Domine, si tu sustulisti eum: dicito mihi ubi posuisti eum: et ego eum tollam.
16 Dicit ei Iesus: Maria. Conversa illa, dicit ei: Rabboni (quod dicitur Magister.)

17 Dicit ei Iesus: Noli me tangere, nondum enim ascendi ad Patrem meum: vade autem ad fratres meos, et dic eis: Ascendo ad Patrem meum, et patrem vestrum, Deum meum, et Deum vestrum.

MARCI XVI

10 Illa vadens nunciavit

his, qui cum eo fuerant, lugentibus, et flentibus.

11 Et illi audientes quia viveret, et visus esset ab ea, non crediderunt. (CCXII)

IOANNIS XX

18 Venit Maria Magdalene annuncians discipulis:

Quia vidi Dominum, et haec dixit mihi. (CCXIII)

CCX

Aliae mulieres visentes sepulcrum. Christus secundo comparens his inde redeuntibus

MARCI XVI

2 Et valde mane una sabbatorum, veniunt ad monumentum, orto iam sole.
3 Et dicebant ad invicem: Quis revolvet nobis lapidem ab ostio monumenti?

4 Et respicientes viderunt revolutum lapidem. Erat quippe magnus valde.
5 Et introeuntes in monumentum viderunt iuvenem sedentem in dextris, coopertum stola candida, et obstupuerunt.

MATTHAEI XXVIII

5 Respondens autem angelus
dixit mulieribus: Nolite timere
vos: scio enim, quod
Iesum, —— quaeritis

[qui crucifixus est.]:
6 Non est hic: surrexit
enim, sicut dixit. venite, et videte

locum, ubi positus erat Dominus.
7 Et
cito
euntes, dicite discipulis eius

quia surrexit: et ecce
praecedit vos in Galilaeam: ibi eum videbitis.

ecce praedixi vobis.
8 Et
exierunt
cito

de monumento

MARCI XVI

6 Qui
dicit illis: Nolite expavescere:

Iesum quaeritis
Nazarenum,
crucifixum:
surrexit, non est hic,

ecce
locus ubi posuerunt eum.
7 Sed

ite, dicite discipulis eius,
et Petro
quia
praecedit vos in Galilaeam: ibi eum videbitis,
sicut dixit vobis.

8 At illae
exeuntes,

fugerunt
de monumento:
invaserat enim eas tremor

μετα φοβου	*τρομος*
	και ἐκστασις,
και χαρας μεγαλης . . .	
	και οὐδενι οὐδεν εἰπον· ἐφοβουντο γαρ. **(CCIX)**

MATTHAEI XXVIII

8 . . . *ἐδραμον ἀπαγγειλαι τοις μαθηταις αὐτου.*
9 *Ὡς δε ἐπορευοντο ἀπαγγειλαι τοις μαθηταις αὐτου, και ἰδου, ὁ Ἰησους ἀπηντησεν αὐταις, λεγων· Χαιρετε. Αἱ δε προσελθουσαι ἐκρατησαν αὐτου τους ποδας, και προσεκυνησαν αὐτῳ.*

10 *Τοτε λεγει αὐταις ὁ Ἰησους· Μη φοβεισθε· ὑπαγετε, ἀπαγγειλατε τοις ἀδελφοις μου, ἱνα ἀπελθωσιν εἰς την Γαλιλαιαν, κἀκει με ὀψονται.*

CCXI

Custodes sepulcri principibus sacerdotum rem nuntiantes

MATTHAEI XXVIII

11 *Πορευομενων δε αὐτων, ἰδου, τινες της κουστωδιας, ἐλθοντες εἰς την πολιν, ἀπηγγειλαν τοις ἀρχιερευσιν ἁπαντα τα γενομενα.*
12 *Και συναχθεντες μετα των πρεσβυτερων, συμβουλιον τε λαβοντες, ἀργυρια ἱκανα ἐδωκαν τοις στρατιωταις,*
13 *Λεγοντες· Εἰπατε, ὁτι οἱ μαθηται αὐτου, νυκτος ἐλθοντες, ἐκλεψαν αὐτον, ἡμων κοιμωμενων.*

14 *Και ἐαν ἀκουσθη τουτο ἐπι του ἡγεμονος ἡμεις πεισομεν αὐτον, και ὑμας ἀμεριμνους ποιησομεν.*
15 *Οἱ δε λαβοντες τα ἀργυρια, ἐποιησαν ὡς ἐδιδαχθησαν. Και διεφημισθη ὁ λογος οὑτος παρα Ἰουδαιοις μεχρι της σημερον.* **(CCXV)**

CCXII

Christus tertio discipulis Emmausum petentibus, quarto Simoni comparens

MARCI XVI	LUCAE XXIV
12 *Μετα δε ταυτα*	13 *Και*
	ἰδου,
δυσιν ἐξ αὐτων	*δυο ἐξ αὐτων*
περιπατουσιν ἐφανερωθη ἐν ἑτερᾳ μορφῃ,	
	ἠσαν
πορευομενοις	*πορευομενοι*
	ἐν αὐτῃ τῃ ἡμερᾳ
εἰς ἀγρον.	*εἰς κωμην*
	ἀπεχουσαν σταδιους ἑξηκοντα ἀπο Ἰερουσαλημ, ᾑ ὀνομα Ἐμμαους.

LUCAE XXIV

14 *Και αὐτοι ὡμιλουν προς ἀλληλους περι παντων των συμβεβηκοτων τουτων.*
15 *Και ἐγενετο ἐν τῳ ὁμιλειν αὐτους και συζητειν, και αὐτος ὁ Ἰησους ἐγγισας συνεπορευετο αὐτοις.*
16 *Οἱ δε ὀφθαλμοι αὐτων ἐκρατουντο, του μη ἐπιγνωναι αὐτον.*

17 *Εἰπε δε προς αὐτους· Τινες οἱ λογοι οὑτοι, οὑς ἀντιβαλλετε προς ἀλληλους περιπατουντες, και ἐστε σκυθρωποι;*
18 *Ἀποκριθεις δε ὁ εἱς, ᾡ ὀνομα Κλεοπας, εἰπε προς αὐτον· Συ μονος παροικεις ἐν Ἰερουσαλημ, και οὐκ ἐγνως τα γενομενα ἐν αὐτῃ ἐν ταις ἡμεραις ταυταις;*

cum timore,
et gaudio magno, . . .

et pavor:

et nemini quidquam dixerunt: timebant enim.
(CCIX)

MATTHAEI XXVIII

8 . . . currentes nuntiare discipulis eius.
9 Et ecce Iesus occurrit illis, dicens: Avete.
Illae autem accesserunt, et tenuerunt pedes eius,
et adoraverunt eum.

10 Tunc ait illis Iesus: Nolite timere. ite, nunciate fratribus meis ut eant in Galilaeam, ibi me videbunt.

CCXI

Custodes sepulcri principibus sacerdotum rem nuntiantes

MATTHAEI XXVIII

11 Quae cum abiissent, ecce quidam de custodibus venerunt in civitatem, et nunciaverunt principibus sacerdotum omnia, quae facta fuerant.
12 Et congregati cum senioribus, consilio accepto, pecuniam copiosam dederunt militibus,
13 Dicentes: Dicite quia discipuli eius nocte venerunt, et furati sunt eum, nobis dormientibus.

14 Et si hoc auditum fuerit a praeside, nos suadebimus ei, et securos vos faciemus.
15 At illi, accepta pecunia, fecerunt sicut erant edocti. Et divulgatum est verbum istud apud Iudaeos, usque in hodiernum diem. (CCXV)

CCXII

Christus tertio discipulis Emmausum petentibus, quarto Simoni comparens

MARCI XVI

12 Post haec autem

duobus ex his
ambulantibus ostensus est in alia effigie,
euntibus

in villam:

LUCAE XXIV

13 Et
ecce
duo ex illis

ibant
ipsa die
in castellum,
quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Ierusalem, nomine Emmaus.

LUCAE XXIV

14 Et ipsi loquebantur ad invicem de his omnibus, quae acciderant.
15 Et factum est, dum fabularentur, et secum quaererent: et ipse Iesus appropinquans ibat cum illis:
16 Oculi autem illorum tenebantur ne eum agnoscerent.

17 Et ait ad illos: Qui sunt hi sermones, quos confertis ad invicem ambulantes, et estis tristes?
18 Et respondens unus, cui nomen Cleophas, dixit ei: Tu solus peregrinus es in Ierusalem, et non cognovisti quae facta sunt in illa his diebus?

19 *Και εἰπεν αὐτοις· Ποια; Οἱ δε εἰπον αὐτῳ· Τα περι Ἰησου Ναζωραιου, ὁς ἐγενετο ἀνηρ προφητης, δυνατος ἐν ἐργῳ και λογῳ ἐναντιον του Θεου και παντος του λαου·*
20 *Ὁπως τε παρεδωκαν αὐτον οἱ ἀρχιερεις και οἱ ἀρχοντες ἡμων εἰς κριμα θανατου, και ἐσταυρωσαν αὐτον.*
21 *Ἡμεις δε ἠλπιζομεν, ὁτι αὐτος ἐστιν ὁ μελλων λυτρουσθαι τον Ἰσραηλ· ἀλλαγε συν πασι τουτοις τριτην ταυτην ἡμεραν ἀγει σημερον, ἀφ᾽ οὑ ταυτα ἐγενετο.*
22 *Ἀλλα και γυναικες τινες ἐξ ἡμων ἐξεστησαν ἡμας, γενομεναι ὀρθριαι ἐπι το μνημειον·*
23 *Και μη εὑρουσαι το σωμα αὐτου, ἠλθον, λεγουσαι και ὀπτασιαν ἀγγελων ἑωρακεναι, οἱ λεγουσιν αὐτον ζην.*
24 *Και ἀπηλθον τινες των συν ἡμιν ἐπι το μνημειον, και εὑρον οὑτω, καθως και αἱ γυναικες εἰπον· αὐτον δε οὐκ εἰδον.*
25 *Και αὐτος εἰπε προς αὐτους· Ὠ ἀνοητοι και βραδεις τῃ καρδιᾳ του πιστευειν ἐπι πασιν, οἱς ἐλαλησαν οἱ προφηται.*
26 *Οὐχι ταυτα ἐδει παθειν τον Χριστον, και εἰσελθειν εἰς την δοξαν αὐτου;*
27 *Και ἀρξαμενος ἀπο Μωσεως και ἀπο παντων των προφητων, διηρμηνευεν αὐτοις ἐν πασαις ταις γραφαις τα περι αὐτου.*
28 *Και ἠγγισαν εἰς την κωμην, οὑ ἐπορευοντο· και αὐτος προσεποιειτο πορρωτερω πορευεσθαι.*
29 *Και παρεβιασαντο αὐτον, λεγοντες· Μεινον μεθ᾽ ἡμων, ὁτι προς ἑσπεραν ἐστι, και κεκλικεν ἡ ἡμερα. Και εἰσηλθε του μειναι συν αὐτοις.*
30 *Και ἐγενετο ἐν τῳ κατακλιθηναι αὐτον μετ᾽ αὐτων, λαβων τον ἀρτον, εὐλογησε, και κλασας ἐπεδιδου αὐτοις.*
31 *Αὐτων δε διηνοιχθησαν οἱ ὀφθαλμοι, και ἐπεγνωσαν αὐτον· και αὐτος ἀφαντος ἐγενετο ἀπ᾽ αὐτων.*
32 *Και εἰπον προς ἀλληλους· Οὐχι ἡ καρδια ἡμων καιομενη ἠν ἐν ἡμιν, ὡς ἐλαλει ἡμιν ἐν τῃ ὁδῳ, και ὡς διηνοιγεν ἡμιν τας γραφας;*

MARCI XVI	LUCAE XXIV
13 *Κἀκεινοι*	33 *Και*
	ἀναστantes αὐτῃ τῃ ὡρᾳ
ἀπελθοντες	
	ὑπεστρεψαν εἰς Ἰερουσαλημ, και εὑρον συνηθροισμενους τους ἑνδεκα, και τους συν αὐτοις,
	34 *Λεγοντας· Ὁτι ἠγερθη ὁ κυριος ὀντως, και ὠφθη Σιμωνι.*
	35 *Και αὐτοι*
ἀπηγγειλαν	*ἐξηγουντο*
τοις λοιποις·	
	τα ἐν τῃ ὁδῳ, και ὡς ἐγνωσθη αὐτοις ἐν τῃ κλασει του ἀρτου.
οὐδε ἐκεινοις ἐπιστευσαν. (CCXVIII)	

CCXIII

Christus quinto adparens decem apostolis. Potestas his tradita absolvendi a peccatis

LUCAE XXIV	IOANNIS XX
	19 *Οὐσης οὐν ὀψιας τῃ ἡμερᾳ ἐκεινῃ τῃ μιᾳ των σαββατων, και των θυρων κεκλεισμενων, ὁπου ἠσαν οἱ μαθηται συνηγμενοι, δια τον φοβον των Ἰουδαιων,*
36 *Ταυτα δε αὐτων λαλουντων*	
	ἠλθεν
αὐτος	
ὁ Ἰησους ἐστη ἐν μεσῳ	*ὁ Ἰησους, και ἐστη εἰς το μεσον,*
αὐτων,	
και λεγει αὐτοις· Εἰρηνη ὑμιν.	*και λεγει αὐτοις· Εἰρηνη ὑμιν.*

19 Quibus ille dixit: Quae? Et dixerunt: De Iesu Nazareno, qui fuit vir propheta, potens in opere, et sermone coram Deo, et omni popnlo:
20 Et quomodo eum tradiderunt summi sacerdotes, et principes nostri in damnationem mortis, et crucifixerunt eum.
21 Nos autem sperabamus quia ipse esset redemptnrus Israel: et nunc super haec omnia, tertia dies est hodie quod haec facta sunt.
22 Sed et mulieres quaedam ex nostris terruerunt nos, quae ante lucem fuerunt ad monumentum,
23 Et non invento corpore eius, venerunt, dicentes se etiam visionem angelorum vidisse, qui dicunt eum vivere.
24 Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum: et ita invenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum vero non invenerunt.
25 Et ipse dixit ad eos: O stulti, et tardi corde ad credendum, in omnibus quae locuti sunt prophetae!
26 Nonne haec oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam?
27 Et incipiens a Moyse, et omnibus Prophetis, interpretabatur illis in omnibus scripturis, quae de ipso erant.
28 Et appropinquaverunt castello quo ibant: et ipse se finxit longius ire.
29 Et coegerunt illum dicentes: Mane nobiscum, quoniam advesperascit, et inclinata est iam dies. Et intravit cum illis.
30 Et factum est, dum recumberet cum eis, accepit panem, et benedixit, ac fregit, et porrigebat illis.
31 Et aperti sunt oculi eorum, et cognoverunt eum: et ipse evanuit ex oculis eorum.
32 Et dixerunt ad invicem: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, et aperiret nobis Scripturas?

MARCI XVI	LUCAE XXIV
13 Et illi	33 Et surgentes eadem hora
euntes	regressi sunt in Ierusalem: et invenerunt congregatos undecim, et eos, qui cum illis erant, 34 Dicentes: Quod surrexit Dominus vere, et apparuit Simoni. 35 Et ipsi
nunciaverunt ceteris:	narrabant
nec illis crediderunt. (CCXVIII)	quae gesta erant in via: et quomodo cognoverunt eum in fractione panis.

CCXIII

Christus quinto adparens decem apostolis. Potestas his tradita absolvendi a peccatis

LUCAE XXIV	IOANNIS XX
	19 Cum ergo sero esset die illo, una sabbatorum, et fores essent clausae, ubi erant discipuli congregati propter metum Iudaeorum:
36 Dum autem haec loquuntur,	venit
stetit Iesus in medio eorum,	Iesus, et stetit in medio,
et dicit eis: Pax vobis: ego sum, nolite timere.	et dixit eis: Pax vobis.

LUCAE XXIV

37 *Πτοηθεντες δε και ἐμφοβοι γενομενοι, ἐδοκουν πνευμα θεωρειν.*
38 *Και εἰπεν αὐτοις· Τι τεταραγμενοι ἐστε; και διατι διαλογισμοι ἀναβαινουσιν ἐν ταις καρδιαις ὑμων;*

39 *Ἰδετε τας χειρας μου και τους ποδας μου, ὁτι αὐτος ἐγω εἰμι· ψηλαφησατε με και ἰδετε· ὁτι πνευμα σαρκα και ὀστεα οὐκ ἐχει, καθως ἐμε θεωρειτε ἐχοντα.*

LUCAE XXIV

40 *Και τουτο εἰπων ἐπεδειξεν αὐτοις*
τας χειρας,
και τους ποδας.

IOANNIS XX

20 *Και τουτο εἰπων ἐδειξεν αὐτοις*
τας χειρας,

και την πλευραν αὐτου.
ἐχαρησαν οὐν οἱ μαθηται ἰδοντες τον κυριον.

LUCAE XXIV

41 *Ἐτι δε ἀπιστουντων αὐτων ἀπο της χαρας, και θαυμαζοντων, εἰπεν αὐτοις· Ἐχετε τι βρωσιμον ἐνθαδε;*

42 *Οἱ δε ἐπεδωκαν αὐτῳ ἰχθυος ὀπτου μερος, και ἀπο μελισσιου κηριου.*
43 *Και λαβων, ἐνωπιον αὐτων ἐφαγεν.* **(CCXVIII)**

IOANNIS XX

21 *Εἰπεν οὐν αὐτοις ὁ Ἰησους παλιν· Εἰρηνη ὑμιν· καθως ἀπεσταλκε με ὁ πατηρ, κἀγω πεμπω ὑμας.*
22 *Και τουτο εἰπων, ἐνεφυσησε, και λεγει αὐτοις· Λαβετε πνευμα ἁγιον.*

23 *Ἀν τινων ἀφητε τας ἁμαρτιας, ἀφιενται αὐτοις· ἀν τινων κρατητε, κεκρατηνται.*

CCXIV

Thomas incredulus. Christus sexto adparens undecim apostolis

IOANNIS XX

24 *Θωμας δε, εἱς ἐκ των δωδεκα, ὁ λεγομενος Διδυμος, οὐκ ἠν μετ᾽ αὐτων, ὁτε ἠλθεν ὁ Ἰησους.*
25 *Ἐλεγον οὐν αὐτῳ οἱ ἀλλοι μαθηται· Ἑωρακαμεν τον κυριον. Ὁ δε εἰπεν αὐτοις· Ἐαν μη ἰδω ἐν ταις χερσιν αὐτου τον τυπον των ἡλων, και βαλω τον δακτυλον μου εἰς τον τυπον των ἡλων, και βαλω την χειρα μου εἰς την πλευραν αὐτου, οὐ μη πιστευσω.*
26 *Και μεθ᾽ ἡμερας ὀκτω παλιν ἠσαν ἐσω οἱ μαθηται αὐτου, και Θωμας μετ᾽ αὐτων. Ἐρχεται ὁ Ἰησους, των θυρων κεκλεισμενων, και ἐστη εἰς το μεσον, και εἰπεν· Εἰρηνη ὑμιν.*

27 *Εἰτα λεγει τῳ Θωμᾳ· Φερε τον δακτυλον σου ὡδε, και ἰδε τας χειρας μου, και φερε την χειρα σου, και βαλε εἰς την πλευραν μου· και μη γινου ἀπιστος, ἀλλα πιστος.*
28 *Ἀπεκριθη Θωμας και εἰπεν αὐτῳ· Ὁ κυριος μου και ὁ θεος μου.*
29 *Λεγει αὐτῳ ὁ Ἰησους· Ὁτι ἑωρακας με, Θωμα, πεπιστευκας· μακαριοι οἱ μη ἰδοντες, και πιστευσαντες.* **(CCXIX)**

CCXV

Itus apostolorum in Galilaeam

MATTHAEI XXVIII

16 *Οἱ δε ἑνδεκα μαθηται ἐπορευθησαν εἰς την Γαλιλαιαν, . . .* **(CCXVII)**

LUCAE XXIV

37 Conturbati vero, et conterriti, existimabant se spiritum videre.
38 Et dixit eis: Quid turbati estis, et cogitationes ascendunt in corda vestra?

39 Videte manus meas, et pedes, quia ego ipse sum: palpate, et videte: quia spiritus carnem, et ossa non habet, sicut me videtis habere.

LUCAE XXIV

40 Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus, et pedes.

IOANNIS XX

20 Et cum hoc dixisset ostendit eis manus, et latus.
Gavisi sunt ergo discipuli, viso Domino.

LUCAE XXIV

41 Adhuc autem illis non credentibus, et mirantibus prae gaudio, dixit: Habetis hic aliquid, quod manducetur?

42 At illi obtulerunt ei partem piscis assi, et favum mellis.
43 Et cum manducasset coram eis, sumens reliquias dedit eis. (CCXVIII)

IOANNIS XX

21 Dixit ergo eis iterum: Pax vobis. Sicut misit me Pater, et ego mitto vos.
22 Haec cum dixisset, insufflavit: et dixit eis: Accipite Spiritum sanctum:

23 Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: et quorum retinueritis, retenta sunt.

CCXIV

Thomas incredulus. Christus sexto adparens undecim apostolis

IOANNIS XX

24 Thomas autem unus ex duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis quando venit Iesus.
25 Dixerunt ergo ei alii discipuli: Vidimus Dominum. Ille autem dixit eis: Nisi videro in manibus eius fixuram clavorum, et mittam digitum meum in locum clavorum, et mittam manum meam in latus eius, non credam.
26 Et post dies octo, iterum erant discipuli eius intus: et Thomas cum eis. Venit Iesus ianuis clausis, et stetit in medio, et dixit: Pax vobis.

27 Deinde dicit Thomae: Infer digitum tuum huc, et vide manus meas, et affer manum tuam, et mitte in latus meum: et noli esse incredulus, sed fidelis.
28 Respondit Thomas, et dixit ei: Dominus meus, et Deus meus.
29 Dixit ei Iesus: Quia vidisti me Thoma, credidisti: beati, qui non viderunt, et crediderunt. (CCXIX)

CCXV

Itus apostolorum in Galilaeam

MATTHAEI XXVIII

16 Undecim autem discipuli abierunt in Galilaeam . . . (CCXVII)

CCXVI

Christus septimo adparens ad lacum Tiberiadis. Petrus pastor. Huius quaestio de Ioanne

IOANNIS XXI

1 *Μετα ταυτα ἐφανερωσεν ἑαυτον παλιν ὁ Ἰησους τοις μαθηταις ἐπι της θαλασσης της Τιβεριαδος. Ἐφανερωσε δε οὑτως.*

2 *Ἠσαν ὁμου Σιμων Πετρος, και Θωμας ὁ λεγομενος Διδυμος, και Ναθαναηλ ὁ ἀπο Κανα της Γαλιλαιας, και οἱ του Ζεβεδαιου, και ἀλλοι ἐκ των μαθητων αὐτου δυο.*

3 *Λεγει αὐτοις Σιμων Πετρος· Ὑπαγω ἁλιευειν. Λεγουσιν αὐτῳ· Ἐρχομεθα και ἡμεις συν σοι. Ἐξηλθον, και ἀνεβησαν εἰς το πλοιον εὐθυς, και ἐν ἐκεινη τη νυκτι ἐπιασαν οὐδεν.*

4 *Πρωΐας δε ἠδη γενομενης, ἐστη ὁ Ἰησους εἰς τον αἰγιαλον· οὐ μεντοι ᾐδεισαν οἱ μαθηται, ὁτι Ἰησους ἐστι.*

5 *Λεγει οὐν αὐτοις ὁ Ἰησους· Παιδια, μη τι προσφαγιον ἐχετε; Ἀπεκριθησαν αὐτῳ· Οὐ.*

6 *Ὁ δε εἰπεν αὐτοις· Βαλετε εἰς τα δεξια μερη του πλοιου το δικτυον, και εὑρησετε. Ἐβαλον οὐν, και οὐκετι αὐτο ἑλκυσαι ἰσχυσαν ἀπο του πληθους των ἰχθυων.*

7 *Λεγει οὐν ὁ μαθητης ἐκεινος, ὁν ἠγαπα ὁ Ἰησους, τῳ Πετρῳ· Ὁ κυριος ἐστι. Σιμων οὐν Πετρος, ἀκουσας ὁτι ὁ κυριος ἐστι, τον ἐπενδυτην διεζωσατο· ἠν γαρ γυμνος· και ἐβαλεν ἑαυτον εἰς την θαλασσαν.*

8 *Οἱ δε ἀλλοι μαθηται τῳ πλοιαριῳ ἠλθον, (οὐ γαρ ἠσαν μακραν ἀπο της γης, ἀλλ᾿ ὡς ἀπο πηχων διακοσιων,) συροντες το δικτυον των ἰχθυων.*

9 *Ὡς οὐν ἀπεβησαν εἰς την γην, βλεπουσιν ἀνθρακιαν κειμενην, και ὀψαριον ἐπικειμενον, και ἀρτον.*

10 *Λεγει αὐτοις ὁ Ἰησους· Ἐνεγκατε ἀπο των ὀψαριων, ὡν ἐπιασατε νυν.*

11 *Ἀνεβη Σιμων Πετρος, και εἱλκυσε το δικτυον ἐπι της γης, μεστον ἰχθυων μεγαλων ἑκατον πεντηκοντατριων· και τοσουτων ὀντων, οὐκ ἐσχισθη το δικτυον.*

12 *Λεγει αὐτοις ὁ Ἰησους· Δευτε, ἀριστησατε. Οὐδεις δε ἐτολμα των μαθητων ἐξετασαι αὐτον· Συ τις εἰ; εἰδοτες, ὁτι ὁ κυριος ἐστιν.*

13 *Ἐρχεται ὁ Ἰησους, και λαμβανει τον ἀρτον, και διδωσιν αὐτοις, και το ὀψαριον ὁμοιως.*

14 *Τουτο ἠδη τριτον ἐφανερωθη ὁ Ἰησους τοις μαθηταις αὐτου, ἐγερθεις ἐκ νεκρων.*

15 *Ὁτε οὐν ἠριστησαν, λεγει τῳ Σιμωνι Πετρῳ ὁ Ἰησους· Σιμων Ἰωνα, ἀγαπᾳς με πλειον τουτων; Λεγει αὐτῳ· Ναι, κυριε, συ οἰδας, ὁτι φιλω σε. Λεγει αὐτῳ· Βοσκε τα ἀρνια μου.*

16 *Λεγει αὐτῳ παλιν δευτερον· Σιμων Ἰωνα, ἀγαπᾳς με; Λεγει αὐτῳ· Ναι, κυριε, συ οἰδας, ὁτι φιλω σε. Λεγει αὐτῳ· Ποιμαινε τα προβατα μου.*

17 *Λεγει αὐτῳ το τριτον· Σιμων Ἰωνα, φιλεις με; Ἐλυπηθη ὁ Πετρος, ὁτι εἰπεν αὐτῳ το τριτον· Φιλεις με; και εἰπεν αὐτῳ· Κυριε, συ παντα οἰδας· συ γινωσκεις, ὁτι φιλω σε. Λεγει αὐτῳ ὁ Ἰησους· Βοσκε τα προβατα μου.*

18 *Ἀμην ἀμην λεγω σοι, ὁτε ἠς νεωτερος, ἐζωννυες σεαυτον, και περιεπατεις ὁπου ἠθελες· ὁταν δε γηρασῃς, ἐκτενεις τας χειρας σου, και ἀλλος σε ζωσει, και οἰσει ὁπου οὐ θελεις.*

19 *Τουτο δε εἰπε, σημαινων, ποιῳ θανατῳ δοξασει τον θεον. Και τουτο εἰπων, λεγει αὐτῳ· Ἀκολουθει μοι.*

20 *Ἐπιστραφεις δε ὁ Πετρος βλεπει τον μαθητην, ὁν ἠγαπα ὁ Ἰησους ἀκολουθουντα· (ὁς και ἀνεπεσεν ἐν τῳ δειπνῳ ἐπι το στηθος αὐτου, και εἰπε· Κυριε, τις ἐστιν ὁ παραδιδους σε;)*

21 *Τουτον ἰδων ὁ Πετρος λεγει τῳ Ἰησου· Κυριε, οὑτος δε τι;*

22 *Λεγει αὐτῳ ὁ Ἰησους· Ἐαν αὐτον θελω μενειν ἑως ἐρχομαι, τι προς σε; συ ἀκολουθει μοι.*

23 *Ἐξηλθεν οὐν ὁ λογος οὑτος εἰς τους ἀδελφους, ὁτι ὁ μαθητης ἐκεινος οὐκ ἀποθνησκει. Και οὐκ εἰπεν αὐτῳ ὁ Ἰησους, ὁτι οὐκ ἀποθνησκει· ἀλλ᾿· Ἐαν αὐτον θελω μενειν ἑως ἐρχομαι, τι προς σε;*

24 *Οὑτος ἐστιν ὁ μαθητης, ὁ μαρτυρων περι τουτων, και γραψας ταυτα· και οἰδαμεν, ὁτι ἀληθης ἐστιν ἡ μαρτυρια αὐτου.* **(CCXIX)**

CCXVII

Christus octavo adparens apostolis. Horum legatio. Baptismus institutus

MATTHAEI XXVIII

16 *. . . (ἐπορευθησαν . . .) εἰς το ὀρος, οὑ ἐταξατο αὐτοις ὁ Ἰησους.*

17 *Και ἰδοντες αὐτον, προσεκυνησαν αὐτῳ· οἱ δε ἐδιστασαν.*

18 *Και προσελθων ὁ Ἰησους, ἐλαλησεν αὐτοις, λεγων· Ἐδοθη μοι πασα ἐξουσια ἐν οὐρανῳ και ἐπι γης.*

CCXVI

Christus septimo adparens ad lacum Tiberiadis. Petrus pastor. Huius quaestio de Ioanne

IOANNIS XXI

1 Postea manifestavit se iterum Iesus discipulis ad mare Tiberiadis. Manifestavit autem sic:

2 Erant simul Simon Petrus, et Thomas, qui dicitur Didymus, et Nathanael, qui erat a Cana Galilaeae, et filii Zebedaei, et alii ex discipulis eius duo.

3 Dicit eis Simon Petrus: Vado piscari. Dicunt ei. Venimus et nos tecum. Et exierunt, et ascenderunt in navim: et illa nocte nihil prendiderunt.

4 Mane autem facto stetit Iesus in littore: non tamen cognoverunt discipuli quia Iesus est.

5 Dixit ergo eis Iesus: Pueri numquid pulmentarium habetis? Responderunt ei: Non.

6 Dicit eis: Mittite in dexteram navigii rete: et invenietis. Miserunt ergo: et iam non valebant illud trahere prae multitudine piscium.

7 Dixit ergo discipulus ille, quem diligebat Iesus, Petro: Dominus est. Simon Petrus cum audisset quia Dominus est, tunica succinxit se (erat enim nudus) et misit se in mare.

8 Alii autem discipuli navigio venerunt, (non enim longe erant a terra. sed quasi cubitis ducentis) trahentes rete piscium.

9 Ut ergo descenderunt in terram, viderunt prunas positas, et piscem superpositum, et panem.

10 Dicit eis Iesus: Afferte de piscibus, quos prendidistis nunc.

11 Ascendit Simon Petrus, et traxit rete in terram, plenum magnis piscibus centum quinquaginta tribus. Et cum tanti essent, non est scissum rete.

12 Dicit eis Iesus: Venite, prandete. Et nemo audebat discumbentium interrogare eum: Tu quis es? scientes, quia Dominus est.

13 Et venit Iesus, et accipit panem, et dat eis, et piscem similiter.

14 Hoc iam tertio manifestatus est Iesus discipulis suis, cum resurrexisset a mortuis.

15 Cum ergo prandissent, dicit Simoni Petro Iesus: Simon Ioannis diligis me plus his? Dicit ei: Etiam Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos.

16 Dicit ei iterum: Simon Ioannis, diligis me? Ait illi: Etiam Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos.

17 Dicit ei tertio: Simon Ioannis, amas me? Contristatus est Petrus, quia dixit ei tertio, Amas me? et dixit ei: Domine, tu omnia nosti: tu scis quia amo te. Dixit ei: Pasce oves meas.

18 Amen, amen dico tibi: cum esses iunior, cingebas te, et ambulabas ubi volebas: cum autem senueris, extendes manus tuas, et alius te cinget. et ducet quo tu non vis.

19 Hoc autem dixit, significans qua morte clarificaturus esset Deum. Et cum hoc dixisset, dicit ei: Sequere me.

20 Conversus Petrus vidit illum discipulum, quem diligibat Iesus sequentem, qui et recubuit in coena super pectus eius, et dixit: Domine quis est, qui tradet te?

21 Hunc ergo cum vidisset Petrus, dixit Iesu: Domine, hic autem quid?

22 Dicit ei Iesus: Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te? tu me sequere.

23 Exiit ergo sermo iste inter fratres quia discipulus ille non moritur. Et non dixit ei Iesus: Non moritur. sed: Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te?

24 Hic est discipulus ille, qui testimonium perhibet de his, et scripsit haec: et scimus, quia verum est testimonium eius.

CCXVII

Christus octavo adparens apostolis. Horum legatio. Baptismus institutus.

MATTHAEI XXVIII

16 ... (abierunt ...) in montem, ubi constituerat illis Iesus.

17 Et videntes eum adoraverunt: quidam autem dubitaverunt.

18 Et accedens Iesus locutus est eis, dicens: Data est mihi omnis potestas in coelo, et in terra.

19 *Πορευθεντες οὐν μαθητευσατε παντα τα ἐθνη, βαπτιζοντες αὐτους εἰς το ὀνομα του πατρος και του υἱου και του ἁγιου πνευματος·*

20 *Διδασκοντες αὐτους τηρειν παντα, ὁσα ἐνετειλαμην ὑμιν. Και ἰδου, ἐγω μεθ᾽ ὑμων εἰμι πασας τας ἡμερας, ἑως της συντελειας του αἰωνος.*

CCXVIII

Christus nono apostolis adparens Hierosolymae. Iterata horum legatio. Christus in caelum adscendens. Apostoli legatione sua fungentes

MARCI XVI

14 *Ὑστερον ἀνακειμενοις αὐτοις τοις ἑνδεκα ἐφανερωθη, και ὠνειδισε την ἀπιστιαν αὐτων, και σκληροκαρδιαν, ὁτι τοις θεασαμενοις αὐτον ἐγηγερμενον οὐκ ἐπιστευσαν.*

LUCAE XXIV

44 *Εἰπε δε αὐτοις· Οὑτοι οἱ λογοι, οὑς ἐλαλησα προς ὑμας, ἐτι ὠν συν ὑμιν, ὁτι δει πληρωθηναι παντα τα γεγραμμενα ἐν τῳ νομῳ Μωσεως, και προφηταις, και ψαλμοις, περι ἐμου.*

45 *Τοτε διηνοιξεν αὐτων τον νουν, του συνιεναι τας γραφας·*

46 *Και εἰπεν αὐτοις· Ὁτι οὑτω γεγραπται, και οὑτως ἐδει παθειν τον Χριστον, και ἀναστηναι ἐκ νεκρων τη τριτη ἡμερᾳ,*

47 *Και κηρυχθηναι ἐπι τῳ ὀνοματι αὐτου μετανοιαν και ἀφεσιν ἁμαρτιων εἰς παντα τα ἐθνη, ἀρξαμενον ἀπο Ἱερουσαλημ.*

48 *Ὑμεις δε ἐστε μαρτυρες τουτων.*

49 *Και ἰδου, ἐγω ἀποστελλω την ἐπαγγελιαν του πατρος μου ἐφ᾽ ὑμας· ὑμεις δε καθισατε ἐν τη πολει, ἑως οὑ ἐνδυσησθε δυναμιν ἐξ ὑψους.*

MARCI XVI

15 *Και εἰπεν αὐτοις· Πορευθεντες εἰς τον κοσμον ἁπαντα, κηρυξατε το εὐαγγελιον παση τη κτισει.*

16 *Ὁ πιστευσας και βαπτισθεις, σωθησεται· ὁ δε ἀπιστησας, κατακριθησεται.*

17 *Σημεια δε τοις πιστευσασι ταυτα παρακολουθησει· Ἐν τῳ ὀνοματι μου δαιμονια ἐκβαλουσι· γλωσσαις λαλησουσι καιναις·*

18 *Ὀφεις ἀρουσι· κἀν θανασιμον τι πιωσιν, οὐ μη αὐτους βλαψη· ἐπι ἀῤῥωστους χειρας ἐπιθησουσι, και καλως ἑξουσιν.*

MARCI XVI	LUCAE XXIV
19 *Ὁ μεν οὐν κυριος μετα το λαλησαι αὐτοις*	50 *Ἐξηγαγε δε αὐτους ἐξω ἑως εἰς Βηθανιαν, και ἐπαρας τας χειρας αὐτου εὐλογησεν αὐτους.* 51 *Και ἐγενετο, ἐν τῳ εὐλογειν αὐτον αὐτους διεστη ἀπ᾽ αὐτων, και*
ἀνεληφθη εἰς τον οὐρανον, και ἐκαθισεν ἐκ δεξιων του θεου.	*ἀνεφερετο εἰς τον οὐρανον.*

LUCAE XXIV

52 *Και αὐτοι προσκυνησαντες αὐτον, ὑπεστρεψαν εἰς Ἱερουσαλημ μετα χαρας μεγαλης·*

53 *Και ἠσαν διαπαντος ἐν τῳ ἱερῳ, αἰνουντες και εὐλογουντες τον θεον.*

19 Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus sancti:

20 Docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis: et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem saeculi.

CCXVIII

Christus nono apostolis adparens Hierosolymae. Iterata horum legatio. Christus in caelum adscendens. Apostoli legatione sua fungentes

MARCI XVI

14 Novissime recumbentibus illis undecim apparuit: et exprobravit incredulitatem eorum et duritiam cordis: quia iis, qui viderant eum resurrexisse, non crediderunt.

LUCAE XXIV

44 Et dixit ad eos: Haec sunt verba, quae locutus sum ad vos, cum adhuc essem vobiscum, quoniam necesse est impleri omnia, quae scripta sunt in lege Moysi, et Prophetis, et Psalmis de me.

45 Tunc aperuit illis sensum ut intelligerent Scripturas:

46 Et dixit eis: Quoniam sic scriptum est, et sic oportebat Christum pati, et resurgere a mortuis tertia die:

47 Et praedicari in nomine eius poenitentiam, et remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Ierosolyma.

48 Vos autem testes estis horum.

49 Et ego mitto promissum Patris mei in vos. vos autem sedete in civitate, quoadusque induamini virtute ex alto.

MARCI XVI

15 Et dixit eis: Euntes in mundum universum praedicate Evangelium omni creaturae.

16 Qui crediderit, et baptizatus fuerit, salvus erit: qui vero non crediderit, condemnabitur.

17 Signa autem eos, qui crediderint, haec sequentur: In nomine meo daemonia eiicient: linguis loquentur novis:

18 Serpentes tollent: et si mortiferum quid biberint, non eis nocebit: super aegros manus imponent, et bene habebunt.

MARCI XVI

19 Et Dominus quidem Iesus postquam locutus est eis,

assumptus est in caelum,
et sedet a dextris Dei.

LUCAE XXIV

50 Eduxit autem eos foras in Bethaniam: et elevatis manibus suis benedixit eis.

51 Et factum est, dum benediceret illis, recessit ab eis, et
ferebantur in caelum.

LUCAE XXIV

52 Et ipsi adorantes regressi sunt in Ierusalem cum gaudio magno:

53 Et erant semper in templo, laudantes, et benedicentes Deum. Amen.

MARCI XVI

20 *Ἐκεινοι δε ἐξελθοντες ἐκηρυξαν πανταχου του κυριου συνεργουντος, και τον λογον βεβαιουντος δια των ἐπακολουθουντων σημειων.*

CCXIX

Multitudo rerum a Christo gestarum

IOANNIS XX

30 *Πολλα μεν οὐν και ἀλλα σημεια ἐποιησεν ὁ Ἰησους ἐνωπιον των μαθητων αὐτου, ἁ οὐκ ἐστι γεγραμμενα ἐν τῳ βιβλιῳ τουτῳ·*
31 *Ταυτα δε γεγραπται, ἱνα πιστευσητε, ὁτι Ἰησους ἐστιν ὁ Χριστος, ὁ υἱος του Θεου, και ἱνα πιστευοντες ζωην ἐχητε ἐν τῳ ὀνοματι αὐτου.* **(CCXVI)**

IOANNIS XXI

25 *Ἐστι δε και ἀλλα πολλα, ὁσα ἐποιησεν ὁ Ἰησους, ἁτινα ἐαν γραφηται καθ᾽ ἑν, οὐδε αὐτον οἰμαι τον κοσμον χωρησαι τα γραφομενα βιβλια.*

MARCI XVI

20 Illi autem profecti praedicaverunt ubique Domino cooperante, et sermonem confirmante, sequentibus signis.

CCXIX

Multitudo rerum a Christo gestarum

IOANNIS XX

30 Multa quidem, et alia signa fecit Iesus in conspectu discipulorum suorum, quae non sunt scripta in libro hoc.

31 Haec autem scripta sunt ut credatis, quia Iesus est Christus Filius Dei: et ut credentes, vitam habeatis in nomine eius. (CCXVI)

IOANNIS XXI

25 Sunt autem et alia multa, quae fecit Iesus: quae si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scribendi sunt, libros.

ADNOTATIONES.

No. III

Haec evangelii Ioannis *περικοπη* est veluti operis praefatio, proinde de Verbi incarnatione in ea agitur, non tam more historici, qui rem narret, quam *διδασκαλικως*, ut in librorum praefationibus fieri solet. Non tamen opportunior, quam hic, locus erat, in quem ea referretur, utpote pertinens potissimum ad Verbum incarnatum. Est autem in ea testimonium Baptistae de Christo, cui testimonio, si ad historiae ordinem spectes, inferius locus erit. Ipsa autem narratio incipit v. 19.

Matthaeus librum suum inchoavit verbis *Βιβλος γενεσεως Ἰησου Χριστου υἱου Δαβιδ υἱου Ἀβρααμ* *Liber generationis Iesu Christi filii David filii Abraham.* Iste titulus hebraicam loquutionem omnino sapit, huiusque similem legimus initio quinti capitis libri Geneseos, inque graeca translatione quarti versus secundi capitis. Quaeritur autem, utrum totius libri titulus sit, quo posito ante Lucae prooemium verba haec collocanda forent, an solius genealogiae. Cui quaestioni respondemus in Lib. III. dissert. IX. cap. IV. n. 1.

No. V

Utrum verba *Του δε Ἰησου Χριστου ἡ γεννησις οὑτως ἠν Christi autem generatio sic erat* de posterioribus dicta sint, atque ideo in hoc loco ponenda, an de prioribus, quorum quamdam veluti clausulam contineant, quaerimus in Lib. III. Diss. XV. nn. 2—6.

Quando angelus Iosepho in somnis visus fuerit, disputamus in Lib. III. Diss. XV. c. II.

No. VII

De anno deque anni tempore, quo Magi ad Christum venerunt, item de ratione ac modo componendorum quod ad hunc adventum Matthaei et Lucae narrationum prima specie pugnantium, est in Lib. III. Diss. XXVII. c. III.

Ubi hi Magi Christum invenerint, utrum in stabulo an domi, Bethlehemi an Nazarethi, diversae enim hac de re exstiterunt doctorum virorum sententiae, definitum sit oportet, ut constet haec historiae capita recte atque ordine a nobis digesta esse. Lege igitur Lib. III. Diss. XXVII. c. V.

No. VIII

Octogesimum primi capitis Lucae versum, in quo est de Ioannis Baptistae pueritia, huc, si ad temporum ordinem spectes, fuisse transferendum, apparet. Quod autem ea Lucas prius narraverit, quam hic ordo postularet, non id obesse consilio, quod cepit, scribendi *ex ordine*, iam animadvertimus. Lege huius libri praefationem et Lib. I. c. III. q. V. n. 61. Prius autem narravit, quia tunc opportunissimus erat ea narrandi locus, utpote prioribus apte cohaerentia, non tamen de facili, tametsi temporibus congruentibus, in alio loco ponenda, quin ordo ac series praecipui argumenti, quae Christi vita est, turbaretur. Perstringitur hoc versu tota vita Ioannis ab ortu ad tricesimum aetatis annum, atque ipse Lucas loquitur, *usque in diem ostensionis suae ad Israel*, quam is, post descriptam Christi per id tempus vitam, narrare adgreditur initio tertii capitis, non alia ratione, quam plerique omnes historici, qui tamen non hoc historiae ordinem invertere dicuntur.

Quadragesimo secundi capitis versu aliam historiae partem Lucas incipit; proinde hic versus non superioribus, ut quidam faciunt, iungendus est, sed iis, quae sequuntur. Lege Lib. III. Diss. XXXVIII. n. 7.

No. X

Si locorum, in quibus Ioannes Baptista moratus est ad munus suum fungendum, adcuratam notitiam adeptus fueris, facile senties a Matthaeo et a Ioanne evangelistis pugnantia in speciem narrari. Sed aeque facile pugnam compones, si legas Lib. III. Diss. XLIII. n. 38.

Cur in hoc loco posuerim initium evangelii Marci, rationem intelliges ex Lib. III. Diss. XLIV. n. 1.

No. XI

Quum Lucae versui 18 capitis III nullus in rerum gestarum serie locus certus ac definitus esse queat, quumque hic versus pertineat ad Ioannis Baptistae doctrinam, satius esse videtur, ut iis versibus adiungatur, in quibus haec doctrina continetur, atque exponitur.

No. XII

Octo in evangeliis leguntur testimonia, quae Baptista dixit de Christo. De his in alio loco diximus [1].

Si prima quatuor testimonia consideres, facile intelliges, ut horum singula, aut certe primum et secundum, nequaquam esse videantur enuntiatio semel dumtaxat prolata a Ioanne, sed veluti summa eorum, quae de Christo praedicaverit, aut interrogantibus responderit.

Hoc autem primum testimonium a Matthaeo, a Marco, et a Luca descriptum, aliud esse illis, quae descripsit Ioannes, apparet ex Io. I, 15. 30. Verum, etsi Ioannes non induxerit Baptistam hoc primum testimonium dicentem, induxit tamen commemorantem in Io. I, 30.

No. XIII

Ea, quae narrantem Baptistam Ioannes induxit in Io. I, 33, contraria videntur ordini, quo Matthaeus Christi baptismum descripsit, maxime iis, quae sunt in Matth. III, 14. 15. Lege igitur Lib. III. Diss. XLVII. nn. 12—14.

No. XIV

Alterum Baptistae testimonium Christo redditum primum est eorum, quae Ioannes retulit in evangelium. Sunt autem ex quibus comperiamus, quando redditum ab illo fuerit. Etenim id factum, postquam Baptista Christum abluerat, hinc intelligimus, quod his verbis populo praesentem Christum ipse indicaverit, idque non ante facere quiverit, quam vidisset *Spiritum descendentem et manentem super eum*, quod evenit post Christum ablutum. Lege No. XIII. Dictum autem a Ioanne fuit hoc testimonium mox, ubi Christum tinxerat; neutrum enim credibile est, sive Baptistam non statim ab illo signo accepto functum officio suo, ut Christum, quem prius praedixerat adventurum, iam praesentem indicaret, sive hoc Baptistae testimonium, quod statim post Christi baptismum dixerat, a Ioanne evangelista, contra ac ipsius institutum postulabat [2]), fuisse praetermissum.

No. XVI

Tertium de Christo testimonium dictum fuit a Baptista, quum Iudaeorum legati ipsum interrogarunt Io. I, 19—23, moxque quartum his iisdem interrogantibus redditum Ib. 24—27, tametsi fortasse non eodem die, quod verius videtur, quum illi putandi non sint statim, ac venerant, Baptistam interrogasse continuoque recessisse, sed aliquot dies morati esse, ut ipsi, quae fiebant, considerarent. At testimonium hoc quartum dictum procul dubio a Baptista non ante fuit, quam Iesus ab eo ablutus in deserta secesserat, quod comperimus ex his ipsius Baptistae verbis: *Medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis*; ergo nec tertium. Hoc ipsum comprobat Marci narratio, in qua post Christum a Ioanne tinctum haec continuo leguntur: *Et statim Spiritus expulit eum in desertum* [3]). Utrumque tamen testimonium dictum fuit, quum Christus in desertis morabatur, veri enim simile non est illam legationem serius missam, quam ponimus [4]), etsi quartum non ante quadragesimum postremumque diem, quo Christus illic mansit, nam *τῇ ἐπαύριον postridie* eius diei, quo quar-

[1]) Lib. III. Diss. XLIII. nn. 90 seqq. [2]) Lib. I. c. IV. n. 15. [3]) Marc. I, 12. [4]) Lib. III. Diss. XLIII. n. 4 fin.

tum testimonium dixerat, *vidit Ioannes Iesum venientem ad se* [1]), qui ad Ioannem iterum venisse merito creditur mox, ubi a desertis discessit.

No. XVII

In narratione de Satana Christum tentante multa sunt, quae ordinem, quo Matthaeus id narravit, praeferre suadent ordini, quem Lucas sequutus est. Etenim in Matthaeo quosdam gradus deprehendimus et quasi processum, quo Satan graviora usque ac deteriora Christo suadere tentabat. Adverbium *iterum*, quo tertiam narrationis partem Matthaeus exorditur, salva historiae veritate adhiberi haud potuisset, nisi tentatio haec tertio loco descripta a Matthaeo, contra ac legimus in Lucae evangelio, eam re vera sequuta esset, quam ipse Matthaeus secundo loco posuit. Verba *Vade, Satana*, quibus Christus Satanam adorari se ab ipso flagitantem abegit, credere iubent id, non secundo loco, sicut est in Luca, sed tertio, sicut in Matthaeo, Satanam ausum fuisse. Adde, quod his Christi verbis illa *Tunc reliquit eum diabolus*, quae Matthaeus subiunxit, arctius cohaereant, quam ut aliis interpositis divelli queant ac separari. Quid denique, quod in graecis Lucae exemplaribus vulgatioribus post idem illud Satanae postulatum, secundo loco a Luca, tertio a Matthaeo positum, eadem haec Christi responsio legitur, qua Satanam facessere iussit? nonne vel hoc unum satis foret, cur concluderemus huius narrationis ordinem in Lucae exemplaribus librariorum vitio esse perversum?

No. XVIII

Quintum de Christo testimonium Ioannes Baptista dixit, quum, *vidit . . . Iesum venientem ad se*, septimum vero, *respiciens Iesum ambulantem*. Adparet igitur haec duo testimonia, proinde etiam sextum, dicta esse, postquam Christus a desertis redierat; illuc enim secesserat statim, ac alterum ipsi testimonium Ioannes reddiderat. Lege NN. XIV et XVI.

No. XIX

Ioannes evangelista post illa, quae Iudaeorum legatis Baptista responderat, continuo narrat, ut *altera die* is Christum ad se venientem conspexerit, mox, ut *altera die* Christum denuo viderit, deinde, ut *in crastinum* Christus in Galilaeam redire instituerit, denique, ut *die tertia* nuptiae factae . . . in Cana Galilaeae [2]) fuerint. Si dies haec fuit *tertia*, quaenam prima fuisse putanda est? Profecto non, sicut quidam autumant, is dies, quo die Baptista Iudaeorum legatis ultimo loquutus est; inter hunc enim diem, interque diem nuptiarum, quidquid secus quidam senseriut, Ioannes evangelista tres dies expresse commemorat. Inter hos tres dies nulla est, quae prae ceteris habeat, cur prima dicatur. Itaque animadverte, ut illud *altera die* utroque in loco illudque *in crastinum* reddita sint pro una atque eadem graeca voce *τῃ ἐπαυριον postridie*, terque id nomen in hac narratione legatur, ita ut, quodque horum trium posterius est, respectu prioris usurpatum sit, primum vero respectu postremi sermonis Baptistae et legatorum. Quare manifestum est illud *die tertia* dictum esse respectu eius diei, vel qui voce *τῃ ἐπαυριον* tertio posita designatur, quique dies fuit coepti itineris in Galilaeam, vel quo illuc perventum est. Verius hoc alterum, utpote quia pedestre, quale Christus fecisse creditur, iter in Galilaeam a loco, ubi Ioannes Baptista tunc morabatur, eo praesertim anni tempore, citius quam triduo confici commode haud poterat, neque Christus eo ipso die, quo in Galilaeam pervenerat, nuptiis accubuisse putandus est.

No. XXI

Nunc locum esse narrationi de Ioanne Baptista in vincula coniecto, quam Lucas in alio loco perstrinxit, ipse intelliges, si ea legas evangeliorum capita, tum quod proxime retulimus [3]), tum quae statim referemus. Cur autem id Lucas antea narraverit, numque ideo ab instituto narrandi ex ordine declinasse dicendus sit, alibi disputavimus. Lege huius libri praefationem, et Lib. I. c. III. n. 61, et Lib. III. Diss. XLIII. n. 9; Diss. XLIV. n. 8.

No. XXII

In alio loco demonstravimus de uno atque eodem Christi reditu in Galilaeam omnes evangelistas loqui in his capitibus. Lege Lib. III. Diss. XXXIX. n. 17; Diss. XLIII. n. 10. Item osten-

[1]) Io. I, 29. [2]) Io. II, 1. [3]) N. XX. Io. III, 23—36.

dimus factum fuisse hoc iter intra mensem novembrem aut decembrem illius anni, quo Christus diem festum paschatis primo post baptismum egerat. Lege Lib. III. Diss. XLIII. n. 11.

No. XXIV

Christi verba, quae sunt in Io. IV, 44, *quia propheta in sua patria honorem non habet*, cave, putes dicta esse de Nazaretho aut de Galilaea, sed de Iudaea. Etenim, sicut quidam iam adnotavit, *primo nondum Ioannes de Nazaretho loquutus est.* Deinde Nazarethum in Galilaea positum erat, non ergo, ut Nazaretho longius abesset, Iesus *abiit in Galilaeam*, imo, ut longius abesset a Iudaea, sicut Ioannes superius dixerat in v. 3: *Reliquit Iudaeam, et abiit iterum in Galilaeam.* Adde, quod Ioannes narrationem repetit interruptam iis, in quibus est de muliere Samaritana, aitque: *Abiit in Galilaeam. Ipse enim Iesus etc.* Tunc igitur de Iudaea ipsa Christus haec protulit, quae alias de Nazaretho erat prolaturus: QUIA NEMO PROPHETA ACCEPTUS EST IN PATRIA SUA [1]). *Christus, utpote Davidis filius, a Iudae tribu atque urbe Bethlehemo, quae in Iudaea erat, originem duxerat, proinde Iudaea erat vera ipsius patria* [2]).

No. XXV

Qui ea, quae Ioannes de hoc regulo eiusque filio memoriae prodidit, eadem esse putant atque illa, quae Matthaeus [3]) et Lucas [4]) de centurione deque huius servo, ipsi sibi difficultates eas creant, quibus frustra se expedire conantur. Tum ipsa ambarum narrationum lectio vel obiter facta quemque certiorem faciet non eadem esse ea, quae in utrisque narrantur.

De huius reguli filio in sanitatem restituto Ioannes haec ait: *Hoc iterum secundum signum fecit Iesus, cum venisset a Iudaea in Galilaeam.* Primum ergo horum signorum fuit aqua in vinum conversa [5]), alterum, quod in hoc loco narratur; primum Canae editum fuit, alterum Capharnaumi, tamen quum Christus, non in hac, sed in illa urbe erat. Lege Io. IV, 46—53. Quare signum hoc alterum primum fuit eorum, quae Capharnaumi a Christo edita narrantur. Nemo igitur non perspicit reguli filium fuisse sanatum ante ea, quae Nazarethi gesta Lucas retulit statim post narratum Christi reditum in Galilaeam, Christus enim ita dicentes tunc induxit Nazarethanos: QUANTA *audivimus* FACTA IN CAPHARNAUM *fac et hic in patria tua* [6]).

No. XXVI

Lege superiorem adnotationem No. XXV.

No. XXVII

Iter Nazaretho Capharnaum a Matthaeo commemoratum illud ipsum esse, cuius meminit Lucas, satis apparet ex ipsa serie historiae, quae series nondum perturbata est in evangelio Matthaei. Attende illa Matthaei verba: *Et relicta civitate Nazareth*, videlicet quo Iesus a Iudaea reversus venerat, sicut Lucas dixerat, tametsi id non dixerit Matthaeus. Quod affirmamus, ea confirmant, quae mox dicemus.

No. XXVIII

Haec per eos dies gesta sunt, quibus Christus Nazaretho Capharnaum profectus in hac urbe degebat. Lege N. XXIX. Horum narratio, quae est in Matth. IV, 17—22, inserenda versui 31 capitis IV Lucae inter voces *Galilaeae* et *ibique*. Proxime enim Matthaeus [7]) narravit, ut Christus Nazaretho venerit Capharnaum, hocque ipsum est, quod legiter apud Lucam in eo versu usque ad numen *Galilaeae*. Continuo Matthaeus ea refert, de quibus nunc agimus, haecque eadem refert etiam Marcus in Marc. I, 14 ... *praedicans* —20. At Marcus narrationem absolvit in Marc. I, 21 scribens Christum ingressum in urbem Capharnaum, qua de re paulo infra (N. XXIX), atque illico verbis *Et statim aliam exorditur narrationem, quae illa ipsa est, cui Lucas initium facit in illo eodem versu voce* IBIQUE. Ergo, quae leguntur in Marc. I, 14 ... *praedicans* —21, proinde et quae in Matth. IV, 17—22, ibi ponenda, ubi diximus.

---

[1]) Luc. IV. 24. [2]) La sainte Bible de Vence T. XIX. p. 451. Paris 1829. [3]) Matth. VIII, 5—13. [4]) Luc. VII, 1—10. [5]) Io. II, 11. [6]) Luc. IV, 23. [7]) Matth. IV, 13—16.

No. XXIX

Capharuaum ad Tiberiadis lacnm situm erat. Christus in illam urbem venerat Nazaretho, sicut legimus apud Matthaeum et apud Lucam (N. XXVII). Quum illic moruretur, accidit, ut quodam die iude egressus ambulansque secus lacum ea ageret, quae relatu sunt in Marc. I, 14—20, tum domum regressus est. Hoc autem illud est, quod legitur in Marc. I, 21, reditus, inquam, a lacu, postquam Christns illuc exierat ambulatum, non vero alterum huius iter ad illam urbem aliud eo, quod paulo ante Matthaeus aeque ac Lucas narrarunt. Profecto Marcus non dicit: *Et veniunt*, sed *Et εἰςπορεύονται* INGREDIUNTUR *Capharnaum*.

No. XXX

Matthaeus nunc primo ab historiae ordine recedit, curationem enim Simonis socrui aliisque adhibitam, cui narrandae nunc locus erat, narrare differt in Matth. VIII, 14—17. Nunc locum huic narrationi esse, non Lucae modo, sed et Marci testimonio discimus, qui ante Lucam quum scriberet, ipsoque Matthaei evangelio inter scribendum uteretur, illam non ibi reliquit, ubi a Matthaeo positam repererat, sed huc transtulit. Ubi vero Matthaeus haec narrat, nihil est, quod nos compellat credere facta ea fuisse post illa, quae proxime narraverat; est tamen, quod caussam suggerit, cur Matthaeus ibi ea narret. Etenim proxime descripserat, ut Christus centurionis servum sanaverit, quod signum Capharnaumi editum Matthaeo in mentem revocavit Petri socrum in eadem illa urbe, etsi alias, a Christo sanitati restitutam. Etenim Matthaeus narrationes interdum coniungit earum rerum, quas, etsi non eodem tempore gestas, simile tamen aliquod adiunctum coniungi sinit, ut sunt exempli caussa responsa a Christo data quibusdam eum sequi rogantibus (N. XCIV), visus duobus caecis Hiericuntinis restitutus (N. CXXV), cetera.

No. XXXII

Haec trium evangeliorum capita ad eadem tempora pertinere, atque idcirco seriem in hoc loco resumendam esse capitum Matthaei, quam interrumpere oportuit inserta narratione de Petri socru, apparet ex iis, quae infra sunt.

No. XXXIII. XXXIV.

Matthaeus hunc in locum non factum aliquod singulare retulit, quodque intra certum quoddam ac definitum temporis spatium contineatur, sed quaedam veluti summa rerum, quae fiebant, tum ante, tum post illa, quae nunc a Luca referuntur, ut ex primis ipsis Lucae verbis Luc. V, 1 appareat manifesto. Proinde integrum foret hos Matthaei versus ponere sivo ante sive post ipsam Lucae narrationem, nisi postremus illorum versuum Matthaei, utpote quo occasio indicari videtur habitae a Christo orationis, quae statim sequitur, suaderet ipsos versus ab hac oratione nequaquam divellere. Quotiescumque enim Matthaeus *turbas* commemorat Christum sequutus, respectu eorum id facit, quae statim narraturus est. Compara exempli gratia postrema haec Matthaei verba cum initio capitis insequentis, item versum 1 capitis VIII cum versu 2, et cetera.

No. XXXV

Longiorem hanc orationem a Matthaeo descriptam, duo sunt, quae in hoc loco ponere suadent. Unum est ipse ordo, quem sequitur Matthaeus, quemque invertere non oportet, nisi ubi caussa optima est. Alterum, narratio, quam ille huic orationi continuo subiunxit, ut Christus hominem lepris infectum mundaverit, quaeque illa ipsissima est, quam et Marcus et Lucas iisdem fere verbis, ac Matthaeus, scripsere continuo post illa, quae ex utroque hactenus retulimus, hoc est, post Marc. I, 39 et post Luc. IV, 11. Qui negant eamdem, ac a Marco et a Luca, curationem describi a Matthaeo, imperite eos negare infra demonstrabimus (N. XXXVI), ideo tamen negant, quia illam Christi orationem prius a Matthaeo relatam eamdem esse autumant atque eam, quam Lucas retulit in Luc. VI. At, qua ratione ducantur, ut sic sentiant, non equidem intelligo. Nam Matthaeus ait Christum in montem conscendisse, Lucas e monte descendisse [1]), ille orationem a Christo habitam in ipso monte, hic, postquam Christus e monte descenderat, ille, *cum sedisset* in monte, hic, ut *stetit in loco*

---

[1]) Luc. VI, 17 coll. 12.

campestri. Ut sese extricent, aiunt Christum adscendisse quidem in montem, quod etiam Lucas dixit paulo ante [1], electis autem ibi duodecim apostolis, sicut narrat idem ipse Lucas [2]), mox descendisse, quem descensum Matthaeus silentio praeteriit. Verum, amabo, quid sonant haec Matthaei verba: *Ascendit in montem,* ET, CUM SEDISSET, . . . *aperiens os suum, et cetera?* quid haec, quae post descriptam Christi orationem statim subiunxit: *Cum autem* DESCENDISSET *de monte* [3])? Quid vero est, cur ita, ut illis placet, sentiendam sit? Num semel dumtaxat orationem aliquam longiorem Christus habere potuit, aut debuit, non autem iteram, tertio, pluries? Num eadem est oratio, quam Matthaeus, quamque Lucas descripsit? An non, etsi ambae multas similes, imo et easdem, sententias exhibeant, satis tamen inter se discrepant? Quid denique veri minus simile in hoc, quod eamdem orationem Christus bis habuerit? Enimvero vel ipsae difficultates, in quas sese coniiciunt, qui secus ac nos sentiunt, plus quam satis est, fidei sententiae nostrae conciliant.

No. XXXVI

Qui contendunt superiorem Christi orationem alio esse transferendam, iidem negant hominem a lepria mundatum, de quo Matthaeus nunc loquitur, eum ipsum esse, de quo Marcus et Lucas. Sed perperam. Nam si ipsas narrationes Matthaei, Marci et Lucae, compares inter se, fieri non poterit, quia perspicias, ut alius alium exscripserit, quo posito iam nefas erit vel suspicari non eamdem rem ab omnibus referri, qualem tamen eam esse vel ipsa adiuncta aperte commonstrant. Unum hic animadverte. Christus illum hominem sanavit, sicut Lucas ait, *cum esset in una civitatum,* at Matthaeus dicere videtur id factum, quum Christus in eo erat, ut Capharnaum ingrederetur [4]). Verum is in hanc urbem ingressus, quem in hoc loco Matthaeus commemoravit, a prioribus seiungendus est, inque aliud tempus differendus; quam seiunctionem fieri latinam quidem Matthaei exemplar non prohibet, at graecum omnino sinit, in latino enim est: *Cum autem introisset Capharnaum*, at in graeco: *Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ εἰς Καπερναούμ Introeunti* vel *Ingresso autem ipsi in Capharnaum*, quae, si probe sentio, tempus rei gestae minus, quam illa, definire videatur.

No. XXXVII

Cur transposuerim Luc. V, 16, lege in Praefationis N. 11; hoc quippe Lucae narrationis series minime immutatur. Huius rei similia habes in NN. CXCVII, CXCIX, CCI.

No. XXXVIII

Iam ordo temporum apud Matthaeum prorsus inverti incipit, quod enim reliquum est capitis VIII, pars inter superiora (N. XXX) referri debuit, pars post alia bene multa, inter ea, quae sequentur, erit distribuendum. Quaestio autem est de primo versu capitis IX, utrum priorum, quae sunt in fine capitis VIII, clausula sit, proinde ab illis non seiungendus; an exordium posteriorum, quae continuo referemus, atque ideo in hoc loco ponendus. Etenim in eo Christus dicitur transfretasse ex orientali ad occidentalem plagam lacui Tiberiadis adiacentem; huc autem eum scimus transfretasse post illa, quae leguntur in fine capitis VIII (NN. LXI. LXII), id enim Marcus memoriae prodidit [5]), contra vero neque Marcus neque Lucas ullius traiectus meminere post hominem a lepris mundatum. Quare hunc versum quidam autumant iungi prioribus oportere veluti clausulam capitis VIII. Verum quum Lucas nunc sit narrationi de homine paralytico, quae incipit in secundo versu capitis IX, eamque Matthaeus exordiatur verbis *Et ecce*, quae posteriora a prioribus avellere minime sinunt [6]), alii contendunt versum illum primum capitis IX, non clausulam esse capitis VIII, sed exordium narrationis de paralytico, atque in hoc loco ponendum. Sed levi negotio lis componitur. Dividendus, inquam, est versus, ac prima huius pars, in qua est de traiecta, illis iungenda, quae sunt in fine capitis VIII, altera, in qua de Christi adventu Capharnaum, iis, quae continuo sequuntur. Neque enim tanti sit oportet auctoritas Roberti Stephani, ut religioni habeamus vel latum unguem recedere ab ea partitione in versiculos, qua Novum Testamentum distinxit.

Ceterum Christum, postquam illius hominis lepras sanaverat, et ante huno adventum Capharnaum in regionem transiordanicam ivisse, indeque in Galilaeam remeasse, idque pluries fortasse, utrum

[1]) Ib. 12. [2]) Ib. 13—16. [3]) Matth. VIII, 1. [4]) Conf. Matth. VIII, 5. [5]) Marc. V, 21 coll. 1—20. [6]) Lib. III. Diss. XV. n. 11; Diss. XXVII. c. III. n. 12; Diss. XXXVI. n. 8.

lacu traiecto, an terrestri itinere, incertum apparet ex eo, quod Marcus post illam sanationem relatam, et ante quum hunc adventum referret, dixerit Christum inter haec latuisse in desertis [1]; at circa Capharnaum, hoc est, in Galilaea citraque lacum Tiberiadis, deserta nulla erant, sed ultra.

Quam autem Matthaeus vocat *civitatem suam*, Christi videlicet, et in quam eum venisse ait, non aliam esse, quam Capharnaum, ubi Christus, quum in Galilaea versabatur, plerumque degebat, neque de Nazaretho procul a Tiberiadis lacu in montibus posito mediterraneis esse cogitandum, pro comperto est; exinde enim Matthaeus, Marcus, et Lucas eadem narrant (N. XXXIX), eaque Marcus partim Capharnaumi Marc. II, 1, partim extra hanc urbem prope lacum Ib. 13 gesta dixit.

No. XXXIX

Ea, quae modo dicta sunt, atque adeo ipsa triplicis huius narrationis de homine paralytico comparatio plane evincunt tres evangelistas omnes unam atque eamdem rem narrare. Attende autem, ut item omnes cum hac narratione de paralytico illam de publicano, quae statim sequitur, arcte connectant. Matthaeus ita loquitur: *Et cum transiret inde*, graece: *Καὶ παράγων ἐκεῖθεν et praeteriens inde*, sicut apud Marcum in Marc. II, 14 hoc ipsum participium *παράγων* redditum est a latino interprete verbis *cum praeteriret*. Marcus ita: *Et egressus est rursus ad mare*, nempe e domo, in qua priora egerat, atque ex urbe Capharnaumo, in qua tunc morabatur. Ita denique Lucas: *Et post haec exiit*, utique domo. Neque illud nobis quis regerat, quod in Matth. XII, 9 verba *cum inde transisset* neququam impedimento futura sint, quominus id, quod in eo loco Matthaeus narrare adgreditur, alio tempore factum dicamus, quam quod antea narravit, quum longe alia ratio sit verbi plusquamperfecti *transisset* ac imperfecti transiret, sicut et in graeco exemplari longe aliud sonat *παράγων* participium temporis praesentis verbi *παράγειν*, quod in primo, ac *μεταβὰς* participium *ἀόριστον* verbi *μεταβαίνειν*, quod in altero horum locorum Matthaeus adhibuit. Nemini igitur dubium esse potest, quod haec narratio de publicano cum priore, quae est de paralytico, sit copulanda. Iam vero, quum prior in tribus evangeliis una atque eadem sit, narrationem quoque hanc posteriorem eamdem in omnibus esse liquet. Hoc dictum est illis, qui narrationem hanc Matthaei separant ac dividunt a Marci et Lucae narrationibus, eo quod negant Matthaeum, de quo Matthaeus ipse haec narrat, eumdem hominem esse, ac Levim, de quo haec eadem narrant Marcus et Lucas. Qua tota de re alias fusius disputavimus [2].

No. XL

Post ea, quae in proximum caput coniuncte retulimus ex Matthaeo, ex Marco, et ex Luca, hi omnes continuo ordine describunt quaestionem habitam de ieiunio, quod Baptistae discipuli observabant. Quare hic relinquenda videretur ea pars capitis IX Matthaei, in qua est de quaestione hac, quaeque continetur versibus 14—17. Attamen, quominus faciam, prohibet me versus 18, quo Matthaeus loqui incipit de filia cuiusdam principis, Iairi archisynagogi, a Christo ad vitam revocata, atque ita incipit, ac si id contigisset statim, ut superiori quaestioni Christus responderat, ait enim: HAEC ILLO LOQUENTE *ad eos ecce princeps accessit, et cetera;* tametsi ex Lucae, atque adeo ex Marci evangelio appareat multos post menses, ex quo illa quaestio habita fuerat, id factum. Alterutrum igitur fiat necesse est, ut quaestio de ieiunio vel a posterioribus seiungatur, utpote una atque eadem eius, quae est in Marco et in Luca, vel a prioribus, utpote denuo, sed alio tempore, agitata, ut, inquam, caput hoc nonum interrumpas vel post versum 17. vel post versum 13. Facile autem vides, ut ordinem capitis non religiosius ipse servaveris, si illud bifariam ita dividas, ut prima pars sit Matth. IX, 1—17, altera Matth. IX, 18—35, quam si ego primam esse dixero Matth. IX, 1—13, alteram Matth. IX, 14—35. Utrum fieri praestet, iudicium pendet ex altera quaestione, utrum ad posteriora prioribus copulanda maior vis insit particulae *tunc*, a qua initium capit versus 14, quaeque frequentissime usurpatur a Matthaeo, ita tamen, ut tempus nullum certum ac definitum designet, an verbis *Haec illo loquente*, quae nihil significare aliud possunt, quam *Quum ea loquebatur, quae proxime relata sunt.* Quid de his statuendum sit, neminem latere arbitror, ne illos quidem, qui quaestionem de ieiunio hic relinquunt, narrationem de puella ad vitam reducta alio transponunt. Hi enim, quum pervident, ut, hac narratione alio translata, nihil sit, quo spectare queant verba

---

[1] Marc. I, 45. [2] Lib. I. c. I. q. I. nn. 2 seqq.

Haec illo loquente, narrationem hanc ipsam invertunt, versusque 18 et 19 collocant inter versus 22 et 23. Quod quidem quam inconsiderate, nedum audacter, exsequantur, in loco palam erit (N. LXV). Interea animadverte, eos, qnum sic agunt, positum habere, rerum ordinem, qui est in evangelio Matthaei, non eum esse, in quem Matthaeus ipse res digessit atque descripsit, sed tempore incuriaque perturbatum. Enimvero id numquam dedero, quod neque ullo argumento valent confirmare, neque, cur factum suspicemur, satis sunt causae. Quibus quum mihi persuasum sit quaestionem illam de ieiunio ab historia puellae redivivae non esse divellendam, ambas coniunctim alio transferri oportere existimavi. Haud equidem diffiteor sentire me fore plerosque, quibus minime id sim probaturus. Hi tamen, velim, meminerint, se illud debere, ut evincant, quod, sicut dixi, positum habent, ordinem rerum in evangelio Matthaei non eum esse, quem ipse in scribendo sequutus est, sed qualis evasit librariorum incuria; quod tamen numquam praestabunt, nisi si simul effecerint, non aliam, praeter hanc, quae ipsis esse videtur, immutati temporum ac rerum ordinis in evangelio Matthaei caussam esse potuisse. Cetera, quae ad hunc Matthaei locum illustrandum pertinent, in alio loco edisseruimus [1]). Cur ergo, inquies, quaestionem de ieiunio a Marco descriptam hic reliquimus, siquidem Marcus ideo in hunc locum eam retulisse videtur, quia hic illam repererat apud Matthaeum? De me quidem licet eam transferas, si lubet. Ne vero ipse transferrem, non una ratio desuadebat. Atque illa cum primis, quod nihil tale est in Marco, quale est in evangelio Matthaei, cur ordinem in hoc loco attendamus. Insuper apud Matthaeum, statim post illam quaestionem, historiam quoque de Iairi filia Marcus repererat, quam tamen historiam a quaestione divulsam alio transtulit; ex quo intelligimus consulto eam quaestionem hoc in loco a Marco fuisse relictam. Denique Lucas, utpote ex ordine res gestas describens, fidem facit in ipso convivio, quo Matthaeus Christum excepit, quodque Matthaeus quoque ipse et Marcus descripserunt, de illa quaestione actum fuisse. Ad haec considera, ut in Marci narratione nonnulla legantur, quae satis sunt, cur eam aliam dicamus narratione Matthaei. Neque enim Marcus ait sicut Matthaeus, ipsos Baptistae discipulos ad Christum venisse, sed ita loquitur: *Et erant discipuli Ioannis et Pharisaei ieiunantes*, idque facit, quod alias solet, quum de aliquo Iudaeorum ritu deve consuetudine iis, quibus scribit, incomperta mentionem iniecturus est, ut prius lectores de eo ritu ac consuetudine doceat [2]). Neque verba *veniunt, et dicunt*, quae subiunxit, de ipsis Ioannis discipulis dicta esse putandum necessario est, sed de convivis paulo ante commemoratis [3]), ut verbum ἐρχεσθαι *venire*, non aliquos illuc foris *advenisse*, sed, qui convivio aderant, ad Christum *accessisse*, significet in hoc loco, aeque ac in aliis huius evangelii [4]) Rem sic se habere hinc quoque intelligere datur, quod apud Marcum, non, sicut apud Matthaeum, ipsi Ioannis discipuli de se, sed alii de his interrogantes inducantur.

No. XLI

Neminem haec trium evangelistarum capita comparantem fugere potest, cur Matthaei caput XII huc fuerit retrahendum. Quidquid autem sentire lubeat de *sabbato secundo primo*, cuius Lucas meminit in hoc loco, illud certo constat, utpote quod Lucas ipse nos docuit, hoc sabbatum incidisse in id tempus, quo segetes quidem ita iam maturuerant, ut grana e spicarum folliculis elici manu eas confricando possent, nondum tamen messis esset absoluta. Tempus igitur erat vernum, medium inter dies festos paschatis et pentecostes, quod pascha alterum fuit e quatuor postremis vitae Christi.

No. XLII

Lege, quae diximus in N. XXXIX et in Lib. I. c. III. n. 65.

No. XLIV

Duo in Lucae narratione notare iuvat, quae certiores nos faciunt ordinem rerum gestarum priorum et posteriorum, quae in hoc caput relatae ab eo sunt, eum ipsum esse, in quem eas digessit. Primo enim ait, quae dicturus est de creatione apostolorum, acta esse ἐν ταις ἡμεραις ταυταις *in ipsis diebus*, videlicet quibus prius gesta fuerant ea, quae proxime narraverat [5]). Deinde creationem apostolorum, descensum de monte, et stationem *in loco campestri* unica atque, ut ita dicam, solida

[1]) Lib. I. c. III. n. 63. [2]) Lib. I. c. II. n. 58. [3]) Marc. II, 15. 16. [4]) Marc. V, 33 coll. 27; XIV, 3 coll. Io. XII, 1—3. Conf. Marc. IX, 13; XIV, 45 coll. 43. [5]) Luc. VI, 6—11. N. XLII.

refert constructione verborum, quae continentur versibus 13—17, atque ita loquitur: *Και, ὁτε ἐγενετο ἡμερα, προσεφωνησε τους μαθητας αὐτου, και ἐκλεξαμενος ἀπ᾽ αὐτων δωδεκα, οὑς και ἀποστολους ὠνομασε, Σιμωνα κ. τ. λ. . . ., και καταβας μετ᾽ αὐτων, ἐστη ἐπι τοπου πεδινου* ***Et, quum factus est dies advocavit discipulos suos, et, quum elegisset ex eis duodecim, quos et apostolos nominavit, Simonem, et ceteros . . . ., et, quum descendisset cum ipsis, stetit in loco campestri***, quae constructio, quinam rerum gestarum ordo fuerit, ostendit manifesto, evincitque ea, quae mox narrabuntur, post illa, quae modo narrata sunt, acta esse.

No. XLV

Ex iis, quae diximus (NN. XLI—XLIV), efficitur longiorem hanc Christi orationem in hunc locum esse referendam, deceptumque iri eum, qui ductus similitudine, quam ea habet cum altera Christi oratione a Matthaeo descripta [1]), ponendam putaret, ubi haec altera posita a nobis est, veluti unam atque eamdem. Lege N. XXXV.

No. XLVI

Si quem forte offendat difficultas, quae est in his Matthaei et Lucae narrationibus componendis, atque ideo putet non eamdem rem ab utroque descriptam, is bosce Matthaei versus superius ponat necesse est, sicut est ordo ac series huius capitis VIII, ante versus 14—17, in quibus est de sancta Petri socru (NN. XXIX. XXX), verbaque ***Cum autem introisset Capharnaum*** coniungat verbis ***Et ingrediuntur Capharnaum***, quae sunt in Marc. I, 21, tum reliqua inserat, quae in hoc loco Matthaeus narrat, deinde ea, quae apud Marcum post illa verba et apud Lucam leguntur (N. XXIX). Quod si malles hanc Matthaei *περικοπην* a prioribus, quae sunt in ipso capite VIII, non avellere, sed ponere post N. XXXVI, illud incommode accideret, quod mox in N. XXXVIII alium Christi adventum Capharnaum commemoraret Matthaeus, qui proxime rem descripsisset a Christo gestam, quum Capharnaomi is adhuc esset. Verum, quantumvis gravis ea difficultas videatur, quum vincere oportet, ut hanc Matthaei narrationem cum narratione Lucae coniungamus, in graviorem fortasse incidas, si ambas separare tentes, quum gravissima sint momenta rationum, quae utramque conferentibus suadent, atque adeo, si ita loqui fas est, imperant credere eas, non de duabus, sed de una atque eadem re esse conscriptas. Utrobique enim est de urbe Capharnaomo, utrobique de centurione deque centurionis puero, hoc est, famulo aegrotante, eadem utrobique centurionis precantis verba, eadem Christi verba precibus annuentis, neutra vero obvia aut translatitia. At enim Matthaeus ait centurionem ipsum ad Christum venisse, Lucas nuntios huic missos a centurione, imo per hos centurionem professum se ausum minime esse ad Christum adire, utpote qui se tali honore haud dignaretur. Ut nodum hunc solvant, quidam aiunt verbum *προσηλθεν* ***accessit*** a Matthaeo usurpatum esse, ut significaret non aliud eo, quod Lucas significavit verbo *ἐπεμψε* ***misit***. Ast, ne hoc tantumdem sit, ac si vim verbis inferas, equidem apprime vereor. Itaque, ut dicam quod sentio, levi negotio id totum compones, si Matthaei verba ***accessit ad eum centurio*** reliquamque narrationem inseras inter versus 8 et 9 narrationis Lucae, dicasque centurionem, etsi prius ausus non esset ipse Christum adire, mox tamen adductum rei, quam petebat, desiderio, mutata sententia, ipsum advenisse. Quo posito ex versu 10 Lucae apparet id unum concludendum, nuntios ante centurionem, qui eos miserat, domum reversos esse.

No. XLVII

Iis, quae sunt in Marc. III, 20. 21 locus est inter centurionis servum sanatum, interque viduae Naimitidis filium vitae restitutum. Etenim in versu 20 haec legimus: ***Et veniunt ad domum***, quam autem in domum, nisi in illam, in qua per illos dies Christus habitabat? Atqui urbs, quam Marcus proxime commemoraverit alia non est, quam Capharnaum [2]), quaeque deinceps huc usque retulit, eodem ordine narrata etiam a Luca, ea non modo suspicionem non iniiciunt, sed suspicari vetant in aliam urbem per eos dies Christum profectum esse. Quare domus, cuius Marcus meminit, ea est quam Christus tunc habebat in hac urbe. Id porro comprobat comparatio narrationum Marci et Lucae. Uterque narrat, ut Christus, quum montem conscendisset, inibi duodecim apostolos elegerit. Tum Lucas, descripta longiore oratione, quam Christus habuit, statim ac ex illo monte descenderat,

---

[1]) Matth. V—VII. [2]) Marc. II, 1.

hunc reversum dicit Capharnaum, Marcus vero, omissa illa oratione, ait Christum domum rediisse. Quis autem minime sentiat hanc domum reditionem esse illam ipsam reversionem Capharnaum? Iam vero Matthaeus et Lucas scripsere Christum a centurione rogatum aegrotantis pueri sanitatem, ut ille *intraverat* Capharnaum, totaque re fuse descripta Lucas continuo subiunxit Christi iter ad urbem Naim. Quare tota historia ita est digerenda, ut primo ponatur Christi ingressus Capharnaum a Matthaeo et a Luca commemoratus, deinde sanitas reddita centurionis puero, tum Christi reditus domum, cuius Marcus meminit, postremo iter arreptum versus Naim.

No. XLVIII

Nunc locum esse historiae de vidua Naimitide, videlicet ubi fert ordo rerum a Luca observatus, tum ea docent, quae modo diximus, tum Lucae verba *ἐν τῇ ἑξῆς deinceps*, tum initium insequentis narrationis de Baptistae discipulis magistro suo renuntiantibus, quae Christus egerat prope portam urbis Naimi [1]). Haec et similia in hoc opere, quod componimus, notare iuvat, ne cuius forte animo dubitatio subrepat, quominus rerum ordinem a Luca narratarum securius sequatur.

No. XLIX

Matthaeum in Matth. XI, 2—19 eadem ipsa illa narrare, quae Lucas in Luc. VII, 18—35, nemini non liquet; ea vero in hoc nostrae *συναλλάξεως* caput esse referenda, efficitur ex illis, quae animadvertimus in N. XLVIII. His autem quidam subiungunt Christi verba, quae Matthaeus continuo descripsit [2]); at Lucas ea in alium locum retulit [3]). Certe quidem nihil est, quo cogamur hic ea relinquere. Quin imo ipse Matthaeus nobis suadet, ut credamus haec alio tempore fuisse a Christo prolata; nam quum his referendis initium fecerit adhibita, ut solet, particula *τότε tunc*, paulo post inserit illa item ipsi usitata *ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ in illo tempore respondens Iesus*. At quorsum, siquidem una oratio illa fuisset, atque habita simul ac de Ioanne Baptista ea Christus loquutus fuerat, quae sunt in Matth. XI, 7—19? Pro comperto igitur est, quae legimus in Matth. XI, 20—30, non unam, sed duas esse orationes alio atque alio tempore habitas, cum inter se, tum a prioribus distinctas, a Matthaeo autem in hoc caput relatas, non ut quas Christus pronuntiaverit statim post illa, quae dixerat de Baptista, sed alia qua demum cumque de caussa. Quid vero, quod Lucas quoque haec eadem Christi verba relata in Matth. XI, 20—30 literis consignaverit, in duas tamen oratiunculas, eodem plane modo, ac sunt apud Matthaeum, distributa, quarum alteram uno die [4]), alteram alio [5]), dictas a Christo fuisse ait? Quare satius futurum putavi, si haec eo transferrem, quo Lucas retulit. Lege NN. XCV. CI.

No. L. LI

Necem Ioannis Baptistae a Matthaeo et a Marco descriptam non tamen eo loco esse, quo oportebat, ipsi testantur, quum eam narrant, postquam mentionem inierant Herodis suspicantis Iesum non alium hominem fuisse, quam Ioannem redivivum [6]). Nex illata Ioanni fuerat, antequam Christus Hierosolymae festum diem ageret, de quo est in capite V evangelii Ioannis; per illos enim dies Christus alloquens Hierosolymitas haec de Baptista dixit: *Ille* ERAT *lucerna ardens et lucens* [7]); tunc igitur Baptista in vivis esse iam desierat. Iter, quod Christus fecerat ad illud sollemne, oportet in id tempus incidisse, quo, sicut legimus apud Lucam initio capitis VIII, *ipse iter faciebat per civitates et castella, et cetera* [8]), ita ut unum horum, quae universim commemorantur a Luca, sit illud iter Hierosolymam, de quo Ioannes in capite V evangelii; sicut enim percommode caput hoc quintum Ioannis post haec Lucae verba colloces, ita, quo iaseras, non facile locum alium reperies. Narrationi igitur de Baptistae nece ante haec ipsa verba, hoc est, ante caput VIII Lucae locus sit oportet. Idque eo insuper confirmari videtur, quod ea nex merito credi possit caussa fuisse, cur Christus suo munere plenius latiusque fungi inciperet, atque adeo huc illuc peragrare institueret. Non tamen potest haec narratio poni ante caput VII evangelii Lucae, in quo est de legatione a Ioanne Baptista ad Christum missa, secundum quam illud caput absolvitur descriptione convivii, quo Simon Pharisaeus Christum excepit. Nisi igitur putare malis Baptistam interfectum mox a missa legatione, saltem ante illum diem, quo die Christus apud Simonem prandit, ideoque huius necis

[1]) Luc. VII, 18. [2]) Matth. XI, 20—24. [3]) Luc. X, 1—15. N. XCV. [4]) Luc. X, 13—15. N. XCV. [5]) Luc. X, 21. 22. N. CI. [6]) Matth. XIV, 1. 2; Marc. VI, 14—16. [7]) Io. V, 35. [8]) Luc. VIII, 1—3.

historiam inserere inter versus 35 et 36 capitis VII Lucae, ea inter capita VII et VIII inseratur necesse est: hocque alterum fieri praestat, utpote quod ratio illa eadem suadeat, quam diximus, ut credere sit itineribus, quae Lucas in hoc loco commemorat, Christum sese commisisse statim ab accepto nuntio necis Ioanni Baptistae illatae.

No. LII

Itinera, quorum hic est mentio, facta esse a Christo post illum diem, quo exceptus convivivio fuit a Simone Pharisaeo (N. L), non modo ordo historiae a Luca contextae, testatur, sed expresse Lucas affirmat usurpans illa *ἐν τῷ καθεξῆς deinceps* in ipso huius capitis exordio.

No. LIII

Dies festus, de quo in Ioannis capite V, creditur a plerisque esse pascha alterum post Christi baptismum. Verum, sicut iam animadvertimus (N. L), quum Christus hunc diem festum egit, Baptista iam fuerat interemptus, qui tamen discipulos suos ad Christum legaverat, sicut ex evangelio Lucae colligimus, aliquammulto tempore post sabbatum *secundoprimum*, quod incidebat in dies messis (N. XLI). Vixerat igitur Baptista ad aliquod temporis spatium post illud alterum pascha, proinde non paschatis illius alterius mentio esse potest ea, quam diei festi Ioannes fecit in capite V evangelii. Sed neque paschatis tertio post Christi baptismum celebrati. Etenim Christus quinque panes multiplicavit ante hoc tertium pascha [1]), attamen post illum diem festum capitis V, ut Ioannes ipse aperte testatur [2]), imo haud breviore temporis post illum spatio, quam sex fere mensium, quot intercedunt inter postremum anni sollemne, ad quod Hierosolymam ire Iudaeis mos erat, interque pascha anni insequentis. Iam vero, praeter pascha, duo erant dies festi, quibus, sicut Christus tunc fecit, Hierosolymam conveniebant, pentecoste et scenopegia; alteruter igitur horum fuerit oportet, ille, de quo quaerimus. Quae gesta enumerat Lucas a sabbato *secundoprimo* ad id tempus, quo Christum *per civitates et castella* iter facientem inducit, et ante quod tempus locum non indicat, qui esse quiverit ipsius Christi itineri Hierosolymam, plura profecto ea sunt, quam quae ante sollemne pentecostes gesta credantur, praesertim si memineris, ut pauca omnino eorum, quae Christus egit, ab evangelistis referantur. Quare dies festus a Ioanne in hoc quinto evangelii sui capite commemoratus alius esse nequit, quam scenopegia secundo acta post Christi baptismum.

No. LIV

Post actos Hierosolymae dies scenopegiae, de quibus Ioannes loquutus est in capite V, Christus, sicut idem ille nos docuit [3]), in Galilaeam fuerat reversus. Haud multo post, sic enim efficitur ex earum rerum serie, quae per id tempus usque ad proximum pascha gestae referuntur, ea evenere, quae hoc in loco descripsimus. Non est cur demonstremus cum Luc. VIII, 4—18 componenda esse ea, quae sunt in Matth. XIII, 1—53 et in Marc. IV, 1—34, quum id per se pateat. Illud adnotandum, quod, quum Marcus res Christi gestas, quae sunt in Marc. III, 24—IV, 34 eo ordine retulerit, quo descriptas repererat in Matth. XII, 1—XIII, 35, quumque Matthaeus easdem illas non secundum tempora digesserit, hinc caussa exstiterit, cur Marci quoque narrationes invertere iam cogimur. Ne cui vero difficultatem aliquam hac in re facessat adverbium *πάλιν iterum*, quod est in Marc. IV, 1, is animadvertat spectare illud non ad aliquod eorum, quae narrantur in Marci III, 22—35 nunc a nobis omissa alioque transponenda, sed ad Marc. II, 13 et III, 7—12, quae superius suo loco posuimus (NN. XXXIX. XLIII.

No. LV

Parabolarum descriptarum in Matthaei XIII, 24—30 et in Marci IV, 26—29 utramvis licet ante alteram ponas pro lubito. Lege, quae de parabolis dicemus in N. CX.

No. LVI.

Ut rerum seriem, quam fieri potest, *χρονικῶς* digeramus, huc transferimus interpretationem parabolae de seminibus diverse iactis, hucque eam transferendam esse Matthaeus et Marcus, veluti iuncta

---

[1]) Io. VI, 5—13 coll. 4. [2]) Ib. t. [3]) Io. VI, 1.

opera, ipsi nos monent. Matthaeus enim in Matth. XIII, 34 aperte ait, idque ipsum ex Marc. IV, 33 coll. 34 colligimus, ea *omnia*, quae sunt in capite XIII evangelii Matthaei a versu 1 ad 9 et a 24 ad 33, quaeque in capite IV evangelii Marci ad versum 32, exceptis versibus 21—25, loquutum esse Iesum *in parabolis ad turbas*; quumque statim Matthaeus haec addiderit: *Tunc Iesus dimissis turbis venit in domum, et accesserunt ad eum discipuli eius dicentes: Edissere nobis parabolam zizaniorum agri* [1]), unam illarum, quas paulo ante *locutus est Iesus .... ad turbas*, sicut suspicari non est discipulos huius parabolae interpretationem quaerere in aliud tempus distulisse, ita apparet illas omnes parabolas dictas fuisse a Christo, quum is, sicut uterque evangelista narrat, in navim conscenderat inque eadem consederat, ut inde turbam illam in litus congregatam alloqueretur. Iam vero Marcus ait Christum parabolas, quas in concione narrabat, κατ' ἰδίαν SEORSUM ... *discipulis* edisserere solitum fuisse. Quare, quum interpretationem parabolae illius primae de semente diverse iacta Christus discipulis iisque id rogantibus dixerit, sicut, praeter Matthaeum et Marcum, Lucas quoque memoriae prodidit, consequens est eam dixisse, non inter ceteras parabolas, quas eo die turbae narraverat, sed postquam *dimissis turbis venit in domum*, neque in eo loco, in quo a Matthaeo et Marco descripta est, eam esse relinquendam, sed transponendam post verba, quibus Christi domum reditionem Matthaeus commemoravit. Aperte id Marcus porro testatur, qui hanc interpretationem descripsit quidem in eo loco, in quo descriptam a Matthaeo repererat, ait tamen petitam fuisse a discipulis, quum Christus *esset* καταμόνας SOLITARIUS, quae consonant illis, quibus post relatas has omnes parabolas concludit: καθ' ἰδίαν SEORSUM *autem discipulis suis disserebat omnia* [2]).

No. LVII

Lege N. LVI. Neminem impedire potest verbum προσῆλθον, quasi si supervacaneum esset, quippe quod ea quoque, quae proxime descripsimus [3]) initium ducant a verbo προσελθόντες; non enim hoc verbum *aliunde advenire* semper significat, sed, sicut latine hic et alibi versum est, *accedere, appropinquare*, deque iis quoque dicitur, qui praesentes adsunt [4]), non secus ac verbum ἔρχεσθαι [5]), de quo quae dicta sunt in N. XL, relegenda. Et re vera non magis verbum προσῆλθον in hoc, quam προσελθόντες in priore loco vacaret, in quo id narratur, quod quum accidit, aderant Christo discipuli, audierantque ea, quae is dixerat, deque his eum interrogabant, ipse vero sedebat in navicula [6]), quae discipulorum fuisse credenda est.

Parabolae, quotquot Matthaeus congessit in hoc caput XIII, tum quas ante, tum quas post Christi domum reditionem descripsit, omnes de *regno caelorum* dictae fuerunt. Cur igitur priores populo publice, quum posteriores, si ad locum spectes, in quem Matthaeus eas retulit, solis discipulis narratae videantur, maxime quod has Christus concluserit eos interrogando, qui aderant, quos utique discipulos fuisse putandum est, an *haec omnia* intellexissent? Verum, ut has quoque credamus populo fuisse dictas, non modo argumenti similitudo, sed et ratio suadet, qua Matthaeus eas retulit. Primo enim illam parabolam posuit, quam ipse expresse ait turbis fuisse a Christo narratam [7]). Deinde inserit huius primae parabolae interpretationem [8]), quam tamen Christus, sicut demonstravimus (N. LVI) interpretatus non fuit, nisi postquam *dimissis turbis venit domum* [9]). Tum addit alias parabolas [10]), quas ipse testatur, aeque ac primam, populo dictas fuisse [11]). Denique narrat Christum domum rediisse [12]), et secundam parabolam, in qua est de zizaniis, discipulis explanasse. Postremo describit ceteras parabolas, quae leguntur in Matth. XIII, 44—51. Sicut igitur post interpretationem primae parabolae domi a Christo habitam, solis discipulis praesentibus, alias parabolas populo dictas posuit, ita iure credimus populo dictas illas quoque fuisse, quas posuit post secundae parabolae interpretationem. Adde, quod eas omnes exordiatur adverbio πάλιν *rursus*, Matth. XIII, 44. 45. 47, quod, non a Christo, sed ab ipso Matthaeo transitionis loco usurpatum videtur, respondetque formulis *Aliam parabolam proposuit* [13]), *Aliam parabolam locutus est eis* [14]), quibus priores parabolas omnes, quae post primam sunt, exorditur.

Hoc posito, quod hae quoque posteriores parabolae populo narratae fuerint, non tamen necesse est, invertamus ordinem, in quem a Matthaeo sunt digestae, ponamusque Matth. XIII, 44—51 continuo post Matth. XIII, 33. Credere enim est Christum publice primum eas turbis dixisse, deinde,

---

1) Matth. XIII, 36. 2) Marc. IV, 34. 3) Matth. XIII, 10—23. N. LVI. 4) Matth. VIII, 25; XV, 12. 23; XVII, 7 etc. 5) Ib. XIV, 23; XV, 25 etc. Marc. II, 18 etc. 6) Matth. XIII, 2. 7) Ib. 3—9 coll. 2. 8) Ib. 10—23. 9) Matth. XIII, 36. 10) Ib. 24—33. 11) Ib. 34. 12) Ib. 36. 13) Ib. 24. 31. 14) Ib. 33.

quum domi esset, post duas primas harum parabolarum, alteram de semente diversa, alteram de zizaniis, discipulis explicatas, percontatum eos esse de ceteris parabolis, quas populo dixerat, quasque tum summatim repetiit, an has intellexissent.

Quae vero sunt in versu 52, unis discipulis ea dicta fuisse hinc intelligimus, tum quod discipulorum responsioni Christus haec subiunxisse dicatur, tum quod horum materies, non ad populum, qui docendus est, sed ad eos, qui hunc docturi sunt, quod apostolorum munus fuit, pertineat, tum quod post reditionem domum prolata fuerint, sicut infra (N. LIX) ostendemus.

No. LVIII

Hanc Marci *περικοπην*, non una cum insequentibus versibus 26—34 (N. LV) connectendam, sed minime a prioribus 10—20 (N. LVI) dissociandam, proinde una cum his transferendam, atque in hoc loco ponendam esse liquet, tum ut ibi sit, ubi postulat ordo, quem Lucas sequitur, tum quia et Marcus ipse ait, et ex Lucae VIII, 16 coll. 9—15 comperimus haec, non populo, sed discipulis Christum esse loquutum. Marcus ita exorditur: *Και ἐλεγεν αὐτοις Et dicebat ipsis*, discipulis videlicet, quorum proxime mentio facta est. Mox vero alias parabolas referens, quas populo Christus narraverat, ita simpliciter infit: *Και ἐλεγεν Et dicebat* [1]. Quod aiebam, hanc Marci *περικοπην* a superiore non oportere dissociari, id ita intelligi volui, ut nulla alia sit huius evangelii pars inter utramque interiicienda, non vero, ac si altera alteri continuo subiungenda foret. Quinimo nemini, puto, non liquet, de eodem argumento esse in Marci IV, 21. 22, ac est in Matthaei XIII, 52, nisi quod apud Matthaeum apostolorum ceterorumque doctorum munus atque officium, apud Marcum muneris huius caussa et ratio, certis quibusdam imaginibus, demonstrantur, proinde his Marci versibus, non ante, sed post illos Matthaei locum esse. Id ipsum eo etiam efficitur, quod, quae primo loco leguntur in Matth. XIII, 51, hoc est, Christi interrogatio et discipulorum responsio, sint pars interpretationis parabolarum prius dictarum, post quam demum interpretationem absolutam, non autem ante, a Christo ea prolata esse, quae his Marci versibus continentur, colligimus ex ordine, quo, non modo Marcus ipse, sed et Lucas haec ad superiora adtexuerunt.

No. LIX

Si quis forte ex verbis *ὁτε ἐτελεσεν ὁ Ἰησους τας παραβολας ταυτας cum consummasset Iesus parabolas istas*, consequi antumat, ea quoque, quae sunt in Matth. XIII, 52, quamquam discipulis dicta, tamen una cum prioribus parabolis publice Christum coram populo loqutum esse, antequam domum reverteretur, atque ideo verbis *μετηρεν ἐκειθεν transiit inde* significari Christi reditum a lacu in suam domum, is primo consideret, ut Matthaeus superius [2] hunc reditum iam commemoraverit, deinde, ut verbum *μεταιρειν* non reditum, multoque minus eum, qui domum fit, sed discessum alio profectionemque, in quem sensum illud accepere idem ipse Matthaeus in alio loco [3] et Aquilas [4] indicet. Non tamen credere est id, quod dicimus, confirmari iis, quae Matthaeus continuo subtexuit [5]; haec enim alio tempore acciderunt. Lege N. LXVII. Sed neque haec profectio, quum significat verbum *μετηρεν*, una et eadem putanda est atque illa, quam in Matth. VIII, 18 memoratam mox descripturi sumus (N. LXI), quum inter utramque illud factum sit, quod statim afferemus (N. LX).

No. LX.

Nullo modo Lucas definit tempus, quo Iesu propinqui ad hunc venerunt, sed nos solummodo docet eos venisse intra id temporis, quod inter ea intercesserat, quae antea, quaeque postea descripsit. Quum illi venerunt, maxima hominum frequentia Iesum circumstabat Luc. VIII, 19, domi tamen erat, quod apparet ex adverbio *ἐξω* foris Ib. 20. Non igitur venerunt, quum superiores parabolas discipulis explicabat ceteraque loquebatur, quae sunt Ib. 9—18, tunc enim populus aberat [6] solusque domi cum illis manebat [7]; proinde alio die, aut certe alia hora. Quare profectio, de qua in Matth. XIII, 53, quaeque facta est post parabolas illas absolutas explicatasque (N. LIX), fuit ante hunc propinquorum adventum. Quibus positis constat de ordine, in quem haec disposuimus. Cur autem non cum hac Lucae narratione eam composuerimus, quae est in Matth. XII, 46—50 et in Marc. III, 31—35, rationem alias aperiemus (N. CV).

[1]) Marc. IV, 26. 30. [2]) Matth. XIII, 36. [3]) Matth. XIX, 1. [4]) Gen. XII, 8. [5]) Matth. XIII, 54. [6]) Matth. XIII, 36.
[7]) Marc. IV, 10 coll. 34.

No. LXI

Comparatio rerum, quas nunc et deinde Matthaeus, Marcus, et Lucas deinceps narrant, certiores nos facit tum has tum insequentes (NN. LXII. LXIII) illorum narrationes coniunctim ponendas esse. Non est ergo dubium de una atque eadem lacus traiectione mentionem fieri in Matth. VIII, 18, in Marc. IV, 35, et in Luc. VIII, 22. Ast Marcus affirmare videtur lacum a Christo traiectum vespere eiusdem illius diei, quo is superiores parabolas narraverat. Si res sic se haberet, Matthaeus dicendus foret de huius traiectionis initio loqui in capitis XIII versu 53 (N. LIX), cui versui ea continuo subiungere oporteret, quae idem ipse scripsit in Matth. VIII, 18, et quibus eamdem historiam exorditur, quam Marcus et Lucas in hoc loco. Quibus positis, ea, quae sunt in Luc. VIII, 19—21, ponenda essent inter versus 52 et 53 illius capitis XIII Matthaei. Sunt tamen, quae nos compellunt verba illa Marci in alium sensum accipere. Etenim conferentibus, quae Matthaeus dicit in Matth. XIII, 53, quaeque in Matth. VIII, 18, liquet non de una et eadem utrobique, sed de alia atque alia profectione eum loqui, quum in primo loco narretur Christus ex ipsa domo profectus esse, in qua alii non erant, nisi eius discipuli, in altero consilium cepisse lacus traiiciendi, eo quod ingens multitudo ipsum circumstaret, idque, ut videtur, in ipso litore. Quod si non eadem profectio utrobique narratur, nisi contendere velis intra unum diem bis alio Christum discessisse, primam profectionem uno die, alteram alio factam dicas necesse est, quumque altera sit illa ipsa, de qua loquitur Marcus, nequeunt huius verba illud, quod supra diximus, significare, inque illum sensum accipi. Quid vero, quod Lucas de hac ipsa profectione ita loquitur? ***Factum est autem*** *ἐν μιᾳ των ἡμερων* ***in*** UNA ***dierum, et ipse ascendit in naviculam.*** Cur, inquam, ita loquutus est, siquidem hic ille ipse dies fuit, quo parabolas proxime ab eo relatas Christus narraverat? Licet utique illud positum habeamus, aliqua fuisse, de quibus scriptores *θεοπνευστοι* dubitarent, aut quae etiam ignorarent, (quae res facto confirmatur) [1], idque ea ratione efficitur, quod divina inspiratio eo spectet, ut nihil falsi illi proferant, non autem, ut, quidquid veri est, id totum referant, item, ut ne dubia pro certis tradant, minime vero ut ne quid dubitando enuntient. Attamen, quod ad hanc quaestionem attinet, quam nunc habemus, siquidem verba illa Marci, quae Lucas procul dubio probe intelligebat, significarent Christum profectum illo ipso die, quo superiores parabolae dictae fuerant, dici nequiret Lucas dubitasse aut nescisse, quo die illud acciderit, a Marco enim didicisset. Quum igitur Lucas eo modo loquutus sit, dicendus est sensisse Marci verbis non certum quemdam diem significari; ex quo consequitur necessario non huuo esse sensum eorum verborum, sed ***in illa die*** positum esse pro ***quodam die***, sicut in Matth. XIII, 1 (N. LIV).

Quod Matth. VIII, 21. 22 alio transtulerimus (N. XCIII), non ideo in dubium revocanda est horum *συναλλαξις*. Cur inverti oportuerit Matth. VIII, 26, intelliges ex Luca. Quod ad Matth. VIII, 24 et Marc. IV, 38, lege extremam praefationem huic libro praescriptam n. 11.

No. LXII

Quum nemini non liqueat hominem *δαιμονιζομενον*, de quo Marcus et Lucas, unum esse duorum, de quibus Matthaeus loquitur, quod superest, quaeritur, an ea pugnent inter se, quae hic, quaeque illi in hunc locum retulerunt. Cui quaestioni ut respondeamus, haudquaquam nostrum foret officium, sed eorum, quibus evangelia enarrare atque explanare propositum est. Nihilominus dicam, quae sentio. Ioannes David Michaelis hanc novam huius difficultatis vincendae rationem suggessit, eamque, si ipsam per se consideres, sane ingeniosam, quam sequi non admodum reformidarem, siquidem successus sperandus esset, caussam discrepantiae ei esse tribuendam, qui Matthaeum graece vertit. ***Etenim,*** inquit, ***in syriaca lingua, quum nomen aliquod eo statu est, quem emphaticum vocant, eadem est huius nominis orthographia, sive singulari numero id positum sit, sive plurali; itemque tertia pluralis verbi persona interdum scribitur, sicut tertia singularis*** [2]. Huic tamen rationi non multum se fidere ipse profitetur. Et re vera apparet eam minime obtinere in verbis pluralibus inque participiis, quae a Matthaeo in hac re narranda fuerunt usurpata. Quid vero, quod pronomina, eaque non pauca, his interserta sint? Quid, quod duo, non vero plures, *δαιμονιζομενοι* fuisse dicantur? Itaque sic equidem intelligo. Duos re ipsa illos fuisse, nec tamen necesse esse putemus ambos una habitasse, simulve Christo occurrisse, aut simul malo, quo laborabant, esse liberatos; nihil enim

---

[1] Io. II, 6; VI, 19; Act. XXV, 6; I Cor. I, 16. [2] Introd. au N. T. T. III. ch. 4. sect. 8.

huiusmodi Matthaeus nos credere iubet, eum tamen, quemadmodum de aliis alias (NN. XXX. LXV. XCIII. CXXV), ita nunc de utroque coniunctim, sed perpaucis, loquutum: at Marcum et Lucam de uno dumtaxat longeque uberius, scilicet de illo, de quo, quae narrarentur, plura erant, eaque maiora.

No. LXIII

De Matth. IX, 1 dictum est in N. XXXVIII.

No. LXIV

Cur quaestionem de ieiuniis, quae Pharisaei ac Baptistae discipuli observabant, a Matthaeo descriptam post illa ipsa, post quae Marcus et Lucas descripserunt, alio tamen tempore fuisse propositam putandum sit, inque hunc locum transferri oporteat, caussam iam aperuimus (N. XL). Lege etiam N. LXV. Nemini autem mirum videatur, eidem quaestioni iterum propositae idem responsum a Christo datum esse. Quod vero Ioannis Baptistae discipuli adhuc compareant post hunc dudum interemptum, non id eum movebit, qui norit sectam quamdam ex illis coaluisse, unam illarum, quas Ioannes evangelista in evangelio refutavit [1]), cuius sectae vestigia in historia Actuum apostolorum [2]), reliquiae vero etiamnum in Oriente [3]) supersunt.

No. LXV

Qui superiorem quaestionem relatam in Matth. IX, 14—17 (N. LXIV) illam ipsam esse autumant, quae est in evangeliis Marci et Lucae (N. XL), haerent ad illa verba: *Haec illo loquente*, quibus Matthaeus responso, quod Christus illi quaestioni dedit, continuo adnectit historiam de Iairi filia a funere revocata. Etenim hoc quoque alterum Marcus etiam et Lucas narrarunt, sed longe post illam quaestionem, a qua tamen si in Matthaei evangelio narrationem de Iairo eiusque filia rediviva separes, transferasque, quo oportet, iam non habes, quocum verba *Haec illo loquente* copulentur. Ut difficultatem quo demum cumque pacto perrumperent, inverterunt Matthaei narrationem, versusque 18 et 19 inseruerunt inter versus 22 et 23, quia, inquiunt, verba versus 18 *Haec illo loquente* sic transposita pertinent ad ea, quae Christus mulieri *αἱμοῤῥοούσῃ* loquutus proxime fuerat, respondentque verbis *Adhuc eo loquente* eodem pertinentibus, quae sunt in Marc. V, 35 et in Luc. VIII, 49. Ast audacem hanc Matthaei verborum transportationem inversionemque iam alibi notavimus [4]). Porro autem, hanc turpiter peccare, neque unum dumtaxat, sed duo, eaque gravissima, mirum ut ne suspicio quidem eius auctores incesserit. Neque enim scriptum est in Matthaeo: *Haec illo loquente ad* EAM, sed: *ad* EOS, ad Baptistae discipulos videlicet. Tum ipse narrationis ordo, qui unus est atque idem in tribus evangeliis, transpositis eo modo verbis alius evadit in Matthaeo, quum Iairus ad Christum dicendus sit advenisse post sanatam illam mulierem tametsi, secundum Marcum et Lucam, antea advenerit. Facile quidem intelligimus eos, qui illos Matthaei versus sic transponunt, aliam difficultatem vitare velle, quam idem ipse Matthaeus creare videtur, narrans ut vir quidam princeps, Iairus, inquam, archisynagogus, ad Christum adveniens dixerit filiam suam mortuam iam esse, quum tamen apud Marcum et Lucam legamus illum Christo nuntiasse puellam in eo esse, ut iam iam moreretur. postea vero, allato mortis nuntio, de illa ad vitam revocanda preces adhibuisse. Verum ad hanc difficultatem removendam, non ea, qua illi, sed alia via incedendum est. Ioannes David Michaelis illud adnotavit, quod *si animum advertamus ad ea verba, quae in ipso exemplari esse debuerunt, tota huius capitis difficultas evanescat. Nam* מתה עתה *verti potest* IAM MORTUA EST, *vel moritur. Matthaei interpres*, inquit ille, *hanc dictionem vertit secundum priorem vocalium rationem, quum posteriorem potius adoptare debuisset* [5]). Cui opinioni primum illud obest, quod, qui hanc sequi volunt, positum habeant oportet, Matthaeum, non syrochaldaice, sed hebraice scripsisse. Deinde, si Matthaei verba in hunc sensum forent accipienda, quum nihil praeterea dixerit, ex quo appareat puellam mortuam re ipsa fuisse, videretur Christus non eam vitae, sed sanitati dumtaxat restituisse; ex quo longe gravior exsisteret difficultas in Matthaei ac ceterorum hac de re narrationibus una componendis. Huius igitur veluti conciliationis ratio alia non est, quam quae in similibus difficultatibus inita a nobis iam fuit (NN. XXX. LXII), ac porro erit ineunda (NN. CXXV. CXXIX),

---

[1]) Lib. I. c. IV. q. III. [2]) Act. XVIII, 24. 25; XIX, 1—3. [3]) *Winer* Biblisch. Realwörterb. *Joannes d. Täuf.* [4]) Ib. [5]) Introd. au N. T. T. III. ch. 4. sect. 8.

ut meminerimus a Matthaeo, cui, non historiam proprie dictam conscribere, sed res illas a Christo gestas, quas praecipue nosse Hebraeorum intererat, in horum memoriam revocare propositum erat [1]), eas ita referri, ut vel coniunctim ea narret, quae idem genus sunt, eademque occasione, quamquam non simul, gesta, vel id, quod rei caput est ac veluti summa, paucis perstringat. Hoc autem factum videmus in hoc loco. Totius enim rei caput erat, ut Christus puellam iam mortuam patris rogatu suscitaverit. Id igitur unum is rogans inducitur a Matthaeo, ceteris, quae Marcus et Lucas descripserunt, praeteritis, ut Iairus primum sanitatem filiae petierit, quippe quae nondum decesserat, deinde, quum Christum domum ducebat, nuntium de puellae obitu acceperit, quo accepto, non iam filiae valetudinem, sed vitam Christum demum rogasse dicendus est, sicut legimus apud Matthaeum. Atque haec illa caussa est, quae nos coegit quaedam Matthaei verba, *παρενθετα* tamen, denuo ponere, scilicet ad sententiam veluti fulciendam; quod non rerum ordini, quasi si inversus foret, sed verborum *συνταξει* tribuendum est.

Cur Lucas ea inverteret, quae sunt in Marc. V, 37. 38, ratio fuit, ne quis ex Marci verbis consequi putaret apostolos ceteros, praeter tres nominatos omnemque comitantium turbam, procul a Iairi domo in media via a Christo relictos esse.

No. LXVI

Haec deinceps gesta esse continuoque post illa, quae modo descripsimus, compertum habemus ex Matth. IX, 27. 28. 32.

No. LXVII

Matthaei verba *Και ἐλθων εἰς την πατριδα αὐτου* ***Et quum venisset in patriam suam***, quae sunt in Matth. XIII, 54, non cum superiore versu 53 hanc narrationem necessario copulandam esse docent, veluti si iter, de quo est in versu 54, illud esset, quod versus Nazarethum factum fuit. Lege N. LIX. Quumque minime propositum esset Matthaeo temporum ordinem sequi, sicubi res ab ipso narratas Marcus alio ordine transcripserit, dicendus is est ideo id fecisse, ut temporum ordinem restitueret, maxime quum Lucam habet adstipulatorem; proinde in Matthaei, non vero in Marci evangelio, narrationes transponendae sunt, si in alterutro transponi eas oporteat ad evangeliorum *συναλλαξιν* conficiendam. Lege huius libri praefationem. Hinc ratio, cur servata rerum serie, quae est in Marci evangelio, hanc Matthaei *περικοπην* aliunde translatam huc inseruerimus. Id ipsum velim dictum existimes de ceteris transpositionibus, si quae sunt, huius similibus, quum par sit harum omnium ratio.

No. LXVIII

Omnia, quae sunt in Matth. VIII, 18—XI, 1 et in Marc. V, 22—VI, 13, apprime, quod ad ordinem, cohaerent, cum inter se, tum cum Luc. VIII, 41—IX, 6; quam cohaerentiam minime queunt interturbare illa, quae a Matthaeo in alio loco posita inter haec transferre necesse fuit (N. LXVII). Proinde liquet nunc iis locum esse, quae narrantur in Matth. IX, 35 cum illis componenda, utpote una atque eadem, quae Marcus narrat in altera parte versus 6 capitis VI.

Quae sunt in Matth. IX, 36—38, utpote id genus, quae non semel fieri ac dici a Christo potuisse apparet, non est, cur alio transferantur, ut cum illis composita sint, quae horum gemina atque eadem Lucas retulit in Luc. X, 2.

No. LXXI

Nihil est, quod suadeat cum iis, quae sequuntur, copulare versum 1 capitis XI Matthaei; at constat hunc versum esse clausulam eorum, quae Matthaeus retulit in caput X. Quare, quum ea, quae postea leguntur, in alio loco (N. XLIX) ponenda fuerint, versus tamen primus hic relinquendus, neque a prioribus avellendus. Nescimus, utrum Christus discesserit eodem horae momento ac apostoli, an prius his, an post. Hoc postremum veri similius videtur, atque ideo haec illis subiunximus, quae in N. LXX posuimus. Si secus cuiquam opinio est, is licet ponat Matth. XI, 1 ante Marc. VI, 12—13 et Luc. IX, 6.

---

[1]) Lib. I. c. I. q. IV.

No. LXXII

Quum de temporum ordine, quem Marcus in his referendis sequutus est, nulla dubitatio esse possit, utpote qui idem omnino sit atque ille, in quem Lucas haec eadem digessit, concludimus nihil in Marco esse, quod immutetur, sed in Matthaeo, huiusque caput XIV, in quo ea ipsa is descripsit, quae Lucas et Marcus in hoc loco, huc transponi oportere.

Iam, quae reliqua sunt in Matthaei et Marci evangeliis a Matth. XIV, 1 et Marc. VI, 14, si unum [1]) et item alterum [2]) excipias, nihil ordine discrepant; quare iam, non de altero cum altero, sed solum de ambobus cum Luca componendis agere restat.

No. LXXIII

Ex historiae serie, ne dum ex ipsis trium evangelistarum verbis [3]) intelligimus nunc illius temporis res describi, quod fuit longe post Baptistam interemptum. Quare ea nex ideo in his evangelii capitibus a Matthaeo et a Marco descripta est, non quod in id tempus inciderit, sed quia describendae occasionem praebuit iniecta mentio eorum, quae Herodes dixisse narratur in Matth. XIV, 2 et in Marc. VI, 14. 16. Itaque haec illius necis descriptio, hoc est, quidquid legitur in Matth. XIV, 3—12 et in Marc. VI, 17—29, *παρενθετον* habendum est atque alibi, sicut fecimus, ponendam (N. LI). Id porro confirmat particula *γαρ enim*, qua uterque evangelista hanc descriptionem exorditur.

Proinde vehementer errare dicendi sunt, magnaque ex parte ipsam evangeliorum *ἁρμονιαν* perturbare, qui contendunt id, quod Iesus audisse dicitur in Matth. XIV, 13, esse Baptistae necem, non vero illud, quod capitis initio commemoratum de Herode est, famam rerum a Christo gestarum ad illius aures pervenisse, indeque ei sollicitudinem ingestam, ne forte Baptista revixisset, atque ideo Matthaeus putandus omnino est in hoc versu significare velle, Christum, ut de illa Herodis sollicitudine rescivit, lacu traiecto secessisse in deserta; scilicet illud ipsum, quod Marcus in VI, 32, quod Lucas in IX, 10, quod demum Ioannes in VI, 1, ita ut cum his versus ille Matthaei 13 necessario componendus sit. Hinc illud quoque efficitur, postrema verba Matth. XIV, 12, non ad historiam necis Ioanni illatae, sed ad id pertinere, quod de Herodis sollicitudine huius capitis initio narratum est.

Si cui minus placet in Matth. XIV, 13 velati intrudi, ut factum a me est, Marc. VI, 30. 31 et ex parte Luc. IX, 10, eo quod durior evadat *συνταξις*, primo is meminisse debet, haud propositum mihi esse ita quatuor evangelia componere, ut una narratio e quatuor veluti compacta et coagmentata exsisteret. Deinde nil in ea re foret incomportam unvumque iis, qui novi testamenti historias legerunt, eius enim rei similia videre est in Luc. II, 35; XXIII, 50. 51; Act. I, 15. 17—20; IV, 4; IX, 12; XIX, 28—32.

Distingue *desertum locum, qui est Bethsaidae*, quo Christus appulit, antequam quinque panes multiplicaret, et cuius meminit Lucas in IX, 10, a Bethsaida, quo Christus, post quinque panes multiplicatos, iussit discipulos, lacu rursus traiecto, praecedere, sicut Marcus inferius [4]) refert. Etenim locus ille desertus lacui ab oriente adiacebat, haec vero urbs in occidentali lacus litore posita erat [5]), patria Petri aliorumque apostolorum. Neque distinctioni illud obstat, quod tunc temporis Bethsaida illa transiordanica, ex qua desertis, quae proxima erant, locis a Luca commemoratis nomen factum, iam Iulias vocaretur (N. LXXVIII); erant enim in illis regionibus urbes binomines, quibus priscum una cum altero recentiore nomen manebat, sicque Scythopolis et Bethsan, sic Betharamphtha seu Betharam et Livias seu Iulias, sic Ptolemais et Acco seu Ace, sic Sebaste et Samaria, sic Caesarea Philippi et Paneas, nomen simul habuerunt [6]). Tum, licet urbis nomen foret aliud, at regionem ipsam prisco urbis nomine vocari perrexisse veri omnino simile est, non secus ac Samaria regio vocabatur etiam postquam Herodes urbi Sebastae nomen fecerat.

No. LXXIV

Quod Christus discipulos lacum traiicere et Bethsaidam praecedere iusserit, sicut dicitur in Marc. VI, 45, quodque Ioannes in VI, 17 narret eos nave conscensa venisse Capharnaum, ea

---

[1]) Matth. XXI, 12. 13. [2]) Ib. XXII, 46. [3]) Matth. XIV, 1. 2; Marc. VI, 14; Luc. IX, 7. 8. [4]) Marc. VI, 45. [5]) Lib. III. Diss. XLI. n. 3. [6]) *Reland.* Palaestina L. III. *Lightfoot.* Hor. hebr. Centur. chorograph. et Decur. chorograph.

neminem vel morosissimum, puto, moveat; quum Marcus de inito itinere, Ioannes de confecto, loquuntur. Nimirum adversi, qui per illam noctem flavere, venti, ut in Matth. XIV, 24. 30. 32; Marc. VI, 48. 51; Io. VI, 18, legimus, alio ac tendebant illos impulerunt; imo Iesus ipse id effecisse videtur, quantum coniicere est ex Io. VI, 21.

Quae Ioannes dicit in VI, 21 minime contraria sunt iis, quae Matthaeus in XIV, 31 et Marcus in VI, 51; nam illud *voluerunt accipere* Ioannis tantumdem valet ac *acceperunt*, non secus ac in alio loco is ait Christum *ire voluisse* in Galilaeam, quo re ipsa *ivisse* ex consequentibus apparet manifesto [1]).

Graeca exemplaria in Io. VI, 17 habent ἤρχοντο *veniebant*, non autem ἦλθον *venerunt*, quod habent latina. Id attendisse iuvabit, ne forte quis haereat conferens hunc versum cum insequentibus, praesertim cum versibus 21 et 24.

No. LXXVII

Hi versus Matthaei et Marci ea continent plurimorum antea factorum similia, quae utique fieri coeperunt, ut ex superioribus comperimus, statim ac Christus Capharnaum redierat postridie eius diei, quo panes multiplicavit, tamen, quod nemo non videt, luculenter enim id apparet ex Marci verbis, non diei unius opus fuere, sed deinde, non secus ac antea, fieri deinceps solita. Idcirco a prioribus hos versus seiungere par fuit, ut locus esset sermonibus a Christo habitis cum Capharnaumitis eo ipso die, quo ad hos redierat, huc autem transferre, ubi locus est versui 1 capitis VII Ioannis, quum in hoc versu illud ipsum tempus designetur, quo ea contigere, quae in illis leguntur. Advertere iuvat verbum παρεκάλουν *rogabant*, non modo in Marci, quod liquido patet, sed et in Matthaei enuntiatione, sicut vel ipsa materies testatur, non de illis dictum esse, qui superius [2]) narrantur aegrotos ad Christum adducendos curasse, sed de ipsis aegrotis.

No. LXXVIII

Quae sunt in Matth. XV, 3—9, ea Marcus retulit in VII, 6—13, sed alio ordine. Quod quum sine caussa ab eo factum esse suspicari non sit, quumque haud de facili haec Marci περικοπή ad eum ordinem redigi queat, quo est illa Matthaei, in Matthaeo potius, quam in Marco, verba transponenda esse existimavimus.

Quod Matthaeus et Marcus narrant de muliere Chananaea, si Marc. VII, 24 legas, tibi forte videbitur domi factum esse, foris vero, si Matth. XV, 23. Sed cum primis animadverte, neque illud dici a Marco, neque hoc a Matthaeo. Tum fieri potuit, ut, Iesu iam domum ingresso, mulier foris clamaret ab tergo discipulorum, qui post eum adhuc ingressuri erant. Denique opus est memineris Marcum consulto praeterisse eam huius historiae partem, quae est in Matth. XV, 23. 24. Lege Lib. I. cap. II. n. 58. Itaque, quae in hac parte leguntur, facta utique fuerint in via, quae vero in altera, nihil est apud Matthaeum quod vetet, imo, si Matth. XV, 25 conferas cum Marc. VII, 24. 25, deprehendes aliquid, quod suadeat credere ea domi facta fuisse.

Post historiam de muliere illa Chananaea Matthaeus et Marcus aiunt Christum a Tyri Sidonisque finibus reversum venisse ad lacum Tiberiadis, Matthaeus hoc amplius, eum in montem adscendisse ibique moratum esse. Quod neuter satis expressit, ex posterioribus certo colligimus, illum montem positum fuisse in plaga lacui ab oriente obtenta, Christum igitur e Phoenicia reversum in hanc plagam transisse. Etenim uterque postea narrare pergit, quomodo is panes iteram multiplicaverit, quum ingens hominum frequentia ad eum illic commorantem confluxisset, iamque triduo ibidem subsisterent, neque haberent, quo vescerentur, eo quod locus desertus esset [3]); quae dici nequiverunt de regione citra lacum posita, hoc est, de Galilaea, utpote quae feracissima esset maximeque populosa, nec deserta ulla haberet. Uterque deinde refert at Christus, post saturatam illam hominum turbam, navicula vectus *venerit in partes Dalmanutha*, sicut Marcus scripsit [4]), vel, sicut Matthaeus, *in fines Magedan* [5]), quae in graecis exemplaribus *Magdala* vocatur. De Dalmanutha nil satis compertum habemus; at Magdala sita erat trans Iordanem in Peraea, haud procul a meridiana lacus extremitate, qua hoc flumen rursus effluit [6]). Iam vero considera, ut uterque Matthaeus et Marcus, hoc iter ita commemoraverint, ut nequaquam usi sint verbo διαπερᾶν aut ἐλθεῖν εἰς τὸ πέραν, quibus

---

[1]) Io. I, 43 coll. seqq. [2]) Matth. XIV, 35; Marc. VI, 55. [3]) Matth. XV, 32—38; Marc. VIII, 1—9. [4]) Marc. ib. 10. [5]) Matth. ib. 39. [6]) *Reland.* Palaest. L. III. *Lightfoot.* Hor. hebr. Centur. chorograph. c. 76 et Decur. chorogr. c. 5.

soleut, ubi agunt de traiectu ab occidentali iu orientale lacus litus, aut ab hoc in illud. Ergo ipsis horum verbis docemur, Christum, ut ex loco, in quo panes multiplicavit, navi Magdalam iret, nequaquam in oppositum litus transmisisse; ille ergo mons lacui adsurgebat ab eo latere, in quo Magdala erat, ab oriente videlicet. Denique in utroque evangelio legimus, post sermonem a Christo habitum cum Pharisaeis Sadducaeisque iu finibus Magdalae et Dalmanuthae, eum inde navi profectum venisse *εἰς το περαν in regionem trans* lacum positam [1]); hanc autem esse Galilaeam comperimus ex eo, quod post traiectionem Marcus statim ait Bethsaidam ventum esse [2]). Neque enim illud moremur oportet, quod graeca quaedam Marci *ἀπογραφα* pro *Βηθσαϊδαν* habeant *Βηθανιαν*, quae Bethania nulla fuit ad lacum Tiberiadis. Quod si quis dubitaret, ne forte haec illa foret Bethsaida, quam trans Iordanem sitam, ubi amnis in eum lacum influit, Philippus Herodis filius, illius regionis tetrarcha, *cum ad dignitatem urbis evexisset*, inquit Iosephus, *multisque habitatoribus et cetera opulentia auxisset, nomen ei dedit, ab Iulia Caesaris* Augusti *filia*, Iuliadi [3]) is advertat Bethsaidam in hoc loco a Marco nominatam *κωμην vicum* appellari [4]), qualis dici tunc temporis haud potuit Bethsaida illa, quae a Philippo urbs effecta fuerat, nomenque Iuliadem acceperat, undetriginta saltem ante annis, hoc est, non serius anno u. c. DCCLII, quo anno Iulia Augusti filia exsilio a patre mulctata fuit [5]). Quid vero, quod Marcus ait Christum a finibus Tyriorum ad Galilaeae lacum venisse *inter medios fines Decapoleos?* Marc. VII, 31. Urbes enim, quibus nomen Decapolis factum est, etsi de harum aliqua non omnes scriptores consentiant, an iu ipsarum numero sit habenda, tamen, si Scythopolim infra Galilaeam proculque a lacu positam excipias, item Damascum et Raphanam Syriae urbes, constat ceteras omnes fuisse in iis regionibus, quae a lacu et a Iordane ortum versus porriguntur. Itaque, ubi Marcus narrat, ut Christus *exiens a finibus Tyri* venerit *per Sidonem ad mare Galilaeae inter medios fines Decapoleos*, qui regionum situs tenent, facile intelligunt, Christum Iordanem traiecisse supra *mare Galilaeae*. Fluminis autem transmissi, praesertim quod ponte transiretur, nulla iniecta mentio est, quippe quae numquam fieri ab evangelistis solet, sed neque aliis historicis in itineribus describendis huiusmodi fluminum transitus, eos potissimum, qui pontibus fiunt, mos est commemorare. Haec fusius exponenda esse existimavi, quod nonnullum negotium esse ab istis traiectibus soleat iis, qui evangelistarum historias una componere student.

No. LXXIX

Quod Marcus narrat in hoc loco, liquet unum esse eorum, quae Matthaeus summatim atque universe retulit in XV, 30—31. Licet igitur, si lubet, utriusque narrationem uno eodemque in loco componere. Mihi tamen magis e re esse videtur, si singularia ab universalibus dividantur, ac separentur.

No. LXXX. LXXXI. LXXXII.

Si qua haec indigent declaratione, eam petere est ex N. LXXVIII.

No. LXXXIII

Nemo, puto, haerebit ideo, quia, quum modo Christum cis lacum Bethsaidam advenisse legerimus, nunc is dicatur *egressus esse* et *venisse*, non autem *traiecisse in partes* seu *in castella Caesareae Philippi*, quae urbs Iordani ab oriente adiacebat. Neque enim, ut illuc iret, lacum transmittere opus erat, sed solum Iordanem sive scapha, sive ponte; cuius rei mentionem facere, ut semper alias, ita et nunc evangelistae omiserunt. Lege extremum N. LXXVIII. Quare terrestri itinere, maxime quum id Bethsaida Caesaream citius conficiatur, Christus illuc contendisse dicendus est, quod Marcus satis indicasse videtur ipso modo, quo rem narrat: *Ἐξηλθεν ὁ Ἰησους .... εἰς τας κωμας Καισαρειας της Φιλιππου* EXIIT *Iesus ...* IN *castella Caesareae Philippi*. Lege in N. LXXXIV, quando omnia haec acta fuerint.

No. LXXXIV

Verba illa Matthaei et Marci *μεθ' ἡμερας ἐξ post dies sex* significare aeque possunt *sexto post die*, hoc est, die sexto, et *post diem sextum*, hoc est, die septimo. Ad hoc in eo dierum numero,

---

[1]) Matth. XVI, 4. 5; Marc. VIII, 13. [2]) Marc. ib. 22. [3]) Antiq. L. XVIII. c. II. § 1. Conf. Bell. L. II. c. 9. n. 1. [4]) Marc. ib. 23. 26. [5]) *Dio. Cass.* Lib. LV. p. 555; *Noris.* Cenotaph. Pisan. Diss. II. c. 8; *Sanclement.* De vulgaris aerae emendat. Lib. III. c. 2.

sive sex, sive septem, connumerari potest aut secus ipse ille dies, a quo numerus ducitur. Liquet igitur non aliud his dixisse Lucam, ubi ita scripsit: *μετα τους λογους τουτους ὡσει ἡμεραι ὀκτω post haec verba fere dies octo*, sive adverbio *ὡσει* significare ille voluerit idem ac *prope*, sive idem ac *circiter*; prius autem significare voluisse, comparatio horum verborum cum Matthaei et Marci verbis credere suadet ita, ut, quae nunc narrantur, acciderint eo die, qui septimus fuit ab illo, quo superiora acta fuerant, utroque illo die intra septem dierum numerum computato, quinque diebus inter diem, quo superiora, interque diem, quo haec evenerunt, interpositis. Sed quinam primus horum dierum? quid illud, quod primo die gestum fuit? Scilicet ille dies, quo Christus Petro *claves regni caelorum* se daturum promiserat. Videmus enim, ut Christo ea apostolos docendi de cruce post ipsum portanda ceteraque, quae addidit [1]), proxime ab evangelistis relata (N. LXXXIII), occasionem Petrus dederit ipsum Christum ob illu increpans [2]), quae de nece sibi a Iudaeis inferenda praedicebat [3]), haec autem a Christo praedicta esse statim, ac Petro illud fuerat pollicitus, ex Luca [4]) apparet manifesto.

No. LXXXVI

Quae leguntur in Luc. IX, 44, ipso huius versus initio, dicta non sunt de ea re dumtaxat, quae proxime narrata est, sed in universum *de* OMNIBUS, *quae* FACIEBAT Iesus. Non ergo aliquid hunc in locum a Luca relatum est, quod acciderit statim post superiora, proinde non superioribus haec Lucae verba adnectenda sunt, sed, sicut ipse narrationis contextus exigit, cum iis ponenda, quae Matthaeus et Marcus referunt de Christo Galilaeam peragrante.

No. LXXXVII

Quae praeter adventum Capharnaum sunt in Matth. XVII, 23—26, inseri debent versui 32 capitis IX Marci. Num in hoc versu narrantur et adventus Capharnaum, et quid Christus egerit, quum domi iam esset; at Matthaeus in versu 23 post illum adventum commemoratum narrat illud, quod, *qui didrachma accipiebant*, Petrum percontati fuerunt, antequam is una cum Christo domum pervenitet, continuoque in versibus 24—26 illud, quod Christus, *cum* INTRASSET *in domum προεφθασεν* PRAEVENIT, occupavitque Petrum interrogare super ea re, quam is fuerat rogatus, quam ipsum Christum iam rogaturus erat. Itaque haec gesta fuerunt ante illa, quae Marcus gesta dicit, *cum domi essent* [5]). Tum Matthaeus illa eadem, quae Marcus, et ipse retulit, sed post hunc Christi et Petri sermonem [6]); nihil autem est, quod suadeat hunc ordinem invertere.

No. LXXXVIII

Si cui Matthaeus scripsisse videatur contraria atque opposita iis, quae Marcus et Lucas in hoc loco scripserunt, is consideret, ut necesse non sit participium *λεγοντες dicentes* ita accipere, ac si discipuli dicerentur ea Christo loquuti esse, sed, sicut demonstrat harum trium narrationum comparatio, hoc participio significari illos inter se de iis esse colloquutos, quum ad Christum accessere. Neque, quominus sic sentiamus, obstat verbum *putas*, veluti si indicio esset discipulos de iis Christum percontatos esse. Quid enim hic valeat hoc verbum, plurima sunt in evangeliis inque Vetere Testamento, quae te doceant. Lege Matth. XXIV, 45; Marc. IV, 40; Luc. I, 66; VIII, 25; XVIII, 8. Confer. II Reg. IX, 1; Tob. X, 1. 2; Iob. XIV, 14; et cetera. Tum in graecis Matthaei exemplaribus nihil reperire est, quod huic verbo respondeat, itaque discipuli inducuntur, ut neminem alloquantur.

No. XCI

Intra postremum vitae annum ter Christus Hierosolymam iter fecit [7]), primo autem sub dies festos scenopegiae, cuius itineris omnes evangelistae meminerunt. Etenim, tametsi unus Ioannes dixerit hoc iter factum fuisse sub illos dies, constat tamen ceteros de hoc ipso itinere esse loquutos, sicut in alio loco [8]) demonstrabimus. Quo posito apparet, cur Ioannis VII, 2—9 et 10 ex parte inserere oporteat primo versui capitis XIX Matthaei, atque adeo versui 51 capitis IX Lucae. Totius

[1]) Matth. XVI, 24—28; Marc. VIII, 34—39; Luc. IX, 23—27. [2]) Matth. ib. 22—23; Marc. ib. 32—33. [3]) Matth. ib. 21; Marc. ib. 31; Luc. ib. 22. [4]) Luc. ib. 21. 22. [5]) Marc. IX, 32 seqq. [6]) Matth. XVIII, 1—5. [7]) Lege Lib. III. Diss. XLVIII. [8]) Ib. nn. 4—16.

itineris summam Matthaeus et Marcus primo ipso horum capitum versu complexi sunt; Christum e Galilaea profectum esse, perrexisse per regiones transiordanicas, hoc est, per Peraeam, id enim sonat illud *περαν του Ἰορδανου*, quod legitur apud Matthaeum, quodque Marcus plenius et clarius expressit scribens *δια του περαν του Ἰορδανου* [1]) eaque via venisse ad fines Iudaeae. Quum inter iter agendum quaedam acciderint ex iis, quae deinde referuntur, necesse est, quo rerum ac temporum ordo in his tribus evangeliis componendis servetur, versum illum primum tum Matthaei, tum Marci, dividere, alteramque huius partem infra illa ponere (N. XCVI). Quod Lucas ait, a Christo coeptum hoc iter *dum complerentur dies assumptionis eius*, ut loqui videatur de postremo itinere confecto sub insequens pascha, cuius primo die Christus in crucem actus fuit, alibi ostendam [2]) quomodo intelligere oporteat.

No. XCII

Res ipsa evincit haec accidisse, antequam Christus, Iordane transmisso, per Peraeam ire pergeret [3]). Cur autem non ante haec posuerim ea, quae continuo post superiora Matthaeus et Marcus descripserunt, leges in N. XCVI.

No. XCIII

Cur haec gesta putanda sint ante transmissum Iordanem (N. XCVI), ratio ea est, quod transmissus non fuerit, nisi post alia, quae mox a Luca describentur. Lege NN. XCIV. XCV. Sed praeter hanc, aliam huius rei caussam in alio loco indicamus [4]). Alio quoque in loco [5]) diximus, cur Matthaei VIII, 21. 22 huc transferri oportuerit.

No. XCIV. XCV

Haec quoque, antequam Christus Iordanem transmitteret, gesta esse credimus non una de caussa, sicut alibi dictum est [6]). Quum ea, quae legimus in Matth. XI, 20—24, eadem omnino sint, atque illa, quae in Luc. X, 13—15, nullaque ratio suadeat putare haec a Christo bis fuisse prolata, aut vetet versus illos Matthaei, quos usitato adverbio *τοτε tunc* exorditur, alio transferre, hic eos ponendos esse censui. Lege N. XLIX. Ut facerem, ea quoque ratio compulit, quod alia Christi oratiuncula, quam Matthaeus statim subiecit, illa ipsa est, quae paulo infra legitur apud Lucam (N. CI), ut ambae non sint nisi una atque eadem, proinde coniunctim ponendae.

No. XCVI

Lucas post legationem septuaginta duorum discipulorum, nullis interiectis, statim ipsorum reditum commemoravit [7]). Ast ipsa mandata, quae Christus illis dederat, vetant credere illos tam cito ad hunc rediisse, ut is, non modo in Iudaeam iter nondum confecisset, sed neque Iordanem transgressus esset, ut per Peraeam ire pergeret. Sed neque putandum est Christum interea, dum illi redirent, substitisse, maxime quod pro comperto habeamus eum cum paucis per Peraeam ivisse Hierosolymam [8]). Quare Iordanis transitum, reliquumque itineris, quod Matthaeus et Marcus perstringunt, atque ea, quae Hierosolymae acta sunt per dies festos scenopegiae, ulterius transferre non oportet.

Matthaeus de Christo e Galilaea profecto haec scripsit: *Et secutae sunt eum turbae multae*, ex quo quis coniiciat has una cum Christo e Galilaea digressas in Iudaeam usque eum esse comitatas, quod minime responderet Ioannis narrationi aientis Christum hoc iter confecisse *ὡς ἐν κρυπτῳ quasi in occulto* [9]). Attamen Matthaeus illud minime dicit; quae autem dicit, ea de Christo Iudaeae fines iam ingresso dicta esse, ut sensus sit, quum Christus in Iudaeam pervenisset, illam turbam ad eum convenisse eumque sequutam esse, non una ratio est, qua demonstremus. Nam id Matthaeus narrat post iniectam mentionem adventus in Iudaeam; quae prima ratio vim concipit ex modo narrandi, quo Matthaeus semper usus est, presso ac praeciso. Marcus non verbum *ἠκολουθησαν sequutae sunt* usurpavit, sed *συμπορευονται conveniunt*, praesens verbi tempus, idque postquam ipse etiam,

---

[1]) Ib. n. 6. [2]) Lib. III. Diss. XLVIII. n. 16. [3]) Lib. III. Diss. XLVIII. n. 12. [4]) Lib. III. Diss. XLVIII n. 14. [5]) Lib. I. c. III. n. 62. [6]) Lib. III. Diss. XLVIII. nn. 11. 14. 15. [7]) Luc. X, 17 coll. 1—16. NN. XCIV. CI. [8]) Lib. III. Diss. XLVIII. n. 15. [9]) Io. VII, 10. Conf. Lib. III. ib.

aeque ac Matthaeus, Christi in Iudaeae fines adventum narraverat. Adverbium ἐκεῖ in Matthaei narratione non aliud significare potest, quam Iudaeam vel huius fines proxime ab eo commemoratos. Ex quo aliud argumentum depromere est. Si enim illa turba una cum Christo e Galilaea fuisset profecta, cur Christus non ante, quam in Iudaeam perveniret, *curavit eos*, sicut Matthaeus dixit, *et, sicut consueverat, docebat illos*, quod Marcus addidit? Denique ea, quae statim post haec uterque retulit, nullo temporis aut loci discrimine, discimus ex Luca [1]) in Iudaea gesta esse.

Quod uterque, Matthaeus in XIX, 10 et Marcus in X, 10, discipulorum inter haec mentionem fecerit, ut qui praesentes adessent iis, quae narrantur, non hoc cogimur credere reversos iam fuisse illos septuaginta duos, quos Christus legaverat *binos ante faciem suam in omnem civitatem et locum, quo erat ipse venturus* [2]); quos enim Matthaeus et Marcus commemorant, alii non sunt, quam duodecim apostoli.

No. XCVII. XCVIII. XCIX. C.

Hae quatuor Ioannis περικοπαὶ nullum praebent indicium, quod sinat vel auspicari Christum inter ea, quae in has relata sunt, Hierosolyma profectum alio iter fecisse. Neque enim huc pertinet itus in Olivetum, de quo est in Io. VIII, 1; solebat enim Christus, dum Hierosolymae morabatur, Bethaniam ire sub vesperam, ibique pernoctare, ac primo mane illam urbem repetere [3]), quod apparet etiam ex insequente versu 2. Quae vero Lucas literis consignavit in X, 17—XIII, 21, ostendimus in alio loco [4]) ea evenisse utique, quum Christus in Iudaea versabatur, sed extra Hierosolymam, intra id temporis spatium, quod intercessit inter Christi ab hac urbe discessum post dies festos scenopegiae interque encaenia. Constat igitur quatuor his Ioannis περικοπαῖς nono locum esse.

No. CI

Ioannes iis, quae Christus egit et dixit Hierosolymae per dies festos scenopegiae perque insequentes, ea continuo subiunxit, quae duobus fere post mensibus gesta sunt die festo encaeniorum, ita ut Christus per id tempus illic mansisse videatur. Secus tamen sentiendum esse modo monuimus (N. XCVII). Dubitare fortasse est, utrum discipuli ad Christum redierint, quum adhuc esset Hierosolymae, an postquam inde discesserat. Hoc alterum verius dicerem, tum quia Lucas nihil ait, ex quo illud primum arguamus, tum quia non multo post narrat Christum in itinere diversatum esse in quodam castello apud Mariam et Martham [5]), nulla prius mentione facta profectionis Hierosolyma, tum denique quia inter ea, quae de Christo duodecenni [6]), interque ea, quae de ipso Hierosolymae postremis vitae diebus commorante [7]) memoriae prodidit, nulla sunt, quae constet illic gesta esse, ut iure Lucas credatur consulto ea, quae huiusmodi sunt, praeterisse. Verba, quae a Christo laetitia gestiente prolata leguntur apud Lucam, illa ipsissima sunt, quae Matthaeus quoque retulit, tametsi in alium locum (Lege N. XLIX); sed, quum aptissime ea caderent in illud tempus, quo discipuli ad Christum reversi res suas gestas hoic exponebant, non dubitavi cum his, quae Lucas, ea componere, quae Matthaeus descripsit, praesertim quum, quae ante haec proxime scripserat, illis coniunxerim, quae in Luca eadem legimus paulo ante (N. XCV). Denique in Lucae X, 23—24 sunt alia prioribus atque ab his distincta ac divisa, quae vero in Matthaei XI, 28—30, prioribus sunt uno veluti contextu coniuncta et copulata; haec igitur ante illa ponere oportuit. Ceterum haec verba postremo loco descripta apud Lucam in Matthaei etiam XIII, 16. 17 reperimus, sed ita toti orationi intertexta, ut minime inde avelli posse videantur, putandumque potius sit his haec a Christo aliisque temporibus dicta esse (N. LVI).

No. CIII

Quae de precandi modo hic legimus, non illa ipsa esse, tametsi eorum gemina sint, quae leguntur apud Matthaeum, compertum ex eo fit, quod haec Christus docuerit, rogatus a discipulo, *cum esset in quodam loco orans*, illa vero in media oratione illa longiore, quam alias in quodam monte habuerat [8]).

[1]) Luc. XVIII, 15—30. N. CXXI. [2]) Luc. X, 1. [3]) Lib. III. Diss. XLIX. n. 3. [4]) Ib. Diss. XLVIII. nn. 22 seqq. [5]) Luc. X, 38—42. [6]) Ib. II, 41—51. [7]) Ib. XIX, 45 seqq. [8]) Matth. VI, 9 seqq.

No. CIV

Quae Matthaeus narrare incipit in versu 22 capitis XII, item, quae Marcus in versu 22 capitis III, liquet alia prioribus esse, neque ullo vinculo cum his copulata. Eadem ab utroque narrari, ordo eorum, quae Matthaeus in XII, 1—XIII, 36, quaeque Marcus in II, 23—IV, 34 retulerunt, dubitare vetat. Sunt tamen, qui existiment non haec ipsa esse, sed horum similia, quae Lucas scripsit in hoc loco. Verum equidem non facile adducar, ut credam bis haec omnia prorsus similia facta deinceps esse, ut Christus daemoniacum malo liberaret, ut hinc occasio arriperetur iisdem calumniis Christum impetendi, ut calumniam iisdem argumentis ac verbis ipse a se propulsaret, ut idem signum prodigiale flagitaretur, ut denique id flagitantibus plane eadem responderet, eaque minime obvia aut translatitia.

Eadem Christi verba sunt in Matth. XII, 43—45 atque in Luc. XI, 24—26, sed haec Lucas subiunxit prioribus, quibus Christus adversariorum calumniam coercuit, Matthaeus posterioribus, quae prodigium flagitantibus Christus respondit. Apud Matthaeum tamen, praeter locum, in quo haec verba posita sunt, nihil indicio est, quando ea Christus protulerit. At Lucas ait Christum, *ἐν τῳ λεγειν αὐτον ταυτα cum* HAEC *diceret*, interpellatum fuisse a quadam muliere, cui ubi respondit, mox *των . . . ὀχλων συναθροιζομενων turbis . . . concurrentibus* responsum item dedisse iis, qui *signum de caelo quaerebant ab eo*, idque, post illam quidem interpellationem, non tamen alio die aliave hora, nam *signum de caelo*, sicut Lucas ipse dixit in XI, 16, ab ipso iam petierant ante, quam superiorem calumniam refelleret. Ad haec, ipsa illorum verborum materies congruit magis iis, quae calumniantibus, quam quae signum flagitantibus Christus respondit. His de caussis Matth. XII, 43—45 inserenda esse inter versus 37 et 38 existimavimus.

E contrario, quum, quae sunt in Matth. XII, 41. 42 et in Luc. XI, 31. 32, alterutro in loco ad *συναλλαξιν* conficiendam invertantur necesse sit, id in Lucae potius, quam in Matthaei, evangelio, faciendum censuimus, eo quod sententiarum, orationum, sermonum ordinem, sicut alias monuimus (Lege Praefation.) quoties nihil obstat, talem servare praestet, qualis est in Matthaeo.

No. CV

Matthaeus ait matrem et propinquos ad Christum venisse, *adhuc eo loquente*, ea videlicet, quae modo relata sunt. Nequeunt igitur haec a superioribus divelli, alioque tempore acciderunt, quam quae horum gemina leguntur in Luc. VIII, 19—21 (N. LX) neque enim veri minus simile est, haec bis accidisse. Series vero illa narrationum Matthaei et Marci, de qua superius (N. CIV) diximus, suadet credere Marcum de iis loqui, de quibus Matthaeus, non autem, de quibus Lucas loquutus est.

No. CVI

Si legas Matth. XXI, 1—XXIII, 14, conferasque cum Luc. XIX, 29—XX, 44, putabis, quaecumque Matthaeus congessit in caput XXIII, omnia tunc dicta a Christo fuisse, quum postremis vitae diebus Hierosolymae manebat. E contrario ea, quae in hoc ipso capite extrema sunt, manifestum est dicta esse non potuisse, nisi ante, quam ille Hierosolymam ultimo iter faceret (Lege N. CXV), quamquam totum hoc caput unam solidamque orationem complecti videatur. Sed insuper tantum non omnia, quae in eo continentur, reperies etiam in Lucae evangelio seiuncta ac dissita, ut quae Christus alio atque alio tempore protulerit. Nullus itaque dubites alias atque alias Christi oratiunculas, nullo temporum ordine observato, in caput hoc XXIII a Matthaeo congestas esse, quarum prima in Matth. XXIII, 1—22 descripta, sicut apparet ex Lucae XX, 45—47, per eos dies, quos postremos Christus Hierosolymae vixit, aliae alias habitae ab eo fuerunt. Id comprobant ipsa verba, quibus Matthaeus hoc caput exorditur: *Tunc Iesus locutus est ad turbas et ad discipulos suos*, quibus numquam alias usus est, sed vel solos discipulos commemoravit, vel solas *turbas*, ut nemo non sentiat ea nunc coniunctim referri, tum quae ad discipulos, tum quae ad *turbas*, tum quae privatim, tum quae publice loquendi occasiones Christo fuerant distinctae ac separatae. Nemo itaque mihi opponat haec prima Matthaei verba, ut quae minus conveniant, ac quadrent, in privatos Christi sermones, qualis ille est, quem hic Lucas descripsit, et cui inter prandendum locus fuit. Ex his ipsis Matthaei verbis, quae in primo versu sunt, ea dumtaxat hic scripsimus, quae ad privatam non minus, quam ad publicam, orationem spectare possunt, ex ipsis autem Christi orationibus in Matth. XXIII congestis ea, quae legimus a versu 23 ad versum 36, quippe quibus Christi oratio a Luca in hoc loco descripta continetur, quamquam inter haec nonnulla sint, quae Lucas praeteriit,

sed ne minutatim, ut ita dicam, hoc Matthaei caput dissecaretur, ac divideretur, quod cur fiat nulla caussa est. Ceterum, si integrum servare ac relinquere id placeret, ubi Matthaeus posuit, videlicet in N. CXLV, non sane repugnabo; mihi tamen et commodissime haec eius pars hoc in loco poni posse videtur, et minus fortasse veri simile fit longiorem hanc in Pharisaeos oratiunculum, tam multis similibus atque adeo iisdem sententiis constantem, iisdemque minis conclusam, bis habitam esse.

Eadem, quae in Matth. XXIII, 23—26, legimus in Luc. XI, 39—42, sed contrario ordine. Invertenda tamen ea esse videntur in Matthaeo potius, quam in Luca, nam quod apud hunc primo, apud illum secundo loco est, id utique primum a Christo prolatum esse putandum est, utpote rem ipsam attingens, quum quum Pharisaeus convivator tacite reprobaret, occasionem Christo praebuit acriore hac obiurgatione Pharisaeorum gregem incessendi. Confer Luc. XI, 39. 40 et Matth. XXIII, 25. 26 cum Luc. XI, 38.

No. CVIII

Gemina sunt, quae referuntur a Matth. in XXIV, 43—51, quaeque a Luca in XII, 39—46. Bis dicta haec omnia Christo esse, eodem omnino ordine, iisdemque prope verbis, atque ita, ut, aliquot ante mensibus pronuntiata in magna hominum frequentia [1]) atque apostolis praesentibus [2]), privatim ea Christus repeteret coram unis discipulis, iisque quatuor numero [3]), non facile adducar ut credam. Utra tamen transponenda, anceps; nisi comperto utro die ea Christus pronuntiaverit, num, quum *multis turbis circumstantibus* [4]) cetera quoque in illud caput a Luca relata, an quum sedens in Oliveto *secreto* et *separatim*, solis apostolis, iisque haud pluribus fortasse, quam quatuor, adstantibus, cetera, quae apud Matthaeum legimus, loquutus est. Ipsa materies verborum Christi argumento esse posset, quo hoc alterum diceremus. Verum Lucas, cur eo die, quo ipse ait, dicta haec credantur, certius indicium suggerit, estque interrogatio illa, qua Petrus Christum haec loquentem interpellasse narratur: *Ait autem ei Petrus: Domine, ad nos dicis hanc parabolam, an ad* OMNES? quinam enim vocabulo *omnes* designatur, nisi populus, qui tunc praesens aderat? Tum Matthaeus, qui temporum ordinem in scribendo minime observabat, merito creditur in illum locum ea omnia congessisse, quae, etsi aliis atque aliis diebus a Christo dicta fuerint, eodem tamen spectabant, quo ea, quae Christus illo die disseruit. Id autem coniicere est etiam ex insequente capite XXV Matthaei, in quod multae parabolae congestae sunt eodem pertinentes, quamquam nihil in eo reperitur, quod argumento esse queat eas una perpetuaque oratione a Christo esse narratas. Neque obstat exordium capitis XXVI, quasi ex hoc efficeretur contrarium eius, quod defendimus; etenim loquutio omnino eadem est, ac initio capitis XIX, in quo tamen aliud procul dubio significat, quam, quae deinde narrantur, acta ea fuisse statim, ut Christus, ea loquutus, quae sunt in capite XVIII, dicendi finem fecerit, sed vocabulum λόγους *sermones* idem valet ac *res*, quum in Matthaei ore tantumdem sonaret, ac hebraicum et syrochaldaicum דבר, proinde hunc ipsum huic vocabulo sensum subesse in Matth. XXVI, 1 pro comperto est.

No. CIX

Plerarumque omnium sententiarum, quae hic sunt, similes reperire est apud Matthaeum, diversis tamen in locis. Compara Luc. XII, 51—53 cum Matth. X, 34. 35, item Luc. XII, 54—56 cum Matth. XVI, 2—4, item Luc. XII, 58. 59 cum Matth. V, 25. 26. Similes, inquam, utraeque sunt, non unae atque eaedem; quod personae, loca, tempora, ceteraque adiuncta alia atque alia, nedum dissimilia verba dissimilesque enuntiationes plenissime comprobant, ut nemini videri queant utrique loci esse componendi.

No. CX

Parabolarum, quas Matthaeus in caput XIII, Marcus in caput IV, congesserunt, quaedam sunt etiam apud Lucam, non tamen una, sed pars in Luc. VIII, pars in Luc. XIII, ut quae non eodem omnes tempore a Christo dictae sint. Ex quo quis autumet illa Matthaei et Marci capita partienda esse, partemque cum Luc. VIII, partem cum Luc. XIII, componenda, maxime quum Matthaeus has omnes parabolas, in quibus est de *regno caelorum*, etsi fortasse non eodem tempore omnes a Christo

---

[1]) Conf. Luc. XII, 1. [2]) Ib. 1. 22. 32. 41 etc. [3]) Conf. Marc. XIII, 3. [4]) Luc. ib. 1.

dictas, in unum caput cogere dedita opera ac veluti coacervare voluisse videatur. Quibus positis iungere oporteret Matth. XIII, 1—23 et Marc. IV, 1—25 cum Luc. VIII, 4—18, quod utique fecimus (NN. LIV. LVI. LVIII), sed etiam Matth. XIII, 31—33 et Marc. IV, 30—32 cum Luc. XIII, 18—21. Verum secus existimavi, neque necesse esse visum est perturbare et invertere seriem atque ordinem parabolarum a Matthaeo et Marco descriptarum, atque alteras alteris dividere, quum nihil prohibeat credere aliquas harum parabolarum bis a Christo narratas esse. Quid vero, quod Matthaeus ipse testetur [1]) parabolas, quas retulit in XIII, 1—52, dictas esse ante illam Christi profectionem, quam in XIII, 52 commemoravit?

No. CXI

Hoc illud iter est, quod Christus Hierosolymam fecit sub diem festum encaeniorum, tribus fere mensibus ante obitum. Lege Lib. III. Diss. XLVIII. nn. 17 seqq. Ea vero, quae hoc die festo diebusque insequutis gesta a Christo legimus in Io. X, 22—XI, 54, collocanda esse inter versus 22 et 23 capitis XIII Lucae, in eiusdem illius dissertationis nn. 28 seqq. demonstravimus.

No. CXII

Christum ipso die festo encaeniorum, procul dubio non serius quam postridie, summum perendino, Hierosolyma discessisse, ut iret in Peraeam, ex Ioannis narratione clare satis apparet.

No. CXIII

Lazarum a mortuis Christus excitavit non multo post encaenia. Quum enim ex Peraea, quo statim post illud solemne secesserat (N. CXII), in Iudaeam ad Lazarum redire pararet, dixerunt *ei discipuli: Rabbi,* NUNC *quaerebant te Iudaei lapidare, et iterum vadis illuc?* Lege Lib. III. Diss. XLVIII. n. 29.

In urbem autem Ephrem secessisse idem dicendus est non multis diebus post Lazarum ad vitam revocatum. Id liquebit, si conferas, atque componas, tum tempus, quo Lazarum revivere iussit, tum modum, quo ea, quae mox acciderunt, Ioannes descripsit, tum moram, quam Christus, sicut idem ipse Ioannes narrat, traxit in illa urbe, tum ea, quae post moram hanc usque ad postremum Christi iter Hierosolymam gesta Lucas retulit [2]). Lege eiusdem illius dissertationis nn. 29 seqq.

No. CXIV. CXV

Ex Luc. XIII, 31 comperimus haec omnia eodem die accidisse, quumque Christus in Herodis ditione versaretur, proinde extra Iudaeam, ex Lucae autem XIII, 35 accidisse intra id tempus, quod intercessit inter Christi profectionem Hierosolyma post encaenia interque postremum eius iter ad hanc urbem. Ergo postquam peractis encaeniis Hierosolyma profectus in urbe Ephremo moratus per aliquod tempus iam fuerat, indeque discesserat. Lege Lib. III. Diss. XLVIII. nn. 29 seqq. Haec igitur post Io. XI, 54 ponenda sunt.

Christi verba, quae in finem huius capitis Lucas retulit, Matthaeus quoque commemoravit in extremo capite XXIII, idque, sicut apparet (N. CVI), non suo loco. Idcirco ea Matthaei περιχοπή huc transferenda fuit.

No. CXVI. CXVII. CXVIII

Sententiae bene multae in haec Lucae capita collectae sunt, quae apud Matthaeum quoque per diversas evangelii paginas sparsae reperiuntur. Nihil tamen transponendum esse putavimus, quum, sicut non semel diximus, nulla ratione prohibeamur credere id accidisse, quod usu venire solet, ut iterum atque adeo pluries hae sententiae a Christo proferrentur. Parabola illa descripta in Luc. XIV, 16—24 non eadem est, quae in Matth. XXII, 1—14. Lege N. CXLI. Altera in Luc. XV, 3—7, si ad argumentum attendas, alia non est, quam quae in Matth. XVIII, 12—14, non tamen iisdem verbis expressa; tum, quantumvis eadem, fieri potuit, ut bis a Christo narraretur. Neutram igitur, in neutro evangeliorum non suo loco descriptam esse suspicari est.

---

[1]) Matth. XIII, 53. [2]) Luc. XIII, 23—XVII, 10.

No. CXIX

Quod quaedam e Christi senteutiis in Luc. XVII, 1—6 descriptis relatae fueriut etiam a Matthaeo, nou unum tameu omnes in locum, non hoc quidquam adtentandum in ordine alterutrius evangelii, sed idem de his iudicium ferendum, quod de superioribus (NN. CXVI. CXVII. CXVIII).

Iter a Luca commemoratum in XVII, 11 illud est, quo Christus, Ephremo profectus, eque Iudaea per Samariam iu Galileeam regressus, inde Hierosolymam ultimo ire perrexit, inque eam perveuit paucis diebus ante obitum. Neque putes iuceptum hoc iter post illa, quee ante Luc. XVII, 11 leguntur, nam Christi ex urbe Ephremo in Galilaeam reversi Lucas superius in XIII, 31 iam meminerat, et, quaecumque is retulit post XIII, 22, omnia post Christi ex illa urbe discessum et iu Galilaeam adveutum ecta suut (NN. CXIV. CXV); sed uuuc mentionem itineris huius postremi, quamquam dudum incepti, Lucas iniicit, ut nos docent tum ea, quae proxime uarravit, tum quae statim est narraturus, iutra illud tempus evenisse, quo Christus hoc iter faciebat. Modus ipse, quo Lucas loquitur, id evincit; uou enim ait Christum tunc iter facere coepisse, sed, quum iter faceret Hierosolymam, transisse per mediem Samariam et Galilaeam, quae ita graece enuntievit: *Και ἐγενετο, ἐν τῳ πορευεσθαι αὐτον εἰς Ἱερουσαλημ, και αὐτος διηρχετο δια μεσου Σαμαρειας και Γαλιλαιας*, et quibus, vides opinor, ut, nou iuitium eut fiuem, sed totum itiueris tempus spatiumque complexus sit, intre quod ea, quae retulit, quaeque relaturus est, eveuerunt. Quum autem tali modo huius itiueris mentionem fecerit, apparet opportunius eam fecisse in media, quam in prima aut extrema narratione eorum, quae a Christo inter hoc iter egeudum gesta sunt; proinde nihil inde quis capiat quod cevilletur, quasi si Lucas quid admiserit minus congruens temporum ordini, quem tamen servandum sibi proposuisse professus est iu ipso evangelii exordio. Lege Lib. III. Diss. XLVIII. un. 27 seqq.

In Luc. XVII, 22—37 egitur idem argumentum, ac in Luc. XXI, 25—33, quae postreme pars est responsi a Christo dati discipulis eadem hac de re iuterrogantibus, quum quodam die simul in monte Oliveto una consedissent [1]. Non ergo mirum quaedam in hoc loco legi, quae, sicut Matthaeus ait iu XXIV, 37—41, Christus tuuc quoque dixerit, quum discipulis iu Oliveto illud dedit responsum, ut minime necesse sit credere haec a Matthaeo in aliam locum relata esse, ac temporum ordo postularet. Lucas vero, utpote cui *assecuto omnia a principio diligenter* [2]) compertum erat his haec a Christo dicta esse, ea pro suo instituto [3]) retulit, ubi Metthaeus omiserat, omisit, ubi retulerat.

No. CXXI

Ordo ac series eorum, quee deiuceps sequuntur, certiores nos faciunt nuuc locum esse iis, quae sunt in Metth. XIX, 13 seqq., proiude iis quoque, quae in Marc. X, 13 seqq.

No. CXXIV

Matthaeus in XX, 20. 21 et Marcus in X, 35—37 non contraria narrant, sed elia, nulloque negotio, quidqnid difficultetis in his esse videtur, removeas, si, ut fecimus, Marci verba, quae illam difficultatem afferunt, ponas iuter versns 21 et 22 Mattheei, coniuugasque Matth. XX, 22 et Marc. X, 38.

No. CXXV

Quaestio est multum agitate de caecis Hierichuntinis. Matthaeus duos hos fuisse affirmat, unum Mercus et Lucas, hic ante Christi ingressum in eam urbem, ille post egressum, visu donatum. Facile est Marcum et Lucam inter se veluti conciliare, imo nihil dicuut, quo dissentire videautur; nam alter caecus visum recepit aute, quam Christus Iericho ingrederetur, alter postquam is inde egressus fuit. Sed quid de Matthaeo? Scilicet id egisse, quod alias (NN. XXX. LXII. LXV. XCIII), ut idem genus res, praesertim proximis temporibus locisque gestas, coniunctiu commemoraret. Lege quae hec de re mox dicemus (N. CXXIX).

---

[1]) Matth. XXIV, 23 seqq. coll. 3; Marc. XIII, 21 seqq. coll. 3. NN. CXLVIII. CLI. [2]) Luc. I, 3. [3]) Lib. I. cap. III. n. 74.

No. CXXIX

Quum duorum caecorum sanationem, etsi alter altero prius visum receperit (N. CXXV), tamen Matthaeus coniunctim descripserit, mirari non est, quod pluralia verba adhibuerit, quae in Marci et Lucae narrationibus, utpote quorum alter de altero tantum caeco loquutus sit, singularia sunt. Hoc enim plerique omnes historici solent, quum coniunctim ea enuntiant, quae unus cum pluribus, sed singillatim, proinde verbis singularibus, loquutus est, ut pro singularibus pluralia verba usurpent. Cuius rei exempla praesto sunt in ipsis evangeliis, satisque sit meminisse hortationum, quas Lucas retulit habitas a Ioanne Baptista [1]). Sed neque illud officere potest nostrae sententiae, quod verba, tum quae uterque caecus Christo, tum quae Christus utrique, dixerunt, eadem omnino fuerint, quantum ex Matthaei narratione colligere est. Is enim prae ceteris evangelistis res perstringere potius solet, quam exponere. Illa vero verba maxime omnium obvia sunt ac translatitia, eaque ipsa, quae tantum non necessario a caecis et a Christo erant usurpanda, procul dubio quae omnium aptissima rei, quo simplicius simulque vividius fieri posset, strictim exprimendae, adeo ut et apud Marcum Lucamque vix ullum in illis discrimen deprehendas. Etenim alter caecus, quum comperisset, quae alteri pro voto evenerant, et ipse secus viam, qua Christus transiturus erat, consedit, ubi autem Christum propinquare sensit, ipse item, ac ille prior, clamare coepit, hunc Christus pari modo compellatus ita, ut priorem, quid vellet, percontatus est, idemque responsum, quod profecto non aliter fieri poterat, ab hoc tulit, quod ab illo, quippe quia uterque eamdem rem optabat, rogabatque.

No. CXXX

Quum Matthaeus, Marcus, et Lucas, post superiora statim describant postremum Christi adventum Hierosolymam, quae descriptio componenda erit cum Io. XII, 12 seqq., in quibus est de eadem hac re, liquet nunc locum esse extremo capiti XI Ioannis, hoc est, illis, quae Hierosolymae agebantur per eos dies, quibus Christus ad hanc urbem ultimo iter faciebat, adventabatque.

No. CXXXI

Quod alia Ioannes, alia Matthaeus et Marcus, commemorent, ubi coenam describunt Christo datam Bethaniae, non hoc compellimur Lightfooti commentum [2]) accipere, duas describi coenas aliam alio die factam [3]); non enim pugnantia hinc Matthaeus et Marcus, illinc Ioannes, retulerunt, sed disparia. Quin imo de una omnes atque eadem coena loquutos esse, vix dubitare sinit ceterarum rerum, quae in his tribus narrationibus leguntur, similitudo. Sed neque illud, quominus unam eamdemque rem narrari affirmemus, obstare potest, quod Ioannes aperte dicat coenam factam *ante sex dies paschae*, Matthaeus vero et Marcus dicere videantur biduo ante pascha [4]). Etenim hi nequnquam hoc dicunt, sed, quid biduo ante pascha acciderit, prius commemorant, postea coenam describunt, non tamen ita, ut quae intra illud biduum data sit. In eo autem loco ideo coenae huius meminisse videntur, quia, quum proxime narrassent, ut biduo ante pascha Iudaeorum primores consilium inierint, *ut Iesum dolo tenerent, et occiderent* [5]), vellentque mox referre, ut Iudas his consiliantibus operam in dolo hoc perficiendo se navaturum pactus fuerit, caussam quoque memoriae prodere voluerunt, qua Iudas ad id sceleris tandem impulsus fuit, quamque inter coenandum ei oblatam fuisse, etsi Matthaeus et Marcus ipsum non nominent, dicunt tamen, idque facile intelliges, si horum et Ioannis narrationes inter se compares. Lege Lib. III. Diss. XLIX.

No. CXXXII

Cave, putes Bethaniam a Marco et a Luca in hoc loco nominatam idem illud ipsum oppidum esse, quo Christus coenaverat, ac pernoctaverat, quamquam utraque Bethania in Oliveto posita esset. Incertum imo est, an haec Bethania oppidum fuerit, an potius certus quidam agri tractus, qualis etiam Bethphage fuisse creditur, quae pro Bethania a Matthaeo, una cum Bethania a Luca commemoratur, neque illud compertum, utramque Bethaniam unum atque idem nomen esse, ignota enim est forma ipsa sive hebraica, sive syrochaldaica, nominis utriusque. De his locis accurate disseruit

---

[1]) Luc. III, 12—14. [2]) Hor. hebr. et talmud. in Matth. XXVI, 6 et in Io. XIII, 1. 2. [3]) Lib. III. Diss. L. nn. 5—16. [4]) Matth. XXVI, 2; Marc. XIV, 1. [5]) Ib.

Lightfootus non una in pagina operis sui, cui titulus est *Horae hebraicae et talmudicae*. Ceterum Bethaniam Bethania distinguere ipsi Lucas et Ioannes nos docuerunt; hic enim scripsit oppidum Bethaniam *quasi stadiis quindecim* Hierosolyma distare [1]), ille aliam Bethaniam, longe minus, hoc est *sabbati iter* [2]), quae sunt stadia fere quinque [3]). Quo posito rationem ordinis, in quem quadruplicem hanc narrationem digessimus ac distinximus, nullo negotio percipias. Hoc unum animadverte, quod ad illas adclamationes *Hosanna, Benedictus, qui venit, cetera*, a Ioanne eas descriptas esse, quibus Hierosolymitae, urbe egressi, atque obviam Christo pergentes, hunc exceperunt, a ceteris, eas, quibus turba Christum comitata usa fuit, proinde a Ioanne prius, a ceteris postea, quum Christus asello insederat, factas dici. Lege Lib. III. ib.

Versus 17 et 18 Ioannis exhibent tum id, quod e superioribus consequitur, tum horum caussam, non igitur ab his sunt seiungendi. Versui vero 19 aptissime subiungitur, ac veluti cohaeret, versus 39 Lucae. His de caussis prius posuimus illos Ioannis continuoque hunc Lucae versum.

No. CXXXIII

Marcus in XI, 11 de Christi in urbem et in templum ingressu coniunctim loquitur, ut appareat Christum mox, ubi Hierosolymam advenit, ad templum adscendisse. Matthaeus in XXI, 12 Christi in templum ingressi meminit statim post eius adventum ad urbem, cuius meminerat in versu 10, non tamen coniunctim, imo ita, ut manifestum sit ipsum loqui de Christo in templum ingresso tunc, quum negotiatores inde eiecit; quod quum acciderit non illo die, quo is Hierosolymam advenerat, sed, sicut Marcus expresse adfirmat, postridie [4]), consequens est, ingressum in templum a Matthaeo commemoratum in versu 12 non illum esse, de quo est in Marci versu 11. Ast ea, quae Matthaeus in versus 14—16 retulit, utique in templo, sicut ipse ait, acta fuerunt, sed illo ipso die, quo Christus advenerat. Id colligimus primo ex adclamationibus, quarum mentio hic fit, iisdem ac illis, quibus Hierosolymitae Christum adventantem excepisse ac prosequuti esse superius dicti sunt; deinde ex eo, quod Matthaeus statim in versu 17 haec subiungat: *Et relictis illis abiit foras extra civitatem in Bethaniam*, quod si cum posterioribus compares cumque Marci narratione (N. CXXXV), comperies factum eodem illo ipso die, quo diximus. Versum autem 14 Matthaei, non prioribus, id est, versui 13, sed posterioribus iungi oportere apparet ex insequente versu 15.

No. CXXXIV

His, quae habet Ioannes in XII, 20—36, locus est continuo post Matth. XXI, 16, utpote quae facta dictaque fuerint eo die, quo Christus Hierosolymam advenerat. Etenim minime dubium est alio die facta haec dictaque fuisse, quam pridie mortis Christi, quum Ioannes narrare incipiens, quae post supremam coenam is egit, hoc utitur exordio: *Ante diem festum paschae* [5]), quo manifestum fit ipsum hactenus de iis loquutum, quae evenerant ante illum diem, qui dies fuit pridie mortis Christi, hic enim primo die azymorum in crucem actus est. Plura autem sunt, quae confirmant illa omnia eo die accidisse, quo diximus. Cum primis considera nullum vel levissimum indicium esse, quo secus opinemur; quare, quum ea narrentur continuo post Christi ingressum in illam urbem, eodem die omnia gesta esse merito creduntur. Sed ipsa Ioannis narratio argumenta suggerit, quibus id confirmemus. Nam desiderium illud Christi videndi, quo quidam Graeci acti fuisse dicuntur in Io. XII, 20—22, excitatum videtur grandi concursu, festivis adclamationibus, ceterisque laetitiae signis editis, quum Christus in urbem inque templum advenit. Quid autem erat *hora* illa, de qua Christus ita loquutus est: VENIT HORA, *ut clarificetur filius hominis*, in Io. XII, 23, nisi ille ipse dies, quo Hierosolymam advenit, ut tandem opus suum consummaret? Conf. Matth. XX, 17—19; Marc. X, 32—34; Luc. XVIII, 31—34. Compara etiam haec Christi verba cum illis, quae paulo post protulit: *Pater, salvifica me ex hac hora; sed propterea veni in horam hanc*, in Io. XII, 27. Continuo autem populo suam mortem praenuntiavit in Io. XII, 24, idque iterato in Io. XII, 32; cui praedictioni opportune admodum faciendae locus fuit procul dubio statim ab adventu in urbem abque pompa illa triumphali, qua exceptus fuit. Conturbatio vero, quae tunc Christum incessit, et de qua est in Io. XII, 27, unde orta credatur, nisi ex eo, quod ipse sentiret se iam ibi esse, ubi acerbissima

---

[1]) Io. XI, 18. [2]) Luc. XXIV, 50 coll. Act. I, 12. [3]) Lib. III. Diss. XLIX. n. 2. [4]) Marc. XI, 15. N. CXXXVI. [5]) Io. XIII, 1.

mors brevi sibi foret obeunda, interque populum, tuno quidem ipsi festivis vocibus adclamantem, sed qui paucis post diebus ipsum ad supplicium rapi flagitaturus esset? quae vera magis videbuntur, si meminerimus, ut paulo ante simile quid Christo acciderit, quum *videns civitatem flevit super illam* [1]). Ad haec testimonium, quod caelitus Christo datum a patre fuisse dicitur in Io. XII, 28, io loco datum fuisset, si mox ac Christus Hierosolymam advenerat, quo Hierosolymitae admouerentur, tandem id agerent, ad quod perpauci dies supererant. Item in loco, siquidem illo die, Christus haec dixisset: NUNC *iudicium est mundi,* NUNC *princeps huius mundi eiicietur foras,* quae sunt in Io. XII, 31, videlicet *adesse* iam *tempus,* quo haec fierent. Quae denique mouita legimus in Io. XII, 35. 36, minus provide in alium diem Christus distulisset, quum ium tum dies, nisi admodum pauci, superessent, quibus Hierosolymitae ea, quae monebantur, exsequi possent. Atque haec sunt, quae confirmare videntur, quaecumque Ioannes retulit in XII, 20—36, illo ipso die acta esse, quo Hierosolymam Christus ultimo advenit. Ponenda tamen esse post Matth. XXI, 16 eo efficitur, quod, sicut Ioannes ipse affirmat, Christus his dictis sese abscunderit; quod belle respondet eius secessui extra urbem commemorato a Matthaeo [2]) et a Marco [3]), neque alia, quum hic secessus, illius diei hora fieri potuit, idque appuret ex serie eorum, quae intra illum ipsum diem gesta iidem bi duo descripserunt.

Plane incompertum est, quo die Christus ea dixerit, quae sunt in Io. XII, 44—50, nisi quod nemo non intelligit ea afferri a Ioanne non *ἱστορικῶς*, sed *ἐλεγκτικῶς*, quorum oppositione illos coarguat, in quos proxime invectus est, quique *crediderunt in eum, sed propter Pharisaeos non confitebantur, ut e synagoga non eiicerentur*; quare illa Christi ab his Ioannis verbis separanda non sunt. Ipsis autem his Ioannis verbis totique *περικοπῇ* Io. XII, 37—43 ut alium locum assignemus, nulla caussa est, quum universalis quaedam adnotatio ea sit perversae ac pervicacis Iudaeorum mentis Christo obsequi huiusque doctrinae adsecosum adhibere recusantium.

No. CXXXV

Si diebus initium fiat, non, ut Iudaei solebant, a solis occasu, sed nostro more a media nocte, id, quod in hoc loco descripsimus ex Matth. XXI, 17 et ex Marc. XI, 11, factum fuit primo hebdomadae die circa vesperam, quod autem ex Matth. XXI, 18—19 et ex Marci XI, 12—14, postridie mane. Lege Lib. III. Diss. XLIX.

No. CXXXVI

Lege N. CXXXIII. Lucae verba *Et erat docens quotidie in templo*, non secus atque illa, quae sunt in extremo capite XXI (N. CLIV), in universum dicta sunt de postremis vitae diebus, quos Christus Hierosolymae egit; proinde ordo temporum minime postulat, ut ibi ea relinquamus, ubi a Luca scripta sunt. Contra ea versus 18 capitis XI Marci nequit a superiore versu 17 avelli, neo quidquam inter utrumque interseri orationis contextus patitur. Quum igitur versui 17 Marci respondeat Lucae versus 46, versui vero Marci 18 totum illud, quod Lucas retulit in alterum hemistichium versus 47 inque versum 48, ne series historiae *διατεσσάρων* turbetur, illa Lucae verba, quae sunt in primo hemistichio versus 47, post versum 48 transferantur necesse est.

No. CXXXVII

Quamquam haec, pro eo ut Matthaeus hoc historiae caput exposuit, cuiqnam videri queunt accidisse statim, ac Christo iubente exaruit ficus illa, de qua est in Matth. XXI, 18. 19, nemo tamen non perspicit illud e Matthaei verbis nequaquam effici nec esse consequens. Imn Marcus, qui utrumque literis consignavit, et ficum arefactam, et Christi discipulos prodigium admiratos, aperte ait alterum pridie, alterum postridie, contigisse (N. CXXXV). Licet tamen alio modo haec componas. Nam, quum Matthaeus diserte affirmet ficum Christi iussu *παραχρῆμα continuo* aruisse [4]), fieri utique potuit ut Christi discipuli, quum id vidissent, admiratione capti statim ea dicerent: *Quomodo continuo aruit!* quae leguntur in Matth. XXI, 20, postridie autem, sicut Marcus memoriae prodidit, *cum mane transirent,* viderent *ficum aridam factam a radicibus, et recordatus Petrus* diceret Christo: *Rabbi, ecce ficus, cui maledixisti aruit;* tunc autem, non vero pridie, Christus ea respondit, quae Matthaeus in XXI, 21. 22 et Marcus in XI, 22—24 retulerunt. Quibus positis versum 20 Matthaei

---

[1]) Luc. XIX, 41. [2]) Matth. XXI, 17. [3]) Marc. XI, 11. [4]) Matth. XXI, 19.

ponere oporteret superius in N. CXXXV, tertio loco, hoc est, post versus 18. 19. Quum tamen, ut dixi, constet, nam Marcus expressis verbis id dicit, Christum discipulis admirantibus respondisse, non illo ipso die, quo ficum arescere iussit, sed postridie, placet magis discipulorum verba a Christi responso non seiungi.

Atque haec satis quidem sunt ad utriusque narrationis συναλλαξιν conficiendam. Difficultatem tamen haud levem illud habere videtur, quod, quum Matthaeus dicat ficum *παραχρῆμα extemplo* ad Christi iussum fuisse arefactam, consequitur id Matthaeum ipsum, qui praesens aderat, aut certe aliqui apostolorum, a quibus ipse acceperit, suis oculis conspexisse. Qui igitur Petrus postridie potuit ita hac de re loqui, ut qui ad eam tunc primo animum adverteret? sic enim eius verba, qualia sunt in Marc. XI, 19, sonare videntur. Enimvero haud nostrarum partium est hanc difficultatem removere, sed eorum, qui grave negotium de evangeliis enarrandis atque explanandis suscipiunt. Dicam nihilominus, quod sentio. Tres veluti vias patere ad rem enodandam. Prima est, ut attentius Petri verba expendantur; si enim id fiat, pervidebimus ut necesse non sit haec in eum sensum accipere, qui illam parit difficultatem. Quid enim si Petrus nihil aliud voluit, nisi illud notare atque in mentem iis, qui aderant, reducere, quod pridie evenerat? huc certe videtur pertinere verbum *ἀναμνησθεὶς recordatus*, scilicet eius rei, quam pridie intuiti atque admirati fuerant. Deinde quid, si Petrus dicatur verbo *ἐξήρανται aruit* significare voluisse, ut ficus pridie arefacta, talis adhuc esset ariduque permaneret, prodigii perennitatem admiratus videlicet? Denique Matthaeus ait quidem ficum *παραχρῆμα extemplo* fuisse arefactam, non tamen ex toto, Marcus autem narrat, ut postridie eam viderint *arefactam a radicibus*; hoc itaque Petrus forte notavit, quod tota iam aruisset, quae pridie *extemplo* arescere coeperat.

No. CXLI

Nulla caussa apparet, cur parabola de regiis nuptiis a Matthaeo in hanc evangelii paginam relata eadem haberi debeat, atque illa de quodam homine magnam coenam adparante descripta in Luc. XIV, 16—24. Quin imo ipsa utriusque parabolae lectio atque inter se comparatio haud sinit haerere nos, quominus alteram ab altera separemus (N. CXVI).

No. CXLII

Matthaeus, Marcus, et Lucas, Christi et Sadducaeorum sermonem referunt, post quem Lucas ita concludit: *Et amplius non audebant eum quidquam interrogare.* Attamen Matthaeus et Marcus continuo narrare pergunt, ut Christus fuerit interrogatus, *quod esset primum omnium mandatorum* [1]), utque occasionem huic quaestioni dederit ille ipse sermo a Christo proxime habitus cum Sadducaeis. Neque huic ἐναντιοφανείᾳ satis remedium afferas, si hunc alterum sermonem, quem soli Matthaeus et Marcus literis consignarunt, inseras inter Lucae versus 39 et 40, ita ut versus hic Lucae 40 respondeat versibus 46 Matthaei et 34 Marci, in quibus eadem, quae in illo, dici videntur; difficultatis namque caput est, quod Lucas dicere videatur, post refutatos a Christo Sadducaeos, neminem ausum ulterius esse huiusmodi interrogationibus Christum incessere. Facile tamen rem totam enodabis, ubi consideraveris, ut Lucae verba, hnc ipso, quod subiuncta continuo sint sermoni habito cum Sadducaeis, appareat, de his tantum dicta esse. Id ea comprobant, atque confirmant, quae commemorata a Matthaeo ex ordine sequuntur, ut Christus Sadducaeos dato his responso silere coegerit, atque alii utique Sadducaeis ii fuerint, qui mox Christum interrogaruut. Quare perperam Lucae versum 40 cum illis Matthaei et Marci versibus una componeres.

No. CXLIII

Sadducaeis ad silentium compulsis, sicut Lucas narravit, non magis pro voto Pharisaeis scribisque Christi sapientiam tentantibus rem cecidisse, Matthaeus et Marcus scripserunt, Matthaeus quidem post descriptam rationem, qua Christus homines vicissim tentavit, Marcus autem ante, statimque post Christi responsum cuidam scribae interroganti datum. Non igitur dubitare est Pharisaeos scribasque obmutuisse, antequam Christus his vicem interrogatione sua, tametsi alio prorsus exitu, rependeret. Matthaeus vero, qui illud post hanc Christi interrogationem retulit, non tamen ait post hanc evenisse.

---

[1]) Marc. XII, 28; Matth. XXII, 34.

Itaque, non quasi si temporum rerumque gestarum ordo ac series id flagitarent, sed ut utriusque evangelistae narrationes παραλλήλως exhiberemus, alterum ex Matthaei versu 46 hemistichium illam rem continens ab altero avulsum huc transtulimus.

No. CXLVIII

Hic Christi et discipulorum sermo habitus fuit tertio hebdomadae die sub vesperam, illius, inquam, hebdomadae, cuius die sexto Christus actus fuit in crucem. Lege Lib. III. Diss. XLIX. Totum hunc sermonem, quem Matthaeus in XXIV, 3—42, Marcus in XIII, 3—37, et Lucas in XXI, 7—36, nobis exhibent, in quatuor partes dividere visum est, quarum prima triplicem quaestionem a discipulis propositam, ceterae tres singulae singulas responsiones singulis quaestionibus a Christo datas contineant; quo ii iuventur, quibus nonnihil negotii facessit rerum in his contentarum in certa quaedam capita distributio. Lege, quae de hoc sermone diximus in libris *De interpretatione scripturarum sacrarum* [1]).

No. CXLIX

In his componendis aliquid difficultatis nobis est a Marci versu 12. Etenim apud Matthaeum legimus Christum prius, quae suis, eaque in versu 9, tum in versu 10, quae ceteris sub mundi finem eventura essent, praedixisse; quare, si haec Matthaei et Lucae capita ita disponas, ut Matthaei versus 10, ordine haud immutato, sequatur Lucae versum 19, nil non liquebit. At Marci versus 12, qui Lucae versui 16 respondet, respondere simul videtur partim versui Matthaei 9, partim versui 10, inverso tamen ordine, ut, quae priora sunt in Marci versu 12, versui Matthaei 10 respondeant, versui autem 9, quae posteriora; quamquam versui Lucae 16, cui Marci versus 12 respondet, minime respondeat versus Matthaei 10, quum Christus in illo de suis loquatur, in hoc de aliis, sed solum versus 9 idque ex parte dumtaxat. Hinc anceps cuiquam videatur, utrum priora in Marci versu 12 versui Lucae 16 re ipsa respondeant, an versui Matthaei 10, cumque illo, an cum hoc componenda sint, hoc est, utrum eâ Christus de suis, an de aliis praedixerit. Verum versus Marci 13, in quo Christus eadem de re dicere pergens discipulos, qui praesentes aderant, alloquitur, idque ita, ut non modo his, sed etiam de his loquatur, non secus ac in Marci versu 11 fieri videmus, dubitationem omnem eximit, evincitque in Marci versu 12, quantus quantus hic est, nulla alia esse iis, quae sunt in versu Lucae 16, sed, immutatis dumtaxat verborum personis, omnia eadem in utroque, videlicet quae Christus non de aliis, sicut in Matthaei versu 10, sed de suis praedixit.

Versus Matthaei 14, utpote quod totius responsionis caput est, alio transferendus haud est; transferri igitur oportuit Marci versum 10.

No. CLII

Suum his proprium locum assignavimus, quo a superioribus distinguerentur ac separarentur, quippe quia locus non est in iis, quae Christus quaestioni illi triplici sibi ab apostolis propositae respondit.

No. CLIII

Parabolae, quae sunt in Matth. XXIV, 43—XXV, 46 ideo in hunc locum a Matthaeo congestae videntur, quia harum argumentum illud ipsum est, quod proximae Christi orationi fuit, tametsi aliae alias a Christo narratae esse credendae sint. Ex Lucae evangelio compertum habemus, quando Christus illas dixerit, quae leguntur in Matth. XXIV, 43—51. Lege N. CVIII. Ceteras, quae in capite XXV, ibi relinquamus necesse est, ubi Matthaeus posuit, quum quinam his suus sit locus, ignoremus.

No. CLV

Quomodo explicare oporteat primum versum capitis XXVI Matthaei, lege sub finem N. CVIII. Illa verba *Scitis, quia post biduum pascha fiet*, quae sunt in Matth. XXVI, 2, a Christo dicta esse vespere sub horam illam, in quam tertius hebdomadae dies Iudaeis exibat, in alio loco demonstramus [2]).

---

[1]) Lib. I. n. 339. [2]) Lib. III. Diss. XLIX. n. 3.

Quae Marcus ait: *Erat autem pascha et azyma post biduum, et quaerebant summi sacerdotes et scribae, quomodo eum dolo tenerent, et occiderent. Dicebant autem: Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo*, ne haec ita dictu putes, veluti si Hierosolymitarum primores id quaerere intra illud biduum coeperint, quum e contrario constet hoc ipsum pridem fieri coeptum [1]), sed sensus est, ut vel ex ipso solo verbo imperfecto *ἐζήτουν quaerebant* intelligere datur, incepisse illud biduum post illa, quae proxime narrata sunt, quumque incepit, iam eo consilio Hierosolymae agitari coepta fuisse. Nisi tamen, quod longe verius dixeris, Marcus in hoc loco non alia narrat, quam Matthaeus. Hic enim uit concilium eam ob rem coactum, idque postquam Christus illa *Scitis, quia post biduum pascha fiet,* iam protulerat, quum autem haec non ante extremum illius diei protulerit, qui more Iudaeorum dies erat hebdomadae tertius, mensisque nisanis duodecimus, tertius ante pascha, quumque magis credibile sit matutinis, quam vespertinis horis concilium esse habitum, efficitur habitum quarto hebdomadae die, mensis nisanis decimotertio, primoque bidui, quod ante pascha supererat. Quare de hoc concilio Marcus loqui videtur. Simili ratione, qua Marcus, tametsi non iisdem omnino verbis, Lucas haec commemoravit. Ex his igitur, quae diximus, ratio apparet huius *συναλλάξεως*. Ceterum compertum liquido habemus non idem a Matthaeo narrari in hoc loco, quod a Ioanne in XI, 47—53, quum illud actum fuerit intra biduum ante pascha Christique diem supremum, hoc autem, antequam is secederet Ephremum, Galilaeamque post hunc secessum repeteret, atque inde postremo veniret Hierosolymam. Lege N. CXIII.

No. CLVI

Sollemni sacro, quod pascha vocabatur, faciendo statae erant horae vespertinae ante solis occasum, in quem mensis nisanis dies XIV exibat, incipiebatque XV. Haec autem dies XV festa erat primaque septem dierum, qui dies azymorum nomen habebant [2]). Abstinentiae tamen fermenti initium fiebat vespere diei XIV [3]). Hinc mos adnumerandi diebus azymorum diem quoque hanc XIV, proinde et diversa loquendi ratio, ut modo septem, modo octo, esse hi dies dicerentur. Apud Maiemonidem haec legimus: *Quum dicitur: Prima die fermentum aedibus vestris eiicietis, traditione docentur prima die intelligi decimamquartam* [4]). Sed longe gravius praesto est Iosephi testimonium, qui quidem in tertio libro Antiquitatum haec ait: *Quintadecima autem die, paschatis sollemnitatem azymorum sollemnitas excipit* SEPTEM *diebus peragenda, per quam azymis vescuntur* [5]); ut in libro secundo: *Quare in memoriam*, inquit, *eius, quae tunc fuit, inopiae agimus per dies* OCTO *sollemnitatem azymorum dictam* [6]). Nulla ergo difficultas esse potest ab his Marci verbis: *Et primo die azymorum, quando pascha immolabant*, quae sunt in XIV, 12, multoque minus ab his, quae Lucas ait in XXII, 7: *Venit autem dies azymorum, in qua necesse erat occidi pascha*; uterque enim octo dies azymorum numerasse dicendus est, quorum primus esset dies mensis nisanis decimusquartus. Quibus positis nulla dubitatio esse potest, quin Matthaeus, quippe qui eamdem rem narrat atque illi duo, eumdem etiam diem XIV, non autem XV, significaverit, quum haec scripsit: *Prima autem die azymorum accesserunt discipuli ad Iesum, et cetera.* Itaque Christus die XVI kal. april. anni aerae vulgaris XXIX, quae dies quinta erat hebdomadae, et XIV mensis nisanis, horis pomeridianis, ante solis occasum Hierosolymam duos apostolos misit, qui ea, quae opus erant, procurarent, sollemneque epulum adpararent, ipseque mox eos subsequutus fuit. Haec non uno argumento confirmantur. Apostolis enim urbem ingredientibus, sicut legimus in Marc. XIV, 13 et in Luc. XXII, 10, occurrit *homo lagenam aquae βαστάζων baiulans*, quod quum die festo non liceret, nondum dies XV inceptus fuisse dicendus est, quum illuc hi pervenerunt. Cur autem Marcus ita loquutus est: *Prima die azymorum, ὅτε* QUANDO *pascha immolabant, dicunt ei discipuli: et cetera?* cur non dixit *ἐν ᾗ in qua* die, ut Lucas? Nonne illud *ὅτε quando* melius in eum sensum accipias, ut, nequaquam ad primum diem azymorum id referatur, sed horam ipsam diei designet, qua *pascha immolabant*, tempus, inquam, vespertinum, quod erat ab hora nona ad solis occasum, illaque hora apostoli missi dicantur? Hoc ipsum significare videntur Lucae verba *ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα in qua necesse erat occidi pascha*, scilicet, non ad epulum parandum dumtaxat, sed et ad faciendum agno apostolos missos fuisse. Hanc Lucae verborum explicationem, atque adeo rem ipsam, illud porro confirmat, quod in illo sollemni agnum mactare, etsi non sine sacerdotum ministerio, eorum erat, qui illum his afferebant,

---

[1]) Io. XI, 47—53. [2]) Ex. XII, 6. 15—20. [3]) Ib. 18. [4]) De fermento et azymo sect. II ap. *Lightfoot.* Minister. templi cap. XII. sect 2. [5]) Antiq. L. III. c. 10. § 5. Conf. Lib. XI. c. 4. § 8. [6]) Ib. L. II. c. 15. § 1.

afferebant autem, qui erant comesturi [1]). Accedit, quod *ἑτοιμασαι το πασχα parare pascha* non aliud significare videntur, quam illam sollemnium praeparationem, quae a Iudaeis הכנה dici ac pridie dierum festorum fieri solebat [2]). Ad haec, quum Christus dicitur hos misisse in orbem, liquet eum tunc fuisse extra orbem. Ubi vero, nisi Bethaniae? hic enim domum habuit illis diebus, per quos horis diurnis Hierosolymae versabatur [3]). At Bethania ab hac urbe distabat stadiis quindecim (N. CXXXII), itinere triplo eius, quod diebus festis confici fas erat; non ergo illi duo mitti potuerunt post solis occasum, quum iam dies festos azymorum, mensisque nisanis decimusquintos inceptos erat. Imo, quum ipse Christus Bethania Hierosolymam non discesserit, nisi aliquo horae spatio post duos apostolos, quumque eadem illa de caussa putandus sit discessisse tanto temporis spatio ante solis occasum, ut sole occidente non longior via Hierosolymam usque emetienda superesset, quam die festo liceret, consequitur missos illos fuisse, aliquammulta hora ante exitum diei XIV.

Quae Christi verba leguntur in Luc. XXII, 18, loco ea scripta esse facile intelliges, ubi versum hunc 18 contuleris cum 16; sicut enim hic versui 15, ita versui 17 ille respondet. Verum eadem haec verba et apud Matthaeum reperias in XXVI, 29, et apud Marcum in XIV, 25, alio tamen in loco posita, ac apud Lucam, veluti post institutam eucharistiam a Christo pronuntiata; quod, si ita foret, difficultate haud vacaret. Non illud urgebo, ut minus veri simile esse videatur intra exiguum horae momentum eamdem sententiam bis a Christo fuisse enuntiatam, quamquam nec praeceptum ullum ea continent, neque consilium, neque monitum, non hortationem aliquam, non redargutionem, non aliud, quod inculcari oporteret, sed meram rei utique futurae narrationem. Non ergo hoc urgebo, tametsi nihil huius simile in Christi sermonibus aut orationibus de facili deprehendas, quae autem veluti talia quidam nobis opponunt deprompta ex Ioannis XIV, 13 et XVI, 23, ab re esse patet, horum enim altera Christus dixit, quum adhuc erat in coenaculo, altera longe post illa, quum e coenaculo iam fuerat egressus [4]), neque una atque eadem est utrorumque sententia, hortationesque ad Deum orandum utraque sunt. Ast difficultatem sane graviorem habet quaestio, cur Christus ita loquutus fuisset tantum *de genimine vitis*, postquam sanguinem suum apostolis potandum dederat, non item de pane, postquam corpus suum porrexerat edendum. Itaque, hanc difficultatem ut amoveas, animadverte, ut, quae a Christo dicta atque acta Lucas retulit in XXII, 15—18, Matthaeus prope ex toto praeterierit; quum tamen is memoriae prodere vellet summum eorum, quae inter ea Christus praedixerat, adque id satis foret alteru ex illis duabus Christi praedictionibus, utpote in idem spectantibus atque ex hac parte prorsus geminis, hanc unam literis consignavit, tamen post coenae descriptionem, eo quod alius locus non esset in ipsius evangelio, in quo ea poneretur. Marcus autem Matthaeum transcripsit. Atque hae mihi caussae fuerunt, cur Matthaei XXVI, 29 et Marci XIV, 25 huc transferrem, cumque Lucae XXII, 18 componerem.

No. CLVII

Christus, quum esset in coenaculo, pluries loquutus est de proditione, quam Iudas iam erat exsequuturus, ter tamen apertius, quam alias, primo ante institutam eucharistiam, eaque dixit, quae sunt in Matth. XXVI, 21—25 et in Marc. XIV, 18—21, secundo mox ab eucharistia instituta, quae legimus in Luc. XXII, 21—23, tertio, postquam apostolorum pedes laverat, quae Ioannes retulit in XIII, 21—26. Ipse ordo, quo evangelistae haec narrant, eos refellit, qui autumant Christum illa de re, non pluries sed vel semel, vel bis, apertius esse loquutum, simulque una continenti oratione aut duabus illa verba protulisse, quae seiunctim ac separatim ab eo per intervallum prolata fuisse affirmamus, atque ita autumant, quamquam nihil est, ex quo quis suspicetur inversum esse ordinem, quod tamen illi ponant necesse est, narrationum Matthaei et Marci, neque enim quidquam veri magis simile est, quam ut Christus intra illud temporis spatium pluries occasionem ceperit immane facinus perstringendi, tum quod vehementer ob id doleret, atque angeretur, tum ut discipulo ad resipiscendum hos veluti stimulos adhiberet. Ad hoc alia sunt, quae Lucas, alia, quae Matthaeus et Marcus Christum loquentem inducunt (N. CLIX), quod autem utraque in similem comminationem desinant, non hoc quisquam iure concludat partes haec esse unius atque eiusdem orationis. Qui vero negant his, quae secundo de Iudae proditione Christus loquutus est, a Luca descriptis distingui ac separari oportere ea, quae idem ipse Christus eadem de re loquens inducitur a Ioanne, positum habent Christum discipulorum pedes lavisse ante institutam eucharistiam, ex Ioanne enim discimus Christum

[1]) Lib. III. Diss. L. n. 2. [2]) Ib. n. 31. [3]) Lib. III. Diss. XLIX. n. 3. [4]) Conf. Io. XIV, 31.

post hanc lotionem illa loquutum esse, ex Luca autem continuo post ea verba, quibus eucharistiam confecit; verum infra ostendemus eucharistiam ante ablutos discipulorum pedes a Christo esse confectam (N. CLX). At dubitatur, qui fieri potuerit, ut, postea quam Christus semel atque iterum proditorem notaverat, nondum apostoli intelligerent, de quonam is loqueretur, adeo ut, quum tertio id faceret, animi penderent adhuc, adspicerentque *ad invicem . . . haesitantes, de quo diceret* [1]. Neque, dubitandi rationem praebent haec, quae dixit, quum secundo de Iudae proditione loquutus est, *Veruntamen ecce manus tradentis me mecum est in mensa* [2], nam nequaquam necessario significant unius Iudae manum tunc fuisse super mensam, quo indicio proditor certo deprehenderetur, imo non hunc esse eorum sensum liquido intelligimus ex eo, quod ceteri, his auditis, coeperint *quaerere inter se, quis esset ex eis, qui hoc facturus esset* [3], sed sensus est Iudae, aeque ac ceterorum, manum fuisse super mensam, in qua Christi quoque manus tunc erat. Etenim simili plane ratione interpretanda sunt haec, quae primo Christus dixerat de Iuda, *Qui intingit mecum manum in paropside, hic me tradet*, sic a Matthaeo relata, a Marco autem ita, *Unus ex duodecim, qui intingit mecum manum in catino*, quippe quae non minus vere dicta forent, si multi, quam si unus Iudas simul cum Christo, atque adeo si Iudas utique intra eamdem horam, quamquam non uno atque eodem horae momento, ac Christus, manum ad catinum extendisset. Credere etiam est indicium a Christo suppeditatum haud fuisse ab apostolis perceptum, eo quod Iudas, se deprehensum sentiens, manum illico de mensa retraxerit. Neque respondere iuvat voluisse Christum indicium proditoris exhibere, ideoque illis verbis aliquid significasse, quod unus Iudas tunc faceret, quod tamen, si ea, quae affirmamus, vera essent, dicendus foret minime fecisse; ne quis, inquam, ita respondeat. Etenim constat haudquaquam Christo ea dicenti atque agenti curae fuisse, ut proditorem suum ipse ceteris proderet, ac manifestaret, neque enim id suspicari sinunt ratio ac modus dicendi atque agendi, quibus tunc usus est, quippe qui ne verbo quidem aliquo aut nutu Iudam apertius indicaverit, sed ut hunc certiorem faceret patere sibi ipsius consilia, atque hoc modo ad frugem corrigeret. Ceterum summa sententiae subiectae Christi verbis, tum quae Matthaeus et Marcus, tum quae Lucas, descripserunt, haec est, proditorem esse unum de accumbentibus, eadem ipsa, quae subest verbis postremo loco illa de re a Christo dictis et a Ioanne descriptis, *Qui manducat meum panem, levabit contra me calcaneum suum* [4]. Non ergo ex Christi verbis, sive quae Lucas, sive quae Matthaeus et Marcus, literis consignarunt, est repetenda, sed ex eo, quod Iudas, quum Christus primo proditorem indicio quodam minime certo ac definito designavit, ita palam ceteris hunc percontatus est: *Numquid ego sum, rabbi?* cui Christus: *Tu dixisti;* quae in Matth. XXVI, 25 legere est. In promptu tamen est, quo haec dubitatio eximatur; scilicet eo ipso, quod post haec proditor ignotus adhuc ceteris esse pergeret, effici illum brevem sermonem Christi et Iudae ita fuisse habitum, ut ceteri, quae hi duo dixerant, saltem quae Christus responderat, non omnes audierint, vixque aliquis intellexerit neque aliter, quam de responsionis sensu subdubitans. Lege Lib. III. Diss. L. n. 12.

No. CLVIII

In Lib. III. Diss. L. n. 17 ostendimus, Ioannem ipso initio capitis XIII indicasse eucharistiam a Christo institutam; quo posito primus huius capitis versus dicendus est continere summam eorum, quae ceteri evangelistae fusius exposuerunt, proinde ante narrationem ab his ea de re conscriptam ponendus, ut fecimus.

No. CLIX

Lege N. CLVII. Multiplex discrimen inter haec intercedens interque superiora Christi verba ibi a nobis descripta, iure mireris, quod ita nullum quibusdam videatur, ut utraque, nisi unam atque eamdem orationem, esse existiment. Attamen illa a Christo dicta fuerunt *ἐσθιόντων αὐτῶν* [5], inter coenandum, haec *μετὰ τὸ δειπνῆσαι postquam coenavit* [6]. Illa ita exorsus est, ut nullo modo proditorem iudicaret [7], haec non sine quodam, quamvis universali, proditoris indicio. Illa ut apostoli audierunt, Christum quisque, an de ipso diceret, interrogare coepit [8], ut vero haec, iam non a Christo, sed *coeperunt quaerere inter se*, non quidem, an ipse, quisque, verum, *quis esset ex eis, qui hoc facturus esset.* Post illa Iudas, aeque ac ceteri, Christum percontatus est [9] post haec non

---

[1]) Io. XIII, 22. [2]) Luc. XXII, 21. [3]) Ib. 23. [4]) Io. XIII, 18. [5]) Matth. XXVI, 21; Marc. XIV, 18. [6]) Luc. XXII, 20. [7]) Matth. et Marc. ib. [8]) Matth. ib. 22; Marc. ib. 19. [9]) Matth. ib. 25.

item. Christns, nbi illa protnlerat, apostolis interrogantibus aliqaod responsum dedit [1]), nbi vero haec, nullum, quippe qnis interrogatus minime fuerat. Post utraque affirmnvit *filium hominis* in eo esse, ut e terris abirat, sed antea dixerat id fieri necesse esse *καθως γεγραπται περι αὐτου sicut scriptum est de eo* [2]), postea vero *κατα το ὡρισμενον secundum quod definitum est.*

No. CLX

Coenam commemoratam in Io. XIII, 2 illam esse, in qua Christus supremo vitae die pascha comedit, et eucharistiam instituit, quidquid secus Lightfooto visum sit (N. CXXXI), pluribus argumentis evicimns in Lib. III. Diss. L. Disputatur antem, utrum eucharistia a Christo instituta fuerit ante, an postea, quam apostolorum pedes lavit. Quae disceptatio, dicam enim aperte, de earum numero est, in qnibus habendis altera certantium pars non rationum momentis ducnntur, sed opinionibus antea animo conceptis, neque, quid verba sonent intelligere, sed, qnod ipsis anticipatnm est, e verbis elicere adnituntur: in summa rem sic, ut aiunt, se habere contendunt, qnia sic eam se habere volnnt. Etenim sunt, qui *προληπτικως* affirmant illam pedum lotionem eo pertinnisse, nt animi munditics significaretur, qua sint oportet, qui ad eucharistiam sumendam accedunt. Hoc illis fixum est anticipatnmqne; hinc conclusio, eucharistinm a Christo institutam esse post ablntos discipulorum pedes. Ast ipsi viderint, quaenam sit argumentationis huius suae vis, dum nobis liceat esm sententiam praeferre, qnae ex evangelistarum narrationibus necessaria consequutione colligitnr. Ioannem de eucharistiae confectione loqui in primo capitis XIII versu evincimus in alio loco (N. CLVIII). Postea continno narrat, nt Christus *coena facta* apostolorum pedes laverit. Ergo, nisi pntare velis Ioannem in hoc loco, quod nnmquam alias, praepostera narratione usum esse, atque historiae ordinem invertisse, quid concludere oporteat, probe sentias. Lucas quidem ait Christum calicem consecrasse *postquam coenavit* vel, sicnt est in graeco exemplari, *μετα το δειπνησαι postquam coenatum est* [3]). Sed cum primis rogo, cur id Lncas adnotaverit, ubi de calice loqnitur, non autem potius aut etiam, ubi de pane? Nihil hic extricabis, nisi illa *μετα το δειπνησαι* dicta sint de ipso coenae exitn ac fine, volueritqne Lucas significare, id, quod de calice narrat, postremum esse eorum, qnae Christus inter coenandum egit. Quid vero, quod Matthaeus et Marcus diserte dicant eucharistiam institutam Christo atque apostolis *coenantibus* et *manducantibus*? Quo pacto, sodes, ambas narrationes, horum, inqnam, et Lucae, nna componas, vincasque alteram alteri minime adversari, nisi si dixeris id factum vel in ipso coenae exitu ac fine, siquidem pro coenae parte id habeas, vel continuo post coenam nullo intervallo, si secus? Qnum igitur Matthaeus, Marcus, et Lucas tradant, eucharistiam in ipsa coena esse confectam, ita ut inter coenam interque eucharistiae confectionem nihil interpositnm sit, Ioannes antem apostolorum pedes *δειπνου γενομενου coena facta* ablutos, velis, nolis, illnd ante, hoc post, factum dicas necesse est. Mirari autem est, ut, qui contrariam sententiam tuentur, huic adeo, nt faciunt, tenaciter adhaereant, tametsi appareat, qnanta perplexitate impediantur, quum eucharistiae confectioni locum quaerunt intra sermonem illum longiorem post pedum lotionem habitum relatumque in evangelium Ioannis, in quo sermone, quod non minus mirandum foret, si vera illi dicerent, ne *γρυ* quidem de eucharistia. Sed illud nullo facto ferendum videtur, ita ab illis evangelium *μονοτεσσαρον* componi, neqne enim aliter qneunt, ut primum verba illa Ioannis *Et coena facta* in eo collocent, deinde pedum lotionem, postremum haec Matthaei et Marci verba *Coenantibus autem eis et manducantibus* quibus initium fit narrationi de instituta eucharistia.

No. CLXI

Illa apostolorum contentio de primatu qnando exstiterit, non uno argumento comperimus. Ordo namque rerum a Luca narratarum ostendit apostolos, postquam Christus Iudae facinus iterum praedixerat, quod continuo fecit post confectam eucharistiam (N. CLIX), ea de re certasse, attamen ante, qnam Christus Petro lapsum primo praenuntiaret. Prima autem haec huius lapsus praedictio, non apud Lucam dumtaxat, sed et apud Ioannem legitur in XIII, 36—38. Locus igitur illi contentioni fuerit oportet inter ea, quae a Ioanne relata sunt in XIII, 2—35. Inter haec autem si quaerimus, quidnam apostolis occasionem praebere qniverit illa de re inter se certandi, unum hoc subit, quod Christum conspexerint stantem ante ipsorum pedes hos abluere atque abstergere linteo,

---

[1]) Matth. ib. 23; Marc. ib. 20. [2]) Marc. ib. 21; Matth. ib. 24. [3]) Luc. XXII, 20.

ut qui ipsos obsequio prosequi vellet. Ipsa id comprobant Christi verba a Luca in XXII, 27 commemorata: *Nam quis* MAIOR *est, qui recumbit, an qui ministrat? Ego autem in medio vestrum sum, sicut, qui ministrat*, ex quibus manifesto apparet, dum contentio illa ferbuit, apostolos accubuisse, Christum ministrasse; qua de re plene tibi mecum constabit, ubi animadverteris, ut Christus haec dicens vellet ea, quae proxime apostolos docuerat, praesente exemplo confirmare. Conf. Luc. XXII, 27 cum 26. Ad haec, si res, sicut dicimus, ita se habuit, magis atque magis perspicimus, ut opportune et e re nata sequatur oratio, quam Christus habuit statim, ac post ablutos apostolorum pedes iterum recubuit, in Io. XIII, 12—20 relatam.

No. CLXII

Lege, quae in N. CLVII diximus de Iudae facinore ter a Christo in coenaculo apertius praedicto. An ex comparatis inter se Io. XIII, 26. 27 et Luc. XXII, 3 effici possit, quod a Lightfooto (N. CXXXI) defenditur, Ioannem in hoc loco de eadem illa coena dicere, de qua Matthaeus in XXVI, 6—13 et Marcus in XIV, 3—9, disputamus in Lib. III. Diss. L. n. 8. In eodem hoc loco nn. 7—15. 21 explicata habemus, si quae sunt inter reliqua huius capitis, quae aliquam quaestionem praebent.

No. CLXIII

Lucas et Ioannes aiunt lapsum Petro praedictum a Christo esse, quum adhuc essent in coenaculo, Matthaeus et Marcus, postquam inde Christus cum suis discesserat ad Olivetum. Quum nihil nos credere cogat a Matthaeo et a Marco in his narrandis ordinem rerum ac temporum minus esse observatum, quoniam, sicut ter Iudae proditionem, ita bis Petro lapsum Christus praedicere potuit, utique lapsum hunc bis a Christo praedictum fuisse credimus. Sed neque est, cur suspicemur praedictionem aliam a Luca, aliam a Ioanne, referri, quum uterque eam dicat in coenaculo factam; non ergo Lucae et Ioannis narrationes separare licet, quae ceteroquin commodissime una componuntur. Quippe Petro Christum interrogaati, sicut legimus in Io. XIII, 37, peropportune Christus ea responderit, quae in Lucae XXII, 31. Ipsam praedictionem eadem prope dictione utrobique expressam videmus, aliaque, quam apud Matthaeum et Marcum, nisi quod Ioannes habet *Amen amen* illud suum, quod in eius dumtaxat evangelio reperire est, Lucas vero hebraicas voces ut solet [1]), omisit, addiditque *hodie* et *nosse*, quae Ioannes non habet.

No. CLXIV

Quae sunt in Luc. XXII, 35—38, quaedam esse videntur explicatio, *ἐσχηματισμένη* ex parte, eorum, quae sunt in versu 31. Apte autem his subiungitur illud *Non turbetur cor vestrum*, quod est in Io. XIV, 1. Illud indubium, non esse, cur haec Lucae *περιχοπή* a superiore avellatur.

No. CLXV. CLXVI

Verba, quibus absolvitur Ioannis caput XIV ita cohaereut cum Matth. XXVI, 30, cum Marc. XIV, 26, cum Luc. XXII, 39, ut nemo non sentiat in his dici factum, quod illis verbis Christus fieri iusserat. Hi Matthaei, Marci, et Lucae versus potuissent integri poni in hoc loco; cur hos dissecuerim, dicam inferius in N. CLXX.

No. CLXVII

Ex iis, quae modo adnotavimus (NN. CLXV. CLXVI), consequitur Christi orationem, cuius initium est in Io. XV, 1, finis vero in Io. XVII, 26, habitam esse, quum ipse e coenaculo egressus Olivetum petebat.

No. CLXVIII

Sunt, quibus praedictio descripta in Io. XVI, 32 eadem illa ipsa esse videatur, quae est in Matth. XXVI, 31 et in Marc. XIV, 27, atque idcirco utramque coniungi inque eodem loco poni

[1]) Lib. I. cap. III. n. 71.

iubeant. Nec diffiteor verbum *dispergamini*, quod Christus usurpat apud Ioannem, respondere verbo *dispergentur*, quod apud Matthaeum et Marcum a Zacharia mutuatur. Verum haec velim consideres. Quod a Christo praedictum legimus in Ioanne, haud tale esse, quod apostolis culpae verti posset, secus vero sentiendum de praedictione a Matthaeo et Marco literis consignata. Quid enim in hac altera sonet verbum σκανδαλίζεσθαι, Petrus nos docuit tunc, quum hoc verbo audito ita Christo respondit: ***Etsi omnes scandalizati fuerint in te, ego numquam scandalizabor*** [1]), quibus, quod nemo non intelligit, sese quadam veluti criminatione liberare studuit, idque sic esse ea evincunt, quae Petro Christus statim reposuit [2]). Verum quidnam criminis in hoc, quod ipse et socii forent dispergendi? Non igitur praedictio, quae est apud Ioannem, eam sollicitudinem Petro iniicere potuit, proinde neque locus illi Petri responso post hanc praedictionem erat, atque adeo haec alia sit oportet atque illa, quam Matthaeus et Marcus retulerunt.

No. CLXX

Egressum ex urbe hoc in loco a Ioanne commemorari pro comperto est, non autem e coenaculo, quippe quem longe ante hunc commemoraverit, habitamque inter utrumque a Christo longiorem orationem, quam scripto etiam nobis reliquit. Lege NN. CLXV et CLXVI. Haec Matthaei, Marci, et Lucae hemistichia huc transtulimus, non quod ita fieri necesse foret, sed quod, itineris terminum quum indicent, locus magis eorum proprius post iniectam egressus ex urbe mentionem esse videatur.

No. CLXXI

Recole, quae diximus in NN. CLXIII et CLXVIII. Quum intra Christi orationem XV, XVI, et XVII Ioannis capitibus comprehensam non sit, quo hanc alteram inseras praedictionem culpae a Petro committendae, orationem autem suam Christus protraxerit, quantum ex Ioannis narratione conlicimus [3]), usque ad egressum ex urbe, in hoc loco ea praedictio ponenda fuit, maxime quum post egressum ex urbe posuerimus alteram partem Matth. XXVI, 30, Marc. XIV, 23, et Luc. XXII, 39. Quod si talis versuum dissectio minime arrideat, malisque integros suo loco relinquere, non multum repugnaverim, quominus hanc quoque alteram praedictionem ponas ante Io. XV. Attamen ad illud animum advertas oportet, ut non unius Petri, sed et ceterorum culpa praedicatur, culpa, inquam, sicut supra demonstravimus (N. CLXVIII). Quo posito constat tria post coenam apostolis a Christo distinctis temporibus ac praedictionibus fuisse praenuntiata per illam noctem futura, videlicet Satanae in ipsos molimina [4]), ipsorum dispersionem [5]), culpam, ab ipsis committendam, de qua est in his locis Matthaei et Marci. Iam vero, si hoc ipso ordine haec praedicta fuerunt, ordinis ratio manifeste patet, gradus enim in his fit a levioribus ad graviora; quam tamen gradationem atque adeo totum hunc ordinem perverti cernas, ubi culpa ante dispersionem praenuntiata dicatur. Hinc caussa, quae has Matthaei et Marci περιχοπὰς in hoc loco potius, quam ante Io. XV ponere suasit.

No. CLXXIII

Non est dubium, quin in Luc. XXII, 41 eadem narrentur, quae in Matth. XXVI, 39 et in Marc. XIV, 35, Lucae autem verba *quantum iactus est lapidis* explicatio sint adverbiorum *pusillum* et *paululum*, quae Matthaeus et Marcus usurparunt, nec secus, atque haec, distantiam significent inter locum, in quo Christus superiora loquutus fuerat, interque illum, quo processit. Quare in Lucae quoque XXII, 40 eadem narrentur necesse est, quae in Matth. XXVI, 38 et in Marc. XIV, 34, proinde alia iis, quae in Matth. XXVI, 36 et in Marc. XIV, 32. Quae sunt in Luc. XXII, 43. 44, nemo, puto, negabit rectius credi ea evenisse sub finem postremarum Christi precum.

No. CLXXIV

Ex ipsa quatuor evangeliorum comparatione comperimus, imo res ipsa demonstrat, aurem Malcho abscissam esse a Petro, postquam Iudas Christum fuerat osculatus, attamen priusquam huic milites manus iniicerent. Partiri ergo oportuit versum 50 capitis XXVI Matthaei, alioque transferre alterum hemistichium una cum integro versu 46 capitis XV Marci.

---

[1]) Matth. XXVI, 33. [2]) Ib. 34. [3]) Conf. Io. XVIII, 1 et N. CLXX. [4]) Luc. XXII, 31. [5]) Io. XVI, 12.

No. CLXXVI

Quod in Luc. XXII, 50 verbum *percussit* transposuimus, fecimus, non servandi rerum ordinis caussa, cui, ni id fieret, aeque bene foret, sed ut verborum ordo idem esset in Luca, qui in Ioanne.
Reliquum historiae partem, etiamsi continuis evangeliorum capitibus ex ordine comprehensa sit, distinquere tamen ac distribute in hanc *συναλλαξιν* referre placuit, tum ut aliqua servaretur horum ac superiorum proportio distributionis, tum ut singula facilius invenirentur, tum denique ne adnotationum capita longius, quam par est, perque plures paginas excurrerent, quod minus commode, potissimum quum eas inter se comparare oportet, accidere visum est.

No. CLXXVII

Appellationes *principis sacerdotum*, *summi sacerdotis*, *pontificis*, quae hic leguntur, redditae sunt pro uno eodemque graeco nomine *ἀρχιερευς*. A Marco et a Luca, quod ad hanc appellationem, nulla nobis est difficultas, non enim dicunt quinam is *ἀρχιερευς* fuerit. Annas autem, quem Ioannes nominat, *ἀρχιερευς* et ipse erat, itaque eum una cum Caipha Lucas in alio loco appellavit [1]); quin imo Ioannes, non modo id nos credere sinit, ubi Caipham dicit *ἀρχιερεα* pontificem *anni illius*, quo satis significat id, quod aliunde compertum habemus, alios praeter hunc fuisse *ἀρχιερεις*, tametsi non *anni illius*, quorum unus esse Annas potuit, sed omni nos difficultate liberat, quum narrat, ut ostiaria illius domus, in qua Annas tunc erat, Petrum ingredi siverit rogante quodam Christi discipulo, quippe quia is *ἀρχιερει* notus erat; ex quibus alterutrum efficitur, vel illam, in qua Annas tunc erat, Caiphae domum fuisse, quo posito iam nihil negotii nobis ab ea appellatione fieret, vel ipsum quoque Annam fuisse *ἀρχιερεα*. Denique hunc Ioannes *ἀρχιερεα* aperte dicit paullo post [2]); neque enim ferendum, quod quidam, ut Ioannis narrationem cum ceterorum componant, fieri iubent, ea, quae sunt in Io. XVIII, 19—23, ultra versum 24 transponi, quasi Ioannes omnia hic perturbasset, appellationemque *ἀρχιερεως*, quae est in versu 19, non ad Annam referri, de quo, omnibus, ut sunt, relictis, Ioannes in hoc versu adhuc loqui dicendus est, sed ad Caipham, ad quem is Christum ab Anna missum narrat in versu 24. Lege Lib. III. Diss. XXVIII. Alicuius tamen quaestionis esse illud videtur, cur Christum, quem, simul ac comprehensus fuit, ductum ad Annam Ioannes dicit, Matthaeus ductum dicat ad Caipham. Nisi tamen omnia me fallunt, hic quoque accidit, quod alias non raro, ut iis, qui hac quaestione distinentur, anticipatum quodammodo sit contrarium, quam quod ex his evangelistarum narrationibus liquido consequitur, atque argumento *ἐναντιοφανειας* sint ea ipsa, quibus *ἐναντιοφανεια* haec, si qua foret, prorsus discuteretur. Quo pacto, inquiunt, haec cohaereant? Christus uno atque eodem tempore ad Annam et ad Caipham ductus, mox tamen ab Anna missus ad Caipham, Petrus magistri notitiam infitians primo in Annae domo, deinde in Caiphae, non tamen alibi, quam primo? Quibus omnibus unum est responsum; domum, in qua Annas, non aliam fuisse domo, in qua Caiphas tunc erat; quod facile credas, si ad utriusque adfinitatem spectes, itemque ad illius noctis epulum, cui non una ex familia propinquis ius erat accumbere [3]). Quin imo huic rei demonstrandae argumento sunt illa ipsa, quae negotium nobis praebere putantur, nemoque, qui ea paullo attentius consideret, non id intelligat (N. CLXXX). Ne ergo dubites cum Io. XVIII, 13 iungere Matth. XXVI, 57, nedum Marc. XIV, 53 et Luc. XXII, 54.
Ut autem ratio appareat, qua hoc historiae caput distribuimus, huc attende, quae dicam. Christum ad *τον ἀρχιερεως* domum sequuti sunt Petrus aliusque eius discipulus *usque in atrium principis sacerdotum*, hoc est, *usque ad atrium*, graece enim sunt *ἑως της αὐλης*. *Discipulus autem ille .... introivit cum Iesu in atrium*, Petrus vero *ad ostium foris* substiterat. Mox ostiaria *introduxit Petrum*, non quidem in domum, sed in atrium, sicut legimus in Matth. XXVI, 58. 69, in Marc. XIV, 54. 66, et in Luc. XXII, 55. Adverbia *foris* et *intro* in his usurpata minime pugnant, quum primum de domo, alterum de atrio, dictum sit.

No. CLXXVIII

Ut haec evangeliorum capita, in quibus est de Petri lapsibus, recte ordinemus, nonnulla accuratius notata habeamus oportet. Atque illud primum, qua ratione hanc historiam evangelistae descripserint. Etenim Ioannes tres Petri lapsus suo quemque loco ex ordine narrat, interiectis tamen inter

---

[1]) Luc. III, 2. [2]) Io. XVIII, 19. [3]) Ex. XII, 4.

primum et secundum iis, quae tunc acta fuerunt. Lucas quoque illos omnes ex ordine in loco descripsit, continenter tamen, atque iis omissis, quae inter primum et secundum leguntur apud Ioannem. Matthaeus denique et Marcus ex ordine continenterque, ut Lucas, non tamen in loco; primum enim continua serie exponunt, quibus iniuriis contumeliisque Christus in pontificis domo affectus fuerit, moxque ad Petrum redeunt, huiusque lapsus omnes in unam narrationem cogunt. Atque hae caussae sunt, cur versus Matth. XXVI, 69—75 et Marc. XIV, 66—72, quibus haec narratio continetur, alio transferre compellimur. Sed considerare etiam iuvat, ut ea difficultas, quam quidam in hac historia esse putant, quod alter evangelista ait Petrum a muliere, alter a viro, hic ab uno, ille a pluribus, fuisse interrogatum, in speciem quidem gravis, re tamen ipsa propemodum nulla sit; ex his enim nihil aliud consequitur, nisi, non unum, sed plures, sive simul, sive alium post alius, Petrum esse percunctatus, hunc autem, nisi multis ac repetitis interrogationibus adactum respondisse, quod apprime veri simile est, imo vix dubitandum de hoc foret, etiamsi ex evangeliis id minime colligeretur. Quod ad loca vero, in quibus haec accidisse narrantur, aliquid negotii nobis dari haud diffitear, non tamen quod de facili extricari nequeat, praesertim si positum quoque habeamus, quod superius (N. CLXXVII) affirmabam, non aliam esse domum, in qua Caiphas, atque illam, in qua Annas tunc erat, sive huius ea domus, sive illius, sive utriusque esset. Nunc autem illud est adnotandum, quod Petrus, quum primo magistri sui notitiam infitiatus est, *ἐκαθητο ἐν τῃ αὐλῃ sedebat in atrio*, quod diserte Matthaeus in XXVI, 69 et Lucas in XXII, 56 aiunt, continuo autem, sicut Ioannes narrat in XVIII, 19, stetit, utpote qui, sic enim ex iis, quae sequuntur coniicere est, exire vellet, idque, ut alterius lapsus occasionem vitaret. Lege N. CLXXX.

No. CLXXIX

Quo loco habenda sit opinio putantium ea, quae sunt in Io. XVIII, 19—23, transponenda esse post versum 24, diximus in N. CLXXVII.

No. CLXXX

Ioannes non dicit Christum missum ab Anna ad Caiphae *domum*, sed ad Caipham; nihil ergo suggerit, cur Petrus, quum denuo lapsus est, in alia domo fuisse putetur, quam ubi primo. Suggerunt imo omnes evangelistae, ex quo secus sentiamus. Etenim omnes ita tres Petri lapsus descripserunt, ut qui per illud temporis spatium in aliam domum minime iverit. Ioannes namque, post ea, quae coram Anna acta sunt, ad Petrum redit, idque veluti qui hunc, si ita dicere licet, inveniat eodem in loco, atque adeo eodem corporis gestu, quo eum reliquerat, quod apparet conferentibus Io. XVIII, 25 cum 18, indeque interruptam de eo narrationem repetit, ubi intermiserat, atque alterum eius lapsum referre incipit iis ipsis exorsus, quibus in versu 18 superiorem de primo lapsu narrationem absolverat ad eum finem, sic enim credere est, quum nihil praeterea sit, quo haec spectent, ut iis infra in versu 25 repetitis alteram intermissae de Petro narrationis partem exordiretur. Lucas ait Petrum iterum lapsum esse *μετα βραχυ post pusillum*, ex quo lapsus primo fuerat; quae temporis notatio, praesertim si coniuncta cum prima narrationis parte consideretur, vetat de itione in aliam domum cogitare. Matthaeus denique et Marcus dicunt Petrum, antequam culpam iteravit, egressum, non tamen ad aliam domum, sed *εἰς τον πυλωνα in vestibulum*, ut Matthaeus scripsit, ut autem Marcus, quod tamen idem est, *εἰς το προαυλιον in locum, qui est ante atrium*, nempe *in vestibulum*. Ex Marco praeterea discimus, ut mulier, quae Petrum ad culpam iterandam impulit, fuerit *ἡ παιδισκη* illa ipsa ancilla, quae prius, *ἰδουσα αὐτον παλιν quum vidisset eum* RURSUS; ostiaria igitur fuit illius ipsius domus, ad quam Petrus ex horto recta venerat [1]). Videas quoque, qui Petrum, antequam Christum sibi notum iterum infitiaretur, interrogarunt, plures a Ioanne commemorari, virum unum a Luca, a Marco illam ipsam ancillam, quae prius, aliam denique a Matthaeo; quae tamen omnia nihil omnino negotii nobis facessere iam evicimus (N. CLXXVIII). Quod vero Ioannes dicere videatur Petrum denuo lapsum, quum adhuc esset in atrio, Matthaeus autem et Marcus aperte dicant id factum, postquam inde in vestibulum fuerat egressus, non hoc pugnantia eos loqui putandum est, quum ad haec componenda viam *ἐναντιοφανεια* haec ipsa nobis aperiat. Matthaeus enim et Marcus narrant Petrum, postquam in vestibulum fuerat egressus, interrogatam respondisse, non tamen dicunt

---

[1]) Conf. Marc. XIV, 69 cum 66 et cum Io. XVIII, 17.

ibi primo fuisse interrogatum, Ioannes e contrario ait utique interrogatum eum fuisse, quum adhuc esset in atrio, hoc est, antequam in vestibulum egrederetur, non vero in atrio adhuc fuisse, quum responsum dedit; quoniam igitur multi tunc Petrum percontati fuerunt, is vero, nisi post repetitas horum interrogationes, non responderit [1]), concludamus necesse est, Petrum, quum se rursus illa de re ab his interrogari audiret, quibuscum tunc stabat ad ignem, inde sese nullo dato responso veluti aliud agentem proripuisse, forasque egressum ante atrium, aliis atque aliis percontantibus compulsum, tandem respondisse.

Ex his consequitur, ea, quae sunt in Matth. XXVI, 71, alterumque hemistichium versus 68 cum integro versu 69 capitis XIV Marci, partem denique eorum, quae sunt in Luc. XXII, 58, versui 25 capitis XVIII Ioannis esse inserenda. Quod quidem plenius, opinor, tibi probavero, si caussam attendas, cur Petrus, qui illuc venerat, *ut videret finem* [2]), indicii scilicet, tamen, etsi Christus coram iudicibus adhuc staret, extra atrium exierit. Principio enim sedebat, mox, ut se deliquisse sensit, surrexit, quippe qui e periculoso sibi loco abire vellet, substitit tamen, ibique mansit, ac stetit ad ignem, tandem abiit. Sed quaenam nova ac subita caussa eum abire compulit? Illico intelligas, si abiisse dicatur statim, ac se rursus interrogari audivit ab iis, quos dicit Ioannes in XVIII, 25, nempe ut respondendi necessitatem fugeret. Quocum belle illud concordat, quod Marcus retulit, ut statim, ac Petrus ex atrio egressus fuerat, gallus primo cantaverit, videlicet quo is admoneretur instantia periculi, quippe quod iam denuo interrogabatur.

Itaque tota haec huius historiae pars ita est ordinanda. Primo loco ponenda interrogatio, quam Ioannes retulit, ut quae facta fuerit, quum Petrus adhuc esset in atrio. Deinde Petri egressio de atrio in vestibulum, quam Matthaeus et Marcus commemorarunt, et post quam continuo gallus primo cantavit. Tum, ut illa ipsa ancilla, ostiaria, inquam, quae iam interrogatione sua Petrum in primum peccatum impulerat, minime eum quidem interrogaverit, sed coeperit *dicere circumstantibus*: *Quia hic ex illis est.* Animadverte, ut haec ancilla, quam Marcus commemoravit, quum ostiaria esset, putanda sit ea dixisse, mox ubi Petro exeunti ianuam aperuerat, eoque egresso gallus primo cantaverat, proinde ante aliam ancillam, de qua in eodem hoc loco Matthaeus loquitur, idque graeca Matthaei verba confirmant, quae ita sunt: Ἐξελθοντα δε αὐτον εἰς τον πυλωνα εἰδεν αὐτον ἀλλη, κ. τ. λ. *Quum autem ipse* EGRESSUS ESSET, *vidit eum alia, et cetera*, scilicet haec eum vidit, postquam fuerat egressus, illa vero, quum egrederetur, utpote quae egressuro ianuam aperuerit. Vir denique, cuius a Luca fit mentio, Petrum interrogavit, non tamen, nisi postquam utraque ancilla illud de Petro affirmaverat, huic enim, viro, inquam, uni, non pluribus, nec alicui mulieri, Petrum responsum tandem dedisse, ipsa huius verba, qualia in Luca leguntur, nos certiores faciunt.

No. CLXXXI

Primam culpam Petrus commisit statim aut mox, ubi in pontificis domum intraverat, atque in atrio consederat; Ioannes enim, non modo id primo loco inter ea descripsit, quae illic acta fuerunt, sed simul ac narraverat, ut ostiaria eum ingredi siverit, accidisse autem ait tunc, quum ipsa haec ostiaria ipsum interrogavit. Iterata a Petro culpa fuit, ut Lucas dixit [3]), *post pusillum*, proinde, nisi factum dicas, quum Christus coram Anna adhuc esset, quod tamen minus concordat cum ordine, quo rem totam Ioannes exposuit, neque diutius illic Christus fuisse videtur, at certe paullo post, quum is ad Caipham ductus fuerat. Tertio denique Petrus lapsus fuit *intervallo facto quasi horae unius* [4]); hoc autem temporis spatio ea agebantur procul dubio, quae legimus in Matth. XXVI, 59—66 et in Marc. XIV, 55—64. Quare hae Matthaei et Marci περικοπαι hic poni debent. Ceterum, si minus arrideat argumentum petitum ex illis Lucae verbis *post pusillum*, quia Matthaeus [5]) et Marcus [6]) *pusillum* dixerunt, quod Lucas spatium *quasi horae unius*, fac, animadvertas, ut, etiamsi spatium huiusmodi *pusillum* παχυλως dici queat, Lucas tamen hoc ipso, quod primum temporis spatium inter primam et alteram Petri culpam interiectum *pusillum*, alterum vero inter alteram et tertiam *intervallum* dixerit *quasi horae unius*, credendus sit significare voluisse, ut spatia haec disparia fuerint, atque alterum longius primo. Adde, quod Matthaeus et Marcus non eamdem graecam vocem usurpaverint, quam Lucas, sed hic μετα βραχυ, illi μετα μικρον. Tum non hoc argumento refellas, quod aio, nunc locum esse his Matthaei et Marci περικοπαις.

---

[1]) Ib. [2]) Matth. XXVI, 58. [3]) Luc. XXII, 58. [4]) Ib. 59. [5]) Matth. XXVI, 73. [6]) Marc. XIV, 70.

No. CLXXXII

Horum ordo simplex atque obvius, qualemque fuisse ipsa rei natura credere suadet, is est, ut primo, qui aderant, de Petro inter se colloqui coeperint, eorumque unus, ille ipse fortasse, qui est in evangelio Ioannis, ceteris illud dixerit, quod Lucas retulit, mox nonnulli ex his Petrum compellantes idem hoc affirmaverint, sicut Matthaeus et Marcus narrant, postremo ille pontificis servus, de quo Ioannes, Petrum et ipse compellans, sociorum dictum testimonio suo confirmaverit, atque huic demum, sic enim Ioannes et Lucas aiunt, Petrus responsum dederit. Haec autem non in vestibulo acta esse, sed in atrio, putanda sunt, tum quia, quum illa nocte frigus esset [1]), veri simile non est sermones inter se sub dio habitos ab illis hominibus, maxime quod ignis praesto ipsis erat in atrio, tum potissimum quia Petrum post tertium lapsum foras egressum dicunt Matthaeus et Lucas, ut fleret; e vestibulo igitur in atrium denuo ingressus fuerat post alterum lapsum, quamquam id evangelista dicere omiserint, imo Matthaeus id positum habere nos quodammodo iubet, binos Petri egressus narrans nullo inter hos ingressu aperte commemorato Conf. Matth. XXVI, 71 et 75.

No. CLXXXIII

Ne putes haec tunc commissa, quum Christus coram iudicibus adhuc erat. Lucas secus credere iubet, a quo *οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν* ii, qui Iesum custodiebant, ea perpetrasse dicuntur, idemque haec descripsit post tertium Petri lapsum et ante concilium mane coactum. Quum autem Petrus tertio deliquerit una circiter hora, postquam Christus ad Caipham ductus fuerat (N. CLXXXI), liquet haec fuisse perpetrata post concilium nocte habitum, per noctis reliquum, quum sacerdotes mane rursus conventuri in domum quisque suam se receperunt. Quare hunc in locum transferre oportuit Matth. XXVI, 67. 68 et Marc. XIV, 65. Quod autem in Marco fieri verborum *σύνταξις* non patiebatur, id in Matthaeo fecimus, ut versum 67 divideremus, non aliam tamen ob rem, quam ut utriusque enuntiationes *παράλληλοι* exhiberentur.

No. CLXXXIV

Vides ut non modo Lucas, sed Matthaeus quoque et Marcus, quorum uterque concilium noctu habitum antea descripserant, nunc illud commemorent, quod mane coactum fuit. Id animadvertere iuvat, ne quem forte suspicio incessat, concilium, de quo nunc Lucas loquitur, esse illud ipsum prius descriptum a Matthaeo et a Marco.

No. CLXXXVII

In Luc. XXIII, 2 crimina sunt, quibus de ut cognosceret, Pilati officium erat; quare, sicut minus apte hunc versum insereres inter Io. XVIII, 30 et 31, ita peropportune inter 32 et 33. Etenim ex versu 30 apparet Iudaeorum primores primo accusatoris partes detrectasse; accusatione autem instituta, sicut est in illo Lucae versu, haud integrum fuisset Pilato eo modo respondere, quo ipsum Ioannes respondentem inducit in versu 31. Quod si Lucae versum 2 ibi ponas, ubi diximus, continuo caussam rationemque cognosces eorum, quae sunt in Ioannis versu 33, cur, inquam, *introivit iterum in praetorium Pilatus, et vocavit Iesum*, atque interrogare coepit, videlicet quia crimina audiverat, de quibus ipsius erat cognoscere. Quid, quod Pilatus in praetorium regressus Iesum ad se accersitum ita percontatus est: *Tu es rex Iudaeorum?* sicut dicitur in illo versu 33? quinam Iesum de ambitu accusaverat? Frustra id quaeras in Ioanne, reperies tamen in Lucae versu 2. Quae relata sunt in Matth. XXVII, 12—14, in Marc. XV, 3—5, et in Luc. XXIII, 4. 5, extra praetorium [2]), postquam Iesus steterat coram praeside, quod hi tres omnes aiunt; proinde Lucae versus 4 componendus est cum Ioannis versu 38, cetera his seiungenda.

No. CLXXXIX

Non alia fuit caussa transferendi Marc. XV, 7, nisi quia in altero hemistichio ea leguntur, quae Lucas et Ioannes quoque habent, sed infra.

---

[1]) Io. XVIII, 18. [2]) Conf. Io. XVIII, 18.

No. CXC

Pilatus inter indicium ter ad populum egressus narratur, ut Christum crimine liberaret, in Io. XVIII, 38, in XIX, 4, et in XIX, 12. 13 coll. 9. Ne vero quis deceptus adverbio *tertio*, quod Lucas in XXIII, 22 usurpavit, autumet hunc quoque loqui in hoc versu de illo tertio Pilati egressu, meminisse oportet, ut id, quod a Luca narratur, factum fuerit ante, quum Christus flagellis caederetur, sic enim ex postrema huius versus sententia colligimus, postea vero, quod a Iosnue in XIX, 12. 13.

Modus, quo Lucas versus 23 et 24 connexuit, ostendit clamores in versu 23 commemoratos eosdem illos postremos esse, quos legimus in Io. XIX, 15, et quibus tandem compulsus Pilatus capitis sententiam in Christum pronuntiavit; itemque sentiendum diceudumque de Matth. XXVII, 23. 24 et de Marc. XV, 14. 15. Quare haec, neque ac illa Lucae, ibi ponenda sunt, ubi Io. XIX, 15. Quod ideo quoque cadit peropportune, quia verbis illis postremis Luc. XXIII, 22, *corripiam ergo illum, et dimittam*, apte et ex ordine N. CXCI subiungitur, in quo est de Christo flagellis caeso.

No. CXCI

Legimus apud Ioannem, ut Pilatus, quum Iesum iam flagellis caesum calumnia liberare ac dimittere omni ope conaretur, quo id vinceret, eum eduxerit e praetorio ad populum, isque exierit *portans spineam coronam et purpureum vestimentum* [1]). Iesus igitur flagellis caesus spinisque coronatus fuit, ante quam Pilatus eum capite damnaret. Non ergo est dubium, ordinem in his referendis a Matthaeo et a Marco minime esse observatum, transferendaque ulterius ea, quae sunt in Matth. XXVII, 24—26 et in Marc. XV, 15. Ratio vero *του παραλληλισμου* alio ordine ea disponere suasit, quae legimus in Matth. XXVII, 27—30 et in Marc. XV, 16—19. Animadverte demum, ut nomen *alapas* in Ioannis XIX, 3 positum sit, ubi graecum exemplar habet *ῥαπισματα*, quod nomen in eam notionem acceptum, quae eius maxime propria est, significat *ictus virga inflictos*. Lege N. CXCIII.

No. CXCIII

Lege NN. CXC et CXCI. Vis participii *φραγελλωσας* a Matthaeo et a Marco adhibiti non ea est, ex qua necessario efficiatur, Christum Pilati iussu flagellis caesum post illa, quae proxime uterque narravit, quum Pilatus capitis sententiam iam dixerat; sed neque narrationis contextus eum sensum huic participio subiici postulat, res vero ipsa etiam vetat, quum veri simile non sit Christum a Pilato duplici simul poena damnatum esse, flagrorum et capitis. Neque his, quae affirmamus, illud adversatur, quod Matthaeus et Marcus statim, post iniectam flagrorum mentionem, narrent, ut etiam corona e spinis contexta Christi capiti fuerit imposita; quod quidem quum ex Ioannis evangelio compertum habeamus factum esse continuo, ubi Christus flagellis caesus fuerat, Matthaeus vero et Marcus referant post latam a Pilato sententiam, consequi ex hoc alicui videatur in Christum flagris animadversum esse, postquam is capite fuerat damnatus. Haec, inquam, nos minime impediunt. Etenim illud non esse consequens quisque fateri debet, qui nec evangelistas veluti pugnantes inter se committere vult, nec ignorat, a Matthaeo non ex ordine, quae narrantur, referri. Quid valeat in Matthaei sermone adverbium *τοτε tunc*, non semel diximus, ut nemini non perspectum sit adverbio huic haudquaquam eam vim inesse, quae perspicuam manifestamque Ioannis narrationem in dubium revocare queat. Quare concludimus, a Matthaeo illorum duorum alterum hoc in loco commemorari, eo quod statim post primum acciderit, primum vero, non ut factum post dictam in Christum a Pilato sententiam, sed ut iam factum, quum sententia haec dicta fuit, hancque vim participio *φραγελλωσας* inesse significationemque subiectam. Quod ad Marcum, satis est memineris, ut is Matthaeum plerumque transcripserit. De Io. XIX, 14 inferius (N. CXCV) nonnulla dicemus.

No. CXCIV

Haec Matthaei et Marci verba *Et postquam illuserunt ei* referenda non esse ad id, quod proxime hi narrarunt, ille in versu 30, hic in 19, monitu necesse non est, necessario enim efficitur ex iis, quae modo disseruimus (N. CXCIII). Nemo autem, puto, mirabitur milites, qui antea Iesum ludibrio

---

[1]) Io. XIX, 1. 5.

habuerant, quum purpura eum induerunt, nunc denuo habuisse, quum iam cruci addictum purpura exuere debebant.

No. CXCV

Nemo, nisi qui Marcum quasi pugnantia loquutum traducere velit, ea legens, quae is scripsit in versibus 24 et 25, dicet eum putasse Christi vestes prius divisas esse, quam ipsum Christum cruci affixum. Non enim modo id refellunt tum ordo, quo haec Lucas exposuit, tum disertum Matthaei et Ioannis testimonium, tum ipsa res, sed Marcus ipse. Nam in Marci versu 24 participium *crucifigentes* non ita accipere oportet, ac si significaret *quum crucifigebant*, aut *qui crucifigebant*, sed *qui crucifixerant*, graece enim est *σταυρωσαντες*. In versu autem 25, non Christus cruci affixus narratur, sed hora editur, qua cruci affixus fuit, illaque *Erat autem hora tertia*, ET *crucifixerunt eum* loquendi modus est semiticorum sermonum proprius, latine autem id ita enuntiares: *Erat autem hora tertia*, QUUM *crucifixerunt eum*.

Haud diffiteor sentire me, ut actum agerem, si quaestionem illam infinitam attingerem, qui componi una possint Marci et Ioannis narrationes, quorum primus in XV, 25 ait Christum cruci affixum esse hora tertia, alter in XIX, 14 hora sexta latam in Christum a Pilato sententiam. Attamen eos item actum agere constat, qui compositionem hanc tentant simulque pernegant alterutrum in evangelium *σφαλμα* aliquod librariorum irrepsisse. Aliud tamen eo, quod illuc irrepere potuit, magis obvium, vix fiet ut excogites, quum totum in eo sit, ut simillimarum notarum Γ et F, quarum prior tria, posterior sex, apud Graecos significabat, altera cum altera commutetur. Verum utro in evangelio id commissum dicamus? Hoc opus, hic labor est. Si enim ad ipsam rem spectes, putabis in Marco, sin ad auctoritates, factum dices in Ioanne. Quae enim per eum diem a primo mane donec Christus in crucem ageretur, acta sunt, plura videntur, quam ut trium horarum spatium iis agendis satis esset. Ad hoc tenebrae, quae, sicut Marcus ipse, nedum Matthaeus [1]) et Lucas [2]), memoriae prodidit, *hora sexta ... factae sunt per totam terram* [3]), incepisse creduntur mox, ubi Christus cruci affixus fuit. Atque haec quidem quod ad rem ipsam, verumtamen, ad auctoritates quod attinet, nulla in Marci, aliqua est in Ioannis narratione graecorum exemplarium varietas *τριτη* pro *ἑκτη* exhibentium, quos inter eminet cantabrigensis codex atque unus e regiis saeculo VIII exaratus. His codicibus consentiunt scriptores quidam vetusti a Griesbachio citati [4]), quos inter scriptor est Chronici paschalis *provocans ad accurata exemplaria, immo ad Ioannis ἰδιοχειρον*, et quibus ille addendus, qui Petrus Alexandrinus esse fertur, haec memorans in quodam opusculo, cuius longum *ἀποσπασματιον* Petavius edidit [5]): *Ἠν δε παρασκευη του πασχα, ὡρα ἠν ὡσει τριτη· καθως τα ἀκριβη βιβλια περιεχει αὐτο τε το ἰδιοχειρον του εὐαγγελιστου, ὁπερ μεχρι του νυν πεφυλακται χαριτι Θεου ἐν τῃ Ἐφεσιων ἁγιωτατῃ ἐκκλησιᾳ, και ὑπο των πιστων ἐκεισε προσκυνειται* *Erat autem parasceve paschae, hora erat quasi tertia; secundum accuratos libros ipsumque exemplar propria evangelistae manu conscriptum, quod usque adhuc custoditum est ex Dei gratia in Ephesiorum sanctissima ecclesia, et a fidelibus illic adoratur*; haec autem illa ipsissima verba sunt, quae leguntur in Chronico paschali, proinde huius scriptori opusculum Petri notum fuisse liquet. Argumenta autem superius relata, quibus quidam ducuntur, ut potius censeant in Marci, quam in Ioannis, narratione vitiatam esse horae notam, positumque Γ pro F aut ϛ, non tanti sunt momenti, quae nos ad adsentiendum impellant. Fac enim concilium primo diluculo fuisse coactum, sic enim interpretari licet nomen *πρωιας*, quo Matthaeus [6]), et adverbium *πρωι*, quo Marcus [7]), habiti concilii horam designant, sicque suadet anxius sollicitusque pontificum ac Pharisaeorum livor, dieique festi sollemnitas; quum in illis regionibus circa aequinoctium sesquihora ante solis ortum iam lucescat, quumque nihil prohibeat Marci verba ita accipi, ut quae horam tertiam significent iam completam, atque adeo Christum cruci affixum inter completam tertiam et mediam quartam, summa ex his conficitur horarum fere quinque, quae satis profecto fuerunt illis omnibus rebus agendis. Quod autem de tenebris dicunt, statim has incepisse, quum cruci Christus affixus fuit, nihil evangelia suggerunt, ex quo id efficiatur. Quid vero, quod modus ipse dicendi, quo Marcus haec narrat, haud videtur sinere, ut horam tertiam deleamus, sextamque reponamus? Fac enim ita ipsum dixisse: *Erat autem hora sexta, et crucifixerunt eum*, quid sibi hoc vellet, quod ait paullo infra: *Et facta hora sexta tenebrae factae sunt*, et quo horam

---

[1]) Matth. XXVII, 45. [2]) Luc. XXIII, 44. 45 [3]) Marc. XV, 33. [4]) Nov. Test. graece in Io. XIX, 14. [5]) De Doctr. temp. T. III. p. 213 Antuerp. [6]) Matth. XXVII, 1. [7]) Marc. XV, 1.

aliam illa, quam supra designaverat, eum voluisse significare, nemo non perspicit? Frustra autem esses, si contenderes eam horum verborum esse sententiam, ut Christus cruci fuerit affixus intra horam sextam, *facta autem hora sexta*, id est, hac iam completa, tenebras esse coepisse, nihil, inquam, hac ratione extricares, nam illud *facta autem hora sexta* redditum est pro graecis γενομενης δε ὡρας ἑκτης, quae proprie tantumdem significant, ac *quum autem erat hora sexta*. Ceterum, si quid vitii in Ioannis exemplaria irrepsit, id prima ipsa Christianorum aetate accidisse constaret, siquidem Valentiniani ὡρα ἑκτη *hora sexta* in illis scriptam repererunt, quod ab Irenaeo memoriae proditum esse putat Griesbachius [1]), sed vereor ne παρορων; Irenaeus enim narrat, ut quidam Marcus de Valentini grege divinam quamdam οἰκονομιαν somniaverit, ἡς οἰκονομιας ἀρχην και τελος την ἑκτην ὡραν, ἐν ἡ προσηλωθη τῳ ξυλῳ *cuius dispensationis initium et finem sextam horam, in qua affixus est ligno* [2]), ex his autem illud verius colligeretur, non de Ioannis, sed de Marci evangelio hic esse cogitandum, inque hoc ὡρα ἑκτη *hora sexta* Marcum illum Valentinianum legisse pro ὡρα τριτη *hora tertia*, de hora enim loquitur, non qua in Christum capitis sententia lata, sed qua cruci fixus is fuit.

No. CXCVI

Utrum ante, an post Christum, crucibus latrones fuerint affixi, num ambo uno atque eodem horae momento, quo Christus, num alter ante Christum, post Christum, operum abuterere, si quaereres. Constat enim nihil huc pertinere adverbium τοτε *tunc*, quod a Matthaeo usurpatum est in hoc loco. Quod si contendas, e vocibus *cum eo* a Matthaeo, a Marco, et a Ioanne usurpatis illud consequi, una simul omnes tres in crucem esse sublatos, haud deteriore iure vincerem ex verbo, quo Marcus, Lucas, et Ioannes, usi sunt, effici latrones cruci fuisse affixos ab illis ipsis militibus, a quibus Christus, non ergo eodem temporis momento, quo Christus. Quatuor autem huius rei narrationes omnes in hunc locum congessimus, tum quia compertum est non suo loco haec a Matthaeo et Marco narrari, tum etiam quia ordo verborum Lucae et Ioannis id postulat.

No. CXCVII

Quando a Pilato titulus scriptus sit, aut cruci impositus, evangelistae non dicunt. Quod autem Lucas de hoc titulo loquatur non eodem in loco, in quo Ioannes, non hoc alteruter rerum gestarum ordinem invertisse putandus est. Ioannes enim narrat, ut Pilatus titulum scripserit, crucique imponi iusserit, Lucas vero, aeque ac Marcus, de titulo loquitur iam cruci adposito, quod apparet ex verbo ἠν *erat*. Iam vero iis, quae praetereunt, ac veluti effluunt statim ac exstiterunt, qualia illa sunt, quae geruntur, aut dicuntur, locum in historia certum temporum ordo assignat, inque eo loco ponere ea debent, qui historiam ita conscribunt, ut hunc ordinem sequuturos se esse profiteantur; at non item iis, quae manent, atque perdurant, qualia sunt, verbi gratia, quae effinguntur, aut scribuntur, ideo haec quocumque in loco inter historiam componendam commemorare quis potest, nec tamen propterea redargui, ut qui propositi minus tenax temporum ordinem inverterit. Atqui de hoc altero genere erat titulus Christi cruci impositus.

No. CXCVIII

Lege N. CXCV.

No. CXCIX

Illud iam adnotavimus (N. CXCVII), ut Lucae integrum esset de crucis titulo mentionem facere quocumque in loco, non enim ordo, cui studet, quidquam detrimenti inde caperet. Mentionem autem de illo iniecit in XXIII, 38 ideo, aut ego fallor, ut indicaret, quaenam militibus occasio fuerit, ea convicia Christo ingerendi, quae proxime in versum 37 retulerat.

Matthaei versum 44 et alterum hemistichium versus 32 Marci, in quibus est de latronibus Christum convitiantibus, posuimus post Lucae versum 38, ut iis connecteremus, quae de latronum altero Lucas statim narrare incipit in versu 39. Lege, quae mox dicemus (N. CC).

---

1) In Io. h. l. 2) Haer. L. I, c. 14 al. 10. § 6.

No. CC

Quae nunc Lucas narrat in XXIII, 39—43, ea nullo modo pugnant cum illis, quae Matthaeus in XXVII, 44 et Marcus in XV, 32 proxime narrarunt. Primum enim illi duo latrones convitia in Christum pariter iactabant, id quod legimus in Matthaeo et in Marco. Mox, quum alter Christo convitiari pergeret, alter resipuit, sociique impietatem corripere coepit, atque hoc est, quod Lucas retulit. Neque huius verba significant alterum dumtaxat, non autem utrumque, Christo fuisse convitiatum, sed, quum alter sic ageret, alterum contra fecisse. Hos Lucae versus posuimus ante Io. XIX, 25, eo quod necesse erat illos continuo subiungere versibus Matth. XXVII, 44, et Marc. XV, 32, quos ad superiorem περικοπὴν pertinere, ad hanc vero versus Io. XIX, 25—27, adeo ut neutris liceat in aliam transferri, ipsi utriusque περικοπῆς tituli manifesto ostendunt.

No. CCI

Ostentorum, quae Christo moriente facta fuerunt, plura Matthaeus refert post descriptam huius mortem, Marcus et Lucas unum commemorant templi velum conscissum, Marcus quidem postea quam illam descripserat, Lucas vero antea. Sunt, qui, ut haec componant, aiunt velum conscindi coepisse, quum Christus animam ageret, statim autem, ac egerat, totum fuisse conscissum. Non equidem iis, qui sic sentiunt, repugnabo; non tamen hac coniectura opus est. Si enim utrumque simul accidit, ut Christus efflaret animam velumque conscinderetur, profecto nequiverunt evangelistae haec duo alio modo describere, quum alterum post alterum, adeo ut, qui prius Christi mortem commemoravit, minime dicendus sit historiae ordinem magis observasse, quam qui postea. Satius autem esse duxi, si Lucae verba huc pertinentia, quum Matthaei, transponerem, ne ea, quae Matthaeus coniunctim enumeravit, separarentur.

No. CCII

Si quaeras, cur Marcus in XV, 40. 41 ordinem invertisse videatur, qui est in Matth. XXVII, 55. 56, facile intelliges ubi animadverteris, ut Marcus aliquid addiderit rebus a Matthaeo narratis. Matthaeus enim eas dumtaxat mulieres commemoravit, *quae secutae erant Iesum a Galilaea*, Marcus has quoque, sed inter alias. Discimus itaque ex Marco non eas solummodo mulieres illic fuisse, quae, quum Christus *esset in Galilaea, sequebantur eum*, et *quae simul cum eo ascenderant Ierosolymam*, sed et alias praeter has, quod ex Lucae etiam XXIII, 27. 28 colligimus. Simul tamen comperies nihil immutatum esse in ipso narrandi ordine observato a Matthaeo, sed omissa, quae hic habet in altero hemistichio versus 55, addita autem, quae ipse Marcus retulit in versum 41.

No. CCV

Haec Matthaei verba Τῇ δὲ ἐπαύριον *Altera autem die, quae est post parasceven* dicta sunt de diebus ea forma, qua hos, non quidem Romani, sed Iudaei habebant, sole occidente inceptos, ut *altera* haec *dies* complecteretur sex postremas horas diei, qui in Romanorum hebdomada sextus est, horasque duodeviginti ex die septimo. Lege Lib. III. Diss. LIII. n. 2. Id vero notare iuvat, ne quis ex Matthaei verbis effici putet, ea, quae hic narrat in hoc loco, gesta esse postridie mane; neque enim veri simile videtur, tamdiu haec dilata fuisse, integroque noctis spatio interposito, sed brevi hora post Christi sepulturam, attamen quum sabbatum sole occidente iam inceperat. Ne vero dubites haec sabbato agi licuisse, lege Lib. III. Diss. L. nn. 51 seqq.; tum, liceretne id, an secus, illud profecto minime licet, ut Matthaei haec sabbato acta fuisse adfirmantis auctoritas in dubium revocetur. Quod si cui credere placeat ea postridie mane fuisse acta, per me licet, opinione sua fruatur; neque enim quidquam inde depromere est, quod nostrae συναλλάξει incommodum accidat.

No. CCVI

Quod relatum est in Matth. XXVIII, 1, accidit *vespere sabbati*, proinde ante solis occasum, qui sabbato finem initiumque primo diei hebdomadae fecit pro Iudaeorum more. Lege Lib. III. Diss. LIII. nn. 2. 9. Ne vero quis sabbati religionem mihi opponat, veluti minime licuisset illis mulieribus ad Christi sepulcrum usque progredi, primo iuvabit meminisse, ut sepulcrum proxime urbis moenia situm esset, longe breviore via, quam sabbato ire licebat [1]), deinde illud advertere, ut Maria Mag-

[1]) Lib. III. Diss. LIII. n. 2.

dalene cum socia potuerint sub ipsum solis occasum, parvoque horae momento ante exitum sabbati, domo egredi, viae vero reliquum, quum sol iam occidisset, hoc est, post sabbatum, conficere. Haec tamen secundum latina exemplaria, in quibus *vespere* redditum est pro ὀψε. Nam adverbio ὀψε ea notio subest, ut ὀψε σαββατων verti possit *multa hora post sabbatum* [1]). Si id magis placet, quum veri simile nemini fiat illas mulieres ivisse ad sepulcrum, quum nox iam instaret, dicendum erit illud ipsum in hoc loco narrari a Matthaeo, quod a Ioanne in XX, 1, qui, etsi unam Mariam Magdalenem nominet, solam tamen non fuisse aperte demonstrat [2]), huno autem Matthaei versum in N. CCVII componere una cum Luc. XXIV, 1 et cum primo hemistichio Io. XX, 1, post haec vero Matth. XXVIII, 2—4 ponere oportebit.

Quod autem legimus in Marc. XVI, 1, constat factum esse vespere, post solis occasum, primoque hebdomadae die Iudaeis iam incepto; id enim efficitur, tum ex eo, quod Marcus ipse tempora distinguat, quo mulieres aromata coemerunt, quoque venerunt ad sepulcrum, et prius quidem indicet verbis διαγενομενου του σαββατου, quae tantumdem valent, ac quum sol occidisset, posterius vero verbis λιαν πρωι, tum ex eo, quod Marcus hoc adnotans, ut *transisset sabbatum*, significare velle videtur mulieres ideo sabbati finem exspectasse, ut id agere possent, quod sabbato haud licebat, coemere videlicet aromata, tum denique quia sic credere suadet earum sollicitudo, ut quamprimum pararent, atque in promptu haberent, quae opus erant, ut mane *venientes ungerent Iesum*. Lege Lib. III. Diss. LIII. nn. 9. 12.

No. CCVII

Si adverbium ὀψε interpreteris altero modo, quem diximus in N. CCVI, hic ponas necesse est Matth. XXVIII, 1—4, Luc. XXIV, 1, partem denique Io. XX, 1, atque digeras, sicut infra.

MATTHAEI XXVIII	LUCAE XXIV	IOANNIS XX
1 Multa autem hora post sabbatum, illucescente		
una sabbati,	1 Una autem sabbati	1 Una autem sabbati
venit Maria Magdalene et altera Maria		Maria Magdalene venit
	valde diluculo venerunt	mane, cum adhuc tenebrae essent,
	ad monumentum	ad monumentum.
videre sepulcrum	portantes, quae paraverant, aromata:	
2 Et ecce terrae motus factus est magnus. Angelus enim Domini descendit de caelo: et accedens revolvit lapidem, et sedebat super eum: 3 Erat autem aspectus eius sicut fulgur: et vestimentum eius sicut nix. 4 Prae timore autem eius exterriti sunt custodes, et facti sunt velut mortui.		

De Matthaei ἰδου *ecce*, lege, quae dicemus in Lib. III. Diss. LIII. nn. 9. 11.

No. CCVIII

Lege Lib. III. Diss. LIII, in qua enarravimus omnes hos itus reditusque adeuntium ad Christi sepulcrum matutinis horis illius diei, quo is revixerat, in hoc et in insequentibus NN. CCIX. CCX

[1]) Ib. n. 19. [2]) Ib. n. 3.

descriptus. Si primum Lucae versum primumque Ioannis hemistichium ponere placeat in N. CCVII, in hoc initium fiet a secundo Lucae versu et a Ioannis verbis *et vidit lapidem sublatum.*

No. CCIX

Marcus scribens, ut Christus, ἀναστὰς *quum resurrexisset mane*, apparuerit PRIMO *Mariae Magdalene*, simul certiores nos fecit, non in loco descripta ab ipso esse ea, quae sunt in Marc. XVI, 9—11; iam enim de aliis mulieribus loquutus est [1]), quae sepulcrum viserant, indeque redierant, et quibus redeuntibus Christum se videndum exhibuisse legimus apud Matthaeum [2]). De adverbio πρωΐ *mane* dicemus in Lib. III. Diss. LIII. un. 9. 11. In versu hoc 9 Marcus perstrinxit, quae Ioannes fuse exposuit in XX, 11—17, ut idem hic versus 9 haberi possit veluti titulus narrationis a Ioanne conscriptae.

Quod dicatur in Marc. XVI, 11, Mariae Magdalenae nuntio fidem non fuisse habitam, non ideo est dubitandum nuntium ab ipsa allatum esse postea, quam Petrus et Ioannes a sepulcro redierant. Etenim primo id necessario consequitur ex Ioannis narratione. Deinde, etsi Ioannes dicat, se, ut in sepulcrum *introivit*, ... *et vidit*, credidisse [3]), non tamen hoc idem dicit de Petro, quem, etiam postquam sepulcrum viserat ac perlustraverat [4]), nondum plene credidisse, coniicere est ex his, quae de ipso Lucas scripsit: *Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum, et procumbens vidit linteamina sola posita, et abiit,* SECUM MIRANS, *quod factum fuerat* [5]). Tum Marcus neminem nominat, neque ait omnes Magdalenae nuntio fidem abnuisse, neque omnibus nuntium ab ea allatum esse.

No. CCX

Cur huc transtulerimus Marc. XVI, 2—8, superius diximus in N. CCIX. Quomodo intelligi debeant Marci verba *et nemini quidquam dixerunt*, leges in Lib. III. Diss. LIII. n. 10.

No. CCXI

Ex Io. XX, 1 seqq. compertum habemus Christum e sepulcro surrexisse ante lucem, mulieres vero, de quibus Matthaeus in XXVIII, 5—10 et Marcus in XVI, 2—8 loquuntur, venerunt ad sepulcrum *orto iam sole* [6]). Qui igitur fieri potuit, ut tunc demum, quum hae inde revertebantur, non autem multo antea, statimque, ac ea acciderant, quae Matthaeus dicit in XXVIII, 2—4, *quidam de custodibus* venerint *in civitatem, et nuntiaverint principibus sacerdotum omnia, quae facta fuerant?* Si id extricare velis argumento deprompto ex illis Matthaei verbis *et facti sunt velut mortui* [7]), positum habeas necesse est, milites ita, ut erant, prope exanimatos iacuisse ad sepulcrum, quum illuc mulieres, imo quum Petrus et Ioannes, advenere; sed, amabo, quis id credat? Itaque huius nodi solutio in graecis exemplaribus quaerenda est, in quibus pro *venerunt* est ἐλθόντες, quod verti etiam potest *quum venissent;* scilicet venerunt statim, ac ab illa quasi exanimatione se receperant, rem tamen non continuo aperuerunt, forte timore prohibiti, sive alia quavis de caussa, sed tunc demum, quum illae mulieres omnes sepulcrum iam viserant. Id autem non sine peculiari numine factum videtur, ne pontifices, nuntio accepto, ad sepulcrum, ut militum dicto fides fieret, vel ipsi irent, vel alios mitterent per eam horam, qua mulieres illuc aliae post alias adveniebant.

No. CCXII

Marci versum 12 summam exhibet ac veluti titulum longioris narrationis in Luc. XXIV, 13—32 conscriptae. Difficultas, quae cuique fortasse est a Lucae versu 29, infra removebitur (N. CCXIII). Quum leges Lucae versum 33, fac, memineris eorum, quae adnotata sunt in Lib. III. Diss. LIII. n. 18.

No. CCXIII

Eadem habent Ioannes in XX, 19 et Lucas in XXIV, 36, gesta autem ea sunt, sicut in Ioanne legimus, *cum .... sero esset die illo,* UNA *sabbatorum*, videlicet illo ipso die, quo Christus mane revixerat, qui dies hebdomadae primus erat, sicut autem in Luca, quum adhuc loquerentur illi duo

---

[1]) Marc. XVI, 2—8. [2]) Matth. XXVIII, 9. 10. [3]) Io. XX, 8. [4]) Ib. 6. 7. [5]) Luc. XX, 12. [6]) Marc. XVI, 2. [7]) Matth. XXVIII, 4.

Christi discipuli, qui eo die una cum ipso Christo Emmausi coenaverant [1]). Coenatum fuerat haud multo ante, quum advesperasceret, *et inclinata* esset *iam dies* [2]). Emmaus Hierosolyma distabat *spatio stadiorum sexaginta* [3]), quae sunt millia amplius septem; qui ergo fieri potuit, ut illi duo, coena facta redeuntes, Hierosolymam pervenirent, quum primus adhuc esset hebdomadae dies, cui sole occidente dies secundus, pro more Iudaeorum, successurus erat? Non dubito fore aliquos, qui ita respondeant, et quibus minime equidem abnuam. Vespero initium erat hora nona. Nemo suspicabitur illam coenam diu esse protractam. Continuo αὐτῇ τῇ ὥρᾳ illi duo Emmauso Hierosolymam discessere, quos insuper accelerasse iure putemus. Quid ni igitur duabus horis et dimiata illud spatium emensi sint? Si cui tamen haec verba, quibus illi Christum secum manere coegerunt, *quoniam advesperascit, et inclinata est iam dies*, seriorem horam significare videntur, quam ut quis Emmauso profectus Hierosolymam ante solis occasum pervenire posset, is animadvertat, ut Ioannes non uno argumento [4]) credatur diebus initium fecisse, non occasu solis, sed, quale Romani diebus suis civilibus faciebant, medio noctis insequentis; quare, etiamsi illi Hierosolymam pervenissent post solis occasum, tamen quum adhuc, pro eo ac Ioannes dies numerabat, primus hebdomadae dies foret.

No. CCXIV

Si verba μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ *post dies octo*, quae sunt in Io. XX, 26, eodem modo interpretanda sunt, ac illa πρὸ ἓξ ἡμερῶν *ante sex dies*, quae in Io. XII, 1 (N. CXXXI), dicendum erit, quae in hoc loco narrantur, ea accidisse die primo illius hebdomadae, quae tertia erat ab hebdomada qua Christus mortuus fuerat, alteraque ab illa, qua revixerat.

No. CCXV

Ex Ioannis evangelio colligimus octo saltem diebus apostolos Hierosolymae mansisisse, postquam Christus revixerat [5]). Eorum igitur iter in Galilaeam in alteram hebdomadam post Christi ἀνάστασιν dilatum fuit, neque coeptum ante alteram huius hebdomadae diem.

No. CCXVI

Ioannes, postquam descripsit, ut Iesus apparuerit illis septem discipulis, quos enumerat in versu 2, eaque exposuit quae tunc evenerunt, ita concludit: *Hoc iam* TERTIO *manifestatus est Iesus discipulis suis, cum resurrexisset a mortuis*; ex quo haec duo consequuntur. Primum, graecam vocem πάλιν, quae latine *iterum* versa est in versu 1, non idem valere ac *secundo*, sed *denuo, rursus*, ut saepe alias in evangeliis; tum Ioannes in proximo superiore capite narraverat, ut Christus redivivus discipulis una congregatis apparuerit *primo* illa ipsa die, qua revixit [6]), *secundo* octo post diebus [7]). Alterum, quum haec in Galilaea ad Tiberiadis lacum facta sint, hanc Ioannis περικοπὴν inserendam esse Matthaei versui 16 capitis XXVIII, in quo versu apostolorum iter in Galilaeam commemoratur atque adscensus in montem, ubi Iesus *quarto* eis comparuit, quarto, inquam, ut, ex iis, quae modo diximus, efficitur.

Quid de postremo hoc capite XXI Ioannis sentire oporteat, et quorsum is hanc quasi laciniam addiderit evangelio suo, quod duobus postremis versibus superioris capitis concludi atque absolvi videtur, in alio loco disputavimus [8]).

No. CCXVII

Apostolorum legatio, de qua est tum in Matth. XXVIII, 18—20, tum in Marc. XVI, 15—18, nequit profecto nisi una esse, non tamen una atque eadem sunt, neque uno atque eodem die prolata ea Christi verba, quae in his duobus evangeliorum capitibus leguntur. Matthaeus enim dicit apostolos ea legatione fungi iussos a Christo, quum essent in Galilaea [9]), Marcus vero narrat Christum *recumbentibus illis undecim* apparuisse [10]), idque ὕστερον *novissime*, hoc est, postremo, et, *postquam locutus est eis*, idem illud eos iubens, ad caelum adscendisse, quod in Oliveto prope Hierosolymam iactum esse, nemo ignorat [11]). Sunt qui, quum contendant ab utroque evangelista eadem narrari,

---

1) Luc. XXIV, 13—35. 2) Ib. 29. 3) Ib. 13. 4) Lib. III. Diss. XLIX. n. 4; Diss. L. n. 23. 5) Io. XX, 19. 26. Lege N. CCXIV. 6) Io. XX, 19. 7) Ib. 26. 8) Lib. I. c. IV, q. V. nn. 37 seqq. 9) Matth. XXVIII, 16. N. CCXVI. 10) Conf. Act. I, 4. 11) Luc. XXIV, 50—52; Act. I, 9—12.

aiunt nomine Galilaeae, quo apostoli post Christi *ἀνάστασιν* iussi sunt ire [1]), et ubi sese redivivum ipsis conspiciendum exhibere Christus fuerat pollicitus [2]), non regionem signari Tiberiadis lacui adiacentem, sed Oliveti latus aquilonare, cui hoc nomen fiebat, hodieque fieri dicitur, qua de re fuse disputavit Carolus Thilo [3]). Si cui haec probantur, licet, aliter, ac fecimus, digerat postremam hanc historiae partem, quaeque in NN. CCXVI et CCXVII posuimus, transferat in N. CCXVIII. Mihi tamen, ut id opus non esse videtur, ita minime fit veri simile nomen Galilaeam, quod in toto evangelio ad illam dumtaxat regionem nominandam Matthaeus semper usurpavit, ab ipso in pagina hac postrema factum esse Oliveto, quem tamen montem semper alias Olivetum vocaverat. Quin imo ipsa verba *ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὸ ὄρος* ***abierunt in Galilaeam, in montem***, quae sunt in Matth. XXVIII, 16, satis significant, non Galilaeam hanc in monte, sed montem in Galilaea situm esse, non ergo de montis latere, sed de regionis monte mentionem esse putandum est.

No. CCXVIII

Quae legimus in Lucae XXIV, 44, facile quis putet ea tunc a Christo dicta esse, quum is, sicut proxime ab ipso Luca narratum est, apostolis apparuit vespero illius diei, quo ad vitam redierat. Ad hoc cum versu 44 coniungere versum 45 nos tantum non cogit ipsa utriusque versus materies. Ast in versu 46 Iesus ita quidem dicere pergit, ut non sit dubium orationem ab eo continuari inceptam versu 44, quae tamen absolvitur in versu 49 iis iussibus, quos constat dari haud potuisse, nisi postea, quam apostoli reversi fuerant e Galilaea, quo post Christi *ἀνάστασιν* iussi ab eo iverant (N. CCXVII), quid enim sonant illa: ***Vos autem*** SEDETE ***in civitate quoadusque induamini virtute ex alto?*** imo datos esse, quum essent in ipsa urbe Hierosolyma, manifesto apparet, tum ex collatione versuum 49. 50, et insequentium, tum Lucae ipsius testimonio satis luculento, quod est in Actis apostolorum [4]). Quare versum 44 vel a prioribus seiungere oportet, vel ab insequente versu 45, aut utrumque a posterioribus, omnia enim, quae sunt in Lucae capite XXIV duas in partes dividamus necesse est, in quarum prima quae sunt, eo die evenerunt, quo Christus resurrexit, quae vero in altera, eo, quo ad caelum adscendit. Quominus versum utrumque 44 et 45 a posterioribus separemus, primaeque illarum duarum partium adiungamus, illud obstat, quod Iesus aperuisse ***illis sensum, ut intelligerent scripturas*** non videtur, nisi post eorum reditum a Galilaea; per illos enim dies, dum in ea fuerunt, eorum ***quidam dubitaverunt*** [5]), quod suspicari non licet de iis, quibus Christus ***aperuit . . . . sensum, ut intelligerent scripturas.*** Sed et versus 44 et 45 alterum ab altero seiungere, vetat, ut diximus, ipsa materies, qua inter se arctissime veluti cohaerent. Ad haec igitur quum Lucas eodem modo exorsus sit versum 44, quo 46, nec maior vis insit versus 44 exordio, quominus hic versus a versu 43, quam exordio versus 46, quominus hic a 45 avellatur, manifesta consequatione conficitur, illorum trium, quae proposita sunt, primum esse praeferendum, atque a versu 43 versum 44 esse separandum, ut in hoc altera capitis XXIV pars initium habeat. Quin imo id liquido evincit illa particula *οὕτω* ***sic***, quae est in versu 46, nec alio spectare potest, quam ad ea, quae prius Christus dixerat in versu 44, et quibus sane bene respondet. E contrario illud ***haec*** versus 44 necesse non est referre ad illa, quae antea sunt, sed ad illa, quae in hoc ipso versu continuo sequuntur, ***quoniam necesse est impleri omnia, quae scripta sunt in lege Moysi, et prophetis, et psalmis, de me.*** Quin imo, si illud ***haec*** ad priora refferretur, minime appareret nexus verborum ***quoniam necesse est, et ceterorum***, quae sunt in altero hemistichio, atque eorum, quae in primo hemistichio dicta sunt; sin autem ad ea, quae sunt in hemistichio insequente, referatur, statim ille nexus perspicitur, quum particula ***quoniam*** reddita pro graeco *ὅτι* in hoc loco, ut saepe alias, resolvat, sicut grammatici loquantur, modum infinitum, verbaque ***quoniam necesse est*** idem valeant ac verba ***necesse esse, quo posito liquet hunc esse huius versus sensum: Haec erant, quae vobis dicebam: Necesse esse impleri omnia et cetera.***

No. CCXIX

In ipso huius *μονοτεσσάρου* exitu locum esse Ioannis versibus 30 et 31 capitis XX, aeque ac versui 25 capitis XXI, utrorumque materies demonstrat; sunt enim quaedam evangelii clausula, quam cur Ioannes bis adhibuerit, in alio loco dictum est. Lege N. CCXVI.

---

[1]) Matth. XXVIII, 7; Marc. XVI, 7. Conf. Matth. ib. 16. [2]) Matth. XXVI, 32; Marc. XIV, 28. [3]) Cod. apocryph. N. T. ad Evangelium Nicodemi c. 14. [4]) Act. I, 4 coll. 3 et 9. [5]) Matth. XXVIII, 17.

ORDO EVANGELIORUM

ad evangelii δια τεσσαρων capita revocatus.

	MATTHAEUS	No.
I	1—18	II
	18—25	V
II	1—23	VII
III	1— 6	X
	7—10	XI
	11—12	XII
	13—17	XIII
IV	1	XV
	2—11	XVII
	12	XXII. XXIV
	13—16	XXVII
	17—22	XXVIII
	23	XXXII
	24—25	XXXIV
V	1—48	XXXV
VI	1—34	"
VII	1—29	"
VIII	1— 4	XXXVI
	5—13	XLVI
	14—17	XXX
	18—20	LXI
	21—22	XCIII
	23—27	LXI
	28—34	LXII
IX	1	LXIII. XXXVIII
	2—13	XXXIX
	14—17	LXIV
	18—26	LXV
	27—34	LXVI
	35—38	LXVIII
X	1—42	LXIX
XI	1	LXXI
	2—19	XLIX
	20—24	XCV
	25—30	CI
XII	1— 8	XLI
	9—14	XLII
	15—21	XLIII
	22—45	CIV
	46—50	CV
XIII	1— 9	LIV
	10—23	LVI
	24—35	LV
	36	LVI
	36—52	LVII
	53	LIX
	54—58	LXVII
XIV	1— 2	LXXII
	3—12	LI
	12—21	LXXIII
	22—33	LXXIV
	34—35	LXXV
	36	LXXVII
XV	1—31	LXXVIII
	32—39	LXXX
XVI	1—12	LXXXI
	13—28	LXXXIII
XVII	1— 9	LXXXIV
	10—13	LXXXV
	14—23	LXXXVI
	24—27	LXXXVII
XVIII	1— 5	LXXXVIII
	6— 9	LXXXIX
	10—35	XC
XIX	1	XCI
	1—12	XCVI
	13—30	CXXI
XX	1—16	CXXII
	17—19	CXXIII
	20—28	CXXIV
	29	CXXVIII
	30—34	CXXIX
XXI	1— 9	CXXXII
	10—11	CXXXIII
	12—13	CXXXVI
	14—16	CXXXIII
	17—19	CXXXV
	20—22	CXXXVII
	23—27	CXXXVIII
	28—32	CXXXIX
	33—46	CXL
XXII	1—14	CXLI
	15—33	CXLII
	34—40	CXLIII
	41—46	CXLIV
	46	CXLIII
XXIII	1—22	CXLV
	23—36	CVI
	37—39	CXV
XXIV	1— 2	CXLVII
	3	CXLVIII
	4—14	CXLIX
	15—22	CL
	23—41	CLI
	42	CLII
	43—51	CVIII
XXV	1—46	CLIII
XXVI	1— 5	CLV
	6—13	CXXXI
	14—21	CLVI

		No.
	21—25	CLVII
	26—28	CLVIII
	29	CLVI
	30	CLXVI. CLXX
	31—35	CLXXI
	36	CLXXII
	37—46	CLXXIII
	47—50	CLXXIV
	50—56	CLXXVI
	57—58	CLXXVII
	59—66	CLXXXI
	67—68	CLXXXIII
	69—70	CLXXVIII
	71—72	CLXXX
	73—75	CLXXXII
XXVII	1	CLXXXIV
	2	CLXXXV
	3—10	CLXXXVI
	11—14	CLXXXVII
	15—21	CLXXXIX
	22—23	CXC
	23—26	CXCIII
	27—30	CXCI
	31—32	CXCIV
	33	CXCV. CXCIV
	34	CXCV
	35—36	CXCVIII
	37	CXCVII
	38	CXCVI
	39—44	CXCIX
	45—49	CC
	50—53	CCI
	54—56	CCII
	57—61	CCIV
	62—66	CCV
XXVIII	1— 4	CCVII
	5—10	CCX
	11—15	CCXI
	16	CCXV
	16—20	CCXVII

Marcus

		No.
I	1— 6	X
	7— 8	XII
	9—11	XIII
	12	XV
	13	XVII
	14	XXII. XXIV
	14—20	XXVIII
	21—28	XXIX
	29—34	XXX
	35—38	XXXI
	39	XXXII
	40—45	XXXVI
	45	XXXVII
II	1	XXXVIII
	1—17	XXXIX
	18—22	XL
	23—28	XLI
III	1— 6	XLII
	7—12	XLIII
	13—19	XLIV
	20—21	XLVII
	22—30	CIV
	31—35	CV
IV	1— 9	LIV
	10—20	LVI
	21—25	LVIII
	26—34	LV
	35—41	LXI
V	1—20	LXII
	21	LXIII
	22—43	LXV
VI	1— 6	LXVII
	6	LXVIII
	7—11	LXIX
	12—13	LXX
	14—16	LXXII
	17—29	LI
	30—44	LXXIII
	45—52	LXXIV
	53—55	LXXV
	56	LXXVII
VII	1—31	LXXVIII
	32—37	LXXIX
VIII	1—10	LXXX
	11—21	LXXXI
	22—26	LXXXII
	27—38	LXXXIII
IX	1	
	2—10	LXXXIV
	11—13	LXXXV
	14—32	LXXXVI
	33	LXXXVII
	33—41	LXXXVIII
	42—50	LXXXIX
X	1	XCI
	1—12	XCVI
	13—31	CXXI
	32—34	CXXIII
	35—45	CXXIV
	46	CXXVI. CXXVIII
	46—52	CXXIX
XI	1—10	CXXXII
	11	CXXXIII
	11—14	CXXXV
	15—18	CXXXVI
	19—26	CXXXVII
	27—33	CXXXVIII
XII	1—12	CXL
	13—27	CXLII
	28—34	CXLIII
	35—37	CXLIV
	38—40	CXLV
	41—44	CXLVI
XIII	1— 2	CXLVII
	3— 4	CXLVIII
	5—13	CXLIX
	14—20	CL
	21—32	CLI
	33—37	CLII
XIV	1— 2	CLV
	3— 9	CXXXI
	10—18	CLVI
	18—21	CLVII
	22—24	CLVIII
	25	CLVI
	26	CLXVI.CLXX
	27—31	CLXXI
	32	CLXXII
	33—42	CLXXIII
	43—45	CLXXIV
	46—52	CLXXVI
	53—54	CLXXVII

		No.
	55—64	CLXXXI
	65	CLXXXIII
	66—68	CLXXVIII
	68—70	CLXXX
	70—72	CLXXXII
XV	1	CLXXXIV.CLXXXV
	2— 5	CLXXXVII
	6—11	CLXXXIX
	12—14	CXC
	14—15	CXCIII
	16—19	CXCI
	20—22	CXCIV
	23	CXCV
	24	CXCVIII
	25	CXCV
	26	CXCVII
	27—28	CXCVI
	29—32	CXCIX
	33—36	CC
	37—38	CCI
	39—41	CCII
	42—47	CCIV
XVI	1	CCVI
	2— 8	CCX
	9—11	CCIX
	12—13	CCXII
	14—20	CCXVIII

Lucas.

		No.
I	1— 4	I
	5—25	II
	26—38	III
	39—79	IV
	80	VIII
II	1—39	VI
	40	VIII
	41—52	IX
III	1— 6	X
	7—14	XI
	15—17	XII
	18	XI
	19—20	XXI
	21—38	XIII
IV	1	XV
	2—13	XVII
	14	XXIV
	15—29	XXVI
	30—31	XXVII
	31—37	XXIX
	38—41	XXX
	42—43	XXXI
	44	XXXII
V	1—11	XXXIII
	12—16	XXXVI
	17—32	XXXIX
	33—39	XL
VI	1— 5	XLI
	6—11	XLII
	12—16	XLIV
	17—49	XLV
VII	1—10	XLVI
	11—17	XLVIII
	18—35	XLIX
	36—50	L
VIII	1— 3	LII
	4— 8	LIV
	9—15	LVI
	16—18	LVIII
	19—21	LX
	22—25	LXI
	26—39	LXII
	40	LXIII
	41—56	LXV
IX	1— 5	LXIX
	6	LXX
	7— 9	LXXII
	10—17	LXXIII
	18—27	LXXXIII
	28—36	LXXXIV
	37—45	LXXXVI
	46—50	LXXXVIII
	51	XCI
	52—56	XCII
	57—62	XCIII
X	1—12	XCIV
	13—16	XCV
	17—24	CI
	25—42	CII
XI	1—13	CIII
	14—36	CIV
	37—54	CVI
XII	1—34	CVII
	35—48	CVIII
	49—59	CIX
XIII	1—21	CX
	22	CXI
	23—30	CXIV
	31—35	CXV
XIV	1—35	CXVI
XV	1—32	CXVII
XVI	1—31	CXVIII
XVII	1—37	CXIX
XVIII	1—14	CXX
	15—30	CXXI
	31—34	CXXXIII
	35—43	CXXV
XIX	1	CXXVI
	2—27	CXXVII
	28	CXXVIII
	29—44	CXXXII
	45—48	CXXXVI
XX	1— 8	CXXXVIII
	9—19	CXL
	20—40	CXLII
	41—44	CXLIV
	45—47	CXLV
XXI	1— 4	CXLVI
	5— 6	CXLVII
	7	CXLVIII
	8—19	CXLIX
	20—24	CL
	25—33	CLI
	34—36	CLII
	37—38	CLIV
XXII	1— 2	CLV
	3—18	CLVI
	19—20	CLVIII
	21—23	CLIX
	24—30	CLXI
	31—34	CLXIII
	35—38	CLXIV
	39	CLXVI.CLXX
	40—46	CLXXIII
	47—48	CLXXIV

		No.
	49—54	CLXXVI
	54—55	CLXXVII
	56—57	CLXXVIII
	58	CLXXX
	59—62	CLXXXII
	63—65	CLXXXIII
	66—71	CLXXXIV
XXIII	1	CLXXXV
	2—4	CLXXXVII
	5—16	CLXXXVIII
	17—19	CLXXXIX
	20—22	CXC
	23—25	CXCIII
	26—32	CXCIV
	31	CXCV.CXCIV
	33—34	CXCVI
	34	CXCVIII
	35—38	CXCIX
	39—45	CC
	45—46	CCI
	47—49	CCII
	50—55	CCIV
	56	CCV
XXIV	1	CCVII
	2—12	CCVIII
	13—35	CCXII
	36—43	CCXIII
	44—53	CCXVIII

Ioannes

		No.
I	1—18	III
	19—28	XVI
	29—51	XVIII
II	1—25	XIX
III	1—36	XX
IV	1—3	XXII
	4—42	XXIII
	43—45	XXIV
	46—54	XXV
V	1—47	LIII
VI	1—13	LXXIII
	14—21	LXXIV
	22—71	LXXVI
VII	1	LXXVII
	2—10	XCI
	11—53	XCVII
VIII	1—59	XCVIII
IX	1—41	XCIX
X	1—21	C
	22—42	CXII
XI	1—54	CXIII
	55—56	CXXX
XII	1—11	CXXXI
	12—19	CXXXII
	20—50	CXXXIV
XIII	1	CLVIII
	2—11	CLX
	12—35	CLXII
	36—38	CLXIII
XIV	1—31	CLXV
XV	1—27	CLXVII
XVI	1—33	CLXVIII
XVII	1—26	CLXIX
XVIII	1	CLXX. CLXXII
	2—3	CLXXIV
	4—9	CLXXV
	10—12	CLXXVI
	13—16	CLXXVII
	17—18	CLXXVIII
	19—23	CLXXIX
	24—25	CLXXX
	26—27	CLXXXII
	28	CLXXXV
	28—38	CLXXXVII
	39—40	CLXXXIX
XIX	1—3	CXCI
	4—11	CXCII
	12—16	CXCIII
	16—17	CXCIV
	18	CXCV. CXCVI
	19—22	CXCVII
	23—24	CXCVIII
	25—30	CC
	30	CCI
	31—37	CCIII
	38—42	CCIV
XX	1	CCVII
	1—10	CCVIII
	11—18	CCIX
	19—23	CCXIII
	24—29	CCXIV
	30—31	CCXIX
XXI	1—24	CCXVI
	25	CCXIX

LIBRI SECUNDI EMENDATIONES.

Ne typothetarum erroribus colligendis complures paginas impleamus, monitos lectores volumus, praeter crassiora quaedam σφαλματα, saepe voces non recte dissectas fuisse in fine linearum, minores literas pro maioribus adhibitas, sententias perperam interpunctas, spiritus graecarum vocalium alterum pro altero adscriptos, literam ε pro η male positam praesertim in augmento temporali verbi ἐλθειν, omissas ἀποστροφας; quae omnia praeterivimus, nisi ubi sententiarum perspicuitati haec officiebant.

IN EVANGELIIS GRAECIS.

Pag.	Lin.	Col.	
12	6	1	Ἰωσηφ
22	5	1	αὐτου
30	9	1	αὐτον
„	17	2	αὐτον
34	24	1	γυναικος
38	10	2	εἰς
44	38	2	ἠφιε
52	30	1	καταπατησωσιν
54	27	1. 2	τῳ
56	26	2	στεγην
58	44	3	αὐτῳ
78	20	1	προφητην
80	36	2	βλεπῃ
84	5	3	αὐτου
88	25	2	βλεπωσι
90	10	2	οὐτοι
92	18	2	συντελειᾳ
104	12	3	οἰκον
108	16	1	DELE 24
„	19	„	24 Ἀναχωρειτε
„	45	„	κορασιον
114	15	1	πηραν
116	49	1	ἀποκτεινοντων
122	10	2	34 . . .
„	37	„	φαγειν
„	39	1	Ποθεν
124	5	4	ἐν
126	13	1. 2	[παντες]
„	27	4	DELE PRIMUM των
128	52	2	29 Ὁ δε εἰπεν· Ἐλθε. Και
„	54	1	DELE
130	34		LXXVI
132	29	2	Καθως
„	38	1	DELE πατρος μου
136	1	2	αὐτοις· . . .
„	25	1	προεφητευσε
„	51	2	βοθυνον
138	4	1	Ἀποκριθεις δε
„	45	2	ἠδυνηθη
140	41	1	μεταβας ἐκειθεν ὁ Ἰησους ἠλθε
142	30	1	ἐρημιᾳ
144	6	1	DELE
„	8	„	ἀνδρες, χωρις
148	37	1	του ζωντος
152	7	3	SCRIBE αὐτου, και
„	39	1. 2	ἀναφερει
154	41	3	δε ἐν τῳ
„	48	2	DELE
158	33	3	39
160	18	2	Πιστευω, κυριε·
164	12	2	διελεχθησαν
166	31	2	ἀποκοψον
168	43	2	αὐτῳ
170	45	2	φωλεους
172	24	1	θερισμος
176	32	2	χωρειτω. (CXXI)
„	45	„	ζητει
180	2	1	ἀναμαρτητος
„	54	2	ἀληθεια
186	21	2	ἀδικησει
188	12	2	δοκει σοι πλησιον
„	15	„	Εἰπε
„	46	1	ἡ βασιλεια σου
190	3	2	δε ἐξ ὑμων
„	39	3	DELE τῳ
192	12	3	δε και ὁ

Pag.	Lin.	Col.	
194	28	1, 2	ἐλθον
„	30	1	κεκοσμημενον
198	11	2	θελημα
„	23	1	ἐλαλησε . . ., λεγων·
200	23	1. 2	Οὐαι
„	27	2	ἀπεκτειναν
202	37	1	ἀποκτεινοντων
204	27	1	ἀνθρωποις
206	25	2	ᾧ
208	18	2	Ταυτην
210	42	2	ἡμιν
216	3	2	αὐτου
„	23	1	ἀνταποδουναι
„	35	2	χιλιαδων
222	14	1	αὐτῳ
„	34	2	ὁ εἱς
224	47	2	ηὐλογει
226	6	1	εἰπεν
„	18	„	θελεις
232	25	2	και τοις
236	7	2	ὁ Ναζωραιος
238	39	2	Ἱεροσολυμα
242	7	3	ἠγειρεν
248	17	2	14 . . . καθως
258	24	2	DELE
„	49	„	εἰπωμεν
268	21	3	24 Ἐπιδειξατε
274	8	2	αὐτη
„	13	„	αὐτη
„	19	„	ἰδων
276	4	2	κυριῳ
„	45	1	[την
278	41	2	αὐτων
280	25	1	ὁ Ἰησους
„	47	2	οὐ
282	48	3	γενεσθαι πρωτον,

Pag.	Lin.	Col.	
288	25	1	ἑως
„	26	3	πληρωθηναι
„	29	„	αἰχμαλωτισθησονται
290	47	1	ἐπισυναξουσι
„	50	3	γινεσθαι
298	48	2	ἐθνων, . . .
300	1	2	12 . . . — οἱ
„	26	„	DELE μου
302	16	2	DELE μεθ' ὑμων
304	24	1	διαθηκης
308	29	2	ἀλεκτωρ
310	33	1	ἐν ἐμοι ἐστι·
314	31	2	πιστευετε ;
„	32	1	λεγει
316	20	1	αὐτοις
318	34	1. 2	Γεθσημανη
320	28	1	παρελθετω
322	2	2	οἱ ὀφθαλμοι αὐτων
324	19	1	αὐτον
„	30	„	Εἱστηκει
326	33	3	παραγενομενους
328	44	3	ἠκολουθει
332	38	3	εἰ; . . .
334	4	4	. . . — ἐκεινος
338	9	2	ἐφωνησε . . . .
348	3	2	ἀνεσεισαν
„	11	3	XXIII
360	47	1	συσταυρωθεντες αὐτῳ
364	38	3	RESCRIBE ἑκατονταρχος
„	43	2	οὑτω
370	27	4	(CCVII)
„	40	2	Ἡ δε
372	7	2	Ὑποστρεψασαι
382	2	1	Ἰησου του
„	16	„	ζῆν
388	39	2	θεον. Ἀμην.

IN EVANGELIIS LATINIS.

Pag.	Lin.	Col.	
27	37	3	diabolo. . . .
43	48	2	de synagoga,
123	10	1	14 . . .
„	„	2	34 . . .
„	32	„	locus],
„	33	„	DELE SIGNUM]
133	9	1	ille
149	32	3	DELE 16
159	40	1	obtuli eum
165	42	2	recipit
173	40	2	factae fuissent
175	36	1	ille

Pag.	Lin.	Col.	
179	2	2	sitit
„	26	1	dicebant
181	38	1	gazophylacio
183	14	2	vidisti?
„	25	„	abii, lavi
„	38	„	schisma
187	23	2	LUCAE X
189	2	1	dicit
„	17	„	illi
191	31	2	descenderant
193	18	2	poterit
199	20	1	est . . ., 2 Dicens: . . .

Pag.	Lin.	Col.	
205	18	2	caelis: quo
„	47	„	supra
207	36	1	DELE PUNCTUM
„	39	2	et exactor
209	18	1	omnes
„	44	„	Ierosolymis
211	1	2	eis
„	39	„	Didymus
217	28	1	At
219	12	1	everrit
225	9	1	die ac nocte
227	27	3	DELE tuam ET RELIQUA
„	28	„	DELE
229	1	2	abiit moerens
„	45	1	et secuti
243	47	2	dari
247	3	3	RESCRIBE Dicens
249	29	2	16
253	42	2	loquor. (CLVIII)
257	5	2. 3	DELE (CXXXIII)
269	34	3	Reddite ergo
271	7	3	accipiat
„	14	„	accepit

Pag.	Lin.	Col.	
275	43	3	David,
„	45	1	Dominum,
281	36	3	SCRIBE dixit:
297	27	2	aeternam. (CLV)
307	33	2	quo
309	40	1	tollat similiter
311	14	1	possumus
313	24	2	DELE mea
319	19	1	illi —:
323	33	1	cum
325	2	1	et fustibus
„	18	„	illi
„	32	2	DELE (CLXXVI)
331	49	2	At
333	36	3	es? . . .
335	3	4	. . . — ille
„	21	2	et convenientia
343	33	2	[interrogavit eum]:
353	25	4	crucifige eum
359	31	3	. . . Dividentes vero
373	12	2	(CCVIII)
„	17	„	DELE (CCVII)

IN ADNOTATIONIBUS.

Pag.	Num.	Lin.	
392	VIII	6	congruentius
394	XIX	3	*nuptiae factae . . . in Cana Galilaeae*
395	XXVIII	8	aliam exorditur narrationem, quae illa ipsa est, cui Lucas initium facit in eodem illo versu voce *ibique*.
398	XXXVIII	6	posita
406	LXV	11	notavimus (N. XL). Porro
409	LXXIV	2	loquantur
„	„	5	XIV, 32
411	LXXXVII	6	quamque ipsum
414	CIV	15	*ἐπαθροιζομένων*
415	CVIII	2	a Christo
416	CX	8	XIII, 53
„	CXIV	3	ex urbe Hierosolyma
418	CXXIX	12	strictim
421	CXXXVII	8	aliquos
425	CLVII	29	dubitandi caussa est repetenda,

Pag.	Num.	Lin.	
425	CLIX	3	*αὐτῶν edentibus illis,*
426	CLX	13	evicimus
„	„	14	is narrat
„	„	32	nullo pacto
428	CLXXI	5	XIV, 26,
429	CLXXVII	5	*pontificem*
431	CLXXX	4	responderit (N.CLXXVIII), concludamus
432	CLXXXII	11	evangelistae
„	CLXXXVII	11	praetorium acta fuerunt
434	CXCV	15	*F*
435	„	10	*προσηλωθῇ*
„	CXCVI	2	post Christum alter,
„	CXCVII	9	ideoque
439	CCXIII	2	ante quam
„	CCXVII	7	factum esse
440	CCXVIII	32	quo posito liquet hunc esse huius versus sensum:

IN NOTIS.

Pag.	Not.	
406	4)	DELE
409	6)	*Reland.*

Pag.	Not.	
410	3)	L. XVIII. c. 2
431	1)	DELE